GPSCની તૈયારી માટેનું 10 મુખ્ય વિષયના કુલ 575+ ટોપિક સહિતનું કરંટ અફેર્સ

MIRACLES

EXCLUSIVE FOR GPSC

ધ હિન્દુ, ધ ઈન્ડિયન એક્સપ્રેસ, દિવ્ય ભાસ્કર, સંદેશ, કુરુક્ષેત્ર, યોજના અને ગુજરાત સમાચારનું 360° એનાલિસિસ

Dy.SO Special Issue

6 મહિનાનું કરંટ અફેર્સ

(એપ્રિલથી સપ્ટેમ્બર 2023)

આફ્રિકન યુનિયન ભારતના પ્રમુખપદ હેઠળ G20નું કાયમી સભ્ય બન્યું

'માતાની પછેડી'ને GI ટેગ

નારી શક્તિ વંદન અધિનિયમ

ચક્રવાત બિપોરજોય

'સિંહ સુચના' એપ

નવા સંસદ ભવનનું ઉદ્ઘાટન

ભારતનો સ્વતંત્રતા દિવસ

ચંદ્રયાન 3નું ચંદ્રની સપાટી પર સફળ લેન્ડિંગ

શ્રી અમિત શાહે રજૂ કરેલાં 3 બિલ

ઈરાન SCOનું પૂર્ણ સભ્ય બન્યું

વર્લ્ડ પ્રેસ ફ્રીડમ ઇન્ડેક્સ 2023

સંપાદક:
મૌલિક ગોંધીયા

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

icerajkotofficial — join our telegram channel
icerajkot — follow us on youtube channel
joinicerajkot.com — click to join our whatsapp
icerajkot — follow us on instagram
icerajkot — follow us on facebook channel

INDEX

01 જય જય ગરવી ગુજરાત (ગુજરાત સ્પેશિયલ Most IMP કરંટ અફેર્સ)....01

- 'માતાની પછેડી'ને GI ટેગ..........01
- પ્રિ-પ્રાઇમરી સ્કૂલ માટે ગુજરાત સરકારની નવી પોલિસી......01
- ગુજરાતનો પ્રથમ "ડિસ્ટ્રિક્ટ ગૂડ ગવર્નન્સ ઇન્ડેક્સ"........01
- ગુજરાત સ્માર્ટ વિલેજ..........02
- ગુજરાતમાં રીંછની વસ્તી..........03
- ગુજરાત રાજ્ય લલિતકલા અકાદમી દ્વારા ગૌરવ પુરસ્કાર એનાયત..........03
- ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી દ્વારા ગૌરવ પુરસ્કાર એનાયત.....04
- દક્ષિણામૂર્તિને દેશના શ્રેષ્ઠ બાલમંદિરનો એવોર્ડ..........04
- સ્વાગત પહેલના 20 વર્ષ..........04
- ગુજરાત સ્થાપના દિવસ..........04
- સૌરાષ્ટ્ર-તમિલ સંગમપ્રશસ્તિ પુસ્તકનું વિમોચન..........05
- સોમનાથ મંદિર..........05
- વડોદરાની નિશાકુમારીએ નાની ઉંમરે સર કર્યો માઉન્ટ એવરેસ્ટ..........05
- નેશનલ એકેડેમી ઓફ કોસ્ટલ પોલીસિંગ..........05
- ગુજરાતમાં લીથીયમ બેટરીનો પ્લાન્ટ..........06
- ચક્રવાત બિપોરજોય..........06
- ભારતની પ્રથમ સહકારી સૈનિક શાળા..........07
- ગુજરાતમાં 146મી જગન્નાથ પુરી રથયાત્રા..........07
- CREDAI ગાર્ડન-પીપલ્સ પાર્ક..........07
- યોગ દિવસ પર સુરતનો ગીનીસ વર્લ્ડ રેકોર્ડ..........07
- હસમુખ અઢિયાની ગિફ્ટ સિટીના ચેરમેન તરીકે નિમણૂક....07
- ગુજરાત સરકારનો સેમિકન્ડક્ટર પ્લાન્ટ..........08
- Domino's એ ગુજરાતમાં લોન્ચ કર્યા ન્યૂ રાગી સુપર ક્રસ્ટ પિઝ્ઝા..........08
- અક્ષર નદી ક્રુઝ..........09
- ડાંગ જિલ્લામાં "તેરા પર્વ"ની ઉજવણી..........09
- ગુજરાત સરકારે વીમા કવચ બમણું કર્યું..........09
- અંત્યોદય શ્રમિક સુરક્ષા યોજના..........10
- સ્વાતંત્ર્ય પર્વની રાજ્યકક્ષાની ઉજવણી..........10
- સાલ્સોલા ઓપોઝિટિફોલિયા ડેસફોન્ટાની..........10
- ગાંધીનગરમાં ઇન્ડિયા ઓડિટ એન્ડ અકાઉન્ટ ડિપાર્ટમેન્ટ કાર્યાલય..........11
- સુરત ડાયમંડ બોર્સ..........11
- ગુજરાતમાં 69મા ફિલ્મફેર એવોર્ડ્સ 2024ના આયોજન માટે MoU..........11
- ગુજરાત હાઇકોર્ટના મુખ્ય ન્યાયાધીશ..........12
- સેમિકોન ઇન્ડિયા 2023..........12
- ગુજરાતનું પ્રથમ ગ્રીનફિલ્ડ એરપોર્ટ..........13
- મોન્સૂન ફેસ્ટિવલ–મેઘ મલ્હાર પર્વ 2023..........13
- 74મો વન મહોત્સવ..........13
- અંગદાન અને ટ્રાન્સપ્લાન્ટની કામગીરીમાં ગુજરાતને પાંચ એવોર્ડ એનાયત..........14
- ઓગસ્ટ ક્રાંતિ દિવસ..........15
- મહાગુજરાત આંદોલન દિવસ..........15
- 'કનેક્ટ વિથ ગુગલ' કાર્યક્રમ..........15
- પીએમ-સ્વનિધિ..........16
- વિદેશી પ્રવાસીઓની દ્રષ્ટિએ ગુજરાત ભારતમાં પ્રથમ..........16
- ભરૂચના શુકલતીર્થમાં ગુજરાતનો સૌ પ્રથમ પાઇલોટ ગ્રે વોટર પ્રોજેક્ટ..........16
- 'સિંહ સુચના' એપ..........16
- પરંપરાગત દવા અંગેની વૈશ્વિક સમિટ..........17
- ગાંધીનગર ઘોષણા..........17
- એ-હેલ્પ પ્રોગ્રામ..........17
- ઇન્ડિયા મેડટેક એક્સ્પો 2023..........18
- વિશ્વ ગુજરાતી ભાષા દિવસ..........18
- ગુજરાતમાં ઇસબગુલ ઉત્પાદનનું પ્રોસેસિંગ..........18
- જાંબુઘોડા વન્યજીવ અભયારણ્ય..........19
- નભમિત્ર ઉપકરણ..........19
- અમદાવાદ એરપોર્ટ ખાતે DIGI યાત્રાનો પ્રારંભ..........19
- નિતી આયોગ દ્વારા આકાંક્ષાવાળા ઘટક કાર્યક્રમ હેઠળ દેશના તારવી કઢાયેલા 500 તાલુકાઓમાં ગુજરાતના 13 તાલુકાઓની પસંદગી કરાઇ..........20
- દેશનું સૌથી મોટું સ્વદેશી રીતે વિકસિત ન્યૂક્લિયર પ્લાન્ટ યુનિટ..........20
- ગતિ શક્તિ વિશ્વવિદ્યાલય (GSV) વડોદરા..........20
- નેશનલ ઇ-વિધાન એપ્લિકેશન (NeVA)..........21
- ગુજરાત પબ્લિક યુનિવર્સિટીઝ વિધેયક 2023..........21
- દેશની પ્રથમ 'સેટેલાઇટ નેટવર્ક પોર્ટલ સાઇટ'..........22

02 બંધારણ અને રાજ્ય-વ્યવસ્થા..................................23

- નવા સંસદ ભવનનું ઉદ્ઘાટન..........23
- નારી શક્તિ વંદન અધિનિયમ..........24
- યુનિફોર્મ સિવિલ કોડ..........24
- ભારતીય બંધારણનો અનુચ્છેદ 142..........25

- ભારતીય સેનામાં ગણવેશનું માનકીકરણ.....25
- નીતિ આયોગની 8મી ગવર્નિંગ કાઉન્સિલની બેઠક.....25
- ડ્રાફ્ટ એરક્રાફ્ટ બિલ, 2023.....25
- મણિપુર વિવાદ અને અનુચ્છેદ 355.....26
- UGC સમિતિએ યુનિવર્સિટીના નવા ડિગ્રી નામોની દરખાસ્ત કરી.....27
- ટેક્નોલોજી ફેસિલિટેડ જેન્ડર બેઝ્ડ વાયોલન્સ (TFGBV)...27
- પંચાયત વિકાસ સૂચકાંક (PDI) પર અહેવાલ.....28
- નારી અદાલતો.....28
- કુઇ ભાષા.....28
- રાજસ્થાનનું ગીગ કામદારોને સામાજિક સુરક્ષાની ખાતરી આપવા માટેનું બિલ.....29
- બંધારણ (STs) આદેશ (5મો સુધારો) બિલ.....29
- નો કોન્ફિડન્સ મોશન.....29
- પહારી અને પદારીઓ.....30
- મધ્યસ્થી બિલ, 2021.....30
- જસ્ટિસ જી. રોહિણી કમિશન.....30
- અધિકૃત ભાષા પર સંસદની સમિતિ.....30
- ગવર્નમેન્ટ ઓફ નેશનલ કેપિટલ ટેરિટરી ઓફ દિલ્હી (એમેન્ડમેન્ટ) બિલ, 2023.....30
- ગૃહમંત્રી અમિત શાહે રજૂ કરેલાં 3 બિલ.....31
- કેરલમ.....33
- સેન્ટ્રલ ગૂડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (સુધારા) બિલ, 2023 અને ઇન્ટિગ્રેટેડ ગૂડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (સુધારા) બિલ, 2023ને મંજૂરી.....33
- જન્મ પ્રમાણપત્ર.....33

03 અર્થતંત્ર.....35

- રેલ વિકાસ નિગમ લિમિટેડને નવરતનનો દરજ્જો.....35
- પ્રથમ દુબઈ ફિનટેક સમિટ.....35
- LOGISEM–23.....35
- RBIએ ચલણમાંથી ₹2000ની બૅન્કનોટ પાછી ખેંચવાની જાહેરાત કરી.....36
- FIPIC સમિટ 2023.....36
- LRS હેઠળ આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રેડિટ કાર્ડ દ્વારા ભારતની બહાર ખર્ચ.....36
- આંધ્ર પ્રદેશમાં ઔદ્યોગિક કોરિડોર વિકાસ.....37
- ગ્લોબલ વેલ્થ કોન્ફરન્સ.....37
- ભારત માટે ADBની દેશ ભાગીદારી વ્યૂહરચના.....38
- નાણાકીય સમાવેશ ડેશબોર્ડ 'અંતર્દ્રષ્ટિ'.....38
- ભારતની ઈન્ટરનેટ ઈકોનોમી.....38
- ગેબોનમાં પ્રથમ એગ્રી-SEZ પ્રોજેક્ટ.....39
- GoI-UNSDCF 2023-2027.....39
- ઈલેક્ટ્રોનિક્સ આઇટમ પરના GST દરમાં ઘટાડો.....39
- 'દરેક વ્યક્તિથી ઉપરની છેલ્લી કુદરતી વ્યક્તિ' કાયદો.....39
- ટ્વીન-બેલેન્સ શીટ સમસ્યા.....40
- ઓડિટ ઓનલાઈન (AuditOnline).....40
- વિન્ડફોલ ટેક્સ.....41
- કોર્પોરેટ ડેટ માર્કેટ ડેવલપમેન્ટ ફંડ (CDMDF).....41
- RBIનો ડિજિટલ પેમેન્ટ ઈન્ડેક્સ (RBI-DPI).....41
- ભારતીય કંપનીઓ ટૂંક સમયમાં ફોરેન એક્સચેન્જમાં લિસ્ટ થશે.....42
- મહારત્ન અને નવરત્ન શ્રેણી.....42
- વિવાદ સે વિશ્વાસ 2.0.....43
- 9મો ઈન્ડિયા ઈન્ટરનેશનલ MSME એક્સ્પો અને સમિટ 2023.....43
- RBIએ UPI માટે નવા ફીચર્સ લોન્ચ કર્યા.....43
- નેશનલ કંપની લૉ ટ્રિબ્યુનલ.....44
- Infrastructure Debt Fund-NBFCs (IDF-NBFCs).....44
- ગ્લોબલ ફાઇનાન્સ સેન્ટ્રલ બેંકર રિપોર્ટ 2023માં 'A+' રેટિંગ.....44
- ભારત-મધ્ય પૂર્વ-યુરોપ આર્થિક કોરિડોર (India-Middle East-Europe Economic corridor-IMEC).....45
- વિશ્વ ખાદ્ય ભાવ સૂચકાંક.....45

04 આંતરરાષ્ટ્રીય ઘટનાઓ.....46

- ભારત કોમનવેલ્થ જૂથનું અધ્યક્ષ બન્યું.....46
- કોમ્પ્રેસ્ડ બાયોગેસ પર વૈશ્વિક પરિષદ.....46
- એક્સરસાઇઝ INIOCHOS-23.....46
- ઓપરેશન કાવેરી.....47
- અમેરિકન રાજ્ય પેન્સિલવેનિયાએ દિવાળીને સત્તાવાર રજા તરીકે માન્યતા આપી.....47
- ઓસ્ટ્રેલિયા દ્વારા ત્રીજા વ્યક્તિગત ક્વાડ સમિટનું આયોજન.....47
- G20 પાર્ક.....47
- અજેય વોરિયર - 2023.....48
- બુલંદ ભારત એક્સરસાઇઝ.....48
- પ્રોજેક્ટ સંજય.....48
- ASEAN ભારત મેરીટાઇમ એક્સરસાઇઝ (AIME-2023).....49
- કિંગ ચાર્લ્સ-IIIનો રાજ્યાભિષેક.....49
- INS મગર.....49

- Y20 મીટ......50
- ઇન્ટરનેશનલ મ્યુઝિયમ એક્સ્પો 2023......50
- 35મી ઈન્ડો-થાઈ CORPAT......50
- ગ્લોબલ આયુર્વેદ ફેસ્ટિવલની 5મી આવૃત્તિ......50
- સમુદ્ર શક્તિ-23......50
- 'જલ રાહત' કવાયત......51
- 76મી વર્લ્ડ હેલ્થ એસેમ્બલી......51
- ભારત-બાંગ્લાદેશ રેલ લિંક......51
- ઑસ્ટ્રેલિયા સાથે સ્થળાંતર, ગતિશીલતા કરાર (Migration, Mobility Pact with Australia MMPA)......51
- G20 ભ્રષ્ટાચાર વિરોધી કાર્યકારી જૂથની બેઠક......52
- સુદર્શન શક્તિ અભ્યાસ 2023......52
- નાટો પ્લસ......52
- શાંઘાઈ કોઓપરેશન ઓર્ગેનાઈઝેશનની 22મી સમિટ......52
- ભારત-EU ગ્લોબલ ગેટવે કોન્ફરન્સ......53
- કાખોવકા (Kakhovka) ડેમ (યુક્રેન)......53
- ભારત, ફ્રાન્સ અને UAE મેરીટાઇમ પાર્ટનરશિપ એક્સરસાઇઝ......53
- G20 SAI સમિટ......53
- ભારત-માલદીવની સંયુક્ત સૈન્ય કવાયત "એકુવેરીન"......54
- ભારતના સંરક્ષણ મંત્રાલયે 'પ્રિડેટર ડ્રોન' ડીલને મંજૂરી આપી......54
- નુસરત ચૌધરી......54
- એક્સ ખાન ક્વેસ્ટ 2023......54
- ભારતે વિયેતનામને મિસાઈલ કોર્વેટ INS કિરપાન ભેટમાં આપી......55
- ભારત-મ્યાનમાર-થાઇલેન્ડ ત્રિપક્ષીય હાઇવે......55
- ધ ટેન પ્રિન્સિપલ ઉપનિષદ......55
- 'In-country' રિન્યુએબલ H-1B વિઝા......56
- "ગ્રેટ ઈમિગ્રન્ટ્સ" યાદી......56
- ભારત-ફ્રાન્સ મેરીટાઇમ પાર્ટનરશિપ એક્સરસાઇઝ......57
- JIMEX 2023......57
- ઈરાન SCOનું પૂર્ણ સભ્ય બન્યું......57
- કેમિકલ વેપન્સ કન્વેન્શન......58
- એક્સરસાઈઝ-SALVEX......58
- PM મોદી ફ્રાન્સની સૈન્ય પરેડમાં ગેસ્ટ ઓફ ઓનર......58
- ઑપ સધર્ન રેડીનેસ 2023......59
- અબુ ધાબીમાં IIT દિલ્હીના પ્રથમ કેમ્પસની સ્થાપના......59
- સાઉદી અરેબિયા ASEANના TAC પર હસ્તાક્ષર કરનાર 51મો દેશ બન્યો......59
- લોકલ કરન્સી સેટલમેન્ટ સિસ્ટમ (LCSS)......60
- NATO સમિટ......60
- વર્લ્ડ કોફી કોન્ફરન્સ......61
- યુદ્ધ અભ્યાસ......61
- વિદેશી નાગરિકો માટે નવી આયુષ વિઝા શ્રેણી......61
- માલાબાર અભ્યાસ......62
- રાયસીના ડાયલોગ શું છે?......62
- ઇન્ટરપોલ ગ્લોબલ એકેડમી નેટવર્ક......63
- અભ્યાસ ઝાયેદ તલવાર......63
- ડિફ્લેશન......63
- Y-20 શિખર સંમેલન......64
- મિનામાટા સંમેલનની છઠ્ઠી વર્ષગાંઠ......64
- આર્મી 2023: 9મી ઇન્ટરનેશનલ મિલિટ્રી-ટેક્નિકલ ફોરમ...64
- મૈત્રી સેતુ......64
- ભારતની એનિમલ હેલ્થ સિસ્ટમને મજબૂત બનાવવા માટેનું ફંડ......64
- BRICS નવા સભ્યોનો ઉમેરો......65
- AUSINDEX-23......65
- ગ્લોબલ બાયોડાયવર્સિટી ફ્રેમવર્ક ફંડ (GBFF) મંજૂર......65
- એક્સરસાઇઝ બ્રાઇટ સ્ટાર-23......66
- પાકિસ્તાનમાં ભારતના પ્રથમ મહિલા ચાર્જ ડી અફેર્સ......66
- કિગાલી (રવાંડા)......66
- આફ્રિકન યુનિયન ભારતના પ્રમુખપદ હેઠળ G20નું કાયમી સભ્ય બન્યું......67
- ગ્લોબલ બાયોફ્યુઅલ એલાયન્સ......67
- નેવલ એક્સરસાઇઝ વરુણ......68
- ASEAN સમિટ......68
- એશિયન કોસ્ટ ગાર્ડ એજન્સીઓના વડાઓની મિટિંગ (HACGAM)......68
- વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી પરિષદ (SPC)......68
- સમુદ્ર પ્રહારી......68
- વર્લ્ડ સ્પાઇસ કોંગ્રેસ (WSC)......69
- એકસરસાઇઝ નોમાડિક એલિફન્ટ 2023......69

05 વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી......70

- DRDO ઇન્ડસ્ટ્રી એકેડેમિયા સેન્ટર ઓફ એક્સેલન્સ......70
- નેશનલ ક્વોન્ટમ મિશન......70
- નાગસ્ત્ર 1......70
- PSLV-C55/TeLEOS-2 મિશન......71
- સમુદ્ર આધારિત એન્ડો-એટમોસ્ફેરિક ઇન્ટરસેપ્ટર મિસાઇલ...71
- DNA ડેટાબેઝ વિકસાવનાર પ્રથમ ભારતીય રાજ્ય......71
- Machines Can See 2023 સમિટ......72
- સારા: વિશ્વની પ્રથમ રોબોટિક ચેક-ઇન સહાયક......72
- StarBerrySense પેલોડ......72
- રાજસ્થાનના દેગાણામાં લિથિયમ રિઝર્વ......72
- Space Science and Technology Awareness Training (START)......73
- 36મો CISO ડીપ-ડાઈવ તાલીમ કાર્યક્રમ......73

- ભારતની પ્રથમ પોડ ટેક્સી......74
- સ્ટેટ રોબોટિક્સ ફ્રેમવર્ક......74
- બ્રહ્મોસ મિસાઇલનું સફળતાપૂર્વક ફાયરિંગ......74
- MH60R હેલિકોપ્ટર......74
- અવકાશમાં કેન્સરની દવાઓનું પરીક્ષણ......75
- AI સુપર કોમ્પ્યુટર 'AIRAWAT'......75
- બહુભાષી AI-ચેટ બોટ જુગલબંદી......75
- XPoSat......76
- ઓડિશા ફોર AI અને AI ફોર યૂથ......76
- અબાઉસિન/અબ્યુસિન (Abaucin)......77
- અગ્નિ-1 બેલેસ્ટિક મિસાઇલનું પ્રશિક્ષણ પ્રક્ષેપણ......77
- ઇલેક્ટ્રોનિક ઇન્ટરલોકિંગ......77
- વરુણાસ્ત્ર......78
- ટેક્ટિકલ લેન રેડિયો......78
- અંજદીપ શેલો વોટર ક્રાફ્ટ......78
- 'સંશોધક' યુદ્ધ જહાજ......79
- GEMCOVAC-OM રસી......79
- ઇન્ટિગ્રેટેડ સિમ્યુલેટર કોમ્પ્લેક્સ (ISC) 'ધ્રુવ'......79
- IIT કાનપુર દ્વારા ક્લાઉડ સીડિંગ માટે ટેસ્ટ ફ્લાઇટનું આયોજન......80
- જોહા ચોખા......80
- ભારતની પ્રથમ હાઇડ્રોજન સંચાલિત ટ્રેન......81
- તેજસ Mk-1......81
- ભારતનું પ્રથમ 'પોલીસ ડ્રોન યુનિટ'......81
- OpenKylin......81
- આંતરરાષ્ટ્રીય જીવવિજ્ઞાન ઓલિમ્પિયાડ......82
- ભારતની પ્રથમ પ્રાદેશિક AI ન્યૂઝ એન્કર 'લિસા'......82
- ચીનનું વિશ્વનું પ્રથમ મિથેન-ઇંધણયુક્ત સ્પેસ રોકેટ......83
- સ્કોર્પિન-ક્લાસ ડીઝલ-ઇલેક્ટ્રિક સબમરીન......83
- INDIAai......84
- GEMINI રક્ત પરીક્ષણ તકનીક......84
- ફિંગર મિનુટીયા રેકોર્ડ - ફિંગર ઇમેજ રેકોર્ડ (FMR-FIR) મોડલિટી......84
- સ્પાઇક નોન લાઇન ઓફ સાઇટ (NLOS) એન્ટી ટેન્ક ગાઇડેડ મિસાઇલ (ATGM)......85
- ઇન્ડિયન મીની સેટેલાઇટ-1......85
- 'નીરાક્ષી'......85
- હવાના સિન્ડ્રોમ......85
- Maya OS......86
- ઇન્ડિયન વેબ બ્રાઉઝર ડેવલપમેન્ટ ચેલેન્જ (IWBDC)......86
- વિંધ્યાગીરી ફ્રિગેટ......87
- આદિત્ય-L1 મિશન......87
- માનવરહિત એરિયલ સિસ્ટમ્સ માટે ભારતનું પ્રથમ સામાન્ય પરીક્ષણ કેન્દ્ર......87
- ઇન વિટ્રો ફર્ટિલાઇઝેશન (IVF)......88
- INS વાગીર......88
- જનીન-સંપાદિત સરસવ......89
- ગ્રીન હાઇડ્રોજનની વ્યાખ્યા......89
- ચંદ્રયાન 3નું ચંદ્રની સપાટી પર સફળ લેન્ડિંગ......89
- કેરળની પ્રથમ AI સ્કૂલ તિરુવનંતપુરમમાં શરૂ થઈ......89
- ASTRA મિસાઇલ......90
- લેહમાં પહેલી હાઇડ્રોજન બસ......90
- C-DOTનું TRINETRA......90
- ભારત દ્વારા વૈશ્વિક AI સમિટનું આયોજન......91
- વિશ્વની પ્રથમ ઇથેનોલથી ચાલતી ટોયોટા ઇનોવા કાર......91
- ChaSTE પ્રોબ......91
- ટેથર્ડ ડ્રોન......92
- મહેન્દ્રગીરી ફ્રિગેટ......92
- લેસર-ઈન્ડ્યુસ્ડ બ્રેકડાઉન સ્પેક્ટ્રોસ્કોપી (LIBS)......92
- CE-20 ક્રાયોજેનિક એન્જિન......93
- RAMBHA-LP પેલોડ......93
- MQ-9B પ્રિડેટર ડ્રોન......93
- C-295 MW એરક્રાફ્ટ......93
- આઇફોન 15 સિરીઝમાં ISRO-પ્રમાણિત GPS ટેક્નોલોજી......94

06 યોજના/પોર્ટલ/રિપોર્ટ......95

- પૂર્ણા ટાઇડલ રેગ્યુલેટર ડેમ પ્રોજેક્ટ......95
- SATHI પોર્ટલ અને મોબાઇલ એપ......95
- એગ્રીફૂડ સિસ્ટમ્સમાં મહિલાઓની સ્થિતિ પર FAO રિપોર્ટ...95
- કોચી વોટર મેટ્રો......96
- PM ગતિશક્તિ રાષ્ટ્રીય માસ્ટર પ્લાન......96
- Indiahandmade પોર્ટલ......96
- વૈશ્વિક લશ્કરી ખર્ચમાં ભારત ચોથા ક્રમે: SIPRI રિપોર્ટ......97
- પ્રથમ વોટરબોડી સેન્સસ......97
- વર્લ્ડ બેંક લોજિસ્ટિક પર્ફોર્મન્સ ઈન્ડેક્સ......98
- વન અર્થ વન હેલ્થની 6ઠ્ઠી આવૃત્તિ......98
- રાષ્ટ્રીય તબીબી ઉપકરણ નીતિ......98
- એકતા ઈવમ શ્રદ્ધાંજલિ અભિયાન......98
- સ્વચ્છતા પખવાડાની ઉજવણી......99
- રેલ વોર રૂમ......99
- નીતિ આયોગનો "આહારમાં બાજરીને પ્રોત્સાહન આપવું: ભારતના રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં શ્રેષ્ઠ અમલીકરણ" રિપોર્ટ......100
- જનશક્તિ પ્રદર્શન......100
- WEFનો 'ચીફ ઇકોનોમિસ્ટ આઉટલુક' રિપોર્ટ......100
- વર્લ્ડ પ્રેસ ફ્રીડમ ઇન્ડેક્સ 2023......101
- ઇન્ટરનેટ ઇન્ડિયા રિપોર્ટ 2022......101

- ખાદ્ય કટોકટી પર વૈશ્વિક અહેવાલ 2023....101
- પ્રોજેક્ટ-SMART....102
- થેલેસેમિયા બાલ સેવા યોજના....102
- પ્રધાનમંત્રી જીવન જ્યોતિ વીમા યોજનાના 8 વર્ષ પૂર્ણ....102
- જ્ઞાન સાધના સ્કોલરશિપ યોજના....103
- ભારત ઈમાર્ટ પોર્ટલ....103
- SAKSHAM પ્લેટફોર્મ....103
- ડીપ ઓશન મિશન....104
- એજન્ડા ફોર એક્શન....104
- Meri LiFE મોબાઇલ એપ્લિકેશન....104
- કેન્દ્રીય આરોગ્ય મંત્રાલયની '75/25' પહેલ....105
- પ્લાસ્ટિક પ્રદૂષણ ઘટાડવાનો નવો UNEP રોડમેપ....105
- "સંકલિત સ્વાસ્થ્ય" નીતિ....105
- સાગર પરિક્રમા યાત્રા (તબક્કો-V)....106
- ગરુડ એરોસ્પેસ અને નૈની એરોસ્પેસની મેક ઇન ઈન્ડિયા ડ્રોન બનાવવા માટે ભાગીદારી....106
- UDAN 5.1....106
- ITF ટ્રાન્સપોર્ટ આઉટલુક 2023....106
- ભારતનું ચાઇલ્ડ વેસ્ટિંગ....106
- દિવ્ય કલા શક્તિ કાર્યક્રમ....107
- પૂર્વોત્તરની પ્રથમ વંદે ભારત એક્સપ્રેસ ટ્રેન....107
- FAME-2 યોજના....107
- વર્લ્ડ એનર્જી ઇન્વેસ્ટમેન્ટ રિપોર્ટ 2023....107
- કેરળ સરકારનો સોલાર પ્રોજેક્ટ....108
- પીએમ સ્વનિધિ યોજના....108
- ફૂકોટ કર્ણાલી હાઇડ્રો ઇલેક્ટ્રિક પ્રોજેક્ટ....109
- નેશનલ મિશન ફોર મેંટરીંગ....109
- ગોબરધન (GOBARdhan) માટે એકીકૃત નોંધણી પોર્ટલ....110
- NIRF 2023: IIT મદ્રાસે સતત 5મા વર્ષે ટોચનું સ્થાન જાળવી રાખ્યું....110
- લવંડર ફેસ્ટિવલ....110
- NHAIનો પ્રથમ 'સસ્ટેનેબિલિટી રિપોર્ટ'....111
- ભારતનું પ્રથમ આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રુઝ વેસલ....111
- સસ્ટેનેબલ ગ્રીન એરપોર્ટ્સ મિશન (SUGAM)....112
- મિશન ઓન એડવાન્સ એન્ડ હાઈ-ઈમ્પેક્ટ રિસર્ચ (MAHIR)....112
- અમૃત જનરેશન અભિયાન....112
- 5મો સ્ટેટ ફૂડ સેફ્ટી ઈન્ડેક્સ (SFSI)....112
- નંદ બાબા દૂધ મિશન યોજના....113
- 'કન્ટેન્ટફુલ કનેક્ટિવિટી' પહેલ....113
- સાગર સમૃદ્ધિ....114
- JATAN....114
- વિજ્ઞાન-વિદુષી 2023....114
- ₹8,000 કરોડની યોજનાઓના અનાવરણ સાથે ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટને પ્રોત્સાહન....115
- પ્રધાનમંત્રી માતૃ વંદના યોજના....115
- જનજાતીય ખેલ મહોત્સવ....115
- જેન્ડર સોશિયલ નોર્મ્સ ઇન્ડેક્સ (GSNI) 2023....116
- જુલી લદ્દાખ....116
- ભારતમાં પવન ઉર્જા....116
- નેશનલ ટાઈમ રિલીઝ સ્ટડી 2023 રિપોર્ટ....117
- ગુવાહાટી રેલ્વે સ્ટેશનને FSSAI 'ઈટ રાઈટ સ્ટેશન' ટેગ એનાયત....117
- VAIBHAV ફેલોશિપ પ્રોગ્રામ....117
- DAKSHTA અભ્યાસક્રમો....118
- ફૂડ આઉટલુક રિપોર્ટ 2023....118
- મહિલાઓ માટે ઉદ્યોગ સાહસિકતા....119
- ગ્લોબલ સ્ટાર્ટઅપ ઇકોસિસ્ટમ રિપોર્ટ 2023....119
- ત્વચા બેંક....119
- ટાઈમ્સ એશિયા રેન્કિંગ્સ 2023....120
- NANDI પોર્ટલ....120
- ચેમ્પિયન્સ 2.0 પોર્ટલ....121
- DRDO અનુસંધાન ચિંતન શિબિર....121
- UTPRERAK....121
- PM-PRANAM યોજના....122
- Quacquarelli Symonds વર્લ્ડ રેન્કિંગ 2024....122
- સશસ્ત્ર સંઘર્ષથી પ્રભાવિત બાળકો....123
- મહિલા સન્માન બચત પ્રમાણપત્ર, 2023....123
- રાષ્ટ્રીય સિકલ સેલ એનિમિયા નાબૂદી મિશન....123
- eSARAS એપ....124
- વિશ્વ રોકાણ અહેવાલ....124
- પર્ફોર્મન્સ ગ્રેડિંગ ઇન્ડેક્સ ફોર ડિસ્ટ્રિક્ટ્સ (PGI-D)....124
- વૈશ્વિક શાંતિ સૂચકાંક 2023....125
- NeSDA પોર્ટલ....125
- બહુપરીમાણીય ગરીબી સૂચકાંક 2023....125
- અટલ વયો અભ્યુદય યોજના (AVYAY)....126
- SAGAR SAMPARK....126
- BHARAT અભિયાન....127
- AI ફોર ઈન્ડિયા 2.0....127
- રાષ્ટ્રીય બહુપરીમાણીય ગરીબી સૂચકાંકની 2જી આવૃત્તિ....127
- હેનલી પાસપોર્ટ ઇન્ડેક્સ 2023....128
- અમિત શાહ દ્વારા 'CRCS-સહારા રિફંડ પોર્ટલ'નું લોકાર્પણ....129
- પશુધન ક્ષેત્ર માટેની પ્રથમ ધિરાણ ગેરંટી યોજના....129
- ઓપન નેટવર્ક ફોર ડિજિટલ કોમર્સ (ONDC) એકેડમી....129
- STAR-C પહેલ....130
- UNDP અને ભારતનું PMFBY હેઠળ વધુ ટકાઉ કૃષિ પદ્ધતિઓ માટે Absolute® સાથે જોડાણ....130
- આયુષ્માન ભવ કાર્યક્રમ....130
- ઈન્ડિયા ક્લાઇમેટ એનર્જી ડેશબોર્ડ (ICED) 3.0....131
- 5મી હેલી સમિટ....131
- મેરી માટી મેરા દેશ અભિયાન....131
- લદ્દાખમાં કારગીલને પ્રથમ મહિલા પોલીસ સ્ટેશન મળ્યું....132
- મેરા ગાંવ મેરી ધરોહર (MGMD)....132
- અખિલ ભારતીય શિક્ષણ પરિષદ....133

- યુરિયા ગોલ્ડ.....133
- ULLAS પહેલ.....133
- MASI પોર્ટલ.....134
- ભારતના રાષ્ટ્રપતિએ 'ઉમેષા' અને 'ઉત્કર્ષ' ઉત્સવોનું ઉદ્દઘાટન કર્યું.....134
- રાજમાર્ગયાત્રા એપ.....134
- સમુદ્રયાન પ્રોજેક્ટ.....135
- ભુ-વિઝન (Bhu-Vision).....135
- અમૃત ભારત સ્ટેશન યોજના.....135
- ઈન્ટરનેટ સ્થિતિસ્થાપકતા માટે ભારત દક્ષિણ એશિયા ક્ષેત્રમાં છઠ્ઠા ક્રમે.....136
- મિશન ઇન્દ્રધનુષ.....136
- સુસ્વગતમ પોર્ટલ.....136
- પ્રધાનમંત્રી ભારતીય જન ઔષધિ કેન્દ્રો.....137
- પ્રધાન મંત્રી ઉચ્ચતર શિક્ષા અભિયાન.....137
- ગ્રાફીન-ઓરોરા પ્રોગ્રામ.....137
- વિશ્વકર્મા યોજના.....137
- G20 ફિલ્મ ઉત્સવ.....138
- ભગત બ્રિજ.....138
- 'SAMUDRA' મોબાઈલ એપ.....138
- 'PM-eBus Seva' યોજના.....138
- 'ફ્લડવોચ' એપ્લિકેશન.....139
- ભારતની પ્રથમ 3D પ્રિન્ટેડ પોસ્ટ ઓફિસ.....139
- ભારતનો પ્રથમ વિલેજ એટલાસ.....139
- CPGRAMS.....139
- ઈન્દિરા ગાંધી મેમોરિયલ ટ્યૂલિપ ગાર્ડન.....140
- ભારત ન્યૂ કાર એસેસમેન્ટ પ્રોગ્રામ (ભારત NCAP).....140
- મેરા બિલ મેરા અધિકાર યોજના.....140
- પ્રથમ ABDM માઇક્રોસાઇટ.....140
- PM મોદી દ્વારા ISROમાં ત્રણ મોટા એલાન.....141
- "સ્ટેટ ઓફ ઈન્ડિયાઝ બર્ડ્સ, 2023" રિપોર્ટ.....141
- પ્રોજેક્ટ 'એમ્બર'.....141
- GREAT યોજના.....142
- સ્વમિત્વ યોજના.....142
- નીતિ આયોગ અને UNDPનો ભારતમાં SDGsને વેગ આપવા માટે સહયોગ.....142
- આધાર લિંક્ડ બર્થ રજિસ્ટ્રેશન (Aadhaar Linked Birth Registration -ALBR).....142
- એડોપ્ટ એ હેરિટેજ 2.0 સ્કીમ.....143
- ડીમ્ડ-ટુ-બી-યુનિવર્સિટી તરીકે NCERT.....143
- ભારત ડ્રોન શક્તિ 2023.....144
- "ભારત: ધ મધર ઓફ ડેમોક્રેસી" પોર્ટલ.....144
- વન સન, વન વર્લ્ડ, વન ગ્રીડ (OSOWOG) પહેલ.....144
- માલવિયા મિશન.....144
- પ્રોજેક્ટ નમન.....145
- નવી UPI સુવિધાઓ.....145
- ઈન્ડિયન ગ્રીન બિલ્ડીંગ કાઉન્સિલ.....145
- વિદ્યા સમીક્ષા કેન્દ્ર.....146
- વૈશ્વિક સ્ટોકટેક.....146
- ગોવા રોડમેપ અને 'ટ્રાવેલ ફોર LiFE' કાર્યક્રમ.....146
- વર્લ્ડ બેસ્ટ કન્ટ્રીઝ રિપોર્ટ 2023.....147
- ILO અને OECDના સૂચકાંકો.....147
- રાજકારણનું અપરાધીકરણ.....148
- સ્કિલ ઈન્ડિયા ડિજિટલ (SID) પ્લેટફોર્મ.....148
- iGOT કર્મયોગી પ્લેટફોર્મ.....148
- આયુષ્યમાન ભવ અભિયાન.....148
- નેશનલ જ્યુડિશિયલ ડેટા ગ્રીડ (NJDG) પોર્ટલ.....149
- સ્વચ્છતા પખવાડા-2023.....149
- 'અર્બન ફોરેસ્ટ'.....149

07 પર્યાવરણ અને ભૌગોલિક ઘટનાઓ.....150

- નેપાળ આંતરરાષ્ટ્રીય બિગ કેટ્સ એલાયન્સનું સ્થાપક સભ્ય બન્યું.....150
- રાજસ્થાનમાં 3 નવા સંરક્ષણ અનામત જાહેર કરવામાં આવ્યા.....150
- હસારિયસ મુંબઈ.....151
- વડાપ્રધાન દ્વારા વેટલેન્ડ અને મેન્ગ્રોવ સંરક્ષણ માટેની બે યોજનાઓ લોન્ચ કરાઇ.....151
- મન્નાર મરીન નેશનલ પાર્ક.....151
- સી લેટીસની નવી પ્રજાતિઓ.....152
- ક્રિટીકલ મિનરલ્સની સૂચિ.....152
- ગુચ્ચી મશરૂમ.....153
- સિકાડા પ્રજાતિઓ.....153
- હીટ ઇન્ડેક્સ.....153
- મ્હાદેઈ વન્યજીવ અભયારણ્ય.....154
- પેડિક્યુલરિસ રેવેલિયાના.....154
- પાર્કચીક ગ્લેશિયર.....154
- હિમાલયન ગીધ.....155
- ભારતમાં 5% પક્ષીઓ સ્થાનિક.....155
- ભારતીય ગરુડ-ઘુવડ.....155
- બ્લેક ઇગલ.....155
- રાજસ્થાનમાં ધોલપુર-કરૌલી વાઘ અનામત.....156
- મિથેનને ખાતા બેક્ટેરિયા.....156
- નેશનલ એન્વાયર્નમેન્ટ એન્જિનિયરિંગ રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ (NEERI).....156
- ડોલી ધ શીપ.....157
- નેશનલ ગ્રીન ટ્રિબ્યુનલ.....157
- CSE રિપોર્ટમાં એકંદર પર્યાવરણીય પ્રદર્શન માટે તેલંગાણા પ્રથમ.....157
- ગાંધી સાગર વન્યજીવ અભયારણ્ય.....158

08 ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ......159

- આંબેડકર સર્કિટ ટૂરિસ્ટ ટ્રેન......159
- ગુવાહાટીમાં બિહુના પ્રદર્શને ગિનિસ વર્લ્ડ રેકોર્ડ......169
- હૈદરાબાદમાં 125 ફૂટ ઊંચી આંબેડકરની પ્રતિમાનું અનાવરણ......169
- તમિલનાડુની કમ્બમ દ્રાક્ષને GI ટેગ મળ્યો......160
- હુન-થાદોઉ સાંસ્કૃતિક ઉત્સવ......160
- બિહારમાં થાવે ફેસ્ટિવલનું આયોજન......160
- વૈશ્વિક બૌદ્ધ સમિટ......160
- તુંગનાથ મંદિર......160
- તાગીન ભાષાની પ્રથમ ફિલ્મ......161
- ઉત્તર પ્રદેશનું GI ટૅગ કરેલા ઉત્પાદનોમાં બીજું સ્થાન......161
- 'ગ્રેટ ગ્રાન્ડફાધર' વૃક્ષ સત્તાવાર રીતે વિશ્વનું સૌથી જૂનું વૃક્ષ......161
- મોહેં-જો-દડોની ડાન્સિંગ ગર્લ......161
- ગોંગડી શાલ......162
- અહલ્યાબાઈ હોલકર (1925-1795)......162
- બાઘ પ્રિન્ટ......162
- બિરસા મુંડા......162
- હમારી ભાષા, હમારી વિરાસત પ્રદર્શન......163
- ઈશદ કેરી......163
- બલિદાન સ્તંભ......163
- રાણી દુર્ગાવતી......164
- ઉત્તર પ્રદેશના સાત ઉત્પાદનોને GI ટેગ......164
- ગુટ્ટી કોયા આદિજાતિ......165
- લામ્બાની એમ્બ્રોઇડરી પેચવર્ક......165
- હમ્પી......165
- નમદા કલા......166
- તમિલનાડુના ઔથુર સોપારી પાનને GI ટેગ......166
- ભારત મંડપમ......166
- ભોજપત્ર વૃક્ષ......167
- તમિલનાડુના ત્રણ પ્રખ્યાત ઉત્પાદનોને GI ટેગ એનાયત......167
- ગોવા, રાજસ્થાન અને ઉત્તરપ્રદેશની હસ્તકલાને GI ટૅગ્સ......167
- આદિચનાલ્લુર પુરાતત્વીય સ્થળ (તમિલનાડુ)......168
- તમિલ પામ હસ્તપ્રતો: જ્ઞાનમુચાર્ચી......169
- શાલિગ્રામ......169
- રાજૌરીની ચિકરી લાકડાની હસ્તકલા અને અનંતનાગના મશ્કબુદ્જી ચોખાને GI ટેગ એનાયત......169
- માતંગિની હઝરા અને કનકલતા બરુઆ......169
- મેટી કેળા......170
- તટીય કર્ણાટકમાં પ્રાચીન માયલારા સંપ્રદાય......170
- વડાપ્રધાન મોદી તરફથી બ્રિક્સ નેતાઓને ભેટ......171
- ચોકુવા ચોખા......171
- જમ્મુ અને કાશ્મીરના ભદરવાહ રાજમા અને રામબન સુલાઈ મધને GI ટેગ એનાયત......171
- કોરાપુટ કાલાજીરા ચોખા......171
- શિવનું નટરાજ સ્વરૂપ......172
- ચેરીયલ સ્ક્રોલ પેઇન્ટિંગ......172
- સાલેમ સાબુદાણા......173
- અક્ષરધામ મંદિર......173
- TRIFEDના આર્ટિઝનલ ટ્રેઝર્સ......173

09 મહત્વના દિવસો, નિમણૂક અને વ્યક્તિ......174

- વિશ્વ હિમોફિલિયા દિવસ......174
- વિશ્વ ધરોહર દિવસ......174
- પ્રવાસી ભારતીય સન્માન......174
- નેશનલ સિવિલ સર્વિસ ડે......174
- વિશ્વ પૃથ્વી દિવસ......175
- રાષ્ટ્રીય પંચાયતી રાજ દિવસ......175
- વિશ્વ મેલેરિયા દિવસ......175
- વિશ્વ બૌદ્ધિક સંપદા દિવસ......175
- પંજાબના પૂર્વ મુખ્યમંત્રી પ્રકાશ સિંહ બાદલનું 95 વર્ષની વયે નિધન......175
- બાંગ્લાદેશના 22માં રાષ્ટ્રપતિ......175
- LICના નવા ચેરમેનની નિમણુંક......176
- વિશ્વ પ્રેસ સ્વતંત્રતા દિવસ......176
- આંતરરાષ્ટ્રીય અગ્નિશામક દિવસ......176
- International No Diet Day......176
- ભારતીય મૂળના અજય બંગાની વિશ્વ બેંકના પ્રમુખ તરીકે પસંદગી......176
- એર માર્શલ સાજુ બાલકૃષ્ણન AVSM, VM......176
- વિશ્વ રેડક્રોસ દિવસ......177
- રવીન્દ્રનાથ ટાગોર જયંતિ 2023......177
- રાષ્ટ્રીય ટેકનોલોજી દિવસ......177
- આંતરરાષ્ટ્રીય નર્સ દિવસ......177
- વીરતા પુરસ્કાર......177
- AIFF ગ્રાસરૂટ ડે......178
- આંતરરાષ્ટ્રીય પરિવાર દિવસ......178
- સિક્કિમ સ્થાપના દિવસ......178
- વિશ્વ ટેલિકોમ્યુનિકેશન દિવસ......178
- યુએન ગ્લોબલ રોડ સેફ્ટી વીક......178
- આંતરરાષ્ટ્રીય સંગ્રહાલય દિવસ......179
- રવનીત કૌર: CCIના પ્રથમ મહિલા અધ્યક્ષ......179
- 26 નવેમ્બર વિશ્વ ટકાઉ પરિવહન દિવસ તરીકે જાહેર......179
- PNGRBના નવા અધ્યક્ષની નિમણૂક......179
- વિશ્વ મધમાખી દિવસ......180
- આંતરરાષ્ટ્રીય જૈવ વિવિધતા દિવસ......180

- Commonwealth Day.....180
- રૈયાનાહ બર્નાવી.....180
- નામદેવ શિરગાંવકર.....180
- ડો. કે. ગોવિંદરાજ.....180
- આંતરરાષ્ટ્રીય સંયુક્ત રાષ્ટ્ર શાંતિરક્ષક દિવસ.....181
- ગોવા સ્થાપના દિવસ.....181
- વિશ્વ તમાકુ નિષેધ દિવસ.....181
- પ્રવીણ કુમાર શ્રીવાસ્તવ.....181
- વિશ્વ દુધ દિવસ.....181
- તેલંગાણા સ્થાપના દિવસ.....181
- વિશ્વ સાઈકલ દિવસ.....182
- વિશ્વ પર્યાવરણ દિવસ.....182
- BIMSTEC સ્થાપના દિવસ.....182
- મહાભારતના શકુની મામા ઉર્ફે ગુફી પેન્ટલનું નિધન.....182
- વિશ્વ અન્ન સુરક્ષા દિવસ.....182
- વિશ્વ મહાસાગર દિવસ.....182
- વિશ્વ માન્યતા દિવસ 2023.....183
- જીઓલોજિકલ સર્વે ઓફ ઈન્ડિયા (GSI)ના નવા ડિરેક્ટર જનરલ.....183
- કેરળના પ્રથમ 'અશોક ચક્ર' વિજેતા હવાલદાર એલ્બી ડી'ક્રુઝનું નિધન.....183
- વિશ્વ બાળ મજૂરી વિરોધ દિન.....183
- આંતરરાષ્ટ્રીય આલ્બિનિઝમ જાગૃતિ દિવસ 2023.....184
- અંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ મીડિયા સન્માનની બીજી આવૃત્તિ..184
- વિશ્વ રક્તદાન દિવસ.....184
- વિશ્વ વૃદ્ધ દુર્વ્યવહાર જાગૃતિ દિવસ 2023.....185
- કૌટુંબિક રેમિટન્સનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ.....185
- વિશ્વ રણીકરણ અને દુકાળનો સામનો કરવા માટેનો દિવસ..185
- વિશ્વ સિકલ સેલ દિવસ.....185
- વિશ્વ શરણાર્થી દિવસ.....185
- IPS અધિકારી રવિ સિંહાની RAWના નવા ચીફ તરીકે નિમણૂક.....186
- આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ 2023.....186
- NIXIનો 20મો સ્થાપના દિવસ.....186
- ભવાની દેવી: ફેન્સીંગ (તલવારબાજી).....187
- આંતરરાષ્ટ્રીય ઓલિમ્પિક દિવસ.....187
- યુએન પબ્લિક સર્વિસ ડે.....187
- રાજદ્વારી(ડિપ્લોમસી)માં મહિલાનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ.....187
- વિશ્વ માદક પદાર્થ વિરોધી દિન.....188
- વિશ્વ MSME દિવસ 2023.....188
- રાષ્ટ્રીય આંકડાશાસ્ત્ર દિવસ.....188
- આંતરરાષ્ટ્રીય સંસદીયતા દિવસ.....189
- રાષ્ટ્રીય ડોક્ટર દિવસ.....189
- વિશ્વ ઝૂનોસિસ દિવસ.....189
- વિશ્વ વસ્તી દિવસ.....189
- વિશ્વ પેપર બેગ દિવસ.....190
- વિશ્વ યુવા કૌશલ્ય દિવસ.....190
- વિશ્વ આંતરરાષ્ટ્રીય ન્યાય દિવસ.....191
- આંતરરાષ્ટ્રીય નેલ્સન મંડેલા દિવસ.....191
- વિશ્વ ચેસ દિવસ 2023.....191
- ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડના 25મા મહાનિર્દેશક.....191
- અંશુમન ઝીંગરાન નોર્થ ચેનલ પાર કરનાર સૌથી યુવા વ્યક્તિ બન્યો.....192
- રાષ્ટ્રીય કેરી દિવસ.....192
- ઇન્વેસ્ટ ઈન્ડિયા.....192
- આવકવેરા દિવસ.....192
- વિશ્વ ડૂબવાના અકસ્માત નિવારણ દિવસ.....192
- કારગિલ વિજય દિવસ.....192
- મેન્ગ્રોવ ઇકોસિસ્ટમના સંરક્ષણ માટેનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ.....193
- વિશ્વ પ્રકૃતિ સંરક્ષણ દિવસ.....193
- આંતરરાષ્ટ્રીય વાઘ દિવસ.....193
- વર્લ્ડ રેન્જર ડે.....193
- વિશ્વ સ્તનપાન સપ્તાહ.....194
- નાગાસાકી દિવસ (Nagasaki Day).....194
- વિશ્વ આદિવાસી દિવસ (International Day of the World's Indigenous).....194
- વિશ્વ સિંહ દિવસ (World Lion Day).....194
- વર્લ્ડ બાયોફ્યુઅલ ડે (World Biofuel Day).....195
- વિશ્વ યુવા દિવસ (International Youth Day).....195
- વિશ્વ હાથી દિવસ (World Elephant Day).....195
- જાણીતા પરમાણુ ભૌતિકશાસ્ત્રી વિકાસ સિંહાનું નિધન.....195
- વિભાજન વિભીષિકા સ્મૃતિ દિવસ.....196
- ભારતનો સ્વતંત્રતા દિવસ.....196
- મોહિતકુમાર.....196
- પ્રિયા મલિક.....196
- વિશ્વ ફોટોગ્રાફી દિવસ.....196
- વિશ્વ માનવતા દિવસ.....197
- વિશ્વ ઉદ્યોગસાહસિક દિવસ.....197
- વર્લ્ડ પ્લાન્ટ મિલ્ક ડે.....197
- આંતરરાષ્ટ્રીય ગુલામ વેપાર અને નાબૂદી દિવસ.....197
- NGT અધ્યક્ષ.....197
- રાષ્ટ્રીય નેત્રદાન સપ્તાહ.....197
- મહિલા સમાનતા દિવસ.....198
- સી.આર. રાવ.....198
- રાષ્ટ્રીય રમતગમત દિવસ.....198
- વિશ્વ સંસ્કૃત દિવસ.....198
- રાષ્ટ્રીય પોષણ સપ્તાહ.....198
- જૂથ નિરપેક્ષ દિવસ.....199
- વિશ્વ નારિયેળ દિવસ.....199
- ભારતીય રેલવે બોર્ડના અધ્યક્ષ: જયા વર્મા સિંહા.....199
- રાષ્ટ્રીય શિક્ષક દિન.....199
- રાષ્ટ્રીય વન શહીદ દિવસ.....199
- હિન્દી દિવસ.....200
- એન્જિનિયર દિવસ.....200
- આંતરરાષ્ટ્રીય લોકશાહી દિવસ.....200
- વિશ્વ ઓઝોન દિવસ.....200
- કે.વી. વિશ્વનાથન, પ્રશાંત મિશ્રતોએ સુપ્રીમ કોર્ટના જજ તરીકે શપથ લીધા.....200

અન્ય સંક્ષિપ્ત વર્તમાન પ્રવાહો....................................201

- રાષ્ટ્રીય પંચાયત પુરસ્કાર સપ્તાહ....201
- PM શ્રી નરેન્દ્ર મોદીને ઈજિપ્તનું સર્વોચ્ચ સન્માન એનાયત....201
- રાષ્ટ્રીય જળ પુરસ્કાર....201
- મહારાષ્ટ્ર ભૂષણ એવોર્ડ....202
- ભારત ચીનને પછાડી વિશ્વનું સૌથી વધુ વસ્તી ધરાવતું રાષ્ટ્ર બન્યું: UN....202
- વિઝડન T20I ખેલાડી 2022....202
- લતા દીનાનાથ મંગેશકર પુરસ્કાર....202
- સંતોકબા માનવતાવાદી પુરસ્કાર....202
- ફસલ બીમા યોજના માટે રાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર....203
- વીરતા પુરસ્કાર મેળવનાર પ્રથમ IAF મહિલા અધિકારી....203
- સચિન તેંડુલકર સ્ટેન્ડ....203
- 1959નો રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ....203
- શ્રી રતન ટાટાને ઓસ્ટ્રેલિયાનું સર્વોચ્ચ નાગરિક સન્માન એનાયત....204
- ગોલ્ડમેન એન્વાયરમેન્ટ પ્રાઈઝ....204
- નીલી બેંદાપુડીને ઇમિગ્રન્ટ એચિવમેન્ટ એવોર્ડ 2023 એનાયત....204
- પ્રથમ ભારતીય વાયુસેના હેરિટેજ સેન્ટર....204
- "દ્રૌપદી મુર્મુ: ફ્રોમ ટ્રાઇબલ હિન્ટરલેન્ડ્સ ટુ રાયસીના હિલ્સ" પુસ્તક....205
- વર્ષ 2023નો લૌરિયસ સ્પોર્ટ્સમેનનો ખિતાબ....205
- પુલિત્ઝર પ્રાઇઝ 2023ની જાહેરાત....205
- ASI ગોવિંદ સ્વરૂપ લાઈફ ટાઈમ અચીવમેન્ટ એવોર્ડ....205
- સાગર શ્રેષ્ઠ સન્માન એવોર્ડ 2023....206
- એન ચદ્રશેખરન: ફ્રાંસનો સર્વોચ્ચ નાગરિક પુરસ્કાર એનાયત....206
- સાઉથ એશિયન યુથ ટેબલ ટેનિસ ચેમ્પિયનશિપ 2023....206
- નીરજ ચોપરા: પુરુષોની જેવલિન રેન્કિંગમાં વર્લ્ડ નંબર 1....206
- PM મોદી: ફિજી અને પાપુઆ ન્યુ ગીની તરફથી સર્વોચ્ચ સન્માન પ્રાપ્ત....206
- ચેન્નાઈ સ્ક્વોશ વર્લ્ડ કપની યજમાની કરશે....207
- પ્રધાનમંત્રી રાષ્ટ્રીય બાલ પુરસ્કાર....207
- IPL 2023 ફાઈનલ....207
- 57મો જ્ઞાનપીઠ પુરસ્કાર....208
- પાકિસ્તાનને હરાવી ભારત હોકી જુનિયર એશિયા કપ ચેમ્પિયન બન્યું....208
- રાષ્ટ્રપતિ દ્રૌપદી મુર્મુ સુરીનામના સર્વોચ્ચ નાગરિક પુરસ્કારથી સન્માનિત....208
- વારાણસીમાં ત્રીજી ખેલો ઈન્ડિયા યુનિવર્સિટી ગેમ્સનું સમાપન....208
- સ્પિનોઝા પુરસ્કાર....209
- ICC વર્લ્ડ ટેસ્ટ ચેમ્પિયનશિપ 2023....209
- ભારતીય ફિલ્મ "When Climate Change Turns Violent"એ WHO એવોર્ડ જીત્યો....209
- 2023નો ઇકબાલ મસીહ એવોર્ડ....209
- ગ્રીન એપલ એવોર્ડ 2023....210
- પ્રાઇમ મિનિસ્ટર્સ મ્યુઝિયમ એન્ડ લાઇબ્રેરી સોસાયટી....210
- ગીતા પ્રેસને 2021 માટે ગાંધી શાંતિ પુરસ્કાર એનાયત....210
- ભારતીય રાષ્ટ્રીય રમતોની 37મી આવૃત્તિ માટે માસ્કોટનું લોન્ચિંગ....211
- 45મો યુરોપિયન નિબંધ પુરસ્કાર....211
- ભારતીય નૌકાદળનું 'ઓશન સર્કલ ઓફ યોગ'....211
- બિહારમાં વિશ્વનું સૌથી મોટું રામાયણ મંદિર....211
- ક્રિસ્ટિયાનો રોનાલ્ડોએ વિશ્વ વિક્રમ સ્થાપ્યો....212
- PEN પિન્ટર પુરસ્કાર....212
- લૌઝેન ડાયમંડ લીગ 2023....212
- દૂરંદ કપની 132મી આવૃત્તિ....212
- લોર્ડ લેન્સડાઉન....212
- ગ્રાન્ડ ક્રોસ ઓફ ધ લીજન ઓફ ઓનર....213
- હીરો એશિયન ચેમ્પિયન્સ ટ્રોફી 2023....213
- "ભૂમિ સન્માન" 2023....214
- વિમ્બલ્ડન: કાર્લોસ અલ્કારાઝ....214
- વિરાટ કોહલી 500 આંતરરાષ્ટ્રીય મેચો બનાવનાર 10મા ક્રિકેટર....214
- UNESCOનો એશિયા પેસિફિક કલ્ચરલ હેરિટેજ એવોર્ડ....215
- 8મો અને 9મો કોમ્યુનિટી રેડિયો એવોર્ડ....215
- વર્લ્ડ સિટીઝ કલ્ચર ફોરમ....215
- મહારાષ્ટ્ર સરકારનો પ્રથમ 'ઉદ્યોગ રત્ન' એવોર્ડ....216
- લોકમાન્ય તિલક રાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર....216
- ISSF વિશ્વ ચેમ્પિયનશિપ....217
- કાલકા-શિમલા રેલ્વે લાઇન....217
- નમો: 108....217
- ખેલો ઈન્ડિયા વિમેન્સ લીગ....217
- 69મો રાષ્ટ્રીય ફિલ્મ પુરસ્કાર 2023....218
- FIDE ચેસ વર્લ્ડકપ....218
- ગ્રાન્ડ ક્રોસ ઓફ ધ ઓર્ડર ઓફ ઓનર....218
- ઈન્ડિયા સ્માર્ટ સિટીઝ એવોર્ડ કોન્ટેસ્ટ, 2022....218
- વર્લ્ડ એથ્લેટિક્સ ચેમ્પિયનશિપ....218
- મિસ અર્થ ઈન્ડિયા 2023....218
- રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ....219
- સ્વતંત્ર ભારતના પ્રથમ નાણાં મંત્રીની પ્રતિમા....219
- એમ. એસ. સ્વામીનાથન એવોર્ડ....219
- જ્યોર્જિયાએ ઓક્ટોબરને 'હિન્દુ હેરિટેજ મહિનો' જાહેર કર્યો....219
- શાંતિ સ્વરૂપ ભટનાગર એવોર્ડ....219
- MotoGP....220
- સંગીત નાટક અકાદમી અમૃત પુરસ્કારો....220
- TIMEની '2023ની વિશ્વની શ્રેષ્ઠ કંપનીઓ' યાદીમાં ઇન્ફોસિસ....220

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

JOIN OUR
WHATSAPP GROUP

joinicerajkot.com

GPSC 1/2 | DY.SO/DY.MAMLATDAR | PSI-ASI-CONSTABLE | PI/STI
વનરક્ષક | BANK PO/CLERK | TALATI-Jr. Clerk | TET 1 - 2
BINSACHIVALY | RAILWAY | SSC

તમામ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાની LATEST UPDATE માટે અમારા WHATSAPP GROUP ને જોઈન કરો

જય જય ગરવી ગુજરાત

ગુજરાત સ્પેશિયલ Most IMP કરંટ અફેર્સ

‘માતાની પછેડી’ને GI ટેગ

- તાજેતરમાં યુનેસ્કો દ્વારા ગુજરાતની કલમકારી કલા ‘માતાની પછેડી’ને જીઓગ્રોફિકલ ઇન્ડેક્સ(GI)નો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ આર્ટ બનાવનારા ભાનુભાઇ ચિતારાને 2023નો પદ્મશ્રી એવોર્ડ મળ્યો છે. તેમજ ભુલાભાઇ ચિતારા શિલ્પ ગુરુ પુરસ્કાર વિજેતા છે અને તેમના પુત્ર ચંદ્રકાંત ચિતારા પણ શિલ્પ ગુરુ પુરસ્કાર વિજેતા છે.
- જીઆઇ ટેગનો ફાયદો એ છે કે હવે ‘માતાની પછેડી’આર્ટ અન્ય કોઇ પ્રદેશના આર્ટિસ્ટ આ કળાને શીખી અને તેની કોપી કરીને તેના મૂળ કારીગરોને નુકસાન ના કરી શકે.
- તેમજ ગ્લોબલ લેવલ પર પણ કોઇ પણ અન્ય વ્યક્તિ આ આર્ટની કોપી કે મેકિંગ કરીને કે બીજા કોઇ નામ કે બ્રાન્ડથી વેચી કે બનાવી શકશે નહીં. ગુજરાતમાં અગાઉ સંખેડાનું ફર્નિચર, ખંભાતની અકીક, કચ્છી એમ્બ્રોડરી, સુરતી જરી કામ, પાટણના પટોળા, જામનગરની બાંધણી અને ટાંગલિયા શાલને જીઆઇ ટેગ મળી ચૂક્યા છે. જીઆઇ ટેગ મળવાથી જે-તે આર્ટનું સંરક્ષણ કરવું સરળ બને છે.

પ્રિ-પ્રાઇમરી સ્કૂલ માટે ગુજરાત સરકારની નવી પોલિસી

- ગુજરાત સરકારના શિક્ષણ વિભાગે ખાનગી જુનિયર કેજી, સિનિયર કેજી, બાલવાટિકા માટે નવી નીતિ જાહેર કરી છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ અંતર્ગત 3થી 6 વર્ષના બાળકોની ખાનગી પ્રિ-પ્રાયમરી શાળાઓ માટે પોલિસીમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે, મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અને નગરપાલિકા વિસ્તારમાં આ શાળાઓનું સંચાલન જિલ્લા પ્રાથમિક શિક્ષણ અધિકારી કરશે જ્યારે બાકીના ગ્રામ્ય વિસ્તારોમાં શાળાઓનું સંચાલન જિલ્લા શિક્ષણ અધિકારી કરશે.

પ્રિ-પ્રાયમરી સ્કૂલને લઇ રાજ્ય સરકારની શું છે નવી પોલિસી?

- રાજ્યમાં હવે પ્રિ-પ્રાયમરી સ્કૂલનું રજિસ્ટ્રેશન કરાવવું પડશે
- 5 હજાર રૂપિયા ભરીને સરકારમાં રજિસ્ટ્રેશન કરાવવાનું રહેશે
- રજિસ્ટ્રેશન કરાવી 3 વર્ષથી 6 વર્ષના બાળકોને આપી શકાશે પ્રવેશ
- ઓથોરિટીની મંજૂરી વગર કોઇ સંસ્થા બંધ કરી શકાશે નહીં
- નિયમોનો ભંગ થશે તો 10 હજારથી 25 હજાર સુધી દંડની જોગવાઇ

ગુજરાતનો પ્રથમ “ડિસ્ટ્રિક્ટ ગૂડ ગવર્નન્સ ઇન્ડેક્સ”

- તાજેતરમાં ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઇ પટેલે ગુજરાતનાં નર્મદા જિલ્લામાં કેવડિયા ખાતે ગુજરાતનો પ્રથમ “ડિસ્ટ્રિક્ટ ગૂડ ગવર્નન્સ ઇન્ડેક્સ” (જિલ્લા સુશાસન સૂચકાંક) જાહેર કર્યો હતો.

અગત્યના તથ્યો

- આ સૂચકાંક ગુજરાત સરકારે ભારત સરકારના વહીવટી સુધારા અને જાહેર ફરિયાદ નિવારણ વિભાગ (DARPG) સાથે તૈયાર કર્યો છે, જેમાં નૉલેજ પાર્ટનર તરીકે હૈદરાબાદની સેન્ટર ફોર ગૂડ ગવર્નન્સ સંસ્થાએ કામ કર્યું છે.
- આ સૂચકાંક અહેવાલ ત્રણ દિવસીય 10મી ચિંતન શિબિરના સમાપન સત્રમાં જાહેર થઇ હતી.
- ગુજરાતે GGI 2021 (ગૂડ ગવર્નન્સ ઇન્ડેક્સ, 2021)માં GGI 2019ની સરખામણીમાં 12.3 ટકાની સંવર્ધિત વૃદ્ધિ સાથે પ્રથમ સ્થાન મેળવ્યું હતું.
- વર્ષ 2019થી વર્ષ 2023 સુધીમાં ગુજરાતનાં જિલ્લાઓ અને રાજ્ય સરકારીની સંસ્થાઓને જાહેર વહીવટમાં ઉત્કૃષ્ટ કામગીરી કરવા માટે પ્રધાનમંત્રીના 4 પુરસ્કારો મળ્યાં હતાં, જેમાં સામેલ છે:
  (1) સ્વચ્છ ભારત અભિયાન (ગ્રામીણ) – 2020 માટે મહેસાણા;
  (2) શિક્ષણ વિભાગની ઇનોવેશન સ્ટેટ કેટેગરી અંતર્ગત વિદ્યા સમીક્ષા કેન્દ્ર – 2021 પુરસ્કાર;
  (3) ઇનોવેશન સ્ટેટ કેટેગરી અંતર્ગત સ્ટેટ ઓર્ગન એન્ડ ટિશ્યૂ ટ્રાન્સપ્લાન્ટ ઓર્ગેનાઇઝેશન (SOTTO) - 2022;
  (4) સમગ્ર શિક્ષા – 2022 માટે મહેસાણા સામેલ છે.
- ઉપરાંત રાજ્યને ચાર રાષ્ટ્રીય ઇ-ગવર્નન્સ એવોર્ડ પણ પ્રાપ્ત થયા હતા.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

DGGI ગુજરાતની કેટલીક મુખ્ય બાબતો આ મુજબ છે:

ક્રમ	ક્ષેત્રો	ટોચનો રેન્ક ધરાવતા જિલ્લાઓ		
		1	2	3
	સંપૂર્ણ DGGI રેન્ક	નવસારી	રાજકોટ	અમદાવાદ
1.	કૃષિ અને સંલગ્ન	પોરબંદર	જૂનાગઢ	દેવભૂમિ દ્વારકા
2.	વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ	પંચમહાલ	ભરુચ	વડોદરા
3.	માનવ સંસાધન વિકાસ	બોટાદ	પંચમહાલ	ભાવનગર
4.	જાહેર આરોગ્ય	અમદાવાદ	દાહોદ	મહિસાગર
5.	જાહેર માળખું અને સુવિધાઓ	સુરત	અમદાવાદ	વલસાડ
6.	સામાજિક કલ્યાણ અને વિકાસ	ભરુચ	અમદાવાદ	નવસારી
7.	નાણાકીય સર્વસમાવેશકતા અને સશક્તિકરણ	દાહોદ	નર્મદા	વડોદરા
8.	ન્યાયિક અને જાહેર સલામતી	મોરબી	દેવભૂમિ દ્વારકા	ગાંધીનગર
9.	પર્યાવરણ	ભાવનગર	બોટાદ	રાજકોટ
10.	નાગરિક કેન્દ્રિત વહીવટ	જૂનાગઢ	ખેડા	બોટાદ

- તમામ 33 જિલ્લાઓએ દૂધના ઉત્પાદનમાં સકારાત્મક વૃદ્ધિ કરી છે તથા 2/3થી વધારે જિલ્લાઓએ અનાજ અને બાગાયતી ઉત્પાદનમાં સકારાત્મક વૃદ્ધિ કરી છે.
- તમામ જિલ્લાઓએ 100 ટકાથી વધારે પાકની સઘનતા હાંસલ કરી છે.
- 22 જિલ્લાઓએ ડિસ્ટ્રિક્ટ લેવલ ફેસિલિટેશન કમિટી (DLFC) ઇન્ડેક્સમાં 90થી વધારે કુલ સ્કોર મેળવ્યો છે.
- 29 જિલ્લાઓએ ઔદ્યોગિક ઉત્પાદનમાં સકારાત્મક વૃદ્ધિ કરી છે.
- સ્ટાર્ટઅપ્સની સંખ્યાની દ્રષ્ટિએ અમદાવાદ, વડોદરા અને સુરત જિલ્લાઓ ગુજરાતના ટોચના જિલ્લાઓ છે.
- નવસારી જિલ્લો અપર પ્રાઇમરીમાંથી સેકન્ડરી બનીને પરિવર્તનનો સૌથી ઊંચો દર ધરાવે છે.
- રાજ્યનાં તમામ જિલ્લાઓ ITIsમાં 90 ટકાથી વધારે ઉમેદવારોને તાલીમ આપી છે.
- કુલ 25 જિલ્લાઓમાં એમ્પ્લોયમેન્ટ એક્સચેન્જીસમાં કુલ નોંધણી થયેલા ઉમેદવારો માટે 60 ટકાથી વધારે પ્લેસમેન્ટ રેશિયો (રોજગારી પ્રદાન કરવાનો રેશિયો) જોવા મળ્યો છે.
- 27 જિલ્લાઓ 80 ટકાથી વધારે કાર્યરત હેલ્થ એન્ડ વેલનેસ સેન્ટર ધરાવે છે.
- 31 જિલ્લાઓએ 85 ટકાથી વધારે સંસ્થાગત પ્રસૂતિઓ કરવામાં સફળતા મેળવી છે.
- અમદાવાદ જિલ્લાએ ULBs અને GPsના પોતાના સંસાધનોમાંથી સૌથી વધારે માથાદીઠ આવક નોંધાવી છે.
- ગાંધીનગર, સુરત અને ભરુચ જિલ્લાઓએ પીએમએવાય – ગ્રામીણ અને સહેરી અંતર્ગત નિર્માણ માટે મંજૂર થયેલા ઘરોના નિર્માણની સૌથી વધુ ટકાવારી નોંધાવી છે.
- તમામ 33 જિલ્લાઓ આધાર સાથે જોડાયેલા રેશન કાર્ડની ટકાવારી 99 ટકાથી વધારે ધરાવે છે.
- 25 જિલ્લાઓએ મધ્યાહ્ન ભોજન યોજના અંતર્ગત 95 ટકાથી વધારે વિદ્યાર્થીઓને ભોજન પ્રદાન કર્યું છે.
- 29 જિલ્લાઓએ ગુણવત્તાના ધારાધોરણો પૂર્ણ કરવા પાણીના 85 ટકા નમૂનાં લીધા છે.
- બનાસકાંઠા, સાબરકાંઠા અને જામનગર જિલ્લાઓએ આઇપીસી (ભારતીય દંડસંહિતા) અપરાધોનાં આરોપનામાં રજૂ કરવા માટે ઓછામાં ઓછા દિવસો લીધા છે.
- કુલ નવ જિલ્લાઓએ સ્વાગત પોર્ટલ પર ફરિયાદોનું 100 ટકા નિવારણ કર્યું છે.

ગુજરાત સ્માર્ટ વિલેજ

- ગુજરાતમાં તાલુકા દીઠ એક ગામ 'સ્માર્ટ વિલેજ' બનાવવાના વિકાસલક્ષી અભિગમ સાથે 16 જિલ્લાના 35 ગામોને સ્માર્ટ વિલેજ જાહેર કર્યા છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ ગામો રાજ્ય સરકારની સ્માર્ટ વિલેજ પ્રોત્સાહક યોજના અન્વયે પસંદ કરાયેલા ગામો છે.
- સ્માર્ટ વિલેજ પ્રોત્સાહક યોજનામાં પસંદ થયેલા આ ગામોના સર્વાંગી વિકાસ માટે ગ્રામ પંચાયત દીઠ 5 લાખ રૂપિયાની પુરસ્કાર રકમ આપવામાં આવશે.
- આ ગામોને વિકાસ કામો માટેના સ્વભંડોળનો આ પુરસ્કાર રાશિ ભાગ બનશે.

- સ્માર્ટ વિલેજ યોજનામાં આવા સ્માર્ટ વિલેજની પસંદગી માટેના જે ધોરણો નિર્ધારિત કરાયાં છે, તેમાં ગામમાં અધતન ટેક્નોલોજીનો વિનિયોગ, ગ્રામીણ જીવનશૈલીને જાળવી રાખીને ગ્રામજનોના ક્વોલિટી ઓફ લાઇફમાં સુધારો કરવો તેમજ ગામના આર્થિક, સામાજીક અને પર્યાવરણીય મૂલ્યના સંવર્ધન સાથે માળખાકીય સુવિધા ઉપલબ્ધ કરાવવાનો ધ્યેય રાખેલો છે.
- આવા સ્માર્ટ વિલેજ અન્ય ગામો માટે "ગુડ ગવર્નન્સ"ના મોડેલ ગામ અને ટુરિઝ્મ સ્થળ તરીકે વિકસે તથા એક્શન લેબોરેટરી તરીકે કાર્ય કરે તેવો હેતુ પણ રાખવામાં આવ્યો છે.

સ્માર્ટ વિલેજ જાહેર કરાયેલ ગામોની યાદી

જિલ્લો	તાલુકો	ગ્રામ પંચાયત
ગાંધીનગર	કલોલ	રામનગર
	ગાંધીનગર	અડાલજ
નર્મદા	ડેડીયાપાડા	ડેડીયાપાડા
વલસાડ	પારડી	ઉદવાડા
	વાપી	મોરાઇ
	ઉમરગામ	ભિલાડ
કચ્છ	અંજાર	ભીમાસર
અમરેલી	કુકાવાવ	મોટા ઉજળા
	બાબરા	ઊંટવડ
પોરબંદર	કુતિયાણા	ઈશ્વરિયા
	પોરબંદર	બગવદર
છોટા ઉદેપુર	બોડેલી	જબુગામ
મહુવા	પાવી જેતપુર	જેતપુર
આણંદ	ઉમરેઠ	લીંગડા
	આંકલાવ	લીંગડા
	પેટલાદ	અસોદર
	સોજીત્રા	નાર
મોરબી	ઉપલેટા	રૂણજ
સુરત	મહુવા	નાની મવડી
	માંડવી	તડકેશ્વર
	બારડોલી	સુરાલી
	ચોર્યાસી	જૂનાગામ
	પલસાણા	એના ગોટીયા
	કામરેજ	ઉંભેળ
સાબરકાંઠા	ઈડર	નેત્રામલી
દેવભૂમિ દ્વારકા	કલ્યાણપુર	કલ્યાણપૂર
રાજકોટ	ઉપલેટા	કોલકી
	પડધરી	મોવૈયા
	ધોરાજી	જમનાવડ
ભાવનગર	ભાવનગર	લાખણકા
વડોદરા	પાદરા	સાધી
ખેડા	નડિયાદ	ઉત્તરસંડા

ગુજરાતમાં રીંછની વસ્તી

- ગુજરાતના વન વિભાગ દ્વારા 2022માં રીંછની વસતી ગણતરી હાથ ધરવામાં આવી હતી.
- તાજેતરમાં આ વસ્તી ગણતરીના આંકડા સામે આવ્યાં છે. ગુજરાતના સાત જિલ્લાઓમાં 358 રીંછની વસ્તી નોંધાઇ છે. અગાઉની વસ્તી ગણતરી કરતા રીંછની વસ્તીમાં સરેરાશ પાંચ ટકા જેટલો વધારો થયો છે.

રાજ્યવ્યાપી રીંછ વસ્તી ગણતરી

- ગુજરાતના વન વિભાગ દ્વારા યોજાયેલી રાજ્યવ્યાપી રીંછ વસ્તી ગણતરી 2022 મુજબ ગુજરાતના સાત જિલ્લાઓમાં વર્ષ 2022ની સ્થિતિએ અંદાજે 358 રીંછની વસ્તી નોંધાઇ છે.
- રાજ્યમાં દર પાંચ વર્ષે રીંછની વસ્તી ગણતરી કરવામાં આવે છે જેના ભાગરૂપે મે 2016માં છેલ્લી ગણતરી કરવામાં આવી હતી.
- અગાઉની વસ્તી ગણતરી કરતા રીંછની વસ્તીમાં સરેરાશ પાંચ ટકા જેટલો વધારો થયો છે તેમઅગ્ર મુખ્ય વન સંરક્ષક ગાંધીનગર દ્વારા સત્તાવાર યાદીમાં જણાવવામાં આવ્યું છે.

જિલ્લા દીઠ રીંછની વસ્તી

- ગુજરાતમાં વર્ષ 2022માં યોજાયેલી રીંછની વસ્તી ગણતરીમાં રાજ્યમાં બનાસકાંઠા જિલ્લામાં સૌથી વધુ 146 રીંછની સંખ્યા નોંધાઇ છે.
- જ્યારે દાહોદ જિલ્લામાં 101, છોટાઉદેપુરમાં 61, સાબરકાંઠામાં 30, મહેસાણામાં 09, પંચમહાલમાં 06 અને નર્મદા જિલ્લામાં 05 એમ કુલ 358 રીંછની વસ્તી નોંધાઇ છે.

ગુજરાત રાજ્ય લલિતકલા અકાદમી દ્વારા ગૌરવ પુરસ્કાર એનાયત

- રાજ્યના રમતગમત, યુવા અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓ વિભાગ હસ્તકની ગુજરાત રાજ્ય લલિતકલા અકાદમી દ્વારા પેઇન્ટીંગ, શિલ્પકલા અને છબીકલાના ક્ષેત્રે નોંધપાત્ર અને ગણનાપાત્ર યોગદાન આપનારા ગુજરાતના કલાકારોને ગૌરવ પુરસ્કાર એનાયત કરવામાં આવ્યા હતા.

અગત્યના તથ્યો

- આ માટે રાજ્ય સરકારે કુલ 31 કલાકારોની પસંદગી કરી હતી.
- રાજ્ય સરકાર દ્વારા ખાસ સમારંભ યોજીને પસંદ થયેલા આ કલાકારોને રૂ. 51 હજારનો પુરસ્કાર, શાલ અને તામ્રપત્ર વડે સન્માનિત કરવામાં આવ્યા હતા.

ગુજરાત રાજ્ય લલિતકલા અકાદમી

- ગુજરાત રાજ્ય લલિતકલા અકાદમી ચિત્રકલા, શિલ્પકલા, ગ્રાફીકકલા અને છબીકલા જેવી દ્રશ્ય લલિતકલાઓના પ્રસાર અને વિકાસ માટે અગત્યની પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરે છે.

- રાજ્યની કલા અને કલાકારોનો પરિચય સામાન્ય જનસમુદાયને મળે અને રાજ્યના કલાકારોને પ્રોત્સાહન મળે તથા ભાવિપેઢીમાં કલા પ્રત્યે રૂચી વધે અને તેમને આ ક્ષેત્રે વિકાસની પ્રેરણા મળે તે માટે અકાદમી ઈ.સ. 1961થી કાર્યરત છે.

ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી દ્વારા ગૌરવ પુરસ્કાર એનાયત

- તાજેતરમાં 'ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી' દ્વારા 'ગૌરવ પુરસ્કાર' એનાયત સમારોહ યોજાયો હતો.

અગત્યના તથ્યો

- મુખ્યમંત્રી ભુપેન્દ્ર પટેલ અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓના મંત્રી મૂળુભાઈ બેરાની ઉપસ્થિતિમાં યોજાયેલા સમારોહમાં કુલ નવ સાહિત્યકારોને પુરસ્કૃત કરવામાં આવ્યા હતા.
- ગાંધીનગરની ફોરેન્સિક સાયન્સ યુનિવર્સિટીના પ્રાંગણમાં આ કાર્યક્રમ યોજાયો હતો, જેમાં નીચે મુજબના સાહિત્યકારોને પુરસ્કૃત કરવામાં આવ્યા હતા.
  1. મોહન પરમાર (2021) ગુજરાતી ભાષા માટે
  2. હરીશ મીનાશ્રુ (2022) ગુજરાતી ભાષા માટે
  3. મફતલાલ પટેલ (2021) હિન્દી ભાષા માટે
  4. પબુ ગઢવી (2021) કચ્છી સાહિત્ય માટે
  5. મદનકુમાર અંજારિયા (2022) કચ્છી સાહિત્ય માટે
  6. રામ મોરી (2021) ગુજરાતી માટે યુવા ગૌરવ
  7. લલિત ખંભાયતા (2022) ગુજરાતી યુવા ગૌરવ
  8. દિવ્યા મહેશ્વરી (2021) કચ્છી માટે યુવા ગૌરવ
  9. નયના ચારણીયા (2022) કચ્છી માટે યુવા ગૌરવ

સાહિત્ય અકાદમી

- સાહિત્ય અકાદમી એ ગુજરાત સરકાર દ્વારા સ્થાપિત સ્વતંત્ર સાહિત્ય સંસ્થા છે.
- જે ગુજરાતી ઉપરાંત હિન્દી, સંસ્કૃત, કચ્છી વગેરે ભાષાનું જતન-સંવર્ધન કરે છે.
- અકાદમી દર વર્ષે વરિષ્ઠ સાહિત્યકારને ગૌરવ અને યુવા સાહિત્યકારને યુવા ગૌરવ પુરસ્કાર આપે છે.
- મુખ્યમંત્રી સહિતના મહાનુભાવોએ વિજેતાઓને અકાદમીની ટ્રોફી, પ્રશસ્તીપત્ર, શાલ અને 50,000નો ચેક આપીને સન્માન કર્યું હતું.

દક્ષિણામૂર્તિને દેશના શ્રેષ્ઠ બાલમંદિરનો એવોર્ડ

- તાજેતરમાં ભાવનગરના દક્ષિણામૂર્તિ બાલમંદિરને સમગ્ર દેશના સર્વ શ્રેષ્ઠ બાલ મંદિરનો એવોર્ડ (બાલવાટિકા એવોર્ડ) ગાંધીનગર ખાતે ચિલ્ડ્રન યુનિ. આયોજિત સમારોહમાં ગુજરાતના રાજ્યપાલ આચાર્ય દેવવ્રતજીના હસ્તે એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

અગત્યના તથ્યો

- આ એવોર્ડથી માત્ર ભાવનગર જ નહીં પણ સમગ્ર ગુજરાતનું બાલ શિક્ષણનું ગૌરવ વધ્યું છે. આ અવસરે શિક્ષણ મંત્રી પ્રફુલ્લભાઇ પાનશેરિયા સહિતના મહાનુભાવો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.
- માત્ર દેશની જ નહીં દુનિયાની પ્રથમ ચિલ્ડ્રન યુનિ. દ્વારા ભારતભરના બાલ મંદિરો માટે આ સ્પર્ધા યોજાઇ હતી જેમાં શિક્ષણની પદ્ધતિ, આંતરમાળખાગત સુવિધા, શિક્ષણની નીતિ, શિક્ષકો, ઇતર પ્રવૃત્તિઓ વિગેરે જુદા જુદા પરિમાણો હતા.
- તેમાં દક્ષિણામૂર્તિ ખરૂ ઉતર્યું છે અને સમગ્ર દેશમાં નંબર વનનો એવોર્ડ મેળવ્યો છે.
- આ બાળ મંદિરમાં આજ સુધીમાં 50 હજારથી વધુ બાળકો ભણી ગયા છે. બાળ શિક્ષણ માટે આ સ્થળ રિસોર્સ સેન્ટર બને તેવી શક્યતા છે.
- બાલ મંદિરની સ્થાપનાને 103 વર્ષ પૂર્ણ થયા છે.

સ્વાગત પહેલના 20 વર્ષ

- તાજેતરમાં મુખ્યમંત્રી શ્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે SWAGAT પહેલના 20 વર્ષ પૂરા થયાની સ્મૃતિમાં એપ્રિલના છેલ્લા સપ્તાહને "સ્વાગત સપ્તાહ" તરીકે જાહેર કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- આ પહેલની શરૂઆત નરેન્દ્ર મોદીએ 2003માં ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી તરીકેના તેમના કાર્યકાળ દરમિયાન કરી હતી.
- આ પહેલના ભાગરૂપે ફરિયાદોના નિવારણ માટે ટેકનોલોજી આધારિત વ્યવસ્થા વિકસાવવામાં આવી હતી અને દર મહિનાના છેલ્લા ગુરુવારે મુખ્યમંત્રી જાતે જ સંબંધિત અધિકારીઓની હાજરીમાં નાગરિકોની ફરિયાદો સાંભળે છે.
- આ પ્રસંગ નિમિત્તે મુખ્યમંત્રી કાર્યાલયે ગ્રામ પંચાયતના સરપંચો, તલાટીઓ, નવનિયુક્ત મામલતદારો અને તાલુકા વિકાસ અધિકારીઓને તાલીમ આપી હતી.

સ્વાગત પહેલનું મહત્વ

- છેલ્લા 20 વર્ષોમાં, સ્વાગત પહેલે ગુજરાતમાં અસંખ્ય નાગરિકોની ફરિયાદોનું સફળતાપૂર્વક નિરાકરણ કર્યું છે અને રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે માન્યતા પ્રાપ્ત કરી છે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે, તેને 2010માં સંયુક્ત રાષ્ટ્રના જાહેર સેવા પુરસ્કારથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યું હતું.

ગુજરાત સ્થાપના દિવસ

- મહાગુજરાત આંદોલન બાદ દ્વિભાષી બૃહદ મુંબઈ રાજ્યમાંથી ગુજરાતી ભાષા બોલતા લોકો માટે અલગ ગુજરાત રાજ્ય અને મરાઠી ભાષા લોકો માટે મહારાષ્ટ્ર રાજ્યની સ્થાપના 1લી, મે 1960ના રોજ કરવામાં આવી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- ભારતની આઝાદી બાદ 'બૃહદ મુંબઈ' અને 'સૌરાષ્ટ્ર' નામના રાજ્યો તથા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ 'કચ્છ'માંથી 1લી, મે 1960ના રોજ 'ગુજરાત અને મહારાષ્ટ્ર' નામના બે નવા રાજ્યોની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.
- ગુજરાતનો સ્થાપના દિવસ 'ગુજરાત ગૌરવ દિવસ' તરીકે પણ ઓળખાય છે.
- ગુજરાત રાજ્યનું ઉદઘાટન શ્રી રવિશંકર મહારાજના હસ્તે કરવામાં આવ્યું હતું.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

ઉજવણી

- આ વખતે રાજ્ય સ્થાપના દિવસની ઉજવણી જામનગરમાં કરવામાં આવી હતી.
- 1 મેના રોજ જામનગર ખાતે રાજ્યપાલ, મુખ્યમંત્રી સહિતના મંત્રીઓ પણ હાજર રહ્યા હતા.
- જામનગર ખાતે આ ઉજવણીને લઇને ટાઉનહોલથી પ્રદર્શન ગ્રાઉન્ડ સુધી પરેડ યોજાઇ હતી, પેલેસ ગ્રાઉન્ડ ખાતે શસ્ત્ર પ્રદર્શન અને લોકાર્પણનું ખાત મુહૂર્ત સહિતના કાર્યક્રમો યોજાયા.

સૌરાષ્ટ્ર-તમિલ સંગમપ્રશસ્તિ પુસ્તકનું વિમોચન

- તાજેતરમાં ભારતના વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ સોમનાથ સંસ્કૃત યુનિવર્સિટી દ્વારા રચિત 'સૌરાષ્ટ્ર તમિલ સંગમ પ્રશસ્તિ' નામના પુસ્તકનું લોકાર્પણ કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- આ સંગમ ગુજરાત અને તમિલનાડુ વચ્ચેના સાંસ્કૃતિક અને ઐતિહાસિક બંધનની ઉજવણી કરે છે, કારણ કે ઘણી સદીઓ પહેલા ઘણા લોકો સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારમાંથી તમિલનાડુમાં સ્થળાંતરિત થયા હતા.
- સૌરાષ્ટ્ર તમિલ સંગમમ ઈવેન્ટે સૌરાષ્ટ્રીયન તમિલોને તેમના પૂર્વજોના મૂળ સાથે ફરીથી જોડાવાની તક આપી.
- 17 એપ્રિલથી શરૂ થયેલો સૌરાષ્ટ્ર તમિલ સંગમ 26 એપ્રિલ (બુધવાર)ના રોજ સોમનાથ ખાતે સમાપ્ત થયો હતો.
- 10 દિવસના સંગમમાં ગુજરાતમાં 3000થી વધુ સૌરાષ્ટ્રના તમિલોએ હાજરી આપી હતી.
- આ કાર્યક્રમ મુખ્યત્વે ગુજરાત અને તમિલનાડુ વચ્ચેના સંબંધોની ઉજવણી માટે યોજાયો હતો.

"સૌરાષ્ટ્ર તમિલ સંગમ પ્રશસ્તિ" પુસ્તક વિશે

- આ પુસ્તક સૌરાષ્ટ્ર તમિલ સંગમની લાગણીઓ અને સંવેદનાઓને ધ્યાનમાં રાખીને જાણીતા કવિઓની રચનાઓનું મિશ્રણ છે, જે સાંસ્કૃતિક જોડાણને પ્રકાશિત કરતી સરકારી પહેલ છે.
- આ રચનાઓમાંથી શ્રેષ્ઠ છંદોનું સંકલન 'સૌરાષ્ટ્ર-તમિલ સંગમપ્રશસ્તિ'માં કરવામાં આવ્યું છે.
- આ પુસ્તક વાચકો માટે કલાકારો અને કાવ્યાત્મક વિદ્વાનોની લાગણીઓ અને સંવેદનાઓને અનુભવવા અને ક્ષણિક સૌરાષ્ટ્ર તમિલ સંગમની યાદોને જીવંત રાખવા માટે એક અનોખો અનુભવ પ્રદાન કરશે.

સોમનાથ મંદિર

- તાજેતરમાં ગુજરાતમાં સ્થિત સોમનાથ મંદિર જે અગ્રણી જ્યોતિર્લિંગ સ્થળોમાંનું એક છે, તેને હવે દિલ્હીમાં સ્થિત 3D ગુફામાં વર્ચ્યુઅલ રીતે અનુભવ લેવા હેતુ તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- આ ગુફા ગુજરાત પવિત્ર યાત્રાધામ વિકાસ બોર્ડ દ્વારા બનાવવામાં આવી હતી, જે ગુજરાતના સાંસ્કૃતિક અને આધ્યાત્મિક વારસાને પ્રોત્સાહન અને જાળવવા માટે જવાબદાર રાજ્ય સરકારની એજન્સી છે.
- ગુજરાતના સ્થાપના દિવસ નિમિત્તે આ પ્રોજેક્ટનું ઉદ્ઘાટન વડા પ્રધાનના અગ્ર સચિવ પીકે મિશ્રા, સુપ્રીમ કોર્ટના જજ જસ્ટિસ એમ.આર.શાહ અને જસ્ટિસ બેલાબેન ત્રિવેદી સાથે સંયુક્ત રીતે કરવામાં આવ્યું હતું.

ટેકનોલોજી અને હેતુ

- સોમનાથ મંદિરને 3-D LiDAR સ્કેનિંગ/મેપિંગ સિસ્ટમ સાથે સ્કેન કરવામાં આવ્યું હતું અને આ પ્રોજેક્ટ દ્વારા મંદિરના સ્થાપત્ય, સાંસ્કૃતિક અને ધાર્મિક મહત્વને પ્રસારિત કરવા માટે એક ઇમર્સિવ વર્ચ્યુઅલ અનુભવમાં રૂપાંતરિત કરવામાં આવ્યું હતું.
- દિલ્હીમાં ગરવી ગુજરાત ખાતે આ 3D ગુફા બનાવવાનો હેતુ મુલાકાતીઓને મંદિરને અત્યંત વાસ્તવિક અને વિગતવાર રીતે જોવાની તક પૂરી પાડવાનો છે.
- આ અનોખી વ્યવસ્થા દરેક મુલાકાતીને મંદિરનો અનોખો અને નવો અનુભવ મેળવવા સક્ષમ બનાવે છે.

વડોદરાની નિશાકુમારીએ નાની ઉંમરે સર કર્યો માઉન્ટ એવરેસ્ટ

- વિશ્વનો સૌથી ઉંચો પર્વત માઉન્ટ એવરેસ્ટ સર કરવો એ ગૌરવની વાત છે. વડોદરાના સૈનિક પરિવારની દીકરી નિશાકુમારીએ માઉન્ટ એવરેસ્ટ સર કરી આ ગૌરવ પ્રાપ્ત કર્યું છે. હવે પછી નિશા માઉન્ટ લહોત્સેને સર કરવાનું આયોજન કરી રહી છે.

અગત્યના તથ્યો

- નેપાળની વ્યવસાયિક પર્વતારોહણ સંસ્થા 8 કે એક્સપેડીશન્સની 2023 વસંત આરોહણની પ્રથમ ટુકડીમાં એવરેસ્ટ ચઢાણ માટે નિશાની પસંદગી થઈ હતી. તે લગભગ છેલ્લા 3 વર્ષથી સઘન તાલીમ, સાયકલિંગ, રનીંગ દ્વારા આ અભિયાનની તૈયારી કરી રહી હતી. હિમાલયના બરફથી છવાયેલા વિસ્તારોમાં તેણે આકરી મહેનત કરી હતી.
- ઉપરોક્ત સંસ્થાએ પ્રસારિત કરેલો સંદેશ જણાવે છે કે, આ અભિયાન દળના 8 સદસ્યો એ તા. 17મી મે ની સવારે એવરેસ્ટ પર્વત શિખર પર (ઉંચાઈ 8848.86 મીટર) સુરક્ષિત અને સફળ આરોહણ કર્યું છે.
- આ દળમાં નિશા ઉપરાંત વધુ એક ભારતીય પર્વતારોહી સંતોષ દેગાડેનો સમાવેશ થાય છે. ચીન, અમેરિકા, મોંગોલિયા, ફ્રાન્સ ઇત્યાદિ દેશોના સાહસિકોનો દળમાં સમાવેશ થાય છે. 8 કે એક્સપેડીશન્સના 10 જેટલા કુશળ શેરપાઓના માર્ગદર્શન હેઠળ આ સાહસને સફળતા મળી છે.

નેશનલ એકેડેમી ઓફ કોસ્ટલ પોલીસિંગ

- તાજેતરમાં ગુજરાતના દ્વારકામાં નેશનલ એકેડમી ઓફ કોસ્ટલ પોલીસિંગના કાયમી કેમ્પસની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી, શ્રી અમિત શાહે આ કેમ્પસનો શિલાન્યાસ કર્યો હતો, જે દરિયાકાંઠાની સુરક્ષા માટે સરકારના અતૂટ સમર્પણને રેખાંકિત કરે છે.

અગત્યના તથ્યો

- એકેડમીનો ઉદ્દેશ્ય વાર્ષિક ત્રણ હજારથી વધુ સુરક્ષા કર્મચારીઓને વ્યાપક તાલીમ સુવિધાઓ પૂરી પાડવાનો છે.

- અમિત શાહે ગુજરાતના દ્વારકામાં નેશનલ એકેડેમી ઓફ કોસ્ટલ પોલીસિંગ કેમ્પસનો શિલાન્યાસ કર્યો
- 2018માં સ્થપાયેલ, નેશનલ એકેડમી ઓફ કોસ્ટલ પોલીસીંગ એ દરિયાઇ પોલીસ કર્મચારીઓને સઘન તાલીમ આપવા માટે સમર્પિત પ્રથમ રાષ્ટ્રીય એકેડેમી છે.
- તે નવ દરિયાકાંઠાના રાજ્યો, પાંચ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો, તેમજ કેન્દ્રીય પોલીસ દળોની તાલીમ જરૂરિયાતોને પૂરી કરે છે.
- દરિયાઇ પોલીસની ક્ષમતાઓ અને કૌશલ્યોને વધારવામાં એકેડેમી નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવે છે, જે તેમને દરિયાકાંઠાના વિસ્તારોમાં સુરક્ષા પડકારોનો અસરકારક રીતે સામનો કરવા સક્ષમ બનાવે છે.
- શિલાન્યાસ સમારોહ ઉપરાંત, ગૃહ મંત્રી અમિત શાહે કચ્છ જિલ્લામાં જખૌ કિનારે સ્થિત બોર્ડર સિક્યુરિટી ફોર્સ (BSF)ની પાંચ કોસ્ટલ ચોકીઓનું વર્ચ્યુઅલ રીતે ઉદ્દઘાટન પણ કર્યું હતું.
- આ ચોકીઓ દરિયાકાંઠાની સરહદો પર દેખરેખ અને તકેદારી વધારવા માટે વ્યૂહાત્મક રીતે સ્થિત છે.
- આ ઉદ્દઘાટન દરિયાકાંઠાના સંરક્ષણ મિકેનિઝમને મજબૂત કરવા અને પ્રદેશમાં સરહદ સુરક્ષા વધારવાની સરકારની પ્રતિબદ્ધતાને દર્શાવે છે.

ગુજરાતમાં લીથીયમ બેટરીનો પ્લાન્ટ

♦ તાજેતરમાં ટાટા કંપની દ્વારા 13 હજાર કરોડના ખર્ચે ગુજરાતમાં લીથીયમ બેટરીનો પ્લાન્ટ સ્થાપવા માટે મુખ્યમંત્રી ભુપેન્દ્ર પટેલની ઉપસ્થિતિમાં ટાટા ગૃપની સબસીડીયરી કંપની અગ્રતાસ એનર્જી સ્ટોરેજ સોલ્યુશન પ્રા. લિ. અને રાજ્ય સરકાર વચ્ચે MoU કરવામાં આવ્યા હતા.

અગત્યના તથ્યો

- ગુજરાત હવે ઇ-વ્હિકલ ક્ષેત્રે અગ્રેસર બનવા સજ્જ થયું છે. સરકારે આ માટે પ્રોત્સાહનો આપી વધુમાં વધુ ઉદ્યોગોને આકર્ષી રહી છે. જેના ભાગરૂપે હવે ટાટા ગુજરાતમાં 13 હજાર કરોડના ખર્ચે લીથીયમ બેટરીનો મેન્યુફેક્ચરિંગ પ્લાન્ટ સ્થાપવા જઈ રહી છે.
- ગુજરાત દેશમાં લિથિયમ આયન સેલ મેન્યૂફેક્ચરીંગનું અગ્રણી રાજ્ય બનવા સજ્જ થયું છે. આ હેતુસર લિથિયમ આયન સેલ મેન્યૂફેક્ચરીંગ ગીગા ફેક્ટરીની સ્થાપના માટે ગુજરાત સરકાર અને ટાટા ગૃપ વચ્ચે ગાંધીનગરમાં મુખ્યમંત્રી અને અન્ય અધિકારીઓની ઉપસ્થિતીમાં એમઓયું સંપન્ન થયા હતા.
- નવી ઇલેક્ટ્રોનિક્સ પોલિસીની ફલશ્રુતિ રૂપે ટાટા ગ્રુપ સાથે આ એમઓયું કરવામાં આવ્યા છે.
- ગીગા ફેક્ટરી ભારતમાં આ પ્રકારનો પ્રથમ લિથિયમ આયન સેલ ઉત્પાદન પ્લાન્ટ ગુજરાતમાં કાર્યરત કરશે.
- આ પ્લાન્ટમાં અંદાજે 13 હજાર કરોડ રૂપિયાના પ્રારંભિક રોકાણ સાથે 20 ગીગા વોટની ઉત્પાદન ક્ષમતા હશે અને પ્રત્યક્ષ તથા પરોક્ષ મળીને 13 હજારથી વધુ લોકોને રોજગાર અવસર આ પ્લાન્ટને પરિણામે મળતા થશે.
- ગુજરાત સરકાર ઇલેક્ટ્રીક વાહનોનું ઉત્પાદન વધારીને કાર્બન ઉત્સર્જન રહિત ઊર્જા-ગ્રીન ક્લિન એનર્જી વધારવા અને ફોસિલ ફ્યુઅલ કન્ઝમ્પશન ઘટાડી કાર્બન ઉત્સર્જન ઘટાડવાના વિઝન માટે પ્રતિબદ્ધ છે.
- આ સંદર્ભમાં ઇ.વી.નો વપરાશ વધવાની સાથે લિથિયમ-આયન બેટરી પરની નિર્ભરતા પણ નોંધપાત્ર રીતે વધશે, તેવો સરકારે વિશ્વાસ વ્યક્ત કર્યો છે.
- ટાટા ગૃપના આ પ્લાન્ટની સ્થાપનાથી ગુજરાત લિથિયમ આયન સેલ મેન્યૂફેક્ચરીંગમાં અગ્રણી રાજ્ય બનશે તેમજ રાજ્યમાં બેટરી મેન્યૂફેક્ચરીંગ ઇકો સિસ્ટમ સ્થાપિત કરવામાં મદદ મળશે.
- શ્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે આ પ્રોજેક્ટની સફળતા માટે રાજ્ય સરકારના સહયોગની તત્પરતા આ તકે વ્યકત કરી હતી.

ચક્રવાત બિપોરજોય

♦ તાજેતરમાં ચક્રવાત બિપોરજોયે દક્ષિણપૂર્વ અરબી સમુદ્રમાં વિશાળ સ્વરૂપ લઈને ગુજરાતના દરિયાકાંઠાના વિસ્તારોમાં તારાજી વહોરી હતી.

ચક્રવાત બિપોરજોય નામ કેવી રીતે પડ્યું?

- બાંગ્લાદેશ દ્વારા ચક્રવાતને બિપોરજોય નામ આપવામાં આવ્યું છે.
- વિશ્વ હવામાન વિજ્ઞાન સંગઠન (WMO) સભ્ય દેશો દ્વારા સબમિટ કરવામાં આવેલા નામો અનુસાર, મૂળાક્ષરોના ક્રમમાં ઉષ્ણકટિબંધીય ચક્રવાતના નામ આપવામાં આવે છે.
- બાંગ્લાદેશે બિપોરજોય નામ સબમિટ કર્યું, જેનો બંગાળીમાં અર્થ " આપત્તિ " થાય છે.

IMD ચક્રવાતનું નામ કેવી રીતે નક્કી કરે છે?

- ભારત હવામાન વિભાગ (IMD) આ ક્ષેત્રના અન્ય દેશો સાથેના સહયોગી પ્રયાસમાં ચક્રવાતના નામ નક્કી કરે છે.
- પ્રદેશમાં દરેક દેશ 13 નામોની સૂચિ સબમિટ કરે છે, અને નામો પછી પૂર્વ-નિર્ધારિત શેડ્યૂલ દ્વારા ફેરવવામાં આવે છે.
- નામો ટૂંકા, ઉચ્ચારવામાં સરળ અને લિંગ-તટસ્થ હોવાનું પસંદ કરવામાં આવ્યા છે.
- તેઓને સાંસ્કૃતિક રીતે સંવેદનશીલ અને લોકોના કોઈપણ જૂથ માટે અપમાનજનક ન હોવાનું પણ પસંદ કરવામાં આવે છે.
- IMD તેના ચક્રવાતના નામોની યાદી માટે છ વર્ષના ચક્રનો ઉપયોગ કરે છે.
- એકવાર નામનો ઉપયોગ કર્યા પછી, તે નિવૃત્ત થઈ જાય છે અને ફરીથી ઉપયોગ કરી શકાતો નથી.

♦ <u>ઉત્તર હિંદ મહાસાગર માટે ચક્રવાતના નામોની વર્તમાન સૂચિ નીચે મુજબ છે:</u>

- નિસર્ગ (બાંગ્લાદેશ)
- ગતિ (ભારત)
- આકાશ (શ્રીલંકા)
- ગુલાબ (પાકિસ્તાન)
- ફાની (મ્યાનમાર)
- વાયુ (થાઇલેન્ડ)
- હિડિમ્બા (અફઘાનિસ્તાન)
- મોરા (ઇરાન)
- તાઉતે (ઓમાન)
- યાસ (કતાર)

ભારતની પ્રથમ સહકારી સૈનિક શાળા

♦ તાજેતરમાં મહેસાણાના બોરીયાવીમાં દેશમાં નવી 100 સૈનિક સ્કૂલ સ્થાપવાનો સંકલ્પ સાથે સાગર સૈનિક સ્કૂલનું કેન્દ્રિય ગૃહ મંત્રી અમિત શાહના હસ્તે વર્ચ્યુઅલી ઉદ્દઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- મોતીભાઈ ચૌધરી સાગર સૈનિક સ્કૂલનું કેન્દ્રિય ગૃહમંત્રી અમિત શાહના હસ્તે વર્ચ્યુઅલી ઉદ્દઘાટન કરાયું હતું. આ કાર્યક્રમમાં મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલ અને આરોગ્ય મંત્રી સહિતના અનેક મંત્રીઓ હાજર રહ્યા હતા.
- લોકોને સંબોધતા કેન્દ્રિય ગૃહમંત્રી અમિત શાહે દેશમાં 100 નવી સૈનિક સ્કૂલ સ્થાપવાનો સંકલ્પ હોવાની વાત કરી હતી. સાથે તેમણે મોતીભાઈ ચૌધરીના વ્યક્તિત્વની પણ પ્રશંસા કરી હતી. તેમણે કહ્યું હતું કે સૈનિક સ્કૂલથી દેશભક્તિના સંસ્કારનું સિંચન થશે.
- અમિત શાહે મોતીભાઈ ચૌધરીની જન્મ શતાબ્દી ઉજવણી સારી રીતે કરવાના આયોજન માટે પણ અભિનંદન આપ્યા હતા.
- મોતી બાપાની જન્મ શતાબ્દીએ આજે સૈનિક સ્કૂલનું ખાત મુહુર્ત કરાયુ છે. બાળકો દેશની રક્ષા માટે જીવન સમર્પિત કરશે. દેશમાં 100 સૈનિક સ્કૂલ સ્થાપવાનો સંકલ્પ કર્યો છે. જ્યારે 20મી PPP મોડલની સૈનિક સ્કૂલનું ભૂમિ પૂજન કર્યું છે.

ગુજરાતમાં 146મી જગન્નાથ પુરી રથયાત્રા

♦ તાજેતરમાં ગુજરાતના અમદાવાદ શહેરમાં ભગવાન જગન્નાથની 146મી રથયાત્રાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું.

અગત્યના તથ્યો

- 18 કિલોમીટરના શોભાયાત્રાના રૂટ પર મોટી સંખ્યામાં ભક્તો દેવતાના દર્શન કરવા માટે એકઠા થયા હતા.
- આ વર્ષે, ગુજરાત પોલીસે સમગ્ર રૂટ પર દેખરેખ રાખવા માટે અદ્યતન 3D મેપિંગ ટેક્નોલોજીનો ઉપયોગ કર્યો હતો અને ઇવેન્ટ દરમિયાન ડ્રોનના અનધિકૃત ઉપયોગને રોકવા માટે એન્ટિ-ડ્રોન ટેક્નોલોજીનો ઉપયોગ કર્યો હતો.
- સવારે, ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે સોનાની સાવરણીનો ઉપયોગ કરીને રથ માટેના માર્ગની સફાઈની પ્રતીકાત્મક વિધિ 'પહિંદ વિધિ' કરી હતી.
- ત્યારબાદ, ભગવાન જગન્નાથ, તેમના ભાઈ બલભદ્ર અને બહેન સુભદ્રાને લઈને જતા રથોએ જમાલપુર સ્થિત 400 વર્ષ જૂના જગન્નાથ મંદિરથી યાત્રાની શરૂઆત કરી.
- આ તૈયારીઓ વાર્ષિક કાર્યક્રમની શરૂઆત પહેલા કરવામાં આવી હતી.
- રથયાત્રા એ વાર્ષિક ઉત્સવ છે જે હિંદુ કેલેન્ડરમાં અષાઢી બીજના દિવસે એટલે કે અષાઢ મહિનાના બીજા દિવસે થાય છે.

CREDAI ગાર્ડન-પીપલ્સ પાર્ક

♦ તાજેતરમાં ગૃહમંત્રી શ્રી અમિત શાહ દ્વારા અમદાવાદમાં ક્રેડાઇ ગાર્ડન-પીપલ્સ પાર્કનું ઉદ્દઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- જગન્નાથ રથયાત્રાના શુભ અવસર પર કેન્દ્રીય ગૃહમંત્રી અને સહકાર મંત્રી શ્રી અમિત શાહે અમદાવાદમાં વિવિધ વિકાસ કાર્યોનું લોકાર્પણ અને ભૂમિપૂજન કર્યુ હતું.
- શ્રી અમિત શાહે CREDAI ગાર્ડન-પીપલ્સ પાર્કનું ઉદ્દઘાટન કર્યું, જે 12,000 ચોરસ મીટરમાં ફેલાયેલો વિશાળ પાર્ક છે.
- આ પાર્ક અંદાજે 2.5 કરોડ રૂપિયાના ખર્ચે બનાવવામાં આવ્યો હતો.
- તેમના સંબોધનમાં શ્રી શાહે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે આ પાર્ક મધ્યમ વર્ગ, ઉચ્ચ મધ્યમ વર્ગ અને વંચિત બાળકોની જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે રચાયેલ છે. તેમણે એક સુંદર અને સુલભ જગ્યા બનાવવા માટે CREDAIની પ્રશંસા કરી હતી.

યોગ દિવસ પર સુરતનો ગીનીસ વર્લ્ડ રેકોર્ડ

♦ યોગ દિવસના અવસરે સુરતમાં અંદાજિત 1.25 લાખ લોકો યોગ સત્રમાં જોડાયા હતા, જે એક જ સ્થળે યોગ સત્રમાં ભાગ લેનારા લોકોનો સૌથી મોટો મેળાવડો બન્યો હતો, તેથી તેને ગીનીસ બુક ઓફ વર્લ્ડ રેકોર્ડમાં સ્થાન મળ્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસને વ્યાપક સમર્થન મળ્યું છે, જેમાં 176થી વધુ દેશો આ વાર્ષિક પાલનને સ્વીકારે છે.
- મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે યોગાચાર્યો (યોગ સાધકો) અને ઋષિમુનિઓના ઉપદેશોને સ્વીકાર્યા જેમણે દૈનિક યોગાભ્યાસ દ્વારા સ્વસ્થ અને તણાવમુક્ત જીવન જીવવાનું જ્ઞાન આપ્યું છે.
- ખાસ કરીને કોવિડ-19 રોગચાળાના પડકારજનક સમયમાં તેમણે યોગને સંજીવની જેવા શક્તિશાળી ઉપાય સાથે જોડ્યો.
- ગુજરાતમાં આ વર્ષની આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસની થીમ "વસુધૈવ કુટુંબકમ" (વિશ્વ એક પરિવાર છે) હતી, જે યોગના સારને એકરૂપ શક્તિ તરીકે પ્રતિબિંબિત કરે છે.
- વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના માર્ગદર્શન હેઠળ, ગુજરાત રાજ્યએ યોગ બોર્ડની સ્થાપના જેવી પહેલો દ્વારા યોગને સક્રિયપણે પ્રોત્સાહન આપ્યું છે, વિવિધ સ્થળોએ મફત તાલીમ આપનારા 5,000 લોકોને રોજગારી પૂરી પાડી છે.
- સરકાર આ પ્રાચીન પ્રથાને વધુ પ્રોત્સાહન આપવા 21 યોગ સ્ટુડિયો શરૂ કરવાની પણ યોજના ધરાવે છે.
- રમતગમત, યુવા અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓ, ગુજરાતના અગ્ર સચિવ અશ્વિની કુમાર છે.
- આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસની ઉજવણી માટે અગાઉ ગીનીસ વર્લ્ડ રેકોર્ડ જયપુર સિટીને મળ્યો હતો જેમાં 1.09 લાખ લોકોએ એકસાથે યોગ કર્યા હતા.

હસમુખ અઢિયાની ગિફ્ટ સિટીના ચેરમેન તરીકે નિમણૂક

♦ તાજેતરમાં હસમુખ અઢિયા, જે એક વરિષ્ઠ નિવૃત્ત અધિકારી અને ભૂતપૂર્વ કેન્દ્રીય નાણા સચિવ અને મહેસૂલ સચિવ છે તેમની GIFT સિટી લિમિટેડના અધ્યક્ષ તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

અગત્યના તથ્યો

- આ સંસ્થા ગાંધીનગરમાં સ્થિત ભારતના પ્રથમ સ્માર્ટ સિટી, ગુજરાત ઇન્ટરનેશનલ ફાઇનાન્સ-ટેક સિટીના વિકાસ માટે જવાબદાર છે.
- હસમુખ અઢિયાએ ગુજરાતના ભૂતપૂર્વ મુખ્ય સચિવ સુધીર માંકડ પાસેથી અધ્યક્ષની ભૂમિકા સંભાળી છે.
- GIFT સિટીના ચેરમેન તરીકેની તેમની ભૂમિકા ઉપરાંત, હસમુખ અઢિયાને ગુજરાત આલ્કલીઝ એન્ડ કેમિકલ્સ લિમિટેડ (GACL) અને ગુજરાત મિનરલ ડેવલપમેન્ટ કોર્પોરેશન લિમિટેડ (GMDC), બંને રાજ્યના જાહેર ક્ષેત્રના ઉપક્રમોના અનુક્રમે બોર્ડના ડિરેક્ટર અને ચેરમેન તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા છે.
- આ નિમણૂકો, તાત્કાલિક અસરથી, નિયમનકારી ફાઇલિંગ અનુસાર બિન-કાર્યકારી અધ્યક્ષ સ્થાનો છે.

હસમુખ અઢિયા વિશે

- અઢિયા, 1981 બેચના ગુજરાત કેડરના IAS અધિકારી, હાલમાં ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલના સલાહકાર તરીકે સેવા આપે છે.
- તેઓ રાજ્યના કોવિડ પછીના આર્થિક પુનરુત્થાન માટેના પગલાંની ભલામણ કરવા માટે ગુજરાત સરકાર દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલી પેનલનો ભાગ હતા. પેનલે વ્યૂહાત્મક ક્ષેત્રો સિવાય રાજ્યના PSUsના વિનિવેશની ભલામણ કરી હતી.
- હાલમાં અઢિયા બેંક ઓફ બરોડાના નોન એક્ઝિક્યુટિવ ચેરમેન છે અને સેન્ટ્રલ યુનિવર્સિટી ઓફ ગુજરાતના ચાન્સેલર પણ છે. તેઓ ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ મેનેજમેન્ટ બેંગ્લોરના બોર્ડ ઓફ ગવર્નર્સના સભ્ય તરીકે સેવા આપે છે.
- તેઓ ગુજરાત એનર્જી રિસર્ચ એન્ડ મેનેજમેન્ટ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ (GERMI) અને પંડિત દીનદયાલ એનર્જી યુનિવર્સિટી, ગાંધીનગરમાં વાઇસ પ્રેસિડેન્ટ તરીકે પણ સેવા આપે છે.

ગિફ્ટ સિટી વિશે

- ગિફ્ટ સિટી, અથવા ગુજરાત ઇન્ટરનેશનલ ફાઇનાન્સ ટેક-સિટી, ગુજરાત, ભારતમાં ગાંધીનગર જિલ્લામાં નિર્માણાધીન એક કેન્દ્રીય વેપારી જિલ્લો છે.
- તે ભારતનું પ્રથમ કાર્યરત ગ્રીનફિલ્ડ સ્માર્ટ સિટી અને આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાકીય સેવા કેન્દ્ર છે, જેને ગુજરાત સરકારે ગ્રીનફિલ્ડ પ્રોજેક્ટ તરીકે પ્રમોટ કર્યું છે.
- "GIFT" નામ એક ટૂંકું નામ છે જે "ગુજરાત ઇન્ટરનેશનલ ફાઇનાન્સ ટેક-સિટી" માટે વપરાય છે. જેમાં "ટેક-સિટી" નો અર્થ "ટેક્નોલોજી-આધારિત SEZ" (સ્પેશિયલ ઇકોનોમિક ઝોન) છે.
- ગિફ્ટ સિટી અમદાવાદ અને ગાંધીનગર વચ્ચે સાબરમતી નદીના કિનારે આવેલું છે.
- આ શહેર 15.5 ચોરસ કિલોમીટરના વિસ્તારમાં ફેલાયેલું છે અને બે ઝોનમાં વહેંચાયેલું છે: ઇન્ટરનેશનલ ફાઇનાન્સિયલ સર્વિસિસ સેન્ટર (IFSC) અને ડોમેસ્ટિક ટેરિફ એરિયા (DTA).

ગુજરાત સરકારનો સેમિકન્ડક્ટર પ્લાન્ટ

- ♦ તાજેતરમાં ગુજરાત સરકાર અને માઇક્રોન ટેક્નોલોજીએ ગુજરાતના સાણંદમાં સેમિકન્ડક્ટર ચિપ મેન્યુફેક્ચરિંગ ફેસિલિટી સ્થાપવા માટે એક સમજૂતી કરાર કર્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- યુએસ સ્થિત સેમિકન્ડક્ટર ઉત્પાદક માઇક્રોન ટેક્નોલોજી ઈન્કએ અમદાવાદ નજીક સાણંદમાં અત્યાધુનિક સેમિકન્ડક્ટર યુનિટ સ્થાપવા માટે ગુજરાત સરકાર સાથે સમજૂતી કરાર (MoU) પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.
- 22,500 કરોડનું મૂલ્ય ધરાવતો આ પ્રોજેક્ટ મેમરી ચિપ ઉત્પાદનમાં આત્મનિર્ભરતા તરફ ભારતની યાત્રામાં નોંધપાત્ર સીમાચિહ્નરૂપ છે.

સેમિકન્ડક્ટર ઉત્પાદક સાથે બીજો MoU

- માઇક્રોન ટેક્નોલોજી અને ગુજરાત સરકાર વચ્ચેનો આ સહયોગ રાજ્ય દ્વારા સેમિકન્ડક્ટર ઉત્પાદક સાથે કરાયેલો બીજો MoU છે.
- સપ્ટેમ્બર 2022માં, ગુજરાતમાં રૂ. 1.54-લાખ કરોડ યુનિટ માટે ફોક્સકોન-વેદાંત સંયુક્ત સાહસ સાથે સમાન MoU પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.
- જ્યારે ધોલેરા SIR ખાતેનો પ્રોજેક્ટ કેન્દ્ર સરકારની ઔપચારિક મંજૂરીની રાહ જોઈ રહ્યો છે, ત્યારે માઈક્રોન ટેક્નોલોજી સાથેના MoU પર હસ્તાક્ષર એ સેમિકન્ડક્ટર રોકાણને આકર્ષવા માટે ગુજરાતની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે.

અન્ય માહિતી

- માઇક્રોન ટેક્નોલોજી, Inc. એ કમ્પ્યુટર મેમરી અને કમ્પ્યુટર ડેટા સ્ટોરેજની અમેરિકન નિર્માતા છે જેનું મુખ્ય મથક બોઇસ, ઇડાહોમાં છે.
- માઇક્રોન ટેકનોલોજીના CEO સંજય મેહરોત્રા છે.

Domino's એ ગુજરાતમાં લોન્ચ કર્યા ન્યૂ રાગી સુપર ક્રસ્ટ પિઝા

- ♦ તાજેતરમાં ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી શ્રી ભુપેન્દ્રભાઇ પટેલ દ્વારા ડોમિનોઝના ન્યૂ રાગી સુપર ક્રસ્ટ પિત્ઝાનું અનાવરણ કર્યું હતું.

રાગી પિત્ઝાની ખાસિયત

- ડોમિનોઝના નિષ્ણાત રસોઇયાઓ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલા આ પિત્ઝામાં રાગીનો લોટ, ઘઉંનો લોટ અને પ્લેન ઓટ્સ જેવા શ્રેષ્ઠ ગુણવત્તાવાળા મિલેટ્સના ઘટકો છે ઉપરાંત તે અળસીના બીજ, તડબૂચના બીજ, કોળાના બીજ અને સનફ્લાવર સીડ્સ જેવા વિવિધ સીડ્સનો તેમાં સમાવેશ થાય છે.

શ્રી અન્ન – મિલેટ્સ (Millets)

- જળવાયુ પરિવર્તન સામે પણ ટકી રહેવા સક્ષમ, સમગ્ર વિશ્વમાં તેના પૌષ્ટિક અને સ્વાદિષ્ટ ગુણધર્મોને કારણે જાણીતું અને વિશ્વ આખાયમાં વ્યાપ્ત વિવિધ આબોહવાકીય પરિસ્થિતિઓમાં પણ વત્તા-ઓછા પ્રમાણમાં ઊગી નીકળવાની અલભ્ય વિશેષતાથી ભરપુર એવા મિલેટ્સ (Millets) અર્થાત બરછટ અનાજ (જાડું ધાન્ય/બરછટ)ના મહત્ત્વને ધ્યાનમાં રાખીને ભારત સરકારે મિલેટ્સના વાવેતર અને ઉત્પાદનમાં વધારો કરવા તેમજ લોકોમાં મિલેટ્સના ઉપયોગ વિશે જાગૃતિ વધારવાના હેતુ સાથે 2018ને 'રાષ્ટ્રીય મિલેટ્સ વર્ષ' તરીકે મનાવ્યું હતું.

ICE INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- યુ.એન.માં પણ આ પહેલને વૈશ્વિક સ્તરે ફેલાવવા માટેનો પ્રસ્તાવ કર્યો હતો.
- તેના જ ભાગરૂપે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સામાન્ય સભા (UNGA) દ્વારા વર્ષ 2023ને આંતરરાષ્ટ્રીય મિલેટ્સ વર્ષ તરીકે ઊજવવાનું જાહેર કરવામાં આવેલ છે.
- 2023-24 માટેના વાર્ષિક વિવરણ અંદાજપત્ર (બજેટ)માં નાણામંત્રીશ્રી દ્વારા આ મિલેટ્સને 'શ્રી અન્ન' નામે સંબોધવામાં આવ્યું હતું.

અક્ષર નદી ક્રુઝ

- તાજેતરમાં ગુજરાતના વાઇબ્રન્ટ શહેર અમદાવાદ ખાતે અક્ષર નદી ક્રૂઝનું અનાવરણ કરવામાં આવ્યું હતું. અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન (AMC) અને સાબરમતી રિવરફ્રન્ટ ડેવલપમેન્ટ કોર્પોરેશન લિમિટેડે સાથે મળીને વિકસાવેલું આ નોંધપાત્ર સાહસ ભારતની મેક ઇન ઇન્ડિયા પહેલનો પુરાવો છે.

અગત્યના તથ્યો

- 15 કરોડના ખર્ચે બનેલ, અક્ષર નદી ક્રૂઝ દોષરહિત કારીગરી અને તેનું બાંધકામ ધ્યાન આકર્ષે છે.
- આ માસ્ટરપીસ 165 જેટલા મુસાફરોને આરામથી સમાવવા માટે ડિઝાઇન કરવામાં આવી છે, જે આ પ્રવાસ પર નીકળે છે તે બધા માટે એક અવિસ્મરણીય અનુભવ સુનિશ્ચિત કરે છે.
- સાબરમતી રિવરફ્રન્ટ સાથેની ક્રૂઝ સફર એક મોહક અનુભવ આપે છે જે લગભગ દોઢ કલાકની રહેશે. મુસાફરોને આકર્ષક દૃશ્યો, શાંત વાતાવરણ અને નદીના કિનારે આવેલા આર્કિટેક્ચરલ અજાયબીઓની ઝલક માટે સુવિધા આપવામાં આવેલ છે.

સાબરમતી રિવરફ્રન્ટ પ્રોજેક્ટ

- સાબરમતી રિવરફ્રન્ટ પ્રોજેક્ટની કલ્પના વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
- ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી તરીકેના તેમના કાર્યકાળ દરમિયાન, તેમણે સાબરમતી નદીને સાંસ્કૃતિક અને પ્રવાસી પ્રવૃત્તિઓના સમૃદ્ધ હબમાં પરિવર્તિત કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે આ પહેલની કલ્પના કરી હતી.
- સાબરમતી રિવરફ્રન્ટે અમદાવાદને પર્યટનના મુખ્ય કેન્દ્રમાં પરિવર્તિત કર્યું છે.
- આ આઇકોનિક ડેસ્ટિનેશન માત્ર સ્થાનિકોમાં જ નહીં પરંતુ સમગ્ર ભારત અને વિશ્વના મુલાકાતીઓને આકર્ષે છે.
- રિવરફ્રન્ટ અમદાવાદના સમૃદ્ધ સાંસ્કૃતિક વારસા અને જીવંત વાતાવરણને સમાવે છે.

મેક ઇન ઇન્ડિયા માટેનો કરાર

- અક્ષર નદી ક્રૂઝનો વિકાસ મેક ઇન ઇન્ડિયા પહેલ સાથે સંરેખિત છે, જે સ્થાનિક ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહન આપે છે અને દેશમાં નવીનતાને પ્રોત્સાહન આપે છે.
- આ ક્રૂઝ ભારતીય કારીગરી અને તકનીકી ક્ષમતા શક્તિનું ઉદાહરણ આપે છે.

ડાંગ જિલ્લામાં "તેરા પર્વ"ની ઉજવણી

- તાજેતરમાં ડાંગ જિલ્લામાં આદિવાસીઓનાં પ્રિય "તેરા પર્વ"ની ઠેરઠેર ઉજવણી કરવામાં આવી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- ડાંગ જિલ્લામાં ગ્રામજનો ચોમાસાનો પ્રથમ વરસાદ પડી ગયા બાદ જંગલમાં આળુ નામના કંદના લીલા પાનને તોડી તેનું શાક બનાવી પોતાના ઇષ્ટદેવને નૈવેધ ધરાવે છે, અને શ્રદ્ધાપૂર્વક પૂજા પાઠ કરે છે.
- તેરા તહેવાર એ ચોમાસાની ઋતુમાં ડાંગી આદિવાસીઓ માટે વર્ષનો પ્રથમ તહેવાર ગણવામાં આવે છે.
- રાજ્યના છેવાડે આવેલા ગુજરાતનાં જિલ્લાઓમાં બહુલક આદિવાસી વસતી ધરાવતો ડાંગ જિલ્લો જ્યાં 98% આદિવાસી વસ્તી વસવાટ કરે છે.
- પ્રકૃતી સાથે સંકળાયેલા ડાંગીઓના રીતિ- રિવાજ પરંપરા અને માન્યતાઓ સાથે અહીં વિવિધ તહેવારોની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- ડાંગ જિલ્લાનાં આદિવાસીઓ માટે વર્ષનો સૌથી પ્રથમ તહેવાર જે તેરાનો તહેવાર છે. જ્યારે અખાત્રીજને વર્ષનો છેલ્લો તહેવાર ગણવામાં આવે છે.
- અખાત્રીજનાં તહેવાર વખતે પિત્રુ પુજન તથા ધાન્યની ખાતરી કરવા માટે આ તહેવારની ઉજવણી કરવામાં આવે છે. ત્યાર બાદ તરત જ 2 મહિના પછી અષાઢ મહિનામાં આવતો આદિવાસીઓનો પ્રિય તહેવાર તરીકે ઓળખાતો આ "તેરા" છે.

ગુજરાત સરકારે વીમા કવચ બમણું કર્યું

- ગુજરાત સરકારે જુલાઇ મહિનાની 11મી તારીખથી પ્રધાનમંત્રી જન આરોગ્ય યોજના (PMJAY) હેઠળ વીમા કવચને બમણું કરીને 10 લાખ રૂપિયા કરી દીધું છે.

અગત્યના તથ્યો

- 11મી જુલાઇથી શરૂ કરીને, ગુજરાતમાં PMJAYના લાભાર્થીઓને હવે રૂ. 10 લાખનું વીમા કવચ મળશે, જે અગાઉના રૂ. 5 લાખના કવરેજ કરતાં બે ગણું વધારે છે. રાજ્ય સરકારના આ નિર્ણયનો ઉદ્દેશ્ય ગુજરાતમાં અંદાજે 1.78 કરોડ આયુષ્માન ભારત કાર્ડ ધારકોને લાભ આપવાનો છે, તેમની ગુણવત્તાયુક્ત તબીબી સારવારની પહોંચમાં વધારો થશે.

ગુજરાતમાં પ્રભાવશાળી દાવાઓનો રેકોર્ડ

- ગુજરાતે PMJAYના અમલીકરણમાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરી છે, જે તેના દાવાના રેકોર્ડ દ્વારા પ્રતિબિંબિત થાય છે.
- આજની તારીખમાં, રાજ્યને 39 લાખથી વધુ દાવા મળ્યા છે, જે દાવાની સંખ્યાના સંદર્ભમાં દેશમાં પાંચમા ક્રમે છે.
- વધુમાં, PMJAY હેઠળ ક્લીયર કરાયેલા દાવાની રકમના સંદર્ભમાં ગુજરાતે બીજું સ્થાન મેળવ્યું છે.
- આ સિદ્ધિ વીમા દાવાની પ્રક્રિયાને સુવ્યવસ્થિત કરવાના રાજ્ય સરકારના પ્રયાસોની અસરકારકતા દર્શાવે છે, જેનાથી લાભાર્થીઓને તેમના હકદાર લાભો ઝડપથી મળી શકે છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

આયુષ્માન ભારત પ્રધાન મંત્રી જન આરોગ્ય યોજના (AB-PMJAY) વિશે

- AB-PMJAY એ સ્વાસ્થ્ય સુરક્ષા યોજના છે જે આરોગ્ય ખર્ચ માટે વિશ્વનું સૌથી મોટું કવરેજ પ્રદાન કરે છે.
- તે ગ્રામીણ અને શહેરી વિસ્તારોમાં 60 કરોડથી વધુ લાભાર્થીઓને નાણાકીય સહાય પૂરી પાડે છે.
- આ યોજનાનો ઉદ્દેશ્ય વ્યક્તિઓ અને પરિવારોને જબરજસ્ત આરોગ્યસંભાળ ખર્ચથી બચાવવાનો છે. આ યોજના હેઠળ, દેશના તમામ નાગરિકોને તેમની ચોક્કસ જરૂરિયાતોના આધારે વ્યાપક આરોગ્યસંભાળ સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવે છે જેમાં માતા અને બાળ આરોગ્ય સેવાઓ તેમજ બિન-ચેપી રોગો સંબંધિત સેવાઓનો સમાવેશ થાય છે.

અંત્યોદય શ્રમિક સુરક્ષા યોજના

- તાજેતરમાં મુખ્યમંત્રી શ્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલ અને કેન્દ્રીય રાજ્યકક્ષામંત્રી દેવુસિંહ ચૌહાણે ગુજરાતના ખેડા જિલ્લાના નડિયાદમાંથી 'અંત્યોદય શ્રમિક સુરક્ષા યોજના'નો પ્રારંભ કર્યો હતો.

અગત્યના તથ્યો

- અંત્યોદય શ્રમિક સુરક્ષા યોજના એક અકસ્માત વીમા યોજના છે જે મજૂરો અને તેમના પરિવારને કામના સ્થળે કોઈ અકસ્માત થવાના કિસ્સામાં આર્થિક સહાય પૂરી પાડે છે.
- ગુજરાત મજૂરોના કલ્યાણ માટે અંત્યોદય શ્રમિક સુરક્ષા યોજનાનું અમલીકરણ કરનાર ભારતનું પ્રથમ રાજ્ય બન્યું છે.
- અંત્યોદય શ્રમિક સુરક્ષા યોજના ભારતીય ટપાલ વિભાગ, ભારતીય પોસ્ટ પેમેન્ટ બેંકો અને શ્રમ અને રોજગાર મંત્રાલય દ્વારા લાગુ કરવામાં આવી છે.
- અંત્યોદય શ્રમિક સુરક્ષા યોજનાનો ઉદ્દેશ્ય આપણા શ્રમ યોગીઓના કલ્યાણ અને સલામતીને અગ્રતા આપવાનો છે જેથી તેઓને કાર્યસ્થળ પર કોઈ અકસ્માત થાય તો તેમને આર્થિક સુરક્ષા મળી શકે.
- તેનો ઉદ્દેશ્ય ભારતના વિકાસમાં મજૂરોના યોગદાન અને સમર્પણને યાદ કરવાનો અને તેમને જરૂરી સામાજિક સુરક્ષા પ્રદાન કરવાનો છે.

યોજના માટે સરકારનો ડેટા

- ભારતના 28 કરોડ કામદારોનો ડેટા એકત્ર કરવામાં આવશે જેથી તેઓને અંત્યોદય શ્રમિક સુરક્ષા યોજના હેઠળ આવરી લેવામાં આવે.
- કેન્દ્રીય સંચાર રાજ્ય કક્ષામંત્રીએ મુખ્યમંત્રીને ખાતરી આપી હતી કે ખેડા જિલ્લાના એક લાખ ગરીબ પરિવારોને 60 દિવસમાં આ યોજનાનો લાભ મળશે.

યોજના હેઠળ આપવામાં આવેલ લાભો

- આ યોજના હેઠળ, પ્રતિ વર્ષ રૂ.289 અને રૂ.499ના પ્રીમિયમ સાથેનો વીમો મૃત્યુ અથવા આંશિક વિકલાંગતાની સ્થિતિમાં કામદારોને નાણાકીય સહાય પૂરી પાડશે.
- મજૂરનું આકસ્મિક મૃત્યુ અથવા કાયમી અપંગતાના કિસ્સામાં તેમના પરિવારને 10 લાખ આપવામાં આવશે.
- મૃત્યુના કિસ્સામાં, મૃતક બાળકો રૂ. 1 લાખની શિક્ષણ સહાય માટે પાત્ર બનશે.

સ્વાતંત્ર્ય પર્વની રાજ્યકક્ષાની ઉજવણી

- સ્વાતંત્ર્ય પર્વની રાજ્યકક્ષાની ઉજવણી વલસાડમાં કરવામાં આવી હતી.
- વલસાડ તાલુકાના ધમડાચી ગામે APMC માર્કેટના મેદાન પર મુખ્યમંત્રી ભુપેન્દ્ર પટેલે ત્રિરંગો લેહરાવી સલામી આપી હતી, અને રાજ્યવાસીઓને સ્વાતંત્ર્ય પર્વની શુભેચ્છાઓ પાઠવતાં આદીવાસી પટ્ટા ડાંગ જિલ્લાના 279 ગામોમાં જમીન આધારિત પાણી પૂરવઠા માટેની 866 કરોડ રૂપિયાની યોજનાની જાહેરાત કરી હતી.
- ડાંગ જિલ્લાને આ યોજનાથી રોજનું 37 MLD પાણી આપવા 866 કરોડ રૂપિયાની પાણી પૂરવઠા યોજનાને મંજૂરી આપાઇ છે.

સાલ્સોલા ઓપોઝિટિફોલિયા ડેસફોન્ટાની

- તાજેતરમાં, ગાંધીનગર સ્થિત ગુજરાત ઇકોલોજિકલ એજ્યુકેશન એન્ડ રિસર્ચ (GEER) ફાઉન્ડેશનના સંશોધકોની ટીમે 'સાલ્સોલા ઓપોઝિટિફોલિયા ડેસફોન્ટાની' નામની વનસ્પતિની નવી પ્રજાતિની શોધ કરી છે.

સાલ્સોલા ઓપોઝિટિફોલિયા ડેસફોન્ટાની વિશે

- તે અમરન્થેસી પરિવારની એક પ્રજાતિ છે.
- આ પ્રજાતિ, અગાઉ ઇટાલી, ઉત્તર આફ્રિકા, પેલેસ્ટાઇન, સ્પેન અને પશ્ચિમ સહારાથી જાણીતી બની હતી.
- ભારતમાંથી પ્રથમ વખત 15.5 મી.ની ઉંચાઇએ ગુજરાતના કચ્છના ખદીર બેટમાંથી બનાવેલ સંગ્રહના આધારે તેની શોધ કરવામાં આવી છે.
- ભારતમાં શોધાયેલ સાલ્સોલા જીનસની તે છઠ્ઠી પ્રજાતિ છે.
- સાલ્સોલા જીનસની અન્ય પાંચ પ્રજાતિઓ જે ભારતમાં નોંધવામાં આવી છે તેમાં સાલ્સોલા કાલી, સાલ્સોલા હેટમાની, સાલ્સોલા મોનોપ્ટેરા, કેરોક્સિલોન ઈમ્બ્રિકેટમ (સાલ્સોલા બેરીઓસ્મા) અને હેલોજેટોન ગ્લોમેરાટસ (સાલ્સોલા ગ્લોમેરાટા) છે.
- સાલ્સોલા જાતિના છોડ તેમના પાંદડાઓમાં ખારા રસનો સંગ્રહ કરે છે.

વિશેષતા:

- તે એક બારમાસી વનસ્પતિ છે જે ખારા, શુષ્કથી અર્ધ શુષ્ક વાતાવરણમાં ઉગે છે.
- તે એક રસદાર વનસ્પતિ છે જે એક થી બે મીટર ઉંચી થઈ શકે છે અને તે સરળ, નળાકાર, લાકડાનો આધાર ધરાવે છે.
- તે ભાગ્યે જ પ્રોસ્ટ્રેટ કરે છે અને સાલસોલાની અન્ય પ્રજાતિઓથી વિપરીત, તેના કોઈ પણ જાતના રૂછા નથી.
- ઓપોઝિટિફોલિયા નામ સૂચવે છે તેમ, આ છોડના પાંદડા ડાળીમાં એકબીજાની વિરુદ્ધ ઉગે છે.
- તે હેલોફાઇટ છોડ છે-એક છોડ જે ખારાશની સ્થિતિમાં ઉગાડવા માટે અનુકૂળ છે.

ઉપયોગ:

- સોડા એશના ઉત્પાદન માટે કાચા માલ તરીકે સાલ્સોલા ઓપોઝિટફોલિયાનો ઉપયોગ થાય છે.
- અન્ય સાલ્સોલા પ્રજાતિઓનો ઉપયોગ લાઇ અને સાબુના ઉત્પાદનમાં થાય છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- સંશોધનોએ સ્થાપિત કર્યું છે કે આ જાતિની પ્રજાતિઓ ફાર્માકોલોજિકલ ગુણધર્મોમાં પણ સમૃદ્ધ છે.

ગાંધીનગરમાં ઈન્ડિયા ઓડિટ એન્ડ અકાઉન્ટ ડિપાર્ટમેન્ટ કાર્યાલય

- તાજેતરમાં મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે ગાંધીનગર ખાતે ઈન્ડિયન ઓડિટ એન્ડ એકાઉન્ટ્સ ડિપાર્ટમેન્ટના નવા કાર્યાલયનું ભૂમિપૂજન કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- વર્ષ 1995માં રાજ્યનું બજેટ માત્ર 12 હજાર કરોડ રૂપિયા હતું તે વધીને આ વર્ષે 3 લાખ કરોડથી પણ વધુનું થયું છે, જે રાજ્યના નાણાંકીય વ્યવસ્થાપન અને કરકસરપૂર્વકના વહીવટની સાબિતી છે.
- તાજેતરના ભારત સરકારના એક અહેવાલ મુજબ ગુજરાત સૌથી વધુ રોજગારી પૂરું પાડતું રાજ્ય છે.
- રાજ્ય સરકાર દ્વારા યોજાતી વાયબ્રન્ટ ગુજરાત સમિટે દેશ અને દુનિયાને ઉદ્યોગ-ધંધા માટે સક્ષમ પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડ્યું છે. અત્યાર સુધી અમદાવાદ અને રાજકોટ એમ બે સ્થળે કાર્યરત AG ઓફિસ હવે પાટનગર ગાંધીનગરમાં આવનારા દિવસોમાં કાર્યરત થશે. તેથી પરસ્પર સંકલન વધુ સક્ષમ-ઝડપી બનશે.
- ભારતના નિયંત્રક અને મહાલેખાપરીક્ષક ગિરીશ ચંદ્ર મુર્મૂએ પ્રસંગોચિત ઉદબોધનમાં કહ્યું કે, ઈન્ડિયન ઓડિટ એન્ડ એકાઉન્ટ્સ ડિપાર્ટમેન્ટની કચેરીનું ગાંધીનગર ખાતે સ્થળાંતર થવાથી રાજ્ય સરકાર અને વિભાગ વચ્ચે સંવાદ-સંકલન વધશે અને સમય-નાણાની બચત થશે. તેમજ રાજ્ય સરકાર અને વિભાગ વચ્ચે સમયસર જવાબ રજૂ કરવા અને ચર્ચા કરવા માટે સમય ઘટશે.
- નિર્માણ થનારું નવું ભવન અત્યાધુનિક સુવિધાઓ સાથેનું પર્યાવરણને અનુકૂળ ગ્રીન બિલ્ડિંગ હશે.
- આ કાર્યાલય રાજ્ય સરકારના લગભગ 50 હજાર જેટલા કર્મચારીઓનું પીએફ પણ સંભાળે છે અને સરકારી તિજોરીનું વાર્ષિક નિરીક્ષણ પણ કરે છે.

CAG (ભારતના નિયંત્રક અને મહાલેખાપરીક્ષક) વિશે

- ભારતીય બંધારણના ભાગ-5માં અનુચ્છેદ 148થી 151 અંતર્ગત CAGના પદ અંગેની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.
- ભારતના CAG એ ભારત સરકાર તથા ભારતના તમામ રાજ્યોની સરકારોના તમામ પ્રકારના હિસાબનું ઓડિટ કરે છે.
- આ ઉપરાંત તેઓ સરકારી માલિકીની કંપનીઓનું પણ ઓડિટ કરે છે.
- ભારતીય બંધારણના અનુચ્છેદ 148(1) અનુસાર ભારતના રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા CAGની નિમણૂક કરવામાં આવે છે.
- અને ભારતની સુપ્રીમ કોર્ટના ન્યાયાધીશને જે રીતે અને જે કારણે હોદ્દા ઉપરથી દૂર કરવામાં આવે તે રીતે અને તે કારણે તેમને હોદ્દા ઉપરથી દૂર કરી શકાય છે.

CAGની ફરજો અને સત્તા:

- ભારતીય બંધારણના અનુચ્છેદ 149 અંતર્ગત CAGની ફરજો અને તેમની સત્તાઓ તથા કાર્યો અંગેની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.

CAGના ઓડિટ રિપોર્ટ:

- ભારતીય બંધારણના અનુચ્છેદ 151(1) અનુસાર CAG સંઘના એટલે કે કેન્દ્રના હિસાબો સંબંધી રિપોર્ટ રાષ્ટ્રપતિને સુપરત કરે છે. અને ત્યારબાદ રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા તેને સંસદના બંને ગૃહોમાં રજૂ કરવામાં આવે છે.
- જ્યારે ભારતીય બંધારણના અનુચ્છેદ 151(2) અનુસાર CAG દ્વારા રાજ્યના હિસાબો સંબંધિત રિપોર્ટો રાજ્યના રાજ્યપાલને સુપરત કરવામાં આવે છે. અને ત્યારબાદ રાજ્યપાલ દ્વારા તેને રાજ્યના વિધાનમંડળ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવે છે.

સુરત ડાયમંડ બોર્સ

- ભારતની રત્ન રાજધાની સુરતે વિશ્વની સૌથી મોટી ઓફિસ બિલ્ડિંગ, 'સુરત ડાયમંડ બોર્સ'નું આયોજન કરીને યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સને પાછળ છોડી દીધું છે.

અગત્યના તથ્યો

- USની આઇકોનિક પેન્ટાગોનનું સ્થાન લેતા, આ એકબીજા સાથે જોડાયેલ ઓફિસ માળખામાં નવ લંબચોરસ ઇમારતો છે જે એક સેન્ટ્રલ સ્પાઇનમાંથી નીકળે છે.
- 7.1 મિલિયન સ્ક્વેર ફીટની વિશાળ ફ્લોર સ્પેસ સાથે, પેન્ટાગોનને હટાવીને (જેણે લગભગ 80 વર્ષ સુધી આ બિરુદ જાળવ્યું હતું) સુરત ડાયમંડ બોર્સ હવે વૈશ્વિક સ્તરે સૌથી મોટી ઓફિસ બિલ્ડિંગ તરીકેનો તાજ ધરાવે છે.
- સુરત ડાયમંડ બોર્સ ઇન્ડિયન ગ્રીન બિલ્ડીંગ કાઉન્સિલ (IGBC) તરફથી પ્લેટિનમ રેન્કિંગ ધરાવે છે.
- સેન્ટ્રલ સ્પાઇનનો આકાર માળખામાંથી પવનને બહાર પસાર કરે છે, જ્યારે રેડિયન્ટ કુલિંગ ફ્લોરની નીચે ઠંડા પાણીનું પરિભ્રમણ કરીને અંદરનું તાપમાન ઘટાડે છે.
- નવી દિલ્હી સ્થિત પ્રખ્યાત આર્કિટેક્ચર ફર્મ મોર્ફોજેનેસિસ સુરત ડાયમંડ બોર્સની ડિઝાઇન માટે જવાબદાર છે.
- સુરત ડાયમંડ બોર્સનું બાંધકામ, જે લગભગ ચાર વર્ષ સુધી ચાલ્યું હતું, કોવિડ-19 રોગચાળાને કારણે બે વર્ષનો વિલંબ થયો હતો.
- આ પ્રચંડ ઓફિસ બિલ્ડિંગનું સત્તાવાર ઉદ્ઘાટન આ વર્ષના અંતમાં નિર્ધારિત છે અને તેની અધ્યક્ષતા વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી કરશે.
- નવેમ્બરમાં, પ્રથમ રહેવાસીઓ બિલ્ડીંગમાં જવાની અપેક્ષા છે, જે સુરત, ગુજરાતના હીરા ઉદ્યોગ માટે નોંધપાત્ર સીમાચિહ્નરૂપ છે.

ગુજરાતમાં 69મા ફિલ્મફેર એવોર્ડ્સ 2024ના આયોજન માટે MoU

- તાજેતરમાં ગુજરાતમાં 69મા ફિલ્મફેર એવોર્ડ્સ 2024ના આયોજન માટે ગુજરાત સરકારના પ્રવાસન નિગમ (TCGL) અને વર્લ્ડ વાઇડ મીડિયા પ્રા. લિ વચ્ચે MoU થયા હતા.

અગત્યના તથ્યો

- આ MoUથી ગુજરાત રાજ્ય ફિલ્મ ડેસ્ટિનેશન સ્ટેટ તરીકે પ્રમોટ થશે.
- ગુજરાતમાં પ્રથમવાર આયોજિત થનારા 69મા ફિલ્મફેર એવોર્ડ્સ દ્વારા ગુજરાત દેશમાં ફિલ્મ ડેસ્ટિનેશન સ્ટેટ તરીકે પ્રમોટ થશે.

- આ 69મા ફિલ્મફેર એવોર્ડ્સના આયોજન માટે ગાંધીનગર ખાતે MOU કરવામાં આવ્યા હતા.
- મુખ્યમંત્રીશ્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલના દિશાદર્શનમાં રાજ્ય સરકારે 2022માં જાહેર કરેલી સિનેમેટીક ટુરીઝમ પોલિસીને પગલે ગુજરાતમાં ફિલ્મ ઉદ્યોગો આકર્ષિત થયા છે. તેમાં આ ફિલ્મફેર એવોર્ડ-2024નુ આયોજન વધુ એક સિમાચિન્હ બનશે.
- ફિલ્મફેર એવોર્ડ્સનું આયોજન ભારતીય ફિલ્મ ઉદ્યોગ અને ગુજરાતની સ્થાનિક સંસ્કૃતિ વચ્ચે સાંસ્કૃતિક આદાનપ્રદાન સરળ બનાવશે.
- વડાપ્રધાનશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ આપેલી એક ભારત શ્રેષ્ઠ ભારતની સંકલ્પના ફિલ્મ ઈન્ડસ્ટ્રી સુપેરે ચરિતાર્થ કરે છે.
- આ ઈવેન્ટ રાજ્યના કુદરતી સૌંદર્ય, સાંસ્કૃતિક વારસો અને ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરનું પ્રદર્શન કરશે, જે ફિલ્મ નિર્માતાઓને ગુજરાતનો ભવિષ્યના ફિલ્મ પ્રોજેક્ટ્સ માટે બેકડ્રોપ તરીકે ઉપયોગ કરવા માટે આકર્ષિત કરશે. તેના પરિણામે રાજ્યમાં ફિલ્મ નિર્માણ અને રોકાણમાં વધારો થશે.
- ગુજરાતમાં ફિલ્મફેર એવોર્ડ 2024નુ આયોજન થતાં ઇવેન્ટ મેનેજમેન્ટ, હોસ્પિટાલિટી, ટ્રાન્સપોર્ટેશન, સુરક્ષા જેવા વિવિધ ક્ષેત્રોમાં રોજગારીનું સર્જન પણ થશે.
- આ ઇવેન્ટ રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રેક્ષકોને ગુજરાતના વૈવિધ્યસભર પ્રવાસન આકર્ષણો દર્શાવવા માટે એક પ્લેટફોર્મ તરીકે કામ કરશે.
- ગુજરાત કચ્છનું સફેદ રણ, સાબરમતી આશ્રમ અને દ્વારકા જેવા ઐતિહાસિક સ્થળોથી લઈને ગીર ફોરેસ્ટ નેશનલ પાર્ક અને સ્ટેચ્યુ ઓફ યુનિટી જેવા સમૃદ્ધ પ્રવાસન સ્થળો ધરાવે છે, અને ફિલ્મફેર એવોર્ડ્સ આ સ્થળોને હાઇલાઇટ કરશે, જે દેશ-વિદેશનાં પ્રવાસીઓને ગુજરાતના પ્રવાસન સ્થળોને વધુ એક્સપ્લોર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરશે.

ગુજરાત હાઈકોર્ટના મુખ્ય ન્યાયાધીશ

- તાજેતરમાં ગુજરાત રાજભવનમાં સુનીતા અગ્રવાલે ગુજરાત હાઈકોર્ટના મુખ્ય ન્યાયાધીશ તરીકે શપથ લીધા હતા. સોનિયા ગોકાણી બાદ ગુજરાત હાઈકોર્ટને બીજા મહિલા ચીફ જસ્ટિસ મળ્યા છે.

અગત્યના તથ્યો

- રાજભવનમાં યોજાયેલા શપથવિધિ સમારોહમાં રાજ્યપાલ આચાર્ય દેવવ્રતે શપથ લેવડાવ્યા હતા.
- ગુજરાત હાઇકોર્ટના નવા ચીફ જસ્ટિસ તરીકે સુનિતા અગ્રવાલની નિમણૂક માટેની કોલજિયમ દ્વારા ભલામણ કરવામાં આવી હતી.
- ગુજરાત હાઈકોર્ટને આ બીજા મહિલા ચીફ જસ્ટિસ મળ્યા છે.
- સુનિતા અગ્રવાલ અલાહાબાદ હાઇકોર્ટમાં જજ રહી ચૂક્યા છે.
- 21 નવેમ્બર, 2011માં તેઓ અલાહાબાદ હાઇકોર્ટમાં જજ બન્યા હતા. તેઓ ત્યાંના સૌથી સિનિયર જજ હતા.
- હાઇકોર્ટમાં 11 વર્ષ કરતા વધુ જજ તરીકેનો તેમને અનુભવ છે.
- ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશ ડી.વાય.ચંદ્રચુડની આગેવાની હેઠળની સુપ્રીમ કોર્ટ કોલેજિયમે 7 હાઈકોર્ટ માટે મુખ્ય ન્યાયાધીશોના નામની ભલામણ કરી હતી.
- ગુજરાત હાઇકોર્ટના નવા ચીફ જસ્ટિસ તરીકે કોલજિયમની સલાહ પર સુનિતા અગ્રવાલની ભલામણ CJI ધનંજય ચંદ્રચુડ દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
- સુનિતા અગ્રવાલ ગુજરાત હાઇકોર્ટમાં સોનિયા ગોકાણી બાદ બીજી મહિલા ચીફ જજ બન્યા છે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે ગુજરાત હાઇકોર્ટના ચીફ જસ્ટિસના પદ પરથી સોનિયા ગોકાણી રિટાયર્ડ થયા બાદ ગુજરાત હાઇકોર્ટમાં સિનિયર જજ આશિષ. જે. દેસાઇ એક્ટિંગ ચીફ જજ તરીકે કાર્યરત હતા. જેમને હાલ કેરળ હાઇકોર્ટના મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ બનાવાયા છે.

સેમિકોન ઈન્ડિયા 2023

- 28મી જુલાઈના રોજ ગાંધીનગરમાં આયોજિત થનાર 'સેમિકોન ઈન્ડિયા 2023' એક પ્રતિષ્ઠિત પ્લેટફોર્મ તરીકે ઉભરી આવવા માટે તૈયાર છે, જે સેમિકન્ડક્ટર ડોમેનમાં ભારતના પરાક્રમની ઉજવણી કરે છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ કાર્યક્રમ સેમીકન્ડક્ટર ક્ષેત્રે ભારતની નોંધપાત્ર પ્રગતિ દર્શાવવા માટે અગ્રણી કંપનીઓ, નીતિ નિર્માતાઓ અને ઉદ્યોગના દિગ્ગજ નેતાઓને સાથે લાવવાની બાંહેધરી છે.
- ફોક્સકોન, માઈક્રોન, AMD, IBM, માર્વેલ, વેદાંત, LAM રિસર્ચ, NXP સેમિકન્ડક્ટર્સ અને STમાઇક્રોઇલેક્ટ્રોનિક્સ એ કેટલાક પ્રતિષ્ઠિત સહભાગીઓ છે જેઓ 'સેમિકોન ઈન્ડિયા 2023'ને સન્માનિત કરશે.
- મુખ્ય કાર્યક્રમ પહેલા 25 જુલાઈના રોજ ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલ દ્વારા એક વિશિષ્ટ પ્રદર્શનનું ઉદ્દઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ પ્રદર્શન મહત્વાકાંક્ષી વિદ્યાર્થીઓને સેમિકન્ડક્ટર મેન્યુફેક્ચરિંગ વિશે ઊંડાણપૂર્વકના જ્ઞાન માટે એક પ્રવેશદ્વાર પ્રદાન કરે છે.
- 'સેમિકોન ઈન્ડિયા 2023'ના ઉદ્દઘાટન કાર્યક્રમમાં ભારતના સેમિકન્ડક્ટર ક્ષેત્રમાં રોકાણની તકો શોધવા પર મજબૂત ભાર મૂકવામાં આવશે.
- સેમિકન્ડક્ટર લેન્ડસ્કેપમાં ક્રાંતિ લાવવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે, આ પહેલ સ્થાનિક સેમિકન્ડક્ટર ચિપ મેન્યુફેક્ચરિંગ સેક્ટરમાં ઝડપી અને સમાવિષ્ટ વૃદ્ધિને પ્રોત્સાહન આપવાની અપાર સંભાવના ધરાવે છે.

માઇક્રોનનું રોકાણ

- 'સેમિકોન ઈન્ડિયા 2023'ની મુખ્ય વિશેષતાઓમાંની એક કમ્પ્યુટર સ્ટોરેજ ચિપ નિર્માતા કંપની માઈક્રોન દ્વારા ગુજરાતમાં સેમિકન્ડક્ટર એસેમ્બલી અને ટેસ્ટ પ્લાન્ટની સ્થાપના કરવાની જાહેરાત છે.
- આ મહત્વાકાંક્ષી સાહસમાં કુલ USD 2.75 બિલિયન (અંદાજે રૂ. 22,540 કરોડ) રોકાણનો સમાવેશ થાય છે, જે ભારતની સેમિકન્ડક્ટર યાત્રામાં એક મહત્વપૂર્ણ સીમાચિહ્નરૂપ છે.

ગુજરાતનું પ્રથમ ગ્રીનફિલ્ડ એરપોર્ટ

- તાજેતરમાં, વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ, ગુજરાતના રાજકોટમાં રાજકોટ ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ અને રૂ. 860 કરોડથી વધુની વિવિધ વિકાસ પહેલનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- અંદાજે ₹1,500 કરોડના કુલ ખર્ચ સાથે રાજકોટ ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટનું નિર્માણ એક નોંધપાત્ર ઉપક્રમ છે.
- આ નોંધપાત્ર નાણાકીય પ્રતિબદ્ધતા આ પ્રદેશને વિશ્વ-સ્તરીય માળખાકીય સુવિધાઓ પ્રદાન કરવાના સરકારના નિર્ધારને દર્શાવે છે.
- એરપોર્ટને 2500 એકરથી વધુના વિશાળ જમીન વિસ્તાર પર વિકસાવવામાં આવ્યું છે, જે તેના ભવ્ય સ્કેલ અને ક્ષમતા પર ભાર મૂકે છે.
- એરપોર્ટ 3,000 મીટર લાંબો, સારી રીતે ડિઝાઇન કરેલ અને વિશાળ રનવે ધરાવે છે.
- આ પ્રભાવશાળી લંબાઈ મોટા એરક્રાફ્ટને આરામથી ઉતરાણ કરવાની મંજૂરી આપે છે, સીમલેસ હવાઈ મુસાફરી અને માલસામાન અને મુસાફરોના પરિવહનની સુવિધા આપે છે.
- રાજકોટ ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટનું સૌથી પ્રશંસનીય પાસું એ છે કે તેનું ટકાઉપણું અને પર્યાવરણીય જવાબદારી પર આપવામાં આવેલ ધ્યાન છે.
- ટર્મિનલ બિલ્ડીંગે એક પ્રતિષ્ઠિત GRIHA-4 અનુપાલન રેટિંગ મેળવ્યું છે, જે સંકલિત આવાસ આકારણી ધોરણો માટે ગ્રીન રેટિંગનું તેનું પાલન દર્શાવે છે.
- નવી ટર્મિનલ બિલ્ડીંગ (NITB)માં ડબલ ઇન્સ્યુલેટેડ રૂફિંગ સિસ્ટમ, સ્કાયલાઇટ્સ, LED લાઇટિંગ અને લો હીટ ગેઇન ગ્લેઝિંગ જેવી વિવિધ ટકાઉ સુવિધાઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે, જે ઉર્જા કાર્યક્ષમતા સુનિશ્ચિત કરે છે અને પર્યાવરણીય અસર ઘટાડે છે.
- એરપોર્ટના ટર્મિનલની ડિઝાઇન રાજકોટના સમૃદ્ધ સાંસ્કૃતિક વારસાથી પ્રેરિત થઈને કરવામાં આવી છે.
- આ આર્કિટેક્ચર શહેરની કલાત્મક ગતિશીલતા સાથે પડઘો પાડે છે, જે ગતિશીલ બાહ્ય અગ્રભાગ અને ભવ્ય આંતરિક દ્વારા લિપ્પન કલાથી દાંડિયા નૃત્ય સુધીના પ્રદેશના કલા સ્વરૂપોનું પ્રદર્શન કરે છે.
- આ કલાત્મક સ્પર્શ એરપોર્ટમાં એક અનોખો આકર્ષણ ઉમેરે છે, જે તેને સાંસ્કૃતિક ગૌરવનું પ્રતીક બનાવે છે.

મેમોરેન્ડમ ઓફ અન્ડરસ્ટેન્ડિંગ અને શિલાન્યાસ

- આ અદ્દભુત ગ્રીનફિલ્ડ એરપોર્ટનું નિર્માણ એ એરપોર્ટ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા અને ગુજરાત સરકારના નાગરિક ઉડ્ડયન વિભાગ વચ્ચે થયેલા સમજૂતી કરાર (MoU)નું પરિણામ છે.
- ચોટીલા નજીક આવેલા હિરાસર ગામમાં 7મી ઓક્ટોબર, 2017ના રોજ યોજાયેલા ભૂમિપૂજન સમારોહ દરમિયાન વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા આંતરરાષ્ટ્રીય એરપોર્ટનો શિલાન્યાસ કરવામાં આવ્યો હતો.

મોન્સૂન ફેસ્ટિવલ-મેઘ મલ્હાર પર્વ 2023

- તાજેતરમાં ડાંગ જિલ્લાના સાપુતારા ખાતે મોન્સૂન ફેસ્ટિવલ – મેઘ મલ્હાર પર્વ 2023નો રાજ્યના પ્રવાસન મંત્રી મુળુ બેરાએ આરંભ કરાવ્યો હતો.

અગત્યના તથ્યો

- આ પર્વ એક મહિના સુધી ચલાવાયો હતો. જેમાં આદિવાસી સંસ્કૃતિની ઝાંખી પ્રસ્તુત કરતાં સ્ટોલ્સ અને નૃત્ય, સંગીત, જેવા રંગારંગ કાર્યક્રમો યોજાયા હતા.
- સાપુતારા તોરણ હિલ રિસોર્ટના પ્રાંગણથી સ્વાગત સર્કલ થઇ સાપુતારા બોટ હાઉસ ગ્રાઉન્ડમાં બનાવેલા વિશાળ ડોમમાં કાર્નિવલ રૂપે શોભાયાત્રા કાઢવામાં આવી હતી.
- વિવિધ વેશભૂષા અને સંગીતના સૂર તાલે નૃત્ય કરતા કલાકારો અને પ્રવાસીઓની ભીડ વચ્ચે સંગીતના સૂરો રેલાવ્યા હતા, તેની સાથે વિવિધ રંગારંગ કાર્યક્રમોનું આયોજન કરાયું હતું.

સાપુતારા વિશે

- સાપુતારા (saputara)ને ગુજરાત (gujarat)નું હિલ સ્ટેશન (hill station) માનવામાં આવે છે.
- સાપુતારાને સાપોનું નિવાસસ્થાન કહેવાય છે. એવું માનવામાં આવે છે કે પહેલાના સમયમાં આ સ્થળ પર મોટાભાગે સાપ એટલે 'સર્પ' વસવાટ કરતા હશે. આથી જ નદીના કિનારે સાપની અનેક મૂર્તિઓ જોવા મળે છે.
- સાપુતારા વિશે એક પ્રાચીન માન્યા છે કે અંહી પ્રભુ શ્રીરામે ભ્રાતા લક્ષ્મણ સાથે વિચરણ કર્યું હતું અને મા શબરીએ પ્રભુ શ્રી રામની પ્રતિક્ષામા જ્યા આયખુ પૂરુ કર્યું હતું.
- તેમજ મહાભારત કાળમાં પાંડવોએ પણ અહીં આશ્રય લીધો હતો. ધાર્મિક મહત્વ ધરાવતા એવા સાપુતારાનો વધુ વિકાસ થાય માટે રાજ્ય સરકાર તમામ પ્રયાસ કરી રહી છે.
- ગુજરાતના હિલ સ્ટેશન એવા સાપુતારામાં ગીરા અને ગિરમાળ વૉટરફોલ, પંપા સરોવર અને શબરી ધામ, કળમ્બડુંગર અને ડોન, અંજનકુંડ અને પાંડવ ગુફા, માયાદેવી અને તુલશિયાગઢ, મહાલ-કિલાદ અને દેવીનામાળ જેવી ઇકો ટુરિઝ્મ કેમ્પ સાઈટ, બોટાનીકલ ગાર્ડન અને નેશનલ પાર્ક જેવા આકર્ષણો છે જે પ્રવાસીઓને ડાંગ તરફ આકર્ષી રહ્યા છે.
- ત્યારે અહીં પ્રવાસન પ્રવૃતિઓના વિકાસ સાથે, સ્થાનિક રોજગારી સર્જનના અવસર અંગે રાજ્ય સરકારે પ્રયાસ હાથ ધર્યા છે.

74મો વન મહોત્સવ

- તાજેતરમાં મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલની અધ્યક્ષતામાં રાજ્યકક્ષાના 74મા વન મહોત્સવની ઉજવણી પંચમહાલ જિલ્લામાં કરવામાં આવી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- આ પ્રસંગે મુખ્યમંત્રી જેપુરા ખાતે નિર્માણ પામેલા વન કવચનું લોકાર્પણ કર્યું હતું.
- આ ઉપરાંત તેઓ દ્વારકા ખાતે નિર્માણ પામનાર હરસિદ્ધિ વન, પાવાગઢ ખાતે નિર્મિત ક્રોકોડાઇલ રેસ્ક્યુ સેન્ટર, પાલીતાણા ખાતે નિર્મિત ક્રાકજ એનિમલ કેર સેન્ટર અને નડાબેટ ખાતે વરૂ રીલીઝ સેન્ટરનું ઇ-લોકાર્પણ અને સહભાગી વન વ્યવસ્થા મંડળીઓને સહાય ચેક વિતરણ કર્યા.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- મુખ્યમંત્રી સાથે વૃક્ષારોપણ બાદ મહાનુભાવોએ વન કવચ સંકુલની મુલાકાત પણ લીધી.
- આ વન કવચમાં મધ્ય ગુજરાતના વનોનું એક વામન સ્વરૂપ તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે જેમાં 100થી પણ વધુ વૃક્ષ, ક્ષુપ અને વેલા ઔષધીઓનું વાવેતર કરાયું છે.
- હાલમાં આ વન કવચમાં 200થી પણ વધારે પ્રજાતિઓ જોવા મળે છે જે જૈવિક વિવિધતાનું ઉદાહરણ પૂરું પાડે છે.

વન મહોત્સવ વિશે

- ભારતમાં કુલપતિ અર્નાબ દ્વારા વર્ષ 1950માં વનમહોત્સવનો પ્રારંભ કરવામાં આવ્યો હતો.
- ત્યારબાદ 1960ના દાયકામાં કનૈયાલાલ મુનશી આ વન મહોત્સવને આંદોલનનું સ્વરૂપ આપ્યું હતું.
- વર્તમાન સમયે ભારતમાં સામન્ય રીતે દર વર્ષે 1 જુલાઇ થી 7 જુલાઇ દરમિયાન 'વન મહોત્સવ સપ્તાહ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે. જોકે વર્ષા ઋતુના આગમન બાદ વનમહોત્સવની ઉજવણી થતી હોવાથી દેશના જુદા જુદા ભાગોમાં જુદા-જુદા દિવસોમાં તેની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- અંતર્ગત ગુજરાતમાં વર્ષ 2023માં 74માં વન મહોત્સવની ઉજવણી કરવામાં આવી રહી છે.

ગુજરાતનાં સાંસ્કુતિક વન

- ગુજરાતમાં 2004થી તત્કાલિન મુખ્યમંત્રી નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા વનમહોત્સવની ઉજવણીના ભાગ રૂપે સાંસ્કુતિક વનોનું નિર્માણનો પ્રારંભ કરવામાં આવ્યો.
- આ અંતર્ગત ગુજરાતમાં 6 જુલાઇ, 2004ના રોજ ગાંધીનગરમાં સેક્ટર 18 ખાતે સૌપ્રથમ 'પુનિત વન'નું લોકાર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- ગુજરાતમાં વર્ષ 2004 સુધી વનમહોત્સવની ઉજવણી ગાંધીનગરમાં જ થતી હતી. પરંતુ 2005થી વનમહોત્સવની ઉજવણી જુદા-જુદા સ્થળે કરવાનું તત્કાલિન મુખ્યમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીએ શરૂ કરાવ્યુ.
- આ અંતર્ગત વર્ષ 2005માં ગાંધીનગર બહાર સૌપ્રથમ અંબાજી ખાતે રાજ્યકક્ષાના વનમહોત્સવની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી. જેમાં 17 જુલાઇ, 2005માં અંબાજી ખાતે બીજા સાંસ્કુતિક વન 'માંગલ્ય વન'નું લોકાર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- ગુજરાતમાં ઓગસ્ટ 2022 સુધીમાં કુલ 22 સાંસ્કુતિક વન હતા અને હાલ જેપુરા ખાતે નિર્માણ પામેલા વન કવચનું લોકાર્પણ થવાથી તેની સંખ્યા વધીને 23 થઇ છે.

અંગદાન અને ટ્રાન્સપ્લાન્ટની કામગીરીમાં ગુજરાતને પાંચ એવોર્ડ એનાયત

- 13મા રાષ્ટ્રીય અંગદાન દિવસ 3 જી ઓગષ્ટે નવી દિલ્હી ખાતે NOTTO (National Organ and Tissue Transplant Organisation) દ્વારા આયોજીત કાર્યક્રમમાં ગુજરાતને વિવિધ કેટેગરીમાં પાંચ એવોર્ડ એનાયત કરવામાં આવ્યા છે.

અગત્યના તથ્યો

♦ **અમદાવાદ સિવિલ હોસ્પિટલ બેસ્ટ રિટ્રાઇવલ સેન્ટર:**

- અમદાવાદ સિવિલ હોસ્પિટલને બેસ્ટ રિટ્રાઇવલ સેન્ટર, બેસ્ટ બ્રેઇનડેડ કમિટી અને ટ્રાન્સપ્લાન્ટ કો-ઓર્ડિનેટરની શ્રેણીમાં એક્સલન્સ એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો છે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે અમદાવાદ સિવિલ હોસ્પિટલમાં 123 બ્રેઇનડેડ વ્યક્તિઓના અંગદાનમાં 397 અંગોને રિટ્રાઇવ કરીને 377 જરૂરિયાતમંદોને નવજીવન બક્ષવામાં આવ્યું છે.

♦ **પાંચ એવોર્ડ એનાયત:**

- SOTTO ગુજરાત અને અંગદાન ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટને ઇમર્જીંગ સંસ્થા તરીકેના એવોર્ડ મળ્યાં છે. સોટ્ટો-SOTTOના માર્ગદર્શનમાં રાજ્યમાં પાંચ વર્ષમાં 1207 અંગદાન અને 3673 ટ્રાન્સપ્લાન્ટ થયાં છે.
- રાજ્ય સરકારના આરોગ્યપ્રધાન ઋષિકેશ પટેલ દ્વારા સત્તાવાર જાણકારી આપતાં પ્રતિક્રિયા વ્યક્ત કરવામાં આવી હતી કે રાજ્યમાં થઇ રહેલ અંગદાન અને ટ્રાન્સપ્લાન્ટની શ્રેષ્ઠ કામગીરીનું આજે રાષ્ટ્રીય સ્તરે બહુમાન થયું છે.
- અંગદાન ક્ષેત્રે દિવસ-રાત નિષ્ઠાપૂર્ણ કરવામાં આવી રહેલી શ્રેષ્ઠ કામગીરીનું આ પરિણામ છે.

♦ **અંગદાન અને ટ્રાન્સપ્લાન્ટ ક્ષેત્રની સિદ્ધિઅંગદાન અને એક્સલન્સ એવોર્ડ:**

- અમદાવાદ સિવિલ હોસ્પિટલને વિવિધ કેટેગરીમાં શ્રેષ્ઠ કામગીરી બદલ ત્રણ અને ગુજરાતના SOTTO એકમ અને અંગદાન બાબતે જનજાગૃતિ માટે પ્રયાસરત અંગદાન ચેરિટેબલ સંસ્થાને ઇમર્જિંગ કેટેગરીમાં એવોર્ડ એનાયત થયો છે.
- અમદાવાદ સિવિલ હોસ્પિટલને બેસ્ટ રિટ્રાઇવલ સેન્ટર, બ્રેઇનડેડ કમિટી માટે તેમજ સિવિલ હોસ્પિટલના જ આરએમઓ ડૉ. સંજય સોલંકીને બેસ્ટ ટ્રાન્સપ્લાન્ટ કો-ઓર્ડિનેટર માટે એક્સલન્સ એવોર્ડ એનાયત કરવામાં આવ્યા છે.

♦ **કાઉન્સેલિંગની મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા:**

- બ્રેઇનડેડ વ્યક્તિના પરિવારજનો, સ્વજનોને અંગદાન માટે સમજાવવા તેમની સંમતિ લેવા માટે કાઉન્સેલિંગની મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા હોય છે. સિવિલ હોસ્પિટલના આર.એમ.ઓ. ડૉ. સંજય સોલંકીએ આ ભૂમિકા ખૂબ જ બખૂબી નિભાવી છે, જેના પરિણામે દેશની અંગદાન ક્ષેત્રના મહત્ત્વના એકમ NOTTO દ્વારા બેસ્ટ ટ્રાન્સપ્લાન્ટ કો-ઓર્ડિનેટર તરીકે તેમનું બહુમાન કરવામાં આવ્યું છે.

♦ **સોટ્ટોની ભૂમિકા:**

- 2019માં રાજ્યમાં SOTTOની સ્થાપના કરવામાં આવી.
- સોટ્ટોની સ્થાપના બાદ કોરોનાકાળના બે વર્ષની વિષમ પરિસ્થિતિઓ વચ્ચે પણ સોટ્ટોના કન્વીનર ડૉ. પ્રાંજલ મોદીના માર્ગદર્શન હેઠળ પાંચ વર્ષમાં 1207 અંગદાન અને 3673 ટ્રાન્સપ્લાન્ટ થયા છે.
- હાલ રાજ્યમાં કુલ રિટ્રાઇવલના 42 ટકા સરકારી સંસ્થામાં અને 68 ટ્રાન્સપ્લાન્ટ સરકારી સંસ્થામાં કરવામાં આવી રહ્યા છે.
- સોટ્ટો દ્વારા કરવામાં આવી રહેલી આ કામગીરી બદલ બેસ્ટ ઇમર્જિંગ સ્ટેટ ટ્રાન્સપ્લાન્ટ ઓર્ગનાઇઝેશન તરીકેનું બહુમાન પ્રાપ્ત થયું છે.

ICE INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- **અંગદાનની ઝુંબેશને લઇ સન્માન:**
- રાજ્યમાં અંગદાનની જનજાગૃતિને રાજ્યવ્યાપી બનાવવા અને રાજ્યમાં ગ્રામ્ય સ્તર સુધી સેવાકીય પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા અંગદાનની ઝુંબેશને જન આંદોલનમાં ફેરવવામાં મહત્ત્વની ભૂમિકા અદા કરનાર દિલીપ દેશમુખ(દાદા)ની સંસ્થા અંગદાન ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટનું બેસ્ટ ઇમર્જિંગ NGO કેટેગરીમાં કેન્દ્રીય આરોગ્યપ્રધાન મનસુખ માંડવિયા દ્વારા સન્માન કરવામાં આવ્યું હતું.

ઓગસ્ટ ક્રાંતિ દિવસ

- 8 ઓગસ્ટ, 2023ના રોજ હિન્દ છોડો આંદોલનના 81 વર્ષ પૂરા થયા છે, જેને ઓગસ્ટ ક્રાંતિ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.

અગત્યના તથ્યો

- 8 ઓગસ્ટ, 1942ના રોજ મુંબઈના ગ્વાલિયા ટેન્ક મેદાનમાં યોજાયેલ કોંગ્રેસના વાર્ષિક અધિવેશનમાં ગાંધીજીએ ‘હિન્દ છોડો આંદોલન’ની ઘોષણા કરી હતી.
- હિન્દ છોડો આંદોલન દરમિયાન મહાત્મા ગાંધીજીએ ‘કરેંગે યા મરેંગે’નું સુત્ર આપ્યું હતું.
- હિન્દ છોડો આંદોલનની શરૂઆતમાં 9 ઓગસ્ટ, 1942ના રોજ ગાંધીજીની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. તથા સુશ્રી સરોજિની નાયડુ સહિતના લોકોને આગાખાન પેલેસમાં નજરકેદ કરવામાં આવ્યા હતા. તેમજ અન્ય નેતાઓની ‘ઓપરેશન ઝીરો અવર’ હેઠળ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી.
- 9 ઓગસ્ટ, 1942ના રોજ ગુજરાત કોલેજ ખાતે શ્રી રવીશંકર મહારાજના આહવાનથી વિદ્યાર્થીઓ એકત્રીત થયા હતા. જ્યાં શ્રી વિનોદ કિનારીવાલા ગુજરાત કોલેજમાં ભારતીય રાષ્ટ્ર ધ્વજ ફરકાવવા જતા હિંદ છોડો આંદોલનના પ્રથમ શહિદ બન્યા હતા.
- હિન્દ છોડો આંદોલનમાં સૌપ્રથમ વખત રાષ્ટ્ર ધ્વજ ફરકાવનાર સુશ્રી અરૂણા અસફઅલી હતા.

મહાગુજરાત આંદોલન દિવસ

- મહાગુજરાત આંદોલન દ્વિભાષી બૃહદ મુંબઈ રાજ્યમાંથી ગુજરાતી ભાષા બોલતા લોકો માટે અલગ ગુજરાત રાજ્ય માટે 1956માં શરૂ થયેલું રાજકીય આંદોલન હતું. તે 1 મે, 1960ના રોજ ગુજરાત રાજ્યની સ્થાપના તેમજ મરાઠી ભાષા બોલતા મહારાષ્ટ્ર રાજ્યની રચના માટે કારણભૂત બન્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- SRC એ ભાષાવાર રાજ્યો રચવાનું ધ્યાનમાં લીધુ પણ મુંબઈ રાજ્યને દ્વિભાષી જ રાખવાનું સૂચન કર્યું. વધુમાં તેમાં સૌરાષ્ટ્ર રાજ્ય, કચ્છ રાજ્ય અને મધ્ય પ્રદેશના નાગપુર વિભાગના મરાઠી ભાષી વિસ્તારો તેમજ હૈદરાબાદના મરાઠાવાડાને ઉમેરવાનું સૂચન કર્યું.
- મુંબઈ રાજ્યના સૌથી દક્ષિણના વિસ્તારો મૈસુર રાજ્યમાં ઉમેરવામાં આવ્યા. એટલે તેમાં ગુજરાતી ભાષા બોલતા લોકો ઉત્તરમાં અને મરાઠી ભાષા બોલતા લોકો દક્ષિણમાં હતા.
- ગુજરાતી અને મરાઠી બંને લોકોએ SRCના સૂચનોનો વિરોધ કર્યો અને અલગ ભાષાવાર રાજ્યોની જલદ માગણી કરી.
- જવાહરલાલ નહેરુએ આ પરિસ્થિતિ નીવારવા માટે ત્રણ રાજ્યોની રચના કરવાનું સૂચન કર્યું: મહારાષ્ટ્ર, ગુજરાત અને કેન્દ્રીય રીતે સંચાલિત શહેર-મુંબઈ રાજ્ય.
- મુંબઈ અને અન્ય મરાઠી બોલતા જિલ્લાઓમાં અલગ મરાઠી રાજ્ય માટેની માગણી સાથે વિરોધ ફાટી નીકળ્યો જે પછીથી સંયુક્ત મહારાષ્ટ્ર આંદોલન તરીકે ઓળખાયો. ત્યારના મુંબઈના મુખ્યમંત્રી તેના વિરોધમાં હતા.
- 8 ઓગસ્ટ, 1956ના દિવસે જ્યારે અમદાવાદમાં કોલેજના કેટલાંક વિદ્યાર્થીઓ લાલ દરવાજા ખાતે આવેલ કોંગ્રેસના સ્થાનિક કાર્યાલયમાં અલગ રાજ્યની માગણી લઇને ગયા ત્યારે મોરારજી દેસાઇએ તેમને સાંભળ્યા નહી અને પોલીસની કાર્યવાહીને કારણે પાંચથી આઠ વિદ્યાર્થીઓના મૃત્યુ થયા.
- તેને કારણે સમગ્ર ગુજરાતમાં દેખાવોની શરૂઆત થઇ. ઇન્દુલાલ યાજ્ઞિક નિવૃત્તિમાંથી બહાર આવ્યા અને આંદોલનને દિશા આપવા માટે મહાગુજરાત જનતા પરિષદની સ્થાપના કરી.
- ઇન્દુલાલ યાજ્ઞિક અને દિનકર મહેતા જેવા ઘણાં આંદોલનકારીઓની ધરપકડ થઇ અને તેમને અમદાવાદમાં ગાયકવાડ હવેલી ખાતે રાખવામાં આવ્યા અને પછીથી સાડા ત્રણ મહિના સુધી સાબરમતી જેલમાં બંધ રાખવામાં આવ્યા.
- દેખાવો ગુજરાતના ઘણાં ભાગોમાં પ્રસર્યા અને મોરારજી દેસાઇ અઠવાડિયાના ઉપવાસ પર ઉતરી ગયા. લોકો તેમને સમર્થન આપવા માટે આગળ ન આવ્યા અને સ્વંયભૂ સંચારબંધીનો અમલ કર્યો જેને જનતા સંચારબંધી કહેવાઇ.
- નહેરુએ સૂચવ્યા પ્રમાણે 3 રાજ્યોની ઘોષણા કરતાં થોડા સમય જ પહેલાં 180 જેટલા સંસદસભ્યોએ દ્વિભાષી મુંબઈ રાજ્ય જાળવી રાખવાનું સૂચન કર્યું હતું. મુંબઈ અને ડાંગની સમસ્યાઓ મંત્રણાઓ દ્વારા ઉકેલી શકાઇ.
- ગાંધીવાદી ચળવળકાર ઘેલુભાઇ નાયકે ડાંગને ગુજરાતમાં સમાવી લેવાની ભારે તરફેણ કરી હતી. છેવટે મુંબઈ મહારાષ્ટ્રને જ્યારે ડાંગ ગુજરાતના ફાળે ગયું.

‘કનેક્ટ વિથ ગુગલ’ કાર્યક્રમ

- ગુજરાત સાયન્સ સિટી ખાતે ‘કનેક્ટ વિથ ગુગલ’ કાર્યક્રમ યોજાયો હતો. આ ઈન્ટરેક્ટિવ સ્કિલ બિલ્ડિંગ કાર્યક્રમમાં 500 જેટલા એપ ડેવલપર્સ સહભાગી થયા હતા.
- ગુજરાતના એપ ડેવલપર્સને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે અને કૌશલ્ય નિર્માણના હેતુથી ગુજરાત સરકારના સહયોગથી ગુગલ દ્વારા આ કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ કાર્યક્રમમાં સફળ એપ બિઝનેસનું કઈ રીતે નિર્માણ કરવું, હાઇ ક્વોલિટીની એપ કેવી રીતે બનાવવી અને તેને ગુગલ પ્લે સ્ટોર પર લોન્ચ કરવી, મોનેટાઇઝની નીતિઓ અંગેના મુખ્ય પાસાઓ અંગે એપ ડેવલપર્સને શિક્ષણ અને તાલીમ આપવામાં આવી હતી. આ કાર્યક્રમમાં ગૂગલના નિષ્ણાતો, પ્રખ્યાત એપ્લિકેશનના નિર્માતાઓ અને એપ -બિઝનેસ સાથે સંકળાયેલા નિષ્ણાતોએ શિક્ષણ અને તાલીમ આપી હતી.
- ઉલ્લેખનીય છે કે ‘કનેક્ટ વિથ ગુગલ’ શ્રેણીનું ગયા માર્ચ મહિનામાં સુરતમાં પ્રથમ કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

પીએમ-સ્વનિધિ

- પીએમ-સ્વનિધિ યોજનાના શ્રેષ્ઠ અમલીકરણમાં ગુજરાત ત્રીજા ક્રમે છે.
- રાજ્યમાં ત્રણ તબક્કામાં અંદાજે 4 લાખથી વધુ ફેરીયાઓની લોન મંજુર કરાઇ છે અને 3 લાખ 99 હજાર 736 ફેરીયાઓને લોનની ચુકવણી પણ કરાઈ છે.
- દેશભરમાં શહેરી ગરીબોને આજીવિકા પૂરી પાડવા PM-સ્વનિધિ યોજના આશિર્વાદરૂપ સાબિત થઈ છે તેમ કેન્દ્રીય રાજ્ય નાણાં મંત્રી ભાગવત કરાડે જણાવ્યું.
- ગાંધીનગર ખાતે કેન્દ્રીય નાણા મંત્રી શ્રી કરાડના અધ્યક્ષ સ્થાને ગુજરાત સહિત મહારાષ્ટ્ર, ગોવા, દમણ-દીવ તથા દાદરા નગર હવેલીના ઉચ્ચ અધિકારીઓ સાથે પીએમ-સ્વનિધિ યોજનાની સમીક્ષા બેઠક યોજાઇ હતી.

વિદેશી પ્રવાસીઓની દ્રષ્ટિએ ગુજરાત ભારતમાં પ્રથમ

- તાજેતરમાં કેન્દ્ર સરકારના પ્રવાસન મંત્રાલય દ્વારા જાહેર કરાયેલા ઈન્ડિયા ટુરિઝ્મ સ્ટેટિસ્ટિક્સ-2023ના અહેવાલ મુજબ વિદેશી પ્રવાસીઓની દ્રષ્ટિએ ગુજરાતે ભારતમાં પ્રથમ સ્થાન અને સ્થાનિક પ્રવાસીઓની સંખ્યામાં પાંચમું સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- રિપોર્ટ પ્રમાણે વર્ષ 2022માં 8.59 મિલિયન વિદેશી પ્રવાસીઓએ ભારતની મુલાકાત લીધી હતી. જેમાંથી 1.78 મિલિયન પ્રવાસીઓ ગુજરાતની મુલાકાતે આવ્યા હતા. એટલે કે વિદેશી પ્રવાસીઓની સંખ્યામાં ગુજરાતનો હિસ્સો દેશમાં 20.70% સાથે સૌથી વધુ રહ્યો છે.
- એ જ પ્રમાણે વર્ષ 2022માં 1731.01 મિલિયન સ્થાનિક પ્રવાસીઓએ દેશના વિવિધ રાજ્યોની મુલાકાત લીધી હતી. જેમાંથી 135.81 મિલિયન પ્રવાસીઓ ગુજરાતની મુલાકાતે આવ્યા હતા એટલે કે સ્થાનિક પ્રવાસીઓની સંખ્યામાં ગુજરાતનો હિસ્સો 7.85% સાથે દેશમાં પાંચમા સ્થાને રહ્યો છે.
- રાજ્યના પ્રવાસન વિભાગના જણાવ્યા અનુસાર ગુજરાતમાં પ્રવાસન ક્ષેત્રે ગત વર્ષોમાં નોંધપાત્ર વૃદ્ધિ જોવા મળી રહી છે.
- વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના પ્રવાસનને એક મિશન મોડ તરીકે લેવાના અનુરોધના ભાગરૂપે મુખ્યમંત્રી શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલના નેતૃત્વમાં પ્રવાસન ક્ષેત્રે કરવામાં આવેલી વિવિધ પહેલો તેમજ પ્રવાસન ક્ષેત્રના સર્વાંગી વિકાસના પરિણામે આજે ગુજરાત પ્રવાસીઓને આકર્ષવામાં સફળ રહ્યું છે.
- પ્રવાસન વિભાગ દ્વારા ટેકનોલોજીનો મહત્તમ ઉપયોગ કરીને ગુજરાતમાં આવતાં પ્રવાસીઓ માટે અનેકવિધ ડિજિટલ પ્લેટફોર્મ વિકસાવવામાં આવ્યા છે. જેના ભાગરૂપે પ્રવાસન દ્વારા મહત્વનું એવું ATITHYAM પોર્ટલ પ્રકારનું પ્લેટફોર્મ વિકસાવવામાં આવ્યું છે.
- ગુજરાત આ પ્રકારનું પ્લેટફોર્મ વિકસાવનાર દેશનું પ્રથમ રાજ્ય બન્યું છે. આ પોર્ટલ ગુજરાતમાં આવતાં પ્રવાસીઓની સંખ્યાને ટ્રેક કરવા માટે રીઅલ-ટાઇમ ડેશબોર્ડ છે. સમગ્ર રાજ્યમાં પ્રવાસીઓની સંખ્યા મોનિટર કરવા આ એક મહત્વનું પ્લેટફોર્મ છે.
- આ ડેશબોર્ડમાં મુખ્ય 3 ઘટકો જેમ કે જિલ્લા કક્ષાનો ફૂટફોલ, ડેસ્ટિનેશન લેવલ ફૂટફોલ અને MIS રિપોર્ટ શેરિંગ છે.
- ડેશબોર્ડની અન્ય વિશેષતાઓમાં પ્રવાસીઓની વિગતવાર પ્રોફાઇલ જેવી કે ઉંમર, મૂળ સ્થાન, પ્રકાર, પ્રવાસનો હેતુ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.
- રાજ્યના GSDPમાં પ્રવાસન ક્ષેત્રનું યોગદાન અને તેની ખર્ચના હેતુ પરની વિગતો પણ ડૅશબોર્ડમાં ઉપલબ્ધ બનાવાઇ છે.
- રાજ્યમાં પ્રવાસીઓની સંખ્યાને ડિજિટલ કરવાની આ પ્રકારની પ્રથમ પહેલ છે જેને ગુજરાતમાં આવતા પ્રવાસીઓની સુવિધામાં વધારો કરવા સંદર્ભે લેવાયેલા નીતિ વિષયક નિર્ણયોમાં આ પ્લેટફોર્મ માઇલસ્ટોન સાબિત થયું છે.

ભરૂચના શુકલતીર્થમાં ગુજરાતનો સૌ પ્રથમ પાઈલોટ ગ્રે વોટર પ્રોજેક્ટ

- ગુજરાતનો સૌ પ્રથમ પાઇલોટ પ્રોજેક્ટ ગ્રે વોટર પ્રોજેક્ટની શરૂઆત ભરૂચના શુકલતીર્થ ખાતે ધારાસભ્ય અરૂણસિંહ રણાએ લોકાર્પણ કર્યો છે.
- ગુજરાત પાણી પુરવઠા અને ગટર વ્યવસ્થા બોર્ડ દ્વારા ગ્રામિણ કક્ષાએ ગ્રે વોટરનું શુદ્ધિકરણ કરવા માટે વિવિધ ટેક્નોલોજી આધારિત પાઇલોટ પ્રોજેક્ટ્સને મંજૂરી આપવામાં આવી છે. જેના અનુસંધાને વર્ષ 2022માં શુકલતીર્થ ગામમાં પાઇલોટ પ્રોજેક્ટ તરીકે 700 કેએલડી ક્ષમતા ધરાવતા ગ્રે વોટર શુદ્ધિકરણ યોજનાને 5 વર્ષના મરામત અને નિભાવણી માટે રૂ. 1.97 કરોડના ખર્ચે મંજૂરી આપવામાં આવી અને ગ્રે વોટર ટ્રીટમેન્ટ પ્લાન્ટ તૈયાર કરવામાં આવ્યો.
- આ પ્લાન્ટ Soil Bio Technology પર આધારિત છે.
- આ ટેકનોલોજીનો ફાયદો એ છે કે ગ્રામ પંચાયત દ્વારા જ ગ્રે વોટર ટ્રીટમેન્ટ પ્લાન્ટને સરળતાથી ઓછા ખર્ચ સાથે મેનેજ કરી શકાય છે.
- આ ટેક્નોલોજીની ખાસ વાત એ છે કે તેમાં સ્લજ બનતું થતું નથી તેમજ ખુબ ઓછી જગ્યામાં પ્લાન્ટનું નિર્માણ થાય છે તેમજ તેની રોજીંદી જાળવણી ખુબ જ સરળ રહે છે.
- આ પ્લાન્ટ ઇકો ફ્રેન્ડલી અને નયનરમ્ય છે, તેમજ તેનું વાતાવરણ બિલકુલ દુર્ગંધરહીત છે.

'સિંહ સુચના' એપ

- તાજેતરમાં વિશ્વ સિંહ દિવસની ઉજવણી નિમિત્તે ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે 'સિંહ સુચના' નામની નવી મોબાઈલ એપ્લિકેશન રજૂ કરી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- ગુજરાતના ગાંધીનગરમાં આયોજિત આ લોન્ચ ઈવેન્ટ, આધુનિક વન્યજીવ સંરક્ષણ તરફ એક મહત્વપૂર્ણ પગલું દર્શાવે છે, જે રાજ્યના વન વિભાગ અને સામાન્ય જનતા બંનેને સિંહની હિલચાલ પર અસરકારક રીતે દેખરેખ રાખવા સક્ષમ બનાવે છે.
- 'સિંહ સુચના' એપ વ્યક્તિઓને સિંહ દર્શનની સીધી જાણ વન વિભાગને કરવાની સત્તા આપે છે.
- આ નવીન અભિગમ રીઅલ-ટાઇમ ટ્રેકિંગ અને ઝડપી સંઘર્ષ નિરાકરણની સુવિધા આપે છે.

- લોન્ચ દરમિયાન, સીએમ પટેલે વન્યજીવ સંરક્ષણમાં જાહેર સંડોવણીને પ્રોત્સાહન આપવા માટે એપ્લિકેશનના મહત્વ પર પ્રકાશ પાડ્યો હતો.
- એપ ઉપરાંત, ગીર-સોમનાથ જિલ્લાના ઉના તાલુકાના નલિયા-માંડવી ગામ નજીક એક નવો લાયન સફારી પાર્ક બનાવવાની યોજના ચાલી રહી છે.
- આ પહેલનો હેતુ સાસણ-ગીરમાં ગીર રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન પરના તાણને દૂર કરવાનો છે, જે પ્રવાસીઓની સંખ્યા વધી રહી છે. ઇચ્છિત પરિણામ એ પ્રદેશની ઇકોલોજી અને તેના ભવ્ય સિંહ રહેવાસીઓ બંને પર સકારાત્મક અસર છે.
- આ પ્રસંગ 'લાયન એન્થમ'ના અનાવરણ અને ગુજરાતના કુદરતી વારસાની ઉજવણી કરતા બે પુસ્તકોના વિમોચન દ્વારા પણ ચિહ્નિત કરવામાં આવ્યો હતો.
- "ધ કિંગ ઓફ ધ જંગલ – ધ એશિયાટિક લાયન્સ ઓફ ગીર" અને "હુ ગુજરાતનો સિંહ" શીર્ષક ધરાવતા આ પ્રકાશનો રાજ્યની સમૃદ્ધ જૈવવિવિધતાને સન્માન આપે છે.

પરંપરાગત દવા અંગેની વૈશ્વિક સમિટ

- તાજેતરમાં પરંપરાગત દવા અંગેની વૈશ્વિક સમિટ ગાંધીનગરમાં યોજાઈ હતી.

અગત્યના તથ્યો

- આ ઇવેન્ટ G20 આરોગ્ય મંત્રીની બેઠક સાથે જોડાશે, જે પરંપરાગત દવાના ક્ષેત્રમાં રાજકીય પ્રતિબદ્ધતા અને પુરાવા-આધારિત ક્રિયાઓના જોડાણના હેતુથી એક ગતિશીલ પ્લેટફોર્મ બનાવશે.
- આ વર્ષો જૂની પ્રથા વિશ્વભરના લાખો લોકો માટે પ્રારંભિક આશ્રય તરીકે સેવા આપે છે, તેમના વિવિધ આરોગ્ય અને સુખાકારીની આવશ્યકતાઓને પૂરી કરે છે.
- ગ્લોબલ સમિટ વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થા (WHO) અને ભારત સરકાર દ્વારા સંયુક્ત રીતે યોજવામાં આવશે, જે હાલમાં વર્ષ 2023 માટે G20નું સન્માનિત પ્રમુખપદ ધરાવે છે.
- સદીઓથી ફેલાયેલા વારસા સાથે, પરંપરાગત અને પૂરક દવા વિશ્વભરના ઘરો અને સમુદાયોના ફેબ્રિકમાં જટિલ રીતે વણાયેલી છે. ચિકિત્સા અને વિજ્ઞાનની સીમાઓને આગળ ધપાવતા, તેણે પરંપરાગત તબીબી માળખા માટે પાયો નાખ્યો છે.
- આશ્ચર્યજનક રીતે, આશરે 40% આધુનિક ફાર્માસ્યુટિકલ ઉત્પાદનો તેમના મૂળને કુદરતી સ્ત્રોતોમાંથી શોધી કાઢે છે. તદુપરાંત, એસ્પિરિન, આર્ટેમિસીનિન અને બાળરોગના કેન્સરની સારવાર જેવી મહત્ત્વની તબીબી સફળતાઓ પરંપરાગત દવાઓમાં જડાયેલી છે.
- જેમ જેમ ટેક્નોલોજી નવા યુગની શરૂઆત કરી રહી છે તેમ, જીનોમિક્સ અને આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ જેવી શાખાઓ આ પ્રાચીન પ્રથામાં પ્રવેશી રહી છે, જ્યારે હર્બલ દવાઓ, કુદરતી ઉત્પાદનો, આરોગ્ય, સુખાકારી અને સર્વગ્રાહી મુસાફરી માટે સમૃદ્ધ ઉદ્યોગો ઉડાન ભરી રહ્યા છે.
- વધતા વૈશ્વિક રસ અને માંગને પગલે, WHO એ માર્ચ 2022માં, ભારત સરકારના સમર્થનથી મજબૂત, WHO ગ્લોબલ સેન્ટર ફોર ટ્રેડિશનલ મેડિસિનનું અનાવરણ કર્યું હતું.

ગાંધીનગર ઘોષણા

- "WHO દક્ષિણ-પૂર્વ એશિયા ક્ષેત્ર"એ તાજેતરમાં ગાંધીનગર ઘોષણાનો સ્વીકાર કરીને સભ્ય દેશો સાથે 2030 સુધીમાં ક્ષય રોગનો અંત લાવવાના પ્રયાસોને વધુ વેગ આપવા માટે પ્રતિબદ્ધતા વ્યક્ત કરી હતી.

ગાંધીનગર ઘોષણા વિશે

- "WHO દક્ષિણ-પૂર્વ એશિયા ક્ષેત્ર"ના દેશો દ્વારા ક્ષય રોગ (TB)ને સમાપ્ત કરવા માટે થયેલી પ્રગતિને અનુસરવા માટે ગાંધીનગરમાં યોજાયેલી બે દિવસીય બેઠકના અંતે તેને અપનાવવામાં આવી હતી.
- આ ઘોષણામાં વિવિધ હિતધારકો વચ્ચે પ્રયાસોની સમન્વય સ્થાપિત કરવા તથા TB અને અન્ય પ્રાથમિકતા ધરાવતા રોગોને નાબૂદ કરવાની દિશામાં પ્રગતિ પર નજર રાખવા માટે દરેક દેશમાં સર્વોચ્ચ રાજકીય સ્તરે રિપોર્ટિંગ કરતા ઉચ્ચ-સ્તરીય બહુક્ષેત્રીય પંચની સ્થાપના કરવાની વાત કરવામાં આવી છે.
- TB પરનું આ ઉચ્ચ-સ્તરીય મલ્ટિસેક્ટોરલ કમિશન જવાબદાર આરોગ્ય તંત્રોનું નિર્માણ કરવામાં અને સાર્વત્રિક આરોગ્ય કવચ અને આરોગ્ય સુરક્ષાને આગળ વધારવામાં પણ મદદ કરી શકે છે.
- ઘોષણા એક સંકલિત, પ્રાથમિક આરોગ્ય સંભાળ અભિગમ દ્વારા, કોઈપણ સામાજિક, સાંસ્કૃતિક અથવા વસ્તી વિષયક વિભાજનને ધ્યાનમાં લીધા વિના, સમાન અને માનવ અધિકાર-આધારિત TB સેવાઓ માટે વિજ્ઞાન અને ટેક્નોલોજીના યોગ્ય અપનાવવા અને ઉપયોગને સુનિશ્ચિત કરવા માટે કહે છે.
- તે TB સેવા કવરેજ લક્ષ્યોને પૂર્ણ કરવા માટે જરૂરી સંસાધનોની ફાળવણી પર ભાર મૂકે છે અને બહુ-રોગની અસર માટે સામાજિક નિર્ધારકોને સંબોધિત કરે છે.
- આ ઘોષણામાં WHOને આગામી વર્ષોમાં TBને ફ્લેગશિપ પ્રાયોરિટી પ્રોગ્રામ તરીકે જાળવવા અને સંશોધન અને નવીનતા દ્વારા સમર્થિત સાતત્યપૂર્ણ અને ઝડપી અભિગમો માટે દેશોને નેતૃત્વ અને તકનીકી સહાય પૂરી પાડવાની હાકલ કરવામાં આવી છે.
- તે તમામ ભાગીદારોને "UN સસ્ટેઇનેબલ ડેવલપમેન્ટ ગોલ લક્ષ્યાંક 3.3 – એઇડ્સ, ટ્યુબરક્યુલોસિસ, મેલેરિયા અને ઉપેક્ષિત ઉષ્ણકટિબંધીય રોગોના રોગચાળાનો અંત લાવવો અને હિપેટાઇટિસ, પાણીથી થતા રોગો અને અન્ય ચેપી રોગોનો સામનો કરવો." મુજબ આ ક્ષેત્રમાં TB અને પ્રાથમિકતા ધરાવતા રોગોને નાબૂદ કરવા માટે તેમનો ટેકો વધારવા અપીલ કરે છે.

એ-હેલ્પ પ્રોગ્રામ

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય પશુપાલન અને ડેરી મંત્રીએ ગુજરાત રાજ્યમાં 'A-HELP' (Accredited Agent for Health and Extension of Livestock Production) કાર્યક્રમનું અનાવરણ કર્યું હતું.

A-HELP પ્રોગ્રામ વિશે

- તે કેન્દ્રીય મત્સ્યોદ્યોગ, પશુપાલન અને ડેરી મંત્રાલય અને ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલયની પહેલ છે.
- 'A-HELP' સમુદાય આધારિત મહિલા કાર્યકરો છે, જે સ્થાનિક વિભાગીય પ્રવૃત્તિઓમાં પશુચિકિત્સકોને સહાય કરે છે.

- જે પશુપાલકોને ઉદ્યોગસાહસિકતાના વિકાસ માટે લોન લેવામાં, અરજીઓ ભરવામાં, પ્રાણીઓના ઇયર ટેગિંગને ચિહ્નિત કરવામાં અને તેમને INAF પોર્ટલમાં નોંધણી કરવામાં અને વીમામાં મદદ વગેરેમાં મદદ કરે છે.
- તેઓ વિવિધ યોજનાઓના અમલીકરણમાં અને પાયાના સ્તરે ખેડૂતોને માહિતી પૂરી પાડવામાં મદદ કરે છે.
- તેઓ પ્રાણીઓના વિવિધ ચેપી રોગોને રોકવામાં, રાષ્ટ્રીય ગોકુલ મિશન (RGM) હેઠળ કૃત્રિમ વીર્યદાન, પ્રાણીઓને ટેગ કરવા અને પશુ વીમા માટે મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપશે.

રાષ્ટ્રીય ગોકુલ મિશન વિશે

- તે ડિસેમ્બર 2014થી દેશી બોવાઇન જાતિના વિકાસ અને સંરક્ષણ માટે અમલમાં છે.
- તે છત્ર યોજના રાષ્ટ્રીય પશુધન વિકાસ યોજના હેઠળ 2021 થી 2026 સુધી ચાલુ રાખવામાં આવી છે.

♦ **ઉદ્દેશ્યો:**

- અધતન તકનીકોનો ઉપયોગ કરીને બોવાઇનની ઉત્પાદકતા વધારવા અને ટકાઉ રીતે દૂધ ઉત્પાદનમાં વધારો કરવો.
- સંવર્ધન હેતુઓ માટે ઉચ્ચ આનુવંશિક મેરિટ બુલ્સના ઉપયોગનો પ્રચાર કરવો.
- સંવર્ધન નેટવર્કને મજબૂત કરીને અને ખેડૂતોના ઘરઆંગણે કૃત્રિમ બીજદાન સેવાઓ પહોંચાડવા દ્વારા કૃત્રિમ બીજદાન કવરેજને વધારવા માટે.
- વૈજ્ઞાનિક અને સર્વગ્રાહી રીતે સ્વદેશી ગાય અને ભેંસના ઉછેર અને સંરક્ષણને પ્રોત્સાહન આપવું.

ઈન્ડિયા મેડટેક એક્સ્પો 2023

♦ G20ના ભાગરૂપે કેન્દ્રીય આરોગ્ય મંત્રી મનસુખ માંડવિયાએ ગઇકાલે ઇન્ડિયા મેડટેક એક્સ્પો 2023નું ઉદ્દઘાટન કર્યું હતું.

- આ પ્રસંગે બોલતાં તેમણે કહ્યું કે, ભારતને "વિશ્વની ફાર્મસી" તરીકે માન્યતા આપવામાં આવી છે.
- ભારત સસ્તા, નવીન અને ગુણવત્તાયુક્ત તબીબી ઉપકરણોના ઉત્પાદનમાં અગ્રેસર બન્યું છે. તેમણે તબીબી ઉપકરણ ક્ષેત્રે ભારત આગેવાની લે તેવી આશા દર્શાવી હતી.
- તેમણે ઉમેર્યું કે, આ એક્સપોની પ્રેરણા પ્રધાનમંત્રીના 'આત્મનિર્ભર' ભારત બનાવવાના વિઝનથી મળી છે.
- મેડટેક એક્સ્પો ભારતીય ચિકિત્સા ઉપકરણની ઇકોસિસ્ટમની ક્ષમતાનું પ્રદર્શન કરવા માટે એક વિશિષ્ટ, સર્વસમાવેશક પ્લેટફોર્મ બની રહેશે.
- આ પ્રસંગે મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે કહ્યું કે, દવા ઉત્પાદનમાં 33 ટકા અને દવાની નિકાસમાં 28 ટકા હિસ્સા સાથે ગુજરાતનો ફાર્માસ્યુટિકલ ઉદ્યોગ ભારતમાં પ્રથમ ક્રમે છે.

વિશ્વ ગુજરાતી ભાષા દિવસ

♦ જય જય ગરવી ગુજરાત, દીપે અરૂણું પરભાત જેવા લોકપ્રિય ગુજરાતી કાવ્ય આપનાર ગુજરાતી સાહિત્યના આધ કવિ અને સામાજિક પરિવર્તનના પ્રખર હિમાયતી એવા નર્મદા લાભશંકર દવે 'નર્મદ'ની સ્મૃતિમાં તેમના જન્મદિવસે એટલે કે 24 ઓગસ્ટના રોજ વિશ્વ ગુજરાતી ભાષા દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- ઓસ્ટ્રેલિયામાં ચાલતો ગુજરાતી SBS રેડિયો હોય કે પછી જુદા જુદા રાજ્યો અને વિદેશોમાં ચાલતા ગુજરાતી સમાજો હોય, વર્ષ 1932માં આવેલી પ્રથમ ગુજરાતી ચલચિત્ર 'નરસિંહ મહેતા'થી લઈને ઓસ્કારમાં જનારી પ્રથમ ગુજરાતી ચલચિત્ર 'છેલ્લો શૉ' હોય, આ તમામે ગુજરાતી ભાષાના જતન સાથે ગુજરાતી ભાષાને વૈશ્વિક સ્તરે પહોંચાડી છે.
- ભારતના બંધારણમાં સમાવિષ્ટ 22 સત્તાવાર ભાષાઓમાંની એક ભાષા ગુજરાતી છે.
- ગુજરાતી એ ગુજરાત રાજ્ય તેમજ દાદરા અને નગર હવેલી તથા દમણ અને દીવ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશની સત્તાવાર ભાષા છે.
- 2011ની વસ્તી ગણતરી પ્રમાણે 5.5 કરોડ ગુજરાતી બોલનારા લોકોની સાથે ગુજરાતી ભારતમાં છઠ્ઠી સૌથી વધુ બોલાતી ભાષા છે.
- ગુજરાતી ભાષા આ દિવસની ઉજવણીનો હેતુ કવિ નર્મદના અમૂલ્ય યોગદાનનું સ્મરણ કરવા ઉપરાંત ગુજરાતી ભાષાની સુંદરતાને વિશ્વફલકમાં ફેલાવવાનો પણ છે.
- 'વિશ્વ ગુજરાતી ભાષા દિવસ' 24 ઓગસ્ટના રોજ ઉજવાય છે. જ્યારે 'વિશ્વ માતૃભાષા દિવસ' 21 ફેબ્રુઆરીના રોજ ઉજવાય છે.

ગુજરાતમાં ઇસબગુલ ઉત્પાદનનું પ્રોસેસિંગ

♦ તાજેતરના અહેવાલ મુજબ ભારતના કુલ ઇસબગુલના ઉત્પાદનનું 90% પ્રોસેસિંગ ગુજરાતમાં કરવામાં આવે છે.

અગત્યના તથ્યો

- સ્થાનિક ભાષામાં 'ઘોડાજીરૂ' તરીકે ઓળખાતો ઇસબગુલ ભારતમાં ખેતી હેઠળના તમામ ઔષધીય પાકોમાં સૌથી વધુ વિસ્તાર ધરાવતો અતિ મહત્વનો પાક છે.
- સમગ્ર વિશ્વમાં ભારત એ ઇસબગુલ જેવા ઔષધીય પાકનો સૌથી મોટો ઉત્પાદક દેશ છે.
- ઇસબગુલ પાકના પ્રોસેસિંગમાં ગુજરાત સમગ્ર ભારતમાં મોખરાના સ્થાન પર છે.
- તેના પ્રોસેસિંગના એકમો સિદ્ધપુર અને ઊંઝા ખાતે કાર્યરત છે.
- ઊંઝા અને તેની આસપાસના વિસ્તારોમાં લગભગ 25 જેટલા ઇસબગુલ પ્રોસેસિંગ યુનિટ્સ વિકસિત કરવામાં આવ્યા છે.
- ઇસબગુલ એ સૌથી વધુ વિદેશી હૂંડિયામણ કમાવી આપતો ઔષધીય પાક છે અને ભારતના કુલ ઇસબગુલના ઉત્પાદનના 93% ઉત્પાદનની નિકાસ સમગ્ર વિશ્વમાં કરવામાં આવે છે, જેમાં અમેરિકા ભારત પાસેથી સૌથી વધુ માત્રામાં ઇસબગુલ ખરીદે છે.
- ત્યારબાદ ભારત પાસેથી સૌથી વધુ ઇસબગુલ ખરીદનારા દેશોમાં જર્મની, ઇટલી, યુકે અને કોરિયાનો સમાવેશ થાય છે. જોકે, વિશ્વના અનેક દેશોમાં ભારતમાંથી ઇસબગુલની નિકાસ કરવામાં આવે છે.

ગુજરાતમાં છેલ્લા પાંચ વર્ષોમાં ઇસબગુલનું ઉત્પાદન બમણું થયું

- આ ઇસબગુલના ઉત્પાદનમાં ગુજરાત દેશના અગ્રણી રાજ્યોમાં સ્થાન ધરાવે છે.

- વર્ષ 2018-19માં રાજ્યમાં ઇસબગુલનો કુલ વાવેતર વિસ્તાર 6754 હેક્ટર અને કુલ ઉત્પાદન 6817 મેટ્રિક ટન હતું, તેની સામે વર્ષ 2022-23માં કુલ વાવેતર વિસ્તાર 13,303 હેક્ટર અને કુલ ઉત્પાદન 12,952 મેટ્રિક ટન થયું છે.
- આમ, છેલ્લા પાંચ વર્ષોમાં ગુજરાતમાં ઇસબગુલનો વાવેતર વિસ્તાર અને તેનું ઉત્પાદન લગભગ બમણું થયું છે.

ગુજરાતમાં બનાસકાંઠા ઇસબગુલનો સૌથી મોટો ઉત્પાદક જિલ્લો

- ગુજરાતમાં બનાસકાંઠામાં ઇસબગુલનું સૌથી વધુ એટલે કે 47% ઉત્પાદન થાય છે, ત્યારબાદ કચ્છમાં 34%, મહેસાણામાં 10% અને જૂનાગઢમાં 5% ઇસબગુલનું ઉત્પાદન થાય છે.
- આ સાથે ગુજરાતમાં ઇસબગુલના કુલ ઉત્પાદનના 96% ઉત્પાદન આ ચાર જિલ્લાઓમાં થાય છે.

એશિયાના સૌથી મોટા APMC ખાતે ઇસબગુલની આવકમાં વધારો

- ઊંઝાની ખેતીવાડી ઉત્પન્ન બજાર સમિતિ (APMC) ખાતે છેલ્લા પાંચ વર્ષોમાં ઇસબગુલની આવકમાં પણ વધારો થયો છે.
- વર્ષ 2018-19માં ઊંઝાની એપીએમસી ખાતે 65, 413 મેટ્રિક ટન ઇસબગુલની આવક હતી, જે વર્ષ 2022-23માં વધીને 87,050 મેટ્રિક ટન થઈ છે. ઉલ્લેખનીય છે કે ઊંઝાનું ગંજ બજાર એશિયાનું સૌથી મોટું ગંજ બજાર છે, જે ઇસબગુલ, જીરૂ અને વરિયાળીના પાક માટે પ્રખ્યાત છે.

કૃષિ યુનિવર્સિટીએ બહાર પાડેલી ઇસબગુલની ચાર જાતો

- ગુજરાતની કૃષિ યુનિવર્સિટીઓ દ્વારા ગુજરાત ઇસબગુલ-1, ગુજરાત ઇસબગુલ-2, ગુજરાત ઇસબગુલ -3 અને ગુજરાત ઇસબગુલ-4 એમ ઇસબગુલની ચાર જાતો બહાર પાડેલી અથવા સુધારેલી જાતો છે.
- આ જાતોનું હેક્ટરદીઠ અનુક્રમે 800 થી 900 કિગ્રા અને 1000 કિગ્રા જેટલું ઉત્પાદન થાય છે.

જાંબુઘોડા વન્યજીવ અભયારણ્ય

- તાજેતરમાં, ગુજરાત સ્ટેટ બોર્ડ ફોર વાઇલ્ડલાઇફ (GSBWL) એ પંચમહાલ જિલ્લાના જાંબુઘોડા વન્યપ્રાણી અભયારણ્યના ઇકો-સેન્સિટિવ ઝોન (ESZ)માંથી "મેંગેનીઝ ડમ્પ દૂર કરવા" માટે વધુ જમીનની માંગ કરતી ગુજરાત રાજ્ય ખનિજ વિકાસ નિગમ (GSDMA)ની દરખાસ્ત પર નિર્ણય મોકૂફ રાખ્યો હતો.

જાંબુઘોડા વન્યજીવ અભયારણ્ય વિશે

- તે ગુજરાતના દક્ષિણ-મધ્ય ભાગમાં આવેલું છે.
- **વનસ્પતિ:** તેમાં ઘાસના મેદાનો, પાણીજન્ય છોડ, ઔષધીય વનસ્પતિઓ, શુષ્ક દક્ષિણ ઉષ્ણકટિબંધીય વરસાદી જંગલો, સૂકા પાનખર મિશ્ર અને ગૌણ જંગલો અને પાનખર પ્રકારના સૂકા ઝાડીનો સમાવેશ થાય છે.
- **આવરણ:** સાગ, મહુઆ અને વાંસની ઝાડીઓ જંગલને આવરી લે છે.
- **પ્રાણીસૃષ્ટિ:** જંગલી ડુક્કર, નીલગાય, શિયાળ, હાયના, બાર્કિંગ ડિયર, સુસ્તી રીંછ, ચૌસિંહ (ચાર શિંગડાવાળા કાળિયાર) અને ચિત્તો.

ઇકો-સેન્સિટિવ ઝોન શું છે?

- રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનો અને વન્યજીવ અભયારણ્યોની સીમાઓથી 10 કિમીની અંદરની જમીનને ઇકો-ફ્રેજીલ ઝોન અથવા ઇકો-સેન્સિટિવ ઝોન (ESZ) તરીકે સૂચિત કરવાની રહેશે.
- જ્યારે 10-કિમીનો નિયમ સામાન્ય સિદ્ધાંત તરીકે લાગુ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તેના ઉપયોગની મર્યાદા બદલાઈ શકે છે.
- કેન્દ્ર સરકાર 10 કિમીથી વધુના વિસ્તારોને ESZ તરીકે સૂચિત પણ કરી શકે છે જો તેઓ મોટા પારિસ્થિતિક રીતે મહત્વપૂર્ણ "સંવેદનશીલ કોરિડોર" ધરાવે છે.

ઇકો-સેન્સિટિવ ઝોન કેમ બનાવવામાં આવે છે?

- સુરક્ષિત વિસ્તારો માટે અમુક નજીકની માનવ પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા "નાજુક ઇકોસિસ્ટમ્સ" પર નકારાત્મક અસરને ઘટાડવા માટે બનાવવામાં આવ્યા છે.
- તદુપરાંત, આ વિસ્તારો ઉચ્ચ સુરક્ષાની જરૂર હોય તેવા વિસ્તારોથી ઓછા રક્ષણની જરૂર હોય તેવા વિસ્તારોથી સંક્રમણ ઝોન તરીકે કાર્ય કરવા માટે છે.

નભમિત્ર ઉપકરણ

- તાજેતરમાં, ISRO-સ્પેસ એપ્લીકેશન સેન્ટર (અમદાવાદ) એ નીન્દાકારા ખાતે નભમિત્ર ઉપકરણનું સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કર્યું હતું.

નભમિત્ર ઉપકરણ વિશે

- તે માછીમારોની સુરક્ષા માટે વિકસાવવામાં આવેલ સેટેલાઇટ આધારિત સંચાર પ્રણાલી છે.
- તે સમુદ્રથી અને દરિયામાં દ્વિ-માર્ગી મેસેજિંગ સેવાઓને સક્ષમ કરે છે.
- હવામાન અને ચક્રવાતની ચેતવણી સ્થાનિક ભાષામાં જણાવવામાં આવશે, બોટ અધિકારીઓને તકલીફના સંદેશા પણ મોકલી શકશે.
- કેપ્સિંગ અને આગ જેવી કટોકટીની પરિસ્થિતિઓમાં, માછીમારો ઉપકરણ પર એક બટન દબાવી શકે છે અને નિયંત્રણ કેન્દ્રનો સંપર્ક કરી શકે છે.
- જ્યારે કંટ્રોલ સેન્ટરને બોટના લોકેશન સહિત એલર્ટ પ્રાપ્ત થશે, ત્યારે બોટ પરના ક્રૂને કંટ્રોલ સેન્ટર તરફથી પ્રતિભાવ સંદેશ મળશે.
- શિપિંગ ચેનલો અને દરિયાઇ સીમાઓ વિશે માહિતી આપવા ઉપરાંત, ઉપકરણ માછીમારીના ક્ષેત્રોને ઓળખવામાં પણ મદદ કરશે.
- તેને ઇન્ડિયન સ્પેસ રિસર્ચ ઓર્ગેનાઇઝેશન (ISRO) દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યું છે.

અમદાવાદ એરપોર્ટ ખાતે DIGI યાત્રાનો પ્રારંભ

- તાજેતરમાં અમદાવાદ એરપોર્ટ ખાતે DIGI યાત્રાનો પ્રારંભ - પ્રથમ સપ્તાહમાં 4000થી વધુ યાત્રિકોએ DIGI યાત્રાનો લાભ લીધો.
- અમદાવાદના સરદાર પટેલ ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ ખાતે શરૂ કરાયેલી DIGI યાત્રા યાત્રીકોના આવાગમનને ઝડપી બનાવવામાં ખૂબ જ મદદરૂપ પુરવાર થઈ રહ્યું છે.
- અદ્યતન આર્ટીફિશ્યલ ઈન્ટેલીજન્સ ટેકનોલોજીના ઉપયોગથી ચહેરાની ઓળખ દ્વારા મુસાફરો અવરજવર કરી શકે છે.

- પ્રથમ સપ્તાહમાં જ 4000થી વધુ મુસાફરોએ Digi યાત્રાનો ઉપયોગ કર્યો છે અને આ સંખ્યા ઉત્તરોત્તર વધી રહી છે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે એરપોર્ટ પર DIGI યાત્રાનો ઉપયોગ કરતા મુસાફરોને ટિકિટ કે બોર્ડિંગ પાસની પ્રિન્ટઆઉટ લેવાની જરૂર રહેતી નથી. અમદાવાદ એરપોર્ટ પર અમલી નવી બાયોમેટ્રિક બોર્ડિંગ સિસ્ટમથી ચેક-ઇન, સુરક્ષા અને બોર્ડિંગ પ્રક્રિયાઓ સરળ બની છે.
- SVPI એરપોર્ટે 3જી મે 2023ના રોજ ટર્મિનલ-1થી આ ટેક્નોલોજીનો ટ્રાયલ શરૂ કર્યો હતો.
- સફળ ટ્રાયલ બાદ Akasa અને IndiGo એરલાઇન્સ દ્વારા મુસાફરી કરતા યાત્રીઓ DIGI યાત્રાની સુવિધાનો ઉપયોગ કરી રહ્યા છે. સપ્ટેમ્બર સુધીમાં તમામ એરલાઈન્સ તેમાં ઓનબોર્ડ થઇ જશે.
- મુસાફરો એરપોર્ટ ખાતે DIGI યાત્રા પોર્ટલ દ્વારા અથવા iOS અને એન્ડ્રોઇડ બંને પ્લેટફોર્મ પર ઉપલબ્ધ DIGI યાત્રા મોબાઇલ એપ્લિકેશન ડાઉનલોડ કરીને નોંધણી કરાવી શકે છે.

નિતી આયોગ દ્વારા આકાંક્ષાવાળા ઘટક કાર્યક્રમ હેઠળ દેશના તારવી કઢાયેલા 500 તાલુકાઓમાં ગુજરાતના 13 તાલુકાઓની પસંદગી કરાઇ

- કેન્દ્ર સરકારના નિતી આયોગ દ્વારા આકાંક્ષાવાળા ઘટક કાર્યક્રમ-ABP હેઠળ દેશના તારવી કઢાયેલા 500 તાલુકાઓમાં ગુજરાતના 13 તાલુકાઓની પસંદગી કરાઇ છે.
- ગુજરાતના પાટણ જીલ્લાના સાંતલપુર સહિત 13 તાલુકાઓની પસંદગી કરવામાં આવી છે.
- નિતિ આયોગે અલ્પવિકસીત તાલુકાઓનો સમતોલ વિકાસ થાય તે હેતુથી એબીપી કાર્યક્રમ અમલમાં મૂક્યો છે. જેમાં સ્વસહાય જૂથોની મદદથી ચોક્કસ કાર્યક્રમ અમલમાં મુકવામાં આવે છે.
- સ્વસહાય જૂથોની મદદથી બાળમૃત્યુ, પ્રસુતિ દરમિયાન માતાનું મૃત્યુ, કુપોષણ અને એનિમિયા આ આરોગ્ય ક્ષેત્રના ચાર પડકારો ઉપર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવે છે.
- સંબંધિત તાલુકાઓમાં સ્વસહાય જૂથોની પસંદગી જવાબદારી જીલ્લા કલેક્ટરોને સોંપવામાં આવી છે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે, રાજ્ય સરકાર દ્વારા એબીપી પોગ્રામ હેઠળના તાલુકાના સમતોલ વિકાસ હેતુથી નાણાકીય વર્ષ 2023-24માં તાલુકા દીઠ એક કરોડ રૂપિયા આપવાની જોગવાઇ છે.

દેશનું સૌથી મોટું સ્વદેશી રીતે વિકસિત ન્યૂક્લિયર પ્લાન્ટ યુનિટ

- ગુજરાતમાં કાકરાપાર એટોમિક પાવર પ્રોજેક્ટ (KAPP3) ખાતે સ્વદેશી રીતે વિકસિત 700-મેગાવોટ ઇલેક્ટ્રિક (MWe) ન્યુક્લિયર પાવર રિએક્ટરના ત્રીજા યુનિટે સંપૂર્ણ ક્ષમતા સાથે કામગીરી શરૂ કરી છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ ભારતના નાગરિક પરમાણુ કાર્યક્રમમાં નોંધપાત્ર સિદ્ધિ દર્શાવે છે , કારણ કે તે દેશનું પ્રથમ 700 MWe એકમ છે અને ટેક્નોલોજીમાં સ્કેલ-અપનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.
- કાકરાપાર એટોમિક પાવર સ્ટેશન એ ગુજરાત રાજ્યના સુરત જિલ્લાના માંડવી તાલુકામાં સ્થિત એક પરમાણુ પાવર પ્લાન્ટ છે અને ભારત સરકારના ઉપક્રમ ન્યુક્લિયર પાવર કોર્પોરેશન ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ (NPCIL), દ્વારા સંચાલિત છે, જે પરમાણુ ઉર્જા દ્વારા વીજ ઉત્પાદન માટે જવાબદાર છે.
- કાકરાપાર ગુજરાત સાઇટમાં ચાર દબાણયુક્ત ભારે પાણીના રિએક્ટરનો સમાવેશ થાય છે, એટલે કે બે 220 મેગાવોટ ના કુલ 440 મેગાવોટ અને બે 700 મેગાવોટના એવા 1,400 મેગાવોટ પાવરના યુનિટ આવેલા છે.
- KAPP-3 અને 4નો 700 મેગાવોટનો પરમાણુ પ્લાન્ટ ભારતનો સૌથી મોટો સ્વદેશી રીતે વિકસિત PHWR અનેક આધુનિક સલામતી સુવિધાઓ ધરાવતો પ્લાન્ટ છે.
- અદ્યતન ટેક્નોલોજીથી ડિઝાઇનથી સુસજ્જિત કાર્યક્ષમ સ્ટેશનનું સુનિશ્ચિત અને અવિરત વીજળી ઉત્પાદન માટે ખુબજ ચોકસાઇ થી અને સાવચેતીપૂર્વક નિર્માણ કરવામાં આવ્યું છે.
- કાકરાપાર એટોમિક પાવર સ્ટેશન યુનિટ-3 દ્વારા પૂર્ણ ક્ષમતાના ઉત્પાદનની સિદ્ધિ એ કાકરાપાર ગુજરાત સાઇટ માટે નોંધપાત્ર સીમાચિહ્નરૂપ છે અને રાષ્ટ્ર માટે સલામત, વિશ્વસનીય અને ટકાઉ વીજશક્તિ પ્રદાન કરવાની તેની પ્રતિબદ્ધતાને પુનઃપુષ્ટ કરે છે.
- જ્યાં સુધી KAPP યુનિટ-4 સંબંધ છે, તે કમિશનિંગના અદ્યતન તબક્કામાં છે અને નજીકના ભવિષ્યમાં તેનું કાર્ય પૂર્ણ થવાની અપેક્ષા છે.

ગતિ શક્તિ વિશ્વવિદ્યાલય (GSV) વડોદરા

- તાજેતરમાં ભારતીય રેલ્વેના ગતિ શક્તિ વિશ્વવિદ્યાલય (GSV) વડોદરાએ ભારતીય ઉડ્ડયન ક્ષેત્રને મજબૂત કરવા એરબસ સાથે સમજૂતી કરાર (MoU) પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.
- આ MoU પર રેલ્વે, સંચાર, ઇલેક્ટ્રોનિક્સ અને આઇટી મંત્રી શ્રી અશ્વિની વૈષ્ણવની હાજરીમાં હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા, જેઓ ગતિ શક્તિ વિશ્વવિદ્યાલયના પ્રથમ ચાન્સેલર પણ છે.

ગતિ શક્તિ વિશ્વવિદ્યાલય (GSV) વિશે

- તે 2022માં સંસદના અધિનિયમ દ્વારા સ્થાપિત કેન્દ્રીય યુનિવર્સિટી છે.
- તે નેશનલ રેલ એન્ડ ટ્રાન્સપોર્ટેશન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ (NRTI)નું સ્થાન લે છે અને તે રેલ્વે મંત્રાલય દ્વારા પ્રાયોજિત છે.
- GSVના ચાન્સેલર કેન્દ્રીય રેલ્વે મંત્રી હોય છે.
- GSV એ તેના પ્રકારની પ્રથમ યુનિવર્સિટી છે જેની પાસે પરિવહન અને લોજિસ્ટિક્સ ક્ષેત્રો માટે ઉચ્ચ ગુણવત્તાની પ્રતિભા બનાવવાનો આદેશ છે.
- તેનું મહત્વ પીએમ ગતિ શક્તિ રાષ્ટ્રીય માસ્ટર પ્લાન 2021 અને રાષ્ટ્રીય લોજિસ્ટિક્સ નીતિ 2022 સહિત રાષ્ટ્રીય વિકાસલક્ષી યોજનાઓના ઉદ્દેશ્યોને પરિપૂર્ણ કરવામાં આવેલું છે, જેમાં રેલવે, શિપિંગ, બંદરો, હાઇવે, રસ્તાઓ, જળમાર્ગો અને ઉડ્ડયનને આવરી લેવામાં આવે છે.

એરબસ વિશે

- તે કોમર્શિયલ એરક્રાફ્ટનું વિશ્વનું સૌથી મોટું ઉત્પાદક છે અને હેલિકોપ્ટર, સંરક્ષણ અને અવકાશ સાધનોનું અગ્રણી ઉત્પાદક છે.

- એરબસે તાજેતરમાં ભારતમાં ડિઝાઇન, નવીનતા, ઉત્પાદન અને વિકાસ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને વડોદરા, ગુજરાતમાં C295 એરક્રાફ્ટ સુવિધા સ્થાપવા માટે ટાટા સાથે ભાગીદારી કરી છે.

નેશનલ ઇ-વિધાન એપ્લિકેશન (NeVA)

- તાજેતરમાં રાષ્ટ્રપતિ દ્રૌપદી મુર્મુએ ગાંધીનગરમાં ગુજરાત વિધાનસભાના નેશનલ ઇ-વિધાન એપ્લિકેશન (NeVA) ડિજિટલ હાઉસ પ્રોજેક્ટનું ઉદ્‌ઘાટન કર્યું.

અગત્યના તથ્યો

- ગુજરાતના રાજ્યપાલ આચાર્ય દેવવ્રત અને મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્રભાઇ પટેલની વિશિષ્ટ ઉપસ્થિતિ દ્વારા લોકાર્પણ સમારોહ યોજાયો હતો.
- આ પ્રયાસ વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના 'એક રાષ્ટ્ર, એક એપ્લિકેશન'ના સ્વપ્નદ્રષ્ટા ખ્યાલમાંથી પ્રેરણા લે છે અને સંપૂર્ણ પેપરલેસ એસેમ્બલી પ્રક્રિયાને હાંસલ કરવા તરફ નોંધપાત્ર તબક્કો દર્શાવે છે.

NeVA પ્રોજેક્ટ

- રાષ્ટ્રીય ઇ-વિધાન એપ્લિકેશન (NeVA), યુનિકોડ-સુસંગત સોફ્ટવેર, નાગરિકો અને વિધાનસભાના સભ્યો બંને માટે તમામ કાયદાકીય કાર્ય અને ડેટા ઓનલાઇન ઉપલબ્ધ કરાવવાના પ્રાથમિક ધ્યેય સાથે કેન્દ્રીય સંસદીય બાબતોના મંત્રાલય દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યું છે.
- NeVA એ વપરાશકર્તા-મૈત્રીપૂર્ણ વેબસાઇટ અને મોબાઇલ એપ્લિકેશનનો સમાવેશ કરે છે, જે પ્રશ્નોની સૂચિ, વ્યવસાયિક એજન્ડા અને અહેવાલો સહિત દસ્તાવેજોની પુષ્કળ પહોંચને સરળ બનાવે છે.
- અત્યાર સુધીમાં, 21 રાજ્ય વિધાનસભાઓએ NeVAના અમલીકરણ માટે ઔપચારિક રીતે સમજૂતી કરાર (MoU) પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.
- પ્રભાવશાળી રીતે, આ પ્રોજેક્ટને 17 વિધાનસભાઓ માટે મંજૂરી આપવામાં આવી છે, તેના અમલીકરણ માટે ભંડોળની સરળતાથી ફાળવણી કરવામાં આવી છે.
- આ પૈકી, નવ વિધાનસભાઓ પહેલાથી જ સંપૂર્ણ ડિજિટલ અને પેપરલેસ મોડમાં પરિવર્તિત થઇ ચૂકી છે, જે NeVA પ્લેટફોર્મ પર તેમના તમામ કાયદાકીય કારોબાર એન્ડ-ટુ-એન્ડ સક્રિયપણે ચલાવે છે.

NeVAના લાભો

- **પર્યાવરણીય સંરક્ષણ:** કાગળ રહિત કાયદાકીય પ્રક્રિયા તરફ આગળ વધવાથી કાગળના વપરાશમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો થાય છે, જે પર્યાવરણીય ટકાઉપણુંમાં ફાળો આપે છે.
- **ઉન્નત સુલભતા:** NeVA કાયદાકીય માહિતીને નાગરિકો અને વિધાનસભા સભ્યો બંને માટે સરળતાથી સુલભ બનાવે છે, પારદર્શિતા અને જવાબદારીને પ્રોત્સાહન આપે છે.
- **કાર્યક્ષમતા અને ઉત્પાદકતા:** ડિજિટલ પ્લેટફોર્મ કાયદાકીય કાર્યવાહીને સુવ્યવસ્થિત કરે છે, વહીવટી અવરોધો ઘટાડે છે અને એકંદર ઉત્પાદકતામાં વધારો કરે છે.
- **ખર્ચ બચત:** કાગળનો ઓછો ઉપયોગ અને સુવ્યવસ્થિત પ્રક્રિયાઓ સાથે સરકાર સમય જતાં ખર્ચમાં બચત હાંસલ કરી શકે છે.
- **રીઅલ-ટાઇમ અપડેટ્સ:** NeVA રીઅલ-ટાઇમ અપડેટ્સ અને સૂચનાઓ પ્રદાન કરે છે, ખાતરી કરે છે કે સભ્યોને નવીનતમ વિકાસ વિશે હંમેશા જાણ કરવામાં આવે છે.
- **સુરક્ષિત ડેટા હેન્ડલિંગ:** સોફ્ટવેર સંવેદનશીલ કાયદાકીય ડેટાને સુરક્ષિત કરવા માટે મજબૂત સુરક્ષા પગલાંનો સમાવેશ કરે છે.

એક રાષ્ટ્ર, એક એપ્લિકેશન વિશે

- NeVAનો મુખ્ય ખ્યાલ વડાપ્રધાન મોદીના 'એક રાષ્ટ્ર, એક એપ્લિકેશન'ના વિઝન સાથે સંપૂર્ણ રીતે સંરેખિત છે.
- આ વિઝનનો હેતુ 'ક્લાઉડ ફર્સ્ટ' અને 'મોબાઇલ ફર્સ્ટ' અભિગમને પ્રાથમિકતા આપવાનો છે, જેમાં સભ્યોને પ્રથમ સેવા આપવા પર પ્રાથમિક ધ્યાન આપવામાં આવે છે.
- વડા પ્રધાન મોદીએ શરૂઆતમાં નવેમ્બર 2021માં 'વન નેશન, વન લેજિસ્લેટિવ પ્લેટફોર્મ'ના વિચારનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો, સમગ્ર દેશમાં સીમલેસ ડિજિટલ એકીકરણની જરૂરિયાત પર ભાર મૂક્યો હતો.

ગુજરાત પબ્લિક યુનિવર્સિટીઝ વિધેયક 2023

- તાજેતરમાં ગુજરાત પબ્લિક યુનિવર્સિટીઝ વિધેયક 2023 વિધાનસભામાં પસાર કરવામાં આવ્યું હતું.

એક્ટની મહત્વની જોગવાઇ

- યુનિવર્સિટીના કુલપતિની ટર્મ પાંચ વર્ષની રહેશે.
- એક ટર્મ પૂર્ણ થયા બાદ અન્ય યુનિવર્સિટીના કુલપતિ તરીકે પાંચ વર્ષ ફરી વખત નિમણૂંક કરી શકાશે.
- યુનિવર્સિટીના સંચાલન અને વ્યવસ્થાપન માટે બોર્ડ ઓફ મેનેજમેન્ટ, એક્ઝિક્યુટિવ કાઉન્સિલ અને એકેડમિક કાઉન્સિલ મહત્વની ભૂમિકા ભજવશે.
- આ એક્ટ દ્વારા 11 યુનિવર્સિટીમાં પ્રવેશ, અભ્યાસ અને પરીક્ષા પદ્ધતિમાં એકસુત્રતા આવશે.
- રાજ્યની 10 પબ્લિક યુનિવર્સિટીઓમાં ચાન્સેલર પદે મહામહિમ રાજ્યપાલ રહેશે: વડોદરાની એમએસ યુનિવર્સિટીમાં ચાન્સેલર અને બોર્ડ ઓફ મેનેજમેન્ટના ચેરપર્સન પદે શુભાંગીની રાજે ગાયકવાડ સ્થાન શોભાવશે.
- અધ્યાપકો,આચાર્યો, યુનિવર્સિટીના પ્રોફેસર, અધ્યક્ષોની નિમણૂકમાં 33% મહિલા સભ્યોની જોગવાઇ કરાઇ.
- યુનિવર્સિટીઓમાં સેનેટ અને સિન્ડિકેટને સ્થાને બોર્ડ ઓફ મેનેજમેન્ટ કાર્યરત બનશે.
- યુનિવર્સિટીના પોતાના સક્ષમ સત્તામંડળની મંજૂરીથી નવા પ્રોગ્રામ્સ, નવા કોર્સિસ શરુ કરવા માટે સ્વાયત રહેશે. યુનિવર્સિટી એક્સ્ટર્નલ તરીકે વિદ્યાર્થીઓને ડીગ્રી આપી શકશે.
- ઓનલાઇન કોર્સિસ તૈયાર કરી શકશે. દૂરવર્તી પાઠ્યક્રમો પણ ચલાવી શકશે.
- પંદરમી વિધાનસભાના સત્રમાં ગુજરાત પબ્લિક યુનિવર્સિટીઝ બિલ – 2023 બહુમતી સાથે વિધાનસભામાંથી પસાર કરવામાં આવ્યું છે.

દેશની પ્રથમ 'સેટેલાઇટ નેટવર્ક પોર્ટલ સાઇટ'

- તાજેતરમાં ગુજરાતે લંડન સ્થિત કંપની, વનવેબ કંપની અને ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ સાયન્સ એન્ડ ટેક્નોલોજી સાથે 'સેટેલાઇટ નેટવર્ક પોર્ટલ સાઇટ' સ્થાપવા માટે MoU પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.

અગત્યના તથ્યો

- વનવેબ કંપની બે 'સેટેલાઇટ નેટવર્ક પોર્ટલ સાઇટ' સ્થાપી રહી છે અને તેમાંથી એક ગુજરાતના મહેસાણા જિલ્લામાં હશે.
- આ સેટેલાઇટ નેટવર્ક પોર્ટલ સાઇટ મહેસાણા જિલ્લાના જોટાણા તાલુકામાં શરૂ થવા જઈ રહી છે.
- તે સરકાર, વ્યવસાયો, ગ્રાહકો, શાળાઓ અને વધુને હાઇ-સ્પીડ, ઓછો વિલંબ અને સસ્તી કનેક્ટિવિટી પ્રદાન કરશે.
- મહેસાણા જિલ્લાના જોટાણા તાલુકાના કટોસણ અને તેજપુરામાં સ્થાપિત થનારું સેટેલાઇટ નેટવર્ક પોર્ટલ તેના તબક્કા-1 માટે રૂ. 100 કરોડથી વધુના અંદાજિત ખર્ચ સાથે 2023માં શરૂ થવાનું છે.
- તે રાજ્યમાં અંદાજે 500 પ્રત્યક્ષ અને પરોક્ષ રોજગારીની તકોનું સર્જન કરે તેવી અપેક્ષા છે.

વનવેબ કંપની વિશે

- વનવેબ એ 648 ઉપગ્રહો સાથે લો અર્થ ઓર્બિટ (LEO) સેટેલાઇટ કંપની છે.
- કંપનીની સ્થાપના 2012માં ગ્રેગ વાયલર દ્વારા કરવામાં આવી હતી અને તેનું મુખ્ય મથક ઈંગ્લેન્ડના લંડન ખાતે છે.
- OneWeb કંપનીનો હેતુ મોબાઇલ નેટવર્ક ઓપરેશન્સ અને ઈન્ટરનેટ સેવા પ્રદાતાઓને ખર્ચ-અસરકારક સેટેલાઇટ કનેક્ટિવિટી સેવાઓ પ્રદાન કરવાનો અને વૈશ્વિક સંચાર નેટવર્ક સ્થાપિત કરવાનો છે. આ ટેક્નોલોજી યુરોપ અને કેનેડામાં પહેલેથી જ કાર્યરત છે.
- OneWeb કંપની 500-700 msની લેટન્સી સાથે GEO-આધારિત નેટવર્ક્સની તુલનામાં 100 ms કરતાં ઓછી લેટન્સી સાથે બ્રોડબેન્ડ ઈન્ટરનેટ એક્સેસ ઓફર કરે છે.

બંધારણ અને રાજ્ય વ્યવસ્થા

નવા સંસદ ભવનનું ઉદ્ઘાટન

- તાજેતરમાં ભારતના વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ નવા સંસદ ભવનનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.
- ઉદ્ઘાટન પહેલાં વડાપ્રધાને દરેકને સંસદ ભવનનાં વીડિયો માટે વૉઇસ ઓવર આપવા અપીલ કરી હતી. આ પછી શાહરુખ ખાન, અક્ષય કુમાર અને અનુપમ ખેર જેવી હસ્તીઓએ આ વીડિયોમાં પોતાનો અવાજ આપ્યો હતો.
- ઉદ્ઘાટન કાર્યક્રમના બીજા સત્રમાં સાંસદો અને મહેમાનો ગૃહમાં હાજર રહ્યા હતા.
- તેમને સેંગોલ પર એક ફિલ્મ બતાવવામાં આવી હતી અને પીએમએ 75 રૂપિયાનો સિક્કો બહાર પાડ્યો હતો.

પીએમએ 75 રૂપિયાનો સિક્કો બહાર પાડ્યો

- સિક્કાની બંને બાજુ અશોક સ્તંભ, જેના પર ભારત અને ઇન્ડિયા લખેલું છે.
- તેની નીચે રૂપિયાના ચિહ્ન સાથે 75 લખેલું છે.
- સિક્કાની બીજી બાજુ સંસદની તસવીર હશે અને તેની નીચે 2023 લખેલું છે.
- આ સિક્કો કોલકાતાની ટંકશાળમાં બનાવવામાં આવ્યો છે.
- સિક્કાનો વ્યાસ 44 મીમી છે. તેનું વજન 34.65-35.35 ગ્રામ છે.
- આ સિક્કામાં 50% ચાંદી, 40% તાંબું, 5% નિકલ અને 5% જસત છે.
- સિક્કાની એક તરફ અશોક સ્તંભ હશે, જેની નીચે સત્યમેવ જયતે લખેલું છે.
- ડાબી બાજુ દેવનાગરીમાં ભારત અને જમણી બાજુ અંગ્રેજીમાં ઈન્ડિયા લખેલું હશે.
- નવા સિક્કામાં રૂપિયાનું ચિહ્ન હશે અને લાયન કેપિટલ નીચે 75 રૂપિયા લખવામાં આવશે.
- સિક્કાની બીજી બાજુ સંસદ સંકુલની તસવીર હશે.
- તસવીરની ઉપર દેવનાગરીમાં સંસદ સંકુલ અને નીચે અંગ્રેજીમાં પાર્લામેન્ટ કોમ્પ્લેક્સ લખેલું છે.

નવી સંસદની વિશેષતા

- હાલમાં લોકસભામાં 590 લોકોની બેઠક ક્ષમતા છે. નવી લોકસભામાં 888 બેઠકો છે અને વિઝિટર ગેલેરીમાં 336થી વધુ લોકો માટે બેઠક છે.
- હાલમાં રાજ્યસભાની બેઠક ક્ષમતા 280 છે. નવી રાજ્યસભામાં 384 બેઠકો છે અને વિઝિટર ગેલેરીમાં 336થી વધુ લોકો બેસી શકશે.
- લોકસભામાં એટલી જગ્યા હશે કે બંને ગૃહોના સંયુક્ત સત્ર દરમિયાન લોકસભામાં જ 1272થી વધુ સાંસદો એકસાથે બેસી શકશે.
- સંસદના દરેક મહત્ત્વપૂર્ણ કામ માટે અલગ-અલગ ઓફિસ છે. અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓ માટે હાઇટેક ઓફિસ સુવિધાઓ પણ ઉપલબ્ધ છે.
- કાફે અને ડાઇનિંગ એરિયા પણ હાઇટેક છે. સમિતિની બેઠકના અલગ-અલગ રૂમમાં હાઇટેક સાધનો લગાવવામાં આવ્યાં છે.
- અહીં કોમન રૂમ, લેડીઝ લાઉન્જ અને વીઆઈપી લાઉન્જ પણ છે.

નવા સંસદ ભવનમાં દેશના દરેક ક્ષેત્રની ઝલક

- નવા સંસદ ભવનમાં દેશના દરેક ક્ષેત્રની ઝલક જોવા મળશે. એનું ફ્લોરિંગ ત્રિપુરાના વાંસ વડે કરવામાં આવ્યું છે. કાર્પેટ મિર્ઝાપુરની છે.
- લાલ-સફેદ રેતીના પથ્થર રાજસ્થાનના સરમથુરાના છે. જ્યારે બાંધકામ માટે રેતી હરિયાણાના ચરખી દાદરીમાંથી મગાવવામાં આવી છે અને બિલ્ડિંગ માટે સાગનું લાકડું નાગપુરથી મગાવવામાં આવ્યું છે.
- ઈમારત માટે કેસરી, લીલા પથ્થર ઉદયપુર, અજમેર પાસેના લાખામાંથી લાલ ગ્રેનાઈટ અને સફેદ માર્બલ રાજસ્થાનના અંબાજીથી આયાત કરવામાં આવ્યા છે.
- લોકસભા અને રાજ્યસભાની ફોલ્સ સીલિંગમાં સ્થાપિત સ્ટીલનું સ્ટ્રક્ચર દમણ-દીવથી આયાત કરવામાં આવ્યું છે. જ્યારે સંસદમાં લગાવવામાં આવેલું ફર્નિચર મુંબઈમાં બનાવવામાં આવ્યું હતું.
- પથ્થરની જાળીનું કામ રાજસ્થાનના રાજનગર અને નોઈડાથી કરવામાં આવ્યું હતું.

ઈન્દોરનું અશોકચક્ર સંસદની બહાર સ્થાપિત કરવામાં આવ્યું

- અશોક સ્તંભના પ્રતીક માટેની સામગ્રી મહારાષ્ટ્રના ઔરંગાબાદ અને રાજસ્થાનના જયપુરથી મગાવવામાં આવી હતી.
- બીજી તરફ, લોકસભા-રાજ્યસભાની વિશાળ દીવાલ અને સંસદની બહાર સ્થાપિત અશોકચક્ર ઈન્દોરથી લાવવામાં આવ્યાં છે.

- આબુ રોડ અને ઉદયપુરના શિલ્પકારો દ્વારા પથ્થરની કોતરણી કરવામાં આવી છે.
- આ પથ્થરો રાજસ્થાનના કોટપૂતલીથી લાવવામાં આવ્યા હતા.
- ફ્લાય એશની ઇંટો હરિયાણા અને ઉત્તર પ્રદેશમાંથી મગાવવામાં આવી હતી, જ્યારે બ્રાસવર્ક અને પ્રિકાસ્ટ ટ્રેન્ચ અમદાવાદથી લાવવામાં આવી હતી.

75 વર્ષ પછી રાજદંડ સંસદમાં પ્રવેશ કરશે

- 28 મેના રોજ નવા સંસદ ભવનના ઉદઘાટન સમયે લોકસભા અધ્યક્ષની બેઠક પાસે પવિત્ર સેંગોલ (રાજદંડ) સ્થાપિત કરવામાં આવ્યો.
- અંગ્રેજો દ્વારા 14 ઓગસ્ટ 1947ની રાત્રે સત્તાના હસ્તાંતરણ તરીકે પંડિત નહેરુને એ સોંપવામાં આવ્યો હતો. એને 1960 પહેલાં આનંદ ભવનમાં અને 1978થી અલ્હાબાદ મ્યુઝિયમમાં રાખવામાં આવ્યો હતો.
- હવે 75 વર્ષ પછી રાજદંડ સંસદમાં પ્રવેશયો છે.

જૂની ઇમારતનો વધુ પડતો ઉપયોગ થયો છે, તેથી નવી ઇમારત

- વર્તમાન સંસદ ભવન 96 વર્ષ પહેલાં 1927માં બનાવવામાં આવ્યું હતું.
- માર્ચ 2020માં, સરકારે સંસદમાં જણાવ્યું હતું કે જૂની ઇમારતનો વધુ પડતો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો અને તે ખરાબ થઈ રહી હતી.
- આ સાથે જૂના બિલ્ડિંગમાં સાંસદોને સમાવવા માટે પૂરતી જગ્યા નથી જે લોકસભા સીટોના નવા સીમાંકન બાદ વધશે.
- આ કારણોસર નવી ઇમારત બનાવવામાં આવી છે.

નારી શક્તિ વંદન અધિનિયમ

- તાજેતરમાં મહિલા અનામત બિલ નારી શક્તિ વંદન કાયદો લોકસભામાં રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો અને તેને માન્યતા આપવામાં આવી હતી.

મહિલા અનામત બિલ, નારી શક્તિ વંદન એક્ટ વિશે

- કેન્દ્ર સરકાર વતી આ બિલને નારી શક્તિ વંદન એક્ટ નામ આપવામાં આવ્યું છે.
- કાયદા મંત્રી અર્જુન રામ મેઘવાલે લોકસભામાં નારી શક્તિ વંદન એક્ટ રજૂ કર્યો હતો.
- આ બિલ કાયદો બન્યા બાદ લોકસભા અને દેશની અન્ય વિધાનસભાઓમાં દર ત્રીજી સાંસદ એક મહિલા હશે.

નારી શક્તિ વંદન કાયદાના મહત્વના મુદ્દા

- આ બિલ લોકસભા અને દેશની તમામ વિધાનસભાઓમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું છે.
- આ બિલ અનુસાર 33 ટકા સીટો મહિલાઓ માટે આરક્ષિત હશે. આ બિલ પાસ થયા બાદ લોકસભામાં મહિલાઓ માટે 181 સીટો અનામત રહેશે. હાલમાં લોકસભામાં મહિલા સાંસદોની સંખ્યા માત્ર 82 છે.
- નારી શક્તિ વંદન એક્ટ મુજબ દિલ્હી વિધાનસભામાં પણ મહિલાઓને 33 ટકા અનામત આપવામાં આવશે.
- આ હિસાબે દિલ્હીમાં મહિલાઓ માટે 23 સીટો અનામત રાખવામાં આવશે.
- આ બિલ અનુસાર SC-ST મહિલાઓને ક્વોટા આપવામાં આવશે.
- હાલમાં દેશમાં અનામત બેઠકોની સંખ્યા 84 (SC) અને 47 (ST) છે.
- આ મુજબ SC સમુદાયની અનામત બેઠકોમાંથી 28 બેઠકો મહિલાઓ માટે જ્યારે ST સમુદાયની અનામત બેઠકોમાંથી 16 મહિલાઓ માટે અનામત રાખવામાં આવશે.
- મહિલા અનામત બિલ 15 વર્ષ માટે રહેશે. આ પછી સરકારે મહિલાઓને અનામત આપવા માટે ફરીથી બિલ લાવવું પડશે.

બિલનો ઇતિહાસ

- મહિલા અનામત બિલ 27 વર્ષ જૂનું છે.
- 12 સપ્ટેમ્બર, 1996ના રોજ પ્રથમ વખત ગૃહમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
- ત્યારે કેન્દ્રમાં એચ.ડી. દેવગૌડાની સરકાર હતી.
- કેટલાક પક્ષોના વિરોધને કારણે પાસ ન થયું.
- આ પછી આ બિલ વધુ 6 વખત સંસદમાં આવ્યું.
- NDA સરકાર દરમિયાન - 4 વખત, UPA દરમિયાન - 2 વખત
- મોદી સરકારમાં પહેલીવાર બિલ લાવવામાં આવ્યું.
- બિલ 8મી વખત રજૂ કરવામાં આવ્યું.
- આઝાદી પહેલા પ્રથમ વખત સરોજિની નાયડુએ મહિલા આરક્ષણનો વિચાર આગળ ધપાવ્યો હતો. તે સમયે મહિલાઓ આઝાદીની ચળવળમાં સક્રિયપણે ભાગ લેતી હતી.
- 1931માં સરોજિની નાયડુએ બ્રિટિશ પીએમને એક પત્ર લખ્યો હતો. પત્રમાં તેમણે મહિલાઓને રાજકીય અધિકાર આપવાની વાત કરી હતી. સરોજિની નાયડુ મહિલાઓને નોમિનેટ કરવાની વિરુદ્ધ હતા. તેમનું માનવું હતું કે મહિલાઓનું નામાંકન તેમનું અપમાન છે. તે ઇચ્છતી હતી કે મહિલાઓ લોકશાહી ઢબે ચૂંટાય.
- આ પછી જ મહિલા અનામતની વાત શરૂ થઈ.

યુનિફોર્મ સિવિલ કોડ

- 22મા કાયદા પંચે તાજેતરમાં 14મી જૂને એક નવી સૂચના જારી કરી છે, જેમાં યુનિફોર્મ સિવિલ કોડ (UCC)ની બાબત પર જાહેર અને ધાર્મિક સંગઠનો સહિત વિવિધ હિસ્સેદારો પાસેથી મંતવ્યો મેળવવાની માંગ કરવામાં આવી છે.

ભારતમાં યુનિફોર્મ સિવિલ કોડ

- યુનિફોર્મ સિવિલ કોડ, જેને UCC તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે, એ ભારતમાં નાગરિકોના વ્યક્તિગત કાયદા બનાવવા અને અમલ કરવા માટેનો પ્રસ્તાવિત કાયદો છે જે તમામ લોકોને તેમના લિંગ, જાતીય અભિગમ અથવા ધર્મને ધ્યાનમાં લીધા વિના લાગુ પડે છે. હાલમાં, વિવિધ સમુદાયોના ધાર્મિક ગ્રંથો તેમના અંગત કાયદાઓનું નિયમન કરે છે.

ભારતના ઇતિહાસમાં યુનિફોર્મ સિવિલ કોડ

- બ્રિટિશ સરકારનો સંસ્થાનવાદી ભારત પરનો 1835નો અહેવાલ, જેમાં ગુનાઓ, પુરાવાઓ અને કરારોના સંબંધમાં ભારતીય કાયદાના કોડિફિકેશનમાં એકરૂપતાની જરૂરિયાત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો અને ખાસ કરીને એવું સૂચવવામાં આવ્યું હતું કે હિન્દુઓ અને મુસ્લિમોના વ્યક્તિગત કાયદાઓને આ પ્રકારની કોડિફિકેશનની બહાર રાખવામાં આવે, જ્યાં UCCનો સૌપ્રથમ ઉદ્દભવ થયો હતો.

- બ્રિટિશ શાસનના અંતમાં અંગત ચિંતાઓને સંબોધતા કાયદામાં વધારો થવાને કારણે સરકારને 1941માં હિંદુ કાયદાની સંહિતા બનાવવા માટે બી.એન. રાઉ સમિતિની રચના કરવાની ફરજ પડી હતી.
- સામાન્ય હિંદુ કાયદા જરૂરી છે કે કેમ તે મુદ્દાની તપાસ કરવી એ હિંદુ કાયદા સમિતિની જવાબદારી હતી.
- સમિતિની ભલામણ મુજબ, જે શાસ્ત્રો પર આધારિત હતી, હિંદુ કાયદાના કોડીફાઇડ સંસ્કરણ હેઠળ મહિલાઓને સમાન અધિકારો હશે.
- 1937ના કાયદાની સમીક્ષા કરવામાં આવી હતી અને સમિતિએ હિન્દુ લગ્ન અને ઉત્તરાધિકાર માટે નાગરિક સંહિતા સ્થાપિત કરવાનું સૂચન કર્યું હતું.

ભારતીય બંધારણનો અનુચ્છેદ 142

- તાજેતરમાં જસ્ટિસ એસ. કે. કૌલની આગેવાની હેઠળની એક બેન્ચ દ્વારા અનુચ્છેદ 142ની સત્તાનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો, જે હેઠળ અદાલત અનુચ્છેદ 142ની સત્તાના ઉપયોગથી, હિંદુ લગ્ન અધિનિયમ (HMA), 1955 હેઠળ છૂટાછેડા માટે ફરજિયાત છ મહિનાની રાહ જોવાની અવધિને માફ કરી શકે છે અને આ આધાર પર લગ્નના વિસર્જનને મંજૂરી આપી શકે છે.

મહત્વપૂર્ણ જાણકારી

- ભારતીય બંધારણના અનુચ્છેદ 142 હેઠળ, સર્વોચ્ચ અદાલતને કોઈપણ કારણ અથવા બાબતમાં સંપૂર્ણ ન્યાય કરવા માટે જરૂરી હોય તેવો હુકમ પસાર કરવાની અથવા એવો આદેશ કરવાની સત્તા છે.
- જો કે, અનુચ્છેદ 142 હેઠળ સંપૂર્ણ ન્યાય કરવાનો આદેશ માત્ર બંધારણ દ્વારા આપવામાં આવેલા મૂળભૂત અધિકારો સાથે સુસંગત હોવો જોઈએ અને સંબંધિત વૈધાનિક કાયદાઓની મૂળભૂત જોગવાઈઓ સાથે પણ અસંગત ન હોવો જોઈએ.
- યુનિયન કાર્બાઈડ કોર્પોરેશન વિ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (1991) કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટે જણાવ્યું હતું કે આ અનુચ્છેદ સંપૂર્ણપણે અલગ સ્તરે અને અલગ ગુણવત્તાની સત્તા આપે છે.

ભારતીય સેનામાં ગણવેશનું માનકીકરણ

- ભારતીય સેના, જે વિશ્વની સૌથી મોટી સેનાઓમાં સામેલ છે, તેણે તાજેતરમાં બ્રિગેડિયર રેન્ક અને તેનાથી ઉપરના અધિકારીઓ માટે યુનિફોર્મને એક બનાવવાનો નિર્ણય કર્યો છે.
- નવો ગણવેશ 1 ઓગસ્ટ, 2023થી અમલી બનશે અને હેડગિયર, શોલ્ડર રેન્ક બેજ, ગોર્જેટ પેચ, બેલ્ટ અને શૂઝને પ્રમાણિત કરશે.

એક સામાન્ય ઓળખ અને અભિગમને પ્રોત્સાહન

- વરિષ્ઠ અધિકારીઓ માટે સામાન્ય ગણવેશ અપનાવવાના નિર્ણયનું પ્રાથમિક કારણ એ છે કે દળના વરિષ્ઠ નેતૃત્વ વચ્ચે સેવાની બાબતોમાં એક સામાન્ય ઓળખ અને અભિગમને પ્રોત્સાહન આપવું.
- સેનાનું માનવું છે કે આ પગલું રેજિમેન્ટેશનની સીમાઓથી આગળ વધવામાં મદદ કરશે અને વરિષ્ઠ અધિકારીઓમાં એકતાની ભાવના પેદા કરશે.
- વરિષ્ઠ અધિકારીઓ માટે પ્રમાણભૂત ગણવેશ અપનાવવાનો નિર્ણય કરીને, ભારતીય સેના એક ન્યાયી અને નિષ્પક્ષ સંસ્થા તરીકે તેની પ્રતિષ્ઠાને મજબૂત કરી રહી છે.

નીતિ આયોગની 8મી ગવર્નિંગ કાઉન્સિલની બેઠક

- તાજેતરમાં ભારતના વડા પ્રધાને નીતિ આયોગની 8મી ગવર્નિંગ કાઉન્સિલની બેઠકની અધ્યક્ષતા કરી હતી.

ગવર્નિંગ કાઉન્સિલની બેઠક વિશે

- આ મીટિંગની થીમ "વિકિત ભારત@2047: ટીમ ઈન્ડિયાની ભૂમિકા" હશે.
- આ બેઠકમાં આઠ મુખ્ય વિષયો પર ચર્ચા કરવામાં આવશે, જેમાં વિકસિત Bharat@2047, MSME, માળખાગત સુવિધા અને રોકાણ, અનુપાલનને ઓછું કરવું, મહિલા સશક્તિકરણ, સ્વાસ્થ્ય અને પોષણ, કૌશલ્ય વિકાસ તથા ક્ષેત્ર વિકાસ અને સામાજિક માળખાગત સુવિધાઓ માટે ગતિ શક્તિ સામેલ છે.

નીતિ આયોગની ગવર્નિંગ કાઉન્સિલ

- **રચના: નીતિ આયોગની ગવર્નિંગ કાઉન્સિલ નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે-**
- ભારતના માનનીય વડાપ્રધાન,
- વિધાનસભા સાથે તમામ રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના મુખ્યમંત્રીઓ,
- અન્ય કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના લેફ્ટનન્ટ ગવર્નરો,
- પૂર્વ-અધિકારી સભ્યો,
- વાઈસ ચેરમેન,
- NITI આયોગ; પૂર્ણ-સમયના સભ્યો,
- ખાસ આમંત્રિતો,
- કેબિનેટ સચિવાલય દ્વારા ફેબ્રુઆરી 2021માં એક સૂચના દ્વારા તેનું પુનર્ગઠન કરવામાં આવ્યું હતું.
- તે વિકાસ ગાથાને આકાર આપવામાં રાજ્યોની સક્રિય સંડોવણી સાથે રાષ્ટ્રીય પ્રાથમિકતાઓ અને વ્યૂહરચનાઓનું સહિયારું વિઝન વિકસાવવાનું કામ સંભાળતી ટોચની સંસ્થા છે.

ઉદ્દેશ્યો

- સહકારી સંઘવાદ.
- આંતર-ક્ષેત્રીય ચર્ચા કરવા માટેનું એક પ્લેટફોર્મ રજૂ કરે છે.
- રાષ્ટ્રીય વિકાસ એજન્ડાના અમલીકરણને વેગ આપવા માટે આંતર-વિભાગીય અને સંઘીય મુદ્દાઓ.
- અત્યાર સુધી ગવર્નિંગ કાઉન્સિલની સાત બેઠકો યોજાઈ ચૂકી છે. કાઉન્સિલની પ્રથમ બેઠક 2015માં થઈ હતી.

ડ્રાફ્ટ એરક્રાફ્ટ બિલ, 2023

- તાજેતરમાં ભારતમાં નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલયે ડ્રાફ્ટ એરક્રાફ્ટ બિલ, 2023ની રજૂઆત સાથે ઉડ્ડયન ક્ષેત્રમાં નિયમોને વધારવાની દિશામાં એક મહત્વપૂર્ણ પગલું ભર્યું છે.
- આ બિલનો હેતુ એરક્રાફ્ટની ડિઝાઇન, ઉત્પાદન, કબજો, ઉપયોગ, ઓપરેશન, વેચાણ, આયાત અને નિકાસ સંબંધિત જોગવાઈઓને સુવ્યવસ્થિત અને સુધારવાનો છે.

અગત્યના તથ્યો

- ડ્રાફ્ટ એરક્રાફ્ટ બિલ, 2023 એ ભારતમાં એરક્રાફ્ટ ઓપરેશન્સ સંબંધિત વિવિધ પાસાઓના નિયમન અને નિયંત્રણ માટે અસરકારક માળખું સ્થાપિત કરવા નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલય દ્વારા એક સક્રિય પગલું છે.
- તે ઉદ્યોગની વર્તમાન જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા વર્તમાન નિયમોને આધુનિક અને સરળ બનાવવાની જરૂરિયાતને ઓળખે છે.
- નવા બિલનો મુસદ્દો તૈયાર કરતા પહેલા, હાલના કાયદા, એરક્રાફ્ટ એક્ટ, 1934ની વ્યાપક સમીક્ષા હાથ ધરવામાં આવી હતી.
- આ મૂલ્યાંકનનો ઉદ્દેશ રિડન્ડન્સીને ઓળખવાનો, ખામીઓને દૂર કરવાનો અને વિકસતા ઉડ્ડયન લેન્ડસ્કેપ સાથે નિયમોને સંરેખિત કરવાનો હતો.
- સહભાગી અભિગમ સુનિશ્ચિત કરવા અને વિવિધ પરિપ્રેક્ષ્યો એકત્ર કરવા માટે, નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલયે ડ્રાફ્ટ એરક્રાફ્ટ બિલ, 2023 પર જાહેર પરામર્શ માટે આમંત્રિત કર્યા છે.
- પરામર્શનો સમયગાળો 30 દિવસનો છે, જે હિસ્સેદારો અને જનતાને મૂલ્યવાન પ્રતિસાદ અને સૂચનો પ્રદાન કરવાની મંજૂરી આપે છે.

પ્રસ્તાવનાનું મહત્વ

- ડ્રાફ્ટ એરક્રાફ્ટ બિલ, 2023ની પ્રસ્તાવના તેના ઉદ્દેશ્યો માટે મંચ નક્કી કરે છે.
- તે ઉડ્ડયનના વિવિધ પાસાઓના નિયમન અને નિયંત્રણ માટે વ્યાપક જોગવાઈઓની જરૂરિયાત પર ભાર મૂકે છે.
- આમાં એરક્રાફ્ટની ડિઝાઇન, ઉત્પાદન, કબજો, ઉપયોગ, સંચાલન, વેચાણ, આયાત અને નિકાસ સાથે જોડાયેલ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે, જે ઉડ્ડયન નિયમન માટે સર્વગ્રાહી અભિગમની ખાતરી કરે છે.

મણિપુર વિવાદ અને અનુચ્છેદ 355

- ♦ તાજેતરમાં કેન્દ્રએ મણિપુરમાં (કથિત રીતે અનુચ્છેદ 355 લાગુ કરીને) સુરક્ષા પર નિયંત્રણ મેળવ્યું હતું.

મણિપુરમાં વિવાદો

♦ **હિલ-વેલી તણાવ:**

- મણિપુરની મધ્ય ખીણ (મણિપુરનો ભૌગોલિક વિસ્તારનો 10 ટકા હિસ્સો) મૈતેઇ પંગલોનું ઘર છે, જેઓ રાજ્યની કુલ વસતીના આશરે 64 ટકા હિસ્સો ધરાવે છે.
- રાજ્યના બાકીના 90% ભૌગોલિક વિસ્તારમાં ખીણની આસપાસની ટેકરીઓનો સમાવેશ થાય છે, જે માન્યતા પ્રાપ્ત જનજાતિઓ (દા.ત., કુકી અને નાગા)નું ઘર છે, જે રાજ્યની કુલ વસતીના 35% જેટલા છે.

♦ **એસટી દરજ્જાની માંગ:**

- મૈતેઇ સમુદાય (ખીણમાં રહેતો સમુદાય) રાજ્યની અનુસૂચિત જનજાતિની યાદીમાં સામેલ થવા માંગે છે.
- આ માંગનું નેતૃત્વ વર્ષ 2012થી મણિપુરની અનુસૂચિત જનજાતિ માંગ સમિતિ (STDCM) કરી રહી છે.
- તેમની દલીલ છે કે એસ.ટી.ની સૂચિમાંથી બાકાત રહેવાને કારણે કોઈ પણ બંધારણીય સલામતી વિના સમુદાયનો ભોગ લેવાયો છે.

♦ **મણિપુર હાઈકોર્ટનો આદેશ:**

- મણિપુર હાઈકોર્ટના સિંગલ જજે એક આદેશ પસાર કરીને સરકારને એસટીના દરજ્જા માટે મૈતેઇ સમુદાયની માંગ પર વિચાર કરવા જણાવ્યું હતું.
- રાજ્યમાં આદિવાસી જૂથો દ્વારા આ આદેશનો વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે.

♦ **વિપક્ષ:**

- હાઈકોર્ટના સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલી માંગ અને આદેશ બંનેનો રાજ્યના આદિવાસી સમુદાયો (ખીણમાં રહેતા)નું પ્રતિનિધિત્વ કરતા જૂથો દ્વારા સખત વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે.

♦ **વિરોધ પાછળનું કારણ:**

- મણિપુરમાં પર્વતીય જનજાતિ દ્વારા અનુસૂચિત જનજાતિ (ST) કેટેગરીમાં મૈતેઇને સામેલ કરવાનો વિરોધ આના કારણે છે:-
- મૈતેઇની પ્રબળ વસ્તી અને રાજકીય પ્રતિનિધિત્વ (રાજ્યના 60માંથી 40 વિધાનસભા મતવિસ્તારો ખીણમાં છે)
- પહાડી જનજાતિઓ માટે નોકરી ગુમાવવાનો ભય
- 8મી અનુસૂચિમાં મૈતેઇ ભાષાનો પહેલેથી જ સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે અને મૈતેઇ સમુદાયના વિભાગોને પહેલેથી જ અનુસૂચિત જાતિઓ અથવા અન્ય પછાત વર્ગો તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા છે, જે તે દરજ્જા સાથે સંકળાયેલી તકોની સુલભતા ધરાવે છે.

ભારતીય બંધારણનો અનુચ્છેદ 355

♦ **વ્યાખ્યા:**

- અનુચ્છેદ 355એ ભારતના બંધારણના ભાગ XVIII માં સમાવિષ્ટ કલમ 352 થી 360ની કટોકટીની જોગવાઈઓનો એક ભાગ છે.
- તે કેન્દ્ર સરકારને આંતરિક વિક્ષેપ અને બાહ્ય આક્રમણ સામે રાજ્યને સુરક્ષિત રાખવા માટે તમામ જરૂરી પગલાં લેવાની સત્તા આપે છે.

♦ **અનુચ્છેદ 356 વિ અનુચ્છેદ 355:**

- અનુચ્છેદ 356 બંધારણીય તંત્રની નિષ્ફળતા અથવા ભંગાણના કિસ્સામાં રાષ્ટ્રપતિને રાજ્યમાં રાષ્ટ્રપતિ શાસન લાદવાની સત્તા આપે છે, જ્યારે અનુચ્છેદ 355 કેન્દ્ર સરકારને સત્તા આપે છે:
- બાહ્ય આક્રમણ અને આંતરિક વિક્ષેપો સામે ભારતના દરેક રાજ્યનું રક્ષણ કરવું.
- સંઘના કાયદા અને વિનિયમોનું પાલન સુનિશ્ચિત કરવા માટે કોઈ પણ રાજ્યને દિશાનિર્દેશ જારી કરવા.

♦ **સિદ્ધાંત:**

- બંધારણમાં સમાવિષ્ટ "રક્ષણ કરવાની ફરજ"ના સિદ્ધાંત પર આધારિત છે .

♦ **પ્રતિબંધો:**

- દિશાનિર્દેશો ત્યારે જ આપી શકાય છે જ્યારે કોઈ પણ કેન્દ્રીય કાયદા અથવા નિયમનનું પાલન કરવામાં અથવા તેને અમલમાં મૂકવામાં રાજ્ય તંત્રની નિષ્ફળતા હોય; તે તાત્કાલિક પ્રકૃતિની હોવી જોઈએ અને નિષ્ફળતાના નિવારણ માટે જરૂરી સમયગાળાથી આગળ ન વધી શકે; રાજ્ય સરકારને જારી કરતા પહેલા તેના મંતવ્યો રજૂ કરવાની તક આપવી જોઈએ.

- **અવધિ:**
- બંધારણમાં ઉલ્લેખિત નથી.
- **ઉપાય:**
- જ્યારે સ્થિતિ સામાન્ય થઈ જાય અથવા રાજ્ય સરકાર તેને વિનંતી કરે ત્યારે કેન્દ્ર સરકાર તેને પાછી ખેંચી શકે છે.
- **લાદવાના સંજોગો:**
- સંઘના નિર્દેશોનું પાલન કરવામાં રાજ્યની નિષ્ફળતા; ભારતની સુરક્ષા માટે જોખમ; કોઈ પણ જૂથ અથવા સંસ્થા દ્વારા હિંસક પ્રવૃત્તિઓને કારણે ભારતની એકતા અને અખંડિતતા માટે જોખમ; જ્યારે રાજ્યની પરિસ્થિતિને રાજ્યના પોતાના દળો દ્વારા નિયંત્રિત કરી શકાતી નથી ત્યારે જાહેર વ્યવસ્થા જાળવવા માટે સંઘની સહાય માટે વિનંતી.
- **ન્યાયિક સમીક્ષાનો અવકાશ:**
- અનુચ્છેદ 355 લાગુ કરવામાં રાષ્ટ્રપતિનો સંતોષ ન્યાયિક સમીક્ષાને આધિન છે અને જો તે કોઈ મૂળભૂત અધિકારો અથવા બંધારણીય જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરે છે તો તેને કોર્ટમાં પડકારી શકાય છે.

UGC સમિતિએ યુનિવર્સિટીના નવા ડિગ્રી નામોની દરખાસ્ત કરી

- તાજેતરમાં દેશના ઉચ્ચ શિક્ષણ નિયમનકાર (UGC) કોલેજ ડિગ્રી નામોની નવી શ્રેણી રજૂ કરવા તૈયાર છે. જેમાં કલા, માનવતા, મેનેજમેન્ટ અને વાણિજ્ય જેવી શાખાઓમાં બેચલર ઓફ સાયન્સ (BS) ડિગ્રીનો સમાવેશ થાય છે.

અગત્યના તથ્યો

- હાલમાં યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશન (UGC) યુનિવર્સિટીઓને કલા, માનવતા અને સામાજિક વિજ્ઞાનમાં બેચલર ઑફ આર્ટ્સ (BA) ડિગ્રી ઑફર કરવાની પરવાનગી આપે છે, અને બેચલર ઑફ સાયન્સ (ભારતમાં BSc તરીકે વધુ સામાન્ય રીતે સંક્ષિપ્તમાં) ડિગ્રી સામાન્ય રીતે વિજ્ઞાન વિષયો માટે છે.
- જો કે, NEP 2020 એ અંડરગ્રેજ્યુએટ અને અનુસ્નાતક ડિગ્રીઓના પુનર્ગઠનની હિમાયત સાથે ડિગ્રીના નામકરણની સમીક્ષા કરવા માટે UGC દ્વારા સ્થપાયેલી સમિતિએ ભલામણ કરી છે કે નવા ચાર વર્ષના અંડરગ્રેજ્યુએટ સન્માન (અથવા સંશોધન સાથેના સન્માન) ડિગ્રી પ્રોગ્રામ, અનુશાસનને ધ્યાનમાં લીધા વિના, બેચલર ઓફ સાયન્સ (BS) ડિગ્રી તરીકે પણ ઓફર કરી શકાય છે.
- તેવી જ રીતે યુનિવર્સિટીઓ એક અને બે વર્ષના અનુસ્નાતક કાર્યક્રમો માટે માસ્ટર ઓફ સાયન્સ (MS) નામકરણ અપનાવી શકે છે, કલા, માનવતા, વ્યવસ્થાપન અને વાણિજ્ય જેવી શાખાઓ માટે પણ.

સમિતિની અન્ય ભલામણો

- ચાર વર્ષના અંડરગ્રેજ્યુએટ સન્માન ડિગ્રી પ્રોગ્રામમાં કૌંસમાં 'હોન્સ'નો સમાવેશ થશે, જેમ કે બીએ (ઓનર્સ), બીકોમ (ઓનર્સ), અથવા બીએસ (ઓનર્સ). વધુમાં, સંશોધન ઘટકો સાથેના ચાર વર્ષના સન્માન કાર્યક્રમમાં કૌંસમાં 'સંશોધન સાથે સન્માન' હશે, જેમ કે બીએ (સંશોધન સાથે સન્માન) અને બીકોમ (સંશોધન સાથે સન્માન).
- નવી ડિગ્રી નામકરણની સૂચના એક ચાલુ પ્રક્રિયા હશે. યુનિવર્સિટીઓ નવા ડિગ્રી નામો પ્રસ્તાવિત કરી શકે છે જે યુજીસીને સમકાલીન અને ઉભરતી સામાજિક જરૂરિયાતોને અનુરૂપ હોય. મંજૂરી પર, ઉચ્ચ શિક્ષણ નિયમનકાર નવા ડિગ્રી નામકરણને સૂચિત કરશે.
- સમિતિએ એમફિલ પ્રોગ્રામને રદ કરવાની NEP 2020ની ભલામણ મુજબ 'એમફિલ' ડિગ્રીના નામકરણને બંધ કરવાની ભલામણ કરી છે.
- જો કોઈ વિદ્યાર્થીએ પ્રોગ્રામ માટે જરૂરી તમામ ક્રેડિટ્સ મેળવી હોય, તો તેને પ્રોગ્રામની અવધિ પૂરી થાય તે પહેલાં જ લાયકાત (જેમ કે પ્રમાણપત્ર, ડિપ્લોમા અથવા ડિગ્રી) માટે ગણવામાં આવી શકે છે. ઉદાહરણ તરીકે, જો કોઈ વિદ્યાર્થીએ 3.5 વર્ષમાં ચાર-વર્ષના પ્રોગ્રામ માટે તમામ જરૂરી ક્રેડિટ્સ મેળવી હોય, તો તેણી તેની ડિગ્રી મેળવવા માટે પાત્ર હોવી જોઈએ.
- જો કે, કમિટી સ્પષ્ટતા કરે છે કે નવા ડિગ્રી નામો માત્ર સંભવિત રીતે જ લાગુ થશે, અને નવી પરિભાષા દાખલ થયા પછી પણ જૂના ડિગ્રીના નામોનો ઉપયોગ ચાલુ રહેશે. તેથી, વર્તમાન ત્રણ-વર્ષનો સન્માન ડિગ્રી પ્રોગ્રામ ચાર-વર્ષના સન્માન ડિગ્રી પ્રોગ્રામની સાથે ચાલુ રહેશે.

ટેક્નોલોજી ફેસિલિટેડ જેન્ડર બેઝ્ડ વાયોલન્સ (TFGBV)

- તાજેતરમાં ભારતનો ઇન્ફોર્મેશન ટેક્નોલોજી એક્ટ, 2000 (IT એક્ટ) ડિજિટલ ઇન્ડિયા બિલ તરીકે અપડેટ કરવામાં આવી રહ્યો છે.

ટેક્નોલોજી ફેસિલિટેડ જેન્ડર બેઝ્ડ વાયોલન્સ (TFGBV) શું છે?

- ટેક્નોલોજી ફેસિલિટેડ જેન્ડર બેઝ્ડ વાયોલન્સ (TFGBV) એ લિંગ અથવા લૈંગિક ઓળખના આધારે વ્યક્તિઓ સામે હિંસા, સતામણી, પીછો, બળજબરી અથવા દુરુપયોગના કૃત્યોને આચરવા માટે ઇન્ટરનેટ, સોશિયલ મીડિયા પ્લેટફોર્મ અથવા મોબાઇલ ઉપકરણો જેવી ટેક્નોલોજીના ઉપયોગનો ઉલ્લેખ કરે છે.
- હાલના સામાજિક ધોરણો અને વિસ્તરતા લિંગ ડિજિટલ વિભાજન ઓનલાઈન હિંસા માટે પહેલેથી જ સંવેદનશીલ જૂથોની નબળાઈમાં વધારો કરે છે.

વર્તમાન કાનૂની માળખા સાથેના મુદ્દાઓ:

- ભારતનું હાલનું કાનૂની માળખું ઈન્ટરનેટ આધારિત નુકસાનને પહોંચી વળવા માટે સજ્જ નથી.
- ભારતીય દંડ સંહિતા, 1860, અને ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, 1973, શારીરિક નુકસાનને સંબોધવા માટે ઘડવામાં આવી હતી, પરંતુ તે ઑનલાઇન ક્ષેત્રમાં પણ લાગુ કરવામાં આવી રહી છે.
- ઈન્ફોર્મેશન ટેક્નોલોજી એક્ટ, 2000, ઈન્ટરનેટના શરૂઆતના દિવસોમાં બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો અને ઓનલાઈન હિંસાની તાજેતરની પ્રકૃતિ, સ્વરૂપો અને વોલ્યુમ સાથે વ્યવહાર કરવામાં અસમર્થ હતો.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- આમાંના કોઈપણ કાયદા ખાસ કરીને ટેક સ્પેસમાં લિંગ હિંસાના મુદ્દાને સંબોધતા નથી.
- પ્રસ્તાવિત ડિજિટલ ઈન્ડિયા બિલમાં આ પ્રકારના ગુનાઓ સામે પર્યાપ્ત સુરક્ષાનો સમાવેશ થવો જોઈએ.

પંચાયત વિકાસ સૂચકાંક (PDI) પર અહેવાલ

- તાજેતરમાં પંચાયતી રાજના કેન્દ્રીય રાજ્ય મંત્રીએ પંચાયત વિકાસ સૂચકાંક (PDI) પર અહેવાલ બહાર પાડ્યો હતો.

પંચાયત વિકાસ સૂચકાંક (PDI) વિશે

- **PDI શું છે?**
- તે ભારતમાં પંચાયતોની પ્રગતિને માપતા સ્થાનિક સૂચકાંકોના આધારે ગણતરીનો સ્કોર છે.
- **ફોકસ ક્ષેત્ર:**
- સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ ગોલ્સ (LSDGs)ના સ્થાનિકીકરણ સાથે સંબંધિત નવ થીમ.
- **થીમ્સ:**
- ગરીબીથી મુક્તિ, સ્વસ્થ, બાળ-મૈત્રીપૂર્ણ, પૂરતું પાણી, સ્વચ્છ અને હરિયાળું, આત્મનિર્ભર, સામાજિક રીતે ન્યાયી અને સુરક્ષિત, સુશાસિત અને મહિલા-મૈત્રીપૂર્ણ.
- **ધ્યેય:**
- પરિણામલક્ષી વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવું, તંદુરસ્ત સ્પર્ધાને પ્રોત્સાહન આપવું અને ગ્રામ પંચાયતો માટે પુરાવા આધારિત આયોજનની સુવિધા આપવી.
- **રેન્કિંગ:**
- સ્કોર (0-100)ના આધારે, જે A (75-90%), B (60-75%), C (40-60%), અને D (40% હેઠળ)માં વર્ગીકૃત થયેલ છે.
- **મંત્રાલય:**
- પંચાયતી રાજ મંત્રાલય.
- **મહત્વ:**
- નીતિ ઘડતર, આયોજન, દેખરેખ, મૂલ્યાંકન અને શીખવામાં મદદ કરશે.
- શક્તિઓ/નબળાઈઓને ઓળખે છે, સંસાધનોની ફાળવણી કરે છે, પીઅર લર્નિંગને પ્રોત્સાહન આપે છે અને નાગરિકોની સગાઈ અને સામાજિક જવાબદારીની સુવિધા આપે છે.
- **LSDGs:**
- સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ ગોલ્સનું સ્થાનિકીકરણ રાષ્ટ્રીય અને વૈશ્વિક લક્ષ્યોને સ્થાનિક સંદર્ભ અને પ્રાથમિકતાઓ સાથે સંરેખિત કરે છે.

નારી અદાલતો

- ભારત સરકાર ઘરેલુ હિંસા અને મિલકતના અધિકારો જેવા મુદ્દાઓ માટે વૈકલ્પિક વિવાદ નિરાકરણ મંચ તરીકે ગ્રામ્ય સ્તરે માત્ર મહિલાઓ માટેની અદાલતો (જે નારી અદાલતો તરીકે ઓળખાય છે) સ્થાપિત કરવા માટે એક અનન્ય પહેલ શરૂ કરી રહી છે.

અગત્યના તથ્યો

- પાયલોટ પ્રોજેક્ટ ઓગસ્ટમાં આસામ તથા જમ્મુ અને કાશ્મીરના 50-50 ગામોમાં શરૂ થશે અને બાદમાં દેશના બાકીના ભાગોમાં વિસ્તરણ કરવામાં આવશે.
- **રચના:** દરેક ગામની નારી અદાલતમાં 7-9 સભ્યો હશે - જેમાંથી અડધા (ન્યાય સખીઓ [કાનૂની મિત્રો]) ગ્રામ પંચાયતના ચૂંટાયેલા સભ્યો હશે અને બાકીની અડધી મહિલાઓ શિક્ષકો, ડૉક્ટરો અને સામાજિક કાર્યકરો જેવી સામાજિક સ્થિતિ ધરાવતી હશે. - જેને ગ્રામજનો દ્વારા નામાંકિત કરવામાં આવશે.
- ન્યાય સખીઓમાંથી મુખ્ય ન્યાય સખી [મુખ્ય કાનૂની મિત્ર] તરીકે ઓળખાતી નારી અદાલતના વડાની પસંદગી કરવામાં આવશે.
- **વડાનો કાર્યકાળ:** વડાનો કાર્યકાળ સામાન્ય રીતે છ મહિનાનો રહેશે ત્યારબાદ નવા વડાની પસંદગી કરવામાં આવશે.
- **ઉદ્દેશ્ય:** અદાલતો વ્યક્તિગત કેસોને સંબોધવા, સામાજિક યોજનાઓ વિશે જાગૃતિ લાવવા અને વૈકલ્પિક વિવાદ નિરાકરણ, પરામર્શ અને ફરિયાદ નિવારણ દ્વારા સુલભ અને સસ્તું ન્યાય પ્રદાન કરવાનો હેતુ ધરાવે છે.
- **મિશન શક્તિનો ભાગ:** આ પહેલ મિશન શક્તિ (મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય)ની સંબલ પેટા યોજનાનો એક ભાગ છે, જે મહિલાઓની સુરક્ષા, સુરક્ષા અને સશક્તિકરણને મજબૂત કરવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- આ યોજના પરિવારિક મહિલા લોક અદાલતોમાંથી પ્રેરિત છે, જે 2014-15 સુધી રાષ્ટ્રીય મહિલા આયોગ દ્વારા ચલાવવામાં આવી હતી અને કૌટુંબિક અને વૈવાહિક વિવાદોને સંબોધતી હતી.
- **અમલીકરણ:** મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય, પંચાયતી રાજ મંત્રાલય, ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલય અને ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને માહિતી ટેકનોલોજી મંત્રાલય દ્વારા સંચાલિત સામાન્ય સેવા કેન્દ્રો વચ્ચે સહયોગથી.

કુઇ ભાષા

- તાજેતરમાં ઓડિશા કેબિનેટે ભારતીય બંધારણની 8મી અનુસૂચિમાં 'કુઇ' ભાષાનો સમાવેશ કરવા માટેની દરખાસ્તની ભલામણ કરી હતી.

કુઇ ભાષા વિશે

- કુઇ (કાંધ, ખોંડી, ખોંડ, ખોંડો તરીકે પણ ઓળખાય છે), એ કાંધા સમુદાય દ્વારા બોલાતી દક્ષિણ-પૂર્વીય દ્રવિડિયન ભાષા છે.
- તે મુખ્યત્વે ઓડિશા રાજ્યમાં બોલાય છે.
- તે દ્રવિડિયન પરિવારની અન્ય ભાષાઓ સાથે ગાઢ રીતે સંબંધિત છે, જેમ કે ગોંડી અને કુવી. ઐતિહાસિક સમયગાળા દરમિયાન તેને કુઇંગા ભાષા તરીકે પણ ઓળખવામાં આવતી હતી.
- 941,988 નોંધાયેલા મૂળ બોલનારા સાથે, તે 1991ની ભારતીય વસ્તી ગણતરીમાં 29મા ક્રમે છે.
- લિપિ: કુઇ પરંપરાગત રીતે ઓડિયા લિપિનો ઉપયોગ કરીને લખવામાં આવે છે, જેનો ઉપયોગ ઓડિયા ભાષા લખવા માટે પણ થાય છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

ભારતીય બંધારણની 8મી અનુસૂચિ

- તે ભારતની સત્તાવાર ભાષાઓની યાદી દર્શાવે છે.
- જો કે દેશભરમાં સેંકડો ભાષાઓ બોલાય છે, આઠમી સૂચિ કુલ 22 ભાષાઓને સત્તાવાર ભાષાઓ તરીકે માન્યતા આપે છે.

8મી અનુસૂચિમાંની ભાષાઓ

- બંધારણના આઠમા વિભાગમાં હાલ 22 ભાષાઓ સમાવિષ્ટ છે, મણિપુરી, મૈથિલી, કાશ્મીરી, હિન્દી, કન્નડ, ગુજરાતી, કોંકણી, મલયાલમ, આસામી, મરાઠી, નેપાળી, બંગાળી, પંજાબી, સંસ્કૃત, સિંધી, તેલુગુ, તમિલ, ઉડિયા, ઉર્દુ, બોડો, ડોગરી અને સંથાલી.
- આમાંથી ચૌદ ભાષાઓ મૂળરૂપે બંધારણમાં સૂચિબદ્ધ હતી. સિંધી 1967માં, કોંકણી, મણિપુરી અને નેપાળી 1992 માં અને સંથાલી, ડોગરી, મૈથિલી અને બોડો 2003ના 92મા સુધારા કાયદા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી હતી.

રાજસ્થાનનું ગીગ કામદારોને સામાજિક સુરક્ષાની ખાતરી આપવા માટેનું બિલ

- તાજેતરમાં રાજસ્થાને "રાજસ્થાન પ્લેટફોર્મ" આધારિત ગીગ વર્કર્સ બિલ, 2023 રજૂ કર્યું છે, જે ગીગ કામદારો માટે સામાજિક સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરતું ભારતનું પ્રથમ રાજ્ય બન્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ પહેલના ભાગરૂપે, રાજસ્થાન પ્લેટફોર્મ આધારિત ગીગ વર્કર્સ વેલ્ફેર બોર્ડની સ્થાપના કરવામાં આવશે, જે રાજ્યના ગીગ વર્કર્સને રાજ્યના તમામ એગ્રીગેટર્સ સાથે નોંધણી કરાવવા માટે સક્ષમ બનાવશે.

ભારતમાં ગીગ વર્કર્સ

- 2030 સુધીમાં, ભારતમાં ગીગ વર્કફોર્સમાં નોંધપાત્ર વધારો થવાની ધારણા છે, જે અંદાજો દર્શાવે છે કે ગીગ કામદારોની સંખ્યા 23.5 મિલિયન સુધી પહોંચશે, જે દેશના ભાવિ આર્થિક વિકાસમાં તેમની નિર્ણાયક ભૂમિકાને મજબૂત કરશે .
- આ વર્કફોર્સના મહત્વને ઓળખીને, કોડ ઓફ સોશિયલ સિક્યોરિટી (2020)માં 'ગીગ વર્કર્સ' માટે એક સમર્પિત વિભાગ છે, જે નોકરીદાતાઓને તેમને સામાજિક સુરક્ષા લાભો આપવાનું ફરજિયાત કરે છે.

ગીગ કામદારો શું છે?

- ગીગ કામદારોમાં સ્વતંત્ર ઠેકેદારો, ઓનલાઈન પ્લેટફોર્મ કામદારો, કોન્ટ્રાક્ટ પેઢીના કામદારો, ઓન-કોલ કામદારો અને કામચલાઉ કામદારોના વિવિધ જૂથનો સમાવેશ થાય છે. તેઓ ઓન-ડિમાન્ડ કંપનીઓ સાથે કંપનીના ગ્રાહકોને સેવાઓ પહોંચાડવા માટે ઔપચારિક કરાર કરે છે.
- ગીગ કામદારો અનન્ય સ્વતંત્રતાઓનો આનંદ માણે છે જેમ કે તેમના પોતાના કામના કલાકો સેટ કરવાની ક્ષમતા, તેમના ઘરના આરામથી કામ કરવું અને અનિવાર્યપણે તેમના પોતાના બોસ બનવાની ક્ષમતા.

બંધારણ (STs) આદેશ (5મો સુધારો) બિલ

- સંસદે બંધારણ (અનુસૂચિત જનજાતિ) આદેશ (પાંચમો સુધારો) બિલ, 2022 પસાર કરી દીધું છે, જેમાં લોકસભાએ બિલ પસાર કર્યા પછી રાજ્યસભાએ મંજૂરી આપી દીધી છે.

અગત્યના તથ્યો

- વિધેયકનો હેતુ 1950ના બંધારણ (અનુસૂચિત જનજાતિ) ઓર્ડરમાં સુધારો કરવાનો છે.

મુખ્ય સુધારા

- **સમુદાયોનો સમાવેશ:** આ બિલમાં છત્તીસગઢમાં અનુસૂચિત જનજાતિની યાદીમાં ધનુહર, ધનુવાર, કિસાન, સૌનરા, સાંવરા અને બિંઝિયા સમુદાયોનો સમાવેશ થાય છે.
- સમાનાર્થીનો સમાવેશ: આ બિલ ભારિયા ભૂમિયા સમુદાયના સમાનાર્થી તરીકે ભુઈયા, ભુઈયાં અને ભુયન સમુદાયોને ઉમેરે છે.
- દેવનાગરી આવૃત્તિઓ: પાંડો સમુદાયના નામની ત્રણ દેવનાગરી આવૃત્તિઓ પણ સામેલ છે.

નો કોન્ફિડન્સ મોશન

- તાજેતરમાં વિપક્ષ દ્વારા મણિપુરની પરિસ્થિતિ પર વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના નિવેદનની માંગ કરવા માટે સરકાર સામે વર્તમાન અવિશ્વાસ પ્રસ્તાવ (No Confidence Motion -NCM) લાવવામાં આવ્યો હતો.

NCM વિશે

- **NCM શું છે?**
- અવિશ્વાસ પ્રસ્તાવ એ સંસદીય પ્રક્રિયા છે જેનો ઉપયોગ વિધાનસભામાં સરકારના સમર્થન અને બહુમતીને ચકાસવા માટે થાય છે. ભારતમાં, તે લોકસભામાં રજૂ કરવામાં આવે છે, અને જો સ્વીકારવામાં આવે છે, તો તે સરકારની કામગીરી પર ચર્ચા તરફ દોરી જાય છે. જો પ્રસ્તાવ પસાર થાય છે, તો સરકારે પદ પરથી રાજીનામું આપવું પડશે.
- **ફ્લોર ટેસ્ટ:**
- સરકાર ફ્લોર ટેસ્ટ દ્વારા પોતાની તાકાતનું પ્રદર્શન કરીને સત્તા જાળવી શકે છે.
- **સામૂહિક જવાબદારીનો સિદ્ધાંત:**
- બંધારણના અનુચ્છેદ 75 (અને રાજ્યો માટે અનુચ્છેદ 164) અનુસાર મંત્રીમંડળ લોકસભાને સામૂહિક રીતે જવાબદાર છે. જ્યાં સુધી લોકસભાના મોટાભાગના સભ્યો તેના પર વિશ્વાસ કરે ત્યાં સુધી મંત્રાલય કાર્યાલયમાં રહે છે. લોકસભા નિયમ 198 અવિશ્વાસની દરખાસ્ત માટેની પ્રક્રિયાને સ્પષ્ટ કરે છે.
- મૂવિંગ મોશન માટેની પ્રક્રિયા ઓછામાં ઓછા 50 સભ્યો દ્વારા સમર્થિત સભ્યે સવારે 10 વાગ્યા પહેલા લેખિત સૂચના સબમિટ કરવી આવશ્યક છે. સ્પીકર 10 દિવસની અંદર ચર્ચા માટે તારીખ નક્કી કરે છે.
- **ઉદાહરણો:**
- આઝાદી બાદ લોકસભામાં 27 વખત અવિશ્વાસની દરખાસ્ત રજૂ કરવામાં આવી છે.
- **સેન્સર મોશનથી તફાવત:**
- અવિશ્વાસની દરખાસ્ત મંત્રી પરિષદમાં લોકસભાના વિશ્વાસને સુનિશ્ચિત કરવાનો પ્રયાસ કરે છે, જ્યારે નિંદા પ્રસ્તાવ મંત્રી પરિષદની ચોક્કસ નીતિઓ અને કાર્યોને વખોડે છે.
- જો અવિશ્વાસની દરખાસ્ત પસાર થાય છે, તો મંત્રી પરિષદે રાજીનામું આપવું પડશે, જ્યારે નિંદા પ્રસ્તાવ માટે રાજીનામું જરૂરી નથી.

પહારી અને પદ્દારીઓ

- તાજેતરમાં સરકારે જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં અનુસૂચિત જનજાતિ (ST)ની યાદીમાં ચાર સમુદાયોનો સમાવેશ કરવા માટે બંધારણ (જમ્મુ અને કાશ્મીર) અનુસૂચિત જનજાતિ ઓર્ડર (સુધારા) બિલ, 2023 લોકસભામાં રજૂ કર્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- ST દરજ્જા માટે પ્રસ્તાવિત ચાર સમુદાયો છે: "ગડ્ડા બ્રાહ્મણ," "કોલી," "પદ્દારી જનજાતિ," અને "પહારી વંશીય જૂથ."
- હાલમાં, J&Kમાં પ્રબળ ST સમુદાયો ગુર્જર અને બકરવાલ છે, જેમને 1991માં ગદ્દી અને સિપ્પીના નાના જૂથો સાથે STનો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો હતો.
- ST સૂચિના સૂચિત વિસ્તરણથી ગુર્જર-બકરવાલ સમુદાયમાં અશાંતિ પેદા થઈ છે, જેમને ક્વોટાના લાભમાં તેમના હિસ્સામાં ઘટાડો થવાનો ડર છે.
- પહારી વંશીય જૂથમાં હિંદુઓ, મુસ્લિમો અને શીખોનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં રાજૌરી અને પૂંચ જિલ્લામાં કેટલાક કાશ્મીરી મૂળના વસાહતીઓ છે.
- કિશ્તવાડ જિલ્લાના દૂરના પદ્દાર વિસ્તારમાં રહેતી પદ્દારી જનજાતિ પણ ST દરજ્જા માટે પ્રસ્તાવિત છે.
- બિલ વિવિધ સમુદાયો વચ્ચે હાલની આશંકા અને વિવાદો હોવા છતાં, આ ચાર સમુદાયોને ST સૂચિમાં સામેલ કરવા માંગે છે, સંભવિતપણે તેમને સરકારી નોકરીઓ અને શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં અનામતના લાભો આપી શકે છે.

મધ્યસ્થી બિલ, 2021

- તાજેતરમાં રાજ્યસભાએ મધ્યસ્થી બિલ 2021 પસાર કર્યું છે, જે વ્યક્તિઓને કોઈપણ અદાલત અથવા ટ્રિબ્યુનલનો સંપર્ક કરતા પહેલા મધ્યસ્થી દ્વારા નાગરિક અથવા વ્યાપારી વિવાદોના સમાધાનનો પ્રયાસ કરવાનો આદેશ આપે છે.

અગત્યના તથ્યો

- પક્ષો બે સત્રો પછી મધ્યસ્થીમાંથી ખસી શકે છે, અને મધ્યસ્થી પ્રક્રિયા 180 દિવસમાં પૂર્ણ થવી જોઈએ, જે પરસ્પર સંમતિથી બીજા 180 દિવસ સુધી વધારી શકાય છે.
- આ ખરડો ભારતની મધ્યસ્થતા પરિષદની પણ સ્થાપના કરે છે, જે મધ્યસ્થીઓની નોંધણી કરવા અને મધ્યસ્થી સેવા પ્રદાતાઓ અને સંસ્થાઓને માન્યતા આપવા માટે જવાબદાર છે.
- **મધ્યસ્થી વિશે:**
- મધ્યસ્થી એ વૈકલ્પિક વિવાદ નિરાકરણ (Alternative Dispute Resolution -ADR) પદ્ધતિ છે જેમાં મધ્યસ્થી તરીકે ઓળખાતો તટસ્થ તૃતીય પક્ષ, વિવાદમાં પક્ષકારોને પરસ્પર સંમત ઉકેલ સુધી પહોંચવામાં મદદ કરે છે.
- પરંપરાગત કોર્ટના મુકદ્દમાની તુલનામાં મધ્યસ્થી વધુ ખર્ચ-અસરકારક, કાર્યક્ષમ અને ઓછી પ્રતિકૂળ પદ્ધતિ માનવામાં આવે છે.

જસ્ટિસ જી. રોહિણી કમિશન

- જસ્ટિસ જી. રોહિણી કમિશનને, અન્ય પછાત વર્ગો (OBC) જાતિ જૂથોને પેટા-વર્ગીકરણનું કામ સોંપવામાં આવ્યું હતું, તેણે લગભગ છ વર્ષ પછી તાજેતરમાં સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ મંત્રાલયને તેનો અહેવાલ સુપરત કર્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- 2017માં રચાયેલ અને દિલ્હી હાઈકોર્ટના ભૂતપૂર્વ મુખ્ય ન્યાયાધીશ જી. રોહિણીની આગેવાની હેઠળ, કમિશનનો હેતુ વર્ચસ્વ ધરાવતા OBC જાતિ જૂથોમાં અનામત અને લાભોની સાંદ્રતાની તપાસ કરવાનો હતો.
- તેના તારણોના આધારે, કમિશને કેન્દ્રીય OBC સૂચિ પરના 2,600થી વધુ જાતિ જૂથોના ભંગાણનું સૂચન કરવાનું હતું જેથી લાભોના વધુ ન્યાયી પુનઃવિતરણની ખાતરી કરી શકાય.
- જો કે આ અહેવાલ બહાર આવ્યો નથી, પરંતુ કમિશનની ભલામણોમાં જ્ઞાતિ જૂથોને વ્યાપક વર્ગોમાં વર્ગીકૃત કરવાનો સમાવેશ થઈ શકે છે, જેમાં પ્રભાવશાળી જાતિઓને 27% અનામતનો સૌથી નાનો હિસ્સો મળ્યો છે, અને ઐતિહાસિક રીતે હાંસિયામાં ધકેલાયેલા જૂથોને મોટો હિસ્સો મળે છે.

અધિકૃત ભાષા પર સંસદની સમિતિ

- તાજેતરમાં, કેન્દ્રીય મંત્રીએ રાજભાષા પર સંસદની સમિતિની 38મી બેઠકની અધ્યક્ષતા કરી હતી.

અધિકૃત ભાષા પર સંસદની સમિતિ વિશે

- રાજભાષા પર સંસદની સમિતિની સ્થાપના 1976માં રાજભાષા અધિનિયમ, 1963ની કલમ 4 હેઠળ કરવામાં આવી હતી.
- અધિનિયમની કલમ 4 કહે છે કે "સત્તાવાર ભાષા પર એક સમિતિની રચના કરવામાં આવશે, જે રાષ્ટ્રપતિની પૂર્વ મંજૂરી સાથે સંસદના કોઈપણ ગૃહમાં રજૂ કરવામાં આવશે અને બંને ગૃહો દ્વારા પસાર કરવામાં આવશે".
- 1963ના અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ, પેનલ તેનો અહેવાલ રાષ્ટ્રપતિને સુપરત કરે છે, જે "[પછી] સંસદના દરેક ગૃહ સમક્ષ અહેવાલ મૂકવાનું કારણ બનશે, અને તમામ રાજ્ય સરકારોને મોકલશે".
- 1963ના કાયદાની જોગવાઈઓ અનુસાર, આ સમિતિની અધ્યક્ષતા કેન્દ્રીય ગૃહમંત્રી કરે છે.
- સમિતિમાં 30 સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે - લોકસભાના 20 સાંસદો અને રાજ્યસભાના 10 સાંસદો.
- સમિતિનો આદેશ સત્તાવાર હેતુઓ માટે હિન્દીના ઉપયોગમાં થયેલી પ્રગતિની સમીક્ષા કરવાનો છે અને સત્તાવાર સંદેશાવ્યવહારમાં હિન્દીનો ઉપયોગ વધારવા માટે ભલામણો કરવાનો છે.
- સમિતિનો પ્રથમ અહેવાલ 1987માં સુપરત કરવામાં આવ્યો હતો.

ગવર્નમેન્ટ ઓફ નેશનલ કેપિટલ ટેરિટરી ઓફ દિલ્હી (એમેન્ડમેન્ટ) બિલ, 2023

- તાજેતરમાં ગવર્નમેન્ટ ઓફ નેશનલ કેપિટલ ટેરિટરી ઓફ દિલ્હી (એમેન્ડમેન્ટ) બિલ, 2023, લોકસભામાં રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

અગત્યના તથ્યો

- આ બિલનો ઉદ્દેશ નેશનલ કેપિટલ ટેરિટરી ઑફ દિલ્હી (એમેન્ડમેન્ટ) ઓર્ડિનન્સ, 2023ને બદલવાનો છે, જે દિલ્હીમાં સેવાઓના નિયંત્રણ સાથે સંબંધિત છે.
- દિલ્હી સરકાર અને ઉપરાજ્યપાલ 2015થી દિલ્હીમાં "સેવાઓ"ના નિયંત્રણને લઈને કાનૂની લડાઈમાં છે.
- સુપ્રીમ કોર્ટે 2019 માં વિભાજિત ચુકાદો આપ્યો, અને પાંચ જજોની બંધારણીય બેન્ચે તાજેતરમાં (મે 2023) સેવાઓ પર દિલ્હી સરકારને વધુ સત્તાઓ આપી. તેણે આદેશ આપ્યો કે જાહેર વ્યવસ્થા, પોલીસ અને જમીન સંબંધિત બાબતો સિવાયની વહીવટી સેવાઓ પર દિલ્હી સરકારનું નિયંત્રણ રહેશે.
- તેનો સામનો કરવા માટે, કેન્દ્ર સરકારે નેશનલ કેપિટલ ટેરિટરી ઑફ દિલ્હી (એમેન્ડમેન્ટ) ઓર્ડિનન્સ, 2023 પસાર કર્યો. આ વટહુકમમાં દિલ્હી વિધાનસભાના કાર્યક્ષેત્રમાંથી "સેવાઓ" ને બાકાત રાખવામાં આવી હતી અને LGને વધુ સત્તાઓ આપવામાં આવી હતી. હવે તેને ગવર્મેન્ટ ઓફ નેશનલ કેપિટલ ટેરિટરી ઓફ દિલ્હી (સુધારા) બિલ, 2023 દ્વારા બદલવામાં આવશે.

♦ **નવા બિલની મુખ્ય વિશેષતાઓ:**

પાસા	વર્ણન
હેતુ	દિલ્હી અધિનિયમ, 1991 ના NCTની સરકારની કેટલીક જોગવાઈઓમાં સુધારો કરવો.
NCCSAની સ્થાપના	સેવાની બાબતો પર LGને ભલામણો પ્રદાન કરવા માટે નેશનલ કેપિટલ સિવિલ સર્વિસિસ ઓથોરિટી (NCCSA) ની રજૂઆત કરે છે.
NCCSAની રચના	NCCSAમાં દિલ્હીના મુખ્યમંત્રી (અધ્યક્ષ), મુખ્ય ગૃહ સચિવ અને દિલ્હી સરકારના મુખ્ય સચિવનો સમાવેશ થાય છે.
કેન્દ્ર સરકારનું સશક્તિકરણ	કેન્દ્ર સરકાર રાષ્ટ્રીય રાજધાની પ્રદેશ દિલ્હીની સરકારની બાબતો, અધિકારી અને કર્મચારીઓના કાર્યો, નિયમો અને શરતો અંગેના નિયમો બનાવવાની સત્તા.
LGને વિવેકાધીન સત્તા	LGને દિલ્હી એસેમ્બલીની યોગ્યતાની બહારની બાબતો પર અથવા ન્યાયિક/અર્ધ-ન્યાયિક કાર્યવાહીની આવશ્યકતા પર વિવેકાધીન સત્તા આપવી.

♦ **બિલ અંગે ચિંતાઓ**

ચિંતા	વર્ણન
સત્તાનું કેન્દ્રીકરણ	ટીકાકારો દલીલ કરે છે કે બિલ LGના હાથમાં સત્તાનું કેન્દ્રીકરણ કરે છે, ચૂંટાયેલી સરકારની સત્તાને ઘટાડે છે.
વિધાનસભાને અવગણવી	વિરોધીઓનો દાવો છે કે આ બિલ ચૂંટાયેલી વિધાનસભાની નિર્ણય લેવાની ભૂમિકાને અવગણે છે.
સહકારી સંઘવાદ પર અસર	ટીકાકારો દલીલ કરે છે કે બિલ લોકતાંત્રિક આદેશને નબળો પાડી રહ્યું છે અને સ્થાનિક શાસનમાં દખલ કરી રહ્યું છે.
સંઘર્ષ પેદા કરવાની ક્ષમતા	કેટલાકને ડર છે કે LGને આપવામાં આવેલી વિવેકાધીન સત્તા ચૂંટાયેલી સરકાર અને LG વચ્ચે સંઘર્ષ તરફ દોરી શકે છે.
બંધારણીય માન્યતા	બિલની બંધારણીય માન્યતા અને સંઘીય સિદ્ધાંતો સાથે તેના સંરેખણ અંગે પ્રશ્નો ઉભા થાય છે.
દિલ્હી સરકારની સ્વાયત્તતામાં ઘટાડો	ટીકાકારોને ચિંતા છે કે આ બિલ નીતિ-નિર્માણમાં દિલ્હી સરકારની સ્વાયત્તતામાં ઘટાડો કરી શકે છે.

UTs કેવી રીતે સંચાલિત થાય છે?

- ભારતમાં કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો (UTs) રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા નિયુક્ત પ્રશાસક દ્વારા સંચાલિત થાય છે, જે રાષ્ટ્રપતિનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે અને UT માં વહીવટી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરે છે.
- કેટલાક કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં, જેમ કે દિલ્હી અને પુડુચેરીમાં, પ્રશાસક કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો માટે કાયદા અને નિયમો બનાવવાની ક્ષમતા સહિત નોંધપાત્ર સત્તાઓ ધરાવે છે, જ્યારે અન્યમાં, વહીવટકર્તાની સત્તાઓ ચૂંટાયેલી સરકારને સલાહ આપવા સુધી મર્યાદિત હોય છે.

દિલ્હી UT માટે વિશેષ જોગવાઈ

- પુડુચેરી, દિલ્હી, અને જમ્મુ અને કાશ્મીર (હજી સુધી ગઠન થવાનું બાકી છે) જેવા અમુક કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો માટે વિશેષ જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે , જેમાં મુખ્ય મંત્રીના નેતૃત્વમાં વિધાનસભા અને મંત્રી પરિષદ છે.
- આ કેન્દ્રીય પ્રદેશોની વિધાનસભાને બંધારણની સાતમી અનુસૂચિમાં સૂચિ II અથવા સૂચિ III માં સૂચિત બાબતોના સંદર્ભમાં કાયદો બનાવવાની સત્તા છે કારણ કે આ બાબતો કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના સંબંધમાં લાગુ પડે છે.
- જો કે, યાદી II માં કેટલીક એન્ટ્રીઓ, જેમ કે જાહેર વ્યવસ્થા, પોલીસ અને જમીન, દિલ્હીની વિધાનસભાની કાયદાકીય ક્ષમતામાં નથી.

ગૃહમંત્રી અમિત શાહે રજૂ કરેલાં 3 બિલ

♦ તાજેતરમાં સંસદ સત્રના અંતિમ દિવસે કેન્દ્રીય ગૃહમંત્રી અમિત શાહે લોકસભામાં ત્રણ અગત્યનાં બિલ રજૂ કર્યાં.

- આ બિલ ભારતની 'ક્રિમિનલ જસ્ટિસ સિસ્ટમ'માં મોટાપાયે ફેરફારો લાવવામાં મદદરૂપ થશે. અત્યાર સુધી ગુનાઓ અને ન્યાય માટે જે IPC, CrpC અને એવિડન્સ એક્ટ ઉપયોગમાં લેવામાં આવતા હતા, તે હવે બદલાય રહ્યા છે.

અગત્યના તથ્યો

- કેન્દ્રીય ગૃહમંત્રીએ ત્રણ બિલ રજૂ કર્યાં હતાં- 1) ભારતીય ન્યાય સંહિતા- 2023, 2) ભારતીય નાગરિક સુરક્ષા સંહિતા- 2023 અને 3) ભારતીય સાક્ષ્ય અધિનિયમ- 2023. આ ત્રણેય બિલ અનુક્રમે

ઇન્ડિયન પીનલ કોડ- 1860, ક્રિમિનલ પ્રોસીજર કોડ- 1898 અને એવિડન્સ એક્ટ- 1872નું સ્થાન લેશે.

- આ ત્રણેય બિલ દંડ વિધાન પ્રક્રિયાના મૂળભૂત કાયદાઓમાં બદલાવ લાવશે. હાલ જે ત્રણ કાયદાઓ અમલમાં છે એ અંગ્રેજ શાસન દરમિયાન અંગ્રેજોની સંસદમાં બનાવવામાં આવ્યા હતા, જેનો ઉદ્દેશ્ય ન્યાયનો નહીં પણ સજા આપવાનો હતો. પરંતુ આ નવા કાયદાઓમાં ભારતના નાગરિકોને બંધારણ દ્વારા જે અધિકાર મળ્યા છે તેની સુરક્ષા કરવાનો મૂળ ઉદ્દેશ્ય હશે.
- અગાઉના કાયદા શાસનને ધ્યાનમાં રાખીને ઘડવામાં આવ્યા હતા, જેમાં પહેલાં રાજદ્રોહની કલમો આવતી અને પછી માનવવધની, પણ નવા કાયદાઓમાં બાળકો અને મહિલાઓ સાથે થતા ગુનાઓ અને માનવવધ વગેરેને કેન્દ્રમાં રાખવામાં આવ્યા છે.
- હાલ IPCમાં કુલ 511 ધારાઓ છે, પરંતુ નવા ભારતીય ન્યાય સંહિતામાં 356 ધારાઓ જ હશે. 8 નવી ધારાઓ ઉમેરવામાં આવશે અને 22 રદ કરી દેવામાં આવશે. 175માં બદલાવ કરવામાં આવી રહ્યા છે.
- ભારતીય નાગરિક સુરક્ષા સંહિતામાં કુલ 533 કલમ હશે, જેમાંથી 160 કલમ બદલવામાં આવી છે, 9 નવી કલમો ઉમેરવામાં આવી છે અને 9 રદ કરવામાં આવી છે.
- ભારતીય સાક્ષ્ય અધિનિયમમાં હાલ 166 કલમ છે, તેની જગ્યાએ કુલ 170 કલમ હશે. 23 કલમ બદલવામાં આવી છે, 5 રદ કરવામાં આવી છે અને નવી એક કલમ ઉમેરવામાં આવી છે.
- અંગ્રેજો દ્વારા બનાવવામાં આવેલા આ કાયદાઓમાં યુકેની સંસદની માંડીને, 'જ્યુરી' અને 'બેરિસ્ટર', 'લાહોર સરકાર', 'કોમનવેલ્થ પ્રસ્તાવ', 'હર મેજેસ્ટી', 'લંડન ગેઝેટ' અને બ્રિટિશ ક્રાઉન જેવા અંગ્રેજોને લગતા શબ્દોનો કુલ 475 જગ્યાએ ઉલ્લેખ હતો, જે તમામ હટાવી દેવામાં આવ્યા છે.

સંપૂર્ણ પ્રક્રિયા ડિજિટલાઇઝ કરવામાં આવશે

- હવે ન્યાયિક અને તપાસ પ્રક્રિયામાં દસ્તાવેજોની પરિભાષા વિસ્તૃત કરી દેવામાં આવી છે.
- જે હેઠળ ઇલેક્ટ્રોનિક કે ડિજિટલ રેકોર્ડ, ઇ-મેઇલ, કોમ્પ્યુટર, મોબાઇલ ફોન, લેપટોપ, વેબસાઇટ, લોકેશન, ડિવાઇસ પરના મેસેજ- આ તમામને કાયદાકીય અધિકૃતતા આપવામાં આવશે.
- ઉપરાંત, FIR, કેસ ડાયરી, ચાર્જશીટ અને ચુકાદા સુધીની પ્રક્રિયા સંપૂર્ણ ડિજિટલાઇઝ કરવામાં આવશે. હાલ વિડીયો કોન્ફરન્સિંગના માધ્યમથી માત્ર આરોપીને રજૂ કરવામાં આવે છે પણ ભવિષ્યમાં સમગ્ર પ્રક્રિયા પણ ઓનલાઇન થઇ શકશે.
- વધુ એક અગત્યનો બદલાવ એ કરવામાં આવ્યો છે કે પોલીસ જ્યારે સર્ચ કરે કે કશુંક જપ્ત કરે ત્યારે વીડિયોગ્રાફી ફરજિયાત કરવી પડશે.
- આવા રેકોર્ડિંગ વગર ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવે તો તેને માન્ય ગણવામાં આવશે નહીં. ઉપરાંત, 7 વર્ષથી વધુ સજાની જેમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે એ તમામ ધારાઓ જ્યાં લાગુ પડતી હોય તે ગુનાઓમાં ક્રાઇમ સીન પર ફોરેન્સિક ટીમ ફરજિયાત મુલાકાત કરશે અને જેના કારણે પોલીસ પાસે પણ વૈજ્ઞાનિક પુરાવા ઉપલબ્ધ રહેશે.

હવે ક્યાંયથી પણ દાખલ થઇ શકશે FIR

- સરકાર પહેલી વખત ઝીરો FIRને સ્થાન આપી રહી છે. તેનો અર્થ એ થાય કે આ નવો કાયદો લાગુ પડ્યા બાદ ગુનો ક્યાંય પણ થયો હોય, તેની નોંધણી દેશના કોઈ પણ પોલીસ મથકેથી કરી શકાશે.
- જે-તે પોલીસ મથકે 15 દિવસની અંદર લાગતા-વળગતા પોલીસ મથકને વિગતો મોકલી દેવાની રહેશે.
- આ સિવાય દરેક પોલીસ મથકમાં એક અધિકારી હશે જેણે જે વ્યક્તિની ધરપકડ થઇ હોય તેના પરિજનોને વિધિવત ધરપકડની જાણ કરવી પડશે. જેથી પોલીસ કોઇ પણને ઉઠાવીને દિવસો સુધી પરિવારને જાણ કર્યા વગર કસ્ટડીમાં રાખી શકશે નહીં.

મહિલાઓ-બાળકો સાથેના ગુનાઓમાં સજા વધુ કડક બનાવાઈ

- મહિલાઓ સાથે થતા ગુનામાં કાયદાઓ વધુ કડક બનાવવામાં આવ્યા છે.
- યૌન ઉત્પીડનના કેસમાં પીડિતાના નિવેદનનું વિડીયો રેકોર્ડિંગ ફરજિયાત કરવામાં આવશે.
- ઉપરાંત, લગ્ન-રોજગાર, પદોન્નતિના (પ્રમોશન) વાયદા આપીને કે ખોટી ઓળખ આપીને યૌન સબંધ બનાવવાને ગુનાની શ્રેણીમાં ગણવામાં આવશે. અહીં ઉલ્લેખનીય છે કે દેશમાં અવારનવાર મુસ્લિમ પુરૂષો પોતાની ઓળખ છુપાવીને હિંદુ યુવતીને લગ્નની લાલચ આપીને તેમનું શોષણ કરતા હોવાના 'લવ જેહાદ'ના કિસ્સાઓ સામે આવતા રહે છે. જેની ઉપર પણ હવે કાયદાકીય લગામ લાગશે.
- ગેંગરેપના મામલામાં 20 વર્ષની સજા કે આજીવન કારાવાસની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.
- 18 વર્ષથી નીચેની મહિલા સાથે અપરાધના કિસ્સામાં મૃત્યુદંડ સુધીની જોગવાઈઓ હશે.
- મોબ લિન્ચિંગ પર લગામ લગાવવા માટે 7 વર્ષ, આજીવન કેદ કે મૃત્યુદંડ સુધીની સજાની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે. બાળકો સાથે થતા ગુનામાં 7થી 10 વર્ષની સજા હશે અને દંડ ઓછો હતો જે અનેક જોગવાઈઓમાં વધારી દેવામાં આવ્યો છે.

પોલીસ પણ વધુ જવાબદેહ બનશે

- પોલીસે 90 દિવસની અંદર ચાર્જશીટ રજૂ કરી દેવાની રહેશે.
- કોર્ટ ત્યારબાદ વધુ 90 દિવસની પરવાનગી આપી શકશે.
- 180 દિવસમાં તપાસ પૂર્ણ કરીને કેસ ટ્રાયલ માટે મોકલવો પડશે.
- કોર્ટ કોઇ પણ આરોપી સામે આરોપ નક્કી કરે તો તે નોટિસ 60 દિવસમાં આપવાની રહેશે. તેમજ દલીલ પૂર્ણ થઇ ગયા બાદ 30 જ દિવસમાં કોર્ટે ચુકાદો આપવાનો રહેશે. તેમજ તેને 60 દિવસમાં ઓનલાઇન ઉપલબ્ધ કરી દેવો પડશે.

સજા માફીના પણ નિયમો કડક કરાયા

- અત્યાર સુધી સજા માફીનો રાજકીય ઉપયોગ થતો આવ્યો છે. પરંતુ હવે તેના પણ નિયમો બનાવવામાં આવ્યા છે. સજા માફ કરવી હોય તો મૃત્યુદંડને આજીવન કેદમાં, આજીવન કેદને 7 વર્ષ સુધી અને 7 વર્ષની સજાને 3 વર્ષ સુધી જ માફ કરી શકાશે.
- આ સિવાય, પોલીસ મથકોમાં વર્ષો સુધી જપ્ત કરેલાં વાહનો પડી રહેતાં હતાં કારણ કે નિયમ છે કે કેસ પૂરો ન થાય ત્યાં સુધી તેનો નિકાલ થઇ શકતો ન હતો. પણ હવે વીડિયોગ્રાફી કરીને તેની

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

પ્રમાણિત નકલ કોર્ટને મોકલીને વાહનોનો યોગ્ય નિકાલ થઇ શકશે.

- અત્યારે સિવિલ સર્વન્ટ કે પોલીસ અધિકારી સામે ફરિયાદ થઇ હોય તો ટ્રાયલ ચલાવવા માટે સરકારની પરવાનગીની જરૂર પડે છે. પરંતુ ઘણા કિસ્સાઓમાં ક્યારેય પરવાનગી અપાતી જ નથી. પરંતુ હવે આવા કિસ્સાઓમાં 120 દિવસમાં સરકારે જવાબ આપવો પડશે અને જો નિયત સમયમર્યાદામાં જવાબ નહીં અપાય તો પરવાનગી મળી છે તેવું માનીને કાર્યવાહી શરૂ કરી દેવામાં આવશે.

ભાગેડુઓની ગેરહાજરીમાં ટ્રાયલ ચાલશે

- અત્યાર સુધી ભાગેડુઓ દેશ છોડીને જતા રહેતા અને તેમની સામે ટ્રાયલ ચાલી શકતી નહીં, પણ હવે તેમની ગેરહાજરીમાં પણ ટ્રાયલ ચલાવવામાં આવશે. સેશન્સ કોર્ટ જેને ભાગેડુ ઘોષિત કરે તેઓ ગેરહાજર રહે તોપણ ટ્રાયલ થશે અને સજા પણ સંભળાવવામાં આવશે. જો સજા વિરુદ્ધ અપીલ કરવી હશે તો તેમણે ભારત આવીને ઉપલી કોર્ટ સામે રજૂ થવું પડશે.

કેરલમ

- તાજેતરમાં કેરળ વિધાનસભાએ બંધારણ અને સત્તાવાર રેકોર્ડ બંનેમાં રાજ્યનું નામ “કેરલમ” રાખવાનો ઠરાવ પસાર કર્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- રાજ્યને અંગ્રેજીમાં “કેરળ” તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, મલયાલમમાં નામ “કેરલમ” છે. ઠરાવનો હેતુ અંગ્રેજી અને મલયાલમ નામોને સંરેખિત કરવાનો છે.
- ‘કેરળ’ શબ્દ પ્રાચીન ગ્રંથોમાં ઉદ્દભવે છે, અને ‘કેરલમ’ મૂળ મલયાલમ ઉચ્ચારનું નજીકનું પ્રતિબિંબ માનવામાં આવે છે.
- **અશોકનો શીલા લેખ:** આ પ્રદેશનો સૌથી પહેલો ઐતિહાસિક સંદર્ભ ઇ.સ. પૂર્વે 257ના સમ્રાટ અશોકના શીલા લેખ-IIમાં છે, જ્યાં સ્થાનિક શાસકનો ઉલ્લેખ “Keralaputra” તરીકે થાય છે, જેનો અર્થ “કેરળનો પુત્ર” અથવા “ચેરનો પુત્ર”, જ્યાં ચેર રાજવંશનો ઉલ્લેખ કરે છે.
- **મલયાલમ-ભાષી લોકોની એકતા:** 1920ના દાયકામાં આઇક્યા કેરળ ચળવળ દરમિયાન તમામ મલયાલમ-ભાષી સમુદાયો માટે સંયુક્ત પ્રદેશની માંગને વેગ મળ્યો. આ ચળવળનો હેતુ મલબાર, કોચી અને ત્રાવણકોરના પ્રદેશોને એક જ પ્રદેશમાં એકીકૃત કરવાનો હતો.

ભાષાકીય જોડાણો

- **‘ચેરમ’ પરથી ઉદ્દભવ્યું:**
- વિદ્વાનો માને છે કે ‘કેરલમ’ શબ્દ ‘ચેરમ’ શબ્દ પરથી ઉદ્દભવ્યો હશે.
- પ્રથમ મલયાલમ-અંગ્રેજી શબ્દકોશ બનાવનાર જર્મન વિદ્વાન ડૉ. હર્મન ગુન્ડર્ટે નોંધ્યું હતું કે ‘કેરામ’ એ ‘ચેરમ’નું કન્નડ સ્વરૂપ છે. તેમણે ગોકર્ણમ અને કન્યાકુમારી વચ્ચેના પ્રદેશનો ઉલ્લેખ કરતા ‘કેરલમ’ને ‘ચેરમ’ તરીકે વર્ણવ્યું હતું.
- ‘ચેરાલમ’ એ એવા પ્રદેશને દર્શાવે છે જ્યાં ‘ચેર’નો અર્થ જોડવું થાય છે, વિવિધ વિસ્તારોના એકીકરણને પ્રકાશિત કરે છે.
- **કેરલમ વિ. કેરળ ઉચ્ચાર:** ‘કેરલમ’ એ મૂળ મલયાલમ ઉચ્ચારણની નજીકની ધ્વન્યાત્મક રજૂઆત માનવામાં આવે છે. જ્યારે અંગ્રેજી સંસ્કરણ ‘કેરાલા’ ઉચ્ચાર અને લેખનમાં સરળતા માટે અપનાવવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે ‘કેરલમ’ મલયાલમમાં ભાષાકીય અધિકૃતતા જાળવી રાખે છે.
- **મહત્વ:** રાજ્યનું નામ બદલીને ‘કેરલમ’ રાખવાનું પગલું સ્થાનિક ઉચ્ચાર, ઐતિહાસિક મૂળ અને પ્રદેશના લોકોની સાંસ્કૃતિક ઓળખ સાથે વધુ નજીકથી સંરેખિત થાય છે.

ભારતમાં કોઈ રાજ્યનું નામ બદલવા માટેની પ્રક્રિયા

- **રાજ્ય સરકારની દરખાસ્ત:** રાજ્ય સરકાર રાજ્યનું નામ બદલવાની ઈચ્છા વ્યક્ત કરતો ઠરાવ તૈયાર કરે છે.
- **ગૃહ મંત્રાલય (MHA)ની મંજૂરી:** રાજ્યનું નામ બદલવામાં બંધારણમાં ફેરફારનો સમાવેશ થતો હોવાથી, MHAની મંજૂરી જરૂરી છે.
- **નો ઓબ્જેક્શન સર્ટિફિકેટ્સ (NOCs):** MHA વિવિધ કેન્દ્ર સરકારની એજન્સીઓ જેમ કે રેલ્વે મંત્રાલય, ઇન્ટેલિજન્સ બ્યુરો, પોસ્ટ વિભાગ વગેરે પાસેથી નો ઓબ્જેક્શન સર્ટિફિકેટ્સ (NOCs) માંગે છે.
- **બંધારણીય સુધારો:** જો MHAને દરખાસ્ત સ્વીકાર્ય જણાય અને તમામ જરૂરી NOC પ્રાપ્ત થાય, તો બંધારણીય સુધારો શરૂ કરવામાં આવે છે.
- **સંસદમાં ખરડો:** બિલ લોકસભા (નીચલું ગૃહ) અને રાજ્યસભા (ઉપલું ગૃહ) બંનેમાં સામાન્ય કાયદાકીય પ્રક્રિયામાંથી પસાર થાય છે. બિલ પસાર કરવા માટે સાદી બહુમતી જરૂરી છે.
- **રાષ્ટ્રપતિની સંમતિ:** એકવાર રાષ્ટ્રપતિ તેમની સંમતિ આપી દે તે પછી, બિલ કાયદો બની જાય છે.
- **અમલીકરણ:** રાષ્ટ્રપતિની સંમતિથી, નામમાં ફેરફાર સત્તાવાર બને છે અને અમલમાં આવે છે.

સેન્ટ્રલ ગૂડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (સુધારા) બિલ, 2023 અને ઇન્ટિગ્રેટેડ ગૂડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (સુધારા) બિલ, 2023ને મંજૂરી

- રાષ્ટ્રપતિ દ્રોપદી મુર્મૂએ આજે સેન્ટ્રલ ગૂડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (સુધારા) બિલ, 2023 અને ઇન્ટિગ્રેટેડ ગૂડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (સુધારા) બિલ, 2023ને મંજૂરી આપી છે.
- આ બંને બિલ તાજેતરમાં સંસદ દ્વારા પસાર કરવામાં આવ્યા હતા.
- આ બંને બિલ 2017નાં કાયદાનાં સુધારા અંગેના છે.
- સેન્ટ્રલ ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ બિલ, 2023 ઓનલાઇન ગેમિંગ, ઓનલાઇન મની ગેમિંગ અને વર્ચ્યુઅલ ડિજિટલ એસેટ્સને લગતા છે.

જન્મ પ્રમાણપત્ર

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રાલયે આવશ્યક સેવાઓ માટે જન્મ પ્રમાણપત્રોના ઉપયોગમાં એક નોંધપાત્ર ફેરફારનું અનાવરણ કર્યું છે, જે 1 ઓક્ટોબર, 2023 થી અમલમાં મૂકવામાં આવ્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ ફેરફારો, જન્મ અને મૃત્યુની નોંધણી (સુધારા) અધિનિયમ, 2023 દ્વારા સંચાલિત છે. જાહેર સેવા વિતરણની કાર્યક્ષમતા અને પારદર્શિતા વધારવા માટે રચાયેલ છે.

કાયદામાં મુખ્ય ફેરફારો:

- **નેશનલ બર્થ એન્ડ ડેથ રજિસ્ટ્રી:** આ કાયદો ભારતના રજિસ્ટ્રાર જનરલની દેખરેખ હેઠળ જન્મ અને મૃત્યુની રાષ્ટ્રીય નોંધણીની સ્થાપના કરે છે. રાજ્ય કક્ષાના મુખ્ય રજીસ્ટ્રાર અને રજીસ્ટ્રાર પણ સમાન ડેટાબેઝ જાળવશે.
- **રિપોર્ટિંગ જરૂરીયાતો:** અગાઉ, ચોક્કસ વ્યક્તિઓ, જેમ કે તબીબી અધિકારીઓ, જન્મ અને મૃત્યુની જાણ કરવા માટે જવાબદાર હતા. હવે, નોંધણીકર્તાની યાદી વિસ્તરી છે. તેમાં બિન-સંસ્થાકીય દત્તક લેવા માટે દત્તક માતાપિતા, સરોગસી દ્વારા જન્મ માટે જૈવિક માતાપિતા અને તેમના બાળકના જન્મ માટે એકલ માતાપિતા અથવા અપરિણીત માતાઓનો સમાવેશ થાય છે.
- **માહિતી વિતરણ:** અધિનિયમ કેન્દ્ર સરકારની મંજૂરી સાથે અધિકૃત અધિકારીઓ સાથે રાષ્ટ્રીય ડેટાબેઝ શેર કરવાની પરવાનગી આપે છે, જેમ કે વસ્તી નોંધણી અને મતદાર યાદી. તેવી જ રીતે, રાજ્યના ડેટાબેઝને રાજ્ય-મંજૂર અધિકારીઓ સાથે શેર કરી શકાય છે.
- **અપીલ પ્રક્રિયા:** જો કોઈ રજિસ્ટ્રાર અથવા જિલ્લા રજિસ્ટ્રારની કાર્યવાહી અથવા આદેશથી અસંમત હોય, તો તેઓ ઓર્ડર મળ્યાના 30 દિવસની અંદર સંબંધિત જિલ્લા રજિસ્ટ્રાર અથવા મુખ્ય રજિસ્ટ્રારને અપીલ કરી શકે છે. અપીલ પર નિર્ણય 90 દિવસની અંદર થવો જોઈએ.

જન્મ પ્રમાણપત્રોનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરવામાં આવશે

- **શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં પ્રવેશ:** 1 ઓક્ટોબરથી, તમારે શાળા અને કોલેજમાં પ્રવેશ માટે તમારા જન્મ પ્રમાણપત્રની જરૂર પડશે.
- **ડ્રાઇવિંગ લાઇસન્સ:** ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ માટે અરજી કરતી વખતે, તમારું જન્મ પ્રમાણપત્ર આવશ્યક દસ્તાવેજ હશે.
- **મતદાર યાદીની તૈયારી:** જન્મ પ્રમાણપત્ર મતદાર યાદીની તૈયારીમાં ભૂમિકા ભજવશે.
- **આધાર નંબર:** આધાર નંબર મેળવવા માટે સહાયક દસ્તાવેજ તરીકે તમારા જન્મ પ્રમાણપત્રની જરૂર પડશે.
- **લગ્ન નોંધણી:** તમારા લગ્નની નોંધણીમાં તમારું જન્મ પ્રમાણપત્ર પ્રદાન કરવું પણ સામેલ છે.
- **સરકારી નોકરીની નિમણૂક:** જો તમે સરકારી નોકરી મેળવવા માંગતા હો, તો તમારું જન્મ પ્રમાણપત્ર એક મહત્વપૂર્ણ દસ્તાવેજ બની રહેશે.

સંસદની મંજૂરી

- સંસદના બંને ગૃહો, રાજ્યસભા અને લોકસભાએ ચોમાસા સત્ર દરમિયાન જન્મ અને મૃત્યુની નોંધણી (સુધારા) બિલ, 2023 પસાર કર્યું હતું.
- રાજ્યસભાએ 7 ઓગસ્ટે બિલને મંજૂરી આપી હતી, જ્યારે લોકસભાએ 1 ઓગસ્ટના રોજ આપી હતી.

Click here to Register

અર્થતંત્ર

રેલ વિકાસ નિગમ લિમિટેડને નવરત્નનો દરજ્જો

- તાજેતરમાં સરકારી માલિકીની રેલ્વે કંપની રેલ વિકાસ નિગમ લિમિટેડ (RVNL)ને ભારત સરકારે 'નવરત્ન' સેન્ટ્રલ પબ્લિક સેક્ટર એન્ટરપ્રાઇઝ (CPSE)નો દરજ્જો આપ્યો હતો.

RVNLને નવરત્ન CPSE દરજ્જો

- ભારત સરકારે તેનો દરજ્જો 'નવરત્ન' સેન્ટ્રલ પબ્લિક સેક્ટર એન્ટરપ્રાઇઝ (CPSE)ને 'મિનીરત્ન' શ્રેણીમાંથી અપગ્રેડ કર્યો હતો.
- RVNLને અપગ્રેડ કરવાના નિર્ણયને નાણામંત્રી દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી હતી અને તે 26 એપ્રિલ, 2023થી અમલમાં આવી છે.
- RVNL એ રેલવે મંત્રાલય હેઠળની મિડ-કેપ કંપની છે, જેનું વાર્ષિક ટર્નઓવર રૂ. 19,381 કરોડ છે અને વર્ષ 2021-22 માટે રૂ. 1,087 કરોડનો ચોખ્ખો નફો છે.
- જે ભારતમાં CPSEsમાં 13મી નવરત્ન કંપની બની છે.

નવરત્ન CPSE શું છે?

- નવરત્ન એ ભારત સરકાર દ્વારા ભારતમાં CPSEના પસંદગીના જૂથને આપવામાં આવેલ દરજ્જો છે.
- 'નવરત્ન' શબ્દનો અર્થ 'નવ ઝવેરાત' થાય છે અને તે નવ કિંમતી રત્નોનો ઉલ્લેખ કરે છે જેને પ્રાચીન ભારતીય પૌરાણિક કથાઓમાં સૌથી વધુ મૂલ્ય માનવામાં આવતું હતું.
- નવરત્ન CPSE એ એવી કંપનીઓ છે જે સુસ્થાપિત છે, નફાકારક છે અને ભારતીય અર્થતંત્ર પર નોંધપાત્ર અસર કરે છે.
- તેમને નિર્ણય લેવામાં વધુ સ્વાયત્તતા આપવામાં આવે છે અને અન્ય CPSE કરતાં વધુ નાણાકીય સત્તાઓ ધરાવે છે.
- નેટવર્થ, નફાકારકતા, ટર્નઓવર અને અન્ય ઓપરેશનલ અને નાણાકીય પરિમાણો જેવા વિવિધ ક્ષેત્રોમાં તેમની કામગીરીના આધારે CPSEને નવરત્નનો દરજ્જો આપવામાં આવે છે.
- દરજ્જાની સમયાંતરે સમીક્ષા કરવામાં આવે છે, અને CPSE તેમના પ્રદર્શનના આધારે તેમનો નવરત્નનો દરજ્જો ગુમાવી કે મેળવી શકે છે.

પ્રથમ દુબઈ ફિનટેક સમિટ

- તાજેતરમાં, દુબઈમાં દુબઈ ફિનટેક સમિટનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- આ સમિટ દુબઈ ઇન્ટરનેશનલ ફાઇનાન્સિયલ સેન્ટર (DIFC), મધ્ય પૂર્વ, આફ્રિકા અને દક્ષિણ એશિયા (MEASA) ક્ષેત્રમાં અગ્રણી આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાકીય કેન્દ્ર દ્વારા આયોજિત કરવામાં આવી હતી.
- સમિટનું ઉદ્ઘાટન શેખ મકતુમ બિન મોહમ્મદ બિન રશીદ અલ મકતુમ દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું, જેઓ દુબઈના પ્રથમ નાયબ શાસક, નાયબ વડા પ્રધાન અને UAEના નાણા પ્રધાનના હોદ્દા ધરાવે છે અને DIFCના પ્રમુખ તરીકે સેવા આપે છે.
- આ ઇવેન્ટમાં કુલ 5,000 વ્યક્તિઓ એકત્ર થઈ હતી જેઓ વૈશ્વિક ઉદ્યોગમાં અગ્રણી છે, જેમાં નીતિ નિર્માતાઓ, ટોચના હોદ્દા પરના એક્ઝિક્યુટિવ્સ, ઉદ્યોગસાહસિકો, રોકાણકારો અને પ્રતિનિધિઓનો સમાવેશ થાય છે.
- 50થી વધુ દેશોનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા 100થી વધુ પ્રદર્શકો અને 120 વક્તાઓએ સમિટમાં ભાગ લીધો હતો.

LOGISEM–23

- LOGISEM–23–નેશનલ લોજિસ્ટિક્સ મેનેજમેન્ટ સેમિનાર–આ વર્ષે 16 મેના રોજ યોજાયો હતો.
- **થીમ:** 'લીવરેજ ઇમર્જિંગ ગ્લોબલ સપ્લાય ચેઇન ટુ એનહાન્સ લોજિસ્ટિક્સ કેપેબિલિટીઝ વ્હાઇલ એબ્સોર્બિંગ ડિસ્પર્શન્સ'

LOGISEM-23 વિશે

- તાજેતરમાં આયોજિત નેશનલ લોજિસ્ટિક્સ મેનેજમેન્ટ સેમિનાર, LOGISEM–23, ઉદ્યોગના નિષ્ણાતો અને વ્યાવસાયિકોને લોજિસ્ટિક્સ ક્ષમતાઓને વધારવા માટે વૈશ્વિક સપ્લાય ચેઇનનો લાભ લેવાની જટિલતાઓને સમજવા માટે એક પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડે છે.
- નવી દિલ્હીના AF ઓડિટોરિયમ ખાતે યોજાયેલા આ સેમિનારમાં અગ્રણી વક્તાઓ, નાગરિક અને લશ્કરી લોજિસ્ટિયન્સ અને વિવિધ ક્ષેત્રોના ઉત્સાહીઓની ભાગીદારી જોવા મળી હતી.

ત્રણ સત્રોમાં ચર્ચા

- સેમિનારમાં ત્રણ સત્રોનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં પ્રત્યેક લોજિસ્ટિક્સ મેનેજમેન્ટના મુખ્ય પાસાઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- સત્રોએ મહત્વપૂર્ણ વિષયો પર ઊંડાણપૂર્વકની ચર્ચાઓ અને વિચાર-વિમર્શ માટેનું પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડ્યું હતું.
- લોજિસ્ટિક્સ ઇકોસિસ્ટમમાં તેની નિર્ણાયક ભૂમિકાને ધ્યાનમાં રાખીને સ્થાનિક ઉડ્ડયન ઉદ્યોગની ભાવિ સંભાવનાઓની ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.
- સપ્લાય ચેઇન મેનેજમેન્ટ અને વેરહાઉસિંગમાં આધુનિક વલણો સુધારણા અને ઑપ્ટિમાઇઝેશન માટેની તકોને ઓળખવા માટે વિશ્લેષણ કરવામાં આવ્યું હતું.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- વધુમાં, GeM (ગવર્નમેન્ટ ઈ-માર્કેટપ્લેસ) દ્વારા જાહેર પ્રાપ્તિની પહેલની ચર્ચા કરવામાં આવી હતી, જેમાં પ્રાપ્તિ પ્રક્રિયાઓમાં ડિજિટલ પ્લેટફોર્મના ફાયદાઓ પર પ્રકાશ પાડવામાં આવ્યો હતો.

RBIએ ચલણમાંથી ₹2000ની બૅન્કનોટ પાછી ખેંચવાની જાહેરાત કરી

- તાજેતરમાં RBI દ્વારા ₹2000ની બૅન્કનોટ ચલણમાંથી પાછી ખેંચી લેવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો.

અગત્યના તથ્યો

- જોકે સાથે જ બેન્કે એમ પણ જણાવ્યું હતું કે, આ નોટની માન્યતા રદ્દ કરવામાં આવી નથી અને લીગલ ટેન્ડર તરીકે તે ચાલુ રહેશે.
- ₹2000ની બૅન્કનોટ રજૂ કરવાનો ઉદ્દેશ પૂરો થઇ ગયો હોવાથી આ પગલું આવ્યું છે અને અન્ય માધ્યમો હવે અર્થતંત્રની ચલણની જરૂરિયાતોને પૂરતા પ્રમાણમાં પૂરી કરે છે.
- નવેમ્બર 2016માં ₹2000ની બૅન્કનોટની રજૂઆત એ ₹500 અને ₹1000ની બૅન્કનોટ માટે કાનૂની ટેન્ડરની સ્થિતિ પાછી ખેંચવાની પ્રતિક્રિયા હતી.
- આ પગલાનો હેતુ તે સમયે તાત્કાલિક ચલણની જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરવાનો હતો.
- જોકે, 2018-19માં ₹2000ની નોટનું પ્રિન્ટિંગ અટકાવી દેવામાં આવ્યું હતું કારણ કે તેનો હેતુ પૂરો થઈ ગયો હતો.
- વધુમાં, RBIએ નોંધ્યું હતું કે વ્યવહારો માટે ₹2000ની નોટનો ઉપયોગ સામાન્ય નથી.
- ₹2000ની લગભગ 89% નોટો માર્ચ 2017 પહેલા જારી કરવામાં આવી હતી અને હવે તે 4-5 વર્ષના અંદાજિત આયુષ્ય સુધી પહોંચી ગઈ છે. પરિણામે, ચલણમાં રહેલી ₹2000ની કુલ નોટોનું મૂલ્ય 31 માર્ચ, 2018ના રોજ તેની ટોચ પરના ₹6.73 લાખ કરોડથી ઘટીને ₹3.62 લાખ કરોડ થઈ ગયું છે, જે 31 માર્ચ, 2023 સુધીમાં ચલણમાં રહેલી કુલ નોટોના માત્ર 10.8% જ છે. પરિભ્રમણમાં ઘટાડો અને મર્યાદિત વપરાશે ₹2000ની નોટો પાછી ખેંચી લેવાના નિર્ણયને આગળ વધાર્યો છે.

સ્વચ્છ નોંધ નીતિ

- ₹2000ની બૅન્કનોટ ઉપાડવી એ RBI ની "ક્લીન નોટ પોલિસી" સાથે સંરેખિત છે.
- આ નીતિનો હેતુ ચલણમાં ચલણની ગુણવત્તા જાળવવાનો અને બેંકિંગ સિસ્ટમમાં કાર્યક્ષમતાને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે. RBIએ અગાઉ 2013-2014માં સરક્યુલેશનમાંથી નોટો પાછી ખેંચી લેવાની કાર્યવાહી હાથ ધરી હતી.

જાહેર જનતા માટે કાર્યવાહી

- ઉપાડની પ્રક્રિયાને સરળ બનાવવા માટે, RBIએ લોકો માટે માર્ગદર્શિકા પ્રદાન કરી છે.
- વ્યક્તિઓ તેમના બેંક ખાતામાં ₹2000ની બેંક નોટ જમા કરી શકે છે અથવા કોઈપણ બેંક શાખામાં અન્ય મૂલ્યોની બેંક નોટો માટે બદલી શકે છે.
- હાલની સૂચનાઓ અને વૈધાનિક જોગવાઈઓને આધીન રહીને, કોઈપણ નિયંત્રણો વિના, સામાન્ય રીતે થાપણો કરી શકાય છે.

વિનિમય પ્રક્રિયા

- ઓપરેશનલ સગવડતા સુનિશ્ચિત કરવા અને નિયમિત બેંકિંગ પ્રવૃત્તિઓમાં વિક્ષેપ ઘટાડવા માટે, વ્યક્તિઓ તેમની ₹2000 ની બૅન્કનોટ અન્ય મૂલ્યોની બૅન્કનોટમાં બદલી શકે છે.
- આ એક્સચેન્જ 23 મે, 2023થી શરૂ થતા કોઈપણ બેંકમાં એક સમયે ₹20,000/-ની મર્યાદા સુધી કરી શકાય છે. RBIની 19 પ્રાદેશિક કચેરીઓ અને અન્ય બેંકો આ વિનિમય પ્રક્રિયામાં સામેલ થશે.

સમયરેખા અને કાનૂની ટેન્ડર સ્થિતિ

- જ્યારે RBIએ પાછા ખેંચવાની પ્રક્રિયા શરૂ કરી છે, ત્યારે તે ભારપૂર્વક જણાવે છે કે ₹2000ની બૅન્કનોટ કાનૂની ટેન્ડર રહેશે.
- વ્યક્તિઓ પાસે 30 સપ્ટેમ્બર, 2023 સુધી તેમની ₹2000ની નોટો તેમના બેંક ખાતામાં બદલી અથવા જમા કરાવવાની છે.

FIPIC સમિટ 2023

- ફોરમ ફોર ઈન્ડિયા-પેસિફિક આઈલેન્ડ્સ કોઓપરેશન (FIPIC) સમિટ, જેનું આયોજન તાજેતરમાં પાપુઆ ન્યુ ગિનીમાં કરવામાં આવ્યું હતું, તે વેપાર, રોકાણ, આબોહવા પરિવર્તન અને ટકાઉ વિકાસ જેવા વિવિધ ક્ષેત્રોમાં સહકારને પ્રોત્સાહન આપવા માટે એક મહત્વપૂર્ણ પ્લેટફોર્મ તરીકે સેવા આપે છે.
- 2014માં સ્થપાયેલ આ બહુરાષ્ટ્રીય જૂથનો ઉદ્દેશ્ય ભારત અને 14 પેસિફિક ટાપુઓ રાષ્ટ્રો વચ્ચે સહયોગને પ્રોત્સાહન આપવાનો હતો, જેમાં કુક ટાપુઓ, ફિજી, કિરીબાતી, માર્શલ ટાપુઓ, માઇક્રોનેશિયા, નૌરુ, નિયુ, સમોઆ, સોલોમન ટાપુઓ, પલાઉ, પાપુઆ ન્યુ ગિની, ટોંગા, તુવાલુ અને વનુઆતુ વગેરે શામેલ છે.

સંપૂર્ણ ભાગીદારીનું મહત્વ

- આ વર્ષની FIPIC સમિટની મુખ્ય વિશેષતાઓમાંની એક તમામ 14 દેશોના નેતાઓની સંપૂર્ણ ભાગીદારી હતી.
- કનેક્ટિવિટી અને આ રાષ્ટ્રો દ્વારા સામનો કરવામાં આવતા અન્ય પડકારોને કારણે આ એક દુર્લભ ઘટના હતી.
- આ દેશોના સંકલનથી ભારત અને પેસિફિક ક્ષેત્ર વચ્ચેના સંબંધોને મજબૂત કરવાના મહત્વ અને સંભવિતતા પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે.

LRS હેઠળ આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રેડિટ કાર્ડ દ્વારા ભારતની બહાર ખર્ચ

- તાજેતરમાં, ભારતના નાણા મંત્રાલયે, ભારતીય રિઝર્વ બેંક (RBI) સાથે પરામર્શ કરીને, વિદેશી વિનિમય વ્યવસ્થાપન અધિનિયમ (FEMA)માં નોંધપાત્ર સુધારા કર્યા છે, જે ભારતની બહાર આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રેડિટ કાર્ડ ખર્ચને લિબરલાઈઝ્ડ રેમિટન્સ સ્કીમ (LRS) હેઠળ લાવે છે.
- ભારતીયોએ નાણાકીય વર્ષ 2022-23ના એપ્રિલ-ફેબ્રુઆરી વચ્ચે વિદેશ પ્રવાસ પર 12.51 અબજ USD ખર્ચ્યા હતા, જે ગયા વર્ષના સમાન સમયગાળાની સરખામણીમાં 104% વધુ છે.
- સમાવેશ 1લી જુલાઇ 2023થી અમલમાં આવતા વર્ષ 2022-23 માટેના બજેટમાં જાહેર કર્યા મુજબ સ્રોત પર એકત્રિત કર (TCS) ના ઊંચા દરની વસૂલાતને સક્ષમ કરે છે.

આંધ્ર પ્રદેશમાં ઔદ્યોગિક કોરિડોર વિકાસ

- તાજેતરમાં એશિયન ડેવલપમેન્ટ બેંક (ADB) અને ભારત સરકારે આંધ્ર પ્રદેશમાં ત્રણ ઔદ્યોગિક ક્લસ્ટરોમાં ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરના વિકાસને ટેકો આપવા માટે $ 141 મિલિયન લોન કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.

વિકાસ માટેના ક્લસ્ટરો

- **વિશાખાપટ્ટનમ નોડ:** રામબિલ્લી અને નક્કાપલ્લી ઔદ્યોગિક ક્લસ્ટર; નક્કાપલ્લી ક્લસ્ટર
- **શ્રીકાલહસ્તી-ચિત્તૂર નોડ:** ચિત્તૂર-દક્ષિણ ઔદ્યોગિક ક્લસ્ટર; નાયદુપેટા ઔદ્યોગિક ક્લસ્ટર
- આ ધિરાણ એ 2016માં ADB દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવેલી મોટી $500 મિલિયનની મલ્ટિ-ટ્રાન્ચ ફાઇનાન્સિંગ સુવિધાનો એક ભાગ છે.
- આ ભંડોળનો ઉપયોગ ક્લસ્ટરોમાં રસ્તાઓ, પાણી પુરવઠા પ્રણાલી અને વીજળી વિતરણ નેટવર્કને સુધારવા માટે કરવામાં આવશે.
- **ઉદ્દેશ્ય**
- ઔદ્યોગિકીકરણને પ્રોત્સાહન આપવું, ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહન આપવું, સ્પર્ધાત્મકતા વધારવી અને આ ક્ષેત્રોમાં નોકરીની તકો ઊભી કરવી.
- આ પ્રોજેક્ટમાં આત્યંતિક હવામાન માટે સ્થિતિસ્થાપકતાને મજબૂત કરવા, આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપનમાં સુધારો કરવા અને લિંગ-પ્રતિભાવશીલ અને સામાજિક રીતે સમાવિષ્ટ વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાના પગલાંનો પણ સમાવેશ થાય છે.

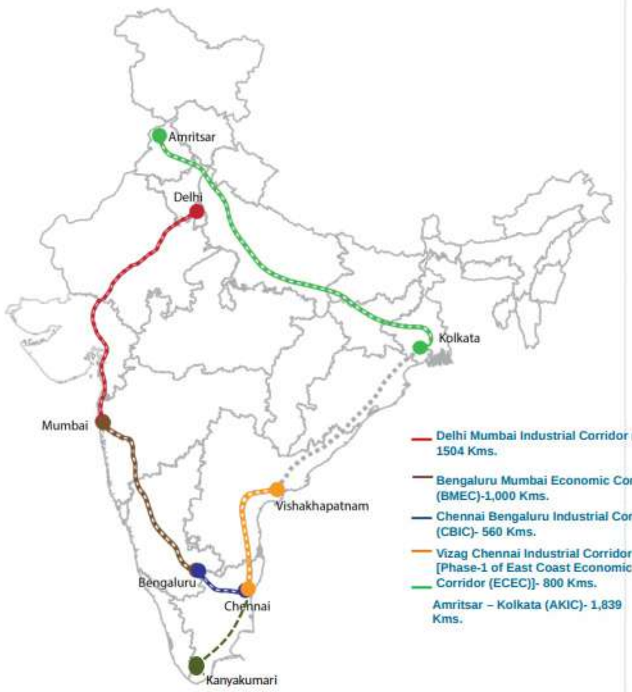

અન્ય ઔદ્યોગિક કોરિડોર

કોરીડોર	આવરિત રાજ્યો	ભંડોળ
દિલ્હી-મુંબઈ ઈન્ડસ્ટ્રીયલ કોરિડોર (DMIC)	ઉત્તર પ્રદેશ, હરિયાણા, રાજસ્થાન, મધ્ય પ્રદેશ, ગુજરાત, મહારાષ્ટ્ર	ભારત સરકાર, જાપાનીઝ લોન; ભારતીય કંપનીઓ દ્વારા જારી કરાયેલી જાપાન ડિપોઝિટરી રસીદો
ચેન્નાઈ-બેંગલુરુ ઈન્ડસ્ટ્રીયલ કોરિડોર (CBIC)	તમિલનાડુ, આંધ્રપ્રદેશ, કર્ણાટક	જાપાન ઈન્ટરનેશનલ કોઓપરેશન એજન્સી (JICA)
બેંગલુરુ-મુંબઈ ઈકોનોમિક કોરિડોર (BMEC)	મહારાષ્ટ્ર, કર્ણાટક	બ્રિટન (યુકે)ની મદદથી વિકસિત
અમૃતસર-કોલકાતા ઈન્ડસ્ટ્રીયલ કોરિડોર (AKIC)	પંજાબ, હરિયાણા, ઉત્તરાખંડ, ઉત્તર પ્રદેશ, બિહાર, ઝારખંડ, પશ્ચિમ બંગાળ	ઈસ્ટર્ન ડેડિકેટેડ ફ્રેઈટ કોરિડોર આ આર્થિક કોરિડોરની કરોડરજ્જુ છે. ભારત સરકાર દ્વારા વિકસાવવામાં આવી રહી છે
ઈસ્ટ કોસ્ટ ઇકોનોમિક કોરિડોર (ECEC)	પશ્ચિમ બંગાળ, ઓડિશા, આંધ્ર પ્રદેશ, તમિલનાડુ	એશિયન ડેવલપમેન્ટ બેંક (ADB)
વિઝાગ-ચેન્નાઈ ઈન્ડસ્ટ્રીયલ કોરિડોર (VCIC)	આંધ્ર પ્રદેશ	એશિયન ડેવલપમેન્ટ બેંક (ADB) લોન અને અનુદાન

ગ્લોબલ વેલ્થ કોન્ફરન્સ

- ગ્લોબલ વેલ્થ કોન્ફરન્સ (GWC) (નાણાકીય જગતમાં ખૂબ જ અપેક્ષિત ઇવેન્ટ) લંડનમાં યોજાઈ હતી.
- આ કોન્ફરન્સ રોકાણકારો માટે રોકાણના ભાવિને ફરીથી નિર્ધારિત કરવા અને રોકાણના મહત્વપૂર્ણ નિર્ણયો લેવા માટે એક પ્લેટફોર્મ તરીકે કામ કરે છે.

અગત્યના તથ્યો

- GWCની વિશેષતાઓમાં નોંધપાત્ર ઘટના ભારત-કેન્દ્રિત ફંડનું અપેક્ષિત લોન્ચિંગ હતું.
- $10 બિલિયનના અપેક્ષિત રોકાણની રકમ સાથે, આ ફંડનો હેતુ ભારતીય બજારમાં નોંધપાત્ર મૂડી પ્રવાહ પેદા કરવાનો છે.
- આ જાહેરાતે નોંધપાત્ર ધ્યાન ખેંચ્યું છે અને તે ભારતીય અર્થતંત્ર માટે રોકાણ વ્યૂહરચનાઓને આકાર આપશે તેવી અપેક્ષા છે.

- GWC બે દિવસ સુધી ચાલતી ઇવેન્ટ છે.
- આ ઈવેન્ટે સહભાગીઓની વિવિધ શ્રેણીને આકર્ષિત કરી છે, જેમાં સાર્વભૌમ સંપત્તિ ભંડોળ, પારિવારિક કચેરીઓ, પેન્શન અને જાહેર ભંડોળ, સંસ્થાકીય વૈશ્વિક સંપત્તિ સંચાલકો અને રાજવી પરિવારોથી લઈને નીતિ નિર્માતાઓ સુધીની અગ્રણી હસ્તીઓનો સમાવેશ થાય છે.
- GWC 40 સાર્વભૌમ સંપત્તિ ભંડોળ, 50+ કુટુંબ કાર્યાલયો, 30+ પેન્શન અને જાહેર ભંડોળ, 50+ સંસ્થાકીય વૈશ્વિક સંપત્તિ સંચાલકો અને 30+ અગ્રણી વ્યક્તિઓ પાસેથી ભાગીદારીની અપેક્ષા રાખે છે.

ભારત માટે ADBની દેશ ભાગીદારી વ્યૂહરચના

- એશિયન ડેવલપમેન્ટ બેંક (ADB) એ તાજેતરમાં ભારત માટે તેની 2023-27ની દેશ ભાગીદારી વ્યૂહરચના બહાર પાડી હતી.
- આ નવી વ્યૂહરચના દેશના વિકાસને વેગ આપવા અને સર્વસમાવેશક વૃદ્ધિને પ્રોત્સાહન આપવાના મુખ્ય ક્ષેત્રો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

અગત્યના તથ્યો

- ભારત માટે ADBની દેશ ભાગીદારી વ્યૂહરચના ત્રણ મુખ્ય ફોકસ ક્ષેત્રો પર ભાર મૂકે છે:
- માળખાકીય પરિવર્તન અને રોજગાર સર્જનને વેગ આપવો.
- આબોહવા-સ્થિતિસ્થાપક વૃદ્ધિને પ્રોત્સાહન આપવું.
- સામાજિક અને આર્થિક સર્વસમાવેશકતાને ઊંડાણ આપવું.

ADBનું હેડક્વાર્ટર અને ભારત માટેનું વિઝન

- ADB, જેનું મુખ્ય મથક મનીલામાં છે, આગામી પાંચ વર્ષમાં ભારત સાથે તેની જોડાણને મજબૂત કરવા માટે પ્રતિબદ્ધ છે.
- તે મજબૂત, આબોહવા-સ્થિતિસ્થાપક અને સર્વસમાવેશક વૃદ્ધિના ભારતના અનુસંધાનને સમર્થન આપવાનું લક્ષ્ય રાખે છે.
- આ પ્રગતિ અને વિકાસ માટે દેશના પોતાના વિઝન સાથે સુસંગત છે.

ક્લાઈમેટ એજન્ડા માટે સમર્થન

- ADBની નવી વ્યૂહરચના ભારતના આબોહવા એજન્ડાને સમર્થન આપવા પર મજબૂત ભાર મૂકે છે.
- બેંક ઊર્જા સંક્રમણ, પરિવહન ડીકાર્બોનાઇઝેશન, આબોહવા અનુકૂલન અને આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપનમાં હસ્તક્ષેપ કરવાની યોજના ધરાવે છે.
- આમ કરીને, ADBનો ઉદ્દેશ્ય જળવાયુ પરિવર્તનને સંબોધવા અને ટકાઉ ભવિષ્યના નિર્માણમાં ભારતના પ્રયાસોમાં યોગદાન આપવાનો છે.

ADBના અંદાજો અને યોગદાન

- ADBનો અંદાજ છે કે FY24માં ભારતનું અર્થતંત્ર 6.4%ના દરે વૃદ્ધિ પામશે.
- ADB ઔદ્યોગિક કોરિડોર, મલ્ટિમોડલ લોજિસ્ટિક્સ સિસ્ટમ્સ, શહેરી ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર, કૌશલ્ય ઇકોસિસ્ટમ અને નાના સાહસો જેવી મોટી રાષ્ટ્રીય પહેલમાં ભાગ લઈને રાષ્ટ્રની પ્રગતિમાં મદદ કરવા માગે છે.
- બેંક તેના ઉદ્દેશ્યોને અસરકારક રીતે હાંસલ કરવાના સાધન તરીકે જાહેર-ખાનગી ભાગીદારીનો લાભ લેવા માગે છે.

નાણાકીય સમાવેશ ડેશબોર્ડ 'અંતર્દ્રષ્ટિ'

- તાજેતરમાં RBI ગવર્નર શક્તિકાંત દાસ દ્વારા 'અંતર્દ્રષ્ટિ' (Antardrishti) નાણાકીય સમાવેશન ડેશબોર્ડ લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.
- ડેશબોર્ડનો ઉદ્દેશ મૂલ્યવાન આંતરદૃષ્ટિ પ્રદાન કરવાનો અને સંબંધિત ડેટા કેપ્ચર કરીને નાણાકીય સમાવેશની પ્રગતિને ટ્રેક કરવાનો છે.
- આ પહેલ બહુવિધ હિસ્સેદારોને સમાવતા સહયોગી અભિગમ દ્વારા નાણાકીય સમાવેશને પ્રોત્સાહન આપવા માટે RBIની પ્રતિબદ્ધતાને વધુ મજબૂત બનાવે છે.
- 'અંતરદૃષ્ટિ' ડેશબોર્ડની મુખ્ય વિશેષતાઓમાંની એક દેશભરમાં સ્થાનિક સ્તરે નાણાકીય બાકાતની હદનું મૂલ્યાંકન કરવાની તેની ક્ષમતા છે.
- ઉચ્ચ સ્તરના નાણાકીય બાકાત ધરાવતા વિસ્તારોને ઓળખીને, નીતિ નિર્માતાઓ આ અંતરને દૂર કરવા અને વધુ નાણાકીય સમાવેશને પ્રોત્સાહન આપવા માટે લક્ષિત પગલાં અમલમાં મૂકવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરી શકે છે.
- RBIની અંદર આંતરિક ઉપયોગ માટે શરૂઆતમાં રચાયેલ, 'અંતર્દ્રષ્ટિ' ડેશબોર્ડ નાણાકીય સમાવેશને સરળ બનાવવા માટે નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવશે તેવી અપેક્ષા છે.
- મલ્ટિ-સ્ટેકહોલ્ડર અભિગમ અપનાવીને, ડેશબોર્ડનો હેતુ ભારતમાં નાણાકીય સમાવેશને વધારવાના સામૂહિક પ્રયાસમાં સરકારી એજન્સીઓ, નિયમનકારો અને નાણાકીય સંસ્થાઓ જેવી વિવિધ સંસ્થાઓને સામેલ કરવાનો છે.

નાણાકીય સમાવેશ સૂચકાંક

- 2021માં, RBIએ નાણાકીય સમાવેશની મર્યાદાને માપવા માટે એક વ્યાપક સાધન તરીકે નાણાકીય સમાવેશ (Financial Inclusion-FI) ઇન્ડેક્સ વિકસાવ્યો.
- FI-ઇન્ડેક્સ બેંકિંગ, રોકાણ, વીમો, પોસ્ટલ સેવાઓ અને પેન્શન સહિતના વિવિધ ક્ષેત્રોની માહિતીને એકીકૃત કરે છે.
- તે નાણાકીય સમાવેશનું સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન પૂરું પાડે છે, 0 100 સુધીનું એક મૂલ્ય દર્શાવે છે, જ્યાં 0 સંપૂર્ણ નાણાકીય બાકાતનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે અને 100 સંપૂર્ણ નાણાકીય સમાવેશને દર્શાવે છે.

ભારતની ઈન્ટરનેટ ઈકોનોમી

- Google, Temasek અને Bain & Companyના સંયુક્ત અહેવાલ મુજબ, ભારતની ઇન્ટરનેટ અર્થવ્યવસ્થા 2030 સુધીમાં $1 ટ્રિલિયન સુધી પહોંચવાનો અંદાજ છે, જે 2022માં $175 બિલિયનથી નોંધપાત્ર વૃદ્ધિ દર્શાવે છે.

અગત્યના તથ્યો

- અહેવાલ દર્શાવે છે કે ડિજિટલ ક્ષેત્રના વિસ્તરણને ઈ-કોમર્સ, ઓનલાઈન ટ્રાવેલ, ફૂડ ડિલિવરી અને રાઈડ-હેલિંગ જેવા ક્ષેત્રોમાં ડિજિટલ વપરાશમાં વધારો થવાથી પ્રોત્સાહન મળે છે.
- 2030 સુધીમાં, ઈન્ટરનેટ અર્થતંત્ર ભારતના ટેક્નોલોજી ક્ષેત્રમાં 62% ફાળો આપે તેવી અપેક્ષા છે, જે 2022માં 48%નો નોંધપાત્ર વધારો દર્શાવે છે.

- વધુમાં, અહેવાલમાં જણાવ્યા મુજબ, તે ભારતના GDPમાં 12-13% હિસ્સો ધરાવે તેવી ધારણા છે, જે 2022માં 4-5% હતો.
- આ વધારામાં મુખ્ય હિસ્સો B2C (બિઝનેસ-ટુ-કન્ઝ્યુમર) ઈ-કોમર્સ સેગમેન્ટનો હશે. ત્યારબાદના ક્રમે B2B (બિઝનેસ-ટુ-બિઝનેસ) ઈ-કોમર્સ, સોફ્ટવેર સર્વિસ પ્રોવાઈડર્સ અને ઓનલાઈન મિડિયા આવે છે.

ગેબોનમાં પ્રથમ એગ્રી-SEZ પ્રોજેક્ટ

- ♦ તાજેતરમાં કેન્દ્રીય શિક્ષણ અને કૌશલ્ય વિકાસ અને ઉદ્યોગ સાહસિકતા મંત્રી શ્રી ધર્મેન્દ્ર પ્રધાને નવી દિલ્હીથી ગેબોનના પ્રથમ એગ્રી-SEZ પ્રોજેક્ટને લીલી ઝંડી બતાવી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- આ પ્રોજેક્ટ AOM ગ્રુપ (કૃષિ વિકાસ અને નવીનતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટેની અગ્રણી કંપની) દ્વારા અમલમાં મૂકવામાં આવશે, જેમાં સેન્ચ્યુરિયન યુનિવર્સિટી (ઓડિશાની સ્ટેટ યુનિવર્સિટી) તકનીકી અને જ્ઞાન ભાગીદાર તરીકે રહેશે.
- કાર્યક્રમના પ્રથમ તબક્કામાં ગજપતિ જિલ્લા (જે ઓડિશાનો મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લો છે)ના 30 ખેડૂતો અને 20 B.Sc./M.Sc. અને B.Tech/M.Tech એન્જિનિયરિંગના વિદ્યાર્થીઓ એગ્રી-SEZ (સ્પેશિયલ ઇકોનોમિક ઝોન) માટે કૃષિ-તકનીકી અને ટેકનિકલ સલાહકાર તરીકે સાથે પ્રવાસ કરશે.

અન્ય માહિતી

- ગેબન મધ્ય આફ્રિકાના એટલાન્ટિક કિનારે આવેલો દેશ છે, જેની સત્તાવાર ભાષા ફ્રેન્ચ છે.
- સ્પેશિયલ ઇકોનોમિક ઝોન (SEZ) એ એવો વિસ્તાર છે કે જેમાં વ્યાપાર અને વેપારના કાયદા દેશના બાકીના ભાગો કરતા અલગ હોય છે.
- SEZ દેશની રાષ્ટ્રીય સરહદોની અંદર સ્થિત છે, અને તેમના ઉદ્દેશોમાં વેપાર સંતુલન, રોજગાર, રોકાણમાં વધારો, રોજગાર સર્જન અને અસરકારક વહીવટનો સમાવેશ થાય છે.
- આવકવેરાની કલમ 10AAની હાલની જોગવાઈ નવા સ્થાપિત વ્યવસાયો અથવા (સ્પેશિયલ ઇકોનોમિક ઝોન) SEZમાં સ્થિત એકમોને 15 વર્ષનો કર લાભ પ્રદાન કરે છે.

GoI-UNSDCF 2023-2027

- ♦ તાજેતરમાં ભારત અને સંયુક્ત રાષ્ટ્રએ ભારતમાં ટકાઉ વિકાસને વેગ આપવા માટે "ગવર્મેન્ટ ઓફ ઈન્ડિયા–યુનાઈટેડ નેશન્સ સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ કોઓપરેશન ફ્રેમવર્ક 2023-2027 (GoI-UNSDCF 2023-2027)" પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.

અગત્યના તથ્યો

- સરકારી પોલિસી થિંક ટેન્ક NITI આયોગ અને ભારતમાં યુએન વચ્ચેના આ સહયોગનો હેતુ ભારતના ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યોને આગળ વધારવાનો છે.
- ફ્રેમવર્ક 2030 એજન્ડા સાથે સંરેખિત, લિંગ સમાનતા, યુવા સશક્તિકરણ, માનવ અધિકારો અને એકંદરે ટકાઉ વિકાસ જેવા મુખ્ય ક્ષેત્રો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

ઈલેક્ટ્રોનિક્સ આઈટમ પરના GST દરમાં ઘટાડો

- ♦ તાજેતરમાં કેન્દ્રીય નાણા મંત્રાલયે GST અમલીકરણની છઠ્ઠી વર્ષગાંઠ પર ઇલેક્ટ્રોનિક વસ્તુઓ માટે ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (GST)માં ઘટાડો કરવાની જાહેરાત કરી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- ઇલેક્ટ્રોનિક ઉત્પાદનોની સૂચિમાં મોબાઇલ ફોન, 27 ઇંચ સુધીના ટીવી, રેફ્રિજરેટર, વોશિંગ મશીન અને અન્ય ઉત્પાદનોનો સમાવેશ થાય છે.
- હોમ એપ્લાયન્સિસને વધુ સસ્તું બનાવવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે નાણા મંત્રાલયે વિવિધ વસ્તુઓ માટેના GST દરમાં ઘટાડો કર્યો છે. રેફ્રિજરેટર્સ, વોશિંગ મશીન, પંખા, કુલર, ગીઝર અને તેના જેવા ઉત્પાદનો હવે 18 ટકાના ઘટાડેલા GST દરને આધિન રહેશે, જે અગાઉ 31.3 ટકા હતો.
- આ ઉપરાંત, અન્ય વિવિધ ઘરગથ્થુ વસ્તુઓ માટે GST દરમાં ઘટાડો કરવામાં આવ્યો છે. મિક્સર, જ્યુસર, વેક્યૂમ ક્લીનર્સ, એલઈડી, વેક્યૂમ ફ્લાસ્ક અને વેક્યૂમ વાસણો જેવી પ્રોડક્ટ્સ પર પણ તેમના GST દરમાં ઘટાડો જોવા મળ્યો છે.
- મિક્સર, જ્યુસર અને સમાન વસ્તુઓ માટેનો GST દર 31.3 ટકાથી ઘટાડીને 18 ટકા કરવામાં આવ્યો છે, જ્યારે LEDs પર હવે 12 ટકાનો GST દર છે, જે અગાઉ 15 ટકા હતો.

વસ્તુ	અગાઉ	હવે
27 ઇંચ સુધીનું ટીવી	31.3%	18%
રેફ્રિજરેટર્સ	31.3%	18%
વોશિંગ મશીન	31.3%	18%
મિક્સર, જ્યુસર, વેક્યુમ ક્લીનર્સ,	31.3%	18%
પંખા, કુલર, ગીઝર	31.3%	18%
એલપીજી સ્ટોવ	21%	18%
એલઈડી	15%	12%
સીલાઇ મશીન	16%	12%
સ્ટેટિક કન્વર્ટર યુપીએસ	28%	18%
કેરોસીન પ્રેશર ફાનસ	8%	5%
વેક્યુમ ફ્લાસ્ક અને વેક્યુમ વેસલ્સ	28%	18%
મોબાઈલ ફોન	31.3%	12%

'દરેક વ્યક્તિથી ઉપરની છેલ્લી કુદરતી વ્યક્તિ' કાયદો

- ♦ તાજેતરમાં સિક્યોરિટીઝ એન્ડ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઈન્ડિયા (SEBI) એ સુપ્રીમ કોર્ટમાં સ્પષ્ટતા કરી હતી કે હિંડનબર્ગ-અદાણીના આરોપોના કેસમાં તેને જે પડકારોનો સામનો કરવો પડ્યો હતો તે FPIsમાં આર્થિક હિત ધરાવતા 'દરેક વ્યક્તિથી ઉપરની છેલ્લી કુદરતી વ્યક્તિ' જાહેર કરવાની જરૂરિયાતના અભાવના કારણે હતા.

'દરેક વ્યક્તિની ઉપર છેલ્લી કુદરતી વ્યક્તિ' શું છે?

- તે ફોરેન પોર્ટફોલિયો ઇન્વેસ્ટર (FPI) જેવા નાણાકીય રોકાણ પર નિયંત્રણ અથવા માલિકી ધરાવનાર અંતિમ વ્યક્તિને ઓળખવા અને જાહેર કરવાની જરૂરિયાતનો ઉલ્લેખ કરે છે.
- તેનો અર્થ એ છે કે માલિકી શૃંખલામાં અંતિમ વ્યક્તિ કે જે FPIમાં આર્થિક હિત ધરાવે છે તે જાહેર કરવું, રોકાણ માળખામાં પારદર્શિતા અને જવાબદારી સુનિશ્ચિત કરવી.
- જો કે, મોટાભાગના રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય કાયદાઓમાં આવી જોગવાઈઓ નથી.

FPI Vs FDI

- FPI (ફોરેન પોર્ટફોલિયો ઈન્વેસ્ટમેન્ટ) એ વિદેશી વ્યક્તિઓ અથવા સંસ્થાઓ દ્વારા દેશના સ્ટોક્સ, બોન્ડ્સ અથવા મ્યુચ્યુઅલ ફંડ્સ જેવી નાણાકીય અસ્કયામતોમાં કરવામાં આવેલા રોકાણોનો ઉલ્લેખ કરે છે.
- બીજી બાજુ FDI (ફોરેન ડાયરેક્ટ ઈન્વેસ્ટમેન્ટ), વિદેશી વ્યક્તિઓ અથવા સંસ્થાઓ દ્વારા મૂર્ત અસ્કયામતો જેમ કે દેશમાં વ્યવસાયો, મિલકતો અથવા ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સમાં કરવામાં આવેલા રોકાણોનો સંદર્ભ આપે છે. FDIમાં સામાન્ય રીતે લાંબા ગાળાની પ્રતિબદ્ધતા અને રોકાણ કરેલ એન્ટિટીમાં નિયંત્રણ અને માલિકીના નોંધપાત્ર સ્તરનો સમાવેશ થાય છે, જ્યારે FPI નિયંત્રણ અથવા માલિકીના અધિકારો પ્રાપ્ત કર્યા વિના નાણાકીય સાધનોમાં પ્રમાણમાં ટૂંકા ગાળાના રોકાણનો સમાવેશ કરે છે.

♦ **FPIs દ્વારા ઊભા કરાયેલા પડકારો:**

- FPIs હિસ્સાને જાળવી રાખવા માટે બહુવિધ પ્લેટફોર્મનો ઉપયોગ કરે છે, જે લાભદાયક માલિકની ઓળખ માટેની દરેક મર્યાદાથી નીચે રહેલ હોય છે. (આમ તે નિયમનકારી એજન્સીઓના રડારથી બાકાત રહે છે.)
- FPIs ટેક્સ હેવન અધિકારક્ષેત્રોમાં કાર્ય કરે છે, તેમની માલિકી અને નિયંત્રણની આસપાસ અસ્પષ્ટતા પેદા કરે છે.

FPIs માટે SEBIની તાજેતરમાં સૂચિત ડિસ્ક્લોઝર આવશ્યકતાઓ

♦ **ઉચ્ચ જોખમ ધરાવતા FPIs માટે કડક નિયમો:**

- એક જ જૂથમાં 50%થી વધુ સાંદ્રતા ધરાવતા FPIs અથવા રૂ. 25,000 કરોડથી વધુ મૂલ્યની અસ્કયામતોને ઉચ્ચ જોખમ તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવશે. તેઓએ માલિકી, આર્થિક હિતો અને નિયંત્રણ અધિકારો વિશે વધારાની વિગતો પ્રદાન કરવી આવશ્યક છે.

♦ **સંક્રમણ સમયગાળો અને પાલન:**

- એક જ કોર્પોરેટ જૂથમાં 50% થી વધુ એક્સપોઝર ધરાવતા FPIs પાસે વધારાની ડિસ્ક્લોઝર આવશ્યકતાઓનું પાલન કરતા પહેલા તેમના એક્સપોઝરને ઘટાડવા માટે છ મહિનાનો સંક્રમણ સમયગાળો હશે.

♦ **વિગતવાર માલિકી માહિતી અને ઉન્નત પારદર્શિતા:**

- SEBIનો ઉદ્દેશ્ય FPIsની વ્યાપક માલિકી માહિતી ભેગી કરવાનો છે, જેમાં કુદરતી વ્યક્તિઓ, જાહેર છૂટક ભંડોળ અને મોટી જાહેર-સૂચિબદ્ધ કંપનીઓ વિશેની વિગતોનો સમાવેશ થાય છે, જેથી બજારમાં પારદર્શિતા બહેતર બને.

♦ **સખત FPI ડિસ્ક્લોઝર ધોરણો:**

- જો મંજૂર કરવામાં આવે તો, સૂચિત નિયમો ભારતના FPI જાહેર કરવાના ધોરણોને વૈશ્વિક સ્તરે સૌથી કડકમાં સ્થાન આપશે, નાણાકીય વ્યવસ્થામાં વધુ પારદર્શિતા અને જવાબદારી સુનિશ્ચિત કરશે.

♦ **FPI વર્ગીકરણ:**

- SEBI FPIsને તેમના જોખમ સ્તરના આધારે વર્ગીકૃત કરવાનું સૂચન કરે છે. સરકારી સંસ્થાઓ, કેન્દ્રીય બેંકો અને સાર્વભૌમ સંપત્તિ ભંડોળને ઓછા જોખમ તરીકે ગણવામાં આવશે, જ્યારે પેન્શન ફંડ અને જાહેર છૂટક ભંડોળને મધ્યમ જોખમ તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવશે. અન્ય તમામ FPIs હાઈ-રિસ્ક કેટેગરીમાં આવશે.

ટ્વીન-બેલેન્સ શીટ સમસ્યા

♦ તાજેતરમાં નાણામંત્રી નિર્મલા સીતારમણે જણાવ્યું હતું કે ભારતીય અર્થતંત્રે ટ્વીન-બેલેન્સ શીટની સમસ્યાને દૂર કરી છે અને હવે ટ્વીન-બેલેન્સ શીટનો ફાયદો ઉઠાવે છે.

ટ્વીન-બેલેન્સ શીટની સમસ્યા શું છે?

- ટ્વીન-બેલેન્સ શીટ સમસ્યા એવી પરિસ્થિતિનો ઉલ્લેખ કરે છે જેમાં બેંકો અને કોર્પોરેટ બંને એકસાથે નાણાકીય તકલીફનો સામનો કરે છે.
- આવું ત્યારે થાય છે જ્યારે બેંકો પાસે તેમની બેલેન્સ શીટમાં નોન-પરફોર્મિંગ એસેટ્સ (ખરાબ લોન) (જાહેર ક્ષેત્રની બેંકોની NPA 2016-17માં લગભગ 12% સુધી પહોંચી ગઈ હતી) હોય છે, અને કોર્પોરેટોએ વધુ પડતું દેવું એકઠું કર્યું હોય છે, જેના કારણે એકંદર અર્થતંત્ર પર નકારાત્મક અસર થાય છે.
- RBIના તાજેતરના નાણાકીય સ્થિરતા અહેવાલમાં જણાવાયું છે કે બેંકિંગ અને કોર્પોરેટ ક્ષેત્રની બેલેન્સશીટ બંને મજબૂત થઈ છે અને ભારત ટ્વીન-બેલેન્સ શીટના ફાયદાની ટોચ પર છે.
- ગ્રોસ NPA રેશિયો ઘટીને 3.9% થઈને 10 વર્ષની નીચી સપાટીએ પહોંચી ગયો છે.
- કોર્પોરેટ બેલેન્સ શીટ પણ 10 વર્ષમાં સૌથી લાભપ્રદ છે.
- જાહેર ક્ષેત્રની બેંકોની નફાકારકતા 2014થી ત્રણ ગણી વધીને 2022-23માં ₹1 લાખ કરોડથી વધુ થઈ ગઈ છે.

સરકાર દ્વારા લેવામાં આવેલી કેટલીક પહેલો

- 4R વ્યૂહરચના (recognizing, recapitalizing, resolving, and reforming);
- મોટી લોન અંગેની માહિતી શેર કરવા માટે બેંકોને સક્ષમ કરવા માટે સેન્ટ્રલ રિપોઝીટરી ઓફ ઇન્ફોર્મેશન ઓન લાર્જ ક્રેડિટ્સ (CRILC);
- નાદારી કોડ, 2016
- ખરાબ દેવું સંભાળવા માટે નેશનલ એસેટ રિકન્સ્ટ્રક્શન કંપની (NARCL)

ઓડિટ ઓનલાઈન (AuditOnline)

♦ તાજેતરમાં પંચાયતી રાજ મંત્રાલયે વર્ચ્યુઅલ ઇવેન્ટ દ્વારા ઓડિટ ઓનલાઈનનું એક્શન ટેકન રિપોર્ટ (ATR) મોડ્યુલ લોન્ચ કર્યું છે.

ઓડિટ ઓનલાઈન વિશે

- ઓડિટ ઓનલાઇન એ પંચાયતી રાજ મંત્રાલય દ્વારા ઇ-પંચાયત મિશન મોડ પ્રોજેક્ટ (ડિજીટલ ઈન્ડિયા પ્રોગ્રામના ભાગ રૂપે) હેઠળ પંચાયત એન્ટરપ્રાઇઝ સ્યુટના ભાગ રૂપે વિકસિત ઓપન સોર્સ સોફ્ટવેર છે.
- ઑડિટ ઓનલાઇનની સાથે, મંત્રાલયે અન્ય વપરાશકર્તા-મૈત્રીપૂર્ણ એકાઉન્ટિંગ એપ્લિકેશન eGramSwaraj પણ શરૂ કરી હતી.

વિન્ડફોલ ટેક્સ

- તાજેતરમાં ભારત સરકારે સ્થાનિક પેટ્રોલિયમ ક્રૂડ પર વિન્ડફોલ ટેક્સ ફરીથી લાધો છે.

વિન્ડફોલ ટેક્સ વિશે

- **તે શુ છે?** જ્યારે ઉધોગો અણધાર્યા અને સરેરાશ કરતા વધુ નફો મેળવે છે ત્યારે તે ચોક્કસ ઉધોગો પર સરકાર દ્વારા લાદવામાં આવતો ઊંચો કર છે.
- **તે ક્યારે લાદવામાં આવે છે?**
- જ્યારે સરકારને ઉધોગની આવકમાં અચાનક વધારો જોવા મળે છે, ત્યારે તેઓ આ ટેક્સ લાદે છે.
- જો કે, આ આવકને કંપનીએ સક્રિયપણે અનુસરેલી કોઈપણ વસ્તુ સાથે લિંક કરી શકાતી નથી, જેમ કે તેની વ્યવસાય વ્યૂહરચના અથવા વિસ્તરણ.
- પરિણામે, ઉધોગના નફા પર વિન્ડફોલ ટેક્સ લાદવામાં આવે છે જ્યારે તે અસંબંધિત બાહ્ય ઘટનાઓને કારણે આવકમાં તીવ્ર વધારો અનુભવે છે.

વિન્ડફોલ ટેક્સ લાદવા પાછળનું તર્ક

- અણધાર્યા લાભોનું પુનઃવિતરણ, જ્યારે ઊંચા ભાવો ગ્રાહકોના ભોગે ઉત્પાદકોને લાભ આપે છે;
- સામાજિક કલ્યાણ યોજનાઓને ભંડોળ આપવું;
- સરકાર માટે પૂરક આવકના પ્રવાહ તરીકે;
- સરકાર માટે દેશની વ્યાપક વેપાર ખાધને સાંકડી કરવાના માર્ગ તરીકે;

કોર્પોરેટ ડેટ માર્કેટ ડેવલપમેન્ટ ફંડ (CDMDF)

- તાજેતરમાં, કેન્દ્રીય નાણાંમંત્રીએ કોર્પોરેટ ડેટ માર્કેટ ડેવલપમેન્ટ ફંડ (Corporate Debt Market Development Fund -CDMDF) લોન્ચ કર્યું હતું.

કોર્પોરેટ ડેટ માર્કેટ ડેવલપમેન્ટ ફંડ વિશે

- બજારની અવ્યવસ્થા દરમિયાન નિર્દિષ્ટ ડેટ ફંડ્સ માટે તે બેકસ્ટોપ સુવિધા છે.
- ફંડનો હેતુ નાણાકીય કટોકટીની સ્થિતિમાં તરલતા સહાય પૂરી પાડવાનો છે.
- તે વૈકલ્પિક રોકાણ ફંડ (AIF)ના રૂપમાં હશે, જેનો હેતુ તણાવના સમયમાં કોર્પોરેટ બોન્ડ માર્કેટમાં સહભાગીઓમાં આત્મવિશ્વાસ જગાડવાનો છે.
- ફંડમાં મ્યુચ્યુઅલ ફંડ્સ માટે રૂ. 33,000 કરોડની બેકસ્ટોપ સુવિધા છે.
- રૂ. 33,000 કરોડમાંથી રૂ. 30,000 કરોડ સરકાર તરફથી આવશે, જ્યારે બાકીના રૂ. 3,000 કરોડનું યોગદાન એસેટ મેનેજમેન્ટ કંપનીઓ દ્વારા કરવામાં આવશે.
- ફંડમાં યોગદાન ચોક્કસ ડેટ-ઓરિએન્ટેડ મ્યુચ્યુઅલ ફંડ સ્કીમ્સ અને મ્યુચ્યુઅલ ફંડ્સની એસેટ મેનેજમેન્ટ કંપનીઓ દ્વારા કરી શકાય છે.
- આ ફંડની ખાતરી નેશનલ ક્રેડિટ ગેરંટી ટ્રસ્ટ કંપની (NCGTC) દ્વારા આપવામાં આવે છે અને બેકસ્ટોપ સુવિધાનું સંચાલન SBI મ્યુચ્યુઅલ ફંડ દ્વારા કરવામાં આવશે.

કોણ રોકાણ કરી શકે છે?

- અહીં નિર્દિષ્ટ દેવાલક્ષી મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યોજનાઓ 'ઓપન-એન્ડેડ ડેટ ઓરિએન્ટેડ મ્યુચ્યુઅલ ફંડ સ્કીમ્સ છે, જેમાં રાતોરાત ભંડોળ અને ગિલ્ટ ફંડ્સને બાદ કરતા અને રૂઢિચુસ્ત હાઇબ્રિડ ફંડનો સમાવેશ થાય છે'.
- આ નિર્દિષ્ટ ડેટ-ઓરિએન્ટેડ સ્કીમ્સ તેમની એસેટ અંડર મેનેજમેન્ટ (AUM)ના 25 બેસિસ પોઇન્ટ્સ (0.25 ટકા) CDMDF એકમોમાં રોકાણ કરશે અને જ્યારે તેમની AUM વધશે અને દર છ મહિને તેની સમીક્ષા કરશે ત્યારે તેમનું યોગદાન વધારશે.
- જો કે, CDMDF દ્વારા તેમની AUM ઘટશે તેવા કિસ્સામાં કોઈ મુક્તિ મળશે નહીં.
- આ જ નવા મ્યુચ્યુઅલ ફંડની નિર્દિષ્ટ યોજનાઓ અથવા હાલના મ્યુચ્યુઅલ ફંડમાંથી આવી નવી યોજનાઓને લાગુ પડે છે.
- AMC એ પણ તેમની નિર્દિષ્ટ ડેટ-ઓરિએન્ટેડ સ્કીમના AUMના 2 ટકા યોગદાન એક વખતના યોગદાન તરીકે આપવા જરૂરી છે.
- આ હેતુ માટે પ્રારંભિક યોગદાન મ્યુચ્યુઅલ ફંડની નિર્દિષ્ટ યોજનાઓમાં 31 ડિસેમ્બર, 2022 સુધીના AUM પર આધારિત હશે.

બેકસ્ટોપ સુવિધા શું છે?

- બેકસ્ટોપ એ શેરના અનસબ્સ્ક્રાઇબ કરેલા હિસ્સા માટે ઓફર કરતી સિક્યોરિટીઝમાં છેલ્લો ઉપાય અથવા સુરક્ષા પ્રદાન કરવાની ક્રિયા છે.
- જ્યારે કોઈ કંપની ઈશ્યુ દ્વારા મૂડી એકત્ર કરવાનો પ્રયાસ કરતી હોય, ત્યારે તેને તેના અનસબ્સ્ક્રાઇબ કરેલ શેરોમાંથી કોઈપણ ખરીદવા માટે અંડરરાઈટર અથવા મોટા શેરધારક, જેમ કે ઈન્વેસ્ટમેન્ટ બેંક પાસેથી બેકસ્ટોપ મળી શકે છે.

RBIનો ડિજિટલ પેમેન્ટ ઈન્ડેક્સ (RBI-DPI)

- RBIના ડેટા અનુસાર, ભારતમાં ડિજિટલ પેમેન્ટ્સમાં માર્ચ 2023ના અંતમાં વાર્ષિક ધોરણે 13%ની વૃદ્ધિ જોવા મળી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- RBIનો ડિજિટલ પેમેન્ટ ઇન્ડેક્સ (RBI-DPI) સપ્ટેમ્બર 2022માં 377ની સરખામણીમાં લગભગ 395 પર પહોંચ્યો હતો.

વધારો થવાનું કારણ

- ઇન્ડેક્સમાં વધારો પેમેન્ટ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને સમગ્ર દેશમાં કામગીરીમાં નોંધપાત્ર વૃદ્ધિને આભારી છે.

DPI વિશે

- DPI (ડિજિટલ પેમેન્ટ્સ ઇન્ડેક્સ) દેશભરમાં ચુકવણીમાં ડિજિટલાઇઝેશનના સ્તરનું મૂલ્યાંકન કરે છે અને વિવિધ ડિજિટલ ચુકવણી પદ્ધતિઓની વૃદ્ધિ દર્શાવે છે. તે અર્ધ-વાર્ષિક રીતે પ્રકાશિત થાય છે અને **તેમાં વિવિધ વેઈટેજવાળા પાંચ મુખ્ય પરિમાણોનો સમાવેશ થાય છે:**
  - ચુકવણી સક્ષમતા (વેઈટેજ 25%)
  - પેમેન્ટ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર - ડિમાન્ડ-સાઇડ ફેક્ટર્સ (10%)
  - પેમેન્ટ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર - સપ્લાય-સાઇડ ફેક્ટર્સ (15%)
  - ચુકવણી કામગીરી (45%)
  - ગ્રાહક કેન્દ્રિતતા (5%)

ભારતીય કંપનીઓ ટૂંક સમયમાં ફોરેન એક્સચેન્જમાં લિસ્ટ થશે

- તાજેતરમાં જ ભારતીય કંપનીઓને તેમની સિક્યોરિટીઝને વિદેશી એક્સચેન્જો પર નિર્દિષ્ટ અધિકારક્ષેત્રોમાં સીધી સૂચિબદ્ધ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે.

સ્ટોક એક્સચેન્જ પર લિસ્ટિંગ શું છે?

- સ્ટોક એક્સચેન્જ પર લિસ્ટિંગ એ એવી પ્રક્રિયા છે જેના દ્વારા કંપનીના શેર અથવા સિક્યોરિટીઝ એક્સચેન્જ પર જાહેર ટ્રેડિંગ માટે ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવે છે.
- તે રોકાણકારોને કંપનીના સ્ટોકને ખરીદવા અને વેચવાની મંજૂરી આપે છે, કંપનીને નાણાકીય બજારોમાં મૂડી અને દૃશ્યતાની ઍક્સેસ પ્રદાન કરે છે.

વર્તમાન સ્થિતિ:

- હાલમાં, ભારતીય કંપનીઓ પોતાને સ્થાનિક સ્ટોક એક્સચેન્જમાં સૂચિબદ્ધ કર્યા વિના વિદેશમાં તેમની સિક્યોરિટીઝને સીધી સૂચિબદ્ધ કરી શકતી નથી.
- 2020માં, કેન્દ્રએ કંપનીઝ એક્ટમાં સુધારો કર્યો, વિદેશી સ્ટોક એક્સચેન્જમાં ભારતીય કંપનીઓને સીધી સૂચિબદ્ધ કરવાની મંજૂરી આપી, પરંતુ હજુ સુધી એક માળખું મૂકવામાં આવ્યું નથી.
- હાલમાં, ભારતીય કંપનીઓ અમેરિકન ડિપોઝિટરી રિસિપ્ટ્સ (NDR) અને ગ્લોબલ ડિપોઝિટરી રિસિપ્ટ્સ (GDR) દ્વારા વિદેશમાં નાણાં એકત્ર કરી શકે છે (ADR યુએસ સ્ટોક એક્સચેન્જો પર ટ્રેડ થાય છે જ્યારે GDR મોટાભાગે યુરોપિયન એક્સચેન્જો પર ટ્રેડ થાય છે અને ભંડોળ એકત્ર કરવા માટે વપરાય છે)

ભારતીય કંપનીઓ વિદેશી એક્સચેન્જ પર કેવી રીતે સૂચિબદ્ધ થશે?

- પ્રક્રિયામાં ગાંધીનગરમાં ઇન્ટરનેશનલ ફાઇનાન્શિયલ સર્વિસિસ સેન્ટર (IFSC) પર પ્રારંભિક સૂચિ સામેલ થશે, ત્યારબાદ સાત અથવા આઠ નિર્દિષ્ટ વિદેશી અધિકારક્ષેત્રોમાં સૂચિબદ્ધ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે.

મહત્વ

- તે ભારતમાં વ્યવસાયો માટે મૂડી-એક્સેસની તકોને વિસ્તૃત કરવામાં અને વધુ વિદેશી રોકાણકારોને આકર્ષવામાં મદદ કરશે, જે આખરે ભારતીય કંપનીઓ માટે વધુ સારા મૂલ્યાંકન તરફ દોરી જશે.

IFSC વિશે

- ઇન્ટરનેશનલ ફાઇનાન્શિયલ સર્વિસિસ સેન્ટર (IFSC) એ ગાંધીનગરમાં એક વિશેષ આર્થિક ક્ષેત્ર છે અને સ્થાનિક અર્થતંત્રના અધિકારક્ષેત્રની બહારના ગ્રાહકોને પૂરી પાડે છે.
- તે ભારતીય અને વિદેશી કંપનીઓને વિદેશી ચલણમાં ઑફશોર બેંકિંગ, વીમો અને સિક્યોરિટીઝ ટ્રેડિંગ સહિત વિવિધ નાણાકીય પ્રવૃત્તિઓ કરવા માટે પરવાનગી આપે છે.

મહારત્ન અને નવરત્ન શ્રેણી

- તાજેતરમાં ભારત સરકારે ઓઇલ ઇન્ડિયા લિમિટેડને 'મહારત્ન' કેટેગરીમાં ઉમેર્યું છે, જેથી કંપનીની નાણાકીય બાબતોમાં નિર્ણય લેવાની સત્તામાં વધારો થયો છે.

અગત્યના તથ્યો

- ઓઇલ ઇન્ડિયા ભારતમાં 13મું મહારત્ન સેન્ટ્રલ પબ્લિક સેક્ટર એન્ટરપ્રાઇઝ (CPSE) બની ગયું છે.
- 2010માં નવરત્નનો દરજ્જો પ્રાપ્ત કર્યા પછી, ઓઇલ ઇન્ડિયાના નુમાલીગઢ રિફાઇનરી લિમિટેડના તાજેતરના સંપાદનથી એક સંકલિત ઊર્જા કંપની તરીકે તેની સ્થિતિ વધુ મજબૂત થઈ છે.
- ઉપરાંત, સરકારે ONGC વિદેશ લિમિટેડ (OVL)ને નવરત્ન CPSEમાં ઉન્નત કર્યું છે. CPSEsની વચ્ચે OVL 14મું નવરત્ન બન્યું છે.

લાયકાત માટેના માપદંડ

મહારત્ન દરજ્જા માટે માપદંડ	નવરત્ન દરજ્જા માટે માપદંડ	મિનીરત્ન સ્થિતિ માટે માપદંડ
1. નવરત્નનો દરજ્જો હોવો જોઈએ.	1. મિનીરત્ન કેટેગરી-I અથવા અનુસૂચિ 'A' હેઠળની CPSEs હોવી જોઈએ.	મીનીરત્ન કેટેગરી-I સ્થિતિ: છેલ્લા 3 વર્ષમાં સતત નફો 3 વર્ષમાં ઓછામાં ઓછા 1માં કર પૂર્વેનો નફો રૂ. 30 કરોડ કે તેથી વધુ · સકારાત્મક નેટવર્થ સ્ટેટસ
2. નિયત જાહેર શેરહોલ્ડિંગ સાથે ભારતીય સ્ટોક એક્સચેન્જમાં સૂચિબદ્ધ હોવી જોઈએ.		
3. સરેરાશ વાર્ષિક ટર્નઓવર > રૂ. 25,000 કરોડ (છેલ્લા 3 વર્ષ)	2. છેલ્લા 5 વર્ષમાં 3માં 'ઉત્તમ' અથવા 'ખૂબ સારી' રેટિંગ હોવી.	
4. સરેરાશ વાર્ષિક નેટવર્થ > રૂ. 15,000 કરોડ (છેલ્લા 3 વર્ષ)		મીનીરત્ન કેટેગરી-II સ્થિતિ: છેલ્લા 3 વર્ષથી સતત નફો સકારાત્મક નેટવર્થ સ્ટેટસ સરકારને લીધેલી કોઈપણ લોન પર લોન/વ્યાજની ચુકવણીમાં ડિફોલ્ટ નહીં · અંદાજપત્રીય સમર્થન અથવા સરકારી ગેરંટી પર નિર્ભરતા નહીં
5. કર પછી સરેરાશ વાર્ષિક ચોખ્ખો નફો > રૂ. 5,000 કરોડ (છેલ્લા 3 વર્ષ)	3. નેટ પ્રોફિટ ટુ નેટ વર્થ, સેવાઓની કિંમત, શેર દીઠ કમાણી વગેરે સહિત નીચેના 6 પ્રદર્શન સૂચકાંકોમાં 60 અથવા તેથી વધુનો સંયુક્ત સ્કોર.	
6. નોંધપાત્ર વૈશ્વિક હાજરી/આંતરરાષ્ટ્રીય કામગીરી		

વિવાદ સે વિશ્વાસ 2.0

- તાજેતરમાં નાણા મંત્રાલયના ખર્ચ વિભાગ દ્વારા "વિવાદ સે વિશ્વાસ 2.0" યોજના શરૂ કરવામાં આવી છે, જેનો ઉદ્દેશ્ય સરકાર અને સરકારી ઉપક્રમો સાથે સંકળાયેલા કરાર સંબંધિત વિવાદોને ઉકેલવાનો છે.

અગત્યના તથ્યો

- અગાઉ, પ્રત્યક્ષ કર ચૂકવણીમાં મુકદ્દમા ઘટાડવા માટે યુનિયન બજેટ 2020-21માં વિવાદ સે વિશ્વાસ યોજનાની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
- કોવિડ-19 સમયગાળા દરમિયાન MSMEને રાહત આપવા માટે વિવાદ સે વિશ્વાસ 1 લોન્ચ કરવામાં આવી હતી.

કરાર વિવાદો શું છે?

- કરારના વિવાદો એ મતભેદ અથવા તકરાર છે, જે કરારના કરારમાં સામેલ પક્ષકારો વચ્ચે ઉદ્દભવતા હોય છે. આ વિવાદો ત્યારે થાય છે જ્યારે એક અથવા વધુ પક્ષો માને છે કે કરારમાં દર્શાવેલ શરતો અથવા જવાબદારીઓનું ઉલ્લંઘન કરવામાં આવ્યું છે, ગેરસમજ થઈ છે અથવા યોગ્ય રીતે પૂર્ણ થઈ નથી.

આ યોજના વિવાદોને ઉકેલવામાં કેવી રીતે મદદ કરશે?

- આ સ્કીમ વિવાદ પેન્ડન્સીના સ્તરના આધારે ગ્રેડ કરેલી શરતો સાથે પ્રમાણિત સ્વૈચ્છિક (વન-ટાઇમ સેટલમેન્ટ) અભિગમ પ્રદાન કરે છે.

કોને લાગુ પડે છે?

- તે તમામ વિવાદો કે જેમાં કોર્ટના ચુકાદા (30 મી એપ્રિલ 2023 સુધી પસાર કરવામાં આવ્યો હોય) માટે, કોન્ટ્રાક્ટરોને કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી અથવા માન્ય રાખવામાં આવેલી ચોખ્ખી રકમના 85% સુધીની પતાવટની રકમની ઓફર કરવામાં આવશે.
- આર્બિટ્રલ ઓર્ડર્સ (31મી જાન્યુઆરી, 2023 સુધીમાં પસાર કરેલ) માટે, જેની ઓફર કરવામાં આવેલી સેટલમેન્ટ રકમ આપવામાં આવેલી ચોખ્ખી રકમના 65 ટકા સુધીની રહેશે.
- **અમલીકરણ:** દાવાઓની પ્રક્રિયા માટે સરકારી ઇ-માર્કેટપ્લેસ (GeM) પ્લેટફોર્મનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે.
- **મહત્વ:** આ યોજના નિરાકરણ પ્રક્રિયાને સુવ્યવસ્થિત કરે છે અને કરારના વિવાદોના સમાધાનને ઝડપી બનાવવાનો હેતુ ધરાવે છે.

9મો ઈન્ડિયા ઈન્ટરનેશનલ MSME એક્સ્પો અને સમિટ 2023

- તાજેતરમાં જમ્મુ અને કાશ્મીરના ઉપરાજ્યપાલ શ્રી મનોજ સિંહાએ નવી દિલ્હીમાં 9મા ઈન્ડિયા ઈન્ટરનેશનલ MSME એક્સ્પો અને સમિટ 2023નું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતુ.

અગત્યના તથ્યો

- MSME ડેવલપમેન્ટ ફોરમ દ્વારા આયોજિત આ પ્રતિષ્ઠિત મેળાવડાએ દેશના આર્થિક વિકાસને આગળ ધપાવતા સૂક્ષ્મ, નાના અને મધ્યમ ઉદ્યોગો (MSME) ક્ષેત્રમાં નીતિ નિર્માતાઓ અને ઉદ્યોગસાહસિકો વચ્ચે સહયોગને પ્રોત્સાહન આપવા માટે એક મંચ તરીકે સેવા આપી હતી.
- JKTPO (જમ્મુ અને કાશ્મીર ટ્રેડ પ્રમોશન ઓર્ગેનાઈઝેશન) દ્વારા સમર્થિત 40થી વધુ પ્રદર્શકોએ 9મી ઈન્ડિયા ઈન્ટરનેશનલ MSME એક્સ્પો અને સમિટ 2023માં ભાગ લીધો હતો.
- આ પ્રદર્શકોએ વિવિધ ક્ષેત્રોમાં નવીન ઉત્પાદનો, સેવાઓ અને ઉકેલોની વિવિધ શ્રેણીનું પ્રદર્શન કર્યું હતું.
- શ્રી મનોજ સિંહાએ MSMEs અને વિવિધ હિતધારકો દ્વારા સ્થાપિત બૂથની વ્યક્તિગત મુલાકાત લીધી હતી.
- સૂક્ષ્મ અને નાના સાહસો સામાજિક-આર્થિક પરિવર્તન ચલાવવામાં, ખાસ કરીને મહિલા ઉદ્યોગસાહસિકો માટે નિર્ણાયક ભાગ ભજવે છે.
- જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં, 74,000થી વધુ SMEs મહિલાઓના નેતૃત્વ હેઠળ છે, જે આ સાહસો લાવે છે તે સશક્તિકરણ અને પરિવર્તનકારી પ્રભાવને પ્રકાશિત કરે છે.
- જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં MSME ક્ષેત્રની પ્રચંડ સંભાવનાઓ જોવા મળી. છેલ્લા ત્રણ વર્ષમાં, પ્રભાવશાળી 2.81 લાખ MSMEs એ ઉદ્યમ પોર્ટલ પર નોંધણી કરાવી છે .
- ઉલ્લેખનીય છે કે, શોપિયાં , પુલવામા , અનંતનાગ , બારામુલ્લા , કુલગામ અને બાંદીપોરા સહિતના જિલ્લાઓમાં સૂક્ષ્મ અને નાના એકમોનું ઝડપી વિસ્તરણ થઈ રહ્યું છે. આ જિલ્લાઓ નવા સાહસોનું કેન્દ્ર બની રહ્યા છે, જે મહત્વાકાંક્ષી ઉદ્યોગ સાહસિકોની આકાંક્ષાઓને મૂર્ત સિદ્ધિઓમાં ફેરવી રહ્યા છે.
- J&K UTના વન ડિસ્ટ્રિક્ટ વન પ્રોડક્ટ (ODOP) બોક્સનું પણ લેફ્ટનન્ટ ગવર્નર દ્વારા ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં J&Kના તમામ જિલ્લાઓને નિકાસ કેન્દ્રો તરીકે વિકસાવવા પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો.

RBIએ UPI માટે નવા ફીચર્સ લોન્ચ કર્યા

- તાજેતરમાં ભારતીય રિઝર્વ બેંક (RBI) એ યુનિફાઇડ પેમેન્ટ્સ ઇન્ટરફેસ (UPI) દ્વારા ડિજિટલ ચૂકવણીને આગળ વધારવા માટે ઘણા નવા ફીચર્સ રજૂ કર્યા છે.

ફીચર્સ વિશે

- **AI સાથે સંવાદાત્મક ચુકવણીઓ:** RBI UPI પર "સંવાદાત્મક ચુકવણીઓ" (AI બોટ્સ સાથે ઑડિયો ક્રિયાપ્રતિક્રિયા) શરૂ કરી રહી છે, જે વપરાશકર્તાઓને AI-સંચાલિત સિસ્ટમ સાથે વાતચીત કરવા સક્ષમ બનાવે છે જેથી તેઓ સુરક્ષિત રીતે વ્યવહારો શરૂ કરી શકે અને પૂર્ણ કરી શકે.
- આ નવીન મોડનો હેતુ ઉપયોગની સરળતા વધારવા અને UPIની પહોંચને વિસ્તૃત કરવાનો છે.
- **NFC સાથે ઑફલાઇન વ્યવહારો:** RBIએ નીયર ફિલ્ડ કમ્યુનિકેશન (NFC) ટેક્નૉલૉજીનો ઉપયોગ કરીને ઑફલાઇન વ્યવહારોને સક્ષમ કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો છે.
- આ અભિગમ નબળી અથવા ઇન્ટરનેટ કનેક્ટિવિટી વિનાના સંજોગોમાં ડિજિટલ પેમેન્ટને સપોર્ટ કરે છે, ઝડપ અને સુલભતામાં વધારો કરે છે.
- **સ્મોલ-વેલ્યુ પેમેન્ટ્સ માટે ટ્રાન્ઝેક્શન મર્યાદામાં વધારો:** નાની-મૂલ્યની ઑફલાઇન ડિજિટલ પેમેન્ટ્સ માટે ટ્રાન્ઝેક્શન મર્યાદા વધારીને ₹500 કરવામાં આવશે.

- જોખમો ઘટાડવા માટે ₹2,000ની એકંદર મર્યાદા યથાવત રહેશે. આ ગોઠવણ રોજિંદા નાના-મૂલ્યના વ્યવહારો માટે ઝડપી, વધુ વિશ્વસનીય અને સંપર્ક રહિત ચૂકવણીની સુવિધા આપે છે.
- **UPI-Liteનું વિસ્તરણ:** RBI દ્વારા રજૂ કરાયેલ UPI-Lite વૉલેટ, બેંકો માટે પ્રોસેસિંગ સંસાધનોને ઑપ્ટિમાઇઝ કરવાના હેતુથી, હવે દર મહિને 10 મિલિયનથી વધુ વ્યવહારો પર પ્રક્રિયા કરે છે, વ્યવહારની વિશ્વસનીયતામાં વધારો કરે છે.
- **ડિજિટલ પબ્લિક ટેક પ્લેટફોર્મ:** રિઝર્વ બેંક ઇનોવેશન હબ ઓપન આર્કિટેક્ચર અને API સાથે ઘર્ષણ રહિત ક્રેડિટ ડિલિવરી માટે ડિજિટલ પ્લેટફોર્મ વિકસાવી રહ્યું છે, જે નાણાકીય ક્ષેત્રના તમામ ખેલાડીઓ માટે સીમલેસ કનેક્ટિવિટી માટે પરવાનગી આપે છે.

UPI વિશે

- એક યુનિફાઇડ પેમેન્ટ સિસ્ટમ (UPI) એક જ મોબાઇલ એપ્લિકેશન (કોઈપણ સહભાગી બેંકની)માં બહુવિધ બેંક ખાતાઓને સત્તા આપે છે, જેમાં ભંડોળનું ત્વરિત સ્થાનાંતરણ, બિલ-શેરિંગ સુવિધા વગેરે જેવી અનેક બેંકિંગ સુવિધાઓને મર્જ કરવામાં આવે છે. તે નેશનલ પેમેન્ટ્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા દ્વારા વિકસાવવામાં આવી છે.

UPI-Lite વિશે

- UPI-Lite એ એક ઓન-ડિવાઇસ વૉલેટ સેવા છે જે રીયલ-ટાઇમમાં રેમિટર બેંકની કોર બેંકિંગ સિસ્ટમનો ઉપયોગ કર્યા વિના ઓછા મૂલ્યના વ્યવહારોને સક્ષમ કરે છે.

નેશનલ કંપની લૉ ટ્રિબ્યુનલ

- તાજેતરમાં કોર્પોરેટ અફેર્સ મંત્રાલયે (MCA) નેશનલ કંપની લૉ ટ્રિબ્યુનલમાં વિલંબ ઘટાડવા માટે ડ્રાફ્ટ માર્ગદર્શિકાને અંતિમ સ્વરૂપ આપ્યું છે.

નેશનલ કંપની લૉ ટ્રિબ્યુનલ વિશે

- કંપની અધિનિયમ, 2013 હેઠળ આવતા નાગરિક પ્રકૃતિના કોર્પોરેટ વિવાદોના નિરાકરણ માટે તે એક અર્ધ-ન્યાયિક સત્તા છે.
- કંપની એક્ટ, 2013 હેઠળ 1 જૂન, 2016ના રોજ તેની રચના કરવામાં આવી હતી.
- તેની સ્થાપના નાદારી અને કંપનીઓને સમાપ્ત કરવા સંબંધિત કાયદા પરની બાલકૃષ્ણ ઇરાડી સમિતિની ભલામણના આધારે કરવામાં આવી હતી.
- રચના માળખું: તેમાં પ્રમુખ અને જરૂરી હોય તેટલી સંખ્યામાં ન્યાયિક અને ટેકનિકલ સભ્યોનો સમાવેશ થશે.

NCLTની શક્તિઓ શું છે?

- તે સિવિલ પ્રોસિજર કોડમાં નિર્ધારિત નિયમો દ્વારા મર્યાદિત અથવા બંધાયેલ નથી અને આ કાયદાની અન્ય જોગવાઈઓ અને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા બનાવવામાં આવેલા કોઈપણ નિયમોને આધીન કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો દ્વારા માર્ગદર્શન આપવામાં આવે છે.
- તે કોઈપણ આદેશને લાગુ કરી શકે છે જે તે આપે છે તે જ રીતે કોર્ટ તેને લાગુ કરશે.
- તેની પાસે તેના પોતાના ઓર્ડરની ચકાસણી કરવાની સત્તા છે.
- તેની પોતાની કાર્યપદ્ધતિનું નિયમન કરવાની સત્તા છે.
- તે નાદારી અને નાદારી સંહિતા, 2016 હેઠળ કંપનીઓ અને મર્યાદિત જવાબદારી ભાગીદારીની નાદારી ઉકેલ પ્રક્રિયા માટે નિર્ણાયક સત્તા છે.

Infrastructure Debt Fund-NBFCs (IDF-NBFCs)

- તાજેતરમાં રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા (RBI) એ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેટ ફંડ-NBFCs (IDF-NBFCs) માટે ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સેક્ટરને ધિરાણ આપવામાં તેમની ભૂમિકાને વધારવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે સુધારેલી માર્ગદર્શિકા જારી કરી છે.

નવા ધારાધોરણો વિશે

- નવા ધારાધોરણો અનુસાર, IDF-NBFCs પાસે લઘુત્તમ ચોખ્ખી માલિકીનું ભંડોળ (NOF) રૂ. 300 કરોડ અને કેપિટલ-ટુ-રિસ્ક વેઇટેડ એસેટ્સ રેશિયો (CRAR) ઓછામાં ઓછું 15 ટકા હોવું જોઈએ, જેમાં લઘુત્તમ ટિયર 1 કેપિટલ 10% હોવી જોઈએ.
- તેમને ઓછામાં ઓછી પાંચ વર્ષની પાકતી મુદત સાથે રૂપિયા અથવા ડૉલર-ડિનોમિનેટેડ બોન્ડ દ્વારા ભંડોળ ઊભું કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે.
- IDF-NBFCs માટે પ્રાયોજક માટેની આવશ્યકતા દૂર કરવામાં આવી છે, અને શેરધારકો હવે અન્ય NBFCs જેવી જ ચકાસણીમાંથી પસાર થશે.
- **ઉદ્દેશ્ય:** આ ફેરફારોનો હેતુ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સમાં લાંબા ગાળાના દેવાના વધુ પ્રવાહને સરળ બનાવવા અને ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ક્ષેત્રમાં ધિરાણના નિયમોને સુમેળ બનાવવાનો છે.

IDF-NBFC શું છે?

- ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેટ ફંડ-નોન-બેંકિંગ ફાઈનાન્સિયલ કંપનીઓ (IDF-NBFCs) એ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સમાં લાંબા ગાળાના દેવાના પ્રવાહને સરળ બનાવવાના હેતુથી NBFCs તરીકે નોંધાયેલ વિશિષ્ટ નાણાકીય સંસ્થાઓ છે.
- તેઓ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટને ટેકો આપવા માટે, સામાન્ય રીતે ઓછામાં ઓછી પાંચ વર્ષની પરિપક્વતા સાથે, બોન્ડ્સ જારી કરીને ભંડોળ એકત્ર કરે છે.
- આ સંસ્થાઓ પરિવહન, ઉર્જા અને ટેલિકોમ્યુનિકેશન જેવા ક્ષેત્રોમાં મોટા પાયાના માળખાકીય પ્રોજેક્ટને ધિરાણ આપવામાં નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવે છે.

NBFCને આપવામાં આવેલ મંજૂરી

- રિફાઇનાન્સ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સ કે જેમણે વ્યવસાયિક કામગીરીનું ઓછામાં ઓછું એક વર્ષ પૂર્ણ કર્યું છે.
- સીધા ધિરાણકર્તા તરીકે ફાયનાન્સ ટોલ-ઓપરેટ-ટ્રાન્સફર (TOT) પ્રોજેક્ટ્સ.

ગ્લોબલ ફાઇનાન્સ સેન્ટ્રલ બેંકર રિપોર્ટ 2023માં 'A+' રેટિંગ

- તાજેતરમાં RBIના ગવર્નર શક્તિકાંત દાસે ગ્લોબલ ફાઇનાન્સ સેન્ટ્રલ બેંકર રિપોર્ટ 2023 માં 'A+' રેટિંગ હાંસલ કર્યું છે, જે ભારતીય રિઝર્વ બેંકમાં તેમના અસાધારણ નેતૃત્વને પ્રકાશિત કરે છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ જાહેરાત RBI દ્વારા સોશિયલ મીડિયા પ્લેટફોર્મ 'X' (અગાઉ ટ્વિટર તરીકે ઓળખાતી App) પર તેની સત્તાવાર સંચાર ચેનલ દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
- આ માન્યતાએ શક્તિકાંત દાસને ત્રણ કેન્દ્રીય બેંક ગવર્નરોની યાદીમાં ટોચ પર મૂક્યા છે.
- ગ્લોબલ ફાઇનાન્સ સેન્ટ્રલ બેન્કર રિપોર્ટ કાર્ડ્સ 2023 માં 'A+' ગ્રેડ મેળવનારા સેન્ટ્રલ બેંકના ગવર્નર્સની ચુનંદા કેટેગરીમાં શક્તિકાંત દાસ સાથે સ્વિટ્ઝર્લેન્ડના થોમસ જે. જોર્ડન અને વિયેટનામના ગુયેન થી હોંગનો પણ જોડાયા છે.
- આ માન્યતા ગવર્નર દાસની વિશ્વની સૌથી પ્રભાવશાળી અને અસરકારક કેન્દ્રીય બેંક નેતાઓમાંની એક તરીકેની સ્થિતિને મજબૂત બનાવે છે.
- ગ્લોબલ ફાઇનાન્સ દ્વારા 1994થી સેન્ટ્રલ બેંકર રિપોર્ટ કાર્ડ્સ દર વર્ષે પ્રકાશિત કરવામાં આવે છે.
- આ રિપોર્ટ કાર્ડ્સ 101 મુખ્ય દેશો, પ્રદેશો અને જિલ્લાઓના સેન્ટ્રલ બેંકના ગવર્નર્સની કામગીરીનું વિસ્તૃત મૂલ્યાંકન પૂરું પાડે છે, જેમાં યુરોપિયન યુનિયન, ઇસ્ટર્ન કેરેબિયન સેન્ટ્રલ બેંક, બેંક ઓફ સેન્ટ્રલ આફ્રિકન સ્ટેટ્સ અને સેન્ટ્રલ બેંક ઓફ વેસ્ટ આફ્રિકન સ્ટેટ્સ જેવી અગ્રણી સંસ્થાઓનો સમાવેશ થાય છે.

ભારત-મધ્ય પૂર્વ-યુરોપ આર્થિક કોરિડોર (India-Middle East-Europe Economic corridor-IMEC)

- તાજેતરમાં, ભારતના વડાપ્રધાને ભારત-મધ્ય પૂર્વ-યુરોપ મેગા આર્થિક કોરિડોર શરૂ કરવાની જાહેરાત કરી હતી.

ભારત-મધ્ય પૂર્વ-યુરોપ આર્થિક કોરિડોર વિશે

- આ પ્રોજેક્ટમાં ભારત, UAE, સાઉદી અરેબિયા, યુરોપિયન યુનિયન, ફ્રાન્સ, ઇટાલી, જર્મની અને યુએસનો સમાવેશ થાય છે.
- આ પ્રોજેક્ટનો ઉદ્દેશ ઊર્જા ઉત્પાદનો સહિત સંકળાયેલા દેશો વચ્ચે વધુ વેપારને સક્ષમ કરવાનો રહેશે.
- IMECમાં ભારતને ગલ્ફ પ્રદેશ સાથે જોડતો ઇસ્ટર્ન કોરિડોર અને ગલ્ફ પ્રદેશને યુરોપ સાથે જોડતો ઉત્તર કોરિડોરનો સમાવેશ થાય છે.
- તેમાં રેલવે અને શિપ-રેલ ટ્રાન્ઝિટ નેટવર્ક અને રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ રૂટનો સમાવેશ થશે.
- કોરિડોરમાં રેલ લિંક તેમજ વીજળી કેબલ, હાઇડ્રોજન પાઇપલાઇન અને હાઇ-સ્પીડ ડેટા કેબલનો સમાવેશ થશે.
- આવનારા સમયમાં તે ભારત, પશ્ચિમ એશિયા અને યુરોપ વચ્ચે આર્થિક એકીકરણનું મુખ્ય માધ્યમ બની રહેશે.
- રેલવે અને શિપિંગ કોરિડોર પાર્ટનરશિપ ફોર ગ્લોબલ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ઇન્વેસ્ટમેન્ટ (PGII)નો એક ભાગ છે.

PGII વિશે મુખ્ય બાબતો

- વિકાસશીલ રાષ્ટ્રોમાં ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સને ભંડોળ પૂરું પાડવા માટે G7 રાષ્ટ્રો દ્વારા સહયોગી પ્રયાસ છે.
- તે એક વિકાસલક્ષી પહેલ છે જેનો ઉદ્દેશ વિકાસશીલ દેશોમાં માળખાગત અંતરને ઘટાડવા તેમજ વૈશ્વિક સ્તરે SDGs પર પ્રગતિને વેગ આપવા માટે મદદ કરવાનો છે.
- ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્લાનની જાહેરાત સૌપ્રથમ જૂન 2021માં યુકેમાં G7 સમિટ દરમિયાન કરવામાં આવી હતી.
- સામૂહિક રીતે, તે નિર્ણાયક ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરમાં રોકાણ કરવા માટે 2027 સુધીમાં G7માંથી લગભગ $600 બિલિયન એકત્ર કરવાનું લક્ષ્ય રાખે છે જે જીવનને સુધારે છે અને આપણા બધા લોકો માટે વાસ્તવિક લાભ પહોંચાડે છે.

વિશ્વ ખાદ્ય ભાવ સૂચકાંક

- યુનાઈટેડ નેશન્સ ફૂડ એન્ડ એગ્રીકલ્ચર ઓર્ગેનાઈઝેશન (FAO) એ અહેવાલ આપ્યો છે કે વિશ્વ ખાદ્ય ભાવ સૂચકાંક તાજેતરમાં બે વર્ષની નીચી સપાટીએ આવી ગયો છે.
- આ ઘટાડો પાછલા મહિનાના રિબાઉન્ડને ઉલટાવી ગયો, મોટાભાગની ખાદ્ય ચીજવસ્તુઓમાં ઘટાડો જોવા મળી રહ્યો છે, જોકે ચોખા અને ખાંડના ભાવ સિવાય.
- ફૂડ એન્ડ એગ્રીકલ્ચર ઓર્ગેનાઈઝેશન (FAO) દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ FPI એ ખાદ્ય ચીજવસ્તુઓની ટોપલીના આંતરરાષ્ટ્રીય ભાવમાં માસિક ફેરફારનું માપ છે.
- તેમાં સરેરાશ પાંચ કોમોડિટી જૂથના ભાવ સૂચકાંકોનો સમાવેશ થાય છે - અનાજ, તેલીબિયાં, ડેરી ઉત્પાદનો, માંસ અને ખાંડ, જે દરેક જૂથના સરેરાશ નિકાસ હિસ્સા સાથે ભારિત છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય ઘટનાઓ

ભારત કોમનવેલ્થ જૂથનું અધ્યક્ષ બન્યું

- તાજેતરમાં વૈશ્વિક નાણાકીય આર્કિટેક્ચરના સુધારા માટે કોમનવેલ્થ કોલ ફોર ફાયનાન્સ મિનિસ્ટર્સ વર્કિંગ ગ્રૂપના અધ્યક્ષ તરીકે ભારત અને ઉપાધ્યક્ષ તરીકે નાઈજીરિયાની નિયુક્તિ કરવામાં આવી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- વોશિંગ્ટન ડીસીમાં યોજાયેલી કોમનવેલ્થ ફાઇનાન્સ મિનિસ્ટર્સ હાઇ-લેવલ વર્કિંગ ગ્રૂપ મીટિંગ દરમિયાન, ઘણા કોમનવેલ્થ દેશોના નાણા મંત્રીઓએ નબળા દેશો માટે વિકાસ ધિરાણની ઉપલબ્ધતામાં સુધારો કરવા માટે વૈશ્વિક નાણાકીય આર્કિટેક્ચરમાં વ્યાપક ફેરફાર કરવા વિનંતી કરી છે.
- **<u>નાણાકીય આર્કિટેક્ચરના સુધારા પર ભારત કોમનવેલ્થ જૂથની અધ્યક્ષતા કરશે:</u>**
- તેઓ વૈશ્વિક નાણાકીય આર્કિટેક્ચરના સુધારા માટે કોમનવેલ્થ કોલ ફોર ફાયનાન્સ મિનિસ્ટર્સ વર્કિંગ ગ્રૂપના અધ્યક્ષ તરીકે ભારત અને નાઈજીરિયાને નાયબ અધ્યક્ષ તરીકે નિયુક્ત કરવા પણ સંમત થયા છે.
- સુધારા માટેની મંત્રીઓની સંયુક્ત માંગ વિકાસશીલ દેશોની જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા અને વૈશ્વિક આર્થિક સ્થિરતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે તેમની સહિયારી પ્રતિબદ્ધતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.
- **<u>કોમનવેલ્થ નાણા મંત્રીઓની ઉચ્ચ-સ્તરીય કાર્યકારી જૂથની બેઠકનું મહત્વ:</u>**
- કોમનવેલ્થ નાણાં મંત્રીઓની પ્રથમ ઉચ્ચ-સ્તરીય કાર્યકારી જૂથની બેઠક, જે 2023ની વિશ્વ બેંક જૂથ અને આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાકીય ભંડોળની સ્પ્રિંગ મીટિંગ્સ દરમિયાન યોજાઇ હતી, નાણાં મંત્રીઓએ રાષ્ટ્રીય રાજકોષીય નીતિઓ, નાણાકીય સ્થિરતાના પગલાં, વિકાસ માટે પાત્રતાના માપદંડ અને સંભવિત સુધારાઓ વિશે ચર્ચા કરી હતી, જે વધુ સમાન નાણાકીય માળખા તરફ દોરી શકે છે.
- મંત્રીઓએ ભંડોળ વધારવા માટે કોઈપણ સુધારાની જરૂરિયાત પર ભાર મૂક્યો હતો અને નબળા દેશોને સ્થિતિસ્થાપકતા બનાવવામાં અને ટકાઉ વિકાસ હાંસલ કરવામાં મદદ કરવા માટે સહાયની ફાળવણી કરતી વખતે નબળાઈની વાસ્તવિકતાઓને ધ્યાનમાં લીધી હતી.

કોમ્પ્રેસ્ડ બાયોગેસ પર વૈશ્વિક પરિષદ

- તાજેતરમાં કોમ્પ્રેસ્ડ બાયોગેસ (CBG) પર બે દિવસીય વૈશ્વિક પરિષદનું આયોજન IFGE-CBG પ્રોડ્યુસર્સ ફોરમ દ્વારા પેટ્રોલિયમ અને કુદરતી ગેસ મંત્રાલયના સહયોગથી કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- ભારતમાં CBGના પ્રચાર માટે આ એક મહત્વપૂર્ણ ઘટના છે.
- આ પરિષદ 17થી 18 એપ્રિલના રોજ યોજાઇ હતી.
- તે ભારતમાં CBG ઉદ્યોગના વિકાસ અને વિકાસ માટે પ્રગતિશીલ નીતિ માળખું બનાવવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

ઉદ્દેશ્ય અને યોજના

- કોન્ફરન્સનો પ્રાથમિક ઉદ્દેશ્ય CBG ઉદ્યોગના વિકાસ માટે ભારત સરકાર દ્વારા લેવામાં આવેલી પહેલો વિશે ઉદ્યોગને માહિતગાર કરવાનો છે અને જ્યાં નીતિમાં ફેરફારની જરૂર છે તેવા ક્ષેત્રોને ઓળખવાનો છે.

CBGના ગુણધર્મો અને ઉપયોગ

- CBG પાસે CNG (કમ્પ્રેસ્ડ નેચરલ ગેસ) જેવી જ ગુણધર્મો છે.
- તે એક ગ્રીન રિન્યુએબલ વિકલ્પ છે જેનો ઉપયોગ ઓટોમોટિવ, ઔદ્યોગિક અને વ્યાપારી વિસ્તારોમાં કરી શકાય છે, જે તેને બહુમુખી અને ટકાઉ ઉર્જા સ્ત્રોત બનાવે છે.

સંસ્થાકીય ભાગીદારો અને સહાયક સંસ્થાઓ

- કોન્ફરન્સના સંસ્થાકીય ભાગીદારો TERI, NAMA ફેસિલિટી, ડ્યુશ ગેસેલશાફ્ટ ફર ઇન્ટરનેશનલ ઝુસામેનારબીટ (GIZ) GmbH, અને LCB ફોરમ (લો કાર્બન બાયોફ્યુઅલ ફોરમ), ગ્રીસ છે.
- ઈન્ડિયન ઓઈલ કોર્પોરેશન સહાયક સંસ્થાઓમાંની એક છે.

IFGEનું મિશન

- IFGE (ઈન્ડિયન ફેડરેશન ઑફ ગ્રીન એનર્જી)નું મિશન કાર્યશાળાઓ, પરિષદો અને નીતિ હિમાયત પહેલનું આયોજન કરવા જેવી આઉટરીચ પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા આર્થિક વિકાસના દરેક ક્ષેત્રમાં ટકાઉ રીતે ઊર્જા સુરક્ષાને પ્રોત્સાહન આપવાનું છે.
- **<u>IFGE:</u>** CBG નિર્માતા ફોરમનો હેતુ છે.
- ઉત્પાદક ફોરમ LOI ધારકો, હિતધારકો, સંભવિત રોકાણકારો માટે તાલીમ અને જાગૃતિ કાર્યક્રમો પ્રદાન કરશે, જેમાં ઉદ્યોગનાં સભ્યો માટે નીતિગત હિમાયત સામેલ છે.

એક્સરસાઇઝ INIOCHOS-23

- એક્સરસાઇઝ INIOCHOS-23 એ ગ્રીસ એરફોર્સ દ્વારા આયોજિત બહુ-રાષ્ટ્રીય હવાઈ કવાયત છે, જેમાં ભારતીય વાયુસેના (IAF) એ ભાગ લીધો હતો.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

અગત્યના તથ્યો

- તે ત્રણ કવાયતમાંથી એક છે જેમાં IAF એ એક સાથે ભાગ લીધો હતો, જેમાં કલાઈકુંડા ખાતે US સાથે ચાલી રહેલી એક્સરસાઇઝ કોપ ઇન્ડિયા અને ફ્રાન્સ દ્વારા આયોજિત બહુપક્ષીય કવાયત ઓરિઓન સામેલ છે, જેમાં ચાર રાફેલ લડાકુ વિમાનો ભાગ લીધો હતો.
- એક્સરસાઇઝ કવાયત INIOCHOS-23 24 એપ્રિલથી 4 મે દરમિયાન ગ્રીસના આન્દ્રવિડા એર બેઝ પર આયોજિત કરવામાં આવી હતી.

ઓપરેશન કાવેરી

- તાજેતરમાં ભારત સરકારે સુદાનમાં ફસાયેલા ભારતીય નાગરિકોને બહાર કાઢવા માટે બચાવ અભિયાન શરૂ કર્યું હતું.

સુદાનમાં ફસાયેલા ભારતીયોની સંખ્યા

- સત્તાવાર માહિતી મુજબ, સુદાનમાં લગભગ 4,000 ભારતીયો ફસાયેલા હતા.
- હિંસાગ્રસ્ત આફ્રિકન રાષ્ટ્રમાંથી ભારતીયોને બહાર કાઢવા માટે ભારત સરકારે બે C-130s એરક્રાફ્ટ અને નેવી જહાજ INS સુમેધાને તૈનાત કર્યા હતા.

કાવેરી નામનો સાંકેતિક અર્થ

- સુદાનમાં બચાવ કાર્યને પ્રતીકાત્મક કારણસર ઓપરેશન કાવેરી નામ આપવામાં આવ્યું હતું.
- કાવેરી એ કર્ણાટક અને તમિલનાડુમાંથી વહેતી એક મહત્વપૂર્ણ નદી છે, જેને દેવી કાવેરીઅમ્મા તરીકે પૂજવામાં આવે છે.
- આ નામ એક નદીનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે જે અવરોધો છતાં તેના ગંતવ્ય સુધી પહોંચે છે, જે સુદાનમાં અટવાયેલા ભારતીયોના સુરક્ષિત પરત આવવાનું પ્રતીક છે.

ઓપરેશન ગંગા

- આ પહેલીવાર નથી જ્યારે ભારત સરકારે બચાવ અભિયાન શરૂ કર્યું હોય અને તેને નદીનું નામ આપ્યું હોય.
- ભારત સરકારે એક વર્ષ કરતા પણ વધુ સમય પહેલા યુદ્ધગ્રસ્ત યુક્રેનમાંથી ભારતીયોને બહાર કાઢ્યા હતા અને આ બચાવ કામગીરીને ઓપરેશન ગંગા નામ આપવામાં આવ્યું હતું.
- ગંગા એક વિશાળ જળ સ્ત્રોત છે અને ભારતમાં તેની પૂજા પણ કરવામાં આવે છે.

અમેરિકન રાજ્ય પેન્સિલવેનિયાએ દિવાળીને સત્તાવાર રજા તરીકે માન્યતા આપી

- તાજેતરમાં અમેરિકન રાજ્યએ દિવાળીને સત્તાવાર રાજ્ય રજા તરીકે માન્યતા આપી છે: સેનેટર નિકિલ સાવલે ટ્વિટ કર્યું હતું કે યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં પેન્સિલવેનિયા રાજ્યએ દિવાળી, હિન્દુ તહેવારને રાષ્ટ્રીય રજા તરીકે જાહેર કરી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- દિવાળીને સત્તાવાર રાજ્ય રજા બનાવવાનો કાયદો રાજ્યના સેનેટર્સ ગ્રેગ રોથમેન અને નિકિલ સાવલે આ વર્ષના ફેબ્રુઆરીમાં રજૂ કર્યો હતો.
- સેનેટ દ્વારા સર્વસંમતિથી બિલ પસાર કરવામાં આવ્યું હતું.
- માય ટ્રીન ટિયર્સ અનુસાર, પેન્સિલવેનિયામાં લગભગ 200,000 દક્ષિણ એશિયાઇ રહેવાસીઓ છે, જેમાંથી ઘણા લોકો ભેગા થવાના સમય તરીકે દિવાળીની ઉજવણી કરે છે.
- સેનેટર સાવલે આ બિલ રજૂ કરવાની તક બદલ સેનેટર રોથમેનનો આભાર વ્યક્ત કર્યો અને દિવાળીની ઉજવણી કરનારા તમામ પેન્સિલવેનિયનને આવકાર્યા.

ઓસ્ટ્રેલિયા દ્વારા ત્રીજા વ્યક્તિગત ક્વાડ સમિટનું આયોજન

- તાજેતરમાં ઑસ્ટ્રેલિયામાં આયોજિત ત્રીજી વ્યક્તિગત ક્વાડ સમિટમાં રાષ્ટ્રપતિ જો બિડેન, વડા પ્રધાન ફ્યુમિયો કિશિદા, વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી અને વડા પ્રધાન એન્થોની અલ્બેનિસની ભાગીદારી જોવા મળી હતી.

ક્વાડ લીડર્સ સમિતનું સિડનીમાં આયોજન

- યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ, જાપાન, ભારત અને ઑસ્ટ્રેલિયાનો સમાવેશ કરતું ક્વાડ, દરિયાઈ સુરક્ષા, ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર વિકાસ અને આર્થિક એકીકરણ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને મુક્ત અને ખુલ્લા ઈન્ડો-પેસિફિકને પ્રોત્સાહન આપવા માંગે છે.
- નેતાઓએ પ્રાદેશિક સુરક્ષા, આર્થિક વિકાસ અને રોગચાળાની પુનઃપ્રાપ્તિ સંબંધિત વિવિધ મુદ્દાઓ પર ચર્ચા કરી હતી.

ASEAN અને પેસિફિક આઇલેન્ડ ફોરમ સાથે ભાગીદારીને મજબૂત બનાવવી

- ક્વાડ સમિટની મુખ્ય થીમ પૈકીની એક પ્રાદેશિક સંગઠનો જેમ કે એસોસિએશન ઑફ સાઉથઇસ્ટ એશિયન નેશન્સ (ASEAN) અને પેસિફિક આઇલેન્ડ ફોરમ સાથે ભાગીદારીને મજબૂત કરવાના જૂથના પ્રયાસો પર હતી.
- ક્વાડે વધુ પ્રાદેશિક એકીકરણ અને સહકારને પ્રોત્સાહન આપવા માટે આ સંસ્થાઓ સાથે જોડાવાની માંગ કરી છે.
- મુક્ત અને ખુલ્લા ઈન્ડો-પેસિફિકને પ્રોત્સાહન આપવાના તેના પ્રયાસોમાં ASEAN ક્વાડ માટે મુખ્ય ભાગીદાર છે.
- જૂથે આંતરરાષ્ટ્રીય કાયદાને જાળવી રાખવા, શાંતિ અને સ્થિરતાને પ્રોત્સાહન આપવા અને પ્રદેશમાં આર્થિક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાના મહત્વ પર ભાર મૂક્યો છે.
- ક્વાડે પેસિફિક ટાપુઓ ફોરમ સાથે તેના સંબંધોને મજબૂત કરવા માટે પણ કામ કર્યું છે, જે પ્રાદેશિક સહકાર અને વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાનું મુખ્ય પ્લેટફોર્મ છે.

G20 પાર્ક

- તાજેતરમાંભારતેદિલ્હીમાંG20પાર્કબનાવવાનોપ્રસ્તાવમૂક્યોહતો.

અગત્યના તથ્યો

- શાંતિ પથ અને રીંગરોડ જંક્શન પર સ્થિત આ પાર્ક "વન અર્થ, વન ફેમિલી, વન ફ્યુચર" થીમ પર આધારિત હશે.
- ઉધાનમાંના શિલ્પો G20 દેશોના રાષ્ટ્રીય પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓનું નિરૂપણ કરશે અને "વેસ્ટ ટુ વન્ડર" ખ્યાલનો ઉપયોગ કરીને બનાવવામાં આવશે.
- દરેક શિલ્પ નવી દિલ્હી મ્યુનિસિપલ કાઉન્સિલના યાર્ડ અને અન્ય એજન્સીઓમાંથી મેળવેલા ભંગાર અને અન્ય વેસ્ટ મટિરિયલમાંથી બનાવવામાં આવશે.

- લલિત કલા એકેડમી આર્ટવર્ક પ્રોજેક્ટ્સને પ્રોત્સાહન આપવા અને બનાવવા માટે જવાબદાર રહેશે.
- દરેક શિલ્પમાં ઉપયોગમાં લેવાતા ધાતુના કલાના ટુકડાઓ 5-7 ફૂટ બાય 4-5 ફૂટના પરિમાણો ધરાવશે.
- અધિકારીઓના જણાવ્યા અનુસાર, G20 પાર્કનો વિચાર દિલ્હીની ઓળખ એક એવા શહેર તરીકે વધારે છે જે કલા અને સંસ્કૃતિને મહત્વ આપે છે.
- દિલ્હી, મધ્યપ્રદેશ, આંધ્રપ્રદેશ, કેરળ, ઓડિશા, હરિયાણા, પશ્ચિમ બંગાળ, તમિલનાડુ, બિહાર, ગુજરાત, કર્ણાટક અને છત્તીસગઢ સહિત ભારતના વિવિધ રાજ્યોના કલાકારો હાલમાં વિવિધ G20 દેશોના રાષ્ટ્રીય પક્ષીઓ અને પ્રાણીઓ બનાવવાનું કામ કરી રહ્યા છે.

અજેય વોરિયર - 2023

- તાજેતરમાં "અજેય વોરિયર-2023: સંયુક્ત સૈન્ય કવાયત"ની 7મી આવૃત્તિ યુનાઇટેડ કિંગડમમાં સેલિસ્બરી પ્લેન્સ ખાતે યોજાઇ હતી.

અગત્યના તથ્યો

- આ કવાયતની છેલ્લી આવૃત્તિ ઓક્ટોબર 2021માં ઉત્તરાખંડના ચૌબટિયામાં યોજાઈ હતી.
- આ કવાયતમાં યુનાઇટેડ કિંગડમની 2 રોયલ ગોરખા રાઇફલ્સના સૈનિકો અને ભારતીય સેનાની બિહાર રેજિમેન્ટના સૈનિકો સામેલ છે.
- ભારતીય સૈન્યની ટુકડી 26 એપ્રિલ, 2023ના રોજ ભારતીય વાયુસેનાના C-17 એરક્રાફ્ટ દ્વારા બ્રિઝ નોર્ટન ખાતે આવી પહોંચી હતી, જેમાં સ્વદેશી શસ્ત્રો અને સાધનો આવ્યા હતા.
- આ કવાયતનો પ્રાથમિક ઉદ્દેશ સકારાત્મક લશ્કરી સંબંધોને વધારવાનો, એકબીજાની શ્રેષ્ઠ પદ્ધતિઓમાંથી શીખવાનો અને યુએનના આદેશ હેઠળ શહેરી અને અર્ધ-શહેરી વાતાવરણમાં કંપની-સ્તરની પેટા-પરંપરાગત કામગીરી હાથ ધરવા માટે એકસાથે કામ કરવાની ક્ષમતાને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- આ કવાયતનો હેતુ બંને સેનાઓ વચ્ચે આંતર-સંચાલનક્ષમતા, મિત્રતા, સૌહાર્દ અને મિત્રતા વિકસાવવાનો પણ છે.
- આ કવાયતમાં બે ઘટકોનો સમાવેશ થાય છે: બટાલિયન સ્તરે કમાન્ડ પોસ્ટ એક્સરસાઇઝ (CPX) અને કંપની-સ્તરની ફિલ્ડ ટ્રેનિંગ એક્સરસાઇઝ (FTX).
- સહભાગીઓ વિવિધ સિમ્યુલેટેડ પરિસ્થિતિઓમાં તેમની કાર્યકારી કુશળતાનું પરીક્ષણ કરવા, એકબીજાના ઓપરેશનલ અનુભવોમાંથી શીખતી વખતે પોતાની વ્યૂહાત્મક કવાયતનું પ્રદર્શન અને સુધારણા કરવા માટે વિવિધ મિશનમાં જોડાશે.
- આ કવાયત ભારતીય સેના અને બ્રિટિશ આર્મી વચ્ચે સંરક્ષણ સહયોગમાં એક મહત્વપૂર્ણ સીમાચિહ્નરૂપ છે અને બંને રાષ્ટ્રો વચ્ચેના દ્વિપક્ષીય સંબંધોને વધુ પ્રોત્સાહન આપે છે.

બુલંદ ભારત એક્સરસાઇઝ

- તાજેતરમાં ભારતીય સૈન્યએ અરુણાચલ પ્રદેશમાં પૂર્વીય થિયેટરની ઉચ્ચ-ઉંચાઈની રેન્જમાં એક વિભાગીય-સ્તરની સંકલિત તાલીમ કવાયત હાથ ધરી હતી, જેનું કોડનેમ બુલંદ ભારત એક્સરસાઇઝ હતું.

અગત્યના તથ્યો

- એક મહિના સુધી ચાલેલી કવાયતનો હેતુ નિયુક્ત લક્ષ્યોના વિનાશ તરફ આર્ટિલરી બંદૂકો અને પાયદળના ફાયર સપોર્ટ ઘટકોના સંકલિત ફાયરિંગ દ્વારા સંકલિત ફાયરપાવર ઘટાડવા માટેની યોજનાઓને ચકાસવાનો હતો.
- વધુમાં, આ કવાયતમાં આર્ટિલરી અને પાયદળની સર્વેલન્સ અને ફાયરપાવર ક્ષમતાઓના સંકલિત ઉપયોગનું મૂલ્યાંકન કરવાનો સમાવેશ થાય છે.

પ્રોજેક્ટ સંજય

- ભારતીય સેના પોતાને "ભવિષ્ય માટે તૈયાર, ટેક્નોલોજી આધારિત, ઘાતક અને ચપળ બળ"માં પરિવર્તિત કરવાનો ધ્યેય ધરાવે છે.
- આ વિઝનને હાંસલ કરવા માટે, તેણે પ્રોજેક્ટ સંજય નામનો પ્રોજેક્ટ શરૂ કર્યો છે, જે આર્મીની બેટલફિલ્ડ સર્વેલન્સ સિસ્ટમના નિર્માણ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ સિસ્ટમનો પ્રાથમિક ઉદ્દેશ કમાન્ડરો અને કર્મચારીઓને ઝડપી નિર્ણય લેવા માટે સંયુક્ત ઓપરેશનલ ચિત્ર પ્રદાન કરવાનો છે.
- ભારત ઈલેક્ટ્રોનિક્સ લિમિટેડ આ મહત્વાકાંક્ષી પ્રોજેક્ટનું સિસ્ટમ ઈન્ટિગ્રેટર છે.
- તેણે વિવિધ ભૂપ્રદેશોમાં પ્રોજેક્ટને માન્ય કર્યો છે અને હવે તે ડિસેમ્બર 2025 સુધીમાં ક્ષેત્રની રચના માટે સર્વેલન્સ કેન્દ્રો પહોંચાડી રહ્યું છે.

પ્રોજેક્ટ્સ

- સેના SAMA, કોમ્બેટ ઇન્ફોર્મેશન ડિસિઝન સપોર્ટ સિસ્ટમ, ઇ-સિટ્રેપ, પ્રોજેક્ટ અવગત, પ્રોજેક્ટ અનુમાન અને પ્રોજેક્ટ INDRA સહિત અન્ય ઘણા પ્રોજેક્ટ્સ પર કામ કરી રહી છે.
- તમામ સ્તરે કમાન્ડરો અને કર્મચારીઓને પરિસ્થિતિલક્ષી જાગૃતિ પ્રદાન કરવા માટે SAMA વિકસાવવામાં આવી રહી છે. તે અધિકૃતતા અને ભૂમિકાઓના આધારે એક વ્યાપક યુદ્ધભૂમિ ચિત્ર રજૂ કરશે.
- કોમ્બેટ ઇન્ફોર્મેશન ડિસિઝન સપોર્ટ સિસ્ટમને આર્મી ઇન્ફોર્મેશન એન્ડ ડિસિઝન સપોર્ટ સિસ્ટમ તરીકે ફરીથી ડિઝાઇન કરવામાં આવી રહી છે, જે તમામ ઓપરેશનલ અને મેનેજરીયલ ઇન્ફોર્મેશન સિસ્ટમ્સના ઇનપુટ્સને એકીકૃત કરશે.
- E-Sitrep એન્ટરપ્રાઇઝ-ક્લાસ GIS પ્લેટફોર્મ પર પરિસ્થિતિગત રિપોર્ટિંગ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે.
- પ્રોજેક્ટ અવગત PM ગતિ શક્તિ દ્વારા પ્રેરિત છે, જેનો ઉદ્દેશ એક જ GIS પ્લેટફોર્મ પર મલ્ટિ-ડોમેન અવકાશી જાગૃતિ લાવવાનો છે.
- પ્રોજેક્ટ અનુમાન એ નેશનલ સેન્ટર ફોર મિડિયમ-રેન્જ વેધર ફોરકાસ્ટિંગ (NCMRWF)ના સહયોગથી તેના ઘટકો માટે કસ્ટમાઇઝ્ડ હવામાન આગાહી પ્રાપ્ત કરવા માટેની પહેલ છે.
- પ્રોજેક્ટ INDRA 47 રેકોર્ડ ઓફિસોમાં જુનિયર કમિશન્ડ ઓફિસર્સ અને અન્ય કર્મચારીઓના ડેટાબેઝનું સંચાલન કરશે.

ASAAN એપ્લિકેશન

- આર્મીની ASAAN એપ્લિકેશન એ અગ્નિપથ એડમિનિસ્ટ્રેશન અને નેટવર્કિંગ માટેનું સોફ્ટવેર છે.
- તેનો ઉપયોગ 1 જાન્યુઆરી, 2023થી અગ્નિવીરોની પ્રથમ બેચ માટે કરવામાં આવ્યો હતો જેઓ તાલીમ કેન્દ્રોમાં જોડાયા હતા.
- ઇ-ઑફિસની રજૂઆત સાથે, ડિજિટલ હસ્તાક્ષરોનો ઉપયોગ ઑક્ટોબર 2022માં શૂન્યની નજીકથી વધીને 2023માં દર મહિને હજારો થઇ ગયો છે, જેનાથી કાગળનો વપરાશ ઘટ્યો છે અને કાર્યક્ષમતામાં સુધારો થયો છે.

ASEAN ભારત મેરીટાઇમ એક્સરસાઇઝ (AIME-2023)

- તાજેતરમાં ભારતીય નૌકાદળના જહાજો સતપુરા અને દિલ્હી, રીઅર એડમિરલ ગુરચરણ સિંઘ, ફ્લેગ ઓફિસર કમાન્ડિંગ ઈસ્ટર્ન ફ્લીટ સાથે આયોજિત ASEAN ઈન્ડિયા મેરીટાઇમ એક્સરસાઇઝ (AIME-2023)માં ભાગ લેવા માટે સિંગાપોર પહોંચ્યા હતા.

અગત્યની માહિતી

- AIME-2023નો હાર્બર તબક્કો ચાંગી નેવલ બેઝ ખાતે 2 મેથી 4 મે, 2023 દરમિયાન યોજાઇ હતી.
- AIME-2023નો સમુદ્ર તબક્કો 7 મેથી 8 મે, 2023 દરમિયાન દક્ષિણ ચીન સાગરમાં હાથ ધરવામાં આવ્યો હતો.
- આ તબક્કામાં નૌકાદળની કવાયતોની વિશાળ શ્રેણીનો સમાવેશ થાય છે જેમ કે સપાટી પરની યુદ્ધ કવાયત, સબમરીન વિરોધી યુદ્ધ કવાયત અને હવાઈ સંરક્ષણ કવાયત.
- INS દિલ્હી અને INS સતપુરા વિશાખાપટ્ટનમ સ્થિત ભારતીય નૌકાદળના પૂર્વીય ફ્લીટનો એક ભાગ છે.
- INS દિલ્હી એ ભારતનું પ્રથમ સ્વદેશી નિર્મિત માર્ગદર્શિત મિસાઇલ વિનાશક છે, અને INS સતપુરા એ સ્વદેશી નિર્મિત માર્ગદર્શિત મિસાઇલ સ્ટીલ્થ ફ્રિગેટ છે.
- જ્યારે INS દિલ્હી અને INS સતપુરા સિંગાપોરમાં પોર્ટ કોલ પર છે, ત્યારે તેઓ સિંગાપોર દ્વારા આયોજિત ઇન્ટરનેશનલ મેરીટાઇમ ડિફેન્સ એક્ઝિબિશન (IMDEX-23) અને ઇન્ટરનેશનલ મેરીટાઇમ સિક્યુરિટી કોન્ફરન્સ (IMSC)માં ભાગ લેશે.

કિંગ ચાર્લ્સ-IIIનો રાજ્યાભિષેક

- લંડનમાં બ્રિટિશ શાહી રાજ્યાભિષેકનો ઈતિહાસ લગભગ એક હજાર વર્ષ જૂનો છે, તે સમયગાળા દરમિયાન અસંખ્ય ધાર્મિક વિધિઓ વિકસિત થઈ હતી.
- કિંગ ચાર્લ્સ-III અને તેમની પત્ની કેમિલાનો રાજ્યાભિષેક 6 મેના રોજ થયો હતો, જે તેમના પરદાદા, કિંગ એડવર્ડ-VIIની 1910ના મૃત્યુની વર્ષગાંઠ સાથે એકરુપ છે.

વેસ્ટમિન્સ્ટર એબી, 1066થી રાજ્યાભિષેક માટે પસંદ કરેલ સ્થાન

- વિલિયમ ધ કોન્કરરે ઈંગ્લેન્ડને હરાવ્યું ત્યારે 1066થી વેસ્ટમિન્સ્ટર એબી બ્રિટિશ રાજાઓ માટે રાજ્યાભિષેક સમારોહનું સ્થળ છે.
- સદીઓથી, કેથેડ્રલમાં કુલ 38 રાજ્યાભિષેક થયા છે.

સેન્ટ એડવર્ડ્સ ક્રાઉન: કહેવાતા ક્રાઉન જ્વેલ્સનું કેન્દ્રસ્થાન

- બ્રિટિશ રાજવી પરિવાર પાસે બહુવિધ તાજ છે, અને કિંગ ચાર્લ્સ-III તેમના રાજ્યાભિષેક દરમિયાન સેન્ટ એડવર્ડ્સ ક્રાઉન પહેરશે, જેમ કે રિવાજ છે.
- સેન્ટ એડવર્ડ્સ ક્રાઉન એ બ્રિટિશ શાહી તાજમાં સૌથી જૂનો છે અને તે ક્રાઉન જ્વેલ્સ સંગ્રહનો એક ભાગ છે.
- કિંગ ચાર્લ્સ II એ તાજ પહેરનાર પ્રથમ રાજા હતા, જેની રચના 1661માં કરવામાં આવી હતી.
- આ તાજ સંપૂર્ણ રીતે સોનાનો બનેલો છે અને તેને માણેક, એમિથિસ્ટ અને નીલમથી શણગારવામાં આવ્યો છે.
- તેનું વજન લગભગ બે કિલોગ્રામ છે અને તેની કિંમત $40 મિલિયન (€36 મિલિયન) હોવાનો અંદાજ છે.
- તાજનું નામ સેન્ટ એડવર્ડ પરથી લેવામાં આવ્યું છે, જે ઇંગ્લેન્ડના અંતિમ એંગ્લો-સેક્સન રાજા હતા અને 1042થી 1066માં તેમના મૃત્યુ સુધી શાસન કર્યું હતું.

INS મગર

- તાજેતરમાં INS મગર, એક સૌથી જૂની લેન્ડિંગ શિપ ટેન્ક, ભારતીય નૌકાદળ દ્વારા કોચીમાં નેવલ બેઝ પર 36 વર્ષની સેવા પછી સેવા મુક્ત કરવામાં આવી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- વિદાય સમારોહમાં વાઇસ એડમિરલ એમ.એ. હમ્પીહોલી, કમાન્ડિંગ-ઇન-ચીફ, સધર્ન નેવલ કમાન્ડ, તેમજ એર માર્શલ બી મણિકાંતન, એર ઓફિસર કમાન્ડિંગ-ઇન-ચીફ, સધર્ન એર કમાન્ડ એ હાજરી આપી હતી.
- કમાન્ડર હેમંત સાળુંખેએ તેની સેવા દરમિયાન જહાજને કમાન્ડ કર્યું હતું.
- આ સમારોહમાં જહાજની સમયરેખા અને ખાસ પોસ્ટેજ કવરનું પ્રકાશન સામેલ હતું.

અન્ય માહિતી

- INS મગર દ્વારા પૂર્વ કમાન્ડિંગ ઓફિસરો, અધિકારીઓ અને ઓનબોર્ડ નિવૃત્ત સૈનિકોનું સન્માન કરવા માટે "બરખાના" યોજવામાં આવી હતી.
- આ જહાજ 16 નવેમ્બર, 1984ના રોજ મીરા તાહિલિયાની દ્વારા લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું અને 18 જુલાઈ, 1987ના રોજ ગાર્ડન રીચ શિપયાર્ડ એન્ડ એન્જિનિયર્સ લિમિટેડ, કોલકાતા ખાતે સ્વર્ગસ્થ એડમિરલ આરએચ તાહિલિયાની દ્વારા શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
- સેવા દરમિયાન, INS મગર વિવિધ ઉભયજીવી કવાયતો, માનવતાવાદી મિશન અને કોવિડ-19 રોગચાળા દરમિયાન સમુદ્ર સેતુ જેવી કામગીરીનો ભાગ હતી, જેમાં 4,000થી વધુ ભારતીય નાગરિકોને સ્વદેશ પરત લાવવામાં આવ્યા હતા.
- વધુમાં, 2004માં સુનામી પછી બચી ગયેલા 1,300થી વધુ લોકોને બહાર કાઢવામાં આ જહાજએ મહત્વની ભૂમિકા ભજવી હતી અને ભારતીય સેના સાથે સંયુક્ત લશ્કરી કવાયત પણ કરી હતી.
- 2018માં, તે તાલીમ જહાજમાં પરિવર્તિત થયું અને કોચી ખાતે પ્રથમ તાલીમ સ્ક્વોડ્રનમાં જોડાયું.

Y20 મીટ

♦ તાજેતરમાં કાશ્મીર યુનિવર્સિટી ક્લાયમેટ ચેન્જ પર બે દિવસીય Youth20 ઇવેન્ટ (Y20)નું આયોજન કરશે જે 10 દેશોના પ્રતિનિધિઓને એકસાથે લાવશે.

અગત્યના તથ્યો

- 10 અને 11 મેના રોજ યોજાનારી આ ઇવેન્ટમાં બહારના નવ દેશોના 17 પ્રતિનિધિઓ આવે તેવી સંભાવના છે, જેમાં રશિયા અને ઇન્ડોનેશિયાના ચાર, અમેરિકા અને બ્રાઝિલના બે-બે અને તુર્કી, જાપાન, દક્ષિણ કોરિયા, નાઇજિરિયા અને મેક્સિકોના એક-એક પ્રતિનિધિઓ સામેલ થશે.
- કાશ્મીર યુનિવર્સિટીએ આ થીમને આબોહવા પરિવર્તન અને માનવસર્જિત આપત્તિ વ્યવસ્થાપનના સ્થાનિક મુદ્દાઓને સંબોધવા માટે પસંદ કરી છે, કારણ કે તેઓ આબોહવા પરિવર્તન અને ગ્લેશિયર અભ્યાસના વિષયમાં નિપુણતા ધરાવે છે.
- આ મીટીંગનો ઉદ્દેશ્ય યુવાનોને તેમના વિચારો શેર કરવા પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે કે તેઓ કેવી રીતે આબોહવા પરિવર્તનની અસરોને સંબોધવામાં અને ઘટાડવામાં યોગદાન આપી શકે છે.
- ભારતની 15 અગ્રણી સંસ્થાઓમાંથી, કાશ્મીર યુનિવર્સિટીને G20 પ્રમુખપદ દરમિયાન Youth20 પરામર્શનું આયોજન કરવા માટે પસંદ કરવામાં આવી છે, જે આબોહવા પરિવર્તન પર ચર્ચામાં યુવાનોને સામેલ કરવાના ભારતના પ્રયાસોના ભાગરૂપે છે.
- આ નિર્ણય યુનિવર્સિટીના ક્લાઇમેટ ચેન્જ પરના વ્યાપક સંશોધનના પ્રકાશમાં લેવામાં આવ્યો છે.
- યુનિવર્સિટીને તાજેતરમાં વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિભાગ દ્વારા માન્યતા આપવામાં આવી છે અને તેને પશ્ચિમ હિમાલયમાં ગ્લેશિયલ સ્ટડીઝમાં સેન્ટર ઓફ એક્સેલન્સનો એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો છે.

ઉદ્દેશ્ય અને થીમ

- ઇવેન્ટનો ઉદ્દેશ્ય આબોહવાને જાળવવા અને તેનાથી થતા નુકસાનને ઘટાડવા માટે નવા વિચારો પેદા કરવાનો છે.
- ઇવેન્ટની થીમ "ક્લાઇમેટ ચેન્જ એન્ડ ડિઝાસ્ટર રિસ્ક રિડક્શન: મેકિંગ સસ્ટેનેબિલિટી એ વે ઓફ લાઇફ" છે. ચર્ચાઓના ઇનપુટ્સના આધારે પરિણામ દસ્તાવેજ તૈયાર કરવામાં આવશે.

ઇન્ટરનેશનલ મ્યુઝિયમ એક્સ્પો 2023

♦ તાજેતરમાં ઇન્ટરનેશનલ મ્યુઝિયમ એક્સ્પો 2023નું ઉદ્ઘાટન 18મી મેના રોજ નવી દિલ્હીમાં વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- આ ત્રિ-દિવસીય કાર્યક્રમ 18મી મેથી 20મી મે દરમિયાન નવી દિલ્હીના પ્રગતિ મેદાન ખાતે યોજાઇ હતી, જેનો ઉદ્દેશ્ય ભારતના સમૃદ્ધ સાંસ્કૃતિક વારસાને પ્રદર્શિત કરવા, આંતર-સાંસ્કૃતિક શિક્ષણ અને સમજણને પ્રોત્સાહન આપવા અને અર્થતંત્ર અને જ્ઞાન વચ્ચેના અંતરને દૂર કરવાનો છે.

35મી ઇન્ડો-થાઈ CORPAT

♦ 3 મેથી 10 મે, 2023 સુધી, આંદામાન સમુદ્રમાં ભારત-થાઇલેન્ડ કોઓર્ડિનેટેડ પેટ્રોલ (ઇન્ડો-થાઇ CORPAT)ની 35મી પુનરાવૃત્તિનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં ભારતીય નૌકાદળ અને રોયલ થાઇ નૌકાદળની ભાગીદારી સામેલ હતી.

ઇન્ડો-થાઈ કોર્પેટ

- ઇન્ડો-થાઇ CORPAT એ ભારતીય નૌકાદળ અને રોયલ થાઇ નૌકાદળ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવતી દ્વિ-વાર્ષિક સંકલિત પેટ્રોલિંગ છે.
- તેનો ઉદ્દેશ્ય ભારત અને થાઇલેન્ડ વચ્ચે દરિયાઇ જોડાણને વધુ મજબૂત બનાવવા અને હિંદ મહાસાગરમાં આંતરરાષ્ટ્રીય વેપાર માર્ગની સલામતી અને સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરવાનો છે.

સહભાગી જહાજો

- ઇન્ડો-થાઇ CORPATમાં ભારતીય નૌકાદળના જહાજ (INS) કેસરી, સ્વદેશી રીતે નિર્મિત LST (L), અને હિઝ થાઇ મેજેસ્ટીઝ શિપ (HTMS) સાઇબુરી, એક ચાઓ ફ્રાયા ક્લાસ ફ્રિગેટ, બંને નૌકાદળના મેરીટાઇમ પેટ્રોલ એરક્રાફ્ટ સાથે ભાગ લીધો હતો.

ગ્લોબલ આયુર્વેદ ફેસ્ટિવલની 5મી આવૃત્તિ

♦ કેરળની રાજધાની તિરુવનંતપુરમમાં ગ્લોબલ આયુર્વેદ ફેસ્ટિવલ (GAF 2023)ની પાંચમી આવૃત્તિનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- 1થી 5 ડિસેમ્બર દરમિયાન યોજાનાર આ કાર્યક્રમનું આયોજન કાર્યવત્તમના ગ્રીનફિલ્ડ ઇન્ટરનેશનલ સ્ટેડિયમમાં કરવામાં આવ્યું હતું.
- GAF 2023નો ઉદ્દેશ્ય આરોગ્યસંભાળમાં ઉભરતા પડકારો અને સર્વગ્રાહી ઉપચાર પદ્ધતિ તરીકે નવેસરથી આયુર્વેદના મહત્વને પ્રકાશિત કરવાનો છે.
- ધ ફોકલ થીમ: એડ્રેસીંગ હેલ્થકેર ચેલેન્જીસ એન્ડ અ રિસર્જન્ટ આયુર્વેદ
- GAF 2023 'એડ્રેસીંગ હેલ્થકેર ચેલેન્જીસ એન્ડ અ રિસર્જન્ટ આયુર્વેદ'ની કેન્દ્રીય થીમ આસપાસ હતી.
- આ થીમ એક અગ્રણી આરોગ્યસંભાળ શિસ્ત તરીકે તેના કાયાકલ્પનું પ્રદર્શન કરતી વખતે સમકાલીન સ્વાસ્થ્ય સમસ્યાઓનો સામનો કરવામાં આયુર્વેદની ભૂમિકાને શોધવાની જરૂરિયાત પર ભાર મૂકે છે.
- આધુનિક આરોગ્યસંભાળ પ્રણાલીઓ દ્વારા સામનો કરવામાં આવતા પડકારોનો સામનો કરીને, GAF 2023 આયુર્વેદને મૂલ્યવાન અને અસરકારક વિકલ્પ તરીકે સ્થાન આપવાનો પ્રયાસ કરે છે.

સમુદ્ર શક્તિ-23

♦ તાજેતરમાં ભારત અને ઇન્ડોનેશિયા વચ્ચે દ્વિપક્ષીય કવાયત સમુદ્ર શક્તિ-23 યોજાઇ હતી.

- આ કવાયતમાં ભાગ લેવા માટે સ્વદેશી રીતે નિર્મિત એન્ટી-સબમરીન વોરફેર કોર્વેટ INS કાવારત્તી ઇન્ડોનેશિયાના બાટમ ખાતે પહોંચ્યું હતું.

ભાગ લેનાર એરક્રાફ્ટ અને વેસલ

- ભારતે આ અભ્યાસ માટે ડોર્નિયર મેરીટાઇમ પેટ્રોલ એરક્રાફ્ટ અને ચેતક હેલિકોપ્ટરને તૈનાત કર્યા છે, જે દરિયાઈ કામગીરીમાં તેમની અદ્યતન ક્ષમતાઓનું પ્રદર્શન કરે છે.
- ઈન્ડોનેશિયાની બાજુએ, KRI સુલતાન ઈસ્કંદર મુડા, CN 235 મેરીટાઇમ પેટ્રોલ એરક્રાફ્ટ અને AS565 પેન્થર હેલિકોપ્ટર ભાગ લઈ રહ્યા છે.

'જલ રાહત' કવાયત

- તાજેતરમાં ભારતીય સેનાના ગજરાજ કોર્પ્સે આસામમાં માનસ નદી પર હગરામા બ્રિજ પર 'જલ રાહત' નામની સંયુક્ત પૂર રાહત કવાયત હાથ ધરી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- કવાયતનો હેતુ સંયુક્ત કવાયતને માન્ય કરવાનો અને પૂર રાહત કામગીરીમાં સંકળાયેલી બહુવિધ એજન્સીઓ વચ્ચે સંકલન વધારવાનો હતો.
- આ કાર્યક્રમમાં ભારતીય સેના, સશસ્ત્ર સીમા બલ (SSB), નેશનલ ડિઝાસ્ટર રિસ્પોન્સ ફોર્સ (NDRF), સ્ટેટ ડિઝાસ્ટર રિસ્પોન્સ ફોર્સ (SDRF), ડિસ્ટ્રિક્ટ ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ ઓથોરિટી (DDMA) અને પોલીસ પ્રતિનિધિઓ સહિત વિવિધ સંસ્થાઓની સહભાગિતા જોવા મળી હતી.
- આ કવાયત પૂર પ્રભાવિત વિસ્તારોમાં સજ્જતાનું સંકલન કરવા અને બચાવ અભિયાન હાથ ધરવા પર કેન્દ્રિત હતી.

76મી વર્લ્ડ હેલ્થ એસેમ્બલી

- 76મી વર્લ્ડ હેલ્થ એસેમ્બલી, એક મહત્વપૂર્ણ વૈશ્વિક આરોગ્ય કાર્યક્રમ, 21 મે થી 30 મે દરમિયાન જીનીવા, સ્વિટ્ઝર્લૅન્ડમાં આયોજિત કરવામાં આવી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- આ વાર્ષિક એસેમ્બલી વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થા (WHO)ના તમામ સભ્ય રાષ્ટ્રોના પ્રતિનિધિઓ માટે એક મંચ તરીકે કામ કરે છે, જે વિશ્વભરના લોકોને અસર કરતી આરોગ્યને લગતી મહત્વની સમસ્યાઓનું નિરાકરણ લાવે છે.
- આ પ્રભાવશાળી મેળાવડામાં, આદરણીય સહભાગીઓમાં, કેન્દ્રીય આરોગ્ય પ્રધાન મનસુખ માંડવિયાએ ભારતનું પ્રતિનિધિત્વ કર્યું હતું.
- **થીમ:** "WHO at 75: Saving lives, driving health for all"
- તે ભૌગોલિક સ્થાન અથવા સામાજિક-આર્થિક પૃષ્ઠભૂમિને ધ્યાનમાં લીધા વિના, તમામ વ્યક્તિઓની સુખાકારી અને સમૃદ્ધિની ખાતરી કરવા માટે વૈશ્વિક સ્વાસ્થ્ય પ્રયાસોને પ્રાધાન્ય આપવાના મહત્વને રેખાંકિત કરે છે.
- થીમ આરોગ્યની અસમાનતાઓને સંબોધવા અને સાર્વત્રિક આરોગ્ય કવરેજને પ્રોત્સાહન આપવા માટે સહયોગી પગલાં અને નવીન વ્યૂહરચનાઓની જરૂરિયાત પર ભાર મૂકે છે.

વર્લ્ડ હેલ્થ એસેમ્બલીના કાર્યો

- વર્લ્ડ હેલ્થ એસેમ્બલી WHOના નિર્ણય લેતી સંસ્થા તરીકે કામ કરે છે. તેના પ્રાથમિક કાર્યો સંસ્થાની કામગીરીના નિર્ણાયક પાસાઓને સમાવે છે.
- આમાં વૈશ્વિક આરોગ્ય પહેલને માર્ગદર્શન આપતી નીતિઓ નક્કી કરવી, ડાયરેક્ટર-જનરલની નિમણૂક કરવી, અસરકારક સંસાધન ફાળવણી સુનિશ્ચિત કરવા નાણાકીય નીતિઓની દેખરેખ કરવી અને સૂચિત કાર્યક્રમ બજેટની સમીક્ષા અને મંજૂરીનો સમાવેશ થાય છે.
- આ કાર્યોને પરિપૂર્ણ કરીને, એસેમ્બલી WHOની વ્યૂહાત્મક દિશા અને પ્રાથમિકતાઓને આકાર આપવામાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવે છે.
- વાર્ષિક સ્થળ: જીનીવા, સ્વિટ્ઝર્લૅન્ડ
- જીનીવા, સ્વિત્ઝર્લૅન્ડ, ઘણા વર્ષોથી વર્લ્ડ હેલ્થ એસેમ્બલીનું યજમાન શહેર છે.
- મુત્સદ્દીગીરી અને આંતરરાષ્ટ્રીય સહકાર માટે વૈશ્વિક હબ તરીકે તેની પ્રખ્યાત પ્રતિષ્ઠા તેને વિશ્વભરના આરોગ્ય નેતાઓના આ મેળાવડા માટે એક આદર્શ સ્થાન બનાવે છે.
- જીનીવાનું શાંત વાતાવરણ અને સુસ્થાપિત ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અર્થપૂર્ણ ચર્ચાઓ અને અસરકારક નિર્ણયો લેવા માટે અનુકૂળ વાતાવરણ પૂરું પાડે છે.

ભારત-બાંગ્લાદેશ રેલ લિંક

- તાજેતરમાં ભારતીય રેલ્વે મંત્રાલયે પેસેન્જર અને માલવાહક ટ્રેનની કામગીરીના વધતા જથ્થાને ટેકો આપવા માટે બાંગ્લાદેશને 20 બ્રોડગેજ લોકોમોટિવ્સ સોંપ્યા છે.

અગત્યના તથ્યો

- **હાલમાં, ભારત-બાંગ્લાદેશ વચ્ચે ત્રણ જોડી પેસેન્જર ટ્રેનો ચાલે છે:**
- કોલકાતા-ઢાકા: મૈત્રી એક્સપ્રેસ
- કોલકાતા-ખુલના: બંધન એક્સપ્રેસ
- ન્યૂ જલપાઈગુડી-ઢાકા: મિતાલી એક્સપ્રેસ
- **આગામી આયોજિત વિભાગો:**
- અખૌરા-અગરતલા રેલ લિંક
- મહિહસન-શાહબાઝપુર રેલ લિંક

ભારત અને તેના પડોશી દેશો વચ્ચે અન્ય ટ્રેન લિંક્સ

- **ભારત-નેપાળ:** જનકપુર-જયનગર રેલ્વે (જયનગર-કુર્થા)
- **ભારત-પાકિસ્તાન:** થાર એક્સપ્રેસ (જોધપુર-કરાચી) (અનિશ્ચિત સમય માટે સ્થગિત)
- **ભારત-મ્યાનમાર:** ભારત-મ્યાનમાર-થાઈલેન્ડ ત્રિપક્ષીય હાઈવે (નિર્માણ હેઠળ)
- વધુમાં, ભારત સરકારે બાંગ્લાદેશને PM-GATI SHAKTI યોજના દ્વારા સ્થાપિત IT સિસ્ટમનો ઉપયોગ કરવાની ઑફર કરી છે, જે બહેતર આયોજન અને સુવ્યવસ્થિત કરવા માટે વિગતવાર ભૌગોલિક માહિતી પ્રદાન કરે છે.

ઑસ્ટ્રેલિયા સાથે સ્થળાંતર, ગતિશીલતા કરાર (Migration, Mobility Pact with Australia MMPA)

- તાજેતરમાં વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીની ઓસ્ટ્રેલિયાની મુલાકાત દરમિયાન ભારત અને ઓસ્ટ્રેલિયાએ સ્થળાંતર ભાગીદારી કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.

કરારની વિશેષતાઓ

- **ઉદ્દેશ્ય:** તેનો ઉદ્દેશ્ય વિદ્યાર્થીઓ, સ્નાતકો, સંશોધકો અને વ્યવસાયિક લોકોના દ્વિ-માર્ગીય વિનિમયને પ્રોત્સાહન આપવા અને લોકો-થી-લોકોના સંબંધોનું વિસ્તરણ કરવાનો છે.
- **નવો માર્ગ:** ખાસ કરીને ભારત માટે બનાવવામાં આવેલ MATES (Mobility Arrangement for Talented Early Professionals Scheme) નામના નવા કુશળ માર્ગ દ્વારા તેમની ગતિશીલતાને ટેકો આપવામાં આવશે.

અન્ય વિકાસ

- ભારતે બ્રિસબેનમાં કોન્સ્યુલેટ ખોલવાની જાહેરાત કરી હતી, જેમાં પર્થ, મેલબોર્ન અને સિડનીમાં તેના હાલના કોન્સ્યુલેટમાં ઉમેરો કરાયો હતો.
- ગ્રીન હાઇડ્રોજનમાં રહેલી તકોનું અન્વેષણ કરવા અને ઊર્જા લક્ષ્યાંકો હાંસલ કરવા માટે ભારત-ઓસ્ટ્રેલિયા વચ્ચે હાઇડ્રોજન ટાસ્ક ફોર્સની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.

G20 ભ્રષ્ટાચાર વિરોધી કાર્યકારી જૂથની બેઠક

- તાજેતરમાં G20 ઈન્ડિયા પ્રેસિડેન્સી હેઠળ ભ્રષ્ટાચાર વિરોધી કાર્યકારી જૂથની ત્રણ દિવસીય બેઠક ઉત્તરાખંડના ટિહરી ખાતે પૂર્ણ થઈ હતી.

બેઠક વિશે

- તેનું પ્રાથમિક ધ્યેય "ભ્રષ્ટાચાર સામે લડવાના આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રયત્નોમાં G20 કેવી રીતે વ્યવહારુ અને મૂલ્યવાન યોગદાન આપવાનું ચાલુ રાખી શકે તે અંગે નેતાઓ દ્વારા વિચારણા માટે વ્યાપક ભલામણો" તૈયાર કરવાનું છે.
- ACWG એ તેના સભ્યો દ્વારા લેવામાં આવતી સામૂહિક અને રાષ્ટ્રીય ક્રિયાઓનું સંકલન કરતા G20 ભ્રષ્ટાચાર વિરોધી પ્રયાસોનું નેતૃત્વ કર્યું છે.
- ACWG વિશ્વ બેંક જૂથ, OECD, UNODC, IMF, FATF તેમજ બિઝનેસ 20 (B20) અને સિવિલ સોસાયટી 20 (C20) સાથે સક્રિયપણે કામ કરે છે.

સુદર્શન શક્તિ અભ્યાસ 2023

- તાજેતરમાં ભારતીય સેનાના સપ્ત શક્તિ કમાન્ડે રાજસ્થાન અને પંજાબમાં પશ્ચિમી સરહદો પર કવાયત 'સુદર્શન શક્તિ 2023' હાથ ધરી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- આ કવાયતનો હેતુ દળોને આધુનિક, પ્રબળ અને ચપળ લડાયક સંયોજનમાં પરિવર્તિત કરવાનો હતો, જે નવા-યુગની તકનીકોનો લાભ લેવા સક્ષમ હોય.
- નેટવર્ક-કેન્દ્રિત વાતાવરણમાં ઓપરેશનલ પ્લાનિંગ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાની સાથે, આ કવાયતે ભારતીય સૈન્યની લડાયક શક્તિ, લડાયક સહાય અને લોજિસ્ટિક સપોર્ટ ક્ષમતાઓને માન્યતા આપી હતી.
- સુદર્શન શક્તિ અભ્યાસ 2023 એ નેટવર્ક-કેન્દ્રિત વાતાવરણમાં ઓપરેશનલ પ્લાનને માન્ય કરવા માટે એક પ્લેટફોર્મ તરીકે સેવા આપી હતી.
- આ કવાયતમાં ગ્રે ઝોન વોરફેર સહિત દુશ્મનના ખતરાનાં તમામ ક્ષેત્રોને સમાવીને વિવિધ દૃશ્યોનું અનુકરણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- વધુમાં, આ કવાયતમાં ડ્રોન અને ટેથર્ડ ડ્રોન જેવી વિશિષ્ટ ટેકનોલોજીનું મહત્વ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું, જે વાસ્તવિક સમયની પરિસ્થિતિલક્ષી જાગૃતિ પ્રદાન કરી શકે છે અને સર્વેલન્સ અને રિકોનિસન્સ મિશનની અસરકારકતામાં વધારો કરી શકે છે.
- સુદર્શન શક્તિ વ્યાયામ 2023 એ ઇલેક્ટ્રોનિક યુદ્ધના મુખ્ય પાસાઓ પર પણ ભાર મૂક્યો હતો.

નાટો પ્લસ

- તાજેતરમાં US હાઉસની 'ચાઇના સિલેક્ટ કમિટી'એ ભારતને નાટો પ્લસનો ભાગ બનાવવાની ભલામણ કરી હતી.
- નાટો પ્લસ, હાલમાં નાટો પ્લસ 5, એક સુરક્ષા વ્યવસ્થા છે જે વૈશ્વિક સંરક્ષણ સહયોગને વેગ આપવા માટે નાટો અને પાંચ સંરેખિત રાષ્ટ્રો - ઓસ્ટ્રેલિયા, ન્યુઝીલેન્ડ, જાપાન, ઇઝરાયેલ અને દક્ષિણ કોરિયાને એકસાથે લાવે છે.

અગત્યના તથ્યો

- ભારતને બોર્ડમાં લાવવાથી આ દેશો વચ્ચે સીમલેસ ઇન્ટેલિજન્સ શેરિંગની સુવિધા મળશે અને ભારત વિના વિલંબે નવીનતમ લશ્કરી તકનીકનો ઉપયોગ કરી શકશે.
- નાટો પ્લસમાં ભારતનો સમાવેશ કરીને, વૈશ્વિક સુરક્ષાને મજબૂત કરવા અને સમગ્ર ઈન્ડો-પેસિફિક પ્રદેશમાં CCPના આક્રમણને રોકવા માટે US અને ભારતની નજીકની ભાગીદારી પર સુરક્ષા વ્યવસ્થા ઊભી થશે.

શાંઘાઈ કોઓપરેશન ઓર્ગેનાઈઝેશનની 22મી સમિટ

- તાજેતરમાં શાંઘાઇ કોઓપરેશન ઓર્ગેનાઈઝેશન (SCO)ની 22મી સમિટ આયોજિત કરવામાં આવી હતી.
- જો કે, અણધાર્યા સંજોગોને કારણે, સમિટ વર્ચ્યુઅલ મોડમાં હાથ ધરવામાં આવી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- મૂળરૂપે, ભારત SCO સમિટની ભૌતિક બેઠકનું આયોજન કરે તેવી અપેક્ષા હતી.
- જો કે, ચાલુ વૈશ્વિક પરિસ્થિતિએ વર્ચ્યુઅલ મોડમાં શિફ્ટ થવાનું પ્રેરિત કર્યું છે.
- આ પગલું પ્રવર્તમાન સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને તમામ સહભાગીઓની સલામતી અને સુખાકારીની ખાતરી કરે છે.
- SCOમાં ચીન, રશિયા, કઝાકિસ્તાન, કિર્ગિસ્તાન, પાકિસ્તાન, તાજિકિસ્તાન અને ઉઝબેકિસ્તાન નામના સાત સભ્ય દેશોનો સમાવેશ થાય છે.
- વધુમાં, ત્રણ નિરીક્ષક રાજ્યો ઈરાન, બેલારુસ અને મંગોલિયાને સમિટમાં આમંત્રણ આપવામાં આવ્યું છે.
- નિરીક્ષક રાજ્યોનો સમાવેશ વ્યાપક પરિપ્રેક્ષ્ય પ્રદાન કરે છે અને રાષ્ટ્રો વચ્ચે સહકારને પ્રોત્સાહન આપે છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

ભારત-EU ગ્લોબલ ગેટવે કોન્ફરન્સ

- વિદેશ મંત્રાલય, ભારતમાં યુરોપિયન યુનિયનનું પ્રતિનિધિમંડળ અને એશિયન સંગમ "ભારત-યુરોપિયન યુનિયન કનેક્ટિવિટી કોન્ફરન્સ"નું આયોજન કરવા માટે એકસાથે આવ્યા છે.
- આ પરિષદનો ઉદ્દેશ્ય ભારતના ઉત્તર પૂર્વીય રાજ્યો અને તેના પડોશી દેશોમાં કનેક્ટિવિટી રોકાણને વેગ આપવા માટેની તકો શોધવાનો છે.

અગત્યના તથ્યો

- મેઘાલયમાં યોજાનારી ભારત-EU કનેક્ટિવિટી કોન્ફરન્સ, કનેક્ટિવિટી વધારવા અને ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર બનાવવા માટે એક મહત્વપૂર્ણ સીમાચિહ્નરૂપ છે.
- તે ભારત–EU કનેક્ટિવિટી ભાગીદારીનું પરિણામ છે જે મે 2021માં ભારત–EU નેતાઓની બેઠક દરમિયાન શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- **કોન્ફરન્સ ત્રણ સ્તંભોની આસપાસ ફરશે:** ડિજિટલ, એનર્જી અને ટ્રાન્સપોર્ટ.

કાખોવકા (Kakhovka) ડેમ (યુક્રેન)

- તાજેતરમાં દક્ષિણ યુક્રેનમાં ડનિપ્રો નદી પરનો એક વિશાળ સોવિયેત યુગનો ડેમ, જે કાખોવકા ડેમ તરીકે ઓળખાય છે તે તૂટયો હતો, પરિણામે સમગ્ર યુદ્ધ વિસ્તારમાં પૂર આવ્યું હતું.
- કાખોવકા (Kakhovka) ડેમ તૂટી પડવાથી ભારે તારાજી સર્જાઇ છે.

અન્ય માહિતી

- કાખોવકા ડેમ હાઇડ્રોઇલેક્ટ્રિક પાવર પ્લાન્ટનો એક મહત્વપૂર્ણ ભાગ હતો, જે ક્રિમિઅન દ્વીપકલ્પ અને ઝાપોરિઝ્ઝિયા પરમાણુ પ્લાન્ટને પાણી પૂરું પાડતો હતો.
- ક્રિમીઆ એ પૂર્વીય યુરોપમાં એક દ્વીપકલ્પ છે અને કાળા સમુદ્રના ઉત્તરી કિનારે છે, તે લગભગ સંપૂર્ણ રીતે કાળા સમુદ્ર અને એઝોવના નાના સમુદ્રથી ઘેરાયેલો છે. તે 2014માં રશિયન શાસન હેઠળ આવ્યું હતું.

ભારત, ફ્રાન્સ અને UAE મેરીટાઇમ પાર્ટનરશિપ એક્સરસાઇઝ

- તાજેતરમાં પ્રથમવાર ભારત-ફ્રાન્સ-UAE મેરીટાઇમ પાર્ટનરશિપ કવાયત ઓમાનના અખાતમાં યોજાઇ હતી.

અગત્યના તથ્યો

- આ કવાયત ભારત, ફ્રાન્સ અને સંયુક્ત આરબ અમીરાત (UAE) ની નૌકાદળ વચ્ચે ત્રિપક્ષીય સહયોગને મજબૂત કરવા માટે એક મહત્વપૂર્ણ સીમાચિહ્નરૂપ છે.
- સંયુક્ત વ્યૂહરચના સુધારવા અને દરિયાઇ સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે, આ કવાયતમાં અનેક નૌકાદળની સંપત્તિની ભાગીદારી અને વિવિધ કામગીરીનો અમલ જોવા મળ્યો હતો.
- આ કવાયત ઓમાનના અખાતમાં કરવામાં આવી હતી, જે એક વ્યૂહાત્મક દરિયાઇ પ્રદેશ છે અને નિર્ણાયક વેપાર માર્ગો અને ભૌગોલિક રાજકીય મહત્વ માટે જાણીતો છે.
- ભારતીય નૌકાદળના INS તરકશે (એક શક્તિશાળી ફ્રિગેટ) ફ્રેન્ચ નૌકાદળના સર્કોફની સાથે કવાયતમાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવી હતી.
- અધતન રાફેલ ફાઇટર જેટને ભાગ લેનારા દેશોની વાયુબળ ક્ષમતાઓનું પ્રદર્શન કરવા માટે તૈનાત કરવામાં આવ્યા હતા.
- ભારત-ફ્રાન્સ-UAE મેરીટાઇમ પાર્ટનરશિપ એક્સરસાઇઝમાં નૌકાદળની કામગીરીની વિશાળ શ્રેણીનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં સપાટી યુદ્ધ અને હેલિકોપ્ટર ક્રોસ-ડેક લેન્ડિંગ કામગીરીનો સમાવેશ થાય છે.
- આ કામગીરીમાં સામેલ નૌકા દળોના સંકલન, આંતર કાર્યક્ષમતા અને વ્યૂહાત્મક કૌશલ્યની ચકાસણી કરવામાં આવી હતી.
- વધુમાં, અધતન હવાઇ સંરક્ષણ કવાયત હાથ ધરવામાં આવી હતી, જે દરિયાઇ ક્ષેત્રની ઉપરના આકાશને સુરક્ષિત કરવાના સંયુક્ત પ્રયાસોને પ્રકાશિત કરે છે.
- આ દરિયાઇ ભાગીદારી કવાયતનો પ્રાથમિક ઉદ્દેશ્ય ભારતીય, ફ્રેન્ચ અને યુએઇની નૌકાદળ વચ્ચે ત્રિપક્ષીય સહયોગમાં સુધારો કરવાનો હતો.

G20 SAI સમિટ

- તાજેતરમાં G20 SAI સમિટ ગોવામાં શરૂ થઇ હતી.
- ભારતના CAG, શ્રી ગિરીશ ચંદ્ર મુર્મુ, ભારતના G20 પ્રેસિડેન્સી દરમિયાન Supreme Audit Institutions-20 (SAI20) એંગેજમેન્ટ ગ્રૂપનું અધ્યક્ષ પદ ધરાવે છે.

મહત્વપૂર્ણ તથ્યો

- SAI20 સમિટ 12થી 14 જૂન 2023 દરમિયાન ગોવામાં યોજાઇ રહી છે, અને G20 દેશોના SAI20 સભ્ય SAI, અતિથિ SAIs, આમંત્રિત SAIs, આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓ, સંગઠન જૂથો અને અન્ય આમંત્રિતો તેમાં ભાગ લેશે.
- 16 દેશો વ્યક્તિગત રીતે ભાગ લેશે.
- G20ના ભારતના પ્રમુખપદ માટે માર્ગદર્શક ફિલસૂફી "એક પૃથ્વી, એક કુટુંબ અને એક ભવિષ્ય" છે.
- આ ભાવનામાં, ભારતના કોમ્પ્ટ્રોલર અને ઓડિટર જનરલે બે પ્રાથમિકતા ક્ષેત્રો પર SAI20 સંગઠન જૂથના સહયોગનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો: બ્લુ ઈકોનોમી અને રિસ્પોન્સિબલ આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ (AI).
- બ્લુ ઇકોનોમીમાં આપણા ઇકોસિસ્ટમના સ્વાસ્થ્યને જાળવી રાખીને આર્થિક વૃદ્ધિ, સુધારેલી આજીવિકા અને નોકરીઓ માટે દરિયાઇ સંસાધનોનો ટકાઉ ઉપયોગ કરવાનો સમાવેશ થાય છે.
- જેમ જેમ AI ગવર્નન્સમાં વધુને વધુ એમ્બેડ થશે, SAI એ AI-આધારિત ગવર્નન્સ સિસ્ટમ્સનું ઑડિટ કરવા માટે પોતાને તૈયાર કરવું જોઇએ જ્યારે તેમની અસરકારકતા વધારવા માટે તેમની ઑડિટ તકનીકોમાં AIને અપનાવવું જોઇએ.
- SAI20 સમિટમાં, SAI ઈન્ડિયા બ્લુ ઈકોનોમી અને રિસ્પોન્સિબલ AI પર સંકલન રજૂ કરશે, જેમાં SAI20 સભ્યો અને અન્ય SAIs દ્વારા યોગદાન અને અનુભવની વહેંચણી દર્શાવવામાં આવશે જેથી આ અગ્રતા ક્ષેત્રો પર ભાવિ ઓડિટને માર્ગદર્શન આપવામાં આવે.
- સમિટ દરમિયાન, પેનલના સભ્યો બ્લુ ઈકોનોમી અને રિસ્પોન્સિબલ AI પર વધારાના જ્ઞાન અને અનુભવો શેર કરશે. SAI20 એંગેજમેન્ટ ગ્રુપ ગવર્નન્સમાં જવાબદારીને પ્રોત્સાહન આપવા અને વૈશ્વિક પડકારોનો જવાબ આપવા માટે સરકારો સાથે વ્યૂહાત્મક રીતે ભાગીદારી કરવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

ભારત-માલદીવની સંયુક્ત સૈન્ય કવાયત "એકુવેરીન"

- તાજેતરમાં ઉત્તરાખંડના ચૌબટિયા ખાતે ભારત-માલદીવની સંયુક્ત સૈન્ય કવાયત "એક્સ એકુવેરિન"ની 12મી આવૃત્તિની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- આ દ્વિપક્ષીય વાર્ષિક કવાયત, જે માલદીવિયન ભાષામાં "મિત્રો"નો અર્થ ધરાવે છે, તેનો હેતુ UNના આદેશ હેઠળ કાઉન્ટર ઇન્સર્જન્સી/કાઉન્ટર ટેરરિઝમ ઓપરેશન્સમાં આંતરપ્રક્રિયાને વધારવાનો છે.
- વધુમાં, તે બંને દળોને સંયુક્ત માનવતાવાદી સહાય અને આપત્તિ રાહત કામગીરી હાથ ધરવાની તક પૂરી પાડે છે.
- ભારતીય સેના અને માલદીવ નેશનલ ડિફેન્સ ફોર્સની એક પ્લાટૂન સ્ટ્રેન્થ ટુકડી 14 દિવસ સુધી ચાલનારી કવાયતમાં ભાગ લેશે.
- "Ex Ekuverin"નું પ્રાથમિક ધ્યાન શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓ શેર કરવાનું, સંકલન વધારવું અને વ્યૂહાત્મક સ્તરે સહકાર સુધારવાનું છે.
- આ કવાયત દ્વારા, બંને રાષ્ટ્રો તેમના સૈન્ય સંબંધોને મજબૂત કરવા અને તેમના આર્થિક, સાંસ્કૃતિક અને એકંદરે દ્વિપક્ષીય સહયોગને મજબૂત બનાવવાનો પ્રયાસ કરે છે.
- સંયુક્ત સૈન્ય કવાયતની 11મી આવૃત્તિ ડિસેમ્બર 2021માં માલદીવ્સમાં થઈ હતી.
- વર્ષોથી, ભારત અને માલદીવ વચ્ચે સંરક્ષણ સહયોગ વિસ્તર્યો છે, જેમાં સંયુક્ત કવાયતો તેમજ સંરક્ષણ તાલીમ અને સાધનોની જરૂરિયાતોમાં સહાયનો સમાવેશ થાય છે.
- "Ex Ekuverin"નું વાર્ષિક આચરણ બંને રાષ્ટ્રો વચ્ચેના બંધનને વધુ મજબૂત બનાવે છે, પરસ્પર વિશ્વાસ અને સમજણને પ્રોત્સાહન આપે છે.

ભારતના સંરક્ષણ મંત્રાલયે 'પ્રિડેટર ડ્રોન' ડીલને મંજૂરી આપી

- તાજેતરમાં ભારતના સંરક્ષણ મંત્રાલય દ્વારા 'પ્રિડેટર ડ્રોન' સોદાની મંજૂરીએ યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ પાસેથી અદ્યતન MQ-9B રીપર ડ્રોન ખરીદવાનો તબક્કો નક્કી કર્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીની આગામી યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સની મુલાકાતની અપેક્ષામાં, ભારતના સંરક્ષણ મંત્રાલયે અમેરિકા પાસેથી 'પ્રિડેટર (MQ-9 રીપર) ડ્રોન'ના સંપાદન માટે મંજૂરી આપી છે.
- 15 જૂને ડિફેન્સ એક્વિઝિશન કાઉન્સિલ (DAC)ની બેઠક દરમિયાન મંજૂર કરાયેલા આ સોદાની કિંમત આશરે 3 બિલિયન યુએસ ડોલર હોવાનો અંદાજ છે.
- પ્રાપ્તિ અંગેનો અંતિમ નિર્ણય કેબિનેટ કમિટી ઓન સિક્યોરિટી (CCS) દ્વારા લેવામાં આવશે.
- વ્હાઇટ હાઉસમાં વડાપ્રધાન મોદી અને રાષ્ટ્રપતિ જો બિડેન વચ્ચેની ચર્ચા બાદ મેગા પ્રોક્યોરમેન્ટ ડીલની જાહેરાત થવાની ધારણા છે.

MQ-9B ડ્રોન

- MQ-9B ડ્રોન, MQ-9 રીપરનો એક પ્રકાર, ભારત દ્વારા તેની વિવિધ ક્ષમતાઓ માટે પસંદ કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં દરિયાઈ દેખરેખ, એન્ટી-સબમરીન યુદ્ધ અને ઓવર-ધ-હોરીઝન લક્ષ્યાંકનો સમાવેશ થાય છે.
- ભારતીય નૌકાદળને 14 ડ્રોન મળવાની તૈયારી છે, જ્યારે ભારતીય વાયુસેના અને આર્મી દરેકને આઠ ડ્રોન પ્રાપ્ત કરશે.
- આ હાઈ-એલ્ટિટ્યુડ લોંગ-એન્ડ્યોરન્સ (HALE) ડ્રોન 35 કલાકથી વધુ સમય સુધી હવામાં રહી શકે છે અને ચાર હેલફાયર મિસાઈલ અને આશરે 450 કિલો બોમ્બ વહન કરવાની ક્ષમતાથી સજ્જ છે.

નુસરત ચૌધરી

- તાજેતરમાં નુસરત ચૌધરીએ યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં પ્રથમ મહિલા મુસ્લિમ સંઘીય ન્યાયાધીશ બનીને ઇતિહાસ રચ્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- સંઘીય ન્યાયાધીશ તરીકે, નુસરત ચૌધરી ન્યુ યોર્કના પૂર્વીય જિલ્લા માટે પ્રતિષ્ઠિત યુએસ ડિસ્ટ્રિક્ટ કોર્ટમાં સેવા આપશે.
- આ અદાલતનું અધિકારક્ષેત્ર સંઘીય કાયદાના વિવિધ પાસાઓને આવરી લે છે અને પ્રદેશની અંદર ન્યાયને જાળવી રાખવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે.
- નુસરત ચૌધરી બાંગ્લાદેશી-અમેરિકન વારસાનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.

એક્સ ખાન ક્વેસ્ટ 2023

- તાજેતરમાં બહુરાષ્ટ્રીય શાંતિ રક્ષા સંયુક્ત કવાયત, એક્સ ખાન ક્વેસ્ટ 2023, મંગોલિયામાં યોજાઈ હતી.

અગત્યના તથ્યો

- આ 14-દિવસની કવાયતનો ઉદ્દેશ્ય સંયુક્ત રાષ્ટ્ર પીસકીપિંગ ઓપરેશન્સ (UNPKO) માટે આંતરકાર્યક્ષમતા વધારવા, અનુભવો શેર કરવા અને ગણવેશધારી કર્મચારીઓને તાલીમ આપવાનો છે.
- તે 20થી વધુ દેશોના લશ્કરી ટુકડીઓ અને નિરીક્ષકો માટે એકસાથે આવવા અને સહકારી તાલીમમાં જોડાવા માટે એક પ્લેટફોર્મ તરીકે સેવા આપે છે.
- મોંગોલિયાના રાષ્ટ્રપતિ શ્રી ઉખાનાગીન ખુરેલસુખે એક્સ ખાન ક્વેસ્ટ 2023નું ઉદ્દઘાટન કર્યું.
- આ કવાયત મોંગોલિયન આર્મ્ડ ફોર્સિસ (MAF) અને યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સઆર્મીપેસિફિકકમાન્ડ(USARPAC)દ્વારાસહ-પ્રાયોજિતછે.
- આ સંયુક્ત પ્રયાસ પીસકીપીંગ પહેલોમાં આંતરરાષ્ટ્રીય સહયોગને પ્રોત્સાહન આપવા માટે આ સંસ્થાઓની પ્રતિબદ્ધતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.
- એક્સ ખાન ક્વેસ્ટ 2023માં ભારતીય સેનાનું પ્રતિનિધિત્વ ગઢવાલ રાઇફલ્સની એક ટુકડી દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે. ભારતીય સેનાની ભાગીદારી વૈશ્વિક શાંતિરક્ષક પ્રયાસો પ્રત્યે સમર્પણ અને સહિયારા ઉદ્દેશો માટે અન્ય દેશો સાથે જોડાણ કરવાની તેની ઇચ્છા દર્શાવે છે.

- એક્સ ખાન ક્વેસ્ટ 2023માં કમાન્ડ પોસ્ટ એક્સરસાઇઝ (CPX), ફિલ્ડ ટ્રેનિંગ એક્સરસાઇઝ (FTX), લડાઇ ચર્ચાઓ, પ્રવચનો અને પ્રદર્શનો જેવી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ થાય છે.
- આ પ્રવૃત્તિઓ શાંતિ કામગીરી ક્ષમતાઓના વિકાસ અને લશ્કરી તત્પરતા વધારવામાં ફાળો આપે છે.
- એક્સ ખાન ક્વેસ્ટ 2023 માં તેની સહભાગિતા દ્વારા, ભારતીય સેનાનો હેતુ સહભાગી દેશો, ખાસ કરીને મોંગોલિયન સશસ્ત્ર દળો સાથે સંરક્ષણ સહયોગ વધારવાનો છે.
- આ કવાયત ભારત અને મંગોલિયા વચ્ચે મજબૂત દ્વિપક્ષીય સંબંધો બનાવવા, સંરક્ષણના ક્ષેત્રમાં વિશ્વાસ અને સહયોગને પ્રોત્સાહન આપવા માટે એક મૂલ્યવાન તક પૂરી પાડે છે.

ભારતે વિયેતનામને મિસાઈલ કોર્વેટ INS કિરપાન ભેટમાં આપી

- તાજેતરમાં સંરક્ષણમંત્રી રાજનાથ સિંહે વિયેતનામના જનરલ ફાન વેન ગેંગ સાથેની બેઠકમાં જાહેરાત કરી કે INS કિરપાન, ટૂંક સમયમાં વિયેતનામ પીપલ્સ નેવીને સોંપવામાં આવશે.

પરિચય

- INS કિરપાન 1991માં લોન્ચ કરાયેલ ખુકરી વર્ગનું યુદ્ધ જહાજ છે.
- નવી દિલ્હીમાં વિવિધ દ્વિપક્ષીય સંરક્ષણ સહકાર પહેલ પર પ્રગતિની સમીક્ષા કરવા માટે એક બેઠક યોજવામાં આવી હતી.
- એવું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું કે ખુકરી વર્ગનું યુદ્ધ જહાજ INS કિરપાન જે રદ થવાનું છે તે વિયેતનામને તેના દળોને વધારવા માટે ભેટમાં આપવામાં આવશે.
- વિયેતનામના સંરક્ષણ પ્રધાને DRDO મુખ્યાલયની મુલાકાત લીધી અને સંરક્ષણ સંશોધનમાં બંને દેશોના સંયુક્ત સહયોગ દ્વારા સંરક્ષણ ઔદ્યોગિક ક્ષમતાઓને વધારવાની રીતો પર ચર્ચા કરી હતી.

મીટિંગનો હેતુ

- હાલના ક્ષેત્રો ખાસ કરીને સંરક્ષણ ઉદ્યોગ સહયોગ, દરિયાઇ સુરક્ષા અને બહુરાષ્ટ્રીય સહયોગના ક્ષેત્રમાં સહયોગ વધારવા માટે.
- ભારત અને વિયેતનામ 2016થી વ્યાપક વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી ધરાવે છે અને વધુ સંરક્ષણ ભાગીદારી તેમના સશસ્ત્ર દળોની ક્ષમતાઓને વધારવા માટે મુખ્ય આધારસ્તંભ છે.

વિયેતનામ વિશે

- વિયેતનામની રાજધાની હનોઇ છે, જે તેના સમૃદ્ધ ઇતિહાસ અને સાંસ્કૃતિક વારસા માટે જાણીતી છે.
- વિયેતનામનું ચલણ વિયેતનામી ડોંગ છે, જે દેશમાં વ્યવહારો માટે વપરાતું સત્તાવાર ચલણ છે.

ભારત-મ્યાનમાર-થાઇલેન્ડ ત્રિપક્ષીય હાઇવે

- ભારત-મ્યાનમાર-થાઇલેન્ડ ત્રિપક્ષીય હાઇવે પ્રોજેક્ટ, જે મ્યાનમાર મારફતે કોલકાતાથી બેંગકોકને જોડવાનો મહત્વાકાંક્ષી પ્રયાસ છે, પ્રાદેશિક જોડાણ અને સહકારને નોંધપાત્ર રીતે વેગ આપવા માટે તૈયાર છે.

અગત્યના તથ્યો

- Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation (BIMSTEC), આ હાઇવે પ્રોજેક્ટ આર્થિક વિકાસ, સાંસ્કૃતિક વિનિમય અને સભ્ય રાષ્ટ્રો વચ્ચે લોકો-થી-લોકો સંપર્ક માટે અપાર સંભાવનાઓ ધરાવે છે.
- ભારત-મ્યાનમાર-થાઇલેન્ડ ત્રિપક્ષીય હાઇવે આશરે 1,300 કિલોમીટર લંબાવવાની ધારણા છે, જે ભારતમાં મોરેહને થાઇલેન્ડમાં મે સોટ સાથે જોડતા ચાર-લેન રોડ નેટવર્ક તરીકે સેવા આપે છે, જે મ્યાનમારમાંથી પસાર થાય છે.
- આ મહત્વાકાંક્ષી પ્રોજેક્ટનો હેતુ સભ્ય રાષ્ટ્રો વચ્ચે વેપાર, પર્યટન અને સાંસ્કૃતિક વિનિમયને સરળ બનાવવા, આર્થિક વૃદ્ધિ અને પ્રાદેશિક સહયોગને વેગ આપવાનો છે.
- ત્રિપક્ષીય ધોરીમાર્ગના કેટલાક વિભાગો પહેલાથી જ પૂર્ણ થઇ ગયા છે, જેમાં મોરેહ-તમુ-કાલેવા, યાગી-ચૌંગમા-મોનીવા અને મોનીવા-મંડલયનો સમાવેશ થાય છે. આ પૂર્ણ થયેલા સેગમેન્ટ્સે આ ક્ષેત્રમાં આર્થિક એકીકરણને પ્રોત્સાહન આપતા, આસિયાન-ભારત મુક્ત વ્યાપાર વિસ્તારની અંદર વેપાર વધારવામાં પહેલેથી જ યોગદાન આપ્યું છે.
- આ પ્રોજેક્ટમાં ભારતની ભાગીદારીમાં મ્યાનમારમાં બે નિર્ણાયક વિભાગોના નિર્માણનો સમાવેશ થાય છે: કાલેવા-યાગી રોડ સેક્શન અને તામુ-કિગોન-કલેવા રોડ સેક્શન, સાથે 69 પુલના નિર્માણનો સમાવેશ થાય છે.

BIMSTEC વિશે

- 1997માં સ્થપાયેલ BIMSTECમાં સાત સભ્ય દેશોનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં બાંગ્લાદેશ, ભૂતાન, ભારત, મ્યાનમાર, નેપાળ, શ્રીલંકા અને થાઇલેન્ડનો સમાવેશ થાય છે. સંગઠન સભ્ય રાષ્ટ્રો વચ્ચે વેપાર, રોકાણ, ટેક્નોલોજી, ઉર્જા, પર્યટન, કૃષિ, મત્સ્યોધોગ અને વધુ જેવા વિવિધ ક્ષેત્રોમાં સહકાર વધારવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. ભારત-મ્યાનમાર-થાઇલેન્ડ ત્રિપક્ષીય હાઇવે પ્રોજેક્ટ BIMSTEC હેઠળની એક મહત્વપૂર્ણ પહેલ છે, જેનો ઉદ્દેશ્ય આ ક્ષેત્રમાં કનેક્ટિવિટી અને એકીકરણને વધારવાનો છે.

ધ ટેન પ્રિન્સિપલ ઉપનિષદ

- તાજેતરમાં વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ તેમની વ્હાઇટ હાઉસની મુલાકાત દરમિયાન અમેરિકી રાષ્ટ્રપતિ જો બિડેનને "ધ ટેન પ્રિન્સિપલ ઉપનિષદ" (1937) પુસ્તકની પ્રથમ આવૃત્તિની પ્રિન્ટ ભેટમાં આપી હતી.

પુસ્તક વિશે

- આ પુસ્તકનો સંસ્કૃતમાંથી અનુવાદ હિંદુ શાસ્ત્રના વિદ્વાન શ્રી પુરોહિત સ્વામી અને આઇરિશ કવિ ડબલ્યુ.બી. યેટ્સ દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો.
- યેટ્સને ભારતીય ફિલસૂફી અને સાહિત્ય પ્રત્યે આજીવન આકર્ષણ હતું અને ઉપનિષદમાં તેમની રુચિ સહ-અનુવાદ તરફ દોરી ગઇ.
- પુસ્તકને શ્રેષ્ઠ અનુવાદોમાંનું એક ગણવામાં આવે છે, જેનો ઉદ્દેશ્ય સામાન્ય વાચક માટે સુલભ હોવા સાથે મૂળ લખાણનો સાર જાળવી રાખવાનો છે.

હિંદુ ધર્મગ્રંથો વિશે

- હિન્દુ પવિત્ર ગ્રંથોની વ્યાપક રીતે બે શ્રેણીઓ છે:
- **શ્રુતિ (જાહેર):**
- અધિકૃત ગણવામાં આવે છે; ચાર વેદ (ઋગ, યજુર, સામ અને અથર્વ) અને તેની સાથેના ગ્રંથોનો સમાવેશ થાય છે; બ્રાહ્મણ (કર્મકાંડ ગ્રંથો), આરણ્યક ("વન" અથવા "વન" ગ્રંથો), અને ઉપનિષદો (દાર્શનિક ગ્રંથો) સમાવે છે.
- **સ્મૃતિ (યાદ રાખવા જેવી):**
- શ્રુતિ કરતાં ઓછી અધિકૃત; શ્રુતિ પરથી ઉતરી આવેલ; રામાયણ અને મહાભારત જેવા મહાકાવ્યો, ધર્મશાસ્ત્રો, પુરાણો અને વૈદિક પછીના ગ્રંથોનો સમાવેશ થાય છે

ઉપનિષદ શું છે?

- ઉપનિષદ (જેને વેદાંત તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે) એ મહત્વપૂર્ણ હિંદુ ધાર્મિક ગ્રંથો છે જે આત્મા, અથવા વ્યક્તિના અલગ, અપરિવર્તનશીલ સ્વ અને બ્રહ્માંડની અંતિમ વાસ્તવિકતા વચ્ચેના જોડાણ પર અનુમાન કરે છે .
- **ઉપનિષદના દસ આચાર્યો:**
- એષા, કેના, કથા, પ્રશ્ના, મુંડક, માંડુક્ય, તૈત્તિરીય, ઐતરેય, ચાંદોગ્ય, બૃહદારણ્યક

યેટ્સ વિશે

- વિલિયમ બટલર યેટ્સ (1865-1939) એક આઇરિશ કવિ, નાટ્યકાર, લેખક અને રાજકારણી હતા.
- 20મી સદીના સાહિત્યના અગ્રણી વ્યક્તિઓમાંના એક, તેઓ આઇરિશ સાહિત્યિક પુનરુત્થાન પાછળ ચાલક બળ હતા.
- ડબલ્યુ.બી. યેટ્સનું ભારત સાથેનું જોડાણ રવિન્દ્રનાથ ટાગોર સાથેની તેમની મિત્રતા અને ભારતથી પ્રેરિત તેમની અગાઉની કવિતાઓ દ્વારા જોઈ શકાય છે.
- **યેટ્સે ત્રણ કવિતાઓ લખી (1889માં પ્રકાશિત) જે ભારતનો ઉલ્લેખ કરે છે:**
- 'ધ ઈન્ડિયન ટુ હિઝ લવ'
- 'ધ ઈન્ડિયન ઓન ગોડ'
- 'અનુશુયા અને વિજયા'.

'In-country' રિન્યુએબલ H-1B વિઝા

- તાજેતરમાં યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સના સત્તાવાળાઓએ H-1B વિઝા રિન્યુઅલ પ્રક્રિયામાં નોંધપાત્ર વિકાસની જાહેરાત કરી છે.
- 'In-country' રિન્યુએબલ H-1B વિઝાની રજૂઆતનો ઉદ્દેશ્ય USમાં કામ કરતા ભારતીય વ્યાવસાયિકો માટે નવીકરણ પ્રક્રિયાને સુવ્યવસ્થિત કરવાનો છે.

H-1B વિઝા વિશે

- H-1B વિઝાની નોન-ઇમિગ્રન્ટ વિઝા માટે ખૂબ જ માંગ છે જે US કંપનીઓને સૈદ્ધાંતિક અથવા તકનીકી કુશળતાની જરૂર હોય તેવા વિશિષ્ટ વ્યવસાયોમાં વિદેશી કામદારોને રોજગારી સાથે સંકળાયેલ છે.
- આ વિઝા ભારત જેવા દેશોમાંથી આવતા ઘણા કર્મચારીઓ સાથે, ખાસ કરીને ટેક્નોલોજી ક્ષેત્રમાં, પ્રતિભાઓની ભરતીની સુવિધામાં નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવે છે.

H-1B વિઝા રિન્યુઅલની પડકારો

- 2004 સુધી, H-1B વિઝા સહિત અમુક નોન-ઇમિગ્રન્ટ વિઝા, યુએસમાં રિન્યુ અથવા સ્ટેમ્પ્ડ થઈ શકતા હતા.
- જો કે, ત્યારપછીના ફેરફારોને કારણે વિદેશી ટેક કાર્યકરોને તેમના પાસપોર્ટ પર H-1B વિઝા એક્સ્ટેંશન સ્ટેમ્પ માટે, તેમના વતન પરત ફરવું પડતું અથવા દેશ છોડવાની જરૂર પડતી હતી. આ આવશ્યકતાએ ખાસ કરીને વિઝા રિન્યુઅલ માટે લાંબી રાહ, જે 800 દિવસ અથવા બે વર્ષથી વધી શકે છે, જેવી અસુવિધાઓ ઊભી કરી હતી.

'In-country' રિન્યુઅલનો પરિચય

- ભારતીય વ્યાવસાયિકોને પડતી મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવા માટે, યુએસ વિઝા ઓફિસે 'દેશમાં' રિન્યુએબલ H-1B વિઝા રજૂ કર્યા છે.
- આ પહેલ વ્યક્તિઓને વિઝા રિન્યુઅલ માટે વિદેશમાં મુસાફરી કરવાની જરૂરિયાતને દૂર કરે છે.
- આ જાહેરાતનો સમય વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી અને રાષ્ટ્રપતિ જો બિડેન વચ્ચેની આગામી દ્વિપક્ષીય બેઠક સાથે સુસંગત છે, જે ભારત-યુએસ સંબંધોના મહત્વ પર ભાર મૂકે છે.

"ગ્રેટ ઈમિગ્રન્ટ્સ" યાદી

- તાજેતરમાં વિશ્વ બેંકના પ્રમુખ અજય બંગાને કાર્નેગી કોર્પોરેશન ઓફ ન્યુયોર્કની વાર્ષિક "ગ્રેટ ઈમિગ્રન્ટ્સ" યાદીમાં સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- અમેરિકા અને તેની લોકશાહીને સમૃદ્ધ બનાવવામાં તેમના યોગદાન અને પ્રયાસો માટે તેમની પ્રશંસા કરવામાં આવે છે.
- મુખ્ય હોદ્દા પર 30 વર્ષથી વધુના અનુભવ સાથે, 63 વર્ષીય બંગા ગરીબી સામે લડવા અને આબોહવા પરિવર્તનને સંબોધવા, વિશ્વભરના લોકો માટે તકો ખોલવા માટે વિશ્વ બેંકમાં પરિવર્તનકારી નીતિઓની શરૂઆત કરે તેવી અપેક્ષા છે.

ગ્રેટ ઈમિગ્રન્ટ યાદી શું છે?

- દર ચોથી જુલાઈએ, જે અમેરિકાના સ્વતંત્રતા દિવસ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે, ન્યુ યોર્કની કાર્નેગી કોર્પોરેશન "ઉલ્લેખનીય" અમેરિકનોના જૂથનું સન્માન કરે છે, તમામ કુદરતી નાગરિકો "જેમણે તેમના યોગદાન અને કાર્યો દ્વારા આપણા રાષ્ટ્ર અને આપણા લોકશાહીને સમૃદ્ધ અને મજબૂત બનાવ્યું છે".
- આ વર્ષે, કોર્પોરેશન 33 દેશોની 35 વ્યક્તિઓ અને વિશાળ શ્રેણીના પૃષ્ઠભૂમિનું સન્માન કરી રહ્યું છે.
- સન્માનિત વ્યક્તિઓમાં એવી વ્યક્તિઓ છે કે જેમણે શિક્ષકો, માર્ગદર્શકો, પરોપકારીઓ, જોબ સર્જકો, જાહેર સેવકો, વાર્તાકારો અને વકીલ તરીકે તેમના કાર્ય દ્વારા અન્ય લોકો માટે તકો ઊભી કરી છે.
- કાર્નેગી કોર્પોરેશન ઓફ ન્યૂ યોર્ક એ સ્કોટિશ ઇમિગ્રન્ટ એન્ડ્રુ કાર્નેગી દ્વારા સ્થાપિત અગ્રણી પરોપકારી ફાઉન્ડેશન છે અને હવે તેનું નેતૃત્વ આઇરિશ ઇમિગ્રન્ટ ડેમ લુઇસ રિચાર્ડસન કરે છે.
- તે અમેરિકાને બધા માટે તકની ભૂમિ બનાવવા માટે કુદરતી નાગરિકોની નિર્ણાયક ભૂમિકાની ઉજવણી કરે છે.

ભારત-ફ્રાન્સ મેરીટાઇમ પાર્ટનરશિપ એક્સરસાઇઝ

- તાજેતરમાં ભારતીય નૌકાદળના જહાજો INS રાણા અને INS સુમેધાએ બંગાળની ખાડીમાં ફ્રેન્ચ નૌકાદળના જહાજ FS Surcouf સાથે મેરીટાઇમ પાર્ટનરશિપ કવાયત હાથ ધરી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- INS રાણા, એક ગાઈડેડ મિસાઇલ ડિસ્ટ્રોયર અને INS સુમેધા, સ્વદેશી રીતે નિર્મિત ઓફશોર પેટ્રોલિંગ જહાજે ભારતીય નૌકાદળ તરફથી શામેલ થયા હતા.
- ફ્રેન્ચ નૌકાદળના લા ફાયેટ ક્લાસ ફ્રિગેટ સુરકોફે ભારતીય નૌકાદળના જહાજો સાથે વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લીધો હતો.
- આ કવાયતમાં વ્યૂહાત્મક દાવપેચ, દરિયાઈ માર્ગો ફરીથી ભરવા, લડાયક વિમાનો સામે હવાઈ સંરક્ષણ અને ક્રોસ ડેક હેલિકોપ્ટર ઓપરેશનનો સમાવેશ થતો હતો.
- **સ્થાન:** બંગાળની ખાડી.
- ભાગીદારી કવાયત ભારતીય નૌકાદળ અને ફ્રેન્ચ નૌકાદળ વચ્ચે મજબૂત નૌકાદળ-થી-નૌકાદળની કડીઓ, આંતર કાર્યક્ષમતા અને મજબૂત બંધનો દર્શાવે છે.
- **ફ્રાન્સ સાથે અન્ય કવાયતો**
- VARUNA: નેવલ એક્સરસાઇઝ
- FRINJEX: મિલીટરી એક્સરસાઇઝ
- GARUDA: એરફોર્સ એક્સરસાઇઝ

JIMEX 2023

- તાજેતરમાં ભારતીય નૌકાદળ દ્વિપક્ષીય જાપાન-ભારત મેરીટાઇમ એક્સરસાઇઝ 2023 (JIMEX 23)નું આયોજન કર્યું હતું, જે વિશાખાપટ્ટનમ ખાતે આયોજિત કરવામાં આવી હતી.

JIMEX 2023 વિશે

- આ આવૃત્તિ 2012માં શરૂઆત થનાર JIMEXની 11મી વર્ષગાંઠને ચિહ્નિત કરે છે.
- આ કવાયતમાં INS દિલ્હી, INS કામોર્તા , ફ્લીટ ટેન્કર INS શક્તિ, એક સબમરીન, મેરીટાઇમ પેટ્રોલ એરક્રાફ્ટ P8I અને ડોર્નિયર, જહાજ-જન્ય હેલિકોપ્ટર અને લડાયક વિમાનોની ભાગીદારી જોવા મળશે.
- આ કવાયત બે તબક્કામાં છ દિવસ સુધી હાથ ધરવામાં આવશે.
- વિશાખાપટ્ટનમ ખાતે બંદર તબક્કો જેમાં વ્યાવસાયિક, રમતગમત અને સામાજિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓનો સમાવેશ થાય છે.
- બંને નૌકાદળ સંયુક્ત રીતે સમુદ્રમાં તેમની યુદ્ધ લડવાની કુશળતાને વધુ સારી બનાવશે અને સપાટી, ઉપ-સપાટી અને હવાના ક્ષેત્રોમાં જટિલ બહુ-શિસ્ત કામગીરી દ્વારા તેમની આંતરપ્રક્રિયાને વધારશે.
- JIMEX 23 એકબીજાની શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓમાંથી શીખવાની તક પૂરી પાડે છે અને IN અને JMSDF વચ્ચે પરસ્પર સહકારને પ્રોત્સાહન આપવા અને પ્રદેશમાં દરિયાઈ સુરક્ષા પ્રત્યે તેમની સહિયારી પ્રતિબદ્ધતાની પુનઃ પુષ્ટિ કરવા માટે ઓપરેશનલ ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓની સુવિધા આપે છે.

ભારત અને જાપાન વચ્ચે અન્ય કવાયતો

- માલાબાર: યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ અને ઓસ્ટ્રેલિયા સાથે ભારત અને જાપાન માલાબાર નામની નૌકા યુદ્ધ રમત કવાયતમાં ભાગ લે છે.
- SHINYUU મૈત્રી (એર ફોર્સ)
- ધર્મ ગાર્ડીયન (લશ્કરી કવાયત)

ઈરાન SCOનું પૂર્ણ સભ્ય બન્યું

- તાજેતરમાં ભારત દ્વારા આયોજિત વર્ચ્યુઅલ સમિટ દરમિયાન SCOના સંપૂર્ણ સભ્ય તરીકે ઈરાનનો ઔપચારિક સમાવેશ એ સંસ્થાના સતત વિકાસ અને પ્રભાવને દર્શાવે છે.

અગત્યના તથ્યો

- પ્રભાવશાળી જૂથની ભારત દ્વારા આયોજિત વર્ચ્યુઅલ સમિટ દરમિયાન ઈરાન સત્તાવાર રીતે શાંઘાઈ કોઓપરેશન ઓર્ગેનાઈઝેશન (SCO)નું સંપૂર્ણ સભ્ય બની ગયું છે.
- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ આ મહત્વપૂર્ણ અવસર પર ઈરાનના રાષ્ટ્રપતિ ઈબ્રાહિમ રાયસી અને ઈરાનના લોકોને અભિનંદન પાઠવ્યા હતા.
- SCOના વર્તમાન અધ્યક્ષ તરીકે, ભારતે સમિટનું આયોજન કર્યું હતું.
- વડા પ્રધાન મોદીએ વર્ચ્યુઅલ મીટિંગની અધ્યક્ષતા કરી હતી, જેમાં ચીનના રાષ્ટ્રપતિ શી જિનપિંગ, રશિયન રાષ્ટ્રપતિ વ્લાદિમીર પુતિન, પાકિસ્તાનના વડા પ્રધાન શેહબાઝ શરીફ અને SCO સભ્ય દેશોના અન્ય નેતાઓની ભાગીદારીનો સમાવેશ થાય છે.
- રાષ્ટ્રપતિ રાયસીએ આશા વ્યક્ત કરી કે SCOમાં ઈરાનનો સમાવેશ સામૂહિક સુરક્ષા, ટકાઉ વિકાસ અને સભ્ય દેશો વચ્ચે એકતા વધારવા માટે એક મંચ તરીકે કામ કરશે.
- સમિટના સમાપન પર જારી કરાયેલ એક ઘોષણા SCOના સંપૂર્ણ સભ્ય રાષ્ટ્ર તરીકે ઈરાનના પ્રવેશના ઐતિહાસિક મહત્વને પ્રકાશિત કરે છે. આ સ્વીકૃતિ ઈરાનના વ્યૂહાત્મક મહત્વ અને સંસ્થાના લક્ષ્યો અને ઉદ્દેશ્યોમાં તેના યોગદાનને રેખાંકિત કરે છે.
- ઘોષણામાં બેલારુસ દ્વારા SCO સભ્ય રાજ્યનો દરજ્જો પ્રાપ્ત કરવા માટે મેમોરેન્ડમ ઓફ ઓબ્લિગેશન્સ પર હસ્તાક્ષર કરવાના મહત્વની પણ નોંધ લેવામાં આવી છે. બેલારુસ SCOના પ્રભાવ અને પહોંચને વધુ વિસ્તૃત કરીને સંપૂર્ણ સભ્ય બનવા તરફ પગલાં લઈ રહ્યું છે.

શાંઘાઈ કોઓપરેશન ઓર્ગેનાઈઝેશન (SCO) વિશે

- **સ્થાપના:** SCOની સ્થાપના 2001માં રશિયા, ચીન, કિર્ગીઝ રિપબ્લિક, કઝાકિસ્તાન, તાજિકિસ્તાન અને ઉઝબેકિસ્તાનના પ્રમુખો દ્વારા ચીનના શાંઘાઈમાં સમિટમાં કરવામાં આવી હતી.
- **સભ્યપદનું વિસ્તરણ:** ભારત અને પાકિસ્તાન 2017માં SCOના સ્થાયી સભ્યો બન્યા, જેનાથી સંગઠનની પહોંચ અને પ્રભાવ વધુ વિસ્તર્યો.
- **ઈરાનનું સંપૂર્ણ સભ્યપદ:** ભારત દ્વારા આયોજિત વર્ચ્યુઅલ સમિટ દરમિયાન, ઈરાન સત્તાવાર રીતે SCOનું સંપૂર્ણ સભ્ય બન્યું. આ પગલું ઈરાનના વ્યૂહાત્મક મહત્વ અને સંગઠનની અંદર સહકાર માટે તેની પ્રતિબદ્ધતાને દર્શાવે છે.

- **બેલારુસની સદસ્યતાની પ્રગતિ:** સમિટે બેલારુસ દ્વારા મેમોરેન્ડમ ઓફ ઓબ્લિગેશન્સ પર હસ્તાક્ષર કર્યાનો પણ સ્વીકાર કર્યો, જે SCOમાં સંપૂર્ણ સભ્યપદ હાંસલ કરવાની દિશામાં એક પગલું છે. બેલારુસનું સંભવિત જોડાણ સંગઠનને વધુ મજબૂત બનાવે છે.
- **પ્રાદેશિક આતંકવાદ વિરોધી માળખું (RATS):** RATS એ SCOની અંદર એક વિશિષ્ટ સંસ્થા છે જે સભ્ય દેશો વચ્ચે ગુપ્ત માહિતીની વહેંચણી અને આતંકવાદ વિરોધી કામગીરીનું સંકલન અને સુવિધા આપે છે.

કેમિકલ વેપન્સ કન્વેન્શન

- તાજેતરમાં, યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સે તેના ઘોષિત રાસાયણિક શસ્ત્રોના છેલ્લા સંગ્રહનો નાશ કર્યો છે, જે પ્રથમ વિશ્વ યુદ્ધના ઇતિહાસમાં એક મહત્વપૂર્ણ પગલું છે.

કેમિકલ વેપન્સ કન્વેન્શન (CWC) વિશે

- તે એક બહુપક્ષીય સંધિ છે જે રાસાયણિક શસ્ત્રો પર પ્રતિબંધ મૂકે છે અને ચોક્કસ સમયગાળામાં તેમના વિનાશને ફરજિયાત કરે છે.
- તે 29 એપ્રિલ, 1997ના રોજ અમલમાં આવી હતી.
- તેના માટે રાજ્યો-પક્ષોએ OPCWને તેમના રાસાયણિક શસ્ત્રોના ભંડાર, રાસાયણિક શસ્ત્રો ઉત્પાદન સુવિધાઓ (CWPF), સંબંધિત રાસાયણિક ઉદ્યોગ સુવિધાઓ અને અન્ય શસ્ત્રો-સંબંધિત માહિતી લેખિતમાં જાહેર કરવાની જરૂર છે.
- CWC તમામ રાષ્ટ્રો માટે ખુલ્લું છે અને હાલમાં તેમાં 193 રાજ્યો-પક્ષો છે.
- ભારત રાસાયણિક શસ્ત્ર સંમેલનમાં સહી કરનાર અને પક્ષકાર છે.
- તેણે 14મી જાન્યુઆરી, 1993ના રોજ પેરિસ ખાતે સંધિ પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.
- તે રાસાયણિક શસ્ત્રો સંમેલન અધિનિયમ, 2000 ઘડવામાં આવેલા સંમેલનની જોગવાઈઓને અનુસરે છે.

ઓર્ગેનાઈઝેશન ફોર ધ પ્રોહિબિશન ઓફ કેમિકલ વેપન્સ (OPCW) શું છે?

- તે કેમિકલ વેપન્સ કન્વેન્શન (CWC)ની અમલીકરણ સંસ્થા છે.
- **મિશન:** રાસાયણિક શસ્ત્રોના સંમેલન (CWC)ની જોગવાઈઓનો અમલ કરવો, જેથી OPCWના એવા વિશ્વના દ્રષ્ટિકોણને પ્રાપ્ત કરી શકાય કે જે રાસાયણિક શસ્ત્રોથી મુક્ત હોય અને તેના ઉપયોગના જોખમથી મુક્ત હોય અને જેમાં તમામ માટે શાંતિપૂર્ણ હેતુઓ માટે રસાયણશાસ્ત્રમાં સહકારને પ્રોત્સાહન આપવામાં આવે.
- **મુખ્ય મથક:** હેગ, નેધરલેન્ડ.
- તે રાસાયણિક શસ્ત્રો-સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ અથવા સામગ્રી અને સંબંધિત ઔદ્યોગિક પ્રવૃત્તિઓનું વર્ણન કરતી રાજ્યો-પક્ષોની ઘોષણાઓ મેળવે છે.
- તે ચકાસવા માટે નિરીક્ષણ કરવા માટે અધિકૃત છે કે હસ્તાક્ષરકર્તા રાજ્યો સંમેલનનું પાલન કરે છે કે નહીં.
- તે સાઇટ્સ અને શંકાસ્પદ રાસાયણિક હથિયારોના હુમલાનો ભોગ બનેલા લોકોનું પરીક્ષણ પણ કરે છે.

એક્સરસાઈઝ-SALVEX

- તાજેતરમાં, ભારતીય નેવી-US નેવી (IN-USN) સાલ્વેજ એન્ડ એક્સપ્લોઝિવ ઓર્ડનન્સ ડિસ્પોઝલ (EOD) એક્સરસાઈઝ, SALVEX 26 જૂન-06 જુલાઈ, 23 દરમિયાન કોચી ખાતે હાથ ધરવામાં આવી હતી.

એક્સરસાઈઝ-SALVEX વિશે

- ભારતીય નેવી-યુએસ નેવી 2005થી સંયુક્ત બચાવ અને EOD કવાયતમાં ભાગ લઈ રહી છે.
- તે SALVEXની સાતમી આવૃત્તિ છે.
- આ કવાયતમાં બંને નૌકાદળની ભાગીદારી જોવા મળી હતી જેમાં સ્પેશિયાલિસ્ટ ડાઇવિંગ અને EOD ટીમો ઉપરાંત જહાજો - INS Nireekshak અને USNS Salvor સામેલ હતા.
- તેમાં આંતરકાર્યક્ષમતા, એકાગ્રતા વધારવા અને મેરીટાઇમ સેલ્વેજ અને EOD કામગીરીમાં પરસ્પર શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓમાંથી લાભ મેળવવા માટે સંયુક્ત તાલીમ કવાયતનું આયોજન પણ જોવા મળ્યું હતું.
- ઓપરેશનલ શરતો પર રચનાત્મક જોડાણોએ ખાણ શોધ અને તટસ્થતા, ભંગાર સ્થાન અને બચાવ જેવી વિવિધ શાખાઓમાં ડાઇવિંગ ટીમોના કૌશલ્ય-સેટમાં વધારો કર્યો.

ભારત અને યુએસ વચ્ચે અન્ય કવાયત

- **મલબાર કવાયત:** તે ભારત, યુએસએ, જાપાન અને ઓસ્ટ્રેલિયાની ચતુર્ભુજ નૌકા કવાયત છે.
- **વ્યાયામ ટાઇગર ટ્રાયમ્ફ:** તે માનવતાવાદી સહાય અને આપત્તિ રાહત કવાયત છે.
- **યુદ્ધ અભ્યાસ:** તે સંયુક્ત લશ્કરી કવાયત છે.

PM મોદી ફ્રાન્સની સૈન્ય પરેડમાં ગેસ્ટ ઓફ ઓનર

- તાજેતરમાં વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીને ફ્રાન્સના બેસ્ટિલ ડેની ઉજવણીના અતિથિ વિશેષ તરીકે આમંત્રિત કરવામાં આવ્યા હતા.

અગત્યના તથ્યો

- બેસ્ટિલ ડે લશ્કરી પરેડમાં ભારતીય દળોની સહભાગિતા જોવા મળી, જેમાં ફ્રાન્સ અને ભારત વચ્ચેના વ્યૂહાત્મક જોડાણને મજબૂત કરવા પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો.
- બેસ્ટિલ ડે, જે દર વર્ષે 14 જુલાઈએ ઉજવવામાં આવે છે, તે ફ્રાન્સ માટે ઐતિહાસિક મહત્વ ધરાવે છે.
- તે 1789માં ક્રાંતિકારીઓ દ્વારા બેસ્ટિલ જેલના વિપ્લવની યાદગારી છે, જે ફ્રેન્ચ ક્રાંતિની એક મુખ્ય ઘટના છે.
- મધ્યયુગીન કિલ્લા પરના હુમલાથી ક્રાંતિની શરૂઆત થઈ અને સ્વતંત્રતા, સમાનતા અને લોકશાહી માટેની લડતનું પ્રતીક સ્થાપિત કરાયુ હતું.
- બેસ્ટિલ ડે ફ્રાન્સમાં રાષ્ટ્રીય રજા હોય છે, જે સ્થાનિક રીતે "Fête de la Fédération" તરીકે ઓળખાય છે અને ફ્રેન્ચ એકતા અને ક્રાંતિના આદર્શોની ઉજવણી તરીકે સેવા આપે છે.

ઑપ સધર્ન રેડીનેસ 2023

- INS સુનયના, જે એક ભારતીય નૌકા જહાજ છે, તાજેતરમાં ઑપ સધર્ન રેડીનેસ 2023 (Op Southern Readiness 2023) તરીકે ઓળખાતી બહુરાષ્ટ્રીય દરિયાઈ સુરક્ષા કવાયતના ભાગ રૂપે સેશેલ્સની મુલાકાત લીધી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- INS સુનયનાએ 10 જુલાઈથી 12 જુલાઈ, 2023 દરમિયાન સેશેલ્સની તેની મુલાકાત લીધી હતી.
- આ મુલાકાતનો પ્રાથમિક હેતુ ઓપ સધર્ન રેડીનેસ 2023માં ભાગ લેવાનો હતો, જે એક મહત્વપૂર્ણ કવાયત છે જે બહુપક્ષીય સંબંધોને મજબૂત કરવા માટે વિવિધ રાષ્ટ્રોના નૌકાદળોને એકસાથે લાવે છે.
- ઓપ સધર્ન રેડીનેસ 2023 દરિયાઈ સુરક્ષા વધારવા અને ચાંચિયાગીરીનો સામનો કરવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- આ કવાયત સહભાગી દેશો માટે સહયોગ કરવા, જ્ઞાનની આપ-લે કરવા અને પ્રદેશમાં સલામતી અને નેવિગેશનની સ્વતંત્રતા સુનિશ્ચિત કરવા વ્યૂહરચના વિકસાવવા માટે એક પ્લેટફોર્મ તરીકે કામ કરે છે.
- મુલાકાત દરમિયાન, સહભાગી દેશોના નૌકાદળના કર્મચારીઓએ વ્યાપક શ્રેણીમાં વ્યાવસાયિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ કરી.
- યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ, ઇટાલી, યુનાઇટેડ કિંગડમ, સેશેલ્સ ડિફેન્સ ફોર્સિસ, મરીન પોલીસ અને EUNAVFORના સભ્ય દેશોના કર્મચારીઓએ વિષય નિષ્ણાત એક્સચેન્જમાં સક્રિયપણે ભાગ લીધો હતો.
- આ એક્સચેન્જોમાં નેવિગેશન, VBSS (મૂળભૂત અને અદ્યતન તાલીમ), મેરીટાઇમ ડોમેન અવેરનેસ અને સામૂહિક અકસ્માત ઇવેક્યુએશન ડ્રીલ્સ સહિતના વિવિધ વિષયોને આવરી લેવામાં આવ્યા હતા.
- INS સુનયનાની મુલાકાત દરમિયાન એક નોંધપાત્ર ઘટના બહેરીનના CMF પ્રતિનિધિમંડળની હાજરી હતી.
- આ પ્રતિનિધિમંડળનું નેતૃત્વ CTF56ના કમાન્ડર Cmde Oliver કરી રહ્યા હતા. તેમની ઓનબોર્ડ હાજરીથી INS સુનયના દ્વારા આયોજિત પ્રશિક્ષણ કવાયતોનું જાતે નિરીક્ષણ કરવાની મંજૂરી મળી.

અબુ ધાબીમાં IIT દિલ્હીના પ્રથમ કેમ્પસની સ્થાપના

- તાજેતરમાં અબુ ધાબીમાં પ્રથમ IIT દિલ્હી કેમ્પસની સ્થાપના કરવા માટે શિક્ષણ મંત્રાલય અને અબુ ધાબી ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ એજ્યુકેશન એન્ડ નોલેજ (ADEK) તથા IIT દિલ્હી કેમ્પસ વચ્ચે એક સમજૂતી કરાર (MoU) પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.

અગત્યના તથ્યો

- હસ્તાક્ષર સમારોહ UAEના રાષ્ટ્રપતિ HE શેખ મોહમ્મદ બિન ઝાયેદ અલ નાહયાન અને ભારતના વડા પ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીની હાજરીમાં યોજાયો હતો. MoU પર HE મુબારક હમાદ અલ મ્હેરી, ADEK અંડર સેક્રેટરી, UAEમાં ભારતીય રાજદૂત શ્રી સંજય સુધીર અને IIT દિલ્હીના ડિરેક્ટર પ્રોફેસર રંગન બેનર્જીએ હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.
- યુએઈ-ઈન્ડિયા કોમ્પ્રિહેન્સિવ ઇકોનોમિક પાર્ટનરશીપ એગ્રીમેન્ટ (CEPA) સાથે સુસંગત આ MoU શૈક્ષણિક ઉત્કૃષ્ટતા, નવીનતા, જ્ઞાનના આદાનપ્રદાન અને ભવિષ્યની સમૃદ્ધિ, સ્થાયી વિકાસ અને લાંબા ગાળાના આર્થિક વિકાસ માટે ઉત્પ્રેરક તરીકે માનવ મૂડીમાં રોકાણને પ્રાથમિકતા આપવા માટે બંને દેશોના સહિયારા દ્રષ્ટિકોણને સૂચવે છે.
- આ સહયોગ ભારતના શિક્ષણ ક્ષેત્રના વધુ આંતરરાષ્ટ્રીયકરણ માટે મંચ સુયોજિત કરે છે અને ભારત અને UAE વચ્ચેના બંધનને મજબૂત બનાવે છે.

IIT દિલ્હી-અબુ ધાબી કેમ્પસ અને પ્રોગ્રામ્સ

- IIT દિલ્હી – અબુ ધાબી કેમ્પસ 2024માં શૈક્ષણિક કાર્યક્રમો શરૂ કરવા માટે સુનિશ્ચિત થયેલ છે, જેમાં સ્નાતક, માસ્ટર અને PhDની શ્રેણી ઓફર કરવામાં આવશે.
- કાર્યક્રમો તે ટકાઉ ઊર્જા અને આબોહવા અભ્યાસ, કમ્પ્યુટિંગ અને ડેટા સાયન્સ અને અન્ય એન્જિનિયરિંગ, વિજ્ઞાન અને માનવતાની શાખાઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરતા સંશોધન કેન્દ્રોનું આયોજન કરશે.
- પૂરક કાર્યક્રમો, અદ્યતન સંશોધન અને સ્થાનિક સ્ટાર્ટઅપ ઇકોસિસ્ટમના વિકાસની સુવિધા માટે કેમ્પસ મોહમ્મદ બિન ઝાયેદ યુનિવર્સિટી ઓફ આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ, ખલીફા યુનિવર્સિટી, ન્યૂયોર્ક યુનિવર્સિટી અબુ ધાબી, ટેક્નોલોજી ઇનોવેશન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ અને HUB71 જેવી અગ્રણી સંસ્થાઓ સાથે સહયોગ કરશે.

સાઉદી અરેબિયા ASEANના TAC પર હસ્તાક્ષર કરનાર 51મો દેશ બન્યો

- તાજેતરમાં ઇન્ડોનેશિયા ખાતે જકાર્તામાં 56મી ASEAN ફોરેન મિનિસ્ટર્સની મીટિંગ (AMM)ની સાથે, સાઉદી અરેબિયા સત્તાવાર રીતે TACમાં પ્રવેશ મેળવનાર 51મો દેશ બની ગયો છે.

અગત્યના તથ્યો

- જોડાણ પર હસ્તાક્ષર સમારંભ 12 જુલાઈના રોજ થયો હતો, અને ASEAN વતી ઈન્ડોનેશિયાના વિદેશ મંત્રી રેત્નો માર્સુદીએ સંધિમાં જોડાવા બદલ સાઉદી અરેબિયાની પ્રશંસા વ્યક્ત કરી હતી.
- TAC પર હસ્તાક્ષર કરીને, સાઉદી અરેબિયા સંધિમાં સમાવિષ્ટ ASEANના મૂલ્યો અને સિદ્ધાંતોનું પાલન કરવા માટે મજબૂત પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે.
- સાઉદી અરેબિયા દ્વારા TAC પર હસ્તાક્ષર એ આસિયાનના સભ્ય દેશોની બહાર સંધિની પહોંચ અને પ્રભાવને વિસ્તારવામાં એક મહત્વપૂર્ણ સીમાચિહ્નરૂપ છે.
- સાઉદી અરેબિયા પહેલા, યુક્રેન 2022માં TACમાં પ્રવેશ મેળવનાર છેલ્લો દેશ હતો. નોંધનીય છે કે, 1989માં TACમાં પ્રવેશ કરનાર ASEANની બહાર પપુઆ ન્યૂ ગિની પહેલો દેશ હતો.
- TAC માટે સાઉદી અરેબિયાની પ્રતિબદ્ધતા કિંગડમ અને ASEAN રાષ્ટ્રો વચ્ચે મજબૂત સંબંધોને પ્રોત્સાહન આપવાની અપેક્ષા છે, જે ઈન્ડો-પેસિફિક વિસ્તારમાં પ્રાદેશિક શાંતિ, સ્થિરતા અને સહકારમાં ફાળો આપશે.

લોકલ કરન્સી સેટલમેન્ટ સિસ્ટમ (LCSS)

- ભારત અને સંયુક્ત આરબ અમીરાત (UAE)એ સરહદ પારના વ્યવહારો માટે સ્થાનિક ચલણો, ભારતીય રૂપિયો (INR) અને યુએઇ દિરહામ (AED)નો ઉપયોગ કરવા માટે લોકલ કરન્સી સેટલમેન્ટ સિસ્ટમ (LCSS) સ્થાપિત કરવા માટે સમજૂતીકરાર (MoU) પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.

અગત્યના તથ્યો

- LCSS બંને દેશો વચ્ચે કરન્ટ એકાઉન્ટ્સ અને મંજૂર મૂડી ખાતાના વ્યવહારો માટે INR અને AEDના ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપશે.
- 2022માં ભારત-UAEનો વેપાર આશરે USD 85 બિલિયન હતો. UAE ભારતનું ત્રીજું સૌથી મોટું ટ્રેડિંગ પાર્ટનર છે જ્યારે ભારત UAEનું બીજા નંબરનું સૌથી મોટું ટ્રેડિંગ પાર્ટનર છે.

લોકલ કરન્સી સેટલમેન્ટ સિસ્ટમ (LCSS) શું છે?

- લોકલ કરન્સી સેટલમેન્ટ સિસ્ટમ (LCSS) એક એવી પદ્ધતિ છે જે બે દેશો વચ્ચે ક્રોસ બોર્ડર ટ્રાન્ઝેક્શનને તેમની સંબંધિત સ્થાનિક કરન્સીમાં હાથ ધરવા સક્ષમ બનાવે છે.
- તે નિકાસકારો અને આયાતકારોને તેમની સ્થાનિક કરન્સીમાં ઇન્વૉઇસ અને ચુકવણી કરવાની મંજૂરી આપે છે, યુએસ ડૉલર જેવી તૃતીય-પક્ષ ચલણ પર નિર્ભરતા ઘટાડે છે.
- <u>ઉદાહરણ</u> તરીકે, ભારતની એક કંપની સંયુક્ત આરબ અમીરાત (UAE)માં કોઈ કંપનીને માલની નિકાસ કરે છે. LCSS સાથે, ભારતીય નિકાસકાર ભારતીય રૂપિયા (INR)માં ઇનવોઇસ જારી કરી શકે છે, અને UAE આયાતકાર UAE દિરહામ (AED)માં ચુકવણી કરી શકે છે.

ફાયદા

ફાયદા	ઉદાહરણો
વિદેશી વિનિમય ખર્ચમાં ઘટાડો	ભારતીય નિકાસકાર INRમાં ઇનવોઇસ જારી કરી શકે છે, અને UAE આયાતકાર AEDમાં ચૂકવણી કરી શકે છે, જે USD જેવી તૃતીય-પક્ષ ચલણમાં ચલણ રૂપાંતરની જરૂરિયાતને દૂર કરે છે.
વિનિમય દરના જોખમોનું શમન	કંપનીઓ વિનિમય દરમાં વધઘટને કારણે થતા નુકસાનને મર્યાદિત કરીને, સ્થાનિક ચલણોમાં ટ્રાન્ઝેક્શન કરીને વિનિમય દરના જોખમોને હેજ કરી શકે છે.
સુધારેલ વ્યવહાર કાર્યક્ષમતા	ટ્રાન્ઝેક્શન પ્રક્રિયાઓને સુવ્યવસ્થિત કરી શકાય છે કારણ કે પક્ષો તેમની સ્થાનિક ચલણમાં ચૂકવણી કરી શકે છે અને પતાવટ કરી શકે છે, જટિલતાઓ અને સમય વિલંબ ઘટાડે છે.
વેપાર અને રોકાણની તકોમાં વધારો	LCSSનો ઉપયોગ સરળ અને વધુ કાર્યક્ષમ ક્રોસ બોર્ડર વ્યવહારોની સુવિધા આપીને ભારત અને UAE વચ્ચે દ્વિપક્ષીય વેપાર અને રોકાણને પ્રોત્સાહન આપે છે.
ઑપ્ટિમાઇઝ રેમિટન્સ	UAEમાં ભારતીય રહેવાસીઓ INRમાં રેમિટન્સ મોકલી શકે છે, ટ્રાન્ઝેક્શનના ઓછા ખર્ચ અને ઝડપી પતાવટના સમયનો લાભ મેળવી શકે છે.

ભારત અને UAE વચ્ચેના અન્ય કરારો

- બંને દેશો ભારતના યુનિફાઇડ પેમેન્ટ્સ ઇન્ટરફેસ (UPI)ને UAEના ઇન્સ્ટન્ટ પેમેન્ટ પ્લેટફોર્મ (IPP) સાથે લિંક કરવા સંમત થયા હતા.
- બંને દેશો સ્થાનિક કાર્ડની પરસ્પર સ્વીકૃતિ અને આ કાર્ડ વ્યવહારોની પ્રક્રિયાને સક્ષમ કરવા માટે રૂપે સ્વીચ અને UAESWITCH સાથે તેમના સંબંધિત કાર્ડ સ્વિચને લિંક કરવા સંમત થયા હતા.
- ભારતની સ્ટ્રક્ચર્ડ ફાઇનાન્શિયલ મેસેજિંગ સિસ્ટમ (SFMS)ને UAEમાં મેસેજિંગ સિસ્ટમ સાથે જોડવામાં આવશે જેથી તેઓના નાણાકીય મેસેજિંગને સરળ બનાવી શકાય.
- ઉપરાંત, ભારત અબુ ધાબીમાં IIT-દિલ્હી કેમ્પસની સ્થાપના કરશે, જે તાન્ઝાનિયા પછી વિદેશમાં બીજું IIT શંકુલ હશે.

NATO સમિટ

- તાજેતરમાં વિલ્નિયસમાં NATO સમિટ યોજાઇ હતી.

મહત્વના મુદ્દા

- <u>યુક્રેનની હાજરી</u>: નાટો-યુક્રેન કાઉન્સિલની શરૂઆતનો ઉદ્દેશ યુક્રેનને જોડવા અને ટેકો આપવાનો હતો.
- <u>નવા સભ્યો:</u> નાટોના સભ્યો તરીકે ફિનલેન્ડ અને સ્વીડનની મંજૂરીએ રશિયા સહિતના સંભવિત જોખમો સામે વિસ્તરણ અને રક્ષણ માટે જોડાણની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવી હતી.
- <u>S. Support:</u> યુએસ પ્રમુખ જૉ બિડેને નાટો અને યુક્રેન માટે અટલ સમર્થનની પુનઃ પુષ્ટિ કરી, ભૂતપૂર્વ પ્રમુખ ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પના જોડાણ અંગેના વલણથી વિપરીત.
- <u>ચીનનો ખતરો:</u> આ શિખર સંમેલનમાં ચીનના દૂષિત સાયબર ઓપરેશન્સ, સંઘર્ષપૂર્ણ રેટરિક અને ખોટી માહિતીને સંબોધવામાં આવી હતી, જેમાં યુરો-એટલાન્ટિક સુરક્ષા સામેના તેના ઉભરતા પડકારોને માન્યતા આપવામાં આવી હતી.
- <u>રશિયાની હરીફાઇ:</u> આ સમિટમાં સંભવિત વિસ્તરણ અંગે ચર્ચા કરવામાં આવી હતી, ત્યારે રશિયાએ કીવ પર ડ્રોન હુમલો કર્યો હતો, જેમાં યુરેશિયામાં ચાલી રહેલી સુરક્ષા સ્પર્ધાને ઉજાગર કરવામાં આવી હતી.

NATO વિશે

- <u>ઉત્તર એટલાન્ટિક સંધિ સંગઠન</u> (સ્થપાયેલ: 1949; મુખ્ય મથક: બ્રસેલ્સ, બેલ્જિયમ), જેને ઉત્તર એટલાન્ટિક એલાયન્સ પણ કહેવાય છે, તે 31 સભ્ય દેશો (ફિનલેન્ડ સહિત) વચ્ચેનું આંતર-સરકારી લશ્કરી જોડાણ છે-29 યુરોપિયન અને બે ઉત્તર અમેરિકન.
- <u>સ્થાપક સભ્યો:</u>
- બેલ્જિયમ, કેનેડા, ડેનમાર્ક, ફ્રાન્સ, આઇસલેન્ડ, ઇટાલી, લક્ઝમબર્ગ, નેધરલેન્ડ, નોર્વે, પોર્ટુગલ, યુનાઇટેડ કિંગડમ અને યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ

♦ **આર્ટિકલ 5:**
- નાટો સંધિની મુખ્ય જોગવાઈ જણાવે છે કે એક સભ્ય પર હુમલો એ તમામ સભ્યો પર હુમલો છે.
- યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં 9/11ના આતંકવાદી હુમલા પછી માત્ર એક જ વાર તેને બોલાવવામાં આવ્યું છે.
- જો કે, નાટોનું રક્ષણ સભ્યોના ગૃહ યુદ્ધો અથવા આંતરિક બળવા સુધી વિસ્તરતું નથી.

♦ **જોડાણો:**
- યુરો-એટલાન્ટિક પાર્ટનરશિપ કાઉન્સિલ (EAPC), મેડિટેરેનિયન ડાયલોગ, ઇસ્તંબુલ કોઓપરેશન ઇનિશિયેટિવ (ICI)

♦ **નોંધ:** સ્વીડનને NATOમાં સામેલ કરવાનું બાકી છે.

વર્લ્ડ કોફી કોન્ફરન્સ

♦ ભારત વૈશ્વિક મંચ પર ભારતની કોફીનું પ્રદર્શન અને પ્રચાર કરવા માટે 25 સપ્ટેમ્બરથી 28 સપ્ટેમ્બર દરમિયાન બેંગલુરુમાં 5મી વર્લ્ડ કોફી કોન્ફરન્સ (WCC) 2023નું આયોજન કરશે.

અગત્યના તથ્યો

- ભારત બેંગલુરુમાં 25 થી 28 સપ્ટેમ્બર દરમિયાન 5મી વર્લ્ડ કોફી કોન્ફરન્સ (WCC)નું આયોજન કરવા માટે તૈયાર છે, જ્યાં તે 80 થી વધુ દેશોના ખરીદદારોને તેની વિવિધ કોફી રજૂ કરશે.
- આ કોન્ફરન્સ પ્રથમ વખત એશિયામાં આયોજિત થશે.
- કૉફી ઉત્પાદન શૃંખલામાં નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવતા કૉફી ઉત્પાદકોને લાભ પહોંચાડવા પર વિશેષ ભાર સાથે કૉન્ફરન્સનો ઉદ્દેશ્ય નવીન તકો અને બજારો માટે માર્ગો બનાવવાનો છે.
- ઇવેન્ટની કેન્દ્રીય થીમ હશે "સસ્ટેનેબિલિટી થ્રુ સર્ક્યુલર ઇકોનોમી એન્ડ રિજનરેટિવ એગ્રીકલ્ચર".
- આ ઇવેન્ટમાં પરિષદો, પ્રદર્શનો, કૌશલ્ય-નિર્માણ વર્કશોપ, CEO અને ગ્લોબલ લીડર્સ ફોરમ અને ગ્રોવર્સ કોન્ક્લેવ સહિત વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ થશે.
- ઇન્ટરનેશનલ કોફી ઓર્ગેનાઇઝેશન (ICO) અને કોફી બોર્ડ ઓફ ઇન્ડીયા ઇવેન્ટનું સહ-આયોજન કરશે.
- ICO એ પ્રાથમિક આંતરસરકારી સંસ્થા તરીકે કાર્ય કરે છે જે કોફીના વેપારને પ્રોત્સાહન આપવા અને કોફી ઉત્પાદક અને વપરાશ કરતા રાષ્ટ્રો વચ્ચે સહકારને પ્રોત્સાહન આપવા માટે સમર્પિત છે.
- વધુમાં, આ ઇવેન્ટમાં ટેનિસ ખેલાડી રોહન બોપન્ના જોવા મળશે, જેને તેના બ્રાન્ડ એમ્બેસેડર તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા છે.

ઇન્ટરનેશનલ કોફી ઓર્ગેનાઇઝેશન (ICO)

- આંતરરાષ્ટ્રીય કોફી સંસ્થા (ICO) વૈશ્વિક કોફી ઉદ્યોગને લગતી નિર્ણાયક બાબતો પર ચર્ચા કરવા માટે વર્લ્ડ કોફી કોન્ફરન્સનું આયોજન કરે છે.
- કોફી ઉત્પાદકો અને સરકારી પ્રતિનિધિઓ સહિત 77 સભ્ય દેશો અને 900 થી વધુ પ્રતિભાગીઓ સાથે, કોન્ફરન્સ વિવિધ પ્રકારની ચર્ચાઓ માટે પ્લેટફોર્મ તરીકે કામ કરે છે.

♦ **વર્લ્ડ કોફી કોન્ફરન્સની અગાઉની ચાર આવૃત્તિઓ:**

વર્ષ	સ્થાન
2001	ઇંગ્લેન્ડ
2005	બ્રાઝિલ
2010	ગ્વાટેમાલા
2016	ઇથોપિયા

યુદ્ધ અભ્યાસ

♦ તાજેતરમાં ભારત અને યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સની સેનાઓ અલાસ્કાના ફોર્ટ વેઇનરાઇટ ખાતે તેમની સંયુક્ત લશ્કરી કવાયત 'યુદ્ધ અભ્યાસ'ની આગામી આવૃત્તિ શરૂ કરશે.

યુદ્ધ અભ્યાસ વિશે

- તે ભારત અને યુએસએની સેનાઓ વચ્ચે દર વર્ષે યોજાતી સંયુક્ત સૈન્ય કવાયત છે.
- તે 2004થી ચાલુ કરવામાં આવી છે.
- તે તાલીમ, સાંસ્કૃતિક વિનિમય અને સંયુક્ત સંચાલન કૌશલ્યનું નિર્માણ કરતી વખતે બંને સૈન્ય વચ્ચે સહકારને પ્રોત્સાહન આપવા માટે રચાયેલ છે.

યુદ્ધ અભ્યાસ 2023 વિશે

- આ સંયુક્ત કવાયતની 19મી આવૃત્તિ છે, જે બંને દેશો વચ્ચે વૈકલ્પિક રીતે યોજવામાં આવે છે.
- તાલીમનું સમયપત્રક યુએન મેન્ડેટના પ્રકરણ 7 હેઠળ સંકલિત યુદ્ધ જૂથની કાર્યપ્રણાલી પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- શિડ્યુલમાં શાંતિ જાળવણી અને શાંતિ અમલીકરણ સંબંધિત તમામ કામગીરીનો સમાવેશ થશે.
- આ સંયુક્ત કવાયત માનવતાવાદી સહાય અને આપત્તિ રાહત (HADR) કામગીરી પર પણ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે.
- કોઈપણ કુદરતી આફતના પગલે બંને દેશોના સૈનિકો ઝડપી અને સંકલિત રાહત પ્રયાસો શરૂ કરવાની પ્રેક્ટિસ કરશે.
- આ કવાયત પર્વત અને આત્યંતિક આબોહવાની પરિસ્થિતિઓમાં ગઠબંધન-સંકલિત યુદ્ધ જૂથ બનાવીને કાર્ય કરશે.
- હેલિબોર્ન અથવા એરબોર્ન જેવા તત્વોને કાર્યરત કરવામાં આવશે.

ભારત અને યુએસએ વચ્ચેની કવાયતોની યાદી

♦ **આર્મી:** યુદ્ધ અભ્યાસ અને વજ્ર પ્રહાર

♦ **નૌકાદળ:** MALABAR (બહુપક્ષીય)

♦ **એર ફોર્સ:** કોપ ઇન્ડિયા, રેડ ફ્લેગ (બહુપક્ષીય)

વિદેશી નાગરિકો માટે નવી આયુષ વિઝા શ્રેણી

♦ તાજેતરમાં ભારત સરકારે આયુર્વેદ, સુખાકારી અને યોગ સહિતની ભારતીય દવાઓની પ્રણાલીઓ હેઠળ સારવાર મેળવવા માંગતા વિદેશી નાગરિકો માટે નવી આયુષ વિઝા શ્રેણી રજૂ કરી છે.

અગત્યના તથ્યો

- આયુષ વિઝાની રજૂઆત ભારતની હીલ ઇન ઇન્ડિયા પહેલ માટેના રોડમેપનો એક ભાગ છે, જેનો હેતુ ભારતને મેડિકલ વેલ્યુ ટ્રાવેલ (MVT) ગંતવ્ય તરીકે પ્રમોટ કરવાનો છે.

- આયુષ મંત્રાલય અને આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય મેડિકલ ટુરિઝમને પ્રોત્સાહન આપવા માટે હીલ ઈન ઈન્ડિયા પોર્ટલ સ્થાપિત કરવા માટે સહયોગ કર્યો છે.
- **ઉદ્દેશ્ય:** આ વિઝા શ્રેણીનો હેતુ ભારતમાં તબીબી મૂલ્યની મુસાફરીને પ્રોત્સાહન આપવાનો અને ભારતીય પરંપરાગત દવાઓની વૈશ્વિક માન્યતાને મજબૂત કરવાનો છે.
- **મહત્વ:**
- ભારતીય પરંપરાગત દવાને પ્રોત્સાહન.
- એક અગ્રણી તબીબી પ્રવાસન સ્થળ બનવાના ભારતના પ્રયાસોમાં એક મહત્વપૂર્ણ પગલું.
- આ પહેલ આયુષ હેલ્થકેર અને વેલનેસ અર્થતંત્રને વિકસાવવા માટેની ભારતની વ્યૂહરચનાનો એક ભાગ છે, જે 2025 સુધીમાં $70 બિલિયન સુધી પહોંચવાનો અંદાજ છે.

આયુષ વિશે

- આયુષ એ ભારતમાં પરંપરાગત ચિકિત્સા પ્રણાલીઓ અને સર્વગ્રાહી સુખાકારી પદ્ધતિઓનો સંદર્ભ આપવા માટે વપરાતો શબ્દ છે.
- તે "આયુર્વેદ, યોગ અને પ્રાકૃતિક ચિકિત્સા, યુનાની, સિદ્ધ અને હોમિયોપેથી" માટે વપરાય છે, જે દેશમાં વિવિધ પ્રાચીન આરોગ્યસંભાળ પ્રણાલીઓ અને વૈકલ્પિક દવા પદ્ધતિઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.

મેડિકલ ટુરિઝમ

- તબીબી પર્યટન એ તબીબી સારવાર અથવા આરોગ્યસંભાળ સેવાઓ મેળવવા માટે અન્ય દેશમાં મુસાફરી કરવાની પ્રથાનો ઉલ્લેખ કરે છે, ઘણીવાર ખર્ચ બચત, ઉચ્ચ ગુણવત્તાની સંભાળ અથવા વિશિષ્ટ સારવારની ઉપલબ્ધતાને કારણે આવું કરવામાં આવે છે.
- મેડિકલ ટૂરિઝમ એસોસિએશન દ્વારા વિશ્વના 46 સ્થળોમાંથી 2020-21 માટે મેડિકલ ટૂરિઝમ ઈન્ડેક્સ (MTI)માં પણ ભારતને 10મું સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે.

મેડિકલ ટુરિઝમને પ્રોત્સાહિત કરવા માટેની ભારતની અન્ય પહેલ

- નેશનલ મેડિકલ એન્ડ વેલનેસ ટુરિઝમ બોર્ડ
- મેડિકલ ટુરિઝમ માટે ચેમ્પિયન સર્વિસ સેક્ટર સ્કીમ
- મેડિકલ અને વેલનેસ ટુરિઝમ માટે રાષ્ટ્રીય વ્યૂહરચના અને રોડમેપ

માલાબાર અભ્યાસ

- તાજેતરમાં માલાબાર બહુપક્ષીય કવાયતની 31મી આવૃત્તિ સિડનીમાં યોજાઈ હતી.

માલાબાર અભ્યાસ વિશે

- તે 1992માં ભારત અને યુએસ નેવી વચ્ચે દ્વિપક્ષીય નૌકા કવાયત તરીકે શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- પ્રથમ માલાબાર કવાયત 2007માં બંગાળની ખાડીમાં યોજાઈ હતી.
- 2015માં જાપાનના સમાવેશ સાથે તેનું ત્રિપક્ષીય ફોર્મેટમાં વિસ્તરણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- 2020માં, ઓસ્ટ્રેલિયન નૌકાદળે માલાબાર કવાયતમાં જોડાઈને તેને ચતુર્ભુજ નૌકા કવાયત બનાવી.
- ભારત, યુ.એસ., જાપાન અને ઓસ્ટ્રેલિયાની આ માલાબાર કવાયતનો ઉદ્દેશ્ય મુક્ત, ખુલ્લા અને સમાવિષ્ટ ઈન્ડો-પેસિફિક માટે સંકલન કરવાનો છે.
- તે દર વર્ષે હિંદ મહાસાગર અને પ્રશાંત મહાસાગરોમાં વૈકલ્પિક રીતે યોજાય છે.
- આ કવાયતમાં વિવિધ પ્રકારની પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ થાય છે જેમ કે ફાઇટર કોમ્બેટ ઓપરેશન્સ અને મેરીટાઇમ ઇન્ટરડિક્શન ઓપરેશન્સ.

ભારતની અન્ય સંયુક્ત દરિયાઈ કવાયતો

- **IBSAMAR:** તે ભારત, દક્ષિણ આફ્રિકા અને બ્રાઝિલ દ્વારા આયોજિત દરિયાઈ કવાયત છે.
- **SIMBEX:** ભારત અને સિંગાપોર.
- **SLINEX:** ભારત અને શ્રીલંકા.

રાયસીના ડાયલોગ શું છે?

- તાજેતરમાં ભારતના વિદેશ સચિવે સંસદની એક સમિતિને જણાવ્યું હતું કે, રાયસિના સંવાદ હવે વિશ્વની સૌથી મહત્વપૂર્ણ વૈશ્વિક સ્તરની થિંક ટેન્ક ઇવેન્ટ્સમાંની એક છે.

રાયસીના ડાયલોગ વિશે

- તે ભારતની ભૌગોલિક રાજનીતિ અને ભૂ-અર્થશાસ્ત્ર પરની પ્રીમિયર કોન્ફરન્સ છે, જે વૈશ્વિક સમુદાયનો સામનો કરી રહેલા સૌથી પડકારરૂપ મુદ્દાઓને ઉકેલવા માટે પ્રતિબદ્ધ છે.
- તે મ્યુનિક સિક્યોરિટી કોન્ફરન્સ અને સિંગાપોરના શાંગરી-લા ડાયલોગની તર્જ પર તૈયાર કરવામાં આવી છે.
- તે 2016થી નવી દિલ્હીમાં દર વર્ષે યોજાય છે.
- સંવાદની રચના બહુ-હિતધારક તરીકે કરવામાં આવી છે, જેમાં રાજ્યના વડાઓ, કેબિનેટ મંત્રીઓ અને સ્થાનિક સરકારી અધિકારીઓનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં ખાનગી ક્ષેત્ર, મીડિયા અને એકેડેમિયાના વિચારશીલ નેતાઓ જોડાયા છે.
- તે ઓબ્ઝર્વર રિસર્ચ ફાઉન્ડેશન (ORF) દ્વારા ભારત સરકારના વિદેશ મંત્રાલયની ભાગીદારીમાં આયોજિત કરવામાં આવે છે.

ઓબ્ઝર્વર રિસર્ચ ફાઉન્ડેશન (ORF) વિશે

- 1990માં સ્થપાયેલ, ORF એ એક સ્વતંત્ર, બિનપક્ષીય થિંક ટેન્ક છે, જે ભારત માટે સુશાસન, વિદેશ નીતિ અને ટકાઉ આર્થિક વિકાસ પર નીતિ સંશોધન કરે છે.
- ORFનું કાર્ય આબોહવા, ઉર્જા, સાયબર મુદ્દાઓ અને મીડિયા, આર્થિક વિકાસ અને રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા સહિતના વિષયોની વિશાળ શ્રેણીમાં ફેલાયેલું છે.
- તે બિન-પક્ષપાતી, સ્વતંત્ર, સારી રીતે સંશોધિત વિશ્લેષણ અને સરકારો, વ્યવસાયિક સમુદાયો, શિક્ષણવિદો અને વિશ્વભરના નાગરિક સમાજમાં વિવિધ નિર્ણય લેનારાઓને ઇનપુટ્સ પ્રદાન કરે છે.
- આદેશ: તે ન્યાયી અને સમાન વિશ્વમાં એક મજબૂત અને સમૃદ્ધ ભારતનું નિર્માણ કરવા માટે નીતિ વિચારસરણીનું નેતૃત્વ કરવા અને મદદ કરવા માંગે છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

શાંગરી-લા ડાયલોગ

- તે એશિયાની પ્રીમિયર ડિફેન્સ અને સિક્યુરિટી સમિટ છે.
- તેમાં 28 એશિયા-પેસિફિક દેશોના સંરક્ષણ પ્રધાનો, મંત્રાલયોના સ્થાયી વડાઓ અને સૈન્ય વડાઓ હાજરી આપે છે.
- તેનું આયોજન ઈન્ટરનેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યુટ ફોર સ્ટ્રેટેજિક સ્ટડીઝ (IISS) દ્વારા સ્વતંત્ર થિંક ટેન્ક દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- સમિટનું નામ સિંગાપોરની શાંગરી-લા હોટેલના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે, જ્યાં તે 2002થી યોજાય છે.

ઈન્ટરપોલ ગ્લોબલ એકેડમી નેટવર્ક

- તાજેતરમાં સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઑફ ઇન્વેસ્ટિગેશન (CBI) એકેડમી એ એક વર્ચ્યુઅલ ઇવેન્ટમાં ઇન્ટરપોલ ગ્લોબલ એકેડમી નેટવર્ક સાથે જોડાણ કર્યું હતું.

ઈન્ટરપોલ ગ્લોબલ એકેડમી નેટવર્ક વિશે

- કાયદા અમલીકરણ તાલીમ માટે વૈશ્વિક અભિગમ તરફ દોરી જવામાં ઇન્ટરપોલને ટેકો આપવાના હેતુથી તે 2019માં શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
- તે ક્ષેત્રીય અને રાષ્ટ્રીય બંને ક્ષેત્રે વિશ્વસનીય કાયદા અમલીકરણ શિક્ષણ સંસ્થાઓનું નેટવર્ક છે.
- ગ્લોબલ એકેડમીના સભ્યો INTERPOLના સાધનો અને સેવાઓ, ગુનાના ક્ષેત્રો અને અન્ય કાયદા અમલીકરણ વિષયોને આવરી લેતા પસંદગીના ડિજિટલ અને સામ-સામે તાલીમ અભ્યાસક્રમોની રચના અને વિતરણને સમર્થન આપે છે.
- તેઓ તાલીમની જરૂરિયાતોને ઓળખવામાં અને સંકલન કરવામાં પણ મદદ કરે છે અને અત્યાધુનિક તાલીમ સાધનો અને પદ્ધતિઓ દ્વારા કાયદા અમલીકરણ શિક્ષણને આગળ વધારવા માટે જ્ઞાન વિનિમય પ્લેટફોર્મમાં યોગદાન આપે છે.
- CBI એકેડમી ઈન્ટરપોલ ગ્લોબલ એકેડમી નેટવર્કની 10મી સભ્ય બની હતી.

ઇન્ટરપોલ વિશે

- **આદેશ:** તે એક આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થા છે જે સરહદ પારના આતંકવાદ, તસ્કરી અને અન્ય ગુનાઓ સામે આંતરરાષ્ટ્રીય પોલીસ સહકારની સુવિધા આપે છે.
- **ગવર્નન્સ:** ઇન્ટરપોલની પ્રવૃત્તિઓ અંગેના તમામ નિર્ણયો જનરલ એસેમ્બલી દ્વારા લેવામાં આવે છે જે તેની સર્વોચ્ચ ગવર્નિંગ બોડી છે જે દર વર્ષે મળે છે.
- **સ્થિતિ:** તે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર વ્યવસ્થાનો એકમ અથવા ભાગ નથી. તે એક સ્વતંત્ર આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થા છે.
- દરેક દેશમાં, INTERPOL નેશનલ સેન્ટ્રલ બ્યુરો (NCB) જનરલ સચિવાલય અને અન્ય NCB માટે સંપર્કનું કેન્દ્રીય બિંદુ પ્રદાન કરે છે.
- દરેક NCB તે દેશના પોલીસ અધિકારીઓ દ્વારા ચલાવવામાં આવે છે અને સામાન્ય રીતે પોલીસિંગ માટે જવાબદાર સરકારી મંત્રાલયમાં બેસે છે. (ભારતમાં કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રાલય.)
- સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઑફ ઇન્વેસ્ટિગેશન (CBI) દેશના રાષ્ટ્રીય કેન્દ્રીય બ્યુરો તરીકે ભારતમાં ઇન્ટરપોલનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.

અભ્યાસ ઝાયેદ તલવાર

- ભારતીય નૌકાદળ અને સંયુક્ત આરબ અમીરાત દ્વારા 8થી 11 ઓગસ્ટ, 2023 દરમિયાન દ્વિપક્ષીય અભ્યાસ 'ઝાયેદ તલવાર' આયોજિત કરવામાં આવ્યો હતો.

અભ્યાસ ઝાયેદ તલવાર વિશે

- ભારતીય નૌકાદળના બે જહાજો INS વિશાખાપટ્ટનમ અને INS ત્રિકંદે આ કવાયતમાં ભાગ લીધો હતો.
- મુલાકાત દરમિયાન, જહાજોએ UAE નેવલ ફોર્સ સાથે મેરીટાઇમ ઓપરેશન્સના વિવિધ ઘટકો પર વ્યાવસાયિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયા કરી હતી.
- તેઓ બંને નૌકાદળો વચ્ચે સહકાર વધારવા અને સંબંધોને મજબૂત કરવા માટે શ્રેષ્ઠ પ્રયાસો આગળ શેર કરશે.
- આ કવાયત બંને નૌકાદળ વચ્ચેની દરિયાઇ ભાગીદારીને વેગ આપશે અને આ ક્ષેત્રમાં સુરક્ષા પડકારોની સામાન્ય સમજને પ્રોત્સાહન આપશે.

INS વિશાખાપટ્ટનમ વિશે

- તે મુખ્ય જહાજ છે અને ભારતીય નૌકાદળના વિશાખાપટ્ટનમ-વર્ગના સ્ટીલ્થ ગાઇડેડ-મિસાઇલ ડિસ્ટ્રોયરમાંનું પ્રથમ છે.
- તે 21 નવેમ્બર, 2021ના રોજ કાર્યરત કરવામાં આવ્યું હતું, તે ભારતીય નૌકાદળ સેવામાં સૌથી મોટા વિનાશક છે.

વિશેષતા

- **વિસ્થાપન:** 7,400 ટન.
- **પ્રોપલ્શન:** તે સંયુક્ત રીતે ચાર શક્તિશાળી ગેસ ટર્બાઇન દ્વારા ચલાવવામાં આવે છે.
- **સ્પીડ:** તે 30 નોટથી વધુની ઝડપ હાંસલ કરવામાં સક્ષમ છે.
- આ જહાજ સ્ટીલ્થ ફીચર્સમાં વધારો કરે છે, જેના પરિણામે રડાર ક્રોસ સેક્શન (RCS)માં ઘટાડો થયો છે, જે હલ, ફુલ બીમ સુપરસ્ટ્રક્ચર ડિઝાઇન, પ્લેટેડ માસ્ટ અને ખુલ્લા તૂતક પર રડાર પારદર્શક સામગ્રીના ઉપયોગ દ્વારા હાંસલ કરવામાં આવ્યો છે.
- આ જહાજ પરમાણુ, જૈવિક અને રાસાયણિક (NBC) યુદ્ધ પરિસ્થિતિઓ હેઠળ લડવા માટે સજ્જ છે.

ડિફ્લેશન

- તાજેતરના ડેટા દ્વારા મળતા પુરાવા મુજબ, પોતાના પોસ્ટ-પેન્ડેમિક પુનઃપ્રાપ્તિ પ્રયત્નોમાં પડકારોને કારણે ચીન ડિફ્લેશનની સ્થિતિમાં પ્રવેશ્યું છે.

ડિફ્લેશન શું છે?

- ડિફ્લેશન એ એક એવી આર્થિક ઘટના છે જે અર્થતંત્રમાં માલસામાન અને સેવાઓના સામાન્ય ભાવ સ્તરમાં સતત ઘટાડો દ્વારા વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે. તે ફુગાવાથી વિપરીત છે, ફુગાવામાં ભાવ સમયાંતરે વધે છે, જ્યારે આમાં ઘટે છે.
- ડિફ્લેશન ત્યારે થાય છે જ્યારે માલસામાન અને સેવાઓનો પુરવઠો માંગ કરતાં વધી જાય છે, જે ગ્રાહક ખર્ચમાં ઘટાડો તરફ દોરી જાય છે.
- **ડિફ્લેશનની અસરો:** જ્યારે નીચા ભાવ ફાયદાકારક લાગે છે, ત્યારે તે વ્યવસાયોને નોકરીઓમાં કાપ મૂકવા, ભરતી અટકાવવા અને વેચાણ જાળવવા માટે ડિસ્કાઉન્ટ ઓફર કરીને આર્થિક વૃદ્ધિને અવરોધે છે.

ચીનમાં ડિફ્લેશનના કારણો

- IT, રિયલ એસ્ટેટના ઉદ્યોગોમાં સરકારનો હસ્તક્ષેપ
- પ્રદૂષિત ઉદ્યોગો પર કડક કાર્યવાહી
- ચીનમાં વેતનમાં વધારો
- ભૌગોલિક રાજકીય તણાવ USA સાથે વેપાર યુદ્ધ તરફ દોરી જાય છે.
- **પુન:પ્રાપ્તિ માટેના પડકારો:** ચીનની કોવિડ-પુન:પ્રાપ્તિ પછીની ગતિમાં ઘટાડો થયો છે કારણ કે સ્થાનિક માંગ નબળી પડી છે.
- ચીનમાં કન્ઝ્યુમર પ્રાઇસ ઇન્ડેક્સ (CPI)માં ઘટાડો થયો છે.
- **પ્રોડક્ટ પ્રાઇસ ઇન્ડેક્સ (PPI) ઘટાડો:** પ્રોડક્ટ પ્રાઇસ ઇન્ડેક્સ અને જથ્થાબંધ ભાવોના માપદંડની અધોગતિ ચાલુ રહી છે.

Y-20 શિખર સંમેલન

- યુવા અને રમતગમત મંત્રાલયે 17 ઓગસ્ટથી ઉત્તરપ્રદેશના વારાણસીમાં Y-20 શિખર સંમેલનનું આયોજન કર્યું છે.
- તે ચાર દિવસ ચાલશે. આ સાથે છેલ્લા કેટલાક મહિનાથી દેશભરમાં યોજવામાં આવેલી વિભિન્ન બેઠકોનું સમાપન થશે. યુવા અને રમતગમત મંત્રી અનુરાગસિંહ ઠાકુર આ સંમેલનમાં હાજર રહેશે.
- G20ના સભ્ય દેશો, આમંત્રિત દેશો તેમજ આંતરરાષ્ટ્રીય સંગઠનોના એકસોથી વધારે પ્રતિનિધીમંડળ, સંમેલનના પાંચ વિષયો અંગે ચર્ચા કરશે.
- તેમાં નવાચાર અને 21મી સદીના કૌશલ્ય, શાંતિ સ્થાપવા તથા વિચાર વિર્મશ, યુધ્ધવીહિન યુગમાં પ્રવેશ, આબોહવા પરિવર્તન અને આફત જોખમ ઉન્મૂલન જેવા વિષયોનો સમાવેશ થાય છે.

મિનામાટા સંમેલનની છઠ્ઠી વર્ષગાંઠ

- મર્ક્યુરી(પારો) પરનું મિનામાટા સંમેલન, જે તેની છઠ્ઠી વર્ષગાંઠને ઉજવણી કરી રહ્યું છે, તે એક મહત્વપૂર્ણ વૈશ્વિક કરાર છે જેનો ઉદ્દેશ્ય પારાના સંસર્ગની હાનિકારક અસરોથી લોકો અને પર્યાવરણને સુરક્ષિત રાખવાનો છે.

પારા વિશે

- પારોએ કુદરતી રીતે બનતું તત્વ છે જે હવા, પાણી અને જમીનમાં જોવા મળે છે.
- તે ચેતાતંત્ર, થાઇરોઇડ, કિડની, ફેફસાં, રોગપ્રતિકારક શક્તિ, આંખો, પેઢાં અને ત્વચા પર ઝેરી અસર કરી શકે છે.

મિનામાટા સંમેલન વિશે

- પારા પર મિનામાટા સંમેલન એ માનવ સ્વાસ્થ્ય અને પર્યાવરણને પારો અને તેના સંયોજનોની પ્રતિકૂળ અસરોથી બચાવવા માટેની વૈશ્વિક સંધિ છે.
- 2013માં સ્વિટ્ઝર્લેન્ડના જીનીવામાં આંતરસરકારી વાટાઘાટ સમિતિના પાંચમા સત્રમાં તેના પર સંમત થયા હતા. તે 2017માં અમલમાં આવ્યું હતું.
- તેના સમગ્ર જીવનકાળ દરમિયાન પારાના માનવ સાથેના સંપર્કને નિયંત્રિત કરવું એ સંમેલન હેઠળની મુખ્ય જવાબદારીઓમાંની એક છે.
- આ સંમેલન પારાના વચગાળાના સંગ્રહ અને તે કચરો બની જાય પછી તેના નિકાલ, પારો દ્વારા દૂષિત સ્થળો તેમજ સ્વાસ્થ્ય સમસ્યાઓને પણ સંબોધિત કરે છે.
- ભારતે આ સંમેલનને બહાલી આપી છે.

આર્મી 2023: 9મી ઇન્ટરનેશનલ મિલિટ્રી-ટેક્નિકલ ફોરમ

- ભારત, ચીન અને ઈરાને રશિયા દ્વારા આયોજિત 9મી આંતરરાષ્ટ્રીય લશ્કરી-તકનીકી મંચ, ચાલી રહેલી આર્મી 2023માં પેવેલિયનની સ્થાપના કરી છે.

અગત્યના તથ્યો

- ભારતીય પેવેલિયનમાં ડિફેન્સ રિસર્ચ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ ઓર્ગેનાઇઝેશન (DRDO) અને ત્રણ ડિફેન્સ પબ્લિક સેક્ટર અંડરટેકિંગ્સ (DPSU)ના સ્ટોલ છે.
- આ પેવેલિયનનું રશિયામાં ભારતના રાજદૂત પવન કપૂર દ્વારા ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું અને સંરક્ષણમંત્રી જનરલ સર્ગેઇ શોઇગુ સહિત રશિયન સરકારી અધિકારીઓનું ધ્યાન ખેંચ્યું હતું.
- હાજર DPSUsમાં ભારત ઈલેક્ટ્રોનિક્સ લિમિટેડ (BEL), ભારત અર્થ મૂવર્સ લિમિટેડ (BEML), અને ગોવા શિપયાર્ડ લિમિટેડ (GSL)નો સમાવેશ થાય છે.
- ભારત અને રશિયાનું સંયુક્ત સાહસ બ્રહ્મોસ કોર્પોરેશન પણ આ એક્સ્પોનો એક ભાગ છે.
- ચીન અને ઈરાને તેમના સ્થાનિક રીતે વિકસિત લશ્કરી સાધનો દર્શાવતા નોંધપાત્ર પેવેલિયન ઉભા કર્યા છે.
- ફોરમ અધતન સૈન્ય તકનીકોનું પ્રદર્શન કરવા, આંતરરાષ્ટ્રીય ભાગીદારીને પ્રોત્સાહન આપવા અને વૈશ્વિક સુરક્ષા ચિંતાઓની ચર્ચા કરવા માટે એક પ્લેટફોર્મ પ્રદાન કરે છે.

મૈત્રી સેતુ

- ભારત-બાંગ્લાદેશ મિત્રતાનો સેતુ, મૈત્રી સેતુ, ટૂંક સમયમાં કાર્યરત થવા માટે તૈયાર છે.
- તે ફેની નદી પર બનાવવામાં આવ્યો છે, જે ત્રિપુરા અને બાંગ્લાદેશમાં ભારતીય સીમાની વચ્ચે વહે છે.
- **લંબાઈ:** તે બાંગ્લાદેશમાં રામગઢ સાથે સબરૂમ (ત્રિપુરામાં)ને જોડતા 1.9 કિલોમીટરમાં ફેલાયેલો છે.
- 'મૈત્રી સેતુ' નામ ભારત અને બાંગ્લાદેશ વચ્ચે વધતા દ્વિપક્ષીય સંબંધો અને મૈત્રીપૂર્ણ સંબંધોનું પ્રતીક છે.
- બ્રિજના બાંધકામની દેખરેખ નેશનલ હાઈવે એન્ડ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ કોર્પોરેશન લિમિટેડ દ્વારા કરવામાં આવી છે.
- તે પ્રી-સ્ટ્રેસ્ડ કોંક્રિટ બ્રિજ છે. તેની પાસે સિંગલ-સ્પાન માળખું છે જે ટ્રાફિક અને કાર્ગોના સરળ પ્રવાહ માટે પરવાનગી આપે છે.
- ફેની નદી ભારત-બાંગ્લાદેશ સરહદનો એક ભાગ બનાવે છે.

ભારતની એનિમલ હેલ્થ સિસ્ટમને મજબૂત બનાવવા માટેનું ફંડ

- તાજેતરમાં G20 પેન્ડેમિક ફંડે ભારતના પશુપાલન અને ડેરી વિભાગ, મત્સ્યોદ્યોગ, પશુપાલન અને ડેરી મંત્રાલય (DAHD) તરફથી $25 મિલિયનના પ્રસ્તાવને મંજૂરી આપી છે.

- પ્રસ્તાવ "રોગચાળાની તૈયારી અને પ્રતિભાવ માટે ભારતમાં પશુ આરોગ્ય સુરક્ષા મજબૂતીકરણ" પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- ઇન્ડોનેશિયાના G20 પ્રેસિડેન્સી દરમિયાન સ્થપાયેલ G20 રોગચાળો ફંડ, નીચી અને મધ્યમ આવક ધરાવતા દેશો પર વિશેષ ભાર સાથે, રાષ્ટ્રીય, પ્રાદેશિક અને વૈશ્વિક સ્તરે રોગચાળાની રોકથામ, સજ્જતા અને પ્રતિભાવ ક્ષમતાઓને વધારવા માટે નિર્ણાયક રોકાણોને નાણાં આપે છે.

BRICS નવા સભ્યોનો ઉમેરો

- તાજેતરમાં બ્રાઝિલ, રશિયા, ભારત, ચીન અને દક્ષિણ આફ્રિકાના બનેલા BRICS સંગઠનમાં આર્જેન્ટિના, ઈરાન, UAE, સાઉદી અરેબિયા, ઈથોપિયા અને ઈજિપ્તનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- તાજેતરના BRICS સમિટના યજમાન રાષ્ટ્ર, દક્ષિણ આફ્રિકાના પ્રમુખ સિરિલ રામાફોસાએ 24મી ઓગસ્ટના રોજ એક ઐતિહાસિક જાહેરાત કરી હતી, જેમાં જોડાણમાં નવા પ્રવેશકર્તાઓના નામ જાહેર કર્યા હતા.
- વિસ્તરેલ BRICS હવે આર્જેન્ટિના, ઈરાન, સંયુક્ત આરબ અમીરાત, સાઉદી અરેબિયા, ઈથોપિયા અને ઈજીપ્તને તેના સભ્યોમાં આવકારે છે.
- આ પગલું માત્ર જોડાણમાં વૈવિધ્યીકરણ કરતું નથી પરંતુ વૈશ્વિક મંચ પર તેમના હિતોને સંરેખિત કરવા માટે વિવિધ પ્રદેશોમાંથી ઉભરતી અર્થવ્યવસ્થાઓ માટે એક પ્લેટફોર્મ પણ પૂરું પાડે છે.
- આ વ્યૂહાત્મક પગલું "ગ્લોબલ સાઉથ"ની બાબતોને આગળ વધારવા માટે સમર્પિત ગઠબંધનમાં સહયોગ કરવા આતુર રાષ્ટ્રો સાથે જોડાણો બનાવવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.
- બ્રિક્સ સમિટમાં દક્ષિણ આફ્રિકાના રાષ્ટ્રપતિ રામાફોસાએ ભારતીય વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીને વિધાનસભાને સંબોધિત કરવા આમંત્રણ આપ્યું હતું.

BRICS વિશે

- BRICSએ સંગઠનનું નામ છે. આ સંગઠનમાં બ્રાઝિલ(B), રશિયા(R), ભારત(I), ચીન(C) અને દક્ષિણ આફ્રિકા(S) જેવી વિશ્વની 5 મોટી ઉભરતી અર્થવ્યવસ્થાઓ સામેલ છે.
- તેમના પ્રાદેશિક મુદ્દાઓ પર BRICS સભ્યો તેમના નોંધપાત્ર પ્રતિભાવો આપે છે.
- BRICS સમિટની અધ્યક્ષતા દર વર્ષે તેના સભ્ય દેશો દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- એકાંતરે દર વર્ષે આ પાંચ દેશોમાંથી કોન્ફરન્સનું આયોજન કરવામાં આવે છે.
- જૂન 2006માં BRICSની સ્થાપના થઈ હતી. તેમજ પ્રથમ BRICS સમિટ વર્ષ 2009માં યોજાઈ હતી.
- અગાઉ તેમાં ચાર દેશોનો સમાવેશ થતો હોવાથી તેનું નામ BRIC હતું. જેમાં બ્રાઝિલ, રશિયા, ભારત અને ચીનનો સમાવેશ થતો હતો. પરંતુ વર્ષ 2010માં દક્ષિણ આફ્રિકા સંગઠનમાં જોડતા તેનું નામ BRICS થયું.
- BRICS સમિટમાં પ્રાદેશિક તેમજ વૈશ્વિક મુદ્દાઓ પર ચર્ચા કરવામાં આવે છે.
- વિવિધ ક્ષેત્રોમાં સભ્ય દેશો વચ્ચે પરસ્પર લાભદાયી સહકારને આગળ વધારવાનો તેનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય છે.
- જેથી તેમના વિકાસને વેગ મળે. જળવાયુ પરિવર્તન, વિશ્વ વેપાર, ઉર્જા, આર્થિક સંકટ, આતંકવાદ જેવા મુદ્દાઓ પર ચર્ચા કરવામાં આવી છે.

AUSINDEX-23

- તાજેતરમાં, ભારતીય નૌકાદળ અને રોયલ ઓસ્ટ્રેલિયન નેવી (RAN) વચ્ચે દ્વિવાર્ષિક AUSINDEX મેરીટાઇમ કવાયતની પાંચમી આવૃત્તિ સિડનીમાં 22-25 ઓગસ્ટ દરમિયાન હાથ ધરવામાં આવી હતી.

AUSINDEX-23 વિશે

- તે એક મુખ્ય દ્વિવાર્ષિક દરિયાઇ કવાયત છે, જે 2015થી હાથ ધરવામાં આવી રહી છે.
- આ કવાયત બંને નૌકાદળને આંતર-કાર્યક્ષમતાને વધુ મજબૂત બનાવવા, શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓમાંથી લાભ મેળવવા અને દરિયાઈ સુરક્ષા કામગીરી માટેની પ્રક્રિયાઓની સામાન્ય સમજ વિકસાવવાની તક પૂરી પાડશે.
- આ વર્ષની આવૃત્તિ ઓસ્ટ્રેલિયામાં યોજાઈ હતી.
- INS સહાદ્રી અને INS કોલકાતાએ RAN તરફથી HMAS Choules અને HMAS Brisbane સાથે કવાયતમાં ભાગ લીધો હતો.
- જહાજો અને તેમના અભિન્ન હેલિકોપ્ટર ઉપરાંત, આ કવાયતમાં ફાઇટર એરક્રાફ્ટ અને મેરીટાઇમ પેટ્રોલિંગ એરક્રાફ્ટની પણ ભાગીદારી જોવા મળી હતી.

ઓસ્ટ્રેલિયા અને ભારત વચ્ચે આયોજિત અન્ય કવાયતો

- Ex AUSTRA HIND (આર્મી સાથે દ્વિપક્ષીય કવાયત)
- EX PITCH BLACK (ઓસ્ટ્રેલિયાની બહુપક્ષીય એર કોમ્બેટ તાલીમ કવાયત)
- માલાબાર નેવલ એક્સરસાઇઝ
- Quad (બહુપક્ષીય નૌકા કવાયત)

ગ્લોબલ બાયોડાયવર્સિટી ફ્રેમવર્ક ફંડ (GBFF) મંજૂર

- તાજેતરમાં ગ્લોબલ બાયોડાયવર્સિટી ફ્રેમવર્ક ફંડ (GBFF)ને વેનકુવર, કેનેડામાં ગ્લોબલ એન્વાયર્નમેન્ટ ફેસિલિટી (GEF) ની 7મી એસેમ્બલી દરમિયાન બહાલી આપવામાં આવી છે અને લોન્ચ કરવામાં આવ્યું છે.

ગ્લોબલ બાયોડાયવર્સિટી ફ્રેમવર્ક ફંડ વિશે

- GBFF (ગ્લોબલ એન્વાયરમેન્ટ ફેસિલિટી (GEF) હેઠળ આ વર્ષે 1 લી જુલાઈના રોજ મંજૂર)નું લક્ષ્ય 2030 સુધીમાં કુનમિંગ-મોન્ટ્રીયલ ગ્લોબલ બાયોડાયવર્સિટી ફ્રેમવર્કના લક્ષ્યોને સમર્થન આપવાનું છે. તેમાં દેશો, બિન-નફાકારક અને ખાનગી ક્ષેત્ર તરફથી યોગદાન આવકાર્ય છે.
- **ફંડની ફાળવણી:**
- 20% સ્વદેશી લોકો અને સ્થાનિક સમુદાયો (IPLC)ને ફાળવવામાં આવશે.

- GEF એજન્સીઓને 25%
- SIDS (સ્મોલ આઇલેન્ડ ડેવલપિંગ સ્ટેટ્સ)ને 36%
- LDCs (ઓછા વિકસિત દેશો)ને 3%
- IPLCs માટે ફાળવણીની બે વર્ષ માટે સમીક્ષા કરવામાં આવશે અને SIDS અને LDCS માટે ફાળવણીની ત્રણ વર્ષ માટે સમીક્ષા કરવામાં આવશે.

કુનમિંગ-મોન્ટ્રીયલ વૈશ્વિક જૈવવિવિધતા ફ્રેમવર્ક શું છે?

- COP15 (2022)માં અપનાવવામાં આવ્યું હતું, તેમાં 2030 સુધીમાં 4 લક્ષ્યો અને 23 સિદ્ધિઓનો સમાવેશ થાય છે. તે ઇકોસિસ્ટમને પુનઃસ્થાપિત કરવા, વિસ્તારોનું સંરક્ષણ, પ્રજાતિઓના લુપ્તતાને અટકાવવા, પ્રદૂષણના જોખમોને ઘટાડવા, આબોહવા પરિવર્તનનો સામનો કરવા અને વધુનો હેતુ ધરાવે છે.
- સંરક્ષણ માટે પ્રતિ વર્ષ USD 200 બિલિયન ચેનલિંગ કરવા માટે પ્રતિબદ્ધ હસ્તાક્ષરકર્તાઓ.
- જૈવવિવિધતાની અસરોની જાણ કરવા માટે કંપનીઓ.
- હાનિકારક સબસિડી ઘટાડવા અને મોનિટરિંગ વધારવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું.

એક્સરસાઇઝ બ્રાઇટ સ્ટાર-23

- તાજેતરમાં, ભારતીય વાયુસેના (IAF) ટુકડી 27 ઓગસ્ટથી 16 સપ્ટેમ્બર 2023 દરમિયાન, કૈરો (વેસ્ટ) એર બેઝ, ઇજિપ્ત ખાતે યોજાનારી BRIGHT STAR-23 અભ્યાસમાં ભાગ લેવા માટે રવાના થઈ હતી.

એક્સરસાઇઝ બ્રાઇટ સ્ટાર-23 વિશે

- તે દ્વિવાર્ષિક બહુપક્ષીય ત્રિ-સેવા કવાયત છે.
- આ બહુરાષ્ટ્રીય કવાયત 1980માં ઇજિપ્ત અને ઇઝરાયેલ વચ્ચે યુએસ-બ્રોકર્ડ શાંતિ સંધિના ભાગ રૂપે શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- આ પ્રથમ વખત છે જ્યારે ભારતીય વાયુ સેના (IAF) Ex BRIGHT STAR-23 માં ભાગ લઈ રહી છે.
- **સહભાગી દેશો:** યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ ઑફ અમેરિકા, સાઉદી અરેબિયા, ગ્રીસ અને કતાર.
- ભારતીય વાયુસેનાની ટુકડીમાં પાંચ મિગ-29, બે IL-78, બે C-130 અને બે C-17 એરક્રાફ્ટ હશે.
- આ કવાયતમાં IAFના ગરુડ સ્પેશિયલ ફોર્સિસના કર્મચારીઓ તેમજ નંબર 28, 77, 78 અને 81 સ્ક્વોડ્રનના જવાનો ભાગ લેશે.
- **ઉદ્દેશ્ય:** સંયુક્ત કામગીરીના આયોજન અને અમલીકરણનો અભ્યાસ કરવો. સરહદો પર જોડાણની રચના તરફ દોરી જવા ઉપરાંત, આ પ્રકારની ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ સહભાગી રાષ્ટ્રો વચ્ચે વ્યૂહાત્મક સંબંધોને આગળ વધારવાનું સાધન પણ પ્રદાન કરવું.
- ભારત અને ઇજિપ્ત વચ્ચે અસાધારણ સંબંધો અને ઊંડો સહકાર છે જેમાં બંનેએ 1960ના દાયકામાં સંયુક્ત રીતે એરો-એન્જિન અને એરક્રાફ્ટનો વિકાસ હાથ ધર્યો હતો અને ઇજિપ્તના પાઇલોટ્સને ભારતીય સમકક્ષો દ્વારા તાલીમ આપવામાં આવી હતી.

પાકિસ્તાનમાં ભારતના પ્રથમ મહિલા ચાર્જ ડી અફેર્સ

- ગીતિકા શ્રીવાસ્તવ, હાલમાં વિદેશ મંત્રાલય (MEA)ના મુખ્યાલયમાં જોઈન્ટ સેક્રેટરી તરીકે સેવા આપી રહ્યા છે, તે ઈસ્લામાબાદમાં તેના હાઈ કમિશનમાં ભારતના નવા ચાર્જ ડી અફેર્સ હશે.
- તે સુરેશ કુમારનું સ્થાન લેશે, જેઓ નવી દિલ્હી પરત ફરે તેવી શક્યતા છે.
- આઝાદીના 77 વર્ષ બાદ ભારતે પાકિસ્તાનમાં મહિલા હેડ ઓફ મિશનની નિમણૂક કરી છે.
- ઈસ્લામાબાદમાં નવા સીડીએ તરીકે ગીતિકા શ્રીવાસ્તવની નિમણૂક એ ભારત સરકારના એક પ્રગતિશીલ પગલાને દર્શાવે છે કારણ કે તે પાકિસ્તાનમાં રાજદ્વારી નિમણૂકોની પરંપરાગત પુરૂષ-પ્રભુત્વવાળી પેટર્નને બદલે છે.
- આ એક મહત્વપૂર્ણ પગલું છે કારણ કે શ્રીવાસ્તવ પાકિસ્તાનમાં ભારતીય હાઈ કમિશનનું નેતૃત્વ કરનાર પ્રથમ મહિલા હશે, જે લિંગ સમાનતા અને નેતૃત્વની ભૂમિકામાં મહિલાઓને સશક્તિકરણની પ્રતિબદ્ધતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

કિગાલી (રવાંડા)

- તાજેતરમાં ઇન્ટરનેશનલ સોલર એલાયન્સ (ISA) એ તેની 5મી પ્રાદેશિક બેઠક કિગાલી, રવાન્ડામાં યોજી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- ISA અનુદાન યુગાન્ડા, કોમોરોસ અને માલીમાં નવ સૌર ઉર્જા નિદર્શન પ્રોજેક્ટના અમલીકરણની સુવિધા આપે છે.
- આ પ્રોજેક્ટ્સમાં આ દેશોમાં ગ્રામીણ આરોગ્યસંભાળ કેન્દ્રો અને પ્રાથમિક શાળાઓના સૌરીકરણનો સમાવેશ થાય છે.
- ISA એ SolarX સ્ટાર્ટઅપ ચેલેન્જ પણ શરૂ કરી, જે આફ્રિકામાં ઉદ્યોગસાહસિકતા અને સ્વચ્છ ઊર્જાને પ્રોત્સાહન આપે છે.
- વૈશ્વિક સૌર સુવિધાનો ઉદ્દેશ્ય ખાનગી રોકાણ અને ગેરંટી દ્વારા આફ્રિકામાં નવીન સૌર ટેકનોલોજીને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- કિગાલી રવાન્ડાની રાજધાની છે.
- રવાન્ડા એ મધ્ય આફ્રિકાની ગ્રેટ રિફ્ટ વેલીનો એક લેન્ડલોક દેશ છે, જ્યાં આફ્રિકન ગ્રેટ લેક્સ ક્ષેત્ર અને દક્ષિણપૂર્વ આફ્રિકા મળે છે.
- વિષુવવૃત્તની થોડીક અંશ દક્ષિણે સ્થિત, રવાંડા યુગાન્ડા, તાંઝાનિયા, બુરુન્ડી અને ડેમોક્રેટિક રિપબ્લિક ઓફ કોંગોથી ઘેરાયેલું છે.

ઇન્ટરનેશનલ સોલર એલાયન્સ (ISA) શું છે?

- તેનો મૂળ ઉદ્દેશ્ય તેના સભ્ય દેશોમાં ઊર્જા ઍક્સેસની સુવિધા, ઊર્જા સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરવા અને ઊર્જા સંક્રમણને સૌરઊર્જા ચલાવવાનો છે.
- ISAની કલ્પના ભારત અને ફ્રાન્સ દ્વારા દ્વારા આબોહવા પરિવર્તન સામેના પ્રયત્નોને એકત્ર કરવા માટેના સંયુક્ત પ્રયાસ તરીકે કરવામાં આવી હતી.
- **મુખ્ય મથક :** ગુરુગ્રામ
- **સભ્ય રાષ્ટ્રો:** કુલ 112 દેશોએ ISA ફ્રેમવર્ક કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.

- 112 રાષ્ટ્રોમાંથી 92 દેશોએ ISA ફ્રેમવર્ક કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે અને તેને બહાલી આપી છે.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્રના તમામ સભ્ય દેશો ISAમાં જોડાવા માટે પાત્ર છે.

આફ્રિકન યુનિયન ભારતના પ્રમુખપદ હેઠળ G20નું કાયમી સભ્ય બન્યું

- તાજેતરમાં વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ અધિકૃત રીતે આફ્રિકન યુનિયન (AU) માટે G20 જૂથમાં કાયમી સભ્યપદની જાહેરાત કરી હતી, જે વિશ્વની સૌથી મોટી અર્થવ્યવસ્થા છે.

અગત્યના તથ્યો

- બે દિવસીય G20 સમિટના પ્રારંભિક સત્ર દરમિયાન, આફ્રિકન યુનિયન (AU)ને 20 સૌથી મોટી અર્થવ્યવસ્થાઓના જૂથ (G20) માં કાયમી સભ્ય તરીકે જોડાવાનું સત્તાવાર આમંત્રણ મળ્યું.
- આ મહત્ત્વપૂર્ણ ઘોષણા ભારતના વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા કરવામાં આવી હતી, જે વધુ સમાવિષ્ટ અને સમાન વૈશ્વિક આર્થિક લેન્ડસ્કેપ તરફ એક મહત્વપૂર્ણ પગલું દર્શાવે છે.
- વડા પ્રધાન મોદીએ, G20 સમિટમાં તેમની શરૂઆતની ટિપ્પણીમાં, G20ની અંદર આફ્રિકન યુનિયનને કાયમી સભ્યપદ આપવાના ભારતના પ્રસ્તાવને વ્યક્ત કરીને, સર્વસમાવેશકતાના મહત્વ પર ભાર મૂક્યો હતો.
- તેમણે "સબકા સાથ"ના સિદ્ધાંત પર ભાર મૂક્યો હતો જે સુનિશ્ચિત કરવા માટે ભારતની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે કે વૈશ્વિક મંચ પર તમામ રાષ્ટ્રો, ખાસ કરીને ગ્લોબલ સાઉથના લોકોનો અવાજ સાંભળવામાં આવે છે અને તેના પર વિચાર કરવામાં આવે છે.
- વડાપ્રધાન મોદીની ઘોષણા બાદ, યુનિયન ઓફ કોમોરોસના પ્રમુખ અને AUના અધ્યક્ષ અઝાલી અસોમાનીએ G20ના સંપૂર્ણ સભ્ય તરીકે તેમની બેઠક ગ્રહણ કરી.
- આ આફ્રિકન યુનિયન માટે ગૌરવ અને વિજયની ક્ષણ તરીકે ચિહ્નિત થયેલ છે, કારણ કે તેણે વિશ્વની સૌથી પ્રભાવશાળી અર્થવ્યવસ્થાઓમાં તેનું સ્થાન સુરક્ષિત કર્યું છે.

ભારતની સતત હિમાયત

- G20માં AUની સદસ્યતાને ચેમ્પિયન બનાવવામાં ભારતની ભૂમિકાને ઓછી કરી શકાય નહીં.
- વડા પ્રધાન મોદીએ AUના જૂથમાં સમાવેશ માટે સતત હિમાયત કરી છે, વૈશ્વિક દક્ષિણ, ખાસ કરીને આફ્રિકન ખંડની ચિંતાઓ, પડકારો અને આકાંક્ષાઓ માટે ભારતને અગ્રણી અવાજ તરીકે સ્થાન આપ્યું છે.
- આ રાજદ્વારી પ્રયાસ જૂનમાં G20 નેતાઓને મોદીની ઔપચારિક દરખાસ્તમાં પરિણમ્યો, જે જુલાઈમાં ત્રીજી G20 શેરપાઓની બેઠક બાદ G20 સમિટ માટે ડ્રાફ્ટ કોમ્યુનિકમાં પ્રવેશ મેળવ્યો.

આફ્રિકન યુનિયનનું મહત્વ

- આફ્રિકન યુનિયન, સમગ્ર આફ્રિકન ખંડમાંથી 55 સભ્ય દેશોનો સમાવેશ કરે છે, તે પ્રાદેશિક અને વૈશ્વિક બાબતોમાં નોંધપાત્ર પ્રભાવ ધરાવે છે.
- G20માં તેનું કાયમી સભ્યપદ આફ્રિકાના આર્થિક અને ભૌગોલિક રાજકીય મહત્વની વધતી જતી માન્યતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.
- વડાપ્રધાન મોદીએ એક વિશિષ્ટ ઇન્ટરવ્યુમાં ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે, વૈશ્વિક નિર્ણય-પ્રક્રિયામાં ઐતિહાસિક રીતે ઓછા પ્રતિનિધિત્વ ધરાવતા અવાજોના સમાવેશ માટે ભારતની પ્રતિબદ્ધતાને હાઇલાઇટ કરીને આફ્રિકા ભારત માટે સર્વોચ્ચ પ્રાથમિકતા છે.

G20: સંક્ષિપ્ત ઝાંખી

- વિવિધ વૈશ્વિક આર્થિક કટોકટીના પ્રતિભાવમાં 1999માં સ્થપાયેલ G20 એ એક મંચ છે જે વૈશ્વિક આર્થિક પડકારો પર ચર્ચા કરવા અને તેનો ઉકેલ લાવવા માટે વિશ્વની અગ્રણી અર્થવ્યવસ્થાઓને એકસાથે લાવે છે.
- G20 સભ્ય દેશો સામૂહિક રીતે વૈશ્વિક જીડીપીના આશરે 85%, વૈશ્વિક વેપારના 75% અને વિશ્વની લગભગ બે તૃતીયાંશ વસ્તીનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.
- આફ્રિકન યુનિયનનો સમાવેશ વૈશ્વિક આર્થિક મુદ્દાઓને વ્યાપક રીતે સંબોધવા માટેના પ્લેટફોર્મ તરીકે G20ની ભૂમિકાને મજબૂત બનાવે છે.

ગ્લોબલ બાયોફ્યુઅલ એલાયન્સ

- તાજેતરમાં પીએમ નરેન્દ્ર મોદીએ યુએસ પ્રમુખ જો બાઈડેન, બ્રાઝિલના રાષ્ટ્રપતિ લુઇઝ ઇનાસિયો, આર્જેન્ટિનાના રાષ્ટ્રપતિ આલ્બર્ટો ફર્નાન્ડીઝ અને ઇટાલીના વડા પ્રધાન મેલોનીની હાજરીમાં 'ગ્લોબલ બાયોફ્યુઅલ એલાયન્સ'ની શરૂઆત કરી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- ગ્લોબલ બાયોફ્યુઅલ એલાયન્સની રચનાનો ઉદ્દેશ ટકાઉ બાયોફ્યુઅલનો ઉપયોગ વધારવાનો છે. આ ઉપરાંત, તેનો ઉદ્દેશ બાયોફ્યુઅલ બજારને મજબૂત કરવાનો, વૈશ્વિક બાયોફ્યુઅલ વ્યવસાયને સરળ બનાવવા અને તકનીકી સહાય પૂરી પાડવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાનો છે.

બાયોફ્યુઅલ શું છે?

- બાયોફ્યુઅલ એટલે છોડ, અનાજ, શેવાળ, ભૂસુ અને ખાદ્ય કચરામાંથી બનેલું ઈંધણ.
- બાયોફ્યુઅલ ઘણા પ્રકારના માયોમાસમાંથી કાઢવામાં આવે છે.
- તેમાં કાર્બનની માત્રા ઓછી હોય છે.
- જો તેનો ઉપયોગ વધશે તો પરંપરાગત ઈંધણ પેટ્રોલ અને ડીઝલ પર વિશ્વની નિર્ભરતા ઘટશે અને પર્યાવરણીય પ્રદૂષણ પણ ઘટશે.

તેનો પ્રથમ વખત ઉપયોગ ક્યારે થયો?

- વર્ષ 1890માં સૌપ્રથમવાર રુડોલ્ફ ડીઝલે ખેતી માટે ઈન્ટરનલ કમ્બશન એન્જિન ચલાવવા માટે વનસ્પતિ તેલનો ઉપયોગ કર્યો હતો.

બાયોફ્યુઅલ કેવી રીતે તૈયાર થાય છે?

- બાયોફ્યુઅલ બનાવવા માટે વિવિધ પ્રકારની રિફાઈનરીઓનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.
- તેને પાક સ્ટોકના આધારે વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે.
- ફર્સ્ટ જનરેશન બાયોફ્યૂલ ખાદ્ય પાકોના ભંડાર પર આધાર રાખે છે.
- ફર્સ્ટ જનરેશનના એકમમાં, શેરડીના પાક અને અનાજના સ્ટાર્ચ પર પ્રોસેસ કરવામાં આવે છે, જ્યારે બીજી જનરેશનના

બાયોફ્યુઅલને વિકસિત બાયોફ્યુઅલ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

- આમાં, પ્રોસેસ અખાધ છોડ, વુડી બાયોમાસ અથવા ભૂસામાં થાય છે.
- ત્રીજી પેઢીના બાયોફ્યુઅલ બાયોમાસ શેવાળ અને સૂક્ષ્મજીવાણુઓમાંથી બનાવવામાં આવે છે.
- ચોથી પેઢીના બાયોફ્યુઅલ બાયોમાસ સામગ્રી પર આધાર રાખે છે જે કાર્બન ડાયોક્સાઇડને શોષી લે છે.

નેવલ એક્સરસાઇઝ વરુણ

- ♦ તાજેતરમાં, અરબી સમુદ્રમાં ભારતીય અને ફ્રેન્ચ નૌકાદળ વચ્ચે વરુણ નૌકા કવાયતનો બીજો તબક્કો હાથ ધરવામાં આવ્યો હતો.

વરુણ નેવલ એક્સરસાઇઝ વિશે

- તે ભારત અને ફ્રાન્સ વચ્ચે 1993માં શરૂ થયેલ દ્વિપક્ષીય નૌકા કવાયત છે.
- આ કવાયતમાં બંને તરફથી ગાઈડેડ મિસાઈલ ફ્રિગેટ્સ, ટેન્કર, મેરીટાઇમ પેટ્રોલ એરક્રાફ્ટ અને અભિન્ન હેલિકોપ્ટરની ભાગીદારી જોવા મળી હતી.
- બંને નૌકાદળના એકમોએ તેમની યુદ્ધ લડવાની કૌશલ્યોને વધારવા અને તેને વધુ સારી બનાવવા, આંતર કાર્યક્ષમતા સુધારવા અને પ્રદેશમાં શાંતિ, સુરક્ષા અને સ્થિરતાને પ્રોત્સાહન આપવાની તેમની ક્ષમતા દર્શાવવાનો પ્રયાસ કર્યો.
- આ કવાયત સમુદ્રમાં સારી વ્યવસ્થા માટે પરસ્પર સહકારને પ્રોત્સાહન આપવા માટે બંને નૌકાદળ વચ્ચેના ઓપરેશનલ સ્તરની ક્રિયાપ્રતિક્રિયાને પણ સરળ બનાવે છે, જે વૈશ્વિક મેરીટાઇમ કોમન્સની સલામતી, સલામતી અને સ્વતંત્રતા સુનિશ્ચિત કરવા માટેની સહિયારી પ્રતિબદ્ધતાને રેખાંકિત કરે છે.

ASEAN સમિટ

- ♦ વડા પ્રધાને ઇન્ડોનેશિયાના જકાર્તામાં 20મી ASEAN-ભારત સમિટમાં તેમના સંબોધનમાં ભાર મૂક્યો હતો કે ASEAN (એસોસિએશન ઑફ સાઉથઇસ્ટ એશિયન નેશન્સ) ભારતની એક્ટ ઇસ્ટ પોલિસીમાં કેન્દ્રીય ભૂમિકા ભજવે છે.
- 8 ઓગસ્ટ, 1967ના રોજ સ્થપાયેલ આસિયાનમાં શરૂઆતમાં પાંચ સભ્ય દેશોનો સમાવેશ થતો હતો: ઇન્ડોનેશિયા, મલેશિયા, ફિલિપાઈન્સ, સિંગાપોર અને થાઈલેન્ડ.
- વર્ષો બાદ તેમાં બ્રુનેઈ દારુસલામ, લાઓ પીડીઆર, કંબોડિયા, મ્યાનમાર અને વિયેતનામનો સમાવેશ કરવા માટે વિસ્તરણ થયું.
- આસિયાનના મુખ્ય સિદ્ધાંતોમાં વિવિધ ક્ષેત્રોમાં પ્રાદેશિક સહયોગ, પ્રાદેશિક શાંતિ અને સ્થિરતાને પ્રોત્સાહન અને સંયુક્ત રાષ્ટ્ર ચાર્ટરના સિદ્ધાંતોનું પાલન સામેલ છે.
- ભારત આસિયાન પ્લસ સિક્સ જૂથનો એક ભાગ છે, જેમાં ચીન, જાપાન, દક્ષિણ કોરિયા, ન્યુઝીલેન્ડ અને ઓસ્ટ્રેલિયાનો સમાવેશ થાય છે.
- ભારત અને ASEAN એ 2010માં મુક્ત વેપાર કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા અને 2020 અને 2021ના રોગચાળાના વર્ષો સિવાય વેપારમાં વૃદ્ધિ જોવા મળી છે.

એશિયન કોસ્ટ ગાર્ડ એજન્સીઓના વડાઓની મિટિંગ (HACGAM)

- ♦ ઇન્ડિયન કોસ્ટ ગાર્ડ (ICG) એ તાજેતરમાં ઇસ્તાંબુલમાં એશિયન કોસ્ટ ગાર્ડ એજન્સીઓની 19મી હેડ્સ મીટિંગ (HACGAM)માં ભાગ લીધો હતો.

એશિયન કોસ્ટ ગાર્ડ એજન્સીઓના વડાઓની મિટિંગ (HACGAM) વિશે

- HACGAM એક વાર્ષિક ઇવેન્ટ છે જે તેના સભ્ય રાષ્ટ્રોમાંથી એક દ્વારા રોટેશનલ ધોરણે યોજવામાં આવે છે.
- પ્રાદેશિક કોસ્ટગાર્ડ વચ્ચે સહકારને પ્રોત્સાહન આપવા માટે જાપાન દ્વારા તેની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.
- ફોરમમાં 23 સભ્ય કોસ્ટ ગાર્ડ એજન્સીઓ અને બે સહયોગી સભ્યો -એશિયામાં જહાજો સામે ચાંચિયાગીરી અને સશસ્ત્ર લૂંટનો સામનો કરવા પર પ્રાદેશિક સહકાર કરાર (ReCAAP) અને યુનાઈટેડ નેશન્સ ઑફિસ ઑન ડ્રગ્સ એન્ડ ક્રાઈમ (UNODC) છે.
- નવેમ્બર 1999માં ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ દ્વારા પાઈરેટેડ જહાજ એમવી એલોન્ડ્રા રેઈન્બોને પકડ્યા પછી તેને લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.

વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી પરિષદ (SPC)

- ♦ વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી અને સાઉદી અરેબિયાના ક્રાઉન પ્રિન્સ મોહમ્મદ બિન સલમાન (MBS) એ તાજેતરમાં ભારત-સાઉદી અરેબિયા વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી પરિષદ (SPC)ની પ્રથમ બેઠકની અધ્યક્ષતા કરી હતી.
- 2019માં સ્થપાયેલી આ કાઉન્સિલનો ઉદ્દેશ્ય બંને દેશો વચ્ચેના સંબંધોને વધારવાનો છે અને તેના બે મુખ્ય સ્તંભો છે: રાજકીય, સુરક્ષા, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક સહકાર માટેની સમિતિ અને અર્થતંત્ર અને રોકાણોની સમિતિ.
- આ સમિતિઓમાં સમિટ-સ્તરની બેઠકો, મંત્રી-સ્તરની ચર્ચાઓ, વરિષ્ઠ અધિકારીઓની બેઠકો અને સંયુક્ત કાર્યકારી જૂથો સહિત ચાર સ્તરના જોડાણ હોય છે.
- તેમની તાજેતરની મીટિંગ દરમિયાન, ભારત અને સાઉદી અરેબિયાએ $50-બિલિયનના વેસ્ટ કોસ્ટ રિફાઇનરી પ્રોજેક્ટને ઝડપી બનાવવા સંમત થયા હતા અને સઘન સહયોગ માટે ઊર્જા, સંરક્ષણ, સેમિકન્ડક્ટર અને અવકાશ જેવા ક્ષેત્રોની ઓળખ કરી હતી.
- વેસ્ટ કોસ્ટ રિફાઇનરી પ્રોજેક્ટનો હેતુ મહારાષ્ટ્રના રત્નાગીરીમાં એશિયાની સૌથી મોટી રિફાઇનરી સ્થાપવાનો છે. તે ARAMCO (સાઉદી), ADNOC (UAE) અને ભારતીય કંપનીઓ વચ્ચેનો ત્રિપક્ષીય પ્રોજેક્ટ છે.

સમુદ્ર પ્રહારી

- ♦ તાજેતરમાં ભારતીય તટ રક્ષક જહાજ (ICGS) સમુદ્ર પ્રહારી હાલમાં આસિયાન દેશોને આવરી લેતા વિદેશી મિશન પર તૈનાત કરવામાં આવ્યું છે.

સમુદ્ર પ્રહારી વિશે

- તે ભારતીય તટ રક્ષક જહાજ (ICGS) છે જે ખાસ કરીને પ્રદૂષણ નિયંત્રણ માટે રચાયેલ છે.
- તે દક્ષિણપૂર્વ એશિયામાં તેના પ્રકારનું પ્રથમ પ્રદૂષણ નિયંત્રણ જહાજ છે.

આસિયાન વિશે

- દક્ષિણપૂર્વ એશિયાઈ રાષ્ટ્રોનું સંગઠન (ASEAN) એ એક પ્રાદેશિક જૂથ છે જેની સ્થાપના 1967માં બેંગકોક ઘોષણા પર હસ્તાક્ષર સાથે કરવામાં આવી હતી.
- **સ્થાપક સભ્યો:** ઇન્ડોનેશિયા, મલેશિયા, ફિલિપાઇન્સ, સિંગાપોર અને થાઇલેન્ડ.
- હાલમાં, આસિયાનમાં 10 સભ્ય દેશોનો સમાવેશ થાય છે, જેમ કે ઇન્ડોનેશિયા, મલેશિયા, ફિલિપાઇન્સ, સિંગાપોર, થાઇલેન્ડ, બ્રુનેઇ, લાઓસ, મ્યાનમાર, કંબોડિયા અને વિયેતનામ.
- તે આંતર-સરકારી સહકારને પ્રોત્સાહન આપે છે અને તેના સભ્યો અને એશિયાના અન્ય દેશો વચ્ચે આર્થિક, રાજકીય, સુરક્ષા, લશ્કરી, શૈક્ષણિક અને સામાજિક સાંસ્કૃતિક એકીકરણની સુવિધા આપે છે.
- **સચિવાલય:** ASEAN સચિવાલય જકાર્તા, ઇન્ડોનેશિયામાં સ્થિત છે.

વર્લ્ડ સ્પાઈસ કોંગ્રેસ (WSC)

- તાજેતરમાં, નવી મુંબઈમાં વાશી ખાતે વર્લ્ડ સ્પાઈસ કોંગ્રેસ (WSC)ની 14મી આવૃત્તિ આયોજિત કરવામાં આવી હતી.

વર્લ્ડ સ્પાઈસ કોંગ્રેસ (WSC) વિશે

- તે 1990માં મસાલાના આયાતકારો અને નિકાસકારો વચ્ચે ચર્ચા અને ક્રિયાપ્રતિક્રિયા માટેના મંચ તરીકે આયોજન અને કલ્પના કરવામાં આવી હતી.
- તે વૈશ્વિક મસાલા ઉદ્યોગનું એક જૂથ છે જે તેની ત્રણ દાયકા લાંબી ઉપસ્થિતિમાં ક્ષેત્રની ચિંતાઓ અને વિચારણાઓ માટે સૌથી યોગ્ય પ્લેટફોર્મ બની ગયું છે.
- તેની શરૂઆતથી, તે મસાલા બોર્ડ, વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ મંત્રાલય, ભારત સરકારના નેતૃત્વ હેઠળ આયોજન કરવામાં આવ્યું છે.
- WSC 2023ની થીમ VISION 2030: SPICES છે, જે ટકાઉપણું, ઉત્પાદકતા, નવીનતા, સહયોગ, શ્રેષ્ઠતા અને સલામતી માટે વપરાય છે.

ભારતના મસાલા બોર્ડ વિશે

- તેની રચના 26મી ફેબ્રુઆરી, 1987ના રોજ મસાલા બોર્ડ એક્ટ 1986 હેઠળ અગાઉના એલચી બોર્ડ (1968) અને સ્પાઈસિસ એક્સપોર્ટ પ્રમોશન કાઉન્સિલ (1960)ના વિલીનીકરણ સાથે કરવામાં આવી હતી.
- તે વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ મંત્રાલય હેઠળ કાર્યરત છે.
- તે 52 સુનિશ્ચિત મસાલાના નિકાસ પ્રોત્સાહન અને એલચી (નાની અને મોટી)ના વિકાસ માટે જવાબદાર છે.
- બોર્ડ ભારતીય નિકાસકારો અને વિદેશમાં આયાતકારો વચ્ચેની કડી છે.

એક્સરસાઇઝ નોમાડિક એલિફન્ટ 2023

- ભારત અને મંગોલિયા વચ્ચે 17થી 31 જુલાઈ 2023 દરમિયાન ઉલાનબાતાર ખાતે દ્વિપક્ષીય સંયુક્ત લશ્કરી કવાયત "NOMADIC ELEPHANT-23" યોજાઇ રહી છે.

એક્સરસાઇઝ નોમાડિક એલિફન્ટ વિશે

- આ દ્વિપક્ષીય સંયુક્ત સૈન્ય અભ્યાસની 15મી આવૃત્તિ છે.
- તે મોંગોલિયા સાથેનો વાર્ષિક તાલીમ કાર્યક્રમ છે જે વૈકલ્પિક રીતે મંગોલિયા અથવા ભારતમાં યોજાય છે.
- આ કવાયતમાં મોંગોલિયન આર્મ્ડ ફોર્સીસ યુનિટ 084ના સૈનિકો અને જમ્મુ અને કાશ્મીર લાઇટ ઇન્ફેન્ટ્રી રેજિમેન્ટના ભારતીય સૈનિકો ભાગ લઈ રહ્યા છે.
- આ કવાયતનો હેતુ સકારાત્મક સૈન્ય સંબંધોનું નિર્માણ, શ્રેષ્ઠ વ્યવહારોનું આદાનપ્રદાન, આંતર-સંચાલનક્ષમતા, સૌહાર્દ, મિત્રતા અને બંને સેનાઓ વચ્ચે મિત્રતા વિકસાવવાનો છે.
- કવાયતની પ્રાથમિક થીમ સંયુક્ત રાષ્ટ્રના આદેશ હેઠળ પર્વતીય પ્રદેશોમાં આતંકવાદ વિરોધી કામગીરી પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે.
- આ કવાયતના અવકાશમાં પ્લાટૂન લેવલ ફીલ્ડ ટ્રેનિંગ એક્સરસાઇઝ (FTX)નો સમાવેશ થાય છે.
- કવાયત દરમિયાન, ભારતીય અને મોંગોલિયન સૈનિકો તેમની કુશળતા અને ક્ષમતાઓને વધારવા માટે રચાયેલ વિવિધ તાલીમ પ્રવૃત્તિઓમાં જોડાશે.
- આ પ્રવૃત્તિઓમાં સહનશક્તિ તાલીમ, રીફ્લેક્સ ફાયરિંગ, રૂમમાં હસ્તક્ષેપ, નાની ટીમની યુક્તિઓ અને રોક ક્રાફ્ટ તાલીમનો સમાવેશ થાય છે. બંને પક્ષોના સૈનિકો એકબીજાના ઓપરેશનલ અનુભવમાંથી શીખશે.

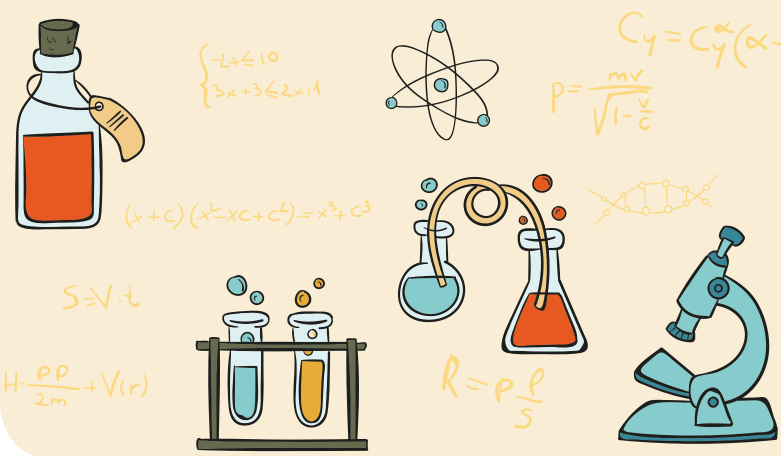

વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી

DRDO ઇન્ડસ્ટ્રી એકેડેમિયા સેન્ટર ઓફ એક્સેલન્સ

- તાજેતરમાં ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી-હૈદરાબાદ ખાતે ડિફેન્સ રિસર્ચ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ ઓર્ગેનાઈઝેશન (DRDO) ઇન્ડસ્ટ્રી એકેડેમિયા સેન્ટર ઓફ એક્સેલન્સ (DIA-CoE)નું ઉદ્‌ઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- તે દેશમાં તેની પ્રકારની સૌથી મોટી સુવિધા છે.
- DRDOના અધ્યક્ષ, ડૉ. સમીર વી કામતે, તેલંગાણામાં IIT-હૈદરાબાદ કેમ્પસમાં સુવિધાનું ઉદ્‌ઘાટન કર્યું હતું, અને જણાવ્યું કે કેન્દ્ર DRDO દ્વારા જરૂરી લાંબા ગાળાના સંશોધન માટે ભવિષ્યવાદી પ્રોજેક્ટ્સ હાથ ધરશે.
- તેમણે એ પણ પ્રકાશિત કર્યું કે DIA-CoE IITH દેશના તમામ 15 CoEsમાં સૌથી મોટું છે, અને DRDO ટીમ IIT-H સાથે સહયોગ કરશે જેથી દરેક ડોમેનમાં લક્ષ્ય પ્રોજેક્ટ્સ ઓળખવામાં આવે અને 3-5 વર્ષના સમયગાળામાં તેનો અમલ કરવામાં આવે.
- ત્રણ વર્ષ પહેલાં, DRDO અને IITH એ એક સંશોધન સેલ શરૂ કર્યું હતું જે હવે સેન્ટર ઑફ એક્સેલન્સમાં ફેરવાઈ ગયું છે.
- આ CoE સાત ટેક્નોલોજી પ્રોજેક્ટ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે અને IITH ખાતે સ્થિત DIA-CoE ખાતે કાર્ય કરશે.
- IITHના ડાયરેક્ટર પ્રોફેસર બી.એસ. મૂર્તિએ જણાવ્યું હતું કે આ કેન્દ્રની સ્થાપના એ સંરક્ષણ ક્ષેત્રમાં આત્મનિર્ભરતા હાંસલ કરવાની દિશામાં એક મહત્વપૂર્ણ પગલું છે, જે આત્મનિર્ભર ભારતનું નિર્ણાયક પાસું છે.

નેશનલ ક્વોન્ટમ મિશન

- તાજેતરમાં ભારતની કેન્દ્રીય કેબિનેટે નેશનલ ક્વોન્ટમ મિશનને મંજૂરી આપી છે, જે ક્વોન્ટમ ટેક્નોલોજીની શક્તિનો ઉપયોગ કરવાના હેતુથી એક મહત્વપૂર્ણ પહેલ છે.
- આ મિશન રૂ. 6,003 કરોડના બજેટ અને આઠ વર્ષના અપેક્ષિત સમયગાળા સાથે, ક્વોન્ટમ કમ્યુનિકેશન અને ક્વોન્ટમ સેન્સિંગની સંભવિતતાને અનલૉક કરવાનો પ્રયાસ કરે છે.

નેશનલ ક્વોન્ટમ મિશનના મુખ્ય ઉદ્દેશ્યો

- નેશનલ ક્વોન્ટમ મિશનએ ક્વોન્ટમ ટેક્નોલોજીમાં પ્રગતિ કરવા માટે ઘણા મુખ્ય ઉદ્દેશ્યો નક્કી કર્યા છે.
- આ મિશનનો મુખ્ય ધ્યેય ઉપગ્રહો અથવા ફાઇબરનો ઉપયોગ કરીને 2000 કિમીના અંતરમાં લાંબા-અંતરનો ક્વોન્ટમ કમ્યુનિકેશન હાંસલ કરવાનો છે.
- આ મહત્વાકાંક્ષી ધ્યેય માટે ભારત અને વિદેશમાં બહુવિધ ગ્રાઉન્ડ સ્ટેશનોના વિકાસની જરૂર છે.
- વધુમાં, મિશનનો ઉદ્દેશ્ય શરૂઆતમાં 50 ભૌતિક ક્યુબિટ્સનો વિકાસ કરીને અને અંતે 1,000 ક્વિટ્સ સુધી સ્કેલિંગ કરીને ક્વોન્ટમ કમ્પ્યુટિંગમાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરવાનો છે.
- આ ક્યુબિટ્સ સુપરકન્ડક્ટિંગ, આયોનિક અથવા ફોટોનિક ટેક્નોલોજી જેવા વિવિધ પ્લેટફોર્મનો ઉપયોગ કરીને વિકસાવવામાં આવ્યા છે.
- હાલમાં, ભારતે સુપરકન્ડક્ટીંગ પ્લેટફોર્મમાં માત્ર 2-3 ક્યુબિટ્સ વિકસાવ્યા છે, જ્યારે IBM એ પહેલાથી જ 430 ક્યુબિટ્સ વિકસાવ્યા છે અને 2023 સુધીમાં 1,000 ક્વિબિટ્સ સુધી પહોંચવાનું લક્ષ્ય રાખ્યું છે.

નાગસ્ત્ર 1

- તાજેતરમાં ભારતીય સેનાએ 450થી વધુ સંપૂર્ણ સ્વદેશી નાગસ્ત્ર-1 લોઇટરિંગ મ્યુનિશન ખરીદવાના કરાર પર હસ્તાક્ષર કરીને સંરક્ષણ ક્ષેત્રે નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરી છે.

અગત્યના તથ્યો

- ઇકોનોમિક એક્સપ્લોસિવ્સ લિમિટેડ (EEL), સોલાર ઇન્ડસ્ટ્રીઝની પેટાકંપની દ્વારા, બેંગ્લોરના Z-Motion સાથે મળીને વિકસિત, નાગસ્ત્ર-1 એ ભારતના સંરક્ષણ ઉદ્યોગ માટે ગેમ-ચેન્જર છે, જે કરારને સુરક્ષિત કરવા માટે ઇઝરાયેલ અને પોલેન્ડના સ્પર્ધકોને પાછળ છોડી દે છે.

નાગસ્ત્ર-1ની અદ્યતન વિશેષતાઓ

- નાગાસ્ત્રા-1 એ અધતન સુવિધાઓ જેમ કે ગર્ભપાત, પુનઃપ્રાપ્તિ અને પુનઃઉપયોગ ક્ષમતાઓ સાથે યુદ્ધાભ્યાસ માટે પસંદગીનું માનવરહિત હવાઈ વાહન (UAV) છે. તેની શ્રેષ્ઠ વિશેષતાઓ તેને વધુ તકનીકી રીતે અધતન દેશો દ્વારા વિકસિત સમાન સિસ્ટમો વચ્ચે અલગ બનાવે છે. નાગાસ્ત્ર-1 એ ભારતના સંરક્ષણ ઉદ્યોગ માટે નોંધપાત્ર સિદ્ધિ છે અને 'મેક-ઈન-ઈન્ડિયા' પહેલ સાથે સારી રીતે સંરેખિત છે.

કોન્ટ્રાક્ટ વિશે

- ભારતના સંરક્ષણ ઉદ્યોગમાં અગ્રણી કંપની સોલાર ઇન્ડસ્ટ્રીઝ નાગપુરે ભારતીય સેનાને નાગાસ્ત્ર-1 પ્રદાન કરવાનો કોન્ટ્રાક્ટ મેળવ્યો છે.
- દારૂગોળો અને સંરક્ષણ પ્રણાલીઓમાં આત્મનિર્ભરતા માટે કંપનીના દબાણને પરિણામે પ્રથમ સ્થાનિક લોઇટર મ્યુનિશન (LM)ના વિકાસમાં પરિણમ્યું છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- આ સીમાચિહ્નરૂપ સિદ્ધિ ઇકોનોમિક એક્સપ્લોસિવ લિમિટેડ (EEL) અને Z-Motion વચ્ચેના સહયોગથી શક્ય બની હતી.

PSLV-C55/TeLEOS-2 મિશન

- તાજેતરમાં, ISRO એ બે સિંગાપોર નિર્મિત ઉપગ્રહને અવકાશમાં મોકલવા PSLV-C55/TeLEOS-2 મિશન સફળતાપૂર્વક લોન્ચ કર્યું.
- અવકાશ શૂન્યાવકાશમાં પરીક્ષણો હાથ ધરવા માટે આ મિશનના ભાગરૂપે એક ઓર્બિટલ પ્રાયોગિક મોડ્યુલ પણ લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.

TeLEOS-2 અને Lumelite-4

- TeLEOS-2 અને Lumelite-4 એ બે સિંગાપોર નિર્મિત ઉપગ્રહો છે જે શ્રીહરિકોટાના સતીશ ધવન સ્પેસ સેન્ટરમાંથી ધ્રુવીય સેટેલાઇટ લોન્ચ વ્હીકલ (PSLV) પર લોન્ચ કરવામાં આવ્યા હતા.
- TeLEOS-2, જેનું વજન 741 કિગ્રા છે, તે સિંગાપોર સરકાર અને સિંગાપોર ટેક્નોલોજીસ એન્જિનિયરિંગ લિમિટેડ દ્વારા વિકસિત કોમર્શિયલ અર્થ ઓબ્ઝર્વેશન સેટેલાઇટ છે.
- બીજી તરફ લ્યુમેલાઇટ-4 એ સિંગાપોર સ્થિત ST Engineering Geo-Insights Pte Ltd દ્વારા શહેર-રાજ્યની દરિયાઇ સલામતી વધારવાના હેતુથી વિકસિત 16 કિલોનો નાનો ઉપગ્રહ છે.

PSLV-C55 મિશન

- PSLV-C55 મિશન, જેના હેઠળ બે ઉપગ્રહો લોન્ચ કરવામાં આવ્યા હતા, તે એક કરતાં વધુ રીતે નોંધપાત્ર છે.
- તે વર્ષ 2023ના ISROના પ્રથમ વ્યાપારી મિશનને ચિહ્નિત કરે છે, અને PSLV ઓર્બિટલ એક્સપેરિમેન્ટલ મોડ્યુલ (POEM) નો ઉપયોગ કરવા માટેનું તેનું પ્રથમ મિશન પણ છે - જે પ્રક્ષેપણ વાહનનો ચોથો તબક્કો છે જેને વૈજ્ઞાનિક પ્રયોગો માટે પ્રાયોગિક પ્લેટફોર્મ તરીકે પુનઃઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે.

સમુદ્ર આધારિત એન્ડો-એટમોસ્ફેરિક ઇન્ટરસેપ્ટર મિસાઇલ

- ભારતે તાજેતરમાં તેના મહત્વાકાંક્ષી બેલિસ્ટિક મિસાઇલ ડિફેન્સ (BMD) પ્રોગ્રામમાં એન્ડો-એટમોસ્ફેરિક ઇન્ટરસેપ્ટર મિસાઇલની પ્રથમ ફ્લાઇટ ટ્રાયલ સફળતાપૂર્વક હાથ ધરીને એક મહત્વપૂર્ણ સીમાચિહ્ન હાંસલ કર્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ પરીક્ષણ બંગાળની ખાડીમાં ઓડિશાના કિનારે થયું હતું અને તેનો હેતુ પ્રતિકૂળ બેલિસ્ટિક મિસાઇલના ખતરા સાથે સંકળાઇને તેને નિષ્ક્રિય કરવાનો હતો.
- આ સફળ પરીક્ષણ સાથે, ભારતે પોતાની જાતને સમાન ક્ષમતા ધરાવતા રાષ્ટ્રોના ચુનંદા ક્લબમાં પ્રગતિ કરી છે.

જમીન આધારિત BMD સિસ્ટમનું પ્રદર્શન

- સમુદ્ર-આધારિત મિસાઇલ અજમાયશ પહેલા, ભારતના સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંગઠન (DRDO) એ પ્રતિસ્પર્ધીઓ તરફથી બેલિસ્ટિક મિસાઇલના જોખમોને નિષ્ક્રિય કરવા માટે તેની જમીન-આધારિત BMD સિસ્ટમની ક્ષમતાઓનું સફળતાપૂર્વક પ્રદર્શન કર્યું હતું.
- જમીન-આધારિત BMD સિસ્ટમે સમુદ્ર-આધારિત એન્ડો-એટમોસ્ફેરિક ઇન્ટરસેપ્ટર મિસાઇલ વિકસાવવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવી હતી, જેનું તાજેતરમાં પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- જહાજ આધારિત BMD સિસ્ટમના આ સફળ પ્રદર્શનની રક્ષા મંત્રી રાજનાથ સિંહે પ્રશંસા કરી હતી, જેમણે ભારતીય નૌકાદળ અને DRDOને તેમની સિદ્ધિઓ માટે અભિનંદન આપ્યા હતા.

BMDની ભૂમિકા

- BMDs, અથવા બેલિસ્ટિક મિસાઇલ ડિફેન્સ સિસ્ટમ્સ, આવનારા લાંબા અંતરની પરમાણુ મિસાઇલો અને પ્રતિકૂળ એરક્રાફ્ટને અટકાવવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે.
- ભારતનો બેલેસ્ટિક મિસાઇલ ડિફેન્સ પ્રોગ્રામ પ્રતિકૂળ બેલેસ્ટિક મિસાઇલોને અટકાવવા અને તેનો સામનો કરવાની તેની ક્ષમતા વધારવા માટે કામ કરી રહ્યો છે જે માત્ર પૃથ્વીના વાતાવરણમાં જ નહીં પરંતુ તેની બહાર પણ ખતરો પેદા કરી શકે છે.
- સમુદ્ર-આધારિત એન્ડો-એટમોસ્ફેરિક ઇન્ટરસેપ્ટર મિસાઇલના સફળ પરીક્ષણ સાથે, ભારતે એક મજબૂત BMD સિસ્ટમના લક્ષ્યને હાંસલ કરવા તરફ એક મહત્વપૂર્ણ પગલું ભર્યું છે જે બેલિસ્ટિક મિસાઇલના જોખમોને અસરકારક રીતે નિષ્ક્રિય કરી શકે છે.

AWACSની ભૂમિકા

- AWACS (એરબોર્ન વોર્નિંગ એન્ડ કંટ્રોલ સિસ્ટમ્સ) સહિત પ્રતિકૂળ એરક્રાફ્ટને પણ BMD દ્વારા અટકાવી શકાય છે.
- AWACS એ એરબોર્ન રડાર સિસ્ટમ છે જેનો ઉપયોગ સર્વેલન્સ અને કમાન્ડ એન્ડ કંટ્રોલ હેતુઓ માટે થાય છે.
- સમુદ્ર-આધારિત એન્ડો-એટમોસ્ફેરિક ઇન્ટરસેપ્ટર મિસાઇલનો સફળ વિકાસ AWACS સાથે સજ્જ સહિત પ્રતિકૂળ વિમાનોનો સામનો કરવાની ભારતની ક્ષમતાને વધારે છે, આમ તેની સંરક્ષણ ક્ષમતાઓને વધુ મજબૂત બનાવે છે.

DNA ડેટાબેઝ વિકસાવનાર પ્રથમ ભારતીય રાજ્ય

- તાજેતરમાં હિમાચલ પ્રદેશે અજાણ્યા મૃતદેહો માટે DNA ડેટાબેઝ સ્થાપિત કરનાર પ્રથમ ભારતીય રાજ્ય બનીને ઈતિહાસ રચ્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ ગ્રાઉન્ડબ્રેકિંગ પહેલ એપ્રિલ 2022માં શરૂ થઇ હતી, અને તાજેતરના સમાચાર અહેવાલો અનુસાર ડેટાબેઝમાં હાલમાં અજાણ્યા વ્યક્તિઓના 150 DNA નમૂનાઓ છે.

DNA ડેટાબેઝ વિશે વધુ

- 2022માં, જુંગામાં ડિરેક્ટોરેટ ઓફ ફોરેન્સિક્સ સર્વિસીસે રૂ. 55 લાખના ખર્ચે યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ પાસેથી DNA પ્રોફાઇલ ડેટાબેસિંગ અને મેચિંગ ટેક્નોલોજી મેળવી હતી, જેને સ્મોલપોન્ડ TM સોફ્ટવેર કહેવામાં આવે છે.
- આ ડેટાબેઝ હાલમાં પોપ્યુલેટેડ અને ઓર્ગેનાઇઝ્ડ છે અને તેની ક્ષમતા આશરે 20,000 DNA પ્રોફાઇલ્સ છે, જેને જરૂરિયાત મુજબ વિસ્તૃત કરી શકાય છે.

Machines Can See 2023 સમિટ

- તાજેતરમાં, UAE સરકારે આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ (AI) ક્ષેત્રમાં એક આંતરરાષ્ટ્રીય પરિષદ શરૂ કરી, જેને "મશીન્સ કેન સી 2023" સમિટ કહેવાય છે.
- આ સમિટ દુબઈના મ્યુઝિયમ ઓફ ફ્યુચર ખાતે યોજાઈ હતી અને આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ, ડિજિટલ ઇકોનોમી અને રિમોટ વર્ક એપ્લીકેશન ઓફિસ અને 'મશીન્સ કેન સી' કંપની વચ્ચે ભાગીદારીમાં આયોજિત કરવામાં આવી હતી.

ધ્યેય અને સહયોગ

- UAE સરકાર દ્વારા શરૂ કરાયેલ 'મશીન્સ કેન સી 2023' સમિટનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય એઆઈના ભાવિ અને UAEની આગામી સિલિકોન વેલીની સ્થાપનાની મહત્વાકાંક્ષામાં તેના સંભવિત યોગદાન વિશે વાત કરવા માટે વિશ્વના વિવિધ ભાગોમાંથી AI નિષ્ણાતોને એકત્ર કરવાનો હતો.
- સમિટમાં AIમાં હાલની પ્રગતિ, તેનો ઉપયોગ અને UAE અને વૈશ્વિક સ્તરે અન્ય દેશોમાં તેની સંભાવનાઓ વિશે ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.
- દુબઈના અર્થતંત્ર અને પ્રવાસન વિભાગ અને દુબઈ ફ્યુચર ફાઉન્ડેશને સમિટને શક્ય બનાવવા માટે ભાગીદારી કરી હતી.

નિષ્ણાતોની ચર્ચા અને શક્યતાઓ

- 'સરકાર, વ્યાપાર અને વિજ્ઞાન' શીર્ષકવાળી પેનલ ચર્ચા દરમિયાન, નિષ્ણાતોએ UAEમાં AIના ભાવિ અને તેની આગામી સિલિકોન વેલી બનવાની સંભાવના વિશે ચર્ચા કરી.
- નિષ્ણાતોએ AIની સંભવિત એપ્લિકેશનોની તપાસ કરી અને જાહેર ક્ષેત્ર, વ્યવસાયો અને એકેડેમિયાના નીતિ નિર્માતાઓ સંમત થયા કે UAE અદ્યતન ટેક્નોલોજીઓનું હબ બનવાના તેના વિઝનને સાકાર કરવામાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરી રહ્યું છે, ખાસ કરીને AIના ક્ષેત્રમાં.

મહત્વ અને પ્રતિબદ્ધતા

- એક દિવસીય સમિટ એ AI ટેક્નોલોજીની પ્રગતિને સમર્થન આપવા માટે UAEની પ્રતિબદ્ધતાનું પ્રમાણપત્ર હતું.
- UAE પાસે રાજ્ય-સ્તરનો AI પ્રોગ્રામ છે, જે અન્ય કોઈ દેશમાં જોવા મળતો નથી.
- દુબઈમાં મ્યુઝિયમ ઓફ ધ ફ્યુચર એ સમિટ માટે એક મહત્વપૂર્ણ સ્થળ તરીકે સેવા આપી હતી, જેમાં AI ક્ષેત્રના વિવિધ નિષ્ણાતોની પ્રસ્તુતિઓ અને પેનલ ચર્ચાઓ દર્શાવવામાં આવી હતી.

સારા: વિશ્વની પ્રથમ રોબોટિક ચેક-ઇન સહાયક

- તાજેતરમાં વિશ્વની પ્રથમ રોબોટિક ચેક-ઇન સહાયક, જેનું નામ સારા છે, તેને એમીરેટ્સ એરલાઇન્સમાં સેવા નિયુક્ત કરવામાં આવી છે.
- અદ્યતન નવીનતા સાથે, એરલાઇન્સનો હેતુ ગ્રાહકના અનુભવને બહેતર બનાવવા અને ચેક-ઇન પ્રક્રિયાને સુવ્યવસ્થિત કરવાનો છે.

સારાનો પરિચય

- સારા એ રોબોટિક સહાયક છે જે દુબઈના નાણાકીય જિલ્લામાં સ્થિત અમીરાતના નવા સિટી ચેક-ઇન અને ટ્રાવેલ સ્ટોરમાં ચેક-ઇન પ્રક્રિયાને સરળ બનાવવા માટે રચાયેલ છે.
- ફેશિયલ રેકગ્નિશન ટેક્નોલોજીથી સજ્જ, સારા ગ્રાહકોના ચહેરાને સ્કેન કરેલા પાસપોર્ટ સાથે મેચ કરી શકે છે, તેમને ચેક ઇન કરી શકે છે અને તેમને લગેજ ડ્રોપ એરિયામાં માર્ગદર્શન આપી શકે છે.
- રોબોટ બોર્ડિંગ પાસ પણ પ્રિન્ટ કરી શકે છે, જે ચેક-ઇન પ્રક્રિયાને વધુ કાર્યક્ષમ બનાવે છે.
- સારાના ભાવિ સંસ્કરણોમાં સામાન પરિવહન કરવા માટે હાથ હશે.

StarBerrySense પેલોડ

- તાજેતરમાં ઈન્ડિયન સ્પેસ રિસર્ચ ઓર્ગેનાઈઝેશન (ISRO) એ તેના ધ્રુવીય સેટેલાઇટ લોન્ચ વ્હીકલ (PSLV) C-55 રોકેટ પર સ્ટારબેરીસેન્સ નામનું લો-કોસ્ટ સ્ટાર સેન્સર લોન્ચ કર્યું.
- ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ એસ્ટ્રોફિઝિક્સ (IIA), સ્ટારબેરીસેન્સના પ્રાથમિક દ્વારા વિકસિત ઉદ્દેશ્ય દૃશ્ય ક્ષેત્રની છબી, તારાઓને ઓળખવા અને અવકાશયાનની નિર્દેશિત દિશાની ગણતરી કરવાનો છે.

StarBerrySense સેન્સર કેવી રીતે કામ કરે છે?

- StarBerrySense સેન્સર તેના દૃશ્ય ક્ષેત્રમાં તારાઓને ઓળખીને નિર્દેશિત દિશાની ગણતરી કરે છે.
- સેન્સર તારાઓની છબીઓ કેપ્ચર કરે છે અને અવકાશયાનના વલણ અને અભિગમને નિર્ધારિત કરવા માટે તેનો ઉપયોગ કરે છે.
- અવકાશયાનની હિલચાલને નિયંત્રિત કરવા અને તેને સાચા માર્ગ પર રાખવા માટે આ માહિતી મહત્વપૂર્ણ છે.

સ્પેસ મિશનમાં સ્ટાર સેન્સરનો ઉપયોગ કરવાના ફાયદા

- અવકાશ મિશનમાં સ્ટાર સેન્સરનો ઉપયોગ અવકાશયાનના અભિગમ વિશે સૌથી સચોટ માહિતી પ્રદાન કરે છે.
- આ એટલા માટે છે કારણ કે સેન્સર પૃષ્ઠભૂમિમાં તારાઓને ઓળખી શકે છે, જે અવકાશયાનની સ્થિતિ માટે એક નિશ્ચિત સંદર્ભ બિંદુ પ્રદાન કરે છે.
- તે અવકાશયાનની હિલચાલના ચોક્કસ નિયંત્રણ માટે પરવાનગી આપે છે અને ભૂલો અને ખામીના જોખમને ઘટાડે છે.

PSLV ઓર્બિટલ એક્સપેરિમેન્ટલ મોડ્યુલ (POEM)

- PSLV ઓર્બિટલ એક્સપેરિમેન્ટલ મોડ્યુલ (POEM) એ અવકાશમાં વૈજ્ઞાનિક પ્રયોગો કરવા માટેનું પ્લેટફોર્મ છે.
- તે StarBerrySense સહિત વૈજ્ઞાનિક સાધનો અને પેલોડ્સ માટે સ્થિર પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડે છે.
- POEMનો પ્રાથમિક હેતુ અવકાશમાં સ્થિર અને નિયંત્રિત વાતાવરણની જરૂર હોય તેવા વૈજ્ઞાનિક પ્રયોગોને સક્ષમ કરવાનો છે.

રાજસ્થાનના દેગાણામાં લિથિયમ રિઝર્વ

- તાજેતરમાં ભારતે રાજસ્થાનના દેગાણા (નાગૌર)માં લિથિયમ ભંડાર શોધી કાઢ્યા છે, જે દેશના ચોખ્ખા શૂન્ય ઉત્સર્જન લક્ષ્યને હાંસલ કરવા તરફનું બીજું પગલું છે.

અગત્યના તથ્યો

- ત્રણ મહિના પહેલા જમ્મુ અને કાશ્મીરના કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશમાં 5.9 મિલિયન ટન લિથિયમ ભંડાર મળ્યા બાદ ભારતમાં શોધાયેલો આ બીજો લિથિયમ ભંડાર છે.
- લિથિયમ, "સફેદ સોનું" તરીકે ઓળખાય છે, ખાસ કરીને ઇલેક્ટ્રિક વ્હીકલ (EV) ઉદ્યોગ માટે, ભારતના નવા વાહનોના કુલ વેચાણમાં 30 ટકા ઇલેક્ટ્રિક વાહનોનું વેચાણ હાંસલ કરવાના અને 2030 સુધીમાં બિન-અશ્મિભૂત ઊર્જાની ક્ષમતા વધારીને 500 ગીગાવોટ કરવાના મહત્વાકાંક્ષી લક્ષ્યોને ધ્યાનમાં રાખીને.

ભારતમાં લિથિયમ ભંડારની શોધ

- ભારતીય ભૂસ્તરશાસ્ત્રીય સર્વેક્ષણ (GSI) એ તાજેતરમાં રાજસ્થાનમાં લિથિયમ ભંડારની શોધની પુષ્ટિ કરી હતી, જોકે અનામતની ક્ષમતા જાહેર કરવામાં આવી નથી.
- આ અનામત જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં શોધાયેલ 5.9 મિલિયન ટન લિથિયમ ભંડાર કરતાં પણ વધારે હોવાનું માનવામાં આવે છે.
- રાજસ્થાનમાં લિથિયમ ભંડાર દેગાણા અને તેની આસપાસના વિસ્તારની એ જ રેનવત ટેકરીમાં સ્થિત છે, જ્યાં એક સમયે ટંગસ્ટન ખનિજ દેશને પૂરો પાડવામાં આવતો હતો.

Space Science and Technology Awareness Training (START)

- તાજેતરમાં ઈન્ડિયન સ્પેસ રિસર્ચ ઓર્ગેનાઈઝેશન (ISRO) એ વિદ્યાર્થીઓને અવકાશ વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીના વિવિધ પાસાઓની ઝાંખી પૂરી પાડવા માટે START પહેલ શરૂ કરી છે.

અગત્યના તથ્યો

- સ્પેસ સાયન્સ એન્ડ ટેક્નોલોજી અવેરનેસ ટ્રેનિંગ (START) નામનો કાર્યક્રમ, ભૌતિક વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીના અનુસ્નાતક અને અંતિમ વર્ષના અંડરગ્રેજ્યુએટ વિદ્યાર્થીઓને ધ્યાનમાં રાખીને પ્રારંભિક-સ્તરનો તાલીમ કાર્યક્રમ છે.
- START પ્રોગ્રામનો પ્રાથમિક ઉદ્દેશ્ય ભારતીય વિદ્યાર્થીઓને સ્પેસ સાયન્સ અને ટેક્નોલોજીમાં પ્રોફેશનલ બનવામાં મદદ કરવાનો છે, કારણ કે ISROનો સ્પેસ સાયન્સ એક્સપ્લોરેશન પ્રોગ્રામ નવા ડોમેન્સમાં વિસ્તરી રહ્યો છે.
- આ કાર્યક્રમ શિસ્તના વિવિધ પાસાઓ, સંશોધનની શક્યતાઓ અને વ્યાવસાયિક માર્ગોની વ્યાપક સમજ પ્રદાન કરશે.
- આ વ્યાખ્યાનોમાં ભારતીય અવકાશ વિજ્ઞાન સંશોધન કાર્યક્રમ અને અવકાશ વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીમાં સંશોધનની તકો સાથે સંબંધિત વિષયો પણ આવરી લેવામાં આવશે.
- START પ્રોગ્રામનો હેતુ અવકાશ વિજ્ઞાનના ક્રોસ-ડિસિપ્લિનરી સ્વભાવ પર ભાર આપવાનો પણ છે, તે દર્શાવે છે કે કેવી રીતે વ્યક્તિગત યોગ્યતાઓને ક્ષેત્રમાં લાગુ કરી શકાય છે.
- તે ખગોળશાસ્ત્ર અને એસ્ટ્રોફિઝિક્સ, હેલિયોફિઝિક્સ, સૂર્ય-પૃથ્વી ક્રિયાપ્રતિક્રિયા, ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટેશન અને એરોનોમી જેવા ક્ષેત્રોને સમાવે છે.

ISRO દ્વારા ઓફર કરવામાં આવતા ટૂંકા અભ્યાસક્રમો

- START પ્રોગ્રામ ઉપરાંત, ISROના નેશનલ રિમોટ સેન્સિંગ સેન્ટર (NRSC) એ બે ટૂંકા અભ્યાસક્રમો પણ શરૂ કર્યા છે: રિમોટ સેન્સિંગ ડેટા એક્વિઝિશન અને રિમોટ સેન્સિંગ ડેટા પ્રોસેસિંગ.
- આ અભ્યાસક્રમો એશિયા એન્ડ ધ પેસિફિકમાં સેન્ટર ફોર સ્પેસ સાયન્સ એન્ડ ટેક્નોલોજી એજ્યુકેશન (CSSTEAP), યુએન-સંલગ્ન શૈક્ષણિક સંસ્થા દ્વારા હાથ ધરવામાં આવશે.
- આ અભ્યાસક્રમો 21 ઓગસ્ટ અને 1 સપ્ટેમ્બરની વચ્ચે અને અનુલક્ષીને 9થી 20 ઓક્ટોબરની વચ્ચે યોજવાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે અને તે હૈદરાબાદના શાદનગર વિસ્તારની નજીક સ્થિત NRSCના અર્થ સ્ટેશન પર હાથ ધરવામાં આવશે.
- આ ટૂંકા અભ્યાસક્રમો વિદ્યાર્થીઓને રિમોટ સેન્સિંગમાં જ્ઞાન અને કૌશલ્ય પ્રદાન કરશે, જે સ્પેસ સાયન્સ અને ટેક્નોલોજીનું એક મહત્વપૂર્ણ પાસું છે.
- વિદ્યાર્થીઓ રિમોટ સેન્સિંગ ડેટા એક્વિઝિશન અને પ્રોસેસિંગ અંગેની તાલીમ મેળવશે, જે તેમને આ ક્ષેત્રમાં નિપુણ બનવામાં મદદ કરશે.

36મો CISO ડીપ-ડાઈવ તાલીમ કાર્યક્રમ

- નેશનલ ઈ-ગવર્નન્સ ડિવિઝન (NeGD) દ્વારા CISO ડીપ-ડાઈવ તાલીમ કાર્યક્રમની 36મી આવૃત્તિનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- ઇલેક્ટ્રોનિક્સ એન્ડ ઇન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી મંત્રાલય (MeitY) હેઠળ તાલીમ કાર્યક્રમનો ઉદ્દેશ સાયબર હુમલાનો સામનો કરવા માટે CISOs અને ફ્રન્ટલાઇન IT અધિકારીઓની ક્ષમતાઓનું નિર્માણ કરવાનો છે.

સહભાગીઓ

- પાંચ દિવસીય તાલીમ કાર્યક્રમમાં 24 સહભાગીઓ હતા, જેમાં CISOs, પોલીસ અને સુરક્ષા દળોની ટેકનિકલ પાંખો, CTOs અને કેન્દ્રીય રેખા મંત્રાલયો અને રાજ્યો/ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોની ટેકનિકલ/PMU ટીમોના સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે.

વિષયોનું કવરેજ

- તાલીમ કાર્યક્રમ દરમિયાન સાયબર સુરક્ષા સાથે સંબંધિત વિવિધ વિષયોને આવરી લેવામાં આવ્યા હતા, જેમાં ગવર્નન્સ રિસ્ક એન્ડ એન્ડ એન્ડ સ્પેસ્નાઇઝ અને ડિજિટલ કાર્યસ્થળો માટે સુરક્ષા, નેટવર્ક સુરક્ષા, એપ્લિકેશન્સ અને ડેટા માટે સુરક્ષા, ઇન્સિડન્ટ રિસ્પોન્સ અને CCMP, મોબાઇલ સિક્યુરિટી, ક્રિપ્ટોગ્રાફી, સાયબર સિક્યુરિટી ટેસ્ટિંગ અને ઓડિટ, આઇટી એક્ટની સાયબર સુરક્ષા સંબંધિત જોગવાઈઓ અને ISO 27001 જેવા ISMS સ્ટાન્ડર્ડ્સ તેમજ સિક્યોરિટી લોગિંગ અને ઓપરેશન એન્ડ મોનિટરિંગ ઓફ સિક્યુરિટી ઓપરેશન સેન્ટર્સ સામેલ છે.

CISO તાલીમ

- CISO તાલીમ કાર્યક્રમ 2018માં જાહેર ખાનગી ભાગીદારી (PPP) મોડલ હેઠળ શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- NeGD એ તે સમયથી 1,419થી વધુ CISO અને IT અધિકારીઓ માટે CISO ડીપ-ડાઇવ તાલીમ કાર્યક્રમોના 36 સત્રોનું આયોજન કર્યું છે.

ભારતની પ્રથમ પોડ ટેક્સી

- તાજેતરમાં યમુના ઓથોરિટીએ ભારતના પ્રથમ પોડ ટેક્સી પ્રોજેક્ટને મંજૂરી આપી છે.
- આ પર્સનલાઇઝ્ડ રેપિડ ટ્રાન્ઝિટ પ્રોજેક્ટ, પરિવહનનું અધતન મોડ, સ્વચાલિત અને પર્યાવરણ-મૈત્રીપૂર્ણ હશે.

પોડ ટેક્સી શું છે?

- પોડ ટેક્સીઓ સ્વયંસંચાલિત, પર્યાવરણને અનુકૂળ વાહનો છે જે રોડ ટ્રાફિકને ટાળવા માટે અલગ ટ્રેક પર ચાલે છે.
- આ વાહનો વીજળી દ્વારા સંચાલિત છે, જે તેમને પરિવહનનું વધુ પર્યાવરણ-મૈત્રીપૂર્ણ મોડ બનાવે છે.
- પોડ ટેક્સીઓ નિશ્ચિત સંખ્યામાં મુસાફરોના પરિવહન માટે બનાવવામાં આવી છે અને આજે ઉપલબ્ધ પરિવહનના સૌથી અધતન મોડ્સમાંની એક ગણવામાં આવે છે.

સ્ટેટ રોબોટિક્સ ફ્રેમવર્ક

- તાજેતરમાં તેલંગાણા સરકારે રાજ્યમાં ટકાઉ રોબોટિક્સ ઇકોસિસ્ટમ સ્થાપિત કરવા માટે “સ્ટેટ રોબોટિક્સ ફ્રેમવર્ક” લોન્ચ કર્યું છે.

ઑલ ઈન્ડિયા રોબોટિક્સ એસોસિએશન સાથે સહયોગ

- ઓલ ઈન્ડિયા રોબોટિક્સ એસોસિએશનના સહયોગથી તેલંગાણાના ITE&C વિભાગની ઇમર્જિંગ ટેક્નોલોજી વિંગ દ્વારા નવું માળખું વિકસાવવામાં આવ્યું હતું.
- સહયોગનો હેતુ રોબોટિક્સ ઉદ્યોગમાં નવીનતાને પ્રોત્સાહન આપવા અને તેના વિકાસ માટે અનુકૂળ વાતાવરણ બનાવવાનો છે.

તેલંગાણા રોબોટિક્સ ઈનોવેશન સેન્ટર (TRIC)ની ભૂમિકા

- રાજ્ય સરકાર તેલંગાણા રોબોટિક્સ ઇનોવેશન સેન્ટર (TRIC) ને ફ્રેમવર્કના નિર્ણાયક તત્વોને અમલમાં મૂકવાની જવાબદારી સોંપેલ સ્વતંત્ર એન્ટિટી તરીકે સ્થાપિત કરવા માંગે છે.
- TRIC નવીનતાને પ્રોત્સાહન આપવા અને રોબોટિક્સ ક્ષેત્રમાં સ્ટાર્ટઅપ્સ અને ઉદ્યોગસાહસિકોને જરૂરી સમર્થન પ્રદાન કરવામાં નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવશે.

રોબોટિક્સ ઇકોસિસ્ટમનું પ્રદર્શન કરવા સંસ્થાઓ સાથે MoU

- તેલંગાણા સરકારે તેની વધતી જતી રોબોટિક્સ ઇકોસિસ્ટમને દર્શાવવા અને વૈશ્વિક રોબોટિક્સ સમિટ હેઠળ વિશ્વભરમાંથી રોકાણ આકર્ષવા શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ, ઉદ્યોગ સંગઠનો અને ઇન્ક્યુબેટર્સ સહિત પાંચ સંસ્થાઓ સાથે MoU પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.
- આ સમિટ સ્ટાર્ટઅપ્સ અને ઉદ્યોગસાહસિકોને તેમના ઉત્પાદનો અને સેવાઓનું પ્રદર્શન કરવા, રોકાણકારો અને સંભવિત ભાગીદારોને આકર્ષવા માટે પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડશે.

બ્રહ્મોસ મિસાઇલનું સફળતાપૂર્વક ફાયરિંગ

- તાજેતરમાં ગાઇડેડ મિસાઇલ ડિસ્ટ્રોયર INS મોર્મુગાઓએ બ્રહ્મોસ સુપરસોનિક ક્રુઝ મિસાઇલનું પહેલું ફાયરિંગ સફળતાપૂર્વક હાથ ધર્યું હોવાથી ભારતીય નૌકાદળે એક નોંધપાત્ર સિદ્ધિ હાંસલ કરી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- આ ફાયરિંગ, જેણે ‘બુલ્સ આઇ’ને નિશાનો બનાવ્યો હતો, તે નૌકાદળની આત્મનિર્ભરતા અને દરિયામાં વધેલી ફાયરપાવરનું પ્રદર્શન કરે છે.
- INS મોર્મુગાઓ, જેનું નામ ઐતિહાસિક બંદરીય શહેર ગોવાના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે, તે ડિસેમ્બર 2021માં તેની પ્રથમ દરિયાઇ સોર્ટી પછી ભારતના નૌકાદળના કાફલામાં નોંધપાત્ર ઉમેરો છે.

INS મોર્મુગાઓનું પ્રથમ બ્રહ્મોસ ફાયરિંગ

- સફળ બ્રહ્મોસ ફાયરિંગ એ INS મોર્મુગાઓ માટે એક નોંધપાત્ર સિદ્ધિ તરીકે ચિહ્નિત થયેલ છે.
- અધતન શસ્ત્રો અને સેન્સરથી સજ્જ વિનાશક, ચોકસાઇ અને અસરકારકતા સાથે લક્ષ્યોને જોડવાની તેની ક્ષમતા દર્શાવે છે.
- મિસાઇલની સચોટ હિટ વહાણની તૈયારીની પુષ્ટિ કરે છે અને તેની ફાયરપાવરને વધારવા માટે નેવીની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે.

‘આત્મનિર્ભરતા’ અને નૌકા શક્તિનું પ્રતીક

- INS મોર્મુગાઓ દ્વારા સફળ બ્રહ્મોસ ફાયરિંગ ભારતીય નૌકાદળના આત્મનિર્ભરતાના અનુસંધાનમાં વિશેષ સ્થાન ધરાવે છે.
- તે તેની સ્વદેશી સંરક્ષણ ક્ષમતાઓને વધારવા અને બાહ્ય સ્ત્રોતો પર નિર્ભરતા ઘટાડવાની દેશની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે.
- આ ઇવેન્ટ ‘આત્મનિર્ભરતા’ હાંસલ કરવા તરફ નૌકાદળની પ્રગતિનું પ્રતીક છે અને રાષ્ટ્રીય હિતોની રક્ષા કરવા અને દરિયાઇ સુરક્ષા જાળવવા માટે તેની વધતી જતી ફાયરપાવરને પ્રકાશિત કરે છે.

INS મોર્મુગાઓ: એક શક્તિશાળી યુદ્ધ જહાજ

- 163 મીટર લંબાઇ અને 17 મીટર પહોળાઈ ધરાવતું INS મોર્મુગાઓ ભારતમાં બાંધવામાં આવેલ એક પ્રચંડ યુદ્ધ જહાજ છે.
- 7400 ટનના વિસ્થાપન સાથે, તે સૌથી શક્તિશાળી નૌકા જહાજોમાંનું એક છે.
- વિનાશકને સંયુક્ત ગેસ અને ગેસ (COGAG) રૂપરેખામાં ચાર શક્તિશાળી ગેસ ટર્બાઇન દ્વારા ચલાવવામાં આવે છે, જે તેને 30 ગાંઠોથી વધુની ઝડપ હાંસલ કરવામાં સક્ષમ બનાવે છે.
- તેની ઉન્નત સ્ટીલ્થ સુવિધાઓ અને ઘટાડેલ રડાર ક્રોસ સેક્શન (RCS) કામગીરીમાં તેના વ્યૂહાત્મક લાભમાં ફાળો આપે છે.

MH60R હેલિકોપ્ટર

- ભારતીય નૌકાદળે તાજેતરમાં તેના સૌથી નવા હેલિકોપ્ટર, MH-60R, જેને રોમિયો તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે સાથે એક મહત્વપૂર્ણ સીમાચિહ્ન પ્રાપ્ત કર્યું છે.
- હેલિકોપ્ટરે સફળતાપૂર્વક તેનું પ્રથમ લેન્ડિંગ અને ટેક-ઓફ INS કોલકાતા પરથી કર્યું, જે સ્વદેશી રીતે ડિઝાઇન કરાયેલ અને નિર્મિત વિનાશક છે.
- આ વિકાસ નૌકાદળની એન્ટી-સબમરીન વોરફેર, એન્ટી-સરફેસ વોરફેર અને સર્વેલન્સ ક્ષમતામાં મોટી પ્રગતિ દર્શાવે છે.

નેવલ હેલિકોપ્ટર ફ્લીટનું આધુનિકીકરણ

- MH-60R હેલિકોપ્ટરનું સંપાદન એ ભારતીય નૌકાદળની તેના વૃદ્ધ નૌકાદળના હેલિકોપ્ટર કાફલાને આધુનિક બનાવવાની વ્યૂહરચનાનો એક ભાગ છે.
- અત્યાર સુધીમાં ત્રણ હેલિકોપ્ટરની ડિલિવરી સાથે, નૌકાદળ વિવિધ ઓપરેશનલ ડોમેન્સમાં તેની ક્ષમતાઓને અપગ્રેડ કરવાના માર્ગ પર છે.
- MH-60R હેલિકોપ્ટર અદ્યતન સુવિધાઓ અને અદ્યતન તકનીકો પ્રદાન કરે છે જે દરિયાઈ કામગીરીમાં નૌકાદળની અસરકારકતાને વધારશે.

રક્ષણ માટે સશસ્ત્ર

- AGM-114 હેલફાયર મિસાઇલો, MK 54 ટોર્પિડો અને અદ્યતન ચોકસાઇવાળા શસ્ત્રોથી સજ્જ, MH-60R હેલિકોપ્ટર લડાઇના સંજોગોમાં પ્રચંડ સંપત્તિ છે.
- ફ્રિગેટ્સ, ડિસ્ટ્રોયર અને એરક્રાફ્ટ કેરિયર્સ સહિત વિવિધ નૌકાદળના પ્લેટફોર્મ પરથી સંચાલન કરવાની તેમની ક્ષમતા તેમને નૌકાદળના શસ્ત્રાગારમાં બહુમુખી અને અસરકારક સાધન બનાવે છે.

અવકાશમાં કેન્સરની દવાઓનું પરીક્ષણ

- **Axiom Space** -એક ખાનગી અવકાશ નિવાસસ્થાન કંપની, જેણે તાજેતરમાં જ તેનું નવીનતમ મિશન, Axiom મિશન 2 (Ax-2), ઇન્ટરનેશનલ સ્પેસ સ્ટેશન (ISS) પર લોન્ચ કર્યું હતું.
- અવકાશમાં કેન્સરની દવાઓનું પરીક્ષણ કરવા માટે રચવામાં આવેલું Axiom Spaceનું Ax-2 મિશન માનવ સ્ટેમ સેલ એજિંગ, બળતરા અને કેન્સર પર અવકાશ વાતાવરણની અસરોને સમજવામાં એક મહત્વપૂર્ણ પગલું છે.
- આ મિશનનો હેતુ અવકાશના અનન્ય માઇક્રોગ્રેવીટી વાતાવરણમાં માનવ સ્ટેમ સેલ વૃદ્ધત્વ, બળતરા અને કેન્સર પર પ્રયોગો હાથ ધરવાનો છે.
- આ પ્રયોગોમાંથી મળેલા તારણો માત્ર અવકાશયાત્રીઓની સુખાકારીમાં જ ફાળો આપતા નથી પરંતુ પૃથ્વી પર કેન્સરની સારવારને આગળ વધારવાની સંભાવના પણ ધરાવે છે.

માઇક્રોગ્રેવિટીમાં ઝડપી વૃદ્ધત્વ, બળતરા અને કેન્સર

- અવકાશમાં સૂક્ષ્મ ગુરુત્વાકર્ષણની સ્થિતિ માનવ સ્ટેમ કોશિકાઓમાં વૃદ્ધત્વ, બળતરા અને રોગપ્રતિકારક તકલીફને વેગ આપે છે.
- આ પ્રક્રિયાની ઊંડી સમજણ પૃથ્વી પર કેન્સરની સારવારની વ્યૂહરચનાઓ સુધારવા માટે નોંધપાત્ર અસર કરી શકે છે.

સ્તન કેન્સર માટે નિષેધાત્મક દવાઓનું પરીક્ષણ

- Ax-2ના ભાગ રૂપે, Axiom Space તપાસ કરશે કે શું બે અવરોધક દવાઓ સ્તન કેન્સરના ઓર્ગેનોઇડ મોડેલમાં પુનઃજનનને ઉલટાવી શકે છે?.
- આ પ્રયોગનો ઉદ્દેશ્ય કેન્સરના કોષોના વિકાસ અને પ્રગતિને રોકવા માટે સંભવિત વ્યૂહરચનાઓ પર પ્રકાશ પાડવાનો છે.

બ્લડ સ્ટેમ સેલ્સ પરની અસરોનું મૂલ્યાંકન

- પ્રયોગોનો બીજો સમૂહ અવકાશયાત્રીઓના રક્ત સ્ટેમ કોશિકાઓના સ્વાસ્થ્ય પર અવકાશ ઉડાન પહેલા, દરમિયાન અને પછી દેખરેખ રાખશે.
- આ સંશોધનનો ઉદ્દેશ સ્ટેમ સેલ વૃદ્ધત્વ, રોગપ્રતિકારક કાર્ય અને કેન્સર સ્ટેમ સેલની પેઢી પર અવકાશના વાતાવરણની અસરનું મૂલ્યાંકન કરવાનો છે.

સહયોગ અને ભંડોળ

- Ax-2 દરમિયાન કરવામાં આવેલા પ્રયોગો NASA દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવેલ ઇન્ટિગ્રેટેડ સ્પેસ સેલ ઓર્બિટલ રિસર્ચ (ISSCOR) સેન્ટરનો ભાગ છે.
- આ સહયોગમાં યુનિવર્સિટી ઓફ કેલિફોર્નિયા-સાન ડિએગો સેનફોર્ડ સ્ટેમ સેલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ, જેએમ ફાઉન્ડેશન અને Axiom Space સામેલ છે.
- મિશન દરમિયાન એકત્રિત કરવામાં આવેલા ડેટાનું UC સાન ડિએગો ખાતે વિશ્લેષણ કરવામાં આવશે.

AI સુપર કોમ્પ્યુટર 'AIRAWAT'

- તાજેતરમાં, પુણેમાં C-DAC ખાતે સ્થિત AI સુપર કોમ્પ્યુટર 'AIRAWAT' એ ટોચની 500 વૈશ્વિક સુપરકોમ્પ્યુટિંગ યાદીમાં વિશ્વમાં 75મું સ્થાન હાંસલ કર્યું છે.
- **મહત્વ:** આ સન્માન ભારતને વૈશ્વિક સ્તરે ટોચના AI સુપરકોમ્પ્યુટિંગ દેશોમાં સ્થાન આપે છે.

AIRAWAT વિશે

- તે ભારત સરકાર દ્વારા શરૂ કરાયેલ AI પરના રાષ્ટ્રીય કાર્યક્રમનો એક ભાગ છે, જે વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના "સૌ માટે AI (AI for All)"ના વિઝનને અનુરૂપ છે.
- ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને ઈન્ફોર્મેશન ટેક્નોલોજી મંત્રાલય વર્તમાન AI કોમ્પ્યુટેશનલ જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે AIRAWATને 1,000 AI પેટાફ્લોપ્સની કમ્પ્યુટિંગ ક્ષમતા સુધી લઈ જવાની કલ્પના કરે છે.
- **લાભો:** AIRAWATની સ્થાપના ખાસ કરીને ભારત-વિશિષ્ટ પડકારોનો સામનો કરવા માટે શૈક્ષણિક, સંશોધન પ્રયોગશાળાઓ, વૈજ્ઞાનિક સમુદાય, ઉદ્યોગ અને સ્ટાર્ટઅપ્સને સ્વદેશી AI-સક્ષમ ઉત્પાદનો અને ઉકેલો વિકસાવવા માટે સશક્ત બનાવશે.

બહુભાષી AI-ચેટ બોટ જુગલબંદી

- તાજેતરમાં માઇક્રોસોફ્ટે જુગલબંદી AI-ચેટ બોટ લોન્ચ કર્યું છે, જે જનરેટિવ AI-સંચાલિત બહુભાષી ચેટબોટ લોકપ્રિય મેસેજિંગ પ્લેટફોર્મ, WhatsApp દ્વારા સુલભ છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ બૉટ ખાસ કરીને ગ્રામીણ ભારતના વિસ્તારોને આવરી લેવા માટે બનાવવામાં આવ્યો છે, જે મીડિયા દ્વારા સરળતાથી આવરી શકાતો નથી અને સરકારની કલ્યાણકારી પ્રવૃત્તિઓની પહોંચનો અભાવ છે.
- આ ચેટબોટ AI4Bharat દ્વારા IIT મદ્રાસના સહયોગથી વિકસાવવામાં આવ્યું છે.

- તેનો ઉદ્દેશ બહુવિધ ભાષાઓમાં વપરાશકર્તાના પ્રશ્નોને સમજીને વ્યક્તિગત સહાય પૂરી પાડવાનો છે, પછી ભલે તે બોલાતી હોય કે ટાઈપ કરેલી હોય.
- ચેટબોટ એપ્રિલમાં લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું અને ભારતની રાજધાની નવી દિલ્હી નજીકના ગામ બિવાનમાં તેનું પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું.

XPoSat

- XPoSat એ ભારતનું પ્રથમ ધ્રુવીય મિશન છે, જે ભારતીય અવકાશ સંશોધન સંસ્થા (ISRO) અને રામન સંશોધન સંસ્થા (RRI) (એક સ્વાયત્ત સંશોધન સંસ્થા) વચ્ચેના સહયોગથી વિકસાવવામાં આવ્યું છે, જે આ વર્ષના અંતમાં શરૂ થશે.

XPoSat વિશે

- **મિશન વિશે:**
- એક્સ-રે પોલેરીમીટર સેટેલાઇટ (XPoSat) કોસ્મિક એક્સ-રેના ધ્રુવીકરણનો અભ્યાસ કરવા માટે ISRO દ્વારા આયોજિત અવકાશ વેધશાળા છે.
- **ધ્રુવીકરણ:**
- ધ્રુવીકરણ એ દિશાને દર્શાવે છે જેમાં તરંગો કંપન અનુભવે છે, ખાસ કરીને પ્રકાશના સંદર્ભમાં.
- **અભ્યાસ વિશે:**
- XPoSat બ્રહ્માંડના 50 સૌથી તેજસ્વી જાણીતા સ્ત્રોતોનો અભ્યાસ કરશે, જેમાં પલ્સર, બ્લેક હોલ એક્સ-રે દ્વિસંગી, સક્રિય ગેલેક્ટીક ન્યુક્લી અને નોન-થર્મલ સુપરનોવા અવશેષોનો સમાવેશ થાય છે.
- **એક્સ-રે:**
- એક્સ-રે એ ઇલેક્ટ્રોમેગ્નેટિક રેડિયેશનનો એક પ્રકાર છે જે દૃશ્યમાન પ્રકાશ કરતાં ઊંચી ઊર્જા અને ટૂંકી તરંગલંબાઇ ધરાવે છે.
- એક્સ-રે એવા પદાર્થોમાંથી આવે છે જે લાખો ડિગ્રી સેલ્સિયસ હોય છે - જેમ કે પલ્સર, ગેલેક્ટીક સુપરનોવાના અવશેષો અને બ્લેક હોલ.
- **પેલોડ:**
- પોલીક્સ (એક્સ-રેમાં પોલારીમીટર ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ): તે વિવિધ કેટેગરીના 40 તેજસ્વી ખગોળશાસ્ત્રીય સ્ત્રોતોનો અભ્યાસ કરશે.
- XSPECT (એક્સ-રે સ્પેક્ટ્રોસ્કોપી એન્ડ ટાઈમિંગ): તે એક્સ-રે પલ્સર, બ્લેક હોલ દ્વિસંગી, ઓછા-ચુંબકીય ક્ષેત્ર ન્યુટ્રોન સ્ટાર્સ, સક્રિય ગેલેક્ટીક ન્યુક્લી (AGNs), મેગ્નેટર્સનો અભ્યાસ કરશે.

ભ્રમણકક્ષા

- વેધશાળાને 500-700 કિમીની ગોળાકાર પૃથ્વીની નીચી ભ્રમણકક્ષામાં મૂકવામાં આવશે.

અવધિ

- લગભગ 5 વર્ષનું આયોજિત જીવનકાળ

લક્ષ્ય

- જટિલ ભૌતિક પ્રક્રિયાઓમાંથી ઉત્સર્જન પદ્ધતિઓ સમજવી; એક્સ-રે સ્ત્રોતોની ઉત્સર્જન પ્રક્રિયાઓમાં મૂલ્યવાન આંતરદૃષ્ટિ પ્રદાન કરવી.

આવા અન્ય મિશન

- XPoSat એ ભારતનું પ્રથમ, અને વિશ્વનું માત્ર બીજું ધ્રુવીય ધ્રુવીય મિશન છે જેનો હેતુ આત્યંતિક પરિસ્થિતિઓમાં તેજસ્વી ખગોળશાસ્ત્રીય એક્સ-રે સ્ત્રોતોની વિવિધ ગતિશીલતાનો અભ્યાસ કરવાનો છે.
- આવું અન્ય મુખ્ય મિશન નાસાનું ઇમેજિંગ એક્સ-રે પોલેરીમેટ્રી એક્સપ્લોરર (IXPE) છે જે 2021માં લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.

ઓડિશા ફોર AI અને AI ફોર યૂથ

- તાજેતરમાં ઓડિશાના મુખ્યમંત્રી નવીન પટનાયકે રાજ્યમાં આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ (AI)ની શક્તિનો લાભ લેવાના હેતુથી બે ગ્રાઉન્ડબ્રેકિંગ પહેલનું અનાવરણ કર્યું હતું.
- 'ઓડિશા ફોર આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ' અને 'આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ ફોર યૂથ' નામની પહેલો ડિજિટલ સાક્ષરતા, તકનીકી પ્રગતિ અને આર્થિક વૃદ્ધિ પર નોંધપાત્ર અસર કરવા માટે તૈયાર છે.

અગત્યના તથ્યો

- પહેલનો પ્રારંભિક તબક્કો ભુવનેશ્વર, પુરી અને કટક શહેરો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે.
- આ શહેરો વિવિધ ક્ષેત્રોમાં AI સોલ્યુશન્સના વ્યાપક એકીકરણ માટે પરીક્ષણ મેદાન તરીકે સેવા આપશે.
- આ પહેલો શરૂ કરીને, ઓડિશા સરકારનો હેતુ રાજ્યના તકનીકી લેન્ડસ્કેપમાં ક્રાંતિ લાવવાનો અને અન્ય પ્રદેશો માટે અનુસરવા માટે એક મોડેલ બનાવવાનો છે.
- પહેલોના પ્રાથમિક ધ્યેયોમાંનું એક એ છે કે લોકોમાં ડિજિટલ સાક્ષરતા વધારવી અને તેમને અદ્યતન તકનીકોથી પરિચિત કરાવવા.
- વ્યક્તિઓના ડિજિટલ કૌશલ્યોમાં વધારો કરીને, પહેલોનો હેતુ ટેકનોલોજીકલ વિભાજનને દૂર કરવાનો અને નાગરિકોને વધુને વધુ ડિજિટલ વિશ્વમાં વિકાસ કરવા માટે સશક્તિકરણ કરવાનો છે.
- રાજ્ય ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને આઈટી વિભાગ, ઈન્ટેલ ઈન્ડિયાના સહયોગથી, આ પ્રયાસોને આગળ વધારવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવી રહી છે.
- પહેલના ભાગ રૂપે, ઇન્ટેલ દ્વારા તેની એપ/સાઇટ પર 'ઓડિશા ફોર AI' કોર્સ ઓફર કરવામાં આવશે.
- આ મફત 4-કલાકનો કોર્સ ભુવનેશ્વર, કટક અને પુરીના રહેવાસીઓને AI ના મૂળભૂત સિદ્ધાંતો વિશે શિક્ષિત કરવાનો છે.
- તે વ્યક્તિઓ માટે AI ટેક્નોલૉજી, એપ્લિકેશન્સ અને વિવિધ ઉદ્યોગો પર તેમની સંભવિત અસર વિશે આંતરદૃષ્ટિ મેળવવા માટેના ગેટવે તરીકે કામ કરે છે.
- આ કોર્સ સહભાગીઓને AI સ્વીકારવા અને ડિજિટલ ક્રાંતિમાં મોખરે રહેવાની શક્તિ આપે છે.
- 'યુવા માટે AI' પહેલ ખાસ કરીને તબક્કા 1 અને ઓડિશા આદર્શ વિદ્યાલયોની 2000 5T શાળાઓમાંથી 18 વર્ષથી નીચેના વિદ્યાર્થીઓને લક્ષ્ય બનાવે છે.

અબાઉસિન/અબ્યુસિન (Abaucin)

- તાજેતરમાં વૈજ્ઞાનિકોએ અબાઉસિન નામની સંભવિત નવી એન્ટિબાયોટિક શોધવા માટે મશીન લર્નિંગનો ઉપયોગ કર્યો છે, જે અત્યંત પ્રતિરોધક એસિનેટોબેક્ટર બાઉમાની બેક્ટેરિયાને લક્ષ્ય બનાવે છે.

એસિનેટોબેક્ટર બાઉમાની બેક્ટેરિયા શું છે?

- એસિનેટોબેક્ટર બાઉમાની એ ગ્રામ-નેગેટિવ બેક્ટેરિયા છે જે ઘણી એન્ટિબાયોટિક્સ સામે પ્રતિકાર વિકસાવવાની ક્ષમતા માટે જાણીતો છે.
- તે હોસ્પિટલ દ્વારા હસ્તગત ચેપનું મુખ્ય કારણ છે અને તેને "રેડ એલર્ટ" પેથોજેન માનવામાં આવે છે.
- એસિનેટોબેક્ટર બાઉમાનીમાં રક્ષણાત્મક બાહ પટલ હોય છે જે તેને એન્ટિબાયોટિક્સનો પ્રતિકાર કરવા દે છે, જે તેને સારવાર માટે પડકારરૂપ બનાવે છે.

એબ્યુસીનનું કાર્ય

- અબાઉસિન/એબ્યુસીન બેક્ટેરિયામાં CCR2 નામના પ્રોટીનના સામાન્ય કાર્યને વિક્ષેપિત કરીને કામ કરે છે.
- આ વિક્ષેપ બેક્ટેરિયાની અંદર અમુક અણુઓની હિલચાલને અસર કરે છે, તેમને બાહ પટલ સુધી પહોંચતા અટકાવે છે.
- પરિણામે, એસિનેટોબેક્ટર બાઉમાનીની વૃદ્ધિ અટકાવવામાં આવે છે, જે તેને ચેપ લાગવા માટે ઓછી સક્ષમ બનાવે છે.
- અબાઉસિન તેની ક્રિયામાં પસંદગીયુક્ત છે અને મુખ્યત્વે એસિનેટોબેક્ટર બાઉમાનીને લક્ષ્ય બનાવે છે, અન્ય બેક્ટેરિયાને નુકસાન પહોંચાડે છે.

ગ્રામ-નેગેટિવ બેક્ટેરિયા વિશે

- તે બેક્ટેરિયાનો એક પ્રકાર છે જે તેના કોષની રચના અને ગ્રામ સ્ટેન તરીકે ઓળખાતી સ્ટેનિંગ પદ્ધતિના પ્રતિભાવ દ્વારા વર્ગીકૃત થયેલ છે.
- દા.ત., Escherichia coli (E. coli), Salmonella (સાલ્મોનેલા)

અગ્નિ-1 બેલેસ્ટિક મિસાઈલનું પ્રશિક્ષણ પ્રક્ષેપણ

- તાજેતરમાં ભારતે ઓડિશાના એપીજે અબ્દુલ કલામ દ્વીપ પરથી સ્ટ્રેટેજિક ફોર્સિસ કમાન્ડ દ્વારા અગ્નિ-1 મિસાઈલનું સફળ પ્રશિક્ષણ પ્રક્ષેપણ પૂર્ણ કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- ઓડિશાના એપીજે અબ્દુલ કલામ ટાપુ પરથી અગ્નિ-1 મિસાઈલના સફળ પ્રક્ષેપણ સાથે ભારતે વધુ એક સીમાચિહ્ન હાંસલ કર્યું છે.
- સ્ટ્રેટેજિક ફોર્સીસ કમાન્ડ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા મિસાઈલ પ્રક્ષેપણે મિસાઈલના ઓપરેશનલ અને ટેકનિકલ પાસાઓની સફળતાપૂર્વક ચકાસણી અને પુષ્ટિ કરી હતી.
- નોંધપાત્ર ચોકસાઇ સાથે લક્ષ્યાંકો પર પ્રહાર કરવાની ક્ષમતા સાથે, અગ્નિ-1 મિસાઇલે તેની અસરકારકતા દર્શાવી અને તેની વ્યૂહાત્મક પ્રતિરોધક ક્ષમતાને વધારવા માટે ભારતનું સમર્પણ દર્શાવ્યું.

અગ્નિ-V મિસાઇલ

- ભારતની નોંધપાત્ર મિસાઇલ સિદ્ધિઓમાં અગ્નિ-V છે, જેનું 5,000 કિમી સુધીની રેન્જ સાથે સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ લાંબા અંતરની બેલિસ્ટિક મિસાઈલ મિસાઈલ ટેક્નોલોજીના ક્ષેત્રમાં ભારતની સ્થિતિને વધુ મજબૂત બનાવે છે અને તેની વ્યૂહાત્મક સંરક્ષણ ક્ષમતાઓમાં વધારો કરે છે.
- અગ્નિ-Vની પ્રભાવશાળી શ્રેણી તેને દૂરના સ્થળોને લક્ષ્ય બનાવવા માટે સક્ષમ બનાવે છે, ભારતની પ્રતિરોધક ક્ષમતાઓમાં વધારો કરે છે અને રાષ્ટ્રીય સુરક્ષાને મજબૂત બનાવે છે.

અગ્નિ-1થી 4 મિસાઇલોની રેન્જ

- ભારતના મિસાઇલ શસ્ત્રાગારમાં અગ્નિ-1થી 4 મિસાઇલોનો સમાવેશ થાય છે, દરેકની અલગ-અલગ રેન્જ છે.
- અગ્નિ-1 મિસાઈલ 700 કિમી; જ્યારે અગ્નિ-2 2,000 કિમી; અગ્નિ-3 3,000 કિમી અને અગ્નિ-4 3,500 કિમીની પ્રભાવશાળી રેન્જ ધરાવે છે.
- આ શ્રેણીની વિવિધતા ભારતને વિવિધ વ્યૂહાત્મક આવશ્યકતાઓને સંબોધવા અને વિવિધ પરિસ્થિતિઓમાં વ્યાપક કવરેજની ખાતરી આપે છે.

એન્ડો-એટમોસ્ફેરિક ઇન્ટરસેપ્ટર મિસાઇલની પ્રથમ ફ્લાઇટ ટ્રાયલ

- એપ્રિલમાં, ભારતે એન્ડો-એટમોસ્ફેરિક ઇન્ટરસેપ્ટર મિસાઇલના સફળ પ્રથમ ઉડાન અજમાયશ સાથે નોંધપાત્ર સીમાચિહ્નરૂપ હાંસલ કર્યું હતું.
- આ ટ્રાયલ બંગાળની ખાડીમાં ઓડિશાના દરિયા કિનારે કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ સમુદ્ર-આધારિત મિસાઇલ અજમાયશનો પ્રાથમિક ઉદ્દેશ પ્રતિકૂળ બેલિસ્ટિક મિસાઇલના ખતરા સાથે સંકળાયેલા અને નિષ્ક્રિય કરવાનો હતો.
- આ સિદ્ધિ બેલેસ્ટિક મિસાઇલ સંરક્ષણમાં ભારતની વધતી જતી ક્ષમતાઓને દર્શાવે છે અને દેશને આવા કૌશલ્ય ધરાવતા રાષ્ટ્રોના ચુનંદા ક્લબમાં સ્થાન આપે છે.

ઇલેક્ટ્રોનિક ઇન્ટરલોકિંગ

- તાજેતરમાં ઓડિશાના બાલાસોરમાં થયેલ ટ્રેન દુર્ઘટનાએ રેલવે સિસ્ટમમાં લાગુ કરાયેલા સલામતીનાં પગલાં અને ઇલેક્ટ્રોનિક ઇન્ટરલોકિંગ સિસ્ટમની ભૂમિકા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કર્યું છે.

ઇલેક્ટ્રોનિક ઇન્ટરલોકિંગનો હેતુ

- ઇલેક્ટ્રોનિક ઇન્ટરલોકીંગ એ રેલવે સિસ્ટમમાં એક નિર્ણાયક સુરક્ષા માપદંડ છે.
- તેનો પ્રાથમિક હેતુ અયોગ્ય ક્રમમાં સંકેતો બદલવામાં ન આવે તેની ખાતરી કરીને ટ્રેનો વચ્ચેની વિરોધાભાસી હિલચાલને રોકવાનો છે.
- આ સિસ્ટમનો હેતુ એ સુનિશ્ચિત કરવાનો છે કે જ્યારે માર્ગ સલામત સાબિત થાય ત્યારે જ ટ્રેનોને આગળ વધવા માટે સંકેત મળે.

ટ્રેન અકસ્માતનું કારણ

- બાલાસોરમાં દુ:ખદ ટ્રેન અકસ્માત ઈલેક્ટ્રોનિક ઈન્ટરલોકિંગમાં ફેરફારને કારણે થયો હતો.
- ઇલેક્ટ્રોનિક ઇન્ટરલોકિંગ પ્રક્રિયા દરમિયાન થયેલા ફેરફારને કારણે આ અકસ્માત થયો હતો.
- વિગતો નક્કી કરવા અને જવાબદારોને ઓળખવા માટે તપાસ ચાલી રહી છે.

વરુણાસ્ત્ર

- તાજેતરમાં સ્વદેશી રીતે નિર્મિત અને વિકસિત હેવી-વેઇટ ટોર્પિડો (HWT) વરુણાસ્ત્રનું ભારતીય નૌકાદળ દ્વારા દરિયાની અંદરના લક્ષ્ય વિરુદ્ધ જીવંત હથિયાર વડે સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું.

વરુણાસ્ત્ર વિશે

- તે જહાજ પરથી પ્રક્ષેપણ કરી શકાય છે, ભારે વજનની છે અને ઇલેક્ટ્રિકલી-પ્રોપેલ્ડ એન્ટિ-સબમરીન ટોર્પીડો છે, જે તીવ્ર નિવારક-પગલાંના વાતાવરણમાં ઊંડા અને છીછરા બંને પાણીમાં સબમરીનને નિશાન બનાવવા માટે સક્ષમ છે.
- તે ડિફેન્સ રિસર્ચ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ ઓર્ગેનાઇઝેશન (DRDO) હેઠળ વિઝાગ-આધારિત નેવલ સાયન્સ એન્ડ ટેક્નોલોજિકલ લેબોરેટરી (NSTL) દ્વારા ડિઝાઇન અને વિકસિત કરવામાં આવી હતી અને ભારત ડાયનામિક્સ લિમિટેડ (BDL) દ્વારા તેનું ઉત્પાદન કરવામાં આવ્યું છે.
- વરુણાસ્ત્રને તમામ એન્ટી-સબમરીન વોરફેર (ASW) જહાજોમાંથી ચલાવી શકાય છે, જે ભારે વજનના ટોર્પિડો ફાયર કરવામાં સક્ષમ હોય.

વિશેષતા

- તેની લંબાઈ 7.78 મીટર (25.5 ફૂટ) અને વ્યાસ 533.4 mm (21.00 in) છે.
- તે સપાટી પરના જહાજો અને સબમરીનથી લોન્ચ થવા સક્ષમ છે.
- તે 40 knots (74 km/h; 46 mph)થી વધુ ઝડપે હાંસલ કરી શકે છે અને તેની રેન્જ 40 km (25 mi) છે.
- આશરે 1.5 ટન વજન ધરાવતી, તે 250 kg (550 lb) ઉચ્ચ વિસ્ફોટક હથિયાર લઈ શકે છે અને તેની મહત્તમ ઓપરેટિંગ ઊંડાઈ 600 મીટર (2,000 ફૂટ) છે.
- તે મલ્ટી મેન્યુવરિંગ ક્ષમતાઓ સાથે લાંબી રેન્જ ધરાવે છે.
- ટોર્પિડોની ગાઇડન્સ સિસ્ટમ એક્ટિવ-પેસિવ એકોસ્ટિક હોમિંગ , વાયર ગાઇડન્સ અને GPS/NavIC સેટેલાઇટ ગાઇડન્સનો ઉપયોગ કરે છે.

ટેક્ટિકલ લેન રેડિયો

- ભારતીય સેનાએ તાજેતરમાં સ્વદેશી રીતે વિકસિત “ટેક્ટિકલ LAN રેડિયો” મેળવવા માટે બેંગલુરુ સ્થિત કંપની Astrome Tech Pvt Ltd સાથે કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ અત્યાધુનિક ઉચ્ચ બેન્ડવિડ્થ બેકહોલ વાયરલેસ રેડિયો સાધનોનોહેતુસશસ્ત્રદળોમાટેવિશ્વસનીયસંચારપૂરોપાડવાનોછે.
- નવી દિલ્હીમાં આયોજિત કરાર પર હસ્તાક્ષર સમારોહમાં આર્મી સ્ટાફના વાઇસ ચીફ લેફ્ટનન્ટ જનરલ એમ.વી. સુચિન્દ્ર કુમારે હાજરી આપી હતી.
- “ટેક્ટિકલ LAN રેડિયો”ની પ્રાપ્તિ ઇનોવેશન ફોર ડિફેન્સ એક્સેલેન્સ (iDEX)ના માળખા હેઠળ આવે છે.
- એપ્રિલ 2018માં વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા શરૂ કરાયેલ, iDEXનો ઉદ્દેશ્ય સંરક્ષણ અને એરોસ્પેસ ક્ષેત્રમાં નવીનતા અને તકનીકી વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- “ટેક્ટિકલ LAN રેડિયો”નો પ્રાથમિક હેતુ ભારતીય સેના માટે વિશ્વસનીય સંચાર પ્રદાન કરવાનો છે.
- તેની અદ્યતન સુવિધાઓ સાથે, તે જટિલ પરિસ્થિતિઓમાં સીમલેસ કનેક્ટિવિટી સુનિશ્ચિત કરીને, સંચારની વિસ્તૃત શ્રેણી પ્રદાન કરે છે.
- લશ્કરી કામગીરીની અસરકારકતા અને કાર્યક્ષમતા વધારવા માટે આ વિકાસ નિર્ણાયક છે.

એસ્ટ્રોમ ટેક પ્રાઈવેટ લિમિટેડ

- ભારતીય સેનાએ “ટેક્ટિકલ LAN રેડિયો” માટે સપ્લાયર તરીકે Astrome Tech Pvt Ltdની પસંદગી કરી છે.
- બેંગલુરુ સ્થિત આ કંપનીએ સ્વદેશી નિર્મિત સંરક્ષણ સાધનો વિકસાવવામાં તેની કુશળતા દર્શાવી છે.
- ભારતીય સેના અને એસ્ટ્રોમ ટેક પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વચ્ચેની ભાગીદારી સ્વદેશી સંરક્ષણ ક્ષમતાઓને આગળ વધારવામાં નિર્ણાયક સહયોગનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.

અંજદીપ શેલો વોટર ક્રાફ્ટ

- ભારતીય નૌકાદળ માટે કોલકાતા સ્થિત ગાર્ડન રીચ શિપબિલ્ડર્સ એન્ડ એન્જિનિયર્સ (GRSE) દ્વારા બનાવવામાં આવી રહેલા એન્ટી-સબમરીન વોરફેર શેલો વોટર ક્રાફ્ટ (SWC) પ્રોજેક્ટના આઠ જહાજોમાંથી ત્રીજું ‘અંજદીપ’ તાજેતરમાં લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- તે ભારતીય નૌકાદળ માટે બનાવવામાં આવેલ ‘એન્ટી સબમરીન વોરફેર શેલો વોટરક્રાફ્ટ’ જહાજ છે.
- તે કોલકાતા સ્થિત ગાર્ડન રીચ શિપબિલ્ડર્સ એન્ડ એન્જિનિયર્સ (GRSE) દ્વારા બનાવવામાં આવ્યું હતું.
- ગાર્ડન રીચ શિપબિલ્ડર્સ એન્ડ એન્જિનિયર્સ, કોલકાતા અને સંરક્ષણ મંત્રાલય વચ્ચે એપ્રિલ 2019માં કરાર કરાયેલા આઠ જહાજોમાંથી અંજદીપ એ ત્રીજું છે.
- આ જહાજનું નામ અંજદીપ ટાપુના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે, જે કર્ણાટકના કારવાર પોર્ટની નજીક સ્થિત છે, જે તેના વ્યૂહાત્મક દરિયાઈ મહત્વને દર્શાવે છે.
- તે દરિયાકાંઠાના પાણીમાં સબમરીન વિરોધી કામગીરી, ઓછી તીવ્રતાવાળી દરિયાઇ કામગીરી અને સબસર્ફેસ સર્વેલન્સ હાથ ધરવા માટે રચાયેલ છે.

વિશેષતા

- આ જહાજ 900-ટન, 77-મીટર-લાંબુ છે અને વોટર-જેટ પ્રોપલ્શન દ્વારા સંચાલિત છે.

- તે 25 નોટ (46 કિમી/કલાક)ની મહત્તમ ઝડપ હાંસલ કરી શકે છે અને 14 નોટ (26 કિમી/કલાક) પર 1,800 નોટિકલ માઇલ (3,300 કિમી)નું એંડ્યૂરન્સ (endurance) ધરાવે છે.
- ક્રૂમાં સાત અધિકારીઓ અને 50 ખલાસીઓ સહિત 57 સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે.
- તે એન્ટી-સબમરીન કોમ્બેટ સ્યુટ, સંભવિત રીતે DRDO-વિકસિત IAC MOD'C એક હલ માઉન્ટેડ સોનાર અને લો-ફ્રિક્વન્સી વેરીએબલ ડેપ્થ સોનારથી સજ્જ છે.
- તેમાં ફાયર કંટ્રોલ સિસ્ટમ (FCS), એક સંકલિત પ્લેટફોર્મ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ, એટોમિક પાવર મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ અને બેટલ ડેમેજ કંટ્રોલ સિસ્ટમ પણ છે.

'સંશોધક' યુદ્ધ જહાજ

- તાજેતરમાં ભારતીય નૌકાદળના સર્વે વેસેલ્સ (Large) (SVL) પ્રોજેક્ટનું ચોથું જહાજ, 'Sanshodhak' ચેન્નાઈના કટ્ટુપલ્લી ખાતે લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- આ જહાજને અથર્વવેદના આહ્વાનના મંત્રોચ્ચાર સાથે લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું અને લોંચ સમારોહના મુખ્ય અતિથિ VAdm અધીર અરોરા (ભારત સરકારના મુખ્ય હાઇડ્રોગ્રાફર) હતા.
- 30 ઓક્ટોબર, 2018ના રોજ સંરક્ષણ મંત્રાલય (MoD) અને ગાર્ડન રીચ શિપબિલ્ડર્સ એન્ડ એન્જિનિયર્સ (GRSE), કોલકાતા વચ્ચે ચાર SVL જહાજો બનાવવા માટેના કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.
- પ્રોજેક્ટના પ્રથમ ત્રણ જહાજો, સંધ્યાક, નિર્દેશક અને ઇક્ષક અનુક્રમે 05 ડિસેમ્બર 2021, 26 મે 2022 અને 26 નવેમ્બર 2022ના રોજ લોન્ચ કરવામાં આવ્યા હતા.
- સર્વે વેસેલ્સ મોટા જહાજો 110 મીટર લાંબા, 16 મીટર પહોળા છે અને ખર્ચ દ્વારા 80%થી વધુ સ્વદેશી સામગ્રી સાથે 3,400 ટનની વિસ્થાપન ક્ષમતા ધરાવે છે.

GEMCOVAC-OM રસી

- તાજેતરમાં ભારતે તેની પ્રથમ સ્વદેશી mRNA રસીના વિકાસ સાથે COVID-19ના ઓમિક્રોન વેરિઅન્ટ સામેની લડાઈમાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરી છે.
- GEMCOVAC-OM અને GEMCOVAC-19, જેનોવા બાયોફાર્માસ્યુટિકલ્સ લિમિટેડ દ્વારા વિકસિત, ભારતના રસીના લેન્ડસ્કેપમાં ક્રાંતિ લાવવા માટે તૈયાર કરવામાં આવી છે.

જેનોવા બાયોફાર્માસ્યુટિકલ્સ લિમિટેડ: લીડિંગ ધ વે

- પુણે સ્થિત કંપની જેનોવા બાયોફાર્માસ્યુટિકલ્સ લિમિટેડ ભારતના રસી વિકાસ પ્રયાસોમાં મોખરે છે.
- તેમના નવીન અભિગમ સાથે, જેનોવાએ અગાઉ એક વર્ષ પહેલા, GEMCOVAC-19, દેશની પ્રથમ mRNA રસી COVID-19 માટે મંજૂરી મેળવી હતી.
- હવે, તેઓએ GEMCOVAC-OM વિકસાવી છે, ખાસ કરીને ઓમિક્રોન વેરિઅન્ટને લક્ષ્ય બનાવીને.

લોંચ અને રોલઆઉટ પ્લાન

- GEMCOVAC-OM અને GEMCOVAC-19 રસીઓ આગામી બે થી ત્રણ અઠવાડિયામાં ઔપચારિક રીતે લોન્ચ અને રોલઆઉટ થવાની ધારણા છે.
- જ્યારે વ્યાપારી પ્રાપ્યતાની પુષ્ટિ થવાની બાકી છે, ત્યાં આ રસીઓના પ્રકાશનની આસપાસ અપાર અપેક્ષા છે.
- બજારની સંભાવનાઓ, હોસ્પિટલો અને આરોગ્ય કેન્દ્રોમાં ઉપલબ્ધતા અને આ રસીઓની સંભવિત નિકાસની આતુરતાથી રાહ જોવાઈ રહી છે.

અનન્ય લક્ષણો અને લાભો

- જ્યારે સ્ટોરેજની વાત આવે છે ત્યારે GEMCOVAC-OM એક અનન્ય વેચાણ બિંદુ ધરાવે છે.
- ખાસ કોલ્ડ સ્ટોરેજ સવલતોની જરૂર હોય તેવી ઘણી રસીઓથી વિપરીત, GEMCOVAC-OM સામાન્ય રેફ્રિજરેટરમાં 2થી 8 ડિગ્રી સેલ્સિયસ તાપમાનની રેન્જમાં સંગ્રહિત કરી શકાય છે.
- આ લક્ષણ રસીના સરળ વિતરણ અને વહીવટની સુવિધા આપે છે, ખાસ કરીને સંસાધન-સંબંધિત વિસ્તારોમાં.

વહીવટ અને અસરકારકતા

- GEMCOVAC-OM રસી ફાર્માજેટ સિસ્ટમનો ઉપયોગ કરીને સોય-મુક્ત વહીવટ પદ્ધતિ પ્રદાન કરે છે.
- આ નવીન અભિગમ સોયના ઉપયોગને દૂર કરે છે, રસીકરણ પ્રક્રિયાને પ્રાપ્તકર્તાઓ માટે વધુ અનુકૂળ અને આરામદાયક બનાવે છે. વધુમાં, GEMCOVAC-OM એ Covishieldની સરખામણીમાં વધુ સલામતી પ્રોફાઇલ દર્શાવી છે અને વધુ તટસ્થ એન્ટિબોડીઝ પેદા કરવાની ક્ષમતા દર્શાવી છે, જે શરીરમાં કોરોનાવાયરસના પ્રસારને રોકવામાં નિર્ણાયક છે.

સહયોગી આધાર

- mRNA-આધારિત રસીઓ માટે જેનોવાના ટેક્નોલોજી ડેવલપમેન્ટને ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ બાયોટેક્નોલોજી (DBT) તરફથી મહત્વપૂર્ણ ટેકો મળ્યો હતો.
- DBT એ જેનોવાના ટેક્નોલોજી પ્લેટફોર્મની સંભવિતતાને ઓળખી છે, જેનો ઉપયોગ માત્ર COVID-19 રસીઓ માટે જ નહીં પરંતુ ભવિષ્યમાં અન્ય રસીઓના વિકાસ માટે પણ થઈ શકે છે.
- જેનોવા અને DBTના સહયોગી પ્રયાસો ભારતની હેલ્થકેર ઇકોસિસ્ટમને આગળ વધારવામાં વ્યૂહાત્મક ભંડોળ અને તકનીકી નવીનતાના મહત્વનું ઉદાહરણ આપે છે.

ઇન્ટિગ્રેટેડ સિમ્યુલેટર કોમ્પ્લેક્સ (ISC) 'ધ્રુવ'

- તાજેતરમાં સંરક્ષણમંત્રી રાજનાથ સિંહે ભારતીય નૌકાદળની પ્રશિક્ષણ ક્ષમતાઓમાં નોંધપાત્ર વધારો કરતા ઇન્ટીગ્રેટેડ સિમ્યુલેટર કોમ્પ્લેક્સ 'ધ્રુવ'નું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- આ અત્યાધુનિક સંકુલનો હેતુ ભારતીય નૌકાદળમાં પ્રાયોગિક તાલીમ વધારવાનો છે, નેવિગેશન, ફ્લીટ ઓપરેશન્સ અને નેવલ યુક્તિઓમાં વાસ્તવિક સમયનો અનુભવ પ્રદાન કરવાનો છે.
- સ્વદેશી રીતે વિકસિત સિમ્યુલેટર સાથે, સંકુલ 'આત્મનિર્ભર ભારત' પહેલનું પ્રદર્શન કરે છે અને સંરક્ષણ નિકાસ માટે અપાર સંભાવનાઓ ધરાવે છે.

- ઇન્ટીગ્રેટેડ સિમ્યુલેટર કોમ્પ્લેક્સ 'ધ્રુવ'માં એક નોંધપાત્ર સિમ્યુલેટર એ એર ડાયરેક્શન એન્ડ હેલિકોપ્ટર કંટ્રોલ સિમ્યુલેટર (ADHCS) છે, જે ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ફોર સિસ્ટમ્સ સ્ટડીઝ એન્ડ એનાલિસિસ દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યું છે.
- ADHCS તાલીમાર્થીઓને રીઅલ-ટાઇમ ઓપરેશનલ વાતાવરણ પ્રદાન કરે છે, જે હવાની દિશા અને હેલિકોપ્ટર નિયંત્રણના સંચાલનમાં હાથથી શીખવાની સુવિધા આપે છે.
- આ સિમ્યુલેટર સુનિશ્ચિત કરે છે કે નૌકાદળના કર્મચારીઓ જટિલ પરિસ્થિતિઓને અસરકારક રીતે હેન્ડલ કરવા માટે સારી રીતે તૈયાર છે.

નિકાસ સફળતા અને તકનીકી નવીનતા

- ARI પ્રાઇવેટ લિમિટેડ, નવી દિલ્હી દ્વારા વિકસિત શિપ હેન્ડલિંગ સિમ્યુલેટર્સે 18 દેશોમાં નિકાસ સાથે વૈશ્વિક માન્યતા પ્રાપ્ત કરી છે.
- આ સિદ્ધિ સિમ્યુલેટર ટેક્નોલોજીમાં ભારતના પરાક્રમને પ્રતિબિંબિત કરે છે અને સંરક્ષણ નિકાસ માટે રાષ્ટ્રની સંભવિતતા દર્શાવે છે.
- વધુમાં, Infovision Technologies Pvt Ltd દ્વારા વિકસિત એસ્ટ્રોનેવિગેશન ડોમ ભારતીય નૌકાદળમાં તેના પ્રકારનો પ્રથમ છે.
- આ સ્વદેશી રીતે વિકસિત સિમ્યુલેટર ભારતની તકનીકી નવીનતા અને સંરક્ષણમાં આત્મનિર્ભરતા પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતાને પ્રકાશિત કરે છે.

IIT કાનપુર દ્વારા ક્લાઉડ સીડિંગ માટે ટેસ્ટ ફ્લાઇટનું આયોજન

- તાજેતરમાં ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ ટેક્નોલૉજી કાનપુર (IITK) એ ક્લાઉડ સીડિંગના ઉદ્દેશ્ય સાથે નોંધપાત્ર પરીક્ષણ ફ્લાઇટ હાથ ધરી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- ક્લાઉડ સીડીંગ એ એક પ્રક્રિયા છે જેમાં વરસાદની શક્યતાઓને વધારવા માટે વાદળોમાં વિવિધ રાસાયણિક એજન્ટોના છંટકાવનો સમાવેશ થાય છે.
- IIT કાનપુર દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી પરીક્ષણ ફ્લાઇટનો પ્રાથમિક હેતુ શુષ્ક પરિસ્થિતિઓ અને વાયુ પ્રદૂષણ સામે લડવા માટે સંભવિત ઉકેલ તરીકે ક્લાઉડ સીડિંગની શોધ કરવાનો હતો.
- આ ટેકનિકમાં વરસાદને પ્રોત્સાહિત કરવા અને હવાની ગુણવત્તા સુધારવા માટે વાતાવરણીય પરિસ્થિતિઓમાં ફેરફાર કરવાનો સમાવેશ થાય છે.
- ક્લાઉડ સીડીંગમાં સિલ્વર આયોડાઇડ, ડ્રાય આઇસ, સામાન્ય મીઠું અને અન્ય પદાર્થો જેવા વિવિધ રાસાયણિક એજન્ટોનો ઉપયોગ થાય છે. આ એજન્ટો વરસાદના ટીપાંની રચનાને સરળ બનાવવા અને વરસાદની સંભાવનાને વધારવા માટે વાદળોમાં દાખલ કરવામાં આવે છે.
- ક્લાઉડ સીડિંગ માટે એરક્રાફ્ટમાં કરવામાં આવેલા ફેરફારોને ડિરેક્ટોરેટ જનરલ ઓફ સિવિલ એવિએશન (DGCA) તરફથી મંજૂરી મળી હતી. આ નિયમનકારી મંજૂરી પરીક્ષણ ફ્લાઇટ અને સંભવિત ભાવિ કામગીરી દરમિયાન એરક્રાફ્ટની સલામતી અને પાલનની ખાતરી આપે છે.
- પરીક્ષણ ફ્લાઇટમાં ઉપયોગમાં લેવાતા ક્લાઉડ સીડિંગ જોડાણો યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં સ્થિત ઉત્પાદક પાસેથી મેળવવામાં આવ્યા હતા. આ જોડાણો વાદળોમાં રાસાયણિક એજન્ટોના અસરકારક વિખેરવા માટે જરૂરી છે.
- પરીક્ષણ ફ્લાઇટ દરમિયાન, રાસાયણિક એજન્ટો ફ્લેરનો ઉપયોગ કરીને ફેલાવવામાં આવ્યા હતા, જે ક્લાઉડ સીડિંગ પ્રયોગોમાં સામાન્ય પ્રથા છે. આ પદ્ધતિ એજન્ટોના નિયંત્રિત અને લક્ષિત પ્રસાર માટે પરવાનગી આપે છે.
- ટેસ્ટ ફ્લાઇટ અંદાજે 5000 ફૂટની ઊંચાઇએ પહોંચી હતી. તે IIT કાનપુર ફ્લાઇટ લેબ એરસ્ટ્રીપ પરથી ઉડાન ભરી હતી અને ટેસ્ટ રાઇડ પૂર્ણ કર્યા બાદ સુરક્ષિત રીતે પરત આવી હતી.

જોહા ચોખા

- તાજેતરમાં, ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ એડવાન્સ્ડ સ્ટડીઝ ઇન સાયન્સ એન્ડ ટેક્નોલૉજીના સંશોધકોએ જોહા ચોખાના સંભવિત ફાયદાઓની તપાસ કરવા માટે તેના ન્યુટ્રાસ્યુટિકલ ગુણધર્મોની શોધ કરી હતી.

જોહા ચોખા વિશે

- જોહા ચોખા એ ઉત્તરપૂર્વ ભારતમાં ઉગાડવામાં આવતી સુગંધિત ચોખાની જાત છે. પરંપરાગત દાવાઓ સૂચવે છે કે જોહા ચોખા ખાનારને ડાયાબિટીસ અને કાર્ડિયોવેસ્ક્યુલર રોગોનું જોખમ ઓછું હોય છે.

તારણો

- સંશોધકોએ પ્રયોગશાળા વિશ્લેષણ દ્વારા બે આવશ્યક ફેટી એસિડ્સ, લિનોલીક એસિડ (omega-6) અને લિનોલેનિક એસિડ (omega-3) શોધી કાઢ્યા. આ ફેટી એસિડ્સ, જે માનવ શરીર ઉત્પન્ન કરી શકતું નથી, તે વિવિધ શારીરિક પરિસ્થિતિઓને જાળવવામાં ભૂમિકા ભજવે છે.
- omega-3 ફેટી એસિડ મેટાબોલિક રોગો જેમ કે ડાયાબિટીસ, કાર્ડિયોવેસ્ક્યુલર રોગો અને કેન્સરને દૂર કરવા માટે જાણીતું છે. ડાયાબિટીક ઉંદરોમાં, જોહા ચોખા લોહીમાં શર્કરાનું સ્તર ઘટાડવામાં અને ડાયાબિટીસની શરૂઆતને રોકવામાં અસરકારક હતા.
- વધુમાં, સંશોધકોએ શોધી કાઢ્યું છે કે સુગંધિત જોહા ચોખામાં સામાન્ય રીતે ઉપયોગમાં લેવાતી બિન-સુગંધી જાતોની સરખામણીમાં omega-6 અને omega-3 ફેટી એસિડનો વધુ સંતુલિત ગુણોત્તર હોય છે.

લાભો

- જોહા ચોખામાં ઘણા એન્ટીઑક્સિડન્ટો, ફ્લેવોનોઇડ્સ અને ફિનોલિક્સ હોય છે, જે તેની ફાયદાકારક અસરોમાં ફાળો આપે છે.
- જોહા ચોખામાં ઓળખાયેલા કેટલાક બાયોએક્ટિવ સંયોજનોમાં ઓરીઝાનોલ, ફેરુલિક એસિડ, ટોકોટ્રિએનોલ, કેફીક એસિડ, કેટેચ્યુઇક એસિડ, ગેલિક એસિડ અને ટ્રિસિનનો સમાવેશ થાય છે.
- આ સંયોજનોએ એન્ટીઑક્સિડન્ટ, હાઇપોગ્લાયકેમિક અને કાર્ડિયો-રક્ષણાત્મક અસરોની જાણ કરી છે.

ભારતની પ્રથમ હાઇડ્રોજન સંચાલિત ટ્રેન

- તાજેતરમાં ભારતીય રેલ્વેના જનરલ મેનેજર શોભન ચૌધરીએ જાહેર કર્યું કે, ભારતની પ્રથમ હાઇડ્રોજન સંચાલિત ટ્રેન ભારતના હરિયાણાના જીંદથી તેની મુસાફરી શરૂ કરશે.

અગત્યના તથ્યો

- ટકાઉ પરિવહનને અપનાવવા તરફના એક મહત્વપૂર્ણ પગલામાં, ભારત તેની પ્રથમ હાઇડ્રોજન સંચાલિત ટ્રેન શરૂ કરવા માટે તૈયાર છે.
- હાઇડ્રોજન ટ્રેનો, જે હાઇડ્રોજન અને ઓક્સિજનને વીજળીમાં રૂપાંતરિત કરવા માટે ઇંધણ કોષો પર આધાર રાખે છે, પરંપરાગત ડીઝલ ટ્રેનો માટે સ્વચ્છ અને પર્યાવરણને અનુકૂળ વિકલ્પ પૂરો પાડે છે.
- આ પરિવર્તનકારી પહેલ કાર્બન ઉત્સર્જન ઘટાડવા અને પ્રદૂષણ સામે લડવાના ભારતના પ્રયાસોમાં એક આશાસ્પદ પ્રગતિ દર્શાવે છે.

હાઇડ્રોજન ટ્રેન નેટવર્કનું વિસ્તરણ

- જ્યારે હાઇડ્રોજન ટ્રેનો મુખ્યત્વે જર્મનીમાં મહત્વ ધરાવે છે, ત્યારે આ ક્ષેત્રમાં ભારતનો પ્રવેશ ટકાઉ પરિવહન ઉકેલો તરફ વ્યાપક વૈશ્વિક ચળવળને દર્શાવે છે.
- હાઇડ્રોજન-સંચાલિત ટ્રેનોને અપનાવીને, ભારત સ્વચ્છ અને વધુ કાર્યક્ષમ રેલ નેટવર્ક બનાવવા માટે અત્યાધુનિક તકનીકોમાં સક્રિયપણે રોકાણ કરતા દેશોની લીગમાં જોડાય છે.
- હાઇડ્રોજન ટ્રેન નેટવર્કનું આ વિસ્તરણ વિશ્વભરમાં રેલ મુસાફરીના ભાવિમાં ક્રાંતિ લાવવાનું વચન આપે છે.

અન્ય જાણકારી

- ભારતીય રેલ્વેના જનરલ મેનેજર શોભન ચૌધરી છે .
- જર્મનીની 'Coradia iLint' વિશ્વની પ્રથમ પેસેન્જર ટ્રેન છે જે હાઇડ્રોજન ફ્યુઅલ સેલ દ્વારા સંચાલિત છે.
- ઓઇલ ઇન્ડિયા લિમિટેડ (OIL) દ્વારા આસામમાં તેના જોરહાટ પંપ સ્ટેશન પર ભારતનો પ્રથમ ગ્રીન હાઇડ્રોજન પ્લાન્ટ કાર્યરત કરવામાં આવ્યો છે.

તેજસ Mk-1

- તેજસ Mk-1, ભારતનું સ્વદેશી રીતે વિકસિત ફાઇટર એરક્રાફ્ટ, ભારતીય વાયુસેના (IAF) સાથે સાત વર્ષની સેવા પૂરી કરી છે, જે એક મહત્વપૂર્ણ સીમાચિહ્નરૂપ છે.

અગત્યના તથ્યો

- વર્ષ 2016માં તેજસ Mk-1ને સામેલ કર્યા પછી વિવિધ અભિયાનોમાં પોતાની ક્ષમતાઓનું પ્રદર્શન કર્યું છે, જે ઉડ્ડયન ઉદ્યોગમાં ભારતની ક્ષમતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.
- તેજસ કાર્યક્રમની શરૂઆત 1980ના દાયકાની શરૂઆતમાં કરવામાં આવી હતી, જેનો હેતુ Mig-21 ફાઇટર્સને બદલવાનો હતો.
- સંશોધન અને વિકાસના વર્ષો જાન્યુઆરી 2001માં પૂરા થયા જ્યારે તેજસના પ્રથમ પ્રોટોટાઇપે તેની પ્રથમ ઉડાન ભરી.
- આ મહત્વપૂર્ણ ઘટનાએ ઉડ્ડયન ક્ષેત્રમાં એક સ્વદેશી અજાયબીનો પાયો નાખ્યો.
- 2016માં, ભારતીય વાયુસેનાએ સત્તાવાર રીતે તેજસ Mk-1નો સમાવેશ કર્યો, જેમાં નંબર 45 સ્ક્વોડ્રન 'ફ્લાઇંગ ડેગર્સ' આ સ્વદેશી ફાઇટર એરક્રાફ્ટનું સંચાલન કરનાર પ્રથમ સ્ક્વોડ્રન બની.
- ત્યારથી, તેજસ Mk-1 અથાકપણે રાષ્ટ્રની સંરક્ષણ જરૂરિયાતોને પૂરી કરી રહ્યું છે, જેણે 4,000 કલાકથી વધુની ઘટના-મુક્ત (incident-free) ઉડાન ભરી છે.

ભારતનું પ્રથમ 'પોલીસ ડ્રોન યુનિટ'

- તાજેતરમાં ગ્રેટર ચેન્નાઇ સિટી પોલીસ (GCP) એ વિશાળ વિસ્તારો પર હવાઈ દેખરેખ અને ગુનાહિત પ્રવૃત્તિઓની ઝડપી તપાસ માટે 'પોલીસ ડ્રોન યુનિટ' શરૂ કર્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- GCP દ્વારા એક અખબારી યાદી અનુસાર અંદાજે રૂ. 3.6 કરોડનો ખર્ચ ધરાવતા આ પ્રોજેક્ટનું ઉદ્દઘાટન તમિલનાડુના પોલીસ મહાનિર્દેશક (DGP) સી. સિલેંદ્ર બાબુ દ્વારા અધારના બેસન્ટ એવન્યુ ખાતે ચેન્નાઈના પોલીસ કમિશનર શંકર જીવાલની હાજરીમાં કરવામાં આવ્યું હતું.
- કાયદાના અમલીકરણમાં ડ્રોનનો ઉપયોગ પોલીસને મોટા વિસ્તારોને વધુ કાર્યક્ષમ રીતે મોનિટર કરવા અને સુરક્ષિત કરવા માટે એક વધારાનું સાધન પ્રદાન કરશે.
- અદ્યતન સર્વેલન્સ ટેક્નોલોજીથી સજ્જ ડ્રોન સંભવિત જોખમોને ઓળખવામાં, ભીડના મેળાવડા પર નજર રાખવામાં અને ટ્રાફિક વ્યવસ્થાપનમાં મદદ કરશે.
- પોલીસના જણાવ્યા અનુસાર, આ યુનિટમાં ત્રણ કેટેગરીમાં કુલ નવ ડ્રોન ઉપલબ્ધ છેઃ ક્વિક રિસ્પોન્સ સર્વેલન્સ ડ્રોન (6), હેવી લિફ્ટ મલ્ટિરોટર ડ્રોન (1) અને લોંગ રેન્જ સર્વે વિંગ પ્લેસ (2).
- આ તમામ બિલ્ટ-ઇન આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ (AI) ક્ષમતાઓથી સજ્જ છે અને તેને ગ્રાઉન્ડ સ્ટેશનથી 5-10 કિમીના અંતર સુધી સંચાલિત કરી શકાય છે.

OpenKylin

- તાજેતરમાં ચીને તેની પ્રથમ ઓપન-સોર્સ ડેસ્કટોપ ઓપરેટિંગ સિસ્ટમ રજૂ કરી, જેનું નામ OpenKylin છે.

OpenKylin વિશે

- તે ચીનની પ્રથમ ઓપન સોર્સ ડેસ્કટોપ ઓપરેટિંગ સિસ્ટમ (OS) છે.
- તે લગભગ 4,000 વિકાસકર્તાઓના સમુદાય દ્વારા બનાવવામાં આવેલ Linux-આધારિત ઓપરેટિંગ સિસ્ટમ છે.
- OpenKylin વપરાશકર્તાઓને સૉફ્ટવેરની કોડની રેખાઓની પહોંચ હોય છે અને તેઓ ઇચ્છે તે પ્રમાણે તેમને સંશોધિત કરી શકે છે, Microsoft અને Appleથી વિપરીત, જે Windows અને MacOS સિસ્ટમની કામગીરીને ગુપ્ત રાખે છે.

ઓપન સોર્સ ઓપરેટિંગ સિસ્ટમ (OS) શું છે?

- ઓપન સોર્સ OS એ એક એવી ઓપરેટિંગ સિસ્ટમ જેમાં સોર્સ કોડ સાર્વજનિક રૂપે દૃશ્યમાન અને સંપાદનયોગ્ય હોય છે.
- સામાન્ય રીતે જાણીતી ઓપરેટિંગ સિસ્ટમ્સ જેવી કે Microsoftની Windows, Appleની iOS અને Mac OS, ક્લોઝ OS છે.

- ક્લોઝ઼ ઓપરેટિંગ સિસ્ટમ્સ અસંખ્ય કોડ્સ અને જટિલ પ્રોગ્રામિંગ સાથે બનેલ હોય છે અને તેને સોર્સ કોડ કહેવામાં આવે છે. આ સોર્સ કોડ સંબંધિત કંપનીઓ (માલિકો) દ્વારા ગુપ્ત રાખવામાં આવે છે અને તૃતીય પક્ષો માટે અગમ્ય છે.
- ઓપન સોર્સ ઓપરેટિંગ સિસ્ટમના કિસ્સામાં, દરેક વ્યક્તિ સોર્સ કોડને ઍક્સેસ કરી શકે છે અને તેમાં ફેરફાર કરી શકે છે.

ઓપન સોર્સ ઓપરેટિંગ સિસ્ટમના ફાયદા અને ગેરફાયદા

♦ **ફાયદા:**

- ખર્ચ-કાર્યક્ષમ - મોટાભાગના ઓપન-સોર્સ OS મફત હોય છે. અને તેમાંના કેટલાક કોમર્શિયલ ક્લોઝ઼ પ્રોડક્ટ કરતાં ખૂબ સસ્તા દરે ઉપલબ્ધ પણ છે.
- વિશ્વસનીય અને કાર્યક્ષમ - સોર્સ કોડ સાર્વજનિક હોવાથી તેમાંના મોટા ભાગની હજારો આંખો દ્વારા મોનિટર કરવામાં આવે છે. તેથી, જો કોઈ નબળાઈ અથવા ભૂલો હોય, તો તે વિશ્વભરના શ્રેષ્ઠ વિકાસકર્તાઓ દ્વારા સુધારેલ હોય છે.
- લવચીકતા - સૌથી મોટો ફાયદો એ છે કે તમે તેને તમારી જરૂરિયાત મુજબ કસ્ટમાઇઝ઼ કરી શકો છો એટલે કે તેમાં સર્જનાત્મક સ્વતંત્રતા છે.

♦ **ગેરફાયદા:**

- સુરક્ષા જોખમ - ભૂલો ઓળખી કાઢવામાં આવ્યા હોવા છતાં, હુમલાનું જોખમ છે કારણ કે સોર્સ કોડ હુમલાખોરો માટે ઉપલબ્ધ છે.
- જટિલ - તે ક્લોઝ઼ પ્રોડક્ટની જેમ વપરાશકર્તા મૈત્રીપૂર્ણ નથી. આ સોફ્ટવેરનો ઉપયોગ કરવા માટે તમારી પાસે ઓછામાં ઓછું ટેકનિકલ જ્ઞાન હોવું જરૂરી છે.
- સમર્થનનો અભાવ - જો તમે સમસ્યાનો સામનો કરો છો, તો તમને મદદ કરવા માટે કોઈ ગ્રાહક સપોર્ટ નથી હોતા.

આંતરરાષ્ટ્રીય જીવવિજ્ઞાન ઓલિમ્પિયાડ

♦ તાજેતરમાં, ભારત 34મી ઇન્ટરનેશનલ બાયોલોજી ઓલિમ્પિયાડ (IBO) 2023માં મેડલ ટેલીમાં ટોચનું સ્થાન મેળવ્યું હતું જે 3થી 11 જુલાઇ દરમિયાન UAEના Al Ainમાં આયોજિત કરવામાં આવી હતી.

આંતરરાષ્ટ્રીય જીવવિજ્ઞાન ઓલિમ્પિયાડ વિશે

- તે 20 વર્ષથી ઓછી વયના પ્રિ-યુનિવર્સિટી વિદ્યાર્થીઓ માટેની જૈવિક ક્ષેત્રની ઓલિમ્પિયાડ છે, અને તે સૌથી વધુ પ્રખ્યાત આંતરરાષ્ટ્રીય વિજ્ઞાન ઓલિમ્પિયાડ્સમાંની એક છે.
- પ્રથમ IBO 1990માં ચેકોસ્લોવાકિયામાં યોજવામાં આવી હતી, અને ત્યારથી તે વાર્ષિક ધોરણે યોજાય છે.
- આ સ્પર્ધા પાંચ ખંડોમાં 75થી વધુ સહભાગી દેશોનો સમાવેશ કરે છે.
- તમામ સહભાગી દેશો તેમના નેશનલ બાયોલોજી ઓલિમ્પિયાડના ચાર વિજેતાઓને IBOમાં મોકલે છે, તથા બે પુખ્ત વયના લોકો કે જેઓ સ્પર્ધાના સમયગાળા માટે આંતરરાષ્ટ્રીય જ્યુરીના સભ્યો હોય છે.
- આ આંતરરાષ્ટ્રીય સ્પર્ધા માટે આ ટોચના ચાર જીવ વિજ્ઞાન સ્પર્ધકોને પસંદ કરવા માટે, બધા સભ્ય દેશો બાયોલોજી ઓલિમ્પિયાડ સ્પર્ધાઓ સામાન્ય રીતે 3-5 સતત વધુ મુશ્કેલ રાષ્ટ્રીય સ્પર્ધા રાઉન્ડમાં યોજે છે.
- પરિણામે, આ ટ્રિકલ-ડાઉન અસર તરફ દોરી જાય છે, જે દર વર્ષે જીવ વિજ્ઞાનમાં વિશ્વભરના 1 મિલિયનથી વધુ વિદ્યાર્થીઓને જોડે છે.
- દર વર્ષે અલગ દેશ દ્વારા તેનું આયોજન કરવામાં આવે છે.
- ભારતે 2008માં આ ઓલિમ્પિયાડનું આયોજન કર્યું હતું.

ભારતની પ્રથમ પ્રાદેશિક AI ન્યૂઝ એન્કર 'લિસા'

♦ AI ઉદ્યોગ માટે એક મહત્વપૂર્ણ સીમાચિહ્નરૂપ, ઓડિશા ટીવી (OTV) જે એક ઓડિયા-આધારિત ન્યૂઝ સ્ટેશન છે, તેણે ભારતની પ્રથમ પ્રાદેશિક AI ન્યૂઝ એન્કર "લિસા"નું અનાવરણ કર્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- લિસાનો પરિચય એ ઉદ્યોગમાં ક્રાંતિ લાવવાની સંભાવના સાથે ટીવી પ્રસારણ અને પત્રકારત્વમાં એક ગ્રાઉન્ડબ્રેકિંગ ક્ષણ છે.
- ભારતની પ્રથમ પ્રાદેશિક AI ન્યૂઝ એન્કર તરીકે લિસાના અનાવરણ સાથે, મીડિયા ઉદ્યોગમાં AIની સીમાઓ સતત આગળ વધી રહી છે, જે વિવિધ ભાષાઓ અને પ્રાદેશિક સંદર્ભોમાં આકર્ષક અને ગતિશીલ સમાચાર પ્રસ્તુતિઓ માટે નવી શક્યતાઓ ખોલે છે.
- OTV દ્વારા ટ્વિટર પર શેર કરવામાં આવેલ એક વિડિયોમાં, લિસા આત્મવિશ્વાસપૂર્વક પોતાનો પરિચય આપે છે, આ ઐતિહાસિક પ્રસંગ માટે તેણીનો ઉત્સાહ વ્યક્ત કરે છે.
- ન્યૂઝ સ્ટેશને જાહેર કર્યું કે તે ટૂંક સમયમાં ન્યૂઝ અપડેટ્સ હોસ્ટ કરશે, AI ન્યૂઝ એન્કર તરીકે તેની ક્ષમતાઓનું પ્રદર્શન કરશે.
- લિસા પાસે ઓડિયા, અંગ્રેજી અને અન્ય સહિત અનેક ભાષાઓ બોલવાની નોંધપાત્ર ક્ષમતા છે.
- OTV એ લિસાને ઓડિયા ભાષામાં તાલીમ આપવાના પડકારનો સ્વીકાર કર્યો અને ખુલાસો કર્યો કે તેની કુશળતાને વધુ વધારવાના પ્રયાસો ચાલુ છે.

ટોચના 10 અદ્યતન હ્યુમનોઇડ રોબોટ્સ જે નવી ભૂમિને તોડી રહ્યા છે

રોબોટ	દેશ	વિકાસકર્તા	હેતુ/કાર્ય
સોફિયા	યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ	હેન્સન રોબોટિક્સ	વૃદ્ધોની સંભાળ, ભીડનું સંચાલન
ગ્રેસ	યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ	હેન્સન રોબોટિક્સ	ડીજનરેટિવ મગજ રોગ સાથે વૃદ્ધો માટેનો આધાર
ડેસ્ડેમોના	જર્મની	હેન્સન રોબોટિક્સ	સાંસ્કૃતિક સંદર્ભોના પ્રતિભાવમાં બોલાતી કવિતાની રચના કરવી

રોબોટ	દેશ	વિકાસકર્તા	હેતુ/કાર્ય
નાદીન	જર્મની	નાન્યાંગ ટેકનોલોજીકલ યુનિ.	સામાજિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયા, લાગણી ઉત્તેજના, પ્રશ્નોના જવાબ
કીમે	દક્ષિણ કોરિયા	Macco રોબોટિક્સ	ખોરાક અને પીણા પીરસવા
હાન	દક્ષિણ કોરિયા	હેન્સન રોબોટિક્સ	હોટલ, ગ્રાહક સેવાની સ્થિતિઓમાં મદદ કરવી
તાલોસ	યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ	PAL રોબોટિક્સ	ઔદ્યોગિક કાર્યક્રમો, ભારે પ્રશિક્ષણ
જેમનોઇડ ડીકે	ચીન	હેનરિક મોડલ	માનવ-રોબોટ ક્રિયાપ્રતિક્રિયા સંશોધન
રોબોટ શાલુ	ભારત	દિનેશ કુંવર પટેલ	શૈક્ષણિક અને બહુભાષી માનવીય રોબોટ
એટલાસ	યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ	બોસ્ટન ડાયનેમિક્સ	ખતરનાક કાર્યો, બચાવ અને શોધ મિશન

ચીનનું વિશ્વનું પ્રથમ મિથેન-ઇંધણયુક્ત સ્પેસ રોકેટ

- તાજેતરમાં ચીનની એક ખાનગી કંપનીએ “ઝુક-2” (Zhuque-2) નામનું વિશ્વનું પ્રથમ મિથેન-ઇંધણયુક્ત સ્પેસ રોકેટ ભ્રમણકક્ષામાં લોન્ચ કર્યું.

અગત્યના તથ્યો

- ચીનનું ઝુક-2 સફળતાપૂર્વક ભ્રમણકક્ષામાં ઉડાન ભરનાર વિશ્વનું પ્રથમ મિથેન પ્રોપેલ્ડ રોકેટ બની ગયું છે.
- ડિસેમ્બરમાં લોન્ચ નિષ્ફળ ગયા પછી લેન્ડસ્કેપનો આ બીજો પ્રયાસ હતો.
- આ સીમાચિહ્નરૂપ સિદ્ધિ સ્વચ્છ, સલામત અને પુનઃઉપયોગી અવકાશ યાત્રા ટેક્નોલોજી તરફની રેસમાં દાખલારૂપ પરિવર્તનને દર્શાવે છે.
- ઝુક-2 એ અપેક્ષિત માર્ગ હાંસલ કર્યો અને યોજના મુજબ તેની ઉડાન પૂર્ણ કરી હતી.
- લોંચે ફરીથી વાપરી શકાય તેવા રોકેટના વિકાસમાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ દર્શાવી હતી, કારણ કે મિથેન એન્જિન ઓછા ઓપરેશનલ ખર્ચ સાથે ઉત્તમ કામગીરી પ્રદાન કરે છે.
- લેન્ડસ્કેપ લિક્વિડ-પ્રોપેલન્ટ રોકેટ લોન્ચ કરનારી બીજી ખાનગી ચીની કંપની પણ બની છે.

ઝુક-2 વિશે

- ઝુક-2 એ લેન્ડસ્કેપ દ્વારા વિકસિત “ચાઈનીઝ ઓર્બિટલ ક્લાસ લોન્ચિંગ વ્હીકલ” છે.
- તે પ્રવાહી ઓક્સિજન અને પ્રવાહી મિથેન (મેથાલોક્સ) દ્વારા સંચાલિત પ્રવાહી-બળતણ રોકેટ છે.
- ભ્રમણકક્ષા સુધી પહોંચનાર તે પ્રથમ મિથેન-ઇંધણયુક્ત રોકેટ છે.
- ઝુક-2નું લિફ્ટઓફ વજન 216 મેટ્રિક ટન છે અને તે 67 મેટ્રિક ટનના થ્રસ્ટ સાથે પ્રથમ તબક્કામાં 4 TQ-12 મેથાલોક્સ એન્જિનનો ઉપયોગ કરે છે.
- બીજા તબક્કામાં 80 મેટ્રિક ટનના થ્રસ્ટ સાથે 8 મેટ્રિક ટનના થ્રસ્ટ TQ-11 એન્જિન સાથે એક ઑપ્ટિમાઇઝ TQ- 12નો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે જે વર્નિયર થ્રસ્ટર તરીકે કામ કરે છે.
- ઝુક-2 200 કિમીની નીચી પૃથ્વી ભ્રમણકક્ષામાં 6,000 કિગ્રા પેલોડ અને 500 કિમીની સન-સિંક્રોનસ ભ્રમણકક્ષામાં 4,000 કિગ્રા પેલોડ ઉપાડવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.
- ઝુક-2 14 ડિસેમ્બર 2022ના રોજ પણ લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું પરંતુ તે નિષ્ફળ રહ્યું હતું.

સ્કોર્પિન-ક્લાસ ડીઝલ-ઇલેક્ટ્રિક સબમરીન

- 2024ના અંત સુધીમાં કરારને અંતિમ સ્વરૂપ આપવાની અપેક્ષા સાથે (ભારતીય નૌકાદળના પ્રોજેક્ટ 75 હેઠળ) ભારત વધારાની ત્રણ વધારાની સ્કોર્પિન-ક્લાસ ડીઝલ-ઇલેક્ટ્રિક સબમરીન ખરીદવા માટે તૈયાર છે.

સમાચાર વિશે વધુ

- પ્રથમ સબમરીન ડિલિવરી 2031ની આસપાસ થવાની સંભાવના છે.
- નવી સબમરીનમાં વધુ પડતી સ્વદેશી સામગ્રી હશે અને તે DRDO દ્વારા વિકસિત એર ઈન્ડિપેન્ડન્ટ પ્રોપલ્શન (AIP) સિસ્ટમથી સજ્જ હશે, જે તેમની ટકાઉ ક્ષમતામાં વધારો કરશે.
- આ પગલાનો ઉદ્દેશ્ય ભારતીય નૌકાદળના સબમરીન કાફલાને મજબૂત કરવાનો છે, જેમાં હાલમાં 16 પરંપરાગત સબમરીનનો સમાવેશ થાય છે અને જૂના જહાજોને કારણે આગામી દાયકામાં તે ક્ષીણ થવાની ધારણા છે.

પ્રોજેક્ટ-75

- ભારતીય નૌકાદળના પ્રોજેક્ટ 75માં છ સ્કોર્પિન-ક્લાસ એટેક સબમરીનનું નિર્માણ સામેલ છે.
- 1,500 ટન વજન ધરાવતી અને 300 મીટર સુધી ડાઇવિંગ કરવા સક્ષમ આ પરંપરાગત-સંચાલિત સબમરીન ફ્રાન્સના નેવલ ગ્રૂપના ટેક્નોલોજી સપોર્ટ સાથે Mazagon Dock Shipbuilders Limited (MDL) (મુંબઇ) દ્વારા બનાવવામાં આવી રહી છે.
- શ્રેણીની પ્રથમ સબમરીન, INS કલવરી, 2017માં કાર્યરત થઈ હતી.
- 2019માં બીજી સબમરીન INS ખંડેરી
- ત્રીજી 2021માં INS કરંજ
- ચોથી 2021માં INS વેલા
- પાંચમી INS વાગીર, જાન્યુઆરી 2023માં
- છઠ્ઠી સબમરીન, વાગશીર, ટ્રાયલ તબક્કાઓમાંથી પસાર થઈ રહી છે અને 2024ની શરૂઆતમાં નૌકાદળને પહોંચાડવામાં આવે તેવી અપેક્ષા છે.

INDIAai

- તાજેતરમાં, INDIAai અને Meta India એ આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ (AI) અને ઉભરતી ટેક્નોલોજીના ક્ષેત્રમાં સહયોગ અને સહકાર માટે માળખું સ્થાપિત કરવા માટે સમજૂતીના મેમોરેન્ડમ (MoU) પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.

INDIAai વિશે

- તે ભારતનું રાષ્ટ્રીય કૃત્રિમ બુદ્ધિમત્તા પોર્ટલ છે જે 28મી મે, 2020ના રોજ લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.
- તે એક નોલેજ પોર્ટલ, સંશોધન સંસ્થા અને ઇકોસિસ્ટમ-નિર્માણ પહેલ છે.
- તેનો ઉદ્દેશ ભારતના AI ઇકોસિસ્ટમમાં વિવિધ એકમો સાથે જોડાણ અને સહયોગને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- તે ઇલેક્ટ્રોનિક્સ અને આઇટી મંત્રાલય (MeitY), નેશનલ ઇ-ગવર્નન્સ ડિવિઝન (NeGD) અને NASSCOM દ્વારા સંયુક્ત પહેલ છે .
- **NeGD:** તે 2009માં ડિજિટલ ઇન્ડિયા કોર્પોરેશન (MeitY દ્વારા સ્થાપિત નફાકારક કંપની) હેઠળ સ્વતંત્ર બિઝનેસ ડિવિઝન તરીકે બનાવવામાં આવ્યું હતું.
- **NASSCOM:** તે બિન-લાભકારી ઉદ્યોગ સંગઠન છે અને ભારતમાં IT અને IT-સક્ષમ ઉત્પાદનો અને સેવાઓ ક્ષેત્ર માટેની સર્વોચ્ચ સંસ્થા છે.
- તે મહત્વાકાંક્ષી ઉદ્યોગસાહસિકો, વિદ્યાર્થીઓ, વ્યાવસાયિકો, શિક્ષણવિદો અને અન્ય દરેક માટે આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ અને સંલગ્ન ક્ષેત્રો પરનું એકમાત્ર કેન્દ્રિય જ્ઞાન કેન્દ્ર છે.

આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ (AI) શું છે?

- તે કોમ્પ્યુટર વિજ્ઞાનની એક વ્યાપક શાખા છે જે સામાન્ય રીતે માનવ બુદ્ધિની જરૂર હોય તેવા કાર્યો કરવા સક્ષમ સ્માર્ટ મશીનો બનાવવા સાથે સંબંધિત છે.

GEMINI રક્ત પરીક્ષણ તકનીક

- તાજેતરમાં સંશોધકોએ GEMINI (Genome-wide Mutational Incidence for Non-Invasive Detection of Cancer) નામની નવી રક્ત પરીક્ષણ તકનીક વિકસાવી છે જે મશીન લર્નિંગ સાથે DNAના એકલ અણુઓના જીનોમ-વાઇડ સિક્વન્સિંગનો ઉપયોગ કરે છે.
- આ તકનીકીમાં ફેફસાં અને અન્ય કેન્સરની અગાઉની તપાસને સક્ષમ કરવાની સંભાવના છે.

કાર્યપ્રણાલી

- GEMINI પરીક્ષણ કેન્સરનું જોખમ ધરાવતા વ્યક્તિઓ પાસેથી લોહીના નમૂના એકત્રિત કરીને શરૂ થાય છે.
- આ નમૂનામાંથી, ગાંઠો દ્વારા કોષ-મુક્ત DNA (cfDNA) શેડને ખર્ચ-કાર્યક્ષમ સંપૂર્ણ જિનોમ સિક્વન્સિંગનો ઉપયોગ કરીને અનુક્રમિત કરવામાં આવે છે.
- DNAના સિંગલ મોલેક્યુલ્સનું વિશ્લેષણ આ અનુક્રમ ફેરફાર માટે કરવામાં આવે છે, જે સમગ્ર જીનોમમાં મ્યુટેશન પ્રોફાઇલ પૂરી પાડે છે.
- મશીન લર્નિંગ મૉડલ પછી કૅન્સર અને બિન-કેન્સર મ્યુટેશન ફ્રીક્વન્સીઝમાં ફેરફારોને ઓળખે છે, જે કૅન્સરની શક્યતા દર્શાવતો સ્કોર જનરેટ કરે છે.
- લેબોરેટરી પરીક્ષણોમાં, GEMINI પરીક્ષણને કમ્પ્યુટરાઇઝ્ડ ટોમોગ્રાફી ઇમેજિંગ સાથે જોડવામાં આવ્યું ત્યારે પ્રારંભિક તબક્કાના રોગો સહિત ફેફસાના 90%થી વધુ કેન્સરની જાણ થઈ હતી.
- આ પરીક્ષણમાં યકૃતના કેન્સર, મેલાનોમા અને લિમ્ફોમા જેવા અન્ય કેન્સર ધરાવતા દર્દીઓમાંથી cfDNAમાં બદલાયેલા મ્યુટેશન પ્રોફાઇલની પણ ઓળખ કરવામાં આવી હતી, જે વ્યાપક ઉપયોગો સૂચવે છે.
- cfDNAનો અર્થ થાય છે "સેલ-ફ્રી DNA" તે DNAના નાના ટુકડાઓનો ઉલ્લેખ કરે છે જે લોહીના પ્રવાહમાં અથવા અન્ય શારીરિક પ્રવાહીમાં મુક્ત થાય છે જ્યારે શરીરમાં કોષો મૃત્યુ પામે છે અને તૂટી જાય છે.
- DNAના આ ટુકડાઓ કોશિકાઓની અંદર બંધાયેલા હોતા નથી, તેથી જ તેને "કોષ-મુક્ત" કહે છે.

ફિંગર મિનુટીયા રેકોર્ડ - ફિંગર ઇમેજ રેકોર્ડ (FMR-FIR) મોડલિટી

- તાજેતરમાં UIDAI (યુનિક આઇડેન્ટિફિકેશન ઓથોરિટી ઓફ ઇન્ડિયા) આધાર-સક્ષમ પેમેન્ટ સિસ્ટમ (AePS)માં છેતરપિંડીનો સામનો કરવા માટે આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ-આધારિત તકનીકનો ઉપયોગ કરી રહી છે.
- આ ટેક્નોલોજીને ફિંગર મિનુટીયા રેકોર્ડ-ફિંગર ઇમેજ રેકોર્ડ (FMR-FIR) મોડલિટી કહેવામાં આવે છે.

FMR-FIR વિશે

- ફિંગર મિનુટીયા રેકોર્ડ-ફિંગર ઇમેજ રેકોર્ડ (FMR-FIR) મોડલિટી એ UIDAI દ્વારા આધાર-સક્ષમ પેમેન્ટ સિસ્ટમ (AePS)માં છેતરપિંડી અટકાવવા માટે ઉપયોગમાં લેવાતી આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ/મશીન લર્નિંગ ટેક્નોલોજી છે.

તે કેવી રીતે કામ કરે છે?

- તે ફિંગર મિનિટિયા (વિશિષ્ટ રિજ લાક્ષણિકતાઓ) અને આંગળીની છબીઓને સંયોજિત કરીને પ્રમાણીકરણ દરમિયાન ફિંગરપ્રિન્ટ્સની અધિકૃતતાની ચકાસણી કરે છે. આ ટેક્નોલૉજી ક્લોન કરેલી ફિંગરપ્રિન્ટ્સને શોધવામાં મદદ કરે છે, ખાતરી કરે છે કે માત્ર વાસ્તવિક ફિંગરપ્રિન્ટનો ઉપયોગ ચકાસણી માટે થાય છે, આમ સુરક્ષામાં વધારો થાય છે અને છેતરપિંડી અટકાવવામાં આવે છે.
- **જરૂરિયાત:**
- નાણાકીય વર્ષ 2023માં, બેંકિંગ સિસ્ટમમાં છેતરપિંડીના કેસોની કુલ સંખ્યા 13,530 હતી. તેમાંથી, લગભગ 49 ટકા અથવા 6,659 કેસ ડિજિટલ પેમેન્ટ – કાર્ડ/ઇન્ટરનેટ – કેટેગરીમાં હતા.
- **મહત્વ:**
- જેમ જેમ ચુકવણી સંબંધિત છેતરપિંડી વધી રહી છે, આ AI-આધારિત સોલ્યુશનનો હેતુ સુરક્ષા વધારવા અને AePS સિસ્ટમ સાથે સંકળાયેલા નાણાકીય ગુનાઓને અંકુશમાં લેવાનો છે.

સ્પાઈક નોન લાઈન ઓફ સાઈટ (NLOS) એન્ટી ટેન્ક ગાઈડેડ મિસાઈલ (ATGM)

- ભારતીય વાયુસેનાને તાજેતરમાં જ ઈઝરાયેલની સ્પાઈક નોન લાઈન ઓફ સાઈટ (NLOS) એન્ટી ટેન્ક ગાઈડેડ મિસાઈલો મળી છે.

સ્પાઈક નોન લાઈન ઓફ સાઈટ (NLOS) એન્ટી ટેન્ક ગાઈડેડ મિસાઈલ (ATGM) વિશે

- તે ટેન્ડમ-ચાર્જ ઉચ્ચ વિસ્ફોટક શસ્ત્રો સાથે ફાયર-એન્ડ-ફોર્ગેટ એન્ટી-ટેન્ક અને એન્ટી-પર્સનલ મિસાઈલ છે.
- તે ઇઝરાયેલ સ્થિત સંરક્ષણ ટેકનોલોજી કંપની રાફેલ એડવાન્સ્ડ ડિફેન્સ સિસ્ટમ્સ દ્વારા વિકસાવવામાં આવી છે.
- તે મેન-પોર્ટેબલ, વ્હીકલ-લોન્ચ અને હેલિકોપ્ટર-લોન્ચ વેરિઅન્ટ્સમાં ઉપલબ્ધ છે.
- સ્પાઇક મિસાઇલોનો ઉપયોગ ઇઝરાયેલના સંરક્ષણ દળો અને અન્ય 38 દેશો દ્વારા કરવામાં આવે છે, જેમાં ભારત, નેધરલેન્ડ, જર્મની, ઇટાલી, પેરુ, સ્પેન, બેલ્જિયમ, બ્રાઝિલ, કેનેડા, યુકે, ફિલિપાઇન્સ અને સિંગાપોરનો સમાવેશ થાય છે.
- તે 30 કિલોમીટર સુધીના ટાર્ગેટને હિટ કરી શકે છે.
- વજન: 71 કિગ્રા
- રડાર અથવા ઇન્ફ્રારેડ માર્ગદર્શન પર નિર્ભર મિસાઇલોથી વિપરીત તે ઇલેક્ટ્રો-ઓપ્ટિકલ સીકરનો ઉપયોગ કરે છે જે લોન્ચ ઓપરેટરને લક્ષ્યોને સ્પષ્ટ રીતે જોવા માટે સક્ષમ કરે છે.
- શોધકર્તાને ડેટાલિંક સાથે પણ જોડવામાં આવે છે જે પ્રક્ષેપણ ઓપરેટરને ટેન્કના જુદા જુદા ભાગો પર હુમલો કરવા અથવા જો હુમલો રોકવામાં ન આવે તો અન્ય લક્ષ્ય પસંદ કરવા માટે ફ્લાઇટમાં મિસાઇલને નિયંત્રિત કરવા સક્ષમ બનાવે છે.
- તે ટાંકી, હવાઈ સંરક્ષણ પ્રણાલીનો નાશ કરવા અથવા શહેરી લડાઇમાં ઉપયોગ કરવા માટે અનુકૂળ વિવિધ પ્રકારનાં શસ્ત્રોથી સજ્જ થઈ શકે છે.

ઇન્ડિયન મીની સેટેલાઇટ-1

- તાજેતરમાં, ઇન્ડિયન સ્પેસ રિસર્ચ ઓર્ગેનાઇઝેશન (ISRO) એ જાહેરાત કરી કે તેણે IMS-1 સેટેલાઇટ બસ ટેક્નોલોજીને આલ્ફા ડિઝાઇન ટેક્નોલોજીમાં ટ્રાન્સફર કરવાનું શરૂ કર્યું છે.

ઇન્ડિયન મીની સેટેલાઇટ-1 વિશે

- તે ભારતીય અવકાશ સંશોધન સંસ્થા (ISRO)ના યુ.આર. રાવ સેટેલાઇટ સેન્ટર દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યું છે.
- તે એક નાનું સેટેલાઇટ પ્લેટફોર્મ છે જે અવકાશમાં ઓછા ખર્ચે ઍક્સેસને સક્ષમ કરવા માટે રચાયેલ છે.

વિશેષતા

- IMS-1 બસનું વજન લગભગ 100 કિલોગ્રામ છે અને તે 30-કિલોગ્રામ પેલોડ વહન કરી શકે છે.
- ઓનબોર્ડ સોલાર એરે 330 વોટ પાવર જનરેટ કરે છે.
- તે 1 ન્યુટન થ્રસ્ટર સાથે ચાર પ્રતિક્રિયા વ્હીલ્સ સાથે આવે છે જે 0.1 ડિગ્રીની ચોકસાઇ થ્રેશોલ્ડ સાથે પોઇન્ટિંગ ચોકસાઇ માટે સારું છે.
- IMS-1, Youthsat અને Microsat-2D જેવા અગાઉના ISRO મિશનમાં તેનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.
- તે પૃથ્વી ઇમેજિંગ, મહાસાગર અને વાતાવરણીય અભ્યાસ, માઇક્રોવેવ રિમોટ સેન્સિંગ અને અવકાશ વિજ્ઞાન મિશન માટે ઝડપી ટર્નઅરાઉન્ડ સમય સાથે પેલોડ્સ માટે સમર્પિત પ્લેટફોર્મ પ્રદાન કરીને અવકાશમાં ઓછા ખર્ચે ઍક્સેસને સક્ષમ કરશે.

'નીરાક્ષી'

- તાજેતરમાં ભારતે 'નીરાક્ષી' નામનું AUV (Autonomous Underwater Vehicle for mine detection) કોલકાતા સ્થિત યુદ્ધ જહાજ નિર્માતા ગાર્ડન રીચ શિપબિલ્ડર્સ એન્ડ એન્જિનિયર્સ (GRSE) લિમિટેડ અને MSME એન્ટિટી AEPLના સહયોગથી વિકસાવ્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- તે ખાણોને શોધવા માટે રચાયેલ "ઓટોનોમસ અંડરવોટર વ્હીકલ (AUV)" છે.
- દેશમાં આ પ્રકારનું પ્રથમ વાહન લોન્ચ કરવામાં આવ્યું છે.
- "નીરાક્ષી" એટલે કે "પાણીમાં આંખો" ના અર્થ પરથી તેનું નામ આપવામાં આવ્યું છે અને વ્યાપારી પ્રક્ષેપણ પહેલા ભારતીય નૌકાદળ, કોસ્ટ ગાર્ડ અને આર્મી દ્વારા યુઝર ટ્રાયલ્સમાંથી પસાર થવાની અપેક્ષા છે.

નીરાક્ષી વિશે

- 2.15 મીટર લાંબુ AUV લગભગ 4 કલાકની સહનક્ષમતા ધરાવશે અને તે 300 મીટરની ઊંડાઇ સુધી કાર્ય કરવા સક્ષમ છે.
- આપણા સશસ્ત્ર દળો દ્વારા કાર્યરત આ AUV, ખાણ પ્રતિરોધક કામગીરીમાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી શકે છે અને યુદ્ધ જહાજો દ્વારા એન્ટિ-સબમરીન વોરફેર (ASW) પ્રેક્ટિસ દરમિયાન ઉત્તમ પુન:ઉપયોગી લક્ષ્યો પણ બનાવી શકે છે.
- તેમને નિષ્ક્રિય એકોસ્ટિક મોનિટરિંગ માટે પણ તૈનાત કરી શકાય છે, જે દરમિયાન તેઓ લાંબા સમય સુધી સ્થિતિમાં રહી શકે છે, સબ-સરફેસ પ્લેટફોર્મની સંભવિત હિલચાલનું નિરીક્ષણ કરી શકે છે.
- આનો ઉપયોગ ખાણ શોધથી લઈને ખાણના નિકાલ સુધીના પાણીની અંદરના સર્વેક્ષણ સુધીના વિવિધ કાર્યો માટે થઈ શકે છે.
- એકવાર યુઝર ટ્રાયલ્સ પૂર્ણ થઈ જાય અને યુઝર જરૂરિયાતો સામેલ થઈ જાય, પછી AUVનું વ્યાપારી ઉત્પાદન શરૂ થશે.
- તેની સહનક્ષમતામાં 200-300% વધારો કરવાના પ્રયત્નો કરવામાં આવી રહ્યા છે, જે તેને મધર શિપ અથવા દરિયાકિનારેથી કોસ્ટગાર્ડની ફરજો માટે તૈનાત કરવામાં સક્ષમ બનાવે છે.

હવાના સિન્ડ્રોમ

- તાજેતરમાં, કેન્દ્ર સરકારે કર્ણાટક હાઈકોર્ટને નિર્દેશ કર્યો છે કે તે બેંગલુરુના રહેવાસીની અરજીના જવાબમાં ભારતમાં 'હવાના સિન્ડ્રોમ'ની બાબતમાં તપાસ કરશે.

હવાના સિન્ડ્રોમ વિશે

- તે માનસિક સ્વાસ્થ્યના લક્ષણોના સમૂહનો ઉલ્લેખ કરે છે જે યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ ઇન્ટેલિજન્સ અને વિવિધ દેશોમાં દૂતાવાસના અધિકારીઓ દ્વારા અનુભવાય હોવાનું કહેવાય છે.

- અહીં એ નોંધવું યોગ્ય છે કે સામાન્ય રીતે, 'સિન્ડ્રોમ' શબ્દનો અર્થ ફક્ત લક્ષણોનો સમૂહ છે.
- તેનો અર્થ અનન્ય તબીબી સ્થિતિ નથી, પરંતુ લક્ષણોનો સમૂહ જે સામાન્ય રીતે એકસાથે અનુભવાય છે જેની ઉત્પત્તિની પુષ્ટિ કરવી મુશ્કેલ હોઈ શકે છે.
- **લક્ષણો:** જેમ કે કોઈ બહારના અવાજ વિના ચોક્કસ અવાજો સાંભળવા, ઉબકા, ચક્કર અને માથાનો દુખાવો, યાદશક્તિમાં ઘટાડો અને સંતુલનની સમસ્યાઓ વગેરે.
- **ઉદ્ભવ**
- નામ સૂચવે છે તેમ, તે 2016ના અંતમાં ક્યુબામાં તેનો ઉદ્ભવ જોવા મળે છે.
- 2015માં બંને દેશો ક્યુબા અને યુએસ વચ્ચેના સંબંધો સામાન્ય થયા પછી યુએસએ રાજધાની હવાનામાં તેનું દૂતાવાસ ખોલ્યાના લગભગ એક વર્ષ પછી આવું બન્યું હતું.
- કેટલાક યુએસ ઇન્ટેલિજન્સ અધિકારીઓ અને દૂતાવાસના સ્ટાફના સભ્યોએ તેમના મગજમાં અચાનક દબાણનો અનુભવ કરવાનું શરૂ કર્યું, ત્યારબાદ સતત માથાનો દુખાવો, દિશાહિનતા અને અનિદ્રાની લાગણીઓ અનુભવાઈ હતી.
- ભારતમાં, આ પ્રકારનો પ્રથમ કેસ 2021માં નોંધાયો હતો, જ્યારે CIAના ડિરેક્ટર વિલિયમ બર્ન્સ સાથે નવી દિલ્હીની મુસાફરી કરતા યુએસ ગુપ્તચર અધિકારીમાં હવાના સિન્ડ્રોમના લક્ષણો જોવા મળ્યા હતા.
- આ સિન્ડ્રોમના કારણો વિશે કોઈને સંપૂર્ણ ખાતરી નથી.

Maya OS

- સંરક્ષણ મંત્રાલયે તાજેતરમાં માઈક્રોસોફ્ટ ઓપરેટિંગ સિસ્ટમને છોડી દેવાનો અને માયા ઓપરેટિંગ સિસ્ટમ નામની સ્થાનિક સિસ્ટમ અપનાવવાનું નક્કી કર્યું છે.

Maya OS વિશે

- તે ઓપન સોર્સ પ્લેટફોર્મ પર આધારિત નવી ઓપરેશન સિસ્ટમ (OS) છે.
- તે વિન્ડોઝ જેવો ઈન્ટરફેસ ધરાવે છે અને તેની તમામ કાર્યક્ષમતા ધરાવે છે અને વપરાશકર્તાઓ તેમાં રૂપાંતરિત થતાં તેઓને બહુ ફરક નહીં લાગે.
- માયાને સરકારી વિકાસ એજન્સીઓ દ્વારા છ મહિનામાં વિકસાવવામાં આવી હતી.
- ઉદ્દેશ્ય: માલવેર હુમલાઓ અને અન્ય સાયબર હુમલાઓને અટકાવવા.
- હાલમાં, માયા માત્ર સંરક્ષણ મંત્રાલયની સિસ્ટમમાં જ ઇન્સ્ટોલ કરવામાં રહી છે, જોકે ત્રણેય સેવાઓના નેટવર્ક સાથે જોડાયેલા કમ્પ્યુટર્સ પર તેને ઇન્સ્ટોલ કરવામાં આવશે નહીં.

ઓપરેટિંગ સિસ્ટમ (OS) શું છે?

- OS એ એક સોફ્ટવેર પ્રોગ્રામ છે જે કમ્પ્યુટર હાર્ડવેર અને કમ્પ્યુટર વપરાશકર્તા વચ્ચે મધ્યસ્થી તરીકે કામ કરે છે.
- તે વપરાશકર્તા-મૈત્રીપૂર્ણ ઇન્ટરફેસ પ્રદાન કરે છે અને કમ્પ્યુટર સિસ્ટમના હાર્ડવેર અને સોફ્ટવેર સંસાધનોનું સંચાલન કરે છે.
- ટૂંકમાં, ઑપરેટિંગ સિસ્ટમ વપરાશકર્તાને કમ્પ્યુટર સાથે ક્રિયાપ્રતિક્રિયા કરવા અને એપ્લિકેશનને અસરકારક રીતે ચલાવવા માટે સક્ષમ કરે છે.
- OS, શરૂઆતમાં બૂટ પ્રોગ્રામ દ્વારા કમ્પ્યુટરમાં લોડ થયા પછી, કમ્પ્યુટરમાંના અન્ય તમામ એપ્લિકેશન પ્રોગ્રામ્સનું સંચાલન કરે છે.

ઈન્ડિયન વેબ બ્રાઉઝર ડેવલપમેન્ટ ચેલેન્જ (IWBDC)

- તાજેતરમાં ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને ઈન્ફોર્મેશન ટેક્નોલોજી મંત્રાલય (MeitY) દ્વારા ઈન્ડિયન વેબ બ્રાઉઝર ડેવલપમેન્ટ ચેલેન્જ (IWBDC) નવી દિલ્હીમાં ઈન્ડિયા હેબિટેટ સેન્ટર ખાતે રજૂ કરવામાં આવી.

અગત્યના તથ્યો

- ચેલેન્જનો ઉદ્દેશ્ય: ચેલેન્જનો ઉદ્દેશ્ય સમગ્ર ભારતમાં ટેક્નોલોજી ઉત્સાહીઓ અને વિકાસકર્તાઓને અદ્યતન સુવિધાઓ અને ઉચ્ચ સુરક્ષા સાથે સ્વદેશી વેબ બ્રાઉઝર બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે.
- **સહયોગ:** આ પહેલ MeitY, કંટ્રોલર ઓફ સર્ટિફાઇંગ ઓથોરિટીઝ (CCA), અને C-DAC બેંગ્લોરનો સહયોગી પ્રયાસ છે.

IWBDC લોન્ચ વિશે

પાસા	વિગતો
ઉદ્દેશ	IWBDC વિકાસકર્તાઓને તેના ટ્રસ્ટ સ્ટોરથી સજ્જ હોમગ્રોન વેબ બ્રાઉઝર બનાવવા માટે પ્રેરિત કરે છે જેમાં કન્ટ્રોલર ઓફ સર્ટિફાઇંગ ઓથોરિટીઝ (CCA) ઈન્ડિયા રુટ પ્રમાણપત્ર હોય.
ડિજિટલ હસ્તાક્ષરો	સૂચિત બ્રાઉઝર ક્રિપ્ટો ટોકનનો ઉપયોગ કરીને દસ્તાવેજો પર ડિજિટલી હસ્તાક્ષર કરવાની ક્ષમતાને સમાવિષ્ટ કરે છે, જેનાથી સુરક્ષિત વ્યવહારો અને ડિજિટલ ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ વધે છે.
સ્પર્ધાનું માળખું	IWBDCમાં ત્રણ રાઉન્ડનો સમાવેશ થાય છે: આઇડિએશન, શોર્ટલિસ્ટિંગ અને ફાઇનલ રાઉન્ડ.
સહભાગિતા	લોંચ ઈવેન્ટમાં સરકારી વિભાગો, ઉદ્યોગો, એકેડેમીયા અને સ્ટાર્ટઅપ્સ સહિત વિવિધ ક્ષેત્રોમાંથી 200થી વધુ સહભાગીઓ જોડાયા હતા. આ પડકાર વ્યક્તિઓ અને જૂથોને નવીન બ્રાઉઝર વિચારો સબમિટ કરવા માટે આવકારે છે.
ઇન્ટરનેટ સ્થિતિસ્થાપકતા	ઇનબિલ્ટ ઇન્ડિયા રૂટ સર્ટિફિકેટ સાથે ભારતીય વેબ બ્રાઉઝર વિકસાવવાથી SSL પ્રમાણપત્રો માટે વિદેશી સંસ્થાઓ પર નિર્ભરતા ઘટાડીને દેશની ઇન્ટરનેટ સ્થિતિસ્થાપકતા વધે છે.

CCA વિશે

- MeitYના ઇન્ફર્મેશન ટેકનોલોજી (IT) એક્ટ, 2000 હેઠળ માત્ર સર્ટિફાઇંગ ઓથોરિટીઝ (CAs)ને સર્ટિફિકેટ આપવા માટે સર્ટિફાઇંગ ઓથોરિટીઝ (CCA)ના કન્ટ્રોલરની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.

- CAs અંતિમ કંપનીઓને ડિજિટલ સહીના પ્રમાણપત્રો જારી કરે છે.
- ડિજિટલ હસ્તાક્ષરો આઇટી એક્ટ 20 હેઠળ માન્ય છે. CAsને ઓળખવા અને તેની ખરાઈ કરવા માટે CCAએ આઈટી એક્ટ હેઠળ રુટ સર્ટિફાઈંગ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (RCAI)ની સ્થાપના કરી હતી.

વિંધ્યાગીરી ફ્રિગેટ

- તાજેતરમાં ભારતના રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા ગાર્ડન રીચ શિપબિલ્ડર્સ એન્ડ એન્જિનિયર્સ લિમિટેડ, કોલકાતા ખાતે વિંધ્યગિરી ફ્રિગેટનું લોકાર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું.

વિંધ્યાગીરી ફ્રિગેટ વિશે

- તેનું નામ કર્ણાટકની એક પર્વતમાળા પરથી રાખવામાં આવ્યું છે.
- તે પ્રોજેક્ટ 17A ફ્રિગેટ્સનું છઠ્ઠું જહાજ છે .
- આ યુદ્ધ જહાજો પ્રોજેક્ટ 17 ક્લાસ ફ્રિગેટ્સ (શિવાલિક ક્લાસ) ના અનુગામી છે, જેમાં સુધારેલ સ્ટીલ્થ સુવિધાઓ, અદ્યતન શસ્ત્રો અને સેન્સર્સ અને પ્લેટફોર્મ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ્સ છે.
- પ્રોજેક્ટ 17A પ્રોગ્રામ હેઠળ, મુંબઈ સ્થિત મઝગાંવ ડોક શિપબિલ્ડર્સ લિમિટેડ (MDL) દ્વારા ચાર અને ગાર્ડન રીચ શિપબિલ્ડર્સ એન્ડ એન્જિનિયર્સ લિમિટેડ (GRSE) દ્વારા ત્રણ જહાજો બાંધકામ હેઠળ છે.
- પ્રોજેક્ટના પ્રથમ પાંચ જહાજો MDL અને GRSE દ્વારા 2019-2022 વચ્ચે લોન્ચ કરવામાં આવ્યા હતા.
- આ જહાજોને ભારતીય નૌકાદળના યુદ્ધ જહાજ ડિઝાઇન બ્યુરો દ્વારા આંતરિક રીતે ડિઝાઇન કરવામાં આવ્યા છે.
- પ્રોજેક્ટ 17A જહાજોના સાધનો અને સિસ્ટમ માટેના 75% જેટલા ઓર્ડર MSME સહિત સ્વદેશી કંપનીઓના છે.

જૂની INS વિંધ્યાગીરી વિશે મુખ્ય તથ્યો

- તે નીલગીરી વર્ગના ફ્રિગેટ્સમાં છઠ્ઠું અને છેલ્લું હતું - 8 જુલાઈ, 1981 થી 11 જૂન, 2012 સુધીની તેની લગભગ 31 વર્ષની સેવામાં, તેણે ઘણી બહુરાષ્ટ્રીય કવાયતો જોઈ હતી અને દરિયાઈ દેખરેખ, દરિયાકાંઠાના પેટ્રોલિંગ અને એન્ટી-પાયરસી ઓપરેશન્સ કર્યા હતા.
- 2011માં વેપારી જહાજ સાથે અકસ્માતમાં નુકસાન થયા પછી તેને રદ કરવામાં આવ્યું હતું.

આદિત્ય-L1 મિશન

- તાજેતરમાં ભારતનું પ્રથમ સૌર મિશન, આદિત્ય-L1 શ્રીહરિકોટાના પરથી લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.

આદિત્ય-એલ1 મિશન વિશે

- આદિત્ય L1 એ સૂર્યનો અભ્યાસ કરવા માટેનું પ્રથમ અવકાશ-આધારિત ભારતીય મિશન છે.
- તેને PSLV-XL લોન્ચ વ્હીકલ દ્વારા લોન્ચ કરવામાં આવશે.
- અવકાશયાનને સૂર્ય-પૃથ્વી સિસ્ટમના લેગ્રેન્જ પોઈન્ટ 1 (L1) ની આસપાસ પ્રભામંડળની ભ્રમણકક્ષામાં મૂકવામાં આવશે, જે પૃથ્વીથી લગભગ 1.5 મિલિયન કિમી દૂર છે.
- L1 પોઈન્ટની આસપાસ પ્રભામંડળની ભ્રમણકક્ષામાં મુકવામાં આવેલ ઉપગ્રહનો મુખ્ય ફાયદો છે, સૂર્યને કોઈપણ જાતના ગ્રહણ વિના સતત જોઈ શકાય છે.
- આ સૌર પ્રવૃત્તિઓનું અવલોકન કરવામાં અને વાસ્તવિક સમયમાં અવકાશના હવામાન પર તેમની અસરને વધુ ફાયદો પ્રદાન કરશે.
- ઇલેક્ટ્રોમેગ્નેટિક અને પાર્ટિકલ અને મેગ્નેટિક ફિલ્ડ ડિટેક્ટરનો ઉપયોગ કરીને ફોટોસ્ફિયર, ક્રોમોસ્ફિયર અને સૂર્યના સૌથી બહારના સ્તરો (કોરોના) અવલોકન કરવા માટે અવકાશયાન સાત પેલોડ વહન કરે છે.
- સ્પેશિયલ વેન્ટેજ પોઈન્ટ L1નો ઉપયોગ કરીને, ચાર પેલોડ્સ સીધા સૂર્યને જુએ છે અને બાકીના ત્રણ પેલોડ્સ લેગ્રેન્જ પોઈન્ટ L1 પર કણો અને ક્ષેત્રોનો ઇન-સીટુ અભ્યાસ કરે છે, આમ આંતરગ્રહીય માધ્યમમાં સૌર ગતિશીલતાની પ્રચારક અસરનો મહત્વપૂર્ણ વૈજ્ઞાનિક અભ્યાસ પૂરો પાડે છે.
- આદિત્ય એલ1 મિશનના અન્ય હેતુઓ અવકાશી હવામાન (સૌર પવનની ઉત્પત્તિ, રચના અને ગતિશીલતા) માટેના ચાલકોને સમજવાનો અને બહુવિધ સ્તરો (ક્રોમોસ્ફિયર, બેઝ અને વિસ્તૃત કોરોના) પર થતી પ્રક્રિયાઓના ક્રમને ઓળખવાનો છે, જે આખરે સૌર વિસ્ફોટની ઘટનાઓ તરફ દોરી જાય છે.

Lagrangian પોઈન્ટ શું છે?

- લેગ્રેન્જિયન પોઈન્ટ, જેને લેગ્રેન્જ પોઈન્ટ અથવા લિબરેશન પોઈન્ટ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે, તે અવકાશમાં ચોક્કસ સ્થાનો છે, જ્યાં ગ્રહ અને તેના ચંદ્ર અથવા ગ્રહ અને સૂર્ય જેવા બે મોટા શરીરના ગુરુત્વાકર્ષણ બળો ગુરુત્વાકર્ષણ સંતુલનના ઉન્નત વિસ્તારો ઉત્પન્ન કરે છે.
- આ બિંદુઓમાં, બે સંસ્થાઓમાંથી ગુરુત્વાકર્ષણ ખેંચાણ એક સ્થિર અથવા અર્ધ-સ્થિર પ્રદેશ બનાવે છે જ્યાં ત્રીજો, નાનો પદાર્થ મોટા શરીરની તુલનામાં પ્રમાણમાં સ્થિર સ્થિતિ જાળવી શકે છે.
- સૂર્ય-પૃથ્વી પ્રણાલીમાં L1 થી L5 લેબલવાળા પાંચ પ્રાથમિક લેગ્રેન્જિયન બિંદુઓ છે.

L1 (લેગ્રેન્જ પોઈન્ટ 1)

- તે ગણિતશાસ્ત્રી જોસેફ લુઈસ લેગ્રેન્જ દ્વારા શોધવામાં આવ્યું હતું.
- તે સૂર્ય અને પૃથ્વીની વચ્ચે પૃથ્વીની ભ્રમણકક્ષામાં લગભગ 1.5 મિલિયન કિલોમીટર અંદર સ્થિત છે.
- પૃથ્વી-સૂર્ય પ્રણાલીનો L1 પોઈન્ટ કોઈપણ જાતના ગ્રહણ વિના, દરેક સમયે સૂર્યનો સ્પષ્ટ દૃશ્ય આપે છે.
- એકવાર આદિત્ય L1 મિશન L1 લેગ્રેન્જ પોઈન્ટ પર પહોંચી જાય પછી તેને પ્રભામંડળની ભ્રમણકક્ષામાં દાખલ કરવામાં આવશે. પ્રભામંડળ ભ્રમણકક્ષા એ એક પ્રકારની ભ્રમણકક્ષા છે જે ઉપગ્રહને પૃથ્વી અને સૂર્ય વચ્ચે સ્થિર સ્થિતિમાં રહેવા દે છે.

માનવરહિત એરિયલ સિસ્ટમ્સ માટે ભારતનું પ્રથમ સામાન્ય પરીક્ષણ કેન્દ્ર

- તાજેતરમાં તામિલનાડુ ભારતના માનવરહિત હવાઈ પ્રણાલીઓ (ડ્રોન) માટેના કોમન ટેસ્ટિંગ સેન્ટરની યજમાની કરવા જઈ રહ્યું છે, જેનું બજેટ 45 કરોડ રૂપિયા ફાળવવામાં આવ્યું છે.

ICE INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

અગત્યના તથ્યો

- તમિલનાડુ ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ડેવલપમેન્ટ કોર્પોરેશન (TIDCO)ના માર્ગદર્શન હેઠળ, આ પહેલ અનુકૂળ એરોસ્પેસ અને સંરક્ષણ ઇકોસિસ્ટમ બનાવવા માટે TN ડિફેન્સ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ કોરિડોરની વ્યૂહરચના સાથે સંરેખિત છે.
- આવી પરીક્ષણ સુવિધાઓની ગેરહાજરી એરોસ્પેસ અને સંરક્ષણ સંસ્થાઓ માટે અવરોધ માનવામાં આવે છે.
- પારદર્શક બિડિંગ દ્વારા, કેલ્ટ્રોન, સેન્સ ઇમેજ ટેક્નોલોજીસ, સ્ટાન્ડર્ડ ટેસ્ટિંગ, કમ્પ્લાયન્સ અને આવિષ્કા રિટેલર્સ સહિત એક કન્સોર્ટિયમને આ સુવિધાના નિર્માણમાં TIDCO સાથે ભાગીદારી કરવા માટે પસંદ કરવામાં આવ્યું હતું.
- સ્ટેટ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ પ્રમોશન કોર્પોરેશન ઓફ તમિલનાડુ (SIPCOT) ઇન્ડસ્ટ્રીયલ પાર્કમાં વ્યૂહાત્મક રીતે સ્થિત, કેન્દ્ર એરોસ્પેસ અને સંરક્ષણ ઉદ્યોગોને આગળ વધારવા માટે રાજ્યની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે.
- તમિલનાડુ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ ડેવલપમેન્ટ કોર્પોરેશન (TIDCO) દ્વારા સંચાલિત TN સંરક્ષણ ઔદ્યોગિક કોરિડોર, એરોસ્પેસ અને સંરક્ષણ ઉદ્યોગ માટે સહાયક વાતાવરણ ઊભું કરવાનો હેતુ ધરાવે છે, જેમાં સામાન્ય પરીક્ષણ કેન્દ્ર નોંધપાત્ર ભાગ છે.

ઇન વિટ્રો ફર્ટિલાઇઝેશન (IVF)

- ♦ પ્રથમ વખત, ગોવા મફત ઇન વિટ્રો ફર્ટિલાઇઝેશન (IVF) સારવાર ઓફર કરનાર પ્રથમ ભારતીય રાજ્ય બન્યું છે.

ઇન વિટ્રો ફર્ટિલાઇઝેશન (IVF) વિશે

- તે એક તબીબી પ્રક્રિયા છે જેનો ઉપયોગ વ્યક્તિઓ અથવા યુગલોને મદદ કરવા માટે થાય છે કે જેઓ ગર્ભાવસ્થાને હાંસલ કરવામાં પ્રજનનક્ષમતા પડકારોનો સામનો કરી રહ્યા છે.
- IVF એ આસિસ્ટેડ રિપ્રોડક્ટિવ ટેક્નોલોજી (ART)નો સૌથી સામાન્ય અને અસરકારક પ્રકાર છે.

♦ **<u>પ્રક્રિયા:</u>**

- IVF એ એક જટિલ પ્રક્રિયા છે જેમાં અંડાશયમાંથી ઇંડાને પુનઃપ્રાપ્ત કરવા અને ગર્ભાધાન માટે પ્રયોગશાળામાં શુક્રાણુ સાથે મેન્યુઅલી સંયોજિત કરવાનો સમાવેશ થાય છે .
- ગર્ભાધાનના કેટલાક દિવસો પછી, ફળદ્રુપ ઇંડા (જેને ગર્ભ કહેવાય છે) ગર્ભાશયની અંદર મૂકવામાં આવે છે.
- જ્યારે આ ગર્ભ ગર્ભાશયની દિવાલમાં પ્રત્યારોપણ કરવામાં આવે છે ત્યારે ગર્ભાવસ્થા રહે છે.
- પ્રક્રિયા દંપતીના પોતાના ઇંડા અને શુક્રાણુનો ઉપયોગ કરીને કરી શકાય છે. અથવા IVFમાં જાણીતા અથવા અનામી દાતાના ઇંડા, શુક્રાણુ અથવા ગર્ભ સામેલ હોઈ શકે છે.
- IVFનો સફળતા દર પ્રજનન ઇતિહાસ, માતૃત્વની ઉંમર, વંધ્યત્વનું કારણ અને જીવનશૈલીના પરિબળો સહિત સંખ્યાબંધ પરિબળો પર આધારિત હોય છે.

♦ **<u>IVFનો ઉપયોગ નીચેના દર્દીઓમાં વંધ્યત્વની સારવાર માટે થઈ શકે છે:</u>**

- અવરોધિત અથવા ક્ષતિગ્રસ્ત ફેલોપિયન ટ્યુબ;
- શુક્રાણુઓની સંખ્યામાં ઘટાડો અથવા શુક્રાણુઓની ગતિશીલતા સહિત પુરૂષ વંધ્યત્વ પરિબળ;
- ઓવ્યુલેશન ડિસઓર્ડર, અકાળે અંડાશયની નિષ્ફળતા, ગર્ભાશય ફાઇબ્રોઇડ્સ ધરાવતી સ્ત્રીઓ;
- એવી મહિલાઓ કે જેની ફેલોપિયન ટ્યુબ કાઢી નાખવામાં આવી છે;
- જિનેટિક ડિસઓર્ડર ધરાવતી વ્યક્તિઓ;
- ન સમજાય તેવી વંધ્યત્વ;

INS વાગીર

- ♦ તાજેતરમાં INS વાગીરે સ્કોર્પિન સબમરીનમાં સૌથી લાંબી તૈનાતીનો રેકોર્ડ બનાવ્યો છે, કારણ કે તેણે સંયુક્ત નૌકાદળની કવાયતમાં ભાગ લેવા માટે ઓસ્ટ્રેલિયાના માર્ગ પર 7,000 કિલોમીટરનું નોંધપાત્ર અંતર કાપ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- સબમરીને સંયુક્ત સૈન્ય કવાયતમાં ભાગ લેવા ઓસ્ટ્રેલિયાના પ્રવાસમાં 7,000 કિલોમીટરનું આશ્ચર્યજનક અંતર કાપ્યું હતું, જે નૌકાદળના પરાક્રમ અને આંતરરાષ્ટ્રીય સહયોગ બંને માટે એક મહત્વપૂર્ણ ક્ષણ છે.
- INS વાગીરનું ઑસ્ટ્રેલિયામાં અભિયાન પ્રથમ વખત ભારતીય સ્કોર્પિન-ક્લાસ સબમરીન ઑસ્ટ્રેલિયન જળસીમામાં પ્રવેશ્યું છે, જે ભારતીય નૌકાદળ અને રોયલ ઑસ્ટ્રેલિયન નૌકાદળ વચ્ચે દરિયાઈ સુરક્ષા અને સંરક્ષણ વ્યૂહરચનાઓ વધારવામાં વધી રહેલા સહયોગને દર્શાવે છે.
- ઓસ્ટ્રેલિયામાં સંયુક્ત લશ્કરી કવાયત નૌકાદળના પરાક્રમની સાક્ષી બનવા માટે તૈયાર છે.
- INS વાગીરની સાથે, મેરીટાઇમ પેટ્રોલ એરક્રાફ્ટ P-8I ભારતીય અને ઓસ્ટ્રેલિયન નૌકાદળ બંને તરફથી નોંધપાત્ર દેખાવ કરશે.
- ઓસ્ટ્રેલિયન સબમરીન પણ કવાયતમાં ભાગ લેશે, કુશળતાની વહેંચણી અને દરિયાઈ સહયોગને મજબૂત કરવા માટે એક વ્યાપક પ્લેટફોર્મ બનાવશે.
- ડિસ્ટ્રોયર INS કોલકાતા અને ફ્રિગેટ INS સહાદ્રી, P-8I એરક્રાફ્ટ સાથે હાલમાં સંયુક્ત નૌકા કવાયતની મલબાર 23 શ્રેણીમાં રોકાયેલા છે.
- આ કવાયતમાં યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ, જાપાન અને ઓસ્ટ્રેલિયાના નૌકાદળનો સમાવેશ થાય છે, જે સામૂહિક રીતે ક્વાડ રાષ્ટ્રો તરીકે ઓળખાય છે, જે પ્રાદેશિક સુરક્ષા સહકારને વધુ મજબૂત બનાવે છે.
- મલબાર 23 શ્રેણી બાદ, ભારતીય નૌકાદળ અને રોયલ ઓસ્ટ્રેલિયન નૌકાદળ અન્ય દ્વિવાર્ષિક સંયુક્ત નૌકાદળ કવાયત, AUSINDEX 23 માં ભાગ લેવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું છે.
- 22 થી 24 ઓગસ્ટ દરમિયાન આયોજિત આ આગામી કવાયત, બંને રાષ્ટ્રો વચ્ચેના દરિયાઈ સંબંધોને મજબૂત બનાવવા અને નૌકાદળની કામગીરી અંગે તેમની પરસ્પર સમજણને વધારવાનું વચન આપે છે.

INS વાગીર (S25)

- ભારતીય નૌકાદળ માટે રચવામાં આવેલી છ કલવરી-ક્લાસ સબમરીનના પ્રારંભિક જૂથ સાથે સંકળાયેલી, INS વાગીર (S25) લાઇનમાં પાંચમા સ્થાને છે.
- આ ડીઝલ-ઇલેક્ટ્રિક એટેક સબમરીન પ્રખ્યાત સ્કોર્પિન વર્ગનો વંશ આગળ વધારે છે, જે ફ્રેન્ચ નૌકાદળ સંરક્ષણ અને ઉર્જા

નેતા, નેવલ ગ્રૂપની રચના છે, અને મુંબઈ, મહારાષ્ટ્રમાં સ્થિત એક પ્રતિષ્ઠિત ભારતીય શિપયાર્ડ, મઝગોન ડોક લિમિટેડ દ્વારા જીવંત બનાવવામાં આવી છે.

જનીન-સંપાદિત સરસવ

- તાજેતરમાં, ભારતીય વૈજ્ઞાનિકોએ પ્રથમ જનીન સંપાદિત ઓછું તીખું સરસવ વિકસાવ્યું છે જે જીવાત અને રોગ પ્રતિરોધક છે.

જનીન-સંપાદિત સરસવ વિશે

- ભારતમાં સૌથી નોંધપાત્ર સ્થાનિક રીતે ઉગાડવામાં આવતા તેલીબિયાં રેપસીડ-મસ્ટર્ડ છે.

સરસવ બીજ સાથે સમસ્યાઓ:

- સરસવના બીજમાં ગ્લુકોસિનોલેટ્સનું પ્રમાણ ઊંચુ હોય છે, જે સલ્ફર અને નાઇટ્રોજન ધરાવતા સંયોજનોનું એક જૂથ હોય છે, જે તેના તેલ અને ભોજનની લાક્ષણિકતામાં ફાળો આપે છે.
- મરઘાં અને ડુક્કર માટે રેપસીડ ભોજન અરુચિકર હોય છે, જ્યારે પશુઓ અને ભેંસોને આપવા માટે તેને ઘાસ અને પાણી સાથે મિશ્રિત કરવું પડે છે.
- તે પશુમાં ખોરાકનું સેવન ઘટાડવા ઉપરાંત, ઉચ્ચ ગ્લુકોસિનોલેટ્સ ગોઇટર (ગળાનો સોજો) અને પશુધનમાં આંતરિક અંગની અસામાન્યતાનું કારણ બનવા માટે પણ જાણીતા છે.
- ભારતમાં ઉગાડવામાં આવતી સામાન્ય સરસવ (બ્રાસિકા જુન્સિયા)ના સૂકા બીજમાં ગ્લુકોસિનોલેટ્સના 120-130 ભાગ પ્રતિ મિલિયન (ppm અથવા mg/kg) હોય છે, જે કેનોલાના બીજમાં સબ-30 ppm સ્તરની વિરુદ્ધ છે.

ગ્રીન હાઇડ્રોજનની વ્યાખ્યા

- તાજેતરમાં ભારતમાં નવી અને નવીનીકરણીય ઉર્જા મંત્રાલય (MNRE) એ રાષ્ટ્રીય ગ્રીન હાઇડ્રોજન મિશનના ભાગ રૂપે દેશ માટે ગ્રીન હાઇડ્રોજન સ્ટાન્ડર્ડ રજૂ કર્યું છે.
- મંત્રાલયે ગ્રીન હાઇડ્રોજનને એવા હાઇડ્રોજન તરીકે વ્યાખ્યાયિત કર્યું છે જેનું વેલ-ટુ-ગેટ ઉત્સર્જન (વિવિધ ઉત્પાદન પ્રક્રિયાઓ સહિત) પ્રતિ કિલો દીઠ 2 કિગ્રા કાર્બન ડાયોકસાઇડના સમકક્ષ નથી.
- આ માપદંડ 'ગ્રીન' તરીકે વર્ગીકૃત કરવા માટે હાઇડ્રોજનના ઉત્પાદને જે ઉત્સર્જન મર્યાદાનું પાલન કરવું પડે છે તે સ્પષ્ટ કરે છે, જે સૂચવે છે કે તે પુનઃપ્રાપ્ય સ્ત્રોતોમાંથી આવે છે.
- આ સ્ટાન્ડર્ડ હાઇડ્રોજનના ઉત્પાદન માટે વિદ્યુતવિભાજન આધારિત અને બાયોમાસ આધારિત એમ બંને પ્રકારની પદ્ધતિઓને આવરી લે છે.
- આ ધારાધોરણમાં એવી પણ રૂપરેખા આપવામાં આવી છે કે મંત્રાલય ગ્રીન હાઇડ્રોજન અને તેના ડેરિવેટિવ્ઝના માપન, રિપોર્ટિંગ, મોનિટરિંગ, ચકાસણી અને સર્ટિફિકેશન માટે વિસ્તૃત પદ્ધતિ પ્રદાન કરશે.
- બ્યુરો ઓફ એનર્જી એફિશિયન્સી (BEE), પાવર મંત્રાલય હેઠળ, ગ્રીન હાઇડ્રોજન ઉત્પાદન પ્રોજેક્ટ્સનું નિરીક્ષણ, ચકાસણી અને પ્રમાણિત કરવા માટે માન્યતા આપતી એજન્સીઓ માટે જવાબદાર રહેશે.

ચંદ્રયાન 3નું ચંદ્રની સપાટી સફળ લેન્ડિંગ

- ચંદ્રયાન-3ને ચંદ્રની સપાટી પર સફળ લેન્ડિંગ કરાવીને ભારતે ઇતિહાસ રચ્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- ભારત આવી સિદ્ધિ મેળવનાર ચોથો દેશ બની ગયો છે. આ પહેલા અમેરિકા, સોવિયત યુનિયન (રશિયા) અને ચીને જ આવી સિદ્ધિ મેળવી છે.
- ભારતે દક્ષિણ ધ્રૂવ પર સફળ લેન્ડિંગ કરનાર પ્રથમ દેશ બનીને ઇતિહાસ રચ્યો છે.
- વિક્રમ લેન્ડર ચંદ્રના સાઉથ પોલ પર ઉતર્યું હતું, જ્યાં આજ સુધી એક પણ દેશ પહોંચી શક્યો ન હતો.

ચંદ્રયાન-3ની સફર

- વર્ષ 2019માં ચંદ્રયાન-2 મિશનમાં અંતિમ ઘડીએ નિષ્ફળતા મળ્યા બાદ ઇસરોના વૈજ્ઞાનિકોએ ચંદ્રયાન-3 મિશન પર કામ શરૂ કરી દીધું હતું.
- યાન સંપૂર્ણપણે તૈયાર થયા બાદ 14 જુલાઈ, 2023ના રોજ ઓડિશાના શ્રીહરિકોટાથી ચંદ્રયાનને અવકાશમાં પ્રક્ષેપિત કરવામાં આવ્યું હતું.
- પહેલાં પૃથ્વીની ભ્રમણકક્ષામાં અને ત્યારબાદ ચંદ્રની કક્ષામાં લગભગ 40 દિવસની યાત્રા કર્યા બાદ આખરે 16 ઓગસ્ટ, 2023ના રોજ તે ચંદ્રની અંતિમ ભ્રમણ કક્ષામાં પહોંચ્યું હતું. ત્યારબાદ તેનાં પ્રોપલ્શન મોડ્યુલ અને લેન્ડર અલગ પડ્યાં હતાં અને લેન્ડરે ચંદ્ર તરફ વાટ પકડી હતી.
- 18 અને 20 ઓગસ્ટે બંને વખત સફળતાપૂર્વક લેન્ડરનું ડી-બુસ્ટિંગ (ઝડપ ઘડવાની પ્રક્રિયા) કરવામાં આવ્યા બાદ આખરે 23 ઓગસ્ટ, 2023ના રોજ તે ચંદ્રની સપાટીની એકદમ નજીક આવી પહોંચ્યું હતું.
- જેવો ત્યાં(ચંદ્ર પર) સૂર્યોદય થયો કે અહીંયાના 6 કલાકને 4 મિનિટે લેન્ડરે સફળતાપૂર્વક ચંદ્ર પર ડગ માંડી દીધા હતા.
- આ ક્ષણોનો આખો દેશ સાક્ષી રહ્યો. BRICS સમિટમાં ભાગ લેવા માટે પહોંચેલા વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી પણ વિડીયો કોન્ફરન્સિંગના માધ્યમથી જોડાયા હતા.
- સોફ્ટ લેન્ડિંગની તરત પછી ઇસરોના ચેરમેને સંબોધન કર્યું હતું. તેમના પહેલા શબ્દો ઇતિહાસમાં અંકિત થઇ ગયા છે- "ઇન્ડિયા ઇઝ ઑન ધ મૂન". (ભારતે ચંદ્ર પર ડગ માંડી દીધા છે.)
- હવે લેન્ડિંગ બાદ વિક્રમ લેન્ડરમાંથી રોવર 'પ્રજ્ઞાન' બહાર આવશે અને પરીક્ષણ કરશે. જે 14 દિવસ સુધી કામ ચાલુ રાખશે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે પૃથ્વીના 14 દિવસ ચંદ્રના 1 દિવસ બરાબર છે. ત્યાં 14 દિવસ અજવાળું રહે છે અને 14 દિવસ રાત રહે છે.

કેરળની પ્રથમ AI સ્કૂલ તિરુવનંતપુરમમાં શરૂ થઈ

- તાજેતરમાં ભારતના ભૂતપૂર્વ રાષ્ટ્રપતિ શ્રી રામ નાથ કોવિંદે તિરુવનંતપુરમમાં સાંતિગીરી વિદ્યાભવનમાં કેરળની પ્રથમ AI શાળાનું ઉદ્દઘાટન કર્યું હતું.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

અગત્યના તથ્યો

- આ ઉદ્દઘાટન સમારંભે શૈક્ષણિક ક્ષેત્રમાં એક નવા યુગની શરૂઆત કરી છે, જે નવીન ટેકનોલોજી અને આગળ દેખાતી શિક્ષણશાસ્ત્રની પદ્ધતિઓ દ્વારા અલગ છે.
- આ પહેલ iLearning Engines (ILE) જે USAનું એક પ્રખ્યાત શૈક્ષણિક પ્લેટફોર્મ છે અને Vedhik eSchool વચ્ચેના સહયોગનું પરિણામ છે, જેનું સંચાલન ભૂતપૂર્વ મુખ્ય સચિવો, DGPs અને વાઈસ ચાન્સેલરો સહિત પ્રતિષ્ઠિત વ્યાવસાયિકોની સમિતિ દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે.
- AI સ્કૂલ પહેલનું હાર્દ શૈક્ષણિક પ્રદર્શનને વધારવાની તેની સંભવિતતામાં રહેલું છે. 2020ની પરિવર્તનકારી નવી રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ (NEP)ના આધારે રાષ્ટ્રીય શાળા માન્યતા ધોરણો સાથે સંરેખિત, AI શાળા ઉચ્ચ ગ્રેડ અને સર્વગ્રાહી શિક્ષણ તરફના અભ્યાસક્રમને દર્શાવે છે.
- શરૂઆતમાં વર્ગ 8 થી 12ના વિદ્યાર્થીઓ માટે તૈયાર કરવામાં આવેલ, AI શાળા વિવિધ વય જૂથો અને પૃષ્ઠભૂમિમાં ફેલાયેલા વિવિધ શ્રેણીના વિદ્યાર્થીઓ માટે તેના દરવાજા ખોલે છે.
- AI સ્કૂલ બહુપક્ષીય શિક્ષણ ઇકોસિસ્ટમ ધરાવે છે, જે સારી રીતે 360 ડિગ્રી વિઝન ધરાવતા વ્યક્તિઓને ઉછેરવા માટે સંસાધનો અને સાધનોની પુષ્કળતાને સ્વીકારે છે.
- મલ્ટી-ટીચર રિવિઝન સપોર્ટથી સાયકોમેટ્રિક કાઉન્સેલિંગ સુધી, અભ્યાસક્રમ શૈક્ષણિક શ્રેષ્ઠતા અને વ્યક્તિગત વૃદ્ધિને પ્રોત્સાહન આપવા માટે વિચારપૂર્વક ડિઝાઇન કરવામાં આવ્યો છે.

ASTRA મિસાઇલ

- તાજેતરમાં, તેજસ જે એક લાઇટ કોમ્બેટ એરક્રાફ્ટ (LCA) LSP-7 છે; તેણે 23 ઓગસ્ટ, 2023ના રોજ ગોવાના કિનારેથી ASTRA મિશાઇલનું સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કર્યું હતું.

ASTRA મિસાઇલ વિશે

- તે સ્વદેશી બિયોન્ડ વિઝ્યુઅલ રેન્જ (BVR) એર-ટુ-એર મિસાઇલ છે.
- તે અત્યંત મહત્વના સુપરસોનિક હવાઈ લક્ષ્યોને ટાર્ગેટ કરવા અને તેનો નાશ કરવા માટે ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.
- તે ડિફેન્સ રિસર્ચ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ લેબોરેટરી (DRDL), રિસર્ચ સેન્ટર ઈમરત (RCI) અને DRDOની અન્ય પ્રયોગશાળાઓ દ્વારા ડિઝાઇન અને વિકસિત કરવામાં આવી છે.
- સ્વદેશી તેજસ લડવૈયાઓ તરફથી સ્વદેશી ASTRA BVR ફાયરિંગ એ 'આત્મનિર્ભર ભારત' તરફનું એક મોટું પગલું છે.

LCA તેજસ વિશે

- તે તેના વર્ગનું સૌથી હલકું, નાનું અને પુચ્છ વિનાનું મલ્ટી-રોલ સુપરસોનિક ફાઇટર એરક્રાફ્ટ છે.
- આ એરક્રાફ્ટને એર-ટુ-એર, એર-ટુ-સર્ફેસ, ચોકસાઇ-માર્ગદર્શિત શસ્ત્રોની શ્રેણી વહન કરવા માટે ડિઝાઇન કરવામાં આવ્યું છે.
- તેમાં એર-ટુ-એર રિફ્યુઅલિંગ ક્ષમતા છે.
- તેજસની મહત્તમ પેલોડ ક્ષમતા 4,000 કિગ્રા છે.
- ઝડપ: મેક (Mach) 1.8.

લેહમાં પહેલી હાઇડ્રોજન બસ

- ભારતની સૌથી મોટી વીજ ઉત્પાદક, NTPC લિ. એ ગ્રીન હાઇડ્રોજન મોબિલિટી પ્રોજેક્ટના ભાગરૂપે લેહમાં તેની પ્રથમ હાઇડ્રોજન બસનું ટ્રાયલ રન શરૂ કર્યું છે.
- આ પહેલનો હેતુ લદ્દાખ માટે કાર્બન-તટસ્થ સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરવાનો છે.
- NTPC એક હાઇડ્રોજન ફ્યુલિંગ સ્ટેશન અને સોલાર પ્લાન્ટ સ્થાપવાની અને લેહમાં ઇન્ટ્રાસિટી રૂટ માટે પાંચ ફ્યુઅલ સેલ બસો ગોઠવવાની યોજના ધરાવે છે.
- નોંધનીય છે કે, આ બસો સબ-ઝીરો તાપમાન અને ઉચ્ચ-ઉંચાઈની સ્થિતિમાં ચલાવવા માટે બનાવવામાં આવી છે .
- NTPC લિમિટેડ (1975ની સ્થાપના; મુખ્ય મથક: નવી દિલ્હી; મહારત્ન કંપની) એ એક મુખ્ય ભારતીય કેન્દ્રીય જાહેર ક્ષેત્રની ઉપક્રમ છે જે પાવર મંત્રાલય અને ભારત સરકારની માલિકીની છે.

C-DOTનું TRINETRA

- તાજેતરમાં, ભારત સરકારના સંચાર રાજ્ય મંત્રીએ નવી દિલ્હીમાં સેન્ટર ફોર ડેવલપમેન્ટ ઓફ ટેલિમેટિક્સ (C-DOT) કેમ્પસમાં TRINETRA સુરક્ષા સિસ્ટમ લોન્ચ કરી.

C-DOTના TRINETRA વિશે

- તે સુરક્ષા માહિતી અને ઇવેન્ટ મેનેજમેન્ટ (SIEM), સિક્યોરિટી ઓર્કેસ્ટ્રેશન અને ઓટોમેટેડ રિસ્પોન્સ (SOAR), ડેટા લોસ પ્રિવેન્શન (DLP), યુઝર એન્ટિટી એન્ડ બિહેવિયર એનાલિટિક્સ (UEBA), મલ્ટી-સોર્સ થ્રેટ ઇન્ટેલિજન્સ અને અન્ય જેવી બહુવિધ સુરક્ષા પ્રણાલીઓનું સંયોજન છે.
- સોલ્યુશન 24x7 રીઅલ-ટાઇમ એક્શનેબલ સાયબર-સિક્યોરિટી સ્ટેટસ અને સાયબર-થ્રેટ્સ (વાયરસ, માલવેર, રેન્સમવેર, સ્પાયવેર, વગેરે)ની શોધ અને રિઝોલ્યુશન પ્રદાન કરે છે.
- તે PC, લેપટોપ, સર્વર અને VM સહિતના અંતિમ બિંદુઓનું રક્ષણ કરીને, નબળાઈઓની તપાસ, વિશ્લેષણ અને ઘટાડા દ્વારા અને સાયબર ધમકીઓ માટે AI-સક્ષમ સ્વચાલિત પ્રતિસાદ આપીને, સંવેદનશીલ ડેટાના રક્ષણની ખાતરી કરીને સંસ્થાની IT સંપત્તિઓનું સુરક્ષા મૂલ્યાંકન પણ કરે છે.
- આ સોલ્યુશન વિવિધ સરકારી વિભાગોના નિર્ણાયક ડિજિટલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરને સતત વિકસતા સાયબર ખતરાના લેન્ડસ્કેપથી સુરક્ષિત કરવામાં સક્ષમ છે.

C-DOT વિશે મુખ્ય તથ્યો

- તેની સ્થાપના 1984માં ભારત સરકારના સંચાર મંત્રાલયના ટેલિકોમ વિભાગના સ્વાયત્ત ટેલિકોમ R&D કેન્દ્ર તરીકે કરવામાં આવી હતી.
- તે સોસાયટી રજીસ્ટ્રેશન એક્ટ, 1860 હેઠળ નોંધાયેલ સોસાયટી છે.
- તે વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રાલય, ભારત સરકારના વૈજ્ઞાનિક અને ઔદ્યોગિક સંશોધન વિભાગ (DSIR) સાથે નોંધાયેલ 'જાહેર ભંડોળ પ્રાપ્ત સંશોધન સંસ્થા' છે.
- મુખ્યાલય: નવી દિલ્હી

ભારત દ્વારા વૈશ્વિક AI સમિટનું આયોજન

- ભારત, GPAI અધ્યક્ષ તરીકે, ઑક્ટોબર 14-15ના રોજ ગ્લોબલ IndiaAI 2023 સમિટનું આયોજન કરી રહ્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- ગ્લોબલ પાર્ટનરશિપ ઓન આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ (GPAI) અને G20 પરના વર્તમાન અધ્યક્ષ તરીકે ભારત, 14 અને 15 ઓક્ટોબરના રોજ પહેલીવાર ગ્લોબલ ઇન્ડિયાએઆઇ 2023 સમિટની યજમાની કરવા માટે તૈયાર છે.
- આ મહત્વપૂર્ણ ઇવેન્ટ આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ (AI) , વિશ્વભરના સંશોધકો, સ્ટાર્ટઅપ્સ, રોકાણકારો અને અગ્રણી AI ખેલાડીઓ સહિત વિવિધ ક્ષેત્રની અગ્રણી વ્યક્તિઓને એકસાથે લાવશે.
- સમિટનો ઉદ્દેશ્ય સ્થાનિક નવીનતાને પ્રોત્સાહન આપવા, AI-સક્ષમ જાહેર ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સાધનોનું પ્રદર્શન અને આંતરરાષ્ટ્રીય સહયોગને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- નવેમ્બરમાં GPAIની અધ્યક્ષતા ગ્રહણ કરીને, ભારતે ઉભરતી ટેક્નોલોજીમાં આગેવાની લેવાની અભૂતપૂર્વ તક મેળવી છે.
- આ સમિટ ભારત માટે AIમાં તેની ક્ષમતાઓ પ્રદર્શિત કરવા અને વૈશ્વિક ટેક્નોલોજી લેન્ડસ્કેપને આકાર આપવામાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપવા માટે એક મહત્વપૂર્ણ ક્ષણ છે.
- ભારતની વિવિધતા AI વિકાસમાં અનોખો ફાયદો આપે છે.
- ભારતમાં ભાષાઓ, સંસ્કૃતિઓ અને અનુભવોનો સમૂહ AI મોડલ્સ માટે ડેટાસેટ્સની ગુણવત્તાને સમૃદ્ધ બનાવે છે.
- Global IndiaAI 2023 Summitમાં હેલ્થકેર, ગવર્નન્સ અને નેક્સ્ટ જનરેશન ઇલેક્ટ્રિક વાહનો સહિત AI એપ્લિકેશન્સની વિશાળ શ્રેણી પર ચર્ચા કરવામાં આવશે.
- વૈશ્વિક નિષ્ણાતો AI સંશોધન, AI કમ્પ્યુટિંગ સિસ્ટમ્સ, રોકાણની તકો અને AI પ્રતિભાને પોષવા માટેની વ્યૂહરચનાઓમાં ભાવિ વલણોનું પણ અન્વેષણ કરશે.
- આ સમિટ ભારતની વાઇબ્રન્ટ AI પહેલને પ્રદર્શિત કરવાના પ્લેટફોર્મ તરીકે કામ કરશે.
- તેમાં ડિજિટલ ઇન્ડિયા ભાશિની, ઇન્ડિયા ડેટાસેટ્સ પ્રોગ્રામ, ઇન્ડિયાએઆઇ ફ્યુચર ડિઝાઇન પ્રોગ્રામ ફોર સ્ટાર્ટઅપ્સ અને ઇન્ડિયાએઆઇ ફ્યુચર સ્કીલ્સ પ્રોગ્રામનો સમાવેશ થાય છે જે ઉચ્ચ-સ્તરની AI પ્રતિભાને પોષવા પર કેન્દ્રિત છે.
- SemiconIndia કોન્ફરન્સની પાછલી આવૃત્તિઓની સફળતામાંથી પ્રેરણા લઈને, ગ્લોબલ ઇન્ડિયાએઆઇ સમિટનો ઉદ્દેશ્ય ભારતના AI લેન્ડસ્કેપ અને ઇનોવેશન ઇકોસિસ્ટમને ઉત્પ્રેરિત કરવાનો છે.
- આ ઇવેન્ટ વૈશ્વિક AI ઉદ્યોગ કેલેન્ડર પર નોંધપાત્ર ફિક્સ્ચર બનવાની અપેક્ષા છે.

વિશ્વની પ્રથમ ઇથેનોલથી ચાલતી ટોયોટા ઇનોવા કાર

- તાજેતરમાં શ્રી નીતિન ગડકરીએ પ્રથમ ઇથેનોલ-સંચાલિત ટોયોટા ઇનોવા કાર રજૂ કરી જે પ્રથમ BS-VI (સ્ટેજ-II) ઇલેક્ટ્રિફાઇડ ફ્લેક્સ-ઇંધણ વાહન તરીકે વૈશ્વિક ઇનોવેશનમાં મોખરે છે.

અગત્યના તથ્યો

- વધુ ટકાઉ ઓટોમોટિવ ઉદ્યોગ તરફના એક અભૂતપૂર્વ પગલામાં, કેન્દ્રીય માર્ગ પરિવહન અને રાજમાર્ગ પ્રધાન શ્રી નીતિન ગડકરીએ વિશ્વને એક નોંધપાત્ર નવીનતા ટોયોટાની ઇનોવા હાઇક્રોસ કારનું 100% ઇથેનોલ-ઇંધણવાળા વેરિઅન્ટ સાથે પરિચય કરાવ્યો.
- નવી અનાવરણ કરાયેલ કાર વિશ્વના પ્રીમિયર BS-VI (સ્ટેજ-II) ઇલેક્ટ્રીફાઇડ ફ્લેક્સ-ઇંધણ વાહન છે, જે અત્યાધુનિક ટેકનોલોજીના જોડાણ અને કાર્બન ઉત્સર્જન ઘટાડવાની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે.
- ફ્લેક્સ-ઇંધણ વાહનો (Flex-fuel vehicles -FFVs) આંતરિક કમ્બશન એન્જિન સાથે આવે છે જે સામાન્ય ગેસોલિનથી લઈને ઇથેનોલ જેવા પર્યાવરણને અનુકૂળ વિકલ્પો સુધીના વિવિધ પ્રકારના ઇંધણનો ઉપયોગ કરીને કાર્ય કરવા માટે બનાવવામાં આવે છે.
- ટોયોટા ઇનોવા હાઇક્રોસની વિશિષ્ટ વિશેષતા એ છે કે તે ફક્ત 100% ઇથેનોલ પર ચલાવવાની તેની ક્ષમતા છે - એક સિદ્ધિ જે એક સમયે તકનીકી મર્યાદાઓ અને બળતણની મર્યાદાઓને કારણે અગમ્ય હોવાનું માનવામાં આવતું હતું.
- ભૂતકાળમાં, FFVs મુખ્યત્વે ગેસોલિન અને ઇથેનોલના મિશ્રણનો ઉપયોગ કરીને ચાલતી હતી, જેમાં ઇથેનોલનું સૌથી વધુ પ્રમાણ સામાન્ય રીતે 83% જેટલું હોય છે. તેમ છતાં, ઇનોવા હાઇક્રોસની આ તાજી પુનરાવૃત્તિ તેના એકવચન ઉર્જા સ્ત્રોત તરીકે ઇથેનોલને પૂરા દિલથી અપનાવીને જૂના ધોરણને પડકારે છે.
- ઇથેનોલના ગ્રીન પ્રમાણપત્રો તેના નવીનીકરણીય મૂળની બહાર વિસ્તરે છે.
- આ બાયોફ્યુઅલ એવા ગુણો ધરાવે છે જે સંપૂર્ણ કમ્બશનને ટેકો આપે છે, પરિણામે કાર્બન મોનોક્સાઇડ ઉત્સર્જનમાં ઘટાડો થાય છે.
- સરકારી અહેવાલો E20 ઇંધણનો ઉપયોગ કરતી વખતે કાર્બન મોનોક્સાઇડ ઉત્સર્જન ઘટાડવામાં ટુ-વ્હીલર્સમાં 50% નીચો અને ફોર-વ્હીલર્સમાં 30% જેટલું ઉત્સર્જન દર્શાવે છે.
- હાઇડ્રોકાર્બન ઉત્સર્જન, વાયુ પ્રદૂષણમાં અન્ય નોંધપાત્ર ફાળો આપનાર, પણ 20% જેટલો ઘટાડો થયો હતો.
- જ્યારે નાઇટ્રસ ઓક્સાઇડ ઉત્સર્જનમાં વાહન/એન્જિનના પ્રકાર અને ઓપરેટિંગ પરિસ્થિતિઓના આધારે વિવિધ વલણો પ્રદર્શિત થાય છે, ત્યારે ઉત્સર્જન ઘટાડા પર ઇથેનોલની એકંદર અસર સ્પષ્ટ છે.

ChaSTE પ્રોબ

- તાજેતરમાં ઇન્ડિયન સ્પેસ રિસર્ચ ઓર્ગેનાઇઝેશન (ISRO) એ ChaSTE પ્રોબ નામના સાધન દ્વારા માપવામાં આવેલ ચંદ્રની સપાટી અને તેની લગભગ 8 સેમી નીચે એક બિંદુ વચ્ચેના તાપમાનના તફાવતનો ગ્રાફ પ્રકાશિત કર્યો છે.

ChaSTE પ્રોબ વિશે

- Chandra's Surface Thermophysical Experiment (ChaSTE) એ તાપમાન માપન પ્રોબ છે.
- તેને મોટરનો ઉપયોગ કરીને 10 સેમી સુધીની ઊંડાઇ સુધી ચંદ્રની સપાટી પર લઈ જઈ શકાય છે. તેમાં 10 સેન્સર છે.

- તેણે તેની ઉષ્મીય વર્તણૂકને સમજવા માટે દક્ષિણ ધ્રુવની આસપાસના ચંદ્રની ટોચની જમીનની તાપમાનની રૂપરેખાને માપી હતી.
- તે ISROના વિક્રમ સારાભાઈ સ્પેસ સેન્ટર (VSSC)ની સ્પેસ ફિઝિક્સ લેબોરેટરી દ્વારા ફિઝિકલ રિસર્ચ લેબોરેટરી (PRL), અમદાવાદ સાથે મળીને વિકસાવવામાં આવ્યું હતું.
- તેના તારણો ચંદ્રની સપાટી વચ્ચેની આ ભિન્નતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે, જે છૂટક ખડકો અને ધૂળના પેટિનાથી આવરી લેવામાં આવ્યા છે જેને 'ચંદ્ર રેગોલિથ' કહેવાય છે.
- તેના ડેટા દર્શાવે છે કે ચંદ્રની સપાટી પર (જ્યાં લેન્ડર સ્થિત છે, ક્રેટર્સ મેન્ઝિનસ સી અને સિમ્પેલિયસ એન વચ્ચેનું એક બિંદુ), તાપમાન 40-50 ડિગ્રી છે પરંતુ માત્ર 80 મીમીથી નીચે, તે લગભગ -10 ડિગ્રી સેલ્સિયસ સુધી નીચું જાય છે.

તારણોનું મહત્વ

- તાપમાનની વિવિધતા સૂચવે છે કે ચંદ્રની ટોચની જમીન અગાઉના તારણોને ધ્યાનમાં રાખીને શક્તિશાળી થર્મલ ઇન્સ્યુલેટર છે.
- તે એવા વિચારમાં વિશ્વસનીયતા ઉમેરે છે કે તેનો ઉપયોગ માનવો માટે રહેઠાણ બનાવવા માટે કરી શકાય છે જેથી તેઓને ઠંડીની સ્થિતિ અને હાનિકારક રેડિયેશનથી બચી શકાય.

ટેથર્ડ ડ્રોન

- ભારતીય સેનાએ તાજેતરમાં ઇમરજન્સી પ્રોક્યોરમેન્ટ (EP) હેઠળ 130 ટેથર્ડ ડ્રોન અને 19 ટેન્ક-ડ્રાઇવિંગ સિમ્યુલેટરની ખરીદી માટે કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.
- ટેથર્ડ ડ્રોન એ માનવરહિત હવાઈ વાહન છે જે જમીન પર બાંધવામાં આવેલ ડ્રોન છે.
- તેમાં જમીન પર બેઝ સ્ટેશન અને ડ્રોનનો સમાવેશ થાય છે, જે ટેથર (કેબલ) દ્વારા સ્ટેશન સાથે જોડાયેલ હોય છે.
- આ ટેથર ડ્રોનને પાવર અને ડેટા કમ્યુનિકેશન પ્રદાન કરે છે, જે તેને મર્યાદિત ઓનબોર્ડ બેટરીની મર્યાદાઓ વિના વિસ્તૃત સમયગાળા માટે કામ કરવાની મંજૂરી આપે છે.
- ચોક્કસ કાર્યો કરવા માટે ડ્રોનને દૂરથી સંચાલિત કરી શકાય છે.

મહેન્દ્રગીરી ફ્રિગેટ

- તાજેતરમાં ઉપરાષ્ટ્રપતિશ્રીના પત્ની દ્વારા મુંબઈના મઝાગોન ડોક શિપબિલ્ડર્સ લિમિટેડ ખાતે ભારતના નવીનતમ યુદ્ધ જહાજ મહેન્દ્રગિરીનું લોન્ચિંગ કરવામાં આવ્યું હતું.

મહેન્દ્રગીરી ફ્રિગેટ વિશે

- તે પ્રોજેક્ટ 17A ફ્રિગેટ્સનું સાતમુ અને છેલ્લુ સ્ટીલ્થ ફ્રિગેટ છે.
- તેનું નામ ઓડિશામાં સ્થિત પૂર્વી ઘાટના પર્વત શિખર પરથી રાખવામાં આવ્યું છે.
- આ જહાજ મુંબઈમાં Mazagon Dock Shipbuilders Limited (MDL) દ્વારા બનાવવામાં આવી રહ્યું છે.

પ્રોજેક્ટ 17A શું છે?

- આ પ્રોજેક્ટ ભારતના સંરક્ષણ દળો દ્વારા સ્ટીલ્થ ગાઇડેડ-મિસાઇલ ફ્રિગેટ્સની શ્રેણીના નિર્માણ માટે શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- પ્રોજેક્ટ 17A પ્રોગ્રામ હેઠળ, મુંબઇ સ્થિત મઝાગોન ડોક શિપબિલ્ડર્સ લિમિટેડ (MDL) દ્વારા ચાર અને ગાર્ડન રીચ શિપબિલ્ડર્સ એન્ડ એન્જિનિયર્સ લિમિટેડ (GRSE) દ્વારા ત્રણ જહાજોનું નિર્માણ કરવામાં આવી રહ્યું છે.
- આ યુદ્ધ જહાજો પ્રોજેક્ટ 17 ક્લાસ ફ્રિગેટ્સ (શિવાલિક ક્લાસ) ને અનુસરે છે અને ઉન્નત સ્ટીલ્થ સુવિધાઓ, અદ્યતન શસ્ત્રો, સેન્સર્સ અને પ્લેટફોર્મ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ્સ ધરાવે છે.
- પ્રોજેક્ટ 17A જહાજોને ભારતીય નૌકાદળના યુદ્ધ જહાજ ડિઝાઇન બ્યુરો WDB દ્વારા આંતરિક રીતે ડિઝાઇન કરવામાં આવ્યા છે.
- પ્રોજેક્ટ 17A જહાજોના સાધનો અને સિસ્ટમ માટેના 75% જેટલા ઓર્ડર MSME સહિત સ્વદેશી કંપનીઓના છે.
- MDL અને GRSE દ્વારા 2019-2023 વચ્ચે પ્રોજેક્ટના પ્રથમ છ જહાજો અત્યાર સુધીમાં લોન્ચ કરવામાં આવ્યા છે.

લેસર-ઇન્ડ્યુસ્ડ બ્રેકડાઉન સ્પેક્ટ્રોસ્કોપી (LIBS)

- તાજેતરમાં ચંદ્રયાન-3 રોવર ઓનબોર્ડ લેસર-ઈન્ડ્યુસ્ડ બ્રેકડાઉન સ્પેક્ટ્રોસ્કોપી (LIBS) સાધન દ્વારા ચંદ્રની સપાટી પર સલ્ફર (S) ની હાજરીની પુષ્ટિ કરવામાં આવી છે.

લેસર-ઇન્ડ્યુસ્ડ બ્રેકડાઉન સ્પેક્ટ્રોસ્કોપી (LIBS) વિશે

- આ સાધને દક્ષિણ ધ્રુવની નજીક ચંદ્રની સપાટીની મૂળભૂત રચનાનું પ્રથમ વખત મૂળભૂત રીતે માપન કર્યું છે.
- **કાર્યપ્રણાલી:**
- તે એક વૈજ્ઞાનિક તકનીક છે જે સામગ્રીની રચનાને તીવ્ર લેસર પલ્સના સંપર્કમાં લાવી તેનું વિશ્લેષણ કરે છે.
- ઉચ્ચ-ઊર્જા ધરાવતા લેસર પલ્સ ખડક અથવા માટી જેવા પદાર્થની સપાટી પર કેન્દ્રિત હોય છે.
- લેસર પલ્સ અત્યંત ગરમ અને સ્થાનિક પ્લાઝ્મા પેદા કરે છે.
- એકત્રિત પ્લાઝ્મા લાઇટ સ્પેક્ટ્રાલી ઉકેલાય છે અને ચાર્જ કમ્પ્લેડ ડિવાઇસીસ જેવા ડિટેક્ટર દ્વારા ડિટેક્ટ કરવામાં આવે છે.
- જ્યારે દરેક તત્વ પ્લાઝ્મા સ્થિતિમાં હોય ત્યારે પ્રકાશની તરંગલંબાઇના લાક્ષણિક સમૂહને દર્શાવે છે, તેના પરથી સામગ્રીની મૂળભૂત રચના નક્કી કરવામાં આવે છે.
- **મુખ્ય તારણો:** ગ્રાફિકલી રીતે રજૂ કરવામાં આવેલા પ્રારંભિક વિશ્લેષણમાં ચંદ્રની સપાટી પર એલ્યુમિનિયમ (Al), સલ્ફર (S), કેલ્શિયમ (Ca), આયર્ન (Fe), ક્રોમિયમ (Cr) અને ટાઇટેનિયમ (Ti)ની હાજરીનો જોવા મળી છે. વધુ માપણીઓમાં મેંગેનીઝ (Mn), સિલિકોન (Si), અને ઓક્સિજન (O)ની હાજરી જોવા મળી છે.
- સલ્ફરની હાજરીના પુરાવા ચંદ્રની રચના અને ઉત્ક્રાંતિની આંતરદૃષ્ટિ જાહેર કરી શકે છે.
- સલ્ફર સામાન્ય રીતે જ્વાળામુખીની પ્રવૃત્તિઓમાંથી ઉદ્દભવે છે, અને ચંદ્ર પર તેની હાજરી ચંદ્રના ઇતિહાસ અને રચના વિશે સંકેતો આપી શકે છે.
- LIBS પેલોડ લેબોરેટરી ફોર ઇલેક્ટ્રો-ઓપ્ટિક્સ સિસ્ટમ્સ (LEOS)/ISRO, બેંગલુરુમાં વિકસાવવામાં આવ્યો છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

CE-20 ક્રાયોજેનિક એન્જિન

- ઇન્ડિયન સ્પેસ રિસર્ચ ઓર્ગેનાઇઝેશનના મહેન્દ્રગિરિમાં લિક્વિડ પ્રોપલ્શન રિસર્ચ સેન્ટર (IPRC) એ તેના 'મિશન ગગનયાન'માં ઉપયોગમાં લેવા માટે ક્રાયોજેનિક રોકેટ એન્જિનનું સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કર્યું છે.

CE-20 ક્રાયોજેનિક એન્જિન વિશે

- તે ઇસરોની પેટાકંપની લિક્વિડ પ્રોપલ્શન સિસ્ટમ્સ સેન્ટર (LPSC) દ્વારા ડિઝાઇન અને વિકસિત કરવામાં આવ્યું છે.
- તે LVM3 લોન્ચ વ્હીકલના ક્રાયોજેનિક અપર સ્ટેજને પાવર આપશે.
- ISRO તેનો ઉપયોગ 2024માં માણસને અવકાશમાં મોકલવા માટે તેના 'મિશન ગગનયાન' માટે કરશે.
- ગેસ-જનરેટર સાયકલ દર્શાવતું તે પ્રથમ ભારતીય ક્રાયોજેનિક એન્જિન છે.
- તે વિશ્વના સૌથી શક્તિશાળી અપર-સ્ટેજ ક્રાયોજેનિક એન્જિનોમાંનું એક છે.
- આ એન્જિન વેક્યૂમમાં 186.36 kNનો નજીવો થ્રસ્ટ વિકસાવે છે.

ક્રાયોજેનિક સ્ટેજ શું છે?

- અત્યંત નીચા તાપમાને પ્રોપેલેન્ટના ઉપયોગ અને તેની સાથે સંકળાયેલી થર્મલ અને માળખાકીય સમસ્યાઓને કારણે ક્રાયોજેનિક તબક્કો તકનીકી રીતે ખૂબ જ જટિલ સિસ્ટમ છે.
- તે પ્રવાહી બળતણ (183 ડિગ્રી સેલ્સિયસ તાપમાને ઓક્સિજન અને -253 ડિગ્રી સેલ્સિયસ તાપમાને હાઇડ્રોજન)નો ઉપયોગ કરે છે, જેને ખૂબ જ નીચા તાપમાને ઠંડુ પાડવામાં આવે છે.
- ક્રાયોજેનિક રોકેટનો તબક્કો વધુ કાર્યક્ષમ છે અને નક્કર અને પૃથ્વી પર સંગ્રહિત પ્રવાહી પ્રોપેલેન્ટ રોકેટ તબક્કાની તુલનામાં તે બળે છે તે દરેક કિલોગ્રામ પ્રોપેલેન્ટ માટે વધુ ભાર પૂરો પાડે છે.

RAMBHA-LP પેલોડ

- તાજેતરમાં, ચંદ્રયાન-3ના લેન્ડર વિક્રમ પરના RAMBHA-LP પેલોડે દક્ષિણ ધ્રુવીય પ્રદેશ પર તેની કુદરતી સ્થિતિમાં સરફેસ-બાઉન્ડ મુન પ્લાઝ્મા પર્યાવરણનું પ્રથમ માપન પૂર્ણ કર્યું છે.

RAMBHA-LP પેલોડ વિશે

- RAMBHA-LP (The Radio Anatomy of Moon Bound Hypersensitive ionosphere and Atmosphere) - - Langmuir Probe, જેનું નામ અમેરિકન રસાયણશાસ્ત્રી અને ભૌતિકશાસ્ત્રી ઇરવિંગ લેંગમુઇરના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે, જેમને રસાયણશાસ્ત્રના નોબેલ પારિતોષિકથી નવાજવામાં આવ્યા હતા, તે એક એવું ઉપકરણ છે જેનો ઉપયોગ પ્લાઝ્માની લાક્ષણિકતા ચકાસવા માટે થાય છે.
- પ્રોબ કોઈ પણ વિક્ષેપ વિના કામ કરે છે, જેનો હેતુ ચંદ્રના સમગ્ર દિવસ દરમિયાન નજીકના સપાટીના પ્લાઝ્મા વાતાવરણમાં થતા ફેરફારોનું અન્વેષણ કરવાનો છે.
- આ ડિવાઇસમાં ચંદ્રયાન-3ના અપર ડેક સાથે જોડાયેલા 1 મીટરની બૂમ પર લગાવવામાં આવેલું 5 સેમીનું મેટાલિક ગોળાકાર પ્રોબ આપવામાં આવ્યું છે.
- તેનું નેતૃત્વ સ્પેસ ફિઝિક્સ લેબોરેટરી (SPL), વિક્રમ સારાભાઈ સ્પેસ સેન્ટર (VSSC), તિરુવનંતપુરમ દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.

મુખ્ય તારણો

- પ્રારંભિક મૂલ્યાંકન સૂચવે છે કે ચંદ્રની સપાટીની નજીક પ્લાઝ્મા પ્રમાણમાં વિરલ છે.
- તે ઘન મીટર દીઠ આશરે 5 થી 30 મિલિયન ઇલેક્ટ્રોન સુધીની સંખ્યા ઘનતા ધરાવે છે.
- આ મૂલ્યાંકન ખાસ કરીને ચંદ્ર દિવસના પ્રારંભિક તબક્કા સાથે સંબંધિત છે.

MQ-9B પ્રિડેટર ડ્રોન

- ભારતે ઔપચારિક રીતે યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ પાસેથી 31 MQ-9B રીપર અથવા પ્રિડેટર-B ડ્રોન ખરીદવાની વિનંતી કરી છે.
- આ ડ્રોન, તેમના હથિયાર પેકેજો, ગ્રાઉન્ડ કંટ્રોલ સિસ્ટમ્સ અને સાધનો સહિત, એક નોંધપાત્ર શસ્ત્ર સોદાનો ભાગ છે.
- જનરલ એટોમિક્સ દ્વારા ભારતમાં એસેમ્બલ કરવામાં આવનાર આ વિશાળ ઊંચાઈવાળા, લાંબા સમય સુધી સહનશક્તિ ધરાવતા ડ્રોનને આગામી છથી સાત વર્ષમાં સશસ્ત્ર દળોમાં સામેલ કરવામાં આવશે.
- તેઓ ગુપ્ત માહિતી, સર્વેલન્સ અને જાસૂસી મિશન માટે ડિઝાઇન કરવામાં આવ્યા છે અને હવાથી જમીન પર મિસાઇલો અને સ્માર્ટ બોમ્બથી સજ્જ છે.

C-295 MW એરક્રાફ્ટ

- તાજેતરમાં, ભારતીય વાયુસેનાને સ્પેન ખાતેના સેવિલેમાં એરબસ તરફથી પ્રથમ C-295MW ટ્રાન્સપોર્ટ એરક્રાફ્ટ મળ્યું હતું.

C-295 MW એરક્રાફ્ટ વિશે

- તે 5-10 ટન ક્ષમતાનું પરિવહન વિમાન છે.
- તે ભારતીય વાયુસેના (IAF)માં 1960ના દાયકામાં ખરીદેલા લેગસી એવરો એરક્રાફ્ટનું સ્થાન લેશે.
- તે બહુમુખી અને કાર્યક્ષમ વ્યૂહાત્મક પરિવહન વિમાન છે જે સંખ્યાબંધ વિવિધ મિશન કરી શકે છે.
- કોન્ટ્રાક્ટ હેઠળ, 16 એરક્રાફ્ટ ફ્લાય-અવે કંડિશનમાં સેવિલેથી આવશે, જ્યારે 40 એરબસ દ્વારા ટાટા એડવાન્સ્ડ સિસ્ટમ લિમિટેડ (TASL) સાથે સંયુક્ત રીતે બનાવવામાં આવશે.

વિશેષતા:

- એરક્રાફ્ટ, 11 કલાક સુધીની ઉડાન સહનશક્તિ સાથે, તમામ હવામાન પરિસ્થિતિઓમાં બહુ-ભૂમિકા કામગીરી કરી શકે છે.
- તે રણથી દરિયાઇ વાતાવરણમાં નિયમિત રીતે દિવસ અને રાત્રિના લડાઇ મિશનનું સંચાલન કરી શકે છે.
- તે ટૂંકી, તૈયારી વિનાની એરસ્ટ્રીપ્સ પર પણ કામ કરી શકે છે કારણ કે તે શોર્ટ ટેક-ઓફ અને લેન્ડિંગ (STOL) માટે સક્ષમ છે.
- તેમાં ઝડપી પ્રતિક્રિયા અને સૈનિકો અને કાર્ગોને પેરા ડ્રોપ કરવા માટે પાછળનો રેમ્પ ડોર છે. અર્ધ-તૈયાર સપાટીઓ પરથી ટૂંકું ટેક-ઓફ/લેન્ડ તેની અન્ય વિશેષતા છે.
- તેને એર ટેન્કરમાં રૂપાંતરિત કરી શકાય છે જે અલગ કરી શકાય તેવી રિફ્યુઅલિંગ કીટ ઉમેરીને ફિક્સ અને રોટરી વિંગ રીસીવરોને 6,000 કિલો ગેસોલિન પહોંચાડી શકે છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- **એરબોર્ન અર્લી વોર્નિંગ (AEW):** તેના એરબોર્ન અર્લી વોર્નિંગ વેરિઅન્ટમાં એરસ્પેસનું સંપૂર્ણ ચિત્ર આપવા માટે તેમાં 360-ડિગ્રી કવરેજ સાથે અત્યાધુનિક રડાર છે.
- **વોટર-બોમ્બર:** C-295 એક શક્તિશાળી વોટર બોમ્બરમાં રૂપાંતરિત થઈ શકે છે જે લવચીક રોલ-ઓન/રોલ-ઓફ સિસ્ટમને કારણે 7,000 લિટર પાણીથી જંગલની આગને કાબૂમાં કરી શકે છે.
- તે ક્લોઝ-એર-સપોર્ટ ઓપરેશનથી સજ્જ છે જે મલ્ટી-મિશન રડાર સાથે ઇન્ટેલિજન્સ સર્વેલન્સ એન્ડ રિકોનિસન્સ (ISR)નો ઉપયોગ કરે છે જેને હથિયાર પણ બનાવી શકાય છે.
- એરક્રાફ્ટનો ઉપયોગ અકસ્માત અથવા તબીબી સ્થળાંતર તેમજ એરડ્રોપિંગ લોડ અને પેરાટ્રૂપર્સ માટે કરી શકાય છે.
- તે વિશેષ મિશન, આપત્તિ રાહત કામગીરી અને દરિયાઈ પેટ્રોલિંગની જવાબદારીઓ સંભાળવા માટે સજ્જ છે.

આઇફોન 15 સિરીઝમાં ISRO-પ્રમાણિત GPS ટેક્નોલોજી

- તાજેતરમાં Appleએ નવા iPhone 15 Pro મોડલ્સમાં ભારતના સ્વદેશી GPS વૈકલ્પિક, NavIC માટે સમર્થન ઉમેર્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- Appleના iPhone 15 Pro અને iPhone 15 Pro Max એ કંપનીના નવીનતમ ફ્લેગશિપ સ્માર્ટફોન છે, અને તેઓ નવા બ્રશ કરેલ ટાઇટેનિયમ ફ્રેમ, શક્તિશાળી A16 બાયોનિક ચિપ અને વધુ અદ્યતન કેમેરા સિસ્ટમ સહિત અનેક નોંધપાત્ર અપગ્રેડ સાથે આવે છે.
- જો કે, સૌથી નોંધપાત્ર ફેરફારોમાંનો એક એ છે કે તેમાં ચોકસાઇવાળા ડ્યુઅલ-ફ્રિક્વન્સી GPSનું સંકલન કરવામાં આવ્યું છે, જેમાં નાવિક, ઇન્ડિયન રિજનલ નેવિગેશન સેટેલાઇટ સિસ્ટમ (IRNSS) માટેના સપોર્ટનો સમાવેશ થાય છે.

NavIC શું છે?

- NavIC એ ભારતીય અવકાશ સંશોધન સંસ્થા (ISRO) દ્વારા વિકસિત પ્રાદેશિક નેવિગેશન સેટેલાઇટ સિસ્ટમ છે. તેમાં સાત ઉપગ્રહો જીઓસ્ટેશનરી અને ઝુકાવાયેલી જીઓસિંક્રોનસ ભ્રમણકક્ષામાં છે, જે ભારત અને તેની સરહદોની બહાર 1,500 કિલોમીટર સુધી વિસ્તરેલા પ્રદેશ પર કવરેજ પ્રદાન કરે છે.

NavIC બે સેવાઓ પ્રદાન કરે છે

- **નાગરિક વપરાશકર્તાઓ માટે સ્ટાન્ડર્ડ પોઝિશન સર્વિસ (SPS):** SPS કવરેજ વિસ્તારમાં નાગરિક વપરાશકર્તાઓને ચોક્કસ સ્થિતિ અને સમયની માહિતી પ્રદાન કરે છે. તે 20 મીટર કરતાં વધુ સારી સ્થિતિની ચોકસાઈ અને 50 નેનોસેકન્ડ કરતાં વધુ સારી સમયની ચોકસાઈ પ્રાપ્ત કરે છે.
- **વ્યૂહાત્મક વપરાશકર્તાઓ માટે પ્રતિબંધિત સેવા (RS):** RS એ વધુ ચોક્કસ સેવા છે જે અધિકૃત વપરાશકર્તાઓ માટે ઉપલબ્ધ છે. તે 5 મીટર કરતાં વધુ સારી સ્થિતિની ચોકસાઈ અને 10 નેનોસેકન્ડ કરતાં વધુ સારી સમયની ચોકસાઈ પ્રદાન કરે છે.

NavIC એકીકરણ શા માટે મહત્વપૂર્ણ છે?

- iPhone 15 Pro શ્રેણીમાં NavICનું એકીકરણ એ ભારતીય અને વૈશ્વિક બંને વપરાશકર્તાઓ માટે નોંધપાત્ર વિકાસ છે.
- ભારતીય વપરાશકર્તાઓ માટે, તે તેમને સિસ્ટમની ઉચ્ચ સચોટતા અને વિશ્વસનીયતાથી લાભ મેળવવાની મંજૂરી આપશે, ખાસ કરીને એવા વિસ્તારોમાં જ્યાં GPS કવરેજ નબળું છે અથવા અવિશ્વસનીય છે.
- NavICનો ઉપયોગ નેવિગેશન, મેપિંગ અને ટ્રેકિંગ જેવી વધુ ચોક્કસ સ્થાન-આધારિત સેવાઓ પ્રદાન કરવા માટે પણ થઈ શકે છે.
- વૈશ્વિક વપરાશકર્તાઓ માટે, NavICનું એકીકરણ એ બહુવિધ GNSS સિસ્ટમોને સમર્થન આપવા માટે Appleની પ્રતિબદ્ધતાની નિશાની છે.
- આ મહત્વપૂર્ણ છે કારણ કે તે GNSS-આધારિત એપ્લિકેશન્સની મજબૂતાઈ અને વિશ્વસનીયતાને સુધારવામાં મદદ કરી શકે છે.

યોજના/પોર્ટલ/રિપોર્ટ

પૂર્ણા ટાઈડલ રેગ્યુલેટર ડેમ પ્રોજેક્ટ

- તાજેતરમાં નવસારીના કસ્બાપાર ખાતે પૂર્ણા નદી પર નિર્માણ પામનાર 'પૂર્ણા ટાઈડલ રેગ્યુલેટર ડેમ પ્રોજેક્ટ'નું મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે ખાતમુહૂર્ત કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- નવસારી જિલ્લાના કસ્બાપાર ખાતે પૂર્ણા નદી પર 110 કરોડ રૂપિયાના ખર્ચે નિર્માણ પામનાર 'પૂર્ણા ટાઈડલ રેગ્યુલેટર ડેમ પ્રોજેક્ટ'નું મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે આજે ખાતમુહૂર્ત કર્યું. આ કાર્યક્રમમાં, મુખ્યમંત્રીએ 195 કરોડ રૂપિયાના વિવિધ પ્રકલ્પોનું ખાતમુહુર્ત અને લોકાર્પણ કર્યું.
- આ પ્રસંગે સંબોધન કરતાં, મુખ્યમંત્રીએ જણાવ્યું કે, પૂર્ણા નદીનું જળ નવસારી જિલ્લાના 'વિકાસનું અમૃત બનશે. તેમણે કહ્યું કે, આ પ્રોજેક્ટથી 18 કિમી લંબાઈનું વિશાળ જળાશય બનશે અને પચ્ચીસો પચાસ લાખ ઘન ફુટ મીઠા પાણીનો સંગ્રહ થશે. આ પ્રોજેક્ટ થકી નવસારી શહેર અને આસપાસના 21 ગામોના નાગરિકોને પીવાનું અને 4200 એકર જમીનને સિંચાઈનું પાણી ઉપલબ્ધ થશે તેમ પણ શ્રી પટેલે જણાવ્યું હતું.
- મુખ્યમંત્રીના હસ્તે આ કાર્યક્રમમાં અંબિકા નદી ઉપર ડુબાઉ પુલના સ્થાને 39 કરોડ રૂપિયાના ખર્ચે નવનિર્મિત હાઈલેવલ બ્રિજનું લોકાર્પણ પણ કરવામાં આવ્યું. આ ઉપરાંત, આજે ખાતમુહૂર્ત કરાયેલા અન્ય વિકાસકામોમાં ચીખલી ખાતે 36 કરોડના ખર્ચે 100 બેડની સબડિસ્ટ્રીક્ટ હોસ્પિટલ અને જલાલપોર તાલુકાના અબ્રામા ખાતે સ્પોર્ટ્સ કોમ્પલેક્ષનો સમાવેશ થાય છે.

SATHI પોર્ટલ અને મોબાઈલ એપ

- તાજેતરમાં કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર સિંહ તોમરે SATHI નામના નવા ઓનલાઈન પ્લેટફોર્મ અને મોબાઈલ એપ્લિકેશનનું અનાવરણ કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રી, નરેન્દ્ર સિંહ તોમરે, બીજ ઉત્પાદન, ગુણવત્તાની ઓળખ અને પ્રમાણપત્રના મુદ્દાઓને સંબોધવા માટે SATHI (સીડ ટ્રેસેબિલિટી, ઓથેન્ટિકેશન અને હોલિસ્ટિક ઇન્વેન્ટરી) નામના નવા ઑનલાઇન પ્લેટફોર્મ અને મોબાઇલ એપ્લિકેશનનું અનાવરણ કર્યું છે.
- પ્લેટફોર્મ ઉત્તમ બીજ-સમૃદ્ધ કિસાન યોજના હેઠળ વિકસાવવામાં આવ્યું છે.

સાથી પોર્ટલ વિશેના મુખ્ય મુદ્દાઓ

- SATHI પોર્ટલને બીજ ઉત્પાદન, ગુણવત્તાની ઓળખ અને પ્રમાણપત્ર સંબંધિત મુદ્દાઓને ઉકેલવા તરફ એક ક્રાંતિકારી પગલું માનવામાં આવે છે.
- બિયારણ, જંતુનાશકો, ખાતરો અને સિંચાઈ એ કૃષિમાં આવશ્યક પરિબળો છે, અને હલકી ગુણવત્તાવાળા અથવા બનાવટી બિયારણ વૃદ્ધિ અને ઉત્પાદન પર નકારાત્મક અસર કરી શકે છે.
- SATHI પોર્ટલ અને મોબાઇલ એપનો ઉપયોગ ગુણવત્તાયુક્ત બીજ ઉત્પાદન અને પ્રમાણપત્ર સુનિશ્ચિત કરવામાં મદદ કરશે.

એગ્રીફૂડ સિસ્ટમ્સમાં મહિલાઓની સ્થિતિ પર FAO રિપોર્ટ

- એગ્રીફૂડ સિસ્ટમ્સમાં મહિલાઓની સ્થિતિ: તાજેતરમાં આ FAO રિપોર્ટ FAOના સમાવેશી ગ્રામીણ પરિવર્તન અને જાતિ સમાનતા વિભાગ (ESP) દ્વારા બનાવવામાં આવ્યો છે.
- એગ્રીફૂડ સિસ્ટમ્સમાં મહિલાઓની સ્થિતિ: FAO રિપોર્ટ
- આ અહેવાલ, સ્ટેટ ઓફ ફૂડ એન્ડ એગ્રીકલ્ચર (SOFA) 2010-11ના કૃષિ ક્ષેત્રે મહિલાઓ પરના અહેવાલ પછી આ પ્રકારનો પ્રથમ અહેવાલ છે.
- તે કૃષિ-ખાદ્ય પ્રણાલીઓમાં કામ કરતી મહિલાઓની પરિસ્થિતિનું વ્યાપક વિહંગાવલોકન આપે છે, જેમાં ફક્ત કૃષિ સિવાય ઉત્પાદનથી લઈને વિતરણ અને વપરાશ સુધીના પાસાઓનો સમાવેશ થાય છે.

મહત્વના મુદ્દા

- કૃષિ અને ખાદ્ય પ્રણાલીઓ વિશ્વભરમાં પુરૂષો અને સ્ત્રીઓ બંને માટે નોંધપાત્ર રોજગારીની તકો પૂરી પાડે છે, જેમાં 36% કાર્યકારી મહિલાઓ અને 38% કાર્યકારી પુરુષો આ ક્ષેત્રમાં કાર્યરત છે.
- જો કે, 2005થી પ્રાથમિક કૃષિ ઉત્પાદનમાં રોજગારમાં લગભગ 10%નો ઘટાડો થયો છે, જેણે બંને જાતિઓને અસર કરી છે.
- મહિલાઓ આ ક્ષેત્રમાં પાર્ટ-ટાઇમ અથવા નબળા હોદ્દા પર કામ કરે તેવી શક્યતા વધારે છે, અને સમાન કદના પુરુષો અને મહિલાઓ દ્વારા સંચાલિત ખેતરો વચ્ચે જમીનની ઉત્પાદકતામાં 24% લિંગ તફાવત છે.
- મત્સ્યઉદ્યોગ અને જળચરઉછેરના પ્રાથમિક ક્ષેત્રમાં, તમામ કામદારોમાં 21% મહિલાઓ છે, અને સમગ્ર જળચર મૂલ્ય શૃંખલામાં લગભગ અડધા કામદારો (લણણી પહેલા અને પછીની લણણી સહિત) મહિલાઓ છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- ઘણા દેશોમાં પુરુષોની તુલનામાં મહિલાઓ તેમની આજીવિકા માટે એગ્રિફૂડ સિસ્ટમ પર વધુ આધાર રાખે છે, જેમાં ઉપ-સહારા આફ્રિકામાં 66% અને દક્ષિણ એશિયામાં 71% મહિલાઓ આ ક્ષેત્રમાં છે.
- લિંગ વેતનનો તફાવત પણ પ્રચલિત છે, જેમાં કૃષિમાં વેતન રોજગારમાં મહિલાઓ પુરુષો દ્વારા કમાયેલા દરેક ડોલર દીઠ 82 સેન્ટ કમાય છે.
- ટકાઉ વિકાસ ધ્યેય સૂચક 5.a.1 પર અહેવાલ આપતા મોટાભાગના દેશોમાં પુરૂષો કરતાં મહિલાઓ પાસે ખેતીની જમીન પર ઓછી માલિકી અને સુરક્ષિત કાર્યકાળના અધિકારો છે.

કોચી વોટર મેટ્રો

- તાજેતરમાં વડાપ્રધાન દ્વારા કેરળમાં કોચી વોટર મેટ્રો પ્રોજેક્ટના પ્રથમ તબક્કાનું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું.
- કોચી વોટર મેટ્રો પ્રોજેક્ટ ભારતમાં પરિવહનમાં ક્રાંતિ લાવશે તેવું કહેવાય છે કારણ કે તે દેશની તેના પ્રકારની પ્રથમ વોટર મેટ્રો સિસ્ટમ છે.

કેરળમાં દસ ટાપુ સમુદાયોનું જોડાણ

- કોચી વોટર મેટ્રો પ્રોજેક્ટનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય કેરળના શહેરના દસ ટાપુ સમુદાયોને મુખ્ય ભૂમિ સાથે જોડવાનો છે, જેના પરિણામે મુસાફરીનો સમય ઓછો અને વધુ ખર્ચ-અસરકારક પરિવહન થાય છે.
- આ પ્રોજેક્ટ એક અલગ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ધરાવે છે અને એક લાખથી વધુ મુસાફરોને લઈ જવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.
- પ્રોજેક્ટના પ્રારંભિક તબક્કા દરમિયાન, તે 34,000થી વધુ મુસાફરોને પરિવહન કરે તેવી અપેક્ષા છે.
- મેટ્રો સિસ્ટમ પૂર્ણ થયા પછી, આ સંખ્યામાં નોંધપાત્ર વધારો થવાની આગાહી છે, જે દરરોજ 1.5 લાખ મુસાફરો સુધી પહોંચશે.

આધુનિક ફેરી ટ્રાન્સપોર્ટ પ્રોજેક્ટ

- કોચી વોટર મેટ્રો એ આધુનિક ફેરી ટ્રાન્સપોર્ટ પ્રોજેક્ટ છે જેમાં ગ્રેટર કોચીના 16 રૂટ પર ચાલતી અસંખ્ય બોટનો સમાવેશ થાય છે.
- અધતન સલામતી ઉપકરણો અને અધતન ટેકનોલોજીથી સજ્જ, ફેરી સરળ મુસાફરી અને વધુ કાર્યક્ષમ મુસાફરી અનુભવોની ખાતરી આપે છે.
- કોચી વોટર મેટ્રોની બોટ બેટરીથી ચાલે છે અને દરેક રૂટને પાર કરવા માટે માત્ર 10થી 20 મિનિટની જરૂર પડે છે.
- નવીન તકનીકનો સમાવેશ પ્રતિકૂળ હવામાન પરિસ્થિતિઓમાં પણ સરળ સફરને સક્ષમ બનાવે છે.

38 સ્ટેશનો અને 78 ફેરી બોટ

- પ્રોજેક્ટ પૂર્ણ થયા પછી, સિસ્ટમમાં કુલ 38 સ્ટેશનો અને 78 ફેરી બોટ હશે.
- આ પ્રોજેક્ટનો કુલ ખર્ચ રૂ. 1137 કરોડ, જેને કેરળ રાજ્ય સરકાર અને KWF નામની જર્મન ફંડિંગ એજન્સી દ્વારા ધિરાણ આપવામાં આવી રહ્યું છે.

PM ગતિશક્તિ રાષ્ટ્રીય માસ્ટર પ્લાન

- તાજેતરમાં 16મા સિવિલ સર્વિસ ડે સેલિબ્રેશનમાં વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ 'ઈનોવેશન' કેટેગરીમાં PM ગતિ શક્તિ રાષ્ટ્રીય માસ્ટર પ્લાનને એક્સેલન્સ ઇન પબ્લિક એડમિનિસ્ટ્રેશન-2022 એવોર્ડ એનાયત કર્યો હતો.

અગત્યના તથ્યો

- આ યોજના ઓક્ટોબર 2021માં લોજિસ્ટિક્સ ખર્ચ ઘટાડવા અને જટિલ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સને સુવ્યવસ્થિત કરવા માટે શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- આ એવોર્ડ દેશના ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરમાં સુધારો કરવા માટેની યોજનાના નવીન અભિગમ અને જાહેર વહીવટ પર તેની અસરને માન્યતા આપે છે.
- વડાપ્રધાને સિંગલ પ્લેટફોર્મનો ઉપયોગ કરવાના મહત્વ પર ભાર મૂક્યો હતો જે તમામ માળખાગત માહિતીને એકીકૃત કરે છે અને ખાસ કરીને સામાજિક ક્ષેત્રમાં પ્રોજેક્ટને વધુ સારી રીતે આયોજન અને અમલમાં મૂકે છે.
- તેમણે ઉમેર્યું હતું કે PM ગતિ શક્તિ નાગરિકોની જરૂરિયાતોને ઓળખવામાં, શિક્ષણના પડકારોનો સામનો કરવામાં અને વિભાગો, જિલ્લાઓ અને બ્લોક્સ વચ્ચે સંચાર વધારવામાં મદદ કરશે, જે ભવિષ્યની વ્યૂહરચનાઓના વિકાસ તરફ દોરી જશે.

PM ગતિશક્તિ વિશે

- PM ગતિશક્તિ એ ભારત સરકાર દ્વારા ઓક્ટોબર 2021માં શરૂ કરવામાં આવેલ રાષ્ટ્રીય માસ્ટર પ્લાન છે.
- આ યોજનાનો હેતુ રોડ, રેલ્વે, બંદરો, એરપોર્ટ અને ટેલિકોમ સહિતના નિર્ણાયક ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સને સુવ્યવસ્થિત કરવાનો અને લોજિસ્ટિક્સ ખર્ચ ઘટાડવાનો છે.
- માસ્ટર પ્લાન બહેતર આયોજન અને અમલીકરણની સુવિધા માટે તમામ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર-સંબંધિત ડેટાને એક પ્લેટફોર્મમાં એકીકૃત કરે છે.
- આ યોજના વિભાગો, જિલ્લાઓ અને બ્લોક્સ વચ્ચે સંચાર સુધારીને અને નાગરિકોની જરૂરિયાતોને ઓળખીને ભવિષ્યની વ્યૂહરચનાઓના વિકાસમાં યોગદાન આપવાનો ઇરાદો ધરાવે છે.
- ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર, આર્થિક અને સામાજિક ક્ષેત્રના લાઇન મંત્રાલયો અને તમામ 36 રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો સહિત 30થી વધુ કેન્દ્રીય મંત્રાલયો અથવા વિભાગો રાષ્ટ્રીય માસ્ટર પ્લાનમાં જોડાયા છે.

Indiahandmade પોર્ટલ

- ઇન્ડિયાહેન્ડમેડ પોર્ટલ એ ભારત સરકાર દ્વારા કારીગરો અને વણકરોને તેમના ઉત્પાદનો સીધા ગ્રાહકોને વેચવા માટે પ્લેટફોર્મ પ્રદાન કરીને સશક્તિકરણ કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે શરૂ કરવામાં આવેલ એક ઈ-કોમર્સ પોર્ટલ છે.
- આ પહેલ સ્થાનિક કારીગરો અને કારીગરોને પ્રોત્સાહન આપવા અને "વોકલ ફોર લોકલ" ચળવળને સમર્થન આપવાના સરકારના પ્રયાસોનો એક ભાગ છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

કારીગરો અને વણકરો માટેનું પ્લેટફોર્મ

- ઈન્ડિયાહેન્ડમેઈડ પોર્ટલ કારીગરો અને વણકરોને તેમના ઉત્પાદનોને વ્યાપક ગ્રાહક આધાર સમક્ષ પ્રદર્શિત કરવા માટે એક પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડે છે.
- પોર્ટલ દ્વારા 35 લાખથી વધુ હેન્ડલૂમ વણકરોના ઉત્પાદનો અને 27 લાખથી વધુ હસ્તકલા કારીગરોના ઉત્પાદનો સીધા ગ્રાહકોને ઉપલબ્ધ થયા છે.
- ગ્રાહકો કુશળ કારીગરો દ્વારા કપડાં, ઘરની સજાવટ, જ્વેલરી, એસેસરીઝ અને અન્ય હાથથી બનાવેલી વસ્તુઓ સહિત વિવિધ ઉત્પાદનો શોધી શકે છે.
- તે કારીગરો અને વણકરોને એક સામાન્ય પ્લેટફોર્મ દ્વારા સીધા ખરીદદારો સાથે જોડે છે, વચેટિયાઓની જરૂરિયાતને દૂર કરે છે અને કારીગરો અને વણકરોને તેમના ઉત્પાદનો માટે યોગ્ય મૂલ્ય મળે તેની ખાતરી કરે છે.

ઇ-આંત્રપ્રિન્યોરશિપ માટેની તકો

- ઇન્ડિયા હેન્ડમેઇડ પોર્ટલ વણકર અને કારીગરોને ભાવિ ઇ-ઉદ્યોગ સાહસિક બનવાની તક આપે છે.
- કુલ 62 લાખ વણકરો અને કારીગરો તેમની પહોંચ વિસ્તારવા અને મોટા ગ્રાહક આધાર સુધી પહોંચવા માટે પોર્ટલનો લાભ લઈ શકે છે.
- આ પોર્ટલ વિક્રેતાઓને નોંધણીથી લઈને ઓર્ડરની પરિપૂર્ણતા સુધી મફત હેન્ડહોલ્ડિંગ પ્રદાન કરે છે, તેમને લોજિસ્ટિક્સ, ચુકવણીઓ અને ઓનલાઈન વેચાણના અન્ય પાસાઓમાં મદદ કરે છે.
- આનાથી વણકરો અને કારીગરોને સફળ ઇ-ઉદ્યોગ સાહસિકો બનવા અને તેમના વ્યવસાયને વધારવા માટે જરૂરી સાધનો અને સમર્થન સાથે સશક્ત બનાવે છે.

વૈશ્વિક લશ્કરી ખર્ચમાં ભારત ચોથા ક્રમે: SIPRI રિપોર્ટ

- તાજેતરમાં બહાર પાડવામાં આવેલ SIPRI રિપોર્ટ અનુસાર વૈશ્વિક લશ્કરી ખર્ચમાં ભારત વિશ્વમાં ચોથા ક્રમે છે.
- અહેવાલ વિશે
- **દ્વારા પ્રકાશિત** :- સ્ટોકહોમ ઇન્ટરનેશનલ પીસ રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ (SIPRI)
- **અહેવાલની થીમ:** - સમગ્ર વિશ્વમાં લશ્કરી ખર્ચ (Military Spending across the Globe)

મુખ્ય તારણો

- **a) વૈશ્વિક:**
- સ્ટોકહોમ ઇન્ટરનેશનલ પીસ રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ (SIPRI) અનુસાર, વૈશ્વિક સૈન્ય ખર્ચ 2240 અબજ ડોલરની નવી વિક્રમી સપાટીએ પહોંચ્યો છે, જે 2022માં વાસ્તવિક દ્રષ્ટિએ 3.7 ટકાનો વધારો થયો છે.
- યુરોપમાં ઓછામાં ઓછા 30 વર્ષોમાં લશ્કરી ખર્ચમાં સૌથી નોંધપાત્ર વાર્ષિક ધોરણે વધારો જોવા મળ્યો છે.
- યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ, ચીન અને રશિયા, જે ત્રણ સૌથી મોટા લશ્કરી ખર્ચકર્તા છે, તેમણે 2022માં કુલ વૈશ્વિક સૈન્ય ખર્ચમાં 56% ફાળો આપ્યો હતો.
- **b) ભારત:**
- વર્ષ 2022માં ભારતનો સૈન્ય ખર્ચ 81.4 અબજ ડોલર હતો, જે વિશ્વમાં ચોથા નંબરનો સૌથી વધુ ખર્ચ છે. જે પાછલા વર્ષના ખર્ચની તુલનામાં 6 ટકાનો વધારો દર્શાવે છે.
- **અહેવાલની વિશેષતાઓ**
- **1) ટોપ 5 રેન્ક:-**
  1. યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ
  2. ચીન
  3. રશિયા
  4. ભારત
  5. સાઉદી અરેબિયા
- **2) રેન્કિંગના પરિમાણો:** સંરક્ષણ પર અંદાજપત્રીય ખર્ચ
- **3) પાછલા વર્ષમાં ભારતનો ક્રમ:** રશિયન ખર્ચમાં નોંધપાત્ર વધારાને કારણે ત્રીજો.

પ્રથમ વોટરબોડી સેન્સસ

- તાજેતરમાં જલ શક્તિ મંત્રાલયે જળ સંસ્થાઓની પ્રથમ વસ્તી ગણતરી બહાર પાડી છે, જેમાં જાણવા મળ્યું છે કે પશ્ચિમ બંગાળમાં ભારતમાં સૌથી વધુ જળાશયો છે, જ્યારે સિક્કિમમાં સૌથી ઓછા છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ વસ્તી ગણતરી જલ શક્તિ મંત્રાલય દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલી સિંચાઈ વસ્તી ગણતરી યોજના હેઠળ 6ઠ્ઠી લઘુ સિંચાઈ વસ્તી ગણતરી સાથે સંકલન કરીને હાથ ધરવામાં આવી હતી.

મુખ્ય વિગતો

- જલ શક્તિ મંત્રાલય દ્વારા કરવામાં આવેલ જળ સંસ્થાઓની વસ્તી ગણતરી મુજબ, પશ્ચિમ બંગાળમાં ભારતમાં સૌથી વધુ જળાશયો છે, જેમાં 7.47 લાખ જળાશયો છે.
- સિક્કિમમાં સૌથી ઓછા જળાશયો છે, જેમાં માત્ર 134 છે.
- દેશના 24.24 લાખ જળાશયોમાંથી 97.1 ટકા અથવા 23.55 લાખ ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં છે અને માત્ર 2.9 ટકા અથવા 69,485 શહેરી વિસ્તારોમાં છે.
- જળાશયોમાં જળ સંસ્થાનોનો હિસ્સો 59.5 ટકા છે, ત્યારબાદ ટાંકીઓ (15.7 ટકા), જળાશયો (12.1 ટકા), જળ સંરક્ષણ યોજનાઓ/પરકોલેશન ટાંકીઓ/ચેક ડેમ (9.3 ટકા), તળાવો (0.9 ટકા) અને અન્ય (2.5 ટકા).
- ગણતરી મુજબ આંધ્ર પ્રદેશમાં સૌથી વધુ સંખ્યામાં ટાંકીઓ છે, જ્યારે તમિલનાડુમાં સૌથી વધુ તળાવો છે.
- ઉપરાંત મહારાષ્ટ્ર જળ સંરક્ષણ યોજનાઓ લાગુ કરવામાં અગ્રેસર રાજ્ય છે.
- 83.7 ટકા જળ સંસ્થાઓ મત્સ્યઉછેર, સિંચાઈ, ભૂગર્ભજળ રિચાર્જ અને ઘરેલું/પીવાના હેતુઓ માટે ઉપયોગમાં લેવાય છે.
- 55.2 ટકા જળ સંસ્થાઓ ખાનગી સંસ્થાઓની માલિકીની છે, જ્યારે 44.8 ટકા જાહેર માલિકીના ક્ષેત્રમાં છે.
- ગણતરીમાં પ્રથમ વખત જળ સંસ્થાઓના અતિક્રમણ અંગેની માહિતી પણ એકત્ર કરવામાં આવી હતી, જે દર્શાવે છે કે 1.6 ટકા જળાશયો અતિક્રમિત છે, જેમાં 95.4 ટકા ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં અને 4.6 ટકા શહેરી વિસ્તારોમાં છે.

વર્લ્ડ બેંક લોજિસ્ટિક પર્ફોર્મન્સ ઈન્ડેક્સ

- ભારતે વિશ્વ બેંકના લોજિસ્ટિક્સ પર્ફોર્મન્સ ઇન્ડેક્સમાં નોંધપાત્ર છલાંગ લગાવી છે, ભારત 2023ના રેન્કિંગમાં 139 દેશોમાંથી છ સ્થાન આગળ વધીને 38મા સ્થાને પહોંચ્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ સુધારો હાર્ડ અને સોફ્ટ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર તેમજ ટેકનોલોજીમાં દેશના નોંધપાત્ર રોકાણનું પરિણામ છે.
- 2018માં, ભારત ઇન્ડેક્સમાં 44મા ક્રમે હતું, અને તેની વર્તમાન સ્થિતિ 2014માં તેના 54મા ક્રમેથી નોંધપાત્ર સુધારો દર્શાવે છે.
- ભારત અને વિશ્વ બેંકનો લોજિસ્ટિક પર્ફોર્મન્સ ઈન્ડેક્સ
- ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સ્કોરમાં ભારત પાંચ સ્થાને વધ્યું છે, જેમાં 2018ના 52મા સ્થાનેથી 2023માં 47મા સ્થાને પહોંચી ગયું છે.
- દેશે આંતરરાષ્ટ્રીય શિપમેન્ટમાં પણ તેનો ક્રમ સુધાર્યો છે, જે 2018માં 44મા ક્રમેથી 2023માં 22મા ક્રમે પહોંચી ગયો છે.
- ભારતની લોજિસ્ટિક્સ ક્ષમતા અને સમાનતામાં પણ સુધારો થયો છે, 2023માં ચાર સ્થાનના ઉછાળા સાથે 48મા સ્થાને છે.
- સમયરેખામાં, ભારતે નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરી છે, રેન્કિંગમાં 17 સ્થાન ઉપર આગળ વધ્યું છે.
- દેશે તેની ટ્રેકિંગ અને ટ્રેસિંગ ક્ષમતાઓમાં પણ સુધારો કર્યો છે, જે 2023માં ત્રણ સ્થાન આગળ વધીને 38મા ક્રમે છે.
- રિપોર્ટમાં ભારતની પ્રગતિનું શ્રેય આધુનિકીકરણ અને ડિજીટલાઇઝેશનને આપવામાં આવ્યું છે, જેણે ભારત જેવી ઉભરતી અર્થવ્યવસ્થાઓને લોજિસ્ટિક્સ ક્ષેત્રમાં અદ્યતન દેશોને આગળ વધારવા સક્ષમ બનાવી છે.
- વિશ્વ બેંકના લોજિસ્ટિક પર્ફોર્મન્સ ઈન્ડેક્સ (LPI) 2023ની મુખ્ય વિશેષતાઓ
- LPI 2023 139 દેશોમાં લોજિસ્ટિક્સ કામગીરીની તુલના પૂરી પાડે છે.
- આ વર્ષના ઇન્ડેક્સમાં, પ્રથમ વખત, મોટા ડેટાસેટ્સ પર આધારિત સૂચકાંકોનો સમાવેશ થાય છે જે વેપારની ઝડપને માપવા માટે શિપમેન્ટને ટ્રૅક કરે છે.
- LPI 2023 મુજબ, સિંગાપોર અને ફિનલેન્ડ લોજિસ્ટિક્સ કામગીરીના સંદર્ભમાં સૌથી કાર્યક્ષમ અને ઉચ્ચ ક્રમાંક ધરાવતા દેશો છે.
- ભારતે તેના લોજિસ્ટિક્સ પ્રદર્શનમાં નોંધપાત્ર સુધારો કર્યો છે, 139 દેશોમાંથી 38મું સ્થાન મેળવ્યું છે અને અગાઉના સૂચકાંકથી છ સ્થાને આગળ આવ્યું છે.

વન અર્થ વન હેલ્થની 6ઠ્ઠી આવૃત્તિ

- તાજેતરમાં વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ વિડિયો કોન્ફરન્સિંગ દ્વારા નવી દિલ્હીના પ્રગતિ મેદાન ખાતે વન અર્થ વન હેલ્થ – એડવાન્ટેજ હેલ્થકેર ઈન્ડિયા–2023 કોન્ફરન્સનું ઉદ્‌ઘાટન અને સંબોધન કર્યું હતું.

વન અર્થ વન હેલ્થ–એડવાન્ટેજ હેલ્થકેર ઈન્ડિયા–2023 કોન્ફરન્સ

- આ કોન્ફરન્સમાં વિશ્વભરના આરોગ્ય મંત્રીઓ તેમજ પશ્ચિમ એશિયા, સાર્ક, આસિયાન અને આફ્રિકન પ્રદેશોના પ્રતિનિધિઓએ હાજરી આપી હતી.
- તેમના સંબોધનમાં, વડાપ્રધાન મોદીએ માનવ સુખાકારી માટે સર્વગ્રાહી આરોગ્યસંભાળ અને સ્વસ્થ ઇકોસિસ્ટમના મહત્વ પર ભાર મૂક્યો હતો.

સ્થિતિસ્થાપક ગ્લોબલ હેલ્થકેર સિસ્ટમ્સ માટે ભારતનું વિઝન

- વડાપ્રધાન મોદીએ 'વન અર્થ, વન ફેમિલી, વન ફ્યુચર' થીમ સાથે G20 પ્રમુખપદની ભારતની સફરને પ્રકાશિત કરી.
- તેમણે આ વિઝનને પરિપૂર્ણ કરવા માટે સ્થિતિસ્થાપક વૈશ્વિક આરોગ્યસંભાળ પ્રણાલીનું મહત્વ સમજાવ્યું.
- તબીબી મૂલ્યની મુસાફરી અને આરોગ્ય કર્મચારીઓની ગતિશીલતા એ તંદુરસ્ત ગ્રહ માટે નિર્ણાયક પરિબળો છે અને વન અર્થ વન હેલ્થ – એડવાન્ટેજ હેલ્થકેર ઈન્ડિયા 2023 કોન્ફરન્સ આ દિશામાં એક નોંધપાત્ર પ્રયાસ છે.

રાષ્ટ્રીય તબીબી ઉપકરણ નીતિ

- તાજેતરમાં ભારત સરકારે તબીબી ઉપકરણો માટેની PLI યોજના અમલમાં મૂકવા અને 4 તબીબી ઉપકરણ પાર્ક સ્થાપવા માટે રાષ્ટ્રીય તબીબી ઉપકરણ નીતિને મંજૂરી આપી છે.

અગત્યના તથ્યો

- ભારત સરકારે તબીબી ઉપકરણ માટેની PLI યોજનાને અમલમાં મૂકવા અને હિમાચલ પ્રદેશ, મધ્ય પ્રદેશ, તમિલનાડુ અને ઉત્તર પ્રદેશમાં 4 તબીબી ઉપકરણો પાર્ક સ્થાપવા માટે રાષ્ટ્રીય તબીબી ઉપકરણ નીતિની મંજૂરી આપી છે.
- હાલમાં, આ યોજના હેઠળ રૂ. 1206 કરોડના 26 પ્રોજેક્ટને મંજૂરી આપવામાં આવી છે, જેમાં રૂ. 714 કરોડના રોકાણની સાકાર થઈ છે.
- 37 ઉત્પાદનોનું ઉત્પાદન કરતા 14 પ્રોજેક્ટ્સ આજની તારીખમાં કાર્યરત કરવામાં આવ્યા છે અને લિનિયર એક્સિલરેટર, MRI સ્કેન, મેમોગ્રામ, સીટી-સ્કેન, સી-આર્મ, હાઇ-એન્ડ એક્સ-રે ટ્યુબ્સ, MRI કોઈલ વગેરે જેવા ઉચ્ચ સ્તરના તબીબી ઉપકરણોનું ઉત્પાદન કરવામાં આવી રહ્યું છે.
- સ્થાનિક રીતે બાકીના 12 ઉત્પાદનો સાથે ટૂંક સમયમાં અનુસરવામાં આવશે.
- તાજેતરમાં, રાષ્ટ્રીય તબીબી ઉપકરણો નીતિ હેઠળ 87 ઉત્પાદનો/ઉત્પાદન ઘટકોના સ્થાનિક ઉત્પાદન માટે કેટેગરી B હેઠળ 5 પ્રોજેક્ટને મંજૂરી આપવામાં આવી છે .
- સેક્ટરમાં વૃદ્ધિને વધુ વેગ આપવા અને તેની સંભવિતતાને સાકાર કરવા માટે, એક વ્યાપક નીતિ માળખાની તાકીદે જરૂર છે.
- તબીબી ઉપકરણ ક્ષેત્રને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે વિવિધ સરકારી વિભાગો પહેલ કરવા છતાં, હાલમાં સંકલિત અભિગમનો અભાવ છે.
- તેથી, તબીબી ઉપકરણ ઉદ્યોગના નિયમો, કૌશલ્ય અને વેપાર પ્રમોશનને સત્તાવાળાઓ તરફથી કેન્દ્રિત અને કાર્યક્ષમ સમર્થનને સક્ષમ કરવા માટે સુસંગત રીતે સંકલિત કરવું આવશ્યક છે.

એકતા ઈવમ શ્રદ્ધાંજલિ અભિયાન

- તાજેતરમાં બોર્ડર રોડ ઓર્ગેનાઈઝેશન (BRO) એ તેના 64મા BRO દિવસની ઉજવણીના ભાગ રૂપે "એકતા ઈવમ શ્રદ્ધાંજલિ અભિયાન"નું આયોજન કરીને તેના કર્મયોગીઓ અને રાષ્ટ્ર નિર્માણમાં તેમના યોગદાનને યાદ કરી રહ્યું છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

અગત્યના તથ્યો

- આ અભિયાનમાં મોટરબાઈક અને મોટર કારનો સમાવેશ થાય છે, જે ભારતના ઉત્તર પૂર્વ અને ઉત્તરીય ભાગોમાંથી શરૂ થયો હતો.
- 1લી મે, 2023ના રોજ, બોર્ડર રોડ્સના ડાયરેક્ટર જનરલ, લેફ્ટનન્ટ જનરલ રાજીવ ચૌધરીએ સીમા સડક ભવન, નવી દિલ્હીથી મોટરસાઇકલ અને કાર રેલીની ટીમોને લીલી ઝંડી આપી હતી.
- 14 એપ્રિલ, 2023ના રોજ અરુણાચલ પ્રદેશના કિબિથુમાં શરૂ કરીને, 18 પ્રોજેક્ટ્સના અભિયાન સભ્યોએ 108 દૂરના સરહદી સ્થળોએથી માટી, પાણી અને રોપાઓ એકત્રિત કર્યા છે.
- તેઓ પુણેમાં BRO અલ્મા મેટર, BRO સ્કૂલ અને સેન્ટર ખાતે આનું વાવેતર કરશે.
- આ અભિયાન 7 મે, 2023ના રોજ પૂર્ણ થવાનું છે, BROના 64માં સ્થાપના દિવસ, જ્યારે રક્ષા રાજ્ય મંત્રી શ્રી અજય ભટ્ટ અભિયાન ટીમોમાં ફ્લેગ કરશે.

બોર્ડર રોડ ઓર્ગેનાઈઝેશન શું છે?

- BRO (બોર્ડર રોડ ઓર્ગેનાઈઝેશન) એ સંરક્ષણ મંત્રાલયના નેજા હેઠળની એક વૈધાનિક સંસ્થા છે.
- તેની પ્રાથમિક જવાબદારી ભારતના સરહદી વિસ્તારો અને અફઘાનિસ્તાન, ભૂતાન, મ્યાનમાર, તાજિકિસ્તાન અને શ્રીલંકા જેવા મિત્ર પાડોશી દેશોમાં રોડ નેટવર્ક વિકસાવવા અને જાળવવાની છે.
- તેના ઓપરેશનલ વિસ્તારો 19 રાજ્યો અને ત્રણ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં ફેલાયેલા છે, જેમાં આંદામાન અને નિકોબાર ટાપુઓનો પણ સમાવેશ થાય છે. BROનું સૂત્ર શ્રમેણ સર્વમ સાધનમ છે, જેનો અર્થ થાય છે કે દરેક વસ્તુ સખત મહેનત દ્વારા પ્રાપ્ત કરી શકાય છે.
- બોર્ડર રોડ ઓર્ગેનાઈઝેશન મુખ્યત્વે બોર્ડર રોડ એન્જિનિયરિંગ સર્વિસ (BRES)ના અધિકારીઓ અને જનરલ રિઝર્વ એન્જિનિયર ફોર્સ (GREF)ના કર્મચારીઓથી બનેલું છે.
- વધુમાં, ભારતીય સેનાની કોર્પ્સ ઓફ એન્જિનિયર્સ ડેપ્યુટેશન દ્વારા વધારાની રેજિમેન્ટલ રોજગાર માટે અસ્થાયી ધોરણે અધિકારીઓ અને સૈનિકોનું યોગદાન આપે છે.

BROની સિદ્ધિઓ

- BRO એ 55,000 કિલોમીટરથી વધુ રસ્તાઓ બનાવ્યા હતા, કુલ 44,000 મીટરથી વધુના અંતરમાં ફેલાયેલા 450થી વધુ કાયમી પુલ બાંધ્યા હતા અને 2022 સુધીમાં વ્યૂહાત્મક વિસ્તારોમાં 19 એરફિલ્ડની સ્થાપના કરી હતી.
- BROની જવાબદારીઓમાં આ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરની જાળવણી જેવી સ્પષ્ટ પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ થાય છે.

સ્વચ્છતા પખવાડાની ઉજવણી

- તાજેતરમાં સંસદીય બાબતોના મંત્રાલયે સ્વચ્છતા પખવાડાની ઉજવણી કરી હતી.

મહત્વપૂર્ણ જાણકારી

- આ વાર્ષિક કાર્યક્રમ સ્વચ્છ ભારત મિશનનો એક ભાગ છે, જે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા મહાત્મા ગાંધીના સ્વચ્છ ભારતના સ્વપ્નને સાકાર કરવા માટે શરૂ કરવામાં આવેલ મુખ્ય કાર્યક્રમ છે.
- વર્ષ 2023 માટે પીવાના પાણી અને સ્વચ્છતા વિભાગ દ્વારા જાહેર કરાયેલ સ્વચ્છતા પખવાડિયાના કેલેન્ડર પછી એપ્રિલ 2023ના બીજા પખવાડિયા દરમિયાન સ્વચ્છતા પખવાડિયાની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.
- સ્વચ્છતા પખવાડા દરમિયાન સંસદીય બાબતોના મંત્રાલયે સ્વચ્છતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કર્યું હતું.
- આમાંની કેટલીક પ્રવૃત્તિઓમાં સ્વચ્છતા અભિયાન, જૂની ભૌતિક ફાઈલોની સમીક્ષા અને નિંદણ, હરાજી માટે જૂની અપ્રચલિત વસ્તુઓની ઓળખ, વિદ્યુત સ્વીચબોર્ડ/પંખા/ACની સફાઈ અને મંત્રાલયના તમામ રૂમની પેઈન્ટિંગનો સમાવેશ થાય છે.
- 17મી એપ્રિલ, 2023ના રોજ, સંસદીય બાબતોના મંત્રાલયના સચિવે 'સ્વચ્છતા સંકલ્પ'નું સંચાલન કર્યું.
- જીવનમાં સ્વચ્છતાની જાગૃતિ અને મહત્વ ફેલાવવા માટે આ કરવામાં આવ્યું હતું.
- જાગૃતિ ફેલાવવા માટે, યુથ પાર્લામેન્ટની વિશેષ બેઠકો યોજીને કોલેજો/શાળાઓમાં વિદ્યાર્થીઓને સ્વચ્છતા સંકલ્પ પણ કરાવવામાં આવ્યો હતો.
- સ્વચ્છતા પખવાડા દરમિયાન મંત્રાલયના કર્મચારીઓએ કરેલા પ્રયાસો સરાહનીય હતા.
- પરિણામે, 92 ફાઈલોની સમીક્ષા કરવામાં આવી હતી, જેમાંથી 32 ફાઈલોનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો અને પખવાડિયા દરમિયાન ઓળખાયેલી જૂની અપ્રચલિત વસ્તુઓની હરાજી કરીને રૂ.67,900/-ની આવક થઈ હતી.
- મંત્રાલયના ટોચના ત્રણ વિભાગો, જેમણે પખવાડિયા દરમિયાન સ્વચ્છતાના માપદંડો પર શ્રેષ્ઠ પ્રદર્શન કર્યું હતું, તેમને ઈનામોથી નવાજવામાં આવ્યા હતા.

રેલ વોર રૂમ

- તાજેતરમાં રેલ્વે મંત્રાલય દ્વારા જાહેર ફરિયાદો અને ફરિયાદોના ઝડપી નિવારણની સુવિધા માટે રેલ વોર રૂમની સ્થાપના કરવામાં આવી છે.
- અદ્યતન સંચાર સુવિધાઓથી સજ્જ, તે રેલ્વેની સેવાઓને સુધારવા માટે ચોવીસ કલાક કામ કરશે.

સંબંધિત મુખ્ય બાબતો

- નવી વોર રૂમ દિલ્હીમાં રેલ્વે મંત્રાલયમાં જાહેર ફરિયાદો અને ફરિયાદોને ઝડપથી ઉકેલવા માટે સ્થાપિત કરવામાં આવી છે.
- રેલ વોર રૂમ (RWR) કહેવાય છે, તે 24/7 ઓપરેટ કરે છે, પરંતુ હાલમાં અઠવાડિયા દરમિયાન દરરોજ રાત્રે 10 વાગ્યા સુધી કામ કરે છે.
- નવીનતમ સંદેશાવ્યવહાર સુવિધાઓથી સજ્જ, વોર રૂમમાં મિનિટ-ટુ-મિનિટ મોનિટરિંગ માટે ફરિયાદો અને નિવારણ રેશિયો દર્શાવવા માટે એક મોટી સ્ક્રીન છે.

- ભવિષ્યમાં કોઈ અપ્રિય ઘટના કે અકસ્માતો પર નજર રાખવા માટે રેલવેએ આ પ્રકારનું પગલું પહેલીવાર લીધું છે.
- આ વોર રૂમનો ઉદ્દેશ્ય બોર્ડના સભ્યો અને અધિકારીઓ, જેમાં મંત્રી અને રેલ્વે બોર્ડના અધ્યક્ષ પણ સામેલ છે, કોઈ મોટી ઘટના કે દુર્ઘટના સમયે જરૂરી નિર્ણયો લઈ શકે તે માટે સક્ષમ બનાવવાનો છે.

નીતિ આયોગનો "આહારમાં બાજરીને પ્રોત્સાહન આપવું: ભારતના રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં શ્રેષ્ઠ અમલીકરણ" રિપોર્ટ

- તાજેતરમાં NITI આયોગ, ભારત સરકારની પોલિસી થિંક-ટેંક દ્વારા "Promoting Millets in Diets: Best Practices across States/UTs of India" શીર્ષક હેઠળનો અહેવાલ બહાર પાડવામાં આવ્યો છે.
- આ અહેવાલ ઉત્પાદન, પ્રક્રિયા અને વપરાશ પર વિશેષ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને બાજરીના મૂલ્ય-શ્રેણીના વિવિધ પાસાઓમાં રાજ્ય સરકારો અને સંગઠનો દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી સારી અને નવીન પ્રથાઓને પ્રકાશિત કરે છે.

અહેવાલમાં આવરી લેવામાં આવેલી થીમ્સ

- અહેવાલને ત્રણ થીમમાં વિભાજિત કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં રાજ્યના મિશન અને બાજરીને પ્રોત્સાહન આપવા માટેની પહેલ, ICDSમાં બાજરીનો સમાવેશ અને સંશોધન અને વિકાસ અને નવીન પ્રથાઓ માટે ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ સામેલ છે.
- આ અહેવાલ સારી અને નવીન પ્રથાઓનો સમૂહ પ્રદાન કરે છે જે આ વિષયો પર રાજ્ય સરકારો અને સંસ્થાઓ દ્વારા અપનાવવામાં આવી છે.

જનશક્તિ પ્રદર્શન

- ઓલ ઈન્ડિયા રેડિયો પર વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા લોકપ્રિય રેડિયો કાર્યક્રમ "મન કી બાત"ના 100મા એપિસોડની યાદમાં, તાજેતરમાં નવી દિલ્હીમાં નેશનલ ગેલેરી ઑફ મોર્ડન આર્ટ (NGMA) ખાતે 'જનશક્તિ' નામના પ્રદર્શનનું ઉદ્દઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું.
- પ્રદર્શનમાં 12 નોંધપાત્ર આધુનિક અને સમકાલીન ભારતીય કલાકારોની કલાકૃતિઓ પ્રદર્શિત કરવામાં આવી છે, જેમણે ચોક્કસ થીમ પર તેમની આર્ટવર્ક પ્રદર્શિત કરીને પ્રદર્શનમાં યોગદાન આપ્યું છે.
- જાણીતા કલાકાર એન્જોલી એલા મેનને પ્રદર્શનનું ઉદ્દઘાટન કર્યું હતું, જેમાં વિવિધ મહાનુભાવોએ હાજરી આપી હતી.

થીમ્સ અને માધ્યમોની વિવિધ શ્રેણી

- આ પ્રદર્શન જાણીતા ક્યુરેટર અલકા પાંડે દ્વારા ક્યુરેટ કરવામાં આવ્યું હતું, અને તે વિવિધ થીમ્સ રજૂ કરે છે જેમ કે જળ સંરક્ષણ, નારી શક્તિ, કોવિડ અને ભારત પર જાગૃતિ; વિશ્વ, સ્વચ્છ ભારત, પર્યાવરણ અને આબોહવા પરિવર્તન, ભારતીય કૃષિ, યોગ અને આયુર્વેદ, ભારતીય વિજ્ઞાન અને અવકાશ, રમતગમત અને તંદુરસ્તી, India@75 અને અમૃત કાલ, અને ઉત્તર-પૂર્વ ભારતની ઉજવણી.
- કલાકારોએ વિવિધ માધ્યમોનો ઉપયોગ કર્યો છે, જેમાં ચિત્રો, શિલ્પો, ફોટોગ્રાફ્સ, સ્થાપનો અને નવા માધ્યમોનો ઉપયોગ કરીને સરકારની વિકાસલક્ષી પહેલોને દૃષ્ટિપૂર્વક વ્યક્ત કરવામાં આવી હતી, જેને PM દ્વારા મન કી બાતમાં પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી.

12-પુસ્તક શ્રેણીનો પ્રારંભ

- જનશક્તિ પ્રદર્શન ઉપરાંત, સાંસ્કૃતિક મંત્રાલયે કોમિક પુસ્તકોની 12 પુસ્તકોની શ્રેણી શરૂ કરવા માટે અમર ચિત્ર કથા (ACK) સાથે સહયોગ કર્યો છે.
- દેશના વિવિધ ભાગોમાંથી જીવનના વિવિધ ક્ષેત્રોને આવરી લેતું પ્રથમ પુસ્તક પ્રદર્શનમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ પુસ્તકો અંગ્રેજીમાં છાપવામાં આવશે અને પછી તેલુગુ, તમિલ, મરાઠી, બંગાળી, ઓડિયા, ગુજરાતી, કન્નડ, હિન્દી, આસામી, મલયાલમ, પંજાબી અને ઉર્દૂ સહિત 12 ભારતીય ભાષાઓમાં અનુવાદ કરવામાં આવશે.
- વાર્તાઓને એકસાથે જોડવા અને મન કી બાતની તમામ થીમ્સ અને વાર્તાઓ શોધવા માટે, કાલ્પનિક પાત્રોનો સમૂહ બનાવવામાં આવ્યો છે, જે સમગ્ર 12 પુસ્તકોની શ્રેણીમાં સતત રહેશે.

WEFનો 'ચીફ ઈકોનોમિસ્ટ આઉટલુક' રિપોર્ટ

- વર્લ્ડ ઇકોનોમિક ફોરમ દ્વારા તાજેતરમાં બહાર પાડવામાં આવેલા 'ચીફ ઇકોનોમિસ્ટ્સ આઉટલુક' અહેવાલનો હેતુ વર્તમાન આર્થિક પરિસ્થિતિની સંક્ષિપ્ત ઝાંખી પૂરી પાડવાનો અને ભૂ-આર્થિક અને ભૂરાજકીય ઘટનાઓને કારણે સર્જાયેલા આંચકાના પ્રતિભાવમાં નીતિ ઘડવૈયાઓ અને વ્યાવસાયિક અગ્રણીઓએ તેમના પ્રયાસો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું જોઇએ તેવા ચાવીરૂપ ક્ષેત્રો પર પ્રકાશ પાડવાનો છે.

વર્તમાન સપ્લાય-ચેઈન ફેરફારોના લાભકર્તાઓ

- વર્લ્ડ ઈકોનોમિક ફોરમ (WEF) એ હાલમાં જ એવા દેશોને ઓળખવા માટે એક સર્વે હાથ ધર્યો છે કે જેઓ ચાલુ સપ્લાય-ચેઈન ફેરફારોથી સૌથી વધુ લાભ મેળવે તેવી શક્યતા છે.
- સર્વે અનુસાર, ભારત, વિયેતનામ, થાઈલેન્ડ, ઈન્ડોનેશિયા, મેક્સિકો, તુર્કી અને પોલેન્ડ એવા દેશોમાં સામેલ છે જેને નોંધપાત્ર લાભ મળવાની સંભાવના છે.
- સર્વેમાં એ પણ જાણવા મળ્યું છે કે દક્ષિણ એશિયા, પૂર્વ એશિયા અને પેસિફિક, લેટિન અમેરિકા અને કેરેબિયન અને યુએસ જેવા પ્રદેશોને આ ફેરફારોથી સૌથી વધુ ફાયદો થવાની સંભાવના છે.

ઉચ્ચારણ સપ્લાય ચેઈન ફેરફારો જોવાની અપેક્ષા ઉદ્યોગો

- અગ્રણી અર્થશાસ્ત્રીઓએ કેટલાક ક્ષેત્રોને ઓળખ્યા જ્યાં તેઓ પુરવઠા શ્રૃંખલામાં નોંધપાત્ર ફેરફારોની અપેક્ષા રાખે છે, જેમાં સેમિકન્ડક્ટર્સ, ગ્રીન એનર્જી, ઓટોમોબાઈલ, દવાઓ, ખોરાક, ઊર્જા અને એકંદર ટેકનોલોજી ક્ષેત્રનો સમાવેશ થાય છે.

વૈશ્વિક મંદીની સંભાવના

- WEF સર્વેક્ષણમાં જાણવા મળ્યું છે કે 45% મુખ્ય અર્થશાસ્ત્રીઓ 2023માં વૈશ્વિક મંદીની શક્યતા માને છે, જ્યારે સમાન ટકાવારી તેને અસંભવિત માને છે.

વર્લ્ડ પ્રેસ ફ્રીડમ ઈન્ડેક્સ 2023

- તાજેતરમાં રિપોર્ટર્સ વિધાઉટ બોર્ડર્સ (RSF) દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા તાજેતરના અહેવાલ મુજબ, 2023ના વર્લ્ડ પ્રેસ ફ્રીડમ ઈન્ડેક્સમાં ભારતનું રેન્કિંગ 180 દેશોમાંથી 161મુ છે.
- આ રેન્કિંગ દેશમાં પ્રેસ સ્વતંત્રતામાં નોંધપાત્ર ઘટાડો દર્શાવે છે.
- રિપોર્ટ દર્શાવે છે કે ભારતનું રેન્કિંગ ગત વર્ષથી 11 સ્થાન નીચે આવ્યું છે જ્યારે તે વર્લ્ડ પ્રેસ ફ્રીડમ ઈન્ડેક્સમાં અગાઉ 150મા ક્રમે હતું.

વર્લ્ડ પ્રેસ ફ્રીડમ ઈન્ડેક્સ શું છે?

- વર્લ્ડ પ્રેસ ફ્રીડમ ઈન્ડેક્સ એ RSF દ્વારા જાહેર કરાયેલ વાર્ષિક રેન્કિંગ છે.
- ઉદ્દેશ્ય 180 દેશો અને પ્રદેશોમાં પત્રકારો અને મીડિયા આઉટલેટ્સ પાસે મીડિયાની સ્વતંત્રતાની મર્યાદાનું મૂલ્યાંકન અને મૂલ્યાંકન કરવાનો છે.
- આ ઇન્ડેક્સ મીડિયા બહુલવાદ, સ્વતંત્રતા, પારદર્શિતા, કાયદાકીય માળખું અને દરેક દેશમાં પત્રકારોની સુરક્ષાના મૂલ્યાંકન પર આધારિત છે.
- નોર્વે, આયર્લેન્ડ અને ડેનમાર્કે ઈન્ડેક્સમાં ટોચના ત્રણ સ્થાન મેળવ્યા છે, જ્યારે વિયેતનામ, ચીન અને ઉત્તર કોરિયા તળિયે છે.

પાકિસ્તાન ભારત કરતા ઉપર છે?

- પાકિસ્તાને મીડિયા સ્વતંત્રતાના સંદર્ભમાં ભારત કરતાં વધુ સારું પ્રદર્શન કર્યું છે, જેમાં 150નો રેન્ક છે જે ગયા વર્ષે તેના 157મા સ્થાનેથી સુધારો છે.
- પાકિસ્તાનની પ્રેસ સ્વતંત્રતા રેન્કિંગમાં આ નોંધપાત્ર સુધારો છે.

ભારતની પ્રેસ સ્વતંત્રતા અંગે ચિંતા

- ઈન્ડિયન વિમેન્સ પ્રેસ કોર્પ્સ, પ્રેસ ક્લબ ઓફ ઈન્ડિયા અને પ્રેસ એસોસિએશને ઈન્ડેક્સમાં ભારતના ઘટાડા અંગે ચિંતા વ્યક્ત કરી છે.
- આ સંગઠનોએ ભારતમાં પ્રેસ સ્વાતંત્ર્ય સૂચકાંકની બગડતી સ્થિતિ અને પ્રતિકૂળ કાર્યકારી પરિસ્થિતિઓને કારણે પ્રેસની સ્વતંત્રતા પરના અવરોધો અંગે તેમની ચિંતા વ્યક્ત કરી છે.
- RSF, એક આંતરરાષ્ટ્રીય NGO, જેનું મુખ્ય મથક પેરિસમાં છે, તેનો હેતુ મીડિયાની સ્વતંત્રતાનો બચાવ અને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- RSFને સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા સલાહકારનો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો છે.
- RSF અનુસાર, પ્રેસ સ્વતંત્રતા એ પત્રકારોની રાજકીય, આર્થિક, કાનૂની અને સામાજિક હસ્તક્ષેપથી મુક્ત અને તેમની શારીરિક અને માનસિક સુખાકારી માટે જોખમ વિના જાહેર હિત માટે સમાચાર પસંદ કરવા, બનાવવા અને વિતરિત કરવાની ક્ષમતાનો ઉલ્લેખ કરે છે.

ઈન્ટરનેટ ઈન્ડિયા રિપોર્ટ 2022

- IAMAI અને Kantar દ્વારા પ્રકાશિત એક નવા અહેવાલમાં જાણવા મળ્યું છે કે 2022માં મોટાભાગના ભારતીયો સક્રિય ઇન્ટરનેટ વપરાશકર્તાઓ બન્યા છે, જેમાં 52% વસ્તી અથવા 759 મિલિયન લોકો મહિનામાં ઓછામાં ઓછું એકવાર ઇન્ટરનેટનો ઉપયોગ કરે છે.
- અહેવાલમાં સૂચવવામાં આવ્યું છે કે ભારતમાં સક્રિય ઇન્ટરનેટ વપરાશકર્તાઓનો આંકડો 2025 સુધીમાં વધીને 900 મિલિયન થવાનો અંદાજ છે.
- એ પણ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે ભારતમાં વર્તમાન સક્રિય ઇન્ટરનેટ વપરાશકર્તાઓમાંથી 399 મિલિયન ગ્રામીણ વિસ્તારોમાંથી છે, જ્યારે 360 મિલિયન શહેરી વિસ્તારોમાંથી છે.

ગ્રામીણ ભારત ઈન્ટરનેટની વૃદ્ધિને આગળ ધપાવે છે.

- રિપોર્ટ અનુસાર, ગ્રામીણ ભારત દેશમાં ઇન્ટરનેટના વિકાસને આગળ ધપાવી રહ્યું છે, ભારતમાં તમામ નવા ઇન્ટરનેટ વપરાશકારોમાંથી 56% 2025 સુધીમાં ગ્રામીણ વિસ્તારોના હોવાની ધારણા છે.
- અહેવાલમાં બહાર આવ્યું છે કે, જ્યારે શહેરી ભારતમાં ઇન્ટરનેટ પ્રવેશ દર લગભગ 71 ટકા હતો, ત્યારે 2022માં તેનો વિકાસ દર ફક્ત 6% હતો.
- બીજી તરફ, ગ્રામીણ ભારતમાં પાછલા વર્ષની સરખામણીએ 14 ટકાનો વિકાસ દર રહ્યો હતો, જેના કારણે એકંદરે સંખ્યામાં મોટા ભાગનો વધારો થયો હતો.
- જો કે, આ અહેવાલમાં રાજ્યો વચ્ચેના ડિજિટલ વિભાજનને રેખાંકિત કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં અગ્રણી રાજ્ય ગોવાની તુલનામાં બિહારમાં ઇન્ટરનેટના પ્રવેશનું સ્તર અડધાથી પણ ઓછું છે.

લિંગ વિભાજનમાં સુધારો

- અહેવાલ દર્શાવે છે કે 54% સક્રિય ઇન્ટરનેટ વપરાશકર્તાઓ પુરૂષ હતા, જ્યારે 2022માં 57% નવા વપરાશકર્તાઓ સ્ત્રીઓ હતા.
- અહેવાલનો અંદાજ છે કે 2025 સુધીમાં, 65% નવા વપરાશકર્તાઓ સ્ત્રી હશે, જે જાતિના તફાવતને દૂર કરવામાં મદદ કરશે.
- વધુમાં, રિપોર્ટ જણાવે છે કે ડિજિટલ એક્સેસ માત્ર કવરેજના સંદર્ભમાં જ નહીં પરંતુ વપરાશની ઊંડાઈના સંદર્ભમાં પણ સુધારો થયો છે.
- જ્યારે 100% વપરાશકર્તાઓ મોબાઇલ દ્વારા ઇન્ટરનેટનો ઉપયોગ કરે છે, ત્યારે અન્ય ઉપકરણો (ટેબ્લેટ, સ્ટ્રીમિંગ ઉપકરણો, 'સ્માર્ટ' ઉપકરણો) નો ઉપયોગ 2021 માં 8%થી વધીને 2022માં 13% થયો છે.

ખાદ્ય કટોકટી પર વૈશ્વિક અહેવાલ 2023

- તાજેતરમાં 2023 માટેનો ખાધ કટોકટી પરનો વૈશ્વિક અહેવાલ (GRFC) ફૂડ સિક્યુરિટી ઇન્ફર્મેશન નેટવર્ક (FSIN) દ્વારા બનાવવામાં આવ્યો હતો અને ગ્લોબલ નેટવર્ક અગેન્સ્ટ ફૂડ ક્રાઇસિસ (GNAFC) દ્વારા બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો.
- GRFC રિપોર્ટ વૈશ્વિક, પ્રાદેશિક અને દેશના સ્તરે તીવ્ર ખાદ્ય અસુરક્ષા માટે સંદર્ભ દસ્તાવેજ તરીકે કામ કરે છે.
- અહેવાલનો પ્રાથમિક ઉદ્દેશ્ય સ્વતંત્ર અને સર્વસંમતિ-આધારિત પુરાવા અને વિશ્લેષણ પ્રદાન કરવાનો છે જે માનવતાવાદી અને વિકાસની ક્રિયાઓની જાણ કરી શકે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

એક અબજ લોકોના એક ચતુર્થાંશ ભાગ દ્વારા તીવ્ર ભૂખમરાનો અનુભવ

- ખાદ્ય કટોકટી 2023 પરના વૈશ્વિક અહેવાલમાં એવા લોકોની સંખ્યામાં વધારો થયો છે કે જેમને ખોરાકની તીવ્ર અસુરક્ષાને કારણે તાત્કાલિક ખોરાક અને આજીવિકા સહાયની જરૂર હોય છે.
- અહેવાલ મુજબ, 250 મિલિયનથી વધુ લોકો તીવ્ર ભૂખનો અનુભવ કરી રહ્યા છે, અને આ મુખ્યત્વે આર્થિક આંચકા અને યુક્રેન યુદ્ધને કારણે છે.
- 2022માં, 58 દેશો અને પ્રદેશોમાં તીવ્ર ખાદ્ય અસુરક્ષાનો સામનો કરનારા લોકોની સંખ્યા 2021માં 53 દેશો અને પ્રદેશોમાં 193 મિલિયન લોકોથી વધીને લગભગ 258 મિલિયન લોકો થઈ ગઈ છે.
- આ વલણ વૈશ્વિક તીવ્ર ખાદ્ય અસુરક્ષામાં બગડતી પરિસ્થિતિ સૂચવે છે.

પ્રોજેક્ટ-SMART

- ♦ તાજેતરમાં આવાસ અને શહેરી બાબતોના મંત્રાલય (MoHUA) અને રેલવે મંત્રાલયે જાપાન ઇન્ટરનેશનલ કો-ઓપરેશન એજન્સી (JICA) સાથે 'મુંબઈ-અમદાવાદ હાઇ-સ્પીડ રેલ સાથે સ્ટેશન વિસ્તાર વિકાસ' (પ્રોજેક્ટ-SMART) માટે સમજૂતી કરાર (MoU) પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.

અગત્યના તથ્યો

- આ પ્રોજેક્ટનો ઉદ્દેશ્ય મુંબઈ-અમદાવાદ હાઇ-સ્પીડ રેલ્વે (MAHSR) સ્ટેશનોની આસપાસના વિસ્તારોનો વિકાસ કરવાનો છે જેથી મુસાફરો માટે સુલભતા અને સગવડતા વધે અને સ્ટેશન વિસ્તારોની આસપાસના વિસ્તારમાં આર્થિક પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહન મળે.
- આ MoU રૂટ પરના 12 સ્ટેશનોમાંથી ચાર હાઇ-સ્પીડ રેલ સ્ટેશન-સાબરમતી, સુરત, વિરાર અને થાણે માટે છે.
- આ ઉદ્દેશ્ય હાંસલ કરવા માટે, MoHUA, ગુજરાત અને મહારાષ્ટ્રની સરકારો અને JICA દિલ્હી, અમદાવાદ અને મુંબઈમાં શ્રેણીબદ્ધ સેમિનાર અને ફિલ્ડ વિઝિટનું આયોજન કરી રહ્યા છે.
- આ સેમિનાર જાપાન એમ્બેસી, JICA HQ અને ભારત કાર્યાલય, JICA નિષ્ણાતો, રેલ્વે મંત્રાલય, નેશનલ હાઇ સ્પીડ રેલ કોર્પોરેશન લિમિટેડ અને ટાઉન એન્ડ કન્ટ્રી પ્લાનિંગ ઓર્ગેનાઇઝેશનના અધિકારીઓને એકસાથે લાવશે.

થેલેસેમિયા બાલ સેવા યોજના

- ♦ તાજેતરમાં કોલ ઇન્ડિયા લિમિટેડ (CIL) એ તેની કોર્પોરેટ સામાજિક જવાબદારી (CSR) પહેલના ભાગરૂપે થેલેસેમિયા બાલ સેવા યોજના (TBSY) પહેલને સમર્થન આપવાનું જાહેર કર્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- તાજેતરમાં, વિશ્વ થેલેસેમિયા દિવસની ઉજવણી માટે TBSYનો ત્રીજો તબક્કો શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- કેન્દ્રીય આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ રાજ્ય મંત્રીએ કેન્દ્રીય આરોગ્ય સચિવ અને આદિજાતિ બાબતોના મંત્રાલયના સચિવ સહિત અનેક મહાનુભાવોની હાજરીમાં TBSYના ત્રીજા તબક્કા અને થેલેસેમિયા બાલ સેવા યોજના પોર્ટલની શરૂઆત કરી હતી.

થેલેસેમિયા

- થેલેસેમિયા એક વારસાગત રક્ત વિકાર છે જેના કારણે શરીરમાં હિમોગ્લોબિનનું સ્તર સામાન્ય કરતાં ઓછું હોય છે.
- 2017થી, કેન્દ્રીય આરોગ્ય મંત્રાલય રાષ્ટ્રીય આરોગ્ય મિશન (NHM) હેઠળ TBSYને લાગુ કરી રહ્યું છે, અને પહેલ તાજેતરમાં માર્ચ 2023માં તેનો બીજો તબક્કો પૂર્ણ કર્યો હતો.

CILનો CSR-ફંડેડ હેમેટોપોએટીક સ્ટેમ સેલ ટ્રાન્સપ્લાન્ટ પ્રોગ્રામ

- CILનો કોર્પોરેટ સોશિયલ રિસ્પોન્સિબિલિટી-ફંડેડ હેમેટોપોએટીક સ્ટેમ સેલ ટ્રાન્સપ્લાન્ટ (HSCT) પ્રોગ્રામ એ અસાધારણ પ્રયાસ છે જે વંચિત થેલેસેમિયા દર્દીઓને ઇલાજ કરવાની વિશિષ્ટ તક આપવા તરફ નિર્દેશિત છે, જેમની પાસે ભાઈ-બહેનોમાં યોગ્ય દાતા છે પરંતુ પ્રક્રિયા માટે ચૂકવણી કરવા માટે નાણાકીય સંસાધનોનો અભાવ છે.
- કાર્યક્રમના બે તબક્કા દરમિયાન, તેણે ભારતની 10 સૂચિબદ્ધ હોસ્પિટલોમાં થેલેસેમિયાના દર્દીઓ માટે 356 બોન મેરો ટ્રાન્સપ્લાન્ટ સફળતાપૂર્વક પૂર્ણ કર્યા છે.

TBSY પહેલનો ત્રીજો તબક્કો

- TBSY પહેલના ત્રીજા તબક્કાનો ઉદ્દેશ્ય HSCT પેકેજ દીઠ 10 લાખની નાણાકીય સહાય ઓફર કરવાનો છે, જે CIL દ્વારા HSCT કરતી હોસ્પિટલોને સીધી ટ્રાન્સફર કરવામાં આવશે.
- આ કાર્યક્રમથી વંચિત થેલેસેમિયાના દર્દીઓ અને એપ્લાસ્ટીક એનિમિયા ધરાવતા લોકોને ફાયદો થશે, એવી સ્થિતિ જે સારવાર વિના જીવલેણ બની શકે છે.
- આ કાર્યક્રમમાં AIIMS, રાજીવ ગાંધી કેન્સર ઇન્સ્ટિટ્યૂટ અને અન્ય સહિત ભારતભરની 10 પ્રતિષ્ઠિત હોસ્પિટલોને પેનલમાં સામેલ કરવામાં આવી છે.

થેલેસેમિયા બાલ સેવા યોજના પોર્ટલ

- CIL એ TBSY પહેલ માટે ઓનલાઈન અરજીઓને સશક્ત બનાવવા માટે થેલેસેમિયા બાલ સેવા યોજના પોર્ટલ બનાવ્યું છે.
- પોર્ટલ દ્વારા, દર્દીઓ નોંધણીથી બંધ થવા સુધીની તેમની અરજીની પ્રગતિને રીઅલ-ટાઇમમાં ટ્રેક કરી શકે છે.

પ્રધાનમંત્રી જીવન જ્યોતિ વીમા યોજનાના 8 વર્ષ પૂર્ણ

- ♦ તાજેતરમાં પ્રધાનમંત્રી જીવન જ્યોતિ વીમા યોજનાને 8 વર્ષ પૂર્ણ થયા છે.

યોજના વિશે

- 18થી 50 વર્ષની વયની અને બેંક ખાતું ધરાવનાર વ્યક્તિઓ આ યોજના માટે પાત્ર છે.
- જો કે, જેઓ 50 વર્ષની થાય તે પહેલા નોંધણી કરાવે છે તેઓ પ્રીમિયમ ભરીને 55 વર્ષની ઉંમર સુધી જીવન કવર મેળવવાનું ચાલુ રાખી શકે છે.
- ♦ **પ્રીમિયમ:** 1 જૂન, 2022થી શરૂ કરીને, યોજના માટે વાર્ષિક પ્રીમિયમ રૂ. 436 હશે , જે એક જ હપ્તામાં આપમેળે ડેબિટ થશે.
- ♦ **જોખમ કવરેજ:** કોઈપણ કારણસર મૃત્યુના કિસ્સામાં રૂ. 2 લાખની રકમ આપવામાં આવશે .

- **જોખમ કવરેજની શરતો:** દર વર્ષે યોજનામાં નોંધણી જરૂરી છે, પરંતુ સહભાગીઓ બેંક એકાઉન્ટ ઓટો-ડેબિટ દ્વારા સ્વચાલિત વાર્ષિક નવીકરણ માટે લાંબા ગાળાનો વિકલ્પ પસંદ કરી શકે છે.

આ યોજના કોણ અમલમાં મૂકશે?

- લાઇફ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન અને અન્ય તમામ જીવન વીમા કંપનીઓ કે જેઓ આ યોજનામાં જોડાવામાં રસ ધરાવે છે અને બેંકો સાથે જોડાણ ધરાવે છે તેઓ આ યોજના ઓફર કરવા પાત્ર છે.

સરકારનું યોગદાન

- અન્ય મંત્રાલયો તેમના લાભાર્થીઓ માટે તેમના બજેટમાંથી અથવા દાવા વગરના નાણામાંથી બનાવવામાં આવેલા જાહેર કલ્યાણ ફંડમાંથી પ્રિમિયમનું યોગદાન આપી શકે છે.
- વર્ષ દરમિયાન વર્ગો અને યોગદાનની રકમ અલગથી નક્કી કરવામાં આવશે.
- સામાન્ય પ્રચાર માટેનો ખર્ચ સરકાર ઉઠાવશે.

જ્ઞાન સાધના સ્કોલરશિપ યોજના

- તાજેતરમાં જ્ઞાન સાધના સ્કોલરશિપ યોજના અંતર્ગત કુલ 25 હજાર વિદ્યાર્થીઓને ધોરણ. 9-10માં વાર્ષિક 20 હજાર અને ધોરણ. 11-12માં વાર્ષિક રૂ. 25 હજાર શિષ્યવૃત્તિનીની સહાય આપવાની જોગવાઈ કરાઈ છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ યોજના અંતર્ગત રાજ્યના ગરીબ અને મધ્યમવર્ગના બાળકોને હાઇસ્કૂલનું શિક્ષણ મેળવવામાં આર્થિક મુશ્કેલી ન અનુભવાય એ માટે પરીક્ષાના આધારે મેરીટમાં આવનારા 25 હજાર વિદ્યાર્થીઓને ધોરણ 9 અને 10માં વાર્ષિક રૂ. 20,000 અને ધોરણ 11 અને 12માં વાર્ષિક રૂ. 25,000 શિષ્યવૃત્તિની સહાય ચુકવવામાં આવશે.
- જે વિદ્યાર્થીઓની આર્થિક પરિસ્થિતિ સારી નથી હોતી આવા ગરીબ પરિવારના બાળકો કે જેમની ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં વાર્ષિક આવક રૂ. 1.20 લાખ કરતાં ઓછી અને શહેરી વિસ્તારમાં રૂ. 1.50 લાખથી ઓછી હોય તેવા બાળકોનું શિક્ષણ કાર્ય આર્થિક મુશ્કેલીના કારણે અટકે નહીં તેના માટે શિક્ષણ વિભાગ દ્વારા મિશન સ્કૂલ ઓફ એક્સલન્સના ભાગરૂપે જ્ઞાન સાધના સ્કોલરશીપ યોજના અમલમાં મુકી છે.
- રાજ્ય પરીક્ષા બોર્ડ દ્વારા દર શૈક્ષણિક વર્ષમાં જ્ઞાન સાધના સ્કોલરશીપ પરીક્ષા લેવામાં આવશે.
- જ્ઞાન સાધના સ્કોલરશીપનો લાભ મેળવવા માટે ધોરણ. 8માં અભ્યાસ કરતાં અથવા ધોરણ 8 ઉત્તીર્ણ થયેલ વિદ્યાર્થીઓએ આ પરીક્ષા આપવાની રહેશે.
- આ સ્કોલરશીપનો લાભ માત્ર એવા જ વિદ્યાર્થીઓ લઈ શકશે કે જેઓએ ધોરણ. 1થી 8નો સળંગ અભ્યાસ રાજ્યની સરકારી અથવા અનુદાનિત પ્રાથમિક શાળામાં જ કર્યો હશે.
- રાજ્ય પરીક્ષા બોર્ડ દ્વારા જ્ઞાન સાધના સ્કોલરશીપ માટે તા.11મી જૂનના રોજ પરીક્ષા લેવાની જાહેરાત કરવામાં આવી છે. રાજ્ય પરીક્ષા બોર્ડ દ્વારા કરવામાં આવેલી જાહેરાત મુજબ આ યોજનાનો લાભ લેવા ઈચ્છતા વિદ્યાર્થીઓના ફોર્મ ભરવાના તા. 11મી મેથી ઓનલાઈન શરૂ થઈ જશે અને 26મી મે સુધી ભરી શકાશે.
- આ પરીક્ષામાં બેસનારા વિદ્યાર્થીઓની ફી શૂન્ય છે.
- જેથી એકપણ રૂપિયો ભરવાનો રહેશે નહીં, પરીક્ષામાં બેસવા માટે વિદ્યાર્થીના વાલીની ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં વાર્ષિક આવક રૂ. 1.30 લાખ અને શહેરી વિસ્તારમાં રૂ. 1.50 લાખ કરતા વધુ ન હોવી જોઈએ.

ભારત ઈમાર્ટ પોર્ટલ

- ઈન્ડિયા પોસ્ટ, કોન્ફેડરેશન ઓફ ઓલ ઈન્ડિયા ટ્રેડર્સ (CAIT), અને ત્રિપતા ટેક્નોલોજીએ 'ભારત ઈ-માર્ટ' પોર્ટલ બનાવ્યું છે, જે સમગ્ર ભારતમાં વેપારીઓને કન્સાઇનમેન્ટની પિક-અપ અને ડિલિવરી સેવાઓ પ્રદાન કરશે.
- તાજેતરમાં જ દિલ્હીમાં સંચાર રાજ્ય મંત્રી દેવુસિંહ ચૌહાણની હાજરીમાં MoU પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.

નાના વેપારીઓ માટે મહત્વ

- 'ભારત ઈ-માર્ટ' પોર્ટલ ભારતના નાના વેપારીઓને ખૂબ જ જરૂરી લોજિસ્ટિક્સ સપોર્ટ પ્રદાન કરશે તેવી અપેક્ષા છે, જે તેમના વ્યવસાયો અને રોજગારીની તકો વધારશે.
- CAIT સાથે સંકળાયેલા આઠ કરોડ વેપારીઓને ફાયદો થવાનો અંદાજ છે.

અન્ય કરારો

- ઈન્ડિયા પોસ્ટે પણ સરકારી ઈ-માર્કેટપ્લેસ (GeM) અને ટ્રાઈબલ કોઓપરેટિવ માર્કેટિંગ ડેવલપમેન્ટ ફેડરેશન ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ (TRIFED)ના પ્રાદેશિક કેન્દ્રો સાથે તાજેતરના સમયમાં સમાન કરાર કર્યા છે.
- તે હાલમાં ઓપન નેટવર્ક ફોર ડિજિટલ કોમર્સ (ONDC) પ્લેટફોર્મ પર લોજિસ્ટિક્સ સેવા પ્રદાતા બનવા માંગે છે જે વાણિજ્ય મંત્રાલય દ્વારા વિકસાવવામાં આવી રહ્યું છે.

ઈન્ડિયા પોસ્ટ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ

- ઈન્ડિયા પોસ્ટ પાર્સલની પિક-અપ અને ડિલિવરી ઉપરાંત અનેક સેવાઓ પૂરી પાડે છે, જેમાં બેંકિંગ, વીમો અને સરકાર દ્વારા ચલાવવામાં આવતી અનેક કલ્યાણ યોજનાઓના લાભોની લાસ્ટ માઈલ ડિલિવરીનો સમાવેશ થાય છે.
- કોવિડ-19 રોગચાળા દરમિયાન, પોસ્ટ વિભાગે ટેક્નોલોજી ઇન્ડક્શન દ્વારા ડિજિટલ પેમેન્ટ્સ અને ઓનલાઈન સેવાઓ રજૂ કરી હતી.

SAKSHAM પ્લેટફોર્મ

- કેન્દ્રીય સ્વાસ્થ્ય સચિવ રાજેશ ભૂષણે તાજેતરમાં નવી દિલ્હીમાં નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ હેલ્થ એન્ડ ફેમિલી વેલ્ફેર (NIHFW) દ્વારા વિકસિત ડિજિટલ લર્નિંગ પ્લેટફોર્મ, SAKSHAM લોન્ચ કર્યું હતુ.

SAKSHAMની વિશેષતાઓ

- હાલમાં, SAKSHAM: LMIS 200થી વધુ જાહેર આરોગ્ય અને 100 ક્લિનિકલ અભ્યાસક્રમો ઓનલાઈન ઓફર કરે છે.
- ડિજિટલ લર્નિંગ પ્લેટફોર્મ યુઝર-ફ્રેન્ડલી અને એક્સેસ કરવામાં સરળ છે, જે તેને તમામ હેલ્થકેર પ્રોફેશનલ્સ માટે ઉપલબ્ધ બનાવે છે.

- SAKSHAM: LMIS એક ઇન્ટરેક્ટિવ પ્લેટફોર્મ છે, જે વ્યક્તિગત શિક્ષણ અને પ્રતિસાદ માટે પરવાનગી આપે છે.
- આ પ્લેટફોર્મમાં ઓનલાઈન પરીક્ષણ, મૂલ્યાંકન અને પ્રમાણપત્ર માટેના સાધનો પણ છે.
- તે શીખનારની પ્રગતિ અને અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ થવાનો રેકોર્ડ પ્રદાન કરે છે.

SAKSHAMના ફાયદા

- આ પ્લેટફોર્મ હેલ્થકેર પ્રોફેશનલ્સના જ્ઞાન અને કૌશલ્યોને વધારવા, ઉચ્ચ ગુણવત્તાની તાલીમ આપવા માટે બનાવવામાં આવ્યું છે.
- SAKSHAM: LMIS 24/7 સુલભ છે, જે હેલ્થકેર પ્રોફેશનલ્સને તેમની પોતાની ગતિ અને સગવડતાથી શીખવાની મંજૂરી આપે છે.
- આ પ્લેટફોર્મ હેલ્થકેર પ્રોફેશનલ્સને તેમના જ્ઞાનને અપગ્રેડ કરવાની તકો પૂરી પાડે છે, જે તેમને દર્દીઓને વધુ સારી હેલ્થકેર સેવાઓ પૂરી પાડવામાં મદદ કરશે.

ડીપ ઓશન મિશન

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય મંત્રી ડૉ. જિતેન્દ્ર સિંહે કહ્યું હતું કે, આવનારા વર્ષોમાં ભારતની એકંદર અર્થવ્યવસ્થામાં બ્લુ ઈકોનોમીનો મોટો ફાળો રહેશે અને વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા જાહેર કરાયેલ ડીપ ઓશન મિશન તેનું મુખ્ય ઘટક હશે.

મિશન વિશે

- ડીપ ઓશન મિશન પ્રથમ વખત 2017માં પૃથ્વી વિજ્ઞાન મંત્રાલય દ્વારા પ્રસ્તાવિત કરવામાં આવ્યું હતું.
- **ઉદ્દેશ્ય:** સંસાધનો માટે ઊંડા સમુદ્રનું અન્વેષણ કરવું અને દરિયાઈ સંસાધનોના ટકાઉ ઉપયોગ માટે ઊંડા સમુદ્રની તકનીકો વિકસાવવી.
- મિશનનો અંદાજિત ખર્ચ રૂ. 4077 કરોડ 5 વર્ષના સમયગાળા માટે તબક્કાવાર રીતે અમલમાં મૂકાશે.
- 3 વર્ષ (2021-2024) માટે પ્રથમ તબક્કાનો અંદાજિત ખર્ચ રૂ. 2823.4 કરોડ હશે.
- પૃથ્વી વિજ્ઞાન મંત્રાલય (MoES) આ બહુ-સંસ્થાકીય મહત્વાકાંક્ષી મિશનનો અમલ કરતું નોડલ મંત્રાલય હશે.
- **ડીપ ઓશન મિશનના છ મુખ્ય ઘટકો:**
- ઊંડા સમુદ્રમાં ખાણકામ અને માનવસહિત સબમર્સિબલ માટેની ટેકનોલોજીનો વિકાસ
- સમુદ્રી આબોહવા પરિવર્તન સલાહકારી સેવાઓનો વિકાસ
- ઊંડા સમુદ્રની જૈવવિવિધતાના સંશોધન અને સંરક્ષણ માટે તકનીકી નવીનતાઓ
- ઊંડા મહાસાગર સર્વેક્ષણ અને સંશોધન
- સમુદ્રમાંથી ઉર્જા અને તાજું પાણી
- સમુદ્ર જીવવિજ્ઞાન માટે અદ્યતન દરિયાઈ સ્ટેશન

એજન્ડા ફોર એક્શન

- મધ્યપ્રદેશની રાજધાની ભોપાલ, તાજેતરમાં સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા નિર્ધારિત સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ ગોલ્સ (SDGs)ના સ્થાનિકીકરણને અપનાવનાર ભારતનું પ્રથમ શહેર બન્યું છે.
- આ પહેલ, જે સ્વૈચ્છિક સ્થાનિક સમીક્ષા (Voluntary Local Review-VLR) તરીકે ઓળખાય છે, તેનો હેતુ વૈશ્વિક કાર્યસૂચિને સ્થાનિક ક્રિયાઓ અને અસરોમાં અનુવાદ કરવાનો છે જે SDGsની સિદ્ધિમાં યોગદાન આપે છે.

ટકાઉ શહેરી પરિવર્તન માટે સહયોગ

- ભોપાલનું VLR ભોપાલ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન, UN-Habitat અને 23થી વધુ સ્થાનિક હિતધારકોના સામૂહિક વચ્ચેના સહયોગી પ્રયાસનું પરિણામ છે.
- આ સહયોગ ટકાઉ અને સમાવિષ્ટ શહેરી પરિવર્તન માટેની શહેરની આકાંક્ષાઓને દર્શાવે છે.
- 12 મે, 2023ના રોજ "એજન્ડા ફોર એક્શન: સસ્ટેનેબલ અર્બન ટ્રાન્સફોર્મેશન"ની શરૂઆત, આ ધ્યેયો હાંસલ કરવાની દિશામાં એક નિર્ણાયક પગલું તરીકે ઓળખાય છે.

Meri LiFE મોબાઈલ એપ્લિકેશન

- આબોહવા પરિવર્તન સામે લડવા અને ટકાઉ જીવનને પ્રોત્સાહન આપવા તરફના નોંધપાત્ર પગલામાં, ભારત સરકારે તાજેતરમાં "Meri LiFE" (માય લાઇફ) મોબાઇલ એપ્લિકેશન લોન્ચ કરી છે.
- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના મિશન LiFEથી પ્રેરિત, આ ગ્રાઉન્ડબ્રેકિંગ એપ્લિકેશનનો ઉદ્દેશ્ય યુવાનોને સશક્ત કરવાનો અને પર્યાવરણીય પડકારોનો સામનો કરવામાં તેમની સક્રિય ભાગીદારીને પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે.

મેરી લાઇફ: યુવા સશક્તિકરણ

- સરકારની મોબાઇલ એપ્લિકેશન, મેરી લાઇફ, પરિવર્તન માટે એક શક્તિશાળી ઉત્પ્રેરક તરીકે કામ કરે છે.
- તે ભારતના યુવાનોને જોડવા અને પ્રેરણા આપવાનું પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડે છે.
- આ ડિજિટલ માધ્યમ દ્વારા, સરકારનો હેતુ LiFE (પર્યાવરણ માટેની જીવનશૈલી) માટે દેશવ્યાપી ચળવળને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- નકામા વપરાશને બદલે સચેત ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપીને, એપ્લિકેશન પર્યાવરણને બચાવવામાં વ્યક્તિગત ક્રિયાઓની નિર્ણાયક ભૂમિકા પર ભાર મૂકે છે.

Mission LiFE: પ્રેરણાદાયી પરિવર્તન

- મેરી લાઇફ એપ્લિકેશનના વિકાસનું મૂળ વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના દૂરંદેશી મિશનમાં છે.
- મિશન LiFE આ પહેલ માટે પ્રેરણા તરીકે સેવા આપે છે, ટકાઉ પ્રથાઓને પ્રોત્સાહન આપે છે અને વ્યક્તિઓ તેમના પર્યાવરણને કેવી રીતે સમજે છે અને તેની સાથે કેવી રીતે ક્રિયાપ્રતિક્રિયા કરે છે તે પરિવર્તન કરે છે.
- ટેક્નોલોજીનો ઉપયોગ કરીને અને જનતાને એકીકૃત કરીને, મિશન લાઇફનો ઉદ્દેશ્ય પર્યાવરણીય સંરક્ષણમાં નાગરિકોની સામૂહિક શક્તિનું પ્રદર્શન કરવાનો છે.

LiFE: પર્યાવરણ માટે જીવનશૈલી

- LiFE, "પર્યાવરણ માટે જીવનશૈલી" માટેનું ટૂંકું નામ આ પહેલના મૂળમાં છે.
- તે પર્યાવરણીય સુખાકારીને પ્રાથમિકતા આપતી ટકાઉ જીવનશૈલી અપનાવવાની નૈતિકતાને સમાવે છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- મેરી લાઇફ વ્યક્તિઓને સભાન પસંદગીઓ કરવા પ્રોત્સાહિત કરે છે જે તેમના ઇકોલોજીકલ પદચિહ્નને ઘટાડે છે અને તંદુરસ્ત ગ્રહમાં યોગદાન આપે છે.

કેન્દ્રીય આરોગ્ય મંત્રાલયની '75/25' પહેલ

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય આરોગ્ય મંત્રાલયે "75/25" પહેલનું અનાવરણ કર્યું છે, જેનો ઉદ્દેશ્ય ભારતમાં બિન-સંચારી રોગો (NCDs)ના વ્યવસ્થાપન અને નિવારણમાં ક્રાંતિ લાવવાનો છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ મહત્વાકાંક્ષી કાર્યક્રમ 2025 સુધીમાં હાઈપરટેન્શન અને ડાયાબિટીસ ધરાવતા 75 મિલિયન લોકોને સ્ટાન્ડર્ડ કેર આપવાનું લક્ષ્ય નિર્ધારિત કરે છે.
- આ પહેલની સાથે સાથે શશકત પોર્ટલનો શુભારંભ તથા બિનચેપી રોગોના નિવારણ અને નિયંત્રણ માટેના રાષ્ટ્રીય કાર્યક્રમ (NP-NCD) માટે સંશોધિત કાર્યકારી માર્ગદર્શિકા જાહેર કરવાથી દેશની હેલ્થકેર સિસ્ટમને વધુ વેગ મળ્યો છે.

NCDs પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું

- "75/25" પહેલ NCDsને ભારતના હેલ્થકેર એજન્ડામાં મોખરે રાખે છે.
- હાયપરટેન્શન અને ડાયાબિટીસ, બે પ્રચલિત NCDsને પ્રાથમિકતા આપીને, તેનો હેતુ લાખો વ્યક્તિઓની એકંદર સુખાકારીમાં સુધારો કરવાનો છે.
- આ પહેલ NCDs સામે લડવામાં સ્ટાન્ડર્ડ કેર પ્રોટોકોલના પ્રારંભિક શોધ, સારવાર અને પાલનના મહત્વને સ્વીકારે છે.

તબીબી અધિકારીઓ અને માનક સારવાર કાર્યપ્રવાહને તાલીમ આપવી

- "75/25" પહેલને અસરકારક રીતે અમલમાં મૂકવા માટે, કેન્દ્રીય આરોગ્ય મંત્રાલય 40,000 પ્રાથમિક આરોગ્ય સંભાળ તબીબી અધિકારીઓને શશક્ત પોર્ટલ દ્વારા NCDs માટે માનક સારવાર કાર્યપ્રવાહ પર તાલીમ આપવાની યોજના ધરાવે છે.
- આ તાલીમ આરોગ્યસંભાળ પ્રદાતાઓને જરૂરી જ્ઞાન અને કૌશલ્યથી સજ્જ કરશે જેથી NCDs ધરાવતી વ્યક્તિઓ માટે પ્રમાણભૂત સંભાળ પહોંચાડી શકાય.
- હેલ્થકેર પ્રોફેશનલ્સની ક્ષમતાને મજબૂત કરીને, પહેલ સુનિશ્ચિત કરે છે કે ગુણવત્તાયુક્ત સંભાળ સમુદાયની નજીક પહોંચાડવામાં આવે.

પ્લાસ્ટિક પ્રદૂષણ ઘટાડવાનો નવો UNEP રોડમેપ

- UNEPએ તાજેતરમાં "Turning off the Tap: How the world can end plastic pollution and create a circular economy" શીર્ષક હેઠળનો અહેવાલ બહાર પાડ્યો છે.
- રિપોર્ટમાં સમગ્ર વિશ્વમાં પ્લાસ્ટિક પ્રદૂષણને રોકવા માટે ચક્રીય અર્થતંત્રનો અભિગમ અપનાવવાના મહત્વ પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે.

રિપોર્ટ લોન્ચનું મહત્વ

- આ અહેવાલ 16 મે, 2023ના રોજ, આગામી આંતરસરકારી વાટાઘાટ સમિતિ-2 (INC-2)ની બેઠક પહેલા લોન્ચ કરવામાં આવ્યો હતો.
- આ બેઠક પ્લાસ્ટિક પ્રદૂષણને સંબોધવા માટે કાયદાકીય રીતે બંધનકર્તા સાધનની ચર્ચા કરવાની તક તરીકે કામ કરે છે.
- અહેવાલ આ નિર્ણાયક ચર્ચાઓને માર્ગદર્શન આપવા માટે મૂલ્યવાન આંતરદૃષ્ટિ અને ભલામણો પ્રદાન કરે છે.

2040 સુધીમાં 80% ઘટાડો

- અહેવાલ મુજબ, વર્ષ 2040 સુધીમાં વૈશ્વિક પ્લાસ્ટિક પ્રદૂષણમાં 80% ઘટાડો કરવો શક્ય છે.
- આ મહત્વાકાંક્ષી ધ્યેય વ્યૂહાત્મક નીતિઓ અને બજાર પરિવર્તન દ્વારા હાંસલ કરી શકાય છે જે ટકાઉ પ્રથાઓ અને પરિપત્ર અર્થતંત્રને પ્રાથમિકતા આપે છે.

ચક્રીય અર્થતંત્ર અભિગમ

- રિપોર્ટમાં પ્લાસ્ટિક પ્રદૂષણનો સામનો કરવા માટે ચક્રીય અર્થવ્યવસ્થાનો અભિગમ અપનાવવાની ભારપૂર્વક હિમાયત કરવામાં આવી છે.
- આ અભિગમમાં ત્રણ મુખ્ય બજાર પરિવર્તનોનો સમાવેશ થાય છે: પુન:ઉપયોગ, રિસાયકલ, અને પુન:પ્રાપ્તિ અને વૈવિધ્યીકરણ.
- આ ફેરફારોને અપનાવીને, દેશો અને વ્યવસાયો બિનજરૂરી પ્લાસ્ટિકના ઉપયોગને ઘટાડી શકે છે અને ટકાઉ વિકલ્પોને પ્રોત્સાહન આપી શકે છે.

ચક્રીય અર્થતંત્રના લાભો

- રિપોર્ટમાં રજૂ કરાયેલા વિશ્લેષણ અનુસાર, ચક્રીય અર્થતંત્રમાં પરિવર્તન કરવાથી નોંધપાત્ર લાભ થશે.
- એવો અંદાજ છે કે આ શિફ્ટને કારણે ખર્ચ અને રિસાયક્લિંગની આવકને ધ્યાનમાં લઈને $1.27 ટ્રિલિયનની બચત થઈ શકે છે.
- વધુમાં, આરોગ્ય, આબોહવા અને વાયુ પ્રદૂષણ જેવી બાહ્ય બાબતોને ટાળીને, વધુ $3.25 ટ્રિલિયન બચાવી શકાય છે.
- વધુમાં, પરિપત્ર અર્થતંત્રમાં સંક્રમણ 2040 સુધીમાં 700,000 નોકરીઓનો ચોખ્ખો વધારો કરી શકે છે.

"સંકલિત સ્વાસ્થ્ય" નીતિ

- તાજેતરમાં આયુષ મંત્રાલય તથા આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલયે સંયુક્ત રીતે જાહેર જનતાની સુખાકારી માટે "સંકલિત સ્વાસ્થ્ય"ને પ્રાથમિકતા આપવાની તેમની પ્રતિબદ્ધતા જાહેર કરી છે.

પરિચય

- આ ઘોષણા રાષ્ટ્રીય આયુષ મિશન કોન્ક્લેવમાં કરવામાં આવી હતી, જેનું ઉદ્‌ઘાટન આયુષ અને બંદરો, શિપિંગ અને જળમાર્ગોના કેન્દ્રીય કેબિનેટ મંત્રી શ્રી સર્બાનંદ સોનોવાલ દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ કોન્ક્લેવમાં આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણના કેન્દ્રીય મંત્રી ડૉ. મનસુખ માંડવિયા સહિત આદરણીય મહેમાનોએ હાજરી આપી હતી.

આ યોજના સમાચારોમાં કેમ છે?

- આયુષ મંત્રાલય અને આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલયના સહયોગી પ્રયાસોને કારણે રાષ્ટ્રીય આયુષ મિશન (NAM) અને કોન્ક્લેવએ નોંધપાત્ર ધ્યાન મેળવ્યું છે.
- આ ભાગીદારી સમગ્ર દેશમાં સુલભ અને ગુણવત્તાયુક્ત આયુષ આરોગ્યસંભાળ સેવાઓ પૂરી પાડીને મુખ્ય પ્રવાહની આરોગ્યસંભાળ પ્રણાલીમાં પરંપરાગત દવાઓની પ્રણાલીઓને એકીકૃત કરવાના સહિયારા વિઝનને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

સાગર પરિક્રમા યાત્રા (તબક્કો-V)

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય મંત્રી પરશોત્તમ રૂપાલાએ સાગર પરિક્રમા યાત્રા (તબક્કો-V) ભારત સરકારની મહત્વાકાંક્ષી પહેલ લોન્ચ કરી હતી.
- આ તબક્કાનો હેતુ વિવિધ સરકારી યોજનાઓ દ્વારા માછીમારો અને અન્ય હિતધારકો દ્વારા તેમના આર્થિક ઉત્થાનને પ્રોત્સાહન આપીને સામનો કરવામાં આવતા પડકારોનો સામનો કરવાનો છે.

રાયગઢ જિલ્લાના કરંજામાં યાત્રાનો પ્રારંભ

- સાગર પરિક્રમા યાત્રા તબક્કા-Vનું ઉદ્ઘાટન મહારાષ્ટ્રના રાયગઢ જિલ્લામાં આવેલા દરિયાકાંઠાના શહેર કરંજામાં થયું હતું.
- આ કાર્યક્રમમાં લગભગ 6,000 માછીમારો અને પ્રતિષ્ઠિત મહેમાનોની ભાગીદારી જોવા મળી હતી અને આ પ્રયાસના મહત્વ પર ભાર મૂક્યો હતો.

દરિયાકાંઠાના પ્રદેશોનો પ્રવાસ

- સાગર પરિક્રમા યાત્રા તબક્કો-V એક વ્યાપક રૂટને સમાવે છે, જે અનેક દરિયાકાંઠાના વિસ્તારોને આવરી લે છે.
- આ પ્રવાસમાં ગેટવે ઓફ ઈન્ડિયા, રાયગઢ જિલ્લામાં કરંજા, રત્નાગીરી જિલ્લામાં મિરકરવાડા, સિંધુદુર્ગ જિલ્લામાં દેવગઢ, માલવણ, વાસ્કો, મોર્મુગાંવ અને દક્ષિણ ગોવામાં કાનાકોના જેવા પ્રતિષ્ઠિત સ્થળોની મુલાકાતનો સમાવેશ થાય છે.
- આ વ્યાપક અન્વેષણનો ઉદ્દેશ્ય જોડાણને પ્રોત્સાહન આપવા અને વેપાર, કૃષિ અને શિક્ષણમાં આ પ્રદેશોના મહત્વને પ્રકાશિત કરવાનો છે.

ગરુડ એરોસ્પેસ અને નૈની એરોસ્પેસની મેક ઈન ઈન્ડિયા ડ્રોન બનાવવા માટે ભાગીદારી

- તાજેતરમાં ગરુડ એરોસ્પેસ અને નૈની એરોસ્પેસની મેક ઈન ઈન્ડિયા ડ્રોન બનાવવા માટે ભાગીદારી કરી છે.
- આ ભાગીદારી ભારતીય ડ્રોન ઉદ્યોગ માટે એક સીમાચિહ્નરૂપ છે, જે 2024 સુધીમાં 1 લાખ મેડ ઈન ઈન્ડિયા ડ્રોનનું ઉત્પાદન કરવાના લક્ષ્યને સમર્થન આપે છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ સહયોગનો ઉદ્દેશ્ય ગરુડ એરોસ્પેસને વિવિધ એપ્લિકેશનો માટે ભારતમાં એડવાન્સ્ડ પ્રિસિઝન ડ્રોન્સ બનાવવા માટે સક્ષમ બનાવવાનો છે.
- આ ભાગીદારી 2024 સુધીમાં 1 લાખ મેડ ઈન ઈન્ડિયા ડ્રોનનું ઉત્પાદન કરવાના ભારત સરકારના વિઝનને હાંસલ કરવાની દિશામાં એક મહત્વપૂર્ણ પગલું દર્શાવે છે.

વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીનું વિઝન

- કંપની 7,000થી વધુ ડ્રોનનું પ્રી-બુક કરી ચૂક્યા છે, જે બજારની માંગ અને ડ્રોન ઉદ્યોગમાં વૃદ્ધિની સંભાવના દર્શાવે છે.
- તેમણે ઉત્પાદન વધારવામાં તેમના જ્ઞાન અને અનુભવનો લાભ લેવા માટે સરકારી જાહેર ક્ષેત્રના એકમો (PSU) સાથે ભાગીદારીના મહત્વ પર પણ પ્રકાશ પાડ્યો હતો.

UDAN 5.1

- તાજેતરમાં નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલયે UDAN યોજનાનું નવું સંસ્કરણ UDAN 5.1 લોન્ચ કર્યું છે.
- આ UDAN 5.1 ખાસ કરીને હેલિકોપ્ટર રૂટ માટે રચાયેલ પ્રાદેશિક કનેક્ટિવિટી સ્કીમ (RCS)નું નવું સંસ્કરણ છે.

UDAN 5.1ની મુખ્ય વિશેષતાઓ

- એવા રૂટને મંજૂરી આપવી જ્યાં મૂળ અથવા ગંતવ્ય સ્થાનોમાંથી એક પ્રાધાન્યતા ક્ષેત્રમાં હોય.
- હેલિકોપ્ટર મુસાફરીને વધુ સસ્તી બનાવવા માટે હવાઈ ભાડાની મર્યાદામાં 25% સુધીનો ઘટાડો.
- નાણાકીય સદ્ધરતા સુધારવા માટે ઓપરેટરો માટે સદ્ધરતા ગેપ ફંડિંગ (VGF) કેપ્સમાં વધારો.
- <u>ઉદ્દેશ્ય:</u> આ યોજનાનો હેતુ હવાઈ મુસાફરીનું લોકશાહીકરણ અને પ્રવાસન, આતિથ્ય અને સ્થાનિક અર્થતંત્રોને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- યોજનાના પાછલા રાઉન્ડમાં પહેલાથી જ 46 હેલિકોપ્ટર રૂટ કાર્યરત થયા છે, જેનાથી પર્વતીય અને ઉત્તર પૂર્વ રાજ્યોને ફાયદો થયો છે અને વર્તમાન રાઉન્ડનો ઉદ્દેશ્ય મોટી સંખ્યામાં રૂટને આવરી લેવાનો છે.

UDAN 5.0

- દેશના દૂરના અને પ્રાદેશિક વિસ્તારોમાં કનેક્ટિવિટી વધારવા અને છેલ્લી માઈલ કનેક્ટિવિટી હાંસલ કરવાના ઉદેશ્ય સાથે નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલયે પ્રાદેશિક કનેક્ટિવિટી સ્કીમ (RCS) – ઉડે દેશ કા આમ નાગરિક (UDAN) નો 5મો રાઉન્ડ શરૂ કર્યો હતો.

ITF ટ્રાન્સપોર્ટ આઉટલુક 2023

- 2015 પેરિસ કરારમાં દર્શાવેલ લક્ષ્યોને હાંસલ કરવામાં પરિવહનનું ડીકાર્બોનાઇઝેશન નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવે છે.
- OECD ખાતે ઇન્ટરનેશનલ ટ્રાન્સપોર્ટ ફોરમ (ITF) એ તાજેતરમાં તેનો અત્યંત અપેક્ષિત 'ITF ટ્રાન્સપોર્ટ આઉટલુક 2023 રિપોર્ટ' બહાર પાડ્યો છે, જેમાં પરિવહનમાં ટકાઉ પસંદગીઓને પ્રોત્સાહન આપવા માટે નીતિઓના મિશ્રણને અપનાવવાના મહત્વ પર પ્રકાશ પાડવામાં આવ્યો છે.

ભારતનું ચાઈલ્ડ વેસ્ટિંગ

- UNના તાજેતરના ઇન્ટર-એજન્સીના અંદાજ મુજબ, ભારત વૈશ્વિક સ્તરે સૌથી વધુ બાળ-બગાડનો દર ધરાવે છે, જેમાં 2020માં 18 ટકાથી વધુ ભારતીય બાળકો બગાડથી અસરગ્રસ્ત છે.

અન્ય તારણો

- ભારતમાં 2022માં 31.7 ટકાનો સ્ટન્ટિંગ દર હતો, જે 2012માં 41.6 ટકા હતો.
- ભારતમાં 2022માં ઓવરવેઇટની ટકાવારી 2.8 ટકા હતી, જે 2012માં 2.2 ટકા હતી.
- ભારત દક્ષિણ એશિયાનો સૌથી મોટો દેશ છે, જ્યાં વિશ્વમાં બગાડ સાથેનાં તમામ બાળકોમાંથી અડધા બાળકો રહે છે.
- ગંભીર બગાડવાળા તમામ બાળકોમાંથી ત્રણ ચતુર્થાંશ કરતાં વધુ એશિયામાં રહે છે.
- 2025 વર્લ્ડ હેલ્થ એસેમ્બલી (WHA) વૈશ્વિક પોષણ લક્ષ્યો અને યુએન દ્વારા ફરજિયાત સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ ગોલ લક્ષ્ય 2.2 સુધી પહોંચવા માટે અપૂરતી પ્રગતિ છે.

દિવ્ય કલા શક્તિ કાર્યક્રમ

- તાજેતરમાં ભારત સરકારના સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ મંત્રાલયના વિકલાંગ વ્યક્તિઓના સશક્તિકરણ વિભાગના સચિવ IAS શ્રી રાજેશ અગ્રવાલે વારાણસીમાં રુદ્રાક્ષ સંમેલન અને સાંસ્કૃતિક કેન્દ્ર ખાતે 'દિવ્ય કલા શક્તિ' કાર્યક્રમનું ઉદ્‌ઘાટન કર્યું હતું.

કાર્યક્રમ વિશે

- આ વખતે, છઠ્ઠા દિવ્ય કલા શક્તિ કાર્યક્રમનું આયોજન દિવ્ય શહેર વારાણસીમાં કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં પશ્ચિમ બંગાળ, ઓડિશા, ઝારખંડ, બિહાર, ઉત્તર પ્રદેશ અને ઉત્તરાખંડ એમ છ રાજ્યોના અંદાજે 100 કલાકારોએ કાર્યક્રમમાં પર્ફોર્મન્સ આપ્યું હતું.
- તે ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ એમ્પાવરમેન્ટ ઑફ પર્સન્સ વિથ ડિસેબિલિટીઝ (Divyangjan), સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ મંત્રાલય દ્વારા CRC-લખનૌ, વિભાગ હેઠળની સંસ્થા દ્વારા આયોજિત કરવામાં આવે છે.
- ભૂતપૂર્વ રાષ્ટ્રપતિ શ્રી રામનાથ કોવિંદના નિર્દેશનમાં વિભાગ દિવ્ય કલા શક્તિને પ્રાદેશિક સ્તરે લઈ જઈ રહ્યું છે.
- આ નિર્દેશ મુજબ, પાંચ પ્રાદેશિક "દિવ્ય કલા શક્તિ" કાર્યક્રમો પહેલાથી જ વિવિધ સ્થળોએ યોજાઈ ચૂક્યા છે, જેમાં પશ્ચિમ ક્ષેત્ર, ઉત્તર પૂર્વ અને દક્ષિણ ક્ષેત્ર મુંબઈ, અરુણાચલ, ચેન્નાઈ, નવી દિલ્હી અને ગૌહાટીનો સમાવેશ થાય છે.

પૂર્વોત્તરની પ્રથમ વંદે ભારત એક્સપ્રેસ ટ્રેન

- તાજેતરમાં વડાપ્રધાન શ્રીનરેન્દ્ર મોદી આસામની પ્રથમ વંદે ભારત એક્સપ્રેસ ટ્રેનને લીલી ઝંડી બતાવશે.
- અત્યાધુનિક વંદે ભારત ટ્રેનને વડાપ્રધાન વીડિયો કોન્ફરન્સિંગ દ્વારા લીલી ઝંડી બતાવશે.

અગત્યના તથ્યો

- નવી સેવા ગુવાહાટી અને ન્યૂ જલપાઈગુડી વચ્ચેનું 411 કિમીનું અંતર 5 કલાક 30 મિનિટમાં કવર કરશે.
- તે આસામના ગુવાહાટી અને પશ્ચિમ બંગાળના ન્યૂ જલપાઈગુડી વચ્ચે સૌંદર્યલક્ષી રીતે ડિઝાઈન કરાયેલ, સુસજ્જ સંપૂર્ણ એર કંડિશનર સેવા ધરાવતી તેની પ્રકારની પ્રથમ પ્રીમિયમ સેમી-હાઈ સ્પીડ સેવા છે.
- ગુવાહાટી-NJP વંદે ભારત એક્સપ્રેસ ટ્રેન સેવા અઠવાડિયામાં છ દિવસ ચાલશે. આ ટ્રેનમાં કોઈ સેવા રહેશે નહીં.
- આ ક્ષેત્રની આ સૌથી ઝડપી ટ્રેન હશે અને તેનાથી આઈટી પ્રોફેશનલ્સ, બિઝનેસમેન, વિદ્યાર્થીઓ અને પ્રવાસીઓને ફાયદો થશે.
- આ ટ્રેનના કામાખ્યા, ન્યૂ બોંગાઈગાંવ, કોકરાઝાર, ન્યૂ અલીપુરદ્વાર અને ન્યૂ કૂચબિહારમાં રોકાણ સ્ટેશનો હશે અને NJP પર આખરે પહોંચશે.
- હાવડા-NJP વંદે ભારત એક્સપ્રેસ અને હાવડા-પુરી વંદે ભારત એક્સપ્રેસ પછી પશ્ચિમ બંગાળ માટે આ ત્રીજી વંદે ભારત ટ્રેન હશે.
- આસામના વંદે ભારતના ઉદ્‌ઘાટન પછી, ભારત દેશભરના 19 રૂટ પર વંદે ભારત એક્સપ્રેસ ટ્રેનોનું સંચાલન કરશે.
- વંદે ભારત એક્સપ્રેસની દરેક એક્ઝિક્યુટિવ ચેર કારમાં 52 બેઠક ક્ષમતા હોય છે, સામાન્ય ચેર કારમાં 78 બેઠક ક્ષમતા હોય છે, અને ડ્રાઈવિંગ ટ્રેલર કોચમાં દરેક 44 બેઠક ક્ષમતા હોય છે.
- વંદે ભારત એક્સપ્રેસના ડબ્બા 160 કિમી પ્રતિ કલાકની કાર્યકારી ગતિ માટે સંપૂર્ણ સસ્પેન્ડેડ ટ્રેક્શન મોટર્સથી સજ્જ છે.

FAME-2 યોજના

- તાજેતરમાં FAME-2 યોજના હેઠળ ઇલેક્ટ્રિક ટુ વ્હીલર માટે સબસિડી 15,000 રૂપિયા પ્રતિ કિલોવોટથી ઘટાડીને 10,000 રૂપિયા પ્રતિ કિલોવોટ કરવામાં આવી છે. આનાથી ઇલેક્ટ્રિક ટુ-વ્હીલર રૂ. 30,000થી વધુ મોંઘા થશે.

ફેમ ઈન્ડિયા સ્કીમ 2022

- ફેમ ઈન્ડિયા સ્કીમ 2022ને ડીઝલ અને પેટ્રોલથી ચાલતા વાહનોના કારણે થઈ રહેલા પ્રદૂષણને ધ્યાનમાં રાખીને શરૂ કરવામાં આવી હતી.

FAME-2 યોજના

- આ ફેમ ઈન્ડિયા સ્કીમનો બીજો તબક્કો છે.
- ઇલેક્ટ્રિક વાહનની ખરીદીને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે ફેમ ઈન્ડિયા સ્કીમ શરૂ કરવામાં આવી છે.
- આ યોજના દ્વારા, સરકાર નવા ઇલેક્ટ્રિક વાહનોની ખરીદી પર સબસિડી પ્રદાન કરે છે.
- આ યોજના 31મી માર્ચ 2024 સુધી લાગુ રહેશે.
- આ યોજના હેઠળ, ઇલેક્ટ્રિક વાહનો માટે જરૂરી ચાર્જિંગ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પણ સ્થાપિત કરવામાં આવશે.
- ફેમ ઈન્ડિયા યોજના પર્યાવરણીય પ્રદૂષણ અને ઈંધણના ઘટાડાના મુદ્દાને ઉકેલવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે શરૂ કરવામાં આવી છે.
- નોંધનીય છે કે અગાઉ, આ યોજના હેઠળ, સરકારે સબસિડી પ્રોત્સાહનો રૂ. 10000 પ્રતિ kWh થી વધારીને રૂ. 15000 પ્રતિ kWh કર્યા હતા.

વર્લ્ડ એનર્જી ઇન્વેસ્ટમેન્ટ રિપોર્ટ 2023

- તાજેતરમાં ઇન્ટરનેશનલ એનર્જી એજન્સીએ વર્લ્ડ એનર્જી ઇન્વેસ્ટમેન્ટ રિપોર્ટ 2023 બહાર પાડ્યો હતો.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

રિપોર્ટના મુખ્ય તારણો

- **તાજેતરના વર્ષોમાં સ્વચ્છ ઊર્જામાં રોકાણ વધ્યું:**
- સ્વચ્છ ઊર્જામાં રોકાણ અશ્મિભૂત ઇંધણમાં રોકાણ કરતાં 70 ટકા વધારે છે.
- ઇલેક્ટ્રિક વ્હિકલ્સ (EV) અને પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જા દ્વારા સંચાલિત સંક્રમણ; અશ્મિભૂત ઇંધણ પર ખર્ચવામાં આવતા પ્રત્યેક 1 ડોલર માટે સ્વચ્છ ઊર્જા માટે 1.7 ડોલર ફાળવવામાં આવ્યા હતા.
- **અદ્યતન અર્થતંત્રોમાં કેન્દ્રિત સ્વચ્છ ઊર્જા રોકાણ:**
- વર્ષ 2021થી અત્યાર સુધીમાં સ્વચ્છ ઊર્જાનાં રોકાણમાં 90 ટકાથી વધારે વધારો ઉન્નત અર્થતંત્રો અને ચીનમાં થયો છે; ભારત સૌર ઊર્જામાં મજબૂત રોકાણ દર્શાવે છે.
- **સ્વચ્છ ઊર્જા તરફ સંક્રમણમાં પડકારો:**
- અવરોધોમાં ઊંચા વ્યાજદરો, સંદિગ્ધ નીતિગત માળખું, બજારની ડિઝાઇનો, નાણાકીય રીતે મર્યાદિત ઉપયોગિતાઓ અને મૂડીની ઊંચી કિંમતનો સમાવેશ થાય છે.

ઇન્ટરનેશનલ એનર્જી એજન્સી વિશે

- IEA એ આંતર-સરકારી સંસ્થા (મુખ્ય મથક: પેરિસ) છે, જે તેલના પુરવઠાની સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરે છે અને સભ્ય દેશો વચ્ચે ઊર્જા સહકારને પ્રોત્સાહન આપે છે.
- (1973-1974ની તેલ કટોકટીને પગલે) તેલના પુરવઠાની સુરક્ષાને સુનિશ્ચિત કરવા માટે 1974માં તેની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી. તે OECD ફ્રેમવર્કની હેઠળ આવે છે.
- તે મુખ્યત્વે તેની ઊર્જા નીતિઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે જેમાં આર્થિક વિકાસ, ઊર્જા સુરક્ષા અને પર્યાવરણીય સંરક્ષણનો સમાવેશ થાય છે.
- આ નીતિઓને IEAના 3 E's (economic development, energy security and environmental protection) તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- **મિશન:**
- તેના સભ્ય દેશો અને તેનાથી આગળના દેશો માટે વિશ્વસનીય, વાજબી અને સ્વચ્છ ઊર્જાની ખાતરી કરવી.
- **સભ્યપદ:**
- 30 સભ્ય દેશો; 8 એસોસિએશન દેશો (ભારત સહિત); 3 જોડાણ દેશો.
- **સભ્યપદ માટે પાત્રતા માપદંડ:**
- ઉમેદવાર દેશ OECDનો સભ્ય હોવો આવશ્યક છે; તેમની પાસે 90 દિવસનો વ્યૂહાત્મક તેલ ભંડાર હોવો જોઈએ, ઓઇલના વપરાશમાં 10 ટકા સુધીનો ઘટાડો કરવા માટે માંગ પર સંયમ કાર્યક્રમ હોવો જોઈએ, કટોકટીની પ્રતિક્રિયાના પગલાં માટે કાયદો બનાવવો જોઈએ, ઓઇલ કંપનીઓ માટે રિપોર્ટિંગ જવાબદારીઓ હોવી જોઈએ, વગેરે.
- **IEA સાથે ભારતનું જોડાણ:**
- ભારત 2017માં એસોસિયેટ સભ્ય બન્યું; તેણે 2021માં IEA સાથે વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા; ભારતને પૂર્ણ સમયના સભ્ય બનવા માટે આમંત્રણ આપવામાં આવ્યું હતું.
- **મુખ્ય અહેવાલો:**
- વર્લ્ડ એનર્જી આઉટલુક રિપોર્ટ; વિશ્વ ઊર્જા રોકાણ અહેવાલ; વિશ્વ ઊર્જા આંકડા; વિશ્વ ઊર્જા સંતુલન; ઊર્જા ટેકનોલોજી પરિપ્રેક્ષ્ય; ઇન્ડિયા એનર્જી આઉટલુક રિપોર્ટ

કેરળ સરકારનો સોલાર પ્રોજેક્ટ

- તાજેતરમાં કેરળ સરકારે તિરુવનંતપુરમમાં દરેક છતને સૌર ઉર્જા ઉત્પન્ન કરતા સ્ટેશનમાં રૂપાંતરિત કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે એક મહત્વપૂર્ણ પ્રોજેક્ટ શરૂ કર્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- એજન્સી ફોર ન્યુ એન્ડ રિન્યુએબલ એનર્જી રિસર્ચ એન્ડ ટેક્નોલોજી (Anert)ની આગેવાની હેઠળ, મહત્વાકાંક્ષી સાહસ રાજ્યની રાજધાનીને સોલાર પાવર જનરેટીંગ સ્ટેશનમાં ફેરવશે.
- દેશની સૌથી મોટી કંપની પોતાને 'સોલર સિટીઝ'માંના એક તરીકે સ્થાપિત કરવા માંગે છે.
- આ પ્રોજેક્ટનો ઉદ્દેશ્ય સૌર ઊર્જાની અપાર સંભાવનાનો ઉપયોગ કરવાનો છે અને પ્રદેશમાં સસ્તા મજૂરની ઉપલબ્ધતા દ્વારા આપવામાં આવતા ખર્ચ લાભનો લાભ લેવાનો છે.
- અનર્ટે સોલાર પેનલ્સના ઇન્સ્ટોલેશન માટે યોગ્ય ત્રણ લાખ ઈમારતોની ઓળખ કરી છે, જે પ્રક્રિયાને સરળ બનાવવા માટે સોલાર એટલાસ બનાવે છે.
- આ વિશાળ નેટવર્કનો ઉપયોગ કરીને, તિરુવનંતપુરમમાં નોંધપાત્ર 800 મેગાવોટ સૌર ઉર્જા ઉત્પન્ન કરવાની ક્ષમતા છે.
- પહેલેથી જ, 600 સરકારી ઈમારતોમાં સોલાર પેનલ ઈન્સ્ટોલેશન છે, જેમાં વધારાની 150 તાજેતરમાં જ કાર્યરત થઈ છે.
- બાકીની સરકારી ઇમારતો આગામી થોડા મહિનામાં સોલાર પેનલથી સજ્જ થવાની અપેક્ષા છે.
- વધુમાં, જો ખાનગી ઈમારતો આ પહેલમાં જોડાય, તો વધારાની 700 મેગાવોટ સૌર ઊર્જા ઉત્પન્ન થઈ શકે છે, જે રાજ્યના પુનઃપ્રાપ્ય ઉર્જા લક્ષ્યાંકોમાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપે છે.
- કેન્દ્ર સરકાર 3-KW સોલર સિસ્ટમ માટે 40%ની નોંધપાત્ર સબસિડી ઓફર કરીને આ પ્રોજેક્ટને ટેકો આપવા માટે મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે.
- આ સબસિડી સાથે, 3-KW સોલર સિસ્ટમ ઇન્સ્ટોલ કરવાનો ખર્ચ લગભગ 1.6 લાખ રૂપિયા સુધી ઘટાડી શકાય છે.
- સોલાર સિસ્ટમ અપનાવવા માટે વધુ પ્રોત્સાહિત કરવા માટે, Anert એ એક્સ્પોમાં બેંક સ્ટોલ ઉભા કર્યા છે, જેનાથી લોકો તેમની સોલાર સિસ્ટમની ખરીદી માટે લોન મેળવી શકે છે.
- કેરળ સરકારે પણ સોલાર સિસ્ટમની ખરીદી માટે બેંક લોન પર 4% સુધીના વ્યાજની ઓફર કરીને નવીનીકરણીય ઉર્જા વિકલ્પોને પ્રોત્સાહિત કરવા પગલાં લીધાં છે.

પીએમ સ્વનિધિ યોજના

- તાજેતરમાં કેન્દ્ર સરકારે પીએમ સ્વનિધિ યોજના હેઠળ લોન અરજી પ્રક્રિયાને સરળ બનાવવા માટે શેરી વિક્રેતાઓ માટે એક મોબાઇલ એપ્લિકેશન શરૂ કરી છે.
- એપ્લિકેશનનો હેતુ પ્રક્રિયાને સુવ્યવસ્થિત કરવાનો અને તેને વિક્રેતાઓ માટે વધુ સુલભ બનાવવાનો છે.
- વધુમાં, 'ઉદ્યમ' નોંધણી પ્રમાણપત્રનું લોન્ચિંગ કરવામાં આવ્યું જે શેરી વિક્રેતાઓ માટે વ્યવસાય નોંધણીને સરળ બનાવશે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

પીએમ સ્વનિધિ યોજના વિશે

- PM સ્વનિધિ યોજના એ આત્મનિર્ભર ભારત અભિયાનના ભાગ રૂપે (2020 માં) શરૂ કરવામાં આવેલી કેન્દ્રીય ક્ષેત્રની યોજના છે.
- **ઉદ્દેશ્ય:** કોવિડ-19 લોકડાઉનથી પ્રભાવિત શેરી વિક્રેતાઓને પરવડે તેવી કાર્યકારી મૂડીની લોન પૂરી પાડવી.
- **ભંડોળ:** આવાસ અને શહેરી બાબતોના મંત્રાલય દ્વારા સંપૂર્ણપણે ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે.
- **ધિરાણનો સમયગાળો:** ડિસેમ્બર 2024 સુધી લંબાવવામાં આવેલ છે.
- **આપવામાં આવતી લોન:** 1લી લોન: ₹10,000 સુધી; 2જી લોન: ₹20,000 સુધી; 3જી લોન: ₹50,000 સુધી
- **વ્યાજ સબસિડી:** લોન પર 7% વ્યાજ સબસિડી
- **'SVANidhi से समृद्धि' ઘટક:** તે લાભાર્થીઓ અને તેમના પરિવારોની સામાજિક-આર્થિક પ્રોફાઇલનો નકશો બનાવે છે.
- **પાત્રતા:** સ્ટ્રીટ વેન્ડર્સ (પ્રોટેક્શન ઓફ લિવલીહુડ એન્ડ રેગ્યુલેશન ઓફ સ્ટ્રીટ વેન્ડિંગ) એક્ટ, 2014 હેઠળ નિયમો અને યોજનાઓની સૂચનાને આધીન, શહેરી વિસ્તારોમાં વેન્ડિંગમાં રોકાયેલા શેરી વિક્રેતાઓ માટે ઉપલબ્ધ.
- **સફળતા:** 30 જૂન, 2023 સુધીમાં 36 લાખથી વધુ શેરી વિક્રેતાઓએ માઈક્રોક્રેડિટ મેળવી હતી, તેથી આ યોજના સફળ રહી છે.
- **લક્ષ્યાંક:** ડિસેમ્બર 2024 સુધીમાં PM સ્વનિધિ યોજના હેઠળ 42 લાખ સ્ટ્રીટ વેન્ડર્સને લાભ આપવાનો લક્ષ્યાંક છે.

ફૂકોટ કર્ણાલી હાઈડ્રો ઈલેક્ટ્રિક પ્રોજેક્ટ

- તાજેતરમાં, નેશનલ હાઇડ્રોઇલેક્ટ્રિક પાવર કોર્પોરેશન (NHPC) અને વિધુત ઉત્પદન કંપની (VUCL) એ ફુકોટ કર્ણાલી હાઇડ્રોઇલેક્ટ્રિક પ્રોજેક્ટના વિકાસ માટે પ્રારંભિક કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.

અગત્યના તથ્યો

- ફુકોટ કર્ણાલી હાઇડ્રો ઇલેક્ટ્રીક પ્રોજેક્ટમાં 480 મેગાવોટની સ્થાપિત ક્ષમતા હોવાની અપેક્ષા છે.
- આ નોંધપાત્ર ક્ષમતા વાર્ષિક અંદાજે 2,448 GWh વીજળીનું ઉત્પાદન કરી શકશે.
- આ પ્રોજેક્ટનો ઉદ્દેશ્ય જળવિદ્યુત શક્તિનો ઉપયોગ કરવા અને પ્રદેશની ઊર્જા જરૂરિયાતોમાં યોગદાન આપવા માટે કર્ણાલી નદીના પ્રવાહનો લાભ લેવાનો છે.
- આમાં 109-મીટર-ઊંચો RCC ડેમ, એક ભૂગર્ભ પાવરહાઉસ અને 79 મેગાવોટની ક્ષમતા સાથે 6 ટર્બાઇનની સ્થાપના કરવામાં આવશે.
- વધુમાં, પ્રોજેક્ટમાં 6 મેગાવોટની ક્ષમતા ધરાવતા સરફેસ પાવર હાઉસનો સમાવેશ કરવાની યોજના છે, જેમાં ન્યૂનતમ પર્યાવરણીય પ્રકાશનનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે અને દરેકમાં 3 મેગાવોટની બે મશીનોનો સમાવેશ થાય છે.
- ફુકોટ કર્ણાલી પ્રોજેક્ટને પીકિંગ રન-ઓફ-રિવર (PRoR) પ્રકારની યોજના તરીકે ડિઝાઇન કરવામાં આવી છે.
- PRoRમાં યોજના ઉચ્ચ-પ્રવાહના સમયગાળા દરમિયાન પાણીનો સંગ્રહ કરાશે અને ટોચની માંગના સમયગાળા દરમિયાન તેને છોડવામાં આવશે.
- કર્ણાલી નદીના વહેણ દ્વારા ફુકોટ કર્ણાલી પ્રોજેક્ટના વીજ ઉત્પાદનમાં સરળતા રહેશે.
- નદીના જળ સંસાધનોનો ઉપયોગ કરીને, પ્રોજેક્ટનો ઉદ્દેશ ટકાઉ ઊર્જા ઉત્પાદનમાં યોગદાન આપવા અને પ્રદેશમાં વધતી જતી વીજળીની માંગને સંબોધવાનો છે.

NHPC અને VUCL: ભૂમિકાઓ અને સ્થિતિ

- NHPC, 'મિનીરત્ન' દરજ્જો ધરાવતું અગ્રણી સરકારી એન્ટરપ્રાઇઝ, હાઇડ્રોપાવર પ્રોજેક્ટ્સના વિકાસમાં કુશળતા ધરાવે છે.
- તેનાથી વિપરિત, VUCL નેપાળમાં નોંધપાત્ર હાઇડ્રોપાવર પ્રોજેક્ટ્સના વિકાસ, બાંધકામ, માલિકી અને સંચાલન માટેની જવાબદારી ધરાવે છે, જે જાહેર અને ખાનગી ક્ષેત્રો વચ્ચેના સહયોગના મોડલમાં કાર્યરત છે.
- NHPC અને VUCL સાથે મળીને ફૂકોટ કર્ણાલી હાઇડ્રોઇલેક્ટ્રિક પ્રોજેક્ટના વિકાસને આગળ ધપાવવા અને ભારત અને નેપાળ વચ્ચે પાવર સેક્ટરના સહયોગને મજબૂત બનાવવાનો હેતુ ધરાવે છે.

નેશનલ મિશન ફોર મેંટરીંગ

- શિક્ષણની ગુણવત્તા વધારવા અને શિક્ષકોના વિકાસને ટેકો આપવાના સતત પ્રયાસમાં, નેશનલ મિશન ફોર મેન્ટરિંગ (NMM)ની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.
- તાજેતરમાં નેશનલ કાઉન્સિલ ફોર ટીચર એજ્યુકેશન (NCTE) દ્વારા ક્ષમતા નિર્માણ કાર્યશાળાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- નેશનલ મિશન ફોર મેંટરીંગનો પ્રાથમિક હેતુ માર્ગદર્શક દ્વારા શાળાના શિક્ષકોના સતત વ્યાવસાયિક વિકાસને સરળ બનાવવાનો છે.
- શિક્ષકો માટે હાલના સમર્થન અને માર્ગદર્શનના મહત્વને ઓળખીને, NMMનો ઉદ્દેશ્ય એક મજબૂત માર્ગદર્શક પ્રણાલી બનાવવાનો છે જે શિક્ષકોને તેમની શિક્ષણ પદ્ધતિઓ અને વર્ગખંડમાં એકંદર અસરકારકતા વધારવા માટે સશક્ત બનાવે છે.
- NMM 29મી જુલાઈ, 2022ના રોજ પાઇલોટ મોડમાં લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ પ્રારંભિક તબક્કાના ભાગ રૂપે, કાર્યક્રમને અમલમાં મૂકવા અને તેના ભાવિ વિસ્તરણ માટે મૂલ્યવાન આંતરદૃષ્ટિ પ્રદાન કરવા માટે પસંદગીની સંખ્યામાં કેન્દ્રીય શાળાઓની પસંદગી કરવામાં આવી હતી.
- NMMના પાયલોટ મોડમાં ભાગ લેવા માટે કુલ 30 કેન્દ્રીય શાળાઓની પસંદગી કરવામાં આવી હતી. આમાં, 15 કેન્દ્રીય વિદ્યાલયો (KVs), 10 જવાહર નવોદય વિદ્યાલય (JNVs), અને 5 સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઑફ સેકન્ડરી એજ્યુકેશન (CBSE) સંલગ્ન શાળાઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.
- નેશનલ કાઉન્સિલ ફોર ટીચર એજ્યુકેશન (NCTE) એ NMMને પાયલોટ મોડમાં લોન્ચ કરવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવી હતી.

- લોન્ચના ભાગરૂપે, NCTE દ્વારા બે દિવસીય ક્ષમતા નિર્માણ કાર્યશાળાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
- વર્કશોપનો ઉદ્દેશ શિક્ષકોને ગુણવત્તાયુક્ત વ્યાવસાયિક સહાય પૂરી પાડવાનો અને તેમની ભૂમિકામાં શ્રેષ્ઠ બનવા માટે જરૂરી માર્ગદર્શન કૌશલ્યોથી સજ્જ કરવાનો હતો.

ગોબરધન (GOBARdhan) માટે એકીકૃત નોંધણી પોર્ટલ

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય જલ શક્તિ મંત્રીએ 'GOBARdhan' માટે એકીકૃત નોંધણી પોર્ટલનું અનાવરણ કર્યું હતું, જે ભારતમાં બાયોગેસ ક્ષેત્રને પ્રોત્સાહન આપવાના હેતુથી એક અગ્રણી પહેલ છે.

એકીકૃત નોંધણી પોર્ટલ વિશે

- 'ગોબરધન' માટેનું એકીકૃત નોંધણી પોર્ટલ બાયોગેસ અથવા કોમ્પ્રેસ્ડ બાયોગેસ (CBG) ક્ષેત્રમાં રોકાણની તકો અને સહભાગિતાનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે કેન્દ્રિય પ્લેટફોર્મ તરીકે કામ કરે છે.

'GOBARdhan' પહેલ વિશે

- ગોબરધન પહેલના કેન્દ્રમાં કચરાને સંપત્તિ અને ઊર્જામાં રૂપાંતરિત કરવાનો ઉદ્દેશ્ય છે.
- ઢોરના છાણ, કૃષિ અવશેષો અને અન્ય બાયો વેસ્ટ જેવા કાર્બનિક કચરાના પદાર્થોની સંભવિતતાનો ઉપયોગ કરીને, પહેલનો ઉદ્દેશ બાયોગેસ, CBG અને જૈવિક ખાતરો ઉત્પન્ન કરવાનો છે.
- ગોબરધન પહેલ વિવિધ મંત્રાલયો અને વિભાગો હેઠળની યોજનાઓ અને કાર્યક્રમોની વિશાળ શ્રેણીને સમાવે છે.
- તેમાં વેસ્ટ ટુ એનર્જી સ્કીમ, સસ્ટેનેબલ ઓલ્ટરનેટિવ ટુવર્ડ્સ એફોર્ડેબલ ટ્રાન્સપોર્ટેશન (SATAT) સ્કીમ, સ્વચ્છ ભારત મિશન (ગ્રામીણ) તબક્કો-II, એગ્રી ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડ અને એનિમલ હસબન્ડરી ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ ફંડનો સમાવેશ થાય છે.
- વ્યાપક અભિગમ રાજ્ય સરકારો, ખાનગી ક્ષેત્ર, ઉદ્યોગસાહસિકો અને સમાજો સહિત વિવિધ હિસ્સેદારો વચ્ચે સહયોગ અને સંકલનની ખાતરી કરે છે.
- ગોબરધન પહેલ ચક્રીય અર્થતંત્રને પ્રોત્સાહન આપવામાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવે છે, જ્યાં કચરો સામગ્રી મૂલ્યવાન સંસાધનોમાં પરિવર્તિત થાય છે.
- જૈવિક કચરાને બાયોગેસ, CBG અને બાયો ફર્ટિલાઇઝરમાં રૂપાંતરિત કરીને, આ પહેલ ટકાઉ આર્થિક વૃદ્ધિમાં ફાળો આપતા કચરાના વ્યવસ્થાપનના પડકારોને સંબોધિત કરે છે.
- તે પર્યાવરણીય ટકાઉપણું અને સંસાધન કાર્યક્ષમતાને પ્રોત્સાહન આપવાના સરકારના વિઝન સાથે સંરેખિત છે.

NIRF 2023: IIT મદ્રાસે સતત 5મા વર્ષે ટોચનું સ્થાન જાળવી રાખ્યું

- ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ ટેક્નોલોજી (IIT) મદ્રાસે, નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ રેન્કિંગ ફ્રેમવર્ક (NIRF) 2023માં ટોચનું સ્થાન જાળવી રાખ્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- શિક્ષણ મંત્રાલયના જણાવ્યા અનુસાર, ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સાયન્સ (IISc) બેંગલુરુને શ્રેષ્ઠ યુનિવર્સિટી તરીકે સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે.
- IISc બેંગલુરુએ "એકંદર (overall)" કેટેગરીમાં બીજું સ્થાન મેળવ્યું છે અને ત્યારબાદ IIT દિલ્હીને સ્થાન મળ્યું છે.

વિવિધ શ્રેણીઓમાં રેન્કિંગ

ક્ષેત્ર	પ્રથમ સ્થાન	બીજું સ્થાન	ત્રીજું સ્થાન
એકંદરે રેન્કિંગ	જવાહરલાલ નેહરુ યુનિવર્સિટી (JNU)	બનારસ હિન્દુ યુનિવર્સિટી	જામિયા મિલિયા ઇસ્લામિયા
એન્જિનિયરિંગ	IIT મદ્રાસ	IIT દિલ્હી	IIT બોમ્બે
કોલેજો	મિરાન્ડા હાઉસ (દિલ્હી યુનિવર્સિટી)	હિન્દુ કોલેજ (દિલ્હી યુનિવર્સિટી)	પ્રેસિડેન્સી કોલેજ (ચેન્નઈ)
સંશોધન	IISc બેંગલુરુ	-	-
નવીનતા	IIT કાનપુર	-	-
મેનેજમેન્ટ	IIM અમદાવાદ	IIM બેંગ્લોર	IIM કોઝિકોડ
ફાર્મસી	નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ફાર્માસ્યુટિકલ એજ્યુકેશન એન્ડ રિસર્ચ, હૈદરાબાદ	જામિયા હમદર્દ	BITS પિલાની
કાયદો	નેશનલ લો સ્કૂલ ઓફ ઇન્ડિયા યુનિવર્સિટી, બેંગલુરુ	નેશનલ લો યુનિવર્સિટી, દિલ્હી	NALSAR યુનિવર્સિટી ઓફ લો, હૈદરાબાદ.

લવંડર ફેસ્ટિવલ

- તાજેતરમાં, કેન્દ્રીય મંત્રી જિતેન્દ્ર સિંહે જમ્મુ અને કાશ્મીરની મોહક ભદરવાહ ખીણમાં બે દિવસીય "લવંડર ફેસ્ટિવલ"નું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું, જેમાં લવંડરની ખેતીને પ્રોત્સાહન આપવા અને કૃષિ-સ્ટાર્ટઅપ્સને પોષવામાં પ્રદેશની સફળતાની ઉજવણી કરવામાં આવી.

અગત્યના તથ્યો

- જમ્મુ અને કાશ્મીરની મોહક ભદરવાહ ખીણ લવંડરની ખેતીનું કેન્દ્ર બની ગઈ છે, તેને ભારતની લવંડર રાજધાનીનું પ્રતિષ્ઠિત બિરુદ મળ્યું છે.
- કાઉન્સિલ ઓફ સાયન્ટિફિક એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રિયલ રિસર્ચ-ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ ઇન્ટિગ્રેટિવ મેડિસિન (CSIR-

IIIM) દ્વારા આયોજિત આ ફેસ્ટિવલ તેમના 'વન વીક વન લેબ કેમ્પેઇન'નો એક ભાગ છે.

CSIR-અરોમા મિશન

- CSIR-IIIM, તેના CSIR-અરોમા મિશન દ્વારા, ભદરવાહના ડોડા જિલ્લામાં ખેડૂતોને ટેકો આપવામાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવી છે.
- આ મિશનનો હેતુ નાના અને સીમાંત ખેડૂતોની આવક વધારવાનો અને કૃષિ આધારિત સ્ટાર્ટઅપ્સના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- આ પહેલના ભાગરૂપે, CSIR-IIIM એ જમ્મુ અને કાશ્મીરના વિવિધ જિલ્લાઓમાં ખેડૂતોને 30 લાખથી વધુ મફત લવંડર છોડનું વિતરણ કર્યું છે.
- લવંડરની પ્રક્રિયાને સરળ બનાવવા માટે, CSIR-IIIM એ સમગ્ર જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં વિવિધ સ્થળોએ 50 નિસ્યંદન એકમો સ્થાપ્યા છે.
- લવંડર પાકમાંથી આવશ્યક તેલ અને અન્ય મૂલ્યવાન પદાર્થો કાઢવામાં આ એકમો મહત્વની ભૂમિકા ભજવે છે.

NHAIનો પ્રથમ 'સસ્ટેનેબિલિટી રિપોર્ટ'

- નેશનલ હાઇવે ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (NHAI) એ તાજેતરમાં જ તેનો પ્રારંભિક 'સસ્ટેનેબિલિટી રિપોર્ટ ફોર FY 2021-22' બહાર પાડ્યો છે.
- આ અહેવાલ પર્યાવરણીય ટકાઉપણા માટે NHAIની પ્રતિબદ્ધતા અને સામાજિક જવાબદારીને પ્રોત્સાહન આપવાના તેના પ્રયત્નોને પ્રકાશિત કરે છે.

રિપોર્ટના મહત્વના મુદ્દા

- સસ્ટેનેબિલિટી રિપોર્ટ NHAIના ગવર્નન્સ સ્ટ્રક્ચરમાં આંતરદૃષ્ટિ પ્રદાન કરે છે, તેની કામગીરીમાં પારદર્શિતા અને જવાબદારી પર ભાર મૂકે છે.
- તે NHAIની ટકાઉ પહેલમાં વિવિધ હિસ્સેદારોની ભાગીદારીને પણ પ્રકાશિત કરે છે.
- NHAIનો અહેવાલ પ્રત્યક્ષ ઉત્સર્જન ઘટાડવામાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ દર્શાવે છે.
- નાણાકીય વર્ષ 2019-20થી 2021-22 સુધીમાં, ઇંધણના વપરાશમાં ઘટાડો થવાને કારણે પ્રત્યક્ષ ઉત્સર્જનમાં 18.44% ઘટાડો થયો છે.
- વધુમાં, NHAI પરોક્ષ ઉત્સર્જનને વધુ ઘટાડવા માટે સ્વચ્છ અને હરિત ઉર્જા સ્ત્રોતો તરફ સક્રિયપણે સંક્રમણ કરી રહ્યું છે.
- આ રિપોર્ટ ગ્રીનહાઉસ ગેસ (GHG) ઉત્સર્જનમાં પ્રશંસનીય ઘટાડો દર્શાવે છે.
- નાણાકીય વર્ષ 2020-21માં, ઊર્જા વપરાશ, કામગીરી, પરિવહન અને મુસાફરીમાંથી GHG ઉત્સર્જનમાં 9.7%નો ઘટાડો જોવા મળ્યો હતો, ત્યારબાદ નાણાકીય વર્ષ 2021-22માં 2%નો ઘટાડો થયો હતો.
- NHAI એ તેની કામગીરી દરમિયાન ઉર્જા કાર્યક્ષમતા સુધારવામાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરી છે.
- નાણાકીય વર્ષ 2020-21માં, ગીગા જૉલ્સ પ્રતિ કિલોમીટરમાં માપવામાં આવેલી ઊર્જાની તીવ્રતામાં 37%નો ઘટાડો થયો છે.
- પછીના વર્ષે, તેમાં 27%નો વધુ ઘટાડો જોવા મળ્યો.
- આ સિદ્ધિઓ તેની કામગીરીમાં ટકાઉ પ્રથાઓ અપનાવવા પર NHAIનું ધ્યાન પ્રતિબિંબિત કરે છે.
- રિપોર્ટમાં પાછલા ત્રણ વર્ષમાં ફ્લાય-એશ અને પ્લાસ્ટિક વેસ્ટ જેવા રિસાયકલ મટીરિયલના વધતા ઉપયોગ પર પ્રકાશ પાડવામાં આવ્યો છે.
- આ ઇકો-ફ્રેન્ડલી અભિગમનો ઉદ્દેશ પર્યાવરણીય પ્રભાવને ઓછો કરવાનો અને ચક્રીય અર્થતંત્રમાં યોગદાન આપવાનો છે.
- માનવ-પ્રાણી સંઘર્ષને ઘટાડવા અને વન્યજીવને બચાવવા માટે, NHAI એ છેલ્લા ત્રણ વર્ષમાં 20 રાજ્યોમાં 100થી વધુ વાઇલ્ડલાઇફ ક્રોસિંગ બનાવ્યાં છે.
- NHAI એ પર્યાવરણને અનુકૂળ રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગો વિકસાવવા માટે વ્યાપક વૃક્ષારોપણની ઝુંબેશ હાથ ધરી છે.
- અહેવાલમાં 2016-17થી 2021-22 દરમિયાન વાવેલા રોપાઓની સંખ્યામાં નોંધપાત્ર વધારો દર્શાવવામાં આવ્યો છે, જેમાં વાહનોમાંથી સીધા ઉત્સર્જનને સરભર કરવા માટે લગભગ 2.74 કરોડ રોપાઓ વાવવામાં આવ્યા છે.
- NHAIની સર્વસમાવેશકતા પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતા મહિલા રોજગાર અને હાંસિયામાં ધકેલાઇ ગયેલા સમુદાયોની રોજગારી વધારવાના તેના પ્રયાસોમાં સ્પષ્ટ છે.
- પ્રદર્શન-આધારિત વ્યવસ્થાપન પ્રણાલી દ્વારા, NHAI એ છેલ્લા ત્રણ નાણાકીય વર્ષોમાં મહિલાઓની ભરતીમાં 7.4% અને તેના કર્મચારીઓની સંખ્યામાં એકંદરે 3% વધારો હાંસલ કર્યો છે.

ભારતનું પ્રથમ આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રુઝ વેસલ

- તાજેતરમાં ભારતના પ્રથમ આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રુઝ જહાજ, MV એમ્પ્રેસે ચેન્નઇ શહેરમાંથી તેની પ્રથમ સફર શરૂ કરી હતી.
- કેન્દ્રીય શિપિંગ મંત્રી સર્બાનંદ સોનોવાલની હાજરી દ્વારા પ્રસ્થાન સમારોહની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી, જેમણે આ મહત્વપૂર્ણ પ્રસંગને ફ્લેગ ઓફ કર્યો હતો.

આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રુઝ પ્રવાસન ટર્મિનલ

- આ ક્રૂઝ સેવાના પ્રારંભની સાથે, ચેન્નાઇ પોર્ટ પર 'આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રુઝ પ્રવાસન ટર્મિનલ'નું ઉદ્દઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું.
- ચેન્નઈ બંદર પર આ નવા ઉદ્દઘાટન કરાયેલ આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રુઝ ટુરિઝમ ટર્મિનલ એ ભારતના દરિયાઇ માળખામાં એક નોંધપાત્ર ઉમેરો છે.
- 17.21 કરોડના ખર્ચે વિકસિત, આ અત્યાધુનિક સુવિધા 2,880 ચોરસ મીટરમાં ફેલાયેલી છે.
- તે ક્રુઝ મુસાફરોની જરૂરિયાતોને પૂરી કરવા માટે ડિઝાઇન કરવામાં આવ્યું છે, જેમાં ઘણી બધી આધુનિક સુવિધાઓ અને સગવડતાઓ છે.
- તેના વિશાળ આંતરિક અને કાર્યક્ષમ સેવાઓ સાથે, ટર્મિનલ લગભગ 3,000 મુસાફરોને સમાવવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.

MV એમ્પ્રેસ

- પ્રવાસીઓની વૈવિધ્યસભર પસંદગીઓને પૂરી કરવા માટે, MV એમ્પ્રેસ પ્રવાસ પેકેજોની શ્રેણી ઓફર કરે છે.
- ભલે ટૂંકી રજા હોય કે વિસ્તૃત વેકેશન, મુસાફરો 2-રાત, 3-રાત્રિ, 4-રાત્રિ અને 5-રાત્રિના પેકેજમાંથી પસંદ કરી શકે છે.

- આ પૅકેજોને એક ઇમર્સિવ અનુભવ પ્રદાન કરવા અને પ્રવાસીઓ માટે કાયમી યાદો બનાવવા માટે વિચારપૂર્વક ડિઝાઇન કરવામાં આવ્યા છે.

સસ્ટેનેબલ ગ્રીન એરપોર્ટ્સ મિશન (SUGAM)

- તાજેતરમાં એરપોર્ટ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (AAI) એ તેની એક પુસ્તિકા "સસ્ટેનેબલ ગ્રીન એરપોર્ટ્સ મિશન (SUGAM)"ના પ્રકાશન સાથે ટકાઉપણા અને કાર્બન તટસ્થતા તરફ એક મહત્વપૂર્ણ પગલું ભર્યું છે.

પુસ્તિકા વિશે

- વિશ્વ પર્યાવરણ દિવસ પર કેન્દ્રીય નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રી જ્યોતિરાદિત્ય સિંધિયા દ્વારા આ પુસ્તિકાનું અનાવરણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ પ્રકાશન AAI દ્વારા ટકાઉ પ્રથાઓને પ્રોત્સાહન આપવા અને તેના કાર્બન ફૂટપ્રિન્ટને ઘટાડવા માટે હાથ ધરવામાં આવેલી વિવિધ પહેલોને પ્રકાશિત કરે છે.
- આ પુસ્તિકાનો પ્રાથમિક ઉદ્દેશ્ય AAIની ટકાઉ પહેલો વિશે હિતધારકોને માહિતગાર અને અવગત કરવાનો છે.
- તે પ્રગતિને ટ્રેક કરવા, જ્ઞાનની વહેંચણીને પ્રોત્સાહિત કરવા અને કાર્યક્ષમ અને ટકાઉ એરપોર્ટ કામગીરીને વધારવા માટે સહકાર મેળવવા માટે એક વ્યાપક પ્લેટફોર્મ તરીકે સેવા આપે છે.
- આ પુસ્તિકા ભારતના વડા પ્રધાન દ્વારા COP26 ખાતે નિર્ધારિત પંચામૃત લક્ષ્યો સાથે સંરેખિત છે, જે ટકાઉપણું અને કાર્બન તટસ્થતા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

AAI એરપોર્ટ્સ પર ટકાઉ પહેલ

- SUGAM, AAI એરપોર્ટ્સ દ્વારા ટકાઉપણાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે લેવામાં આવેલી નોંધપાત્ર પહેલોને દર્શાવે છે.
- AAI એ પુનઃપ્રાપ્ય સ્ત્રોતોમાંથી અશ્મિભૂત ઇંધણ આધારિત ઉર્જામાંથી ગ્રીન પાવરમાં સંક્રમણ માટે રોડમેપ તૈયાર કર્યો છે.
- કાર્બન ફૂટપ્રિન્ટ ઘટાડવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે, AAI ઊર્જા કાર્યક્ષમતાને શ્રેષ્ઠ બનાવવા, ઓનસાઇટ સૌર ક્ષમતા વધારવા અને અન્ય નવીનીકરણીય ઉર્જા વિકલ્પોની શોધ કરવાની યોજના ધરાવે છે.
- નોંધનીય છે કે, AAI પહેલેથી જ તેની લગભગ બે તૃતીયાંશ ઊર્જા જરૂરિયાતોને રિન્યુએબલ સ્ત્રોતો દ્વારા પૂરી કરે છે.

મિશન ઓન એડવાન્સ એન્ડ હાઈ-ઈમ્પેક્ટ રિસર્ચ (MAHIR)

- મિશન ઓન એડવાન્સ એન્ડ હાઈ-ઈમ્પેક્ટ રિસર્ચ (MAHIR) એ પાવર મંત્રાલય અને નવી અને નવીનીકરણીય ઉર્જા મંત્રાલય દ્વારા શરૂ કરાયેલ એક મહત્વપૂર્ણ પહેલ છે. તેનો ઉદ્દેશ સ્વદેશી વિકાસ અને સહયોગ દ્વારા પાવર સેક્ટરમાં ઉભરતી ટેક્નોલોજીનો લાભ લેવાનો છે.

MAHIRનો ઉદ્દેશ

- પાવર સેક્ટરમાં ઉભરતી તકનીકોને ઓળખવી જે વૈશ્વિક સ્તરે ભાવિ સુસંગતતાની સંભાવના ધરાવે છે.
- પાવર સેક્ટરમાં હિસ્સેદારો વચ્ચે સામૂહિક વિચાર-મંથન માટે પ્લેટફોર્મ તરીકે સેવા આપવી.
- સ્વદેશી ટેક્નોલોજી અને તેમના વ્યાપારીકરણને પ્રોત્સાહન આપવા માટેના પાઇલટ પ્રોજેક્ટ્સને સમર્થન આપવું.
- સંશોધન અને વિકાસના પ્રયાસોને વેગ આપવા માટે વિદેશી જોડાણોનો લાભ લેવો.
- પાવર સેક્ટરમાં વાઇબ્રન્ટ અને નવીન ઇકોસિસ્ટમ બનાવવી અને પાવર સિસ્ટમ ટેક્નોલોજી તથા એપ્લિકેશન્સમાં ભારતને અગ્રણી દેશ બનાવવો.

ભંડોળ અને સહયોગ

- MAHIRને પાવર મંત્રાલય, નવી અને નવીનીકરણીય ઉર્જા મંત્રાલય અને કેન્દ્રીય જાહેર ક્ષેત્રના સાહસોના સંસાધનોના એકત્રીકરણ દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે.
- કોઈપણ વધારાના ભંડોળની આવશ્યકતા ભારત સરકારના અંદાજપત્રીય સંસાધનોમાંથી એકત્રિત કરવામાં આવશે.
- નાણાકીય સંસાધનોનું આ એકત્રીકરણ MAHIR હેઠળ સંશોધન અને વિકાસ પ્રવૃત્તિઓ માટે વ્યાપક સમર્થનની ખાતરી આપે છે.
- વધુમાં, મિશન વિશ્વભરની કંપનીઓ અને સંસ્થાઓ તરફથી દરખાસ્તો આમંત્રિત કરીને આઉટકમ-લિંક્ડ ફંડિંગને પ્રોત્સાહિત કરે છે.

અમૃત જનરેશન અભિયાન

- તાજેતરમાં મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલયે અમૃત જનરેશન અભિયાન નામની એક પ્રેરણાદાયી પહેલ શરૂ કરી છે.
- આ ઝુંબેશનો ઉદ્દેશ્ય ભારતના યુવાનોને ભવિષ્ય માટે તેમની આકાંક્ષાઓ અને સપનાઓને વ્યક્ત કરવા માટે એક મંચ પૂરો પાડીને તેમનું સશક્તિકરણ કરવાનો અને જોડવાનો છે.

યુવા અભિવ્યક્તિને પ્રોત્સાહન

- અમૃત જનરેશન ઝુંબેશ દેશના ખૂણે ખૂણેથી યુવા વ્યક્તિઓને તેમની સર્જનાત્મકતા દર્શાવવા અને ઇન્સ્ટાગ્રામ તથા ફેસબુક જેવા લોકપ્રિય સોશિયલ મીડિયા પ્લેટફોર્મ્સ પર રીલ્સ બનાવીને તેમના સપનાઓને વ્યક્ત કરવા પ્રોત્સાહિત કરે છે.
- આ પ્લેટફોર્મ્સ દ્વારા, સહભાગીઓ તેમની મહત્વાકાંક્ષાઓ અને તેઓ મોટા થઈને શું બનવાની ઈચ્છા ધરાવે છે તે વ્યક્ત કરી શકે છે.
- આ અભિયાન યુવાનોમાં સમુદાયની ભાવનાને પ્રોત્સાહન આપે છે અને અન્ય લોકો માટે પ્રેરણારૂપ છે.

મેટા ઈન્ડિયા સાથે ભાગીદારી

- ડિજિટલ ક્ષેત્રની અગ્રણી કંપની મેટા ઇન્ડિયાએ આ મહત્વપૂર્ણ અભિયાન માટે મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય સાથે ભાગીદારી કરી છે.
- આ ભાગીદારીનો ઉદ્દેશ યુવાન વ્યક્તિઓની કલ્પનાને આકર્ષિત કરવાનો છે, જેઓ ભવિષ્યના નેતાઓના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપીને, ભારત વિશેના તેમના દ્રષ્ટિકોણને એક રીલમાં દેખીતી રીતે કેપ્ચર કરી શકે છે.

5મો સ્ટેટ ફૂડ સેફ્ટી ઈન્ડેક્સ (SFSI)

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રી ડૉ. મનસુખ માંડવિયા દ્વારા જાહેર કરાયેલ 5મો સ્ટેટ ફૂડ સેફ્ટી ઈન્ડેક્સ (SFSI) એ ખાદ્ય સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરવામાં રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોની કામગીરી પર પ્રકાશ પાડ્યો છે.

સ્ટેટ ફૂડ સેફ્ટી ઈન્ડેક્સ (SFSI) વિશે

- સ્ટેટ ફૂડ સેફ્ટી ઈન્ડેક્સ (SFSI) એ FSSAI દ્વારા પ્રકાશિત વાર્ષિક મૂલ્યાંકન છે, જે રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને તેમની કામગીરી સુધારવા અને તેમના અધિકારક્ષેત્રમાં મજબૂત ખાદ્ય સુરક્ષા પ્રણાલી સ્થાપિત કરવા પ્રોત્સાહિત કરવા માટે રચાયેલ છે.
- આ વ્યાપક ઇન્ડેક્સ છ શ્રેણીઓમાં ખાદ્ય સુરક્ષાના વિવિધ પાસાઓનું મૂલ્યાંકન કરે છે.
- 2018-19માં રજૂ કરાયેલ, SFSI તંદુરસ્ત સ્પર્ધાને પ્રોત્સાહન આપે છે અને તમામ રહેવાસીઓ માટે સલામત અને પૌષ્ટિક ખોરાકની ઉપલબ્ધતાને સુનિશ્ચિત કરવાના અંતિમ ધ્યેય સાથે રાષ્ટ્રવ્યાપી ખાદ્ય સુરક્ષા લેન્ડસ્કેપમાં સકારાત્મક પરિવર્તન લાવે છે.

ટોચનું પ્રદર્શન કરતા રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો

- મોટા રાજ્યોમાં, કેરળ રાજ્ય એ ખાદ્ય સુરક્ષા સૂચકાંકમાં ટોચનું સ્થાન મેળવ્યું છે.
- નાના રાજ્યોની શ્રેણીમાં, ગોવા અગ્રણી તરીકે ઉભરી આવ્યું હતું, જેણે ઉચ્ચ ખાદ્ય સલામતી ધોરણોને જાળવવા માટેના અનુકરણીય પ્રયત્નો દર્શાવ્યા હતા.
- વધુમાં, કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં જમ્મુ અને કાશ્મીર, દિલ્હી અને ચંદીગઢ અનુક્રમે પ્રથમ, બીજા અને ત્રીજા સ્થાને છે.

નંદ બાબા દૂધ મિશન યોજના

- તાજેતરમાં ઉત્તર પ્રદેશમાં મુખ્યમંત્રી યોગી આદિત્યનાથ દ્વારા રૂ. 1,000 કરોડના બજેટ સાથે નંદ બાબા દૂધ મિશનની શરૂઆત કરવામાં આવી છે.

અગત્યના તથ્યો

- તેનો ઉદ્દેશ્ય દૂધ ઉત્પાદનને વેગ આપવાનો અને દૂધ ઉત્પાદકોને યોગ્ય ભાવે ડેરી સહકારી મંડળીઓ દ્વારા તેમના દૂધનું વેચાણ કરવાની તકો પૂરી પાડીને સશક્તિકરણ કરવાનો છે.
- આ મિશનમાં ડેરી ફાર્મર પ્રોડ્યુસર ઓર્ગેનાઈઝેશન્સ (ડેરી FPOs)ની સ્થાપના કરવાની અને 2023-24માં રાજ્યના વિવિધ જિલ્લાઓમાં પાંચ પાયલટ કરવાની યોજનાનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં મહિલાઓની ભાગીદારી પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવશે.
- ઉત્તર પ્રદેશ એ રાજસ્થાન, મધ્યપ્રદેશ, ગુજરાત અને આંધ્ર પ્રદેશ દૂધ ઉત્પાદક રાજ્યોમાં ટોચના પાંચ રાજ્યો સાથે વિશ્વભરમાં દૂધ ઉત્પાદનમાં ભારત પ્રથમ ક્રમે છે.

ભારતીય ડેરી સિસ્ટમ

- વૈશ્વિક દૂધ ઉત્પાદનમાં ભારતીય ડેરી ક્ષેત્રનો નોંધપાત્ર ફાળો છે, જે 24% હિસ્સો ધરાવે છે.
- ભારત વિશ્વભરમાં દૂધ ઉત્પાદનમાં ટોચના ક્રમે હોવાનો દાવો કરે છે, અને અગ્રણી રાજ્યો ઉત્તર પ્રદેશ (14.9%), રાજસ્થાન (14.6%), મધ્ય પ્રદેશ (8.6%), ગુજરાત (7.6%), અને આંધ્ર પ્રદેશ (7.0%) છે.
- ડેરી એ સૌથી મોટું કૃષિનું ઉત્પાદન છે જે રાષ્ટ્રીય અર્થતંત્રમાં 5% હિસ્સો ધરાવે છે, જ્યારે તેમાં છેલ્લા 5 વર્ષમાં 6.4%નો વધારો જોવા મળ્યો છે.
- ડેરી ઉદ્યોગ લગભગ 8 કરોડ લોકોને પ્રત્યક્ષ કે આડકતરી રીતે રોજગાર પૂરો પાડે છે.

દૂધ ઉત્પાદન સંબંધિત મહત્વપૂર્ણ તથ્યો

- અસંખ્ય પશુ ફાર્મ અને સહકારી સંસ્થાઓ દ્વારા દૂધ ઉત્પાદન, પ્રક્રિયા અને વિતરણમાં મજબૂત હાજરી સાથે ઉત્તર પ્રદેશ ભારતના ડેરી ઉદ્યોગમાં એક અગ્રણી રાજ્ય છે.
- રાજ્યના દૂધ ઉત્પાદનમાં વિવિધ પશુ જાતિઓ જેમ કે મુરાહ ભેંસ, સાહિવાલ અને ગીર દ્વારા યોગદાન આપવામાં આવે છે.
- ઉત્તર પ્રદેશમાં દૂધની પ્રક્રિયા માટે સારી રીતે સ્થાપિત ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર છે, જેમાં પાશ્ચરાઈઝેશન, પેકેજિંગ અને દૂધ આધારિત ઉત્પાદનો જેમ કે ઘી, પનીર અને દહીંના ઉત્પાદનનો સમાવેશ થાય છે.
- વધુમાં, રાજ્યના દૂધ-આધારિત કેટલાક લોકપ્રિય ઉત્પાદનોમાં દૂધ પેડા, લસ્સી, રાબડી અને ચેનાનો સમાવેશ થાય છે.
- ઉત્તર પ્રદેશમાં ડેરી ક્ષેત્ર રોજગારીની તકોને વેગ આપે છે અને રાજ્યના અર્થતંત્રમાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપે છે.
- સરકારી પહેલોનો ઉદ્દેશ્ય દૂધની ગુણવત્તા વધારવા, ઉત્પાદકતા વધારવા અને ખેડૂતોને ટેકો અને તાલીમ આપવાનો છે.

'કન્ટેન્ટફુલ કનેક્ટિવિટી' પહેલ

- તાજેતરમાં 'કન્ટેન્ટફુલ કનેક્ટિવિટી' પહેલ હેઠળ Microsoft અને AirJaldi નેટવર્ક્સ વચ્ચે ગ્રામીણ ભારતમાં બ્રોડબેન્ડ કનેક્ટિવિટી વધારવા માટે સમજૂતી કરાર કરવામાં આવ્યા હતા.

અગત્યના તથ્યો

- Microsoft અને AirJaldi Networks 'કન્ટેન્ટફુલ કનેક્ટિવિટી' નામના ત્રણ વર્ષના સમજૂતી કરાર (MoU) દ્વારા ભાગીદારી કરી છે.
- આ વ્યૂહાત્મક ભાગીદારીનો ઉદ્દેશ્ય ખાનગી, જાહેર અને બિન-લાભકારી ક્ષેત્રો સાથે સહયોગ કરીને ભારતના ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં ઇન્ટરનેટ ઍક્સેસ અને અર્થપૂર્ણ કનેક્ટિવિટી સુધારવાનો છે.
- આ પહેલ, માઇક્રોસોફ્ટ એરબેન્ડ પ્રોગ્રામનો એક ભાગ છે, AirJaldi નેટવર્કના વિસ્તરણ પર, બ્રોડબેન્ડ અપનાવવા, ડિજિટલ ટ્રાન્સફોર્મેશનને પ્રોત્સાહન આપવા અને સેવાથી વંચિત સમુદાયોના ઉત્થાન પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

AirJaldi નેટવર્કનું વિસ્તરણ

- 'કન્ટેન્ટફુલ કનેક્ટિવિટી' પ્રોગ્રામના ભાગરૂપે, AirJaldi નેટવર્ક્સ તેના નેટવર્કને ત્રણ નવા રાજ્યોમાં વિસ્તારશે: તેલંગાણા, છત્તીસગઢ અને ઓડિશા.
- 12 રાજ્યોમાં નેટવર્ક સ્થાનોની સંખ્યા 40થી વધારીને 62 કરવાનો હેતુ છે, જેમાં વધારાના 1,500 કિમી ફાઇબર નેટવર્કને આવરી લેવામાં આવશે.
- આ વિસ્તરણ 20,000 ચોરસ કિલોમીટરમાં લગભગ 500,000 સેવાથી વંચિત લાભાર્થીઓને ઇન્ટરનેટ ઍક્સેસ પ્રદાન કરશે.

'કન્ટેન્ટફુલ કનેક્ટિવિટી'

- 'કન્ટેન્ટફુલ કનેક્ટિવિટી' પહેલનો હેતુ કૌશલ્ય, શિક્ષણ અને ઉદ્યોગસાહસિકતા તાલીમ કાર્યક્રમોને વધારવાનો છે.
- આ અભ્યાસક્રમોના ફોકસ ક્ષેત્રોમાં મહિલા ઉદ્યોગસાહસિકતા, ગ્રામીણ કનેક્ટિવિટી, ડિજિટલ ઉત્પાદકતા, રોજગાર કુશળતા અને AI ફ્લુઅન્સી સ્કીલ્સનો સમાવેશ થાય છે.

- મહિલાઓ, યુવાનો અને હાઈસ્કૂલના બાળકો સહિત લગભગ 15,000 અન્ડરસેવ્ડ સમુદાયના સભ્યોને આ તાલીમ કાર્યક્રમોનો લાભ મળશે.
- આ તાલીમ રૂબરૂ સત્રોના સંયોજન દ્વારા, માઇક્રોસોફ્ટ કોમ્યુનિટી ટ્રેનિંગ પ્લેટફોર્મ દ્વારા ઓનલાઈન લર્નિંગ મોડ્યુલ્સ અને કોર્સ સપોર્ટ અને કારકિર્દી માર્ગદર્શન માટે 24/7 લર્નિંગ હેલ્પ ડેસ્ક દ્વારા આપવામાં આવશે.

સાગર સમૃદ્ધિ

- તાજેતરમાં બંદરો, શિપિંગ અને જળમાર્ગ મંત્રાલય (MoPSW) એ 'સાગર સમૃદ્ધિ' ઓનલાઈન ડ્રેજિંગ મોનિટરિંગ સિસ્ટમ શરૂ કરી છે, જે ભારતના દરિયાઈ ક્ષેત્રમાં નોંધપાત્ર વિકાસ છે.

અગત્યના તથ્યો

- નેશનલ ટેક્નોલોજી સેન્ટર ફોર પોર્ટ્સ, વોટરવેઝ એન્ડ કોસ્ટ્સ (NTCPWC) દ્વારા વિકસિત આ અત્યાધુનિક સિસ્ટમનો હેતુ દેશના બંદરોમાં ડ્રેજિંગ કામગીરીની કાર્યક્ષમતા અને અસરકારકતા વધારવાનો છે.
- આ સિસ્ટમ અગાઉના ડ્રાફ્ટ અને લોડિંગ મોનિટર (DLM) સિસ્ટમની સરખામણીમાં નોંધપાત્ર સુધારો દર્શાવે છે, જે ડ્રેજિંગ કામગીરી માટે અદ્યતન ક્ષમતાઓ અને કાર્યક્ષમતા પ્રદાન કરે છે.
- 'સાગર સમૃદ્ધિ' મોનિટરિંગ સિસ્ટમ વિવિધ અહેવાલો પર પ્રક્રિયા કરે છે, જેમાં દૈનિક ડ્રેજિંગ રિપોર્ટ્સ અને ડ્રેજિંગ પહેલા અને પોસ્ટ-ડ્રેજિંગ સર્વે ડેટાનો સમાવેશ થાય છે.
- બહુવિધ ઇનપુટ રિપોર્ટ્સને એકીકૃત કરીને, તે રીઅલ-ટાઇમ ડ્રેજિંગ રિપોર્ટ્સ બનાવે છે, મોનિટરિંગ પ્રક્રિયામાં વધુ સિનર્જી અને કાર્યક્ષમતા લાવે છે.
- આ સિસ્ટમ દૈનિક અને માસિક પ્રગતિ, ડ્રેજરની કામગીરી, ડાઉનટાઇમ મોનિટરિંગ અને લોકેશન ટ્રેક ડેટાના વિઝ્યુલાઇઝેશન માટે પરવાનગી આપે છે, જે ઉન્નત પ્રોજેક્ટ મેનેજમેન્ટમાં યોગદાન આપે છે.
- 'સાગર સમૃદ્ધિ' પ્રણાલી આત્મનિર્ભર ભારત અને મેક ઇન ઈન્ડિયાના ઉદ્દેશ્યોને અનુરૂપ છે, જેની હિમાયત વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા કરવામાં આવી છે.
- અદ્યતન ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરીને, સિસ્ટમ આત્મનિર્ભરતા પર સરકારના ધ્યાનને મજબૂત બનાવે છે અને દરિયાઈ ક્ષેત્રમાં સ્વદેશી તકનીકી ઉકેલોના ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપે છે.
- કોચીન પોર્ટ અને મુંબઈ પોર્ટ પહેલાથી જ 'સાગર સમૃદ્ધિ' ઓનલાઈન ડ્રેજિંગ મોનિટરિંગ સિસ્ટમ અપનાવી ચૂક્યા છે.
- વધુમાં, ન્યુ મેંગલોર પોર્ટ અને દીનદયાળ પોર્ટ હાલમાં સિસ્ટમ સાથે ટ્રાયલ ચાલી રહ્યા છે.
- બંદરો, શિપિંગ અને જળમાર્ગ મંત્રાલયે તમામ મુખ્ય બંદરો અને ઈન્લેન્ડ વોટરવેઝ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (IWAI) ને તેમની ડ્રેજિંગ કામગીરી પર દેખરેખ રાખવા માટે NTCPWC દ્વારા વિકસિત કસ્ટમાઈઝ્ડ 'સાગર સમૃદ્ધિ' સિસ્ટમનો ઉપયોગ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે.

JATAN

- તાજેતરમાં કલાકૃતિઓના વધુ સારા સંરક્ષણ માટે વર્ષના અંત સુધીમાં તમામ સંગ્રહાલયો (કેન્દ્રીય નિયંત્રણ હેઠળ)નું 3D ડિજિટાઇઝેશન પૂર્ણ કરવા ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી મંત્રાલય (MeitY) અને કેન્દ્રીય સંસ્કૃતિ મંત્રાલય વચ્ચે એક MoU પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા છે.
- આ કામ 3D ડિજિટાઇઝેશન 3D સ્કેનિંગ દ્વારા JATAN વર્ચ્યુઅલ મ્યુઝિયમ બિલ્ડર સોફ્ટવેરનો ઉપયોગ કરીને પૂર્ણ કરવામાં આવશે.

3D સ્કેનિંગ

- તેનો અર્થ એ છે કે વાસ્તવિક-વિશ્વના ઑબ્જેક્ટ અથવા પર્યાવરણને તેના આકાર અને સંભવતઃ તેના દેખાવનું 3-પરિમાણીય ડેટા એકત્રિત કરવા માટે વિશ્લેષણ કરવું.
- પછી એકત્રિત ડેટાનો ઉપયોગ ડિજિટલ 3D મોડલ બનાવવા માટે થાય છે.

JATAN વિશે

- JATAN એ ભારતીય મ્યુઝિયમો માટે ડિજીટલ કલેક્શન મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ છે જે હ્યુમન સેન્ટર્સ ડિઝાઈન એન્ડ કોમ્પ્યુટીંગ ગ્રુપ, સેન્ટર ફોર ડેવલપમેન્ટ ઓફ સ્માર્ટ કોમ્પ્યુટીંગ, પુણે દ્વારા બનાવવામાં આવી છે.
- તે 3D વર્ચ્યુઅલ ગેલેરી બનાવી શકે છે અને વેબ, મોબાઇલ અથવા ટચસ્ક્રીન કિઓસ્ક દ્વારા જાહેર ઍક્સેસ પ્રદાન કરી શકે છે.
- **સંગ્રહાલયોમાં શામેલ છે:**
- સાલાર જંગ મ્યુઝિયમ, હૈદરાબાદ,
- પ્રયાગરાજમાં અલ્હાબાદ મ્યુઝિયમ,
- ભારતીય મ્યુઝિયમ અને વિક્ટોરિયા મેમોરિયલ હોલ, કોલકાતા,
- નેશનલ મ્યુઝિયમ અને નેશનલ ગેલેરી ઓફ મોર્ડન આર્ટ, નવી દિલ્હી.

વિજ્ઞાન-વિદુષી 2023

- તાજેતરમાં ડોક્ટરલ સ્તરે ભૌતિકશાસ્ત્રના ક્ષેત્રમાં લિંગ સંતુલન હાંસલ કરવા અને મહિલા સશક્તિકરણના ઉદ્દેશ્યથી વિજ્ઞાન-વિદુષી 2023 પહેલ મુંબઈના હોમી ભાભા સેન્ટર ફોર સાયન્સ એજ્યુકેશન (HBCSE) ખાતે લોન્ચ કરવામાં આવી.

અગત્યના તથ્યો

- મુંબઈમાં HBCSE ખાતે "વિજ્ઞાન-વિદુષી – 2023" કાર્યક્રમ શરૂ કરવામાં આવ્યો.
- ડોક્ટરેટ સ્તરે ભૌતિકશાસ્ત્રમાં લિંગ અસંતુલનને સંબોધિત કરવાનો હેતુ.
- આ કાર્યક્રમમાં વિવિધ સંસ્થાઓની 40 મહિલા વિદ્યાર્થીઓએ હાજરી આપી હતી.
- પ્રોગ્રામ અદ્યતન ભૌતિકશાસ્ત્રના અભ્યાસક્રમો પ્રદાન કરે છે અને નવીન પ્રયોગોને પ્રોત્સાહિત કરે છે.
- ટાટા ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ફંડામેન્ટલ રિસર્ચ (TIFR) એ "વિજ્ઞાન વિદુષી" કાર્યક્રમ શરૂ કર્યો.
- 2020માં શરૂ થયો અને 12 જૂનથી 1 જુલાઈ, 2023 સુધી પ્રથમ વખત રેસિડેન્શિયલ મોડમાં રાખવામાં આવ્યો.
- HBCSE, મુંબઈ ખાતે ત્રણ સપ્તાહનો કાર્યક્રમ.

₹8,000 કરોડની યોજનાઓના અનાવરણ સાથે ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટને પ્રોત્સાહન

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય મંત્રી અમિત શાહે આપત્તિ જોખમ ઘટાડવા અને દેશની આપત્તિ વ્યવસ્થાપન પ્રણાલીને મજબૂત કરવા અંગે ચર્ચા કરવા રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના આપત્તિ વ્યવસ્થાપન મંત્રીઓ સાથે બેઠક યોજી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- બેઠકની અધ્યક્ષતા કરતી વખતે, શાહે દેશભરમાં આપત્તિ વ્યવસ્થાપનના પ્રયાસોને સુધારવા માટે ₹8,000 કરોડથી વધુ મૂલ્યની ત્રણ મુખ્ય યોજનાઓની જાહેરાત કરી હતી.
- અમિત શાહે આપત્તિ દરમિયાન નાગરિકોની સલામતી અને સુખાકારી સુનિશ્ચિત કરવા માટે સરકારની પ્રતિબદ્ધતા પર ભાર મૂક્યો, જીવન અને સંપત્તિના નુકસાનને ઘટાડવા માટે સક્રિય અભિગમની હાકલ કરી હતી.

ત્રણ યોજના વિશે

- ₹5,000 કરોડના ખર્ચની પ્રથમ યોજનાનો ઉદ્દેશ્ય રાજ્યોમાં અગ્નિશામક ક્ષમતાઓને વધારીને, સાધનોને અપગ્રેડ કરીને અને આગની કટોકટીનો અસરકારક રીતે પ્રતિસાદ આપવા માટે ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરમાં સુધારો કરીને ફાયર સેવાઓને આધુનિક બનાવવાનો છે.
- બીજી યોજના, ₹2,500 કરોડના ખર્ચે, સાત મોટા ભારતીય શહેરોમાં શહેરી વિસ્તારોમાં પૂરની અસરને ઘટાડવા અને જીવન અને મિલકતની સુરક્ષા માટે પગલાં અમલમાં મૂકીને શહેરી પૂરના જોખમોને ઘટાડવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- ₹825 કરોડની કિંમતની ત્રીજી યોજના, નેશનલ લેન્ડસ્લાઈડ રિસ્ક મિટિગેશન પ્રોજેક્ટ છે, જેનો ઉદ્દેશ્ય 17 રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં ભૂસ્ખલન અટકાવવા અને ઘટાડવાનો છે, જેથી સંવેદનશીલ સમુદાયોની સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરવામાં આવે.

પ્રધાનમંત્રી માતૃ વંદના યોજના

- તાજેતરમાં રાજસ્થાનના દૌસામાં 'પ્રધાનમંત્રી માતૃ વંદના યોજના'ને 'ગોદ ભરાઈ' સમારોહ તરીકે ઉજવવાની નવી પહેલની પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદી તરફથી પ્રશંસા કરવામાં આવી છે.

અગત્યના તથ્યો

- 'પ્રધાનમંત્રી માતૃ વંદના યોજના' યોજનાને દૌસામાં 'ગોદ ભરાઈ' સમારોહ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.
- આ સમારોહ દરમિયાન, તમામ સગર્ભા સ્ત્રીઓ એક સાથે આવે છે અને તેમના બાળકોની સુખાકારી માટે 'પોષણ કીટ' મેળવે છે.
- વર્ષ 2022-23માં એકલા રાજસ્થાનમાં જ લગભગ 3.5 લાખ મહિલાઓએ આ યોજનાનો લાભ લીધો છે.

પ્રધાનમંત્રી માતૃ વંદના યોજના (PMMVY) વિશે

- સગર્ભા અને સ્તનપાન કરાવતી માતાઓના કલ્યાણને સંબોધવાના નોંધપાત્ર પ્રયાસરૂપે, ભારત સરકારે જાન્યુઆરી 2017માં પ્રધાનમંત્રી માતૃ વંદના યોજના (PMMVY) શરૂ કરી હતી.
- PMMVY રાષ્ટ્રીય સ્તરે મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય દ્વારા સંબંધિત રાજ્ય સરકારો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના સહયોગથી લાગુ કરવામાં આવે છે.
- તે પ્રથમ જીવિત બાળક માટે 19 વર્ષ કે તેથી વધુ ઉંમરની સગર્ભા સ્ત્રીઓ અને સ્તનપાન કરાવતી માતાઓને લક્ષ્ય બનાવે છે.
- આ મુખ્ય માતૃત્વ લાભ કાર્યક્રમનો ઉદ્દેશ ગર્ભાવસ્થા અને સ્તનપાનના નિર્ણાયક સમયગાળા દરમિયાન માતા અને બાળક બંને માટે સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત વાતાવરણ સુનિશ્ચિત કરવા નાણાકીય સહાય અને આવશ્યક સેવાઓ પ્રદાન કરવાનો છે.
- તેના વ્યાપક અભિગમ સાથે, PMMVY સમગ્ર દેશમાં લાખો મહિલાઓને સશક્તિકરણ કરવા, તેમની સુખાકારીને પ્રોત્સાહન આપવા અને તેમના બાળકોના ઉજ્જવળ ભવિષ્યને ઉત્તેજન આપવા માટે મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી રહી છે.
- કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારો બંનેના યોગદાન સાથે ભંડોળની પેટર્ન, યોજનાના અસરકારક અમલીકરણ અને સમગ્ર દેશમાં પહોંચની ખાતરી કરે છે.
- PMMVY મહિલાઓ અને બાળકોની સુખાકારી માટે સરકારની પ્રતિબદ્ધતાના પુરાવા તરીકે ઊભું છે, એક સ્વસ્થ અને વધુ સશક્ત સમાજને પ્રોત્સાહન આપે છે.
- PMMVY હેઠળ લાયક મહિલાઓને ત્રણ હપ્તામાં રૂ. 5,000નું સીધું રોકડ હસ્તાંતરણ મળે છે.
- ગર્ભાવસ્થાના પ્રારંભિક તબક્કા દરમિયાન નોંધણી પછી રૂ. 1,000 નો પ્રથમ હપ્તો આપવામાં આવે છે, 2,000 રૂપિયાનો બીજો હપ્તો ઓછામાં ઓછા એક પ્રસૂતિ પૂર્વેની તપાસ પછી આપવામાં આવે છે, અને રૂ. 2,000નો અંતિમ હપ્તો બાળકના જન્મ પછી અને રસીકરણ અને અન્ય આવશ્યક દસ્તાવેજો પૂર્ણ થયા પછી પ્રદાન કરવામાં આવે છે.

જનજાતીય ખેલ મહોત્સવ

- તાજેતરમાં KIIT દ્વારા આયોજિત પ્રથમ જનજાતીય ખેલ મહોત્સવ ઓડિશામાં સમાપ્ત થયો હતો.
- 26 રાજ્યોનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા લગભગ 5,000 સ્વદેશી રમતવીરો અને 1,000 અધિકારીઓએ આ કાર્યક્રમમાં ભાગ લીધો હતો.

અગત્યના તથ્યો

- તે ઓડિશા સરકાર અને કેન્દ્રીય સંસ્કૃતિ મંત્રાલયનો સંયુક્ત પ્રયાસ છે.
- પ્રથમ જનજાતિય ખેલ મહોત્સવ, જે સ્વદેશી સમુદાયોને સમર્પિત રમતોત્સવ છે, તે કૌશલ્ય અને ક્ષમતાનું ભવ્ય પ્રદર્શન હતું.
- આ પ્રભાવશાળી ઇવેન્ટમાં ભારતના 26 રાજ્યોમાંથી કુલ 5,000 આદિવાસી ખેલાડીઓએ ભાગ લીધો હતો.
- કર્ણાટકે તેની સ્પર્ધાત્મક ભાવનાનું પ્રદર્શન કર્યું હતું અને એકંદરે સ્ટેન્ડિંગમાં ફર્સ્ટ રનર્સ-અપનું સ્થાન મેળવ્યું હતું.
- ઝારખંડે પણ તેમની નોંધપાત્ર પ્રતિભા દર્શાવી અને ત્રીજું સ્થાન મેળવ્યું, આ પ્રસંગના રોમાંચ અને તીવ્રતામાં વધારો કર્યો.
- ઓડિશાએ કબડ્ડીની સ્પર્ધાત્મક રમતમાં તેમની પ્રભાવશાળી ક્ષમતાઓ દર્શાવી, પુરુષોના વિભાગમાં તેમની શ્રેષ્ઠતા દર્શાવીને વિજય મેળવ્યો હતો.
- બીજી તરફ, કર્ણાટકે મહિલા વિભાગમાં પોતાની તાકાત અને નિશ્ચયનું પ્રદર્શન કરીને ટોચનું સ્થાન મેળવ્યું હતું.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- તેવી જ રીતે, વોલીબોલની રોમાંચક રમતમાં, કર્ણાટકએ ઉત્કૃષ્ટ ટીમવર્ક અને વ્યૂહાત્મક કૌશલ્યનું પ્રદર્શન કર્યું હતું, જેમાં પુરૂષો અને મહિલા બંને કેટેગરીમાં પ્રથમ સ્થાન મેળવ્યું હતું.

જેન્ડર સોશિયલ નોર્મ્સ ઇન્ડેક્સ (GSNI) 2023

- ♦ તાજેતરમાં, યુનાઇટેડ નેશન્સ ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ (UNDP) એ જેન્ડર સોશિયલ નોર્મ્સ ઇન્ડેક્સ (GSNI) 2023 બહાર પાડ્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- તે મહિલાઓ સામેના પૂર્વગ્રહોને પ્રમાણિત કરે છે, મહિલાઓની ભૂમિકાઓ પ્રત્યે લોકોના વલણને દ્રષ્ટિકોણને દર્શાવે છે.
- તે રાજકીય, શૈક્ષણિક, આર્થિક અને શારીરિક અખંડિતતા એમ ચાર પરિમાણોમાં મહિલાઓ પ્રત્યેના લોકોના વલણપર નજર રાખે છે.
- વૈશ્વિક વસ્તીના 85 ટકાને આવરી લેતો ઇન્ડેક્સ દર્શાવે છે કે 10માંથી 9 પુરુષો અને સ્ત્રીઓ, સ્ત્રીઓ સામે મૂળભૂત પૂર્વગ્રહ ધરાવે છે.
- લગભગ 90 ટકા લોકો હજી પણ મહિલાઓ સામે ઓછામાં ઓછો એક પક્ષપાત ધરાવે છે અને 25 ટકા લોકો માને છે કે પુરુષ માટે તેની પત્નીને મારવું યોગ્ય છે.
- લિંગ સામાજિક ધોરણોમાં વધુ પક્ષપાત ધરાવતા દેશોમાં પણ સંસદમાં મહિલાઓની ઓછી હાજરી જોવા મળે છે.
- સ્વદેશી મહિલાઓ, સ્થળાંતરિત મહિલાઓ અને વિકલાંગ મહિલાઓનું નજીવું રાજકીય પ્રતિનિધિત્વ છે, જે દર્શાવે છે કે કેવી રીતે પૂર્વગ્રહો મહિલાઓ માટેની તકોને વધુ ઘટાડી શકે છે.
- શિક્ષણની સિદ્ધિઓમાં તાજેતરના વધારાએ મહિલાઓ માટે વધુ સારા આર્થિક પરિણામો અને તકોમાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપ્યું નથી.

જુલી લદ્દાખ

- ♦ તાજેતરમાં ભારતીય નૌકાદળે લદ્દાખમાં "જુલી લદ્દાખ" આઉટરીચ પ્રોગ્રામ શરૂ કર્યો છે, જેનો હેતુ સેવા વિશે જાગૃતિ વધારવા અને સ્થાનિક યુવાનો અને નાગરિક સમાજ સાથે જોડાવવાનો છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ પહેલની વિશેષતા 5000kmનું મોટરસાયકલ અભિયાન છે, જેને રાષ્ટ્રીય યુદ્ધ સ્મારકથી VAdm સંજય જસજીત સિંહ, વાઇસ ચીફ ઓફ નેવલ સ્ટાફ દ્વારા વિધિવત રીતે ફ્લેગ ઓફ કરવામાં આવ્યું હતું.
- લદ્દાખમાં ભારતીય નૌકાદળના આઉટરીચ પ્રોગ્રામનો પ્રાથમિક ઉદ્દેશ્ય નૌકાદળની તકો અને યોગદાન વિશે સ્થાનિક લોકોમાં જાગૃતિ લાવવાનો છે.
- "આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ"ની ઉજવણીની અનુરૂપ નૌકાદળનો હેતુ લદ્દાખના લોકોમાં ગર્વ અને દેશભક્તિની ભાવના જગાડવાનો છે.
- આયોજિત પહેલોમાં મોટર સાયકલ અભિયાન, પ્રખ્યાત નેવી બેન્ડ દર્શાવતું સિટી સેન્ટર ખાતે બેન્ડ કોન્સર્ટ, આવશ્યક આરોગ્યસંભાળ સેવાઓ પ્રદાન કરવા માટે એક મેડિકલ કેમ્પ અને નેવી અને લદ્દાખ ફૂટબોલ ક્લબ વચ્ચે ફૂટબોલ મેચનો સમાવેશ થાય છે.
- આ ઈવેન્ટ્સનો હેતુ સૌહાર્દની ભાવનાને પ્રોત્સાહન આપવાનો, યુવાનોને પ્રેરણા આપવાનો અને નેવીની ક્ષમતાઓનું પ્રદર્શન કરવાનો છે.
- આ મોટરસાઇકલ અભિયાન 15 જૂને તેની સફર શરૂ કરી હતી અને 28 જૂન સુધીમાં લેહ પહોંચવાની ધારણા છે.
- આ સાહસિક અભિયાનમાં કુલ 35 ભારતીય નૌકાદળના કર્મચારીઓ, જેમાં અધિકારીઓ, ખલાસીઓ અને તેમના પરિવારના સભ્યો ભાગ લઈ રહ્યા છે.
- તેમની સફર તેમને દૂરના વિસ્તારો અને મુશ્કેલ પ્રદેશોમાંથી પસાર થશે, જેનાથી તેઓ રસ્તામાં શાળાઓ અને કોલેજોના વિદ્યાર્થીઓ સાથે વાર્તાલાપ કરી શકશે.

ભારતમાં પવન ઉર્જા

- ♦ ગ્લોબલ વિન્ડ ડે (જૂન 15) પર ભારતમાં નવી અને નવીનીકરણીય ઉર્જા મંત્રાલયે પવન ઊર્જા અપનાવવાની સફળતાની ઉજવણી કરવા અને તેની ભાવિ સંભાવનાઓનું અન્વેષણ કરવા માટે નવી દિલ્હીમાં એક દિવસીય કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ વિન્ડ એનર્જી (NIWE, HQ: ચેન્નાઇ) દ્વારા તૈયાર કરાયેલ જમીન સ્તરથી 150 મીટરની ઊંચાઈએ વિન્ડ એટલાસનું પ્રક્ષેપણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- જમીનની સપાટીથી 150 મીટરની ઊંચાઈએ દેશની દરિયાઈ પવનની સંભાવના હવે 1,164 GW અંદાજવામાં આવી છે.
- રાજસ્થાનને સૌથી વધુ પવન ક્ષમતા વધારા હાંસલ કરવા બદલ, ગુજરાતને ઓપન એક્સેસ દ્વારા સૌથી વધુ પવન ક્ષમતા વધારા હાંસલ કરવા બદલ અને તમિલનાડુને વિન્ડ ટર્બાઇનના રિપાવરિંગની શરૂઆત કરવા બદલ સન્માનિત કરવામાં આવ્યા હતા.

પવન ઊર્જામાં ભારતની સ્થિતિ

- ભારત વિશ્વમાં પવન ઉર્જા ક્ષમતામાં ચોથા ક્રમે છે.
- ભારત પાસે હાલમાં પવન ઉર્જામાં 4 ગીગાવોટના સંભવિત પ્રોજેક્ટ છે.
- ભારતમાં લગભગ 60 GW પવનની ક્ષમતા છે.
- તમિલનાડુ પવન ઊર્જાનું સૌથી મોટું ઉત્પાદક છે.
- ♦ **સરકારની પહેલ:** નેશનલ વિન્ડ-સોલર હાઇબ્રિડ પોલિસી (2018) અને નેશનલ ઓફશોર વિન્ડ એનર્જી પોલિસી (2015)

ભારતના એકંદર પુનઃપ્રાપ્ય ઉર્જા લક્ષ્યો

- 2030 સુધીમાં બિન-અશ્મિભૂત ઇંધણ-આધારિત ઉર્જા સંસાધનોમાંથી તેની 50% ઇલેક્ટ્રિક પાવર ઇન્સ્ટોલ કરવાની ક્ષમતા અને 2070 સુધીમાં નેટ ઝીરો હાંસલ કરવાના તેના લક્ષ્યને હાંસલ કરવાના ભારતના પ્રયત્નો માટે પવન ઊર્જા નિર્ણાયક છે.
- ભારત વર્ષ 2030 સુધીમાં રિન્યુએબલ એનર્જી ક્ષમતાના 500 ગીગાવોટના લક્ષ્યાંકને હાંસલ કરવા માટે સંપૂર્ણપણે પ્રતિબદ્ધ છે.

નેશનલ ટાઈમ રિલીઝ સ્ટડી 2023 રિપોર્ટ

- તાજેતરમાં સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ ઇનડાયરેક્ટ ટેક્સિસ એન્ડ કસ્ટમ્સ (CBIC) એ નેશનલ ટાઇમ રિલિઝ સ્ટડી (NTRS) 2023નો અહેવાલ જાહેર કર્યો હતો.

અગત્યના તથ્યો

- અહેવાલમાં રાષ્ટ્રીય વેપાર સુવિધા એક્શન પ્લાનના લક્ષ્યો તરફની પ્રગતિનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું છે અને પ્રકાશન સમય ઘટાડવા પર કામ કરવામાં આવ્યું છે.
- આયાત છોડવાના સમયમાં 20 ટકાનો ઘટાડો જોવા મળ્યો છે, અને એર કાર્ગો કોમ્પ્લેક્સ (ACCs) રિલીઝ ટાઇમમાં પણ 11 ટકાનો ઘટાડો જોવા મળ્યો હતો.

સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ ઇનડાયરેક્ટ ટેક્સિસ એન્ડ કસ્ટમ્સ (CBIC)

- તે GST, સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ, સર્વિસ ટેક્સ અને કસ્ટમ્સ જેવા પરોક્ષ કરના વહીવટ માટે જવાબદાર ઓથોરિટી છે.
- 2018માં સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ એક્સાઇઝ એન્ડ કસ્ટમ્સ (CBIC) નું નામ બદલીને સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ ઇનડાયરેક્ટ ટેક્સિસ એન્ડ કસ્ટમ્સ (CBIC) કરવામાં આવ્યું હતું.
- CBIC એક વૈધાનિક સંસ્થા છે, જેની સ્થાપના સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ રેવન્યુ એક્ટ, 1963 હેઠળ કરવામાં આવી હતી.
- **ચેરપર્સન:** વિવેક જોહરી
- **સ્થાપના:** 1 જાન્યુઆરી, 1964

ગુવાહાટી રેલ્વે સ્ટેશનને FSSAI 'ઈટ રાઈટ સ્ટેશન' ટેગ એનાયત

- તાજેતરમાં ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (FSSAI) એ ગુવાહાટી રેલ્વે સ્ટેશનને મુસાફરોને ઉચ્ચ ગુણવત્તા અને પૌષ્ટિક ખોરાક બદલ "ઈટ રાઈટ સ્ટેશન પ્રમાણપત્ર" એનાયત કર્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરનાર ઉત્તરપૂર્વ ફ્રન્ટીયર રેલ્વે (NFR) હેઠળનું તે પ્રથમ સ્ટેશન છે.
- આ પ્રમાણપત્ર 2 જૂનથી આગામી બે વર્ષ માટે માન્ય છે.
- FSSAI દ્વારા શરૂ કરાયેલ ઇટ રાઇટ ઇન્ડિયા યોજનાનો હેતુ દેશની ખાદ્ય પ્રણાલીને સુરક્ષિત, સ્વસ્થ, સ્વસ્થતા અને તમામ મુસાફરો માટે ટકાઉ ખોરાક તરફ બદલવાનો છે.

ઈટ રાઈટ ઈન્ડિયા ફ્લેગશિપ પ્રોગ્રામ

- પ્રોગ્રામના ભાગ રૂપે, સ્ટેશનો FSSAI-એમ્પેનેલ તૃતીય-પક્ષ એજન્સી દ્વારા ઓડિટમાંથી પસાર થાય છે, જે તેમને 1થી 5 સુધીનું રેટિંગ આપે છે.
- 5-સ્ટાર રેટિંગ સૂચવે છે કે સ્ટેશન મુસાફરો માટે સલામત અને આરોગ્યપ્રદ ખોરાકની ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરવા માટે જરૂરી ધોરણોનું સંપૂર્ણપણે પાલન કરે છે.
- ઇટ રાઇટ ઇન્ડિયા નિયમનકારી પગલાં, ક્ષમતા-નિર્માણની પહેલો, સહયોગ અને સશક્તિકરણના અભિગમોના સંયોજનનો ઉપયોગ કરે છે, જેથી પીરસવામાં આવતું ભોજન લોકો અને પર્યાવરણ બંને માટે અનુકૂળ રહે તે સુનિશ્ચિત કરી શકાય.
- હાલમાં, દેશભરના 66 સ્ટેશનોને પ્રમાણિત કરવામાં આવ્યા છે, જ્યારે બે સ્ટેશનો પ્રમાણપત્ર મેળવવાની પ્રક્રિયામાં છે.
- મુંબઈ સેન્ટ્રલ રેલ્વે સ્ટેશન ચાર સ્ટાર રેટિંગ પ્રાપ્ત કરીને પ્રથમ ઈટ રાઈટ સ્ટેશન બન્યું હતુ.

પાત્રતા

- સત્તાવાર વેબસાઇટ અનુસાર, ઇટ રાઇટ સ્ટેશન બનવામાં પાંચ પગલાં સામેલ છે.
- રેલ્વે સ્ટેશને પહેલા પોતાની નોંધણી કરાવવી આવશ્યક છે, ત્યારબાદ ચોક્કસ માપદંડોના આધારે પ્રી-ઓડિટ કરવામાં આવે છે.
- ત્રીજા પગલામાં FSSAI-એમ્પેનેલ તાલીમ ભાગીદારો દ્વારા આપવામાં આવતી તાલીમનો સમાવેશ થાય છે.
- આ પછી થર્ડ-પાર્ટી ઓડિટર્સ અથવા હાઇજીન રેટિંગ ઓડિટર્સ દ્વારા કરવામાં આવેલ અંતિમ ઓડિટ દ્વારા અનુસરવામાં આવે છે.
- પાંચમા પગલામાં બે વર્ષનું પ્રમાણપત્ર આપવાનો સમાવેશ થાય છે.

મધ્યપ્રદેશમાં સૌથી વધુ ઈટ રાઈટ સ્ટેશન

- આ કાર્યક્રમ હેઠળ સૌથી વધુ પ્રમાણિત રેલ્વે સ્ટેશન ધરાવતું રાજ્ય મધ્યપ્રદેશ છે, જેમાં 18 સ્ટેશનો છે.
- રાજસ્થાન અને દિલ્હી સાત ઇટ રાઇટ સ્ટેશનો ધરાવે છે.
- અત્યાર સુધી, હરિયાણાના કોઈપણ રેલ્વે સ્ટેશને આ પ્રોગ્રામ હેઠળ પ્રમાણપત્ર મેળવ્યું નથી.

VAIBHAV ફેલોશિપ પ્રોગ્રામ

- તાજેતરમાં ભારત સરકારે ભારતમાં ભારતીય ડાયસ્પોરા વૈજ્ઞાનિકો અને શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ વચ્ચે સહયોગ અને જ્ઞાનની વહેંચણીને પ્રોત્સાહન આપવા માટે VAIBHAV (Vaishvik Bhartiya Vaigyanik) તરીકે ઓળખાતો ફેલોશિપ પ્રોગ્રામ શરૂ કર્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- વિજ્ઞાન અને પ્રૌદ્યોગિકી મંત્રાલય હેઠળ, આ પહેલનો ઉદ્દેશ્ય વિદેશમાં રહેતા ભારતીય મૂળના વૈજ્ઞાનિકો અને ટેક્નોલોજીસ્ટની કુશળતાનો ઉપયોગ કરવાનો અને વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીના સરહદી ક્ષેત્રોમાં સહયોગી સંશોધનને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- વૈભવ ફેલોશિપ પ્રોગ્રામ ભારતીય મૂળના વૈજ્ઞાનિકો અને ટેકનોલોજિસ્ટને લક્ષ્ય બનાવે છે, જેમાં NRI (બિન-નિવાસી ભારતીયો), OCI (ભારતના વિદેશી નાગરિક), અને PIO (ભારતીય મૂળના વ્યક્તિ) તેમના સંબંધિત દેશોમાં સંશોધન પ્રવૃત્તિઓમાં રોકાયેલા છે.
- આ કાર્યક્રમ ભારતીય ડાયસ્પોરા અને ભારતીય શૈક્ષણિક અને R&D સંસ્થાઓ વચ્ચેના અંતરને દૂર કરવાનો પ્રયાસ કરે છે.
- પસંદ કરાયેલા ફેલોની કુલ સંખ્યા 75 છે, તેમને ક્વોન્ટમ ટેક્નોલોજી, હેલ્થ, ફાર્મા, ઈલેક્ટ્રોનિક્સ, એગ્રીકલ્ચર, એનર્જી, કોમ્પ્યુટર સાયન્સ અને મટીરિયલ સાયન્સ સહિત 18 ઓળખાયેલા જ્ઞાન વર્ટિકલ્સમાં કામ કરવાની તક મળશે.
- આ ક્ષેત્રો અદ્યતન ક્ષેત્રોનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે જ્યાં સહયોગ ગ્રાઉન્ડબ્રેકિંગ પ્રગતિ તરફ દોરી શકે છે.
- એક VAIBHAV સાથી મહત્તમ ત્રણ વર્ષની અવધિ માટે દર વર્ષે ભારતમાં બે મહિના સુધી વિતાવી શકે છે.
- ફેલોશિપ એક વ્યાપક અનુદાન સાથે આવે છે જે વિવિધ ખર્ચાઓને આવરી લે છે.

- આમાં દર મહિને રૂ. 4,00,000ની ફેલોશિપ ગ્રાન્ટ, આંતરરાષ્ટ્રીય અને સ્થાનિક મુસાફરી માટે સમર્થન, રહેઠાણ અને આકસ્મિક પરિસ્થિતિઓનો સમાવેશ થાય છે.
- આ ફેલોશિપ પેકેજ એ સુનિશ્ચિત કરે છે કે ફેલો તેમના સંશોધન પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરી શકે અને ભારતમાં શૈક્ષણિક અને વૈજ્ઞાનિક ઇકોસિસ્ટમમાં યોગદાન આપી શકે.

DAKSHTA અભ્યાસક્રમો

- તાજેતરમાં ભારતની કેન્દ્ર સરકારે iGOT કર્મયોગી પ્લેટફોર્મ પર "Dakshta" નામના અભ્યાસક્રમોનો નવો ક્યુરેટેડ સંગ્રહ રજૂ કર્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- iGOT કર્મયોગી પ્લેટફોર્મ સરકારી અધિકારીઓ માટે ક્ષમતા-નિર્માણના હેતુથી વ્યાપક પોર્ટલ તરીકે સેવા આપે છે.
- દક્ષતા કલેક્શન જેમાં 18 અભ્યાસક્રમોનો સમાવેશ થાય છે, તેના સમાવેશ સાથે આ પ્લેટફોર્મનો હેતુ શીખનારાઓને તેમની ફરજો અસરકારક રીતે નિભાવવા માટે જરૂરી આવશ્યક કુશળતા અને જ્ઞાનથી સજ્જ કરવાનો છે.
- Dakshta નામના અભ્યાસક્રમોના નવા રજૂ કરાયેલા સંગ્રહની રચના સરકારી અધિકારીઓ માટે મહત્વપૂર્ણ એવા વિવિધ ક્ષેત્રો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવા માટે કરવામાં આવી છે.
- તેમાં ડેટા આધારિત નિર્ણય લેવા, આચાર સંહિતા, ઓફિસ પ્રક્રિયાઓ, અસરકારક સંચાર, જાહેર નીતિ સંશોધન, તણાવ વ્યવસ્થાપન અને વધુ જેવા વિષયોનો સમાવેશ થાય છે.
- આ ચાવીરૂપ ક્ષેત્રોને સંબોધીને, દક્ષાનો હેતુ સરકારી અધિકારીઓની કુશળતા વધારવા અને તેમની એકંદર કામગીરી સુધારવાનો છે.
- નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યુશન ફોર ટ્રાન્સફોર્મિંગ ઇન્ડિયા (NITI Aayog) હાલમાં 40 યુવા વ્યાવસાયિકો અને સલાહકારોને તબક્કાવાર ઇન્ડક્શન તાલીમ પૂરી પાડી રહી છે.
- આ વ્યક્તિઓ પાસે iGOT કર્મયોગી પ્લેટફોર્મ પર ઉપલબ્ધ અભ્યાસક્રમોના ક્યુરેટેડ સંગ્રહની ઍક્સેસ છે.
- આ તાલીમ સહભાગીઓ માટે સરકારના ક્ષમતા-નિર્માણ ઉદ્દેશ્યો સાથે સંરેખણમાં આવશ્યક કૌશલ્યો અને જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાની મૂલ્યવાન તક તરીકે સેવા આપે છે.
- અભ્યાસક્રમોના દક્ષતા સંગ્રહમાં પ્રતિષ્ઠિત સંસ્થાઓ અને સંસ્થાઓના યોગદાનનો સમાવેશ થાય છે.
- દાખલા તરીકે, વઢવાણી ફાઉન્ડેશન, MoEFCC (પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રાલય), MDNIY (મોરારજી દેસાઈ નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ યોગ), IIM-B (ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ મેનેજમેન્ટ બેંગ્લોર), માઈક્રોસોફ્ટ અને અન્ય જે શીખવાના અનુભવને વધારવા માટે તેમની કુશળતા અને અભ્યાસક્રમો પ્રદાન કરે છે.

મિશન કર્મયોગી

- મિશન કર્મયોગી, નાગરિક સેવાઓ ક્ષમતા નિર્માણ પર કેન્દ્રિત સરકારી કાર્યક્રમ, સ્માર્ટ, નાગરિક-મૈત્રીપૂર્ણ અને ભવિષ્ય માટે તૈયાર જાહેર કર્મચારીઓને ઉછેરવામાં નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવે છે.
- આ મિશનના ભાગ રૂપે, ડિપાર્ટમેન્ટ ઑફ પર્સોનેલ એન્ડ ટ્રેનિંગ (DoPT) એ કર્મયોગી ભારતની સ્થાપના કરી છે, જે સરકારની માલિકીની, બિન-નફાકારક વિશેષ હેતુ વાહન છે.
- કર્મયોગી ભારત iGOT કર્મયોગી પ્લેટફોર્મના સંચાલન, જાળવણી અને સુધારણાની જવાબદારી લે છે, જે પ્રોગ્રામના મુખ્ય ઉદ્દેશ્યો સાથે સંરેખિત છે.

ફૂડ આઉટલુક રિપોર્ટ 2023

- તાજેતરમાં યુનાઈટેડ નેશન્સ ફૂડ એન્ડ એગ્રીકલ્ચર ઓર્ગેનાઈઝેશન (FAO) એ તાજેતરનો ફૂડ આઉટલુક રિપોર્ટ બહાર પાડ્યો છે, જેમાં ખાદ્ય આયાત સંબંધિત નોંધપાત્ર વલણો અને ચિંતાઓ છતી થઈ છે.
- અહેવાલમાં સંવેદનશીલ દેશો દ્વારા ખાદ્ય આયાતમાં અંદાજિત ઘટાડા પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે, જ્યારે ખરીદ ક્ષમતા અને સમગ્ર વૈશ્વિક ખાદ્ય આયાત બિલ પરની અસરને પણ પ્રકાશિત કરવામાં આવી છે.

રેપોર્ટના મહત્વના આંકડા

- FAOના અહેવાલ મુજબ, સંવેદનશીલ દેશો આ વર્ષે ખાદ્ય આયાતમાં ઘટાડો અનુભવે તેવી અપેક્ષા છે.
- ઓછા વિકસિત દેશો માટે ખાદ્ય આયાત બિલમાં અંદાજિત ઘટાડો 1.5% છે.
- વધુમાં, ચોખ્ખી ખાદ્ય આયાત કરતા વિકાસશીલ દેશો ખાદ્ય આયાતના જથ્થામાં 4.9%નો વધુ નોંધપાત્ર ઘટાડો જોઈ શકે છે.
- આ ઘટાડો આ દેશોની ખરીદ ક્ષમતા અંગે ચિંતા ઉભી કરે છે, જે સંભવિતપણે ખાદ્ય સુરક્ષા પડકારો તરફ દોરી જાય છે.

ધીમો વિકાસ દર અને વધતું ખાદ્ય આયાત બિલ

- જ્યારે સંવેદનશીલ દેશો ખાદ્ય આયાતમાં ઘટાડાનો સામનો કરી રહ્યા છે, ત્યારે વૈશ્વિક ખાદ્ય આયાત બિલ 2023માં હજુ પણ રેકોર્ડ ઊંચાઈએ પહોંચવાની આગાહી છે.
- FAOનો અંદાજ છે કે વૈશ્વિક ખાદ્ય આયાત બિલ $1.98 ટ્રિલિયન થશે, જે 2022ની સરખામણીમાં 1.5% નો વધારો દર્શાવે છે.
- જો કે, આ વૃદ્ધિ દર અગાઉના વર્ષોમાં જોવા મળેલા નોંધપાત્ર વધારા કરતાં નોંધપાત્ર રીતે ધીમો છે, જેમ કે 2022માં 11% અને 2021માં 18%.

માંગ પર ઊંચા અવતરણની અસર

- FAO રિપોર્ટ વૈશ્વિક માંગ પર અમુક ખાદ્ય ચીજવસ્તુઓના ઊંચા ભાવની અસરને પ્રકાશિત કરે છે.
- ફળો, શાકભાજી, ખાંડ અને ડેરી ઉત્પાદનોએ ક્વોટેશનમાં વધારો અનુભવ્યો છે, માંગમાં ઘટાડો થયો છે, ખાસ કરીને આર્થિક રીતે નબળા દેશોમાં.
- આ આવશ્યક ખાદ્ય ચીજવસ્તુઓની ઊંચી કિંમતો જીવન ખર્ચના દબાણમાં ફાળો આપે છે, જે સંભવિતપણે 2023માં ચાલુ પડકારો તરફ દોરી જાય છે.

ચોખા અને ઘઉંના ઉત્પાદનમાં ફેરફાર

- અહેવાલ ચોખા અને ઘઉંના ઉત્પાદનમાં અપેક્ષિત ફેરફારો પર પણ પ્રકાશ પાડે છે.
- આગામી વર્ષમાં ચોખાનું ઉત્પાદન 1.3% વધીને 523.5 મિલિયન ટન થવાની ધારણા છે.

- જો કે, ચોખાના આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારમાં વોલ્યુમની દ્રષ્ટિએ 4.3% જેટલો ઘટાડો થવાની આગાહી છે, જે કુલ 53.6 મિલિયન ટન છે.
- બીજી બાજુ, ઘઉંના ઉત્પાદનમાં 2022માં તેની સર્વકાલીન ઉચ્ચતમ સરખામણીએ 3% ઘટાડો થવાની ધારણા છે.
- અપેક્ષિત ઘટાડો રશિયન ફેડરેશન અને ઓસ્ટ્રેલિયામાં ઓછા વાવેતર વિસ્તારોને આભારી છે, જે ભારે હવામાનની ઘટનાઓથી પ્રભાવિત છે.

મહિલાઓ માટે ઉદ્યોગ સાહસિકતા

- તાજેતરમાં યુનાઈટેડ નેશન્સ ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ (UNDP) અને દીનદયાળ અંત્યોદય યોજના-રાષ્ટ્રીય શહેરી આજીવિકા મિશન (DAY-NULM) એ મહિલા ઉદ્યોગ સાહસિકોને સશક્ત કરવા માટે ભાગીદારી કરી છે.

અગત્યના તથ્યો

- **ઉદ્દેશ્ય:** તેનો ઉદ્દેશ્ય મહિલાઓને ઉદ્યોગસાહસિકતાના ક્ષેત્રમાં સારી રીતે માહિતગાર કારકિર્દી પસંદગીઓ કરવા માટે સશક્તિકરણ કરવાનો છે.
- **આવરી લેવાયેલ ક્ષેત્રો:** તે કેર ઇકોનોમી, ડિજિટલ ઇકોનોમી, ઇલેક્ટ્રિક મોબિલિટી, વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ અને ફૂડ પેકેજિંગ જેવા ક્ષેત્રોમાં તેમના સાહસો શરૂ કરવા અથવા વિસ્તરણ કરવા ઇચ્છતી મહિલાઓને સહાય પૂરી પાડશે.
- **સમયરેખા:** ત્રણ વર્ષનો પ્રોજેક્ટ (જે 2025થી આગળ પણ વધારી શકાય છે), શરૂઆતમાં આઠ શહેરોને આવરી લે છે, જે ઉદ્યોગસાહસિકતાના વિકાસ અને એન્ટરપ્રાઇઝ વૃદ્ધિ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે.
- UNDP ક્ષમતા-નિર્માણમાં સહાય અને જ્ઞાન નિર્માણની ઓફર કરશે, જ્યારે DAY-NULM શહેરી ગરીબ મહિલાઓને ઉત્થાન આપવા અને ટકાઉ આજીવિકાની તકોને વધારવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે ઉદ્યોગસાહસિકોને એકત્ર કરશે અને હેન્ડહોલ્ડિંગ સપોર્ટ પ્રદાન કરશે.

UNDP વિશે

- યુનાઈટેડ નેશન્સ ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ (સ્થાપના: 1965; મુખ્ય મથક: ન્યુયોર્ક; પિતૃ સંસ્થા: યુએન જનરલ એસેમ્બલી) એ સંયુક્ત રાષ્ટ્રની એજન્સી છે જે દેશોને ગરીબી દૂર કરવા અને ટકાઉ આર્થિક વૃદ્ધિ અને માનવ વિકાસ હાંસલ કરવામાં મદદ કરવાનું કામ કરે છે.
- UNDP લાંબા ગાળાની આત્મનિર્ભરતા અને સમૃદ્ધિ તરફ સ્થાનિક ક્ષમતા વિકસાવવા પર ભાર મૂકે છે.

ગ્લોબલ સ્ટાર્ટઅપ ઇકોસિસ્ટમ રિપોર્ટ 2023

- તાજેતરમાં સ્ટાર્ટઅપ જીનોમ દ્વારા ગ્લોબલ સ્ટાર્ટઅપ ઇકોસિસ્ટમ રિપોર્ટ 2023 (GSER 2023) બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો.

અગત્યના તથ્યો

- તે બેંગલુરુના 20મા સ્થાને ઉદય અને ભારતીય ઇકોસિસ્ટમની પ્રભાવશાળી પ્રગતિને હાઇલાઇટ કરે છે.
- વિવિધ ઇકોસિસ્ટમમાં લાખો સ્ટાર્ટઅપ્સના ડેટા સાથે, રિપોર્ટ વૈશ્વિક સ્ટાર્ટઅપ લેન્ડસ્કેપમાં મૂલ્યવાન આંતરદૃષ્ટિ પ્રદાન કરે છે.
- ભારતની સિલિકોન વેલી તરીકે ઓળખાતા બેંગલુરુએ આ યાદીમાં 20મું સ્થાન મેળવ્યું છે, જે પાછલા વર્ષ કરતાં બે સ્થાન ઉપર આવ્યું છે.
- અહેવાલ દર્શાવે છે કે ટોચની ત્રણ ઇકોસિસ્ટમ્સ - સિલિકોન વેલી, ન્યુ યોર્ક સિટી અને લંડન-એ 2020થી તેમની સ્થિતિ જાળવી રાખી છે, ટોચના સ્થાનો સુરક્ષિત કર્યા છે.
- જો કે, બોસ્ટન અને બેઇજિંગ ટોચના પાંચમાંથી બહાર નીકળી ગયા છે, જેના કારણે લોસ એન્જલસ #4 અને Tel Aviv #5 પર પહોંચી ગયા છે.
- સિંગાપોરે ટોચના 10માં ધમાકેદાર એન્ટ્રી કરી છે અને દસ સ્થાનથી ઉપર આવીને 8મું સ્થાન મેળવ્યું છે. આ નોંધપાત્ર સુધારો વૈશ્વિક સ્ટાર્ટઅપ ઇકોસિસ્ટમમાં સિંગાપોરની વધતી પ્રસિદ્ધિને દર્શાવે છે.
- વધુમાં, મિયામીએ નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરી છે, દસ સ્થાનો આગળ વધારીને #23 સુધી પહોંચવા માટે, પોતાને ટોચની 30 ઇકોસિસ્ટમમાં નિશ્ચિતપણે સ્થાપિત કરી છે.

ભારતીય ઇકોસિસ્ટમનો વિકાસ

- ભારતીય ઇકોસિસ્ટમ સતત વધી રહી છે, જેમાં મુંબઈ પાંચ સ્થાનો ચઢીને #31 પર આવ્યું છે.
- બેંગલુરુ-કર્ણાટક અને દિલ્હી બંને બે સ્થાન આગળ વધીને અનુક્રમે 20મા અને 24મા સ્થાને છે.
- રિપોર્ટમાં આ પ્રગતિનો શ્રેય ભારતના વધતા જતા ડિજિટલ પબ્લિક ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરને આપવામાં આવ્યો છે, જેણે દેશના સ્ટાર્ટઅપ વૃદ્ધિને આગળ વધારવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવી છે.
- પુણે, ભારતમાં ઉભરતી ઇકોસિસ્ટમ, નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરી છે, જે પાછલા વર્ષના રેન્કિંગમાં 51-60થી 31-40 રેન્જમાં આગળ વધી રહી છે.
- આ ઉર્ધ્વગામી માર્ગ પુણેની એક સમૃદ્ધ સ્ટાર્ટઅપ હબ તરીકેની સંભવિતતા દર્શાવે છે.
- અન્ય ભારતીય શહેરોમાં પણ નોંધપાત્ર પ્રગતિ જોવા મળી છે, જે ટેક સેક્ટરમાં દેશની એકંદર વૃદ્ધિ દર્શાવે છે.
- **ટોપ 10 સ્ટાર્ટઅપ ઇકોસિસ્ટમ્સ (GSER 2023 રેન્કિંગ પર આધારિત)**

1. સિલિકોન વેલી
2. ન્યુ યોર્ક સિટી
3. લંડન
4. લોસ એન્જલસ
5. તેલ અવીવ
6. બોસ્ટન
7. બેઇજિંગ
8. સિંગાપોર
9. શાંઘાઈ
10. બર્લિન

ત્વચા બેંક

- તાજેતરમાં જ દિલ્હીની સફદરજંગ હોસ્પિટલમાં ઉત્તર ભારતની પ્રથમ "સ્કિન બેંક"નું ઉદ્દઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું.

ત્વચા બેંક વિશે

- સ્કિન બેંક એ એવી જગ્યા છે જ્યાં કેડેવરિક ત્વચાની પ્રક્રિયા કરવામાં આવે છે અને શ્રેષ્ઠ પરિસ્થિતિઓમાં સાચવવામાં આવે છે જ્યાંથી તેનો ઉપયોગ દાઝી ગયેલ પીડિતોના લાભ માટે થઇ શકે છે.
- મૃત્યુ પછી 6 કલાકની અંદર ત્વચાનું દાન કરી શકાય છે.
- કોઈપણ વ્યક્તિ લિંગ અને રક્ત જૂથને ધ્યાનમાં લીધા વિના ત્વચાનું દાન કરી શકે છે; દાતાની લઘુત્તમ ઉંમર 18 વર્ષ હોવી જોઈએ.
- કોઈ ઉચ્ચ વય મર્યાદા નથી; 100 વર્ષીય વ્યક્તિ પણ તેની ત્વચા દાન કરી શકે છે અને તેનો ઉપયોગ સારવાર માટે કરવામાં આવશે.
- એડ્સ, હેપેટાઇટિસ B અને C, સેક્સ્યુઅલી ટ્રાન્સમિટેડ ડિસીઝ, સ્કિન કેન્સર, એક્ટિવ સ્કિન ડિસીઝ અને સેપ્ટિસેમિયાથી પીડિત વ્યક્તિઓની ત્વચાને દાન માટે અયોગ્ય ગણવામાં આવે છે.
- ચામડીની કાપણી સમયે, મૃતકના શરીરમાંથી લોહીના નમૂના પણ લેવામાં આવે છે, અને HIV, વાયરલ માર્કર્સ અને હેપેટાઇટિસ માટે જરૂરી પરીક્ષણ સ્કિન બેંકમાં કરવામાં આવે છે.
- ત્વચા સામાન્ય રીતે 85% ગ્લિસરોલના દ્રાવણમાં સાચવવામાં આવે છે. તે 4-5 ડિગ્રી સેલ્સિયસ વચ્ચે સંગ્રહિત થાય છે, અને તે 5 વર્ષ સુધીના સમયગાળા માટે સંગ્રહિત કરી શકાય છે.
- દેશમાં 16 સ્કીન બેંકો છે-એક સુવિધા જ્યાં મૃત વ્યક્તિઓની ચામડીનું દાન કરી શકાય છે-જેમાં મહારાષ્ટ્રમાં સાત, ચેન્નાઈમાં ચાર, કર્ણાટકમાં ત્રણ અને મધ્યપ્રદેશ અને ઓડિશામાં એક-એક છે.

ટાઈમ્સ એશિયા રેન્કિંગ્સ 2023

- તાજેતરમાં જાહેર થયેલ એશિયા યુનિવર્સિટી રેન્કિંગ 2023માં ભારતનું પ્રદર્શન ઉચ્ચ શિક્ષણમાં પ્રગતિ દર્શાવે છે.
- ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ સાયન્સ (IISc) એશિયામાં 48મા ક્રમે છે, જેમાં ટોચની 200માં 18 ભારતીય યુનિવર્સિટીઓ છે.

સમાચાર વિશેના મુખ્ય મુદ્દા

- **1. IIScને ટોચનું સ્થાન:** ભારતીય વિજ્ઞાન સંસ્થા (IISc) એ એશિયા યુનિવર્સિટી રેન્કિંગ્સ 2023માં 48મું સ્થાન પ્રાપ્ત કરીને ભારતીય યુનિવર્સિટીઓમાં સર્વોચ્ચ સ્થાનનો દાવો કર્યો છે.
- **2. ટોચની 200માં ભારતીય યુનિવર્સિટીઓ:** એશિયાની ટોચની 200માં કુલ 18 યુનિવર્સિટીઓ દર્શાવીને રેન્કિંગમાં ભારતે નોંધપાત્ર હાજરી નોંધાવી છે. આ સંસ્થાઓ વૈશ્વિક મંચ પર ભારતીય ઉચ્ચ શિક્ષણની વધતી જતી વિશેષતા દર્શાવે છે.
- **3. ટોચની 100માં ભારતીય રેન્કિંગ:** એશિયાની ટોચની 100 યુનિવર્સિટીઓમાં, ભારતનું પ્રતિનિધિત્વ ચાર સંસ્થાઓ દ્વારા કરવામાં આવે છે. IIScની સાથે સાથે, JSS એકેડેમી ઑફ હાયર એજ્યુકેશન એન્ડ રિસર્ચ 68માં સ્થાને છે, શૂલિની યુનિવર્સિટી ઑફ બાયોટેક્નોલોજી એન્ડ મેનેજમેન્ટ સાયન્સ 77માં સ્થાને છે અને મહાત્મા ગાંધી યુનિવર્સિટી ચીનની ઝિઆન જિયાઓટોંગ યુનિવર્સિટી સાથે 95મું સ્થાન ધરાવે છે.
- **4. સૂચિબદ્ધ ભારતીય યુનિવર્સિટીઓની સંખ્યા:** રેન્કિંગમાં દર્શાવવામાં આવેલી યુનિવર્સિટીઓની સંખ્યાના સંદર્ભમાં ભારત ત્રીજું સ્થાન મેળવે છે, જેમાં 75 સંસ્થાઓ સૂચિબદ્ધ છે. જાપાન 117 યુનિવર્સિટીઓ સાથે પ્રથમ સ્થાન ધરાવે છે, જ્યારે ચીન 95 યુનિવર્સિટીઓ સાથે બીજા ક્રમે છે.
- **5. ગયા વર્ષની સરખામણીમાં ફેરફારો:** ભારતે ટોચના 200માં તેનું પ્રતિનિધિત્વ સુધર્યું છે, કેટલીક યુનિવર્સિટીઓ કે જેઓ અગાઉ સમાવિષ્ટ હતી તે આ વર્ષે બહાર થઇ ગઇ છે. યાદીમાંથી નોંધપાત્ર બાકાત જવાહરલાલ નેહરુ યુનિવર્સિટી છે, જે 2022માં 167મા ક્રમે હતી અને IIT ગાંધીનગર, જે ગયા વર્ષે 120મું સ્થાન ધરાવે છે.

એશિયા યુનિવર્સિટી રેન્કિંગ્સ 2023: ભારતની ટોચની રેન્કિંગ

- એશિયા યુનિવર્સિટી રેન્કિંગ 2023માં, ભારતીય યુનિવર્સિટીઓએ તેમની ક્ષમતા અને પ્રગતિ દર્શાવી છે. અહીં રેન્કિંગમાં સૂચિબદ્ધ
- **ટોચની 10 ભારતીય યુનિવર્સિટીઓ છે:**

1. ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ સાયન્સ-રેન્ક 48
2. JSS એકેડેમી ઓફ હાયર એજ્યુકેશન એન્ડ રિસર્ચ-રેન્ક 68
3. શૂલિની યુનિવર્સિટી ઓફ બાયોટેક્નોલોજી એન્ડ મેનેજમેન્ટ સાયન્સ-રેન્ક 77
4. મહાત્મા ગાંધી યુનિવર્સિટી-રેન્ક 95
5. ઇન્ટરનેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યુટ ઓફ ઇન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી, હૈદરાબાદ-રેન્ક 106
6. અલાગપ્પા યુનિવર્સિટી–રેન્ક 111
7. સવેથા યુનિવર્સિટી-રેન્ક 113
8. જામિયા મિલિયા ઇસ્લામિયા-રેન્ક 128
9. ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યુટ ઓફ ટેકનોલોજી રોપર–રેન્ક 131
10. ઇન્દ્રપ્રસ્થ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ ઇન્ફર્મેશન ટેક્નોલોજી દિલ્હી-રેન્ક 137

- આ રેન્કિંગ ભારતીય યુનિવર્સિટીઓ દ્વારા રજૂ કરાયેલ વિવિધ શૈક્ષણિક શાખાઓ અને સંશોધન ક્ષેત્રોને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

NANDI પોર્ટલ

- તાજેતરમાં, કેન્દ્રીય મત્સ્યોદ્યોગ, પશુપાલન અને ડેરી મંત્રીએ કૃષિ ભવન, નવી દિલ્હી ખાતે નવી દવા અને ઇનોક્યુલેશન સિસ્ટમ પોર્ટલ માટે NANDI-NOC મંજૂરી લોન્ચ કરી હતી.

NANDI પોર્ટલ વિશે

- તે સેન્ટર ફોર ડેવલપમેન્ટ ઓફ એડવાન્સ્ડ કોમ્પ્યુટીંગ (CDAC) દ્વારા સેન્ટ્રલ ડ્રગ્સ સ્ટાન્ડર્ડ કંટ્રોલ ઓર્ગેનાઇઝેશન (CDSCO) ના સહયોગથી પશુપાલન અને ડેરી વિભાગ (DAHD) દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યું છે.
- તે પશુચિકિત્સા ઉત્પાદનો માટે નિયમનકારી મંજૂરી પ્રક્રિયાને સુવ્યવસ્થિત કરશે.
- તે વેટરનરી દવાઓ અને રસીઓ માટેની દરખાસ્તોનું મૂલ્યાંકન અને પરીક્ષણ કરવામાં પારદર્શિતા અને કાર્યક્ષમતા વધારશે.
- સેન્ટ્રલ ડ્રગ્સ સ્ટાન્ડર્ડ કંટ્રોલ ઓર્ગેનાઇઝેશનના સુગમ પોર્ટલ સાથે સીમલેસ એકીકરણ દ્વારા તેને વધુ સુવ્યવસ્થિત કરવામાં આવશે.
- તે પશુધન અને પશુધન ઉદ્યોગની સુખાકારીને પ્રોત્સાહન આપશે.

- તે વિવિધ સરકારી વિભાગો અને સંસ્થાઓ વચ્ચે ઝડપી અને સરળ સંકલનને સક્ષમ કરીને વૃદ્ધિ અને નવીનતા લાવશે.

સેન્ટ્રલ ડ્રગ્સ સ્ટાન્ડર્ડ કંટ્રોલ ઓર્ગેનાઈઝેશન વિશે

- તે દવાઓ અને સૌંદર્ય પ્રસાધનો નિયમોની જોગવાઈઓ હેઠળ તબીબી ઉપકરણો ઉદ્યોગ માટે ભારતની રાષ્ટ્રીય નિયમનકારી સત્તામંડળ (NRA) છે.
- તે આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય હેઠળ કામ કરે છે.
- ડ્રગ્સ કંટ્રોલર જનરલ ઓફ ઈન્ડિયા (DCGI), CDSCOના વડા છે.
- **મુખ્યાલય:** નવી દિલ્હી.
- ડ્રગ્સ એન્ડ કોસ્મેટિક્સ એક્ટ હેઠળ, CDSCO નીચેના કાર્યો માટે જવાબદાર છે,
- નવી દવાઓની મંજૂરી;
- ક્લિનિકલ ટ્રાયલ્સનું સંચાલન;
- દવાઓ માટેના ધોરણો અમલમાં મૂકવા;
- દેશમાં આયાતી દવાઓની ગુણવત્તા પર નિયંત્રણ;

ચેમ્પિયન્સ 2.0 પોર્ટલ

- તાજેતરમાં, આંતરરાષ્ટ્રીય MSME દિવસ નિમિત્તે, સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગ મંત્રાલય, MSMEએ 'CHAMPIONS 2.0 પોર્ટલ' લોન્ચ કર્યું.

ચેમ્પિયન્સ 2.0 પોર્ટલ વિશે:

- ચેમ્પિયન્સ પોર્ટલ એ માઇક્રો, સ્મોલ અને મીડિયમ એન્ટરપ્રાઇઝિસ માટે સિંગલ-વિન્ડો ફરિયાદ નિવારણ પોર્ટલ છે.
- CHAMPIONS અહીં the Creation and Harmonious Application of Modern Processes for Increasing Output and National Strength માટે વપરાય છે. તદનુસાર, સિસ્ટમનું નામ CHAMPIONS છે.
- તે 1 જૂન, 2020ના રોજ સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગ મંત્રાલય દ્વારા લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.
- તે હબ અને સ્પોક (Hub & Spoke) મોડલમાં બનાવવામાં આવ્યું છે.
- આ હબ નવી દિલ્હીમાં સેક્રેટરી MSMEની ઓફિસમાં આવેલું છે. સ્પોક રાજ્યોમાં મંત્રાલયની વિવિધ કચેરીઓ અને સંસ્થાઓમાં હશે.
- ઓપરેશનલ આવશ્યકતાઓ અનુસાર, MSME મંત્રાલયે અગાઉ 25 મંત્રાલયો/વિભાગો/સરકારી સંસ્થાઓ, 32 રાજ્ય સરકારો, 58 બેંકોને ઓનબોર્ડ કરીને પોર્ટલનો વ્યાપ વિસ્તાર્યો હતો.
- **નવી સુવિધાઓ:**
- સુધારેલ પોર્ટલ હવે AI-સંચાલિત ચેટબોટ્સનો સમાવેશ કરશે અને હિન્દી, ગુજરાતી, બંગાળી અને કન્નડ સહિત 11 ભાષાઓમાં ઉપલબ્ધ થશે.
- પોર્ટલમાં તેના વિશ્લેષણ માટે રીઅલ-ટાઇમ ફીડબેક મિકેનિઝમ પણ હશે.

DRDO અનુસંધાન ચિંતન શિબિર

- તાજેતરમાં સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંગઠન (DRDO) એ ઉદ્યોગ અને શિક્ષણમાં સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસને પ્રોત્સાહિત કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે 'અનુસંધાન ચિંતન શિબિર'નું આયોજન કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- ડિફેન્સ રિસર્ચ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ ઓર્ગેનાઈઝેશન (DRDO) એ તાજેતરમાં ભારતમાં સ્વદેશી સંરક્ષણ ઉત્પાદન ક્ષેત્રને પ્રોત્સાહન આપવાના હેતુથી 75 ટેક્નોલોજી પ્રાધાન્યતા ક્ષેત્રોની વ્યાપક સૂચિનું અનાવરણ કર્યું છે.
- આ વ્યૂહાત્મક પગલાથી નવીનતા, સ્વદેશીકરણ અને આત્મનિર્ભરતાને ઉત્તેજન મળવાની અપેક્ષા છે, જે દેશને ઉન્નત સૈન્ય ટેક્નોલોજી ડિઝાઇન અને વિકાસ તરફ આગળ વધારશે.
- DRDO ટેક્નોલોજી ફોરસાઈટ 2023 દસ્તાવેજ સાથે આ અગ્રતા ક્ષેત્રોનું અનાવરણ, ઉદ્યોગ, શૈક્ષણિક અને સંરક્ષણ સંશોધન સ્થાપના વચ્ચે જોડાણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે એક મહત્વપૂર્ણ સીમાચિહ્નરૂપ છે.
- ચીફ ઑફ ડિફેન્સ સ્ટાફના માર્ગદર્શન હેઠળ, DRDO દ્વારા આયોજિત 'અનુસંધાન ચિંતન શિબિર'માં સશસ્ત્ર દળો માટે સ્વદેશી સંરક્ષણ તકનીકોની મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો.
- વિદેશી આયાત પર નિર્ભરતા ઘટાડવાની જરૂરિયાતને ઓળખીને, ઈવેન્ટે સંરક્ષણ ઉત્પાદનમાં નવીનતા અને આત્મનિર્ભરતાને પ્રોત્સાહન આપવાના મહત્વ પર પ્રકાશ પાડ્યો હતો.

DRDO ટેક્નોલોજી ફોરસાઈટ 2023

- DRDO ટેક્નોલોજી ફોરસાઈટ 2023 દસ્તાવેજ વ્યાપક માર્ગદર્શિકા તરીકે કામ કરે છે, જેમાં વિવિધ ટેક્નોલોજી ક્ષેત્રોની યાદી આપવામાં આવી છે જેના પર DRDO પ્રયોગશાળાઓ હાલમાં કાર્યરત છે.
- તે માત્ર ચાલુ ટેક્નોલોજી વિકાસ પ્રવૃતિઓને જ ઓળખતી નથી પરંતુ અત્યાધુનિક સંરક્ષણ પ્રણાલીના વિકાસ અને રાષ્ટ્રીય સુરક્ષાને મજબૂત કરવા માટે જરૂરી ભવિષ્યના ક્ષેત્રોની રૂપરેખા પણ આપે છે.

અન્ય માહિતી

- સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંગઠન (DRDO)ની રચના 1958માં કરવામાં આવી હતી.
- ડૉ. સમીર વી. કામત DRDOના અધ્યક્ષ છે.
- આ કાર્યક્રમમાં ચીફ ઓફ ડિફેન્સ સ્ટાફ જનરલ અનિલ ચૌહાણ મુખ્ય અતિથિ હતા.

UTPRERAK

- તાજેતરમાં ભારતમાં ઉર્જા મંત્રાલયે ભારતીય ઉદ્યોગમાં ઉર્જા-કાર્યક્ષમ તકનીકોને અપનાવવાની પ્રક્રિયાને વેગ આપવા માટે UTPRERAK (Unnat Takniki Pradarshan Center) નામના કેન્દ્રની સ્થાપના કરી છે.

અગત્યના તથ્યો

- UTPRERAK એક સંદર્ભ સંસ્થા તરીકે સેવા આપશે અને વિવિધ ઉદ્યોગ ક્ષેત્રોમાં ઊર્જા-કાર્યક્ષમ તકનીકોનું પ્રદર્શન કરશે.
- તે આગામી પાંચ વર્ષમાં 10,000 ઉર્જા વ્યાવસાયિકોને ઉર્જા કાર્યક્ષમતામાં તાલીમ અને શિક્ષણ પણ પ્રદાન કરશે.
- આ કેન્દ્ર ઉદ્યોગોને ઉત્સર્જન ઘટાડવાના લક્ષ્યાંકો પૂરા કરવામાં અને નવી ટેક્નોલોજીને અપનાવવામાં મદદ કરવામાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવશે.

- તે રાષ્ટ્રીય ઉર્જા નીતિ ઘડતર માટે ઇનપુટ્સ પણ પ્રદાન કરશે અને ઊર્જા-કાર્યક્ષમ ઉકેલોમાં સંશોધનની સુવિધા આપશે.
- તેની સ્થાપના બ્યુરો ઓફ એનર્જી એફિશિયન્સી (BEE) દ્વારા કરવામાં આવી છે.

PM-PRANAM યોજના

- ♦ તાજેતરમાં, કેબિનેટ કમિટી ઓન ઇકોનોમિક અફેર્સ (CCEA) એ PM Programme for Restoration, Awareness, Generation, Nourishment and Amelioration of Mother Earth (PM-PRANAM) યોજનાને મંજૂરી આપી હતી.

PM-PRANAM યોજના વિશે

- તેનો હેતુ રાજ્યને પ્રોત્સાહન આપીને રાસાયણિક ખાતરોનો ઉપયોગ ઘટાડવાનો છે.
- આ યોજના હેઠળ, જે રાજ્યો વૈકલ્પિક ખાતરો અપનાવશે તેમને સબસિડી સાથે પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવશે જેની રાસાયણિક ખાતરોનો ઉપયોગ ઘટાડીને બચત થશે.
- આ યોજનાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય જૈવિક ખાતરો અને જૈવિક ખાતરો સાથે સંતુલિત ખાતરોના ઉપયોગને પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે.

ફંડિંગ મિકેનિઝમ

- તેનું અલગ બજેટ નહીં હોય.
- તે યોજનાઓ હેઠળ હાલની ખાતર સબસિડીની બચત દ્વારા ધિરાણ કરવામાં આવશે.
- સબસિડીની બચતનો અડધો ભાગ રાજ્યને આપવામાં આવશે જે ગ્રાન્ટ તરીકે નાણાં બચાવે છે.
- આ ગ્રાન્ટમાંથી 70%નો ઉપયોગ ગ્રામ્ય બ્લોક અને જિલ્લા સ્તરે વૈકલ્પિક ખાતરો અને વૈકલ્પિક ખાતર ઉત્પાદન એકમોને ટેક્નોલોજીકલ અપનાવવા સંબંધિત અસ્કયામતો બનાવવા માટે કરી શકાય છે.
- બાકીના 30% ગ્રાન્ટ નાણાનો ઉપયોગ ખેડૂતો, પંચાયતો અને ખાતર ઘટાડવા તથા જાગરૂકતા નિર્માણ સાથે સંકળાયેલા અન્ય હિસ્સેદારોને પુરસ્કાર અને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે કરી શકાય છે.

અન્ય માહિતી

- સરકાર ખાતરના ઉપયોગનું મૂલ્યાંકન પાછલાં ત્રણ વર્ષમાં થયેલા વપરાશની સરખામણીમાં એક વર્ષમાં એકંદર વપરાશમાં વધારો કે ઘટાડો કરવાના સંદર્ભમાં કરશે.
- ઇન્ટિગ્રેટેડ ફર્ટિલાઇઝર્સ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ (iFMS) એ ફર્ટિલાઇઝર્સના ઉપયોગને ટ્રેક કરવા માટે પરિકલ્પના કરાયેલ પ્લેટફોર્મ છે.

Quacquarelli Symonds વર્લ્ડ રેન્કિંગ 2024

- ♦ ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ ટેક્નોલોજી (IIT) બોમ્બેએ ક્વેક્વેરેલી સાયમન્ડ્સ (QS) વર્લ્ડ યુનિવર્સિટી રેન્કિંગની નવીનતમ આવૃત્તિમાં વિશ્વની ટોચની 150 યુનિવર્સિટીઓમાં પ્રવેશ કરીને નોંધપાત્ર સીમાચિહ્ન પ્રાપ્ત કર્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ સાયન્સ (IISc) બેંગ્લોરે આવી જ સિદ્ધિ હાંસલ કર્યાના આઠ વર્ષ પછી આ નોંધપાત્ર સિદ્ધિ આવી છે.
- જોકે, રેન્કિંગ લિસ્ટમાં ઉતાર-ચઢાવ જોવા મળ્યો છે અને IISc એ 70 સ્થાનનો ઘટાડો નોંધાવ્યો છે.
- આ ફેરફારો યુનાઇટેડ કિંગડમ સ્થિત રેન્કિંગ એજન્સી, ક્વેક્વેરેલી સાયમન્ડ્સ દ્વારા રજૂ કરાયેલ સુધારેલા રેન્કિંગ માપદંડોને આભારી છે.

QS RANKING (INDIAN INSTITUTIONS)

National Rank	2024 Rank	2023 Rank	Institution Name
1	149	172	IIT, Bombay (IITB)
2	197	174	IIT, Delhi (IITD)
3	225	155	Indian Institute of Science
4	271	270	IIT, Kharagpur (IIT-KGP)
5	278	264	IIT, Kanpur (IITK)
6	285	250	IIT, Madras (IITM)
7	364	384	IIT, Guwahati (IITG)
8	369	369	IIT, Roorkee (IITR)
9	407	521-530	University of Delhi
10	427	551-560	Anna University

Source: QS

QS વર્લ્ડ યુનિવર્સિટી રેન્કિંગ્સ- વિહંગાવલોકન

- ♦ **વૈશ્વિક રેન્કિંગ:**
- મેસેચ્યુસેટ્સ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેક્નોલોજી (MIT) એ સતત બારમી વખત વર્લ્ડ યુનિવર્સિટી રેન્કિંગમાં ટોચનું સ્થાન મેળવ્યું છે.
- સિંગાપોરની નેશનલ યુનિવર્સિટી ટોપ-10માં પ્રવેશ મેળવનારી પ્રથમ એશિયન યુનિવર્સિટી બની છે.
- ♦ **QS વર્લ્ડ રેન્કિંગમાં ભારતીય યુનિવર્સિટીઓ:**
- ભારત 45 યુનિવર્સિટીઓના રેન્કિંગ સાથે વૈશ્વિક સ્તરે સાતમો સૌથી વધુ પ્રતિનિધિત્વ ધરાવતો દેશ છે.
- IIT બોમ્બેએ QS વર્લ્ડ યુનિવર્સિટી રેન્કિંગમાં વૈશ્વિક સ્તરે 149મું સ્થાન મેળવીને તેનો અત્યાર સુધીનો સર્વોચ્ચ ક્રમ હાંસલ કર્યો છે.
- IIT બોમ્બે એ રોજગારી પ્રતિષ્ઠા અને ફેકલ્ટી દીઠ સંશોધનમાં શ્રેષ્ઠતા દર્શાવી છે. ફેકલ્ટી દીઠ સંશોધન 55.1થી 73.1 સુધી નોંધપાત્ર રીતે વધ્યું છે.
- દિલ્હી યુનિવર્સિટી અને અન્ના યુનિવર્સિટીએ પ્રથમ વખત ટોચની 500 યુનિવર્સિટીઓમાં સ્થાન મેળવ્યું છે.
- ♦ **QSમાં સુધારેલા રેન્કિંગ પરિમાણો:**
- QS એ ત્રણ નવા સૂચકાંકો રજૂ કર્યા: ટકાઉપણું, રોજગાર પરિણામો અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંશોધન નેટવર્ક, દરેકનું વેઇટેજ 5% છે.
- હાલના પરિમાણો: શૈક્ષણિક પ્રતિષ્ઠા, શિક્ષક-વિદ્યાર્થી ગુણોત્તર અને નોકરીદાતાની પ્રતિષ્ઠા.
- ફેકલ્ટી-સ્ટુડન્ટ રેશિયો માટે વેઇટેજમાં ઘટાડો.
- ♦ **ભારતીય સંસ્થાઓ પર અસર:**
- ફેકલ્ટી-સ્ટુડન્ટ રેશિયો વેઇટેજમાં ઘટાડો સમગ્ર ભારતીય સંસ્થાઓને લાભ આપે છે.
- જો કે IISc જેવી સંશોધન-લક્ષી સંસ્થાઓ વેઇટેજમાં ઘટાડો થવાને કારણે પડકારોનો સામનો કરવો પડે છે.

- રોજગાર પરિણામ સૂચકાંકો ઘણી ભારતીય સંસ્થાઓને લાભ આપે છે.

Parameter	Previous Weightage	Revised Weightage
Academic Reputation	40%	30%
Faculty-Student Ratio	15%	10%
Employer Reputation	10%	15%
Sustainability (New Indicator)	-	5%
Employment Outcomes (New Indicator)	-	5%
International Research Network (New Indicator)	-	5%

- **QS વર્લ્ડ યુનિવર્સિટી રેન્કિંગ:**
- QS વર્લ્ડ યુનિવર્સિટી રેન્કિંગ્સ ક્વેક્વેરેલી સાયમન્ડ્સ દ્વારા વાર્ષિક ધોરણે બહાર પાડવામાં આવે છે.
- આ રેન્કિંગ વિશ્વભરની યુનિવર્સિટીઓની કામગીરી અને ગુણવત્તાનું મૂલ્યાંકન કરે છે.
- આ પદ્ધતિ શૈક્ષણિક પ્રતિષ્ઠા, ફેકલ્ટી-વિદ્યાર્થી ગુણોત્તર, નોકરીદાતાની પ્રતિષ્ઠા, ટકાઉપણું, રોજગાર પરિણામો, આંતરરાષ્ટ્રીય સંશોધન નેટવર્ક, ફેકલ્ટી દીઠ અવતરણો, આંતરરાષ્ટ્રીય ફેકલ્ટી ગુણોત્તર અને આંતરરાષ્ટ્રીય વિદ્યાર્થી ગુણોત્તર જેવા સૂચકોને ધ્યાનમાં લે છે.
- આ અંતર્ગત વિષય, પ્રદેશ, વિદ્યાર્થી શહેર, બિઝનેસ સ્કૂલ અને ટકાઉપણુંના આધારે રેન્કિંગ આપવામાં આવે છે.

સશસ્ત્ર સંઘર્ષથી પ્રભાવિત બાળકો

- તાજેતરમાં યુનાઇટેડ નેશન્સ (UN)એ ભારત સરકાર દ્વારા બાળકોની વધુ સારી રીતે સુરક્ષા માટે લેવામાં આવેલાં પગલાંને ટાંકીને સશસ્ત્ર સંઘર્ષના બાળકોથી પ્રભાવિત દેશોની વાર્ષિક યાદીમાંથી ભારતને દૂર કર્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- અગાઉ જમ્મુ-કાશ્મીરમાં અલગતાવાદી આતંકવાદી જૂથો દ્વારા યુવાન છોકરાઓની ભરતીના આક્ષેપો તેમજ ભારતીય સુરક્ષા દળો દ્વારા યુવાન છોકરાઓની અટકાયતના આક્ષેપોને કારણે ભારતને આ યાદીમાં સામેલ કરવામાં આવ્યું હતું.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્રના મહાસચિવના રિપોર્ટમાં એ વાત પર પ્રકાશ પાડવામાં આવ્યો છે કે બાળકો વિરુદ્ધ સૌથી વધુ ઉલ્લંઘન ડેમોક્રેટિક રિપબ્લિક ઓફ કોંગો, ઇઝરાયેલ, પેલેસ્ટાઇન, સોમાલિયા, સીરિયા, યુક્રેન, અફઘાનિસ્તાન અને યમનમાં થયું છે.
- મ્યાનમાર, દક્ષિણ સુદાન અને બુર્કિના ફાસોમાં સ્થિતિ સૌથી ખરાબ થઈ હતી.
- અહેવાલમાં શાળાઓ અને હોસ્પિટલો પરના હુમલાઓમાં થયેલા વધારાની પણ નોંધ લેવામાં આવી છે, જેમાં સશસ્ત્ર દળો અને જૂથો દ્વારા શાળાઓના લશ્કરી ઉપયોગમાં નોંધપાત્ર વધારો થયો છે.
- અહેવાલમાં પ્રવેશના અવરોધો અને અન્ડરરિપોર્ટિંગ સહિતના ઉલ્લંઘનોની દેખરેખ અને ચકાસણીમાં ચાલી રહેલા પડકારો પર પ્રકાશ પાડવામાં આવ્યો હતો અને સશસ્ત્ર સંઘર્ષથી અસરગ્રસ્ત બાળકોની સુરક્ષા માટેના પ્રયાસોમાં વધારો કરવાની જરૂરિયાત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો.

મહિલા સન્માન બચત પ્રમાણપત્ર, 2023

- તાજેતરમાં નાણા મંત્રાલયના આર્થિક બાબતોના વિભાગે જાહેર ક્ષેત્રની બેંકો અને પાત્ર ખાનગી ક્ષેત્રની બેંકોને મહિલા સન્માન બચત પ્રમાણપત્ર, 2023 લાગુ કરવા માટે અધિકૃત કર્યા છે.

યોજના વિશે

- મહિલા સન્માન બચત પ્રમાણપત્ર, 2023 (આ વર્ષના બજેટમાં રજૂ કરવામાં આવી હતી અને 1 લી એપ્રિલ, 2023ના રોજથી શરૂ કરવામાં આવી હતી) એ ભારતમાં છોકરીઓ અને મહિલાઓને નાણાકીય સુરક્ષા પૂરી પાડવા માટે એક વખતની બચત યોજના છે.
- **હેતુ:**
- ભારતમાં દરેક છોકરી અને મહિલાને નાણાકીય સુરક્ષા પૂરી પાડવી.
- **પાત્રતા:**
- મહિલાઓ પોતાના માટે અથવા સગીર બાળકી વતી ખાતું ખોલાવી શકે છે.
- **કાર્યકાળ:**
- બે વર્ષ
- **વ્યાજ દર:**
- વાર્ષિક 7.5% , ત્રિમાસિક ચક્રવૃદ્ધિ
- **રોકાણ:**
- ન્યુનતમ ₹1000થી મહત્તમ ₹200,000 સુધી
- **પરિપક્વતાનો સમયગાળો:**
- ખાતું ખોલવાની તારીખથી બે વર્ષ
- **આંશિક ઉપાડ:**
- ખાતું ખોલવાની તારીખથી એક વર્ષ પછી પાત્ર બેલેન્સના 40% સુધી મેળવી શકાય છે.
- **મહત્વ:**
- નાણાકીય સ્વતંત્રતા અને મહિલા સશક્તિકરણને પ્રોત્સાહન આપે છે.
- ખાસ કરીને ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં મહિલા રોકાણકારોને પ્રોત્સાહિત કરે છે.

રાષ્ટ્રીય સિકલ સેલ એનિમિયા નાબૂદી મિશન

- તાજેતરમાં, વડા પ્રધાને રાષ્ટ્રીય સિકલ સેલ એનિમિયા નાબૂદી મિશન શરૂ કર્યું હતું અને મધ્ય પ્રદેશમાં લાભાર્થીઓને સિકલ સેલ આનુવંશિક સ્થિતિ કાર્ડનું વિતરણ કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- કેન્દ્રીય બજેટ 2023માં જાહેર કરાયેલ મિશનની શરૂઆત મધ્યપ્રદેશના શાહડોલમાં જાહેર કાર્યક્રમથી કરવામાં આવી હતી.
- મધ્યપ્રદેશ એ વસ્તી ગણતરી 2011 મુજબ સંપૂર્ણ સંખ્યાની દ્રષ્ટિએ સૌથી વધુ આદિવાસી વસ્તી ધરાવતું રાજ્ય છે અને સિકલ સેલ એનિમિયાનો સૌથી વધુ બોજ પણ ધરાવે છે.
- સિકલ સેલ રોગ એ આનુવંશિક રક્ત રોગ છે જે અસરગ્રસ્ત દર્દીના સમગ્ર જીવનને અસર કરે છે.
- તે ભારતની આદિવાસી વસ્તીમાં વધુ સામાન્ય છે અને બિન-આદિવાસીઓમાં પણ જોવા મળે છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- તે માત્ર એનિમિયાનું કારણ નથી પણ અત્યંત પીડા, વૃદ્ધિમાં ઘટાડો અને ફેફસાં, હૃદય, કિડની, આંખો, હાડકાં અને મગજ જેવા ઘણા અંગોને અસર કરે છે.

ભારત કેટલું સંવેદનશીલ છે?

- વૈશ્વિક સ્તરે, ભારતમાં આદિવાસી વસ્તીની સૌથી વધુ ગીચતા છે [વસ્તી ગણતરી 2011 મુજબ ભારતમાં આદિવાસી વસ્તી કુલ વસ્તીના 8. 6%/6.78 કરોડ છે].
- સિકલ સેલ રોગ એ આદિવાસીઓના આરોગ્યની 10 વિશેષ સમસ્યાઓ પૈકીની એક છે જે આદિવાસી લોકોને અપ્રમાણસર અસર કરે છે, આમ હસ્તક્ષેપ જરૂરી બને છે.

રાષ્ટ્રીય સિકલ સેલ એનિમિયા નાબૂદી મિશન

- **મિશન:** સિકલ સેલ રોગના તમામ દર્દીઓની તેમના સારા ભવિષ્ય માટે સંભાળમાં સુધારો કરવો અને સ્ક્રીનીંગ અને જાગરૂકતા વ્યૂહરચનાઓ તરફ બહુ-પક્ષીય સંકલિત અભિગમ દ્વારા રોગનો વ્યાપ ઓછો કરવો.
- **વિઝન:** 2047 સુધીમાં ભારતમાં જાહેર આરોગ્ય સમસ્યા તરીકે સિકલ સેલ રોગને દૂર કરવો.

eSARAS એપ

- તાજેતરમાં, નવી દિલ્હી ખાતે ભારત સરકારના કેન્દ્રીય ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલયના સચિવ દ્વારા eSARAS મોબાઇલ એપ્લિકેશન લોન્ચ કરવામાં આવી હતી.

eSARAS એપ્લિકેશન વિશે

- તે એક ઈ-કોમર્સ મોબાઈલ એપ છે જેનો ઉપયોગ સ્વ-સહાય જૂથોની મહિલાઓ દ્વારા બનાવવામાં આવતી પ્રોડક્ટ્સના માર્કેટિંગ માટે વધુ અસરકારક પ્લેટફોર્મ તરીકે કરવામાં આવશે.
- તે DAY-NRLM, ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલય (MoRD) દ્વારા શ્રેષ્ઠ, અધિકૃત હસ્તકલા અને હાથ-લૂમના માર્કેટિંગ તરફની એક પહેલ છે.
- આ પહેલ સ્વસહાય જૂથો દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલા ઉત્પાદનોના સરળ માર્કેટિંગ સાથે સ્થાનિક માટે વોકલની ભાવનાને વધુ પ્રોત્સાહન આપે છે
- તેની સાથે eSARAS ફુલફિલમેન્ટ સેન્ટરનું પણ ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ કેન્દ્રોનું સંચાલન ફાઉન્ડેશન ફોર ડેવલપમેન્ટ ઓફ રૂરલ વેલ્યુ ચેઈન્સ (FDRVC-ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલય અને ટાટા ટ્રસ્ટ દ્વારા સંયુક્ત રીતે રચાયેલી નફાકારક કંપની) દ્વારા કરવામાં આવશે.
- આ કેન્દ્રનો ઉપયોગ ઉત્પાદનોની પ્રોસેસિંગ, પેકેજિંગ અને શિપિંગ માટે કરવામાં આવશે જે ગ્રાહકો eSARAS પોર્ટલ અને eSARAS મોબાઇલ એપ્લિકેશન દ્વારા ખરીદે છે.
- તે ગ્રાહકના ઘર સુધી ઓનલાઈન ઓર્ડર લાવવા માટે જરૂરી લોજિસ્ટિક્સનું સંચાલન કરશે.

DAY-NRLM યોજના વિશે

- દીનદયાળ અંત્યોદય યોજના-રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ આજીવિકા મિશન (DAY-NRLM) એ ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલયનો મુખ્ય કાર્યક્રમ છે.
- તેનો ઉદ્દેશ્ય ગરીબો, ખાસ કરીને મહિલાઓ માટે મજબૂત સંસ્થાઓનું નિર્માણ કરીને અને આ સંસ્થાઓને નાણાકીય સેવાઓ અને આજીવિકાની શ્રેણી સુધી પહોંચવામાં સક્ષમ બનાવીને ગરીબી ઘટાડવાને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.

મુખ્ય વિશેષતાઓ

- **સાર્વત્રિક સામાજિક ગતિશીલતા:** દરેક ઓળખાયેલ ગ્રામીણ ગરીબ પરિવારમાંથી ઓછામાં ઓછી એક મહિલા સભ્યને સમયબદ્ધ રીતે સ્વ-સહાય જૂથ (SHGs) નેટવર્ક હેઠળ લાવવામાં આવશે.
- **ગરીબોની સહભાગી ઓળખ (Participatory Identification of Poor -PIP):** PIP પ્રક્રિયા દ્વારા ગરીબ તરીકે ઓળખાતા તમામ પરિવારો NRLM લક્ષ્ય જૂથ છે અને પ્રોગ્રામ હેઠળના તમામ લાભો માટે પાત્ર છે.
- **શાશ્વતતામાં સંસાધનો તરીકે સામુદાયિક ભંડોળ:** NRLM ગરીબોની સંસ્થાઓને તેમની સંસ્થાકીય અને નાણાકીય વ્યવસ્થાપન ક્ષમતાને મજબૂત કરવા માટે રિવોલ્વિંગ ફંડ (RF) અને કોમ્યુનિટી ઇન્વેસ્ટમેન્ટ ફંડ (CIF)ને કાયમી ધોરણે સંસાધનો તરીકે પ્રદાન કરે છે.

વિશ્વ રોકાણ અહેવાલ

- તાજેતરમાં, UNCTAD એ વર્લ્ડ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ રિપોર્ટ 2023 બહાર પાડ્યો છે.

મુખ્ય તારણો

- ભારત અને એસોસિએશન ઓફ સાઉથઈસ્ટ એશિયન નેશન્સ (ASEAN) અનુક્રમે 10% અને 5%ના વધારા સાથે ટોચના પ્રાપ્તકર્તા હતા. વૈશ્વિક FDIમાં એશિયાનો હિસ્સો 50%થી વધુ છે.
- વિકાસશીલ દેશોમાં FDI વૃદ્ધિ કેટલીક મોટી ઉભરતી અર્થવ્યવસ્થાઓમાં કેન્દ્રિત હતી, જેમાં ભારત, ચીન, સિંગાપોર, હોંગકોંગ અને સંયુક્ત આરબ અમીરાતનો આ પ્રદેશમાં લગભગ 80% FDI પ્રવાહ છે.
- ભારતે FDIમાં 10%નો વધારો નોંધાવ્યો છે, જે તેને ગ્રીનફિલ્ડ પ્રોજેક્ટ ઘોષણાઓ માટે ત્રીજો સૌથી મોટો યજમાન દેશ અને આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રોજેક્ટ ફાઇનાન્સ સોદા માટે બીજા ક્રમનો સૌથી મોટો દેશ બનાવે છે.
- દક્ષિણપૂર્વ એશિયાઈ ક્ષેત્રમાં સિંગાપોર સૌથી વધુ FDI મેળવનાર હતું.
- વિકાસશીલ દેશોમાં ખાસ કરીને ઉર્જા, પાણી અને પરિવહન ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરમાં, ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યાંકો (SDGs) હાંસલ કરવા માટે તેઓ પ્રયત્નશીલ હોવાથી આ અહેવાલમાં વિકસતા રોકાણની ખાધને હાઈલાઈટ કરવામાં આવી છે.

પર્ફોર્મન્સ ગ્રેડિંગ ઇન્ડેક્સ ફોર ડિસ્ટ્રિક્ટ્સ (PGI-D)

- તાજેતરમાં, શાળા શિક્ષણ અને સાક્ષરતા વિભાગ (DoSE&L) તથા શિક્ષણ મંત્રાલયે 2020-21 અને 2021-22 માટે સંયુક્ત અહેવાલ પર્ફોર્મન્સ ગ્રેડિંગ ઇન્ડેક્સ ફોર ડિસ્ટ્રિક્ટ્સ (PGI-D) બહાર પાડ્યો હતો.

અહેવાલ વિશે

- તે વ્યાપક વિશ્લેષણ માટે સૂચકાંક બનાવીને જિલ્લા સ્તરે શાળા શિક્ષણ પ્રણાલીની કામગીરીનું મૂલ્યાંકન કરે છે.
- રાજ્ય PGIની સફળતાના આધારે, 83-સૂચક આધારિત PGI ફોર ડિસ્ટ્રિક્ટ (PGI-D)ને શાળા શિક્ષણમાં તમામ જિલ્લાઓની કામગીરીને ગ્રેડ આપવા માટે ડિઝાઇન કરવામાં આવી છે.

- જિલ્લાઓ દ્વારા ઓનલાઇન પોર્ટલ દ્વારા ડેટા ભરવામાં આવે છે.
- તે રાજ્યના શિક્ષણ વિભાગોને જિલ્લા સ્તરે અંતરને ઓળખવામાં અને વિકેન્દ્રિત રીતે તેમની કામગીરી સુધારવામાં મદદ કરશે તેવી અપેક્ષા છે.
- સૂચક મુજબ PGI સ્કોર એવા વિસ્તારો દર્શાવે છે જ્યાં જિલ્લાને સુધારણા જરૂર છે.
- અત્યાર સુધીમાં 2018-19 અને 2019-20 માટે PGI-D રિપોર્ટ બહાર પાડવામાં આવ્યો છે, અને હાલનો આ રિપોર્ટ 2020-21 અને 2021-22 માટેનો સંયુક્ત રિપોર્ટ છે.
- PGI-D માળખું 83 સૂચકાંકોમાં 600 પોઈન્ટના કુલ ભારણનો સમાવેશ કરે છે, જે 6 શ્રેણીઓ, પરિણામો, અસરકારક વર્ગખંડ વ્યવહાર, ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સુવિધાઓ અને વિદ્યાર્થીઓના હક, શાળા સલામતી અને બાળ સુરક્ષા, ડિજિટલ લર્નિંગ અને ગવર્નન્સ પ્રક્રિયા હેઠળ જૂથબદ્ધ છે.
- આ શ્રેણીઓને આગળ 12 ડોમેન્સમાં વિભાજિત કરવામાં આવી છે.
- PGI-D જિલ્લાઓને દસ ગ્રેડમાં ગ્રેડ આપે છે, જેમ કે, સૌથી વધુ હાંસલ કરી શકાય તેવો ગ્રેડ દક્ષ છે, જે તે કેટેગરી અથવા એકંદરે કુલ પોઇન્ટના 90 ટકાથી વધુ મેળવનારા જિલ્લાઓ માટે છે.
- PGI-Dમાં સૌથી નીચો ગ્રેડ આકાંશી-3 કહેવાય છે જે કુલ પોઇન્ટના 10% સુધીના સ્કોર માટે છે. PGI-Dનો અંતિમ ઉદ્દેશ શાળા શિક્ષણમાં હસ્તક્ષેપ માટે પ્રાથમિકતાવાળા વિસ્તારોમાં જિલ્લાઓને મદદ કરવાનો છે અને આ રીતે ઉચ્ચતમ ગ્રેડ સુધી પહોંચવામાં સુધારો કરવાનો છે.

વૈશ્વિક શાંતિ સૂચકાંક 2023

- તાજેતરમાં ગ્લોબલ પીસ ઈન્ડેક્સ (GPI)ની 17મી આવૃત્તિ બહાર પાડવામાં આવી, જેમાં 163 સ્વતંત્ર રાજ્યો અને પ્રદેશોને તેમની શાંતિના સ્તરના આધારે રેન્કિંગ આપવામાં આવ્યું હતું.

મહત્વપૂર્ણ તારણો

- **સૌથી વધુ શાંતિપૂર્ણ:** આઇસલેન્ડે સૌથી શાંતિપૂર્ણ દેશ તરીકે તેનું સ્થાન જાળવી રાખ્યું છે, ત્યારબાદ ડેનમાર્ક, આયર્લેન્ડ, ન્યુઝીલેન્ડ અને ઑસ્ટ્રિયા આવે છે.
- **સૌથી ઓછા શાંતિપૂર્ણ:** અફઘાનિસ્તાન સૌથી ઓછો શાંતિપૂર્ણ દેશ છે, ત્યારબાદ યમન, સીરિયા, દક્ષિણ સુદાન અને ડેમોક્રેટિક રિપબ્લિક ઓફ કોંગો આવે છે.
- **ભારત:** હિંસક ગુનામાં ઘટાડા, પડોશી દેશો સાથેના સુધરેલા સંબંધો અને રાજકીય અસ્થિરતામાં ઘટાડો થવાને કારણે શાંતિપૂર્ણતામાં 3%થી વધુનો સુધારો દર્શાવે છે, તે બે સ્થાનો આગળ વધીને 126માં સ્થાને પહોંચ્યું છે.
- **વૈશ્વિક શાંતિમાં એકંદરે ઘટાડો:** છેલ્લાં પંદર વર્ષોમાં, શાંતિનો વૈશ્વિક સરેરાશ સ્કોર પાંચ ટકા ઘટ્યો છે, જે વિશ્વભરમાં શાંતિમાં ઘટાડો દર્શાવે છે.

વૈશ્વિક શાંતિ સૂચકાંક શું છે?

- ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ફોર ઈકોનોમિક્સ એન્ડ પીસ (IEP) દ્વારા ઉત્પાદિત, ગ્લોબલ પીસ ઈન્ડેક્સ (GPI) એ વૈશ્વિક શાંતિનું વિશ્વનું અગ્રણી માપદંડ છે. તે ત્રણ ક્ષેત્રોમાં શાંતિની સ્થિતિને માપે છે:
- સામાજિક સલામતી અને સુરક્ષાનું સ્તર,
- હાલમાં ચાલી રહેલા સ્થાનિક અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંઘર્ષની હદ,
- લશ્કરીકરણનો અભિગમ.

ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ફોર ઈકોનોમિક્સ એન્ડ પીસ (IEP) વિશે

- ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ફોર ઈકોનોમિક્સ એન્ડ પીસ એ એક વૈશ્વિક થિંક ટેન્ક છે જેનું મુખ્ય મથક સિડની, ઓસ્ટ્રેલિયામાં છે.
- તેનો હેતુ વિશ્વ શાંતિ વિશે જે રીતે વિચારે છે તેમાં દાખલા બદલવાનો છે.
- IEP દ્વારા પ્રકાશિત અન્ય અહેવાલો ગ્લોબલ ટેરરિઝમ ઇન્ડેક્સ, ઇકોલોજીકલ થ્રેટ રિપોર્ટ, સેફ્ટી પરસેપ્શન્સ ઇન્ડેક્સ છે.

NeSDA પોર્ટલ

- તાજેતરમાં, વહીવટી સુધારણા અને જાહેર ફરિયાદ વિભાગના સચિવે નેશનલ ઈ-ગવર્નન્સ સર્વિસ ડિલિવરી એસેસમેન્ટ (NeSDA) પોર્ટલની ત્રીજી આવૃત્તિ શરૂ કરી હતી.

NeSDA પોર્ટલ વિશે

- ઑગસ્ટ 2018માં શરૂ કરાયેલ NeSDA ફ્રેમવર્કની વર્તમાન ઇ-ગવર્નન્સ સર્વિસ ડિલિવરી મિકેનિઝમ્સની ઊંડાઈ અને અસરકારકતાને માપવાના એકંદર ઉદ્દેશ્ય સાથે કલ્પના કરવામાં આવી હતી.
- વિભાગે NeSDA અભ્યાસની 2 આવૃત્તિઓ સફળતાપૂર્વક બહાર પાડી છે, જેમ કે, NeSDA 2019 અને NeSDA 2021.
- આ ફ્રેમવર્ક યુએન ઇ-ગવર્નમેન્ટ સર્વેના ઓનલાઇન સર્વિસ ઇન્ડેક્સ (OSI) પર આધારિત છે.
- માળખામાં છ ક્ષેત્રો, નાણા, શ્રમ અને રોજગાર, શિક્ષણ, સ્થાનિક સરકાર અને ઉપયોગિતાઓ, સામાજિક કલ્યાણ (કૃષિ અને આરોગ્ય સહિત) અને પર્યાવરણ (આગ સહિત) ક્ષેત્રો આવરી લેવામાં આવ્યા છે.
- NESDA અભ્યાસની છેલ્લી 2 આવૃત્તિઓને કારણે દેશના ઇ-ગવર્નન્સ લેન્ડસ્કેપમાં થયેલા સુધારાને નીચેના મુખ્ય પગલાંઓમાં

બહુપરીમાણીય ગરીબી સૂચકાંક 2023

- માત્ર 15 વર્ષમાં જ નોંધપાત્ર સંખ્યામાં લોકો ગરીબીમાંથી બહાર નીકળી જતા ભારતે ગરીબી ઘટાડવામાં નોંધપાત્ર સીમાચિહ્ન હાંસલ કર્યું છે. યુનાઇટેડ નેશન્સ ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ (UNDP) અને ઓક્સફર્ડ પોવર્ટી એન્ડ હ્યુમન ડેવલપમેન્ટ ઇનિશિયેટિવ (OPHI) દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ વૈશ્વિક બહુપરીમાણીય ગરીબી સૂચકાંક (MPI)નું નવીનતમ અપડેટ આ અસાધારણ સિદ્ધિ પર પ્રકાશ પાડે છે.

અગત્યના તથ્યો

- 15 વર્ષના ગાળામાં ભારતમાં 415 મિલિયન લોકો ગરીબીમાંથી બહાર આવ્યા છે.
- આ સિદ્ધિ દેશે તેના નાગરિકોની જીવનશૈલી સુધારવામાં કરેલી જબરદસ્ત પ્રગતિ દર્શાવે છે.
- તેની સફળતામાં ભારત એકલું નથી. અહેવાલ જણાવે છે કે કંબોડિયા, પેરુ અને નાઈજીરીયા સહિત 25 દેશોએ સમાન 15-વર્ષના સમયગાળામાં તેમના વૈશ્વિક MPI મૂલ્યોને સફળતાપૂર્વક અડધા કરી દીધા છે. આ દર્શાવે છે કે ગરીબી ઘટાડવામાં ઝડપી પ્રગતિ પ્રાપ્ય છે અને તે અન્ય રાષ્ટ્રો માટે પ્રેરણારૂપ છે.

ભારતની સફર

- 2005/2006માં, ભારતે 55.1%ની ગરીબીનો સામનો કર્યો હતો.
- આ સમય દરમિયાન, અંદાજે 645 મિલિયન લોકો ગરીબીમાં જીવી રહ્યા હતા.
- જો કે, સંયુક્ત પ્રયાસો અને અસરકારક નીતિઓ દ્વારા, ભારતમાં ગરીબીના દરમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો જોવા મળ્યો છે.
- તાજેતરના આંકડા દર્શાવે છે કે 2019/2021માં ગરીબીનું પ્રમાણ ઘટીને 16.4% થયું છે.
- આ પરિમાણ લાખો વ્યક્તિઓ અને પરિવારોની રહેવાની સ્થિતિમાં નોંધપાત્ર સુધારો દર્શાવે છે.

બહુપરીમાણીય ગરીબી સૂચકાંક: એક સર્વગ્રાહી અભિગમ

- MPI ગરીબીના નાણાકીય માપદંડોથી આગળ વધે છે અને રોજિંદા જીવનના વિવિધ પાસાઓમાં ગરીબીનું મૂલ્યાંકન કરે છે.
- તે શિક્ષણ, આરોગ્ય, જીવનધોરણ અને મૂળભૂત જરૂરિયાતોની પહોંચને ધ્યાનમાં લે છે.
- આ વ્યાપક અભિગમ ગરીબી વિશે વધુ સૂક્ષ્મ સમજ પ્રદાન કરે છે અને નીતિ નિર્માતાઓને લક્ષિત વ્યૂહરચના ઘડવા સક્ષમ બનાવે છે.

અટલ વયો અભ્યુદય યોજના (AVYAY)

- તાજેતરમાં સમાચારોમાં જોવા મળતી અટલ વયો અભ્યુદય યોજના (AVYAY) એ ભારતમાં સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા મંત્રાલય દ્વારા વરિષ્ઠ નાગરિકોને સશક્ત કરવા અને તેમની સુખાકારી અને સામાજિક સમાવેશને સુનિશ્ચિત કરવા માટે શરૂ કરવામાં આવેલી યોજના છે.

AVYAY વિશે

- **યોજનાનું નામ:**
- અટલ વાયો અભ્યુદય યોજના
- **યોજનાનો પ્રકાર:**
- કેન્દ્રીય ક્ષેત્રની યોજના
- **ભૂતપૂર્વ નામ:**
- વરિષ્ઠ નાગરિકો માટે રાષ્ટ્રીય કાર્ય યોજના (National Action Plan for Senior Citizens)
- **ધ્યેય:**
- આ યોજનાનો ઉદ્દેશ્ય વૃદ્ધ નાગરિકોની આર્થિક, આરોગ્યસંભાળ અને સામાજિક જરૂરિયાતોને સંબોધવાનો છે, સમાજમાં તેમના મૂલ્યવાન યોગદાનને માન્યતા આપવાનો છે.
- **વિઝન:**
- એવા સમાજનું નિર્માણ કરવું જ્યાં વરિષ્ઠ નાગરિકો સ્વસ્થ, સુખી અને સશક્ત જીવન જીવી શકે.
- **ઘટકો:**
- 1. વરિષ્ઠ નાગરિકો માટે સંકલિત કાર્યક્રમ (IPSrC)
- 2. વરિષ્ઠ નાગરિકો માટે રાજ્ય કાર્ય યોજના (SAPSrC)
- 1. IPSrC:
- વરિષ્ઠ નાગરિકો, ખાસ કરીને ગરીબ લોકોના જીવનની ગુણવત્તા સુધારવા માટે ઘરોની સ્થાપના કરવી.
- મૂળભૂત સુવિધાઓ અને મનોરંજનની તકો પૂરી પાડવી - ઉત્પાદક અને સક્રિય વૃદ્ધત્વને પ્રોત્સાહિત કરવું
- 2. SAPSrC:
- દરેક રાજ્ય/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ વરિષ્ઠ નાગરિકોના કલ્યાણ માટે પોતાની કાર્ય યોજના ઘડવાની જોગવાઈ.
- **ગ્રાન્ટ ઇન એઇડ:**
- NGO/સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ (VOs)ને વૃદ્ધાશ્રમો અને સતત સંભાળ ગૃહો ચલાવવા અને જાળવવા માટે પ્રદાન કરવામાં આવે છે.
- **છત્ર યોજના હેઠળ પાંચ યોજનાઓ:**
- 1. વૃદ્ધો માટે પોષણ અભિયાન
- 2. વરિષ્ઠ નાગરિકો માટે આજીવિકા અને કૌશલ્યની પહેલ
- 3. ચાંદીના અર્થતંત્રને પ્રોત્સાહન આપવાની યોજના
- 4. વરિષ્ઠ નાગરિકોના કલ્યાણ માટે જાગૃતિ પેદા અને ક્ષમતા નિર્માણ
- 5. વૃદ્ધોની સંભાળ માટે સીએસઆર ફંડનું ચેનલાઇઝિંગ
- **નોડલ એજન્સી:**
- સામાજિક ન્યાય અને અધિકારિતા મંત્રાલય
- **અન્ય ઘટકો:**
- આ યોજનામાં રાષ્ટ્રીય વયોશ્રી યોજના (RVY)નો પણ સમાવેશ થાય છે, જે વય-સંબંધિત વિકલાંગતાથી પીડિત વરિષ્ઠ નાગરિકોને સહાયક જીવન ઉપકરણો પ્રદાન કરે છે.
- એલ્ડરલાઇન નામની રાષ્ટ્રીય હેલ્પલાઇન વરિષ્ઠ નાગરિકો માટે દુર્વ્યવહાર અથવા બચાવના કિસ્સામાં મફત માહિતી, માર્ગદર્શન, ભાવનાત્મક સમર્થન અને હસ્તક્ષેપ પ્રદાન કરે છે.

SAGAR SAMPARK

- તાજેતરમાં, કેન્દ્રીય બંદરો, શિપિંગ અને જળમાર્ગ મંત્રીએ indigenous Differential Global Navigation Satellite System (DGNSS) 'SAGAR SAMPARK'નું ઉદ્ઘાટન કર્યું.

સાગર સંપર્ક વિશે

- તે indigenous Differential Global Navigation Satellite System (DGNSS) છે.
- ડિફરન્શિયલ ગ્લોબલ નેવિગેશન સેટેલાઇટ સિસ્ટમ એ ટેરેસ્ટ્રીયલ આધારિત એન્હાન્સમેન્ટ સિસ્ટમ છે જે ગ્લોબલ નેવિગેશન સેટેલાઇટ સિસ્ટમ (GNSS)માં ભૂલો અને અચોક્કસતાઓને સુધારે છે, જે વધુ ચોક્કસ સ્થિતિની માહિતી પૂરી પાડે છે.
- તે હવે GPS અને GLONASSના સુધારાઓ ટ્રાન્સમિટ કરવામાં સક્ષમ છે.

મહત્વ

- છ સ્થળોએ સાગર સંપર્ક દરિયાઈ નેવિગેશન માટે જહાજોને રેડિયો સહાય પૂરી પાડવા માટે ડાયરેક્ટર જનરલ ઓફ લાઇટહાઉસ એન્ડ લાઇટશિપ્સ (DGLL)ને મદદ કરશે.
- સિસ્ટમ સલામત નેવિગેશન માટે જહાજોને સચોટ માહિતી પ્રદાન કરશે અને બંદર અને બંદર વિસ્તારોમાં અથડામણ, ગ્રાઉન્ડિંગ અને અકસ્માતોનું જોખમ ઘટાડશે.
- આ સિસ્ટમ જહાજોની સલામત અને કાર્યક્ષમ હિલચાલ તરફ દોરી જશે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- તે GPS પોઝિશનિંગની ચોકસાઈમાં નોંધપાત્ર સુધારો કરશે અને વાતાવરણીય અનુમાન, ઉપગ્રહ ઘડિયાળ ડ્રિફ્ટ અને અન્ય પરિબળોને કારણે થતી ભૂલોને ઘટાડે છે.
- ભારતીય દરિયાકિનારાથી 100 નોટિકલ માઈલ (NM) માટે ભૂલ સુધારણાની ચોકસાઈ 5-10 મીટરથી 5 મીટરથી ઓછી કરવામાં આવી છે.

BHARAT અભિયાન

- તાજેતરમાં કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રાલયે, કૃષિ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડ હેઠળ BHARAT (Banks Heralding Accelerated Rural & Agriculture Transformation) શીર્ષક હેઠળ બેંકો માટે એક નવું અભિયાન શરૂ કર્યું હતુ.

BHARAT અભિયાન વિશે

- 7200 કરોડ રૂપિયાના લક્ષ્ય સાથે આ એક મહિનાનું અભિયાન છે.
- તેનો ઉદ્દેશ્ય એગ્રીકલ્ચર ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડની યોજનાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે જાહેર અને ખાનગી ક્ષેત્રની વ્યાપારી બેંકોના સભ્યો, પ્રાદેશિક ગ્રામીણ બેંકો, સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંકો, NBFCs અને પસંદગીની સહકારી બેંકોના સભ્યોની સક્રિય ભાગીદારી અને સમર્થન મેળવવાનો છે.

એગ્રીકલ્ચર ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડ શું છે ?

- તે કેન્દ્રીય ક્ષેત્રની યોજના છે જે 2020માં શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- આ યોજના વ્યાજ સબવેન્શન અને નાણાકીય સહાય દ્વારા લણણી પછીના વ્યવસ્થાપન ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને સામુદાયિક ખેતીની અસ્કયામતોના વ્યવહારુ પ્રોજેક્ટ્સમાં રોકાણ માટે મધ્યમ-લાંબા ગાળાના ઋણ ધિરાણની સુવિધા પૂરી પાડશે.
- **સમયગાળો:** યોજનાનો સમયગાળો FY2020થી FY2032 (10 વર્ષ) સુધીનો રહેશે.
- **લાભ:**
- આ ધિરાણ સુવિધા હેઠળની તમામ લોનમાં રૂ. 2 કરોડની મર્યાદા સુધી વાર્ષિક 3% વ્યાજ સબવેન્શન હશે. આ સબવેન્શન મહત્તમ સાત વર્ષના સમયગાળા માટે ઉપલબ્ધ રહેશે.
- વધુમાં, ક્રેડિટ ગેરંટી ફંડ ટ્રસ્ટ ફોર માઇક્રો એન્ડ સ્મોલ એન્ટરપ્રાઇઝીસ (Credit Guarantee Fund Trust for Micro and Small Enterprises -CGTMSE) યોજના હેઠળ આ ધિરાણ સુવિધામાંથી પાત્ર ઉધાર લેનારાઓ માટે ક્રેડિટ ગેરંટી કવરેજ રૂ. 2 કરોડ સુધીની લોન માટે ઉપલબ્ધ થશે.
- આ કવરેજ માટેની ફી સરકાર દ્વારા ચૂકવવામાં આવશે.
- FPOના કિસ્સામાં કૃષિ, સહકાર અને ખેડૂત કલ્યાણ વિભાગ (Department of Agriculture, Cooperation & Farmers Welfare -DACFW)ની FPO પ્રમોશન યોજના હેઠળ બનાવવામાં આવેલી સુવિધામાંથી ક્રેડિટ ગેરંટી મેળવી શકાય છે.
- આ ધિરાણ સુવિધા હેઠળ ચુકવણી માટે મોરેટોરિયમ ઓછામાં ઓછા 6 મહિના અને મહત્તમ 2 વર્ષ સુધી બદલાઈ શકે છે.

AI ફોર ઈન્ડિયા 2.0

- તાજેતરમાં કૌશલ્ય વિકાસ અને સાહસિકતા મંત્રાલય દ્વારા AI ફોર ઇન્ડિયા 2.0 નામનો એક નવીન AI તાલીમ કાર્યક્રમ શરૂ કરવામાં આવ્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ નિઃશુલ્ક ઑનલાઇન તાલીમ કાર્યક્રમનો ઉદ્દેશ્ય યુવાનોને આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ (AI)માં આવશ્યક કૌશલ્યોથી સજ્જ કરવાનો છે.
- વિશ્વ યુવા કૌશલ્ય દિવસ (15મી જુલાઈ) પર આ કાર્યક્રમનો પ્રારંભ એ યુવાનોને સશક્ત બનાવવા અને તકનીકી પ્રગતિને પ્રોત્સાહન આપવા તરફ એક મહત્વપૂર્ણ પગલું છે.
- AI ફોર ઇન્ડિયા 2.0 પ્રોગ્રામ સ્કિલ ઇન્ડિયા અને GUVI, IIT મદ્રાસ અને IIM અમદાવાદની ઇન્ક્યુબેટેડ કંપની વચ્ચે સંયુક્ત પહેલ છે.
- આ સહયોગ AIમાં વ્યાપક તાલીમ આપવા માટે કૌશલ્ય વિકાસ અને ટેકનોલોજીમાં નિપુણતાને એકસાથે લાવે છે.
- સર્વસમાવેશકતાનાં મહત્વને સમજીને આ કાર્યક્રમને 9 ભારતીય ભાષાઓમાં તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે.
- તેનો ઉદ્દેશ એ સુનિશ્ચિત કરવાનો છે કે ભાષા જ્ઞાન અને કૌશલ્ય વિકાસની સુલભતાને મર્યાદિત ન કરે, ખાસ કરીને ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં યુવાનો માટે.

રાષ્ટ્રીય બહુપરીમાણીય ગરીબી સૂચકાંકની 2જી આવૃત્તિ

- નોંધપાત્ર સિદ્ધિમાં, ભારતે બહુપરીમાણીય ગરીબીમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો જોયો છે, લાખો લોકોને વંચિતતામાંથી બહાર કાઢ્યા છે. NITI આયોગ દ્વારા તાજેતરનો અહેવાલ, શીર્ષક 'રાષ્ટ્રીય બહુપરિમાણીય ગરીબી સૂચકાંક: એક પ્રગતિ સમીક્ષા 2023', 2015-16 અને 2019-21 વચ્ચે બહુપરિમાણીય ગરીબી ઘટાડવામાં ભારતની પ્રગતિ પર પ્રકાશ પાડે છે.

અહેવાલની મુખ્ય વિશેષતાઓ

- **13.5 કરોડ લોકો બહુપરીમાણીય ગરીબીમાંથી બહાર આવ્યા:**
- 2015-16 અને 2019-21 વચ્ચેના સમયગાળા દરમિયાન, ભારતમાં 13.5 કરોડ લોકો સફળતાપૂર્વક બહુપરિમાણીય ગરીબીમાંથી બહાર નીકળી ગયા છે, જે દેશના સામાજિક-આર્થિક લેન્ડસ્કેપમાં નોંધપાત્ર હકારાત્મક પરિવર્તન દર્શાવે છે.
- **9.89 ટકા પોઇન્ટ્સ ઘટાડો:**
- ભારતે બહુપરીમાણીય ગરીબીમાં 9.89 ટકા પોઈન્ટનો પ્રભાવશાળી ઘટાડો જોયો છે, જે તેના નાગરિકોની સુખાકારી અને જીવનશૈલીમાં નોંધપાત્ર સુધારો દર્શાવે છે.
- **ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં ગરીબીમાં વધુ ઘટાડો:**
- વિવિધ પ્રદેશોમાં, ગ્રામીણ વિસ્તારો ગરીબી સામેની લડાઈમાં અગ્રભાગી તરીકે ઉભરી આવ્યા છે.
- અહેવાલમાં ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં ગરીબીમાં 32.59%થી 19.28% સુધીના ઝડપી ઘટાડા પર પ્રકાશ પાડવામાં આવ્યો છે, જે હાંસિયામાં ધકેલાઈ ગયેલા સમુદાયોના ઉત્થાન માટે લક્ષ્યાંકિત પ્રયાસોની અસરકારકતા દર્શાવે છે.
- **ઉત્તર પ્રદેશ અગ્રેસર:**
- ઉત્તર પ્રદેશ, ભારતમાં સૌથી વધુ વસ્તી ધરાવતું રાજ્ય, ગરીબ વ્યક્તિઓની સંખ્યામાં સૌથી મોટો ઘટાડો નોંધાયેલ છે.

- ઉત્તર પ્રદેશમાં નોંધપાત્ર 3.43 કરોડ લોકો બહુપરીમાણીય ગરીબીમાંથી સફળતાપૂર્વક બહાર આવ્યા, જે સમાજના સૌથી સંવેદનશીલ વર્ગો સુધી પહોંચવામાં સરકારી પહેલોની અસરકારકતા દર્શાવે છે.

◆ **વ્યાપક કવરેજ:**

- અહેવાલમાં 707 વહીવટી જિલ્લાઓમાં ગરીબીનું વ્યાપક વિશ્લેષણ આવરી લેવામાં આવ્યું છે, જે પ્રાદેશિક અસમાનતાઓ અને ગરીબી ઘટાડવાના પ્રયાસોમાં પ્રગતિમાં મૂલ્યવાન આંતરદૃષ્ટિ પ્રદાન કરે છે.

◆ **ધ્યાનમાં લેવાયેલા પરિમાણો:**

- રાષ્ટ્રીય બહુપરિમાણીય ગરીબી સૂચકાંક ત્રણ મહત્વપૂર્ણ પરિમાણોને ધ્યાનમાં લે છે: આરોગ્ય, શિક્ષણ અને જીવનધોરણ.
- આ પરિમાણો ગરીબીનું વ્યાપક મૂલ્યાંકન પૂરું પાડે છે, જે વિકાસ અને સુખાકારીની સર્વગ્રાહી પ્રકૃતિને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

◆ **SDG-સંરેખિત સૂચકાંકો:**

- બહુપરિમાણીય ગરીબીને માપવા માટે, અહેવાલ 12 SDG-સંરેખિત સૂચકાંકોનો ઉપયોગ કરે છે. આ સૂચકાંકો પોષણ, બાળ અને કિશોર મૃત્યુદર, માતાનું સ્વાસ્થ્ય, શાળાના વર્ષો, શાળામાં હાજરી, રસોઈ ઇંધણ, સ્વચ્છતા, પીવાનું પાણી, વીજળી, આવાસ, સંપત્તિ અને બેંક ખાતા જેવી સુવિધાઓની પહોંચ જેવા નિર્ણાયક પાસાઓને સમાવે છે.

◆ **MPI મૂલ્ય:**

- 2015-16 અને 2019-21 વચ્ચે ભારત માટે MPI મૂલ્યમાં 0.117થી 0.066 સુધીનો નોંધપાત્ર ઘટાડો જોવા મળ્યો હતો. આ ઘટાડો જીવનની સ્થિતિ સુધારવા અને બહુપરીમાણીય ગરીબીને નાબૂદ કરવામાં દેશની નોંધપાત્ર પ્રગતિ દર્શાવે છે.

◆ **ગરીબીની તીવ્રતા:**

- આ જ સમયગાળા દરમિયાન, ગરીબીની તીવ્રતા 47% થી ઘટીને 44% થઈ છે, જે બહુવિધ સૂચકાંકોમાં વંચિતતા ઘટાડવામાં સરકારી નીતિઓ અને પહેલોની હકારાત્મક અસરને પ્રકાશિત કરે છે.

◆ **ગરીબી ઘટાડામાં ફાળો આપતા ફ્લેગશિપ પ્રોગ્રામ્સ:**

- સરકારની આગેવાની હેઠળના ફ્લેગશિપ પ્રોગ્રામ્સે વંચિતોને દૂર કરવામાં અને ગરીબી ઘટાડાને વેગ આપવા માટે મુખ્ય ભૂમિકા ભજવી છે. હાંસિયામાં ધકેલાઈ ગયેલા સમુદાયો માટે પોષણ અભિયાન, એનિમિયા મુક્ત ભારત, સ્વચ્છ ભારત મિશન, જલ જીવન મિશન, પ્રધાનમંત્રી ઉજ્જવલા યોજના, સૌભાગ્ય, પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના, પ્રધાનમંત્રી જન ધન યોજના અને સમગ્ર શિક્ષા જેવી પહેલોએ મહત્વપૂર્ણ સંસાધનો પૂરા પાડવામાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપ્યું છે.

હેનલી પાસપોર્ટ ઈન્ડેક્સ 2023

◆ તાજેતરના હેનલી પાસપોર્ટ ઇન્ડેક્સ અનુસાર, સિંગાપોર હવે વિશ્વનો સૌથી શક્તિશાળી પાસપોર્ટ ધરાવે છે અને ભારતનો પાસપોર્ટ ઇન્ડેક્સમાં 80મું સ્થાન ધરાવે છે.

અગત્યના તથ્યો

- જર્મની, ઇટાલી અને સ્પેન આ ત્રણ યુરોપિયન દેશો 190 ગંતવ્યોમાં વિઝા-મુક્ત ઍક્સેસ સાથે બીજા સ્થાને ઉપર આવ્યા છે. પાંચ વર્ષમાં પ્રથમ વખત, જાપાન ટોચના સ્થાનેથી હટી ગયું છે અને હવે ત્રીજા ક્રમે છે, તેના પાસપોર્ટથી 189 સ્થળોએ વિઝા-મુક્ત ઍક્સેસ આપવામાં આવે છે.
- ભારતે હેનલી પાસપોર્ટ ઇન્ડેક્સમાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરી છે, તેના રેન્કિંગમાં પાછલા વર્ષની સરખામણીમાં 5 સ્થાનનો સુધારો કર્યો છે. તે હાલમાં ટોગો અને સેનેગલ સાથે ઇન્ડેક્સમાં 80મું સ્થાન ધરાવે છે.
- ભારતીય પાસપોર્ટ ધારકો હવે 57 દેશોમાં વિઝા-મુક્ત પ્રવેશનો આનંદ માણે છે, જે દેશના ઉન્નત વૈશ્વિક મુસાફરી વિશેષાધિકારોને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

હેનલી પાસપોર્ટ ઇન્ડેક્સની ઝાંખી

- યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ, જે અગાઉ લગભગ એક દાયકા પહેલા ટોચનું સ્થાન ધરાવતો દેશ હતો, તે હવે હેનલી પાસપોર્ટ ઇન્ડેક્સમાં આઠમા સ્થાને સરકી ગયો છે. તે લિથુઆનિયા સાથે આ પોઝિશન શેર કરે છે, બંને દેશો 184 ગંતવ્યોમાં વિઝા-ફ્રી એક્સેસ ધરાવે છે.
- બીજી તરફ, યુનાઇટેડ કિંગડમે નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરી છે, અને ઇન્ડેક્સમાં ચોથા સ્થાનનો દાવો કરવા માટે બે સ્થાન ઉપર કૂદકો માર્યો છે. બ્રિટિશ પાસપોર્ટ ધારકો હવે વિઝા વિના 188 દેશોમાં પ્રવેશ કરી શકે છે.
- અન્ય છેડે, અફઘાનિસ્તાન રેન્કિંગમાં સૌથી નીચું ક્રમ ધરાવે છે, તેના પાસપોર્ટ ધારકોને માત્ર 27 ગંતવ્યોમાં વિઝા-મુક્ત ઍક્સેસ છે. અફઘાનિસ્તાનની ઉપર 29ના સ્કોર સાથે ઇરાક અને 30 સાથે સીરિયા છે, જે તેમને વિશ્વના ત્રણ સૌથી નબળા પાસપોર્ટ બનાવે છે.
- સિંગાપોરમાં સ્થળાંતર કરનારાઓનો ધસારો, ચીનમાં ખાનગી સાહસો પરના ક્રેકડાઉન અને ભૌગોલિક રાજકીય તણાવની ચિંતાઓને કારણે, રાષ્ટ્રમાં નાગરિકતા અનુદાનમાં વધારો થયો છે. ગયા વર્ષે અંદાજે 23,100 લોકોને સિંગાપોરની નાગરિકતા આપવામાં આવી હતી.

હેનલી પાસપોર્ટ ઈન્ડેક્સમાં ટોચના 10 દેશો

ક્રમ	દેશ	વિઝા-મુક્ત મુસાફરી (277 દેશોમાંથી)
1	સિંગાપોર	192
2	જર્મની, ઇટાલી, સ્પેન	190
3	ઑસ્ટ્રિયા, ફિનલેન્ડ, ફ્રાન્સ, જાપાન, દક્ષિણ કોરિયા, લક્ઝમબર્ગ, સ્વીડન	189
4	ડેનમાર્ક, આયર્લેન્ડ, નેધરલેન્ડ, યુ.કે	188
5	બેલ્જિયમ, ચેક રિપબ્લિક, માલ્ટા, ન્યુઝીલેન્ડ, નોર્વે, પોર્ટુગલ, સ્વિટ્ઝરલેન્ડ	187

ક્રમ	દેશ	વિઝા-મુક્ત મુસાફરી (277 દેશોમાંથી)
6	ઓસ્ટ્રેલિયા, હંગેરી, પોલેન્ડ	186
7	કેનેડા, ગ્રીસ	185
8	લિથુઆનિયા, યુ.એસ	184
9	લાતવિયા, સ્લોવેકિયા, સ્લોવેનિયા	183
10	એસ્ટોનિયા, આઇસલેન્ડ	182

હેનલી પાસપોર્ટ ઈન્ડેક્સમાં નીચેના 10 દેશો

ક્રમ	દેશ	વિઝા-મુક્ત મુસાફરી (277 દેશોમાંથી)
103	અફઘાનિસ્તાન	27
102	ઈરાક	29
101	સીરિયા	30
100	પાકિસ્તાન	33
99	યમન, સોમાલિયા	35
98	પેલેસ્ટિનિયન પ્રદેશ, નેપાળ	38
97	ઉત્તર કોરીયા	39
96	બાંગ્લાદેશ	40
95	શ્રીલંકા, લિબિયા	41
94	કોસોવો	42

હેનલી પાસપોર્ટ ઇન્ડેક્સ વિશે

- તે હેનલી એન્ડ પાર્ટનર્સનાં ચેરમેન ડૉ. ક્રિશ્ચિયન એચ. કેલિન દ્વારા લગભગ 20 વર્ષ પહેલાં શોધાયેલ, ઈન્ડેક્સ ઈન્ટરનેશનલ એર ટ્રાન્સપોર્ટ એસોસિએશન (IATA)ના વિશિષ્ટ અને સત્તાવાર ડેટા પર આધારિત છે.
- વિઝા વિના તેમના પાસપોર્ટ ધારકો કેટલા સ્થળોની મુલાકાત લઈ શકે છે, તે અનુસાર તે તમામ પાસપોર્ટની મૂળ રેન્કિંગ છે.
- નોંધનીય છે કે હેનલી પાસપોર્ટ ઈન્ડેક્સ તેની રેન્કિંગની ગણતરી કરવા માટે ઈન્ટરનેશનલ એર ટ્રાન્સપોર્ટ એસોસિએશનના ડેટા પર આધાર રાખે છે.
- આ ઇન્ડેક્સ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી પદ્ધતિ અન્ય પાસપોર્ટ રેન્કિંગથી અલગ છે, જેમ કે નાણાકીય સલાહકાર આર્ટન કેપિટલ દ્વારા પ્રકાશિત કરાયેલ, જેણે ગયા વર્ષે સંયુક્ત આરબ અમીરાતને ટોચના સ્થાને મૂક્યું હતું.

અમિત શાહ દ્વારા 'CRCS-સહારા રિફંડ પોર્ટલ'નું લોકાર્પણ

- તાજેતરમાં નવી દિલ્હીમાં કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રી અને સહકાર મંત્રી શ્રી અમિત શાહ દ્વારા "CRCS-સહારા રિફંડ પોર્ટલ"નું ઉદ્દઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- સહારા ગ્રુપની કો-ઓપરેટિવ સોસાયટીઝના અસલી થાપણદારો સહારા ક્રેડિટ કો-ઓપરેટિવ સોસાયટી લિમિટેડ, સહારાયન યુનિવર્સલ મલ્ટિપર્પઝ સોસાયટી લિમિટેડ, હમારા ઇન્ડિયા ક્રેડિટ કોઓપરેટિવ સોસાયટી લિમિટેડ અને સ્ટાર્સ મલ્ટિપર્પઝ કોઓપરેટિવ સોસાયટી લિમિટેડ સુવિધાજનક રીતે તેમના દાવાઓ સરળતાથી રજૂ કરવા માટે આ યુઝર-ફ્રેન્ડલી પોર્ટલની રચના કરવામાં આવી છે.
- વડા પ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીના નેતૃત્વમાં, CRCS – સહારા રિફંડ પોર્ટલ એ સુનિશ્ચિત કરે છે કે રોકાણકારો તેમના ભંડોળને પુનઃપ્રાપ્ત કરશે જે કૌભાંડોથી પ્રભાવિત થયા હતા.

પશુધન ક્ષેત્ર માટેની પ્રથમ ધિરાણ ગેરંટી યોજના

- તાજેતરમાં મત્સ્યોદ્યોગ, પશુપાલન અને ડેરી મંત્રાલયે પશુપાલન ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ ફંડ (AHIDF) હેઠળ પશુધન ક્ષેત્રમાં સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગો (MSMEs)નો લાભ લઈને ગ્રામીણ અર્થતંત્રને ટેકો આપવા માટે "ક્રેડિટ ગેરંટી સ્કીમ" શરૂ કરી છે.

ક્રેડિટ ગેરંટી ફંડ શું છે?

- ક્રેડિટ ગેરંટી ફંડ એ નાણાકીય વ્યવસ્થા છે, જે પર્યાપ્ત કોલેટરલ વિના પણ વ્યક્તિઓ અથવા વ્યવસાયોને ધિરાણ આપીને ધિરાણ આપતી સંસ્થાઓ માટે જોખમ ઘટાડવાનું પ્રદાન કરે છે. જો ઋણલેનાર ડિફોલ્ટ કરે છે, તો ભંડોળ ધિરાણ આપતી સંસ્થાને લોનના ખાતરીપૂર્વકના ભાગ માટે વળતર આપે છે.
- માર્ચ 2021માં સ્થપાયેલ ક્રેડિટ ગેરંટી ફંડ ટ્રસ્ટ એ કૃષિ અને પશુપાલન ક્ષેત્ર માટે ક્રેડિટ ગેરંટી સ્કીમ હેઠળ ભારતનું પ્રથમવાર ફંડ ટ્રસ્ટ છે. તેનો ધ્યેય AHIDF સ્કીમથી લાભ મેળવતા MSMEsની સંખ્યામાં નોંધપાત્ર વધારો કરવાનો છે અને બેંકો તરફથી કોલેટરલ-ફ્રી ક્રેડિટ માટે ઇકોસિસ્ટમને મજબૂત કરવાનો છે.

યોજનાની વિશેષતાઓ

- આ યોજના હેઠળ પશુપાલન અને ડેરી વિભાગે રૂ. 750 કરોડ (NABARD હેઠળ) ક્રેડિટ ગેરંટી ફંડ ટ્રસ્ટની સ્થાપના કરી છે, જે લાયક ધિરાણ સંસ્થાઓ દ્વારા એમએસએમઇને આપવામાં આવતી ધિરાણ સુવિધાઓ માટે 25 ટકા સુધીનું ક્રેડિટ ગેરંટી કવચ પ્રદાન કરે છે.

ફાયદા

- આ પહેલનો ઉદ્દેશ્ય ઓછી સેવા ધરાવતા પશુધન ઉદ્યોગસાહસિકો, ખાસ કરીને પ્રથમ પેઢીના અને વંચિત વ્યક્તિઓ કે જેમને કોલેટરલ સિક્યોરિટીનો અભાવ છે, માટે નાણાંની પહોંચમાં સુધારો કરવાનો છે.

AHIDF વિશે

- તે કેન્દ્રીય ક્ષેત્રની યોજના છે જે પશુપાલન, મત્સ્યોદ્યોગ અને ડેરી મંત્રાલય દ્વારા શરૂ કરવામાં આવી છે. તેનો ઉદ્દેશ્ય ડેરી અને મીટ પ્રોસેસિંગ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર તેમજ એનિમલ ફીડ પ્લાન્ટ્સમાં રોકાણને પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે.

ઓપન નેટવર્ક ફોર ડિજિટલ કોમર્સ (ONDC) એકેડમી

- તાજેતરમાં ઓપન નેટવર્ક ફોર ડિજિટલ કોમર્સ (ONDC) એ ONDC એકેડેમીની રજૂઆત કરી છે.

ONDC એકેડેમી વિશે

- આ ડિપાર્ટમેન્ટ ફોર પ્રમોશન ઓફ ઇન્ડસ્ટ્રી એન્ડ ઇન્ટરનલ ટ્રેડ (DPIIT)ની પહેલ છે, જેનો ઉદ્દેશ નાના રિટેલર્સને ડિજિટલ કોમર્સનો લાભ લેવામાં મદદરૂપ થાય તેવું સુવિધાજનક મોડલ ઊભું કરવાનો છે.
- તે ONDC દ્વારા નેશનલ સ્ટોક એક્સચેન્જની પેટાકંપની NSE એકેડેમી લિમિટેડના સહયોગથી લોન્ચ કરવામાં આવી હતી.
- તે કોઇ એપ્લિકેશન, પ્લેટફોર્મ, મધ્યસ્થી અથવા સોફ્ટવેર નથી પરંતુ ઓપન, અનબંડલ્ડ અને ઇન્ટરઓપરેબલ ઓપન નેટવર્કને પ્રોત્સાહન આપવા માટે રચાયેલ વિશિષ્ટતાઓનો સમૂહ છે.

ONDC વિશે મુખ્ય તથ્યો

- તે એક Section 8 કંપની છે, જે DPIITની પહેલ હેઠળ ડીજીટલ કોમર્સનું લોકશાહીકરણ કરવાનું મિશન ધરાવે છે.
- તે ONDC પ્રોટોકોલ વિકસાવે છે અને જાળવે છે, જે UPI, HTTP અને SMTP જેવું જ એક ઓપન ટેક્નિકલ સ્ટાન્ડર્ડ છે.
- તેમાં બાયર-સાઇડ એપ્લિકેશન્સ જ્યાં ગ્રાહકો ઓર્ડર આપી શકે છે, સેલર-સાઇડ એપ્લિકેશન્સ જે બોર્ડ મર્ચન્ટ્સ પર છે અને તેમની સૂચિ પ્રદર્શિત કરી શકે છે, અને લોજિસ્ટિક્સ પ્લેટફોર્મ જે ડિલિવરીનું સંચાલન કરે છે તેનો સમાવેશ થાય છે.

STAR-C પહેલ

- ભારત તેની સોલાર ટેક્નોલોજી એન્ડ એપ્લિકેશન રિસોર્સ સેન્ટર્સ (STAR-C) પહેલને પેસિફિક દ્વીપના સંખ્યાબંધ દેશોમાં વિસ્તરણ કરવાનું વિચારી રહ્યું છે.

STAR-C પહેલ વિશે

- આ કાર્યક્રમનો હેતુ સૌથી ગરીબ દેશોમાં સૌર ઉર્જા ઇકોસિસ્ટમને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- આ પહેલ યુનાઇટેડ નેશન્સ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ ડેવલપમેન્ટ ઓર્ગેનાઇઝેશન (UNIDO) સાથે ભાગીદારીમાં ઇન્ટરનેશનલ સોલર એલાયન્સ દ્વારા ચલાવવામાં આવે છે.
- સૌર ઉર્જા ઉત્પાદનો અને સેવાઓના વપરાશ માટે ગુણવત્તાયુક્ત ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરને વધારવા માટે ISA સભ્ય દેશોમાં સંસ્થાકીય ક્ષમતાઓનું મજબૂત નેટવર્ક બનાવવાનો તેનો હેતુ છે.
- આ પ્રોજેક્ટને ફ્રાન્સ દ્વારા પણ ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે.

ઇન્ટરનેશનલ સોલાર એલાયન્સ વિશે

- સૌર ઉર્જા સોલ્યુશન્સની જમાવટ મારફતે આબોહવામાં પરિવર્તન સામેના પ્રયાસોને ગતિશીલ બનાવવાના ભારત અને ફ્રાંસના સંયુક્ત પ્રયાસ તરીકે તેની કલ્પના કરવામાં આવી હતી.
- તેની 2015માં પેરિસમાં આયોજિત યુનાઇટેડ નેશન્સ ફ્રેમવર્ક કન્વેન્શન ઓન ક્લાયમેટ ચેન્જ (UNFCCC)ની 21મી કોન્ફરન્સ ઑફ પાર્ટીઝ (COP21)ની સાથે કલ્પના કરવામાં આવી હતી.
- 2020માં તેના ફ્રેમવર્ક કરારમાં સુધારા સાથે, સંયુક્ત રાષ્ટ્રના તમામ સભ્ય દેશો હવે ISAમાં જોડાવા માટે પાત્ર છે.

UNDP અને ભારતનું PMFBY હેઠળ વધુ ટકાઉ કૃષિ પદ્ધતિઓ માટે Absolute® સાથે જોડાણ

- તાજેતરમાં યુનાઇટેડ નેશન્સ ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ (UNDP) અને બાયોસાયન્સ કંપની Absolute® એ ભારતની મુખ્ય પ્રધાન મંત્રી ફસલ બીમા યોજના (PMFBY)ને મજબૂત કરવા માટે એક સમજૂતી પત્ર પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ સહયોગનો ઉદ્દેશ્ય ભારતીય ખેડૂતો દ્વારા સામનો કરવામાં આવતા વિવિધ પડકારોનો સામનો કરવાનો છે, જેમાં હવામાનમાં ફેરફાર, જંતુઓના હુમલા, અનિયમિત વરસાદ અને ભેજનો સમાવેશ થાય છે, જેના કારણે ઉપજ અને આવક ઓછી થાય છે.
- UNDP India અને Absolute® વચ્ચેનો સહયોગ ખેડૂતો અને સમગ્ર કૃષિ ક્ષેત્ર માટે સ્થિતિસ્થાપકતા સુનિશ્ચિત કરવામાં મહત્વપૂર્ણ સ્થાન ધરાવે છે.
- PMFBY અને Restructured Weather Based Crop Insurance Scheme (RWBCIS)ના અમલીકરણને વધારીને, ભાગીદારીનો ઉદ્દેશ્ય પૂર, અતિવૃષ્ટિ અને દુષ્કાળ જેવી અણધારી ઘટનાઓથી પ્રભાવિત ખેડૂતોને ગંભીર જોખમ સંરક્ષણ અને નાણાકીય સહાય પ્રદાન કરવાનો છે.

પ્રધાન મંત્રી ફસલ બીમા યોજના (PMFBY) વિશે

- પ્રધાનમંત્રી ફસલ વીમા યોજના 18 ફેબ્રુઆરી, 2016ના રોજ વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- આ યોજનાનો ઉદ્દેશ્ય ખેડૂતોને કુદરતી આપત્તિ, જીવાત અને રોગના કારણે પાકને થયેલા નુકસાનમાં મદદ કરવા માટે આર્થિક સહાય પૂરી પાડવાનો છે.
- PMFBY “એક રાષ્ટ્ર-એક યોજના” થીમને અનુરૂપ છે.

આયુષ્માન ભવ કાર્યક્રમ

- આરોગ્ય યોજનાઓનું 100% કવરેજ પ્રાપ્ત કરવા માટે સરકાર આયુષ્માન ભવ પ્રોગ્રામ શરૂ કરશે.

અગત્યના તથ્યો

- કેન્દ્રીય આરોગ્ય મંત્રાલય દરેક ઇચ્છિત પ્રાપ્તકર્તા સુધી પહોંચવા માટે તમામ રાજ્ય સંચાલિત આરોગ્ય યોજનાઓના અસરકારક અમલીકરણને સુનિશ્ચિત કરવાના ધ્યેય સાથે ‘આયુષ્માન ભવ’ નામની એક વ્યાપક આરોગ્ય પહેલ રજૂ કરવાની તૈયારી કરી રહ્યું છે.
- વ્યાપક કવરેજ અને સમાવેશ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને, આ કાર્યક્રમ દેશમાં હેલ્થકેર એક્સેસમાં ક્રાંતિ લાવવા માટે તૈયાર છે.
- આયુષ્માન ભવ કાર્યક્રમ હેઠળ, આરોગ્ય સંભાળ સુલભતા અને જાગૃતિ વધારવા માટે ઘણી પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે. આ પ્રવૃત્તિઓમાં શામેલ છે:

1. આયુષ્માન આપકે દ્વાર 3.0 1 ઓગસ્ટથી શરૂ થનારી સઘન ડ્રાઇવ, આયુષ્માન આપકે દ્વાર 3.0નો ઉદ્દેશ્ય આરોગ્ય યોજનાઓની સંપૂર્ણ સંતૃપ્તિ સુનિશ્ચિત કરવાનો છે, જેમાં કોઇ પણ પાત્ર લાભાર્થી આવશ્યક લાભોથી વંચિત ન રહે.
2. આયુષ્માન સભા ગ્રામ્ય સ્તરે, આયુષ્માન સભાનું નેતૃત્વ ગ્રામ્ય આરોગ્ય, સ્વચ્છતા અને પોષણ સમિતિ દ્વારા કરવામાં આવશે. આ ઝુંબેશ કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારની આરોગ્ય યોજનાઓના લાભો

તેમના ઇચ્છિત પ્રાપ્તકર્તાઓ સુધી પહોંચાડવા માટે સક્રિયપણે કાર્ય કરશે. વધુમાં, તે પ્રધાનમંત્રી જન આરોગ્ય યોજના (PMJAY) સ્વાસ્થ્ય વીમા યોજના કાર્ડ્સ અને આયુષ્માન ભારત સ્વાસ્થ્ય એકાઉન્ટ્સ (ABHA) નંબરના મહત્વ વિશે જાગૃતિ લાવવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે.

3. આયુષ્માન ભારત હેલ્થ એન્ડ વેલનેસ સેન્ટર્સ (AB-HWCs) ખાતે યોજાનારા આયુષ્માન મેળામાં મેડિકલ કેમ્પનું આયોજન કરવામાં આવશે અને સ્ક્રીનીંગ દ્વારા વહેલા નિદાનની સુવિધા આપવામાં આવશે. આ તબીબી શિબિરો વિવિધ આરોગ્ય સેવાઓ, નિષ્ણાતો સાથે ટેલીકન્સલ્ટેશન અને યોગ્ય રેફરલ્સને પૂરી કરશે. ઉદ્દેશ્ય હાંસિયામાં ધકેલાઇ ગયેલ વ્યક્તિઓને વ્યાપક પ્રાથમિક આરોગ્યસંભાળ સેવાઓ પૂરી પાડવાનો છે, કાળજીની સાતત્યતા સુનિશ્ચિત કરવાનો છે.

4. આયુષ્માન ગ્રામ આયુષ્માન ભવનો ચોથો સ્તંભ, આયુષ્માન ગ્રામ, PMJAY કાર્ડ વિતરણ, ABHA ID જનરેશન, ઇમ્યુનાઇઝેશન અને બિન-ચેપી રોગો (NCD) માટે 100% કવરેજ હાંસલ કરવાનો ઉદ્દેશ્ય ધરાવે છે. તમામ આરોગ્ય યોજનાઓને સફળતાપૂર્વક આવરી લેનારા ગામોને “આયુષ્માન ગ્રામ”ના બિરુદથી સન્માનિત કરવામાં આવશે અને માન્યતા પ્રમાણપત્ર પ્રાપ્ત થશે.

ઇન્ડિયા ક્લાઇમેટ એનર્જી ડેશબોર્ડ (ICED) 3.0

- તાજેતરમાં નીતિ આયોગે ઇન્ડિયા ક્લાઈમેટ એનર્જી ડેશબોર્ડ (ICED) 3.0 લોન્ચ કર્યું છે.

ભારત ક્લાઈમેટ એનર્જી ડેશબોર્ડ (ICED) 3.0 વિશે

- તે ઉર્જા ક્ષેત્ર, આબોહવા અને સંબંધિત આર્થિક ડેટાસેટ્સ પર સરકાર દ્વારા પ્રકાશિત સ્ત્રોતો પર આધારિત રીઅલ-ટાઇમ ડેટા માટે દેશનું વન-સ્ટોપ પ્લેટફોર્મ છે.
- તે એનર્જી અને ક્લાઇમેટ થિંક-ટેન્ક વસુધા ફાઉન્ડેશનના સહયોગથી નીતિ આયોગ દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યું છે.
- <u>વિશેષતા:</u>
- વપરાશકર્તા મૈત્રીપૂર્ણ પ્લેટફોર્મ તરીકે વિકસિત, ICED 3.0 વપરાશકર્તાઓને વિશ્લેષણાત્મક એન્જિનનો ઉપયોગ કરીને ડેટાસેટ્સને મુક્તપણે ઍક્સેસ કરવા અને તેનું વિશ્લેષણ કરવા સક્ષમ બનાવે છે.
- તે આંતરદૃષ્ટિને સરળ બનાવશે અને મુખ્ય પડકારોને ઓળખતી વખતે ઊર્જા અને આબોહવા ક્ષેત્રો વિશે સમજણ વધારશે.
- આ પોર્ટલ ઉપલબ્ધ ડેટા પેરામીટર્સમાંથી આંતરદૃષ્ટિ મેળવશે, તેથી તે ભારતની સ્વચ્છ ઉર્જા સંક્રમણ યાત્રાની પ્રગતિ પર દેખરેખ રાખવામાં અત્યંત ઉપયોગી છે.
- આ ડેશબોર્ડ 500થી વધુ પરિમાણો, 2000થી વધુ ઇન્ફોગ્રાફિક્સ અને સંખ્યાબંધ ઇન્ટરેક્ટિવ વિઝ્યુલાઇઝેશન ઓફર કરે છે, જે વપરાશકર્તાઓને ભારતના ઉર્જા ક્ષેત્રની સર્વગ્રાહી સમજ મેળવવાની મંજૂરી આપે છે.
- ઊર્જા અને આબોહવા ઉપરાંત, ડેશબોર્ડ તુલનાત્મક અભ્યાસ માટે અર્થતંત્ર અને વસ્તી વિષયક માહિતી અને ઊર્જા અને આબોહવા મુદ્દાઓ સાથે તેના સંયુક્ત વિશ્લેષણ માટે પણ પ્રદાન કરે છે.

5મી હેલી સમિટ

- 5મી હેલિકોપ્ટર અને સ્મોલ એરક્રાફ્ટ સમિટ, 25મી જુલાઈના રોજ યોજાઇ હતી, જે ભારતના નાગરિક ઉડ્ડયન ઉદ્યોગ માટે નોંધપાત્ર ઘટના છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ સમિટ મધ્યપ્રદેશના ઐતિહાસિક શહેર ખજુરાહોમાં યોજાઇ હતી.
- કેન્દ્રીય નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલયે 5મી હેલિકોપ્ટર અને સ્મોલ એરક્રાફ્ટ સમિટનું આયોજન કરવા માટે પહેલ કરી છે, જેમાં ઉદ્યોગના હિતધારકો અને નીતિ નિર્માતાઓને એક છત નીચે એકસાથે લાવવામાં આવ્યા છે.
- આ ઇવેન્ટનો હેતુ ભારતના નાગરિક ઉડ્ડયન ક્ષેત્રને આગળ વધારવા માટે સહયોગ અને કાર્યક્ષમ નિર્ણય લેવાનો છે.
- સમિટની થીમ “રીચિંગ ધ લાસ્ટ માઇલ” હતી, જે હેલિકોપ્ટર અને નાના એરક્રાફ્ટ દ્વારા પ્રાદેશિક જોડાણ વધારવાના નિર્ણાયક પાસાને પ્રકાશિત કરે છે.
- દૂરના વિસ્તારોમાં પણ સુલભતા સુનિશ્ચિત કરવાના ધ્યેય સાથે, આ ઇવેન્ટ શહેરી અને ગ્રામીણ વિસ્તારો વચ્ચેના અંતરને દૂર કરવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

સમિટના ઉદ્દેશ્યો

- સમિટમાં ભારતના હેલિકોપ્ટર અને નાના એરક્રાફ્ટ ઉદ્યોગની વૃદ્ધિને આગળ વધારવાના વ્યાપક ઉદ્દેશ્યોનો સમાવેશ થાય છે.
- પ્રાથમિક ઉદ્દેશ્યો પૈકીનો એક તમામ ઉદ્યોગના હિસ્સેદારો અને નીતિ નિર્માતાઓ માટે એક સામાન્ય પ્લેટફોર્મ સ્થાપિત કરવાનો છે.
- ચર્ચાઓ અને સહયોગને પ્રોત્સાહન આપીને, સમિટ ઉડ્ડયન ક્ષેત્ર દ્વારા સામનો કરવામાં આવતા પડકારોના ઉકેલો શોધવાનો ઇરાદો ધરાવે છે.
- આ ઇવેન્ટ UDAN સ્કીમના વ્યાપને વધારવા પર પણ ભાર મૂકે છે, જેનો ઉદ્દેશ્ય તમામ નાગરિકો માટે હવાઇ મુસાફરીને વધુ સસ્તું અને સુલભ બનાવવાનો છે.
- ખાસ કરીને, સમિટ હાલના અને સંભવિત પ્રવાસન હોટસ્પોટ્સ માટે હેલિકોપ્ટર અને નાના એરક્રાફ્ટ કનેક્ટિવિટીના વિસ્તરણને લક્ષ્યાંકિત કરે છે.
- આ પગલું પ્રવાસન ઉદ્યોગ માટે નવી તકો ખોલવા અને પ્રદેશમાં આર્થિક વૃદ્ધિને પ્રોત્સાહન આપવા માટે સુયોજિત છે.

મેરી માટી મેરા દેશ અભિયાન

- તાજેતરમાં, ભારતની કેન્દ્ર સરકારે ‘મેરી માટી મેરા દેશ’ ઝુંબેશ શરૂ કરી છે, જેને ભારતીય સ્વતંત્રતાના 75 વર્ષની ઉજવણીના ‘આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ’ની પરાકાષ્ઠા તરીકે પરિકલ્પના કરવામાં આવી છે.

મેરી માટી મેરા દેશ અભિયાન વિશે

- આ અભિયાન હેઠળ ઓગસ્ટમાં દેશના વિવિધ ભાગોમાંથી એકત્ર કરવામાં આવેલી માટીનો ઉપયોગ દિલ્હીમાં કર્તવ્ય પથ પર બગીચો વિકસાવવા માટે કરવામાં આવશે.
- અનુક્રમે પંચાયત, ગામ, બ્લોક, શહેરી સ્થાનિક સંસ્થા અને રાજ્ય અને રાષ્ટ્રીય સ્તરે કાર્યક્રમોનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે.

- પાંચ મુદ્દાના એજન્ડામાં સ્પષ્ટીકરણો અનુસાર શિલાફલાકમ (સ્મારક તકતી)ની સ્થાપનાનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં "જેમણે સર્વોચ્ચ બલિદાન આપ્યું છે તેમના નામ" લખેલા છે.
- શિલાફલકમ માટેનું કાર્ય મહાત્મા ગાંધી રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગાર ગેરંટી અધિનિયમ (MGNREGA) દ્વારા ચલાવવામાં આવી શકે છે, જે સ્થાનિક સામગ્રી અને સંસાધનોનો લાભ લઈ શકે છે.
- 'વસુધા વનધન'માં દરેક ગ્રામ પંચાયત અથવા ગામની કલ્પના કરવામાં આવી છે કે "ધરતી માતાનું નવીનીકરણ કરીને સ્વદેશી પ્રજાતિઓના 75 રોપાઓ રોપીને અને અમૃત વાટિકા વિકસાવે".
- 'વીરોન કા વંદન' સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓ અને મૃત સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓના પરિવારોનું સન્માન કરશે.
- યુવા સ્વયંસેવકો અને અન્ય લોકો દરેક પંચાયત/ગામમાંથી માટી એકત્ર કરશે અને તેને બ્લોકમાં લાવશે, જ્યાંથી 'મિટ્ટી કલશ'ને દિલ્હી લઈ જવામાં આવશે.
- શહેરી વિસ્તારોમાં, 9 અને 15 ઓગસ્ટ દરમિયાન સ્થાનિક સંસ્થાઓ, નોટિફાઇડ એરિયા કાઉન્સિલ, કેન્ટોન્મેન્ટ બોર્ડ અને નગર પંચાયતોમાં અને 16 થી 20 ઓગસ્ટ સુધી મોટી નગરપાલિકાઓ અને મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનોમાં કાર્યક્રમોનું આયોજન કરવામાં આવશે.
- 'મિટ્ટી કલશ' વિધિપૂર્વક મોટી નગરપાલિકાઓ/નિગમોમાં લાવવામાં આવશે અને કર્તવ્ય પથ પર લઈ જવામાં આવશે.

લદ્દાખમાં કારગીલને પ્રથમ મહિલા પોલીસ સ્ટેશન મળ્યું

- તાજેતરમાં કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ લદ્દાખમાં પ્રથમ મહિલા પોલીસ સ્ટેશનની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. આ મહત્વપૂર્ણ પગલું મહિલાઓને સશક્તિકરણ અને તેમની સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરવાનો હેતુ છે.

અગત્યના તથ્યો

- કારગીલમાં પોલીસ સ્ટેશનનું ઉદ્ઘાટન, અધિક પોલીસ મહાનિર્દેશક એસ.ડી. સિંહ જામવાલ દ્વારા દેખરેખ હેઠળ, મહિલાઓ સામેના ગુનાઓને સંબોધિત કરવાની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે.
- ચોવીસ કલાક કાર્યરત, મહિલા પોલીસ સ્ટેશન મુશ્કેલીમાં મહિલાઓને તાત્કાલિક સહાય અને સહાય પૂરી પાડશે.
- તે ઉપરાંત, તે એક મૂલ્યવાન સંસાધન કેન્દ્ર તરીકે સેવા આપશે, જે પડકારજનક સંજોગોનો સામનો કરતી મહિલાઓને માર્ગદર્શન અને કાઉન્સેલિંગ સેવાઓ પ્રદાન કરશે.
- આ પહેલ વધુ સમાવિષ્ટ અને સુરક્ષિત સમાજને પ્રોત્સાહન આપવા માટે એક મહત્વપૂર્ણ સીમાચિહ્નરૂપ છે.
- મહિલાઓ માટે સમર્પિત પોલીસ સ્ટેશન હોવાને કારણે, તે મહિલાઓને આત્મવિશ્વાસ સાથે કાયદાના અમલીકરણનો સંપર્ક કરવા પ્રોત્સાહિત કરે છે, તે જાણીને કે તેમની ચિંતાઓને સંવેદનશીલતા અને કાર્યક્ષમતા સાથે નિયંત્રિત કરવામાં આવશે.
- પોલીસ દળ અને સમુદાય વચ્ચેના સંબંધોને મજબૂત કરવા માટે લદ્દાખ પોલીસ વિભાગનું સમર્પણ આ પ્રયાસમાં સ્પષ્ટ છે.
- મહિલા પોલીસ સ્ટેશનથી મહિલાઓ અને કાયદા અમલીકરણ વચ્ચે વિશ્વાસ અને સહકાર કેળવવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે, જે આખરે કારગીલના તમામ રહેવાસીઓ માટે સુરક્ષિત વાતાવરણનું નિર્માણ કરશે.
- સારાંશમાં, લદ્દાખના પ્રથમ મહિલા પોલીસ સ્ટેશનની સ્થાપના એ મહિલાઓના સશક્તિકરણ અને તેમની સલામતી વધારવાની દિશામાં એક નોંધપાત્ર પગલું છે, જે લદ્દાખને દરેક માટે વધુ સુરક્ષિત અને સમાવિષ્ટ સ્થળ બનાવે છે.

મેરા ગાંવ મેરી ધરોહર (MGMD)

- 27 મી જુલાઈના રોજ, ભારતના કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રી અને સહકાર મંત્રી, અમિત શાહે 'મેરા ગાંવ મેરી ધરોહર' (MGMD) તરીકે ઓળખાતી નોંધપાત્ર પહેલનું ઉદ્ઘાટન કર્યું.

અગત્યના તથ્યો

- આ પ્રોજેક્ટ સંસ્કૃતિ મંત્રાલય દ્વારા શરૂ કરવામાં આવ્યો છે અને તેનો હેતુ 29 રાજ્યો અને 7 કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં ભારતના 6.5 લાખ ગામડાઓને સાંસ્કૃતિક રીતે મેપિંગ કરવાનો છે.
- તે એક સમગ્ર-ભારત પ્રોજેક્ટ છે, જેની આગેવાની સંસ્કૃતિ મંત્રાલય દ્વારા રાષ્ટ્રીય મિશન ઓન કલ્ચરલ મેપિંગ હેઠળ કરવામાં આવે છે.
- આ પ્રોજેક્ટ એક વ્યાપક વર્ચ્યુઅલ પ્લેટફોર્મ બનાવવાનો પ્રયાસ કરે છે જે લોકોને ભારતના ગામડાઓની વિવિધ સાંસ્કૃતિક વારસા સાથે જોડે છે.

MGMDના ઉદ્દેશ્યો

- MGMD પ્રોજેક્ટનો પ્રાથમિક ઉદ્દેશ્ય ભારતના ગામડાઓના વિશાળ નેટવર્કને સાંસ્કૃતિક રીતે મેપિંગ કરવાનો છે, જેમાં દેશભરના 6.5 લાખ ગામોનો સમાવેશ થાય છે.
- આમ કરીને, તેનો ઉદ્દેશ્ય આ ગ્રામીણ સમુદાયોમાં હાજર સમૃદ્ધ સાંસ્કૃતિક વિવિધતા અને જીવંત પરંપરાઓનું પ્રદર્શન અને જાળવણી કરવાનો છે.
- આ પ્રોજેક્ટ ભારતીય સંસ્કૃતિ અને વારસાના છુપાયેલા ખજાનાને મોખરે લાવવાની, લોકોને તેમના મૂળમાં ગર્વ લેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવા ઈચ્છે છે.

IGNCA સાથે સંકલન પ્રયાસો

- આ મહત્વાકાંક્ષી પ્રોજેક્ટને સફળતાપૂર્વક પાર પાડવા માટે, સંસ્કૃતિ મંત્રાલય ઈન્દિરા ગાંધી નેશનલ સેન્ટર ફોર ધ આર્ટસ (IGNCA) સાથે સંકલનમાં કામ કરી રહ્યું છે.
- સાંસ્કૃતિક મેપિંગ અને જાળવણીમાં IGNCAની નિપુણતા વર્ચ્યુઅલ પ્લેટફોર્મ પર પ્રસ્તુત માહિતીની ચોકસાઈ અને અધિકૃતતાને સુનિશ્ચિત કરવામાં નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવે છે.
- લોન્ચ ઇવેન્ટના ભાગ રૂપે, 'મેરા ગાંવ મેરી ધરોહર' પહેલ "સંવાદ" કાર્યક્રમો યોજશે.
- આ અનોખી તક અલગ-અલગ ગામડાના લોકોને એકબીજા સાથે વાતચીત કરવા અને મંત્રી સાથે અર્થપૂર્ણ વાતચીત કરવાની મંજૂરી આપે છે.

અખિલ ભારતીય શિક્ષણ પરિષદ

- તાજેતરમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ-2020ના 3 વર્ષ પૂર્ણ થવાના અવસર પર વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી અને કેન્દ્રીય શિક્ષણમંત્રી ધર્મેન્દ્ર પ્રધાન પ્રગતિ મેદાન ખાતે ભારત મંડપમમાં અખિલ ભારતીય શિક્ષણ પરિષદનું ઉદ્‌ઘાટન કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- આ બે દિવસીય કાર્યક્રમનું આયોજન રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ (NEP) 2020ની ત્રીજી વર્ષગાંઠ નિમિત્તે કરવામાં આવી રહ્યું છે. આ અવસર પર વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઇ મોદીએ 12 ભારતીય ભાષાઓમાં શિક્ષણ અને કૌશલ્ય પર પુસ્તકોનું વિમોચન કર્યું અને PMShri યોજના હેઠળ ફંડનો પહેલો હપ્તો પણ બહાર પાડ્યો હતો.

રાઈઝિંગ ઈન્ડિયા (PM-SHRI) યોજના માટે પ્રધાનમંત્રી શાળાઓ વિશે

- તે 2022માં જાહેર કરાયેલ કેન્દ્રીય પ્રાયોજિત યોજના છે.
- **ઉદ્દેશ:** કેન્દ્ર સરકાર/રાજ્ય /કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશની સરકાર/ સ્થાનિક સંસ્થાઓ દ્વારા સંચાલિત પસંદગીની વર્તમાન શાળાઓને મજબૂત કરીને દેશભરમાં 14500થી વધુ શાળાઓનો વિકાસ.
- આ યોજનાનો સમયગાળો 2022-23 થી 2026-27 સુધીનો છે, ત્યારબાદ આ શાળાઓ દ્વારા હાંસલ કરેલા માપદંડોને જાળવી રાખવાની જવાબદારી રાજ્યો/ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોની રહેશે.
- **વિશેષતા:**
- આ ચૂંટાયેલી શાળાઓ રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ 2020 (NEP)ના તમામ ઘટકોનું પ્રદર્શન કરતી અને તેમની આસપાસની અન્ય શાળાઓને માર્ગદર્શન આપતી અનુકરણીય શાળાઓ તરીકે કાર્ય કરશે.
- પીએમ શ્રી શાળાઓને ગ્રીન સ્કૂલ તરીકે વિકસાવવામાં આવશે, જેમાં પર્યાવરણને અનુકૂળ પાસાઓનો સમાવેશ કરવામાં આવશે.
- આ શાળાઓમાં અપનાવવામાં આવેલ શિક્ષણશાસ્ત્ર વધુ પ્રાયોગિક, સર્વગ્રાહી, સંકલિત, રમત/રમકડા આધારિત (ખાસ કરીને પાયાના વર્ષોમાં), પૂછપરછ-સંચાલિત, શોધ-લક્ષી, શીખનાર-કેન્દ્રિત, ચર્ચા-આધારિત, લવચીક અને આનંદપ્રદ હશે.
- દરેક ધોરણમાં દરેક બાળકના શીખવાના પરિણામો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવશે.
- તમામ સ્તરે મૂલ્યાંકન વૈચારિક સમજણ અને વાસ્તવિક જીવનની પરિસ્થિતિઓમાં જ્ઞાનના ઉપયોગ પર આધારિત હશે અને યોગ્યતા આધારિત હશે.
- રોજગાર ક્ષમતામાં વધારો કરવા અને રોજગારીની સારી તકો પૂરી પાડવા માટે સેક્ટર સ્કિલ કાઉન્સિલ અને સ્થાનિક ઉદ્યોગ સાથે જોડાણની શોધ કરવામાં આવશે.
- એક શાળા ગુણવત્તા મૂલ્યાંકન ફ્રેમવર્ક (SQAF) વિકસાવવામાં આવી રહ્યું છે, જે પરિણામોને માપવા માટેના મુખ્ય પ્રદર્શન સૂચકાંકોનો ઉલ્લેખ કરે છે. ઇચ્છિત ધોરણો સુનિશ્ચિત કરવા માટે નિયમિત સમયાંતરે આ શાળાઓનું ગુણવત્તા મૂલ્યાંકન હાથ ધરવામાં આવશે.

યુરિયા ગોલ્ડ

- તાજેતરમાં વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઇ મોદીએ રાજસ્થાનની તેમની મુલાકાત દરમિયાન "યુરિયા ગોલ્ડ" નામનો યુરિયાનો નવો પ્રકાર લોંચ કર્યો જે સલ્ફરથી કોટેડ છે જે જમીનની ગુણવત્તા સુધારવામાં અને ખેડૂતોના ખર્ચને ઘટાડવામાં મદદ કરી શકે છે.

અગત્યના તથ્યો

- પીએમ મોદીએ રાજસ્થાનના સીકરમાં પોતાની મુલાકાત દરમિયાન જણાવ્યું છે કે યુરિયાના ભાવને કારણે સરકાર ખેડૂતોને નુકસાન નહીં થવા દે, ભારતમાં ખેડૂતોને 226 રૂપિયાની યુરિયાની બોરી મળશે, જે પાકિસ્તાનમાં લગભગ 800 રૂપિયામાં, બાંગ્લાદેશમાં 720 રૂપિયા અને ચીનમાં 2100 રૂપિયામાં મળી રહી છે.

યુરિયા ગોલ્ડ

- યુરિયા ગોલ્ડ એ યુરિયાની નવી વિવિધતા છે જે સલ્ફર સાથે કોટેડ છે, જે જમીનમાં સલ્ફરની ખામીઓને દૂર કરવાની શક્તિ ધરાવે છે.
- યુરિયા ગોલ્ડ જેને "innovative fertilizer" તરીકે ગણવામાં આવે છે તે નીમ કોટેડ યુરિયા કરતાં વધુ આર્થિક અને કાર્યક્ષમ છે.
- યુરિયા ગોલ્ડ નાઇટ્રોજનના ઉપયોગની કાર્યક્ષમતામાં સુધારો, વપરાશમાં ઘટાડો અને પાકની ગુણવત્તામાં સુધારો સુનિશ્ચિત કરશે.

યુરિયા ગોલ્ડના ફાયદા

- અન્ય ખાતરોની જગ્યાએ યુરિયા ગોલ્ડનો ઉપયોગ જમીનમાં સલ્ફરની ઉણપને દૂર કરશે.
- નીમ કોટેડ યુરિયા કરતાં યુરિયા ગોલ્ડ ખાતર વધુ આર્થિક અને કાર્યક્ષમ છે.
- તે છોડમાં નાઇટ્રોજનના ઉપયોગની કાર્યક્ષમતામાં સુધારો કરે છે.
- તે ખાતરનો વપરાશ ઘટાડે છે અને પાકની ગુણવત્તામાં વધારો કરે છે.
- તે ખેડૂતો માટે ઈનપુટ ખર્ચ બચાવશે અને ઉન્નત ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતા સાથે ખેડૂતોની આવકમાં પણ વધારો કરશે.

ULLAS પહેલ

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય શિક્ષણ મંત્રીએ નવી દિલ્હીમાં ULLASના લોગો, સ્લોગન-જન જન સાક્ષર અને મોબાઇલ એપ્લિકેશન લોન્ચ કરી હતી.

ULLAS પહેલ વિશે

- અન્ડરસ્ટેન્ડિંગ લાઇફલોંગ લર્નિંગ ફોર ઓલ ઇન સોસાયટી (ULLAS) પહેલ સમગ્ર દેશમાં શિક્ષણ અને સાક્ષરતામાં ક્રાંતિ લાવવા માટે તૈયાર છે.
- તે શીખવાની ઇકોસિસ્ટમને પ્રોત્સાહન આપી દરેક વ્યક્તિ સુધી પહોંચાડે છે, મૂળભૂત સાક્ષરતા અને નિર્ણાયક જીવન કૌશલ્યોમાં રહેલી ખામીઓને દૂર કરે છે.
- તે 15 અને તેથી વધુ વયના એવા નાગરિકોને મૂળભૂત શિક્ષણ, ડિજિટલ અને નાણાકીય સાક્ષરતા અને જટિલ જીવન કૌશલ્યો આપે છે જેમણે શાળામાં જવાની તક ગુમાવી દીધી છે. તેનો અમલ સ્વયંસેવક દ્વારા કરવામાં આવી રહ્યો છે.
- **પહેલનું સૂત્ર:** ULLAS: નવ ભારત સાક્ષરતા કાર્યક્રમ.
- તે યુઝર-ફ્રેન્ડલી અને ઇન્ટરેક્ટિવ એપ છે જે એન્ડ્રોઇડ અને iOS બંને પર ઉપલબ્ધ છે.

- NCERTના DIKSHA પોર્ટલ દ્વારા વિવિધ શિક્ષણ સંસાધનોમાં જોડાવા માટે તે શીખનારાઓ માટે ડિજિટલ ગેટવે તરીકે સેવા આપશે.
- ULLAS એપ્લિકેશનનો ઉપયોગ શીખનારાઓ અને સ્વયંસેવકોની નોંધણી માટે સ્વ-નોંધણી દ્વારા અથવા સર્વેયર દ્વારા કરી શકાય છે.

MASI પોર્ટલ

- ♦ તાજેતરમાં, મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રીએ રાજ્યસભામાં MASI પોર્ટલ વિશે માહિતી આપી હતી.

MASI પોર્ટલ વિશે

- મોનિટરિંગ એપ ફોર સીમલેસ ઇન્સ્પેક્શન (MASI) સમગ્ર દેશમાં ચાઇલ્ડ કેર ઇન્સ્ટિટ્યુશન્સ (CCIs) અને તેમના ઇન્સ્પેક્શન મિકેનિઝમ્સના સિંક્રનસ મોનિટરિંગ માટે વિકસાવવામાં આવ્યું હતું.
- નેશનલ કમિશન ફોર પ્રોટેક્શન ઓફ ચાઈલ્ડ રાઈટ્સ (NCPCR) એ આ એપ્લિકેશન તૈયાર કરી છે.
- જુવેનાઈલ જસ્ટિસ એક્ટ, 2015 (2021માં સુધારા મુજબ) હેઠળ પૂરા પાડવામાં આવેલા CCIsના નિરીક્ષણ માટે તંત્રની કાર્યપ્રણાલીની અસરકારક અને કાર્યદક્ષ કામગીરી.
- એપ મોનિટરિંગ પોર્ટલ સાથે જોડાયેલ છે જ્યાં ઓટોમેટિક રિપોર્ટ્સ જનરેટ થાય છે.
- આ એપ્લિકેશન બાળ કલ્યાણ સમિતિઓ (CWCs), રાજ્ય નિરીક્ષણ સમિતિઓ, જિલ્લા નિરીક્ષણ સમિતિઓ, જુવેનાઇલ જસ્ટિસ બોર્ડ્સ (JJBs)ના સભ્યો અને બાળ અધિકારોના સંરક્ષણ માટે રાજ્ય કમિશન (SCPCRs) દ્વારા JJ એક્ટ, 2015 હેઠળ નિર્ધારિત એકીકૃત નિરીક્ષણને સક્ષમ કરે છે.
- તે ઉપર જણાવેલ કોઈપણ સત્તાવાળાઓ દ્વારા સમગ્ર દેશમાં તમામ CCIsના નિરીક્ષણ માટે એક જ પ્લેટફોર્મ તરીકે કામ કરે છે.
- નિરીક્ષણ ચક્ર પૂર્ણ થયા પહેલા અને પછી નિયમિત ફોલો-અપ કરવામાં આવે છે.
- ઓથોરિટી દ્વારા પ્રશ્નાવલી ભરવામાં આવે અને સબમિટ કરવામાં આવે કે તરત જ સંપૂર્ણ અહેવાલો પોર્ટલ પર આપમેળે જનરેટ થાય છે.

નેશનલ કમિશન ફોર પ્રોટેક્શન ઓફ ચાઈલ્ડ રાઈટ્સ વિશે

- તે સંસદના એક અધિનિયમ કમિશન ફોર પ્રોટેક્શન ઓફ ચાઈલ્ડ રાઈટ્સ (CPCR) એક્ટ, 2005 દ્વારા સ્થાપિત એક વૈધાનિક સંસ્થા છે.
- તે મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલયના નેજા હેઠળ કામ કરે છે.
- ♦ **આદેશ:** CPCR કાયદા, 2005ની કલમ 13 હેઠળ "એ સુનિશ્ચિત કરવા માટે કે તમામ કાયદાઓ, નીતિઓ, કાર્યક્રમો અને વહીવટી તંત્રો બાળ અધિકારના પરિપ્રેક્ષ્યને અનુરૂપ હોય, જે ભારતના બંધારણમાં અને બાળકના અધિકારો પર સંયુક્ત રાષ્ટ્રસંઘના સંમેલનમાં જણાવેલ છે."
- ♦ **સભ્યો:**
- એક અધ્યક્ષ કે જેઓ પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિ છે અને તેમણે બાળકોના કલ્યાણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે ઉત્કૃષ્ટ કાર્ય કર્યું છે.
- કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા છ સભ્યોની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી જેમાંથી ઓછામાં ઓછી બે મહિલાઓ છે, જેઓ શિક્ષણ, બાળ આરોગ્ય, બાળ મજૂરી નાબૂદી, બાળ મનોવિજ્ઞાન અથવા બાળકો સંબંધિત સમાજશાસ્ત્ર કાયદામાં અનુભવ ધરાવે છે.
- સભ્યોની નિમણૂક કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા 3 વર્ષની મુદત માટે કરવામાં આવે છે.

ભારતના રાષ્ટ્રપતિએ 'ઉંમેષા' અને 'ઉત્કર્ષ' ઉત્સવોનું ઉદ્‌ઘાટન કર્યું

- ♦ તાજેતરમાં ભારતના રાષ્ટ્રપતિ શ્રીમતી દ્રૌપદી મુર્મુ દ્વારા મધ્યપ્રદેશના ભોપાલમાં 'ઉન્મેષા' આંતરરાષ્ટ્રીય સાહિત્ય ઉત્સવ અને લોક અને આદિજાતિ પર્ફોર્મિંગ આર્ટ્સના 'ઉત્કર્ષ' ઉત્સવનું ઉદ્‌ઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- આ ઉત્સવો, અનુક્રમે સાહિત્ય અકાદમી અને સંગીત નાટક અકાદમી દ્વારા આયોજિત કરવામાં આવે છે, આ પ્રદેશમાં સમાવેશીતા અને સાંસ્કૃતિક વિવિધતાની ઉજવણી કરવાનો સહિયારો હેતુ છે.
- વિવિધ રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના 800થી વધુ કલાકારોની ભાગીદારી સાથે, કાર્યક્રમ કલાત્મક અભિવ્યક્તિઓનું જીવંત પ્રદર્શન બને છે.
- 'ઉન્મેષા' ઉત્સવ ત્રણ દિવસ સુધી ચાલે છે અને વિશ્વભરના સાહિત્ય રસિકોને એકસાથે લાવે છે તથા બૌદ્ધિક આદાનપ્રદાન અને સર્જનાત્મક ચર્ચાઓ માટેનું પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડે છે.
- બીજી તરફ, 'ઉત્કર્ષ' ભારતમાં લોક અને આદિવાસી પરંપરાઓના સમૃદ્ધ વારસાનું સન્માન કરે છે, આ અભિવ્યક્ત કલા સ્વરૂપોને ખીલવા અને પ્રેક્ષકોને મોહિત કરવા માટે એક મંચ પ્રદાન કરે છે.
- 'ઉન્મેષા' ઉત્સવને ભારતના સૌથી સમાવિષ્ટ અને એશિયાના સૌથી મોટા સાહિત્યિક મેળાવડા તરીકે પ્રશંસા મળી છે.
- 75થી વધુ કાર્યક્રમોમાં 102 ભાષાઓમાં 575થી વધુ લેખકોએ ભાગ લીધો હતો, જે સાથે 'ઉન્મેષા' વિશ્વનો સૌથી મોટો સાહિત્ય ઉત્સવ બનવાના માર્ગ પર છે.
- 13 દેશોના લેખકોની હાજરી તેની વૈશ્વિક પહોંચમાં વધારો કરે છે, જે સામૂહિક માનવ અનુભવને સમૃદ્ધ બનાવે છે તેવા આંતર-સાંસ્કૃતિક સંવાદોને વેગ આપે છે.
- 'ઉત્કર્ષ' ઉત્સવ એ ભારતના લોક અને આદિવાસી અભિવ્યક્તિઓના સમૃદ્ધ વારસાને સન્માન આપે છે.
- તે પરંપરાગત કલાકારો અને કલાકારો માટે તેમના કલા સ્વરૂપો પ્રદર્શિત કરવા અને વિવિધ સમુદાયોના સાંસ્કૃતિક વારસાને જાળવવા માટે એક મહત્વપૂર્ણ પ્લેટફોર્મ તરીકે સેવા આપે છે.

રાજમાર્ગયાત્રા એપ

- ♦ તાજેતરમાં, નેશનલ હાઈવે ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (NHAI) એ 'રાજમાર્ગયાત્રા એપ્લિકેશન' લોન્ચ કરીને હાઈવે યુઝર અનુભવને બહેતર બનાવવાની દિશામાં નોંધપાત્ર પગલું ભર્યું છે.

રાજમાર્ગયાત્રા એપ્લિકેશન વિશે

- તે પ્રવાસીઓને ભારતીય રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગો પર વ્યાપક માહિતી સાથે સશક્ત બનાવે છે જ્યારે કાર્યક્ષમ ફરિયાદ નિવારણ પ્રણાલી પણ ઓફર કરે છે.
- તે એક યુઝર-ફ્રેન્ડલી એપ છે, જે હવે ગૂગલ પ્લે સ્ટોર અને iOS એપ સ્ટોર બંને પર ડાઉનલોડ કરવા માટે ઉપલબ્ધ છે.
- એપ હાલમાં માત્ર હિન્દી અને અંગ્રેજીમાં ઉપલબ્ધ છે.

વિશેષતા

♦ **વ્યાપક હાઇવે માહિતી:**

- તે રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગ વપરાશકર્તાઓ માટે આવશ્યક માહિતીના વન-સ્ટોપ સોલ્યુશન તરીકે સેવા આપે છે.
- વાસ્તવિક સમયની હવામાન પરિસ્થિતિઓ, સમયસર પ્રસારણ સૂચનાઓ અને નજીકના ટોલ પ્લાઝા, પેટ્રોલ પંપ, હોસ્પિટલો, હોટેલો અને અન્ય આવશ્યક સેવાઓ વિશેની વિગતોની ઍક્સેસ પણ મળે છે જે રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગો પર એકીકૃત અને સલામત મુસાફરીની ખાતરી આપે છે.

♦ **મુશ્કેલી-મુક્ત ફરિયાદ નિવારણ:**

- એપ ઇનબિલ્ટ ફરિયાદ નિવારણ અને એસ્કેલેશન મિકેનિઝમથી સજ્જ છે.
- વપરાશકર્તાઓ સારી સ્પષ્ટતા માટે જિયો-ટેગ કરેલા વિડિયો અથવા ફોટાને જોડીને હાઇવે સંબંધિત સમસ્યાઓની સરળતાથી જાણ કરી શકે છે.
- કોઈપણ વિલંબના કિસ્સામાં ઉચ્ચ અધિકારીઓને સિસ્ટમ દ્વારા જનરેટ કરાયેલ વધારા સાથે, નોંધાયેલ ફરિયાદોને સમયમર્યાદામાં નિયંત્રિત કરવામાં આવશે. વપરાશકર્તાઓ સંપૂર્ણ પારદર્શિતા માટે તેમની ફરિયાદોની સ્થિતિને પણ ટ્રેક કરી શકે છે.

♦ **સીમલેસ FASTag સેવાઓ:**

- તે તેની સેવાઓને વિવિધ બેંક પોર્ટલ સાથે સંકલિત કરે છે, જે વપરાશકર્તાઓને તેમના FASTags રિચાર્જ કરવા, માસિક પાસ મેળવવા અને અન્ય FASTag-સંબંધિત બેંકિંગ સેવાઓને ઍક્સેસ કરવા માટે અનુકૂળ બનાવે છે - આ બધું એક જ પ્લેટફોર્મની અંદર કરવામાં આવશે.

સમુદ્રયાન પ્રોજેક્ટ

♦ તાજેતરમાં કેન્દ્રીય પૃથ્વી વિજ્ઞાન મંત્રીએ જણાવ્યું હતું કે, ભારતનો મહત્વાકાંક્ષી સમુદ્રયાન પ્રોજેક્ટ સબમર્સિબલ વાહનમાં ત્રણ કર્મચારીઓને 6000 મીટરની ઊંડાઇ સુધી મોકલવા માટે તૈયાર છે.

સમુદ્રયાન પ્રોજેક્ટ વિશે

- ઊંડા મહાસાગરમાં શોધખોળ કરવા માટેનું તે ભારતનું પ્રથમ માનવસહિત મિશન છે.
- તે ઊંડા સમુદ્રના સંસાધનોનો અભ્યાસ કરવા અને જૈવવિવિધતાના મૂલ્યાંકન કરવા માટે રચાયેલ છે.
- મિશન ઇકોસિસ્ટમને ખલેલ પહોંચાડશે નહીં કારણ કે સબમર્સિબલનો ઉપયોગ ફક્ત સંશોધન હેતુ માટે થાય છે.
- આ પ્રોજેક્ટ વિશાળ ડીપ ઓશન મિશનનો એક ભાગ છે, જે કેન્દ્ર સરકારની બ્લુ ઇકોનોમી પોલિસીને સમર્થન આપે છે.
- પૃથ્વી વિજ્ઞાન મંત્રાલય (MoES) આ બહુ-સંસ્થાકીય મહત્વાકાંક્ષી મિશનને અમલમાં મૂકવા માટે નોડલ મંત્રાલય છે.

મત્સ્ય 6000 શું છે?

- તે નેશનલ ઈન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ ઓશન ટેક્નોલોજી (NIOT), ચેન્નાઈ દ્વારા વિકસિત માનવસહિત સબમર્સિબલ વાહન છે.
- તે સમુદ્રયાન મિશન હેઠળ ઊંડા સમુદ્રમાં માનવોને ખનિજ સંસાધનોની શોધમાં સુવિધા આપવા માટે વિકસાવવામાં આવ્યું હતું.
- તે ઊંડા સમુદ્રમાં 12 કલાક કામ કરવાની ક્ષમતા સાથે ડિઝાઇન કરવામાં આવ્યું છે જ્યારે કટોકટીની સ્થિતિમાં તે માનવ સુરક્ષા માટેના તમામ જરૂરી પગલાં સાથે 96 કલાક સુધી પણ કામ કરી શકે છે.
- 2024-25માં લોન્ચ થવાની ધારણા છે, તે ભારતને 5,000 મીટરથી વધુ દરિયાની અંદરના અભિયાનને પાઇલોટ કરવા માટે છ દેશો (યુએસ, રશિયા, જાપાન, ફ્રાન્સ અને ચીન)માંથી એક બનાવશે.

ભુ-વિઝન (Bhu-Vision)

♦ તાજેતરમાં ક્રાંતિકારી IoT-આધારિત સોઇલ ટેસ્ટિંગ અને એગ્રોનોમી એડવાઇઝરી પ્લેટફોર્મ, ભૂ-વિઝન (KRISHI-RASTAA સોઇલ ટેસ્ટિંગ સિસ્ટમ તરીકે પણ ઓળખાય છે) ICAR-IIRRમાં સત્તાવાર રીતે લોન્ચ કરવામાં આવ્યું છે.

- આ સિસ્ટમ માત્ર 30 મિનિટમાં 12 કી સોઈલ પેરામીટર ટેસ્ટ કરી શકે છે, જે ખેડૂતો અને હિતધારકોને મોબાઈલ સોઈલ હેલ્થ કાર્ડ દ્વારા સચોટ પરિણામો પહોંચાડી શકે છે.

♦ **મહત્વ:** રાષ્ટ્રના ભૂમિ આરોગ્ય નકશાને પૂર્ણ કરવા અને કૃષિ સમજ વધારવા પર તેની સંભવિત અસર દર્શાવે છે.

- તે ભારતમાં કૃષિ ટેકનોલોજી માટેના આશાસ્પદ ભાવિને દર્શાવે છે, જે રાષ્ટ્રની જમીનના સ્વાસ્થ્ય અને કૃષિ લેન્ડસ્કેપની વધુ વ્યાપક સમજણમાં યોગદાન આપે છે.

અમૃત ભારત સ્ટેશન યોજના

♦ તાજેતરમાં વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ સમગ્ર ભારતમાં 508 રેલવે સ્ટેશનોના પુનઃવિકાસ માટે શિલાન્યાસ કર્યો હતો.

♦ **અમૃત સ્ટેશનોની સૂચિત વિશેષતાઓ**

વિશેષતા	વર્ણન
ગ્રીન બિલ્ડીંગ ધોરણો	બધા અમૃત સ્ટેશનો ગ્રીન બિલ્ડીંગ ધોરણોનું પાલન કરશે, પર્યાવરણીય ટકાઉપણામાં યોગદાન આપશે. જે 2030 સુધીમાં ભારતના રેલવે નેટવર્કને નેટ શૂન્ય ઉત્સર્જન પર કાર્યરત બનાવવાના સરકારના ઉદ્દેશ્યને અનુરૂપ હશે.
આધુનિક અને હેરિટેજ મિશ્રણ	દરેક સ્ટેશન આધુનિક આકાંક્ષાઓ અને પ્રાચીન વારસો બંનેને મૂર્ત બનાવશે, જે દેશના સમૃદ્ધ સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસનું પ્રદર્શન કરશે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

વિશેષતા	વર્ણન
થીમ પ્રેરિત ડિઝાઇન	સ્ટેશનો સ્થાનિક સીમાચિહ્નો અને સાંસ્કૃતિક તત્વોને એકીકૃત કરીને વિશિષ્ટ થીમના આધારે ડિઝાઇન કરવામાં આવશે. ♦ દા.ત., જયપુર સ્ટેશનની ડિઝાઇનમાં પ્રતિકાત્મક હવા મહેલ અને રાજસ્થાનના આમેર કિલ્લા જેવા તત્વોનો સમાવેશ થશે. ♦ દા.ત., જમ્મુ તવી સ્ટેશનની ડિઝાઇન જમ્મુ અને કાશ્મીરના પ્રસિદ્ધ રઘુનાથ મંદિરમાંથી પ્રેરણા મેળવશે.

યોજના વિશે

- અમૃત ભારત સ્ટેશન યોજના (ABSS)ની શરૂઆત રેલ્વે મંત્રાલય દ્વારા ફેબ્રુઆરી 2023માં સમગ્ર ભારતમાં રેલ્વે સ્ટેશનોના આધુનિકીકરણ અને વૃદ્ધિના ઉદ્દેશ્ય સાથે કરવામાં આવી હતી.
- ♦ **ઉદ્દેશ્યો:** લઘુત્તમ આવશ્યકતાઓ કરતાં સુવિધાઓમાં સુધારો કરવો; સ્ટેશનની અંદર રૂફ પ્લાઝા અને સિટી સેન્ટરનું નિર્માણ; નવી સુવિધાઓનો પરિચય આપો અને હાલની સુવિધાઓને અપગ્રેડ કરવી;
- આ યોજના રેલ્વે સ્ટેશનોના વ્યાપક પરિવર્તનની કલ્પના કરે છે, આધુનિક અને પેસેન્જર-ફ્રેંડલી જગ્યાઓ બનાવે છે જ્યારે સ્થાનિક વ્યવસાયોને પણ ટેકો આપે છે અને ભારતના વારસા અને સંસ્કૃતિને પ્રોત્સાહન આપે છે.

ઈન્ટરનેટ સ્થિતિસ્થાપકતા માટે ભારત દક્ષિણ એશિયા ક્ષેત્રમાં છઠ્ઠા ક્રમે

- ♦ તાજેતરમાં ઈન્ટરનેટ સોસાયટી દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા ઈન્ટરનેટ રેઝિલિયન્સ ઈન્ડેક્સમાં ભારતે દક્ષિણ એશિયા ક્ષેત્રમાં છઠ્ઠું સ્થાન મેળવ્યું છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- ટેક્નોલોજી અને કનેક્ટિવિટીના ક્ષેત્રમાં ઝડપથી વિકાસ કરી રહેલા ભારતે ઈન્ટરનેટ રેઝિલિયન્સ ઈન્ડેક્સ (IRI)માં એકંદરે 43 ટકાનો સ્કોર હાંસલ કર્યો છે. આ સિદ્ધિ ભારતને દક્ષિણ એશિયાના ક્ષેત્રમાં છઠ્ઠા ક્રમાંકિત દેશ તરીકે સ્થાન આપે છે.
- વૈશ્વિક બિન-લાભકારી સંસ્થા ઈન્ટરનેટ સોસાયટી દ્વારા વિકસિત IRI, સુરક્ષા, કામગીરી, ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને બજારની તૈયારી જેવા પરિબળોને ધ્યાનમાં લઈને દેશના ઈન્ટરનેટ ઈકોસિસ્ટમનું વ્યાપક મૂલ્યાંકન પૂરું પાડે છે.

સુરક્ષા સ્ટેપિંગ અપ: ભારતનું IPv6ને પનાવવું

- દેશની સુરક્ષા રેન્કિંગ સરેરાશથી ઉપર માનવામાં આવે છે, જેનું મુખ્ય કારણ નવીનતમ ઈન્ટરનેટ પ્રોટોકોલ, IPv6ના અપવાદરૂપ સ્વીકારને આભારી છે.
- જેમ જેમ વિશ્વ નેટવર્કના વિસ્તરણ અને IPv4 સરનામાંના અવક્ષય સાથે ઝઝૂમી રહ્યું છે, ત્યારે ભારતે IPv6ને અપનાવીને અગ્રણી વલણ અપનાવ્યું છે, જે ઈન્ટરનેટ-કનેક્ટેડ ઉપકરણોની સતત વધતી માંગને સમર્થન આપે છે.

દક્ષિણ એશિયન લેન્ડસ્કેપ પર એક ઝલક

- ♦ **ઈન્ટરનેટ રેઝિલિયન્સ ઈન્ડેક્સ (IRI)માં ટોચના 5 દેશો:**

ક્રમ	દેશ	ઈન્ટરનેટ રેઝિલિયન્સ ઈન્ડેક્સ (IRI) રેન્કિંગ
1	ભુતાન	58 ટકા
2	બાંગ્લાદેશ	51 ટકા
3	માલદીવ	50 ટકા
4	શ્રિલંકા	47 ટકા
5	નેપાળ	43 ટકા

ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર, પરફોર્મન્સ, સિક્યુરિટી અને માર્કેટ રેડીનેસ

- IRI મૂલ્યાંકનમાં વધુ ઊંડાણપૂર્વક અભ્યાસ કરીને, ચાર નિર્ણાયક સ્તંભોમાં ભારતના સ્કોર શક્તિ અને નબળાઈઓના ચોક્કસ ક્ષેત્રોમાં મૂલ્યવાન આંતરદૃષ્ટિ પ્રદાન કરે છે.
- 1. ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર (31 ટકા)
- 2. પર્ફોર્મન્સ (40 ટકા)
- 3. સિક્યુરિટી (66 ટકા)
- 4. માર્કેટ રેડીનેસ (35 ટકા)

ઈન્ટરનેટ સોસાયટી વિશે

- 1992માં સ્થપાયેલ, ઈન્ટરનેટ સોસાયટી (ISOC) એ યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સમાં સ્થિત બિન-લાભકારી હિમાયત સંસ્થા છે.
- તેનો ઉદ્દેશ્ય વિશ્વભરના લોકોના શ્રેષ્ઠ હિતોની સેવા કરવા માટે ઈન્ટરનેટની ખુલ્લી વૃદ્ધિ, પ્રગતિ અને ઉપયોગને આગળ વધારવાનો છે.
- સંસ્થા રેસ્ટન, વર્જિનિયા, યુએસ અને જીનીવા, સ્વિટ્ઝર્લૅન્ડમાં ઑફિસો ધરાવે છે.
- ઈન્ટરનેટ સોસાયટીના પ્રમુખ અને મુખ્ય કાર્યકારી અધિકારી: એન્ડ્રુ સુલિવાન

મિશન ઈન્દ્રધનુષ

- ♦ તાજેતરનો હેલ્થ મેનેજમેન્ટ ઈન્ફોર્મેશન સિસ્ટમ 2022-23 (HMIS 2022-23)નો રિપોર્ટ દર્શાવે છે કે 6 રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો (UTs) એ 100%નું સંપૂર્ણ રસીકરણ કવરેજ (Full Immunization Coverage -FIC) પ્રાપ્ત કર્યું છે, જ્યારે 17 રાજ્યોએ 90%થી વધુ FIC પ્રાપ્ત કર્યું છે.
- મિશન ઈન્દ્રધનુષ (MI) પહેલ, યુનિવર્સલ ઈમ્યુનાઈઝેશન પ્રોગ્રામ (UIP) હેઠળ કાર્યરત છે, જે બાળકો અને સગર્ભા સ્ત્રીઓને રસી આપવા માટે ઓછા રોગપ્રતિકારક વિસ્તારો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે જેઓ નિયમિત રસીકરણ ચૂકી ગયા છે.
- 2022માં, ઈન્ટેન્સિફાઈડ મિશન ઈન્દ્રધનુષ (IMI) 4.0 સમગ્ર ભારતમાં 416 ઉચ્ચ-અગ્રતા ધરાવતા જિલ્લાઓમાં અમલમાં મૂકવામાં આવ્યું હતું.

સુસ્વાગતમ પોર્ટલ

- ♦ તાજેતરમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે 'સુસ્વાગતમ' પોર્ટલ રજૂ કર્યું છે, જે એક ઓનલાઈન પ્લેટફોર્મ છે જે સર્વોચ્ચ અદાલતમાં દાખલ થવા માટે ઈ-પાસ જારી કરવાની સુવિધા આપે છે.

પોર્ટલ વિશે

- 'સુસ્વગતમ' એ એક વપરાશકર્તા-મૈત્રીપૂર્ણ વેબ એપ્લિકેશન છે જે એડવોકેટ્સ, મુલાકાતીઓ અને ઇન્ટર્ન્સને ઓનલાઇન નોંધણી કરવા અને કોર્ટની સુનાવણીમાં હાજરી આપવા અને વકીલો સાથે મીટિંગ સહિતના વિવિધ હેતુઓ માટે ઈ-પાસની વિનંતી કરવા સક્ષમ બનાવે છે.

પ્રધાનમંત્રી ભારતીય જન ઔષધિ કેન્દ્રો

- તાજેતરની એક જાહેરાત મુજબ રેલવે મંત્રાલય દેશભરના રેલવે સ્ટેશનો પર પ્રધાનમંત્રી ભારતીય જનઔષધિ કેન્દ્રોની સ્થાપના કરશે.

પ્રધાનમંત્રી ભારતીય જન ઔષધિ કેન્દ્રો વિશે

- તેની સ્થાપના પ્રધાનમંત્રી ભારતીય જન ઔષધિ પરિયોજના હેઠળ કરવામાં આવી છે, જે નવેમ્બર 2008માં રસાયણ અને ખાતર મંત્રાલયના ફાર્માસ્યુટિકલ્સ વિભાગ દ્વારા શરૂ કરવામાં આવી હતી.

જન ઔષધિ કેન્દ્ર કોણ ખોલી શકે છે?

- રાજ્ય સરકારો અથવા કોઈપણ સંસ્થા / પ્રતિષ્ઠિત NGOs / ટ્રસ્ટ / ખાનગી હોસ્પિટલો / ચેરિટેબલ સંસ્થાઓ / ડોક્ટરો / બેરોજગાર ફાર્માસિસ્ટ / વ્યક્તિગત ઉધોગસાહસિકો નવા જન ઔષધિ કેન્દ્ર માટે અરજી કરવા પાત્ર છે.
- અરજદારોએ તેમના સૂચિત સ્ટોરમાં ફાર્માસિસ્ટ તરીકે એક B ફાર્મા / D ફાર્મા ડિગ્રી ધારકને નોકરી આપવી પડશે.

પ્રધાન મંત્રી ઉચ્ચતર શિક્ષા અભિયાન

- પ્રધાનમંત્રી ઉચ્ચતર શિક્ષા અભિયાન (PM-USHA)ના અમલીકરણને ફરજિયાત બનાવનાર મહત્વપૂર્ણ સમજૂતી કરાર (MoU) પર 14 રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો એ હજુ સુધી કેન્દ્રીય શિક્ષણ મંત્રાલય સાથે હસ્તાક્ષર કર્યા નથી, જેથી તેમને કેન્દ્ર તરફથી આ યોજના હેઠળ ભંડોળ પ્રાપ્ત થશે નહીં.

પ્રધાનમંત્રી ઉચ્ચતર શિક્ષા અભિયાન વિશે

- રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિના પ્રકાશમાં, રાષ્ટ્રીય ઉચ્ચતર શિક્ષા અભિયાન (RUSA) યોજનાને પ્રધાનમંત્રી ઉચ્ચતર શિક્ષા અભિયાન (PM-USHA) તરીકે શરૂ કરવામાં આવી છે.
- તે રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોની સરકારી અને સરકારી સહાયિત સંસ્થાઓને આવરી લે છે.
- તે કેન્દ્રિય પ્રાયોજિત યોજના (CSS) છે.

PM-USHA નીચેના પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે

- **સમાનતા, પહોંચ અને સમાવેશ:**
- આ યોજના વંચિત જૂથોને પર્યાપ્ત તકો પૂરી પાડીને ઇક્વિટી પહેલ અને લિંગ સમાવેશ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે, અને તે ઉચ્ચ શિક્ષણમાં મહિલાઓ, લઘુમતીઓ, ST/SC/OBC અને ખાસ કરીને વિકલાંગ લોકોના સમાવેશને પ્રોત્સાહન આપે છે, જે GER વધારવામાં મદદ કરશે.
- **ગુણવત્તાયુક્ત શિક્ષણ અને શીખવાની પ્રક્રિયાઓ વિકસાવવી:**
- તે ભૌતિક અને ડિજિટલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરને અપગ્રેડ કરવા માટે અને સિંગલ-સ્ટ્રીમ ઉચ્ચ શિક્ષણ સંસ્થાઓ (HEIs)ને બહુવિધ પ્રવાહની સંસ્થાઓમાં રૂપાંતરિત કરવા માટે સંસ્થાને સુવિધાઓ પ્રદાન કરશે.
- **બિન-અધિકૃત સંસ્થાઓની માન્યતા અને માન્યતામાં સુધારો:**
- માન્યતા સંસ્થાઓને શિક્ષણમાં ઉચ્ચ ધોરણોને પૂર્ણ કરવા અને જાળવવા દબાણ કરે છે, બદલામાં, લોકોમાં તેમનામાં વિશ્વાસ અને વિશ્વાસ વધે છે અને જવાબદારી વધે છે.
- **ICT-આધારિત ડિજિટલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર:**
- શિક્ષણની વધુ પહોંચ સુનિશ્ચિત કરવા માટે, શિક્ષકો અને વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચે ભાષાના અવરોધને દૂર કરવા, ડિજિટલ લાઈબ્રેરીઓ બનાવવા, ભાષા શિક્ષણને લોકપ્રિય બનાવવા તેમજ ઓપન ડિસ્ટન્સ લર્નિંગ (ODL) કાર્યક્રમોની રજૂઆતમાં ટેક્નોલોજીનું નોંધપાત્ર મહત્વ છે.
- **મલ્ટિડિસિપ્લિનરિટી દ્વારા રોજગારી વધારવી:**
- કારકિર્દી ઘડતરમાં નવીનતા અને વૃદ્ધિને ઉત્પ્રેરક બનાવવા માટે ઉધોગ અને શિક્ષણવિભાગ વચ્ચેનો સહયોગ ચાવીરૂપ છે. PM-USHA HEIને કૌશલ્ય, નવીનતાઓ અને રોજગાર ક્ષમતાને મજબૂત કરવા માટે ઉધોગ અને બજાર સાથે જોડાવા પ્રોત્સાહિત કરશે.

ગ્રાફીન-ઓરોરા પ્રોગ્રામ

- તાજેતરમાં ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને ઈન્ફોર્મેશન ટેક્નોલોજી મંત્રાલય (MeitY)ના સચિવ શ્રી અલ્કેશ કુમાર શર્માએ કેરળના મેકર વિલેજ કોચી ખાતે 'ગ્રાફિન-ઓરોરા પ્રોગ્રામ'નું ઉદ્દઘાટન કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- આ પહેલનો હેતુ કેરળમાં ગ્રાફીન ટેક્નોલોજીના નવીનતા અને વ્યાપારીકરણને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- આ કાર્યક્રમને MeitY, ભારત સરકાર, કેરળ સરકાર અને Carborundum Pvt Limited સહિત ઉધોગ ભાગીદારો દ્વારા સંયુક્ત રીતે ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે. તેનું કુલ બજેટ 94.85 કરોડ રૂપિયા છે.
- I-GEIC, એક બિન-લાભકારી કંપની, સંશોધન અને વ્યાપારીકરણ વચ્ચેના સેતુ તરીકે કામ કરશે, જે સ્ટાર્ટઅપ્સ અને ઉધોગોને ગ્રાફીન ટેક્નોલોજી વિકસાવવા અને સ્કેલ કરવા માટે વ્યાપક સુવિધા પૂરી પાડશે.
- ઉભરતી ગ્રાફીન ટેક્નોલોજી પર ગ્રાફીન-ઓરોરા પ્રોગ્રામનું ધ્યાન ભારતને નવીનતાને પોષીને અને વ્યાપારીકરણને સમર્થન આપીને વિશ્વના નવા સામગ્રી બજારમાં નોંધપાત્ર હાજરી મેળવવામાં મદદ કરશે તેવી અપેક્ષા છે.
- ગ્રાફીન ટેક્નોલૉજી માટે વ્યાપારીકરણ ઇકો-સિસ્ટમની સ્થાપના સંશોધન અને બજાર અપનાવવા વચ્ચેના અંતરને દૂર કરે છે, વિચારોના રૂપાંતરને સક્ષમ ઉત્પાદનોમાં ચલાવે છે.
- આ અભિગમ તકનીકી પ્રગતિ અને આર્થિક વિકાસને વેગ આપે છે.

વિશ્વકર્મા યોજના

- તાજેતરમાં વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ તેમના સ્વતંત્રતા દિવસના સંબોધનમાં 'વિશ્વકર્મા યોજના' રજૂ કરી હતી જે પરંપરાગત કામદારો અને કારીગરોને લાભ આપવા માટે રચાયેલ એક યોજના છે, જેની પ્રારંભિક ફાળવણી રૂ. 13,000 - રૂ. 15,000 કરોડ છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

અગત્યના તથ્યો

- આ પહેલ મુખ્યત્વે ઓબીસી વર્ગના સુવર્ણકાર, લોખંડી, ધોબી, હેરડ્રેસર અને મેસન્સ જેવા વ્યાવસાયિકોને લક્ષ્ય બનાવે છે.
- વિશ્વકર્મા યોજનાનો ઉદ્દેશ્ય પરંપરાગત કામદારો અને કારીગરોને ટેકો આપવાનો છે, જેમાં સુવર્ણકાર, ઇસ્ત્રી, ધોબી, હેરડ્રેસર અને મેસન્સનો સમાવેશ થાય છે, જેની પ્રારંભિક ફાળવણી રૂ. 13,000 – રૂ. 15,000 કરોડ છે.
- આ યોજના વિશ્વકર્મા જયંતિ પર શરૂ કરવામાં આવશે, જે 17 સપ્ટેમ્બરે મનાવવામાં આવશે. વિશ્વકર્મા જયંતિ હિંદુ દેવતા વિશ્વકર્માને સમર્પિત છે, જે દૈવી આર્કિટેક્ટ અને કારીગર છે.

વડાપ્રધાન મોદીએ લાલ કિલ્લા પરથી કરી મોટી જાહેરાતો

- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ લાલ કિલ્લા પરથી દેશને સંબોધન કર્યું ત્યારે તેમણે મહત્વની જાહેરાત કરી હતી.
- PM મોદીએ વિશ્વકર્મા સ્કીમ ઉપરાંત 'લખપતિ દીદી' વિશે પણ જાહેરાત કરી હતી.
- પીએમ મોદીએ માહિતી આપી હતી કે સરકારનું લક્ષ્ય 2 કરોડ લખપતિ દીદીઓ બનાવવાનું છે, આના દ્વારા ગ્રામીણ મહિલાઓને ડ્રોન ચલાવવા અને તેનો ઉપયોગ કરવાની તાલીમ આપવામાં આવશે, તેનો મુખ્ય ઉપયોગ કૃષિ ક્ષેત્રમાં થશે.
- આ સ્કીમ સિવાય પીએમ મોદીએ મધ્યમ વર્ગના લોકો માટે હોમ લોનના વ્યાજમાં થોડી રાહત આપવાની વાત કરી હતી.

G20 ફિલ્મ ઉત્સવ

- તાજેતરમાં G20 ફિલ્મ ઉત્સવ નવી દિલ્હીમાં આયોજિત કરવામાં આવ્યો હતો.
- સત્યજીત રેની ફિલ્મ "પાથેર પાંચાલી"ના સ્ક્રીનિંગ સાથે જી-20 ફિલ્મ ઉત્સવની શરૂઆત થઈ હતી.
- આ ઉત્સવનો હેતુ G20 અને સિનેમા ક્ષેત્રે આમંત્રિત દેશો વચ્ચેની સહયોગી ભાગીદારીની ઉજવણી અને પ્રદર્શન કરવાનો છે.
- આ ઉત્સવનું આયોજન ભારતીય આંતરાષ્ટ્રીય કેન્દ્ર (IIC) અને વિદેશ મંત્રાલયના G20 સચિવાલય દ્વારા કરવામાં આવે છે. કાર્યક્રમનુ ઉદ્દઘાટન પીઢ અભિનેતા વિક્ટર બેનર્જી અને G20 શેરપા અમિતાભ કાંત કરશે.

ભગત બ્રિજ

- ભારતના 77મા સ્વતંત્રતા દિવસ પર, ભારતીય સેનાએ જમ્મુ અને કાશ્મીરના મચ્છલ સેક્ટરમાં નિયંત્રણ રેખા પરના છેલ્લા ગામ, કન્ના ગામમાં "ભગત બ્રિજ"નું ઉદ્દઘાટન કર્યું હતુ.

અગત્યના તથ્યો

- આ 115 ફૂટ લાંબા પુલનું નામ વીર ચક્ર પુરસ્કાર મેળવનાર સ્વર્ગસ્થ મેજર ભગત સિંહની યાદમાં રાખવામાં આવ્યું છે, જેમણે 1965ના યુદ્ધ દરમિયાન સેક્ટરની બહાદુરીપૂર્વક રક્ષા કરી હતી.
- સ્વાતંત્ર્ય સેનાની ભગત સિંહની સ્મૃતિને યાદ કરીને કન્ના ગામને ભગત ગામ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- આ પુલ માત્ર દૂરના ગામડાઓને જોડતો નથી પરંતુ જમ્મુ અને કાશ્મીરના લોકોના કલ્યાણ માટે સેનાની પ્રતિબદ્ધતાનું પણ પ્રતીક છે.
- પડકારજનક હવામાન પરિસ્થિતિઓ હોવા છતાં, ભારતીય સેનાના એન્જિનિયરોએ પુલ બનાવવા માટે બે મહિના સુધી અથાક મહેનત કરી.
- આ પુલ સરહદોની રક્ષા અને સ્થાનિક સમુદાયોના કલ્યાણમાં યોગદાન આપવા માટે ભારતીય સેનાના સમર્પણનું પ્રતીક છે. તે જમ્મુ અને કાશ્મીરના લોકો સાથે મજબૂત સંબંધોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે સેનાના પ્રયત્નોને દર્શાવે છે.
- આ પુલ સ્થાનિક લોકો માટે શિક્ષણ અને આરોગ્ય સંભાળની પહોંચમાં નોંધપાત્ર સુધારો કરે છે. તે બાળકોને વધુ સરળતાથી શાળામાં જવા માટે સક્ષમ બનાવે છે અને બીમાર અને વૃદ્ધોને આરોગ્યસંભાળ સુવિધાઓમાં ઝડપથી પહોંચવામાં સુવિધા આપે છે.

મહત્વ

- આ પુલ ખૂબ જ મહત્વ ધરાવે છે કારણ કે તે દૂરના કન્ના ગામને બાકીના પ્રદેશ સાથે જોડે છે.
- તે વાહન ચલાવી શકાય તેવા રસ્તાઓ અને મચ્છલ નાલા પર પુલના અભાવને કારણે ઉદ્દભવતા મુદ્દાઓને સંબોધિત કરે છે, જે સ્થાનિકોને શિક્ષણ, આરોગ્યસંભાળ સુવિધાઓ અને પર્યટનની તકો માટે બહેતર પ્રવેશ પ્રદાન કરે છે.

'SAMUDRA' મોબાઈલ એપ

- તાજેતરમાં પૃથ્વી વિજ્ઞાન મંત્રાલયના એક વિભાગ ઇન્ડિયન નેશનલ સેન્ટર ફોર ઓશન ઇન્ફોર્મેશન સર્વિસીસ (INCOIS) એ 'SAMUDRA' – Smart Access to Marine Users for Ocean Data Resources and Advisories નામની નવી મોબાઇલ એપ્લિકેશન પ્રસ્તુત કરી છે.

વિશેષતા

- આ એપ સમુદ્ર-સંબંધિત વ્યાપક માહિતી પ્રદાન કરે છે, જેનાથી નાવિક અને માછીમારી સમુદાયને ફાયદો થાય છે.
- તે ત્સુનામી, તોફાન, ઊંચા મોજાં અને સ્વેલ સર્જ એલર્ટ જેવી દરિયાઇ આફતો પર રીઅલ-ટાઇમ અપડેટ્સ અને જટિલ ચેતવણીઓ પ્રદાન કરે છે.
- તે જટિલ સમુદ્રી ઘટનાને સમજાવવા માટે ઇન્ટરેક્ટિવ નકશા, ચાર્ટ અને એનિમેશન દર્શાવે છે.

લાભ

- એપ્લિકેશન માછીમારો માટે ખાસ કરીને મૂલ્યવાન છે કારણ કે તે સંભવિત ફિશિંગ ઝોન (PFZ) સલાહ આપે છે, જે તેમને સંભવિત માછલી એકત્રીકરણ સ્થાનો પર માર્ગદર્શન આપે છે.
- એપ્લિકેશન ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ, નેવી અને શિપિંગ ઉદ્યોગો જેવી વિવિધ જાહેર અને ખાનગી સંસ્થાઓને પણ સેવા આપે છે.
- આ એપ્લિકેશન INCOISના સમુદ્ર ડેટા અને સલાહકારી સેવાઓ સાથે રાષ્ટ્રને સેવા આપવાના મિશન સાથે સંરેખિત છે, જે ટકાઉ સમુદ્ર પ્રવૃત્તિઓ અને બ્લુ ઇકોનોમીમાં યોગદાન આપે છે.

'PM-eBus Seva' યોજના

- તાજેતરમાં યુનિયન કેબિનેટે સિટી બસના સંચાલનમાં વધારો કરવા માટે 'PM-eBus Seva' યોજનાને મંજૂરી આપી હતી.

'PM-eBus સેવા' યોજના વિશે

- PM-eBus સેવા યોજના હેઠળ, દેશના તમામ શહેરોમાં 10,000 ઈ-બસ તૈનાત કરવામાં આવશે.
- **સંચાલન માટે ટેકો:**
- આ યોજના હેઠળ, શહેરની બસનું સંચાલન પબ્લિક પ્રાઈવેટ પાર્ટનરશિપ (PPP) મોડલ પર કરવામાં આવશે.
- આ યોજના 10 વર્ષ માટે બસ સંચાલનને ટેકો આપશે.
- રાજ્યો/શહેરો બસ સેવાઓ ચલાવવા અને બસ ઓપરેટરોને ચૂકવણી કરવા માટે જવાબદાર રહેશે.
- કેન્દ્ર સરકાર સૂચિત યોજનામાં નિર્દિષ્ટ હદ સુધી સબસિડી આપીને આ બસ કામગીરીને સમર્થન આપશે.
- **ભંડોળ:**
- તેને કુલ રૂ. 57,613 કરોડનું ભંડોળ ફાળવવામાં આવ્યું છે.
- આ નાણાકીય જોગવાઈમાંથી કેન્દ્ર સરકાર રૂ. 20,000 કરોડનું યોગદાન આપશે, જ્યારે બાકીનો હિસ્સો રાજ્ય સરકારો દ્વારા આવરી લેવામાં આવશે.
- **કવરેજ:** આ યોજના 3 લાખ અને તેથી વધુ વસ્તી ધરાવતા શહેરોને આવરી લેશે અને સંગઠિત બસ સેવાઓ ન ધરાવતાં શહેરોને પ્રાથમિકતા આપવામાં આવશે.

'ફ્લડવોચ' એપ્લિકેશન

- ભારતના સેન્ટ્રલ વોટર કમિશને 'ફ્લડવોચ' એપ રજૂ કરી છે, જે એક દિવસ અગાઉથી પૂરની આગાહી કરવા અને દેશભરના વિવિધ માપન સ્ટેશનો પર પૂરના જોખમ માટે સાત દિવસની એડવાઇઝરી પૂરી પાડવા માટે ડિઝાઇન કરવામાં આવી છે.
- **એપ ભારતનો નકશો દર્શાવે છે જેમાં રંગ-કોડેડ વર્તુળો પૂરના જોખમના સ્તરનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે:**
- સામાન્ય માટે લીલો
- સામાન્ય કરતાં વધુ માટે પીળો
- ગંભીર માટે નારંગી
- આત્યંતિક માટે લાલ
- એપ્લિકેશન રાજ્ય મુજબ/બેઝિન-વ્યાપી પૂરની આગાહી 24 કલાક સુધી અથવા પૂરની સલાહ, સાત દિવસ સુધી પૂરી પાડે છે, જે ચોક્કસ સ્ટેશનો પસંદ કરીને ઍક્સેસ કરી શકાય છે.
- વર્તુળ પર ક્લિક કરવાથી વર્તમાન જળ સ્તર, ઐતિહાસિક સર્વોચ્ચ સ્તર, ભયનું સ્તર અને ચેતવણીઓ લેખિત અને ઓડિયો બંને સ્વરૂપમાં મળે છે. એપ્લિકેશન સચોટ અને સમયસર પૂરની આગાહીઓ પહોંચાડવા માટે સેટેલાઇટ ડેટા વિશ્લેષણ, ગાણિતિક મોડેલિંગ અને રીઅલ-ટાઇમ મોનિટરિંગનો ઉપયોગ કરે છે.

ભારતની પ્રથમ 3D પ્રિન્ટેડ પોસ્ટ ઓફિસ

- માહિતી અને ટેકનોલોજી મંત્રી અશ્વિની વૈષ્ણવે આજે બેંગલુરુમાં ભારતની પ્રથમ 3D પ્રિન્ટેડ પોસ્ટ ઓફિસનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.
- બેંગલુરુ પોસ્ટ ઓફિસમાં IIT મદ્રાસ અને L&Tની ટેકનિકલ જાણકારી સાથે 3D પ્રિન્ટિંગ ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે જે પર્યાવરણને અનૂકુળ છે.

ભારતનો પ્રથમ વિલેજ એટલાસ

- તાજેતરમાં ગોવાના મુખ્યમંત્રી પ્રમોદ સાવંતે માયેમ ગામ પર કેન્દ્રિત ભારતના પ્રથમ વિલેજ એટલાસનું અનાવરણ કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- ભારતના સમૃદ્ધ સામાજિક-સાંસ્કૃતિક વારસાની જાળવણી અને ઉજવણી તરફના એક મહત્વપૂર્ણ પગલામાં, ગોવાના મુખ્ય પ્રધાન પ્રમોદ સાવંતે એક અગત્યની પહેલ- માયેમ ગામના જૈવવિવિધતા એટલાસનું અનાવરણ કર્યું હતું.
- આ અભૂતપૂર્વ એટલાસ એક વ્યાપક સામાજિક-સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ પ્રદાન કરે છે જે 12મી સદીનો છે, જે તેને ઐતિહાસિક અને પર્યાવરણીય જ્ઞાનનો નોંધપાત્ર ભંડાર બનાવે છે.

માયેમની ઐતિહાસિક અને ઇકોલોજીકલ ટેપેસ્ટ્રીમાં એક ઝલક

- માયેમ ગામની જૈવવિવિધતા એટલાસ, જે ભારતના પ્રારંભિક ગામ એટલાસ તરીકે ઓળખાય છે, તે સમયાંતરે માયેમ ગામની મનમોહક સફરની એક રોશનીપૂર્ણ સમજ પૂરી પાડે છે.
- તે ગામની નમ્ર ઉત્પત્તિથી લઈને તેના પરિવર્તનના લક્ષ્યો સુધી, એટલાસ માયેમના ઉત્ક્રાંતિના સારને સમાવે છે.
- ગોવામાં માયેમ ગામ જૈવવિવિધતાના અધોગતિના મુશ્કેલીભર્યા પડકારનો સામનો કરી રહ્યું છે, જ્યાં તેના નાજુક ઇકોસિસ્ટમ સંતુલનની ધીમે ધીમે અસ્થિરતાએ નોંધપાત્ર અસ્વસ્થતા ઊભી કરી છે.
- જીવનની જટિલ પરસ્પર નિર્ભરતા કે જે પેઢીઓથી માયેમ ગામમાં સમૃદ્ધ છે તે હવે પરિબળોના સંકલનને કારણે જોખમમાં છે.
- માનવ હસ્તક્ષેપ, શહેરી વિસ્તરણ, અને જમીનના ઉપયોગની પદ્ધતિમાં ફેરફાર એ ઇકોસિસ્ટમ્સ પર અયોગ્ય તાણ લાદી રહ્યા છે જે એક સમયે સુમેળમાં સહઅસ્તિત્વ ધરાવતા હતા, અત્યારે તે તેની સંવેદનશીલ સ્થિતિમાં પરિણમ્યા છે.

CPGRAMS

- તાજેતરમાં, વહીવટી સુધારણા અને જાહેર ફરિયાદ વિભાગ (DARPG) એ જુલાઈ, 2023 માટે રાજ્યો માટે કેન્દ્રિય જાહેર ફરિયાદ નિવારણ અને મોનિટરિંગ સિસ્ટમ (CPGRAMS) 12મો માસિક અહેવાલ બહાર પાડ્યો છે.

મહત્ત્વપૂર્ણ માહિતી

- DARPG એ AI આધારિત ભાષા ટૂલ ભાષીનીને CPGRAMS પોર્ટલ સાથે સંકલિત કર્યું છે.
- આ એકીકરણ ફરિયાદ નિવારણ અધિકારીઓ (GROs)ને પ્રાદેશિક ભાષાની ફરિયાદોને અંગ્રેજીમાં અનુવાદિત કરવામાં મદદ કરશે.
- નાગરિક અને સંબંધિત અધિકારીઓ વચ્ચે વધુ સારી સમજણ અને સંચાર સુનિશ્ચિત કરીને ફરિયાદકર્તાઓ પાસે અંગ્રેજી અને અનુવાદિત મૂળ ભાષા બંનેમાં અંતિમ જવાબ જોવાનો વિકલ્પ હશે.

CPGRAMS વિશે મુખ્ય તથ્યો

- સેન્ટ્રલાઈઝ્ડ પબ્લિક ગ્રીવન્સ રિડ્રેસ એન્ડ મોનિટરિંગ સિસ્ટમ (CPGRAMS) એ એક ઓનલાઈન પ્લેટફોર્મ છે જે નાગરિકોને સેવા વિતરણ સંબંધિત કોઈપણ વિષય પર જાહેર સત્તાવાળાઓને તેમની ફરિયાદો નોંધાવવા માટે 24x7 ઉપલબ્ધ છે.

- તે એક જ પોર્ટલ છે જે ભારત સરકાર અને રાજ્યોના તમામ મંત્રાલયો/વિભાગો સાથે જોડાયેલ છે.
- દરેક મંત્રાલય અને રાજ્યો પાસે આ સિસ્ટમની ભૂમિકા આધારિત ઍક્સેસ છે.
- CPGRAMS Google Play Store અને UMANG સાથે સંકલિત મોબાઇલ એપ્લિકેશન દ્વારા ડાઉનલોડ કરી શકાય તેવી સ્ટેન્ડઅલોન મોબાઇલ એપ્લિકેશન દ્વારા પણ નાગરિકો માટે સુલભ છે.
- CPGRAMSમાં દાખલ કરાયેલી ફરિયાદની સ્થિતિ ફરિયાદીની નોંધણી સમયે પ્રદાન કરવામાં આવેલ અનન્ય નોંધણી ID વડે ટ્રેક કરી શકાય છે.
- CPGRAMS નાગરિકોને અપીલની સુવિધા પણ પૂરી પાડે છે જો તેઓ ફરિયાદ અધિકારીના નિરાકરણથી સંતુષ્ટ ન હોય.

ઈન્દિરા ગાંધી મેમોરિયલ ટ્યૂલિપ ગાર્ડન

- શ્રીનગરના ઈન્દિરા ગાંધી મેમોરિયલ ટ્યૂલિપ ગાર્ડન એ એશિયાના સૌથી મોટા ઉદ્યાન તરીકે તાજેતરમાં વર્લ્ડ બુક ઓફ રેકોર્ડ્સ (લંડન)માં પ્રવેશ કર્યો છે.

ઈન્દિરા ગાંધી મેમોરિયલ ટ્યૂલિપ ગાર્ડન વિશે

- ઇન્દિરા ગાંધી મેમોરિયલ ટ્યૂલિપ ગાર્ડન, (અગાઉનું મોડેલ ફ્લોરીકલ્ચર સેન્ટર) શ્રીનગર, જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં સ્થિત એક ટ્યૂલિપ ગાર્ડન છે.
- તે એશિયાનો સૌથી મોટું ટ્યૂલિપ ગાર્ડન છે, જે લગભગ 30 હેક્ટર વિસ્તારમાં ફેલાયેલું છે.
- તે દાલ સરોવરની ઝાંખી સાથે ઝબરવાન રેંજની તળેટી પર આવેલું છે.
- આ ગાર્ડન 2007માં કાશ્મીર ખીણમાં ફ્લોરીકલ્ચર અને પર્યટનને વેગ આપવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે ખોલવામાં આવ્યું હતું.
- આ ગાર્ડન ઢોળાવવાળી જમીન પર સાત ટેરેસ ધરાવતી ટેરેસ ફેશનમાં બાંધવામાં આવ્યું છે.
- ગાર્ડનમાં લગભગ 48 જાતના ટ્યૂલિપ ફૂલો છે. બગીચામાં ડેફોડિલ્સ, હાયસિન્થ્સ, ગુલાબ, નાર્સિસસ અને અન્ય સુશોભન છોડ સહિત અનેક પ્રકારના અન્ય ફૂલો પણ છે.

ટ્યૂલિપ ઉત્સવ

- તે વાર્ષિક ઉજવણી છે જેનો ઉદ્દેશ્ય જમ્મુ અને કાશ્મીર સરકાર દ્વારા પ્રવાસન પ્રયાસોના ભાગરૂપે બગીચામાં ફૂલોની શ્રેણીને પ્રદર્શિત કરવાનો છે.
- કાશ્મીર ખીણમાં વસંતઋતુની શરૂઆત દરમિયાન તેનું આયોજન કરવામાં આવે છે.

ભારત ન્યૂ કાર એસેસમેન્ટ પ્રોગ્રામ (ભારત NCAP)

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય માર્ગ પરિવહન અને ધોરીમાર્ગ મંત્રીએ ભારત ન્યૂ કાર એસેસમેન્ટ પ્રોગ્રામ (ભારત NCAP)ની શરૂઆત કરી હતી.
- આ પહેલ ભારતમાં 3.5 ટન સુધીના વજનના મોટર વાહનોના સલામતી ધોરણોને ઉન્નત કરીને માર્ગ સલામતી વધારવાની દિશામાં એક મહત્વપૂર્ણ પગલું છે.
- આ પ્રોગ્રામનો ઉદ્દેશ ગ્રાહકોને બજારમાં ઉપલબ્ધ વિવિધ મોટર વાહનોની ક્રેશ સેફ્ટીની સરખામણી કરવા માટેનું સાધન પ્રદાન કરવાનો છે.
- ઓટોમોટિવ ઇન્ડસ્ટ્રી સ્ટાન્ડર્ડ (AIS) 197 અનુસાર ઉત્પાદકો સ્વેચ્છાએ તેમની કારને પરીક્ષણ માટે સબમિટ કરી શકે છે.
- પરીક્ષણ પરિણામોના આધારે, વાહનોને એડલ્ટ ઓક્યુપન્ટ્સ (AOP) અને ચાઈલ્ડ ઓક્યુપન્ટ્સ (COP) સુરક્ષા બંને માટે સ્ટાર રેટિંગ્સ સોંપવામાં આવશે.
- આ પ્રોગ્રામથી સલામત કારની માંગ વધવાની અપેક્ષા છે, જે ઉત્પાદકોને ગ્રાહક સુરક્ષા પસંદગીઓને પૂરી કરવા દબાણ કરશે.

મેરા બિલ મેરા અધિકાર યોજના

- તાજેતરમાં કેન્દ્ર સરકારે 'મેરા બિલ મેરા અધિકાર' યોજનાને લોન્ચ કરવાની જાહેરાત કરી છે.

મેરા બિલ મેરા અધિકાર યોજના વિશે

- તે ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (GST) ઇન્વોઇસ ઇન્સેન્ટિવ પ્રોગ્રામ છે જે ઇન્વૉઇસ અપલોડ કરવા માટે રોકડ પ્રોત્સાહન પ્રદાન કરે છે.
- તે શરૂઆતમાં આસામ, ગુજરાત અને હરિયાણ રાજ્યોમાં તેમજ પુડુચેરી, દમણ અને દીવ તથા દાદરા અને નગર હવેલી કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં રજૂ કરવામાં આવશે.
- **ઉદ્દેશ્ય:** ગ્રાહકો જ્યારે પણ ખરીદી કરે ત્યારે તેમને બિલની મેળવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવા.

યોજના કેવી રીતે કામ કરે છે?

- GST-રજિસ્ટર્ડ વેચાણકર્તા દ્વારા ગ્રાહકોને જારી કરાયેલા તમામ ઇન્વૉઇસ આ યોજના માટે પાત્ર હશે.
- લોટનો માસિક અને ત્રિમાસિક ડ્રો કરવામાં આવશે, અને વિજેતાઓ રૂ. 10,000થી શરૂ કરીને રૂ. 1 કરોડ સુધીના રોકડ પુરસ્કાર ઇનામો માટે પાત્ર બનશે.
- લકી ડ્રો માટે ધ્યાનમાં લેવામાં આવતા ઇનવોઇસ માટે લઘુત્તમ ખરીદ મૂલ્ય 200 રૂપિયા છે, અને વ્યક્તિઓ એક મહિનામાં વધુમાં વધુ 25 ઇન્વોઇસ અપલોડ કરી શકે છે.
- 'મેરા બિલ મેરા અધિકાર' મોબાઈલ એપને iOS અને Android બંને પ્લેટફોર્મ પર ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવશે.
- એપ પર અપલોડ કરવામાં આવેલ ઈન્વોઈસમાં વિક્રેતાનો GSTIN, ઈન્વોઈસ નંબર, ચૂકવેલ રકમ અને ટેક્સની રકમ હોવી જોઈએ.

પ્રથમ ABDM માઇક્રોસાઇટ

- તાજેતરમાં નેશનલ હેલ્થ ઓથોરિટી (NHA) એ સમગ્ર ભારતમાં ડિજિટલ આરોગ્ય સેવાઓને અપનાવવાની પ્રક્રિયાને વેગ આપવા માટે ABDM માઇક્રોસાઇટ પ્રોજેક્ટ રજૂ કર્યો છે.
- મિઝોરમ એ ABDM માઇક્રોસાઇટનું સંચાલન કરનાર પ્રથમ રાજ્ય છે, જે સુનિશ્ચિત કરે છે કે ખાનગી ક્લિનિક્સ, નાની હોસ્પિટલો અને લેબ સહિતની આરોગ્યસંભાળ સુવિધાઓ ABDM-સક્ષમ બને અને દર્દીઓને ડિજિટલ આરોગ્ય સેવાઓ પ્રદાન કરે.

- મિઝોરમના પ્રયાસોએ આઈઝોલને ભારતમાં પ્રથમ ABDM માઈક્રોસાઈટ બનાવી છે, જે અન્ય રાજ્યો માટે એક ઉદાહરણ સ્થાપિત કરે છે.
- ABDM માઇક્રોસાઇટ્સ એ ચોક્કસ ભૌગોલિક વિસ્તારો છે જ્યાં નાના અને મધ્યમ કદના ખાનગી આરોગ્યસંભાળ પ્રદાતાઓને ઓનબોર્ડ કરવા માટે પ્રયત્નો કેન્દ્રિત છે. આ માઇક્રોસાઇટ્સનું સંચાલન મુખ્યત્વે ABDMના રાજ્ય મિશન ડિરેક્ટર્સ દ્વારા કરવામાં આવે છે, જેમાં NHA નાણાકીય સંસાધનો અને માર્ગદર્શન પૂરું પાડે છે .
- મિઝોરમ ઉપરાંત, આંધ્ર પ્રદેશ, મધ્ય પ્રદેશ, ઉત્તર પ્રદેશ, મહારાષ્ટ્ર અને છત્તીસગઢ જેવા રાજ્યોએ પણ ABDM માઇક્રોસાઇટ્સના અમલીકરણમાં પ્રગતિ કરી છે.

PM મોદી દ્વારા ISROમાં ત્રણ મોટા એલાન

- **તાજેતરમાં ચંદ્રયાન-3ની સફળતા બાદ PM મોદીએ ISRO ખાતે ત્રણ મોટા એલાન:**

  1. ચંદ્રયાન-3 ચંદ્રની જે જગ્યા પર ઉતર્યું તેનું નામ 'શિવ-શક્તિ પોઈન્ટ'
  2. ચંદ્રયાન-2 એ ચંદ્ર પર પોતાના પદ ચિહ્ન છોડ્યા, તે જગ્યાનું નામ હવે 'તિરંગા'
  3. ચંદ્રયાન-3 જે દિવસે સફળ થયું તે દિવસ હવે નેશનલ સ્પેસ ડે તરીકે દર વર્ષે ઉજવાશે

- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી બેંગલુરુમાં ઈસરોના હેડક્વાર્ટર પહોંચ્યા અને અહીં ચંદ્રયાન-3ના વૈજ્ઞાનિકોને મળ્યા.
- દરમિયાન ઈસરોના વૈજ્ઞાનિકોને સંબોધતી વખતે PM મોદી પણ ભાવુક થઈ ગયા હતા. તેમણે કહ્યું કે આજે તમારી વચ્ચે રહીને ઘણો આનંદ થયો છે. આજે મારું શરીર અને મન ખુશીઓથી ભરાઈ ગયા છે.
- હું શક્ય તેટલી વહેલી તકે તમને જોવા માંગતો હતો. હું તમને બધાને સલામ કરવા માંગુ છું.
- PM મોદીએ કહ્યું કે, જ્યાં ચંદ્રયાન-3નું મૂન લેન્ડર લેન્ડ થયું તે 'શિવ શક્તિ' બિંદુ તરીકે ઓળખાશે. જ્યાં ચંદ્રયાન-2 તેના પગની છાપ છોડી તેને 'તિરંગા' તરીકે ઓળખવામાં આવશે.
- 23 ઓગસ્ટે જ્યારે ભારતે ચંદ્ર પર ત્રિરંગો લહેરાવ્યો હતો, ત્યારે ભારત તે દિવસને રાષ્ટ્રીય અવકાશ દિવસ (નેશનલ સ્પેસ ડે) તરીકે ઉજવશે. આ દિવસ આપણને હંમેશા પ્રેરણા આપતો રહેશે.

"સ્ટેટ ઓફ ઈન્ડિયાઝ બર્ડ્સ, 2023" રિપોર્ટ

- તાજેતરમાં બહાર પાડવામાં આવેલ "સ્ટેટ ઑફ ઈન્ડિયાઝ બર્ડ્સ, 2023" રિપોર્ટ દેશભરમાં મોટાભાગની પક્ષીઓની પ્રજાતિઓમાં વ્યાપક ઘટાડો દર્શાવે છે, જેમાં કેટલીક હાલમાં ઘટી રહી છે અને અન્ય ભવિષ્યમાં ઘટવાની ધારણા છે.

મુખ્ય તારણો

- રાપ્ટર્સ, સ્થળાંતર કરનારા શોરબર્ડ્સ અને બતકોએ સૌથી નોંધપાત્ર ઘટાડો અનુભવ્યો છે.
- જો કે, ભારતીય મોર, રોક કબૂતર, એશિયન કોએલ અને હાઉસ ક્રો જેવી ઘણી પ્રજાતિઓ વિપુલતા અને વિતરણ બંનેમાં સમૃદ્ધ અને વધી રહી છે.
- આશરે 30,000 પક્ષી નિરીક્ષકોના ડેટા પર આધારિત મૂલ્યાંકન સૂચવે છે કે ઓળખી શકાય તેવા લાંબા ગાળાના વલણો ધરાવતી 338 પ્રજાતિઓમાંથી 60%માં ઘટાડો થયો છે, જ્યારે 36 પ્રજાતિઓમાં વધારો થયો છે.
- વિશિષ્ટ પક્ષીઓની પ્રજાતિઓ, જે ભેજવાળી જમીન અને વરસાદી જંગલો જેવા વિશિષ્ટ નિવાસસ્થાનોમાં વસે છે, તે ઝડપથી ઘટાડાની સ્થિતિનો સામનો કરી રહી છે, જ્યારે વિવિધ વસવાટોને અનુકૂલિત કરવામાં સક્ષમ સામાન્ય પ્રજાતિઓ વધુ સારી રીતે આગળ વધી રહી છે.
- લાંબા અંતરના સ્થળાંતર કરનારા પક્ષીઓ, જેમ કે યુરેશિયા અને આર્કટિકના પક્ષીઓમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો થયો છે, જ્યારે નિવાસી પ્રજાતિઓ વધુ સ્થિર રહ્યા છે.
- પૃષ્ઠવંશી પ્રાણીઓ અને કેરિઓન પર આહારની નિર્ભરતા ધરાવતા પક્ષીઓમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો જોવા મળ્યો છે, સંભવતઃ આ ખાદ્ય સંસાધનોમાં હાજર હાનિકારક પ્રદૂષકોને કારણે.
- અહેવાલમાં પશ્ચિમ ઘાટ અને શ્રીલંકાના જૈવવિવિધતા હોટસ્પોટમાં સ્થાનિક પ્રજાતિઓના ઘટાડા પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે.

અહેવાલમાં દર્શાવેલ ભારતમાં પક્ષીજીવન માટેના મુખ્ય જોખમો

- વાતાવરણમા ફેરફાર
- શહેરીકરણ
- મોનોકલ્ચર્સ
- એનર્જી ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર

પ્રોજેક્ટ 'એમ્બર'

- કૌશલ્ય વિકાસ અને ઉદ્યોગ સાહસિકતા મંત્રાલય (MSDE), જનરેશન ઇન્ડિયા ફાઉન્ડેશન (GIF) અને Amazon Web Services India Private Limited (AWS India) સાથે ભાગીદારીમાં, 1,500 શીખનારાઓને ક્લાઉડ કૌશલ્ય તાલીમ આપવા માટે AMBER પ્રોજેક્ટ અમલમાં મૂકી રહ્યું છે.

પ્રોજેક્ટ 'એમ્બર' વિશે

- પ્રોજેક્ટ એમ્બર (Accelerated Mission for Better Employment and Retention) એ કૌશલ્ય વિકાસ અને સાહસિકતા મંત્રાલય (MSDE)ના નેજા હેઠળ નેશનલ સ્કિલ ડેવલપમેન્ટ કોર્પોરેશન (NSDC) અને જનરેશન ઇન્ડિયા ફાઉન્ડેશન (GIF)ની સંયુક્ત પહેલ છે.
- આ પ્રોજેક્ટ MSDE (સંકલ્પ કાર્યક્રમ હેઠળ) અને ખાનગી પરોપકારી દ્વારા સહ-ભંડોળ છે અને 30,000 યુવાનોને તાલીમ આપવાનું લક્ષ્ય ધરાવે છે, જેમાંથી 50% મહિલા તાલીમાર્થીઓ હશે.
- આ તાલીમ કોવિડ પછીની સ્થિતિસ્થાપક નોકરીની ભૂમિકાઓમાં, બે વર્ષના સમયગાળામાં હાથ ધરવામાં આવશે.
- જનરેશનની સર્વગ્રાહી 7-પગલાની કૌશલ્ય પદ્ધતિનો ઉપયોગ ઉચ્ચ ગુણવત્તાની કૌશલ્ય, સુધારેલ રોજગાર અને રીટેન્શન પરિણામોને ચલાવવા માટે કરવામાં આવશે.

GREAT યોજના

- ♦ તાજેતરમાં કેન્દ્રીય કાપડ મંત્રાલયે GREAT યોજનાની માર્ગદર્શિકા બહાર પાડી.

GREAT યોજના વિશે

- Grant for Research and Entrepreneurship across Aspiring Innovators in Technical Textiles (GREAT) યોજના વ્યાવસાયિકરણ સહિત ટેકનોલોજી અને ઉત્પાદનોમાં પ્રોટોટાઇપ્સનું સ્થળાંતર કરવા વ્યક્તિઓ અને કંપનીઓને ટેકો આપવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- ♦ **ઉદ્દેશ્ય:** ભારતમાં ટેકનિકલ ટેક્સટાઇલ સ્ટાર્ટઅપ ઇકોસિસ્ટમના વિકાસ માટે ખૂબ જ જરૂરી પ્રોત્સાહન પૂરું પાડવું, ખાસ કરીને બાયો-ડિગ્રેડેબલ અને ટકાઉ કાપડ, ઉચ્ચ-પ્રદર્શન અને વિશેષતા ફાઇબર અને સ્માર્ટ ટેક્સટાઇલ જેવા વિશિષ્ટ પેટા-સેગમેન્ટ્સમાં.
- ♦ **ભંડોળ:**
- આ યોજના હેઠળ, 18 મહિના સુધીના સમયગાળા માટે 50 લાખ રૂપિયા સુધીની ગ્રાન્ટ-ઇન-એઇડ પ્રદાન કરવામાં આવશે.
- ટેક્સટાઇલ મંત્રાલય ઇન્ક્યુબેટર્સને કુલ ગ્રાન્ટ-ઇન-એઇડના 10 ટકા પણ પ્રદાન કરશે.
- ઇન્ક્યુબેટી દ્વારા માત્ર ઓછામાં ઓછા 10 ટકા યોગદાન આપવાનું રહેશે.
- આ બધું IITs, NITs, Textiles Research Associations, અને Centers of Excellence જેવા ઇન્ક્યુબેટર્સ દ્વારા કરવામાં આવી રહ્યું છે.
- ટેક્સટાઇલ મંત્રાલયે 26 સંસ્થાઓને તેમની લેબોરેટરી ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અપગ્રેડ કરવા અને ટેક્નિકલ ટેક્સટાઇલના એપ્લિકેશન ક્ષેત્રોમાં ટ્રેનર્સની તાલીમ આપવા માટે પણ મંજૂરી આપી છે.
- આ યોજના રાષ્ટ્રીય ટેકનિકલ ટેક્સટાઇલ મિશન સાથે અનુરૂપ હશે.

નેશનલ ટેકનિકલ ટેક્સટાઇલ મિશન (NTTM) વિશે

- આ ક્ષેત્રના અસાધારણ વિકાસ દરનો લાભ ઉઠાવીને ભારતમાં ટેકનિકલ કાપડના પ્રવેશ સ્તરને વધારવા માટે તેને લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.
- મિશનનો ઉદ્દેશ્ય ભારતને ટેકનિકલ ટેક્સટાઇલ્સમાં વૈશ્વિક લીડર તરીકે સ્થાન આપવાનો છે.
- મિશનમાં નીચેના ચાર ઘટકોનો સમાવેશ થશે:
- સંશોધન, નવીનતા અને વિકાસ
- પ્રોત્સાહન અને બજાર વિકાસ
- નિકાસ પ્રોત્સાહન
- શિક્ષણ, તાલીમ, કૌશલ્ય વિકાસ
- ♦ **નોડલ મંત્રાલય:** કાપડ મંત્રાલય
- ♦ **અમલીકરણ:** તેને નાણાકીય વર્ષ 2020-21થી શરૂ કરીને નાણાકીય વર્ષ 2023-24 સુધીના ચાર વર્ષના અમલીકરણ સમયગાળા સાથે મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

સ્વમિત્વ યોજના

- ♦ તાજેતરમાં પંચાયતી રાજ મંત્રાલય દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલી SVAMITVA યોજનાને નાગરિક-કેન્દ્રિત સેવાઓ પ્રદાન કરવા માટે ઉભરતી તકનીકોના નવીન ઉપયોગ માટે 'ઇ-ગવર્નન્સ 2023 (ગોલ્ડ)' માટે પ્રતિષ્ઠિત રાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર એનાયત કરવામાં આવ્યો છે.
- ઈ-ગવર્નન્સ (NCeG) પર 26મી નેશનલ કોન્ફરન્સમાં આ એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો.
- આ યોજના ગામડાઓમાં વસતી વિસ્તારોના સર્વેક્ષણ અને મેપિંગ કરવા માટે ડ્રોન અને GIS (ભૌગોલિક માહિતી સિસ્ટમ) જેવી અદ્યતન તકનીકોનો ઉપયોગ કરે છે.
- આનાથી ગ્રામીણ પ્રદેશોમાં મિલકતના માલિકોને અધિકૃત માલિકીના દસ્તાવેજો પ્રાપ્ત થાય છે, જેને પ્રોપર્ટી કાર્ડ્સ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- આ કાર્ડ્સના બહુવિધ લાભો છે, જેમાં મિલકતના માલિકોને તેમની ગ્રામીણ રહેણાંક સંપત્તિનો કોલેટરલ તરીકે ઉપયોગ કરીને બેંક લોન અને અન્ય નાણાકીય તકો મેળવવા સક્ષમ બનાવવાનો સમાવેશ થાય છે.
- ટેક્નોલોજી 5cm ચોકસાઇ સાથે અત્યંત સચોટ નકશા બનાવીને જમીન સંબંધિત વિવાદોને ઉકેલવામાં મદદ કરે છે.
- સહયોગી પ્રયાસમાં પંચાયતી રાજ મંત્રાલય, સર્વે ઓફ ઇન્ડિયા, રાજ્યના મહેસૂલ અને પંચાયતી રાજ વિભાગો અને NIC-GIS સામેલ છે.

નીતિ આયોગ અને UNDPનો ભારતમાં SDGsને વેગ આપવા માટે સહયોગ

- ♦ સસ્ટેઇનેબલ ડેવલપમેન્ટ ગોલ (SDGs) તરફ ભારતની પ્રગતિ પર નજર રાખવા માટે જવાબદાર કેન્દ્રીય થિંક ટેન્ક નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂશન ફોર ટ્રાન્સફોર્મિંગ ઇન્ડિયા (NITI આયોગ) અને યુનાઇટેડ નેશન્સ ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ (UNDP)એ એક મહત્ત્વપૂર્ણ સમજૂતીકરાર (MoU) પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે, જેનો ઉદ્દેશ SDGs હાંસલ કરવાની દિશામાં ભારતની સફરને ઝડપી બનાવવાનો છે.
- આ સહયોગ દેશમાં ટકાઉ અને સર્વસમાવેશક વિકાસ ચલાવવાની પ્રતિબદ્ધતાને રેખાંકિત કરે છે.

આધાર લિંક્ડ બર્થ રજિસ્ટ્રેશન (Aadhaar Linked Birth Registration -ALBR)

- ♦ તાજેતરમાં નાગાલેન્ડ 0થી 5 વર્ષની વયના બાળકો માટે આધાર લિંક્ડ જન્મ નોંધણી દાખલ કરનાર પૂર્વોત્તર ક્ષેત્રમાં પ્રથમ રાજ્ય બન્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- લોન્ચ ઈવેન્ટ દરમિયાન, બે નવજાત શિશુઓની સફળ નોંધણી થઈ હતી.
- આ સિદ્ધિ એ બાંયધરી આપવામાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ દર્શાવે છે કે દરેક બાળક સામાજિક કલ્યાણ સેવાઓને યોગ્ય રીતે ઍક્સેસ કરી શકે છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- આ પહેલનો ઉદ્દેશ્ય જન્મ નોંધણી અને આધાર નોંધણીના નિર્ણાયક તબક્કાઓ દરમિયાન માતા-પિતા અને બાળકો બંને માટે એકંદર પ્રવાસમાં સુધારો કરવાનો છે.
- ALBR દ્વારા આધાર નોંધણીની પ્રક્રિયા જન્મની સાથે સાથે થાય છે, જે તેને નોંધણીની પ્રક્રિયા સાથે સંકલિત કરે છે.
- (ચાઇલ્ડ એનરોલમેન્ટ લાઇટ ક્લાયન્ટ) CELC ઓપરેટર્સની દેખરેખ હેઠળ ટેબ્લેટનો ઉપયોગ કરીને આ નાંધણી પદ્ધતિને સરળ બનાવવામાં આવે છે, જે બાળકની નોંધણી માટે માત્ર રિલેશનશિપ ડોક્યુમેન્ટના પુરાવાની જરૂર પડે છે.
- ALBR સિસ્ટમનો એક સર્વોચ્ચ લાભ એ છે કે શિશુઓને અનન્ય ઓળખ પ્રદાન કરવી.
- આ વિશિષ્ટ ઓળખ માત્ર આવશ્યક સેવાઓ જેમ કે રસીકરણ, સંકલિત બાળ વિકાસ સેવાઓ (ICDS), શિક્ષણ અને વિવિધ સામાજિક કલ્યાણની જોગવાઈઓનું યોગ્ય ટ્રેકિંગ સુનિશ્ચિત કરે છે એટલું જ નહીં પરંતુ માતાપિતા અને સંબંધિત વિભાગો માટે સરળતા અને કાર્યક્ષમતા પણ લાવે છે.
- ALBR સિસ્ટમના સફળ અમલીકરણ અને વિવિધ જિલ્લાઓમાં તેની સુલભતા સુનિશ્ચિત કરવા માટે, અર્થશાસ્ત્ર અને આંકડાકીય નિયામકની કચેરી, નાગાલેન્ડ, જે રાજ્ય માટે જન્મ અને મૃત્યુના રજિસ્ટ્રાર તરીકે પણ કાર્ય કરે છે, તેને UIDAI ઇકોસિસ્ટમમાં એકીકૃત કરવામાં આવ્યું છે.
- આ એકીકરણ ડિરેક્ટોરેટને રજિસ્ટ્રાર કમ એનરોલમેન્ટ એજન્સી તરીકે કામ કરવા સક્ષમ બનાવે છે, જેને ALBR પ્રક્રિયા દ્વારા બાળકોની નોંધણી કરાવવાની જવાબદારી સોંપવામાં આવી છે.
- ALBR પહેલ હવે ગતિમાં છે, આ મહત્વપૂર્ણ પ્રયાસ બાળકોને તેમના પ્રારંભિક વર્ષોમાં લાભ આપવા અને તેમના અધિકારો અને હકની અનુભૂતિમાં યોગદાન આપવા માટે તૈયાર છે, જે રાજ્યના સૌથી યુવા નાગરિકો માટે ઉજ્જવળ ભવિષ્યની ખાતરી કરે છે.

એડોપ્ટ એ હેરિટેજ 2.0 સ્કીમ

- ♦ તાજેતરમાં ભારતીય પુરાતત્વ સર્વેક્ષણે તેની નવીન "એડોપ્ટ એ હેરિટેજ 2.0" યોજનાની શરૂઆત કરવાની જાહેરાત કરી છે.

એડોપ્ટ એ હેરિટેજ 2.0 સ્કીમ વિશે

- તે કોર્પોરેટ હિતધારકોને તેમના CSR ભંડોળનો ઉપયોગ કરીને સ્મારકો પર સુવિધાઓ વધારવા માટે આમંત્રિત કરવા માંગે છે.
- તે 2017માં શરૂ કરાયેલ અગાઉની યોજનાનું સુધારેલું સંસ્કરણ છે. તે પ્રાચીન સ્મારકો અને પુરાતત્વીય સ્થળો અને અવશેષ અધિનિયમ (AMASR એક્ટ), 1958 મુજબ વિવિધ સ્મારકો માટે જરૂરિયાતમાં આવતી સુવિધાઓને સ્પષ્ટપણે વ્યાખ્યાયિત કરે છે.
- રસ ધરાવનાર હિસ્સેદારો ભારતીય heritage.gov.in પર સમર્પિત વેબ પોર્ટલ દ્વારા સ્મારક અથવા વિશિષ્ટ સુવિધાઓ દત્તક લઇ શકશે.
- પોર્ટલ તેમને દત્તક લેવા માટે ઉપલબ્ધ સ્મારકો વિશે વ્યાપક વિગતો પ્રદાન કરશે, જેમાં ગેપ વિશ્લેષણ અને અંદાજિત નાણાકીય જરૂરિયાતોનો સમાવેશ થાય છે.
- પસંદગી માટેની પ્રક્રિયા યોગ્ય ખંત અને વિવિધ હિતધારકો સાથે ચર્ચા કર્યા પછી અને દરેક સ્મારક પર આર્થિક અને વિકાસની તકોનું મૂલ્યાંકન કર્યા પછી હાથ ધરવામાં આવશે.
- પસંદ કરેલ હિસ્સેદારો સ્વચ્છતા, સુલભતા, સલામતી અને જ્ઞાન શ્રેણીઓમાં સુવિધાઓ વિકસાવશે, પ્રદાન કરશે અને જાળવશે. આમ કરવાથી, તેઓને એક જવાબદાર અને હેરિટેજ-ફ્રેન્ડલી એન્ટિટી તરીકે ઓળખવાની તક મળશે.
- નિમણૂકની મુદત શરૂઆતમાં પાંચ વર્ષ માટે હશે, જે આગળ પાંચ વર્ષ સુધી લંબાવવામાં આવી શકે છે.

ભારતીય હેરિટેજ એપ

- તે એક વપરાશકર્તા મૈત્રીપૂર્ણ મોબાઇલ એપ્લિકેશન છે જે હેરિટેજ સ્મારકોનું પ્રદર્શન કરશે.
- એપમાં ફોટોગ્રાફ્સ સાથે સ્મારકોની રાજ્યવાર વિગતો, ઉપલબ્ધ જાહેર સુવિધાઓની યાદી, જીઓ-ટેગ કરેલ સ્થાન અને નાગરિકો માટે પ્રતિસાદ મિકેનિઝમ દર્શાવવામાં આવશે.
- લોંચ તબક્કાવાર રીતે કરવામાં આવશે, જેમાં ટિકિટવાળા સ્મારકો તબક્કા-1માં શરૂ કરવામાં આવશે, ત્યારબાદ બાકીના સ્મારકોને રાખવામાં આવશે.

"એડોપ્ટ એ હેરિટેજ સ્કીમ" વિશે

- તે સંસ્કૃતિ મંત્રાલય અને ભારતીય પુરાતત્વ સર્વેક્ષણના સહયોગથી પ્રવાસન મંત્રાલય દ્વારા શરુ કરવામાં આવેલ પહેલ છે.
- તેને સપ્ટેમ્બર 2017માં વિશ્વ પ્રવાસન દિવસે લોન્ચ કરવામાં આવી હતી.
- તે સરકાર, જાહેર ક્ષેત્રની કંપનીઓ, ખાનગી ક્ષેત્રની કંપનીઓ, તેમજ વ્યક્તિઓ સહિતની સંસ્થાઓને સમગ્ર ભારતમાં પસંદગીના સ્મારકો અને હેરિટેજ અને પ્રવાસી સ્થળો વિકસાવવા આમંત્રણ આપે છે.
- આ પ્રોજેક્ટનો ઉદ્દેશ્ય આ સંસ્થાઓને 'સ્મારક મિત્ર' બનવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે અને આ સ્થળો પર મૂળભૂત અને અદ્યતન પ્રવાસી સુવિધાઓ વિકસાવવા અને અપગ્રેડ કરવાની જવાબદારી ઉપાડવાનો છે.
- કોર્પોરેટ સેક્ટર આ સાઇટની જાળવણી માટે કોર્પોરેટ સામાજિક જવાબદારી (CSR) ફંડનો ઉપયોગ કરે તેવી અપેક્ષા છે.
- બદલામાં, સ્મારક મિત્રને સાઇટના પરિસરમાં અને અતુલ્ય ભારતની વેબસાઇટ પર મર્યાદિત દૃશ્યતા મળશે.

ડીમ્ડ-ટુ-બી-યુનિવર્સિટી તરીકે NCERT

- ♦ તાજેતરમાં શિક્ષણ અને કૌશલ્ય વિકાસ અને સાહસિકતાના કેન્દ્રીય મંત્રીએ જાહેરાત કરી કે નેશનલ કાઉન્સિલ ઓફ એજ્યુકેશનલ રિસર્ચ એન્ડ ટ્રેનિંગ (NCERT)ને ડીમ્ડ-ટુ-બી-યુનિવર્સિટીનો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- સંશોધન યુનિવર્સિટી તરીકેનો આ નવો દરજ્જો NCERTને વૈશ્વિક સહયોગમાં જોડાવા અને વૈશ્વિક શિક્ષણ લેન્ડસ્કેપમાં યોગદાન આપવા માટે પરવાનગી આપશે.
- ♦ **અન્ય દરખાસ્તો:**
- માતૃભાષામાંકન્ટેન્ટવિકસાવવાનુંમહત્વઅનેએનસીઇઆરટીનાં તમામ સાત પ્રાદેશિક કેન્દ્રમાં ઓગમેન્ટેડ રિયાલિટી, વર્ચ્યુઅલ રિયાલિટી અને આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ લેબ સ્થાપિત કરવાની દરખાસ્ત રજૂ કરી હતી.

- ભારતને સંશોધન અને નવીનતાનું વૈશ્વિક હબ બનાવવા માટે આ કેન્દ્રોને વિશ્વભરની નવીનતમ તકનીકોથી સજ્જ કરવું.
- શિક્ષક પ્રશિક્ષણ અભ્યાસક્રમનું માનકીકરણ કરવું અને ઔદ્યોગિક ક્રાંતિ 4.0ના પડકારો માટે બાળકોને તૈયાર કરવા.

ભારત ડ્રોન શક્તિ 2023

- ભારતીય વાયુસેના (IAF) ગાઝિયાબાદના હિંડનમાં IAFના એરબેઝ પર 'ભારત ડ્રોન શક્તિ 2023'નું સહ-યજમાન કરવા માટે ડ્રોન ફેડરેશન ઓફ ઈન્ડિયા સાથે સહયોગ કરી રહી છે.
- આ ઇવેન્ટનો ઉદ્દેશ્ય ભારતીય ડ્રોન ઉદ્યોગની ક્ષમતાઓને પ્રદર્શિત કરવાનો અને વિવિધ ક્ષેત્રોમાં ડ્રોન ટેક્નોલોજીના ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- આ ઇવેન્ટમાં સર્વે ડ્રોન, એગ્રીકલ્ચર ડ્રોન, ફાયર સપ્રેશન ડ્રોન, ટેક્ટિકલ સર્વેલન્સ ડ્રોન, હેવી-લિફ્ટ લોજિસ્ટિક્સ ડ્રોન, લોઇટરિંગ મ્યુનિશન સિસ્ટમ્સ, ડ્રોન સ્વોર્મ્સ અને કાઉન્ટર-ડ્રોન સોલ્યુશન્સ સહિત 50 થી વધુ જીવંત હવાઈ પ્રદર્શનો દર્શાવવામાં આવશે.
- આ ઇવેન્ટ 2030 સુધીમાં વૈશ્વિક ડ્રોન હબ બનવાના ભારતના લક્ષ્ય તરફ એક મહત્વપૂર્ણ પગલા તરીકે સેવા આપે છે, જે સંરક્ષણ અને નાગરિક એપ્લિકેશનો સહિત વિવિધ ક્ષેત્રોમાં ડ્રોન ટેક્નોલોજીમાં દેશની વધતી જતી રુચિને પ્રકાશિત કરે છે.

"ભારત: ધ મધર ઓફ ડેમોક્રેસી" પોર્ટલ

- G20 લીડરશીપ સમિટની પૂર્વસંધ્યાએ, સંસ્કૃતિ મંત્રાલયે મેગા પ્રદર્શનનું એક પોર્ટલ-'ભારત: ધ મધર ઓફ ડેમોક્રસી' લોન્ચ કર્યું.

"ધ મધર ઓફ ડેમોક્રસી" પોર્ટલ વિશે

- આ પોર્ટલ ભારતમાં લોકશાહીના ઇતિહાસ પરની સામગ્રીનું પ્રદર્શન કરે છે, જેમાં સિંધુ-સરસ્વતી સંસ્કૃતિથી શરૂ કરીને 2019 સુધીના 7,000 વર્ષના લોકતાંત્રિક નૈતિકતા દર્શાવવામાં આવે છે.
- તે અંગ્રેજી અને હિન્દી ઉપરાંત જર્મન, ફ્રેન્ચ, સ્પેનિશ, અરબી, પોર્ટુગીઝ, ઇટાલિયન, ટર્કિશ અને રશિયન સહિત 16 ભાષાઓમાં ઉપલબ્ધ છે.
- આ પોર્ટલને સિંધુ-સરસ્વતી સભ્યતા (ઇસા પૂર્વે 6000-2000), મહાજનપદ અને ગણતંત્ર (ઇસા પૂર્વે 7-8), વિજયનગર સામ્રાજ્ય (14-16 સદી) અને મુઘલ સમ્રાટ અકબર શાસન (1556-1605) થી શરૂ કરીને ભારતના બંધારણ (1947) અને આધુનિક ભારતમાં ચૂંટણી (1952) સુધીના પાંચ વિભાગો અને 22 પેટા-વિભાગોમાં વહેંચવામાં આવ્યું છે.
- વેબસાઇટ-- www.motherofdemocracyg20.com- ઇન્દિરા ગાંધી નેશનલ સેન્ટર ફોર ધ આર્ટસ (IGNCA) દ્વારા ક્યુરેટ કરવામાં આવી છે.

વન સન, વન વર્લ્ડ, વન ગ્રીડ (OSOWOG) પહેલ

- તાજેતરમાં નવી દિલ્હીમાં "Transnational Grid Interconnections for One Sun, One World, One Grid (OSOWOG)" પર એક દિવસીય પરિષદ યોજાઇ હતી.

એક સૂર્ય, એક વિશ્વ, એક ગ્રીડ (OSOWOG) પહેલ વિશે

- OSOWOG પહેલ માટેનો વિચાર ભારતના વડા પ્રધાન દ્વારા ઑક્ટોબર 2018માં ઇન્ટરનેશનલ સોલર એલાયન્સ (ISA)ની પ્રથમ એસેમ્બલીમાં રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- આ પહેલનો હેતુ સરહદો પાર ઉર્જા પુરવઠાને જોડવાનો છે.
- **ઉદ્દેશ્ય:** તેનો ઉદ્દેશ્ય વિવિધ પ્રાદેશિક ગ્રીડને એક સામાન્ય ગ્રીડ દ્વારા જોડવાનો છે જેનો ઉપયોગ પુનઃપ્રાપ્ય ઉર્જા શક્તિને સ્થાનાંતરિત કરવા માટે કરવામાં આવશે અને આમ, નવીનીકરણીય ઉર્જા સ્ત્રોતો, ખાસ કરીને સૌર ઉર્જાની સંભાવનાને સાકાર કરવામાં આવશે.
- ઇન્ટરનેશનલ સોલાર એલાયન્સ (ISA) અને વર્લ્ડ બેંક ગ્રૂપની ભાગીદારીમાં ભારત અને યુકેની સરકારો દ્વારા આ પ્રોજેક્ટની આગેવાની કરવામાં આવી રહી છે.
- તે સ્વચ્છ ઉર્જા દ્વારા સંચાલિત વિશ્વ માટે જરૂરી નવા ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરના નિર્માણને વેગ આપવા માટે રાષ્ટ્રીય સરકારો, આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાકીય અને તકનીકી સંસ્થાઓ, ધારાસભ્યો, પાવર સિસ્ટમ ઓપરેટરો અને જ્ઞાની નેતાઓના વૈશ્વિક ગઠબંધનને એકસાથે લાવશે.
- **તે ક્યારે પૂર્ણ થશે?** ISA દ્વારા આગામી કેટલાક વર્ષોમાં ગ્રીડની સ્થાપના કરવામાં આવે તેવી અપેક્ષા છે. એકવાર કાર્યરત થયા પછી, તે વિવિધ દેશોમાં સૌર ઉર્જાનું પરિવહન કરશે.

ઇન્ટરનેશનલ સોલર એલાયન્સ (ISA) શું છે?

- ISA એ એક આંતર- સરકારી સંસ્થા છે જે 2015માં ભારતના વડા પ્રધાન અને ફ્રાન્સના રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા પેરિસમાં આયોજિત સંયુક્ત રાષ્ટ્ર ક્લાયમેટ ચેન્જ કોન્ફરન્સમાં શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- ISA એ સૌર ઉર્જા ટેક્નોલૉજીની વધુ ગોઠવણી માટે ક્રિયા-લક્ષી, સભ્ય-સંચાલિત, સહયોગી પ્લેટફોર્મ છે.

ISA તેની 'Towards 1000' વ્યૂહરચના દ્વારા માર્ગદર્શિત છે, જેનો ઉદ્દેશ્ય છે:

- 2030 સુધીમાં સૌર ઉર્જા ઉકેલોમાં USD 1000 બિલિયનનું રોકાણ એકત્ર કરવું;
- સ્વચ્છ ઉર્જા સોલ્યુશન્સનો ઉપયોગ કરીને 1000 મિલિયન લોકોને ઉર્જાનો વપરાશ પહોંચાડવો;
- 1000 GW સૌર ઉર્જા ક્ષમતા સ્થાપિત કરવી;
- વૈશ્વિક સૌર ઉત્સર્જનને દર વર્ષે 1000 મિલિયન ટન CO_2 સુધી ઘટાડવો;
- **વિઝન:** Let us together make the sun brighter.
- **મિશન :** Every home, no matter how far away, will have a light at home.
- **મુખ્ય મથક:** ભારતમાં ગુરુગ્રામ સ્થિત નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ સોલર એનર્જી (NISE).

માલવિયા મિશન

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય શિક્ષણ અને કૌશલ્ય વિકાસ અને સાહસિકતા મંત્રીએ નવી દિલ્હીના કૌશલ ભવન ખાતે યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશન દ્વારા માલવિયા મિશન-શિક્ષક તાલીમ કાર્યક્રમનો પ્રારંભ કર્યો હતો.

માલવિયા મિશન વિશે

- તે શિક્ષકો માટે અનુરૂપ તાલીમ કાર્યક્રમો પ્રદાન કરવાનો હેતુ ધરાવે છે.
- આ કાર્યક્રમ ઉચ્ચ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ (HEI)માં ફેકલ્ટી સભ્યોની ક્ષમતા નિર્માણ માટે કામ કરશે.
- તે સતત વ્યાવસાયિક વિકાસ સુનિશ્ચિત કરશે અને ભારતભરમાં 111 માલવિયા મિશન કેન્દ્રો દ્વારા HEIના 15 લાખ શિક્ષકોની ક્ષમતા નિર્માણ કરવામાં મદદ કરશે.
- તેનો હેતુ શિક્ષકોની તાલીમની ગુણવત્તા સુધારવા, શિક્ષકોમાં નેતૃત્વ કૌશલ્યનું નિર્માણ અને NEPના લક્ષ્યોને સાકાર કરવામાં મદદ કરવાનો છે.
- શિક્ષકો માટે કારકિર્દીની પ્રગતિના માર્ગો સુનિશ્ચિત કરવા મિશન હેઠળની ક્ષમતા નિર્માણને ક્રેડિટ ફ્રેમવર્ક સાથે મેપ કરવામાં આવશે.
- કાર્યક્રમના મોડ્યુલમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.
- માનવ સંસાધન વિકાસ કેન્દ્રોને સુધારીને મદન મોહન માલવિયા શિક્ષક તાલીમ કેન્દ્રો તરીકે ઓળખવામાં આવશે.

મદન મોહન માલવિયા વિશે

- તેઓ ભારતીય શિક્ષણશાસ્ત્રી, સ્વતંત્રતા સેનાની અને નેતા હતા.
- તેઓ ચાર વખત ભારતીય રાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસના અધ્યક્ષ તરીકે ચૂંટાયા હતા.
- તેમણે 1931માં ગોળમેજી પરિષદમાં હાજરી આપી હતી.
- તેમણે 1906માં હિન્દુ મહાસભાની સ્થાપના કરી હતી.

♦ **શિક્ષણશાસ્ત્રી તરીકે:**

- તેમણે 1916માં વારાણસી ખાતે બનારસ હિન્દુ યુનિવર્સિટી (BHU)ની સ્થાપના કરી, જે BHU એક્ટ, 1915 હેઠળ બનાવવામાં આવી હતી.
- તેઓ 1919-1938 સુધી બનારસ હિન્દુ યુનિવર્સિટીના વાઇસ ચાન્સેલર હતા.

પ્રોજેક્ટ નમન

♦ ભારતીય સેનાએ તાજેતરમાં 'પ્રોજેક્ટ નમન' શરૂ કર્યું છે, જેમાં નિવૃત્ત સૈનિકો અને મૃત્યુ પામેલા જવાનોના સંબંધીઓ માટે સુવિધા અને ફરિયાદ નિવારણ કેન્દ્રોની સ્થાપના કરવામાં આવશે.

પ્રોજેક્ટ નમન વિશે

- આ પ્રોજેક્ટ નિવૃત્ત સૈનિકો અને મૃત્યુ પામેલા કર્મચારીઓના સંબંધીઓ માટે સુવિધા અને ફરિયાદ નિવારણ કેન્દ્રો સ્થાપશે.
- દિલ્હી કેન્ટોનમેન્ટમાં આ પ્રકારનું પ્રથમ કેન્દ્ર સ્થાપિત કરવામાં આવશે.
- 'નમન' એક કોમન સર્વિસ સેન્ટર ધરાવશે, જે નિવૃત્ત સૈનિકો અને તેમના સંબંધીઓને સુવિધા આપશે.
- તે તમામ સરકારી-થી-ગ્રાહક સેવાઓ પ્રદાન કરશે અને નિવૃત્ત સૈનિકો, નજીકના સંબંધીઓ અને આશ્રિતોના SPARSH પોર્ટલ પર પેન્શનરોના ખાતાને અપડેટ કરવાની સુવિધા પણ આપશે.

સ્પર્શ પોર્ટલ શું છે?

- સશસ્ત્ર દળો માટે પેન્શન મંજૂર અને વિતરણની જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા સંરક્ષણ મંત્રાલય દ્વારા તેનો અમલ કરવામાં આવી રહ્યો છે.
- આ પોર્ટલ મારફતે સંરક્ષણ પેન્શનરને તેના પેન્શન ખાતાનો સંપૂર્ણ પારદર્શક દૃષ્ટિકોણ આપવામાં આવશે, જે પેન્શનરનાં પ્રારંભની તારીખથી લઈને પેન્શન બંધ કરવાની તારીખ સુધીના કાર્યક્રમો અને અધિકારોનો સંપૂર્ણ ઇતિહાસ નોંધશે અને તેને જાળવી રાખશે.
- આ સિસ્ટમ ડિફેન્સ એકાઉન્ટ્સ વિભાગ દ્વારા પ્રિન્સિપલ કંટ્રોલર ઓફ ડિફેન્સ એકાઉન્ટ્સ (પેન્શન) દ્વારા સંચાલિત કરવામાં આવશે.

♦ **સિસ્ટમ પેન્શન ચક્રની તમામ પ્રવૃત્તિઓને પૂરી કરશે, એટલે કે:**

- દીક્ષા અને મંજૂરી
- વિતરણ
- પુનરાવર્તન
- સેવા અને ફરિયાદ વિનંતી વ્યવસ્થાપન

નવી UPI સુવિધાઓ

♦ નેશનલ પેમેન્ટ્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઈન્ડિયા (NPCI) એ 100 અબજ માસિક વ્યવહારો હાંસલ કરવાના લક્ષ્ય સાથે યુનિફાઈડ પેમેન્ટ્સ ઈન્ટરફેસ (UPI) માટે નવી સુવિધાઓ રજૂ કરી છે.

- આ ફીચર્સમાં UPI પર ક્રેડિટ લાઇન, 'Hello UPI' તરીકે ઓળખાતું કન્વર્ઝનલ પેમેન્ટ મોડ, BillPay Connect, UPI Tap & Pay અને UPI Lite Xનો સમાવેશ થાય છે.

વિશેષતા

- UPI પરની ક્રેડિટ લાઇન વપરાશકર્તાઓને તેમની UPI-લિંક્ડ એપ્લિકેશન સાથે QR કોડ સ્કેન કરીને, તેમની બેંક પસંદ કરીને, વ્યવહારની રકમ દાખલ કરીને અને ચુકવણી વિકલ્પ તરીકે ક્રેડિટ લાઇન પસંદ કરીને ખરીદી કરવાની મંજૂરી આપે છે.
- 'Hello UPI' એ વાતચીતની ચુકવણી મોડ છે જે બોલાતી ભાષા અને મૌનને સમજી શકે છે, ટેક્સ્ટને સંખ્યાત્મક મૂલ્યોમાં કન્વર્ટ કરી શકે છે અને ટેક્સ્ટ-ટુ-સ્પીચ ક્ષમતાઓ ઑફર કરી શકે છે.
- UPI Lite X સુસંગત ફોન પર નજીકના-ક્ષેત્ર સંચાર (NFC) કાર્યક્ષમતાનો ઉપયોગ કરીને, ઇન્ટરનેટ કનેક્શન વિના પીઅર-ટુ-પીઅર વ્યવહારોને સક્ષમ કરે છે.
- UPI ટૅપ એન્ડ પેમાં વપરાશકર્તાના QR કોડ અને UPI ID સાથે જોડાયેલા NFC ચિપ્સવાળા નાના કાર્ડનો સમાવેશ થાય છે. વપરાશકર્તાઓ આ કાર્ડ્સ ભાગીદાર બેંકો પાસેથી મેળવી શકે છે, તેમને વ્યક્તિગત કરી શકે છે અને અનુકૂળ ટેપ-આધારિત ચુકવણીઓ માટે તેમને તેમના મોબાઇલ ફોન સાથે જોડી શકે છે.

ઈન્ડિયન ગ્રીન બિલ્ડીંગ કાઉન્સિલ

♦ ઇન્ડિયન ગ્રીન બિલ્ડીંગ કાઉન્સિલ (IGBC) દ્વારા વિજયવાડા રેલ્વે સ્ટેશનને પ્લેટિનમના સર્વોચ્ચ રેટિંગ સાથે 'ગ્રીન રેલ્વે સ્ટેશન' પ્રમાણપત્ર એનાયત કરવામાં આવ્યું હતું.

- ઇન્ડિયન ગ્રીન બિલ્ડીંગ કાઉન્સિલ (IGBC) એ કન્ફેડરેશન ઓફ ઇન્ડિયન ઇન્ડસ્ટ્રી (CII)નો ભાગ છે અને તેની રચના વર્ષ 2001માં કરવામાં આવી હતી.
- તે ભારતની પ્રીમિયર પ્રમાણપત્ર સંસ્થા છે.
- કાઉન્સિલ સેવાઓની વિશાળ શ્રેણી ઓફર કરે છે, જેમાં નવા ગ્રીન બિલ્ડિંગ રેટિંગ પ્રોગ્રામ્સ, સર્ટિફિકેશન સેવાઓ અને ગ્રીન બિલ્ડિંગ ટ્રેનિંગ પ્રોગ્રામ્સનો સમાવેશ થાય છે.
- કાઉન્સિલ ગ્રીન બિલ્ડિંગ કૉંગ્રેસનું પણ આયોજન કરે છે, જે ગ્રીન બિલ્ડિંગ્સ પર તેની વાર્ષિક ફ્લેગશિપ ઇવેન્ટ છે.
- તે એવા 5 દેશોમાં પણ સામેલ છે કે જેઓ વર્લ્ડ ગ્રીન બિલ્ડીંગ કાઉન્સિલના બોર્ડમાં છે, જેઓ COP અને સમાન વૈશ્વિક પ્લેટફોર્મ પર વૈશ્વિક મુદ્દાઓની ચર્ચા કરે છે.
- રેટિંગ છ પર્યાવરણીય શ્રેણીઓ પર આધારિત છે, જેમાં ટકાઉ સ્ટેશન સુવિધા, આરોગ્ય, સ્વચ્છતા અને સ્વચ્છતા, ઊર્જા કાર્યક્ષમતા, પાણી કાર્યક્ષમતા, સ્માર્ટ અને ગ્રીન પહેલ અને નવીનતા અને વિકાસનો સમાવેશ થાય છે.
- **મુખ્ય મથક:** હૈદરાબાદ

વિદ્યા સમીક્ષા કેન્દ્ર

- નેશનલ ડિજિટલ એજ્યુકેશન આર્કિટેક્ચર (NDEAR) હેઠળ, શિક્ષણ મંત્રાલય રાજ્યોને વિદ્યા સમીક્ષા કેન્દ્રો (VSKs) ખોલવા આગ્રહ કરી રહ્યું છે.

વિદ્યા સમીક્ષા કેન્દ્ર વિશે

- વિદ્યા સમીક્ષા કેન્દ્ર (VSKs) એ એક ડેટા રિપોઝીટરી છે જેમાં શિક્ષણ મંત્રાલય (MoE) દ્વારા સંચાલિત તમામ યોજનાઓનો ડેટા હશે.
- આ કેન્દ્રોના કંટ્રોલ રૂમ મુખ્ય પ્રદર્શન સૂચકાંકોને ટ્રૅક કરવા માટે ડેટા એકત્રિત કરશે તેમજ 'AI અને મશીન-લર્નિંગનો ઉપયોગ કરીને' સરકારી યોજનાઓમાંથી એકત્રિત કરવામાં આવેલા ડેટાનું વિશ્લેષણ કરશે.
- **આ રીપોઝીટરી નીચેનામાંથી નિયમિતપણે અપડેટ થયેલ ડેટાનો સમાવેશ થશે:**
- PM-POSHAN મધ્યાહન ભોજન કાર્યક્રમો;
- નેશનલ ઇનિશિયેટિવ ફોર સ્કૂલ હેડ્સ અને ટીચર્સ હોલિસ્ટિક એડવાન્સમેન્ટ પોર્ટલમાંથી શિક્ષક પ્રશિક્ષણ ડેટા;
- જ્ઞાનની વહેંચણી માટે ડિજિટલ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરમાંથી પાઠ્યપુસ્તક સામગ્રી;
- યુનિફાઇડ ડિસ્ટ્રિક્ટ ઇન્ફોર્મેશન સિસ્ટમ ફોર એજ્યુકેશન (UDISE+) પર શાળા છોડવા અને હાજરી-સંબંધિત ડેટા;
- રાષ્ટ્રીય સિદ્ધિ સર્વેક્ષણના પરિણામો શીખતા વિદ્યાર્થીઓ;
- પ્રદર્શન ગ્રેડિંગ ઇન્ડેક્સ, જે રાજ્ય/યુટી સ્તરે શાળા શિક્ષણ પ્રણાલીનું મૂલ્યાંકન છે;
- **ભંડોળ:** કેન્દ્રએ VSKને દત્તક લેવા અને તેની સ્થાપના કરવા માટે દરેક રાજ્યને 2 થી 5 કરોડ રૂપિયા સુધીના ભંડોળની ફાળવણી કરી છે.
- **મહત્વ:**
- VSKs વિકસાવવાનો વિચાર પણ શાળા સ્થાન સ્તરને વસ્તી સ્તર સાથે મેપ કરવાનો છે જેથી ગ્રોસ એક્સેસ રેશિયોનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવે.
- તે વિસ્તારની કૌશલ્ય જરૂરિયાતોને સમજવા માટે નવી શાળાઓ અથવા ઉદ્યોગ ક્લસ્ટરો માટે યોજના બનાવવામાં મદદ કરી શકે છે અને માંગ અને ભાવિ દૃશ્યોના આધારે ઉચ્ચ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓનું આયોજન કરવામાં મદદ કરી શકે છે.

વૈશ્વિક સ્ટોકટેક

- તાજેતરમાં, G20 નેતાઓની સમિટની પૂર્વસંધ્યાએ યુનાઈટેડ નેશન્સ ફ્રેમવર્ક કન્વેન્શન ઓન ક્લાઈમેટ ચેન્જ દ્વારા પ્રથમ ગ્લોબલ સ્ટોકટેકનો સંશ્લેષણ અહેવાલ બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો.

વૈશ્વિક સ્ટોકટેક વિશે

- તે દેશોની આબોહવા પરિવર્તન ક્રિયાઓની અસરની સૂચિત પાંચ વર્ષની સમીક્ષાનો સંદર્ભ આપે છે.
- પેરિસ કરાર હેઠળ, દરેક દેશે પાંચ વર્ષના ચક્રમાં ક્લાયમેટ એક્શન પ્લાન રજૂ કરવો આવશ્યક છે.
- પેરિસ કરાર હેઠળ પ્રથમ વૈશ્વિક સ્ટોકટેક 2023 માટે સુનિશ્ચિત કરવામાં આવ્યો હતો.
- તે મૂલ્યાંકન કરશે કે શું આબોહવા પગલાં લેવામાં આવી રહ્યા છે તેનું ચોખ્ખું પરિણામ ઔદ્યોગિક સમયથી વૈશ્વિક સરેરાશ તાપમાનમાં વધારો 2 ડિગ્રી સેલ્સિયસની અંદર રાખવાના લક્ષ્ય સાથે સુસંગત હતું.
- તે વિશ્વને તે નક્કી કરવામાં મદદ કરશે કે તેને વધુ કરવાની જરૂર છે - અને કેટલું વધુ.
- તે એ પણ ઓળખે છે કે વિકાસશીલ દેશોમાં નુકસાન અને નુકસાન અને ઊર્જા સંક્રમણ માટે નાણાં ઉપલબ્ધ કરાવવાની જરૂર છે .

અહેવાલની મુખ્ય બાબતો

- વૈશ્વિક ઉત્સર્જન પેરિસ કરારના ઉષ્ણતામાન ધ્યેય સાથે સુસંગત વૈશ્વિક શમન માર્ગો સાથે સુસંગત નથી.
- છેલ્લા બે વર્ષમાં ટેકનિકલ/વૈજ્ઞાનિક ડેટા અને સરકારી નિષ્ણાતો, બિઝનેસ લીડર્સ અને સિવિલ સોસાયટી સાથેના પરામર્શના આધારે, તે અત્યાર સુધીની ક્લાયમેટ ચેન્જ પર વૈશ્વિક કાર્યવાહીનું સૌથી વ્યાપક મૂલ્યાંકન છે.

ગોવા રોડમેપ અને 'ટ્રાવેલ ફોર LiFE' કાર્યક્રમ

- દિલ્હીમાં G20 લીડર્સ સમિટ દરમિયાન, નેતાઓએ "ગોવા રોડમેપ" અને "ટ્રાવેલ ફોર LiFE" પ્રોગ્રામને સમર્થન આપ્યું હતું, બંનેનો ઉદ્દેશ પ્રવાસન ક્ષેત્રને વેગ આપવાનો હતો.

પહેલો અને વર્ણન

- **ગોવા રોડમેપ:**
- ભારતની G20 પ્રેસિડેન્સી થીમ સાથે સંરેખિત - ટકાઉ સામાજિક-આર્થિક વિકાસ અને પર્યાવરણીય કારભારીમાં પ્રવાસનની મુખ્ય ભૂમિકા પર ભાર મૂકે છે - પાંચ પ્રાથમિકતાઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે: ગ્રીન ટૂરિઝમ, ડિજિટલાઇઝેશન, કૌશલ્ય, પર્યટન MSME (માઇક્રો, સ્મોલ, અને મિડિયમ અને સાઇઝ એન્ટરપ્રાઇઝ), ડેસ્ટિનેશન મેનેજમેન્ટ

- **G20 પ્રવાસન અને SDG ડેશબોર્ડ:**
- UNWTO (યુનાઈટેડ નેશન્સ વર્લ્ડ ટુરિઝ્મ ઓર્ગેનાઈઝેશન) ના સહયોગથી પ્રવાસન મંત્રાલય દ્વારા શરૂ કરવામાં આવ્યું - G20 દેશોમાંથી ટકાઉ પ્રવાસન પર શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓ અને કેસ સ્ટડીઝ દર્શાવતી વૈશ્વિક ભંડાર તરીકે સેવા આપે છે.
- **આવતીકાલની સ્પર્ધા માટે પ્રવાસન:**
- પ્રવાસન મંત્રાલય દ્વારા શરૂ કરવામાં આવશે - ગોવા રોડમેપની પ્રાથમિકતાઓ સાથે સંરેખિત શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓને ઓળખવા અને ઓળખવા માટે એક રાષ્ટ્રીય સ્પર્ધા.
- **LiFE પ્રોગ્રામ માટે મુસાફરી:**
- ભારતના વડા પ્રધાન દ્વારા પ્રમોટ કરાયેલ "પર્યાવરણ માટેની જીવનશૈલી" (LiFE)ની વિભાવનાથી પ્રેરિત – પ્રવાસીઓ અને પ્રવાસી વ્યવસાયોને પર્યાવરણ અને આબોહવાને ફાયદાકારક સરળ પગલાં લેવા પ્રોત્સાહિત કરે છે – જવાબદાર અને ટકાઉ પ્રવાસનને પ્રોત્સાહન આપે છે – પ્રવાસીઓ અને પ્રવાસન વ્યવસાયો બંનેને તેમની ટકાઉ પ્રથાઓ માટે ઓળખે છે.

વર્લ્ડ બેસ્ટ કન્ટ્રીઝ રિપોર્ટ 2023

- તાજેતરમાં 2023 યુએસ ન્યૂઝ એન્ડ વર્લ્ડ રિપોર્ટની વાર્ષિક શ્રેષ્ઠ દેશોની રેન્કિંગમાં સ્વિટ્ઝર્લેન્ડે ટોચનું સ્થાન મેળવ્યું છે, જ્યારે ભારતે 30મુ સ્થાન મેળવ્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- તાજેતરમાં જાહેર કરવામાં આવેલા આ રેન્કિંગમાં સ્વિટ્ઝર્લેન્ડની સર્વોપરિતાની પુષ્ટિ કરવામાં આવી છે, જે પછી બીજા ક્રમે કેનેડા, ત્રીજા ક્રમે સ્વિડન, ચોથા ક્રમે ઓસ્ટ્રેલિયા અને પાંચમા ક્રમે અમેરિકાનો ક્રમ આવે છે.
- 2022ના રેન્કિંગની સરખામણીમાં અમેરિકા એક સ્થાન નીચે સરકી ગયું છે.
- 2023ના રેન્કિંગમાં, યુરોપિયન દેશોએ ટોચના સ્તર પર પ્રભુત્વ મેળવ્યું હતું, અને ટોચના 25માંથી 16 સ્થાન હાંસલ કર્યા હતા.
- નોંધપાત્ર બદલાવોમાં જર્મની, જે 2022થી પાંચ સ્થાન નીચે આવી ગયું છે, અને ઓસ્ટ્રેલિયા અને ન્યુઝીલેન્ડ, બંને વર્ષ દરમિયાન ત્રણ સ્થાન ઉપર ચઢાણ કર્યું છે.

યુએસ ન્યૂઝ એન્ડ વર્લ્ડ રિપોર્ટ દ્વારા ક્રમાંકિત વૈશ્વિક સ્તરે ટોચના 10 દેશો

ક્રમ	દેશ
1	સ્વિટ્ઝર્લેન્ડ
2	કેનેડા
3	સ્વીડન
4	ઓસ્ટ્રેલિયા
5	યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ
6	જાપાન
7	જર્મની
8	ન્યૂઝીલેન્ડ
9	યુનાઈટેડ કિંગડમ
10	નેધરલેન્ડ

ભારતનું સ્થાન

- 2023માં, ભારતની રેન્કિંગમાં એક સ્થાનનો સુધારો થયો છે, 40.8ના એકંદર સ્કોર સાથે 30મું સ્થાન મેળવ્યું છે. અગાઉના વર્ષમાં, 2022માં, ભારત 85માંથી 31મું સ્થાન મેળવ્યું હતું.
- ભારતે "મૂવર્સ" શ્રેણીમાં તેનું સૌથી નોંધપાત્ર પ્રદર્શન હાંસલ કર્યું અને 5મું સ્થાન મેળવ્યું છે.
- આ શ્રેણી દેશોનું મૂલ્યાંકન તેમની ભાવિ વૃદ્ધિની સંભાવના અને વૈશ્વિક અર્થતંત્ર દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા પડકારોનો સામનો કરવાની તેમની તૈયારીના આધારે કરે છે.
- સાંસ્કૃતિક પ્રભાવ અને વારસાના ક્ષેત્રમાં, ભારતે અનુક્રમે 29મું અને 10મું સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું છે.
- પાવર કેટેગરીમાં ભારતે 12મું સ્થાન મેળવ્યું છે.

ILO અને OECDના સૂચકાંકો

- તાજેતરમાં ભારતના કેન્દ્રીય શિક્ષણ અને કૌશલ્ય વિકાસ મંત્રીના નેતૃત્વ હેઠળ, G20 દેશોએ વૈશ્વિક કૌશલ્ય તફાવતને ટ્રેક કરવા માટે ILO અને OECDના સૂચકાંકો અપનાવ્યા છે.

સ્કીલ્સ ગેપ અથવા કૌશલ્ય તફાવત શું છે ?

- કૌશલ્યનો તફાવત એ કૌશલ્યો અને લાયકાતો કે જે નોકરી શોધનારાઓ ધરાવે છે અને નોકરીદાતાઓને ઉપલબ્ધ હોદ્દા માટે જરૂરી છે તે વચ્ચેની મેળ ખાતી નથી.
- તેનો અર્થ એ છે કે ઘણી વખત નોકરીની જગ્યાઓ ભરેલી નથી કારણ કે સંભવિત કર્મચારીઓ પાસે આ ભૂમિકાઓ માટે જરૂરી કુશળતા અને જ્ઞાનનો અભાવ છે.
- કૌશલ્યની અસંગતતાના પ્રકારોમાં કૌશલ્યની અછત, લાયકાતની અસંગતતા, કૌશલ્યમાં અંતર, કૌશલ્યની અપ્રચલિતતા અને ઓછા/અપૂરતા કૌશલ્યનો સમાવેશ થાય છે.

ભારતનું કૌશલ્ય અંતર

- ભારત કૌશલ્ય અહેવાલ દર્શાવે છે કે માત્ર 49% ભારતીય યુવાનો જ રોજગાર માટે યોગ્ય છે.
- એન્જિનિયરિંગ માટેના નેશનલ એમ્પ્લોયબિલિટી રિપોર્ટ અનુસાર, 80% ભારતીય એન્જિનિયરો પાસે જરૂરી કુશળતા નથી.

ILO અને OECD સૂચકાંકોના મુખ્ય મુદ્દાઓ

- **વૈશ્વિક કૌશલ્ય તફાવત સૂચકાંકો પર કરાર:**
- G20 દેશો વૈશ્વિક કૌશલ્યોના અંતરને મોનિટર કરવા અને માપવા માટે ILO અને OECD દ્વારા પ્રસ્તાવિત 12 મૂળભૂત અને 14 વિસ્તૃત સૂચકાંકોનો ઉપયોગ કરવા સંમત થયા છે.
- **અમલીકરણ:**
- દેખરેખ રાખવા માટેના હસ્તક્ષેપને અમલમાં મૂકવા માટે ILO અને OECD જવાબદાર રહેશે.
- **સ્થળાંતર માર્ગો:**
- G20 નેતાઓએ સારી રીતે સંચાલિત, નિયમિત અને કૌશલ્ય-આધારિત સ્થળાંતર માર્ગો સ્થાપિત કરવાનું વચન આપ્યું છે જે મૂળ અને ગંતવ્ય બંને દેશોને લાભ આપે છે.
- **વૈશ્વિક કૌશલ્ય વર્ગીકરણ:**
- વિવિધ દેશોમાં લાગુ કરવા માટે પૂરતી વ્યાપક વૈશ્વિક કૌશલ્ય વર્ગીકરણ વિકસાવવા.

- **આંતરરાષ્ટ્રીય સંદર્ભ વર્ગીકરણ:**
- સારી ક્રોસ-કન્ટ્રી તુલનાત્મકતા અને લાયકાતોની પરસ્પર માન્યતા માટે કૌશલ્ય અને લાયકાતની આવશ્યકતાઓના આધારે વ્યવસાયોનું આંતરરાષ્ટ્રીય સંદર્ભ વર્ગીકરણ બનાવવાની યોજના.
- **શૈક્ષણિક પ્રાથમિકતાઓ:**
- શિક્ષણ પ્રણાલીમાં પરિવર્તન લાવવા, નોંધણી અને વિદ્યાર્થીઓની જાળવણી વધારવા અને 2030 સુધીમાં તમામ શીખનારાઓ પાયાના કૌશલ્યો પ્રાપ્ત કરે તેની ખાતરી કરવા માટે માનવ મૂડી વિકાસમાં રોકાણ પર ભાર મૂકવો.
- **વૈશ્વિક સહયોગ:**
- ઓસ્ટ્રેલિયા, યુએઈ, તાઇવાન, યુકે અને અન્ય જેવા દેશો સાથે મહત્વપૂર્ણ ક્ષેત્રોમાં યુનિવર્સિટી-સ્તરના સહયોગની શોધ કરવી, જેમાં કેટલાક દેશો સાથે સક્રિય સંશોધન સહયોગ કરવામાં આવશે.

રાજકારણનું અપરાધીકરણ

- એસોસિએશન ફોર ડેમોક્રેટિક રિફોર્મ્સ (ADR) અને નેશનલ ઇલેક્શન વોચ (NEW) દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા અભ્યાસ દર્શાવે છે કે ભારતમાં આશરે 40% વર્તમાન સંસદ સભ્યો (સાંસદો) તેમની સામે ફોજદારી કેસ નોંધાયેલા છે, જેમાં 25% ગંભીર ગુનાહિત આરોપોનો સામનો કરી રહ્યા છે. જેમ કે હત્યા, હત્યાનો પ્રયાસ, અપહરણ અને મહિલાઓ સામેના ગુનાઓ.
- આ વિશ્લેષણ લોકસભા અને રાજ્યસભા બંનેમાંથી 763 વર્તમાન સાંસદોના સ્વ-સોગંદનામા પર આધારિત છે.
- આ અભ્યાસમાં વિવિધ રાજ્યો અને રાજકીય પક્ષો વચ્ચે ગુનાહિત કેસો અને સરેરાશ અસ્કયામતોના વ્યાપમાં વિવિધતાને પણ પ્રકાશિત કરવામાં આવી છે, જેમાં તેલંગાણામાં સાંસદ દીઠ સૌથી વધુ સરેરાશ સંપત્તિ છે અને લક્ષદ્વીપ સૌથી ઓછી છે.

સ્કિલ ઈન્ડિયા ડિજિટલ (SID) પ્લેટફોર્મ

- કૌશલ્ય વિકાસ મંત્રાલયે તાજેતરમાં સ્કિલ ઈન્ડિયા ડિજિટલ (SID) પ્લેટફોર્મ લોન્ચ કર્યું છે.

સ્કિલ ઈન્ડિયા ડિજિટલ (SID) પ્લેટફોર્મ વિશે

- SID કૌશલ્ય વિકાસ, શિક્ષણ, રોજગાર અને સાહસિકતા ઇકોસિસ્ટમ માટે ભારતના ડિજિટલ પબ્લિક ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર (DPI) તરીકે સેવા આપે છે.
- SID પ્લેટફોર્મનો ઉદ્દેશ્ય તમામ કૌશલ્ય પહેલને એક જ છત્ર હેઠળ લાવવા અને લોકોને કૌશલ્ય વિકાસ અને ઉદ્યોગસાહસિક સહાય પૂરી પાડવાનો છે.
- નેશનલ સ્કીલ ડેવલપમેન્ટ કોર્પોરેશન (NSDC) દ્વારા બહુવિધ ઉદ્યોગ ખેલાડીઓના સહયોગથી બનાવવામાં આવેલ, આ પ્લેટફોર્મ વિશ્વ બેંક દ્વારા સહાયિત કૌશલ્ય સંપાદન અને આજીવિકા પ્રમોશન (SANKALP) કાર્યક્રમ માટે જ્ઞાન જાગૃતિનો એક ભાગ છે.
- પ્લેટફોર્મ ડિજિટલ પબ્લિક ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર (DPI) અને ડિજિટલ અર્થતંત્રના નિર્માણ માટે G20 ફ્રેમવર્કમાં દર્શાવવામાં આવેલા વિઝન સાથે સંરેખિત છે.
- **વિશેષતા:**
- પ્લેટફોર્મ પર દેશભરના 42,623 કેન્દ્રોમાંથી 264થી વધુ કૌશલ્ય અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ થશે.
- SID પ્લેટફોર્મ એપ્લિકેશન એપ સ્ટોર અને ગૂગલ પ્લે સ્ટોર પરથી ડાઉનલોડ કરી શકાય છે.
- તે સમાવેશ માટે બહુવિધ ભારતીય ભાષાઓને સપોર્ટ કરે છે અને સુરક્ષિત ઍક્સેસ માટે આધાર-આધારિત eKYCનો ઉપયોગ કરે છે.
- ઍક્સેસિબિલિટી માટે વિવિધ ઉપકરણોને અનુકૂલન કરી શકાય તેવા ઉપયોગમાં સરળ ઇન્ટરફેસ સાથે તે વપરાશકર્તા-મૈત્રીપૂર્ણ બનવા માટે પ્રતિબદ્ધ છે.
- આ પ્લેટફોર્મ વિદ્યાર્થીઓને કસ્ટમાઇઝ્ડ અભ્યાસક્રમોની ભલામણ કરવા માટે આધાર-સક્ષમ ચહેરાની ઓળખ ટેકનોલોજી તેમજ આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ અને મશીન લર્નિંગ અલ્ગોરિધમનો સમાવેશ કરે છે.
- આ પ્લેટફોર્મ કૌશલ્ય વિકાસ પહેલ માટે એકીકૃત હબ બનાવીને કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકાર બંને તરફથી સરકારી તાલીમ કાર્યક્રમોને પણ એકીકૃત કરે છે.
- તેણે કૌશલ્ય અને લાયકાત દર્શાવવા માટે એક સુરક્ષિત અને ટેમ્પર-પ્રૂફ રીત, ડિજિટલી વેરિફાઇડ ઓળખપત્રો (DVCs) રજૂ કર્યા છે. વપરાશકર્તા આત્મવિશ્વાસપૂર્વક તેમની લાયકાતોને ડિજિટલ ફોર્મેટમાં રજૂ કરી શકે છે જે સ્વાભાવિક રીતે અધિકૃત છે.
- વધુમાં, SID વ્યક્તિના કૌશલ્યો અને અનુભવોની સરળ ઍક્સેસ માટે વ્યક્તિગત QR કોડ્સ દ્વારા ડિજિટલ CV ઓફર કરે છે.

iGOT કર્મયોગી પ્લેટફોર્મ

- iGOT કર્મયોગી ભારત પ્લેટફોર્મ, નીતિ આયોગ સાથે ભાગીદારીમાં, એસ્પિરેશનલ બ્લોક્સ પ્રોગ્રામ (ABP)ને સમર્પિત એક નવું સંગ્રહ રજૂ કર્યું છે.
- આ પહેલનો હેતુ 500 ઓળખાયેલા બ્લોકમાં 5,000 બ્લોક-સ્તરના અધિકારીઓની યોગ્યતા વધારવાનો છે, જે તેમને ઓછા સેવા આપતા વિસ્તારોમાં અસરકારક રીતે તેમની ફરજો નિભાવવામાં મદદ કરે છે.
- ક્યુરેટેડ મોડ્યુલમાં ટાઇમ મેનેજમેન્ટ, કોમ્યુનિકેશન, લીડરશીપ, ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યો, સમસ્યાનું નિરાકરણ, તણાવ વ્યવસ્થાપન અને ટીમ નિર્માણ જેવા વિષયોને આવરી લેતા દસ અભ્યાસક્રમોનો સમાવેશ થાય છે.
- **iGOT કર્મયોગી પ્લેટફોર્મ વિશે:**
- iGOT કર્મયોગી (https://igotkarmayogi.gov.in/) એ સરકારી અધિકારીઓને તેમની ક્ષમતા-નિર્માણ જર્નીમાં માર્ગદર્શન આપવા માટેનું એક વ્યાપક ઑનલાઇન પોર્ટલ છે.
- આ પોર્ટલ ઓનલાઈન લર્નિંગ, કમ્પિટન્સી મેનેજમેન્ટ, કરિયર મેનેજમેન્ટ, ચર્ચાઓ, ઈવેન્ટ્સ અને નેટવર્કિંગ માટે 6 ફંક્શનલ હબને જોડે છે.

આયુષ્યમાન ભવ અભિયાન

- ભારતના રાષ્ટ્રપતિએ આયુષ્માન ભવ ઝુંબેશ વર્ચ્યુઅલ રીતે શરૂ કરી હતી, જે યુનિવર્સલ હેલ્થ કવરેજ હાંસલ કરવાના તેના ધ્યેય પર ભાર મૂકે છે.

- **વિશેષતા:**
- સફળ ગ્રામ પંચાયતોને આયુષ્માન ગ્રામ પંચાયત તરીકે જાહેર કરવામાં આવશે.
- આ ઝુંબેશનો ઉદ્દેશ્ય આયુષ્માન કાર્ડની ઍક્સેસને સરળ બનાવવા, ABHA ID જનરેટ કરવાનો અને બિન-સંચારી રોગો, ક્ષય રોગ અને સિકલ સેલ રોગ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને આરોગ્ય યોજનાઓ અને રોગો વિશે જાગૃતિ લાવવાનો છે.
- **તેમાં ત્રણ ઘટકોનો સમાવેશ થાય છે:** આયુષ્માન – આપકે દ્વાર 3.0, આરોગ્ય અને સુખાકારી કેન્દ્રોમાં આયુષ્માન મેળાઓ અને દરેક ગામ અને પંચાયતમાં આયુષ્માન સભાઓ.

નેશનલ જ્યુડિશિયલ ડેટા ગ્રીડ (NJDG) પોર્ટલ

- તાજેતરમાં ભારતના ચીફ જસ્ટિસે નેશનલ જ્યુડિશિયલ ડેટા ગ્રીડ (NJDG) પર સુપ્રીમ કોર્ટને ઓપન કોર્ટમાં ઓનબોર્ડ કરવાની જાહેરાત કરી હતી.

નેશનલ જ્યુડિશિયલ ડેટા ગ્રીડ (NJDG) પોર્ટલ વિશે

- NJDG પોર્ટલ દેશભરની લંબાઇ અને પહોળાઈમાં અદાલતો દ્વારા સ્થાપિત, પડતર અને નિકાલ કરાયેલા કેસો સંબંધિત ડેટાનો રાષ્ટ્રીય ભંડાર છે.
- આ પોર્ટલમાં, વ્યક્તિ કેસ-સંબંધિત માહિતી, સંસ્થા, પેન્ડન્સી અને કેસોનો નિકાલ, કેસના પ્રકારો અને ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતના વર્ષ મુજબના વિભાજન જેવા આંકડાઓ મેળવી શકે છે.
- તે ઈ-કોર્ટ પ્રોજેક્ટ હેઠળ ઓનલાઈન પ્લેટફોર્મ તરીકે બનાવવામાં આવેલ 18,735 જિલ્લા અને ગૌણ અદાલતો અને ઉચ્ચ અદાલતોના આદેશો, ચુકાદાઓ અને કેસની વિગતોનો ડેટાબેઝ છે.
- તેને નેશનલ ઇન્ફોર્મેટિક્સ સેન્ટર (NIC) દ્વારા કોમ્પ્યુટર સેલની ઇન-હાઉસ સોફ્ટવેર ડેવલપમેન્ટ ટીમ, ઇન્ટરેક્ટિવ ઇન્ટરફેસ અને એનાલિટિક્સ ડેશબોર્ડ સાથે રજિસ્ટ્રી સાથે ગાઢ સંકલનમાં વિકસાવવામાં આવ્યું છે.
- NJDG પોર્ટલ પર સમગ્ર ડેટાબેઝને સમયાંતરે અપડેટ કરવામાં આવશે.
- NJDG કેસોને ઓળખવા, મેનેજ કરવા અને પેન્ડન્સી ઘટાડવા માટે મોનિટરિંગ ટૂલ તરીકે કામ કરે છે.
- તે કેસોના નિકાલમાં વિલંબ ઘટાડવા અને કેસ પેન્ડન્સી ઘટાડવા માટે નીતિ વિષયક નિર્ણયો લેવા માટે સમયસર ઇનપુટ્સ પ્રદાન કરવામાં મદદ કરે છે.
- તે કોર્ટની કામગીરી અને પ્રણાલીગત અડચણોની સારી દેખરેખની પણ સુવિધા આપે છે અને આમ, એક કાર્યક્ષમ સંસાધન વ્યવસ્થાપન સાધન તરીકે સેવા આપે છે. જમીન વિવાદોને લગતા કેસોને ટ્રેક કરવા.

ઈ-કોર્ટ પ્રોજેક્ટ શું છે?

- ઇ -કમિટી, ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સબમિટ કરવામાં આવેલ "ભારતીય ન્યાયતંત્રમાં માહિતી અને સંચાર ટેકનોલોજી (ICT)ના અમલીકરણ માટે રાષ્ટ્રીય નીતિ અને કાર્ય યોજના – 2005"ના આધારે તેની કલ્પના કરવામાં આવી હતી.
- ઈ-કમિટી એ ભારત સરકાર દ્વારા રચવામાં આવેલી એક સંસ્થા છે, જે ભારતના માનનીય મુખ્ય ન્યાયાધીશ પાસેથી પ્રાપ્ત થયેલી દરખાસ્તના અનુસંધાનમાં ભારતીય ન્યાયતંત્રના કોમ્પ્યુટરાઈઝેશન પર રાષ્ટ્રીય નીતિ ઘડવામાં તેમની મદદ કરવા માટે એક ઈ-કમિટીની રચના કરશે તથા ટેકનોલોજીકલ સંચાર અને વ્યવસ્થાપન સંબંધિત ફેરફારો અંગે સલાહ આપશે.
- તે એક અખિલ-ભારત પ્રોજેક્ટ છે, જેનું સમગ્ર દેશમાં જિલ્લા અદાલતો માટે ન્યાય વિભાગ, કાયદા અને ન્યાય મંત્રાલય, ભારત સરકાર દ્વારા દેખરેખ અને ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે .

સ્વચ્છતા પખવાડા-2023

- 15મી સપ્ટેમ્બરના રોજ, રેલ્વે મંત્રાલયે સ્વચ્છતા પખવાડા 2023 પહેલનું ઉદ્દઘાટન કર્યું, જેનો પ્રાથમિક ધ્યેય સ્વચ્છતાની હિમાયત અને પર્યાવરણીય જાગૃતિને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- રેલ્વે બોર્ડના ચેરપર્સન અને CEO, શ્રીમતી. જયા વર્મા સિંહાએ રેલ ભવન ખાતે સ્વચ્છતા સંકલ્પનું નેતૃત્વ કરીને કાર્યક્રમની શરૂઆત કરી હતી.
- આ પ્રતિજ્ઞામાં સમગ્ર રેલ્વે પરિવારનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં પ્રતિબદ્ધ રેલ્વે કર્મચારીઓ અને વિવિધ રેલ્વે ઝોન અને વિભાગોના વરિષ્ઠ અધિકારીઓનો સમાવેશ થાય છે, બધાને વિડીયો કોન્ફરન્સીંગ દ્વારા એકસાથે લાવવામાં આવ્યા હતા.

'અર્બન ફોરેસ્ટ'

- તાજેતરમાં જસદણ ખાતે 'અર્બન ફોરેસ્ટ'નું ખાતમુહૂર્ત જળસંપત્તિ અને પાણી પુરવઠામંત્રી કુંવરજી બાવળીયાના અધ્યક્ષસ્થાને કરવામાં આવ્યું.
- જસદણ ખાતે સામાજિક વનીકરણ રેન્જ જસદણ - વિંછીયા દ્વારા "હરિત વન વસુંધરા" પ્રોજેકટ અંતર્ગત 'અર્બન ફોરેસ્ટ"નું ખાતમુહૂર્ત જળસંપત્તિ અને પાણી પુરવઠામંત્રી કુંવરજી બાવળીયાના અધ્યક્ષસ્થાને કરવામાં આવ્યું હતું.
- મંત્રીશ્રીએ કહ્યું હતું કે "મારી માટી, મારા દેશ" અભિયાનમાં ગામના તળાવો પાસે મોટી માત્રામાં વૃક્ષોનું વાવેતર કરાયું છે. વધુમાં કહ્યું હતું કે,જસદણથી ચીતલીયા રોડ, અક્ષર મંદિરની બાજુમાં એક હેક્ટર વાવેતર વિસ્તારમાં આકાર પામનાર આ અર્બન ફોરેસ્ટમાં 2000 જેટલા વૃક્ષો વાવવામાં આવશે. ખારી નદીના કાંઠે આવેલ આ અર્બન ફોરેસ્ટમાં વન કવચ મિયાવાકી પદ્ધતિથી 51 જાતના 501 રોપાઓ વાવવામાં આવ્યા હતા.
- અર્બન ફોરેસ્ટમાં વચ્ચેના એરિયામાં વન કુટીર તથા શરૂઆતના એરિયામાં ચિલ્ડ્રન પ્લે એરિયા તરીકે વિકસાવવામાં આવશે. તેમજ જસદણ ચિતલીયા રોડ ખાતે વોકિંગ એરીયા ડેવલપ કરાશે.

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

JOIN OUR
JOIN OUR TELEGRAM

t.me/iceonlinerajkot

GPSC 1/2 | DY.SO/DY.MAMLATDAR | PSI-ASI-CONSTABLE | PI/STI
વનરક્ષક | BANK PO/CLERK | TALATI-Jr. Clerk | TET 1 - 2
BINSACHIVALY | RAILWAY | SSC

**તમામ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાની LATEST UPDATE માટે
અમારા TELEGRAM CHANNELને જોઈન કરો**

પર્યાવરણ અને ભૌગોલિક ઘટનાઓ

નેપાળ આંતરરાષ્ટ્રીય બિગ કેટ્સ એલાયન્સનું સ્થાપક સભ્ય બન્યું

- ♦ તાજેતરમાં નેપાળ આંતરરાષ્ટ્રીય બિગ કેટ્સ એલાયન્સનું સ્થાપક સભ્ય બની ગયું છે.

અગત્યના તથ્યો

- ભારતની પહેલ હેઠળ જોડાણની શરૂઆત દરમિયાન, ઉર્જા મંત્રી શક્તિ બહાદુર બસનેતે ભારતના વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રી ભૂપેન્દ્ર યાદવને સ્થાપક સભ્ય તરીકે નેપાળ જોડાણ સાથે સંકળાયેલા હોવાનો ઉલ્લેખ કરતો પત્ર સોંપ્યો હતો.
- ભારતના વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ વાઘ, સિંહ, ચિત્તો, બરફ ચિત્તો, દીપડો, જગુઆર અને પુમા નામની સાત મોટી બિલાડીઓના સંરક્ષણના ઉદ્દેશ્ય સાથે જોડાણની શરૂઆત કરી હતી.
- ભારતે પાંચ વર્ષમાં આ જોડાણ માટે 100 મિલિયન ડોલરના ખાતરીપૂર્વકના ભંડોળ સાથે સમર્થનની ખાતરી આપી છે.
- સરકાર દ્વારા સ્થાનિક સમુદાયો, સુરક્ષા એજન્સીઓ અને સંરક્ષણ ભાગીદારો સાથે ભાગીદારીમાં કામ કરવાના પરિણામે નેપાળમાં વાઘની વસ્તી 2010માં 121થી 2022માં 335 પર પહોંચી ગઈ છે.
- નેપાળે સેન્ટ પીટર્સબર્ગમાં 2010માં પ્રથમ વાઘ સમિટ દરમિયાન કરેલી પ્રતિબદ્ધતા મુજબ 2022 સુધીમાં વાઘની વસ્તી બમણી કરવાનો લક્ષ્યાંક સફળતાપૂર્વક હાંસલ કર્યો હતો.

રાજસ્થાનમાં 3 નવા સંરક્ષણ અનામત જાહેર કરવામાં આવ્યા

- ♦ તાજેતરમાં રાજસ્થાન સરકાર દ્વારા ત્રણ વિસ્તારોને સંરક્ષણ અનામત તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યા છે.

અગત્યના તથ્યો

- રાજ્ય સરકારે ત્રણ વિસ્તારો – બારાનમાં સોરસન, જોધપુરમાં ખીચાન અને ભીલવાડાના હમીરગઢને સંરક્ષણ અનામત તરીકે જાહેર કર્યા છે.
- નવા અનામતો દુર્લભ અને લુપ્તપ્રાય પ્રજાતિઓનું રક્ષણ કરશે અને યાયાવર પક્ષીઓ માટે સુરક્ષિત આશ્રયસ્થાન પૂરું પાડશે તેવી અપેક્ષા છે.

લુપ્તપ્રાય પ્રજાતિઓનું રક્ષણ: સોરસન સંરક્ષણ અનામત

- બારાનમાં સ્થિત સોરસનને દુર્લભ અને લુપ્તપ્રાય પ્રજાતિઓ, મુખ્યત્વે ગ્રેટ ઇન્ડિયન બસ્ટાર્ડ (GIB) અને કાળા હરણના રક્ષણ માટે સંરક્ષણ અનામત જાહેર કરવામાં આવ્યું છે.
- વિશ્વમાં માત્ર 200 GIBs બાકી હોવાથી, સંરક્ષણ અનામતનો ઉદ્દેશ્ય આ ગંભીર રીતે જોખમમાં મુકાયેલા પક્ષીઓ માટે સુરક્ષિત ઘર પૂરું પાડવાનો છે.
- આ અનામત રાજ્ય પ્રાણી "કાળિયાર" અતિશય શિકાર, વનનાબૂદી અને વસવાટના નુકશાનથી પણ રક્ષણ કરવા માંગે છે.

સ્થળાંતર કરનારા પક્ષીઓ માટે શિયાળુ ઘર: ખીચાન સંરક્ષણ અનામત

- જોધપુરમાં સ્થિત ખીચાનને ડેમોઇસેલ ક્રેન્સ જેવા સ્થળાંતર કરનારા પક્ષીઓ માટે શિયાળુ ઘર પૂરું પાડવા માટે સંરક્ષણ અનામતનો ટેગ આપવામાં આવ્યો છે.
- આ પક્ષીઓ શિયાળા દરમિયાન રાજ્યમાં જોવા મળે છે અને સંરક્ષણ અનામતનો હેતુ તેમના માટે સુરક્ષિત આવાસ પૂરો પાડવાનો છે.
- આ પગલાથી રાજ્યમાં વન્યજીવ પર્યટનને પણ વેગ મળશે તેવી અપેક્ષા છે.

રાજસ્થાનમાં હાલના વન્યજીવ સંરક્ષણ અનામત

- રાજસ્થાન પહેલાથી જ 26 વન્યપ્રાણી સંરક્ષણ અનામતનું ઘર છે, અને તાજેતરમાં ત્રણ નવા અનામતના ઉમેરાથી રાજ્યની વન્યજીવ સંરક્ષણ પ્રયાસો પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતા વધુ મજબૂત બની છે.
- રાજ્યમાં હાલના કેટલાક જાણીતા સંરક્ષણ અનામતો ટોંકમાં બિસલપુર સંરક્ષણ અનામત, બિકાનેરમાં જોડબીડ ગઢવાલ બિકાનેર સંરક્ષણ અનામત, ઝુંઝુનુમાં ખેત્રી બંસ્યાલ સંરક્ષણ અનામત અને પાલીમાં જવાઈ બંધ ચિત્તા સંરક્ષણ અનામત છે.
- આ અનામતોના ઉમેરા સાથે, રાજસ્થાન પાસે હવે 29 સંરક્ષણ અનામત છે, જે વનસ્પતિ અને પ્રાણીસૃષ્ટિની વિવિધ પ્રજાતિઓ માટે સુરક્ષિત આશ્રયસ્થાન પૂરું પાડે છે.

સંરક્ષણ અનામતનો હેતુ

- લુપ્તપ્રાય પ્રજાતિઓને બચાવવા અને તેમના કુદરતી રહેઠાણોને બચાવવામાં સંરક્ષણ અનામત નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવે છે.
- 1990નો ફોરેસ્ટ કન્ઝર્વેશન એક્ટ આદેશ આપે છે કે સંરક્ષણ વિસ્તારોમાં તમામ વિકાસ પ્રોજેક્ટને નેશનલ બોર્ડ ફોર વાઇલ્ડલાઇફ અને સ્ટેટ બોર્ડ ઑફ વાઇલ્ડલાઇફ પાસેથી મંજૂરી મેળવવી આવશ્યક છે.
- અનામત વિકાસ અને સંરક્ષણ પ્રયાસો વચ્ચે સંતુલન જાળવવામાં મદદ કરે છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

હસારિયસ મુંબઈ

- તાજેતરમાં ગોરેગાંવ પૂર્વમાં બોમ્બે નેચરલ હિસ્ટરી સોસાયટી (BNHS)ના સંરક્ષણ શિક્ષણ કેન્દ્રમાં નદીઓની નજીકના ખડકોમાંથી જમ્પિંગ સ્પાઈડરની 'હસારિયસ મુંબઈ' નામની નવી પ્રજાતિ મળી આવી હતી.

હસારિયસ મુંબઈ વિશે

- તે જમ્પિંગ સ્પાઈડરની નવી શોધાયેલ પ્રજાતિ છે.
- આ એવા કરોળિયા છે જેઓ તેમના શિકારને જાળામાં ફસાવવાને બદલે છુપાઈને તેનો પીછો કરે છે અને અચાનક જપટ મારીને તેનો શિકાર કરે છે.
- તેની ઘણી આંખો હોય છે જે તેની આસપાસનું 360-ડિગ્રી દૃશ્ય આપે છે અને વાળમાં ઢંકાયેલું ગોળ શરીર ધરાવે છે.
- 'હસારિયસ' શબ્દ એક જીનસ (વર્ગીકરણની એક શ્રેણી જે પ્રજાતિઓથી ઉપર આવે છે)નો સંદર્ભ આપે છે જે 'સાલ્ટીસીડે' પરિવારમાં 'જમ્પિંગ સ્પાઈડર'ની પ્રજાતિ છે.
- આ જીનસ, સૌપ્રથમ વર્ષ 1826માં મળી આવી હતી, જે મુખ્યત્વે ગરમ આબોહવામાં જોવા મળે છે.
- ભારતમાં, માત્ર બે અન્ય હસારિયસ પ્રજાતિઓ છે જેનું દસ્તાવેજીકરણ કરવામાં આવ્યું છે, એટલે કે H. A dansoni, જે શહેરી વિસ્તારો સહિત સમગ્ર દેશમાં જોવા મળે છે, અને kjellerupi, જેનું દસ્તાવેજીકરણ નિકોબાર ટાપુઓમાંથી કરવામાં આવ્યું હતું.

બોમ્બે નેચરલ હિસ્ટ્રી સોસાયટી (BNHS)

- તે સંરક્ષણ અને જૈવવિવિધતા સંશોધનમાં રોકાયેલ ભારતમાં એક બિન-સરકારી સંસ્થા છે.
- BNHSને વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિભાગ દ્વારા 'વૈજ્ઞાનિક અને ઔદ્યોગિક સંશોધન સંસ્થા' તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યું છે.
- BNHS ભારતમાં બર્ડલાઇફ ઇન્ટરનેશનલનું ભાગીદાર છે. બર્ડલાઇફ ઇન્ટરનેશનલ એ સંરક્ષણ સંસ્થાઓની વૈશ્વિક ભાગીદારી છે જે પક્ષીઓ, તેમના રહેઠાણો અને વૈશ્વિક જૈવવિવિધતાના સંરક્ષણ માટે પ્રયત્ન કરે છે. તેનું મુખ્ય મથક કેમ્બ્રિજ, યુકેમાં છે.
- ♦ **મુખ્યમથક:** BNHSનું મુખ્ય મથક દક્ષિણ મુંબઈમાં ખાસ બાંધવામાં આવેલા 'હોર્નબિલ હાઉસ'માં છે.
- BNHS લોગો ગ્રેટ હોર્નબિલ છે.

વડાપ્રધાન દ્વારા વેટલેન્ડ અને મેન્ગ્રોવ સંરક્ષણ માટેની બે યોજનાઓ લોન્ચ કરાઈ

- ♦ તાજેતરમાં વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા "અમૃત ધરોહર" અને "મિષ્ટી (MISHTI) યોજનાઓ"નું લોકાર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું, જે વેટલેન્ડ્સ અને મેન્ગ્રોવ્સના સંરક્ષણ માટે ભારતની પ્રતિબદ્ધતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

અમૃત ધરોહર યોજના

- અમૃત ધરોહર યોજના સક્રિય લોકભાગીદારી દ્વારા ભારતમાં હાલની રામસાર સાઇટ્સના સંરક્ષણ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- રામસર સાઇટ્સ એ આંતરરાષ્ટ્રીય મહત્વની વેટલેન્ડ્સ છે જે 'રામસર કન્વેન્શન ઓન વેટલેન્ડ્સ' હેઠળ નિયુક્ત કરવામાં આવી છે.
- આ યોજના સાથે, આ સ્થળો પર્યાવરણીય પ્રવાસનનાં કેન્દ્રો અને ગ્રીન જોબ્સનાં સ્ત્રોત બનશે, જેનાથી સ્થાનિક સમુદાયોને ફાયદો થશે.
- આ યોજનાનો ઉદ્દેશ ટકાઉ ઇકોસિસ્ટમ વિકાસ હાંસલ કરવાનો છે અને તે આગામી ત્રણ વર્ષમાં લાગુ કરવામાં આવશે.

MISHTI

- ધ મેન્ગ્રોવ ઇનિશિયેટિવ ફોર શોરલાઇન આવાસ અને મૂર્ત આવક (MISHTI)નો ઉદ્દેશ્ય ભારતમાં મેન્ગ્રોવ ઇકોસિસ્ટમને પુનર્જીવિત કરીને પુનઃસ્થાપિત અને સુરક્ષિત કરવાનો છે.
- દરિયાકાંઠાના વિસ્તારો અને સમુદાયોની આજીવિકા પર દરિયાની સપાટી વધવાથી અને ચક્રવાતને કારણે ઊભા થયેલા જોખમોને ઘટાડવામાં મેન્ગ્રોવ્સ નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવે છે.
- આ યોજના દેશના નવ રાજ્યોમાં મેન્ગ્રોવ કવરને પુનઃસ્થાપિત કરવાનું લક્ષ્ય રાખે છે.
- આગામી પાંચ વર્ષમાં, નાણાકીય વર્ષ 2024થી શરૂ કરીને, 11 રાજ્યો અને બે કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં લગભગ 540 ચોરસ કિલોમીટર મેન્ગ્રોવ વિસ્તારનો વ્યાપક વિકાસ કરવામાં આવશે.

♦ **ઉદ્દેશ્યો:**

▪ **MISHTI યોજનાના કેટલાક પ્રાથમિક ઉદ્દેશ્યો છે, જેમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:**

1. વૃક્ષારોપણની તકનીકો, વ્યવસ્થાપન પ્રથાઓ અને સંરક્ષણ પગલાં પર શ્રેષ્ઠ પ્રયાસોમાં ભાગીદાર બનવું.
2. સાર્વજનિક-ખાનગી ભાગીદારી દ્વારા સંસાધનોનું એકત્રીકરણ.
3. દરિયાકાંઠાના વિસ્તારોમાં ટકાઉ વિકાસ અને આજીવિકાને પ્રોત્સાહન આપવું.
4. સંવેદનશીલ સમુદાયો પર આબોહવા પરિવર્તનની અસરને ઓછી કરવી.

♦ **ભંડોળ અને અમલીકરણ:**

- પ્રોજેક્ટ ખર્ચના 80% કેન્દ્ર સરકાર ભોગવશે, જ્યારે રાજ્ય સરકારો બાકીનું 20% યોગદાન આપશે.
- આ ભાગીદારી અભિગમ સામૂહિક જવાબદારી અને યોજનાઓના અસરકારક અમલીકરણની ખાતરી આપે છે.
- સ્થાનિક સમુદાયોની સંડોવણી, જનભાગીદારી અને પર્યાવરણીય પ્રવાસન પહેલ સંરક્ષણ પ્રયાસોની સફળતામાં ફાળો આપશે.

મન્નાર મરીન નેશનલ પાર્ક

- ♦ તાજેતરની જાહેરાત મુજબ વર્ષ 2023 માટેનો યુનાઈટેડ નેશન્સ એજ્યુકેશનલ, સાયન્ટિફિક એન્ડ કલ્ચરલ ઓર્ગેનાઈઝેશન (UNESCO) એવોર્ડ, મિશેલ બેટીસ એવોર્ડ, ગલ્ફ ઓફ મન્નાર મરીન નેશનલ પાર્કના ડિરેક્ટર જગદીશ એસ બાકનને એનાયત કરવામાં આવશે.
- તે 14 જૂને ફ્રાન્સના પેરિસમાં એવોર્ડ સમારોહ દરમિયાન તેમની કેસ સ્ટડી પણ રજૂ કરશે.

મન્નારના અખાત વિશે

- બાયોસ્ફિયર રિઝર્વ તરીકે નિયુક્ત, મન્નારનો અખાત એ સમગ્ર ભારતની મુખ્ય ભૂમિમાં જૈવિક રીતે સૌથી સમૃદ્ધ દરિયાકાંઠાના પ્રદેશોમાંનો એક છે.

- તે દક્ષિણ અને દક્ષિણ પૂર્વ એશિયામાં પ્રથમ દરિયાઇ બાયોસ્ફિયર રિઝર્વ છે.
- **સ્થાન:** તે તમિલનાડુમાં ધનુષકોડી અને થૂથુકુડી વચ્ચે 160 કિમીના અંતરે આવેલું છે.
- આ મરીન બાયોસ્ફિયર રિઝર્વમાં 21 ટાપુઓ (2 ટાપુઓ પહેલેથી જ ડૂબી ગયા છે) અને દરિયાકિનારાની નજીકના પરવાળાના ખડકોની સાંકળનો સમાવેશ કરે છે.
- મન્નાર મરીન નેશનલ પાર્કનો અખાત, 1980માં સ્થપાયેલ, ત્રણ અતિવાસ્તવ જળચર ઇકોસિસ્ટમ ધરાવે છે -મેન્ગ્રોવ્સ, સીગ્રાસ અને કોરલ રીફ.
- **વનસ્પતિ:**
- આંતર ભરતીના વિસ્તારોમાં રાઈઝોફોરા, એવિસેનિયા, બ્રુગુએરા જાતિના મેન્ગ્રોવ્સનું વર્ચસ્વ છે.
- સીગ્રાસ એ બીજી ફલપ્રદ પ્રજાતિ છે, લગભગ 12 પ્રજાતિઓ અહીં અસ્તિત્વ ધરાવે છે.
- લગભગ 150 પ્રજાતિઓ સીવીડ પાણીમાં જોવા મળે છે.
- પાર્કલેન્ડ્સ પર એક સ્થાનિક છોડ, પેમ્ફીસ એસિડ્યુલા તરીકે ઓળખાતી ફૂલોની ઔષધિ જોવા મળે છે.
- **પ્રાણીસૃષ્ટિ:**
- ડુગોંગ, એક જોખમમાં મુકાયેલ દરિયાઇ સસ્તન પ્રાણી, મન્નાર મરીન નેશનલ પાર્કના અખાતનું મુખ્ય આકર્ષણ છે.
- તેમાં હાર્ડ કોરલની લગભગ 117 પ્રજાતિઓ નોંધવામાં આવી છે.
- તે હમ્પબેક વ્હેલ, બ્લુ વ્હેલ, ફિન વ્હેલ વગેરે જેવી વિવિધ લુપ્તપ્રાય વ્હેલનું ઘર પણ છે.

સી લેટીસની નવી પ્રજાતિઓ

- તાજેતરમાં સંશોધકોએ બાલ્ટિક સમુદ્ર પ્રદેશમાં દરિયાઈ લેટીસની 20 નવી પ્રજાતિઓની શોધ કરી છે.

સમુદ્ર લેટીસ વિશે

- જીનસ ઉલ્વા સાથે સંબંધિત, દરિયાઈ લેટીસ એ ગ્રીન મેક્રોઆલ્ગીની એક અગ્રણી પ્રજાતિ છે, જે વિશાળ બાલ્ટિક સમુદ્રના પ્રદેશમાં વ્યાપકપણે ફેલાયેલી છે, જે એટલાન્ટિકના પાણીથી બાલ્ટિક સમુદ્રમાં બોથનિયાની ખાડી સુધી ફેલાયેલી છે.

મહત્વ

- તેની ઝડપી વૃદ્ધિ અને સરળ પ્રજનનને લીધે, દરિયાઇ લેટીસએ વિકસતા જળચરઉછેર ઉદ્યોગનો રસ જગાડ્યો છે.
- ખાદ્ય ઉદ્યોગમાં દરિયાઇ લેટીસનો ઉપયોગ કરવા અને વિવિધ બાયોકેમિકલ એપ્લિકેશન માટે સ્વીડન અને વિદેશમાં સંશોધન ચાલુ છે.

ક્રિટીકલ મિનરલ્સની સૂચિ

- તાજેતરમાં કોલસા, ખાણ અને સંસદીય બાબતોના કેન્દ્રીય મંત્રીએ "ભારત માટે ક્રિટીકલ મિનરલ્સ" પર પ્રથમ વખતના અહેવાલનું અનાવરણ કર્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- ક્રિટિકલ મિનરલ્સ એ ખનિજોનું એક જૂથ છે જે વિવિધ ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રો માટે જરૂરી છે અને દેશના અર્થતંત્ર અને સુરક્ષા માટે વ્યૂહાત્મક મહત્વ ધરાવે છે.
- આ ખનિજો તેમની અછત, ઉચ્ચ આર્થિક મૂલ્ય અને અદ્યતન તકનીકો અને સંરક્ષણ પ્રણાલીઓના ઉત્પાદનમાં જટિલતા દ્વારા વર્ગીકૃત થયેલ છે.
- ખાણ મંત્રાલય દ્વારા રચવામાં આવેલી નિષ્ણાત ટીમ દ્વારા તૈયાર કરાયેલા અહેવાલમાં દેશ માટે વ્યૂહાત્મક રીતે મહત્વપૂર્ણ 30 મહત્વપૂર્ણ ખનિજોની ઓળખ કરવામાં આવી છે.
-

ખનિજોની યાદી અને ભારતની આયાત નિર્ભરતા

ક્રિટિકલ મિનરલ	ભારતની આયાત નિર્ભરતા (ટકાવારી)	મુખ્ય આયાત સ્ત્રોતો (2020)
લિથિયમ	100%	ચિલી, રશિયા, ચીન, આયર્લેન્ડ, બેલ્જિયમ
કોબાલ્ટ	100%	ચીન, બેલ્જિયમ, નેધરલેન્ડ, યુએસ, જાપાન
નિકલ	100%	સ્વીડન, ચીન, ઇન્ડોનેશિયા, જાપાન, ફિલિપાઇન્સ
વેનેડિયમ	100%	કુવૈત, જર્મની, દક્ષિણ આફ્રિકા, બ્રાઝિલ, થાઈલેન્ડ
નિઓબિયમ	100%	બ્રાઝિલ, ઓસ્ટ્રેલિયા, કેનેડા, દક્ષિણ આફ્રિકા, ઇન્ડોનેશિયા
જર્મનિયમ	100%	ચીન, દક્ષિણ આફ્રિકા, ઓસ્ટ્રેલિયા, ફ્રાન્સ, યુ.એસ
રેનિયમ	100%	રશિયા, યુકે, નેધરલેન્ડ, દક્ષિણ આફ્રિકા, ચીન
બેરિલિયમ	100%	રશિયા, યુકે, નેધરલેન્ડ, દક્ષિણ આફ્રિકા, ચીન
ટેન્ટેલમ	100%	ઓસ્ટ્રેલિયા, ઇન્ડોનેશિયા, દક્ષિણ આફ્રિકા, મલેશિયા, યુ.એસ
સ્ટ્રોન્ટીયમ	100%	ચીન, યુએસ, રશિયા, એસ્ટોનિયા, સ્લોવેનિયા
ઝિર્કોનિયમ(ઝિર્કોન)	80%	ઓસ્ટ્રેલિયા, ઇન્ડોનેશિયા, દક્ષિણ આફ્રિકા, મલેશિયા, યુ.એસ
ગ્રેફાઇટ (કુદરતી)	60%	ચીન, મેડાગાસ્કર, મોઝામ્બિક, વિયેતનામ, તાંઝાનિયા
મેંગેનીઝ	50%	દક્ષિણ આફ્રિકા, ગેબન, ઓસ્ટ્રેલિયા, બ્રાઝિલ, ચીન

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

ક્રિટિકલ મિનરલ	ભારતની આયાત નિર્ભરતા (ટકાવારી)	મુખ્ય આયાત સ્ત્રોતો (2020)
ક્રોમિયમ	2.5%	દક્ષિણ આફ્રિકા, મોઝામ્બિક, ઓમાન, સ્વિટ્ઝર્લેન્ડ, તુર્કી
સિલિકોન	<1%	ચીન, મલેશિયા, નોર્વે, ભૂટાન, નેધરલેન્ડ

મહત્વ

- ક્રિટિકલ મિનરલ્સ લિસ્ટ હાઇ-ટેક ઇલેક્ટ્રોનિક્સ, ટેલિકોમ્યુનિકેશન્સ, ટ્રાન્સપોર્ટ અને સંરક્ષણ જેવા ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રો માટે જરૂરી ખનિજોને પ્રાથમિકતા આપે છે.
- તે ખાણકામ ક્ષેત્રમાં નીતિ ઘડતર, વ્યૂહાત્મક આયોજન અને રોકાણના નિર્ણયો માટે માર્ગદર્શક માળખા તરીકે કામ કરશે.
- આ પહેલ 'નેટ ઝીરો' લક્ષ્ય હાંસલ કરવા, આત્મનિર્ભરતા હાંસલ કરવા અને ભારતમાં મજબૂત અને સ્થિતિસ્થાપક ખનિજ ક્ષેત્ર બનાવવાની સરકારની પ્રતિબદ્ધતા સાથે સંરેખિત છે.

1. Antimony	15. Nickel	iv. Neodymium	20. Rhenium
2. Beryllium	16. PGE	v. Promethium	21. Selenium
3. Bismuth	i. Platinum	vi. Samarium	22. Silicon
4. Cadmium	ii. Palladium	vii. Europium	23. Strontium
5. Cobalt	iii. Rhodium	viii. Gadolinium	24. Tantalum
6. Copper	iv. Ruthenium	ix. Terbium	25. Tellurium
7. Gallium	v. Iridium	x. Dysprosium	26. Tin
8. Germanium	vi. Osmium	xi. Holmium	27. Titanium
9. Graphite	17. Phosphorous	xii. Erbium	28. Tungsten
10. Hafnium	18. Potash	xiii. Thulium	29. Vanadium
11. Indium	19. REE	xiv. Ytterbium	30. Zirconium
12. Lithium	i. Lanthanum	xv. Lutetium	
13. Molybdenum	ii. Cerium	xvi. Scandium	
14. Niobium	iii. Praseodymium	xvii. Yttrium	

ક્રિટિકલ મિનરલ્સ માટે ભારત દ્વારા લેવામાં આવેલી અન્ય પહેલ

- ભારત તાજેતરમાં મિનરલ સિક્યોરિટી પાર્ટનરશિપ (MSP)માં સૌથી નવા ભાગીદાર તરીકે જોડાયું છે, જેનો ઉદ્દેશ્ય મહત્વપૂર્ણ ખનિજ પુરવઠા શૃંખલાઓને મજબૂત કરવાનો છે.
- જીઓલોજિકલ સર્વે ઓફ ઇન્ડિયા (GSI) હાલમાં ખાણકામ ક્ષેત્રના વિકાસને વેગ આપવા માટે નિર્ણાયક અને તળિયે બેઠેલા ખનિજોની શોધ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- **કાબિલ:** ક્રિટિકલ મિનરલ્સનો પુરવઠો સુનિશ્ચિત કરવા માટે ઓગસ્ટ 2019માં ખાનીજ બિદેશ ઇન્ડિયા લિમિટેડ (KABIL) નામની NALCO, HCL અને MECL વચ્ચે સંયુક્ત સાહસ કંપનીની રચના કરવામાં આવી છે.

ગુચ્ચી મશરૂમ

- ગુચ્ચી મશરૂમ ઉપભોક્તા અણધારી હવામાન પેટર્ન, વહેલી વસંત અને સરેરાશ કરતાં વધુ તાપમાનના પરિણામે સતત બીજા વર્ષે કષ્ટદાયક સંજોગોનો સામનો કરી રહ્યા છે, જે ઓછી ઉપજની બીજી સિઝન તરફ દોરી જાય છે.

ગુચ્ચી મશરૂમ વિશે

- આ મશરૂમની તેના અનોખા સ્વાદ(nutty, earthy flavour) માટેની માંગ માટે ઓળખવામાં આવે છે.
- ગુચ્ચી મશરૂમ એ એસ્કોમીકોટાના મોરચેલસી પરિવારમાંથી આવતી ફૂગની એક પ્રજાતિ છે.
- તે આછા પીળા રંગના હોય છે જેમાં ઉપરની સપાટી પર મોટા ખાડાઓ અને પટ્ટાઓ હોય છે અને તે મોટી સફેદ દાંડી પર ઉછરે છે.
- આ મશરૂમ સ્વાસ્થ્ય લાભોથી પણ ભરપૂર છે. તે પોટેશિયમ, વિટામિન્સ અને કોપરથી સમૃદ્ધ હોય છે. તેઓ મોટાભાગના વિટામિન B ઉપરાંત વિટામિન Dનો પણ સમૃદ્ધ સ્ત્રોત છે.
- તે એન્ટીઑક્સિડન્ટ્સથી ભરપૂર હોય છે જે શરીરને નુકસાન પહોંચાડતી પ્રતિક્રિયાશીલ ઓક્સિજન પ્રજાતિઓને દૂર કરીને હૃદય રોગ અને ડાયાબિટીસ સહિત સ્વાસ્થ્ય સમસ્યાઓને અટકાવે છે.
- આબોહવા પરિવર્તન, વનનાબૂદી અને રહેઠાણનો વિનાશ પણ ગુચી મશરૂમની દુર્લભતામાં ફાળો આપે છે. પુરવઠામાં ઘટાડાથી ઉત્પાદકો અને વેપારીઓ બંનેને અસર થઈ છે.

સિકાડા પ્રજાતિઓ

- દક્ષિણ ભારતના કેટલાક ભાગોમાં સામાન્ય રીતે જોવા મળતી સિકાડા પ્રજાતિને તાજેતરમાં નવી પ્રજાતિ તરીકે ઓળખ આપવામાં આવી છે અને તેનું નામ પુરાણ ચીવેડા (તેના મલયાલમ નામ ચીવેડુ પરથી) રાખવામાં આવ્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- અગાઉ, તે 1850માં મલેશિયામાં વર્ણવેલ એક પ્રજાતિ પુરાણ ટિગ્રિના પરથી ભૂલથી લેવામાં આવ્યું હતું.
- એસોસિએશન ફોર એડવાન્સમેન્ટ ઇન એન્ટોમોલોજીએ વર્ગીકરણની ઓળખમાં લાંબા સમયથી ચાલતી આ ભૂલને સુધારી છે, પુરાણ ચીવેડાને મલેશિયન પ્રજાતિઓથી અલગ પાડી છે.
- ટીમે પુરૂષ જનનેન્દ્રિયો અને ઓપરક્યુલમની રચનામાં તફાવત જોયો, જે આ પુનઃવર્ગીકરણ તરફ દોરી ગયો.

હીટ ઇન્ડેક્સ

- ભારતીય હવામાન વિભાગ (IMD) એ તાજેતરમાં પ્રાયોગિક ધોરણે હીટ ઇન્ડેક્સ રજૂ કર્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- હીટ ઇન્ડેક્સ ભારતના વિસ્તારો માટે સામાન્ય માર્ગદર્શન આપવા માટે રચાયેલ છે જ્યાં દેખીતું તાપમાન, જેને "feel-like" તાપમાન તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે, તે ગરમી અને ભેજના સંયોજનને કારણે વધારે હોય છે, જેથી લોકોને અગવડતા પડે છે.
- USAમાં નેશનલ વેધર સર્વિસ, નેશનલ ઓસેનિક એન્ડ એટમોસ્ફેરિક એડમિનિસ્ટ્રેશન (NOAA) દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા સમાન સમીકરણનો ઉપયોગ કરીને હીટ ઇન્ડેક્સની ગણતરી કરવામાં આવે છે.
- તે અગવડતાના સ્તરને સૂચવે છે, જેમાં હવામાન મનુષ્યને કેવું લાગે છે તેની વધુ સચોટ રજૂઆત પ્રદાન કરવા માટે ઊંચા તાપમાન પર તે ભેજની અસરને ધ્યાનમાં લે છે.

સરળ અર્થઘટન માટે હીટ ઇન્ડેક્સને રંગ કોડમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે:

- **લીલો:** પ્રાયોગિક હીટ ઇન્ડેક્સ 35°C નીચે
- **પીળો:** પ્રાયોગિક હીટ ઇન્ડેક્સ 36-45°Cની રેન્જમાં
- **નારંગી:** પ્રાયોગિક હીટ ઇન્ડેક્સ 46-55°Cની રેન્જમાં
- **લાલ:** પ્રાયોગિક હીટ ઇન્ડેક્સ 55°C ઉપર

મ્હાદેઈ વન્યજીવ અભયારણ્ય

- તાજેતરમાં, બોમ્બે હાઈકોર્ટની ગોવા ખંડપીઠે ગોવા સરકારને ત્રણ મહિનાની અંદર વાઈલ્ડલાઈફ પ્રોટેક્શન એક્ટ હેઠળ ગોવા વન વિભાગ દ્વારા તૈયાર કરાયેલા રાષ્ટ્રીય વાઘ સંરક્ષણ પ્રાધિકરણ (NTCA) સંચાર અને યોજનાઓમાં ઉલ્લેખિત મ્હાદેઈ વન્યજીવ અભયારણ્ય અને અન્ય પ્રદેશોને વાઘ અનામત તરીકે જાહેર કરવા સૂચના આપી હતી.

અભયારણ્ય વિશે

- ભારતના ગોવા રાજ્યમાં આવેલું, મ્હાદેઈ વન્યજીવન અભયારણ્ય એ પ્રકૃતિ પ્રેમીઓનું સ્વર્ગ છે, જે તેની સમૃદ્ધ જૈવવિવિધતા અને અદભૂત લેન્ડસ્કેપ્સ માટે જાણીતું છે.
- 208.5 ચોરસ કિલોમીટરના વિસ્તારમાં ફેલાયેલું આ અભયારણ્ય દક્ષિણ ભારતના પશ્ચિમ ઘાટમાં એક અમૂલ્ય રત્ન છે.
- તે ઉત્તર ગોવા જિલ્લામાં, સત્તારી તાલુકામાં, વાલપોઈ શહેરની નજીક આવેલું છે.
- વનસ્પતિ અને પ્રાણીસૃષ્ટિની તેની વિવિધ શ્રેણી સાથે, અભયારણ્યને તેના પર્યાવરણીય મહત્વ માટે માન્યતા પ્રાપ્ત થઈ છે.

જૈવવિવિધતા અને ભૂગોળ

- અભયારણ્ય પશ્ચિમ ઘાટની અંદર આવેલું છે, જે પર્યાવરણીય રીતે સંવેદનશીલ પ્રદેશ છે.
- તે પશ્ચિમમાં 200 મીટરથી મધ્યમાં 560 મીટર સુધીની ઉંચાઈઓ દ્વારા વર્ગીકૃત થયેલ છે, જેમાં ભવ્ય વાઘેરી ટેકરીઓનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં 560 મીટરની ઉંચાઈ પર આવેલ વાઘેરી શિખરનો સમાવેશ થાય છે - ઉત્તર ગોવામાં સૌથી ઊંચો બિંદુ. આ ટેકરીઓ વિવિધ વન્યજીવોની પ્રજાતિઓ માટે કુદરતી રહેઠાણ છે અને અભયારણ્યમાં વહેતા તળાવ અથવા ભારતના નકશા જેવા આકારના જળાશયની અનન્ય શોધ તેના આકર્ષણમાં વધારો કરે છે.
- મ્હાદેઈ નદી, જેને માંડવી નદી ડાઉનસ્ટ્રીમ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે, તે અભયારણ્યમાંથી વહે છે, જે ગોવાની જીવનરેખા તરીકે નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવે છે.
- કર્ણાટકમાં ઉદભવતી મ્હાદેઈ નદી ગોવામાં કુલ 81.2 કિલોમીટરની મુસાફરી કર્યા પછી પણજી ખાતે અરબી સમુદ્રને મળે તે પહેલાં અભયારણ્યના પ્રદેશના 9.4 કિલોમીટરની મુસાફરી કરે છે.

સંભવિત વાઘ અનામત સ્થિતિ

- અભયારણ્યની અદ્ભુત જૈવવિવિધતા અને બંગાળ વાઘની હાજરીએ મ્હાદેઈ વન્યજીવ અભયારણ્યને પ્રોજેક્ટ ટાઈગર રિઝર્વ તરીકે નિયુક્ત કરવા માટે વિચારણા કરી છે.
- બોમ્બે હાઈકોર્ટે ગોવા સરકારને અભયારણ્ય અને અમુક સંલગ્ન વિસ્તારોને વન્યજીવ સંરક્ષણ અધિનિયમ હેઠળ વાઘ અનામત તરીકે સૂચિત કરવા નિર્દેશ આપ્યો હતો.
- નેશનલ ટાઈગર કન્ઝર્વેશન ઓથોરિટી (NTCA) વાઘની વસતીને સુરક્ષિત રાખવા માટે આ અનામતની રચના માટે સક્રિયપણે દબાણ કરી રહી છે.

પેડિક્યુલરિસ રેવેલિયાના

- તાજેતરમાં, બોટનિકલ સર્વે ઓફ ઈન્ડિયા (BSI) પ્રયાગરાજ કેન્દ્રના વૈજ્ઞાનિકોએ સિક્કિમ રાજ્યમાં વનસ્પતિની નવી પ્રજાતિ પેડીક્યુલરિસ રેવેલિયાનાની શોધ કરી છે.

પેડિક્યુલરિસ રેવેલિયાના વિશે

- તે તમામ પેડીક્યુલરિસ પ્રજાતિઓમાં અનન્ય છે.
- તે જાડા અને લાકડાની દાંડીઓ છે, જેમાં ગુલાબી-જાંબલી રંગના સૂક્ષ્મ ફૂલો ઊગે છે.
- તે હેમીપેરાસાઇટીક છોડની પ્રજાતિ છે.
- પોતાનો ખોરાક બનાવવાની સાથે, તે નજીકમાં સ્થિત વૃક્ષો અને છોડના મૂળમાંથી પોષક તત્વો એકત્ર કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.
- આ નવી વનસ્પતિ દૂરના જંગલોમાં જોવા મળે છે, જે મોટાભાગે વર્ષોથી બરફથી ઢંકાયેલ રહ્યા હોય છે.
- આ જીનસમાં વિશ્વભરમાં લગભગ 677 પ્રજાતિઓનો સમાવેશ થાય છે, જેમાંથી ભારતમાં અત્યાર સુધીમાં 82 પ્રજાતિઓ, 13 પેટાજાતિઓ અને 9 જાતો નોંધવામાં આવી છે.
- પેડિક્યુલરિસ રેવેલિયાના એ વનસ્પતિશાસ્ત્રીઓ દ્વારા નોંધાયેલ 83મી પ્રજાતિ છે અને છોડને સામાન્ય રીતે બારમાસી વનસ્પતિ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

બોટનિકલ સર્વે ઓફ ઈન્ડિયા વિશે

- તે દેશની સર્વોચ્ચ વર્ગીકરણ સંશોધન સંસ્થા છે જે ભારત સરકારના પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રાલય હેઠળ છે.
- તેની સ્થાપના 13મી ફેબ્રુઆરી, 1890ના રોજ સર જ્યોર્જ કિંગના નિર્દેશનમાં કરવામાં આવી હતી.
- સંસ્થાના આદેશને બાયોસિસ્ટમિક્સ સંશોધન, ફ્લોરિસ્ટિક અભ્યાસ, દસ્તાવેજીકરણ, રાષ્ટ્રીય વનસ્પતિ સંગ્રહના ડેટાબેઝિંગ, હર્બેરિયમ નમૂનાઓનું ડિજિટાઇઝેશન વગેરે માટે વિસ્તૃત કરવામાં આવ્યો છે.
- **મુખ્ય મથક:** કોલકાતા

પાર્કચીક ગ્લેશિયર

- તાજેતરમાં વાડિયા ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ હિમાલયન જીઓલોજીના વૈજ્ઞાનિકો દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા નવા અભ્યાસમાં ભારતના લદ્દાખમાં "પાર્કચીક ગ્લેશિયર"માં થયેલા ફેરફારોને જાહેર કરવામાં આવ્યા છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- સંશોધનમાં ગ્લેશિયરની સપાટીના બરફના વેગનો અંદાજ પણ લગાવવામાં આવ્યો હતો, જે દર્શાવે છે કે 1999-2000 અને 2020-2021ની વચ્ચે નીચલા એબલેશન ઝોનમાં લગભગ 28 ટકાનો ઘટાડો થયો છે.
- સિમ્યુલેશનના આધારે, જો ગ્લેશિયર સમાન દરે પીછેહઠ કરવાનું ચાલુ રાખે છે, તો અભ્યાસ આગાહી કરે છે કે સબગ્લેશિયલ ઓવર-ડીપિંગને કારણે વિવિધ કદના ત્રણ તળાવો રચાઇ શકે છે.

- **ગ્લેશિયરના ઝડપી પીગળવાના બે મુખ્ય કારણો છે:**
- પ્રથમ, ગ્લોબલ વોર્મિંગ અને આ પ્રદેશમાં વધતું તાપમાન
- બીજું, એ છે કે તે ઝંસ્કર પ્રદેશના અન્ય હિમનદીઓ કરતાં ઓછી ઊંચાઈએ છે.
- **ગ્લેશિયર વિશે:**
- પાર્કચીક ગ્લેશિયર કારગિલ, લદ્દાખમાં આવેલ એક પર્વત ગ્લેશિયર છે.
- તે નુન-કુન ઢોળાવ પર ધીમે ધીમે ખસી રહેલા બરફનો સમૂહ છે.
- આ બરફનો જથ્થો આખરે સુરુ નદીમાં પડે છે. તે સુરુ નદીની ખીણના સૌથી મોટા હિમનદીઓમાંની એક છે, જે 53 ચોરસ કિ.મી.ના વિસ્તારને આવરી લે છે અને 14 કિમી લાંબી છે.
- સુરુ નદીની ખીણ પશ્ચિમ હિમાલયમાં દક્ષિણ ઝંસ્કર પર્વતમાળાનો એક ભાગ છે.

હિમાલયન ગીધ

- તાજેતરમાં સંરક્ષણવાદીઓ દ્વારા ગુવાહાટીમાં આસામ રાજ્ય પ્રાણીસંગ્રહાલયની અંદર હિમાલયન ગીધની ભારતની પ્રથમ કેપ્ટિવ બ્રીડિંગ સફળતા પૂર્વક પૂર્ણ કરવામાં આવ્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- વિશ્વમાં આ બીજી ઘટના છે (પ્રથમ ફ્રાન્સમાં હતી) અને ભારતમાં પ્રથમ ઘટના છે, જ્યાં આ પ્રજાતિને સંવર્ધન માટે રાખવામાં આવી છે.
- કેપ્ટિવ બ્રીડિંગ બોમ્બે નેચરલ હિસ્ટ્રી સોસાયટી (BNHS) અને આસામ વન વિભાગ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલ સંયુક્ત પ્રોજેક્ટ હતો.

હિમાલયન ગીધ વિશે

- હિમાલયન ગીધ (Gyps himalayensis) અથવા હિમાલયન ગ્રિફોન ગીધ એ પુરાણા વિશ્વના ગીધ છે.
- તે પુરાણા વિશ્વના બે સૌથી મોટા ગીધ અને સાચા રેપ્ટર્સમાંથી એક છે.
- તે એક વિશેષ ગીધ છે જેનું માથું સફેદ હોય છે, પાંખો ખૂબ પહોળી હોય છે અને પૂંછડીના પીંછા ટૂંકા હોય છે.
- **વિતરણ:** તે હિમાલય અને તેની નજીકના તિબેટીયન ઉચ્ચપ્રદેશનું મૂળ નિવાસી છે અને મધ્ય એશિયાના પર્વતોમાં પણ જોવા મળે છે.
- આ દૈનિક અને મોટે ભાગે એકાંતમાં રહેતી પ્રજાતિઓ છે.
- **સંરક્ષણ સ્થિતિ:** IUCN: જોખમની નજીક
- **ગીધની અન્ય પ્રજાતિઓ કે જે ભારતમાં જોવા મળે છે:**
- ભારતમાં ગીધની 9 પ્રજાતિઓનું ઘર છે જેમ કે ઓરિએન્ટલ વ્હાઈટ બેકડ, લોંગ-બિલ, સ્લેન્ડર-બિલ, હિમાલયન, રેડ-હેડેડ, ઇજિપ્સીયન, બિયર્ડેડ, સિનેરીયસ અને યુરેશિયન ગ્રિફોન.

ભારતમાં 5% પક્ષીઓ સ્થાનિક

- ઝૂઓલોજિકલ સર્વે ઓફ ઈન્ડિયા (ZSI) દ્વારા તાજેતરનું પ્રકાશન દર્શાવે છે કે ભારતની 5% પક્ષીઓની પ્રજાતિઓ સ્થાનિક છે, એટલે કે તેઓ દેશ માટે અનન્ય છે અને અન્યત્ર જોવા મળતી નથી.
- "ભારતના 75 સ્થાનિક પક્ષીઓ" શીર્ષક ધરાવતું પ્રકાશન ZSIના 108મા સ્થાપના દિવસે બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું. ભારતની કુલ 1,353 પક્ષીઓની પ્રજાતિઓમાંથી 78 (5%) દેશ માટે સ્થાનિક છે.
- આમાંની ત્રણ પ્રજાતિઓ દાયકાઓથી જોવા મળી નથી: મણિપુર બુશ ક્વેઈલ, હિમાલયન ક્વેઈલ અને જેર્ડન્સ કોર્સર.
- પશ્ચિમ ઘાટમાં સૌથી વધુ સ્થાનિક પ્રજાતિઓ છે, જેમાં 28 નોંધાઈ છે.
- આંદામાન અને નિકોબાર ટાપુઓમાં પણ નોંધપાત્ર સ્થાનિકવાદ છે, જે પ્રદેશ માટે અનન્ય પક્ષીઓની 25 પ્રજાતિઓ ધરાવે છે.
- પ્રકાશન આ સ્થાનિક પ્રજાતિઓના સંરક્ષણની સ્થિતિ પર પ્રકાશ પાડે છે, જેમાં 25 IUCN દ્વારા 'થ્રેટેન્ડ' તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવી છે અને અમુકને 'ક્રિટિકલી એન્ડેન્જર્ડ', 'એન્ડેન્જર્ડ', 'વલ્નરેબલ' અથવા 'નિયર થ્રેટેન્ડ' તરીકે સૂચિબદ્ધ કરવામાં આવી છે.

ભારતીય ગરુડ-ઘુવડ

- તાજેતરમાં સમાચારોમાં જોવા મળતા ભારતીય ગરુડ-ઘુવડને માત્ર તાજેતરના વર્ષોમાં જ એક પ્રજાતિ તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યું છે, આમ તે યુરેશિયન ગરુડ-ઘુવડથી અલગ પડે છે.

ભારતીય ગરુડ-ઘુવડ વિશે

- તેને રોક ગરુડ-ઘુવડ અથવા બંગાળ ગરુડ-ઘુવડ પણ કહેવામાં આવે છે.
- તે ભારતીય ઉપખંડમાં ડુંગરાળ અને ખડકાળ ઝાડીવાળા જંગલોમાં રહેતી મોટી શિંગડાવાળા ઘુવડની પ્રજાતિ છે.
- અગાઉ તેને યુરેશિયન ગરુડ-ઘુવડની પેટાજાતિ તરીકે ગણવામાં આવતી હતી.
- તે સામાન્ય રીતે જોડીમાં જોવા મળે છે. તેઓ એક ઊંડો પ્રતિધ્વનિ ધરાવતો અવાજ ધરાવે છે જે સવાર અને સાંજના સમયે સાંભળી શકાય છે.
- **દેખાવ:**
- તે ભૂરા અને રાખોડી રંગની છાંટ ધરાવે છે અને કાળા નાના પટ્ટાઓ સાથે ગળામાં સફેદ ડાઘ ધરાવે છે.
- થોડી મોટી માદા છ ફૂટની પાંખો સાથે કુલ અઢી ફૂટની લંબાઈ સુધીની હોઈ શકે છે.
- શિંગડા જેવા દેખાતા આગળના કાનના ગુચ્છ તેના માથામાંથી બહાર નીકળતા જોવા મળે છે.
- **સંરક્ષણ સ્થિતિ:**
- IUCN: સૌથી ઓછી ચિંતા

બ્લેક ઈગલ

- તાજેતરમાં, હિમાચલ પ્રદેશના સોલન જિલ્લામાં આવેલા લીલાછમ ચૈલ વન્યજીવ અભયારણ્યમાં એક દુર્લભ કાળું ગરુડ પ્રથમ વખત જોવા મળ્યું હતું.
- તે Accipitridae પરિવાર સાથે સંબંધ ધરાવે છે અને Ictinaetus જીનસનું એકમાત્ર સભ્ય છે.
- જાજરમાન પક્ષીની વિશિષ્ટ વિશેષતા એ તેની આકર્ષક પીળી ચાંચ છે, જે તેના કાળા પીછાઓથી વાઇબ્રેન્ટ કોન્ટ્રાસ્ટ છે.
- તેઓ ઉષ્ણકટિબંધીય અને ઉષ્ણકટિબંધીય દક્ષિણ અને દક્ષિણપૂર્વ એશિયા તેમજ દક્ષિણપૂર્વીય ચીનના પર્વતીય પ્રદેશોમાં જંગલો પર ઉડે છે.

- **વિતરણ:** તેઓ ભારતના હિમાચલ પ્રદેશ અને જમ્મુ અને કાશ્મીરના રાજ્યોમાં, દ્વીપકલ્પના ભારતના પૂર્વ અને પશ્ચિમ ઘાટના જંગલોમાં જોવા મળે છે.
- **સંરક્ષણ સ્થિતિ:**
- **IUCN:** સૌથી ઓછી ચિંતા

રાજસ્થાનમાં ધોલપુર-કરૌલી વાઘ અનામત

- તાજેતરમાં નેશનલ ટાઈગર કન્ઝર્વેશન ઓથોરિટી (NTCA)ની મંજૂરી બાદ, ભારતે રાજસ્થાનના કરૌલી અને ધોલપુર જિલ્લામાં તેનું 54મું વાઘ અનામત સ્થાપ્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- રણથંભોર, સરિસ્કા, મુકુન્દ્રા પર્વતશ્રેણી અને રામગઢ વિષધારીના હાલના અનામત સાથે જોડાણ ધરાવતું નવું અનામત રાજસ્થાનનું પાંચમું અનામત છે.
- ધોલપુર-કરૌલી ટાઇગર રિઝર્વની મંજૂરીને રાજ્યમાં વન્યજીવ સંરક્ષણ માટે એક મહત્વપૂર્ણ પગલું તરીકે જોવામાં આવે છે.

વાઘની વસ્તીના આંકડા

- તાજેતરના વર્ષોમાં, ભારતમાં વાઘની વસ્તીમાં વધારો જોવા મળ્યો છે, જે 2018માં 2,967થી વધીને 2022માં 3,682 થઇ ગયો છે, જે વાર્ષિક 6% વૃદ્ધિ દર દર્શાવે છે.
- ઉલ્લેખનીય છે કે, મધ્ય પ્રદેશમાં સૌથી વધુ વાઘ (785) છે, ત્યારબાદ કર્ણાટક (563), ઉત્તરાખંડ (560) અને મહારાષ્ટ્ર (444) આવે છે.
- રાજસ્થાને પણ તેની વાઘની વસ્તીમાં વૃદ્ધિનો અનુભવ કર્યો છે, જે 2006માં 32થી વધીને 2022માં 88 થઇ ગઇ છે.

મિથેનને ખાતા બેક્ટેરિયા

- વોશિંગ્ટન યુનિવર્સિટીના સંશોધકો દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલ અભ્યાસ સૂચવે છે કે મિથેનોટ્રોફ્સ તરીકે ઓળખાતા બેક્ટેરિયા, જે મિથેનને ખોરાક તરીકે ઉપયોગ કરે છે, તે સંભવિતપણે વૈશ્વિક ગરમીના દરને ધીમો કરી શકે છે.
- મિથેન એ ઊર્જા ઉત્પાદન, ઉદ્યોગ, કૃષિ અને કચરા વ્યવસ્થાપન સહિતના વિવિધ સ્ત્રોતોમાંથી ઉત્સર્જિત શક્તિશાળી ગ્રીનહાઉસ ગેસ છે.
- અન્ય ઘણી સૂચિત મિથેન ઘટાડા વ્યૂહરચનાઓથી વિપરીત, આ પદ્ધતિ નાઇટ્રસ ઓક્સાઇડ ઉત્સર્જન ઉત્પન્ન કરતી નથી, જેમાં નોંધપાત્ર ગ્લોબલ વોર્મિંગ સંભવિત છે.

નેશનલ એન્વાયર્નમેન્ટ એન્જિનિયરિંગ રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ (NEERI)

- તાજેતરમાં CSIRની નેશનલ એન્વાયર્નમેન્ટલ એન્જિનિયરિંગ રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટે જણાવ્યું હતું કે તે દિલ્હીમાં વાયુ પ્રદૂષણની સમસ્યાનો સામનો કરવા માટે ગ્રીડ-આધારિત શમન વ્યૂહરચના વિકસાવવામાં આવશે.

નેશનલ એન્વાયર્નમેન્ટલ એન્જિનિયરિંગ રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ (NEERI) વિશે

- તે પર્યાવરણીય વિજ્ઞાન અને એન્જિનિયરિંગને સમર્પિત ભારત સરકાર દ્વારા બનાવવામાં આવેલ અને ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવેલ એક અગ્રણી સંશોધન સંસ્થા છે.
- સંસ્થાનું પ્રાથમિક મિશન પર્યાવરણીય વ્યવસ્થાપન, પ્રદૂષણ નિયંત્રણ અને ટકાઉ વિકાસના વિવિધ પાસાઓને લગતી સંશોધન અને વિકાસ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવાનું છે.
- NEERI કેન્દ્ર સરકારના વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રાલય હેઠળ આવે છે.
- તેની સ્થાપના 1958માં નાગપુરમાં કરવામાં આવી હતી, જેમાં પાણી પુરવઠો, ગટરના નિકાલ અને ચેપી રોગો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવ્યું હતું, અને અમુક અંશે ઔદ્યોગિક પ્રદૂષણ અને વ્યાવસાયિક રોગો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવ્યું હતું, જે સ્વતંત્ર થયા પછીના ભારતમાં સામાન્ય હોવાનું જણાયું હતું.
- **મુખ્ય મથક:** નાગપુર
- NEERI ચેન્નાઇ, દિલ્હી, હૈદરાબાદ, કોલકાતા અને મુંબઇ ખાતે પાંચ ઝોનલ પ્રયોગશાળાઓ ધરાવે છે.
- **સંસ્થાકીય નિપુણતા:** આબોહવા/પર્યાવરણ, આરોગ્ય, પ્રયોગશાળા અથવા ક્ષેત્ર પરીક્ષણ, દેખરેખ અને મૂલ્યાંકન, નીતિ વિકાસ, સંશોધન, ધોરણો, ટેકનોલોજી અને ફ્યુલ R&D.

કાઉન્સિલ ઓફ સાયન્ટિફિક એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ રિસર્ચ (CSIR) વિશે

- તે ભારતની અગ્રણી વૈજ્ઞાનિક અને ઔદ્યોગિક સંશોધન સંસ્થાઓમાંની એક છે.
- તેની સ્થાપના વૈજ્ઞાનિક જ્ઞાનને પ્રોત્સાહન આપવા અને ઔદ્યોગિકીકરણ અને આર્થિક વૃદ્ધિને વેગ આપવા માટે 1942માં ભારત સરકાર દ્વારા એક સ્વાયત્ત સંસ્થા તરીકે કરવામાં આવી હતી.
- તે હવે વિશ્વની સૌથી મોટી જાહેર ભંડોળવાળી R&D સંસ્થાઓમાંની એક છે.
- **મુખ્ય મથક:** નવી દિલ્હી

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- CSIR રાષ્ટ્રીય પ્રયોગશાળાઓ અને ફિલ્ડ સ્ટેશનનું વિશાળ નેટવર્ક જાળવી રાખે છે અને હજારો વૈજ્ઞાનિકો, સંશોધકો અને સહાયક સ્ટાફને રોજગારી આપે છે.
- **અગ્રણી પ્રયોગશાળાઓ:** સેલ્યુલર અને મોલેક્યુલર બાયોલોજી (હૈદરાબાદ), સેન્ટ્રલ ઇલેક્ટ્રોનિક્સ એન્જિનિયરિંગ રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ (પિલાની), સેન્ટ્રલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ માઇનિંગ એન્ડ ફ્યુઅલ રિસર્ચ (ધનબાદ), નેશનલ એરોસ્પેસ લેબોરેટરીઝ (બેંગલુરુ), નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ ઓશનોગ્રાફી (ગોવા), અને નેશનલ બોટનિકલ રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ (લખનૌ).

ડોલી ધ શીપ

- ઇયાન વિલ્મટ, પુખ્ત કોષમાંથી વિશ્વના પ્રથમ ક્લોન કરેલ સસ્તન પ્રાણી "ડોલી ધ શીપ" બનાવનાર ટીમનું નેતૃત્વ કરવા માટે પ્રખ્યાત બ્રિટિશ ગર્ભશાસ્ત્રી તાજેતરમાં અવસાન પામ્યા છે.

ડોલી વિશે

- 1996માં જન્મેલી ડોલી ધ શીપ, 20મી સદીમાં એક નોંધપાત્ર વૈજ્ઞાનિક પ્રગતિ દર્શાવે છે. વિલ્મુટે તેની ટીમ સાથે મળીને પુખ્ત કોષને નવા ફળદ્રુપ ગર્ભમાંથી કોષની જેમ વર્તે તેવી અભૂતપૂર્વ સિદ્ધિ હાંસલ કરી, જેના પરિણામે દાતાની જેમ આનુવંશિક રીતે સમાન પ્રાણીનું સર્જન થયું.
- તેઓએ મૃત પુખ્ત ઘેટાંની સ્તનધારી ગ્રંથિમાંથી કોષ લઈને, તેના DNAને ગર્ભમાં રૂપાંતરિત કરવા માટે તેને વીજળી અને રસાયણોથી ઉત્તેજિત કરીને, અને પછી તેને ખાલી ઘેટાંના ઇંડામાં રોપીને, જે પાછળથી સરોગેટ ઘેટાંમાં મૂકવામાં આવ્યું હતું, દ્વારા આ પ્રાપ્ત કર્યું.
- ડોલીના જન્મે ક્લોનિંગ સંશોધન અંગે નૈતિક ચર્ચાઓ ઉભી કરી અને તેના કારણે તત્કાલિન યુએસ પ્રમુખ બિલ ક્લિન્ટનને લગભગ એક વર્ષ પછી માનવ ક્લોનિંગ પ્રયોગો પર પ્રતિબંધની જાહેરાત કરવા પ્રેર્યા.
- ડોલીનું જીવન દુ:ખદ રીતે અલ્પજીવી હતું, કારણ કે તેણીએ ફેફસામાં એક અસાધ્ય ગાંઠ વિકસાવી હતી અને તેના જન્મના લગભગ છ વર્ષ પછી તેનું મૃત્યુ થયું હતું.

નેશનલ ગ્રીન ટ્રિબ્યુનલ

- નેશનલ ગ્રીન ટ્રિબ્યુનલ (NGT)ની સેન્ટ્રલ બેન્ચે મધ્યપ્રદેશમાં અપર લેક (ભોજ વેટલેન્ડ) અને અન્ય વેટલેન્ડ સાઇટ્સમાં ક્રૂઝ બોટના સંચાલન પર પ્રતિબંધ જારી કર્યો છે.
- વધુમાં, NGTએ 2017ના વેટલેન્ડ નિયમોમાં વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ "નો ડેવલપમેન્ટ ઝોન" અથવા "બફર ઝોન"ની અંદર કોઈપણ બાંધકામ પર પ્રતિબંધ મૂક્યો છે.

પ્રતિબંધના કારણો

- તેઓ મુસાફરી, મનોરંજન અથવા લેઝર ઉદ્યોગના ભાગ રૂપે કાર્ય કરે છે અને નફા માટે ચલાવવામાં આવે છે.
- આ જહાજો પાણીમાં ગટર અને ઉદ્યોગોના ગંદા પાણીને છોડવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.
- વન વિહાર રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનના ક્રૂઝના માર્ગની નિકટતા, જે "સાયલન્ટ ઝોન" હેઠળ આવે છે, તેમ છતાં અવાજનું પ્રદૂષણ જોવા મળ્યું હતું.

નેશનલ ગ્રીન ટ્રિબ્યુનલ વિશે

- નેશનલ ગ્રીન ટ્રિબ્યુનલ (NGT) એ ભારતમાં એક વિશિષ્ટ ન્યાયિક સંસ્થા છે જેની સ્થાપના પર્યાવરણીય સંરક્ષણ અને સંરક્ષણને લગતા કેસોના સંચાલન માટે કરવામાં આવી છે. તેની સ્થાપના નેશનલ ગ્રીન ટ્રિબ્યુનલ એક્ટ, 2010 હેઠળ કરવામાં આવી છે.
- NGTનો પ્રાથમિક ઉદ્દેશ્ય પર્યાવરણીય વિવાદો અને ઉલ્લંઘનોના અસરકારક અને ઝડપી ઉકેલો પૂરા પાડવાનો છે.

ભોજ વેટલેન્ડ વિશે

- તે મધ્યપ્રદેશના ભોપાલમાં આવેલું છે અને તેણે 2002માં તેનું રામસર સાઇટ હોદ્દો મેળવ્યો હતો. તેમાં બે માનવસર્જિત જળાશયો, અપર લેક (ભોજતાલ) અને લોઅર લેકનો સમાવેશ થાય છે.

CSE રિપોર્ટમાં એકંદર પર્યાવરણીય પ્રદર્શન માટે તેલંગાણા પ્રથમ

- તાજેતરમાં સેન્ટર ફોર સાયન્સ એન્ડ એન્વાયર્નમેન્ટ (CSE) એ તેના વાર્ષિક ડેટાનું સંકલન, 'સ્ટેટ ઓફ ઈન્ડિયાઝ એન્વાયર્નમેન્ટ 2023: ફિગર્સ' બહાર પાડ્યું છે, જે અંતર્ગત એકંદર પર્યાવરણીય પ્રદર્શન માટે તેલંગાણા પ્રથમ સ્થાન ધરાવે છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ અહેવાલમાં આબોહવા અને આત્યંતિક હવામાન, આરોગ્ય, ખોરાક અને પોષણ, સ્થળાંતર અને વિસ્થાપન, કૃષિ, ઉર્જા, કચરો, પાણી અને જૈવવિવિધતા સહિત પર્યાવરણના વિવિધ પાસાઓના આંકડાઓનો સમાવેશ થાય છે.
- આ વર્ષના અહેવાલની એક વિશેષતા એ ચાર પરિમાણો પર આધારિત ભારતીય રાજ્યોની રેન્કિંગ છે: પર્યાવરણ, કૃષિ, જાહેર આરોગ્ય અને ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર.
- અહેવાલ મુજબ, એકંદર પર્યાવરણીય કામગીરીના સંદર્ભમાં તેલંગાણા ટોચના ક્રમાંકિત રાજ્ય તરીકે ઉભરી આવ્યું છે.
- વન કવર વધારવામાં રાજ્યની પ્રગતિ અને મ્યુનિસિપલ વેસ્ટ ટ્રીટમેન્ટ તેની રેન્કિંગના પ્રાથમિક કારણો હતા.
- જો કે, અહેવાલમાં એવા વિસ્તારોની પણ ઓળખ કરવામાં આવી છે કે જ્યાં રાજ્યએ સરેરાશથી ઓછું પ્રદર્શન કર્યું છે, જેમ કે જળાશયોનો હિસ્સો વપરાશમાં નથી, ભૂગર્ભજળના નિષ્કર્ષણનો તબક્કો અને પ્રદૂષિત નદીના પટની સંખ્યામાં ફેરફાર.
- રાજ્ય સરકારની 'હરિથા હારમ' વનીકરણ યોજના અને અન્ય પર્યાવરણ-મૈત્રીપૂર્ણ કાર્યક્રમોએ આ દુર્લભ સન્માન મેળવવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી છે.

પર્યાવરણ સંરક્ષણ માટે તેલંગાણાની પહેલો

- રાજ્ય સરકારે છેલ્લા નવ વર્ષમાં અંદાજે 273 કરોડ રોપાઓનું વાવેતર કર્યું હતું, જેના કારણે 2015-16માં વન કવર 19,854 ચોરસ કિલોમીટરથી વધીને 2023માં 26,969 ચોરસ કિલોમીટર થયું હતું, જે રાજ્યના ભૌગોલિક વિસ્તારના 24.06%ને આવરી લે છે.
- વધુમાં, રાજ્યનું સૌર ઉર્જા ઉત્પાદન 2014માં 74 મેગાવોટથી વધીને 5,865 મેગાવોટ થયું છે, જે સ્વચ્છ ઉર્જા સ્ત્રોતો તરફના પગલામાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ દર્શાવે છે.

ગાંધી સાગર વન્યજીવ અભયારણ્ય

- ભારત દક્ષિણ આફ્રિકાથી ચિત્તાઓની નવી બેચ આયાત કરવાની અને તેમને મધ્યપ્રદેશના ગાંધી સાગર વન્યજીવ અભયારણ્યમાં દાખલ કરવાની તૈયારી કરી રહ્યું છે.

ગાંધી સાગર વન્યજીવ અભયારણ્ય વિશે

- **સ્થાન:** તે મધ્ય પ્રદેશમાં મંદસૌર અને નિમચ જિલ્લાની ઉત્તરીય સીમા પર આવેલું છે.
- તે રાજસ્થાન રાજ્યને અડીને આવેલા 368.62 km2 (142.32 sq mi) વિસ્તારમાં ફેલાયેલું છે.
- તે ખઠિયાર-ગીર શુષ્ક પાનખર જંગલ પર્યાવરણીય પ્રદેશમાં આવેલું છે.
- તે વર્ષ 1974માં સૂચિત કરવામાં આવ્યું હતું અને 1984માં અભયારણ્યની સૂચિમાં ઉમેરવામાં આવ્યું હતું.
- ચંબલ નદી આ અભયારણ્યમાંથી વહે છે, જે તેને બે ભાગમાં વહેંચે છે.
- **ભૌગોલોક પરિબળો:** અભયારણ્યમાં ટેકરીઓ, ઉચ્ચપ્રદેશો અને ચંબલ નદી પર ગાંધી સાગર ડેમના કેચમેન્ટ વિસ્તારનો સમાવેશ થાય છે.
- અભયારણ્યમાં ઐતિહાસિક, પુરાતત્વીય અને ધાર્મિક મહત્વના ઘણા સ્થળો છે, જેમ કે ચૌરસીગઢ, ચતુર્ભુજનાથ મંદિર, ભડકાજી રોક પેઇન્ટિંગ, નરસિંહઝાર હિંગલાજગઢ કિલ્લો, તક્ષકેશ્વર મંદિર વગેરે.
- **વનસ્પતિ:** અહીં જોવા મળતી મુખ્ય વૃક્ષોની પ્રજાતિઓ ખેર, સલાઈ, કરધઈ, ધાવડા, તેંડુ અને પલાશ છે.
- **પ્રાણીસૃષ્ટિ:**
- ચિંકારા, નીલગાય અને સ્પોટેડ ડીયર જેવા શાકાહારી પ્રાણીઓ અને ભારતીય ચિત્તો, પટ્ટાવાળી હાયના અને શિયાળ જેવા માંસાહારી આ પ્રદેશમાં સારી સંખ્યામાં જોવા મળે છે.
- તેમાં મગર, માછલી, ઓટર અને કાચબાની પણ સારી વસ્તી છે.

ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ

આંબેડકર સર્કિટ ટૂરિસ્ટ ટ્રેન

- તાજેતરમાં ભારતમાં સ્થાનિક પ્રવાસનને પ્રોત્સાહન આપવાના હેતુથી ભારત સરકારે “દેખો અપના દેશ” પહેલ હેઠળ આંબેડકર સર્કિટ ટૂરિસ્ટ ટ્રેન શરૂ કરી છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ આઠ-દિવસીય વિશેષ પ્રવાસમાં આંબેડકર સાથે સંકળાયેલા આઠ મહત્વના સ્થળો એટલે કે નવી દિલ્હી, મહુ, નાગપુર, સાંચી, સારનાથ, ગયા, રાજગીર અને નાલંદાને આવરી લેવામાં આવ્યા છે.
- આ ટ્રેન પ્રવાસન અને રેલવે મંત્રાલયોની સંયુક્ત પહેલ છે, જેનો ઉદ્દેશ્ય માત્ર વિશાળ પ્રવાસી આધારને જ નહીં પરંતુ દલિત સમુદાયને પણ આકર્ષવાનો છે.
- ભારત ગૌરવ પ્રવાસી ટ્રેનનો ફ્લેગ ઓફ સમારોહ 14 એપ્રિલ, 2023ના રોજ દિલ્હીના નિઝામુદ્દીન રેલ્વે સ્ટેશન પર યોજાયો હતો.
- આ ટ્રેનને કેન્દ્રીય સાંસ્કૃતિક અને પર્યટન મંત્રી જી. કિશન રેડ્ડીએ લીલી ઝંડી બતાવી હતી.
- ભારત ગૌરવ પ્રવાસી ટ્રેન દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલ આંબેડકર સર્કિટમાં સૌથી મહત્વપૂર્ણ સ્થાનો પૈકીનું એક નાગપુરની દીક્ષાભૂમિ છે.
- તે નવયાન બૌદ્ધ ધર્મનું એક પવિત્ર સ્મારક છે જ્યાં ડૉ. બી.આર. આંબેડકરે 14 ઓક્ટોબર, 1956ના રોજ અશોક વિજયા દશમીના રોજ તેમના અંદાજે 6 લાખ અનુયાયીઓ, ખાસ કરીને અનુસૂચિત જાતિના લોકો સાથે બૌદ્ધ ધર્મ અપનાવ્યો હતો.
- દીક્ષાભૂમિને એક પવિત્ર સ્થળ છે, જે વર્ગ સંઘર્ષો, ભેદભાવ અને અસમાનતા સામે સામાજિક કાર્યોની તૈયારી અને ભારતમાં આંબેડકરવાદી બૌદ્ધ ધર્મનું પ્રથમ યાત્રાધામ માનવામાં આવે છે.
- દર વર્ષે લાખો યાત્રાળુઓ દીક્ષાભૂમિની મુલાકાત લે છે.

પ્રવાસી ટ્રેનમાં ઉપલબ્ધ સુવિધાઓ

- પ્રવાસીઓને આરામદાયક અને યાદગાર બનાવવા માટે ભારત ગૌરવ પ્રવાસી ટ્રેન વિવિધ સુવિધાઓથી સજ્જ છે.
- તેમાં મુસાફરોની આહાર જરૂરિયાતોને પૂરી કરવા માટે સુસજ્જ પેન્ટ્રી છે.
- ટ્રેનમાં ઇન્ફોટેનમેન્ટ સિસ્ટમ પણ છે જે પ્રવાસમાં આવરી લેવામાં આવેલા સ્થળો વિશે માહિતી પ્રદાન કરે છે.
- આ ઉપરાંત મુસાફરોની સુરક્ષા માટે ટ્રેનમાં સીસીટીવી કેમેરા લગાવવામાં આવ્યા છે.

ગુવાહાટીમાં બિહુના પ્રદર્શને ગિનિસ વર્લ્ડ રેકોર્ડ

- તાજેતરમાં આસામે એક જ સ્થળે પરંપરાગત ‘બિહુ’ નૃત્ય રજૂ કરીને 11,000થી વધુ નૃત્યકારો અને ઢોલીઓ સાથે ગિનીસ બુક ઓફ વર્લ્ડ રેકોર્ડમાં પ્રવેશીને ઐતિહાસિક સિદ્ધિ હાંસલ કરી છે.

અગત્યના તથ્યો

- ગિનિસ બુકમાં નવો વિશ્વ વિક્રમ સ્થાપવાની રાજ્ય સરકારની પહેલના ભાગરૂપે ગુવાહાટીના સરુસજાઇ સ્ટેડિયમ ખાતેના કાર્યક્રમમાં નૃત્યકારો અને ઢોલીઓ બંનેનો સમાવેશ કરતા કલાકારોએ ભાગ લીધો હતો.
- 11,000થી વધુ નર્તકો અને ઢોલીઓએ પરંપરાગત બિહુ નૃત્ય રજૂ કર્યું હતું, જેમાં તાલ, ઢોલ, ગોગોના, પેપા, ટોકા અને ઝુતુલી સહિત વિવિધ પરંપરાગત સંગીતનાં વાદ્યો સામેલ હતાં.
- ઇવેન્ટ માટે શ્રેષ્ઠ પર્ફોર્મર્સની પસંદગી કરવામાં આવે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે, સમગ્ર રાજ્યમાં તાલીમ સત્રો યોજવામાં આવ્યા હતા.
- આ કાર્યક્રમનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય આસામના સમૃદ્ધ સાંસ્કૃતિક વારસાને વિશ્વ સમક્ષ પ્રદર્શિત કરવાનો હતો.
- તેમની સહભાગિતાના પુરસ્કાર તરીકે, માસ્ટર ટ્રેનર્સ અને ડાન્સર્સ સહિત તમામ કલાકારોને INR 25,000નું અનુદાન પ્રાપ્ત થશે.

હૈદરાબાદમાં 125 ફૂટ ઊંચી આંબેડકરની પ્રતિમાનું અનાવરણ

- તાજેતરમાં તેલંગાણાના મુખ્યમંત્રી, કે. ચંદ્રશેખર રાવે, પ્રખ્યાત ભારતીય બંધારણના ઘડવૈયાની 132મી જન્મજયંતિની ઉજવણી માટે હૈદરાબાદમાં બી.આર. આંબેડકરની 125 ફૂટની કાંસાની પ્રતિમાનું અનાવરણ કર્યું.

અગત્યના તથ્યો

- અનાવરણ સમારોહ એક ભવ્ય પ્રસંગ હતો, જેમાં તમામ 119 મતવિસ્તારોમાંથી 35,000થી વધુ વ્યક્તિઓને સમાવવાની જોગવાઈઓ કરવામાં આવી હતી.
- વધુમાં, આશરે 750 સરકારી માલિકીની રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશનની બસો ઇવેન્ટમાં જાહેર પરિવહનની સુવિધા માટે તૈનાત કરવામાં આવી હતી.
- હૈદરાબાદની આ પ્રતિમા હવે ભારતની આંબેડકરની સૌથી ઊંચી પ્રતિમા છે.

પ્રતિમા વિશે વધુ

- હુસૈન સાગર તળાવના મનોહર કિનારે રાજ્ય સચિવાલયની બાજુમાં સ્થિત, પ્રતિમા એક આકર્ષક માળખું છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- પ્રતિમાના ઉદ્દઘાટનની તૈયારીમાં, KCR અને તેમના મંત્રીઓએ આ કાર્યક્રમની વ્યવસ્થાઓને અંતિમ સ્વરૂપ આપવા અધિકારીઓ સાથે મુલાકાત કરી.
- PTIના અહેવાલ મુજબ, એક નોંધપાત્ર નિર્ણય હેલિકોપ્ટરમાંથી પ્રતિમા પર ફૂલની પાંખડીઓ વરસાવવાનો હતો. વધુમાં, બી.આર. આંબેડકરના પૌત્ર પ્રકાશ આંબેડકર, સમારોહમાં આમંત્રિત એકમાત્ર મુખ્ય અતિથિ હતા.

તમિલનાડુની કમ્બમ દ્રાક્ષને GI ટેગ મળ્યો

- તાજેતરમાં તામિલનાડુની પ્રખ્યાત કમ્બમ પન્નીર થ્રેચાઈ અથવા કમ્બમ દ્રાક્ષને જિયોગ્રાફિકલ ઈન્ડિકેશન (GI) ટેગ આપવામાં આવ્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- તમિલનાડુમાં કમ્બમ ખીણ 'દક્ષિણ ભારતનું દ્રાક્ષ શહેર' તરીકે જાણીતી છે અને તે પન્નીર થ્રેચાઈ અથવા મસ્કત હેમ્બર્ગ વિવિધતાની ખેતી કરવા માટે જાણીતી છે, જે તમિલનાડુમાં દ્રાક્ષ ઉગાડતા પ્રદેશોમાં લગભગ 85% ભાગ ધરાવે છે.

ઇતિહાસ અને આરોગ્ય લાભો

- પન્નીર દ્રાક્ષ સૌપ્રથમ તમિલનાડુમાં 1832માં ફ્રેન્ચ પાદરીએ રજૂ કરી હતી.
- આ દ્રાક્ષ વિટામિન્સ, ટાર્ટરિક એસિડ અને એન્ટીઑક્સિડન્ટોથી ભરપૂર હોય છે, જે કેટલાક ક્રોનિક રોગોનું જોખમ ઘટાડે છે.
- ઉપરાંત તે તેના શ્રેષ્ઠ સ્વાદ માટે પણ જાણીતી છે.

હુન-થાદોઉ સાંસ્કૃતિક ઉત્સવ

- હુન-થાદોઉ સાંસ્કૃતિક ઉત્સવ એ મણિપુરમાં થાદોઉ સમુદાયનો વાર્ષિક ઉત્સવ છે.
- આ પ્રસંગે થાદોઉ લોકો તેમના રિવાજો, સંસ્કૃતિ અને ધાર્મિક માન્યતાઓનું સન્માન કરવા માટે ભેગા થાય છે.
- તાજેતરમાં, ફેસ્ટિવલની 5મી આવૃત્તિ કાંગપોકપી જિલ્લાના થોમસ ગ્રાઉન્ડ ખાતે યોજાઈ હતી.
- આ કાર્યક્રમમાં મણિપુરના મુખ્યમંત્રી, રાજ્યના મંત્રીઓ, ધારાસભ્યો, ઉચ્ચ નાગરિક અને પોલીસ અધિકારીઓ સહિત મહાનુભાવોએ હાજરી આપી હતી.

હૂન: થાદોઉ જનજાતિનો સૌથી મહત્વપૂર્ણ તહેવાર

- હૂન થાદોઉ આદિજાતિ માટે ખૂબ જ મહત્વ ધરાવે છે કારણ કે તે તેમની તમામ ઉજવણીઓમાં સૌથી મહત્વપૂર્ણ તહેવાર માનવામાં આવે છે. "હુન" શબ્દ થાદોઉ અનુસાર સમય અને ઋતુને દર્શાવે છે, અને તે સાત દિવસ સુધી ઉજવવામાં આવે છે, જે તેને સમુદાય માટે એક ભવ્ય પ્રસંગ બનાવે છે.

બિહારમાં થાવે ફેસ્ટિવલનું આયોજન

- તાજેતરમાં પર્યટન વિભાગ અને કલા અને સંસ્કૃતિ વિભાગે સંયુક્ત રીતે બિહારના ગોપાલગંજમાં 15 અને 16મી એપ્રિલે થાવે ફેસ્ટિવલનું આયોજન કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- આ તહેવારનો હેતુ ગોપાલગંજમાં પ્રવાસનને પ્રોત્સાહન આપવા અને થાવે દુર્ગા મંદિરના મુલાકાતીઓને આકર્ષવાનો હતો.

થાવે ફેસ્ટિવલ વિશે:

- થાવે ફેસ્ટિવલ એ વાર્ષિક કાર્યક્રમ છે જે બિહારના ગોપાલગંજમાં યોજાય છે.
- ઉત્સવનો ઉદ્દેશ્ય પ્રદેશમાં પ્રવાસનને પ્રોત્સાહન આપવાનો અને મુલાકાતીઓને થાવે દુર્ગા મંદિરની શોધખોળ કરવા પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે, જે આ વિસ્તારમાં એક અગ્રણી આકર્ષણ છે.
- આ ઉત્સવનું આયોજન 2012થી કરવામાં આવે છે, અને તેમાં વિવિધ સાંસ્કૃતિક અને મનોરંજન પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ થાય છે. તહેવારનું સ્થળ થાવે દુર્ગા મંદિરની નજીક હોમગાર્ડ ગ્રાઉન્ડ ખાતે આવેલું છે.
- ઉત્સવમાં મનોરંજન ઉદ્યોગની અગ્રણી હસ્તીઓ અને રાજકીય હસ્તીઓ છે, જેઓ ઇવેન્ટમાં ભાગ લે છે અને તેની સફળતામાં ફાળો આપે છે.

વૈશ્વિક બૌદ્ધ સમિટ

- તાજેતરમાં, વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ દિલ્હીમાં વૈશ્વિક બૌદ્ધ સમિટના પ્રારંભિક સત્રમાં ભાષણ આપ્યું હતું.

વૈશ્વિક બૌદ્ધ સમિટ 2023

- તેનું આયોજન સંસ્કૃતિ મંત્રાલય અને આંતરરાષ્ટ્રીય બૌદ્ધ સંઘ દ્વારા બે દિવસ માટે કરવામાં આવી રહ્યું છે.
- આ સમિટનો હેતુ બૌદ્ધ અને સાર્વત્રિક મુદ્દાઓ પર ચર્ચા કરવા અને તેમને એકસાથે ઉકેલવા માટે નીતિ ભલામણો બનાવવા માટે વિશ્વભરના અગ્રણી બૌદ્ધ વ્યક્તિઓ અને નિષ્ણાતોને એકસાથે લાવવાનો છે.

તુંગનાથ મંદિર

- તાજેતરમાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા પ્રાચીન તુંગનાથ મંદિરને રાષ્ટ્રીય મહત્વના સ્મારક તરીકે જાહેર કરવા માટે નોટિફિકેશન બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું.

તુંગનાથ મંદિર વિશે

- ઉત્તરાખંડના રુદ્રપ્રયાગ જિલ્લામાં આવેલું તુંગનાથ મંદિર, હિન્દુઓ માટે એક મહત્વપૂર્ણ તીર્થસ્થાન છે. તે ઉત્તરાખંડના પાંચ પંચકેદારમાંથી ત્રીજું છે.
- તુંગનાથ મંદિર 12800 ફૂટની ઉંચાઈ પર આવેલું છે.
- તે એશિયામાં દરિયાની સપાટીથી સૌથી વધુ ઊંચાઇ પર સ્થિત તેના પ્રકારનું એકમાત્ર પ્રાચીન 'શિવાલય' છે.
- તે ભગવાન શિવને સમર્પિત સર્વોચ્ચ મંદિરોમાંનું એક છે અને પાંચ પંચ કેદાર મંદિરોમાં સૌથી ઊંચું છે.
- તુંગનાથ મંદિર એક શિખરની ટોચ પર આવેલું છે જે મંદાકિની નદી (કેદારનાથમાંથી નીકળતી)ના પાણીને અલકનંદા નદી (બદ્રીનાથની ઉપર નીકળતી)થી અલગ કરે છે.
- આ શિખર પર તુંગનાથનું શિખર ત્રણ ઝરણાંનું મૂળ છે જે મળીને આકાશકામિની નદી બને છે.
- ચંદ્રશિલા શિખરથી લગભગ 2 કિમી (1.2 માઇલ) નીચે આવેલું, મંદિર મનોહર ભૂમિદૃશ્યોથી ઘેરાયેલું છે.
- એવું માનવામાં આવે છે કે ભગવાન રામે તુંગનાથની આસપાસ ચંદ્રશિલા શિખર પર ધ્યાન કર્યું હતું.

- આ મંદિર પંચકેદાર મંદિરો સાથે સંકળાયેલું છે, જેનું નિર્માણ પાંડવો દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.
- એવું માનવામાં આવે છે કે ઋષિ વ્યાસ દ્વારા પાંડવોને મહાભારતના યુદ્ધ દરમિયાન તેમના પિતરાઈ ભાઈ કૌરવોને મારવાના તેમના પાપને માફ કરવા માટે ભગવાન શિવની પૂજા કરવાની સલાહ આપવામાં આવી હતી.

તાગીન ભાષાની પ્રથમ ફિલ્મ

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય મંત્રી કિરેન રિજિજુએ તેમના ગૃહ રાજ્ય અરુણાચલ પ્રદેશની તાગીન ભાષાના "સૌપ્રથમ" ફિલ્મનું ટ્રેલર લૉન્ચ કર્યું હતું.

તાગીન અથવા ઘાસી મીરી જાતિ વિશે

- તાગીન અથવા ઘાસી મીરી આદિજાતિ એ ભારતના અરુણાચલ પ્રદેશના તવાંગ અને પશ્ચિમ કામેંગ જિલ્લામાં રહેતો એક સ્વદેશી સમુદાય છે.
- તેઓ મોનપા સમુદાયની પેટા-જનજાતિ છે અને તેઓ મુખ્યત્વે ખેતી, પશુપાલન અને બાગાયત સાથે સંકળાયેલા છે.
- તાગીન લોકો પાસે સમૃદ્ધ સાંસ્કૃતિક વારસો છે, અને તેમના પરંપરાગત રિવાજો અને પ્રથાઓ તેમના રોજિંદા જીવનનો અભિન્ન ભાગ છે.
- તેઓ સમગ્ર વર્ષ દરમિયાન વિવિધ તહેવારો અને ધાર્મિક વિધિઓ ઉજવે છે, જેમાં લોસર તહેવારનો સમાવેશ થાય છે, જે તિબેટીયન નવા વર્ષને ચિહ્નિત કરે છે.
- તાગીન ભાષા તિબેટો-બર્મન ભાષા પરિવારની છે અને તેને તાગીન-હિલમીરી તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- તે અરુણાચલ પ્રદેશના તવાંગ અને પશ્ચિમ કામેંગ જિલ્લામાં લગભગ 20,000 લોકો બોલે છે.
- તાજેતરના વર્ષોમાં, તાગીન સમુદાયે વિવિધ પડકારોનો સામનો કરવો પડ્યો છે, જેમાં તેમની જમીન અને કુદરતી સંસાધનોને જોખમો તેમજ આરોગ્યસંભાળ અને શિક્ષણ સંબંધિત સમસ્યાઓનો સમાવેશ થાય છે.
- જો કે, સરકાર અને વિવિધ સંસ્થાઓ દ્વારા આ પડકારોનો સામનો કરવા અને તાગીન લોકોના કલ્યાણને પ્રોત્સાહન આપવાના પ્રયાસો કરવામાં આવી રહ્યા છે.

ઉત્તર પ્રદેશનું GI ટેગ કરેલા ઉત્પાદનોમાં બીજું સ્થાન

- ઉત્તર પ્રદેશ હવે મહત્તમ સંખ્યામાં ભૌગોલિક સંકેત (GI)-ટેગવાળા માલ-સામાનની દ્રષ્ટિએ દેશમાં બીજા ક્રમે છે.

અગત્યના તથ્યો

- રાજ્યને વધુ ત્રણ વન ડિસ્ટ્રિક્ટ વન પ્રોડક્ટ (ODOP) હસ્તકલા માટે GI ટૅગ્સ પ્રાપ્ત થયા છે, જેનાથી રાજ્યમાં GI-ટેગવાળા ઉત્પાદનોની કુલ સંખ્યા 48 થઈ ગઈ છે.
- ત્રણ નવા ટેગ કરેલા ODOP હસ્તકલામાં મૈનપુરી તરકાશી, મહોબા ગૌરા પથ્થરની ક્રાફ્ટ અને સંભલ હોર્ન ક્રાફ્ટનો સમાવેશ થાય છે.
- GI ટેગ એ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય માટે મૂલ્યવાન સંપત્તિ છે.
- તે રાજ્યની પરંપરાગત હસ્તકલા અને ઉત્પાદનોને પ્રોત્સાહન આપવામાં મદદ કરે છે અને સ્થાનિક અર્થતંત્રને વેગ આપવામાં પણ મદદ કરે છે.
- GI ટેગ રાજ્યના સમૃદ્ધ સાંસ્કૃતિક વારસા વિશે જાગૃતિ લાવવામાં પણ મદદ કરે છે.
- જ્યારે તમિલનાડુ 55 GI-ટેગવાળા ઉત્પાદન સાથે આગળ છે, જ્યારે યુપી અને કર્ણાટક અનુક્રમે 48 અને 46 GI ઉત્પાદનો સાથે આગળ છે.
- જો કે, GI-ટેગ્ડ હેન્ડિક્રાફ્ટની દ્રષ્ટિએ યુપી પ્રથમ સ્થાને છે, જેમાં 36 હસ્તકલાનો સમાવેશ થાય છે.
- આ સિદ્ધિ સાથે, યુપી, કર્ણાટકને પછાડીને દેશમાં સૌથી વધુ GI-ટેગવાળા ઉત્પાદનસામાન ધરાવતું બીજું રાજ્ય બની ગયું છે.
- દેશમાં હેન્ડીક્રાફ્ટમાં સૌથી વધુ GI ટેગ યુપીમાં છે.

'ગ્રેટ ગ્રાન્ડફાધર' વૃક્ષ સત્તાવાર રીતે વિશ્વનું સૌથી જૂનું વૃક્ષ

- તાજેતરમાં ચિલીમાં 5,000 વર્ષ જૂના એક વૃક્ષને વિશ્વના સૌથી જૂના તરીકે સત્તાવાર રીતે માન્યતા આપવામાં આવી છે. પેટાગોનિયન સાયપ્રસ નામનું આ વૃક્ષ એલર્સ કોસ્ટેરો નેશનલ પાર્કમાં આવેલું છે.

અગત્યના તથ્યો

- તેનું હુલામણું નામ "ગ્રેટ ગ્રાન્ડફાધર" છે.
- તે 5,000થી 6,500 વર્ષ જૂનું હોવાનો અંદાજ છે, જે તેને પૃથ્વી પરનો સૌથી જૂનો જીવંત જીવ બનાવે છે.
- ગ્રેટ ગ્રાન્ડફાધર વૃક્ષ એક વિશાળ નમૂનો છે, જે 28 મીટર ઊંચું અને 4 મીટર (13 ફૂટ) વ્યાસ ધરાવે છે.
- એવું માનવામાં આવે છે કે તે સદીઓથી ઘણા મોટા આબોહવા પરિવર્તનોમાંથી બચી ગયું છે, જેમાં લિટલ આઇસ એજનો સમાવેશ થાય છે.
- આ વૃક્ષ એક લોકપ્રિય પર્યટન સ્થળ પણ છે, દર વર્ષે હજારો મુલાકાતીઓ તેને જોવા માટે આવે છે.
- ગ્રેટ ગ્રાન્ડફાધર વૃક્ષની શોધ એ આપણા જંગલોના રક્ષણના મહત્વની યાદ અપાવે છે.
- આ પ્રાચીન વૃક્ષો આપણા ગ્રહના કુદરતી વારસાનો એક મૂલ્યવાન ભાગ છે અને તેઓ પર્યાવરણમાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે.

મોહેં-જો-દડોની ડાન્સિંગ ગર્લ

- તાજેતરમાં ઇન્ટરનેશનલ મ્યુઝિયમ એક્સ્પોના ઉદ્‌ઘાટન દરમ્યાન એક મનમોહક માસ્કોટ, મોહેં-જો-દડોની ડાન્સિંગ ગર્લનું અનાવરણ કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- ઇન્ટરનેશનલ મ્યુઝિયમ એક્સ્પોમાં એક નોંધપાત્ર આકર્ષણ ડાન્સિંગ ગર્લ માસ્કોટનું અનાવરણ હતું.
- ધ ડાન્સિંગ ગર્લ (એક પ્રાચીન કલાકૃતિ) મોહેં-જો-દડોના પુરાતત્વીય સ્થળ પર મળી આવી હતી.
- બ્રિટીશ પુરાતત્વવિદ્ અર્નેસ્ટ મેકકેએ મોહેં-જો-દડોના કિલ્લાના ખંડેરોમાં ખોદકામ દરમિયાન આ નોંધપાત્ર કાંસાની મૂર્તિ શોધી કાઢી હતી.

- ભારતના ભાગલા પછી મોહેં-જો-દડો પાકિસ્તાની પ્રદેશનો ભાગ બની ગયો હોવા છતાં, ડાન્સિંગ ગર્લ કરારના ભાગરૂપે ભારતમાં જ રહી હતી.
- કાંસ્ય મૂર્તિ હવે ભારતના રાષ્ટ્રીય સંગ્રહાલયમાં છે, જ્યાં તે એક અગ્રણી પ્રદર્શન તરીકે મુલાકાતીઓને મંત્રમુગ્ધ કરે છે.
- મ્યુઝિયમની સિંધુ સંસ્કૃતિની ગેલેરીના "સ્ટાર ઑબ્જેક્ટ" તરીકે ઉલ્લેખિત, ડાન્સિંગ ગર્લે તેના રસપ્રદ ઐતિહાસિક અને કલાત્મક મૂલ્ય સાથે લોકોને મોહિત કરવાનું ચાલુ રાખ્યું છે.

ગોંગડી શાલ

- તાજેતરમાં નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ ડિઝાઇનના ભૂતપૂર્વ વિદ્યાર્થીઓના જૂથે તેલંગાણાની ઊનની ગોંગડી શાલને ખેડૂતો માટે તમામ હવામાનમાં પહેરી શકાય તેવા જૂતામાં ફરીથી તૈયાર કરી છે.

ગોંગડી શાલ વિશે

- ગોંગડી એ સ્થાનિક કુરુમા અને કુરુબા પશુપાલક સમુદાયો દ્વારા વણીને તૈયાર કરવામાં આવતો પરંપરાગત ઊનનો ધાબળો છે.
- **સામગ્રી:** તે ડેક્કાની ઘેટાંની જાડી ઊનનો ઉપયોગ કરીને બનાવવામાં આવે છે, જે સ્થાનિક રીતે નલ્લા ગોરા તરીકે ઓળખાય છે. તે કોઈપણ રંગોનો ઉપયોગ કર્યા વિના જૈવિક રીતે ઉત્પન્ન થાય છે.
- **ટકાઉપણું:** ગોંગડી શાલ તેમની ટકાઉપણા અને વૈવિધ્યતા માટે પ્રખ્યાત છે. તે તમામ હવામાન પરિસ્થિતિઓનો સામનો કરવાની અને લાંબા સમય સુધી અકબંધ રહેવાની તેમની ક્ષમતા માટે જાણીતી છે. આ શાલ આછી થતી નથી પરંતુ સમય જતાં તેનો રંગ ઘાટો થાય છે.

અહલ્યાબાઈ હોલકર (1925-1795)

- તાજેતરમાં મહારાષ્ટ્ર સરકારે અહમદનગર જિલ્લાનું નામ બદલીને અહિલ્યાનગર રાખવાનો નિર્ણય લીધો છે.

અગત્યના તથ્યો

- તેઓ 18મી સદીમાં માળવાના રાણી હતા.
- 1754માં ભરતપુરના રાજા સામે કુંભેર યુદ્ધમાં તેમના પતિ (ખંડે રાવ)ના મૃત્યુ બાદ તેમણે માળવાનું શાસન સંભાળ્યું હતું.
- તેમણે વહીવટી અને લશ્કરી વ્યૂહરચનાઓમાં ઉત્કૃષ્ટ દેખાવ કર્યો હતો અને તેમના શાસન દરમિયાન સંપૂર્ણ વ્યવસ્થા અને સારી સરકાર પ્રવર્તતી હતી.
- મહેશ્વર શહેર સાહિત્યિક, સંગીતમય, કલાત્મક અને ઔદ્યોગિક કેન્દ્ર બન્યું હતું, અને તેમણે ત્યાં કાપડ ઉદ્યોગ સ્થાપવામાં મદદ કરી, જે હવે પ્રખ્યાત મહેશ્વરી સાડીઓનું ઘર છે.
- કાશી વિશ્વનાથ, બદ્રીનાથ, દ્વારકા, ઓમકારેશ્વરી વગેરે સહિત વિવિધ મંદિરોનો જીર્ણોદ્ધાર/નવીનીકરણ.
- **નૈતિક મૂલ્યો:** હિંમત, કરુણા, મહાન વહીવટકર્તા વગેરે.

બાઘ પ્રિન્ટ

- તાજેતરમાં મધ્યપ્રદેશ ટુરિઝમ બોર્ડે બાઘ પ્રિન્ટ પર આધારિત ટકાઉ બેગ બનાવવાની તાલીમ શિબિર શરૂ કરી હતી.
- રાજ્યમાં સલામત, ટકાઉ અને જવાબદાર પ્રવાસન અનુભવને પ્રોત્સાહન આપવા માટે 'સેફ ટૂરિસ્ટ પ્લેસ ફોર વુમન' પ્રોજેક્ટ હેઠળ આ કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

મધ્ય પ્રદેશની બાઘ પ્રિન્ટ

- બાઘ પ્રિન્ટ્સનું નામ બાઘ નદીના કિનારે આવેલા બાઘ ગામ પરથી પડ્યું છે.
- બાઘ પ્રિન્ટ અને સંલગ્ન બેગ ધાર જિલ્લાની ઓળખના મહત્વના ભાગ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- ઉપયોગમાં લેવાતું કાપડ સામાન્ય રીતે સુતરાઉ અને રેશમી કાપડ હોય છે. જો કે, તે કોસા રેશમ, વાંસના ચીક, સુતરાઉ ગાદલા, શિફોન, ક્રેપ, જ્યોર્જેટ ટિશ્યુ, શેતૂર રેશમ વગેરે હોઈ શકે છે.
- તેને 1000 વર્ષ જૂની લાકડાની હેન્ડ-બ્લોક પ્રિન્ટ માનવામાં આવે છે અને માનવામાં આવે છે કે તેની શરૂઆત સિંધુ ખીણના સમયની આસપાસ ખત્રી સમુદાય દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
- આ હસ્તકલા શૈલી ભૌગોલિક રીતે ટેગ કરેલી અને નોંધાયેલી છે, એટલે કે તેને GI ટેગ મળ્યો છે.

બિરસા મુંડા

- તાજેતરમાં પીએમ મોદીએ આદિવાસી સંસ્કૃતિને પ્રદર્શિત કરવા માટે "આદિ મહોત્સવ"નું ઉદ્દઘાટન કર્યું અને સ્વાતંત્ર્ય સેનાની બિરસા મુંડાને તેમની પુણ્યતિથિ પર શ્રદ્ધાંજલિ અર્પણ કરી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- બિરસા મુંડા આદિવાસી નેતા, સ્વાતંત્ર્ય સેનાની અને લોકનાયક હતા, તેમનો જન્મ 15 નવેમ્બર, 1875ના રોજ છોટાનાગપુર ઉચ્ચપ્રદેશ વિસ્તારમાં થયો હતો.
- તેમણે બ્રિટિશ શાસન સામે આદિવાસી સમુદાયને એકજૂથ કર્યો અને જમીનના હક્કોના રક્ષણની હિમાયત કરી.
- તેઓ મુંડા જનજાતિમાંથી આવતા હતા.
- તેમની જન્મજયંતિને દેશમાં બિરસા મુંડા જયંતિ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ કાર્યો

- બ્રિટિશ ધર્માંતરણની પ્રવૃત્તિઓનો સામનો કરવા માટે તેમણે બિરસાઈત સંપ્રદાય શરૂ કર્યો.
- તેમાં મુંડા અને ઓરાઓન સમુદાયના સભ્યો જોડાયા હતા, જેણે બ્રિટીશ ધર્માંતરણને પડકાર્યું હતું.
- આ સંપ્રદાય એક ભગવાનની માન્યતા પર હતો અને તેમને તેમની મૂળ ધાર્મિક માન્યતાઓ પર પાછા ફરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરતો હતો.
- તેમણે મુંડાઓને દારૂ પીવાનું છોડી દેવા, તેમના ગામની સાફ-સફાઇ કરવા અને અંધશ્રદ્ધા છોડી દેવા વિનંતી કરી.
- તેમના અનુયાયીઓ દ્વારા તેમને 'ધરતી અબ્બા અથવા પૃથ્વીના પિતા' તરીકે ઓળખવામાં આવતા હતા.
- 1899-1900માં રાંચીના દક્ષિણમાં બિરસા મુંડા દ્વારા મુંડા બળવા (ઉલ્ગુલન અથવા 'ગ્રેટ ટમલ્ટ')નું નેતૃત્વ કરવામાં આવ્યું હતું.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- તેનો હેતુ અંગ્રેજોને ભગાડીને મુંડા રાજની સ્થાપના કરવાનો હતો.

♦ **આદિ મહોત્સવ વિશે:**

- તે એક રાષ્ટ્રીય આદિવાસી તહેવાર છે અને ભારત સરકારના આદિજાતિ બાબતોના મંત્રાલય અને આદિજાતિ સહકારી માર્કેટિંગ ડેવલપમેન્ટ ફેડરેશન ઓફ ઈન્ડિયા (TRIFED)ની સંયુક્ત પહેલ છે.
- આ તહેવાર પરંપરાગત કલા અને હસ્તકલા અને દેશની સાંસ્કૃતિક વારસો દર્શાવે છે.

હમારી ભાષા, હમારી વિરાસત પ્રદર્શન

♦ નેશનલ આર્કાઈવ્સ ઓફ ઈન્ડિયાએ 75માં આંતરરાષ્ટ્રીય આર્કાઈવ્સ દિવસ નિમિત્તે "હમારી ભાષા, હમારી વિરાસત" પ્રદર્શનનું આયોજન કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- સાંસ્કૃતિક રાજ્ય મંત્રી શ્રીમતી મીનાકાશી લેખીએ નવી દિલ્હીના નેશનલ આર્કાઈવ્સ ઓફ ઈન્ડિયા ખાતે 75માં આંતરરાષ્ટ્રીય આર્કાઈવ્સ દિવસની ઉજવણી માટે આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ અંતર્ગત "હમારી ભાષા, હમારી વિરાસત" પ્રદર્શનનું ઉદ્દઘાટન કર્યું હતું.
- આંતરરાષ્ટ્રીય આર્કાઇવ્સ દિવસ એક રાષ્ટ્ર તરીકે ભારતની ભાષાકીય વિવિધતાના અમૂલ્ય વારસાને યાદ કરે છે.
- તે રેકોર્ડ્સ અને આર્કાઇવ્સના મહત્વ વિશે જાગૃતિ લાવે છે જે લોકોના અધિકાર અને ઓળખ દર્શાવે છે.
- એકલા ભારતમાં બોલાતી 788 ભાષાઓ સાથે ભારત વિશ્વના ચાર સૌથી વધુ ભાષાકીય રીતે વૈવિધ્યસભર દેશોમાંનો એક છે.
- 75મા આંતરરાષ્ટ્રીય આર્કાઈવ્સ દિવસના અવસરે, ભારતના રાષ્ટ્રીય આર્કાઇવ્ઝે 5□-6□ સદીઓ વચ્ચે લખેલી ગિલગિટ હસ્તપ્રતો ઉપલબ્ધ કરાવી છે, જે ભારતમાં સૌથી જૂની હયાત હસ્તપ્રતોનો સંગ્રહ છે.
- તેમાં બર્ચ વૃક્ષોની છાલના આંતરિક સ્તરના ટુકડાઓ પર લખાયેલા દસ્તાવેજો છે જે કાશ્મીર પ્રદેશમાં મળી આવ્યા હતા અને તેમાં સ્વીકૃત અને બિન-સ્વીકૃત જૈન અને બૌદ્ધ બંને કાર્યો છે જે ઘણા ધાર્મિક-દાર્શનિક સાહિત્યના ઉત્ક્રાંતિ પર પ્રકાશ ફેંકે છે.

નેશનલ આર્કાઈવ્સ ઓફ ઈન્ડિયા વિશે

- ભારતના નેશનલ આર્કાઈવ્સની સ્થાપના 11 માર્ચ, 1891ના રોજ કોલકાતા (કલકત્તા) ખાતે શાહી રેકોર્ડ વિભાગ તરીકે કરવામાં આવી હતી.
- તેની પાસે 72,000થી વધુ હસ્તપ્રતો પ્રાંગણમાં અને ડિજિટાઇઝેશનની પ્રક્રિયા દ્વારા ઉપલબ્ધ છે.
- તે પબ્લિક રેકોર્ડ્સ એક્ટ, 1993 અને પબ્લિક રેકોર્ડ રૂલ્સ, 1997ના અમલીકરણ માટે નોડલ એજન્સી પણ છે.

ઈશદ કેરી

♦ તાજેતરમાં, ઉત્તર કન્નડ (કર્ણાટક)ની સ્વાદિષ્ટ ઈશદ કેરીએ ભૌગોલિક સંકેત (GI) ટેગ મેળવ્યો છે.

ઈશદ કેરી વિશે

- તે મુખ્યત્વે અંકોલાની આસપાસ ઉગાડવામાં આવે છે, તે સ્વાદિષ્ટ હોય છે અને તેમાં પુષ્કળ ગર્ભ (માવો) હોય છે.
- એવું કહેવાય છે કે આ કેરીની જાત છેલ્લા 400 વર્ષથી ઉગાડવામાં આવે છે.
- તેના બે પ્રકારો છે - કારી ઇશદ , જે પાતળી છાલ ધરાવે છે, વધુ ગર્ભ ધરાવે અને મીઠી હોય છે, અને બિલી ઇશદ, જેમાં જાડી છાલ અને ઓછો ગર્ભ અને ઓછી મીઠાશ હોય છે.
- કારી ઈશદને તેની અનોખી સુગંધ, રસદાર સ્વાદ, ગર્ભ(માવો)ની વધુ માત્રા, આકાર અને કદને કારણે શ્રેષ્ઠ ગુણવત્તાની કેરી તરીકે સ્વીકારવામાં આવે છે .

ભૌગોલિક સંકેત ટેગ શું છે?

- GI ટેગ એટલે કે જીયોગ્રાફિકલ ઈન્ડિકેશન.
- કોઇ ચોક્કસ વિસ્તારમાં થતી ખેતી, કુદરતી અથવા તો કુદરતી સંસાધનોની મદદથી થતા ઉત્પાદનો, હસ્તશિલ્પ, ઔધોગિક વસ્તુઓ, વિશેષ કળા વગેરેને જે-તે વિસ્તારને ધ્યાનમાં રાખીને વિશેષ ટેગ આપવામાં આવે છે.
- આ ટેગ દ્વારા જે-તે વસ્તુ અથવા ઉત્પાદન કે કળાને ભૌગોલિક અધિકારો મળે છે.
- આ ટેગ ધરાવતી વસ્તુઓનો બીજી જગ્યાએ ઉત્પાદન કે ઉછેર કરવા માટે કાયદેસર મંજૂરી લેવી પડે છે.
- માલસામાનના ભૌગોલિક સંકેતો (નોંધણી અને સંરક્ષણ) અધિનિયમ, 1999 ભારતમાં માલ સંબંધિત ભૌગોલિક સંકેતોની નોંધણી અને વધુ સારી સુરક્ષા પ્રદાન કરવા માંગે છે.
- જિયોગ્રાફિકલ ઇન્ડીકેશન ઓફ ગુડ્સ એક્ટ, 1999 એ 15 સપ્ટેમ્બર 2003ના રોજ અસ્તિત્વમાં આવ્યું હતું. ભારતની પહેલી GI ચિન્હવાળી વસ્તુ દાર્જીલિંગની ચા છે, જેને 2004-05માં GI ટેગ આપવામાં આવ્યો હતો.
- આ GI ટેગ 10 વર્ષ માટે માન્ય છે જે પછી તેને નવીકરણ કરી શકાય છે.
- ભારત સરકારના વાણિજ્ય અને ઉધોગ મંત્રાલય અંતર્ગતની ડિપાર્ટમેન્ટ ફોર પ્રમોશન ઓફ ઇન્ડસ્ટ્રી એન્ડ ઇન્ટરનલ ટ્રેડ (DPIIT) અને ઇન્ડિયન પેટન્ટ્સ ઓફિસ દ્વારા GI ટેગ આપવામાં આવે છે.

બલિદાન સ્તંભ

♦ તાજેતરમાં કેન્દ્રીય ગૃહમંત્રી શ્રી અમિત શાહે 24 જૂને જમ્મુ અને કાશ્મીરના શ્રીનગરમાં 'બલિદાન સ્તંભ'નો શિલાન્યાસ કર્યો હતો.

અગત્યના તથ્યો

- જમ્મુ અને કાશ્મીરના લેફ્ટનન્ટ ગવર્નર મનોજ સિંહા શ્રીનગરના વ્યાપારી કેન્દ્ર લાલ ચોક પાસેના પાર્કમાં તેમની સાથે જોડાયા હતા.
- આ સ્મારક શ્રીનગર સ્માર્ટ સિટી પ્રોજેક્ટનો એક ભાગ છે અને તે બહાદુર શહીદોને શ્રદ્ધાંજલિ તરીકે સેવા આપે છે જેમણે રાષ્ટ્ર માટે તેમના જીવનનું બલિદાન આપ્યું હતું.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- તેમની મુલાકાત દરમિયાન શાહે જમ્મુ અને કાશ્મીરના છેલ્લા યુવરાજ કરણ સિંહના ભૂતપૂર્વ નિવાસસ્થાન કરણ મહેલની પણ મુલાકાત લીધી હતી.
- વધુમાં, તેમણે દિલ્હી પાછા ફરતા પહેલા પોલીસ ગોલ્ફ કોર્સમાં વ્યક્તિઓના એક જૂથ સાથે મુલાકાત કરી, જે દલ સરોવરનું મનોહર દૃશ્ય આપે છે.
- તેમની મુલાકાત દરમિયાન શાહે સેન્ટ્રલ ફોરેન્સિક સાયન્સ લેબોરેટરી (CFSL) માટે શિલાન્યાસ પણ કર્યો અને લાભાર્થીઓને ગોલ્ડન હેલ્થ કાર્ડ આપ્યા.
- શાહ રાજૌરી આતંકી હુમલાના પીડિતોના પરિવારજનોને પણ મળ્યા હતા.

રાણી દુર્ગાવતી

- તાજેતરમાં ગૃહમંત્રી અમિત શાહ અને PM નરેન્દ્ર મોદી મધ્ય પ્રદેશમાં છ દિવસીય "વીરાંગના રાણી દુર્ગાવતી ગૌરવ યાત્રા" (16મી સદીના ગોંડવાના રાજ્યની રાણી દુર્ગાવતીના સન્માન માટે)માં હાજરી આપશે.

રાણી દુર્ગાવતી વિશે

- રાણી દુર્ગાવતી (ઇ.સ. 1524થી ઇ.સ. 1564) ગોંડવાનાના શાસક રાણી હતા. તેણીને મુઘલ સામ્રાજ્ય સામે તેમના સામ્રાજ્યનો બચાવ કરવા માટે ખાસ યાદ કરવામાં આવે છે.
- **ધરોહર:**
- તેઓ ચંદેલ વંશના હતા, જે તેના બહાદુર રાજા વિદ્યાધર અને ખજુરાહો જેવા સ્થાપત્યના અજાયબીઓ માટે જાણીતો છે.
- **લગ્ન અને જોડાણ:**
- ગોંડ વંશના સૌથી મોટા પુત્ર અને રાજા સંગ્રામશાહના પુત્ર દલપતશાહ સાથે લગ્ન કર્યા. તેણીએ ચંદેલ અને ગોંડ વંશ વચ્ચે જોડાણ મજબૂત કર્યું.
- **નેતૃત્વ:**
- તેમના પતિના અવસાન પછી ઇ.સ. 1550ની આસપાસ ગોંડ સામ્રાજ્યનું નેતૃત્વ સંભાળ્યું
- બજબહાદુરને હરાવ્યા:
- ઇ.સ. 1556માં માળવા પ્રાંત પર નિયંત્રણ મેળવનાર બજબહાદુરને હરાવ્યા.
- **મુઘલો સાથેની ક્રિયાપ્રતિક્રિયા:**
- રાણી દુર્ગાવતીના ક્ષેત્ર અને મુઘલ સામ્રાજ્ય વચ્ચેનો સીધો સંપર્ક. અબ્દુલ મજીદ ખાને, મુઘલ સુબેદાર, અકબરની મંજૂરીથી રાણી દુર્ગાવતીના રાજ્ય પર આક્રમણ કર્યું.
- **યુદ્ધ:**
- તેણીએ મુઘલ સૈન્યથી તેના ક્ષેત્રનો બચાવ કર્યો અને નરરાઈ ખીણમાં છાવણી સ્થાપી. તેણીએ યુદ્ધભૂમિ છોડવાનો ઇનકાર કર્યો અને પોતાના જ ખંજર વડે પોતાનો જીવ આપ્યો હતો.
- **વારસો અને સન્માન:**
- જબલપુર યુનિવર્સિટીનું નામ બદલીને રાણી દુર્ગાવતી વિશ્વવિદ્યાલય રાખવામાં આવ્યું; ભારત સરકાર દ્વારા પોસ્ટલ સ્ટેમ્પ સાથે યાદ કરવામાં આવે છે; દુર્ગાવતી એક્સપ્રેસ, એક ટ્રેન, અને ICGS રાણી દુર્ગાવતી, એક ઇનશોર પેટ્રોલ વેસલ, જેનું નામ તેણીના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે; તેણીને દેશભક્ત શાસક અને સંસ્કૃતિના રક્ષક તરીકે બિરદાવવામાં આવે છે, તેણી ગૌરવ અને સન્માનનું પ્રતીક છે.

ઉત્તર પ્રદેશના સાત ઉત્પાદનોને GI ટેગ

- તાજેતરમાં ઉત્તર પ્રદેશના સાત ઉત્પાદનોને ભૌગોલિક સંકેત (GI) ટેગ એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

ઉત્પાદનો અને તેના વિશે માહિતી

- **અમરોહા ઢોલક:**

- અમરોહા ઢોલક એ કુદરતી લાકડામાંથી બનેલું સંગીત વાદ્ય છે.
- કેરી, ફણસ અને સાગનું લાકડું તેના નિર્માણ માટે સૌથી વધુ ઉપયોગમાં લેવામાં આવે છે.
- પ્રાણીઓની ચામડી, સામાન્ય રીતે બકરીની ચામડી, તેને ઢાંકવા(મઢવા) માટે વપરાય છે.
- **બાગપત હોમ ફર્નિશિંગ:**

- બાગપત અને મેરઠ તેમના વિશિષ્ટ 'હેન્ડલૂમ હોમ ફર્નિશિંગ' ઉત્પાદનો માટે જાણીતા છે.
- વણાટની પ્રક્રિયામાં કોટન યાર્ન(સુતરના તાંતણા)નો ઉપયોગ થાય છે, જે મુખ્યત્વે લૂમ્સ(હાથસાળ) પર કરવામાં આવે છે.
- **બારાબંકી હેન્ડલૂમ પ્રોડક્ટ્સ:**

- બારાબંકી અને તેની આસપાસના વિસ્તારોમાં 50,000થી વધુ વણકરો અને 20,000 લૂમ(હાથસાળ) છે.
- બારાબંકી ક્લસ્ટરની વાર્ષિક આવક રૂ. 150 કરોડ હોવાનો અંદાજ છે.
- **કાલપી હસ્તનિર્મિત કાગળ:**

- કાલપી હાથથી બનાવેલા કાગળના ઉત્પાદન માટે જાણીતું છે.
- આ હસ્તકલાને સૌપ્રથમ 1940ના દાયકામાં ગાંધીવાદી મુન્નાલાલ "ખદરી" દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી હતી, જોકે તેના મૂળ કાલપીના ઇતિહાસમાં વધુ જૂની હોય શકે છે.
- **મહોબા ગૌરા પત્થર હસ્તશિલ્પ:**

- મહોબા ગૌરા પત્થર હસ્તશિલ્પ મહોબાના અનોખા પત્થર શિલ્પ નું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.

ICE INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- આમાં વપરાતો પથ્થર, જેને વૈજ્ઞાનિક રીતે 'પાયરો ફ્લાઈટ સ્ટોન' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, તે એક નરમ અને ચળકતો સફેદ રંગનો પથ્થર છે જે મુખ્યત્વે આ પ્રદેશમાં જોવા મળે છે.

♦ **મૈનપુરી તારકશી:**

- મૈનપુરી તારકશી એક લોકપ્રિય કલા છે અને આમાં પિત્તળના તાર લાકડા પર જડવામાં આવે છે.
- મૈનપુરી તારકશી પરંપરાગત રીતે પાદુકા (લાકડાના ચપ્પલ)ને સજાવવા માટે ઉપયોગમાં લેવાતી ઘરેલુ જરૂરિયાત છે.
- સ્વચ્છતા સંબંધિત સાંસ્કૃતિક વિચારણાઓએ ચામડાના વિકલ્પોની શોધ તરફ દોર્યા છે.

♦ **સંભલ હોર્ન ક્રાફ્ટ:**

- સંભલ હોર્ન ક્રાફ્ટ મૃત પ્રાણીઓમાંથી મેળવેલા કાચા માલનો ઉપયોગ કરે છે અને તે સંપૂર્ણપણે હાથથી બનાવેલ છે.

ગુટ્ટી કોયા આદિજાતિ

♦ ગુટ્ટી કોયા આદિવાસીઓ તેમના ત્રણ સૌથી મહત્વપૂર્ણ સેવા પ્રદાતાઓ એટલે કે ચિકિત્સક, પૂજારી અને ગામના આગેવાનના મૃત્યુની ઘટનામાં પથ્થર સ્મારકો બાંધે છે, તાજેતરમાં પોતાના આ પૌરાણિક રિવાજોની જીવંતતા માટે તે પ્રકાશમાં આવી છે.

ગુટ્ટી કોયા જાતિ વિશે

- કોયાની વસ્તી તેલંગાણા, આંધ્રપ્રદેશ, છત્તીસગઢ અને ઓડિશામાં કેન્દ્રિત છે.
- તેઓ કોયા બોલે છે, જે દ્રવિડિયન ભાષા છે.
- કોયા દ્વારા ઉજવવામાં આવતો સૌથી મહત્વપૂર્ણ મેળો 'સંમક્કા સરલમ્મા જાત્રા' વારંગલ જિલ્લાના મુલુગ તાલુકાના મેદારમ ગામમાં માગસર માસ (જાન્યુઆરી અથવા ફેબ્રુઆરી)ના પૂર્ણિમાના દિવસે બે વર્ષમાં એક વખત યોજાય છે.
- તેઓ ખેતીના સ્થળાંતરના 'પોડુ સ્વરૂપ'ની પદ્ધતિ અપનાવે કરે છે, જેમ કે આ પ્રકારની ખેતી વન વિસ્તારોમાં વિવિધ આદિવાસી જૂથો દ્વારા કરવામાં આવે છે, તેથી તે લાંબા સમયથી પર્યાવરણીય જીવનનિર્વાહની સામે આર્થિક રીતે અસ્તિત્વ ટકાવી રાખવાનો મુદ્દો રહ્યો છે.
- આ સમુદાય છત્તીસગઢમાં STનો દરજ્જો ધરાવતો હતો, પરંતુ તેલંગાણા જેવા તેમના સ્થાનાંતરિત રાજ્યોમાં તેમને STનો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો ન હતો.
- તેઓ પશુપાલન અને નાની વન પેદાશો દ્વારા આજીવિકા મેળવે છે.

લામ્બાની એમ્બ્રોઈડરી પેચવર્ક

♦ તાજેતરમાં, હમ્પીમાં ત્રીજી G20 કલ્ચર વર્કિંગ ગ્રુપ (CWG) મીટિંગના ભાગ રૂપે લામ્બાની એમ્બ્રોઇડરી પેચવર્કનું પ્રદર્શન યોજાયું હતું. આ પ્રદર્શન હેઠળ ગિનિસ વર્લ્ડ રેકોર્ડ નોંધાયો છે.

અગત્યના તથ્યો

- G20 કલ્ચર વર્કિંગ ગ્રુપ (CWG) મીટિંગના ભાગ રૂપે લાંબાની સમાજના કલાકારોએ સૌથી લાંબા એમ્બ્રોઇડરી પેચવર્કનું પ્રદર્શનનું આયોજન કર્યું હતું. જેમાં 1755 પેચનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. આ રેકોર્ડ બનાવવા માટે 450 લાંબાની કલાકારો સામેલ થયા હતા. ત્યારે આ પ્રદર્શનના નામે ગિનિસ વર્લ્ડ રેકોર્ડ નોંધાયો છે.

લામ્બાની એમ્બ્રોઇડરી પેચ વિશે

- લંબાણી પેચવર્ક હસ્તકળા રંગબેરંગી દોરા, અરીસા વગેરેથી તૈયાર થાય છે. જે કર્ણાટકના વિવિધ ગામોમાં ખુબ જ પ્રચલિત છે જેમ કે સંદુર, કેરી ટાંડા, મરિયમમાનહલ્લી, કદીરામપુર વગેરે.
- આ ભરતકામને દેશમાં જિયોગ્રાફિક ઇન્ડિકેશન (GI) ટેગવાળા ઉત્પાદનોની યાદીમાં પણ સ્થાન મળ્યું છે.

લામ્બાની લોકો વિશે મુખ્ય બાબતો

- લામ્બાનીઓને બંજારા તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે અને તેમાંથી મોટાભાગના દક્ષિણ ભારતમાં તેલંગાણા, આંધ્રપ્રદેશ અને કર્ણાટક રાજ્યોમાં જોવા મળે છે.
- અલગ-અલગ નામોથી દેશભરમાં સ્થાયી થયેલા આ સમુદાયે તેમની વિચરતી જીવનશૈલીને કાયમ માટે છોડી દીધી છે અને ટાંડા નામની તેમની વસાહતોમાં સ્થાયી થયા છે.
- તેઓ ગોર બોલી બોલે છે જેને લામ્બાડી પણ કહેવાય છે, જે ઇન્ડો-આર્યન ભાષાના જૂથની છે. લામ્બાડી ભાષાની કોઈ લિપિ નથી.
- તેઓ શ્રાવણમ (ઓગસ્ટ મહિનાની આજુબાજુ આવતો મહિનો) દરમિયાન તીજનો તહેવાર ઉજવે છે. આ તહેવારમાં યુવાન અપરિણીત બંજારા છોકરીઓ સારા વર માટે પ્રાર્થના કરે છે.
- આગ નૃત્ય અને ચારી એ બંજારા લોકોના પરંપરાગત નૃત્ય સ્વરૂપો છે.

હમ્પી

♦ તાજેતરમાં ભારતની G20 પ્રેસિડેન્સી હેઠળ ત્રીજી શેરપા બેઠક હમ્પીમાં યોજાઈ હતી.

હમ્પી વિશે

♦ **સ્થાન:** પરંપરાગત રીતે કિષ્કિંધાના પંપાક્ષેત્ર તરીકે ઓળખાય છે, હમ્પી મધ્ય કર્ણાટકમાં તુંગભદ્રા નદીના કિનારે સ્થિત છે.

- તે યુનેસ્કોની વર્લ્ડ હેરિટેજ સાઇટ છે.
- તે તેના ઐતિહાસિક અને પુરાતત્વીય મહત્વ માટે જાણીતું છે, કારણ કે તે એક સમયે વિજયનગર સામ્રાજ્યની રાજધાની હતું, જે દક્ષિણ ભારતના સૌથી મહાન હિંદુ સામ્રાજ્યોમાંનું એક હતું, જે 14મીથી 16મી સદી સુધી વિકસ્યું હતું.

♦ **નદી:** તુંગભદ્રા નદી હમ્પીમાંથી વહે છે.

♦ **આર્કિટેક્ચર:**

- આ સ્થળ અસંખ્ય ભવ્ય મંદિરો, મહેલો, બજારો અને અન્ય બાંધકામો ધરાવે છે.
- વિરુપાક્ષ મંદિર, વિઠ્ઠલ મંદિર, લોટસ મહેલ, રાણીનું સ્નાનાગાર અને હાથીના તબેલાનો સમાવેશ થાય છે

- આ શહેરના મંદિરો તેમના વિશાળ પરિમાણ, અલંકૃત સુશોભન, ભવ્ય અને નાજુક કોતરણી, ભવ્ય સ્તંભો, ભવ્ય મંડપ અને રામાયણ અને મહાભારતના વિષયો સમાવિષ્ટ પ્રતિકાત્મક અને પરંપરાગત નિરૂપણની મોટી સંપત્તિ માટે જાણીતા છે.

વિઠ્ઠલ મંદિર સંકુલ વિશે

- તે હમ્પીની અંદર એક પ્રતિકાત્મક માળખું છે, જે તેના અસાધારણ સ્થાપત્ય અને પ્રખ્યાત પથ્થર રથ માટે જાણીતું છે.
- તે 15મી સદીનું છે. તે વિજયનગર સામ્રાજ્યના શાસકોમાંના એક રાજા દેવરાય-II (ઇ.સ. 1422-1446)ના શાસન દરમિયાન બનાવવામાં આવ્યું હતું.
- વિજયનગર રાજવંશના સૌથી પ્રસિદ્ધ શાસક કૃષ્ણદેવરાય (ઇ.સ. 1509 - 1529)ના શાસન દરમિયાન મંદિરના કેટલાક ભાગોને વિસ્તૃત અને વધારવામાં આવ્યા હતા.
- તે શ્રી વિજયા વિઠ્ઠલ મંદિર તરીકે પણ ઓળખાય છે. તે ભગવાન વિષ્ણુના અવતાર ભગવાન વિઠ્ઠલને સમર્પિત છે.

♦ **બાંધકામ:**

- તે દ્રવિડિયન સ્થાપત્ય શૈલીમાં બનેલ છે. તેની શૈલી દક્ષિણ ભારતીય મંદિર સ્થાપત્યની લાક્ષણિકતા મુજબની છે.
- એવું માનવામાં આવે છે કે મંદિરના મુખ્ય મંદિરમાં મૂળ એક બંધ મંટપ હતો. ઇ.સ. 1554માં તેમાં એક ખુલ્લો મંટપ ઉમેરવામાં આવ્યો હતો.
- મંદિર સંકુલ એક વિશાળ વિસ્તાર છે જે ઉંચી કમ્પાઉન્ડ દિવાલો અને ત્રણ ટાવરીંગ ગેટવેથી ઘેરાયેલો છે.
- મંદિર સંકુલની અંદર ઘણા હોલ, મંદિરો અને મંડપ આવેલા છે. આ દરેક બાંધકામ પથ્થરથી બનેલું છે.

નમદા કલા

♦ તાજેતરમાં, કેન્દ્રીય કૌશલ્ય વિકાસ અને ઉદ્યોગ સાહસિકતાના રાજ્ય મંત્રીએ યુનાઇટેડ કિંગડમ (UK)માં નિકાસ માટે નમદા કલા ઉત્પાદનોની પ્રથમ બેચને ફ્લેગ ઓફ કરી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- પ્રધાનમંત્રી કૌશલ વિકાસ યોજના (PMKVY)ના ભાગ રૂપે સ્કિલ ઇન્ડિયાના પાઇલટ પ્રોજેક્ટ હેઠળ કાશ્મીરની નમદા હસ્તકલા સફળતાપૂર્વક પુનઃજીવિત કરવામાં આવી રહી છે, જેમાં રાજ્યના છ જિલ્લાના લગભગ 2,200 ઉમેદવારો આ લુપ્તપ્રાય કળાની તાલીમ મેળવી રહ્યા છે.

નમદા કલા વિશે

- તે 16મી સદીમાં શરૂ થયું હોવાનું કહેવાય છે જ્યારે મુગલ સમ્રાટ અકબર તેના ઘોડાઓને ઠંડીથી બચાવવા માટે આવરણ મેળવવા માંગતા હતા.
- તેનો પરિચય શાહ-એ-હમદાન નામના સૂફી સંત દ્વારા કાશ્મીરીઓને કરાવવામાં આવ્યો હતો.
- નમદા એ પરંપરાગત કાશ્મીરી ફેલ્ટેડ કાર્પેટનો એક પ્રકાર છે જે ઘેટાંના ઊનનો ઉપયોગ કરીને બનાવવામાં આવે છે અને તેમાં હાથનું રંગબેરંગી ભરતકામ હોય છે.
- આ કાશ્મીરી હસ્તકલાની વિશિષ્ટ વિશેષતા એ છે કે ઊનને દબાવવામાં આવે છે પરંતુ વણવામાં આવતું નથી.
- અનન્ય થીમ્સ અને ફ્લોરલ પેટર્ન આ માસ્ટરપીસ માટે થીમ્સ પ્રદાન કરે છે અને ફૂલો અને પાંદડા, કળીઓ અને ફળો ડિઝાઇનનો સાર હોય છે.
- તે વિવિધ સંસ્કૃતિઓમાં હસ્તકલા તરીકે પ્રચલિત છે, ખાસ કરીને સમગ્ર એશિયાના દેશોમાં, જેમ કે. ઈરાન, અફઘાનિસ્તાન અને ભારત.

તમિલનાડુના ઔથુર સોપારી પાનને GI ટેગ

♦ તાજેતરમાં તમિલનાડુના ઔથુર સોપારી પાનને તમિલનાડુ સ્ટેટ એગ્રીકલ્ચર માર્કેટિંગ બોર્ડ દ્વારા ભૌગોલિક સંકેત (GI) પ્રમાણપત્ર મળ્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- તમિલનાડુ સ્ટેટ એગ્રીકલ્ચર માર્કેટિંગ બોર્ડ અને નાબાર્ડ મદુરાઇ એગ્રીબિઝનેસ ઇન્ક્યુબેશન ફોરમે તમિલનાડુના થૂથુકુડી જિલ્લાના ઔથુર સોપારી પાનને ભૌગોલિક સંકેત (GI) પ્રમાણપત્ર એનાયત કર્યું છે.
- પ્રમાણપત્ર ઔથુર વત્તારા વેત્રીલાઇ વિવસાયીગલ સંગમના નામે આપવામાં આવેલ છે.
- આ GI માન્યતા ઔથુર સોપારી પાનના માર્કેટિંગ માટે નવા રસ્તાઓ ખોલશે, સ્થાનિક અને આંતરરાષ્ટ્રીય બજારોમાં તેમની પહોંચને સક્ષમ બનાવશે.
- ઓથૂર સોપારી પાન, મુખ્યત્વે મંદિરના ઉત્સવો, ઘરના ઉજાગરા અને લગ્નો જેવા ખાસ પ્રસંગો દરમિયાન ઉપયોગમાં લેવામાં આવે છે, તે એક વિશિષ્ટ રીતે મસાલેદાર અને તીખો સ્વાદ ધરાવે છે.
- સ્થાનિક ખેતરોમાં સિંચાઈના હેતુઓ માટે થમીરાબારાની નદીના પાણીના ઉપયોગને કારણે આ અસાધારણ પાન તમિલનાડુના થૂથુકુડી જિલ્લામાં આવેલા ઓથૂર ગામમાં ખાસ જોવા મળે છે.
- લગભગ 500 એકર જમીનમાં ફેલાયેલા વ્યાપક વિસ્તારમાં ખેતી કરવામાં આવે છે, જેમાં મુક્કાની, ઓથુર, કોરકાઇ, સુગંથલાઇ, વેલ્લાકોઇલ અને અન્ય મુકાણી ગામો જેવા પ્રદેશોનો સમાવેશ થાય છે, ઓથૂર સોપારીના પાંદડા વિસ્તરેલ દાંડીઓ દર્શાવે છે અને તે ત્રણ અલગ-અલગ જાતોમાં ઉપલબ્ધ છે.
- આ ત્રણ જાતોમાં નટુકોડી, કરપૂરી અને પચાઇકોડીનો સમાવેશ થાય છે.
- તમિલ સંસ્કૃતિમાં ઔથુર સોપારી પાનનું મહત્વ 13મી સદીના પુસ્તક "ધ ટ્રાવેલ્સ ઓફ માર્કો પોલો (ધ વેનેટીયન)"માં તેમના ઉલ્લેખ દ્વારા પ્રકાશિત થાય છે.
- વધુમાં, ઓથુર સોપારીના પાનનું સમૃદ્ધ ઐતિહાસિક મૂલ્ય અને મહત્વ વિવિધ પ્રાચીન પથ્થરોના શિલાલેખોના પુરાવા દ્વારા મળે છે.

ભારત મંડપમ

♦ તાજેતરમાં વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ નવી દિલ્હીના પ્રગતિ મેદાન ખાતે ભારત મંડપમ નામના આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રદર્શન-કમ-સંમેલન કેન્દ્ર (International Exhibition-cum-convention Centre- IECC) સંકુલનું ઉદ્ઘાટન કર્યું.

અગત્યના તથ્યો

- IECC સંકુલ એ ભારતનું સૌથી મોટું MICE (meetings, incentives, conferences, and exhibitions) ગંતવ્ય છે અને તેમાં અત્યાધુનિક સુવિધાઓ છે, જેમાં કન્વેન્શન સેન્ટર, એક્ઝિબિશન હોલ અને એમ્ફીથિયેટરનો સમાવેશ થાય છે.
- કન્વેન્શન સેન્ટરની આર્કિટેક્ચરલ ડિઝાઇનમાં ભારતની પરંપરાગત કલા અને સંસ્કૃતિના ઘટકોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે, જે રાષ્ટ્રના સમૃદ્ધ વારસા અને આધુનિક સિદ્ધિઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.
- 'ભારત મંડપમ' શબ્દ ભગવાન બસવેશ્વરાની 'અનુભવ મંટપા'ની વિભાવના પરથી ઉતરી આવ્યો છે, જે 12મી સદીમાં એક મહત્વપૂર્ણ સંસ્થા હતી.
- અનુભવ મંટપાને માનવ ઇતિહાસની પ્રારંભિક સંસદોમાંની એક માનવામાં આવે છે, જ્યાં શરણ તરીકે ઓળખાતા કવિઓ અને સામાજિક-આધ્યાત્મિક સુધારકોએ વિવિધ સુધારાઓ પર ચર્ચા કરી હતી અને વિચાર-વિમર્શ કર્યો હતો.
- પ્રભુદેવા, એક પ્રખ્યાત યોગી, પ્રમુખ વડા તરીકે સેવા આપી હતી, જ્યારે ભગવાન બસવેશ્વરે વડા પ્રધાન તરીકે કામ કર્યું હતું.
- અનુભવ મંટપાના સભ્યો લોકો દ્વારા ચૂંટાયા ન હતા; તેના બદલે, તેઓને મંટાપાના ઉચ્ચ અધિકારીઓ દ્વારા પસંદ કરવામાં આવ્યા હતા અથવા નામાંકિત કરવામાં આવ્યા હતા.

ભોજપત્ર વૃક્ષ

- તાજેતરમાં, ભારતના વડા પ્રધાને, 'મન કી બાત' કાર્યક્રમની 103મી આવૃત્તિમાં બદ્રીનાથ પાસેના માના ગામની મહિલાઓ દ્વારા કરવામાં આવતા 'ભોજપત્ર કેલિગ્રાફી'ના વ્યવસાય પર પ્રકાશ પાડ્યો હતો.

ભોજપત્ર વૃક્ષ વિશે

- તેને હિમાલયન બિર્ચ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે અને તે હિમાલયમાં વ્યાપકપણે જોવા મળે છે.
- તે એક પાનખર વૃક્ષ છે જે પશ્ચિમ હિમાલયનું વતની છે, જે 4,500 મીટર સુધીની ઊંચાઈએ ઉગી શકે છે.
- તે હિમાલયના પ્રદેશમાં એક વૃક્ષરેખા બનાવવા માટે પરવાનગી આપે છે, તે અત્યંત ઠંડું સહન કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે .
- તે લાંબા સમય સુધી જીવતી પ્રજાતિ છે, જે 400 વર્ષ સુધી જીવી શકે છે અને હિમાલયમાં એકમાત્ર એન્જીયોસ્પર્મ છે જે પેટા-આલ્પાઇન ઊંચાઈ પરના વ્યાપક વિસ્તાર પર પ્રભુત્વ ધરાવે છે.

તમિલનાડુના ત્રણ પ્રખ્યાત ઉત્પાદનોને GI ટેગ એનાયત

- તાજેતરમાં ભૌગોલિક સંકેતો રજિસ્ટ્રીએ તમિલનાડુના ત્રણ પ્રખ્યાત ઉત્પાદનોને GI ટેગ એનાયત કર્યો છે.

ઉત્પાદનો વિશે

- **જાડેરી નામકટ્ટી**
- તે સફેદ રંગ, આંગળી જેવા આકાર અને લીસી પોત ધરાવતી માટીની લાકડીઓ છે. તે તિરુવન્નામલાઇ જિલ્લાના જાડેરીમાં જાડેરી તિરુમન (નામકટ્ટી) પ્રોડ્યુસર્સ સોસાયટી દ્વારા બનાવવામાં આવે છે.
- **સ્થળ:** જાડેરી ગામ, તમિલનાડુ
- **કન્યાકુમારી માટી કેળા**
- તે ઔષધીય મૂલ્ય ધરાવતા પરંપરાગત ટેબલ કેળા છે, તે અત્યંત સુગંધીદાર, સબ-એસિડ ફ્લેવર સાથેના મધુર અને પાવડર પ્રકૃતિવાળા હોય છે.
- **સ્થળ:** કન્યાકુમારી જિલ્લો, તમિલનાડુ
- **ચેડીબુટ્ટા સાડી**
- તે બોર્ડર અને પલ્લુ પર આઇકોનિક "છોડ અને ફૂલ" ભાત દર્શાવતી સાડી છે. તે કુશળ સૌરાષ્ટ્ર વણકરો દ્વારા વણવામાં આવે છે.

ગોવા, રાજસ્થાન અને ઉત્તરપ્રદેશની હસ્તકલાને GI ટૅગ્સ

- તાજેતરમાં ચેન્નાઈમાં ભૌગોલિક સંકેતોની રજિસ્ટ્રીએ રાજસ્થાન અને ઉત્તરપ્રદેશ સહિત ભારતના વિવિધ પ્રદેશોમાંથી ઉદ્દભવતા સાત ઉત્પાદનો પર ભૌગોલિક સંકેત (GI) ટેગ સ્વીકાર્યા છે.

અગત્યના તથ્યો

- ચેન્નાઈમાં ભૌગોલિક સંકેતો રજિસ્ટ્રીએ તાજેતરમાં ભારતના વિવિધ પ્રદેશોના સાત ઉત્પાદનોને ભૌગોલિક સંકેત (GI) ટૅગ્સ આપ્યા છે, જેમાં રાજસ્થાનની ચાર પરંપરાગત હસ્તકલાનો સમાવેશ થાય છે.
- GI ટૅગ્સ આ અનન્ય ઉત્પાદનોને ઓળખ અને સુરક્ષા પ્રદાન કરે છે, તેમની વિશિષ્ટતા અને તેમના મૂળ ઉદ્દભવ સ્થાનને પ્રકાશિત કરે છે.
- **1. જલેસર ધાતુ શિલ્પ**

- જલેસર ધાતુ શિલ્પ એ એક જટિલ ધાતુ કળા છે, જે ઉત્તર પ્રદેશના એટા જિલ્લાના જલેસર શહેરમાંથી ઉદ્દભવે છે.
- આ પ્રદેશમાં 1,200થી વધુ નાના એકમો ઉત્કૃષ્ટ ધાતુના હસ્તકલા અને પિત્તળના વાસણો બનાવવામાં ઉત્સાહપૂર્વક રોકાયેલા છે.
- કારીગરીમાં ઘુંઘરૂ (પાયલ) અને ઘંટડી (ઘંટ) જેવી સુશોભન વસ્તુઓના ઉત્પાદનનો સમાવેશ થાય છે.
- આ પરંપરાગત કલા સ્વરૂપ ખાસ કરીને હથુરાસમાં રહેતા થાથેરસ તરીકે ઓળખાતા સ્થાનિક સમુદાય દ્વારા સૌથી વધુ નિપુણતાથી કરવામાં આવે છે.
- **2. ગોવા માનકુરાદ કેરી**

- ગોવા માનકુરાડ કેરી, જેને ગોવા મંકુરાડ અથવા ગોવા અલ્ફોન્સો તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે તે ગોવામાં ઉગાડવામાં આવતી કેરીની આહલાદક જાત છે.

- તેના મીઠા સ્વાદ, રસદાર ગર્ભ, પાતળું પળ અને સુખદ સુગંધને કારણે તેને ભારતમાં કેરીની શ્રેષ્ઠ જાતોમાંની એક ગણવામાં આવે છે.
- કેરીના આ નામની રસપ્રદ ઐતિહાસિક પૃષ્ઠભૂમિ છે.
- શરૂઆતમાં પોર્ટુગીઝ દ્વારા “માલકોરાડા” નામ આપવામાં આવ્યું, જેનો અર્થ થાય છે ‘આછી રંગીન’ તે પછીથી કોંકણીમાં “માનકુરાદ આમો” (કેરી)માં વિકાસ પામી.

♦ **3. ગોઆન બેબિન્કા**

- ગોવાની રીગલ ડેઝર્ટ, ગોઆન બેબિન્કા, જેને બિબીક અથવા બેબિન્કા તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે, તે ગોવાની પરંપરાગત મીઠાઈ છે.
- તે એક સ્તરવાળી કેક છે જે લોટ, ઈંડા, નાળિયેરનું દૂધ, ખાંડ અને ઘી (સ્પષ્ટ માખણ)ના પાતળા સ્તરોથી બનાવવામાં આવે છે.
- દરેક સ્તર ઉમેર્યા પછી, કેકને માટી પકાવવાની નાની ભઠ્ઠીમાં શેકવામાં આવે છે, પરિણામે તે સમૃદ્ધ અને ભેજવાળી રચનામાં પરિણમે છે.
- આ સ્વાદિષ્ટ મીઠાઈ પરંપરાગત ઈન્ડો-પોર્ટુગીઝ પુડિંગ છે, જેને ઘણીવાર “ગોઆન મીઠાઈઓની રાણી” તરીકે ગણવામાં આવે છે.

♦ **4. ઉદયપુર કોફ્ટગારી ધાતુ કલા**

- રાજસ્થાનથી ઉદયપુર કોફ્ટગારી ધાતુ કળા ઉત્કૃષ્ટ અલંકૃત શસ્ત્રોનું ઉત્પાદન કરે છે.
- આ જટિલ કળામાં જટિલ ડિઝાઇનને નકશી કરવાની, સોના અને ચાંદીના તારોને મેટલમાં એમ્બેડ કરવાની અને તેને સંપૂર્ણતામાં ઝીણવટપૂર્વક પોલિશ કરવાની જટિલ પ્રક્રિયાનો સમાવેશ થાય છે.
- આ હસ્તકલાનો પ્રાથમિક હેતુ શસ્ત્રોને આભૂષણ આપવાનો છે, તેમને શાહી અને કલાત્મક દેખાવ આપવાનો છે.

♦ **5. બીકાનેર કાશીદકારી ક્રાફ્ટ**

- બિકાનેર કાશિદકારી ક્રાફ્ટ ખાસ પ્રસંગો માટે ઉત્કૃષ્ટ સોયકામ ઓફર કરે છે.
- તે પરંપરાગત રીતે સુતરાઉ, રેશમ અથવા મખમલ પર બનાવવામાં આવે છે અને તેમાં ઝીણા ટાંકા અને મંત્રમુગ્ધ મિરર-વર્ક પણ દર્શાવવામાં આવે છે.
- આ હસ્તકલાને મોટાભાગે લગ્નો સાથે સંકળાયેલી વસ્તુઓ, ખાસ કરીને ભેટની વસ્તુઓ માટે ઉપયોગમાં લેવામાં આવે છે.
- હસ્તકલામાં વપરાતા અરીસાઓ તેમની પ્રતિબિંબીત સપાટીઓને કારણે “મેલી નજર” સામે રક્ષણ આપે છે તેવું માનવામાં આવે છે.
- બિકાનેર અને નજીકના જિલ્લાઓમાં કુશળ મેઘવાલ સમુદાય આ કલાને સાચવવા અને તેનો અભ્યાસ કરવા માટે જવાબદાર છે.

♦ **6.જોધપુર બાંધેજ ક્રાફ્ટ**

- બાંધેજ, રાજસ્થાનના સૌથી પ્રખ્યાત કાપડ કલા સ્વરૂપો પૈકી એક તરીકે ઓળખાય છે, તે બાંધવાની અને રંગવાની રાજસ્થાની કળા છે.
- આ ટેકનીકમાં કાપડ પર દોરાઓ સાથે બાંધીને અને પછી તેને વિવિધ રંગોમાં રંગીને પેટર્ન અથવા ડિઝાઇન બનાવવાનો સમાવેશ થાય છે.
- કપાસના તાંતણાનો ઉપયોગ કાપડને બાંધવા માટે કુશળતાપૂર્વક કરવામાં આવે છે, જેના પરિણામે જટિલ પેટર્ન અને ડિઝાઇન બને છે.
- આ પ્રક્રિયા માટે કપાસ, રેશમ, ઊન અથવા કૃત્રિમ સામગ્રીમાંથી બનેલા કાપડનો ઉપયોગ કરી શકાય છે, જેમાં સાડી, દુપટ્ટા, સ્કર્ટ, સ્કાર્ફ અને અન્ય વસ્ત્રોનો સમાવેશ થાય છે.

♦ **7. બીકાનેર ઉસ્તા કલા**

- બિકાનેર ઉસ્તા કાલા ક્રાફ્ટ, જેને તેના કાયમી સોનેરી રંગ માટે સોનાની નકાશી અથવા સોનાની માનૌતી વર્ક તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે, તે કલાત્મક ઊંટના ચામડાની કારીગરી દર્શાવે છે.
- આ અનોખા આર્ટ ફોર્મમાં કાચા ઊંટના ચામડાની સારવાર કરવી અને કુશળતાપૂર્વક તેને ઉત્પાદનોની શ્રેણીમાં મોલ્ડિંગ કરવાનો સમાવેશ થાય છે.
- ચામડાના કારીગરોનો કુશળ ડાપગર સમુદાય આ પરંપરાને કુશળતાથી આગળ ધપાવે છે.
- તે પેઇન્ટિંગનું એક સ્વરૂપ છે જેમાં લાકડા, ધાતુ, આરસ, હાથીદાંત અને ચામડા જેવી વિવિધ સપાટીઓ પર જટિલ ડિઝાઇન બનાવવા માટે સોના અથવા ચાંદીના વરખનો સમાવેશ થાય છે.

આદિચનાલ્લુર પુરાતત્વીય સ્થળ (તમિલનાડુ)

♦ તાજેતરમાં કેન્દ્રીય નાણા પ્રધાન નિર્મલા સીતારમણે તમિલનાડુમાં આદિચનાલ્લુર પુરાતત્વીય સ્થળ પર ‘આઇકોનિક સાઇટ મ્યુઝિયમ’ માટે શિલાન્યાસ કર્યો.

અગત્યના તથ્યો

- આ મ્યુઝિયમ આદિચનાલ્લુરના સંદર્ભમાં દક્ષિણ ભારતમાં લોહ યુગની સંસ્કૃતિના ઇતિહાસને શ્રદ્ધાંજલિ તરીકે બનાવવામાં આવશે.
- તે વિકાસ માટે બજેટ 2020-21માં ‘આઇકોનિક સાઇટ્સ’ તરીકે પસંદ કરાયેલી પાંચ સાઇટ્સમાંની એક છે. જે હેઠળ અન્ય સ્થળો રાખીગઢી (હરિયાણા), હસ્તિનાપુર (ઉત્તર પ્રદેશ), ધોળાવીરા (ગુજરાત), અને શિવસાગર (આસામ) છે.

અદિચનાલ્લુર વિશે

- તે તમિરાબરાની નદીના કિનારે સ્થિત તમિલનાડુના થૂથુકુડી જિલ્લામાં સ્થિત એક પ્રાચીન લોહ યુગ સ્થળ છે. તે મેગાલિથિક

સંસ્કૃતિના પ્રદર્શનમાં મહત્વ ધરાવે છે. વધુમાં, સંગમ સાહિત્યમાં ઉલ્લેખિત કોરકાઈનું નજીકનું પ્રાચીન બંદર તેની નજીકમાં છે.

અન્ય નોંધપાત્ર પહેલો

- બાબાસાહેબ આંબેડકરના જીવન પર આધારિત 'પંચતીર્થ' સ્થળોનો વિકાસ
- દિલ્હીમાં રાષ્ટ્રીય યુદ્ધ સ્મારક અને રાષ્ટ્રીય પોલીસ સ્મારકનું નિર્માણ
- દસ નવા આદિવાસી સ્વતંત્રતા સેનાની સંગ્રહાલયોની સ્થાપના
- સોમનાથ અને કાશી વિશ્વનાથ મંદિર જેવા હેરિટેજ સ્થળોને પુનર્જીવિત કરવામાં આવ્યા
- સ્વદેશ દર્શન યોજના હેઠળ પ્રવાસન સર્કિટ, જેમ કે બૌદ્ધ, રામાયણ, કોસ્ટલ, ડેઝર્ટ અને હિમાલયન સર્કિટની સ્થાપના કરવામાં આવી રહી છે.
- જ્ઞાનની જાળવણી માટે 3 કરોડથી વધુ પાના ધરાવતી 3 લાખથી વધુ હસ્તપ્રતોનું ડિજીટલાઇઝેશન કરવામાં આવ્યું છે.
- ઉત્તર અને દક્ષિણ બ્લોકમાં ફેલાયેલા 950 રૂમ સાથે દિલ્હીમાં નવા રાષ્ટ્રીય સંગ્રહાલયની યોજના જાહેર કરવામાં આવી છે.
- આઝાદી બાદ ભારતના દરેક વડાપ્રધાનના સન્માન માટે 'પ્રધાનમંત્રી સંગ્રહાલય'ની સ્થાપના કરવામાં આવી છે.

તમિલ પામ હસ્તપ્રતો: જ્ઞાનમુયાર્ચી

- તાજેતરમાં ઉત્તર ઇટાલીમાં આર્મેનિયન મઠમાં 18મી સદીની "જ્ઞાનામુયાર્ચી" નામની પામ હસ્તપ્રતો મળી આવી છે.

હસ્તપ્રત શું છે ?

- હસ્તપ્રત એ પ્રિન્ટિંગના યુગ પહેલાની હસ્તલિખિત અથવા ટાઇપલિખિત દસ્તાવેજ છે, જે સામાન્ય રીતે ઐતિહાસિક અથવા સાહિત્યિક પ્રકૃતિની હોય છે.
- ઉદાહરણ તરીકે, પામ અથવા બિર્ચના પાન પર લખેલા પ્રાચીન ધાર્મિક સંસ્કૃત ગ્રંથો.

સમાચાર વિશે વધુ

- દસ્તાવેજોમાં મિશેલ બર્ટોલ્ડી (જ્ઞાનપ્રકાસાસામી) દ્વારા તમિલમાં ઇગ્નાટીયસના આધ્યાત્મિક અભ્યાસના પ્રથમ અનુવાદની નકલ શામેલ હોઈ શકે છે.
- શરૂઆતમાં 'ભારતીય પેપિરસ લેમ્યુલિક લેંગ્વેજ-XIII સદી' તરીકે વર્ગીકૃત કરાયેલ, હસ્તપ્રતોને તમિલ ગ્રંથો તરીકે માન્યતા આપવામાં આવી ન હતી.
- એવું સૂચવવામાં આવે છે કે ચેન્નાઈના આર્મેનિયનો કદાચ આ હસ્તપ્રતો ઈટાલીમાં લાવ્યા હશે.

શાલિગ્રામ

- તાજેતરના એક અભ્યાસ મુજબ 2,000 વર્ષથી હિન્દુઓ અને બૌદ્ધો દ્વારા પૂજવામાં આવતા "શાલિગ્રામ" હવામાન પરિવર્તનને કારણે દુર્લભ બની રહ્યા છે.

શાલિગ્રામ વિશે

- 2,000થી વધુ વર્ષોથી, હિંદુ ધર્મ, બૌદ્ધ ધર્મ અને બોનનો શામનિક હિમાલયન ધર્મ શાલિગ્રામની પૂજા કરે છે.
- આ એમોનાઇટ્સના પ્રાચીન અવશેષો છે, જે આધુનિક સ્ક્વિડ્સથી સંબંધિત લુપ્ત દરિયાઈ જીવોનો વર્ગ છે.
- તે મુસ્તાંગની કાલી ગંડકી નદીની ખીણમાં ઉત્તર નેપાળના એક જ દૂરના પ્રદેશમાંથી ઉદ્ભવે છે.
- આ પથ્થરોને મુખ્યત્વે હિંદુ ભગવાન વિષ્ણુના સ્વરૂપ તરીકે જોવામાં આવે છે.
- કારણ કે તેઓ માનવ નિર્મિત નથી, પરંતુ પ્રકૃતિ દ્વારા ઉદ્ભવે છે, એવું માનવામાં આવે છે કે તેઓ તેમની પોતાની આંતરિક ચેતના ધરાવે છે.
- પરિણામે, શાલિગ્રામને ઘરોમાં અને મંદિરોમાં રાખવામાં આવે છે, જ્યાં તેમને જીવંત દેવો અને સક્રિય સમુદાયના સભ્યો તરીકે ગણવામાં આવે છે.

રાજૌરીની ચિકરી લાકડાની હસ્તકલા અને અનંતનાગના મશ્કબુદજી ચોખાને GI ટેગ એનાયત

- સ્થાનિક કારીગરી અને કૃષિ વારસાની નોંધપાત્ર માન્યતાના સ્વરૂપે રાજૌરી જિલ્લાની રાજૌરી ચિકરી લાકડાની હસ્તકલા અને અનંતનાગ જિલ્લાની કિંમતી મશ્કબુદજી ચોખાની જાતને ભૌગોલિક સંકેત (GI) ટૅગ્સ આપવામાં આવ્યા છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ ટેગ આ ઉત્પાદનોની વિશિષ્ટ પ્રકૃતિ અને અસાધારણ ગુણોને દર્શાવે છે, તેમના મૂળની ચોક્કસ પ્રદેશોમાં શોધ કરે છે. આ સિદ્ધિ ડિસેમ્બર 2020માં શરૂ કરવામાં આવેલ નાબાર્ડ, હસ્તકલા અને હેન્ડલૂમ વિભાગ અને કૃષિ વિભાગના સહયોગી પ્રયાસનું પરિણામ છે.

મશ્કબુદજી ચોખા

- કશ્મીર, ખાસ કરીને અનંતનાગ જિલ્લાના ઊંચાણવાળા પ્રદેશોમાંથી આવતા મશ્કબુદજી ચોખા એક પ્રીમિયમ સુગંધિત ટૂંકા જાડા ચોખાની જાત તરીકે કેન્દ્રસ્થાને છે.
- જ્યારે રાંધવામાં આવે છે, ત્યારે આ ચોખા સ્વાદ, સુગંધ અને સંવેદનાત્મક ગુણધર્મોના આકર્ષક મિશ્રણ સાથે મહેકે છે જે ખરેખર અલગ અનુભવ હોય છે.
- બડગામ અને કુલગામ જિલ્લામાં તેની ખેતીને વિસ્તૃત કરવાના પ્રયાસો સાથે, કૃષિ વિભાગ કાશ્મીર મશ્કબુદજી ચોખાની પરંપરાને પુનર્જીવિત કરવા અને ફેલાવવા માટે ખંતપૂર્વક કામ કરી રહ્યું છે.

ચિકરી લાકડાની હસ્ત કલા

- જમ્મુ પ્રાંતના રાજૌરી જિલ્લાની પર્વતમાળાઓમાં વસેલી ઉત્કૃષ્ટ ચિકરી લાકડાની હસ્તકલા જટિલ કલાત્મકતાના પ્રમાણપત્ર તરીકે ઊભું છે.
- તેના નિસ્તેજ, મધ જેવા રંગના નરમ લાકડા માટે વખણાતી ચિકરીને સાવચેતીપૂર્વક અને બારીક કોતરણી દ્વારા જીવંત કરવામાં આવે છે. GI ટેગ આ હસ્તકલાના અનન્ય સારને સમર્થન આપે છે, જે આ ક્ષેત્રના સમૃદ્ધ વારસા અને કુશળતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

માતંગિની હઝરા અને કનકલતા બરુઆ

- તાજેતરમાં રાષ્ટ્રપતિ શ્રીમતી દ્રૌપદી મુર્મુએ સ્વતંત્રતા દિવસની પૂર્વસંધ્યાએ તેમના સંબોધન દરમિયાન, મહિલા સ્વતંત્રતા સેનાનીઓને શ્રદ્ધાંજલિ આપી હતી. તેમાં તેણીએ બે નોંધપાત્ર વ્યક્તિઓનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો.

માતંગિની હઝરા

- તેણી 1869માં પશ્ચિમ બંગાળના તામલુક પાસેના એક ગામમાં જનમ્યા હતા, તેણીના લગ્ન નાની ઉંમરે થયા હતા અને 18 વર્ષની વયે તેઓ વિધવા થઈ ગયા હતા.
- તેમના પતિના મૃત્યુ પછી, તેણીએ પોતાને સામાજિક કાર્યોમાં સમર્પિત કરી દીધા હતા અને મહાત્મા ગાંધીના આદર્શોને સમર્થન આપીને રાષ્ટ્રવાદી ચળવળમાં સામેલ થઈ ગયા હતા.
- હઝરાએ સવિનય અવજ્ઞા ચળવળ અને સોલ્ટ માર્ચ સહિત વિવિધ વિરોધ પ્રદર્શનોમાં ભાગ લીધો હતો.
- 1942માં ભારત છોડો ચળવળ દરમિયાન, 73 વર્ષની વયે, તેણીએ લગભગ 6,000 વિરોધીઓના વિશાળ સરઘસનું નેતૃત્વ કર્યું હતું, અને તમલુક પોલીસ સ્ટેશનના કબજો લેવાની હિમાયત કરી હતી.
- બ્રિટિશ અધિકારીઓ સાથેની અથડામણમાં, તેણીને ગોળી મારીને મારી નાખવામાં આવ્યા હતા, ભારતીય સ્વતંત્રતાના હેતુ માટે શહીદ બન્યા હતા.

કનકલતા બરુઆ

- કનકલતા બરુઆ ભારત છોડો ચળવળના એક યુવાન શહીદ અને હિંમત અને સંકલ્પના પ્રતીક હતા.
- માત્ર 17 વર્ષની ઉંમરે, તેણીએ 20 સપ્ટેમ્બર, 1942ના રોજ આસામના ગોહપુર પોલીસ સ્ટેશનમાં ત્રિરંગો લહેરાવવાના પ્રયાસમાં સ્વતંત્રતા સેનાનીઓના જૂથ મૃત્યુ બહિનીનું નેતૃત્વ કર્યું.
- તેણીની નાની ઉંમર હોવા છતાં, તેણીએ સરઘસનું નેતૃત્વ કરવા માટે નક્કી કર્યું હતું, અને તેણીના બહાદુર પ્રયાસોએ કાયમી અસર છોડી હતી.
- પોલીસ સાથેના અથડામણ દરમિયાન, ધ્વજને પકડી રાખતી વખતે તેણીને ગોળી મારીને હત્યા કરવામાં આવી હતી. જ્યારે સ્વતંત્રતા સંગ્રામમાં મહિલાઓની ભાગીદારી વેગ પકડી રહી હતી ત્યારે તેમના બલિદાનથી ઘણાને પ્રેરણા મળી હતી.
- 2020માં, તેણીની બહાદુરીને શ્રદ્ધાંજલિ તરીકે એક કોસ્ટ ગાર્ડ જહાજનું નામ તેણીના નામ પર રાખવામાં આવ્યું હતું.

મેટી કેળા

- તાજેતરમાં મેટી કેળા જે કન્યાકુમારી જિલ્લામાં મૂળ રૂપે ઉદ્ભવે છે તેને ભૌગોલિક સંકેત (GI) ટેગ એનાયત કરવામાં આવ્યો છે.

મેટી કેળા વિશે

- મેટી કેળાના છ જાણીતા પ્રકારો છે અને તે કન્યાકુમારીમાં મૂળ ઉદ્ભવ ધરાવે છે, જ્યાં તે અનન્ય આબોહવા અને જમીનમાં ઉગે છે.
- તેઓ 'બેબી બનાના' તરીકે પણ ઓળખાય છે, જે મુખ્યત્વે કાલકુલમ અને વિલાવનકોડ તાલુકામાં ઉગે છે.
- જો તેના મૂળ લઈને અન્ય વિસ્તારોમાં ઉગાડવામાં આવે તો પણ, ફળ કન્યાકુમારીમાં ઉગાડવામાં આવતા મેટી કેળા જેવી વિશિષ્ટ મીઠી સુગંધ અને મધ જેવા સ્વાદ વિનાનું હશે.
- સામાન્ય કેળાના ગુચ્છોથી વિપરીત જે સીધા ઉગે છે, મેટી કેળાની લૂમ પવનથી અલગ થયા હોય તેવો દેખાવ ધરાવે છે.
- તેના Total Soluble Solids Content (TSSC) ગુણને કારણે તેને બાળકના ખોરાક તરીકે ભલામણ કરવામાં આવે છે.

મેટી કેળાના પ્રકાર

- નલ મેટી પીળો-નારંગી રંગ અને સરસ સુગંધ ધરાવે છે, જ્યારે હેન [મધ] મેટીનો પલ્પ(ગર્ભ) મધ જેવો સ્વાદ ધરાવે છે.
- કાલ મેટીનું નામ તેના પલ્પ(ગર્ભ)માં બનેલા કેલ્શિયમ ઓક્સાલેટ સ્ફટિકો અને છાલ પરના કાળા બિંદુઓ પરથી પડ્યું છે.
- નેઈ મેટી ઘીની જેવી સુગંધ ધરાવે છે, અને સુંદરી મેટી જે એક મેટી સંકરણ છે, તે તેના વિસ્તૃત લૂમ, જાડી છાલ અને ક્રીમી સફેદ છાલ સાથે, લુપ્ત થવાનો આરે છે.

તટીય કર્ણાટકમાં પ્રાચીન માયલારા સંપ્રદાય

- તાજેતરમાં ઉડુપી જિલ્લાના કુંડાપુરા નજીક બે શિલ્પોની શોધોએ દરિયાકાંઠાના પ્રદેશમાં પ્રાચીન મૈલારા સંપ્રદાયની હાજરીની પુષ્ટિ કરી છે.

અગત્યના તથ્યો

- બસરુરના એક કૂવામાંથી એક શિલ્પ મળી આવ્યું હતું અને તેમાં ઘોડા પર સવાર એક રાજવી નાયકને હાથમાં તલવાર અને વાટકો પકડેલો દર્શાવવામાં આવ્યો છે. આ અનન્ય ટુકડામાં ઘોડાની પીઠ પર સામાન્ય રીતે જોવા મળતી માયલાલાદેવી આકૃતિનો અભાવ છે. ઘોડાની બેસવાની મુદ્રા અસામાન્ય છે અને તે 15મી સદી સુધીની છે.
- બીજી શોધ એક નાની પથ્થરની ગોળી છે જેમાં માયલારા અને માયલાલાદેવી બંનેને જમણા હાથમાં તલવારો પકડીને સુશોભિત ઘોડા પર બેસાડવામાં આવ્યા છે. ડ્રેજિંગ દરમિયાન ટાંકીમાં જોવા મળતી આ મૂર્તિ સાઇડ પ્રોફાઇલની સ્થિતિમાં છે અને 17મી સદીની હોવાનું જણાય છે.
- મધ્યયુગીન સમયગાળા દરમિયાન બસરુર એક નોંધપાત્ર વેપારી શહેર હતું, જેમાં ઉહ્યાદેશી અને નાનદેસી જેવા વેપારી મંડળો સક્રિય ભૂમિકા ભજવતા હતા. આ વાતાવરણે વિવિધ સંપ્રદાયોને ઉત્તેજન આપ્યું, જેમાં ડેક્કન પ્રદેશમાં વ્યાપકપણે પ્રચલિત માયલારા સંપ્રદાયનો સમાવેશ થાય છે.

માયલારા સંપ્રદાય વિશે

- માયલારા સંપ્રદાય એ એક ધાર્મિક પરંપરા છે જે માયલારા નામના લોક દેવતાની પૂજાની આસપાસ કેન્દ્રિત છે, જે ભગવાન શિવનું સ્વરૂપ હોવાનું માનવામાં આવે છે.
- આ સંપ્રદાય દક્ષિણ ભારતના ભાગોમાં, ખાસ કરીને કર્ણાટક, મહારાષ્ટ્ર, આંધ્ર પ્રદેશ અને તમિલનાડુ સહિત ડેક્કન પ્રદેશમાં પ્રચલિત છે.
- સંપ્રદાયની પોતાની અનન્ય ધાર્મિક વિધિઓ, પ્રથાઓ અને માન્યતાઓ છે જે સમય જતાં વિકસિત થઈ છે.
- માયલારા ઘણીવાર અન્ય પ્રાદેશિક દેવતાઓ સાથે સંકળાયેલા હોય તેવું જણાય છે જેમ કે આંધ્ર પ્રદેશમાં મલ્લના અને મહારાષ્ટ્રમાં ખંડોબા.
- આ સંપ્રદાયના વૈવિધ્યસભર અનુયાયીઓ છે જેમાં વિવિધ જાતિઓ અને વ્યવસાયોના લોકોનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં કૃષિ અને પશુપાલન સમુદાયોથી માંડીને માર્શલ જૂથોનો સમાવેશ થાય છે.

વડાપ્રધાન મોદી તરફથી બ્રિક્સ નેતાઓને ભેટ

- તાજેતરમાં ભારતના વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ બ્રિક્સ નેતાઓને બિદરી સુરાહી, નાગાલેન્ડ શોલ અને ગોંડ પેઈન્ટિંગ ભેટ આપી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- 15મી બ્રિક્સ સમિટમાં ભાગ લેવા માટે દક્ષિણ આફ્રિકાની ત્રણ દિવસની મુલાકાતે આવેલા વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ દક્ષિણ આફ્રિકાના પ્રમુખ સિરિલ રામાફોસા, દક્ષિણ આફ્રિકાની ફર્સ્ટ લેડી ત્શેપો મોટસેપે અને બ્રાઝિલના રાષ્ટ્રપતિ લુઇઝ ઇનાસિયો લુલા દા સિલ્વા સહિત સંગઠનના નેતાઓને ખાસ ભેટ આપી હતી.

બિદરી સુરાહી

- વડાપ્રધાન મોદીએ દક્ષિણ આફ્રિકાના રાષ્ટ્રપતિ સિરિલ રામાફોસાને તેલંગાણાની 'સુરાહી'ની એક જોડી બિદરીને ભેટમાં આપી હતી.
- બિદરીની ફૂલદાની 500 વર્ષ જૂની પર્શિયન ભાષાની સંપૂર્ણ ભારતીય નવીનતા છે, જે બિદર માટે વિશિષ્ટ છે.
- બિદરીની ફૂલદાની પર સુંદર પેટર્ન કોતરીને શુદ્ધ ચાંદીના વાયર સાથે જડિત કરી સાથે ઝીંક, તાંબુ અને અન્ય બિન-ફેરસ ધાતુઓના મિશ્રણ સાથે કાસ્ટ કરવામાં આવે છે.
- પછી કાસ્ટિંગને બિદર કિલ્લાની ખાસ માટી સાથે મિશ્રિત દ્રાવણમાં પલાળવામાં આવે છે જેમાં ખાસ ઓક્સિડાઇઝિંગ ગુણધર્મો હોય છે. આનાથી ઝિંક એલોય ચમકદાર કાળા રંગમાં ફેરવાય છે અને ચાંદીના જડતરને કાળી પૃષ્ઠભૂમિ સાથે અદભૂત રીતે અનન્ય બનાવે છે.

નાગાલેન્ડ શોલ

- વડાપ્રધાને દક્ષિણ આફ્રિકાની પ્રથમ મહિલા ત્શેપો મોટસેપેને નાગાલેન્ડની શોલ પણ ભેટ આપી હતી.
- નાગા શોલ એ ટેક્સટાઇલ આર્ટનું એક ઉત્કૃષ્ટ સ્વરૂપ છે જે સદીઓથી નાગાલેન્ડ રાજ્યમાં આદિવાસીઓ દ્વારા વણવામાં આવે છે.
- આ શોલ તેમના જીવંત રંગો, જટિલ ડિઝાઇન અને પરંપરાગત વણાટ તકનીકોના ઉપયોગ માટે જાણીતી છે જે પેઢી દર પેઢી દ્વારા આગળ વધારવામાં આવી છે.

ગોંડ પેઈન્ટીંગ

- આ ઉપરાંત પીએમ મોદીએ બ્રાઝિલના રાષ્ટ્રપતિ લુઈઝ ઈનાસિયો લુલા દા સિલ્વાને મધ્યપ્રદેશથી ગોંડ પેઈન્ટિંગ પણ ભેટમાં આપી હતી.
- આ ચિત્રો સૌથી વધુ પ્રશંસનીય આદિવાસી કલા સ્વરૂપોમાંથી એક છે.
- 'ગોંડ' શબ્દ દ્રવિડ શબ્દ 'કોંડ' પરથી આવ્યો છે જેનો અર્થ થાય છે 'લીલો પર્વત'.
- બિંદુ અને રેખાઓથી બનેલા આ ચિત્રો ગોંડની દિવાલો અને ફ્લોર પરની ચિત્રાત્મક કળાનો એક ભાગ રહ્યા છે અને તે દરેક મકાનના નિર્માણ અને પુનર્નિર્માણ સાથે કરવામાં આવે છે, જેમાં સ્થાનિક રીતે ઉપલબ્ધ કુદરતી રંગો અને સામગ્રી જેવી કે ચારકોલ, રંગીન માટી, છોડનો રસ, પાંદડા, ગાયનું છાણ, ચૂનાના પત્થરનો પાવડર વગેરે ઉપલબ્ધ છે.

ચોકુવા ચોખા

- તાજેતરમાં ચોકુવા ચોખાને તેની ઉત્કૃષ્ટતા માટે GI (ભૌગોલિક સંકેત) ટેગ મળ્યો છે.

ચોકુવા ચોખા વિશે

- તે આસામમાં ઉગાડવામાં આવતા જાદુઈ ચોખા તરીકે પણ ઓળખાય છે.
- તે આસામના રાંધણ વારસાનો એક ભાગ છે; આ અનોખા ચોખા શક્તિશાળી અહોમ વંશના સૈનિકોનો મુખ્ય ભાગ છે.
- આ અનોખા અને સ્વસ્થ ચોખાની ખેતી બ્રહ્મપુત્રા નદીના વિસ્તારની આસપાસ થાય છે.
- તે મૂળભૂત રીતે અર્ધ-ગ્લુટિનસ શિયાળુ ચોખા છે, જેને સાલી ચોખા તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- ચીકણી જાતોને તેમના એમીલોઝ સાંદ્રતાના આધારે બોરા અને ચોકુવા તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે.
- નીચા એમીલેઝ ચોકુવા ચોખાના પ્રકારનો ઉપયોગ નરમ ચોખા બનાવવા માટે થાય છે, જે કોમલ ચૌલ અથવા નરમ ચોખા તરીકે ઓળખાય છે.
- આ આખા અનાજને ચોખાને ઠંડા કે ગરમ પાણીમાં પલાળીને ખાઇ શકાય છે. આ ચોખાની વિવિધતા તેની તૈયારીની સુવિધા અને પોષક મૂલ્ય માટે વ્યાપકપણે ઉપયોગમાં લેવાય છે.
- આ અનોખી ચોખાની વિવિધતા દહીં, ખાંડ, ગોળ અને કેળા સાથે ખાવામાં આવે છે.
- આ ચોખાનો ઉપયોગ પીઠે અને અન્ય સ્થાનિક વાનગીઓ જેવી અનેક આસામી વાનગીઓ બનાવવામાં પણ થાય છે.

જમ્મુ અને કાશ્મીરના ભદરવાહ રાજમા અને રામબન સુલાઈ મધને GI ટેગ એનાયત

- તાજેતરમાં જમ્મુ અને કાશ્મીરના ડોડા અને રામબનના પ્રદેશોમાંથી ઉદ્દભવતા ભદરવાહ રાજમા અને સુલાઇ મધને પ્રતિષ્ઠિત ભૌગોલિક સંકેત (GI) ટેગ આપવામાં આવ્યો છે.

ભદરવાહ રાજમા

- ભદરવાહ રાજમા, જેને ઘણીવાર લાલ કઠોળ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, તે ચિનાબ ખીણમાં રહેતા લોકોના હૃદય અને મનમાં વિશેષ સ્થાન ધરાવે છે. તેના વિશિષ્ટ સ્વાદ સાથે તે માત્ર મુખ્ય ખાદ્ય વસ્તુ જ નથી પણ તે પ્રદેશનું સાંસ્કૃતિક પ્રતીક પણ છે.

સુલાઈ મધ

- બીજો જીઆઈ ટેગ રામબન જિલ્લામાં સ્થિત સુલાઈમાં ઉત્પાદિત મધને આપવામાં આવ્યો છે.
- આ સુલાઇ મધને માત્ર તેના ઉત્કૃષ્ટ સ્વાદ માટે જ નહીં પરંતુ તેની ઓર્ગેનિક પ્રકૃતિ માટે પણ ઓળખ મળી છે.
- હકીકતમાં, 2015માં, વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ બ્રિટનની તેમની મુલાકાત દરમિયાન રાણી એલિઝાબેથને કાર્બનિક સુલાઇ મધ રજૂ કર્યું હતું, જે વિશ્વને આ ક્ષેત્રની કુદરતી બક્ષિસ દર્શાવે છે.

કોરાપુટ કાલાજીરા ચોખા

- તાજેતરમાં કોરાપુટ કાલાજીરા ચોખા જે એક સુગંધિત ચોખા છે, તેને GI ટેગ એનાયત કરવામાં આવ્યો છે.

કોરાપુટ કાળાજીરા ચોખા વિશે

- ઓડિશાના કોરાપુટ જિલ્લાના ખેડૂતોએ પેઢીઓથી કાળાજીરા ચોખાની વાવણી કરી છે.
- તે 'ચોખાના રાજકુમાર' તરીકે ઓળખાય છે અને તે ચોખાની સુગંધિત જાત છે.
- કોરાપુટ જિલ્લાના હાલના આદિવાસી સમુદાયોના પૂર્વજોએ આ પ્રદેશમાં હજારો વર્ષોથી ચોખાનું ઉત્પાદન કર્યું છે, જે પાકના સંરક્ષણમાં ફાળો આપે છે.
- તે તેના કાળા રંગ, સારી સુગંધ, સ્વાદ અને ટેક્સચર માટે ચોખાના ગ્રાહકોમાં ખુબજ લોકપ્રિય છે.
- પ્રાચીન લખાણો પરથી જાણવા મળે છે કે કાળાજીરા ચોખા યાદશક્તિમાં સુધારો કરે છે અને ડાયાબિટીસને નિયંત્રિત કરે છે.
- એવું માનવામાં આવે છે કે તે હિમોગ્લોબિનનું સ્તર અને શરીરના ચયાપચયમાં પણ વધારો કરે છે.
- આ સુગંધિત અનાજમાં સ્વાસ્થ્યને લાભકારી ગુણધર્મો છે.
- આ ચોખા કોરાપુટ જિલ્લાના ટોલા, પત્રપુટ, પૂજારીપુટ, બાલીગુડા અને મોહુલી વિસ્તારોમાં ઉગાડવામાં આવે છે.

શિવનું નટરાજ સ્વરૂપ

- ♦ તાજેતરમાં આયોજિત G20 લીડર્સ સમિટમાં ભગવાન શિવના નૃત્ય સ્વરૂપની 27 ફૂટ ઊંચી "નટરાજ" પ્રતિમા રાખવામાં આવી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- 'અષ્ટધાતુ' (આઠ-ધાતુના એલોય)ની બનેલી આ ભવ્ય પ્રતિમા ભારતના તમિલનાડુમાં સ્વામીમાલાઈના શિલ્પકારો દ્વારા બનાવવામાં આવી હતી અને ચોલ મંદિરોની ત્રણ આદરણીય નટરાજ મૂર્તિઓથી પ્રેરિત છે.
- શિવનું નટરાજ સ્વરૂપ, કોસ્મિક નર્તક તરીકે, ચોલ શાસન હેઠળ પ્રતિકાત્મક બન્યું હતું અને તે તેના જટિલ કાંસ્ય શિલ્પો માટે પ્રખ્યાત છે.
- આ સ્વરૂપમાં, ભગવાન શિવને 'નૃત્યના ભગવાન' અથવા નટરાજ તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યા છે, જે સર્જનાત્મક અને વિનાશક બંને શક્તિઓને મૂર્તિમંત કરે છે.
- નટરાજની મૂર્તિ જ્વલંત પ્રભામંડળથી ઘેરાયેલી છે અને તેના ચાર હાથ છે.
- તે તેના ઉપરના હાથમાં ડ્રમ અને અગ્નિ ધરાવે છે, જે સર્જન અને વિનાશનું પ્રતીક છે.
- તેના પગ નીચે, એક વામન જેવી આકૃતિ છે જે ભ્રમનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે, જેને તે કચડે છે, માનવતાને ભ્રમણાથી દૂર રહેવા માર્ગદર્શન આપે છે.

લોસ્ટ વેક્સ ટેક્નિક

- પરંપરાગત 'લોસ્ટ-વેક્સ' કાસ્ટિંગ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરીને શિલ્પની રચના કરવામાં આવી હતી, જે હજારો વર્ષો જૂની છે અને ચોલ શાસકો દ્વારા તેને પ્રચલિત કરવામાં આવી હતી.
- આ પદ્ધતિમાં, મીણનું વિગતવાર મોડેલ કાંપવાળી માટીથી ઢંકાયેલું હોય છે, જેને ગરમ કરવામાં આવે ત્યારે મીણને ઓગાળીને દૂર રાખે છે, જે પીગળેલી ધાતુને કાસ્ટ કરવા માટે એક હોલો મોલ્ડ છોડી દે છે.

ચોલ વંશ

- ચોલ, જેમણે 9મીથી 11મી સદી સુધી દ્વીપકલ્પના ભારતના મોટા ભાગ પર શાસન કર્યું હતું, તેઓ કલા અને સંસ્કૃતિના મહાન આશ્રયદાતા હતા. તેઓ શ્રદ્ધાળુ શૈવ હતા, જેઓ તેમના પ્રદેશોમાં વિસ્તૃત શિવ મંદિરો બાંધવા માટે જાણીતા હતા.

ચેરીયલ સ્ક્રોલ પેઈન્ટિંગ

- ♦ તાજેતરમાં ચેરીયલ સ્ક્રોલ પેઈન્ટિંગ વિશ્વભરના રાષ્ટ્રના વડાઓની પત્નીઓને રજૂ કરવામાં આવી, જેઓ ગત G20 સમિટ માટે ભારત આવ્યા હતા.

ચેરિયલ સ્ક્રોલ પેઈન્ટિંગ વિશે

- તે નાકાશી કલાનું લોકપ્રિય અને સંશોધિત સંસ્કરણ છે, જે સ્થાનિક ઉદ્દેશ્યમાં અત્યંત સમૃદ્ધ માનવામાં આવે છે.
- આ કળાનું સ્વરૂપ તેલંગાણા રાજ્ય માટે અનન્ય છે અને હાલમાં મોટાભાગે હૈદરાબાદમાં બનાવવામાં આવે છે.
- નાકાશીઓ તેલંગાણાના કલાકારો છે અને સ્ક્રોલ તેલંગાણાના સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક સ્થિતિનું મુખ્ય તત્વ છે.
- આ પરંપરાગત કલા સ્વરૂપને કાકી પડગોલ્લુ નામના વાર્તા-કથન અને બલાડીયર સમુદાયના વ્યવસાયનો અવિભાજ્ય ભાગ માનવામાં આવે છે.
- ♦ **થીમ:**
- આ સ્ક્રોલ ફિલ્મ રોલ અથવા તો કોમિક સ્ટ્રીપ્સ જેવા જ વર્ણાત્મક સ્વરૂપમાં દોરવામાં આવ્યા છે અને તેમાં ભારતીય પૌરાણિક કથાઓ તેમજ પુરાણો અને મહાકાવ્યો (જેમકે મહાભારત, રામાયણ, શિવ પુરાણમ, માર્કંડેય પુરાણમ) સાથે સંબંધિત ટૂંકી વાર્તાઓનું નિરૂપણ કરવામાં આવ્યું છે.
- ચેરીયલ ચિત્રો એક વિશિષ્ટ સ્થાનિક શોધનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે, જે મુખ્યત્વે સ્થાનિક પરંપરાઓ પર આધારિત છે.
- તેમાં ગૌડા, માડીગા અને અન્ય સમુદાયોની લોકગીતો અને લોક વાર્તાઓ પણ સમાવવામાં આવી છે.
- ♦ **લાક્ષણિકતાઓ:**
- આ મોટે ભાગે પ્રાથમિક રંગો સાથે આબેહૂબ રંગોમાં દોરવામાં આવે છે, જે પૃષ્ઠભૂમિમાં લાલ રંગનું વર્ચસ્વ દર્શાવે છે.
- મુખ્ય કથામાં સામાન્ય ગ્રામીણ જીવનના દ્રશ્યોનો સમાવેશ થાય છે જેમ કે સ્ત્રીઓ રસોડાનું કામ કરતી હોય, પુરુષો ખેતરમાં કામ કરતી હોય અથવા આનંદનો અનુભવ કરતી હોય, તહેવારના માહોલ વગેરે.
- કલાકારોએ આ સ્ક્રોલ પ્રદર્શિત કર્યા છે જે સંગીત અને નૃત્ય સાથે પણ છે.
- પરંપરાગત સ્ક્રોલ મોટાભાગે વર્ટિકલ ફોર્મેટના હોય છે અને આડી પેનલની શ્રેણી દ્વારા વાર્તાઓનું ચિત્રણ કરે છે.
- ભૂતકાળમાં લાંબા સ્ક્રોલની તુલનામાં, કલાકારોએ આ સ્ક્રોલના નાના સંસ્કરણોને રંગવા માટે અનુકૂલન કર્યું છે જે પરંપરાગત વાર્તાઓમાંથી ફક્ત કોઈપણ એક એપિસોડ અથવા થોડા પાત્રોનું નિરૂપણ કરે છે.
- તાજેતરની નવીનતાઓમાંની એક દિવાલ સજાવટના હેતુ માટે સતત સ્ક્રોલને બદલે એકલ ચિત્રોની પેઈન્ટિંગ છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- આ પેઇન્ટિંગને વર્ષ 2007માં જિયોગ્રાફિકલ ઇન્ડિકેશન (GI) ટેગ પણ મળ્યો હતો.

સાલેમ સાબુદાણા

- તાજેતરમાં, સાલેમ સ્ટાર્ચ એન્ડ સાગો મેન્યૂફેક્ચર્સ સર્વિસ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ કો-ઓપરેટિવ સોસાયટી લિ. (લોકપ્રિય રીતે SAGOSERVE તરીકે ઓળખાય છે)ને સાલેમ સાગો (સાબુદાણા) માટે ભૌગોલિક સંકેત ટેગ અથવા GI ટેગ પ્રાપ્ત થયો છે.

સાલેમ સાગો વિશે

- આ સાબુદાણા કાચા ટેપિયોકામાંથી બનાવવામાં આવે છે.
- તે નાના કઠણ ગ્લોબ્યુલ્સ અથવા મોતીના સ્વરૂપમાં હોય છે અને મોતી જેવા સફેદ રંગના હોય છે.
- તે ટેપિયોકાના મૂળને ખાંડીને તેના ભીના સ્ટાર્ચ પાવડરમાંથી બનાવવામાં આવે છે.
- ભીના સ્ટાર્ચ પાવડરનો ઉપયોગ સાબુદાણાના ઉત્પાદન માટે થાય છે અને સૂકા પાવડરનો ઉપયોગ ઔદ્યોગિક હેતુઓ માટેના કાચા માલ તરીકે થાય છે.

ટેપીયોકા શું છે?

- તે તામિલનાડુમાં લગભગ 3 લાખ હેક્ટરમાં ઉગાડવામાં આવતો મુખ્ય બાગાયતી પાક છે, જ્યાં 60 લાખ ટન પાકનું ઉત્પાદન થાય છે.
- **આબોહવા અને માટી:**
- કોઈપણ વેલ-ડ્રેઈન્ડ સોઇલ, મુખ્યત્વે લાલ લેટરીટીક લોમી માટી.
- તેઉષ્ણકટિબંધીય,ગરમ,ભેજવાળીઆબોહવામાંશ્રેષ્ઠરીતેથાયછે.
- **વરસાદ:** વાર્ષિક 100 સે.મી.થી વધુ સારી રીતે વિતરિત વરસાદ.
- આ પાકની ખેતી 1000 મીટરની ઉંચાઈ સુધી કરી શકાય છે.

અક્ષરધામ મંદિર

- યુકેના વડા પ્રધાને તાજેતરમાં દિલ્હીમાં અક્ષરધામ મંદિરની મુલાકાત લીધી હતી.
- અક્ષરધામ મંદિર, અધિકૃત રીતે સ્વામિનારાયણ અક્ષરધામ મંદિર તરીકે ઓળખાય છે, એ ભારતમાં દિલ્હીમાં સ્થિત હિન્દુ મંદિર સંકુલ છે.
- તે યમુના નદીના કિનારે આવેલું છે.
- તે સત્તાવાર રીતે 6ઠ્ઠી નવેમ્બર, 2005ના રોજ જાહેર જનતા માટે ખોલવામાં આવ્યું હતું.
- જેનું ઉદ્ઘાટન ભારતના તત્કાલિન રાષ્ટ્રપતિ ડૉ. એપીજે અબ્દુલ કલામ દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.
- અક્ષરધામ મંદિરમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણ (1781-1830) સ્થિત છે. જો કે, તે મહાન સંતો, દેવો અને હિંદુ દેવતાઓને પણ સમર્પિત છે.

TRIFEDના આર્ટિઝનલ ટ્રેઝર્સ

- G20 સમિટમાં ભારતના સમૃદ્ધ આદિવાસી વારસા અને કારીગરીનું નોંધપાત્ર પ્રદર્શન જોવા મળ્યું હતું, જે TRIFED (Tribal Cooperative Marketing Development Federation of India), આદિજાતિ બાબતોના મંત્રાલય દ્વારા ક્યુરેટેડ અને પ્રસ્તુત કરવામાં આવ્યું હતું.

TRIFEDના આર્ટિઝનલ ટ્રેઝર્સ વિશે

- **લોંગપી માટીકામ:**
- તેનું નામ મણિપુરના લોંગપી ગામ પરથી આપવામાં આવ્યું છે, તંગખુલ નાગા આદિવાસીઓ આ અસાધારણ માટીકામ શૈલીનો અભ્યાસ કરે છે.
- મોટાભાગના માટીકામથી વિપરીત, લોંગપી કુંભારના ચાકડાનો આશરો લેતા નથી.
- બધા આકાર હાથથી અને મોલ્ડની મદદથી કરવામાં આવે છે.
- વિશેષ રાખોડી-કાળા રસોઈના વાસણો, કડક કીટલી, અનોખા બાઉલ, મગ અને અખરોટની ટ્રે, શેરડીના હેન્ડલ જેવા અનેક લોંગપીના ટ્રેડમાર્ક છે.
- **છત્તીસગઢ પવન વાંસળી:**
- છત્તીસગઢમાં બસ્તરની ગોંડ જનજાતિ દ્વારા તૈયાર કરાયેલ, ‘સુલુર’ વાંસની પવન વાંસળી એક અનોખી સંગીત રચના છે.
- પરંપરાગત વાંસળીથી વિપરીત, તે એક સરળ એક હાથની વમળ દ્વારા ધૂન ઉત્પન્ન કરે છે.
- સંગીતથી આગળ, ‘સુલુર’ ઉપયોગિતાવાદી હેતુઓ માટે કામ કરે છે, જે આદિવાસી પુરુષોને પ્રાણીઓને દૂર રાખવામાં અને જંગલોમાં પશુઓને માર્ગદર્શન આપવામાં મદદ કરે છે.
- **ગુજરાત હેંગિંગ્સ:**
- તે દાહોદ, ગુજરાતમાં ભીલ અને પટેલિયા જનજાતિ દ્વારા બનાવવામાં આવે છે.
- તેઓ આભલા કામ, ઝરી, પત્થરો અને મણકાની બડાઇ કરે છે, જે પરંપરાને જાળવી રાખીને સમકાલીન ફેશનને અનુરૂપ વિકસિત થાય છે.
- **રાજસ્થાની કલાત્મકતા:**
- **મીનાકારી:** તે ધાતુની સપાટીને ગતિશીલ ખનિજ પદાર્થોથી સુશોભિત કરવાની કળા છે, જે મુઘલો દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી તકનીક છે. નાજુક ડિઝાઈનને ધાતુ પર કોતરવામાં આવે છે.
- **મેટલ અંબાબારી ક્રાફ્ટ:** તે મીના જનજાતિ દ્વારા ક્યુરેટ કરવામાં આવે છે અને તે દંતવલ્કને પણ અપનાવે છે, જે ધાતુના શણગારને વધારે છે. આજે, તે સોનાથી આગળ ચાંદી અને તાંબા જેવી ધાતુઓ સુધી વિસ્તરે છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

મહત્વના દિવસો, નિમણૂક અને વ્યક્તિ

વિશ્વ હિમોફિલિયા દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 17 એપ્રિલના રોજ 'વિશ્વ હિમોફિલિયા દિવસ' (World Hemophilia Day)ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

અગત્યના તથ્યો

- હિમોફિલિયા એ એક આનુવંશિક રોગ છે. તેના વિશે જાગૃતિ લાવવા અને રક્તસ્ત્રાવને લગતા અન્ય આનુવંશિક વિકારો વિશે જાગૃતિ ફેલાવવા માટે આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- હિમોફિલિયાના મુખ્ય ત્રણ સ્વરૂપો છે જે એ, બી અને સી જનીનોના કારણે થાય છે.
- તેના લક્ષણોમાં માથાનો દુખાવો, વારંવાર ઉલટી થવી, ગળાનો દુખાવો, અતિશય નિંદ્રા અને ઈજાથી વારંવાર રક્તસ્ત્રાવ થવું વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

વિશ્વ ધરોહર દિવસ

- માનવ સંસ્કૃતિ સાથે જોડાયેલા ઐતિહાસિક અને સાંસ્કૃતિક સ્થળોના સંરક્ષણ અંગે જાગૃતિ લાવવા માટે સમગ્ર વિશ્વમાં 18 એપ્રિલના રોજ 'વિશ્વ ધરોહર દિવસ' અથવા 'વિશ્વ વિરાસત દિવસ' તરીકે ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

અગત્યના તથ્યો

- વર્ષ 1982માં ICMOS નામથી સંસ્થાએ ટ્યૂનિશિયામાં 18 એપ્રિલને 'વિશ્વ ધરોહર દિવસ' તરીકે ઉજવવાની શરૂઆત કરી હતી.
- ત્યારબાદ યોજાયેલી UNESCOની 22મી સામાન્ય સભામાં આ દિવસની ઉજવણીની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.
- ત્યારથી 18 એપ્રિલ 'વિશ્વ ધરોહર દિવસ' તરીકે ઉજવાય છે.

પ્રવાસી ભારતીય સન્માન

- તાજેતરમાં પ્રખ્યાત વૈશ્વિક પરિવહન કંપની, FedExના CEO અને ભારતીય-અમેરિકન રાજ સુબ્રમણ્યમને વિશિષ્ટ પ્રવાસી ભારતીય સન્માન પુરસ્કારથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ પુરસ્કાર એ ભારતીય મૂળની વ્યક્તિઓ અને ભારતીય ડાયસ્પોરાને ભારત દ્વારા આપવામાં આવતી સર્વોચ્ચ નાગરિક માન્યતા છે.
- 55 વર્ષીય સુબ્રમણ્યમને શનિવારે ઈન્ડિયા હાઉસ ખાતે એક સમારોહમાં યુએસમાં ભારતના રાજદૂત તરનજીત સિંહ સંધુ દ્વારા એવોર્ડ એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો કારણ કે તેઓ એવોર્ડ મેળવવા માટે આ વર્ષની શરૂઆતમાં ભારતનો પ્રવાસ કરી શક્યા ન હતા.
- અન્ય પુરસ્કારપ્રાપ્તકર્તા, દર્શન સિંહ ધાલીવાલ પણ આ કાર્યક્રમમાં હાજર હતા.
- સુબ્રમણ્યન FedEx કોર્પોરેશનના પ્રમુખ અને CEO છે, જે વિશ્વની સૌથી મોટી પરિવહન કંપનીઓમાંની એક છે.
- તેમના આંતરરાષ્ટ્રીય નેતૃત્વના અનુભવ અને આતુર વ્યાપારી આંતરદૃષ્ટિએ FedExની સફળતામાં ઘણો ફાળો આપ્યો છે.

પ્રવાસી ભારતીય સન્માન વિશે

- પ્રવાસી ભારતીય સમ્માન એ ભારત સરકાર દ્વારા ભારતીય મૂળના અને ડાયસ્પોરા વ્યક્તિઓને આપવામાં આવતો એક પુરસ્કાર છે જેમણે પોતપોતાના ક્ષેત્રોમાં નોંધપાત્ર યોગદાન હોય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સમુદાયમાં ભારતની છબી વધારી હોય.
- આ પુરસ્કારની સ્થાપના 2003માં પ્રવાસી ભારતીય દિવસ (બિન-નિવાસી ભારતીય દિવસ)ની ઉજવણીના અનુસંધાનમાં કરવામાં આવી હતી.
- આ પુરસ્કાર પ્રાપ્તકર્તાઓની પસંદગી વિજ્ઞાન, વ્યવસાય, કળા અને પરોપકાર સહિત વિવિધ ક્ષેત્રોમાં તેમની સિદ્ધિઓના આધારે કરવામાં આવે છે.
- તે દેશની બહાર રહેતા ભારતીય મૂળના વ્યક્તિઓને ભારત દ્વારા આપવામાં આવતો સર્વોચ્ચ નાગરિક પુરસ્કાર માનવામાં આવે છે.

નેશનલ સિવિલ સર્વિસ ડે

- ભારતમાં નાગરિક સેવા સાથે સંકળાયેલ અધિકારીઓના કાર્ય અને પ્રયત્નોને પ્રોત્સાહન આપવા અને તેને બિરદાવવા માટે દર વર્ષે 21 એપ્રિલના રોજ નેશનલ સિવિલ સર્વિસ ડેની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસની ઉજવણી નિમિત્તે પબ્લિક એડમિનિસ્ટ્રેશનમાં ઉત્કૃષ્ટતા માટે ત્રણ કેટેગરીમાં પ્રધાનમંત્રી એવોર્ડ પણ એનાયત કરે છે.
- આ દિવસે એટલે કે 21 એપ્રિલ, 1947ના રોજ શ્રી સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલે નવી દિલ્હીના મેટકાફે હાઉસમાં ઓલ ઇન્ડિયા એડમિનિસ્ટ્રેટીવ સર્વિસ ટ્રેનિંગ સ્કૂલના પ્રોબેશનરી અધિકારીઓને ઐતિહાસિક સંબોધન કર્યું હતું.
- બ્રિટિશ યુગમાં સિવિલ સર્વિસ શબ્દનો ઉપયોગ બ્રિટિશ ઇસ્ટ ઇન્ડિયા કંપનીની વહીવટી નોકરીમાં કર્મચારીઓ માટે થયો હતો.
- શ્રી સરદાર પટેલએ સિવિલ સર્વિસ માટે આપેલ આ યોગદાનને લીધે તેમને ભારતના પેટ્રન સેન્ટ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

વિશ્વ પૃથ્વી દિવસ

- પર્યાવરણ સંરક્ષણના સમર્થન માટે સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 22 એપ્રિલના રોજ વિશ્વ પૃથ્વી દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસની ઉજવણીનો પ્રારંભ વર્ષ 1970થી થયો હતો.
- 22 એપ્રિલ, 2023 એટલે કે આજના દિવસે 53મી વર્ષ ગાંઠની ઉજવણી કરવામાં આવી છે.
- વિશ્વ પૃથ્વી દિવસની ઉજવણીનો પ્રારંભ શ્રી જેરાલ્ડ નેલસન નામના અમેરિકાના સેનેટર દ્વારા પર્યાવરણ શિક્ષણના રૂપમાં કરવામાં આવ્યો છે.
- આ ઉપરાંત સંયુક્ત રાષ્ટ્રએ વર્ષ 2009માં 22 એપ્રિલને 'આંતરરાષ્ટ્રીય માતૃ પૃથ્વી દિવસ' (International Mother Earth Day) તરીકે ઉજવવાની જાહેરાત કરી હતી.

રાષ્ટ્રીય પંચાયતી રાજ દિવસ

- ભારત સરકારના પંચાયતી રાજ મંત્રાલય દ્વારા દર વર્ષે 24 એપ્રિલના રોજ રાષ્ટ્રીય પંચાયતી રાજ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- તત્કાલિન વડાપ્રધાનશ્રી ડૉ. મનમોહન સિંઘે કરેલી જાહેરાત અનુસાર ભારતમાં 24 એપ્રિલ, 2010ના રોજ પ્રથમ પંચાયતી રાજ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી.
- ત્યારબાદ વર્ષ 2010થી ભારતમાં દર વર્ષે 24 એપ્રિલના રોજ રાષ્ટ્રીય પંચાયતી રાજ દિવસ ઉજવવામાં આવે છે.
- ભારતમાં પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થા અંગે મહત્વનો 73મો બંધારણીય સુધારો 24 એપ્રિલ, 1993ના રોજ અમલમાં આવ્યો હતો. આથી, આ દિવસની યાદમાં પંચાયતી રાજ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- 73માં બંધારણીય સુધારા દ્વારા ભારતીય બંધારણમાં ભાગ-9 ઉમેરવામાં આવ્યો હતો.
- ભાગ-9માં અનુચ્છેદ 243થી 243-O અંતર્ગત પંચાયતી રાજ અંગેની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે. આ ઉપરાંત પંચાયતી રાજના અમલ માટે ભારતીય બંધારણમાં પરિશિષ્ટ અથવા અનુસૂચિ 11 ઉમેરવામાં આવી હતી.

વિશ્વ મેલેરિયા દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 25 એપ્રિલના રોજ વિશ્વ મેલેરિયા દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ મેલેરિયાને નિયંત્રણમાં લેવા માટે થતા વિશ્વ વ્યાપી પ્રયત્નોને વાચા આપવાનો છે.
- મે 2007માં વર્લ્ડ હેલ્થ એસેમ્બલીના 60માં સત્રમાં આ દિવસની ઉજવણીને માન્યતા આપવામાં આવી હતી.
- મેલેરિયા એ મચ્છરથી ફેલાતો ચેપી રોગ છે.
- તે ચેપગ્રસ્ત એનોફિલિસ માદા મચ્છરના ડંખથી ફેલાય છે.
- આ રોગ થવાનું મુખ્ય કારણ પ્લાઝમોડિયમ જૂથના કેટલાક પરોપજીવીઓ છે.

વિશ્વ બૌદ્ધિક સંપદા દિવસ

- આપણા રોજબરોજના જીવનમાં બૌદ્ધિક સંપદાના પ્રદાન વિશે જાગૃતિ લાવવાના ઉદ્દેશથી દર વર્ષે 26 એપ્રિલના રોજ વિશ્વ બૌદ્ધિક સંપદા દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- World Intellectual Property Organization (WIPO) દ્વારા વર્ષ 2000માં આ દિવસની ઉજવણીનો પ્રારંભ કરવામાં આવ્યો હતો.
- WIPO સંયુક્ત રાષ્ટ્રની સૌથી જૂની એજન્સીઓમાંની એક છે.
- તેની રચના 1967માં સર્જનાત્મક પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહન આપવા અને વિશ્વમાં બૌદ્ધિક સંપત્તિ સંરક્ષણને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે કરવામાં આવી હતી.
- તેમનું મુખ્ય મથક સ્વિત્ઝર્લેન્ડના જીનીવા ખાતે આવેલું છે.

પંજાબના પૂર્વ મુખ્યમંત્રી પ્રકાશ સિંહ બાદલનું 95 વર્ષની વયે નિધન

- તાજેતરમાં પંજાબના પૂર્વ મુખ્યમંત્રી અને અકાલી દળના નેતા પ્રકાશ સિંહ બાદલનું 95 વર્ષની વયે મોહાલીમાં નિધન થયું છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- તેમણે તેમની રાજકીય કારકિર્દી ગામના સરપંચ તરીકે શરૂ કરી હતી અને કોંગ્રેસ પક્ષના સભ્ય તરીકે 1957માં પ્રથમ વખત વિધાનસભાની ચૂંટણી લડી હતી.
- તેઓ 43 વર્ષની ઉંમરે પંજાબના સૌથી યુવા મુખ્યમંત્રી બન્યા હતા.
- બાદલનો જન્મ રાજસ્થાન સરહદ પાસેના પંજાબના અબુલ ખુરાના ગામમાં થયો હતો અને તેમણે લાહોરની ફોરમેન ક્રિશ્ચિયન કોલેજમાં શિક્ષણ મેળવ્યું હતું.
- ભારતીય જનતા પાર્ટીની આગેવાની હેઠળની કેન્દ્ર સરકારે પંજાબના પૂર્વ મુખ્યમંત્રી અને શિરોમણી અકાલી દળના આશ્રયદાતા પ્રકાશ સિંહ બાદલના નિધનને પગલે બે દિવસનો રાષ્ટ્રીય શોક જાહેર કર્યો છે.
- પંજાબ સરકારે પૂર્વ મુખ્યમંત્રી પ્રકાશ સિંહ બાદલના સન્માનમાં 26મી એપ્રિલે જાહેર રજા જાહેર કરી છે.

બાંગ્લાદેશના 22માં રાષ્ટ્રપતિ

- તાજેતરમાં વડાપ્રધાન શેખ હસીના, રાજકારણીઓ, ન્યાયાધીશો અને વરિષ્ઠ અધિકારીઓની હાજરીમાં યોજાયેલા સમારોહમાં મોહમ્મદ શહાબુદ્દીન ચુપ્પુ બાંગ્લાદેશના 22મા રાષ્ટ્રપતિ બન્યા છે, તેમણે અબ્દુલ હામીદ પાસેથી પદ સંભાળ્યું છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ કાર્યક્રમ બંગભવનના ઐતિહાસિક દરબાર હોલમાં યોજાયો હતો, જ્યાં સ્પીકર શિરીન શર્મિન ચૌધરીએ શહાબુદ્દીનને શપથ લેવડાવ્યા હતા.
- તેઓ આ વર્ષે ફેબ્રુઆરીમાં શાસક પક્ષના ઉમેદવાર તરીકે બિનહરીફ ચૂંટાયા હતા અને સમારંભ બાદ તેમણે રાષ્ટ્રપતિના કાર્યાલય માટેના દસ્તાવેજો પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

LICના નવા ચેરમેનની નિમણુંક

- તાજેતરમાં ભારતીય જીવન વીમા નિગમ (LIC)ના અધ્યક્ષ તરીકે સિદ્ધાર્થ મોહંતીની નિમણૂકની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- સરકારે 29 જૂન, 2024 સુધી ભારતીય જીવન વીમા નિગમ (LIC) ના અધ્યક્ષ તરીકે સિદ્ધાર્થ મોહંતીની નિમણૂકની જાહેરાત કરી હતી.
- આ પછી, તેઓ 7 જૂન, 2025 સુધી મેનેજિંગ ડિરેક્ટર અને ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ ઓફિસર તરીકે સેવા આપશે, એમ LICએ એક પ્રકાશનમાં જણાવ્યું હતું.
- નોંધનીય છે કે 1985માં, મોહંતીએ LIC માટે તાલીમાર્થી અધિકારી તરીકે કામ કરવાનું શરૂ કર્યું અને વીમા ઉધોગમાં નોંધપાત્ર અનુભવ મેળવ્યો હતો.
- LICના ત્રણ મેનેજિંગ ડિરેક્ટર છે, એમ. જગન્નાથ, તબલેશ પાંડે અને મિની ઇપે.
- તે દેશની સૌથી મોટી નાણાકીય સંસ્થા છે, જે ડિસેમ્બર 2022 સુધીમાં રૂ. 44.35 કરોડથી વધુની સંપત્તિનું સંચાલન કરે છે.

વિશ્વ પ્રેસ સ્વતંત્રતા દિવસ

- યુનાઇટેડ નેશન્સ અને યુનેસ્કો દ્વારા દર વર્ષે 3 મે ના રોજ વિશ્વ પ્રેસ સ્વતંત્રતા દિવસ અથવા તો પ્રેસ દિવસ તરીકે ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- સમગ્ર વિશ્વમાં પ્રેસની સ્વતંત્રતા અને જાગૃતિ ફેલાવવા માટે પ્રેસની સ્વતંત્રતાના ઉલ્લંઘનની ગંભીરતાને ઉજાગર કરવા માટે આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- યુનેસ્કોની જનરલ કોન્ફોરન્સની ભલામણ બાદ ડિસેમ્બર 1993માં સંયુક્ત રાષ્ટ્રની જનરલ એસેમ્બલી દ્વારા આ દિવસ ઉજવવાની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
- આ અંતર્ગત વર્ષ 1994થી દર દર વર્ષે 3 મે ના રોજ આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય અગ્નિશામક દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 4 મેના રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય અગ્નિશામક દિવસ' (International Firefighter's Day) તરીકે ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- આ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ અગ્નિશામકોના કાર્ય અને તેમના બલિદાનને માન આપવાનો છે.
- આ દિવસની ઉજવણી સૌપ્રથમ વર્ષ 1999માં કરવામાં આવી હતી.
- વર્ષ 1999માં ઓસ્ટ્રેલિયાના જંગલમાં આગ લાગી હતી જેમાં પાંચ અગ્નિશામકો મૃત્યુ પામ્યા હતા.
- આથી, તેમના સન્માનમાં દર વર્ષે 4 મે ના રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય અગ્નિશામક દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

International No Diet Day

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 6 મે, ના રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય નો ડાયેટ દિવસ' (International No Diet Day) તરીકે ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- આ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ વજન ઘટાડવા અને ડાયેટિંગના જોખમથી વાકેફ થવા અને સ્વસ્થ જીવનશૈલીને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- આ દિવસને 'ચિટ ડે'ના રૂપથી પણ મનાવવામાં આવે છે.
- 'આંતરરાષ્ટ્રીય નો ડાયેટ દિવસ'ની ઉજવણી સૌપ્રથમ વર્ષ 1992માં બ્રિટનમાં કરવામાં આવી હતી.
- આ દિવસની ઉજવણી શરૂઆત બ્રીટીશ મહિલા મેરી ઇવાન્સ દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
- આ દિવસની ઉજવણીનું પ્રતિક વાદળી રિબન છે.

ભારતીય મૂળના અજય બંગાની વિશ્વ બેંકના પ્રમુખ તરીકે પસંદગી

- તાજેતરમાં ભારતીય મૂળના અજય બંગાની વિશ્વ બેંકના નવા પ્રમુખ તરીકે પસંદગી કરવામાં આવી છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- તેઓ 2 જૂનથી પાંચ વર્ષ સુધી આ પદ પર સેવા આપશે.
- બંગાના નેતૃત્વમાં વિશ્વ બેંકનો ઉદ્દેશ્ય જળવાયુ પરિવર્તનનો વધુ અસરકારક રીતે સામનો કરવાનો છે.
- વિશ્વ બેંકના સભ્ય તરીકે ભારત સહિત 189 રાષ્ટ્રો છે.
- US પ્રમુખ જો બિડેને અજય બંગાને વિશ્વ બેંકના પ્રમુખ પદ માટે નામાંકિત કર્યા હતા, અને તેઓ આ ભૂમિકા માટે નામાંકિત એકમાત્ર ઉમેદવાર હતા.

એર માર્શલ સાજુ બાલકૃષ્ણન AVSM, VM

- તાજેતરમાં આંદામાન અને નિકોબાર કમાન્ડ (ANC) પાસે નવા કમાન્ડર-ઇન-ચીફની નિમણૂક કરવામાં આવી, એર માર્શલ સાજુ બાલક્રિષ્નનને નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા છે, જેમણે લેફ્ટનન્ટ જનરલ અજય સિંહનું સ્થાન લીધું છે.
- આ નિમણૂક સાથે એર માર્શલ બાલકૃષ્ણન ANCના 17મા કમાન્ડર-ઈન-ચીફ બન્યા છે.

આંદામાન અને નિકોબાર કમાન્ડ શું છે?

- આંદામાન અને નિકોબાર કમાન્ડ (ANC) એ ભારતની એકમાત્ર ત્રિ-સેવા કમાન્ડ છે, જેમાં ભારતીય આર્મી, નેવી અને એર ફોર્સનો સમાવેશ થાય છે.
- દક્ષિણપૂર્વ એશિયા અને મલક્કાની સામુદ્રધુનીમાં ભારતના વ્યૂહાત્મક હિતોની સુરક્ષા માટે 2001માં તેની રચના કરવામાં આવી હતી.
- ANC બંગાળની ખાડી અને મલક્કા સ્ટ્રેટ સહિત ભારતના પૂર્વીય સમુદ્રતટ અને તેના વિસ્તૃત પડોશના રક્ષણ માટે જવાબદાર છે.

ANC શા માટે મહત્વપૂર્ણ છે?

- ANC ભારત માટે વ્યૂહાત્મક રીતે મહત્વપૂર્ણ છે કારણ કે તે દેશની એકમાત્ર કમાન્ડ છે જે ત્રણેય સેવાઓ - આર્મી, નેવી અને એર ફોર્સની ક્ષમતાઓને એકીકૃત કરે છે.
- તે હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્રમાં ભારતની વ્યૂહાત્મક પહોંચ અને હાજરીને વધારવામાં નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવે છે.
- ANC દક્ષિણપૂર્વ એશિયા અને પેસિફિકના દેશો સાથે ભારતના સંબંધોને મજબૂત બનાવવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવી રહી છે.

- તેને સશસ્ત્ર દળોના સંયુક્ત કાર્ય અને નાટ્યકરણના સફળ ઉદાહરણ તરીકે જોવામાં આવે છે.

વિશ્વ રેડક્રોસ દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 8 મેના રોજ 'વિશ્વ રેડક્રોસ દિવસ' (World Red Cross Day)ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ જાણકારી

- એક મહાન માનવ પ્રેમી જેમણે કોઈ ભેદભાવ વિના પીડિત માનવીની સેવા કરવાનો વિચાર આપનાર અને રેડક્રોસ અભિયાનની સ્થાપના કરનાર શ્રી જીન હેનરી ડ્યુનાન્ટનો જન્મ 8 મે, 1828ના રોજ થયો હતો.
- તેમનો જન્મદિવસ 8 મે સમગ્ર વિશ્વમાં વર્લ્ડ રેડક્રોસ ડે તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.
- વર્તમાનમાં વિશ્વમાં 186 દેશોમાં રેડક્રોસ સોસાયટી કાર્યરત છે.
- વર્ષ 1901માં – નરી ડ્યુનાન્ટને માનવ સેવાના કાર્ય બદલ નોબેલ પુરસ્કાર મળ્યો હતો.
- રેડક્રોસનો મુખ્ય ઉદ્દેશ માનવ જીવનના સ્વાસ્થ્યને બચાવવાનો છે.
- તેમનું મુખ્ય મથક સ્વિત્ઝલેન્ડના જિનીવા ખાતે આવેલું છે.

રવીન્દ્રનાથ ટાગોર જયંતિ 2023

- 9 મે રવીન્દ્રનાથ ટાગોરની જન્મજયંતિની યાદમાં ઉજવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- તેઓ એક સુપ્રસિદ્ધ કવિ, લેખક, દાર્શનિક અને સમાજ સુધારક હતા જેમણે ભારતના સાંસ્કૃતિક અને સાહિત્યિક વારસાને આકાર આપવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી હતી.
- 7 મે, 1861ના રોજ કલકત્તામાં જન્મેલા રવીન્દ્રનાથ ટાગોરને વિશ્વની મહાન સાહિત્યિક વ્યક્તિઓમાંના એક તરીકે વ્યાપકપણે ગણવામાં આવે છે.
- રવીન્દ્રનાથ ટાગોરનો જન્મ 7 મે, 1861ના રોજ કલકત્તા, બ્રિટિશ ઈન્ડિયા (હાલ કોલકાતા, ભારત)માં થયો હતો.
- પરંતુ, રવીન્દ્રનાથ ટાગોર જયંતિ દર વર્ષે 9મી મેના રોજ ઉજવવામાં આવે છે.
- રવીન્દ્રનાથ ટાગોર જયંતિ 2023 ની ઉજવણી માત્ર ભારત પુરતી મર્યાદિત નથી પણ વિશ્વભરમાં ઉજવવામાં આવે છે.
- વિશ્વભરની કેટલીક યુનિવર્સિટીઓ અને શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ આ પ્રસંગની ઉજવણી માટે સેમિનાર અને પરિષદોનું આયોજન કરે છે.
- ટાગોરની ફિલસૂફી અને સાહિત્ય, સંગીત અને કલામાં તેમના યોગદાનને વૈશ્વિક પ્રેક્ષકો સુધી પહોંચાડવાનો ઉદ્દેશ્ય છે.
- રવીન્દ્રનાથ ટાગોર જયંતિની ઉજવણી માત્ર કલાત્મક અભિવ્યક્તિ પુરતી મર્યાદિત નથી.
- તે તેમના વિચારો અને મૂલ્યોની સ્મૃતિપત્ર તરીકે પણ કામ કરે છે, જે આજે પણ સુસંગત છે.
- ટાગોર સામાજિક ન્યાય, શિક્ષણ અને મહિલા સશક્તિકરણના મજબૂત હિમાયતી હતા.
- તેઓ શિક્ષણની શક્તિમાં માનતા હતા અને તેને જુલમમાંથી મુક્તિના સાધન તરીકે જોતા હતા.
- તેમણે વિવિધ રાષ્ટ્રો અને સમુદાયો વચ્ચે સાંસ્કૃતિક વિનિમય અને સમજણની જરૂરિયાત પર પણ વિસ્તૃત રીતે લખ્યું.
- તાજેતરના વર્ષોમાં, રવીન્દ્રનાથ ટાગોર જયંતિની ઉજવણીએ ડિજિટલ ઈવેન્ટ્સ અને સોશિયલ મીડિયા ઝુંબેશ સાથે નવું સ્વરૂપ લીધું છે. આનાથી વધુ લોકોને તહેવારોમાં ભાગ લેવા અને ટાગોરના જીવન અને કાર્ય વિશે જાણવાની મંજૂરી મળી છે.

રાષ્ટ્રીય ટેકનોલોજી દિવસ

- ભારતના કેન્દ્રીય વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રાલય દ્વારા ભારતમાં દર વર્ષ 11 મે ના રોજ 'રાષ્ટ્રીય ટેકનોલોજી દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- ભારતમાં વૈજ્ઞાનિક અને ટેકનોલોજી ક્ષેત્રે થયેલી વિવિધ શોધોની યાદમાં આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

11 મેના રોજ આ દિવસ શા માટે ઉજવાય છે ?

- 11 મે, 1998ના રોજ ભારતે રાજસ્થાનના પોખરણ ખાતેથી "ઓપરેશન શક્તિ" અંતર્ગત પરમાણું અથવા ન્યુક્લિઅર બોમ્બનું સફળ પરીક્ષણ કર્યું હતું.
- 11 મે, 1998ના રો ભારતના પ્રથમ સ્વદેશી એરક્રાફ્ટ 'હંસા- 3'નું બેંગ્લુરૂ ખાતે સફળ પરીક્ષણ કર્યું હતું.
- 11 મે, 1998ના રોજ ભારતે 'ત્રિશુલ મિસાઈલ'નું સફળ પરીક્ષણ કર્યુ હતું.
- આથી આ દિવસની યાદમાં ભારતમાં દર વર્ષે 11 મેના રોજ રાષ્ટ્રીય ટેકનોલોજી દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય નર્સ દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 12 મે ના રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય નર્સ દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ સાક્ષાત્ દેવી સ્વરૂપ નર્સ બહેનોના સમાજ પ્રત્યેના અમૂલ્ય યોગદાનને બિરદાવવાનો છે.
- સુશ્રી ફ્લોરેન્સ નાઈન્ટિંગલનો જન્મદિન 12 મે દર વર્ષે 'આંતરરાષ્ટ્રીય નર્સ દિવસ' તરીકે ઉજવાય છે.
- બ્રિટનમાં 'દયાની દેવી' તરીકે પ્રસિધ્ધ થયેલા સુશ્રી ફ્લોરેન્સ નાઈન્ટિંગલે 'આધુનિક નર્સિંગ'ની સ્થાપના કરી હતી.
- ICN દ્વારા વર્ષ 1965થી આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- જોકે 12 મે ના રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય નર્સ દિવસ'ની ઉજવણી કરવાનો નિર્ણય જાન્યુઆરી 1974માં થયો હતો. અને ત્યારથી 12 મે ના રોજ આ દિવસ ઉજવાય છે.

વીરતા પુરસ્કાર

- તાજેતરમાં ભારતના રાષ્ટ્રપતિએ નવી દિલ્હીમાં યોજાયેલ સંરક્ષણ રોકાણ સમારોહ (તબક્કો-1) દરમિયાન 8 કીર્તિ ચક્ર અને 29 શૌર્ય ચક્ર સહિત 37 વીરતા પુરસ્કારો એનાયત કર્યા હતા.

વીરતા પુરસ્કારો વિશે

- સશસ્ત્ર દળોના અધિકારીઓ/કર્મચારીઓ, અન્ય કાયદેસર રીતે રચાયેલા દળો અને નાગરિકોના બહાદુરી અને બલિદાનના કાર્યોને માન આપવા માટે ભારત સરકાર દ્વારા તેની સ્થાપના કરવામાં આવી છે.

- આ વીરતા પુરસ્કારો વર્ષમાં બે વાર જાહેર કરવામાં આવે છે - પ્રથમ પ્રજાસત્તાક દિવસના પ્રસંગે અને પછી સ્વતંત્રતા દિવસના અવસરે.

અશોક ચક્ર, કીર્તિ ચક્ર અને શૌર્ય ચક્ર:

- **પાત્રતા:**
- વ્યક્તિઓની નીચેની શ્રેણીઓ અશોક ચક્ર, કીર્તિ ચક્ર અને શૌર્ય ચક્ર માટે પાત્ર હશે:
- આર્મી, નેવી અને એર ફોર્સ, કોઈપણ રિઝર્વ ફોર્સ, ટેરિટોરિયલ આર્મી, મિલિશિયા અને અન્ય કોઈપણ કાયદેસર રીતે રચાયેલા દળોના તમામ રેન્કના અધિકારીઓ અને પુરુષો અને સ્ત્રીઓ.
- સશસ્ત્ર દળોની નર્સિંગ સેવાઓના સભ્યો.
- સેન્ટ્રલ પેરા-મિલિટરી ફોર્સ અને રેલ્વે પ્રોટેક્શન ફોર્સ સહિત જીવનના તમામ ક્ષેત્રોમાં લિંગ ધરાવતા નાગરિક નાગરિકો અને પોલીસ દળોના સભ્યો.
- **પાત્રતાની શરતો:**
- અશોક ચક્ર સૌથી વધુ દેખીતી બહાદુરી અથવા બહાદુરી અથવા પૂર્વ-પ્રખ્યાત બહાદુરી અથવા શત્રુના સામના સિવાય આત્મ બલિદાનના અમુક કાર્ય માટે એનાયત કરવામાં આવે છે.
- કીર્તિ ચક્ર દુશ્મનનો સામનો કરવા સિવાયની વિશિષ્ટ વીરતા માટે એનાયત કરવામાં આવે છે.
- શૌર્ય ચક્ર શત્રુનો સામનો કરવા સિવાય શૌર્ય માટે આપવામાં આવે છે.

AIFF ગ્રાસરૂટ ડે

- તાજેતરમાં ઓલ ઈન્ડિયા ફૂટબોલ ફેડરેશન (AIFF) એ જાહેર કર્યું છે કે 23 જૂન, ભારતીય ફૂટબોલ દિગ્ગજ પ્રદીપ કુમાર બેનર્જીની જન્મજયંતિને 'AIFF ગ્રાસરૂટ ડે' તરીકે ઓળખવામાં આવશે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ નિર્ણય પી.કે. બેનર્જીના ભારતીય ફૂટબોલમાં નોંધપાત્ર યોગદાનની સ્વીકૃતિમાં લેવામાં આવ્યો હતો, ખાસ કરીને 1962ની એશિયન ગેમ્સમાં રાષ્ટ્રીય ટીમને ઐતિહાસિક સુવર્ણ ચંદ્રક વિજય તરફ દોરી જવામાં તેમની મહત્વની ભૂમિકાના લીધે.
- AIFFના સેક્રેટરી જનરલ ડૉ. શાજી પ્રભાકરને પી.કે બેનર્જીના જન્મદિવસની પસંદગીને ફૂટબોલર તરીકેની તેમની ઉત્કૃષ્ટ કારકિર્દીને શ્રદ્ધાંજલિ તરીકે સમજાવી હતી.
- આંતરરાષ્ટ્રીય વર્તુળોમાં 'ફૂટબોલ પ્રોફેસર' તરીકે પ્રખ્યાત પી.કે. બેનર્જીએ જર્મન કોચ ડેટમાર ક્રેમર હેઠળ 1969માં જાપાનમાં આયોજિત ફિફાના ઉદ્દઘાટન કોચિંગ કોર્સમાં નોંધણી કરીને ફૂટબોલના વિકાસ માટે તેમનું સમર્પણ દર્શાવ્યું હતું.
- AIFF ગ્રાસરૂટ્સ ડેની સ્થાપના વ્યૂહાત્મક રોડમેપ 'વિઝન 2047' સાથે સંરેખિત છે, જેનો ઉદ્દેશ્ય ભારતીય ફૂટબોલમાં ગ્રાસરૂટની ભાગીદારી વધારવાનો છે.
- 2026 સુધીમાં 35 મિલિયન બાળકોને ફૂટબોલમાં સામેલ કરવાનો અને આખરે 2047 સુધીમાં 100 મિલિયન સુધી પહોંચવાનો ઉદ્દેશ્ય છે.
- આ પહેલના ભાગરૂપે, ફેડરેશને બ્લૂ કબ્સ પ્રોગ્રામ રજૂ કર્યો છે, જે તળિયાની ઇકોસિસ્ટમને વિસ્તૃત કરવા માટે NGOs, શાળાઓ, ક્લબો, એકેડેમીઓ અને અન્ય હિતધારકો સાથે સહયોગ કરે છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય પરિવાર દિવસ

- આંતરરાષ્ટ્રીય સમુદાય પરિવારોને જે મહત્વ આપે છે તે પ્રતિબિંબિત કરવા દર વર્ષે 15 મેના રોજ આંતરરાષ્ટ્રીય પરિવાર દિવસ મનાવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસ પરિવારોને લગતી સમસ્યાઓ અંગે જાગૃતિ લાવવા અને પરિવારોને અસર કરતી સામાજિક, આર્થિક અને વસ્તી વિષયક પ્રક્રિયાઓનું જ્ઞાન વધારવાની તક પૂરી પાડે છે.
- 2023ની થીમ "Demographic Trends and Families" છે.
- 1993માં, યુએન જનરલ એસેમ્બલીએ એક ઠરાવમાં નિર્ણય કર્યો કે દર વર્ષે 15 મેના દિવસને આંતરરાષ્ટ્રીય પરિવાર દિવસ તરીકે ઉજવવામાં આવે.

સિક્કિમ સ્થાપના દિવસ

- દર વર્ષે 16 મેના રોજ સિક્કિમ સ્થાપના દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- વર્ષ 1975 પહેલા સિક્કિમમાં રાજાશાહી શાસન હતું જે વર્ષ 1975માં લોકમત બાદ ભારતમાં ભળી ગયું હતું.
- વર્ષ 1975માં 36માં બંધારણીય સુધારા દ્વારા સિક્કિમને ભારતીય સંઘનો સંપૂર્ણ દરજ્જો આપવામાં આવ્યો હતો.
- **રાજ્ય પક્ષી:** રેડ ફીસેંટ
- **રાજ્ય પ્રાણી:** લાલ પાંડા
- **રાજ્ય વૃક્ષ:** બુરાંશ
- **આંતરરાષ્ટ્રીય સરહદ:** નેપાળ, ભૂટાન, ચીન
- **કાંચનજંઘા પર્વત શિખર:** સિક્કિમ
- **આંતર રાજ્ય સરહદ:** ચીન, નેપાળ અને ભૂટાન
- **પ્રાકૃતિક સૌંદર્ય સ્થળ:** લાચુંગ

વિશ્વ ટેલિકોમ્યુનિકેશન દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 17 મેના રોજ "વિશ્વ ટેલિકોમ્યુનિકેશન દિવસ"ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- આ દિવસને "વિશ્વ ઈન્ફોર્મેશન સોસાયટી દિવસ" અથવા "વિશ્વ ટેલિકોમ્યુનિકેશન અને ઈન્ફોર્મેશન સોસાયટી દિવસ" તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- આ દિવસની ઉજવણી સૌપ્રથમ વર્ષ 1969માં કરવામાં આવી હતી.
- આ ઉપરાંત તુર્કીમાં આયોજીત પૂર્ણાધિકારી પરિષદમાં નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો કે 'વર્લ્ડ ટેલિકોમ', 'માહિતી' અને 'સોસાયટી દિવસ' ત્રણેયને સાથે મળીને ઉજવવો જોઈએ.
- આ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ ઈન્ટરનેટ અને નવી તકનીકીઓ દ્વારા લાવવામાં આવેલા સામાજિક પરિવર્તનની વૈશ્વિક જાગૃતિ લાવવાનો છે.

યુએન ગ્લોબલ રોડ સેફ્ટી વીક

- "યુએન ગ્લોબલ રોડ સેફ્ટી વીક" એ માર્ગ સલામતી અને અકસ્માતોને રોકવા માટે પગલાં લેવાના મહત્વ વિશે જાગૃતિ લાવવા માટે મે મહિનામાં યોજાતી વાર્ષિક ઇવેન્ટ છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ સપ્તાહનું આયોજન વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થા (WHO) અને UN પ્રાદેશિક કમિશન દ્વારા કરવામાં આવે છે, અને તેને સરકારો, NGO, વ્યવસાયો અને વ્યક્તિઓ સહિત વિશાળ શ્રેણીના ભાગીદારો દ્વારા સમર્થન મળે છે.
- આ સપ્તાહ વિશે 2007માં પ્રથમ વખત નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.
- પરંતુ ત્યારબાદ 2013 સુધી ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યું ન હતું, અને તે પછીથી 2019 સુધી દર બે વર્ષ સુધી ઉજવવામાં આવતું હતું.
- તે વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થા (WHO) દ્વારા આયોજિત એક વિશેષ વૈશ્વિક માર્ગ સલામતી અભિયાન છે જેનો હેતુ માર્ગ સલામતી અને અકસ્માત નિવારણ વિશે જાગૃતિ લાવવાનો છે.

થીમ અને અન્ય માહિતી

- સંયુક્ત રાષ્ટ્રનું 7મું ગ્લોબલ રોડ સેફ્ટી વીક આ વર્ષે 15-21 મે સુધી ચાલશે.
- આની થીમ **sustainable transport, and specifically the need for governments to facilitate a shift to walking, cycling and using public transport** છે.
- તેનું સૂત્ર **#RethinkMobility** છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય સંગ્રહાલય દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 18 મે ના રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય સંગ્રહાલય દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ સંગ્રહાલય અથવા તો મ્યુઝિયમના મહત્વ અંગે લોકોમાં જાગૃતિ ફેલાવવાનો છે.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા વર્ષ 1983માં 18 મે ના રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય સંગ્રહાલય દિવસ'ની ઉજવણીનો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો હતો.
- જોકે, આ અગાઉ 'International Council of Museums' (ICOM) દ્વારા 1977 થી જ આ દિવસની ઉજવણીનો પ્રારંભ કરવામાં આવ્યો હતો.

રવનીત કૌર: CCIના પ્રથમ મહિલા અધ્યક્ષ

- તાજેતરમાં ભારત સરકારે રવનીત કૌરને કોમ્પિટિશન કમિશન ઓફ ઈન્ડિયા (CCI)ના અધ્યક્ષ તરીકે નિયુક્ત કર્યા છે. અશોક કુમાર ગુપ્તા પછી સ્પર્ધાના નિયમનકાર માટે કોઈ પૂર્ણ-સમય અધ્યક્ષ નથી.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- CCI સભ્ય સંગીતા વર્મા ગયા વર્ષના ઑક્ટોબરથી અધ્યક્ષ તરીકે કાર્ય કરી રહી છે.
- 1988ના પંજાબ કેડરના આઈએએસ અધિકારી રવનીત કૌરની નિમણૂંક 15 મેના આદેશ અનુસાર ચાર્જ સંભાળ્યાની તારીખથી પાંચ વર્ષના સમયગાળા માટે અથવા 65 વર્ષની ઉંમર સુધી અથવા આગળના આદેશ સુધી, બેમાંથી જે વહેલામાં વહેલી તકે હોય ત્યાં સુધી રહેશે.
- અધ્યક્ષને ઘર અને કાર તથા દર મહિને રૂ. 4,50,000નો પગાર મળશે.

કોમ્પિટિશન કમિશન ઓફ ઈન્ડિયા વિશે

- કોમ્પિટિશન કમિશન ઓફ ઈન્ડિયા (CCI) ભારતમાં મુખ્ય રાષ્ટ્રીય સ્પર્ધા નિયમનકાર છે.
- તે કોર્પોરેટ બાબતોના મંત્રાલયની અંદર એક વૈધાનિક સંસ્થા છે અને સ્પર્ધાને પ્રોત્સાહન આપવા અને ભારતમાં સ્પર્ધા પર પ્રશંસનીય પ્રતિકૂળ અસર કરતી પ્રવૃત્તિઓને રોકવા માટે સ્પર્ધા અધિનિયમ, 2002 લાગુ કરવા માટે જવાબદાર છે.
- CCIની સ્થાપના 14 ઓક્ટોબર 2003ના રોજ કરવામાં આવી હતી.
- તેમાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલા અધ્યક્ષ અને છ સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે.
- કમિશનનું મુખ્ય મથક નવી દિલ્હીમાં છે અને તેની ચાર પ્રાદેશિક કચેરીઓ મુંબઈ, કોલકાતા, ચેન્નાઈ અને બેંગલુરુમાં આવેલી છે.

26 નવેમ્બર વિશ્વ ટકાઉ પરિવહન દિવસ તરીકે જાહેર

- તાજેતરમાં UN જનરલ એસેમ્બલીએ 26 નવેમ્બરને વર્લ્ડ સસ્ટેઇનેબલ ટ્રાન્સપોર્ટ ડે (વિશ્વ ટકાઉ પરિવહન દિવસ) તરીકે જાહેર કર્યો છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ વૈશ્વિક પહેલનો ઉદ્દેશ્ય જાગરૂકતા વધારવા, લોકોને શિક્ષિત કરવા અને પરિવહનની સ્થિરતા સંબંધિત દબાણયુક્ત મુદ્દાઓને ઉકેલવામાં આંતરરાષ્ટ્રીય સહકારને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- આ ઠરાવ સભ્ય દેશો, UN સંસ્થાઓ, આંતરરાષ્ટ્રીય અને પ્રાદેશિક સંસ્થાઓ અને નાગરિક સમાજને શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓ અને ટકાઉ પરિવહન વિશે જ્ઞાન વધારવા પર કેન્દ્રિત ઇવેન્ટ્સ દ્વારા આ દિવસની ઉજવણી કરવા પ્રોત્સાહિત કરે છે.

સંયુક્ત રાષ્ટ્ર મહાસભા (UNGA) વિશે

- યુનાઇટેડ નેશન્સ જનરલ એસેમ્બલી (UNGA) એ સંયુક્ત રાષ્ટ્રના છ મુખ્ય અંગો પૈકીનું એક છે.
- તે યુએનના તમામ 193 સભ્ય દેશોનું બનેલું છે, જેમાં દરેક દેશ પાસે એક મત છે.
- UNGA દર વર્ષે નિયમિત સત્રમાં મળે છે, જે સપ્ટેમ્બરમાં શરૂ થાય છે અને ડિસેમ્બરમાં સમાપ્ત થાય છે.
- UNGA શાંતિ અને સુરક્ષા, વિકાસ, માનવ અધિકારો અને આંતરરાષ્ટ્રીય કાયદા સહિત વિવિધ વૈશ્વિક મુદ્દાઓ પર ચર્ચા કરે છે અને નિર્ણય લે છે.
- જનરલ એસેમ્બલીના ઠરાવો બિન-બંધનકર્તા છે પરંતુ તે નોંધપાત્ર રાજકીય વજન ધરાવે છે અને આંતરરાષ્ટ્રીય ધોરણો અને નીતિઓને પ્રભાવિત કરી શકે છે.
- UNGA યુએન સુરક્ષા પરિષદના અસ્થાયી સભ્યોની પણ પસંદગી કરે છે અને યુએન સેક્રેટરી-જનરલની નિમણૂક કરે છે.

PNGRBના નવા અધ્યક્ષની નિમણૂક

- તાજેતરમાં ભારત સરકાર દ્વારા પેટ્રોલિયમ એન્ડ નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડ (PNGRB)ના નવા અધ્યક્ષ તરીકે એકે જૈનની નિમણૂક કરવામાં આવી છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- ભૂતપૂર્વ કોલસા સચિવ એકે જૈનને કેબિનેટની નિમણૂક સમિતિએ પાંચ વર્ષના સમયગાળા માટે આ ભૂમિકા નિભાવવા માટે નિયુક્ત કર્યા છે. ડિસેમ્બર 2020થી આ પદ ખાલી હતું.
- નિમણૂકની જાહેરાત કરતા સરકારના આદેશમાં એવું નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે તેઓ કાં તો 65 વર્ષની ઉંમર સુધી, આગળની સૂચના સુધી અથવા તેમણે પદનો હવાલો સંભાળ્યો તે તારીખ સુધી આ પદ સંભાળશે.

વિશ્વ મધમાખી દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 20 મેના રોજ 'વિશ્વ મધમાખી દિવસ' (World Bee Day)ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ મધમાખીઓ અને પરાગ રજકોના મહત્વ, ટકાઉ વિકાસ અને તેમના સંરક્ષણમાં તેમનું યોગદાન વિશે જાગૃતિ લાવવાનો છે.
- 18મી સદીમાં મધમાખી ઉછેરની તકનીકીની શરૂઆત કરનાર શ્રી એન્ટોન જનસાના જન્મ દિવસ નિમિતે 20 મેને 'વિશ્વ મધમાખી દિવસ' તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.
- નોંધનીય છે કે સ્લોવેનીયાના બીકપર્સ એસોસિએશનના નેતૃત્વ હેઠળ સંયુક્ત રાષ્ટ્રમાં દર વર્ષે 20 મેના રોજ "વિશ્વ મધમાખી દિવસ" ઉજવવાની દરખાસ્ત કરવામાં આવી હતી.

આંતરરાષ્ટ્રીય જૈવ વિવિધતા દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 22 મે ના રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય જૈવ વિવિધતા દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- સયુંક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા 20 ડિસેમ્બર, 2000ના રોજ આ દિવસની ઉજવણીની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.
- આ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ 22 મે, 1992ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા નૈરોબી એક્ટનું પાલન કરવાનું તથા જૈવ વિવિધતા અંગે લોકોમાં જાગૃતિ લાવવાનો છે.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા આ અગાઉ વર્ષ 2010ને જૈવ વિવિધતા વર્ષ તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું.
- **નોંધ:** 22 મે ની જાહેરાત પહેલા દર વર્ષે 29 ડિસેમ્બરના રોજ આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવતી હતી.

Commonwealth Day

- દર વર્ષે 24 મે ના રોજ 'Commonwealth Day' (રાષ્ટ્ર મંડળ દિવસ) તરીકે ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- અગાઉ આ દિવસને એમ્પાયર ડે તરીકે ઉજવવામાં આવતો હતો.
- ઇંગ્લેન્ડની રાણીએ સૌપ્રથમ 1901માં કોમનવેલ્થ દિવસનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો.
- 1902માં રાણીના અવસાન પછી, દર વર્ષે કોમનવેલ્થ ડેની ઉજવણી કરવાનું શરૂ થયું હતું.
- કોમનવેલ્થના જૂથમાં તે દેશનો સમાવેશ થાય છે જે કોઈક સમયે બ્રિટીશ શાસન અંતર્ગત હતા.
- આ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ લોકોમાં રમત પ્રત્યે જાગૃતિ લાવવાનો છે.

રૈયાનાહ બર્નાવી

- તાજેતરમાં રૈયાનાહ બર્નાવીએ અવકાશમાં સાહસ કરનાર પ્રથમ આરબ મહિલા તરીકે ઇતિહાસ રચ્યો છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- સાઉદી અરેબિયાનું ખૂબ જ અપેક્ષિત પ્રથમ અવકાશ મિશન 21 મેના રોજ લોન્ચ થયું હતું.
- બર્નાવી, તેના સહ-અવકાશયાત્રી અલી અલ-કર્ની સાથે, SpaceX ફાલ્કન 9 રોકેટ પર તેમની મુસાફરી શરૂ કરી હતી.
- પ્રખ્યાત અવકાશયાત્રીઓ પેગી વ્હીટસન અને જ્હોન શોફનર આ મહત્વપૂર્ણ મિશન પર બાર્નાવી અને અલ-કરની સાથે જોડાયા હતા.
- સાથે મળીને, તેઓએ સાઉદી અરેબિયા અને યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ બંનેનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી એક ટીમ બનાવી હતી.
- આ મિશન સાઉદી અરેબિયા માટે ખૂબ મહત્વ ધરાવે છે કારણ કે તેણે વિઝન 2030 રિફોર્મ પ્રોગ્રામ સાથે સંરેખણમાં તેના અવકાશ વિજ્ઞાન શિક્ષણને વિસ્તારવા અને તેલ પરની તેની નિર્ભરતા ઘટાડવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો.

નામદેવ શિરગાંવકર

- તાજેતરમાં ભારતીય તાઈકવાન્ડોના પ્રમુખ તરીકે મહારાષ્ટ્રના 'નામદેવ શિરગાંવકર'ને કારોબારી સમિતિની ચૂંટણીમાં ફરીથી બિનહરીફ ચૂંટવામાં આવ્યા હતા.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- તાઈકવાન્ડોમાં બ્લેક બેલ્ટ ધરાવતા શિરગાંવકર મહારાષ્ટ્ર ઓલિમ્પિક એસોસિએશન (MOA)ના સેક્રેટરી-જનરલ પણ છે.
- 25 મે થી 5 જૂન દરમિયાન અઝરબૈજાનના બાકુમાં યોજાનારી આગામી સિનિયર વર્લ્ડ ટેકવોન્ડો ચેમ્પિયનશિપ 2023માં ભારતને દર્શાવવામાં આવશે.

ભારતીય તાઈકવાન્ડોની એક્ઝિક્યુટિવ કમિટી

- **પ્રમુખ:** નામદેવ શિરગાંવકર (મહારાષ્ટ્ર)
- **સિનિયર વાઇસ પ્રેસિડેન્ટ:** વીણા અરોરા (પંજાબ)
- **વાઇસ પ્રેસિડેન્ટ:** પી. સોક્રેટીસ (તમિલનાડુ)
- **મહાસચિવ:** અમિત ધમલ (મહારાષ્ટ્ર)
- **ખજાનચી:** રજત આદિત્ય દીક્ષિત (ઉત્તર પ્રદેશ)
- **કાર્યકારી સમિતિના સભ્યો:** ગીતિકા તાલુકદાર (આસામ); વિકાસ કુમાર વર્મા (ગુજરાત).

ડૉ. કે. ગોવિંદરાજ

- તાજેતરમાં ડૉ. કે. ગોવિંદરાજને આંતરરાષ્ટ્રીય બાસ્કેટબોલ ફેડરેશન (FIBA) એશિયાના પ્રમુખ તરીકે ચૂંટવામાં આવ્યા છે.

ઇન્ટરનેશનલ બાસ્કેટબોલ ફેડરેશન (FIBA) વિશે

- ઇન્ટરનેશનલ બાસ્કેટબોલ ફેડરેશન (FIBA) એ વિશ્વભરમાં બાસ્કેટબોલની રમતનું સંચાલન કરતી સંસ્થા છે.

- 1932માં સ્થપાયેલી અને સ્વિત્ઝર્લેન્ડમાં મુખ્યમથક ધરાવતી FIBA બાસ્કેટબોલની આંતરરાષ્ટ્રીય સ્પર્ધાઓની દેખરેખ અને નિયમન માટે જવાબદાર છે, જેમાં FIBA બાસ્કેટબોલ વર્લ્ડ કપ, કોન્ટિનેન્ટલ ચેમ્પિયનશિપ્સ અને ઓલિમ્પિક બાસ્કેટબોલ ટુર્નામેન્ટનો સમાવેશ થાય છે.
- ફીબા રમતના નિયમો નક્કી કરે છે, વૈશ્વિક સ્તરે બાસ્કેટબોલના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપે છે, અને તમામ સ્તરે રમતની પ્રગતિ અને પ્રોત્સાહન તરફ કામ કરે છે.
- વધુમાં, FIBA આંતરરાષ્ટ્રીય બાસ્કેટબોલ રેફરી અને કોચને માન્યતા આપવા અને ગોઠવવા માટે જવાબદાર છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય સંયુક્ત રાષ્ટ્ર શાંતિરક્ષક દિવસ

- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા દર વર્ષે 29 મે ના રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય સંયુક્ત રાષ્ટ્ર શાંતિરક્ષક દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- સમગ્ર વિશ્વમાં શાંતિની સ્થાપના માટે શહીદ થયેલા સૈનિકોની યાદમાં સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- આ દિવસની ઉજવણીનો પ્રારંભ વર્ષ 2003થી થયો છે.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વા પ્રથમ શાંતિ મિશનની રચના 29 મે, 1948ના રોજ કરવામાં આવી હતી.
- આથી, આ દિવસની ઉજવણી માટે 29 મે ની પસંદગી કરવામાં આવી છે.

ગોવા સ્થાપના દિવસ

- 30 મે ને 'ગોવા સ્થાપના દિવસ' તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- 30 મે, 1987ના રોજ ગોવાને પૂર્ણ રાજ્યનો દરજ્જો પ્રાપ્ત થયો હતો.
- રાજ્ય પક્ષી : યલો થ્રોટેડ બુલબુલ
- રાજ્ય વૃક્ષ : સાજ, આસન
- રાજ્ય પ્રાણી : ગૌર
- આંતરરાજ્ય સરહદ : મહારાષ્ટ્ર, કર્ણાટક
- પ્રાચીન નામ : ગોમાંચક, ગોપપુરી, ગોમાંતક
- દાબોલીયમ એરપોર્ટ : ગોવા
- મહાભારતમાં ગોવાનું વર્ણન 'ગોપરાષ્ટ્ર'ના રૂપમાં કરેલું છે.
- મોરજીમ, બાગ, કાંડોલીમ, અંજુના, મોબાર વગેરે પ્રખ્યાત બીચ છે.

વિશ્વ તમાકુ નિષેધ દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં 31 મે ના રોજ 'વિશ્વ તમાકુ નિષેધ દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ તમાકુના ઉપયોગની નકારાત્મક સ્વાસ્થ્ય અસરો અંગે જાગૃતિ કેળવવાનો છે.
- આથી આ દિવસે સમગ્ર વિશ્વમાં 24 કલાક માટે તમાકુના તમામ સ્વરૂપોના ઉપયોગનો ત્યાગ કરવા લોકોને પ્રોત્સાહીત કરવામાં આવે છે.
- WHOના સભ્યો દેશો દ્વારા વર્ષ 1987માં 'વિશ્વ તમાકુ નિષેધ દિવસ'ની રચના કરવામાં આવી હતી.
- **થીમ:** 'We need food, not tobacco'

પ્રવીણ કુમાર શ્રીવાસ્તવ

- તાજેતરમાં, શ્રી પ્રવીણ કુમાર શ્રીવાસ્તવે અગ્રણી મહાનુભાવોની હાજરીમાં એક સમારોહમાં સેન્ટ્રલ વિજિલન્સ કમિશનર (CVC) નું માનનીય પદ સંભાળ્યું છે.

કેન્દ્રીય સતર્કતા આયોગ (CVC) વિશે

- કેન્દ્રીય સતર્કતા આયોગની સ્થાપના સરકાર દ્વારા વર્ષ 1964માં ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અંગે ગઠન કરવામાં આવેલી કે. સંથાનમ સમિતિની ભલામણોને આધારે કરવામાં આવી હતી.
- CVC એ એક સ્વતંત્ર સંસ્થા છે, જે ફક્ત સંસદને જ જવાબદાર છે અને તેનો અહેવાલ ભારતના રાષ્ટ્રપતિને સુપરત કરે છે.
- **સભ્યો:** CVC એ એક બહુપક્ષીય સંસ્થા છે. તેમાં એક મુખ્ય આયુક્ત (કમિશનર) તથા અન્ય બે આયુક્ત સભ્યના રૂપમાં હોય છે.
- **નિમણૂક:** મુખ્ય તકેદારી આયુક્તની નિમણૂક ત્રણ સભ્યોની બનેલી સમિતિની ભલામણના આધારે ભારતના રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા કરવામાં આવે છે, જેમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે : વડાપ્રધાન, ગૃહમંત્રી, લોકસભાના વિરોધ પક્ષના નેતા.
- **કાર્યકાળ અને પુન: નિયુક્ત:** આયોગના ચારેય સભ્યોનો કાર્યકાળ 4 વર્ષ અથવા 65 વર્ષ, બંનેમાંથી જે પહેલા હોય તેટલો હોય છે. તેમનાં વેતન-ભથ્થા તથા અન્ય સેવા શરતો સંઘ લોક સેવા આયોગના અધ્યક્ષને સમાન હોય છે. તેમના કાર્યકાળની સમાપ્તિ પછી તેમને કેન્દ્ર કે રાજ્ય સરકારના કોઈ હોદ્દા પર પુન:નિયુક્ત કરી શકાતા નથી. તેઓ રાષ્ટ્રપતિને પોતાનું રાજીનામું આપી શકે છે.
- **કાર્યો :** ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, 1988 અંતર્ગત થયેલા ગુના ઉપરાંત આ કાયદા અંતર્ગત ભારત સરકારના ગ્રુપ Aના કર્મચારી અને અખિલ ભારતીય સેવાના અધિકારી વિરુદ્ધ થતી ફરિયાદોની તપાસ કરવી.

વિશ્વ દુધ દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 1 જૂનના રોજ વિશ્વ દુધ દિવસ (World Milk Day)ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ ડેરી ક્ષેત્રના વિકાસ, દુધ ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિઓ અને દુધના પોષક મુલ્યના મહત્ત્વને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- 'ખાદ્ય અને કૃષિ સંગઠન' દ્વારા વર્ષ 2001થી દર વર્ષે 1 જૂને આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- વર્ષ 2023માં 'વિશ્વ દુધ દિવસ'ની 23મી વર્ષગાંઠ છે.
- **નોંધ:** ભારતમાં દર વર્ષે 26 નવેમ્બરના રોજ ડૉ. વર્ગિસ કુરિયનના જન્મદિવસ નિમિત્તે 'રાષ્ટ્રીય દુધ દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

તેલંગાણા સ્થાપના દિવસ

- 2 જૂન એટલે કે આજના દિવસે તેલંગાણા રાજ્યનો સ્થાપના દિવસ છે.
- 2 જૂન, 2014ના રોજ તેલંગાણા ભારતનું 29મું રાજ્ય બન્યું હતું.
- (વર્તમાનમાં ભારતમાં 28 રાજ્ય છે)

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- રાજ્ય પક્ષી : ભારતીય રોલર
- રાજ્ય વૃક્ષ : સમી
- રાજ્ય પ્રાણી : ટપકાવાળું હરણ (ચીતલ)
- આંતરરાજ્ય સરહદ : મહારાષ્ટ્ર, કર્ણાટક, છત્તીસગઢ, ઓડિશા, આંધ્રપ્રદેશ
- ગોલકુંડાનો કિલ્લો : ગ્રેનાઈટ પહાડી પર
- બીરલા મંદિર : હૈદરાબાદ
- કૃષ્ણા નદી પર નાગાર્જુન સાગર ડેમ
- મુખ્ય નદી : ગોદાવરી અને ક્રિષ્ના

વિશ્વ સાઈકલ દિવસ

- રોજીંદા જીવનમાં સાઈકલના ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપવા માટે સમગ્ર વિશ્વમાં 3 જૂનના રોજ 'વિશ્વ સાઈકલ દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ અંતર્ગત 3 જૂન, 2023ના રોજ એટલે કે આજના દિવસે છઠ્ઠા 'વિશ્વ સાઈકલ દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવી છે.
- એપ્રિલ, 2018માં સંયુક્ત રાષ્ટ્રની સામાન્ય સભામાં આ દિવસની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.
- અમેરિકાની મોન્ટેગોમરી કોલેજના પ્રોફેસર શ્રી લેસ્ઝેક સિબિલ્સકી અને તેમના વર્ગના વિદ્યાર્થીઓની અરજીને કારણે આ દિવસની ઉજવણીની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.
- નેધરલેન્ડની રાજધાની એમ્સ્ટર્ડેમમાં આશરે 40 ટકા લોકો કામ પર જતી વખતે સાઈકલનો ઉપયોગ કરે છે. સમગ્ર વિશ્વમાં આ સંખ્યા સૌથી વધુ છે.

વિશ્વ પર્યાવરણ દિવસ

- પર્યાવરણના સંરક્ષણ અને સુરક્ષા માટે સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 5 જૂનના રોજ 'વિશ્વ પર્યાવરણ દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- વિશ્વ પર્યાવરણ દિવસને 'Eco Day' અથવા તો 'WED' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- જેમાં WEDનું પૂરું નામ 'World Environment Day' છે.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા સૌપ્રથમ વર્ષ 1972માં સ્ટોક હોમ કોન્ફરન્સમાં 'વિશ્વ પર્યાવરણ દિવસ'ની ઉજવણીની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
- આ અંતર્ગત 5 જૂન, 1974ના રોજ પ્રથમ 'વિશ્વ પર્યાવરણ દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી.
- વર્ષ 1987થી 'વિશ્વ પર્યાવરણ દિવસ'ની ઉજવણી જુદા-જુદા દેશોના યજમાન પદ હેઠળ કરવામાં આવે છે.
- 2023ની થીમ: "BeatPlasticPollution"

BIMSTEC સ્થાપના દિવસ

- બિમસ્ટેક એ બંગાળની ખાડીમાં વસતા સાત દેશોનું સંગઠન છે.
- બિમસ્ટેકનો મુખ્ય ઉદ્દેશ બંગાળની ખાડીમાં હેલા દેશો વચ્ચે ટેક્નીકલ અને આર્થિક સહયોગ પ્રદાન કરવાનો છે.
- આ ઉદ્દેશની પૂર્તિ માટે 6 જૂન, 1997ના રોજ બેંગકોક ઘોષણાપત્ર અંતર્ગત બિમસ્ટેકની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.

અન્ય માહિતી

- તેનું વડુ મથક બાંગ્લાદેશના ઢાંકા ખાતે આવેલું છે.
- બિમસ્ટેકના કુલ 7 સભ્ય દેશો છે. તેના સાત સભ્ય દેશોમાં ભારત, બાંગ્લાદેશ, ભૂટાન, મ્યાનમાર, નેપાળ, શ્રીલંકા અને થાઈલેન્ડનો સમાવેશ થાય છે.
- BIMSTECનું પૂરું નામ 'Bay of Bengal Initiative for Multi Sectoral Technical and Economic Co-operation' છે.

મહાભારતના શકુની મામા ઉર્ફે ગુફી પેન્ટલનું નિધન

- તાજેતરમાં એપિક ટીવી સીરીયલ "મહાભારત"માં 'શકુની મામા'ના રોલ માટે જાણીતા ગુફી પેન્ટલનું 79 વર્ષે નિધન થયું છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- પેન્ટલની અભિનય કારકિર્દીમાં 1980ના દાયકાની હિન્દી ફિલ્મો જેમ કે "સુહાગ", "દિલ્લગી", તેમજ ટેલિવિઝન શો "CID" અને "હેલો ઈન્સ્પેક્ટર"નો પણ સમાવેશ થાય છે, પરંતુ બી.આર. ચોપરાની "મહાભારત"માં શકુની મામા તરીકેના તેમના 'ચાલાક મામાના અભિનયે' તેમને ઘર-ઘર સુધી પહોંચાડ્યા.

વિશ્વ અન્ન સુરક્ષા દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 7 જૂનના રોજ 'વિશ્વ અન્ન સુરક્ષા દિવસ' (World Food Safety Day)ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ વિશ્વમાં ફૂડ સેફ્ટી અંગે જાગૃતિ ફેલાવવાનો છે. જેથી અન્નજન્ય રોગોને કારણે થતા મૃત્યુ ઘટાડી શકાય.
- 1 જૂન, 2019ના રોજ પ્રથમ 'વિશ્વ અન્ન સુરક્ષા દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી.
- 'સંયુક્ત રાષ્ટ્ર' તથા 'અન્ન કૃષિ સંસ્થા' (FAO) દ્વારા ડિસેમ્બર, 2018માં આ દિવસની ઉજવણીની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.

વિશ્વ મહાસાગર દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 8 જૂનના રોજ 'વિશ્વ મહાસાગર દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ માનવ જીવનમાં મહાસાગરના મહત્વ વિશે જાગૃતિ લાવવાનો છે.
- આ દિવસની ઉજવણી પ્રારંભ વર્ષ 2009થી થયો હતો.
- નોંધનીય છે કે ડિસેમ્બર 2008માં સંયુક્ત રાષ્ટ્ર મહાસભાએ 8 જૂનને 'વિશ્વ મહાસાગર દિવસ' તરીકે ઉજવવાની ઘોષણા કરી હતી.

વિશ્વ મહાસાગર દિવસ 2023ની થીમ

- દર વર્ષે, વિશ્વ મહાસાગર દિવસ એક વિશિષ્ટ થીમ હેઠળ ઉજવવામાં આવે છે.
- આ વર્ષે, વિશ્વ મહાસાગર દિવસ 2023ની થીમ "પ્લેનેટ ઓશન: ધ ટાઈડ્સ આર ચેન્જિંગ" છે.

- વિશ્વ મહાસાગર દિવસ 2023નું મહત્વ
- આ દિવસે, લોકો મહાસાગરોના સંસાધનોના રક્ષણ માટે આપણે અમલ કરી શકીએ તેવા ટકાઉ અભિગમોને સમજવા માટે ભેગા થાય છે.
- મહાસાગરો ઘટી રહ્યા છે અને પરવાળાના ખડકો નાશ પામ્યા છે, મહાસાગરો જોખમમાં છે - આની સીધી અસર માનવ જીવન પર પડશે.
- આથી, આપણે સંસાધનોના ટકાઉ સંચાલન અને મહાસાગરોના રક્ષણ માટે ટકાઉ લક્ષ્યોના અમલીકરણને સમજવાની જરૂર છે.
- વિશ્વ મહાસાગર દિવસના ઇતિહાસમાં કેટલીક મુખ્ય ઘટનાઓ
- 1992: રિયો ડી જાનેરોમાં પૃથ્વી સમિટમાં વિશ્વ મહાસાગર દિવસનો ખ્યાલ પ્રસ્તાવિત કરવામાં આવ્યો.
- 2002: ધી ઓશન પ્રોજેક્ટ વિશ્વ મહાસાગર દિવસનું વૈશ્વિક સંકલન શરૂ કરે છે.
- 2004: ધ ઓશન પ્રોજેક્ટ અને વર્લ્ડ ઓશન નેટવર્ક વિશ્વ મહાસાગર દિવસને સત્તાવાર રીતે માન્યતા આપવા માટે સંયુક્ત રાષ્ટ્રને એક અરજી શરૂ કરી.
- 2008: યુનાઇટેડ નેશન્સ જનરલ એસેમ્બલી સત્તાવાર રીતે વિશ્વ મહાસાગર દિવસને માન્યતા આપે છે.
- 2015: યુનાઈટેડ નેશન્સ દ્વારા સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ ગોલ્સ (SDGs) અપનાવવામાં આવ્યા, જેમાં SDG-14નો સમાવેશ થાય છે, જે મહાસાગરો, સમુદ્રો અને દરિયાઈ સંસાધનોના સંરક્ષણ અને ટકાઉ ઉપયોગ માટે અપનાવવામાં આવ્યો છે.
- 2022: વિશ્વ મહાસાગર દિવસ 30મી વખત ઉજવવામાં આવ્યો.

વિશ્વ માન્યતા દિવસ 2023

- 9મી જૂન વિશ્વ માન્યતા દિવસ (#WAD2023) તરીકે ઉજવવામાં આવે છે, જે આંતરરાષ્ટ્રીય લેબોરેટરી એક્રેડિટેશન કોઓપરેશન (ILAC) અને ઇન્ટરનેશનલ એક્રેડિટેશન ફોરમ (IAF) દ્વારા સ્થાપિત વૈશ્વિક પહેલ છે.

વિશ્વ માન્યતા દિવસની થીમ

- WAD 2023ની થીમ "માન્યતા : વૈશ્વિક વેપારના ભવિષ્યને ટેકો આપવો" છે.

વિશ્વ માન્યતા દિવસનું મહત્વ

- તે માન્યતાના મહત્વ અને ઉત્પાદનો, સેવાઓ તથા પ્રણાલીઓની ગુણવત્તા, સલામતી અને વિશ્વસનીયતા સુનિશ્ચિત કરવામાં તેની ભૂમિકા અંગે જાગૃતિ લાવે છે.
- માન્યતા એ એક પ્રક્રિયા છે જેના દ્વારા તૃતીય-પક્ષ સંસ્થા, જેને માન્યતા સંસ્થા કહેવાય છે, પુષ્ટિ કરે છે કે અનુરૂપ મૂલ્યાંકન સંસ્થા (CAB) ધોરણોના સમૂહની જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરે છે કે નહીં.
- CABs સેવાઓની વિશાળ શ્રેણી પૂરી પાડે છે, જેમ કે પરીક્ષણ, નિરીક્ષણ અને પ્રમાણપત્ર.
- માન્યતા મહત્વપૂર્ણ છે કારણ કે તે વ્યવસાયો, સરકારો અને ગ્રાહકોને વિશ્વાસ પ્રદાન કરે છે કે તેઓ જે ઉત્પાદનો, સેવાઓ અને સિસ્ટમો પર આધાર રાખે છે તે જરૂરી ધોરણોને પૂર્ણ કરે છે.
- તે વેપાર અવરોધોને ઘટાડવા અને નવીનતાને પ્રોત્સાહન આપવામાં પણ મદદ કરે છે.

વિશ્વ માન્યતા દિવસનો ઇતિહાસ

- વિશ્વ માન્યતા દિવસ (WAD) સૌપ્રથમ જૂન 9, 2008ના રોજ ઉજવવામાં આવ્યો હતો.
- 9 જૂનની તારીખ પસંદ કરવામાં આવી હતી કારણ કે, 1994માં ILAC એ મ્યુચ્યુઅલ રેકગ્નિશન એરેન્જમેન્ટ (MRA) પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા તેની વર્ષગાંઠ છે.
- ILAC MRA એ માન્યતા સંસ્થાઓ વચ્ચેનો કરાર છે જે માન્યતાઓની પરસ્પર સ્વીકૃતિ માટે માળખું સ્થાપિત કરે છે.
- આનો અર્થ એ છે કે એક દેશમાં માન્યતા પ્રાપ્ત અનુરૂપ મૂલ્યાંકન સંસ્થાઓ અન્ય દેશોમાં માન્યતા પ્રાપ્ત અનુરૂપ મૂલ્યાંકન સંસ્થાઓ દ્વારા સ્વીકારી શકાય છે.

ભારતમાં માન્યતા બોર્ડ

- ક્વોલિટી કાઉન્સિલ ઓફ ઈન્ડિયાના ચેરમેન: જક્ષય શાહ;
- ક્વોલિટી કાઉન્સિલ ઓફ ઈન્ડિયાની સ્થાપના: 1997;
- મુખ્ય મથક: દિલ્હી

જીઓલોજિકલ સર્વે ઓફ ઈન્ડિયા (GSI)ના નવા ડિરેક્ટર જનરલ

- તાજેતરમાં જનાર્દન પ્રસાદને જીઓલોજિકલ સર્વે ઓફ ઈન્ડિયા (GSI)ના નવા ડિરેક્ટર જનરલ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા છે.

જીઓલોજિકલ સર્વે ઓફ ઈન્ડિયા (GSI) વિશે

- જીઓલોજિકલ સર્વે ઓફ ઈન્ડિયા (GSI) એ એક વૈજ્ઞાનિક એજન્સી છે.
- તે વિશ્વના આવા સંગઠનોમાંનું સૌથી જૂનું અને સર્વે ઓફ ઈન્ડિયા (1767માં સ્થપાયેલ) પછી ભારતમાં બીજું સૌથી જૂનું સર્વેક્ષણ છે.
- GSI, જેનું મુખ્ય મથક કોલકાતા ખાતે છે, તેની છ પ્રાદેશિક કચેરીઓ લખનૌ, જયપુર, નાગપુર, હૈદરાબાદ, શિલોંગ અને કોલકાતા ખાતે આવેલી છે.
- હાલમાં, ભારતીય ભૂસ્તરશાસ્ત્રીય સર્વેક્ષણ એ ખાણ મંત્રાલય સાથે જોડાયેલી કચેરી છે.

કેરળના પ્રથમ 'અશોક ચક્ર' વિજેતા હવાલદાર એલ્બી ડી'ક્રુઝનું નિધન

- તાજેતરમાં કેરળના ગૌરવવંતા સંરક્ષણ કર્મચારીઓમાંના એક એલ્બી ડી'ક્રુઝ, જેઓ કેરળના પ્રથમ 'અશોક ચક્ર' વિજેતા હતા, તેમનું અવસાન થયું.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- 1962ની સાલમાં તેમને દેશના પ્રથમ રાષ્ટ્રપતિ રાજેન્દ્ર પ્રસાદ પાસેથી અશોક ચક્ર (Class-III) મળ્યો હતો. 1967થી આ એવોર્ડને 'શૌર્ય ચક્ર' નામ આપવામાં આવ્યું છે.
- ડીક્રુઝ ભારતીય સેનામાં લાન્સ નાઈક તરીકે પેરામિલિટરી ફોર્સ-આસામ રાઈફલ્સમાં રેડિયો ઓફિસર તરીકે જોડાયા હતા અને તેમની બટાલિયનને નાગા બળવાખોરોનો પર્દાફાશ કરવાનું કામ સોંપવામાં આવ્યું હતું.

વિશ્વ બાળ મજૂરી વિરોધ દિન

- સમગ્ર વિશ્વમાં બાળ મજૂરીના વિરોધમાં જાગૃતિ લાવવા માટે દર વર્ષે 12 જૂનના રોજ 'વિશ્વ બાળ મજૂરી વિરોધ દિન'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આંતરરાષ્ટ્રીય મજૂર સંગઠન (International Labor Organization) દ્વારા 12 જૂનને 'વિશ્વ બાળ મજૂરી વિરોધ દિન' તરીકે ઉજવવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.
- આ અંતર્ગત સૌપ્રથમ 12 જૂન, 2002થી આ દિવસની ઉજવણીનો પ્રારંભ થયો હતો.
- ભારતીય બંધારણના અનુચ્છેદ-24 અંતર્ગત બાળ મજૂરી પર પ્રતિબંધની જોગવાઈ છે.
- ભારતમાં 14 વર્ષથી નીચેના બાળકોને કોઈપણ પ્રકારના કામે રાખવા પર અને 14 વર્ષથી મોટા અને 18 વર્ષથી નાના તરુણોને જોખમી વ્યવસાય કે પ્રક્રિયામાં કામે રાખવા પર પ્રતિબંધ છે.

થીમ અને મહત્વ

- વિશ્વ બાળ મજૂરી વિરોધ દિન 2023ની થીમ છે "બધા માટે સામાજિક ન્યાય. બાળ મજૂરી બંધ કરો!" ("Social Justice for All. End Child Labour!")
- આ થીમ સામાજિક ન્યાય અને બાળ મજૂરીના મુદ્દા વચ્ચેના જોડાણને પ્રકાશિત કરે છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય આલ્બિનિઝમ જાગૃતિ દિવસ 2023

- આલ્બિનિઝમ નામની આનુવંશિક ત્વચા સ્થિતિ વિશે જાગૃતિ લાવવા માટે દર વર્ષે 13મી જૂને આંતરરાષ્ટ્રીય આલ્બિનિઝમ અવેરનેસ ડે ઉજવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસને આ સ્થિતિ સંબંધિત ગેરમાન્યતાઓ અને રૂઢિચુસ્તતાનો અંત લાવવા અને સમાજના તમામ પાસાઓમાં આલ્બિનિઝમથી પીડિત લોકોને કોઈપણ ભેદભાવ વિના સામેલ કરવા પ્રોત્સાહિત કરવા માટે ઓળખવામાં આવે છે.
- આ વર્ષની થીમ, "સમાવેશ એ શક્તિ છે," (Inclusion is Strength) છે.

દિવસનો ઈતિહાસ

- 2013માં, યુનાઇટેડ નેશન્સ હ્યુમન રાઇટ્સ કાઉન્સિલે આલ્બિનિઝમને માનવાધિકારના મુદ્દા તરીકે માન્યતા આપી, આલ્બિનિઝમ ધરાવતા વ્યક્તિઓ દ્વારા સામનો કરવામાં આવતી વૈશ્વિક હિંસા અને ભેદભાવની નિંદા કરી.
- ઠરાવમાં સામાજિક સમાવેશને પ્રોત્સાહિત કરવા અને અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિઓના અધિકારોનું રક્ષણ કરવા સભ્ય દેશોએ જે પગલાં લેવા જોઈએ તેની પણ રૂપરેખા આપવામાં આવી.
- આ ઠરાવને કેન્યાની આલ્બિનિઝમ સોસાયટી સહિત વિશ્વભરની અસંખ્ય સંસ્થાઓ તરફથી ટેકો મળ્યો.
- આખરે, 18 ડિસેમ્બર, 2014ના રોજ, યુનાઇટેડ નેશન્સ જનરલ એસેમ્બલીએ સત્તાવાર રીતે 13 જૂનને આંતરરાષ્ટ્રીય આલ્બિનિઝમ જાગૃતિ દિવસ તરીકે નિયુક્ત કર્યો.

આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ મીડિયા સન્માનની બીજી આવૃત્તિ

- તાજેતરમાં માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રાલયે આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ મીડિયા સન્માનની બીજી આવૃત્તિની જાહેરાત કરી છે, જે યોગના ઉત્કૃષ્ટ મીડિયા કવરેજને સ્વીકારવાની પહેલ છે.
- ત્રણ કેટેગરીમાં કુલ ત્રીસ સમ્માન એનાયત થવાના છે, આ માન્યતાનો ઉદ્દેશ્ય યોગને પ્રોત્સાહન આપવા અને તેના અસંખ્ય ફાયદાઓમાં મીડિયા દ્વારા ભજવવામાં આવેલી મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકાને સન્માનિત કરવાનો છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- અંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ મીડિયા સમ્માન 2023 ત્રણ અલગ-અલગ કેટેગરી હેઠળ એનાયત કરવામાં આવશે: અખબારમાં યોગમાં શ્રેષ્ઠ મીડિયા કવરેજ, ઈલેક્ટ્રોનિક મીડિયા (TV)માં યોગમાં શ્રેષ્ઠ મીડિયા કવરેજ અને ઈલેક્ટ્રોનિક મીડિયા (રેડિયો) માં યોગમાં શ્રેષ્ઠ મીડિયા કવરેજ.
- મીડિયાએ યોગને તમામ વય, પૃષ્ઠભૂમિ અને ક્ષમતાઓના લોકો માટે સુલભ સાર્વત્રિક પ્રેક્ટિસ તરીકે પ્રસ્તુત કરવામાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવી છે.
- અંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ મીડિયા સન્માન ભારત અને વિદેશમાં યોગ પ્રત્યે જાગરૂકતા અને સમજ ફેલાવવામાં મીડિયા ભજવે છે તે મહત્વની ભૂમિકાને ઓળખે છે.
- આ માન્યતાનો ઉદ્દેશ્ય યોગના આઉટરીચના પ્રસારમાં અને તેને સુખાકારીની સાર્વત્રિક ભાષા તરીકે પ્રમોટ કરવામાં મીડિયાના યોગદાનની પ્રશંસા કરવાનો છે.
- અંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ મીડિયા સમ્માન માટે પાત્ર બનવા માટે, મીડિયા ગૃહોએ તેમની વિગતો અને સંબંધિત ક્લિપિંગ્સ અથવા ઑડિયો/વિઝ્યુઅલ કન્ટેન્ટ ટેલિકાસ્ટ અથવા 10મી જૂન 2023થી 25મી જૂન 2023ના સમયગાળા દરમિયાન પ્રકાશિત કરવાની રહેશે.
- પ્રાપ્ત થયેલી રજૂઆતોના આધારે સન્માન વિજેતાઓની ભલામણ કરવા માટે એક સ્વતંત્ર જ્યુરી જવાબદાર રહેશે.
- વિજેતાઓને વિશેષ મીડિયા/તકતી/ટ્રોફી તથા પ્રશસ્તિપત્ર એનાયત કરવામાં આવશે.

વિશ્વ રક્તદાન દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 14 જૂનના રોજ 'વિશ્વ રક્તદાન દિવસ' (World Blood Donor Day) અથવા તો 'વિશ્વ સ્વૈચ્છિક રક્તદાન દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- તેની ઉજવણીનો પ્રારંભ વર્ષ 2004થી થયો હતો.
- 2023ની થીમ "Give blood, give plasma, share life, share often" છે.
- સલામત રક્ત અને રક્ત ઉત્પાદનો અંગે જાગૃતિ લાવવા માટે તથા સ્વૈચ્છિક રીતે રક્તદાન કરનાર દાતાઓ પ્રત્યે આભારની લાગણી વ્યક્ત કરીને તેમને આ કાર્ય માટે પ્રોત્સાહન આપવા માટે આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- વિશ્વ રક્તદાન દિવસ WHO દ્વારા ચલાવવામાં આવતા આઠ સત્તાવાર વૈશ્વિક આરોગ્ય અભિયાનોમાંનું એક છે.
- પ્રસિધ્ધ વૈજ્ઞાનિક શ્રી કાર્લ લેન્ડસ્ટેઇનરની યાદમાં તેમની જન્મ તારીખ 14 જૂનના રોજ આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- શ્રી કાર્લ લેન્ડસ્ટેઇનરનો જન્મ 14 જૂન, 1868ના રોજ થયો હતો.

ICE INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

વિશ્વ વૃદ્ધ દુર્વ્યવ્હાર જાગૃતિ દિવસ 2023

- વર્લ્ડ એલ્ડર એબ્યુઝ અવેરનેસ ડે (WEAAD) એ વૃદ્ધ વ્યક્તિઓ દ્વારા સહન કરવામાં આવતા દુર્વ્યવહાર, ભેદભાવ અને ઉપેક્ષા વિશે જાગૃતિ લાવવા માટે 15મી જૂને મનાવવામાં આવતી વાર્ષિક ઘટના છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસ વૃદ્ધ વયસ્કોના અધિકારોને જાળવી રાખવાના મહત્વને રેખાંકિત કરવા, સમાજને તેમની હાજરીનું મૂલ્ય અને સન્માન કરવા પ્રોત્સાહિત કરવા માટે એક મંચ તરીકે કામ કરે છે.
- યુનાઈટેડ નેશન્સે વર્લ્ડ એલ્ડર એબ્યુઝ અવેરનેસ ડે 2023ની થીમ "ક્લોઝિંગ ધ સર્કલ: એડ્રેસિંગ જેન્ડર-બેઝ્ડ વાયોલન્સ (GBV) ઇન ઓલ્ડ એજ પોલિસી, લો એન્ડ એવિડન્સ-બેઝ્ડ રીસપોન્સીસ" તરીકે નિયુક્ત કરી છે.
- વર્લ્ડ એલ્ડર એબ્યુઝ અવેરનેસ ડે મનાવવાનું પ્રાથમિક મહત્વ વરિષ્ઠ નાગરિકોના અધિકારોની સુરક્ષા અને સમાજમાં સમાનતાને પ્રોત્સાહન આપવાનું છે.

દિવસનો ઈતિહાસ

- વર્લ્ડ એલ્ડર એબ્યુઝ અવેરનેસ ડેની સ્થાપના યુનાઈટેડ નેશન્સ જનરલ એસેમ્બલી દ્વારા 2011માં સત્તાવાર રીતે કરવામાં આવી હતી.
- આ વાર્ષિક ઉજવણીનો ઉદ્દેશ્ય નાણાકીય, માનસિક, શારીરિક અને ભાવનાત્મક દુર્વ્યવહાર જેવા વૃદ્ધોના દુર્વ્યવહારના વિવિધ સ્વરૂપો તરફ ધ્યાન દોરવાનો અને જાગૃતિ લાવવાનો છે.
- આ દિવસ વૃદ્ધ વ્યક્તિઓ સામેના દુરુપયોગના આ અમાનવીય કૃત્યોને સંબોધવા અને અટકાવવાના હેતુથી પગલાંને પ્રોત્સાહન આપવા માટે એક પ્લેટફોર્મ તરીકે કામ કરે છે.

કૌટુંબિક રેમિટન્સનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ

- ઇન્ટરનેશનલ ડે ઓફ ફેમિલી રેમિટન્સ (IDFR) એ દર વર્ષે 16 જૂને ઉજવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસ 800 મિલિયન પરિવારના સભ્યોના જીવનને સુધારવા અને તેમના બાળકો માટે આશાનું ભવિષ્ય સર્જવા માટે 200 મિલિયનથી વધુ સ્થળાંતરકર્તાઓના યોગદાનને માન્યતા આપે છે.
- આમાંનો અડધોઅડધ પ્રવાહ ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં જાય છે, જ્યાં ગરીબી અને ભૂખમરો કેન્દ્રિત છે, અને જ્યાં રેમિટન્સ સૌથી વધુ ગણાય છે.
- યુનાઈટેડ નેશન્સ અનુસાર, કૌટુંબિક રેમિટન્સ 2023ના આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસની થીમ "Digital remittances towards financial inclusion and cost reduction." એટલે કે "નાણાકીય સર્વસમાવેશકતા અને ખર્ચમાં ઘટાડા માટે ડિજિટલ રેમિટન્સ" છે.
- કૌટુંબિક રેમિટન્સનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ નાણાકીય સમાવેશને વધારવા માટે નીતિઓ અને પગલાંની હિમાયત કરે છે અને સ્થળાંતર કામદારો અને તેમના પરિવારો બંને માટે રેમિટન્સ લાભો વધારવા માટેનું વાતાવરણ બનાવે છે.

દિવસનો ઈતિહાસ

- ઇન્ટરનેશનલ ડે ઓફ ફેમિલી રેમિટન્સનો ઇતિહાસ 2008નો છે.
- ઇન્ટરનેશનલ ફંડ ફોર એગ્રિકલ્ચરલ ડેવલપમેન્ટ (IFD) અને વિશ્વ બેંકે સાથે મળીને 16 જૂન, 2008ના રોજ સૌપ્રથમ આંતરરાષ્ટ્રીય ફેમિલી રેમિટન્સ દિવસ ઉજવ્યો હતો, જેનો ઉદ્દેશ વિકાસશીલ દેશોના અર્થતંત્રને સુધારવામાં સ્થળાંતરિત કામદારોની ભૂમિકા અને તેમના રેમિટન્સની ભૂમિકા પર પ્રકાશ પાડવાનો હતો.
- વિવિધ નાણાકીય સંગઠનો, નીતિ ઘડવૈયાઓ અને અન્ય હિસ્સેદારોએ આ કાર્યક્રમમાં ભાગ લીધો હતો અને વિશ્વભરના દેશોના આર્થિક વિકાસ પર નાણાં મોકલવાની હકારાત્મક અસર અંગે ચર્ચા કરી હતી.
- આ દિવસને વિવિધ સંસ્થાઓ દ્વારા વૈશ્વિક માન્યતા અને સમર્થન મળ્યું અને અંતે 16 જૂન, 2015ના રોજ, સંયુક્ત રાષ્ટ્રસંઘની જનરલ એસેમ્બલીએ એક ઠરાવ પસાર કર્યો અને 16 જૂનને કૌટુંબિક રેમિટન્સનો સત્તાવાર આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ તરીકે જાહેર કર્યો.

વિશ્વ રણીકરણ અને દુકાળનો સામનો કરવા માટેનો દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 17 જૂનના રોજ 'વિશ્વ રણીકરણ અને દુકાળનો સામનો કરવા માટેનો દિવસ' ઉજવાય છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ રણીકરણ અને દુકાળનો સામનો કરવા માટે થઈ રહેલા આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રયાસો અંગે જાગૃતિ ફેલાવવાનો છે.
- આ દિવસની ઉજવણીનો પ્રારંભ વર્ષ 1995થી થયો હતો.
- 2023ની થીમ: Her land. Her rights.

વિશ્વ સિકલ સેલ દિવસ

- સિકલ સેલ (Sickle Cell) નામના રોગ અંગે જાગૃતિ ફેલાવવા માટે દર વર્ષે 19 જૂનના રોજ આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્રની સામાન્ય સભા દ્વારા વર્ષ 2008માં આ દિવસની ઉજવણીની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.
- આ અંતર્ગત વર્ષ 2009થી આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- સિકલ સેલ રોગ એ લાલ રક્ત કોશિકાઓ સાથે સંકળાયેલી એક વારસાગત બિમારી છે.

વિશ્વ શરણાર્થી દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 20 જૂનના રોજ 'વિશ્વ શરણાર્થી દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ શરણાર્થીઓની સ્થિતિ અંગે જાગૃતિ લાવવાનો છે.
- યુનાઈટેડ નેશન્સ દ્વારા 4 ડિસેમ્બર, 2000ના રોજ આ દિવસની ઉજવણીની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.
- આ અંતર્ગત 2001 થી આ દિવસ ઉજવાય છે.

વિશ્વ શરણાર્થી દિવસ 2023 થીમ

- વિશ્વ શરણાર્થી દિવસ 2023ની થીમ "ઘરથી દૂર આશા" (Hope away from Home) છે, જે શરણાર્થીઓના તેમના જીવનના પુનઃનિર્માણની પ્રક્રિયામાં માનસિક સુખાકારીના મહત્વ પર ભાર મૂકે છે અને ઉજ્જવળ ભવિષ્ય માટે પ્રયત્ન કરે છે.

IPS અધિકારી રવિ સિંહાની RAWના નવા ચીફ તરીકે નિમણૂક

- તાજેતરમાં વરિષ્ઠ IPS અધિકારી રવિ સિન્હાને ભારતની બાહ્ય ગુપ્તચર સંસ્થા રિસર્ચ એન્ડ એનાલિસિસ વિંગ (RAW)ના નવા વડા તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા છે.

સંશોધન અને વિશ્લેષણ વિંગ (RAW)

- સંશોધન અને વિશ્લેષણ વિંગ એ ભારતની બાહ્ય ગુપ્તચર એજન્સી છે.
- 1968 સુધી, ઇન્ટેલિજન્સ બ્યુરોને આંતરિક અને બાહ્ય ગુપ્તચર પ્રવૃત્તિઓ માટે જવાબદાર બનાવવામાં આવ્યું હતું.
- 1962ના ભારત-ચીન યુદ્ધ અને 1965ના ભારત-પાકિસ્તાન યુદ્ધમાં IB દ્વારા એકત્રિત કરવામાં આવેલી ગુપ્ત માહિતીમાં મોટી ભૂલો મળી આવી.
- IB 1962 અને 1965ના યુદ્ધોમાં ચીન અને પાકિસ્તાનની લશ્કરી તૈયારીનો અંદાજ કાઢવામાં નિષ્ફળ રહી.
- આ પૃષ્ઠભૂમિની સામે, તત્કાલીન ઇન્દિરા ગાંધી સરકારને બાહ્ય ગુપ્તચર માહિતી એકત્ર કરવા માટે એક સમર્પિત એજન્સીની જરૂરિયાત અનુભવાઈ જેના પરિણામે RAWની રચના થઈ હતી.
- સંશોધન અને વિશ્લેષણ વિંગ (RAW) હેડક્વાર્ટર: નવી દિલ્હી;
- સંશોધન અને વિશ્લેષણ વિંગ (RAW) ની સ્થાપના: 21 સપ્ટેમ્બર 1968;
- રિસર્ચ એન્ડ એનાલિસિસ વિંગ (RAW)ના સ્થાપકો: આર.એન. કાઓ, ઇન્દિરા ગાંધી.

આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ 2023

- યોગાસનના અસંખ્ય ફાયદાઓને પ્રોત્સાહન આપવા માટે દર વર્ષે 21મી જૂને આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ ઉજવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસ ઉનાળાના અયન સાથે એકરુપ છે, જે ઉત્તરીય ગોળાર્ધમાં વર્ષનો સૌથી લાંબો દિવસ હોય છે.
- આ દિવસ યોગ દ્વારા મળતી સુખાકારી માટેના સર્વગ્રાહી અભિગમ વિશે જાગૃતિ લાવવાના પ્લેટફોર્મ તરીકે કામ કરે છે.
- તે આપણા ઝડપી, આધુનિક જીવનમાં સંતુલન શોધવાનું મહત્વ દર્શાવે છે અને શારીરિક, માનસિક અને આધ્યાત્મિક સંવાદિતાને પ્રોત્સાહિત કરે છે.
- યોગ માઇન્ડફુલનેસ, તણાવ ઘટાડવા અને એકંદર આરોગ્ય અને જીવનશક્તિને પ્રોત્સાહન આપે છે.
- તેની 9મી આવૃત્તિમાં, આ વર્ષના આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસનું નેતૃત્વ 21મી જૂને યુએન હેડક્વાર્ટર ખાતે વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી કરશે.
- આ સ્થાન પર વડાપ્રધાન દ્વારા પ્રથમ વખત યોગ સત્રનું આયોજન કરવામાં આવશે.

આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ થીમ

- આ વર્ષના આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ 2023 માટે પસંદ કરાયેલ થીમ "વસુધૈવ કુટુંબકમ માટે યોગ" છે, જે "એક પૃથ્વી, એક કુટુંબ, એક ભવિષ્ય" માટેની આપણી સહિયારી ઈચ્છાને રજૂ કરે છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસનો ઈતિહાસ

- 2014માં યુએન જનરલ એસેમ્બલીના 69મા સત્રમાં તેમના ભાષણ દરમિયાન, વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ સમર્પિત યોગ દિવસની કલ્પનાને આગળ ધપાવી હતી.
- 11 ડિસેમ્બર, 2014ના રોજ, સંયુક્ત રાષ્ટ્રના તમામ 193 સભ્ય દેશોએ 21 જૂનના રોજ આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ મનાવવા માટે સર્વસંમતિથી સંમતિ આપી હતી.
- ઉદ્દઘાટન સમારંભ 21 જૂન, 2015ના રોજ યોજાયો હતો.
- આ દિવસે વિશ્વભરમાં લાખો લોકોએ યોગ કાર્યક્રમોમાં ભાગ લીધો હતો, અને આ કાર્યક્રમને મીડિયાએ વ્યાપકપણે આવરી લીધો હતો.
- ત્યારથી લઈને અત્યાર સુધી આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ એક વૈશ્વિક ઘટના બની ગયો છે અને અત્યારે 190થી વધુ દેશોમાં પણ આ દિવસ ઉજવવામાં આવે છે.

NIXIનો 20મો સ્થાપના દિવસ

- તાજેતરમાં નેશનલ ઈન્ટરનેટ એક્સચેન્જ ઓફ ઈન્ડિયા (NIXI) એ તેનો 20મો સ્થાપના દિવસ ઉજવ્યો, જે ભારતના ઈન્ટરનેટ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરના નિર્માણની તેની સફરમાં એક મહત્વપૂર્ણ સીમાચિહ્નરૂપ છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને આઈટી મંત્રાલય (MeitY) હેઠળ કાર્યરત બિન-લાભકારી (સેક્શન 8) કંપની તરીકે, NIXI એ દેશમાં મજબૂત અને સમાવિષ્ટ ડિજિટલ ઈકોસિસ્ટમ બનાવવા માટે મુખ્ય ભૂમિકા ભજવી છે.
- ચાર બિઝનેસ ડિવિઝન સાથે, NIXI એ ઈન્ટરનેટ એક્સચેન્જ, .IN રજિસ્ટ્રી, IRINN અને NIXI-CSC ડેટા સર્વિસિસ લિમિટેડમાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપ્યું છે.
- NIXIની સ્થાપના 19 જૂન, 2003ના રોજ કરવામાં આવી હતી.
- તેણે તાજેતરમાં ભારતમાં ઈન્ટરનેટ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટના ક્ષેત્રમાં બે દાયકાની સમર્પિત સેવાને માન્યતા આપતા તેનો 20મો સ્થાપના દિવસ ઉજવ્યો હતો.
- આ મહત્વપૂર્ણ વર્ષગાંઠ તેના મિશન માટે NIXI ની કાયમી પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે.
- તાજેતરમાં યોજાયેલ NIXI ફાઉન્ડેશન ડે લેક્ચર 'ડિજિટલ ટ્રાન્સફોર્મેશન: નીડ ફોર ઈન્ડિયા એન્ડ ધ ગ્લોબ' વિષય પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- આ વ્યાખ્યાનમાં ભારત અને વૈશ્વિક સમુદાય બંનેને સશક્ત બનાવવા માટે ડિજિટલ પરિવર્તનને અપનાવવાના મહત્વ પર પ્રકાશ પાડવામાં આવ્યો હતો.

MeitY સાથે જોડાણ

- NIXI ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને IT મંત્રાલય (MeitY)ના નેજા હેઠળ કાર્ય કરે છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- આ એસોસિએશન ભારતમાં ઈન્ટરનેટના પ્રવેશ અને અપનાવવામાં NIXI દ્વારા ભજવવામાં આવેલી નિર્ણાયક ભૂમિકાની સરકારની માન્યતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

NIXI હેઠળ સેવાઓ

- NIXI તેના મિશનને પરિપૂર્ણ કરવા માટે ચાર મહત્વપૂર્ણ સેવાઓનો સમાવેશ કરે છે.
- આ સેવાઓમાં ઈન્ટરનેટ એક્સચેન્જનો સમાવેશ થાય છે, જે ઈન્ટરનેટ એક્સચેન્જ પોઈન્ટ્સ બનાવવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે, .IN રજિસ્ટ્રી, જેનો હેતુ .in ડોમેન ડિજિટલ ઓળખ વિકસાવવાનો છે, IRINN, જે IPv4 અને IPv6 સરનામાંઓને અપનાવવા પ્રોત્સાહન આપે છે, અને NIXI-CSC ડેટા સર્વિસિસ લિ. , જે ડેટા સ્ટોરેજ સેવાઓ પૂરી પાડે છે.

સંસ્થાકીય માળખું

- NIXI જાહેર સેવા અને સામાજિક કલ્યાણ માટે તેની પ્રતિબદ્ધતા પર ભાર મૂકતી, બિન-લાભકારી (સેક્શન 8) કંપની તરીકે કાર્ય કરે છે.
- આ માળખું NIXIને નેટિઝન્સના લાભ માટે ઈન્ટરનેટ ઇકોસિસ્ટમને અસરકારક રીતે સંચાલિત કરવા અને તેનો ઉપયોગ કરવા સક્ષમ બનાવે છે.

નેટીઝન્સના સશક્તિકરણનું મિશન

- NIXIનું સર્વગ્રાહી મિશન ઈન્ટરનેટ પ્રવેશ, દત્તક અને સમાવેશીતા વધારીને નેટીઝન્સનું સશક્તિકરણ કરવાનું છે.
- ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પાસાઓને સરળ બનાવીને અને ઈન્ટરનેટ ઇકોસિસ્ટમને પ્રોત્સાહન આપીને, NIXI સમગ્ર દેશમાં વ્યક્તિઓને ઍક્સેસ અને તકો પૂરી પાડવાનો પ્રયત્ન કરે છે.

ભવાની દેવી: ફેન્સીંગ (તલવારબાજી)

- તાજેતરમાં ભારતીય ફેન્સર ભવાની દેવીએ ચીનના વુક્સીમાં આયોજિત એશિયન ફેન્સીંગ ચેમ્પિયનશીપમાં પ્રથમ વખત ભારતનો મેડલ જીતીને ઈતિહાસ રચ્યો હતો.
- તેણે મહિલા સેબર ઈવેન્ટમાં બ્રોન્ઝ મેડલ મેળવ્યો હતો.

ફેન્સીંગ વિશે

- ફેન્સીંગ એ એક સ્પર્ધાત્મક રમત છે જ્યાં બે વિરોધીઓ સામસામે હોય છે અને ફોઇલ, એપે અથવા સેબ્રે (foil, épée, or sabre) નામની ખાસ તલવાર વડે એકબીજાને સ્પર્શ કરીને પોઈન્ટ મેળવવાનો પ્રયાસ કરે છે.
- ઉદ્દેશ્ય એ છે કે તમારા વિરોધીને પ્રહાર કરવો જ્યારે તમારી જાતને બચાવવી.
- તલવારબાજી માટે ઝડપી પ્રતિક્રિયાઓ, ચપળતા અને વ્યૂહરચનાની જરૂર પડે છે.
- તે કૌશલ્ય, ગતિ અને ચોકસાઈની રમત છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય ઓલિમ્પિક દિવસ

- 23 જૂન, 1894ના રોજ આંતરરાષ્ટ્રીય ઓલિમ્પિક સમિતિની સ્થાપના પેરિસમાં કરવામાં આવી હતી.
- આથી, ઓલિમ્પિક સમિતિના સ્થાપના દિવસની ઉજવણી માટે 23 જૂનને આંતરરાષ્ટ્રીય ઓલિમ્પિક દિવસ તરીકે ઉજવવાનું પંસદ કરાયું હતું.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસની ઉજવણી સૌપ્રથમ વર્ષ 1948માં કરવામાં આવી હતી.
- વર્ષ 1948માં કુલ 9 દેશોએ પોતપોતાના દેશમાં આ દિવસની ઉજવણી કરી હતી.
- આ દિવસનું આયોજન કરવાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ માનવજીવનમાં રમતગમતના મહત્વને ચિહિત કરવા અને વિશ્વભરની રમતોમાં ભાગ લેવા પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- આંતરરાષ્ટ્રીય ઓલિમ્પિક સમિતિ ઓલિમ્પિક રમતોના નિયમિત પણે આયોજનને સુનિશ્ચિત કરે છે.
- નોંધનીય છે કે ઓલિમ્પિક રમતોની શરૂઆત પ્રાચીન ગ્રીસમાં થઈ હતી. તેમજ વર્ષ 1948થી દર ચાર વર્ષે ઓલિમ્પિક રમતનું આયોજન કરવામાં આવે છે.

યુએન પબ્લિક સર્વિસ ડે

- દર વર્ષે 23 જૂને સંયુક્ત રાષ્ટ્ર જાહેર સેવા દિવસ ઉજવવામાં આવે છે. આ ખાસ દિવસ જાહેર સેવાઓ અને તેમાં કામ કરતા લોકોના મહત્વની પ્રશંસા કરવાનો છે.

સંયુક્ત રાષ્ટ્ર જાહેર સેવા દિવસનો ઈતિહાસ

- 20 ડિસેમ્બર, 2002ના રોજ, જનરલ એસેમ્બલીએ 23 જૂનને સંયુક્ત રાષ્ટ્ર જાહેર સેવા દિવસ તરીકે પસંદ કર્યો.
- તે વિકાસમાં જાહેર સેવાની મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકાને ઓળખવા માટે આ દિવસે વિશેષ કાર્યક્રમોનું આયોજન કરવા દેશોને પ્રોત્સાહિત કરે છે.
- આ સમયે UNPSAની પણ રચના કરવામાં આવી હતી. આ સંસ્થા જાહેર સેવા સંસ્થાઓને પુરસ્કારો આપે છે જે સરકારોને વધુ સારી રીતે કાર્ય કરે છે અને વિવિધ દેશોમાં લોકોને વધુ અસરકારક રીતે મદદ કરે છે. UNPSA જાહેર સેવા અને તેમાં કામ કરતા લોકોના મહત્વને પણ પ્રોત્સાહન આપે છે.

રાજદ્વારી(ડિપ્લોમસી)માં મહિલાનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ

- વિશ્વભરમાં ડિપ્લોમસી અને નિર્ણય લેવાના ક્ષેત્રોમાં નોંધપાત્ર મહિલાઓને સન્માનિત કરવા અને ઓળખવા માટે દર વર્ષે 24 જૂનના રોજ ઇન્ટરનેશનલ ડે ઓફ વિમેન ઇન ડિપ્લોમસી (IDWID) ઉજવવામાં આવે છે.

થીમ

- રોયલ એકેડેમી ઓફ સાયન્સ ઇન્ટરનેશનલ ટ્રસ્ટ (RASIT) દ્વારા આયોજિત આ વર્ષના ઇન્ટરનેશનલ ડે ઓફ વુમન ઇન ડિપ્લોમસી (IDWID) ઉદ્ઘાટન ફોરમની થીમ છે "બ્રેકિંગ બેરિયર્સ, શેપિંગ ધ ફ્યુચરઃ વિમેન ઇન ડિપ્લોમસી ફોર સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ" .
- પસંદ કરેલી થીમ નિર્ણય લેવાની અને રાજદ્વારી ભૂમિકાઓમાં મહિલાઓની ભાગીદારી વધારવાના મહત્વ પર ભાર મૂકે છે.
- આ પાસું મહિલા સશક્તિકરણ અને લૈંગિક સમાનતા હાંસલ કરવા માટે મહત્વપૂર્ણ છે, જે સંયુક્ત રાષ્ટ્રનાં સ્થાયી વિકાસ લક્ષ્યાંકો (SDGs) હાંસલ કરવા માટે મૂળભૂત છે.

- થીમનો ઉદ્દેશ આ મુદ્દાઓ પર ધ્યાન દોરવાનો અને ટકાઉ ભવિષ્યને આકાર આપવામાં તેમના મહત્વને પ્રકાશિત કરવાનો છે.

ઇતિહાસ

- યુનાઇટેડ નેશન્સ જનરલ એસેમ્બલી (UNGA)ના 76મા સત્ર દરમિયાન, જે 14 સપ્ટેમ્બર, 2021થી 13 સપ્ટેમ્બર, 2022 દરમિયાન યોજાયું હતું, તે દરમિયાન, રાજદ્વારીમાં મહિલાનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ (IDWID)ની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.
- 20 જૂન, 2022ના રોજ , UNGA એ 2030 ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યાંકો (SDGs)ની અનુરૂપ, રાજદ્વારીમાં મહિલાઓના યોગદાનના મહત્વ અને નિર્ણય લેવામાં મહિલાઓની સમાન ભાગીદારીની આવશ્યક જરૂરિયાતને માન્યતા આપતો ઠરાવ અપનાવ્યો.
- પરિણામે, 24 જૂનને સત્તાવાર રાજદ્વારીમાં મહિલાનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યો.

વિશ્વ માદક પદાર્થ વિરોધી દિન

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 26 જૂનના રોજ 'વિશ્વ માદક પદાર્થ વિરોધી દિવસ' (International Day Against Drug Abuse and Illicit Trafficking) તરીકે ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- તેનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે નશીલી દવાઓમાંથી છુટકારો મેળવવા અને સામાજિક સશક્તિકરણ પર ભાર મુકવાનો છે.
- આ દિવસે સમગ્ર વિશ્વમાં વિવિધ સમુદાયો અને સંસ્થાઓ પ્રાદેશિક સ્તરે લોકોને ડ્રગ પ્રત્યે જાગૃત કરવા માટે વિવિધ કાર્યક્રમો ચલાવે છે.
- આ વર્ષે વિશ્વ ડ્રગ દિવસની થીમ "People first: Stop stigma and discrimination, strengthen prevention" છે.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્રએ 7 ડિસેમ્બર, 1987ના આ દિવસની ઉજવણી કરવાની જાહેરાત કરી હતી.
- આ દિવસને 'વિશ્વ ડ્રગ દિવસ' (World Drug Day) તરીકે પણ ઉજવવામાં આવે છે.

વિશ્વ MSME દિવસ 2023

- આંતરરાષ્ટ્રીય સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉધોગો (MSME) દિવસ અથવા વિશ્વ MSME દિવસ દર વર્ષે 27મી જૂને મનાવવામાં આવે છે.

થીમ

- ભારતમાં MSME દિવસ 2023ની થીમ "Future-ready MSMEs for India@100" છે.
- ગ્લોબલ કાઉન્સિલ ફોર ધ પ્રમોશન ઓફ ઇન્ટરનેશનલ ટ્રેડ પણ આ વર્ષની "Building a Stronger Future Together" થીમ સાથે દિવસની ઉજવણી કરી રહી છે.
- વૈશ્વિક સંસ્થા #Brand10000MSMEs નેટવર્ક પણ લોન્ચ કરી રહી છે, જે એક ગતિશીલ પ્લેટફોર્મ છે જ્યાં વિશ્વભરના MSME એકસાથે જોડાઈ શકે, શીખી શકે અને વિકાસ કરી શકે.

ઇતિહાસ

- યુનાઇટેડ નેશન્સ (UN) એ એપ્રિલ 2017માં UN જનરલ એસેમ્બલીમાં પસાર કરાયેલા ઠરાવ દ્વારા 27મી જૂનને સૂક્ષ્મ, નાના અને મધ્યમ કદના ઉધોગો દિવસ તરીકે નિયુક્ત કર્યો હતો.
- મે 2017માં, વિકાસશીલ દેશોમાં ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યાંકો (SDGs) હાંસલ કરવા માટે MSMEsની સંપૂર્ણ સંભાવનાઓને ઉજાગર કરવા માટે રાષ્ટ્રીય ક્ષમતાઓ વધારવા માટેનો કાર્યક્રમ શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- તેને યુનાઇટેડ નેશન્સ પીસ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ ફંડના 2030 એજન્ડા ફોર સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ સબ-ફંડ દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવ્યું છે.

MSME શું છે?

- MSME એટલે માઇક્રો, સ્મોલ અને મીડિયમ એન્ટરપ્રાઇઝિસ.
- 2006માં માઇક્રો, સ્મોલ અને મીડિયમ એન્ટરપ્રાઇઝિસ ડેવલપમેન્ટ (MSMED) અધિનિયમ અનુસાર, સાહસોને બે વિભાગોમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા છે.
- 1. મેન્યુફેક્ચરિંગ એન્ટરપ્રાઇઝ - કોઈપણ ઉધોગમાં માલના ઉત્પાદન અથવા ઉત્પાદનમાં રોકાયેલા
- 2. સેવા સાહસો - સેવાઓ પ્રદાન કરવામાં અથવા પ્રસ્તુત કરવામાં રોકાયેલા

રાષ્ટ્રીય આંકડાશાસ્ત્ર દિવસ

- આંકડાશાસ્ત્ર અને આર્થિક આયોજન ક્ષેત્રે પ્રોફેસર પ્રશાંત ચંદ્ર મહાલનોબિસના નોંધપાત્ર યોગદાનને સન્માનિત કરવા દર વર્ષે 29 જૂનના રોજ રાષ્ટ્રીય આંકડાશાસ્ત્ર દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- તેઓ 'ભારતીય આંકડાશાસ્ત્રના પિતા' તરીકે ઓળખાય છે.
- સ્ટેટિસ્ટિક્સ ડે 2023 કાર્યક્રમ નવી દિલ્હીમાં સ્કોપ કન્વેન્શન સેન્ટર ખાતે યોજાયો હતો.
- આંકડા અને કાર્યક્રમ અમલીકરણ મંત્રાલયના કેન્દ્રીય રાજ્ય મંત્રી (સ્વતંત્ર હવાલો) રાવ ઈન્દ્રજીત સિંહ આ પ્રસંગે મુખ્ય અતિથિ તરીકે ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.
- નેશનલ સ્ટેટિસ્ટિક્સ ડે, 2023ની થીમ "Alignment of State Indicator Framework with National Indicator Framework for Monitoring Sustainable Development Goals" છે.

ઇતિહાસ

- ભારત સરકારે 5 જૂન, 2007ના રોજ આંકડા અને આર્થિક આયોજન ક્ષેત્રે પ્રશાંત ચંદ્ર મહાલનોબિસ દ્વારા આપેલા યોગદાનને માન્યતા આપવા માટે 29મી જૂનને રાષ્ટ્રીય આંકડાકીય દિવસ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો.
- પ્રથમ રાષ્ટ્રીય આંકડાકીય દિવસ 29 જૂન, 2007ના રોજ ઉજવવામાં આવ્યો હતો.

પ્રોફેસર મહાલનોબિસ કોણ હતા?

- પ્રશાંત ચંદ્ર મહાલનોબિસ અથવા પ્રોફેસર મહાલનોબિસનો જન્મ 29 જૂન, 1893ના રોજ કોલકાતામાં થયો હતો.
- તેઓ એક વૈજ્ઞાનિક અને આંકડાશાસ્ત્રી હતા અને વર્ગીકરણ અને ક્લસ્ટર વિશ્લેષણમાં ઉપયોગમાં લેવાતા "મહાલનોબિસ ડિસ્ટન્સ"ને ઘડવા માટે જાણીતા છે. આ સૂત્ર બહુવિધ પરિમાણોમાં માપન પર આધારિત છે અને બિંદુ અને તેના વિતરણ બિંદુઓ વચ્ચેનું અંતર નક્કી કરવામાં મદદ કરે છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- પ્રોફેસર મહાલનોબિસ ભારતના પ્રથમ આયોજન પંચના ભાગ હતા અને 1931માં ભારતીય આંકડાશાસ્ત્ર સંસ્થા (ISI)ની સ્થાપના કરવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવી હતી.
- ભારતીય સંસદના 1959ના અધિનિયમ દ્વારા જાહેર યુનિવર્સિટીને રાષ્ટ્રીય મહત્વની સંસ્થા તરીકે ગણવામાં આવી હતી.
- વિજ્ઞાનમાં તેમના યોગદાન અને દેશની સેવા માટે તેમને 1968માં પદ્મ વિભૂષણથી નવાજવામાં આવ્યા હતા.
- પ્રોફેસર મહાલનોબિસનું કોલકાતામાં તેમના 79મા જન્મદિવસના એક દિવસ પહેલા 28 જૂન, 1972ના રોજ 78 વર્ષની વયે અવસાન થયું હતું.

આંતરરાષ્ટ્રીય સંસદીયતા દિવસ

- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા દર વર્ષે 30 જૂનના રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય સંસદીયતા દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ અંતર્ગત 30 જૂન 2023ના રોજ છઠ્ઠા 'આંતરરાષ્ટ્રીય સંસદીયતા દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવી છે.
- વર્ષ 2018માં આ દિવસની પ્રથમ વખત ઉજવણી કરવામાં આવી હતી.
- વર્તમાન સમયે વિશ્વના મોટા ભાગના દેશોમાં સંસદીય વ્યવસ્થા અસ્તિત્વમાં છે. લોકશાહી માટે સંસદીય વ્યવસ્થા ખૂબ જ અગત્યની છે.
- આથી, સંસદીય વ્યવસ્થાનું મહત્વ અથવા તો અગત્યતા સમજાવવા માટે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા 30 જૂનના રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય સંસદીય દિવસ'ની ઉજવણી કરવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.

30 જૂનની પસંદગી શા માટે ?

- 30 જૂન, 1889ના રોજ આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે સંસદીય કાર્યપ્રણાલી માટે 'ઇન્ટર પાર્લિયામેન્ટરી યુનિયન'ની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.
- આથી આ દિવસની ઉજવણી માટે 30 જૂનની પસંદગી કરવામાં આવી છે.

રાષ્ટ્રીય ડોક્ટર દિવસ

- સમગ્ર ભારતમાં 1 જુલાઇના રોજ 'રાષ્ટ્રીય ડોક્ટર દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- પશ્ચિમ બંગાળના બીજા મુખ્યમંત્રી શ્રી ડો. બિધાન ચંદ્ર રોયની યાદમાં તેમનો જન્મદિન 1 જુલાઇ 'રાષ્ટ્રીય ડોક્ટર દિવસ'ની ઉજવણી તરીકે ઉજવાય છે.
- ભારતમાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા વર્ષ 1991થી આ દિવસની ઉજવણીનો પ્રારંભ કરવામાં આવ્યો હતો.
- ડો. બિધાન ચંદ્ર રોય પશ્ચિમ બંગાળના બીજા મુખ્યમંત્રી હતા તથા ખૂબ જ જાણીતા ફીઝીશિયન અને શિક્ષણવિદ્ હતા.
- 1 જૂલાઈ, 1882ના રોજ બિહારના પટના ખાતે તેમનો જન્મ થયો હતો.
- ઇન્ડિયન મેડિકલ એસોસિએશન (IMA) અને મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા (MCI)ની સ્થાપનામાં તેમની મહત્વની ભૂમિકા હતી.
- તેમને વર્ષ 1961માં 'ભારત રત્ન'થી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા હતા.

વિશ્વ ઝૂનોસિસ દિવસ

- પ્રખ્યાત ફ્રેન્ચ જીવવિજ્ઞાની લુઇ પાશ્ચરની સિદ્ધિઓના સન્માન માટે દર વર્ષે 6ઠ્ઠી જુલાઇએ વિશ્વ ઝૂનોસિસ દિવસ મનાવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- 1885માં આ દિવસે, પાશ્ચરે પ્રારંભિક હડકવા રસી બનાવી હતી, જે ઝૂનોટિક રોગ નિવારણમાં નોંધપાત્ર સીમાચિહ્નરૂપ હતું. વિશ્વ ઝૂનોસિસ દિવસનું પાલન વિવિધ ઝૂનોટિક રોગો વિશે જાગૃતિ લાવવા અને નિવારક પગલાં વિશે લોકોને શિક્ષિત કરવા માટે એક મંચ તરીકે કામ કરે છે.

ઝૂનોટિક રોગ શું છે?

- ઝૂનોટિક રોગો એ એવી બિમારીઓ છે જે પ્રાણીઓ અથવા જંતુઓથી મનુષ્યોમાં સંક્રમિત થઇ શકે છે. અમુક ચેપ પ્રાણીઓને નુકસાન પહોંચાડી શકતા નથી, જ્યારે તે મનુષ્યોમાં બીમારીનું કારણ બની શકે છે.
- આ રોગો નાની, ટૂંકા ગાળાની બિમારીઓથી લઇને ગંભીર, જીવનને બદલી નાખનારી પરિસ્થિતિઓ સુધીની હોઇ શકે છે. એવું નોંધવામાં આવ્યું છે કે લગભગ 60% માનવ ચેપ પ્રાણીઓ અથવા જંતુઓમાંથી ઉદ્દભવે છે.
- ઝૂનોટિક રોગો વિવિધ સ્ત્રોતો દ્વારા થઇ શકે છે, જેમાં વાયરસ, બેક્ટેરિયા, ફૂગ અથવા પરોપજીવીઓ કે જે પ્રાણીઓ અથવા જંતુઓથી મનુષ્યમાં સંક્રમણ થવા સક્ષમ છે.
- સમગ્ર ઇતિહાસમાં, અસંખ્ય ઝૂનોટિક રોગોએ મનુષ્યોને અસર કરી છે. એક અગ્રણી તાજેતરનું ઉદાહરણ COVID-19 રોગચાળો છે, જે વર્તમાન ઉપલબ્ધ અને સ્વીકૃત માહિતી અનુસાર ચામાચીડિયા દ્વારા પ્રસારિત વાયરસમાંથી ઉદ્દભવ્યું હોવાનું માનવામાં આવે છે.

ઇતિહાસ

- "Zoonoses" શબ્દ ગ્રીકમાંથી આવ્યો છે, જ્યાં "Zoon"નો અર્થ પ્રાણી અને "Noses"નો અર્થ માંદગી થાય છે.
- 1885 થી, વિશ્વભરમાં 6 જુલાઇના રોજ વિશ્વ ઝૂનોસિસ દિવસ મનાવવામાં આવે છે. આ દિવસનો પ્રાથમિક ઉદ્દેશ્ય ઝૂનોટિક રોગો સાથે સંકળાયેલા જોખમો વિશે જાગૃતિ લાવવાનો છે.

વિશ્વ વસ્તી દિવસ

- વૈશ્વિક વસ્તી વૃદ્ધિ સાથે સંકળાયેલા પડકારો અને પરિણામો વિશે જાગૃતિ લાવવા અને વ્યક્તિઓને શિક્ષિત કરવા માટે દર વર્ષે 11મી જુલાઇના રોજ વિશ્વ વસ્તી દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- તે આ મુદ્દાઓને સંબોધિત કરવા અને પૃથ્વી પરના દરેકના જીવનને સુધારવા માટે સતત કામ કરવા માટે એક યાદી તરીકે સેવા આપે છે.
- વિશ્વ વસ્તી દિવસની ઉજવણીનો હેતુ વસ્તી વૃદ્ધિની અસરોને પહોંચી વળવા માટે સમજણને પ્રોત્સાહન આપવા અને સામૂહિક પ્રયાસોને પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે.

- યુનાઈટેડ નેશન્સ અનુસાર, આ વર્ષના વિશ્વ વસ્તી દિવસની થીમ – Unleashing the power of gender equality: Uplifting the voices of women and girls to unlock our world's infinite possibilities છે.

ઇતિહાસ

- યુનાઈટેડ નેશન્સ ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામની ગવર્નિંગ કાઉન્સિલે 1989માં વિશ્વ વસ્તી દિવસની સ્થાપના કરી હતી, જે 11 જુલાઈ, 1987ના રોજ મનાવવામાં આવેલા પાંચ બિલિયન દિવસથી પ્રેરિત હતી.
- 1990માં, યુનાઇટેડ નેશન્સ જનરલ એસેમ્બલીએ ઠરાવ 45/216 દ્વારા, વસ્તીના મુદ્દાઓ અને પર્યાવરણ અને વિકાસ સાથેના તેમના આંતરજોડાણ વિશે જાગૃતિ લાવવા માટે વિશ્વ વસ્તી દિવસની ઉજવણી ચાલુ રાખવાનો નિર્ણય કર્યો હતો.
- પ્રથમ વિશ્વ વસ્તી દિવસ 11 જુલાઈ, 1990ના રોજ 90થી વધુ દેશોમાં મનાવવામાં આવ્યો હતો. ત્યારથી, અસંખ્ય સંસ્થાઓ, સંસ્થાનો અને યુનાઇટેડ નેશન્સ પોપ્યુલેશન ફંડ (UNFPA) દેશની કચેરીઓ, સરકારો અને નાગરિક સમાજની ભાગીદારીમાં, વસ્તી સંબંધિત ચિંતાઓ તરફ ધ્યાન દોરવા માટે આ દિવસની ઉજવણી કરી રહી છે.

અન્ય માહિતી

- યુનાઇટેડ નેશન્સ પોપ્યુલેશન ફંડ હેડક્વાર્ટર: ન્યૂ યોર્ક, ન્યૂ યોર્ક, યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ;
- યુનાઇટેડ નેશન્સ પોપ્યુલેશન ફંડની સ્થાપના: 1969;
- યુનાઇટેડ નેશન્સ પોપ્યુલેશન ફંડ હેડ: નતાલિયા કનેમ.

વિશ્વ પેપર બેગ દિવસ

- વિશ્વ પેપર બેગ દિવસ દર વર્ષે 12 જુલાઇના રોજ ઉજવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- એક ચળવળના સ્વરૂપે આ દિવસ પ્લાસ્ટિક બેગના પર્યાવરણને અનુકૂળ વિકલ્પોને પ્રોત્સાહન આપે છે.
- પર્યાવરણને અનુકૂળ પેપર બેગ્સ, ટકાઉ સામગ્રીમાંથી બનાવવામાં આવે છે અને તે પુનઃઉપયોગ કરવા માટે સરળ છે.
- આ દિવસ પ્લાસ્ટિક બેગના વધુ પર્યાવરણને અનુકૂળ વિકલ્પના ઉપયોગને સન્માન આપે છે.
- પર્યાવરણને અનુકૂળ પેપર બેગના ઉપયોગના ફાયદાઓ વિશે જાગૃતિ વધારવા માટે વિશ્વ પેપર બેગ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

થીમ

- વિશ્વપેપરબેગદિવસ2023માટેકોઇથીમજાહેરકરવામાંઆવીનથી.
- ગયા વર્ષની પેપર બેગ ડે 2022ની થીમ, "If You're 'Fantastic', Do Something 'Dramatic' To Cut The 'Plastic', Use 'Paper Bags'." હતી.

વિશ્વ યુવા કૌશલ્ય દિવસ

- વિશ્વ યુવા કૌશલ્ય દિવસ દર વર્ષે 15મી જુલાઈના રોજ ઉજવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- તે યુવા વ્યક્તિઓને રોજગાર, યોગ્ય કાર્ય અને ઉદ્યોગસાહસિકતા માટે જરૂરી કૌશલ્યો પ્રદાન કરવાના મહત્વને ઓળખવાના હેતુથી ઉજવવામાં આવે છે.
- ટેક્નોલોજીની સતત પ્રગતિ અને શ્રમ બજારમાં થતા ફેરફારો સાથે, યુવાનોને અનુકૂલનક્ષમ અને લવચીક કૌશલ્યોથી સજ્જ કરવા જરૂરી છે.
- વિશ્વ યુવા કૌશલ્ય દિવસ 2023ની થીમ "Skilling teachers, trainers and youth for a transformative future" છે. તે શિક્ષકો, પ્રશિક્ષકો અને અન્ય શિક્ષકો દ્વારા યુવાનોને શ્રમ બજારમાં આગળ આવવા અને તેમના સમુદાયો અને સમાજમાં સક્રિયપણે જોડાવા માટે કૌશલ્ય પ્રદાન કરવામાં મહત્વની ભૂમિકા પર પ્રકાશ પાડે છે.

ઇતિહાસ

- બીજા વિશ્વયુદ્ધ પછી, 24 ઓક્ટોબર, 1945ના રોજ સંયુક્ત રાષ્ટ્રની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી, જ્યારે તેના ચાર્ટરને ચીન, ફ્રાન્સ, USSR, યુકે અને યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ સહિત અન્ય સહીકર્તાઓ દ્વારા બહાલી આપવામાં આવી હતી.
- આજે, યુએન તેના 17 ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યો હાંસલ કરવા કાર્ય કરી રહ્યું છે.
- 2014માં, UNએ વિશ્વ યુવા કૌશલ્ય દિવસની જાહેરાત કરી હતી.

વિશ્વ આંતરરાષ્ટ્રીય ન્યાય દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં 17 જુલાઈ ને "વિશ્વ આંતરરાષ્ટ્રીય ન્યાય દિવસ" તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસનો મુખ્ય ઉદ્દેશ આંતરરાષ્ટ્રીય ન્યાયની મજબૂત પ્રણાલીને માન્યતા આપવા અને પીડિતોને અધિકારોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે ઉજવવામાં આવે છે.
- નોંધનીય છે કે 17 જુલાઈના એ આંતરરાષ્ટ્રીય ગુનાહિત અદાલત (ICC)ની સ્થાપના સંધિ અને રોમ કાયદો સ્વીકારવાની વર્ષગાંઠનું પ્રતિક છે.
- જે નરસંહાર, માનવતા સામેના ગુનાઓ અને આક્રમકતાના ગુનાથી લોકોને બચાવવાનો પ્રયાસ કરે છે.
- આંતરરાષ્ટ્રીય કોર્ટની સ્થાપના સંધિ થયા બાદ 1 જુલાઈ, 2002થી તેમના કાર્યની શરૂઆત થઈ હતી.
- તેમનું મુખ્યાલય નેધરલેન્ડના હેગ ખાતે આવેલું છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય નેલ્સન મંડેલા દિવસ

- દર વર્ષે 18 જુલાઈના રોજ નેલ્સન મંડેલા દિવસ મનાવવામાં આવે છે. સંયુક્ત રાષ્ટ્ર (UN) એ 2009માં નેલ્સન મંડેલાના સન્માન માટે 18 જુલાઈને નેલ્સન મંડેલા દિવસ તરીકે જાહેર કર્યો હતો.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર (UN) એ 2009માં દક્ષિણ આફ્રિકાના રંગભેદ વિરોધી કાર્યકર નેલ્સન મંડેલાના સન્માન માટે 18 જુલાઈને નેલ્સન મંડેલા દિવસ તરીકે જાહેર કર્યો હતો, જેમણે 1994થી 1999 સુધી પ્રથમ રાષ્ટ્રપતિ તરીકે સેવા આપી હતી.
- મંડેલા પ્રથમ અશ્વેત રાજ્યના વડા હતા.
- તેઓ દક્ષિણ આફ્રિકામાં સંપૂર્ણ લોકશાહી ચૂંટણીમાં પ્રથમ ચૂંટાયેલા રાષ્ટ્રપતિ હતા.
- આ દિવસ દક્ષિણ આફ્રિકામાં બહુજાતીય લોકશાહીને હરાવવા માટેના તેમના ક્રાંતિકારી પગલાંને પણ પ્રકાશિત કરે છે.
- રંગભેદ વિરોધી નેતાની સિદ્ધિઓને સન્માનિત કરવા માટે આ દિવસ સૌપ્રથમ 18 જુલાઈ, 2010ના રોજ ઉજવવામાં આવ્યો હતો, જે મંડેલાનો 92મો જન્મદિવસ હતો.
- મંડેલા દિવસની પ્રથમ ઉજવણી નિમિત્તે ભંડોળ ઊભુ કરવાના કાર્યક્રમો, કલા પ્રદર્શનો અને સંગીત સમારોહનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

2023 માટેની થીમ

- આ વર્ષે થીમ "ક્લાઈમેટ, ફૂડ એન્ડ સોલિડેરિટી" છે.
- આ વર્ષે, કોલ ટુ એક્શન "It's in your hands" છે.

ઈતિહાસ

- નવેમ્બર 2009માં, યુએન જનરલ એસેમ્બલીએ સમાજમાં શાંતિ અને સ્વતંત્રતાની સંસ્કૃતિમાં દક્ષિણ આફ્રિકાના ભૂતપૂર્વ રાષ્ટ્રપતિના યોગદાનને માન્યતા આપવા માટે 18 જુલાઈને 'નેલ્સન મંડેલા આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ' તરીકે જાહેર કર્યો.
- તેઓ માત્ર લોકતાંત્રિક રીતે ચૂંટાયેલા પ્રથમ અશ્વેત રાષ્ટ્રપતિ જ નહોતા પરંતુ વિશ્વને બદલવાના પ્રચંડ સપનાઓ ધરાવતા માણસ પણ હતા.
- આ દિવસ ગરીબી, લિંગ અસમાનતા, જાતિવાદ અને માનવ અધિકાર નાબૂદી સામેની તેમની લડાઈને સ્વીકારે છે.
- યુએનનો ઠરાવ A/RES/64/13 મંડેલાના મૂલ્યો અને માનવતાની સેવા માટેના તેમના જીવનભરના સમર્પણનું અવલોકન કરે છે.

વિશ્વ ચેસ દિવસ 2023

- 1924માં Fédération Internationale des Échecs (FIDE) અથવા વર્લ્ડ ચેસ ફેડરેશનની સ્થાપનાની યાદમાં દર વર્ષે 20 જુલાઈને વિશ્વ ચેસ દિવસ તરીકે મનાવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આંતરરાષ્ટ્રીય ચેસ ડે તરીકે પણ ઓળખાતા આ દિવસની ઉજવણી વિશ્વભરના છ કરોડથી વધુ નિયમિત ચેસ ખેલાડીઓ દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- 1500 વર્ષ જેટલી જૂની ગણાતી આ રમતની શરૂઆત ભારતમાં થઈ હોવાનું મનાય છે અને તે 'ચતુરંગા'ના નામથી ઓળખાતી હતી.
- 12 ડિસેમ્બર, 2019ના રોજ, જનરલ એસેમ્બલીએ 1924માં પેરિસમાં આંતરરાષ્ટ્રીય ચેસ ફેડરેશન (FIDE)ની સ્થાપનાની તારીખને ચિહિત કરવા 20 જુલાઈને વિશ્વ ચેસ દિવસ તરીકે જાહેર કર્યો.
- FIDEની પહેલ હેઠળ, 1966થી વિશ્વભરના ચેસ ખેલાડીઓ દ્વારા 20 જુલાઈને આંતરરાષ્ટ્રીય ચેસ દિવસ તરીકે મનાવવામાં આવે છે.
- **ઈન્ટરનેશનલ ચેસ ફેડરેશન હેડક્વાર્ટર:** લૌઝેન, સ્વિટ્ઝર્લૅન્ડ;
- **આંતરરાષ્ટ્રીય ચેસ ફેડરેશનના પ્રમુખ:** આર્કાડી ડ્વોર્કોવિચ.

ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડના 25મા મહાનિર્દેશક

- DG રાકેશ પાલે ઈન્ડિયન કોસ્ટ ગાર્ડ (ICG)ના 25મા મહાનિર્દેશકનું પદ સંભાળ્યું છે, જેમાં જ્ઞાન અને પ્રાવીણ્યનો વિશાળ ભંડાર છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- DG રાકેશ પાલે પ્રતિષ્ઠિત ઈન્ડિયન નેવલ એકેડેમીમાંથી તેમનું શિક્ષણ મેળવ્યું અને ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડમાં તેમના ભવિષ્યનો પાયો નાખ્યો હતો.
- જાન્યુઆરી 1989માં, તેઓ ભારતના દરિયાકાંઠાના વિસ્તારો અને દરિયાઈ હિતોની સુરક્ષા માટે સમર્પિત પ્રવાસની શરૂઆત કરીને કોસ્ટ ગાર્ડમાં જોડાયા હતા.
- DG રાકેશ પાલની પ્રસિદ્ધ સેવાને પ્રતિષ્ઠિત પુરસ્કારોથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા છે.
- 2013માં, તેમને તટરક્ષક ચંદ્રકથી નવાજવામાં આવ્યા હતા, ત્યારબાદ 2018માં રાષ્ટ્રપતિ તટરક્ષક ચંદ્રકથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા હતા.
- આ પ્રશંસા ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ માટે તેમના ઉત્કૃષ્ટ યોગદાન અને પ્રતિબદ્ધતાને દર્શાવે છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

અંશુમન ઝીંગરાન નૉર્થ ચેનલ પાર કરનાર સૌથી યુવા વ્યક્તિ બન્યો

- તાજેતરમાં અંશુમન ઝીંગરાને એક ઓપન સી તરવૈયા, ઉત્તર ચેનલને સફળતાપૂર્વક પાર કરનાર વૈશ્વિક સ્તરે સૌથી યુવા વ્યક્તિ બનવાની નોંધપાત્ર સિદ્ધિ હાંસલ કરી છે.

ઉત્તર ચેનલ

- નોર્થ ચેનલ, ઉત્તરી આયર્લૅન્ડના ઉત્તરપૂર્વીય કિનારા અને સ્કોટલેન્ડના દક્ષિણ-પશ્ચિમ કિનારાની વચ્ચે આવેલી છે, જે આઇલ ઓફ મેનની ઉત્તરે શરૂ થતી સામુદ્રધુની તરીકે જાણીતી છે, જે આઇરિશ સમુદ્રના અંતને ચિહિત કરે છે.
- એટલાન્ટિક મહાસાગરમાં ઉત્તરપશ્ચિમ તરફ વહેતી આ ચેનલ સૌથી પડકારજનક 'ઓશન સેવન સ્વિમ્સ'માંની એક તરીકે પ્રખ્યાત છે.

અંગ્રેજી ચેનલ પાર કરનાર પ્રથમ ભારતીય

- મિહિર સેન ઇંગ્લીશ ચેનલમાં સફળતાપૂર્વક તરીને પ્રથમ ભારતીય બનવાનું ગૌરવ ધરાવે છે, તેણે 14 કલાક અને 45 મિનિટના નોંધપાત્ર સમયમાં ડોવરથી કલાઈસ સુધીની સિદ્ધિ પૂર્ણ કરી, જે આ પડકારજનક પ્રયાસ માટે ચોથા-શ્રેષ્ઠ સમય તરીકે સ્થાન ધરાવે છે.
- તદુપરાંત, તે એક જ વર્ષમાં પાંચેય ખંડોના મહાસાગરો તરવા માટેનો એકમાત્ર વ્યક્તિ હોવાનો અનન્ય અને અસાધારણ રેકોર્ડ ધરાવે છે.

અન્ય માહિતી

- નોર્થ ચેનલ પાર કરનાર પ્રથમ ભારતીયઃ એલ્વિસ અલી હજારિકા
- 2008માં 'ઓશન સેવન'ની રચના કરવામાં આવી હતી.

રાષ્ટ્રીય કેરી દિવસ

- ભારતમાં દર વર્ષે 22 જુલાઈના રોજ 'રાષ્ટ્રીય કેરી દિવસ' અથવા તો 'નેશનલ મેંગો ડે'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ રસદાર ફળ કેરી વિશે વધારેમાં વધારે માહિતી ફેલાવવાનો છે.
- કેરીનું વૈજ્ઞાનિક નામ 'મેંગીફેરા ઈન્ડિકા' (Mangifera Indica) છે.
- અને તે કાજૂ પરિવાર (Anacardiaceae)નું સભ્ય છે.
- તેમાં વિટામિન A, C અને D ભરપૂર માત્રામાં હોય છે. કેરી એ ભારતનું રાષ્ટ્રીય ફળ છે.
- ભારતના કેરળમાં કન્નુર જિલ્લાના કન્તપુરમને 'સ્વદેશી મેન્ગો હેરિટેજ એરિયા' જાહેર કરવામાં આવ્યો છે.
- આ વિસ્તારમાં કેરીની 200થી વધુ જાતો ઉગાડવામાં આવે છે.

ઇન્વેસ્ટ ઈન્ડિયા

- તાજેતરમાં શ્રીમતી નિવૃતિ રાયની ઇન્વેસ્ટ ઇન્ડિયાના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર અને CEO તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- પ્રતિષ્ઠિત નારી શક્તિ પુરસ્કાર પ્રાપ્ત કરનાર શ્રીમતી રાય, ઇન્ટેલમાં તેમના 29-વર્ષના કાર્યકાળનો બહોળો અનુભવ ધરાવે છે, જ્યાં તેમણે છેલ્લા સાત વર્ષથી ઇન્ટેલ ઇન્ડિયાનું કન્ટ્રી હેડ તરીકે નેતૃત્વ કર્યું હતું.
- ઈન્વેસ્ટ ઈન્ડિયા (અંદાજે 2009), ભારત સરકારના વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ મંત્રાલયના ઉદ્યોગ અને આંતરિક વેપારના પ્રમોશન વિભાગ હેઠળનું બિન-લાભકારી સાહસ છે.
- તે રાષ્ટ્રીય રોકાણ પ્રમોશન અને સુવિધા એજન્સી તરીકે સેવા આપે છે, જે ચોક્કસ ક્ષેત્રોને લક્ષ્ય બનાવે છે અને ભારતમાં ટકાઉ રોકાણો માટે ભાગીદારીને પ્રોત્સાહન આપે છે.

આવકવેરા દિવસ

- ભારતમાં દર વર્ષે 24 જુલાઈના રોજ 'આવકવેરા દિવસ' (Income Tax Day)ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- 24 જુલાઈ, 1860ના રોજ જેમ્સ વિલ્સન દ્વારા ભારતમાં આવકવેરાનો પ્રારંભ કરવામાં આવ્યો હતો.
- જો કે, એ સમયે 1857ના ભારતના પ્રથમ સ્વતંત્રતા સંગ્રામમાં થયેલા નુકસાનની ભરપાઈ કરવા માટે ભારતમાં આ Income Tax લાદવામાં આવ્યો હતો.
- આ ઘટનાને વર્ષ 2010માં 150 વર્ષ પુરા થયા હતા.
- આથી, આ દિવસની યાદમાં ભારત સરકારના ઇન્કમ ટેક્સ ડિપાર્ટમેન્ટ દ્વારા 24 જુલાઈ, 2010થી આ દિવસની ઉજવણીનો પ્રારંભ કરવામાં આવ્યો છે.
- સ્કોટલેન્ડમાં જન્મેલા સર જેમ્સ વિલસનને ભારતમાં બજેટ અને Income Tax સિસ્ટમના જનક માનવામાં આવે છે.

વિશ્વ ડૂબવાના અકસ્માત નિવારણ દિવસ

- પરિવારો અને સમુદાયો પર ડૂબવાના વિનાશક અને કાયમી પરિણામો વિશે જાગૃતિ વધારવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે દર વર્ષે 25 જુલાઈના રોજ વર્લ્ડ ડ્રાઉનિંગ પ્રિવેન્શન ડે અથવા વિશ્વ ડૂબવાના અકસ્માત નિવારણ દિવસ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- અંદાજે 236,000 વ્યક્તિઓ દર વર્ષે ડૂબવાથી પોતાનો જીવ ગુમાવે છે, જેમાં પાંચથી 14 વર્ષની વયના બાળકો આ દુર્ઘટના માટે વધુ સંવેદનશીલ હોય છે.
- સંશોધન દર્શાવે છે કે ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં રહેતા યુવાનો અને કિશોરો તેમના શહેરી સમકક્ષોની તુલનામાં ડૂબવાનું વધુ જોખમ ધરાવે છે.
- વર્લ્ડ ડ્રાઉનિંગ પ્રિવેન્શન ડેની સ્થાપના એપ્રિલ 2021માં યુએન જનરલ એસેમ્બલીના ઠરાવ A/RES/75/273 દ્વારા કરવામાં આવી હતી, જેનો ઉદ્દેશ વૈશ્વિક ડૂબતા અટકાવવા માટેનો હતો.

કારગિલ વિજય દિવસ

- ભારતમાં દર વર્ષે 26 જુલાઈના રોજ 'કારગિલ વિજય દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- તેને વિજય દિવસ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- ભારત અને પાકિસ્તાન વચ્ચે 1999માં થયેલા કારગિલ યુદ્ધમાં ભારતની સેના દ્વારા 'ઓપરેશન વિજય' હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.
- જેમાં ભારતની સેનાની જીત થઇ હતી અને 26 જુલાઈ, 1999ના રોજ આ યુદ્ધનો અંત આવ્યો હતો.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- આથી, ભારતમાં દર વર્ષે 26 જુલાઈના રોજ 'કારગિલ દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- 3 મે, 1999ના રોજ જ સૌપ્રથમ તાશી નામગ્યાલ નામના ગોવાળે કારગિલમાં પાકિસ્તાનની સેનાએ ઘુસણખોરી કરી હોવાની માહિતી ભારતની સેનાને આપી હતી ત્યારબાદ આ યુદ્ધની શરૂઆત થઈ હતી.
- જેમાં જોજિલાથી ટૂરતોક વચ્ચેના દુર્ગમ વિસ્તારોમાં 12,000 ફૂટથી વધુ ઊંચાઈએથી ભારતીય સેનાએ પાકિસ્તાનની ઘુસણખોરોને ભગાડી દીધા હતા.

મેન્ગ્રોવ ઇકોસિસ્ટમના સંરક્ષણ માટેનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ

- મેન્ગ્રોવ ઇકોસિસ્ટમના સંરક્ષણ માટેનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ દર વર્ષે જુલાઈ 26ના રોજ ઉજવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસને 2015માં UN એજ્યુકેશનલ, સાયન્ટિફિક એન્ડ કલ્ચરલ ઓર્ગેનાઈઝેશન (UNESCO)ની જનરલ કોન્ફરન્સ દ્વારા અપનાવવામાં આવ્યો હતો.
- હેતુ: મેન્ગ્રોવ ઇકોસિસ્ટમના મહત્વ વિશે જાગૃતિ કેળવવા માટે "એક અનન્ય, વિશેષ અને સંવેદનશીલ ઇકોસિસ્ટમ" તરીકે અને તેમના ટકાઉ સંચાલન, સંરક્ષણ અને ઉપયોગ માટેના ઉકેલોને પ્રોત્સાહન આપવું.

મેન્ગ્રોવ્સ શું છે?

- મેન્ગ્રોવ્સ વિશ્વભરમાં ઉષ્ણકટિબંધીય પ્રદેશોમાં જોવા મળતા અનન્ય દરિયાકાંઠાની ઇકોસિસ્ટમ છે.
- તેઓ ગાઢ, ખારા પાણીના વૃક્ષો અથવા છોડ છે, જે આંતર ભરતી ઝોનમાં ખીલે છે, જ્યાં જમીન અને સમુદ્ર મળે છે.
- તેઓ સામાન્ય રીતે આશ્રયિત દરિયાકાંઠાના વિસ્તારો, નદીમુખો, લગૂન્સ અને ભરતીના તળમાં જોવા મળે છે, જ્યાં તેઓ ઇકોસિસ્ટમનું સંતુલન જાળવવામાં નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવે છે.
- મેન્ગ્રોવ વૃક્ષોની કેટલીક સામાન્ય પ્રજાતિઓમાં રેડ મેન્ગ્રોવ (Rhizophora spp.), બ્લેક મેન્ગ્રોવ (Avicennia spp.), વ્હાઇટ મેન્ગ્રોવ (Laguncularia racemosa), અને બટનવુડ (Conocarpus erectus)નો સમાવેશ થાય છે.

ભારતમાં મેન્ગ્રોવ્સ

- દક્ષિણ એશિયાના કુલ મેન્ગ્રોવ કવરમાં ભારતનો ફાળો લગભગ અડધો છે.
- ઇન્ડિયા સ્ટેટ ઑફ ફોરેસ્ટ રિપોર્ટ, 2021 મુજબ, ભારતમાં મેન્ગ્રોવ કવર 4,992 ચોરસ કિમી છે, જે દેશના કુલ ભૌગોલિક વિસ્તારના 0.15 ટકા છે.
- પશ્ચિમ બંગાળ ભારતમાં મેન્ગ્રોવ કવરની સૌથી વધુ ટકાવારી ધરાવે છે, કારણ કે તેમાં સુંદરવન છે, જે વિશ્વનું સૌથી મોટું મેન્ગ્રોવ જંગલ છે. તે પછી ગુજરાત અને આંદામાન અને નિકોબાર ટાપુઓ આવે છે.
- મેન્ગ્રોવ કવર ધરાવતા અન્ય રાજ્યોમાં મહારાષ્ટ્ર, ઓડિશા, આંધ્રપ્રદેશ, તમિલનાડુ, ગોવા અને કેરળનો સમાવેશ થાય છે.

વિશ્વ પ્રકૃતિ સંરક્ષણ દિવસ

- દર વર્ષે 28 જુલાઈના રોજ વિશ્વના વિવિધ દેશોમાં "વિશ્વ પ્રકૃતિ સંરક્ષણ દિવસ' તરીકે ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- વિશ્વ પ્રકૃતિ સંરક્ષણ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ પૃથ્વીના પ્રાકૃતિક વાતાવરણમાંથી લુપ્ત થતાં પ્રાણીઓ અને છોડને બચાવવાનો છે.
- પ્રકૃતિનું સંરક્ષણ એ તમામ જીવના જીવન અને પૃથ્વીના તમામ કુદરતી વાતાવરણના જીવન સાથે સંબંધિત છે.
- વધતા જતા શહેરીકરણના કારણે આપણે જાણીએ છીએ કે દિવસેને દિવસે વૃક્ષોની સંખ્યા ઓછી થતી જાય છે અને જંગલો કપાતા જાય છે. જેનાંથી માત્ર માણસોને તે જ નહીં પરંતુ વન્ય જીવનોને પણ નુકસાન થઈ રહ્યું છે.
- પ્રકૃતિમાં અસંતુલન સર્જાવાને કારણે જ આપણે કુદરતી હોનારતનો સામનો કરવો પડે છે.
- ગ્લોબલ વોર્મિંગ, મહામારીઓ, કુદરતી આપત્તિઓ, તાપમાનમાં વધારો વગેરે જેવી સમસ્યાઓ પ્રકૃતિમાં અસંતુલન ઉત્પન્ન થવાના કારણે જ થાય છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય વાઘ દિવસ

- વિશ્વમાં વાઘ સંરક્ષણ અંગે જાગૃતિ ફેલાવવા માટે દર વર્ષે 29 જુલાઈના રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય વાઘ દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- વર્ષ 2010માં રશિયાના સેન્ટ પિટર્સબર્ગ નામના શહેરમાં યોજાયેલી 'Tiger Summit'માં આ દિવસની ઉજવણીનો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો હતો.
- આ સંમેલનમાં વર્ષ 2022 સુધીમાં વાઘોની સંખ્યા બમણી કરવાનું લક્ષ્ય રાખવામાં આવ્યું હતું, જે ભારતે વર્ષ 2018માં જ પૂરું કરી દીધું હતું.
- આ પરિષદમાં વાઘની વસતી વાળા 13 દેશોએ સંકલ્પ કર્યો હતો કે વર્ષ 2022 સુધીમાં તેઓ વાઘની વસતી બમણી કરશે.
- તાજેતરની વાઘ વસ્તી ગણતરી અનુસાર ભારતમાં વાઘની સંખ્યા 3,167 છે.
- વર્ષ 2018 થી 2022 સુધીમાં વાઘની સંખ્યામાં 200 જેટલો વધારો થયો છે.
- 2018માં વાઘની સંખ્યા 2967 હતી.
- વાઘ બિલાડીકૂળની સૌથી મોટી પ્રજાતિ છે, અને તેનું વૈજ્ઞાનિક નામ "પેન્થેરા ટાઇગ્રીસ" છે.

વર્લ્ડ રેન્જર ડે

- વન્યજીવોની સુરક્ષા માટે પોતાનું જીવન સમર્પિત કરનાર બહાદુર વ્યક્તિઓ પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરવા માટે દર વર્ષે 31મી જુલાઈના રોજ વિશ્વ રેન્જર દિવસ મનાવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ વિસરાયેલ નાયકો નિઃસ્વાર્થપણે દિવસ-રાત કામ કરે છે, આપણા ગ્રહ પરની કેટલીક સૌથી નાજુક ઇકોસિસ્ટમ્સ અને લુપ્તપ્રાય પ્રજાતિઓનું રક્ષણ કરવા માટે અવિરત પ્રયાસ કરે છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- વર્લ્ડ રેન્જર ડે 2023ની થીમ "30 by 30" છે, જે 2022 યુનાઈટેડ નેશન્સ કન્વેન્શન ઓન બાયોલોજિકલ ડાયવર્સિટી (COP15) ના વેગ પર નિર્માણ કરે છે.
- COP15 દરમિયાન, વિશ્વના નેતાઓ અને નિર્ણય લેનારાઓ વૈશ્વિક જૈવવિવિધતા ફ્રેમવર્ક પર સંમત થયા હતા, જેનો ઉદ્દેશ્ય 2030 સુધીમાં ગ્રહના ઓછામાં ઓછા 30 ટકા વિસ્તારોનું અસરકારક રીતે સંરક્ષણ અને સંચાલન કરવાનો છે (જેને '30 બાય 30' લક્ષ્ય તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે).
- આ મહત્વાકાંક્ષી ધ્યેય ઇકોસિસ્ટમને સુરક્ષિત કરવા અને ગ્રહની જૈવવિવિધતાને સુરક્ષિત કરવા માટે સંરક્ષણ પ્રયાસો વધારવાની તાત્કાલિક જરૂરિયાતને પ્રકાશિત કરે છે.

ઈતિહાસ

- વર્લ્ડ રેન્જર ડેની ઉત્પત્તિ ઇન્ટરનેશનલ રેન્જર ફેડરેશન (IRF) માં શોધી શકાય છે, જે 1992માં વિશ્વભરમાં પાર્ક રેન્જર્સના કાર્યને પ્રોત્સાહન અને સમર્થન આપવા માટે સ્થપાયેલી સંસ્થા છે.
- ડેમોક્રેટિક રિપબ્લિક ઓફ કોંગોના વિરુંગા નેશનલ પાર્કમાં ફરજ દરમિયાન દુઃખદ રીતે જીવ ગુમાવનારા આઠ રેન્જર્સની યાદમાં 2007માં પ્રથમ વખત આ દિવસ મનાવવામાં આવ્યો હતો.
- ત્યારથી, વિશ્વ રેન્જર દિવસ રેન્જર્સના યોગદાનની ઉજવણી કરવા અને તેમની ફરજની લાઇનમાં તેઓ જે પડકારોનો સામનો કરે છે તેના વિશે જાગૃતિ લાવવા માટે આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે માન્યતા પ્રાપ્ત પ્રસંગ બની ગયો છે.

વિશ્વ સ્તનપાન સપ્તાહ

- સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 1 થી 7 ઓગસ્ટ દરમિયાન 'વિશ્વ સ્તનપાન સપ્તાહ' (World Breast Feeding Week) oil ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ સપ્તાહની ઉજવણીનો મુખ્ય ઉદ્દેશ સમગ્ર વિશ્વમાં સ્તનપાનને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- World Alliance for Breast feeding Action (WABA) દ્વારા 14 ફેબ્રુઆરી, 1991ના રોજ આ સપ્તાહની ઉજવણીની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.
- આ અંતર્ગત વર્ષ 1992થી દર વર્ષે આ સપ્તાહ ઉજવાય છે.
- હાલ WABA, WHO અને UNICEF દ્વારા આ સપ્તાહની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

નાગાસાકી દિવસ (Nagasaki Day)

- નાગાસાકી દિવસ (Nagasaki Day) 9 ઓગસ્ટના રોજ ઉજવાય છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- બીજા વિશ્વ યુદ્ધ દરમિયાન વર્ષ 1945માં 9 ઓગસ્ટના રોજ દક્ષિણ જાપાનના નાગાસાકીના બંદર શહેર પર અમેરિકા દ્વારા 11 વાગે અને 1 મિનિટે 6.4 કિ.ગ્રા. પ્લુટોનિયમ-239 ધરાવતો 'ફેટ મેન' નામનો પરમાણુ બોમ્બ ફેંકવામાં આવ્યો હતો.
- આ અગાઉ પહેલા 6 ઓગસ્ટના રોજ અમેરિકાએ જાપાનના હિરોશિમા શહેર પર 'લિટલ બોય' નામનો ન્યુક્લિયર બોમ્બ ફેંકવામાં આવ્યો હતો. આનાથી લગભગ એક લાખ ચાલીસ હજાર લોકો માર્યા ગયા હતા.
- વર્ષ 1945માં 9 ઓગસ્ટના રોજ અમેરિકાએ જ્યારે જાપાનના નાગાસાકી શહેર પર પરમાણુ બોમ્બ ફેંક્યો હતો, ત્યારે તે જમીનથી 1,540 ફૂટની ઊંચાઈએ 43 સેકન્ડ પછી વિસ્ફોટ થયો અને 21 કિલો ટન ટી.એન.ટી. જેટલો વિસ્ફોટ થયો હતો. આ પરમાણુ હુમલામાં નાગાસાકીમાં 3,900 ડિગ્રી સેલ્સિયસ ગરમી ઉત્પન્ન થઈ અને 1005 માઈલ પ્રતિ કલાકની ઝડપે પવન ફૂંકાયો હતો.
- નાગાસાકી પર થયેલા પરમાણુ હુમલામાં તે સમયે લગભગ 40,000 થી 75,000 લોકોના મોત થયા હોવાનો અંદાજ છે. 1945ના અંત સુધીમાં આ આંકડો 80,000 સુધી પહોંચી ગયો.

વિશ્વ આદિવાસી દિવસ (International Day of the World's Indigenous)

- દર વર્ષે 9 ઑગસ્ટના રોજ આદિવાસી લોકોના સન્માનમાં વિશ્વ આદિવાસી દિવસ ઉજવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આદિવાસી શબ્દ 'આદિ' અને 'વાસી' બે શબ્દોથી બનેલો છે અને તેનો અર્થ મૂળ થાય છે. આદિવાસી એ એબોરિજિનલ શબ્દનો અનુવાદ છે જેનો ઉપયોગ – "ભૌગોલિક વિસ્તારના રહેવાસીઓ માટે કરવામાં આવે છે, કે જેઓ તે ભૌગોલિક વિસ્તાર સાથે જૂનો સંબંધ ધરાવે છે. એટલે કે, એવું કહેવાય છે કે આદિવાસીઓ જે-તે દેશના મૂળ રહેવાસીઓ છે.

ઈતિહાસ

- 1993માં યુનાઈટેડ નેશન્સે 9 ઓગસ્ટને વિશ્વ આદિવાસી દિવસ તરીકે જાહેર કર્યો હતો.
- આદિવાસી ભારતીય ઉપખંડમાં વસતી વિવિધ જાતિઓનો ઉલ્લેખ કરે છે. ડિસેમ્બર 1994માં પ્રથમ વખત સંયુક્ત રાષ્ટ્ર મહાસભાએ 'વિશ્વ આદિવાસી દિવસ' ઉજવવાની જાહેરાત કરી હતી.
- તેનો હેતુ આદિવાસીઓના અધિકારોનું જતન-રક્ષણ કરવાનો છે. જેમાં જળ, જંગલ, જમીનનો સમાવેશ થાય છે. આ ત્રણ બાબતોને પ્રોત્સાહન આપવા ઉપરાંત તેમની સામાજિક, આર્થિક અને ન્યાયિક સુરક્ષામાં તેમને સશક્ત બનાવવાના હેતુથી પણ આદિવાસી દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

વિશ્વ આદિવાસી દિવસની રાજયકક્ષાની ઉજવણી

- વિશ્વ આદિવાસી દિવસની રાજયકક્ષાની ઉજવણી મુખ્યમંત્રી ભુપેન્દ્ર પટેલના અધ્યક્ષસ્થાને તાપી જીલ્લાના ગુણસરા ગામ ખાતે કરવામાં આવી હતી.
- આ સાથે રાજ્યના 14 જિલ્લાઓમાં પણ 'વિશ્વ આદિવાસી દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી.

વિશ્વ સિંહ દિવસ (World Lion Day)

- વિશ્વ સિંહ દિવસ દર વર્ષે 10 ઓગસ્ટના રોજ ઉજવાય છે.
- આ દિવસ જંગલના રાજા ગણાતા સિંહને સમર્પિત દિવસ છે અને તેનો હેતુ સુંદર અને મોટી બિલાડીઓની પ્રજાતિઓ વિશે જાગૃતિ લાવવાનો છે.
- વિશ્વ સિંહ દિવસ તેમની ઘટતી જતી વસ્તી વિશે જાગૃતિ લાવવા અને તેના જતન-રક્ષણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે ઉજવાય છે.

- વિશ્વ સિંહ દિવસની ઉજવણી કરવાની શરૂઆત વર્ષ 2013માં ડેરેક અને બેવર્લી જોબર્ટ દ્વારા કરવામાં આવી હતી. દુનિયાભરમાં હાલ આફ્રિકા અને ભારતમાં ગુજરાતના ગીર સિંહ પ્રખ્યાત છે.
- ગુજરાતનું ગીર જંગલ એશિયાટીક સિંહનું એકમાત્ર નિવાસ સ્થાન છે.

'વિશ્વ સિંદ દિવસ' માટે ગુજરાતની ઉજવણી

- રાજ્યભરમાં 'વિશ્વ સિંહ દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી.
- મુખ્યમંત્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે ગાંધીનગરથી સેટકોમ મારફત સિંહ સંરક્ષણ અને સંવર્ધન અંગે સંબોધન કર્યું હતું. આ કાર્યક્રમનું જીવંત પ્રસારણ 'વંદે ગુજરાત ચેનલ' નંબર-1 પર બપોરે 1 વાગ્યા કરવામાં આવ્યું હતું.
- મુખ્યમંત્રી દ્વારા 'લાયન એન્થમ' તેમજ "સિંહ સૂચના વેબ એપ"નો સુભારંભ કરવામાં આવ્યો હતો અને ગીરના સિંહ અંગેની કોફી ટેબલ બુક "The King of the jungle-The Asiatic Lions of Gir" અને "હું ગીરનો સિંહ" પુસ્તકનું વિમોચન પણ કરવામાં આવ્યું.
- એશિયાટીક લાયન લેન્ડ સ્કેપ વિસ્તારના 10 જિલ્લાના 74 તાલુકાની આશરે સાત હજારથી વધુ શાળા-કોલેજોમાં વિવિધ કાર્યક્રમો દ્વારા ઉજવણી કરવામાં આવી તેમજ સોશિયલ મીડિયા, પ્રિન્ટ અને ઇલેક્ટ્રોનીક મીડિયા દ્વારા વર્ચ્યુઅલ રીતે ઉજવણી પણ કરવામાં આવી હતી.
- વિશ્વ સિંહ દિવસની ઉજવણી બાદ શાળાના પટાંગણમાંથી નિયત કરવામાં આવેલ રૂટ પર સિંહોના મહોરા પહેરી અને બેનર લઇ સાથોસાથ સિંહ સંરક્ષણ અને સંવર્ધનને લગતા નારાઓ બોલવા સાથે મહારેલી કાઢવામાં આવી હતી.

વર્લ્ડ બાયોફ્યુઅલ ડે (World Biofuel Day)

- વર્લ્ડ બાયોફ્યુઅલ ડે દર વર્ષે 10 ઓગસ્ટના રોજ ઉજવાય છે.
- પરંપરાગત અશ્મિભૂત ઇંધણના વિકલ્પ તરીકે બિન-અશ્મિભૂત ઇંધણના મહત્વ વિશે જાગૃતિ લાવવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે દર વર્ષે 10 ઓગસ્ટના રોજ વિશ્વ જૈવ ઇંધણ દિવસ મનાવવામાં આવે છે.
- રસોઇ બનાવવા, ગરમ કરવા માટે બાયોફ્યુઅલનો વ્યાપક ઉપયોગ થાય છે. વપરાતા જૈવ ઇંધણમાં કૃષિ અવશેષો, લાકડું, કોલસો અને ગાયના સૂકા છાણનો સમાવેશ થાય છે.
- વર્ષ 1897માં ડીઝલ એન્જિનના શોધક રુડોલ્ફ ડીઝલે તેમના એન્જિનમાં વેજિટેબલ ઓઇલનો બળતણ તરીકે ઉપયોગ કરવાનો પ્રયોગ કર્યો હતો.
- વેજિટેબલ ઓઇલ અને એનિમલ ફેટમાંથી બનાવેલા ફ્યૂઅલને બાયોડીઝલ કહેવામાં આવે છે.

વિશ્વ યુવા દિવસ (International Youth Day)

- વિશ્વ યુવા દિવસ(International Youth Day અથવા IYD) દર વર્ષે 12 ઓગસ્ટના રોજ ઉજવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- કોઇપણ દેશનો યુવા એ તે દેશના વિકાસ માટે મજબૂત સ્તંભ હોય છે, પરંતુ જ્યારે આ યુવા પોતાની સામાજિક અને રાજકીય જવાબદારીઓ ભૂલીને લક્ઝરી પ્રવૃત્તિઓમાં પોતાનો સમય બગાડે છે ત્યારે દેશ બરબાદી તરફ આગળ વધવા લાગે છે.
- વર્ષ 2000 માં પ્રથમ વખત આંતરરાષ્ટ્રીય યુવા દિવસનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. આંતરરાષ્ટ્રીય યુવા દિવસની ઉજવણીનો અર્થ એ છે કે સરકારે યુવાનોના પ્રશ્નો અને ચિંતાઓ તરફ ધ્યાન દોરવું જોઈએ. સંયુક્ત રાષ્ટ્રના નિર્ણય અનુસાર વર્ષ 1985ને આંતરરાષ્ટ્રીય યુવા વર્ષ તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું.
- આજે વિશ્વભરમાં મોટાભાગના યુવાનો પોતાની દેશની ધરતી છોડીને સુખ-સુવિધાઓને ધ્યાનમાં રાખીને અન્ય સ્થળોએ જઇ રહ્યા છે, જેના કારણે રાષ્ટ્ર નિર્માણમાં મુશ્કેલીઓ આવી રહી છે.
- યુવા એ કોઈપણ રાષ્ટ્રની શક્તિ છે અને ખાસ કરીને ભારત જેવા મહાન રાષ્ટ્રની શક્તિ યુવાનોમાં રહેલી છે. આવી સ્થિતિમાં, જો મોટી સંખ્યામાં યુવાનોનું સ્થળાંતર થાય છે, તો તે માત્ર રાષ્ટ્રની બિનકાર્યક્ષમતા દર્શાવે છે, જે તેના યુવાનોને પૂરતા સંસાધનો આપી શકતું નથી, તેમજ તે દેશના વિકાસના મજબૂત પાયાને પણ નષ્ટ કરે છે.

વિશ્વ હાથી દિવસ (World Elephant Day)

- વિશ્વ હાથી દિવસ દર વર્ષે 12 ઓગસ્ટે સમગ્ર વિશ્વમાં ઉજવાય છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- હાથી કદ અને વજનની દ્રષ્ટિએ પૃથ્વી પર જોવા મળતા સૌથી વિશાળકાય પ્રાણી છે.
- હાથી દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય હેતુ સમગ્ર વિશ્વમાં હાથીઓના રક્ષણ, સંરક્ષણ અને જતનને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- એલિફેન્ટની ઇન્ટ્રોડક્શન ફાઉન્ડેશન દ્વારા વર્ષ 2011માં તેની પહેલ કરાઇ હતી પરંતુ તેની સત્તાવાર રીતે 12 ઓગસ્ટ, 2012 ના રોજ ઉજવણી કરવાની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
- ભારતીય વન્યજીવ સંરક્ષણ અધિનિયમ, 1972માં હાથીઓને સર્વોચ્ચ દરજ્જો આપવામાં આવ્યો છે. ભારતમાં હાથીઓની છેલ્લી વસ્તી ગણતરી 2017માં કરવામાં આવી હતી. તે સમયે ભારતમાં હાથીઓની કુલ સંખ્યા 30 હજાર હતી, પરંતુ જેમ જેમ વર્ષો આગળ વધતા ગયા તેમ તેમ આ સંખ્યા ઘટતી ગઈ.

જાણીતા પરમાણુ ભૌતિકશાસ્ત્રી વિકાસ સિંહાનું નિધન

- તાજેતરમાં જાણીતા પરમાણુ ભૌતિકશાસ્ત્રી વિકાસ સિન્હાનું 78 વર્ષની વયે નિધન થયું છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- 2001 માં પદ્મશ્રી અને 2010 માં પદ્મ ભૂષણ પ્રાપ્તકર્તા, તેઓ સાહા ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ ન્યુક્લિયર ફિઝિક્સ અને વેરિયેબલ એનર્જી સાયક્લોટ્રોન સેન્ટરના ભૂતપૂર્વ ડિરેક્ટર હતા.
- સિન્હા ન્યુક્લિયર ફિઝિક્સ, હાઈ એનર્જી ફિઝિક્સ, ક્વાર્ક ગ્લુઓન પ્લાઝ્મા અને પ્રારંભિક બ્રહ્માંડ વિજ્ઞાનમાં વિશેષતા ધરાવતા હતા. તેમણે જીનીવામાં યુરોપિયન ઓર્ગેનાઇઝેશન ફોર ન્યુક્લિયર રિસર્ચમાં પ્રયોગોમાં ભાગ લેવા માટે પ્રથમ વખત ભારતીય ટીમનું નેતૃત્વ કર્યું હતું.

- સિન્હા લગભગ 12 વર્ષ ઈંગ્લેન્ડમાં રહ્યા હતા અને ભારત પાછા આવ્યા બાદ તેઓ 1976માં ભાભા એટોમિક રિસર્ચ સેન્ટરમાં જોડાયા હતા.
- 1987માં તેઓ વેરિયેબલ એનર્જી સાયક્લોટ્રોન સેન્ટરના ડિરેક્ટર તરીકે નિયુક્ત થયા હતા. તેમણે 2009 સુધી સાહા ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ ન્યુક્લિયર ફિઝિક્સના ડિરેક્ટર તરીકે સમવર્તી ચાર્જ સંભાળ્યો હતો.

વિભાજન વિભીષિકા સ્મૃતિ દિવસ

- 14 ઓગસ્ટને 'વિભાજન વિભીષિકા સ્મૃતિ દિવસ' તરીકે મનાવવામાં આવે છે. ભારતના ભાગલા પડ્યા અને બે નવા દેશો અસ્તિત્વમાં આવ્યા ત્યારે ભારતીઓએ કરેલા સંઘર્ષ અને બલિદાનને યાદ કરવા માટે આ વિભાજન વિભીષિકા સ્મૃતિ દિવસ મનાવવામાં આવે છે.
- 2021માં વડાપ્રધાન મોદીએ આ દિવસ મનાવવાની ઘોષણા કરી હતી.

ભારતનો સ્વતંત્રતા દિવસ (india independence day)

- આજે ભારતના 77મો સ્વતંત્રતા દિવસ છે. ભારતે 15 ઓગસ્ટ, 1947ના રોજ બ્રિટિશ અંગ્રેજોની લગભગ 150 વર્ષની ગુલામીમાંથી આઝાદી મેળવી હતી.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- જો કે આ આઝાદીની ભારતે અખંડ હિન્દુસ્તાનના ભાગલા રૂપે બહુ મોટી કિંમત ચૂકવી હતી. અંગ્રેજોએ અખંડ હિન્દુસ્તાનના બે ભાગલા પાડ્યા અને પાકિસ્તાન દેશ અસ્તિત્વમાં આવ્યો હતો.
- આજે ભારત તેનો 77મો સ્વતંત્રતા દિવસ ઉજવી રહ્યો છે. સ્વતંત્રતા દિવસ આઝાદીની લડાઇમાં શહીદ થનાર મહાન ક્રાંતિકારીઓ અને નેતાઓને શ્રદ્ધાંજલિ આપવાનો તેમજ આ મહામૂલી આઝાદીનું જતન અને રક્ષણ કરવાનો દિવસ છે. આ રાષ્ટ્રીય તહેવાર ભારતના ગૌરવનું પ્રતિક છે. દર વર્ષે 15 ઓગસ્ટે સરકારી ઈમારતો પર ત્રિરંગો ધ્વજ ફરકાવવામાં આવે છે અને રોશની કરવામાં આવે છે. ભારતના વડાપ્રધાન સવારે 7 વાગે લાલ કિલ્લા પર ધ્વજ ફરકાવે છે અને દેશને સંબોધન કરે છે.
- આ વર્ષની ઉજવણીની થીમ "રાષ્ટ્ર પ્રથમ, હંમેશા પ્રથમ" છે.

સ્વાતંત્ર્ય પર્વની રાજ્યકક્ષાની ઉજવણી

- સ્વાતંત્ર્ય પર્વની રાજ્યકક્ષાની ઉજવણી વલસાડમાં કરવામાં આવી હતી.
- વલસાડ તાલુકાના ધમડાચી ગામે APMC માર્કેટના મેદાન પર મુખ્યમંત્રી ભુપેન્દ્ર પટેલે ત્રિરંગો લેહરાવી સલામી આપી હતી, અને રાજ્યવાસીઓને સ્વાતંત્ર્ય પર્વની શુભેચ્છાઓ પાઠવતાં આદીવાસી પટ્ટા ડાંગ જિલ્લાના 279 ગામોમાં જમીન આધારિત પાણી પૂરવઠા માટેની 866 કરોડ રૂપિયાની યોજનાની જાહેરાત કરી હતી.
- ડાંગ જિલ્લાને આ યોજનાથી રોજનું 37 MLD પાણી આપવા 866 કરોડ રૂપિયાની પાણી પૂરવઠા યોજનાને મંજૂરી આપાઇ છે.

મોહિતકુમાર

- ભારતીય કુશ્તીબાજ મોહિતકુમારે વીસ વર્ષની ઓછી વયજૂથની વિશ્વ ચેમ્પિયનશીપમાં ખિતાબ જીતી ઇતિહાસ રચ્યો છે.
- જોર્ડનના અમાન શહેરમાં યોજાયેલી આ સ્પર્ધામાં મોહિતે પુરૂષોની 61 કિલો ફ્રી સ્ટાઇલ શ્રેણીમાં રશિયાના ખેલાડીને 9-8 થી હરાવી સ્પર્ધા જીતી લીધી છે.
- આ સાથે જૂનિયર વિશ્વ ચેમ્પિયનશીપ જીતનાર તે ચોથો ભારતીય બન્યો છે.
- આ સાથે જયદીપે 74 કિલો વજનવર્ગમાં કાંસ્ય ચંદ્રક જીત્યો છે. 79 કિલો વજન વર્ગમાં સાગર જાલને રજત તો 97 કિલો વજનવર્ગમાં દીપક ચહલે કાંસ્ય ચંદ્રકો જીત્યા છે. ભારતીય પુરૂષ ફ્રી સ્ટાઇલ ટીમે અત્યાર સુધીમાં કુલ પાંચ ચંદ્રકો જીત્યા છે. મહિલાઓની સ્પર્ધામાં પ્રિયા 76 કિલો વજનવર્ગની ફાયનલમાં પહોંચી છે. ફાયનલમાં તેનો મુકાબલો જર્મનીની ખેલાડી સાથે થશે.

પ્રિયા મલિક

- ભારતની પ્રિયા મલિકે વિશ્વ કુસ્તી સ્પર્ધામાં સુવર્ણ ચંદ્રક જીત્યો છે.
- 22 વર્ષીય પ્રિયાએ 76 કિલો વજનવર્ગની ફ્રી સ્ટાઇલ કુશ્તીમાં જર્મનીની લૌશ કિહેનને 5-0થી હરાવી છે.
- આ ખિતાબ જીતનારને બીજી ભારતીય મહિલા બની છે.
- અગાઉ 2022માં અંતિમ પંઘાળે આ ખિતાબ જીત્યો હતો.

વિશ્વ ફોટોગ્રાફી દિવસ (World Photography Day)

- વિશ્વ ફોટોગ્રાફી દિવસ (World Photography Day) દર વર્ષે 19 ઓગસ્ટે રોજ ઉજવાય છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- કુદરતે દુનિયાના દરેક જીવને એક એવો કેમેરા આપ્યો છે જેના વડે દુનિયાની દરેક વસ્તુની તસવીર પોતાના મનમાં કેદ કરી શકાય. એ કેમેરા તેની 'આંખ' છે. આ દ્રષ્ટિકોણથી જોવામાં આવે તો દરેક જીવ ફોટોગ્રાફર છે.
- વૈજ્ઞાનિક પ્રગતિની સાથે સાથે માણસે પોતાના સાધનો વધારવાનું શરૂ કર્યું અને અનેક શોધોની સાથે કૃત્રિમ લેન્સની પણ શોધ થઈ. સમયસર આગળ વધીને, તેણે આ લેન્સમાંથી મેળવેલી છબીને કાયમ માટે સાચવવાનો પ્રયાસ કર્યો. આ પ્રયાસની સફળતાનો દિવસ હવે "વિશ્વ ફોટોગ્રાફી દિવસ" તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.
- સૌ પ્રથમ વર્ષ 1839માં ફ્રેન્ચ વૈજ્ઞાનિકો લુઇસ જેક્સ અને મેન્ડે ડેગ્યુરેએ ફોટો તત્વની શોધ કરવાનો દાવો કર્યો હતો.
- બ્રિટિશ વૈજ્ઞાનિક વિલિયમ હેનરી ફોક્સટેલ બોટે નેગેટિવ-પોઝિટિવ પ્રક્રિયાની શોધ કરી હતી.
- 1834માં ટેલ બોટે લાઇટ સેન્સેટિવ પેપરની શોધ કરી, જેણે દોરેલા ચિત્રને કાયમી સ્વરૂપમાં રાખવાનું શક્ય બનાવ્યું.
- ફ્રેન્ચ વૈજ્ઞાનિક આર્ગોએ 7 જાન્યુઆરી, 1839ના રોજ ફ્રેન્ચ એકેડેમી ઓફ સાયન્સ માટે એક અહેવાલ તૈયાર કર્યો.
- ફ્રાન્સની સરકારે આ પ્રોસેસ રિપોર્ટ ખરીદો અને 19 ઓગસ્ટ, 1939ના રોજ તેને સામાન્ય જનતા માટે મફત જાહેર કર્યો.
- આથી જ 19 ઓગસ્ટના રોજ વર્લ્ડ ફોટોગ્રાફી ડે ઉજવવામાં આવે છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- ફોટોગ્રાફી દ્વારા કોઈ પણ વ્યક્તિ પોતાના ઘર, પરિવાર, સંબંધીઓ અને અવિસ્મરણીય પળોને તસવીરો લઈને બચાવી શકે છે.

વિશ્વ માનવતા દિવસ (World Humanitarian Day)

♦ વિશ્વ માનવતાવાદી દિવસ (World Humanitarian Day) દર વર્ષે 19 ઓગસ્ટે ઉજવાય છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- આ દિવસે એવા લોકોને યાદ કરવામાં આવે છે જેમણે માનવતાવાદી કારણોસર અન્ય લોકોને મદદ કરવા માટે તેમના જીવનનું બલિદાન આપ્યું હતું.
- આ દિવસને વિશ્વભરમાં માનવતાવાદી કાર્યને પ્રોત્સાહિત કરવાની તક તરીકે પણ જોવામાં આવે છે.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્રના બગદાદના મુખ્ય મથક પર બોમ્બ ધડાકામાં વિએરા ડી મેલો અને તેના 21 સાથી માનવતા ચિકિત્સકોના મૃત્યુને શ્રદ્ધાંજલી આપવા હેતુ સંયુક્ત રાષ્ટ્રની મહાસભા દ્વારા 19 ઓગસ્ટને વિશ્વ માનવતાવાદી દિવસ તરીકે જાહેર કર્યો છે.
- વિશ્વ માનવતાવાદી દિવસ 2023ની થીમ, "નો મેટર વોટ," છે.

વિશ્વ ઉદ્યોગસાહસિક દિવસ (World Entrepreneurs Day)

♦ વિશ્વ ઉધોગસાહસિક દિવસ (World Entrepreneurs Day) દર વર્ષે 21 ઓગસ્ટના રોજ ઉજવાય છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- વિશ્વ ઉધોગસાહસિકતા દિવસની ઉજવણીનો દિવસ ઔધોગિક ક્ષેત્રમાં કામકાર કરતા લોકોને સમ્માનિ કરવાનો છે.
- આ દિવસ એવા લોકો પ્રત્યે માન-સમ્માન દર્શાવવાનો છે કે જેમણે સફળતા હાંસલ કરી છે.
- ઉધોગસાહસિકો પોતાની માટે આવક સર્જન હેતુ ઉધોગો સ્થાપવાની સાથે દેશના આર્થિક વિકાસ અને રોજગારી સર્જનમાં પણ મોટું યોગદાન આપે છે.
- ભારતમાં ઘણા બધા ઉધોગસાહસિકો છે જેઓ સમાજીક અને રાષ્ટ્રના વિકાસમાં મોટી ભૂમિકા ભજવી રહ્યા છે.
- ડિજિટલ ટેકનોલોજીની ક્રાંતિથી મોટી સંખ્યામાં યુવા ઉધોગસાહસિકો ઉભરી રહ્યા છે.

વર્લ્ડ પ્લાન્ટ મિલ્ક ડે (World Plant Milk Day)

♦ વર્લ્ડ પ્લાન્ટ મિલ્ક ડે 22 ઓગસ્ટે ઉજવાય છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- પ્લાન્ટ મિલ્ક એ દૂધ – ભેંસના દૂધનો એક ઉત્તમ અને ટકાઉ સ્ત્રોત સાબિત થઇ શકે છે.
- અનાજ કે છોડમાંથી બનાવવામાં આવતું દૂધ એક ટકાઉ અને હાથવગુ વિકલ્પ બની શકે છે.
- પ્લાન્ટ મિલ્ક સુરક્ષિત રીતે તમારા શરીરને મુખ્ય પોષક તત્વો અને ખનિજ તત્વો પૂરા પાડે છે.
- વર્લ્ડ પ્લાન્ટ મિલ્ક ડે આપણને પ્લાન્ટ મિલ્કના ફાયદાઓ યાદ કરાવે છે.
- પ્રાણીઓ પર થતા અત્યાચાર અને ક્રૂરતા બંધ કરવા તેમજ ગ્લોબલ વોર્મિંગને ઘટાડવામાં પ્લાન્ટ મિલ્ક મદદ કરી શકે છે.
- પ્લાન્ડ બેઝ્ડ મિલ્ક એ લેક્ટોઝ-મુક્ત છે અને ગાયના દૂધનું શ્રેષ્ઠ વિકલ્પ છે.
- પ્લાન્ટ બેઝ્ડ મિલ્ક ડે ઉજવવાની શરૂઆત વર્ષ 2017માં થઇ હતી.
- આ દિવસ 2018માં PBN અને ProVeg વચ્ચેનો એક સહયોગી પ્રયાસ હતો, આ ઝુંબેશ વિશ્વભરના લાખો લોકોને ડેરી દૂધમાંથી પ્લાન્ટ બેઝ્ડ મિલ્ક તરફ ફંટાવવા પ્રોત્સાહિત કરે છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય ગુલામ વેપાર અને નાબૂદી દિવસ

♦ આંતરરાષ્ટ્રીય ગુલામ વેપાર અને નાબૂદી દિવસ એ યુનેસ્કો દ્વારા એટલાન્ટિક પારના ગુલામના વેપાર અને તેના અંતની યાદગીરી રૂપે દર વર્ષે 23 ઓગસ્ટના રોજ મનાવવામાં આવે છે.

- આજના દિવસની તારીખ સંસ્થાના સામાન્ય સંમેલન દ્વારા તેના 29મા અધિવેશનમાં ઠરાવ 29C/40ના સ્વીકાર દ્વારા પસંદ કરવામાં આવી હતી.
- આ તારીખ એટલા માટે મહત્વની છે કે, 22 ઓગસ્ટથી 23 ઓગસ્ટ, 1971ની રાત્રિ દરમિયાન, સેન્ટ ડોમિન્ગ્યુ (જે હવે હૈતી તરીકે ઓળખાય છે) ટાપુ પર એક બળવો શરૂ થયો હતો જેણે એવી ઘટનાઓને જન્મ આપ્યો હતો જે ટ્રાન્સએટલાન્ટિક ગુલામોના વેપારને નાબૂદ કરવામાં એક મુખ્ય પરિબળ હતું.

NGT અધ્યક્ષ

♦ તાજેતરમાં પૂર્વ અધ્યક્ષ જસ્ટિસ એ.કે.ગોયલની નિવૃત્તિ બાદ જસ્ટિસ પ્રકાશ શ્રીવાસ્તવની નેશનલ ગ્રીન ટ્રિબ્યુનલ (NGT)ના અધ્યક્ષ તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી છે.

- જસ્ટિસ શ્રીવાસ્તવે 2 ફેબ્રુઆરી, 1987ના રોજ એડવોકેટ તરીકે નોંધણી કરી. તેમણે નવી દિલ્હી ખાતે ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતમાં કર, નાગરિક અને બંધારણીય બાજુઓ પર પ્રેક્ટિસ કરી. બાદમાં તેમને 18 જાન્યુઆરી, 2008ના રોજ મધ્યપ્રદેશની હાઈકોર્ટના જજ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા અને 15 જાન્યુઆરી, 2010ના રોજ તેઓ કાયમી જજ બન્યા હતા.

રાષ્ટ્રીય નેત્રદાન સપ્તાહ (National Eye Donation Week 2023)

♦ રાષ્ટ્રીય નેત્રદાન સપ્તાહ (National eye donation week 2023) 25 ઓગસ્ટથી 2 સપ્ટેમ્બર 2023 સુધી ઉજવાય છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- લોકોને નેત્રદાન માટે પ્રોત્સાહિત કરવા અને આંખના પ્રત્યારોપણ અથવા નેત્રદાન સંબંધિત વિવિધ ગેરસમજોને દૂર કરવાના ઉદ્દેશ્ય દર વર્ષે આ સમયગાળા દરમિયાન રાષ્ટ્રીય નેત્રદાન સપ્તાહની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- નેત્રદાન એટલે મૃત્યુ પછી કોઈ વ્યક્તિને ચક્ષુદાન કરવું. નેત્રદાન એક પ્રકારનું દાન છે, જે મૃત્યુ પછી અન્ય અંધ વ્યક્તિને જોવામાં મદદ કરે છે.
- જેવું કે લોકો માને છે કે તે આંખોનું ટ્રાન્સપ્લાન્ટ છે, પરંતુ તેમ થતું નથી. આ કોર્નિયાનું દાન છે.

- વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઇઝેશનના આંકડા અનુસાર ભારતમાં લગભગ 1.5 કરોડ લોકો દ્રષ્ટિહીન છે. જ્યારે 1.5 કરોડથી વધારે લોકો આંખ સંબંધિત કોઇને કોઇ બીમારીથી પીડિત છે.
- આથી જો સ્વસ્થ વ્યક્તિની આંખોનું દાન કોઇ અંધ કે દ્રષ્ટિબાધિત વ્યક્તિને કરવામાં આવે તો તેના જીવનમાં ફરી અજવાળું થશે.

મહિલા સમાનતા દિવસ (Womens Equality Day)

- મહિલા સમાનતા દિવસ (Women's Equality Day) દર વર્ષે 26 ઓગસ્ટના રોજ ઉજવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- ન્યુઝિલેન્ડ વિશ્વનો પહેલો દેશ છે, જેણે 1893માં મહિલા સમાનતાની રજૂઆત કરી હતી.
- ભારતમાં આઝાદી બાદથી મહિલાઓને મત આપવાનો અધિકાર છે. પરંતુ પંચાયતો અને મ્યુનિસિપલ સંસ્થાઓમાં ચૂંટણી લડવાનો કાનૂની અધિકાર 73મા બંધારણીય સુધારા દ્વારા સ્વર્ગસ્થ વડાપ્રધાન રાજીવ ગાંધીના પ્રયાસોથી પ્રાપ્ત થયો હતો, જેના પરિણામે આજે પંચાયતોમાં મહિલાઓની 50 ટકાથી વધુ ભાગીદારી છે.
- મહિલાઓ માટે સમાનતાના દરજ્જા માટે સતત લડત આપનાર મહિલા વકીલ બેલા અબઝુગના પ્રયાસોથી 26 ઓગસ્ટ 1971થી 'મહિલા સમાનતા દિવસ' તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.
- મહિલા સમાનતા દિવસ 2023ની થીમ "એમ્બ્રેસ ઇક્વિટી" છે.

સી.આર. રાવ

- તાજેતરમાં પ્રખ્યાત આંકડાશાસ્ત્રી કાલ્યમપુડી રાધાકૃષ્ણન રાવ, જેઓ સી.આર. રાવ તરીકે પણ ઓળખાય છે, 102 વર્ષની વયે અવસાન પામ્યા છે.
- તેઓ વિશ્વના સૌથી પ્રખ્યાત આંકડાશાસ્ત્રીઓમાંના એક હતા અને તેમની કારકિર્દીનો નોંધપાત્ર ભાગ ભારતમાં વિતાવ્યો હતો.
- ક્રેમર-રાવ અસમાનતા અને રાવ-બ્લેકવેલાઈઝેશન જેવા પાયાના મૂળભૂત આંકડાકીય ખ્યાલોમાં રાવની ભૂમિકા હતી, જે આંકડાશાસ્ત્ર અને અર્થશાસ્ત્રમાં વ્યાપકપણે શીખવવામાં આવે છે.
- તેમણે ભારતમાં આંકડાકીય શિક્ષણ અને સંશોધનના વિકાસમાં , વિવિધ સરકારી સમિતિઓમાં સેવા આપવા અને ક્ષેત્રના વિકાસમાં યોગદાન આપવામાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવી હતી. તેમને ભારતના પદ્મ ભૂષણ અને પદ્મ વિભૂષણ સહિત અસંખ્ય પુરસ્કારો મળ્યા હતા.
- તેમણે વસ્તી નિયંત્રણ માટે આંકડાશાસ્ત્ર અને વસ્તી વિષયક અને સંચાર સમિતિના અધ્યક્ષ તરીકે સેવા આપી હતી.
- તેમનું પુસ્તક "સ્ટેટિસ્ટિક્સ એન્ડ ટ્રુથ: પુટિંગ ચાન્સ ટુ વર્ક" ખૂબજ લોકપ્રીય છે.

રાષ્ટ્રીય રમતગમત દિવસ (National Sports Day)

- ભારતમાં રાષ્ટ્રીય રમતગમતનો દિવસ દર વર્ષે 29 ઓગસ્ટના રોજ ઉજવાય છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- શ્રી મેજર ધ્યાનચંદનો જન્મ 29 ઓગસ્ટ, 1905ના રોજ અલાહાબાદ (પ્રયાગરાજ) ખાતે થયો હતો.
- ભારતમાં 'હોકીના જાદુગર' શ્રી મેજર ધ્યાનચંદની યાદમાં તેમનો જન્મ દિન ભારતમાં રાષ્ટ્રીય રમત દિન તરીકે ઉજવાય છે.
- તેઓ 'The Wizard of Hockey' તથા 'The Magician of Hockey'ના ઉપનામથી પ્રસિદ્ધ હતા.
- તેમણે 1928, 1934 અને 1936માં ભારતને ઓલિમ્પિકમાં કુલ ત્રણ ગોલ્ડ મેડલ અપાવ્યા હતા.
- – 1926 થી 1948 સુધીની તેમની કારકિર્દીમાં તેમણે હોકીમાં 400 ગોલ કર્યા હતા.
- **નોંધ:** 29 ઓગસ્ટના દિવસે 'રાષ્ટ્રીય રમત દિવસ' ઉપરાંત 'પરમાણુ પરીક્ષણ વિરુદ્ધ આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ'ની પણ ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

વિશ્વ સંસ્કૃત દિવસ (World Sanskrit Day)

- વિશ્વ સંસ્કૃત દિવસ દુનિયાભરમાં સંસ્કૃત ભાષાના પ્રચાર- પ્રસાર માટે ઉજવાય છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- વિશ્વ સંસ્કૃત દિવસ હિન્દુ કેલેન્ડર અનુસાર શ્રાવણ માસની પુનમ તિથિના રોજ ઉજવાય છે. આ વખતે આ તિથિ 31 ઓગસ્ટના રોજ છે.
- તેને સંસ્કૃતમાં 'વિશ્વસંસ્કૃત દિનમ' પણ કહેવામાં આવે છે.
- આ દિવસની ઉજવણી વર્ષ 1969માં શરૂ થઇ હતી.
- વિશ્વ સંસ્કૃત દિવસ 2023 આ વર્ષે 31 ઓગસ્ટે ઉજવવામાં આવી રહ્યો છે.
- વૈજ્ઞાનિક રીતે, સંસ્કૃત ભાષા એ ઈન્ડો-યુરોપિયન કુળની ભાષા છે.
- યુરોપિયન ભાષાઓ જેવી કે ગ્રીક, લેટિન, અંગ્રેજી, રશિયન, ફ્રેન્ચ, સ્પેનિશ વગેરેને પણ આ કુળની ભાષાઓ કહેવામાં આવે છે.
- આ જ કારણ છે કે સમાન ધ્વનિ અને અર્થ ધરાવતા ઘણા શબ્દો આ ભાષાઓમાં જોવા મળે છે.
- ભારતમાં 5000 વર્ષ સુધી સંસ્કૃત ભાષા બોલાતી હતી.
- ત્યારબાદના 1500 વર્ષમાં (ઇ.સ. 1000 સુધી) પાલી, પ્રાકૃત અને અપભ્રંશ ભાષાઓનો યુગ હતો.
- ઇ.સ. 1000થી આજ સુધી વિવિધ આધુનિક ઈન્ડો-આર્યન ભાષાઓ વિવિધ અપભ્રંશમાંથી વિકસિત થઇ છે.

રાષ્ટ્રીય પોષણ સપ્તાહ (National Nutrition Day)

- રાષ્ટ્રીય પોષણ દિવસ (સપ્તાહ) દર વર્ષે 1લી સપ્ટેમ્બરથી 7મી સપ્ટેમ્બર સુધી મનાવવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- સારા સ્વાસ્થ્ય અને સુખાકારી વિશે લોકોમાં જાગૃતિ લાવવા માટે રાષ્ટ્રીય પોષણ સપ્તાહની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- આરોગ્ય અને સુખાકારી માટે પોષણ સૌથી મહત્વપૂર્ણ બાબત છે.
- પોષણયુક્ત આહાર તમને કામગીરી કરવા માટે શક્તિ અને ઊર્જા આપે છે અને તમને ફિટ અને સારું અનુભવવામાં પણ મદદ કરે છે.

- વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થા (WHO) મુજબ, "પોષણ" એ શરીરની જરૂરિયાત મુજબ ખોરાક લેવાનો સંદર્ભ છે.
- વર્તમાન અને આવનારી પેઢીઓ માટે પોષણ એ જીવન, આરોગ્ય અને વિકાસનો મુખ્ય મુદો છે.

જૂથ નિરપેક્ષ દિવસ (Non Aligned day)

- જૂથ નિરપેક્ષ દિવસ દર વર્ષે 1 સપ્ટેમ્બરના રોજ ઉજવાય છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- જૂથ નિરપેક્ષ આંદોલન રાષ્ટ્રોની એકતાની એક આંતરાષ્ટ્રીય સંસ્થા છે.
- જૂથ નિરપેક્ષ દ્વારા ખાતરી કરાય છે કે, વિશ્વના કોઇ પણ શક્તિશાળી દળની સાથે કે વિરોધમાં રહેશે નહીં.
- જૂથ નિરપેક્ષની સ્થાપના વર્ષ 1961માં કરાઇ હતી.
- બિન-જોડાણવાદી આંદોલનનું પ્રથમ સંમેલન વર્ષ 1961માં બેલગ્રેડ (યુગોસ્લાવિયા)માં યોજાયું હતું, આ સંમેલનમાં વિશ્વના 25 દેશોએ ભાગ લીધો હતો.
- હાલમાં વિશ્વના 120 દેશો આ જૂથના સક્રિય સભ્ય છે.
- ભારતના પ્રથમ વડાપ્રધાન પંડિત જવાહરલાલ નેહરુને આ જૂથ નિરપેક્ષ ચળવળના પિતા અને તેના સ્થાપક માનવામાં આવે છે.
- હવાલા ઘોષણા- 1971 અનુસાર આ સંગઠનનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય જૂન નિરપેક્ષ રાષ્ટ્રોની સ્વતંત્રતા, સાર્વભૌમત્વ, ક્ષેત્રીય એકતા અને સુરક્ષાને તેમના સામ્રાજ્યવાદ, કોલોનિયલિઝ્મ, જાતિવાદ, રંગભેદ તેમજ વિદેશી આક્રમણ, સૈન્ય અધિકરણ, હસ્તક્ષેપ વગેરે બાબતો વિરુદ્ધ તેમના યુદ્ધ દરમિયાન ખાતરી કરવાની છે.
- તેમજ કોઇ પણ પાવર બ્લોક (Power Block)ના પક્ષમાં કે વિરોધમાં રહેવાના બદલે નિષ્પક્ષ રહેવાનો છે.

વિશ્વ નારિયેળ દિવસ (World Coconut Day)

- વિશ્વ નારિયેળ દિવસ (World Coconut Day) દર વર્ષે 2 સપ્ટેમ્બરના રોજ ઉજવાય છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- કોકોનટ ડે નિમિત્તે નાળિયેરમાંથી બનેલી વિવિધ ચીવસ્તુઓનું પ્રદર્શન યોજાય છે.
- નારિયેળ એક એવું ફળ છે, જેનો દરેક ભાગ આપણે અલગ-અલગ રીતે ઉપયોગ કરીએ છીએ.
- નારિયેળ દિવસ નારિયેળનું મહત્વ દર્શાવે છે. આ એક સાથે બેસીને શોધવાનો દિવસ છે કે આપણે તેનો વધુ ઉપયોગ કેવી રીતે કરી શકીએ.
- આજકાલ આપણો દેશ પોલીથીનની સમસ્યાનો સામનો કરી રહ્યો છે, જે સડતું નથી અને પ્રદુષણન ફેલાવે છે.
- પોલિથીનનો ઉપયોગ બંધ કરીને આપણે નારિયેળની છાલ એટલે કે કોયરમાંથી બનેલી થેલી-બેગનો ઉપયોગ કરી શકીએ છીએ. નારિયેળ આપણા માટે દરેક રીતે ઉપયોગી છે.

ભારતીય રેલવે બોર્ડના અધ્યક્ષ: જયા વર્મા સિંહા

- જયા વર્મા સિન્હા રેલ્વે બોર્ડ (રેલ્વે બોર્ડના 118 વર્ષના ઈતિહાસમાં) નું નેતૃત્વ કરનાર પ્રથમ મહિલા બન્યા છે, રેલ્વે બોર્ડ ભારતના રેલ્વે મંત્રાલય માટે નિર્ણય લેતી ટોચની સંસ્થા છે.

ભારતીય રેલ્વે વિશે

- રેલ્વે મંત્રાલય (સ્થાપના: 1905; મુખ્ય મથક: રેલ ભવન, નવી દિલ્હી) ભારતીય રેલ્વે માટે વૈધાનિક સત્તા તરીકે કાર્ય કરે છે, જે રેલ પરિવહનમાં એકાધિકાર છે. રેલ્વે બોર્ડના ચેરમેન અને CEO આ સંસ્થાનું નેતૃત્વ કરે છે.
- **ભારતીય રેલ્વે બોર્ડ વિશે:**
- 1901માં, રેલ્વેના વહીવટ અને કાર્યને લગતી સર થોમસ રોબર્ટસન સમિતિની ભલામણો પર, રેલ્વે બોર્ડના પ્રારંભિક સંસ્કરણની રચના કરવામાં આવી હતી. તેમાં શરૂઆતમાં ત્રણ સભ્યો હતા.
- 1921માં, રેલ્વે બોર્ડનું પુનઃગઠન કરવામાં આવ્યું હતું અને ટેકનિકલ નિર્ણયો લેવા અને નીતિ વિષયક બાબતો પર સરકારને સલાહ આપવા માટે રેલ્વેના મુખ્ય કમિશનરની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.
- ડિસેમ્બર 2019માં કેન્દ્રીય કેબિનેટે બોર્ડનું કદ આઠથી ઘટાડીને પાંચ કરવાનો નિર્ણય લીધો હતો. તેણે તેના અલગ-અલગ કેડરને એક જ રેલવે મેનેજમેન્ટ સર્વિસમાં મર્જ કરવાનો પણ નિર્ણય કર્યો. પુનઃરચિત રેલ્વે બોર્ડમાં CEO તરીકે કામ કરતા ચેરમેન અને ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર, ઓપરેશન્સ, રોલિંગ સ્ટોક અને ફાઇનાન્સની દેખરેખ કરતા ચાર સભ્યોનો સમાવેશ થશે.

રાષ્ટ્રીય શિક્ષક દિન

- સમગ્ર ભારતમાં દર વર્ષે 5 સપ્ટેમ્બરના રોજ 'રાષ્ટ્રીય શિક્ષક દિન'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- ભારતમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષક દિવસની ઉજવણીનો પ્રારંભ વર્ષ 1962થી થયો હતો.
- ભારતના પ્રસિદ્ધ પ્રોફેસર, શિક્ષણશાસ્ત્રી, તત્વ ચિંતક અને રાજપુરુષ ડો. સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણનની યાદમાં તેમનો જન્મદિન 5 સપ્ટેમ્બર ભારતમાં 'શિક્ષક દિન' તરીકે ઉજવાય છે.
- ડો. સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણન ભારતના પ્રથમ ઉપરાષ્ટ્રપતિ અને દ્વિતીય રાષ્ટ્રપતિ હતા.
- 5 સપ્ટેમ્બર, 1888ના રોજ તમિલનાડુના તિરુત્તાની ખાતે તેમનો જન્મ થયો હતો.
- તેમને વર્ષ 1954માં ભારત રત્નથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા હતા.
- **નોંધ:** 'વિશ્વ શિક્ષક દિન' અથવા 'આંતરરાષ્ટ્રીય શિક્ષક દિન' 5 ઓક્ટોબરના રોજ ઉજવાય છે. જ્યારે ભારતમાં 'રાષ્ટ્રીય શિક્ષક દિન' 5 સપ્ટેમ્બરના રોજ ઉજવાય છે.

રાષ્ટ્રીય વન શહીદ દિવસ (National Forest Martyrs Day)

- રાષ્ટ્રીય વન શહીદ દિવસ (National Forest Martyrs Day) ભારતમાં દર વર્ષે 11 સપ્ટેમ્બરના રોજ ઉજવાય છે.
- આ દિવસ દેશમાં ફરજ બજાવી રહેલા એવા કર્મચારીઓને સમ્માનિત કરવા માટે ઉજવાય છે જેણે ભારતમાં વન્ય જીવો, જંગલો અને જંગલોની રક્ષા માટે પોતાના પ્રાણની આહુતિ આપી છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- આ દિવસ વન રક્ષકો, કર્મચારીઓ અને વન અધિકારીઓના બલિદાનને યાદ તેમજ સમ્માનિત કરવા માટે ઉજવાય છે.

હિન્દી દિવસ

- ભારતમાં દર વર્ષે 14 સપ્ટેમ્બરના રોજ 'હિન્દી દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- ભારતમાં 14 સપ્ટેમ્બર, 1949ના રોજ 'બંધારણ સભા'એ સર્વાનુમતે એ નિર્ણય કર્યો હતો કે, હિન્દી જ ભારતની રાજભાષા હશે.
- આ નિર્ણયના મહત્વને પ્રસ્તુત કરવા માટે તથા દરેક ક્ષેત્રમાં હિન્દીનો વ્યાપ વધારવા માટે 14 સપ્ટેમ્બરના રોજ હિન્દી દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવી છે.
- આ માટે રાષ્ટ્રીય ભાષા પ્રચાર સમિતિ, વર્ધાની વિનંતિથી વર્ષ 1953થી સમગ્ર ભારતમાં 14 સપ્ટેમ્બર 'હિન્દી દિવસ' તરીકે ઉજવાય છે.
- **નોંધ:**
  (1) વર્ષ 1918માં યોજાયેલા હિન્દી સાહિત્ય સંમેલનમાં મહાત્મા ગાંધીજીએ હિન્દી ભાષાને ભારતની 'રાષ્ટ્રભાષા' બનાવવાનું જણાવ્યું હતું. તેમણે હિન્દીને 'જનમાનસ'ની ભાષા ગણાવી હતી.
  (2) ભારતીય બંધારણના ભાગ-17ના અનુચ્છેદ 343(1) અનુસાર સંઘની રાજભાષા 'હિન્દી' અને 'દેવનાગરી' હશે.

એન્જિનિયર દિવસ

- વિશ્વના વિવિધ દેશોમાં જુદા-જુદા દિવસે 'એન્જિનિયર દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- ભારતમાં 15 સપ્ટેમ્બરના રોજ 'એન્જિનિયર દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- ભારતના મહાન સિવિલ એન્જિનિયર શ્રી એમ. વિશ્વેશ્વરૈયાની યાદમાં તેમનો જન્મદિન 15 સપ્ટેમ્બર ભારતમાં દર વર્ષે 'એન્જિનિયર દિવસ' તરીકે ઉજવાય છે.
- શ્રી એમ. વિશ્વેશ્વરૈયાનું પૂરું નામ સર મોક્ષગુંડમ વિશ્વેશ્વરૈયા છે. તેઓ Sir M.V. તરીકે પણ પ્રસિદ્ધ હતા.
- તેમનો જન્મ 15 સપ્ટેમ્બર, 1860ના રોજ વર્તમાન કર્ણાટકના ચિક્કાબાલાપુર જિલ્લાના મુદ્દેનાહલ્લી ખાતે થયો હતો.
- તેઓ 1912 થી 1919 દરમિયાન મૈસૂર રાજ્યના દિવાન પણ રહ્યા હતા.
- તેમને વર્ષ 1955માં ભારતનો સર્વોચ્ચ નાગરિક પુરસ્કાર 'ભારત રત્ન' એનાયત થયો હતો.

આંતરરાષ્ટ્રીય લોકશાહી દિવસ

- સમગ્ર વિશ્વમાં લોકશાહી મૂલ્યોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે દર વર્ષે 15 સપ્ટેમ્બરના રોજ 'આંતરરાષ્ટ્રીય લોહશાહી દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્રની મહાસભા દ્વારા 8 નવેમ્બર, 2007ના રોજ આ દિવસની ઉજવણીની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.
- આ અંતર્ગત વર્ષ 2008માં આ દિવસની સૌપ્રથમ વખત ઉજવણી કરવામાં આવી હતી.
- નોંધનીય છે કે વસતીને દૃષ્ટિએ ભારત વિશ્વનો સૌથી મોટો લોકશાહી દેશ છે.
- અંગ્રેજીમાં લોહશાહી શબ્દને 'Democracy' કહેવામાં આવે છે, જે ગ્રીક મૂળ શબ્દ 'ડેમોસ' અને 'ક્રેસી' પરથી ઉતરી આવ્યો છે.
- ડેમોસનો અર્થ 'સામાન્ય લોકો' અને 'ક્રેસી'નો અર્થ 'શાસન' થાય છે, આમ લોકશાહીનો અર્થ લોકોનું શાસન થાય છે.

વિશ્વ ઓઝોન દિવસ

- ઓઝોનના પડના સંરક્ષણ માટે સમગ્ર વિશ્વમાં દર વર્ષે 16 સપ્ટેમ્બરના રોજ 'વિશ્વ ઓઝોન દિવસ'ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

મહત્વપૂર્ણ માહિતી

- પૃથ્વીના વાયુમંડળમાં આવેલું ઓઝોનનું પડ સૂર્ય પરથી આવતા હાનિકારક પારજાંબલિ કિરણોનું શોષણ કરીને પૃથ્વીની જીવ સૃષ્ટિનું રક્ષણ કરે છે.
- આધુનિક ટેક્નોલોજીના વર્તમાન યુગમાં મનુષ્યની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓને કારણે ઓઝોનના આ પડમાં ક્ષતિ થઈ છે.
- આથી, ઓઝોનના પડના સંરક્ષણ માટે 16 સપ્ટેમ્બર, 1987ના રોજ મોન્ટ્રીયલ પ્રોટોકલ પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.
- આથી, આ દિવસની યાદમાં સંયુક્ત રાષ્ટ્ર મહાસભા દ્વારા 19 ડિસેમ્બર, 2000ના રોજ 16 સપ્ટેમ્બરના દિવસે 'વિશ્વ ઓઝોન દિવસ'ની ઉજવણી કરવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.

કે.વી. વિશ્વનાથન, પ્રશાંત મિશ્રાતોએ સુપ્રીમ કોર્ટના જજ તરીકે શપથ લીધા

- તાજેતરમાં જસ્ટિસ પ્રશાંત કુમાર મિશ્રા અને વરિષ્ઠ એડવોકેટ કે.વી. વિશ્વનાથને સુપ્રીમ કોર્ટના જજ તરીકે શપથ લીધા.

કેવી વિશ્વનાથન વિશે

- કેવી વિશ્વનાથન એક વરિષ્ઠ વકીલ છે જેમણે 30 વર્ષથી સુપ્રીમ કોર્ટમાં પ્રેક્ટિસ કરી છે.
- તેઓ બંધારણીય કાયદો, ફોજદારી કાયદો અને વાણિજ્યિક કાયદા સહિતના વિવિધ કેસોમાં હાજર રહ્યા છે.
- તેઓ બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઈન્ડિયા અને સુપ્રીમ કોર્ટ બાર એસોસિએશનના સભ્ય પણ છે.

જસ્ટિસ પ્રશાંત કુમાર મિશ્રા વિશે

- જસ્ટિસ પ્રશાંત કુમાર મિશ્રા આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટના ચીફ જસ્ટિસ છે.
- તેમની 2013માં હાઈકોર્ટના ન્યાયાધીશ તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી અને 2021માં તેઓ તેના મુખ્ય ન્યાયાધીશ તરીકે ઉન્નત થયા હતા. તેમણે છત્તીસગઢ હાઈકોર્ટના ન્યાયાધીશ તરીકે પણ સેવા આપી છે.

અન્ય સંક્ષિપ્ત વર્તમાન પ્રવાહો

રાષ્ટ્રીય પંચાયત પુરસ્કાર સપ્તાહ

- તાજેતરમાં પંચાયતી રાજ મંત્રાલયે આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ (AKAM) 2.0ના ભાગ રૂપે 17મીથી 21મી એપ્રિલ, 2023 દરમિયાન રાષ્ટ્રીય પંચાયત પુરસ્કાર સપ્તાહની ઉજવણી કરી કરી હતી.
- આ પ્રસંગને સાર્થક રીતે ઉજવવા અને "સમગ્ર સમાજ" અને "સંપૂર્ણ સરકાર" અભિગમ અપનાવવાની AKAM 2.0 માર્ગદર્શિકાઓ સાથે સુસંગત થવા માટે, પંચાયતી રાજ મંત્રાલયે AKM 2.0ની પહોંચ વધારવા અને તમામ ભારતીયોના જીવનને હકારાત્મક અસર કરવા માટે "પંચાયત કે સંકલ્પોં કી સિદ્ધિ કા ઉત્સવ" થીમની આસપાસ કેન્દ્રિત થિમેટિક પરિષદોની એક શ્રેણી વિકસાવી છે.
- રાષ્ટ્રીય પંચાયત પુરસ્કાર સપ્તાહની શરૂઆત નવી દિલ્હીમાં "પંચાયતો-કમ-પુરસ્કાર સમારોહના પ્રોત્સાહકતા પર રાષ્ટ્રીય પરિષદ" દર્શાવતી પાંચ-દિવસીય ઇવેન્ટ સાથે થઈ હતી.

રાષ્ટ્રીય પંચાયત પુરસ્કારો – 2023 ની વિવિધ કેટેગરીઓ હેઠળની પંચાયતો એટલે કે,

(1) દીનદયાળ ઉપાધ્યાય પંચાયત સતત વિકાસ પુરસ્કાર (DDUPSVP) વ્યક્તિગત LSDG થીમ હેઠળ કામગીરી માટે,

(2) નાનાજી દેશમુખ સર્વોત્તમ પંચાયત સતવત વિકાસ પુરસ્કાર (NDSPSVP) તમામ 9 LSDG થીમ્સ અને ગ્રીન પહેલ સંબંધિત વિશેષ કેટેગરીઓ હેઠળ એકંદર કામગીરી માટે,

(3) ગ્રામ ઉર્જા સ્વરાજ વિશેષ પંચાયત પુરસ્કાર અને

(4) કાર્બન ન્યૂટ્રલ વિશેષ પંચાયત પુરસ્કાર અને સન્માનિત કરવામાં આવશે અને એવોર્ડની રકમ આ પ્રસંગે એવોર્ડ વિજેતા પંચાયતોને ડિજિટલ રીતે સ્થાનાંતરિત કરવામાં આવશે.

- માનનીય કેન્દ્રીય ગ્રામીણ વિકાસ અને પંચાયતી રાજ મંત્રી શ્રી ગિરિરાજ સિંહ દ્વારા 'એવોર્ડ પ્રાપ્ત પંચાયતોના કાર્યો પરની શ્રેષ્ઠ પ્રણાલિઓ' વિષય પર એક પુસ્તિકાનું વિમોચન કરવામાં આવશે અને તેની પ્રથમ નકલ ભારતના માનનીય રાષ્ટ્રપતિને અર્પણ કરવામાં આવશે.

PM શ્રી નરેન્દ્ર મોદીને ઈજિપ્તનું સર્વોચ્ચ સન્માન એનાયત

- તાજેતરમાં ઇજિપ્તની તેમની સત્તાવાર મુલાકાત દરમિયાન, વડા પ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીને ઇજિપ્તનું સર્વોચ્ચ રાજ્ય સન્માન આપવામાં આવ્યું હતું, જેને 'ઓર્ડર ઓફ ધ નાઇલ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ માન્યતા વડાપ્રધાન મોદીને મળેલ 13મો આંતરરાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર છે.
- પ્રતિષ્ઠિત પુરસ્કાર તેમને ઇજિપ્તના રાષ્ટ્રપતિ અબ્દેલ ફતાહ અલ-સીસી દ્વારા અર્પણ કરવામાં આવ્યો હતો, જે તેને એક મહત્વપૂર્ણ ક્ષણ બનાવે છે કારણ કે વડા પ્રધાન મોદી 1997 પછી ઇજિપ્તની મુલાકાત લેનારા પ્રથમ ભારતીય વડા પ્રધાન બન્યા હતા.

'ઓર્ડર ઓફ ધ નાઇલ' શું છે?

- ઇજિપ્તીયન પ્રેસિડેન્સીની સત્તાવાર વેબસાઇટ અનુસાર, 'ઓર્ડર ઓફ ધ નાઇલ' રાજ્યોના વડાઓ, ક્રાઉન પ્રિન્સ, વાઇસ પ્રેસિડેન્ટ, તેમજ ઇજિપ્તીયન અને વિદેશી બંને વ્યક્તિઓને આપવામાં આવે છે, જેમણે દેશ અથવા માનવતા માટે અસાધારણ સેવાઓ પ્રદાન કરી છે. તે પણ નોંધપાત્ર છે કે આ સન્માન મેળવનારાઓને તેમના નિધન પર યાદ કરવામાં આવે છે.

રાષ્ટ્રીય જળ પુરસ્કાર

- તાજેતરમાં ઉપરાષ્ટ્રપતિ જગદીપ ધનખરે નવી દિલ્હીમાં ચોથા રાષ્ટ્રીય જળ પુરસ્કારો રજૂ કર્યા, જેમાં વ્યક્તિઓ, સંગઠનો, જિલ્લાઓ અને રાજ્યો દ્વારા જળ સંરક્ષણમાં કરવામાં આવેલા પ્રશંસનીય પ્રયાસોને માન્યતા અને પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવ્યા.

અગત્યના તથ્યો

- જલ શક્તિ મંત્રાલય દ્વારા જાહેર કરાયેલા પુરસ્કારોનો ઉદ્દેશ્ય પાણીના મહત્વ વિશે જાગૃતિ લાવવા અને શ્રેષ્ઠ પાણીના ઉપયોગની પદ્ધતિઓ અપનાવવા માટે પ્રેરણા આપવાનો છે.
- મધ્યપ્રદેશ શ્રેષ્ઠ રાજ્ય કેટેગરીમાં ટોચનું પ્રદર્શન કરનાર રાજ્ય તરીકે ઉભરી આવ્યું છે, જે જળ સંરક્ષણ માટે તેની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે.
- મધ્યપ્રદેશને રાષ્ટ્રીય જળ પુરસ્કાર 2022માં શ્રેષ્ઠ રાજ્ય કેટેગરીમાં પ્રથમ પુરસ્કારથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યું હતું.
- શ્રેષ્ઠ જિલ્લા શ્રેણીમાં, રાષ્ટ્રીય જળ પુરસ્કાર ઓડિશાના ગંજમ જિલ્લાને આપવામાં આવ્યો હતો.
- તેલંગાણાના ભદ્રાદ્રી કોઠાગુડેમ જિલ્લામાં જગન્નાથપુરમ ગ્રામ પંચાયતને શ્રેષ્ઠ ગ્રામ પંચાયતનો એવોર્ડ મળ્યો.
- આકાશવાણી, ગુવાહાટીને મીડિયા કેટેગરીમાં બીજા-શ્રેષ્ઠ એવોર્ડથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા હતા.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

મહારાષ્ટ્ર ભૂષણ એવોર્ડ

- તાજેતરમાં, કેન્દ્રીય ગૃહ પ્રધાન અમિત શાહે તેમના પરોપકારી પ્રયાસો માટે જાણીતા પ્રખ્યાત વ્યક્તિત્વ અપ્પાસાહેબ ધર્માધિકારીને એવોર્ડ એનાયત કર્યો હતો.

અગત્યના તથ્યો

- મહારાષ્ટ્ર ભૂષણ પુરસ્કાર રાજ્ય સરકાર દ્વારા દર વર્ષે આપવામાં આવતો સર્વોચ્ચ નાગરિક પુરસ્કાર છે.
- તે એક પ્રતિષ્ઠિત સન્માન છે જે વિવિધ ક્ષેત્રોમાં ઉત્કૃષ્ટ સિદ્ધિઓ અને યોગદાનની ઉજવણી કરે છે.
- આ પુરસ્કારનો સમૃદ્ધ ઇતિહાસ છે અને સમાજમાં મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપનાર અસંખ્ય નોંધપાત્ર વ્યક્તિઓને એનાયત કરવામાં આવ્યો છે.
- મહારાષ્ટ્ર ભૂષણ પુરસ્કાર વર્ષ 1996માં પ્રથમ વખત એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

ભારત ચીનને પછાડી વિશ્વનું સૌથી વધુ વસ્તી ધરાવતું રાષ્ટ્ર બન્યુંઃ UN

- સંયુક્ત રાષ્ટ્રના તાજેતરના ડેટા અનુસાર, ભારત ચીનને પાછળ છોડીને 142.86 કરોડ લોકો સાથે વિશ્વનો સૌથી વધુ વસ્તી ધરાવતો દેશ બની ગયો છે.

ભારત વિશ્વનું સૌથી વધુ વસ્તી ધરાવતું રાષ્ટ્ર

- તાજેતરના આંકડા સાથે, ચીન હવે 142.57 કરોડની વસ્તી ધરાવે છે, જે બીજા નંબરનો સૌથી વધુ વસ્તી ધરાવતો દેશ બની ગયો છે.
- UNFPAના નવા અહેવાલ મુજબ, ભારતની 25 ટકા વસતી 0થી 14 વર્ષની વયજૂથની, 18 ટકા વસતી 10થી 19 વર્ષની વયજૂથની, 26 ટકા વસતી 10થી 24 વર્ષની વયજૂથમાં, 15થી 64 વર્ષની વયજૂથમાં 68 ટકા અને 7 ટકા વસતી 65 વર્ષથી વધુની વયજૂથની છે.
- વિવિધ એજન્સીઓ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા કેટલાક અભ્યાસો દર્શાવે છે કે 165 કરોડની ટોચ પર પહોંચે તે પહેલા ભારતની વસ્તી લગભગ ત્રણ દાયકા સુધી વધવાની ધારણા છે.
- ત્યારબાદ તેમાં ઘટાડો થવાનું શરૂ થશે, તેમ અહેવાલોમાં જણાવાયું છે.

વિઝડન T20I ખેલાડી 2022

- તાજેતરમાં સૂર્યકુમાર યાદવ અને હરમનપ્રીત કૌરની ભારતીય જોડીએ વર્લ્ડ એવોર્ડમાં "વિઝડન અલ્માનકના અગ્રણી ક્રિકેટર"નું સન્માન મેળવ્યું છે.
- સૂર્યકુમારે વિઝડન અલ્માનેકની અગ્રણી T20I ક્રિકેટરનું સન્માન મેળવ્યું જ્યારે હરમનપ્રીત કૌર ક્રિકેટર ઓફ ધ યર એવોર્ડ જીતનારી પ્રથમ ભારતીય મહિલા બની છે.

સમાચારની ઝાંખી

- T20Iમાં વર્ષ 2022 સૂર્યકુમાર માટે લગભગ નેટ સત્ર જેવું હતું. તે જ્યાં પણ ગયો ત્યાં તેણે મનોરંજન માટે રન બનાવ્યા હતા: તેમાંથી કુલ 1164 રન 187.43ના અદભૂત સ્ટ્રાઇક રેટથી નોંધાવ્યા હતા. આમાં 68 છગ્ગાનો સમાવેશ થાય છે, જે કોઈ પણ T20I બેટ્સમેને કેલેન્ડર વર્ષમાં ક્યારેય કર્યું નથી.
- તેની બે સદી અને નવ અડધી સદી-જેમાં એકલા 2022ના T20 વર્લ્ડ કપમાં ત્રણનો સમાવેશ થાય છે - ગયા વર્ષે ભારતને તેની 40 મેચોમાંથી 28માં વિજય મેળવવામાં મદદ કરી હતી.
- હરમનની વાત કરીએ તો 2023માં વિઝડન ક્રિકેટર્સ અલ્માનકમાં જાહેર કરવામાં આવેલા પાંચ ક્રિકેટર ઓફ ધ યરમાંની તે એક છે.
- તેમણે 754 વન-ડે રનનો ઢગલો કર્યો હતો, જેમાં ઇંગ્લેન્ડની વન-ડેમાં અણનમ 143 રન અને 524 T-20 રનનો સમાવેશ થાય છે - તેમણે રમત પ્રત્યેની તેમની પ્રતિભા અને પ્રતિબદ્ધતાથી તેને ફરીથી ઇતિહાસ લખ્યો હતો.

લતા દીનાનાથ મંગેશકર પુરસ્કાર

- પ્રખ્યાત ગાયિકા આશા ભોંસલેને લતા દીનાનાથ મંગેશકર એવોર્ડથી સન્માનિત કરવામાં આવશે, જે લતા મંગેશકરની યાદમાં મંગેશકર પરિવાર અને ટ્રસ્ટ દ્વારા સ્થાપિત કરવામાં આવ્યો હતો.

અગત્યના તથ્યો

- એવોર્ડ સમારોહ 24 એપ્રિલના રોજ યોજાશે, જે તેમના પિતાના મૃત્યુની વર્ષગાંઠ છે. લતા મંગેશકરની નાની બહેન આશા ભોસલે આ પુરસ્કાર મેળવનાર હશે.
- લતા દીનાનાથ મંગેશકર પુરસ્કાર એ રાષ્ટ્ર, તેના લોકો અને સમાજમાં મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપનાર વ્યક્તિને આપવામાં આવતો વાર્ષિક પુરસ્કાર છે.
- આ એવોર્ડ સૌથી પહેલા વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીને આપવામાં આવ્યો હતો.

અન્ય એવોર્ડ મેળવનાર

- મંગેશકર પરિવાર દ્વારા જારી કરવામાં આવેલી પ્રેસ નોટ મુજબ, પીઢ ગઝલ ગાયક પંકજ ઉધાસને ભારતીય સંગીતમાં યોગદાન બદલ માસ્ટર દીનાનાથ મંગેશકર પુરસ્કાર પ્રાપ્ત થશે; પ્રશાંત દામલે ફેન ફાઉન્ડેશનના ગૌરી થિયેટર્સ વર્ષના શ્રેષ્ઠ ડ્રામા માટે ("નિયમ વા અતિ લાગૂ"); યોમન સમાજ સેવા માટે સદ્ગુરુ સેવા સંઘ ટ્રસ્ટ; સાહિત્યમાં યોગદાન બદલ વાગ્વિલાસિની પુરસ્કાર સાથે ગ્રંથાલી પ્રકાશન; સિનેમા અને નાટકમાં યોગદાન બદલ વિશેષ પુરસ્કાર સાથે અભિનેતા-દિગ્દર્શક પ્રસાદ ઓક; અને અભિનેત્રી વિદ્યા બાલનને સિનેમામાં યોગદાન બદલ વિશેષ પુરસ્કારથી સન્માનિત કરવામાં આવશે.

સંતોકબા માનવતાવાદી પુરસ્કાર

- તાજેતરમાં સોનમ વાંગચુક જેઓ એક પ્રતિષ્ઠિત ઇજનેર, સંશોધક, શિક્ષણશાસ્ત્રી અને ટકાઉ વિકાસ સુધારક છે તેમને પ્રતિષ્ઠિત સંતોકબા માનવતાવાદી પુરસ્કારથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા છે.

સોનમ વાંગચુક વિશે

- સોનમ વાંગચુક આઇસ સ્તૂપ ટેકનિકના નિર્માતા છે, જેમાં શંકુ આકારના બરફના ઢગલાના સ્વરૂપમાં શિયાળાના પાણીને સંગ્રહિત કરવા માટે કૃત્રિમ ગ્લેશિયર્સ બનાવવાનો સમાવેશ થાય છે.
- આ ટેકનિક લદ્દાખમાં પાણીની અછતની સમસ્યાને ઉકેલવામાં મહત્વની સાબિત થઈ છે.
- આ સિવાય તે અન્ય પર્યાવરણીય પડકારોનો સામનો કરવામાં પણ સામેલ છે.

- SECMOLનું કેમ્પસ, જે તેમણે ડિઝાઇન કર્યું છે, તે સંપૂર્ણપણે સૌર ઉર્જા પર ચાલે છે અને ગરમી, લાઇટિંગ અથવા રસોઇ માટે કોઇપણ અશ્મિભૂત ઇંધણનો ઉપયોગ કરતું નથી.

ફસલ બીમા યોજના માટે રાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર

- તાજેતરમાં છત્તીસગઢમાં એક રાષ્ટ્રીય પરિષદ દરમિયાન કર્ણાટકને પ્રધાનમંત્રી ફસલ બીમા યોજના (PMFBY) યોજનાના અમલીકરણમાં અગ્રણી રાજ્ય તરીકે ઓળખ આપવામાં આવી હતી અને તેને આ યોજના માટે રાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

પ્રધાનમંત્રી ફસલ બીમા યોજના (PMFBY) યોજના વિશે

- પ્રધાનમંત્રી ફસલ બીમા યોજના (PMFBY) યોજના એ ભારત સરકાર દ્વારા 2016માં શરૂ કરવામાં આવેલ પાક વીમા યોજના છે જે ખેડૂતોને કુદરતી આફતો, જીવાતો અથવા રોગોના કારણે પાકને થતા કોઇપણ નુકશાન માટે વ્યાપક કવરેજ પ્રદાન કરે છે.
- આ યોજનાનો હેતુ ખેડૂતોની નાણાકીય સ્થિરતા સુનિશ્ચિત કરવાનો અને તેમને નવીન અને આધુનિક કૃષિ પદ્ધતિઓ અપનાવવા પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે.
- આ યોજના ખેડૂતો માટે સ્વૈચ્છિક છે અને ચૂકવવાપાત્ર પ્રીમિયમના 90% સુધીની પ્રીમિયમ સબસિડી પ્રદાન કરે છે.
- તે તમામ ખાધ અને તેલીબિયાં પાકો અને ખેડૂતો દ્વારા ઉગાડવામાં આવતા વ્યાપારી અને બાગાયતી પાકોને આવરી લે છે.
- આ યોજના ભારત સરકારના કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રાલય દ્વારા રાજ્ય સરકારો અને ખાનગી વીમા કંપનીઓના સહયોગથી લાગુ કરવામાં આવી રહી છે.

વીરતા પુરસ્કાર મેળવનાર પ્રથમ IAF મહિલા અધિકારી

- તાજેતરમાં વિંગ કમાન્ડર દીપિકા મિશ્રાએ પ્રથમ મહિલા એરફોર્સ ઓફિસર તરીકે વીરતા મેડલ મેળવીને ઇતિહાસ રચ્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- તેણીને પાછલા વર્ષે સ્વતંત્રતા દિવસે ભારતના રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા શૌર્ય માટે વાયુ સેવા મેડલ એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો, અને તાજેતરમાં નવી દિલ્હીમાં એક સમારોહમાં ભારતીય વાયુસેનાના એર ચીફ માર્શલ તરફથી એવોર્ડ પ્રાપ્ત થયો હતો.
- ઑગસ્ટ 2021માં, વિંગ કમાન્ડર દીપિકા મિશ્રાને ઉત્તર મધ્ય પ્રદેશમાં અચાનક પૂરને પગલે માનવતાવાદી સહાય અને આપત્તિ રાહત કામગીરી હાથ ધરવાનું કાર્ય સોંપવામાં આવ્યું હતું.

સચિન તેંડુલકર સ્ટેન્ડ

- તાજેતરમાં સચિન તેંડુલકરના 50મા જન્મદિવસના સન્માનમાં, શારજાહના પ્રખ્યાત ક્રિકેટ સ્ટેડિયમ ખાતેના વેસ્ટ સ્ટેન્ડનું નામ બદલીને 'સચિન તેંડુલકર સ્ટેન્ડ' રાખવામાં આવ્યું છે.

શારજાહ ક્રિકેટ સ્ટેડિયમ વિશે

- શારજાહ ક્રિકેટ સ્ટેડિયમ એ સંયુક્ત આરબ અમીરાત (UAE)માં શારજાહના અમીરાતમાં સ્થિત એક લોકપ્રિય ક્રિકેટ સ્ટેડિયમ છે.
- તે આ ક્ષેત્રના સૌથી જૂના ક્રિકેટ સ્ટેડિયમોમાંનું એક છે, જેનું નિર્માણ 1982માં કરવામાં આવ્યું હતું.
- સ્ટેડિયમમાં લગભગ 27,000 દર્શકોની બેઠક ક્ષમતા છે અને તે એક દિવસીય આંતરરાષ્ટ્રીય (ODI), ટેસ્ટ મેચો અને ટ્વેન્ટી20 આંતરરાષ્ટ્રીય (T20I) સહિત મોટી સંખ્યામાં આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રિકેટ મેચોનું આયોજન કરે છે.

1959નો રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ

- તાજેતરમાં 64 વર્ષ બાદ, રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ ફાઉન્ડેશનના સભ્યોએ વ્યક્તિગત રીતે 1959નો રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ દલાઇ લામાને તેમના નિવાસસ્થાને અર્પણ કર્યો.

અગત્યના તથ્યો

- આ પુરસ્કાર આધ્યાત્મિક નેતાને તેમના પવિત્ર ધર્મની સુરક્ષામાં તિબેટીયન સમુદાયની સાહસિક લડતના તેમના અનન્ય નેતૃત્વ માટે આપવામાં આવેલી પ્રથમ આંતરરાષ્ટ્રીય માન્યતા હતી, જે તેમની સંસ્કૃતિ અને જીવનશૈલીના પાયા તરીકે કામ કરે છે.
- ફિલિપાઇન્સમાં રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ ફાઉન્ડેશન દ્વારા ઓગસ્ટ 1959માં આ એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો.
- રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ ફાઉન્ડેશનના પ્રમુખ સુસાન્ના બી અફાને ફાઉન્ડેશનના ટ્રસ્ટી એમિલી એ અબેરા સાથે મળીને 1959નો રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ એનાયત કર્યાના 64 વર્ષ બાદ 1959નો રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ એનાયત કરવા માટે દલાઇ લામાની વ્યક્તિગત રીતે મુલાકાતનું સન્માન મેળવ્યું હતું.
- તિબેટના આધ્યાત્મિક નેતાના કાર્યાલયે અહેવાલ આપ્યો છે કે તેમના મોટા ભાઇ, ગ્યાલો થોન્ડેને ઓગસ્ટ 1959માં ફિલિપાઇન્સના મનિલામાં દલાઇ લામા વતી મેગ્સેસે એવોર્ડ સ્વીકાર્યો હતો.
- 1959માં તિબેટમાંથી દેશનિકાલ થયા બાદ દલાઇ લામા ભારતમાં વસવાટ કરે છે.

રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ વિશે

- રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ એ વાર્ષિક પુરસ્કાર છે જે એશિયામાં એવી વ્યક્તિઓ અને સંસ્થાઓને માન્યતા આપે છે જેઓ તેમના સમુદાયો માટે અસાધારણ હિંમત, અખંડિતતા અને સેવાનું પ્રદર્શન કરે છે.
- 1957માં સ્થપાયેલ, આ પુરસ્કારનું નામ ફિલિપાઇન્સના દિવંગત રાષ્ટ્રપતિ રેમન મેગ્સેસેના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું હતું, જેઓ તેમના પ્રામાણિક નેતૃત્વ અને જાહેર સેવાના સમર્પણ માટે જાણીતા હતા.
- આ પુરસ્કારને ઘણીવાર "એશિયાના નોબેલ પુરસ્કાર" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે અને તેનું સંચાલન ફિલિપાઇન્સના મનીલા સ્થિત રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ ફાઉન્ડેશન દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- આ એવોર્ડ છ કેટેગરીમાં આપવામાં આવે છે, જેમ કે સરકારી સેવા, જાહેર સેવા, સમુદાય નેતૃત્વ, પત્રકારત્વ, સર્જનાત્મક કલા અને શાંતિ અને આંતરરાષ્ટ્રીય સમજ.
- પુરસ્કાર પ્રાપ્તકર્તાઓને પ્રમાણપત્ર, ચંદ્રક અને રોકડ પુરસ્કાર મળે છે.

- રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ સામાજિક કાર્ય, શિક્ષણ, કળા અને વિજ્ઞાન સહિત વિવિધ ક્ષેત્રોની વ્યક્તિઓ અને સંસ્થાઓને માન્યતા આપે છે.
- આ પુરસ્કાર એશિયાના સૌથી પ્રતિષ્ઠિત સન્માનોમાંનું એક બની ગયું છે અને આ ક્ષેત્રમાં સામાજિક ન્યાય, માનવ અધિકારો અને લોકશાહી મૂલ્યોને પ્રોત્સાહન આપવામાં વ્યક્તિઓ અને સંસ્થાઓના નોંધપાત્ર યોગદાન વિશે જાગૃતિ વધારવામાં મદદ કરી છે.

રેમન મેગ્સેસે પુરસ્કારના ભારતીય પ્રાપ્તકર્તાઓની યાદી:

નામ	એવોર્ડનું વર્ષ	શ્રેણી
વિનોબા ભાવે	1958	સમુદાય નેતૃત્વ
જયપ્રકાશ નારાયણ	1965	જાહેર સેવા
મધર ટેરેસા	1962	શાંતિ અને આંતરરાષ્ટ્રીય સમજ
સત્યજીત રે	1992	પત્રકારત્વ, સાહિત્ય અને સર્જનાત્મક સંચાર કલા
એમ. એસ. સ્વામીનાથન	1986	જાહેર સેવા
અરવિંદ કેજરીવાલ	2006	ઇમર્જન્ટ લીડરશીપ
શાંતા સિન્હા	2003	સમુદાય નેતૃત્વ
રાજેન્દ્ર સિંહ	2001	સમુદાય નેતૃત્વ
કુલાન્ડેઈ ફ્રાન્સિસ	2012	સમુદાય નેતૃત્વ
બેઝવાડા વિલ્સન	2016	ઇમર્જન્ટ લીડરશીપ
રવીશ કુમાર	2019	પત્રકારત્વ, સાહિત્ય અને સર્જનાત્મક સંચાર કલા

- **નોંધ:** આ સૂચિમાં ફક્ત એવા વ્યક્તિઓનો સમાવેશ થાય છે કે જેઓ ભારતમાં જન્મ્યા હોય અથવા ભારતીય રાષ્ટ્રીયતા ધરાવતા હોય.

શ્રી રતન ટાટાને ઓસ્ટ્રેલિયાનું સર્વોચ્ચ નાગરિક સન્માન એનાયત

- તાજેતરમાં ટાટા સન્સના ચેરમેન શ્રી રતન ટાટાને ઓર્ડર ઓફ ઓસ્ટ્રેલિયા (AO)થી નવાજવામાં આવ્યા છે, જે ઓસ્ટ્રેલિયાનું સર્વોચ્ચ નાગરિક સન્માન છે.

રતન ટાટા

- રતન ટાટાને તેમની સમગ્ર કારકિર્દી દરમિયાન અનેક પુરસ્કારો મળ્યા છે, જેમાં ભારતના બે સર્વોચ્ચ નાગરિક સન્માન પદ્મ ભૂષણ અને પદ્મ વિભૂષણનો સમાવેશ થાય છે.
- તેમને પરોપકારનો કાર્નેગી મેડલ, અર્ન્સ્ટ એન્ડ યંગ આંત્રપ્રિન્યોર ઓફ ધ યર લાઇફટાઇમ એચિવમેન્ટ એવોર્ડ, હાર્વર્ડ બિઝનેસ સ્કૂલ એલ્યુમની એચિવમેન્ટ એવોર્ડ અને ઓનરરી નાઈટ કમાન્ડર ઓફ ધ ઓર્ડર ઓફ ધ બ્રિટીશ એમ્પાયર પણ એનાયત કરવામાં આવ્યા છે.
- આ ઉપરાંત, તેમણે વિશ્વભરની પ્રતિષ્ઠિત યુનિવર્સિટીઓમાંથી ઘણી માનદ પદવીઓ પ્રાપ્ત કરી છે.

ગોલ્ડમેન એન્વાયરમેન્ટ પ્રાઈઝ

- તાજેતરમાં બ્રાઝિલિયન એમેઝોન નિવાસી મુન્દુરુકુ મહિલા, એલેઝાન્ડ્રા કોરાપને 2023નો ગોલ્ડમેન પર્યાવરણ પુરસ્કાર એનાયત કરવામાં આવ્યો છે.

અન્ય ઇનામ વિજેતાઓ

- ટેરો મુસ્ટોન, ફિનલેન્ડમાં યુનિવર્સિટીના પ્રોફેસર અને કાર્યકર. મુસ્ટોનને ઔદ્યોગિક પ્રવૃત્તિથી નુકસાન પામેલી જમીનનો ટુકડો ખરીદવા માટે એક જૂથનું નેતૃત્વ કર્યું.
- ડેલિમા સિલાલાહી, ઉત્તર સુમાત્રા, ઇન્ડોનેશિયાની બટાક મહિલા. તેણીએ જંગલોના રક્ષણ માટે તેમના અધિકારો માટે લડવા માટે મૂળ જૂથોનું આયોજન કર્યું.
- ચિલેકવા મુમ્બા, ઝામ્બિયાના એક આયોજક કે જેમણે તાંબાના ખાણથી પીડિત વિસ્તારના લોકોને મદદ કરી.
- તુર્કીના ઝફર કિઝિલકાયા, એક સંરક્ષણવાદી અને ફોટોગ્રાફર કે જેમણે ભૂમધ્ય સમુદ્રમાં પ્રથમ સમુદાય-સંચાલિત સંરક્ષિત વિસ્તાર બનાવવા માટે કામ કર્યું હતું.
- ડિયાન વિલ્સન, અમેરિકન ઝીંગા બોટના કપ્તાન જેણે ટેક્સાસમાં મેક્સિકોના અખાતમાં પ્લાસ્ટિકનો કચરો છોડતી પ્લાસ્ટિક કંપની સામે કાનૂની કેસ જીત્યો.

નીલી બેંદાપુડીને ઇમિગ્રન્ટ એચિવમેન્ટ એવોર્ડ 2023 એનાયત

- તાજેતરમાં પેન સ્ટેટ યુનિવર્સિટીના વર્તમાન પ્રમુખ નીલી બેંદાપુડી યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં ઉચ્ચ શિક્ષણમાં તેમના નોંધપાત્ર યોગદાન બદલ ઇમિગ્રન્ટ એચિવમેન્ટ એવોર્ડ એનાયત કરવામાં આવ્યો છે.

ઉચ્ચ શિક્ષણમાં યોગદાન બદલ ઇમિગ્રન્ટ એચિવમેન્ટ એવોર્ડ

- આ પુરસ્કાર એવા ઇમિગ્રન્ટ્સને ઓળખે છે જેમણે તેમના સમુદાયો અને વ્યવસાયોમાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપ્યું છે અને બેંદાપુડીના નવીન નેતૃત્વ અને શૈક્ષણિક ક્ષેત્રે વ્યાપક કારકિર્દીને કારણે તેણીને આ પ્રતિષ્ઠિત માન્યતા મળી છે.

પ્રથમ ભારતીય વાયુસેના હેરિટેજ સેન્ટર

- તાજેતરમાં ભારતના સંરક્ષણ મંત્રી રાજનાથ સિંહે ચંદીગઢમાં ભારતીય વાયુસેના (IAF) હેરિટેજ સેન્ટરનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- ઇન્ડિયન એર ફોર્સ હેરિટેજ સેન્ટર એ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ પ્રશાસન અને IAF વચ્ચેનો સંયુક્ત પ્રોજેક્ટ છે, જે ગયા વર્ષે હસ્તાક્ષર કરાયેલા સમજૂતી પત્રમાં સંમત થયા હતા.
- જોકે UT વહીવટીતંત્ર સેન્ટરની જાળવણી કરશે, IAF એ શસ્ત્રો અને સાધનો પૂરા પાડ્યા છે.
- સેન્ટર સેક્ટર 18માં 17,000 ચોરસ ફૂટમાં ફેલાયેલું છે.

- આ સેન્ટર તેના પ્રકારનું પ્રથમ છે અને બાલાકોટ એર સ્ટ્રાઈક અને 1965, 1971 અને કારગીલ યુદ્ધો સહિત વિવિધ યુદ્ધોમાં IAFના યોગદાનને ભીંતચિત્રો અને સ્મૃતિચિત્રો દ્વારા પ્રદર્શિત કરે છે.
- એરક્રાફ્ટ મૉડલ અને શસ્ત્ર પ્રદર્શન સહિત આઠ આકર્ષણો સાથે, સૌથી મોટું આકર્ષણ ફ્લાઈટ સિમ્યુલેટર છે.
- મુલાકાતીઓને ભારતીય વાયુસેનાના ઈતિહાસ વિશે માહિતગાર કરવા એરો એન્જીન, એરક્રાફ્ટ, કિઓસ્ક અને મશીનો/ફિક્સર પરનું પ્રદર્શન ગોઠવવામાં આવ્યું છે.

સેન્ટર ફોર સાયબર ઓપરેશન્સ એન્ડ સિક્યોરિટી

- IAF હેરિટેજ સેન્ટર ઉપરાંત, રાજનાથ સિંહે સરકારી પ્રેસ બિલ્ડિંગમાં ચંદીગઢ પોલીસના સેન્ટર ફોર સાયબર ઓપરેશન્સ એન્ડ સિક્યુરિટી (CenCOPS)નું પણ ઉદ્ઘાટન કર્યું.

"દ્રૌપદી મુર્મુઃ ફ્રોમ ટ્રાઈબલ હિન્ટરલેન્ડ્સ ટુ રાયસીના હિલ્સ" પુસ્તક

- ♦ તાજેતરમાં "દ્રૌપદી મુર્મુઃ ફ્રોમ ટ્રાઇબલ હિન્ટરલેન્ડ્સ ટુ રાયસીના હિલ્સ" નામના પુસ્તકનું વિમોચન કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- આ પુસ્તક એક આદિવાસી છોકરીની પ્રેરણાદાયી વાર્તા કહે છે જે અવરોધોને પાર કરીને સ્થિતિસ્થાપકતા, નિશ્ચય અને દ્રઢતાનું પ્રતીક બની જાય છે.
- મુર્મુએ ઓડિશાના મયુરભંજ જિલ્લામાં તેનું નાનકડું ગામ છોડવાથી શરૂ કરીને ભારતના પ્રથમ નાગરિક બનવા સુધીનો બિનપરંપરાગત માર્ગ અપનાવીને ઘણા સીમાચિહ્નો હાંસલ કર્યા.
- આ પુસ્તકના લેખક 'કસ્તુરી રે' છે.
- મુલાકાતો અને વિસ્તૃત વિશ્લેષણ દ્વારા પત્રકાર કસ્તુરી રે મુર્મૂના જીવનપર નજર રાખે છે, શાળા અને કૉલેજ સુધી, એક શિક્ષકથી માંડીને સામાજિક કાર્યકર, કાઉન્સિલરથી માંડીને મંત્રી સુધી, ઝારખંડના ગવર્નર તરીકેનો હોદ્દો સંભાળવાથી માંડીને તે રાષ્ટ્રપતિ બનવા સુધીની – આ અતુલ્ય સ્થિતિસ્થાપકતા અને સેવા પ્રત્યેના સમર્પણની કથા છે.
- તેણી વર્ણવે છે કે કેવી રીતે મુર્મુ વ્યક્તિગત દુર્ઘટનાને દૂર કરવામાં અને લોકોને મદદ કરવા અને દલિત અને ગરીબોને અવાજ આપવા માટે તેમની પ્રતિબદ્ધતા પર પાછા ફરવામાં સક્ષમ હતા.

વર્ષ 2023નો લૌરિયસ સ્પોર્ટ્સમેનનો ખિતાબ

- ♦ તાજેતરમાં લિયોનેલ મેસ્સી, જેમણે આર્જેન્ટિનાને 2022 વર્લ્ડ કપમાં તેમના કેપ્ટન તરીકે વિજય અપાવ્યો હતો, તેને પેરિસમાં આયોજિત સમારોહમાં લૌરિયસ સ્પોર્ટ્સમેન ઓફ ધ યર એવોર્ડથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યો હતો.

લૌરિયસ વર્લ્ડ સ્પોર્ટ્સ એવોર્ડ્સ 2023

- ઉપરાંત, મેસ્સીએ કતારમાં ચેમ્પિયનશિપ જીતનાર આર્જેન્ટીનાની પુરૂષ ફૂટબોલ ટીમ વતી "વર્લ્ડ ટીમ ઓફ ધ યર"નો એવોર્ડ સ્વીકાર્યો હતો.
- મેસ્સી સમાન વર્ષે વર્લ્ડ સ્પોર્ટ્સમેન ઓફ ધ યર એવોર્ડ અને વર્લ્ડ ટીમ ઓફ ધ યર એવોર્ડ બંને મેળવનાર પ્રથમ એથ્લેટ પણ બન્યો હતો.

પુરસ્કાર	વિજેતા
વર્લ્ડ સ્પોર્ટ્સમેન ઓફ ધ યર એવોર્ડ	લિયોનેલ મેસ્સી
વર્લ્ડ સ્પોર્ટ્સવુમન ઓફ ધ યર એવોર્ડ	શેલી-એન ફ્રેઝર-પ્રાઈસ
વર્લ્ડ ટીમ ઓફ ધ યર એવોર્ડ	આર્જેન્ટિના મેન્સ ફૂટબોલ ટીમ
વર્લ્ડ બ્રેકથ્રુ ઓફ ધ યર એવોર્ડ	કાર્લોસ અલ્કારાઝ
વર્લ્ડ કમબેક ઓફ ધ યર એવોર્ડ	ક્રિશ્ચિયન એરિક્સન
વર્લ્ડ સ્પોર્ટ્સપર્સન ઓફ ધ યર વિથ અ ડિસેબિલિટી એવોર્ડ	કેથરિન ડેબ્રુનર
વર્લ્ડ એક્શન સ્પોર્ટ્સપર્સન ઓફ ધ યર એવોર્ડ	ઇલીન ગુ
લોરેસ સ્પોર્ટ ફોર ગુડ એવોર્ડ	ટીમઅપ

પુલિત્ઝર પ્રાઇઝ 2023ની જાહેરાત

- ♦ તાજેતરમાં 2023ના પુલિત્ઝર પુરસ્કાર વિજેતાઓની ઘોષણા કરવામાં આવી હતી.

પુલિત્ઝર પ્રાઇઝ 2023

- તેમાં 15 શ્રેણીઓમાં પત્રકારત્વ માટેના 16 પુરસ્કારોમાંથી ચાર સ્થાનિક અધિકારીઓમાં ભ્રષ્ટાચારની જાણ કરતા સ્થાનિક આઉટલેટ્સને આપવામાં આવ્યા હતા.
- પુલિત્ઝર્સને યુએસ સ્થિત પત્રકાર અથવા સંસ્થા પ્રાપ્ત કરી શકે તેવા સર્વોચ્ચ સન્માન તરીકે ગણવામાં આવે છે.
- પુલિત્ઝર પ્રાઇઝના સંચાલક માર્જોરી મિલર દ્વારા પુરસ્કારોની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
- પુલિત્ઝરની 22 શ્રેણીઓ છે. તેમાંથી 21 શ્રેણીઓમાં વિજેતાઓને $15,000 રોકડ પુરસ્કાર અને પ્રમાણપત્ર મળે છે.

પુલિત્ઝર પ્રાઇઝનો ઇતિહાસ

- વાર્ષિક પુલિત્ઝર પુરસ્કારો, જે સૌપ્રથમ 1917માં રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા, તે યુએસ પત્રકારત્વમાં સૌથી પ્રતિષ્ઠિત સન્માન છે.
- તેનું નામ અખબારના પ્રકાશક જોસેફ પુલિત્ઝર માટે રાખવામાં આવ્યું છે, જેનું 1911માં અવસાન થયું હતું.
- તેમની વસિયતમાં, પુલિત્ઝરે ઇનામો બનાવવા અને કોલંબિયા યુનિવર્સિટીમાં પત્રકારત્વ શાળાની સ્થાપના કરવા માટે નાણાં છોડ્યા હતા.

ASI ગોવિંદ સ્વરૂપ લાઈફ ટાઈમ અચીવમેન્ટ એવોર્ડ

- ♦ ધ એસ્ટ્રોનોમિકલ સોસાયટી ઓફ ઈન્ડિયા (ASI) એ તાજેતરમાં ખગોળશાસ્ત્રના ક્ષેત્રમાં નોંધપાત્ર વ્યક્તિઓને સન્માનિત કરવા માટે પ્રતિષ્ઠિત ગોવિંદ સ્વરૂપ લાઈફ ટાઈમ અચીવમેન્ટ એવોર્ડની સ્થાપના કરી છે.
- ઉદ્ઘાટન સમારોહમાં જાણીતા ખગોળશાસ્ત્રી જયંત નારલીકરને એવોર્ડ એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.
- શ્રેષ્ઠતાની ઓળખ: ગોવિંદ સ્વરૂપ લાઈફ ટાઈમ અચીવમેન્ટ એવોર્ડ

ICE INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- ASI દ્વારા સ્થપાયેલ ગોવિંદ સ્વરૂપ લાઇફટાઇમ અચીવમેન્ટ એવોર્ડનો ઉદ્દેશ્ય એવી વ્યક્તિઓને માન્યતા આપવાનો છે કે જેમણે તેમની સમગ્ર કારકિર્દી દરમિયાન ખગોળશાસ્ત્રના ક્ષેત્રમાં અસાધારણ યોગદાન આપ્યું છે.
- આ પ્રતિષ્ઠિત પુરસ્કાર સન્માનિત વ્યક્તિઓના સમર્પણ, નવીનતા અને વૈજ્ઞાનિક સમુદાય પરની અપાર અસરના પ્રમાણપત્ર તરીકે કામ કરે છે.

જયંત નારલીકરને પ્રથમ એવોર્ડ મળ્યો

- જયંત નારલીકર, ભારતીય ખગોળશાસ્ત્રમાં એક વિશિષ્ટ વ્યક્તિ, ગોવિંદ સ્વરૂપ લાઇફટાઇમ એચિવમેન્ટ એવોર્ડના પ્રાપ્તકર્તા હતા.
- આ વર્ષની શરૂઆતમાં ઇન્દોરમાં ASIની 41મી મીટિંગમાં હાજરી આપી શક્યા ન હોવા છતાં, નારલીકરને પુણેમાં ASI પ્રમુખ દીપાંકર બેનર્જીએ વ્યક્તિગત રીતે એવોર્ડ એનાયત કર્યો હતો.

સાગર શ્રેષ્ઠ સન્માન એવોર્ડ 2023

- તાજેતરમાં બંદર, જહાજ અને જળમાર્ગ મંત્રાલયે વર્ષ 2022-23 દરમિયાન નોન-કન્ટેનર કેટેગરીમાં શ્રેષ્ઠ ટર્નએરાઉન્ડ ટાઇમ માટે કોચીન પોર્ટ ઓથોરિટી (CPA)ને સાગર શ્રેષ્ઠ સન્માન સાથે સન્માનિત કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- પોર્ટ્સ અને શિપિંગ મંત્રી સર્બાનંદ સોનોવાલે નવી દિલ્હીમાં CPA ચેરપર્સન એમ. બીનાને એવોર્ડ અર્પણ કર્યો હતો.
- આ પુરસ્કાર 'ડ્રાય બલ્ક અને લિક્વિડ બલ્ક કાર્ગો વેસલ્સ હેન્ડલિંગમાં કોચીન પોર્ટના ઉત્કૃષ્ટ પ્રદર્શન' માટે આપવામાં આવ્યો છે.
- આ સમારોહમાં મંત્રાલયના વરિષ્ઠ અધિકારીઓ, મુખ્ય બંદરો અને ઉદ્યોગના પ્રતિનિધિઓએ હાજરી આપી હતી.
- બંદરે સરેરાશ 43,800 MTના પાર્સલ કદના જહાજોને ફેરવવામાં 48 કલાક નોંધાયા હતા જે બંદર પર આવ્યા હતા.
- TRT એ કામગીરીનું પરિમાણ છે જેની ગણતરી પોર્ટ પર આવતા જહાજની કામગીરી બાદ પાયલોટના ઉતરવાના સમય સુધી જહાજ દ્વારા તૈયાર થવાની સૂચનાના આધારે કરવામાં આવે છે.

એન ચંદ્રશેખરનઃ ફ્રાન્સનો સર્વોચ્ચ નાગરિક પુરસ્કાર એનાયત

- તાજેતરમાં ટાટા ગ્રૂપના ચેરમેન એન. ચંદ્રશેખરનને ભારત અને ફ્રાન્સ વચ્ચેના વેપાર સંબંધોને મજબૂત કરવા માટે તેમના યોગદાન બદલ ફ્રાન્સના સર્વોચ્ચ નાગરિક પુરસ્કાર "Chevalier de la Legion d'honneur"થી નવાજવામાં આવ્યા છે.

નેશનલ ઓર્ડર ઓફ ધ લીજન ઓફ ઓનર વિશે

- ફ્રાંસનો સર્વોચ્ચ નાગરિક પુરસ્કાર નેશનલ ઓર્ડર ઓફ ધ લીજન ઓફ ઓનર (ફ્રેન્ચ: Ordre National de la Légion d'honneur) છે.
- તેની સ્થાપના નેપોલિયન બોનાપાર્ટ દ્વારા 1802માં કરવામાં આવી હતી અને ફ્રાન્સના નાગરિકો અને વિદેશીઓને લશ્કરી, નાગરિક અને સાંસ્કૃતિક બાબતોના ક્ષેત્રોમાં તેમની ઉત્કૃષ્ટ સેવા માટે એનાયત કરવામાં આવે છે.
- લીજન ઓફ ઓનર એ ફ્રાન્સના રાષ્ટ્રીય ગૌરવનું પ્રતીક છે અને તે દેશની શ્રેષ્ઠતા પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતાનું પ્રમાણપત્ર છે.
- આ એક સન્માન છે જે ફ્રાન્સ અને વિશ્વમાં મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપનારાઓને આપવામાં આવે છે.

સાઉથ એશિયન યુથ ટેબલ ટેનિસ ચેમ્પિયનશિપ 2023

- ત્રણ દિવસીય આંતરરાષ્ટ્રીય ઇવેન્ટ સાઉથ એશિયન યુથ ટેબલ ટેનિસ ચેમ્પિયનશિપ 2023, 17 મેના રોજ ઇટાનગરમાં સમાપ્ત થઈ હતી, જેમાં ભારતે 16 ગોલ્ડ મેડલ જીત્યા હતા.

અગત્યના તથ્યો

- આ ચેમ્પિયનશિપમાં ભૂટાન, બાંગ્લાદેશ, ભારત, ઉત્પાદનદીવ્સ, શ્રીલંકા અને નેપાળ સહિત છ દેશોના 100થી વધુ ખેલાડીઓએ ભાગ લીધો હતો.
- અરુણાચલ પ્રદેશના ગવર્નર લેફ્ટનન્ટ જનરલ કે.ટી. પરનાઈક (નિવૃત્ત), ઇટાનગરના દોરજી ખાંડુ ઈન્ડોર સ્ટેડિયમ ખાતે મુખ્ય અતિથિ તરીકે સમાપન સમારોહમાં સામેલ થયા હતા.
- અંતિમ દિવસે, યજમાન રાષ્ટ્ર ભારતે ટુર્નામેન્ટમાં ઉપલબ્ધ તમામ સુવર્ણ ચંદ્રકો જીતીને નોંધપાત્ર સિદ્ધિ હાંસલ કરી.

નીરજ ચોપરાઃ પુરુષોની જેવલિન રેન્કિંગમાં વર્લ્ડ નંબર 1

- ટોક્યો ઓલિમ્પિક સુવર્ણ ચંદ્રક વિજેતા નીરજ ચોપરાએ પ્રથમ વખત પુરૂષોના જેવલિનમાં નંબર વન રેન્ક હાંસલ કર્યો હતો.

અગત્યના તથ્યો

- નીરજ ચોપરા 1455 પોઈન્ટ સાથે ચાર્ટમાં ટોચ પર રહ્યા છે, જે ગ્રેનાડાના એન્ડરસન પીટર્સથી 22 પોઈન્ટ આગળ છે.
- 30 ઓગસ્ટ, 2022ના રોજ, ભારતીય ભાલા ફેંક નીરજ ચોપરા વિશ્વ નંબર 2 પર પહોંચ્યા હતા.
- 2022માં, નીરજે સપ્ટેમ્બરમાં ઝુરિચમાં ડાયમંડ લીગ 2022ની ફાઇનલમાં જીત મેળવી હતી, જેથી તે આવું કરનાર પ્રથમ ભારતીય એથ્લેટ બન્યો.
- જો કે, ઝુરિચમાં તેની જીત બાદ તે ઈજાને કારણે બહાર થઈ ગયો હતો.
- 5 મેના રોજ સીઝન-ઓપનિંગ દોહા ડાયમંડ લીગમાં ભાગ લીધો અને 88.67 મીટરના થ્રો સાથે પ્રથમ સ્થાન મેળવ્યું. એન્ડરસન પીટર્સ દોહામાં 85.88 મીટરના અંતર સાથે ત્રીજા સ્થાને રહ્યો હતો.

PM મોદીઃ ફિજી અને પાપુઆ ન્યુ ગીની તરફથી સર્વોચ્ચ સન્માન પ્રાપ્ત

- તાજેતરમાં વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના નેતૃત્વ અને યોગદાનને વિવિધ દેશો અને સંસ્થાઓ તરફથી વિવિધ પ્રતિષ્ઠિત આંતરરાષ્ટ્રીય પુરસ્કારોથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા છે.
- તાજેતરના વિકાસમાં, તેમને ફિજી અને પાપુઆ ન્યુ ગિની તરફથી સર્વોચ્ચ સન્માન પ્રાપ્ત થયા હતા.

કમ્પેનિયન ઓફ ધ ઓર્ડર ઓફ ફિજી

- એનાયતઃ સિટિવેની રાબુકા, ફિજી પ્રજાસત્તાકના વડા પ્રધાન.

- મહત્વ: વડાપ્રધાન મોદીના ઉત્કૃષ્ટ યોગદાન અને ભારત અને ફિજી વચ્ચેના મજબૂત દ્વિપક્ષીય સંબંધોને ઓળખે છે.

કમ્પેનિયન ઑફ ધ ઓર્ડર ઑફ લોગોહુ:

- એનાયત: પાપુઆ ન્યુ ગિની.
- ભૂતપૂર્વ પ્રાપ્તકર્તા: બિલ ક્લિન્ટન, યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સના ભૂતપૂર્વ રાષ્ટ્રપતિ.
- કારણ: PM મોદીના પેસિફિક ટાપુના દેશો વચ્ચે એકતાને પ્રોત્સાહન આપવાના પ્રયાસો અને વૈશ્વિક દક્ષિણના ઉદ્દેશ્યને આગળ વધારવામાં તેમની ભૂમિકા.

વડા પ્રધાન મોદી દ્વારા પ્રાપ્ત થયેલા અગ્રણી આંતરરાષ્ટ્રીય પુરસ્કારો

- ઓર્ડર ઓફ અબ્દુલ અઝીઝ અલ સાઉદ: બિન-મુસ્લિમ મહાનુભાવોને સાઉદી અરેબિયાનું સર્વોચ્ચ સન્માન.
- ઓર્ડર ઓફ ધ સ્ટેટ ઓફ ગાઝી આમીર અમાનુલ્લા ખાન: અફઘાનિસ્તાનનું સર્વોચ્ચ નાગરિક સન્માન.
- ગ્રાન્ડ કોલર ઓફ ધ સ્ટેટ ઓફ પેલેસ્ટાઈન એવોર્ડ: વિદેશી મહાનુભાવોને એનાયત કરવામાં આવતું પેલેસ્ટાઈનનું સર્વોચ્ચ સન્માન છે.
- ઓર્ડર ઓફ ઝાયેદ એવોર્ડ: UAEનું સર્વોચ્ચ નાગરિક સન્માન.
- ઓર્ડર ઓફ ધ ડિસ્ટીંગ્વિશ્ડ રૂલ ઓફ નિશાન ઇઝ્ઝુદ્દીન: વિદેશી મહાનુભાવોને આપવામાં આવતું માલદીવનું સર્વોચ્ચ સન્માન.
- કિંગ હમાદ ઓર્ડર ઓફ રુનાઇસંસ: બહેરીન ઓર્ડર, ફર્સ્ટ ક્લાસ, ગલ્ફ કન્ટ્રી દ્વારા એક સર્વોચ્ચ સન્માન.
- યુએસ સરકાર દ્વારા લીજન ઓફ મેરિટ: યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ સશસ્ત્ર દળો દ્વારા અસાધારણ સેવાઓ અને સિદ્ધિઓની માન્યતા.
- ઓર્ડર ઓફ ડ્રુક ગ્યાલ્પો: ભૂટાનનું સર્વોચ્ચ નાગરિક સન્માન.
- સિઓલ શાંતિ પુરસ્કાર: સંવાદિતા, સમાધાન અને વિશ્વ શાંતિમાં યોગદાન માટે એનાયત.
- ચેમ્પિયન્સ ઓફ ધ અર્થ એવોર્ડ: યુએનનું સર્વોચ્ચ પર્યાવરણ સન્માન.
- ગ્લોબલ ગોલકીપર એવોર્ડ: બિલ અને મેલિન્ડા ગેટ્સ ફાઉન્ડેશન દ્વારા સ્વચ્છ ભારત અભિયાન પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતાને માન્યતા આપતો એવોર્ડ.
- ગ્લોબલ એનર્જી એન્ડ એન્વાયર્નમેન્ટ લીડરશીપ એવોર્ડ: કેમ્બ્રિજ એનર્જી રિસર્ચ એસોસિએટ્સ દ્વારા વૈશ્વિક ઉર્જા અને પર્યાવરણમાં નેતૃત્વને સ્વીકારે છે.

ચેન્નાઈ સ્ક્વૉશ વર્લ્ડ કપની યજમાની કરશે

- તાજેતરની જાહેરાત મુજબ ચેન્નાઈ શહેર સ્ક્વૉશ વર્લ્ડ કપ 2023ની યજમાનીની તૈયારી કરી રહ્યું છે.
- સ્પોર્ટ્સ ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી ઓફ તમિલનાડુ (SDAT) દ્વારા વર્લ્ડ સ્ક્વૉશ ફેડરેશન (WSF)ની ભાગીદારીમાં આયોજિત આ પ્રતિષ્ઠિત ઈવેન્ટમાં વિશ્વના ટોચના સ્ક્વૉશ ખેલાડીઓ પ્રતિષ્ઠિત ટ્રોફી માટે હરીફાઈ કરશે.

તારીખ અને સ્થળ

- 13થી 17 જૂન સુધી, ચેન્નાઈના સ્ક્વૉશ ઉત્સાહીઓ બે અગ્રણી સ્થાનો - એક્સપ્રેસ એવન્યુ મોલ અને ઈન્ડિયન સ્ક્વૉશ એન્ડ ટ્રાયથલોન એકેડેમી (ISTA) તીવ્ર મેચોના સાક્ષી બનશે.
- આ અદ્યતન સુવિધાઓ આ પ્રતિષ્ઠિત ટૂર્નામેન્ટનું આયોજન કરવા અને ખેલાડીઓ અને ચાહકો બંને માટે ઇમર્સિવ અનુભવ પ્રદાન કરવા માટે સંપૂર્ણપણે સજ્જ છે.

પ્રધાનમંત્રી રાષ્ટ્રીય બાલ પુરસ્કાર

- તાજેતરમાં, મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલયે પ્રધાનમંત્રી રાષ્ટ્રીય બાલ પુરસ્કાર માટે નામાંકન આમંત્રિત કર્યા છે.

પ્રધાનમંત્રી રાષ્ટ્રીય બાલ પુરસ્કાર વિશે

- બહાદુરી, રમતગમત, સમાજ સેવા, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી, પર્યાવરણ અને અન્ય ક્ષેત્રોમાં અસાધારણ ઓળખ પ્રાપ્ત કરનાર અસાધારણ ક્ષમતાઓ ધરાવતા બાળકોને યોગ્ય માન્યતા આપવા માટે સરકાર દર વર્ષે પ્રતિષ્ઠિત પ્રધાનમંત્રી રાષ્ટ્રીય બાલ પુરસ્કારનું આયોજન કરે છે.
- ઉંમર મર્યાદા: 5 વર્ષથી 18 વર્ષ સુધી (સંબંધિત વર્ષના 31 ઓગસ્ટના રોજ પૂર્ણ થયેલ હોવી જોઈએ).
- તે બે શ્રેણીઓ હેઠળ આપવામાં આવે છે:

  1. બાલ શક્તિ પુરસ્કાર, અસાધારણ ક્ષમતાઓ અને નવીનતા, શૈક્ષણિક, રમતગમત, કલા અને સંસ્કૃતિ, સમાજ સેવા અને બહાદુરીના ક્ષેત્રોમાં ઉત્કૃષ્ટ સિદ્ધિ ધરાવતા બાળકોને માન્યતા તરીકે આપવામાં આવે છે.
  2. બાલ કલ્યાણ પુરસ્કાર

- <u>**વ્યક્તિ:**</u> એવી વ્યક્તિઓ કે જેમણે બાળ વિકાસ, બાળ સંરક્ષણ અને બાળ કલ્યાણના ક્ષેત્રમાં 7 વર્ષથી ઓછા સમય માટે બાળકો માટે સેવામાં ઉત્કૃષ્ટ યોગદાન આપ્યું હોય.
- <u>**સંસ્થાઓ:**</u> એવી સંસ્થાઓ કે જેમણે બાળ કલ્યાણના કોઈપણ ક્ષેત્રમાં બાળકોના હેતુ માટે અસાધારણ કાર્ય કર્યું હોય.
- <u>**પસંદગી:**</u> મંત્રી અથવા રાજ્ય મંત્રી, મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલયની આગેવાની હેઠળની રાષ્ટ્રીય પસંદગી સમિતિ પુરસ્કાર વિજેતાઓના નામને અંતિમ રૂપ આપશે.
- દર વર્ષે જાન્યુઆરીમાં આયોજિત વિશેષ સમારોહમાં રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા આ પુરસ્કારો આપવામાં આવે છે.
- પુરસ્કારોમાં એક લાખ રૂપિયાનું રોકડ પુરસ્કાર, મેડલ અને પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવે છે.

IPL 2023 ફાઈનલ

- ચેન્નાઈ સુપર કિંગ્સ (CSK) એ ગુજરાત ટાઈટન્સ(GT)ને હરાવીને તેમનું પાંચમું ઈન્ડિયન પ્રીમિયર લીગ (IPL) ટાઇટલ જીત્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- તેઓએ ગુજરાત ટાઇટન્સ (GT) પર પાંચ વિકેટથી વિજય મેળવ્યો હતો.
- પ્રથમ બેટિંગ કરવાનું પસંદ કરતા, ગુજરાત ટાઇટન્સ ચાર વિકેટે 214 રન બનાવવામાં સફળ રહી હતી.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- જો કે, વરસાદના વિક્ષેપને કારણે, CSKનો ટાર્ગેટ 15 ઓવરમાં 171 રનમાં સમાયોજિત કરવામાં આવ્યો હતો.
- આખરે, ચેન્નાઈ સુપર કિંગ્સ (CSK) એ ડકવર્થ-લુઈસ-સ્ટર્ન પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરીને ડિફેન્ડિંગ ચેમ્પિયન્સ પર વિજય મેળવ્યો.
- ભરચક નરેન્દ્ર મોદી સ્ટેડિયમમાં એક રોમાંચક મુકાબલામાં, CSK એ અંતિમ બોલ પર સફળતાપૂર્વક તેમનું કાર્ય પૂર્ણ કર્યું.

57મો જ્ઞાનપીઠ પુરસ્કાર

- તાજેતરમાં કોંકણીમાં ગોવાના ટૂંકી વાર્તા લેખક, નવલકથાકાર, વિવેચક અને સ્ક્રિપ્ટ રાઈટર દામોદર મૌઝોને 57મો જ્ઞાનપીઠ પુરસ્કાર (ભારતનું સર્વોચ્ચ સાહિત્ય સન્માન) એનાયત કરવામાં આવ્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- રવીન્દ્ર કેલેકર પછી 2008માં આ એવોર્ડ મેળવનાર મૌઝો ગોવાના બીજા વ્યક્તિ છે.
- મૌઝોના 25 પુસ્તકો કોંકણીમાં અને એક અંગ્રેજીમાં પ્રકાશિત થયા છે.
- તેમના ઘણા પુસ્તકો પણ વિવિધ ભાષાઓમાં અનુવાદિત થયા છે.
- મૌઝોની પ્રસિદ્ધ નવલકથા 'કારમેલીન'ને 1983માં સાહિત્ય અકાદમી પુરસ્કાર મળ્યો હતો.

જ્ઞાનપીઠ પુરસ્કાર વિશે

- ભારતનો સર્વોચ્ચ સાહિત્ય પુરસ્કાર છે. જે લેખકો/કવિને સાહિત્યમાં ઉત્કૃષ્ટ યોગદાન માટે આપવામાં આવે છે.
- આ પુરસ્કાર ભારતીએ ભાષાના અને અંગ્રેજી ભાષામાં લખનારા ભારતીય લેખકોને આપવામાં આવે છે.
- આ પુરસ્કાર જ્ઞાનપીઠ સંસ્થા દ્વારા આપવામાં આવે છે.
- ભારત સરકાર દ્વારા વર્ષ 1965થી આ પુરસ્કાર આપવામાં આવે છે.
- જ્ઞાનપીઠપુરસ્કારશાંતિપ્રસાદજૈનનાસ્મરણાર્થેઆપવામાંઆવેછે.
- આ એવોર્ડ સ્વરૂપે 11 લાખ રૂપિયાની ધન રાશિ, સરસ્વતીની પ્રતિમા અને પ્રશસ્તિપત્ર આપવામાં આવે છે.

પાકિસ્તાનને હરાવી ભારત હોકી જુનિયર એશિયા કપ ચેમ્પિયન બન્યું

- તાજેતરમાં ભારતીય જુનિયર મેન્સ હોકી ટીમે ઓમાનના સલાલાહમાં હરીફ પાકિસ્તાનને 2-1થી હરાવીને એશિયા કપ ચેમ્પિયન બનીને તેની ખંડીય સર્વોચ્ચતા જાળવી રાખી હતી.

અગત્યના તથ્યો

- ભારત તરફથી અંગદ બીર સિંહે 13મી મિનિટે અને અર્ઝજિત સિંહ હુંદલે 20મી મિનિટે ગોલ કર્યા, જ્યારે પાકિસ્તાનના અબ્દુલ બશારતે 37મી મિનિટે ગોલ કર્યો હતો.
- આ અગાઉ 2004, 2008 અને 2015માં ત્રણ વખત ચેમ્પિયન બનનાર ભારતનું આ ચોથું ટાઇટલ હતું.
- નોંધનીય છે કે, પાકિસ્તાને 1987, 1992 અને 1996માં ટુર્નામેન્ટ જીતી છે.

રાષ્ટ્રપતિ દ્રૌપદી મુર્મુ સુરીનામના સર્વોચ્ચ નાગરિક પુરસ્કારથી સન્માનિત

- તાજેતરમાં રાષ્ટ્રપતિ શ્રીમતિ દ્રૌપદી મુર્મુ સુરીનામના સર્વોચ્ચ નાગરિક પુરસ્કાર "ગ્રાન્ડ ઓર્ડર ઓફ ધ ચેઈન ઓફ ધ યલો સ્ટાર"થી સન્માનિત થનાર પ્રથમ ભારતીય બન્યા છે.

અગત્યના તથ્યો

- તેણીને આ પુરસ્કાર સુરીનામ પ્રજાસત્તાકના રાષ્ટ્રપતિ ચંદ્રિકાપ્રસાદ સંતોખી દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.
- રાષ્ટ્રપતિ મુર્મુએ આ એવોર્ડ ભારતીય-સુરીનામી સમુદાયની ભાવિ પેઢીઓને સમર્પિત કર્યો હતો.

યલો સ્ટારની સાંકળના ગ્રાન્ડ ઓર્ડર વિશે

- ધ ગ્રાન્ડ ઓર્ડર ઓફ ધ ચેઈન ઓફ ધ યલો સ્ટાર (ડચ: Grootlint in de Orde van de Gele Ster) એ સુરીનામનો સર્વોચ્ચ નાગરિક પુરસ્કાર છે.
- તેની સ્થાપના 25 નવેમ્બર, 1975ના રોજ કરવામાં આવી હતી, જે દિવસે સુરીનામ નેધરલેન્ડથી સ્વતંત્ર થયું હતું.
- આ પુરસ્કાર એવા વ્યક્તિઓને આપવામાં આવે છે જેમણે સુરીનામમાં અથવા વિદેશમાં, સુરીનામ માટે ઉત્કૃષ્ટ યોગદાન આપ્યું હોય.
- ધ ગ્રાન્ડ ઓર્ડર ઓફ ધ ચેઈન ઓફ ધ યલો સ્ટાર સંખ્યાબંધ નોંધપાત્ર વ્યક્તિઓને એનાયત કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:
- નેધરલેન્ડની રાણી બીટ્રિક્સ
- નેલ્સન મંડેલા, દક્ષિણ આફ્રિકાના ભૂતપૂર્વ રાષ્ટ્રપતિ
- ડેસમન્ડ ટુટુ, દક્ષિણ આફ્રિકાના એંગ્લિકન બિશપ અને ધર્મશાસ્ત્રી
- જીમી કાર્ટર, યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સના 39મા પ્રમુખ
- કોફી અન્નાન, સંયુક્ત રાષ્ટ્રના ભૂતપૂર્વ સેક્રેટરી-જનરલ
- બાન કી મૂન, સંયુક્ત રાષ્ટ્રના આઠમા મહાસચિવ
- આ પુરસ્કાર સુરીનામમાં ખૂબ જ પ્રતિષ્ઠિત સન્માન છે. તે એવા વ્યક્તિઓને આપવામાં આવે છે જેમણે ભૂતકાળમાં અને વર્તમાનમાં દેશમાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપ્યું છે.

વારાણસીમાં ત્રીજી ખેલો ઈન્ડિયા યુનિવર્સિટી ગેમ્સનું સમાપન

- તાજેતરમાં ખેલો ઈન્ડિયા યુનિવર્સિટી ગેમ્સની ત્રીજી આવૃત્તિ વારાણસીના IIT BHU કેમ્પસમાં સમાપ્ત થઈ હતી.

અગત્યના તથ્યો

- સમાપન સમારોહમાં કેન્દ્રીય યુવા બાબતો અને રમતગમત મંત્રી અનુરાગ સિંહ ઠાકુર , કેન્દ્રીય રમતગમત રાજ્ય મંત્રી નિશીથ પ્રામાણિક અને ઉત્તર પ્રદેશના મુખ્યમંત્રી શ્રી યોગી આદિત્યનાથ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.
- ખેલો ઈન્ડિયા યુનિવર્સિટી ગેમ્સમાં પંજાબ યુનિવર્સિટી ફરી એકવાર એકંદરે ચેમ્પિયન તરીકે ઉભરી આવી હતી.
- પંજાબ યુનિવર્સિટીએ 26 ગોલ્ડ, 17 સિલ્વર અને 26 બ્રોન્ઝ સહિત કુલ 69 મેડલ સાથે ગેમ્સનું સમાપન કર્યું.
- ગુરુ નાનક દેવ યુનિવર્સિટીએ 24 ગોલ્ડ, 27 સિલ્વર અને 17

બ્રોન્ઝ મેડલ મેળવીને પ્રથમ વખત ટોપ ત્રણમાં પોતાનું સ્થાન મેળવ્યું હતું.

- કર્ણાટકની જૈન યુનિવર્સિટી, જે ગયા વર્ષની ચેમ્પિયન હતી, 16 ગોલ્ડ, 10 સિલ્વર અને છ બ્રોન્ઝ મેડલ સાથે ત્રીજા સ્થાને રહી હતી.
- આ ગેમ્સનું આયોજન ઉત્તર પ્રદેશના ચાર શહેરોમાં લખનૌ, વારાણસી, ગોરખપુર અને ગૌતમબુદ્ધ નગરમાં કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં શૂટિંગ સ્પર્ધા દિલ્હીમાં યોજાઈ હતી.
- આ ઉપરાંત, વોટર સ્પોર્ટ્સ ગેમ્સમાં સૌપ્રથમવાર પદાર્પણ કર્યું હતું, જે અંતર્ગત ગોરખપુરમાં રોઇંગ સ્પર્ધાઓ યોજાઇ હતી.

ખેલો ઈન્ડિયા યુનિવર્સિટી ગેમ્સ વિશે

- ખેલો ઈન્ડિયા યુનિવર્સિટી ગેમ્સ (KIUG) એ ભારત સરકાર દ્વારા આયોજિત વાર્ષિક મલ્ટી-સ્પોર્ટ ઈવેન્ટ છે.
- 2019માં તેની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.

સ્પિનોઝા પુરસ્કાર

- તાજેતરમાં ભારતીય મૂળના વૈજ્ઞાનિક જોયિતા ગુપ્તાને વિજ્ઞાનમાં તેમના નોંધપાત્ર યોગદાન અને ન્યાયી અને ટકાઉ વિશ્વ બનાવવાની તેમની પ્રતિબદ્ધતા માટે પ્રતિષ્ઠિત સ્પિનોઝા પુરસ્કારથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા છે, જેને 'ડચ નોબેલ પ્રાઇઝ' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.

સ્પિનોઝા પુરસ્કાર વિશે

- સ્પિનોઝા પુરસ્કાર વ્યાપકપણે ડચ વિજ્ઞાનમાં સર્વોચ્ચ સન્માન તરીકે ગણવામાં આવે છે.
- તે ઉત્કૃષ્ટ સંશોધકોને ઓળખે છે જેમણે તેમના ક્ષેત્રોમાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરી છે અને અસાધારણ વૈજ્ઞાનિક યોગદાન દર્શાવ્યું છે.
- આ પ્રતિષ્ઠિત પુરસ્કાર તેમના મહત્વપૂર્ણ કાર્ય અને સમાજ પર ઊંડી અસરના પુરાવા તરીકે સેવા આપે છે.

ICC વર્લ્ડ ટેસ્ટ ચેમ્પિયનશિપ 2023

- તાજેતરમાં ઓવલ ખાતે રોમાંચક WTC ફાઇનલમાં ભારત સામે 209 રનથી શાનદાર જીત મેળવીને ઓસ્ટ્રેલિયાએ કમાન્ડિંગ ફેશનમાં વર્લ્ડ ટેસ્ટ ચેમ્પિયન્સ 2023નું ટાઇટલ જીત્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- આ ઐતિહાસિક મેચમાં ભારતીય ટીમને મેચની ચોથી ઇનિંગમાં જીતવા માટે 444 રનનો ટાર્ગેટ મળ્યો હતો. પરંતુ ટીમ ઈન્ડિયા રમતના 5માં દિવસે 234 રન બનાવીને સમેટાઇ ગઈ હતી.
- ઓસ્ટ્રેલિયા તરફથી આ ઇનિંગમાં નાથન લિયોને 4 જ્યારે સ્કોટ બોલેન્ડે 3 વિકેટ ઝડપી હતી.
- ફાઈનલ મેચમાં જ્યારે ચોથા દિવસની રમત પૂરી થઇ ત્યારે ભારતીય ટીમે 3 વિકેટના નુકસાને 164 રન બનાવી લીધા હતા.
- આ પછી, છેલ્લા દિવસે, તેમને જીતવા માટે વધુ 280 રનની જરૂર હતી. પરંતુ 5માં દિવસના પહેલા સેશનમાં ભારતીય ટીમને 179ના સ્કોર પર 2 મોટા ઝટકા લાગ્યા હતા. તેમાં વિરાટ કોહલીની મોટી વિકેટ પણ સામેલ છે.
- કોહલી 49 રનની ઇનિંગ રમીને પેવેલિયન પરત ફર્યો હતો.

ઑસ્ટ્રેલિયાના ICC ટાઇટલ્સ (પુરુષ ક્રિકેટ)

- 50-ઓવરના વર્લ્ડ કપ: 1987, 1999, 2003, 2007, 2015
- ચેમ્પિયન્સ ટ્રોફી: 2006, 2009
- T20 વર્લ્ડ કપ: 2021
- વર્લ્ડ ટેસ્ટ ચેમ્પિયનશિપ: 2021-23

ભારતીય ફિલ્મ "When Climate Change Turns Violent"એ WHO એવોર્ડ જીત્યો

- તાજેતરમાં જિનીવામાં વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઇઝેશન હેડક્વાર્ટર ખાતે આયોજિત 4થા વાર્ષિક હેલ્થ ફોર ઓલ ફિલ્મ ફેસ્ટિવલમાં "When Climate Change Turns Violent" નામની ડોક્યુમેન્ટ્રીએ 'હેલ્થ ફોર ઓલ' કેટેગરીમાં વિશેષ પુરસ્કાર જીત્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- આ ડોક્યુમેન્ટ્રી ફિલ્મનું નિર્દેશન રાજસ્થાનની વંદિતા સહરિયાએ કર્યું છે. વિજેતાઓમાં તે એકમાત્ર ભારતીય હતી.
- અભિનેતાઓ, નિર્માતાઓ અને જાહેર હસ્તીઓ દ્વારા રૂબરૂ અને ઓનલાઇન હાજર રહેલા આ ફેસ્ટિવલમાં સાત જુદી જુદી કેટેગરી માટે વિજેતા ફિલ્મોની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી, જ્યારે ચાર ફિલ્મોનો જ્યુરી દ્વારા વિશેષ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો.
- શેરોન સ્ટોન અને આલ્ફોન્સો હેરેરા જેવા જાણીતા કલાકારો; કોરિયોગ્રાફર શેરી સિલ્વર; આબોહવા કાર્યકર સોફિયા કિઆન્ની અને મીડિયા પર્સનાલિટી એડેલ ઓન્યાંગો સહિત પ્રતિષ્ઠિત વ્યાવસાયિકો, કલાકારો અને કાર્યકરોની પેનલ દ્વારા આ ફિલ્મોને જજ કરવામાં આવી હતી.
- પ્રતિષ્ઠિત પેનલમાં સંયુક્ત રાષ્ટ્રના વરિષ્ઠ અધિકારીઓ અને WHO સ્ટાફ પણ જોડાયા હતા.

પુરસ્કૃત ફિલ્મોની યાદી

- UHC "ગ્રાન્ડ પ્રિક્સ": "Jonathan's Miracle Feet"
- હેલ્થ ઇમરજન્સીઝ "ગ્રાન્ડ પ્રિક્સ": "Nurses facing Covid / Na Lihna de Frente"
- બેટર હેલ્થ એન્ડ વેલ-બીઈંગ "ગ્રાન્ડ પ્રિક્સ": "One in 36 Million: Story of Childhood Lead Poisoning in Bangladesh"
- સ્પેશિયલ પ્રાઇઝ ક્લાઈમેટ ચેન્જ એન્ડ હેલ્થ ફિલ્મ: "When climate change turns violent"
- સ્પેશિયલ પ્રાઇઝ સેક્સ્યુઅલ એન્ડ રિપ્રોડક્ટિવ હેલ્થ એન્ડ રાઈટ્સ ફિલ્મ: "Vulvo and Dynia"
- સ્ટુડન્ટ ફિલ્મ પ્રાઇઝ: "Gasping for life"
- વિશેષ પુરસ્કાર ખૂબ જ ટૂંકી ફિલ્મ: "Mirrors"

2023નો ઇકબાલ મસીહ એવોર્ડ

- તાજેતરમાં ચેન્નાઇ સ્થિત વકીલ અને સક્રિય કાર્યકર લલિતા નટરાજને બાળ મજૂરી નાબૂદી માટે યુએસ ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ લેબરનો 2023નો ઇકબાલ મસીહ એવોર્ડ જીત્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- 30 મેના રોજ ચેન્નાઈમાં યુએસ કોન્સ્યુલેટ જનરલમાં એક સમારોહમાં કોન્સલ જનરલ જુડિથ રવિન દ્વારા નટરાજનને આ એવોર્ડ એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

- દક્ષિણ ભારતમાં શોષણકારી બાળ મજૂરીનો અંત લાવવાની લડાઈમાં એક નેતા તરીકે નટરાજન તસ્કરીનો ભોગ બનેલા ખાસ કરીને બંધક મજૂરી કરતા બાળકોની ઓળખ કરે છે અને તેમને સમાજમાં પુનઃજોડાણમાં મદદ કરે છે.
- ઉપરાંત તમિલનાડુના સામાજિક સંરક્ષણ વિભાગ હેઠળ, બાળ કલ્યાણ સમિતિ (ઉત્તર ક્ષેત્ર)ના સભ્ય તરીકેની તેણીની ભૂમિકામાં, નટરાજન એ ખાતરી કરે છે કે પીડિતોને બાળ મજૂરી અધિનિયમ અને જાતીય અપરાધોથી બાળકોના રક્ષણ (POCSO) અધિનિયમ હેઠળ વળતર મળે છે કે નહીં.
- બાળ મજૂરીના મુદ્દાઓ પર કામ કરવા ઉપરાંત, લલિતા ઘરેલુ હિંસા અને જાતીય શોષણનો ભોગ બનેલા લોકોને કાનૂની અને કાઉન્સેલિંગ સપોર્ટ પણ પૂરો પાડે છે.

ઈકબાલ મસીહ એવોર્ડ વિશે

- ઇકબાલ મસીહ એવોર્ડ એ યુએસ સેક્રેટરી ઓફ લેબર દ્વારા વાર્ષિક ધોરણે આપવામાં આવતો બિન-નાણાકીય પુરસ્કાર છે અને ઇન્ટરનેશનલ લેબર અફેર્સ બ્યુરો (ILAB)ના બાળ મજૂરી, બળજબરીથી મજૂરી અને માનવ તસ્કરીના કાર્યાલય દ્વારા સંચાલિત થાય છે.
- બાળ મજૂરી સામે લડવામાં અસાધારણ યોગદાનના સન્માન માટે યુએસ કોંગ્રેસ દ્વારા 2008માં તેની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.
- આ પુરસ્કાર ઈકબાલ મસીહના નામ પર રાખવામાં આવ્યો છે, એક પાકિસ્તાની બાળક જેને ચાર વર્ષની ઉંમરે ગુલામીમાં વેચવામાં આવ્યો હતો અને તેને કાર્પેટ ફેક્ટરીમાં કામ કરવા માટે મજબૂર કરવામાં આવ્યો હતો.
- તે દસ વર્ષની ઉંમરે ભાગી ગયો અને બાળ મજૂરોના અધિકારો માટે સ્પષ્ટ વક્તા બન્યો.
- 1995માં 12 વર્ષની ઉંમરે તેની હત્યા કરવામાં આવી હતી.

ગ્રીન એપલ એવોર્ડ 2023

- તાજેતરમાં શહેરી અને રિયલ એસ્ટેટ ક્ષેત્રની કેટેગરીમાં તેલંગાણાને સુંદર ઇમારતો માટે આંતરરાષ્ટ્રીય ગ્રીન એપલ એવોર્ડથી નવાજવામાં આવ્યું છે.

અગત્યના તથ્યો

- ભારતમાં પ્રથમ વખત કોઈ પણ ઇમારત અથવા માળખાને આ પ્રતિષ્ઠિત પુરસ્કારો પ્રાપ્ત થયા છે.
- લંડન સ્થિત સ્વતંત્ર બિન-નફાકારક સંસ્થા ધ ગ્રીન ઓર્ગેનાઇઝેશન દ્વારા વૈશ્વિક પર્યાવરણીય શ્રેષ્ઠ પદ્ધતિઓને માન્યતા આપવા અને તેને પ્રોત્સાહન આપવા માટે દર વર્ષે આ પુરસ્કારો એનાયત કરવામાં આવે છે.

તેલંગાણાની પાંચ પસંદ કરેલી ઇમારતો અને માળખાં નીચે મુજબ છે:

1. મોઝામ-જાહી માર્કેટ (હેરિટેજ કેટેગરી)
2. દુર્ગમ ચેરુવુ કેબલ બ્રીજ (બ્રિજ કેટેગરી)
3. બી. આર. આંબેડકર તેલંગાણા રાજ્ય સચિવાલય ભવન, સૌંદર્યલક્ષી રીતે રચાયેલી ઓફિસ અને વર્કસ્પેસ કેટેગરીમાં.
4. તેલંગાણા પોલીસનું ઇન્ટિગ્રેટેડ કમાન્ડ કન્ટ્રોલ સેન્ટર એક વિશિષ્ટ પ્રકારની ઓફિસ
5. યદાદ્રી મંદિર (ઉત્કૃષ્ટ ધાર્મિક માળખાની શ્રેણી)

- આ દરેક ઇમારતને અપવાદરૂપ પુનઃસ્થાપન અને પુનઃઉપયોગ, નવીન ઇજનેરી, સારી રીતે વિચારેલી ડિઝાઇન, અદ્યતન ટેકનોલોજી અને વિગતો પ્રત્યેની નિષ્ઠા જેવી તેમની અનન્ય લાક્ષણિકતાઓ માટે માન્યતા આપવામાં આવી છે.
- ગ્રીન એપલ એવોર્ડ્સ ઇકો-ફ્રેન્ડલી બિલ્ડિંગ અને ડિઝાઇન પદ્ધતિઓને માન્યતા આપવા અને પ્રોત્સાહન આપવામાં મહત્વપૂર્ણ ભાગ ભજવે છે.

ગ્રીન ઓર્ગેનાઇઝેશન વિશે

- 1994માં લંડનમાં સ્થપાયેલી ગ્રીન ઓર્ગેનાઇઝેશન એક સ્વતંત્ર બિન-નફાકારક સંસ્થા છે, જે વૈશ્વિક સ્તરે પર્યાવરણીય શ્રેષ્ઠ પદ્ધતિઓને માન્યતા આપવા, પુરસ્કાર આપવા અને પ્રોત્સાહન આપવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- ગ્રીન ઓર્ગેનાઇઝેશન 2016થી વાર્ષિક 'ગ્રીન એપલ એવોર્ડ્સ'નું આયોજન કરી રહી છે, જેનો હેતુ પર્યાવરણીય રીતે જવાબદાર બાંધકામ અને ડિઝાઇન પદ્ધતિઓને માન્યતા આપવા અને તેનું સન્માન કરવાનો છે.

પ્રાઇમ મિનિસ્ટર્સ મ્યુઝિયમ એન્ડ લાઇબ્રેરી સોસાયટી

- ભારતની પ્રતિષ્ઠિત સંસ્થા નેહરુ મેમોરિયલ મ્યુઝિયમ એન્ડ લાયબ્રેરી સોસાયટી ખાતે તાજેતરમાં જ એક ખાસ બેઠક યોજાઈ હતી જેમાં તેનું નામ બદલીને પ્રાઇમ મિનિસ્ટર્સ મ્યુઝિયમ એન્ડ લાઇબ્રેરીસોસાયટીરાખવાનોનોંધપાત્રઠરાવકરવામાંઆવ્યોહતો.

અગત્યના તથ્યો

- સંસ્થાનું નામ બદલીને પ્રાઇમ મિનિસ્ટર્સ મ્યુઝિયમ એન્ડ લાઇબ્રેરી સોસાયટી કરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો, જે તેના ધ્યાનમાં પરિવર્તનનું પ્રતીક છે અને ભારતીય લોકશાહીના વિકસતા પરિદ્રશ્યને પ્રતિબિંબિત કરે છે.
- નવું નામ, પ્રાઇમ મિનિસ્ટર્સ મ્યુઝિયમ એન્ડ લાઇબ્રેરી સોસાયટી, ભારતના વડા પ્રધાન વારસાના વ્યાપક પ્રતિનિધિત્વને મૂર્તિમંત કરે છે.

ગીતા પ્રેસને 2021 માટે ગાંધી શાંતિ પુરસ્કાર એનાયત

- તાજેતરમાં ગીતા પ્રેસ, ગોરખપુર, ધાર્મિક ગ્રંથોના અગ્રણી પ્રકાશકને 2021 માટેનો ગાંધી શાંતિ પુરસ્કાર એનાયત કરવામાં આવ્યો છે.

ગીતા પ્રેસ વિશે

- ગીતા પ્રેસ હિંદુ ધાર્મિક ગ્રંથોનું વિશ્વનું સૌથી મોટું પ્રકાશક છે.
- તે ભારતના ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યના ગોરખપુર શહેરમાં આવેલું છે.
- તેની સ્થાપના 1923માં જયા દયાલ ગોયંકા અને ઘનશ્યામ દાસ જાલાન દ્વારા સનાતન ધર્મના સિદ્ધાંતોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે કરવામાં આવી હતી.

ગાંધી શાંતિ પુરસ્કાર વિશે

- આ એવોર્ડ અહિંસક અને ગાંધીવાદી પદ્ધતિઓ દ્વારા સામાજિક, આર્થિક અને રાજકીય પરિવર્તનમાં પ્રકાશન ગૃહના નોંધપાત્ર યોગદાનને માન્યતા આપે છે.

- અહિંસા દ્વારા સામાજિક, આર્થિક અને રાજકીય પરિવર્તનમાં સામેલ લોકો માટે મહાત્મા ગાંધીની 125મી જન્મજયંતિની ઉજવણી દરમિયાન 1995માં ભારત સરકાર દ્વારા આ વાર્ષિક પુરસ્કારની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.

♦ **પુરસ્કાર:**
- ગાંધી શાંતિ પુરસ્કારમાં પ્રશસ્તિપત્ર, તકતી અને ઉત્કૃષ્ટ પરંપરાગત હસ્તકળા/હાથવણાટની ચીજવસ્તુઓ સાથે રૂ. 1 કરોડનું ઇનામ આપવામાં આવે છે.
- આ પુરસ્કાર વ્યક્તિઓ, સંગઠનો, સંસ્થાઓ અથવા સંસ્થાનોને આપી શકાય છે.

♦ **પાત્રતા:**
- આ પુરસ્કાર રાષ્ટ્રીયતા, સંપ્રદાય, જાતિ અથવા લિંગને ધ્યાનમાં લીધા વિના તમામ વ્યક્તિઓ/સંસ્થાઓ માટે ખુલ્લો છે.

♦ **પસંદગી સભ્ય:**
- આ પુરસ્કાર માટે પસંદગી સમિતિની અધ્યક્ષતા વડાપ્રધાન કરે છે અને તેમાં ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશ, લોકસભામાં સૌથી મોટા વિપક્ષી દળના નેતા, લોકસભા અધ્યક્ષ અને સુલભ ઇન્ટરનેશનલના સંસ્થાપક જેવા સભ્યો સામેલ છે.

અગાઉનો એવોર્ડ
- શેખ મુજીબુર રહેમાન અને ઓમાનના દિવંગત સુલતાન કબૂસ બિન સૈદ અલ સૈદને અનુક્રમે 2020 અને 2019 માટે ગાંધી શાંતિ પુરસ્કાર એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

ભારતીય રાષ્ટ્રીય રમતોની 37મી આવૃત્તિ માટે માસ્કોટનું લોન્ચિંગ

♦ તાજેતરમાં ગોવાના મુખ્યમંત્રી પ્રમોદ સાવંતે આગામી 37મી નેશનલ ગેમ્સ માટે 'મોગા'નામનો માસ્કોટ લોન્ચ કર્યો જે ભારતીય બાઇસનનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.

અગત્યના તથ્યો
- ગોવાના મુખ્યમંત્રી પ્રમોદ સાવંતે ગોવાના તલેઇગાવમાં ડૉ. શ્યામા પ્રસાદ મુખર્જી સ્ટેડિયમ ખાતે આયોજિત લોકાર્પણ સમારોહમાં 'મોગા' લોન્ચ કર્યું.
- ભારતની રાષ્ટ્રીય રમતોની 37મી આવૃત્તિ ગોવા રાજ્યમાં વિવિધ સ્થળોએ યોજાશે.
- તે કુલ 43 વિષયોમાં સ્પર્ધાઓ દર્શાવશે.
- તેમાં પંજાબ સાથે સંકળાયેલ પરંપરાગત માર્શલ આર્ટ સ્વરૂપ 'ગતકા' પણ દર્શાવવામાં આવશે.

ભારતીય રાષ્ટ્રીય રમતોની અગાઉની આવૃત્તિ વિશે
- ગોવામાં યોજાયેલી 36મી નેશનલ ગેમ્સમાં મહારાષ્ટ્ર વિજેતા બન્યું હતું.
- 'સાવજ' જે એશિયાટિક સિંહનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે તે 36મી નેશનલ ગેમ્સનો માસ્કોટ હતો.

ગોવા વિશે
- ગોવાના રમતગમત મંત્રી ગોવિંદ ગૌડે છે.
- 'ગૌર' નામનું ભારતીય બાઇસન ગોવાનું રાજ્ય પ્રાણી છે.

45મો યુરોપિયન નિબંધ પુરસ્કાર

♦ તાજેતરમાં લેખિકા અને કાર્યકર અરુંધતી રોયને તેમના નવીનતમ નિબંધ 'આઝાદી'ના ફ્રેન્ચ અનુવાદના પ્રસંગે લાઇફટાઇમ અચિવમેન્ટ માટે 45મો યુરોપિયન નિબંધ પુરસ્કાર એનાયત કરવામાં આવ્યો છે.

યુરોપિયન નિબંધ પુરસ્કાર વિશે
- તે પ્રથમ સાહિત્યિક પુરસ્કાર છે જે ફક્ત નિબંધની શૈલીને સમર્પિત છે.
- આ એવોર્ડ એવા ઉત્કૃષ્ટ નિબંધોને માન્યતા આપે છે જે વર્તમાન સમાજો, તેમની પ્રથાઓ અને વિચારધારાઓની ટીકા કરે છે.
- તેને 1975થી સાહિત્યિક દ્રશ્યમાં તેની લાંબા સમયથી હાજરીને પ્રકાશિત કરવા માટે પુરસ્કાર આપવામાં આવે છે.
- એવોર્ડ વિજેતા નિબંધો સામાજિક ધોરણો, રાજકીય માળખાં, સાંસ્કૃતિક પ્રથાઓ અને સામાજિક-આર્થિક પડકારો પર પ્રકાશ પાડે છે.

ભારતીય નૌકાદળનું 'ઓશન સર્કલ ઓફ યોગ'

♦ આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસના ભાગરૂપે, હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્રમાં તૈનાત નૌકાદળના જહાજો મૈત્રીપૂર્ણ વિદેશી રાષ્ટ્રોના બંદરોની મુલાકાત લઈ રહ્યા છે અને 'વસુધૈવ કુટુંબકમ'ના સંદેશને પ્રમોટ કરી રહ્યાં છે.
- 'ઓશન સર્કલ ઓફ યોગ' તરીકે ઓળખાતી આ પહેલનો હેતુ રાષ્ટ્રો વચ્ચે બંધનોને મજબૂત કરવાનો અને સંવાદિતાને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.

અગત્યના તથ્યો
- કિલતાન, ચેન્નાઈ, શિવાલિક, સુનયના, ત્રિશુલ, તારકશ, વાગીર, સુમિત્રા અને બ્રહ્મપુત્રા જેવા ભારતીય નૌકાદળના જહાજો પર વિવિધ યોગ દિવસના કાર્યક્રમો અને પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરવામાં આવી રહ્યું છે.
- આ જહાજો હાલમાં હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્રમાં તૈનાત છે.
- ભારતીય નૌકાદળના જહાજો બાંગ્લાદેશમાં ચટ્ટોગ્રામ, ઇજિપ્તમાં સફાગા, ઇન્ડોનેશિયામાં જકાર્તા, કેન્યામાં મોમ્બાસા, મેડાગાસ્કરમાં ટોમાસિના, ઓમાનમાં મસ્કત, શ્રીલંકામાં કોલંબો, થાઇલેન્ડમાં ફૂકેટ અને સંયુક્ત આરબ અમીરાતના દુબઇ સહિત વિવિધ સ્થળોએ નોંધપાત્ર પોર્ટ કોલ કરી રહ્યાં છે.
- આ મુલાકાતો દરમિયાન, ભારતીય નૌકાદળ "કોમન યોગ પ્રોટોકોલ" અનુસાર યોગ સત્રોનું આયોજન કરે છે.

બિહારમાં વિશ્વનું સૌથી મોટું રામાયણ મંદિર

♦ બિહારના પટનાના જાનકી નગરમાં વિરાટ રામાયણ મંદિર વિશ્વનું સૌથી મોટું મંદિર બનવાની તૈયારીમાં છે.

અગત્યના તથ્યો
- વિશ્વના સૌથી મોટા મંદિર, વિરાટ રામાયણ મંદિરનું નિર્માણ બિહારના પૂર્વ ચંપારણ જિલ્લામાં 20 જૂનના રોજ શરૂ થયું હતું.
- શ્રી મહાવીર અસ્થાન ન્યાસ સમિતિના અધ્યક્ષ આચાર્ય કિશોર કુણાલની આગેવાની હેઠળ, મંદિર અયોધ્યામાં નિર્માણાધીન રામ લલા મંદિરના કદને પણ વટાવી જશે.

ક્રિસ્ટિયાનો રોનાલ્ડોએ વિશ્વ વિક્રમ સ્થાપ્યો

- તાજેતરમાં ક્રિસ્ટિયાનો રોનાલ્ડોએ પોર્ટુગલ માટે 200 ઇન્ટરનેશનલ કૅપ્સનો ગિનીસ વર્લ્ડ રેકોર્ડ મેળવ્યો છે.

અગત્યના તથ્યો

- તે આઇસલેન્ડ સામેના યુરો 2024 ક્વોલિફાયરમાં 'અ સેલેકાઓ દાસ ક્વિનાસ' માટે તેનો 200મો દેખાવ કરી રહ્યો છે.
- ક્રિસ્ટિયાનો રોનાલ્ડોની સિદ્ધિને ગિનિસ બુક ઓફ રેકોર્ડ્સ દ્વારા માન્યતા આપવામાં આવી છે.
- પોર્ટુગલના કપ્તાનને આઇસલેન્ડ સામે તેના રાષ્ટ્રની ટક્કર પહેલાં તેની સિદ્ધિ માટે પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું હતું.

કેપ શું છે?

- રમતગમતમાં, કેપ એ આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે રમતમાં ખેલાડીનો દેખાવ છે.
- આ શબ્દને યુનાઇટેડ કિંગડમમાં રગ્બી ફૂટબોલ અને એસોસિએશન ફૂટબોલની આંતરરાષ્ટ્રીય મેચમાં દરેક ખેલાડીને કેપ આપવાની પ્રેક્ટિસથી ઉપયોગમાં લેવાની શરૂઆત થઈ હતી.

PEN પિન્ટર પુરસ્કાર

- માઇકલ રોઝન, બ્રિટિશ બાળ લેખક અને પ્રદર્શન કવિને PEN પિન્ટર પ્રાઈઝ 2023 એનાયત કરવામાં આવ્યો છે.
- આ પુરસ્કાર યુકે, આયર્લેન્ડ અને કોમનવેલ્થના લેખકોને આપવામાં આવે છે જે સમકાલીન જીવન વિશે સત્યના નિર્ભય પ્રદર્શન માટે પ્રતિબદ્ધ હોય છે.

PEN પિન્ટર પ્રાઇઝ વિશે

- અંગ્રેજી લેખક હેરોલ્ડ પિન્ટરના સન્માન અને સ્મૃતિમાં નામ આપવામાં આવ્યું છે.
- PEN પિન્ટર પુરસ્કાર એ એક પ્રતિષ્ઠિત પુરસ્કાર છે જે એવા લેખકને આપવામાં આવે છે જે "આપણા જીવન અને આપણા સમાજના વાસ્તવિક સત્યને વ્યાખ્યાયિત કરવા માટેના ઉગ્ર બૌદ્ધિક નિશ્ચયને પ્રતિબિંબિત કરે છે."
- 2009માં સ્થપાયેલ, PEN પિન્ટર પ્રાઇઝના અગાઉના વિજેતાઓમાં હનીફ કુરેશી (2010), સલમાન રશ્દી (2014), અને લેમન સિસે (2019)નો સમાવેશ થાય છે.

લૌઝેન ડાયમંડ લીગ 2023

- તાજેતરમાં ઓલિમ્પિક સુવર્ણ ચંદ્રક વિજેતા નીરજ ચોપરાએ 87.66 મીટરના શ્રેષ્ઠ થ્રો સાથે લૌઝેન ડાયમંડ લીગ 2023માં ટોચનું સ્થાન મેળવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- આ પ્રતિભાશાળી ભારતીય ખેલાડી સ્નાયુમાં થયેલી ઈજામાંથી પરત ફરી રહ્યો છે જે તેને તાલીમ દરમિયાન થયો હતો.
- ઈજાને કારણે ચોપરાને જૂન મહિનામાં ત્રણ ઈવેન્ટ્સમાંથી ખસી જવાની ફરજ પડી હતી જેમ કે એફબીકે ગેમ્સ, પાવો નુર્મી ગેમ્સ અને ઓસ્ટ્રાવા ગોલ્ડન સ્પાઈક.
- લૌઝેન ડાયમંડ લીગ 2023માં નીરજ ચોપરાના પ્રયાસો: નો માર્ક, 83.52 મી., 85.04 મી, નો માર્ક, 87.66 મી., 84.15 મી.
- ચોપરાએ તેની પ્રથમ ડાયમંડ લીગ ટ્રોફી જીતી હતી જ્યારે તેણે ઓગસ્ટ 2022માં લૌઝેન લેગ જીત્યો હતો.
- તેણે તે વર્ષના અંતમાં ફાઇનલમાં ડાયમંડ લીગ ટ્રોફી જીતી હતી.
- ટોક્યો ઓલિમ્પિક સુવર્ણ ચંદ્રક વિજેતાએ 5 મેના રોજ દોહામાં ડાયમંડ લીગની બેઠક 88.67 મીટરના થ્રો સાથે જીતી હતી.

દૂરંદ કપની 132મી આવૃત્તિ

- એશિયાની સૌથી જૂની અને વિશ્વની ત્રીજી સૌથી જૂની ફૂટબોલ ટુર્નામેન્ટ તરીકે ઓળખાતા દૂરંદ કપની 3 ઓગસ્ટ, 2023થી 132મી આવૃત્તિનો પ્રારંભ થઈ રહ્યો છે.

સમગ્ર ભારતમાં ટ્રોફી પ્રવાસ અને ટીમો

- ભવ્ય ઈવેન્ટ પહેલા, ત્રણેય ટ્રોફી દેશભરના અનેક શહેરોમાં ફરતી એક વ્યાપક ટ્રોફી ટૂર પર નીકળે છે.
- તેમાં શિમલા, ઉધમપુર, જયપુર, મુંબઈ, પુણે, બેંગલુરુ, ભુવનેશ્વર, કોકરાઝાર, ગુવાહાટી અને શિલોંગનો સમાવેશ થાય છે.
- આ પ્રવાસ દેશભરમાં ફૂટબોલના ઉત્સાહીઓમાં ઉત્સાહ અને અપેક્ષાનું નિર્માણ કરે છે.
- બાંગ્લાદેશ, નેપાળ અને ભૂતાનની વિદેશી ટીમોની ભાગીદારી સાથે દૂરંદ કપની 132મી આવૃત્તિ ખરેખર આંતરરાષ્ટ્રીય બનવાનું વચન આપે છે. આ 27 વર્ષના અંતરાલ પછી વિદેશી ટીમોનું નોંધપાત્ર વળતર દર્શાવે છે, સ્પર્ધાનું નવું સ્તર ઉમેરે છે અને પ્રાદેશિક સહયોગને પ્રોત્સાહન આપે છે.

લોર્ડ લેન્સડાઉન

- તાજેતરમાં લેન્સડાઉન કેન્ટોન્મેન્ટ બોર્ડે ભારતના ઉત્તરાખંડમાં આવેલા લેન્સડાઉનના હિલ સ્ટેશનનું નામ બદલીને રાઈફલમેન જસવંત સિંહ રાવત, મહાવીર ચક્ર મેળવનાર અને ચીન સાથેના 1962ના યુદ્ધના નાયકના માનમાં જસવંતગઢ રાખવાનો નિર્ણય કર્યો છે.

લોર્ડ લેન્સડાઉન વિશે (1888થી 1894 દરમિયાન ભારતના વાઈસરોય તરીકે સેવા આપી હતી.)

- **પૃષ્ઠભૂમિ:**
- લોર્ડ લેન્સડાઉન ભારતમાં આવ્યા ત્યારે બ્રિટિશરોની આવક ઘટી રહી હતી, જે રાજકીય સુધારણા માટેની એક મર્યાદા હતી, અને અફઘાનિસ્તાનના અમીર તથા ઉત્તરપશ્ચિમ સરહદના લોકો સાથેના વણસેલા સંબંધો હતા.
- **ભારતીય રાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસ:**
- લોર્ડ લેન્સડાઉને ભારતીય રાષ્ટ્રવાદના ઉદયને બ્રિટિશ વહીવટીતંત્રની અનિવાર્ય આડપેદાશ તરીકે ઓળખીને ભારતીય રાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસના કાર્યને કાયદેસર બનાવ્યું હતું.
- **ભારતીય ફેક્ટરી એક્ટ, 1891:**
- જ્યારે લોર્ડ લેન્સડાઉન ભારતના વાઈસરોય હતા ત્યારે ઈન્ડિયન ફેક્ટરી એક્ટ, 1891 પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.
- **નાગરિક સેવાઓનું વર્ગીકરણ:**
- એચિસન કમિશનની ભલામણો (1889) પર, વૈધાનિક સિવિલ સર્વિસ નાબૂદ કરવામાં આવી હતી. સરકારના નાગરિક અધિકારીઓને ત્રણ વર્ગોમાં વિભાજિત કરવામાં આવ્યા હતા: ઈમ્પીરીયલ ઈન્ડિયન સિવિલ સર્વિસ, પ્રાંતીય સિવિલ સર્વિસ અને સબઓર્ડીનેટ સિવિલ સર્વિસ.

- **સંમતિની ઉંમર અધિનિયમ, 1891:**
- સંમતિની ઉંમર અધિનિયમ, 1891, બ્રિટિશ ભારતમાં 1891માં ઘડવામાં આવ્યો હતો, જેમાં તમામ અધિકારક્ષેત્રોમાં વિવાહિત અથવા અપરિણીત તમામ છોકરીઓ માટે જાતીય સંભોગ માટે સંમતિની ઉંમર વધારીને દસથી બાર વર્ષ કરવામાં આવી હતી, જેમાં ઉલ્લંઘન બળાત્કાર ગણીને સજાપાત્ર હતું.
- **ભારતીય કાઉન્સિલ એક્ટ:**
- લોર્ડ લેન્સડાઉને 1892નો ભારતીય કાઉન્સિલ એક્ટ રજૂ કર્યો, જેણે કેન્દ્રીય અને પ્રાંતીય વિધાન પરિષદોમાં વધારાના સભ્યોની સ્થાપના કરી અને કાઉન્સિલ સભ્યો માટે પરોક્ષ ચૂંટણી પ્રણાલી રજૂ કરી. તે ભારતમાં પ્રતિનિધિ સરકાર તરફનું એક પગલું હતું.
- **ડ્યુરન્ડ કમિશનની સ્થાપના (1893):**
- ઉત્તર-પશ્ચિમ અને અફઘાનિસ્તાનને સુરક્ષિત કરવા માટે ડ્યુરન્ડ લાઇન કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.
- **અફીણ કમિશન:**
- 1893માં, ભારતમાં અફીણના ઉપયોગના પરિણામો અને તેના પર પ્રતિબંધ મૂકવાની શક્યતાની તપાસ કરવા માટે એક શાહી કમિશન જારી કરવામાં આવ્યું હતું. કમિશનના તારણોએ અફીણના સતત ઉપયોગની તરફેણ કરી અને તેના પર પ્રતિબંધ લાદવાના વિચારને આશ્રય આપ્યો.

ગ્રાન્ડ ક્રોસ ઓફ ધ લીજન ઓફ ઓનર

- તાજેતરમાં વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીને ફ્રાન્સ પ્રજાસત્તાકના રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા ફ્રાન્સના સર્વોચ્ચ પુરસ્કાર, ગ્રાન્ડ ક્રોસ ઓફ ધ લીજન ઓફ ઓનરથી નવાજવામાં આવ્યા હતા.

લીજન ઓફ ઓનર વિશે

- ધ લીજન ઓફ ઓનર એ પ્રવૃત્તિના તમામ ક્ષેત્રોમાં સૌથી વધુ લાયક નાગરિકોને આપવામાં આવતું સર્વોચ્ચ ફ્રેન્ચ સન્માન છે.
- 1802માં ભૂતપૂર્વ ફ્રેન્ચ સમ્રાટ નેપોલિયન બોનાપાર્ટ દ્વારા સ્થપાયેલ, લીજન ઓફ ઓનરને પાંચ ડિગ્રી (નીચેથી ઉપર)- નાઈટ, ઓફિસર, કમાન્ડર, ગ્રાન્ડ ઓફિસર અને ગ્રાન્ડ ક્રોસમાં વિભાજિત કરવામાં આવે છે. આપણા વડાપ્રધાનને તેમાંથી પાંચમું સર્વોચ્ચ સન્માન આપવામાં આવ્યું હતું.

છેલ્લા 9 વર્ષમાં વડાપ્રધાન મોદીને 13 સર્વોચ્ચ રાજકીય સન્માન

- અહીં ઉલ્લેખનીય છે કે આ પહેલાં પીએમ મોદીને કુલ 13 દેશો સર્વોચ્ચ સન્માન આપી ચૂક્યા છે. ફ્રાન્સે તેમાં વધારો કર્યો છે. આ દેશોમાં ઈજિપ્ત, રશિયા, ફીજી, ભૂટાન, બેહરીન, અફઘાનિસ્તાન વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.
- ધ ગ્રાન્ડ કમ્પેનિયન ઓફ ધ ઓર્ડર ઓફ લોગોહુ (Companion of the Order of Logohu): પાપુઆ ન્યૂગિનીએ પ્રશાંત દેશોની એકતાને સમર્થન આપવા અને ગ્લોબલ સાઉથના મુદ્દે નેતૃત્વ કરવા બદલ મે 2023માં પીએમ મોદીને પોતાના સર્વોચ્ચ નાગરિક પુરસ્કારથી સન્માનિત કર્યા હતા.
- કમ્પેનિયન ઓફ ધ ઓર્ડર ઓફ ફીજી (Companion of the Order of Fiji): મે 2023માં ફીજી દ્વારા વિશ્વમાં વડાપ્રધાન મોદીને સહુથી મોટા સન્માનથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા.
- એબાલ્ક એવોર્ડ (Ebakl Award by the Republic of Palau): રિપબ્લિક ઓફ પલાઉએ પણ પાપુઆ ન્યુ ગીનીના પ્રવાસ દરમિયાન જ વડાપ્રધાન મોદીને એબાલ્ક એવોર્ડથી સન્માનિત કર્યા હતા.
- ઓર્ડર ઓફ ધ ડ્રુક ગ્યાલપો (Order of the Druk Gyalpo): વર્ષ 2021માં ભૂટાન દ્વારા વડાપ્રધાન મોદીને સર્વોચ્ચ નાગરિક સન્માન આપવામાં આવ્યું હતું.
- લીજન ઓફ મેરીટ (Legion of Merit by the U.S. Government): અમેરિકન સરકારે વર્ષ 2020માં પીએમ મોદીને આ એવોર્ડથી સન્માનિત કર્યા હતા. સંયુક્ત રાજ્ય સશસ્ત્ર દળનો આ પુરષ્કાર ઉત્કૃષ્ટ સેવાઓ અને ઉપલબ્ધિઓ માટે આપવામાં આવે છે.
- ધ કિંગ હમદ ઓર્ડર ઓફ ધ રેનેસાં (King Hamad Order of the Renaissance): આ પુરસ્કાર બહેરીન દ્વારા વર્ષ 2019માં આપવામાં આવ્યો હતો.
- રુલ ઓફ નિશાન ઈજ્જુદીન (Order of the Distinguished Rule of Nishan Izzuddin): વર્ષ 2019માં માલદીવ્સના બે દિવસીય પ્રવાસ દરમિયાન સન્માન આપવામાં આવ્યું.
- ઓર્ડર ઓફ ધ સેન્ટ એન્ડ્રયુ એપોસ્ટલ (Order of St. Andrew award): 2019માં રશિયા દ્વારા સર્વોચ્ચ સન્માન અપાયું હતું.
- જાયેદ મેડલ (Order of Zayed Award): યુએઇ દ્વારા 2019માં પીએમ મોદીને દેશનું સર્વોચ્ચ સન્માન આપવામાં આવ્યું.
- ગ્રેંડ કોલર ઓફ ધ સ્ટેટ (Grand Collar of the State of Palestine Award): ફિલીસ્તીનના રાષ્ટ્રપતિ મહમૂદ અબ્બાસ દ્વારા 2018માં આપવામાં આવેલું સન્માન.
- અમીર અમાનુલ્લાહ ખાન પુએસ્કાર (State Order of Ghazi Amir Amanullah Khan): વર્ષ 2016માં અફઘાનિસ્તાન દ્વારા આપવામાં આવેલું સર્વોચ્ચ સન્માન.
- ઓર્ડર ઓફ અબ્દુલઅજીજ અલ સઉદ (Order of Abdulaziz Al Saud): વર્ષ 2016માં સાઉદી અરબ દ્વારા આપવામાં આવેલું સન્માન.
- ઓર્ડર ઑફ ધ નાઇલ (Order of the Nile): જૂન 2023માં ઇજિપ્તના રાષ્ટ્રપતિએ સર્વોચ્ચ સન્માન 'ઓર્ડર ઑફ ધ નાઇલ'થી મોદીને સન્માનિત કર્યા હતા.

હીરો એશિયન ચેમ્પિયન્સ ટ્રોફી 2023

- હીરો એશિયન ચેમ્પિયન્સ ટ્રોફી 2023, સૌથી અપેક્ષિત હોકી ટુર્નામેન્ટ પૈકીની એક, ચેન્નાઈ, તમિલનાડુમાં યોજાવાની છે.
- તાજેતરમાં, નવી દિલ્હીમાં આયોજિત એક ભવ્ય સમારોહમાં યુવા બાબતો અને રમતગમત મંત્રી અનુરાગ ઠાકુર દ્વારા પ્રતિષ્ઠિત ટ્રોફીનું અનાવરણ કરવામાં આવ્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- આ ઇવેન્ટમાં 'પાસ ધ બોલ ટ્રોફી ટૂર' ઝુંબેશની શરૂઆત પણ થઈ, જે યુવા ખેલાડીઓને ભવિષ્યમાં ટીમ ઈન્ડિયાનું પ્રતિનિધિત્વ કરવાનું સ્વપ્ન જોવા માટે જોડવા અને પ્રેરણા આપવાનો પ્રયાસ કરે છે.
- ઠાકુરે વિશ્વાસ વ્યક્ત કર્યો કે જો ભારત ચોથી વખત ટૂર્નામેન્ટ જીતશે તો ઈતિહાસ રચશે.

- હીરો એશિયન ચેમ્પિયન્સ ટ્રોફી ભારતના અનેક શહેરોની મુલાકાત લઈને એક ભવ્ય પ્રવાસની શરૂઆત કરશે.
- દિલ્હીથી ચેન્નાઈ સુધી, ટ્રોફી ચંદીગઢ, ગુવાહાટી, પટના, ભુવનેશ્વર, રાંચી, બેંગ્લોર અને ત્રિવેન્દ્રમ થઈને જશે.
- હીરો એશિયન ચેમ્પિયન્સ ટ્રોફી 2023માં છ ટોચની ટીમો વચ્ચે ભીષણ સ્પર્ધા જોવા મળશે. ભારત, કોરિયા, મલેશિયા, જાપાન, પાકિસ્તાન અને ચીન પ્રતિષ્ઠિત ટાઈટલ માટે લડશે.
- એશિયન ચેમ્પિયન્સ ટ્રોફી, પ્રખ્યાત ટ્રોફી નિર્માતા સંજય શર્મા દ્વારા રચિત, શ્રેષ્ઠતા અને વિજયનું પ્રતીક છે.
- પિત્તળ, એલ્યુમિનિયમ અને તાંબાના મિશ્રણનો ઉપયોગ કરીને બનાવવામાં આવેલી આ ટ્રોફી એક અનોખી ફ્લેર દર્શાવે છે.
- જટિલ ડિઝાઇન અને કિંમતી સામગ્રીનો ઉપયોગ ટૂર્નામેન્ટના સાર અને હોકીના ક્ષેત્રમાં તેનું મહત્વ દર્શાવે છે.

"ભૂમિ સન્માન" 2023

- ♦ તાજેતરમાં ભારતના રાષ્ટ્રપતિ વિજ્ઞાન ભવન, નવી દિલ્હી ખાતે પ્રતિષ્ઠિત "ભૂમિ સન્માન" પુરસ્કારો એનાયત કરશે.

અગત્યના તથ્યો

- આ પુરસ્કારો 9 રાજ્ય સચિવો અને 68 જિલ્લા કલેક્ટરને તેમની ટીમો સાથે અર્પણ કરવામાં આવશે, જેમણે ડિજીટલ ઈન્ડિયા લેન્ડ રેકોર્ડ્સ મોડર્નાઈઝેશન પ્રોગ્રામ (DILRMP)- જે શાસનનું એક મહત્વપૂર્ણ ઘટક છે તેના અમલીકરણમાં અસાધારણ સિદ્ધિઓ દર્શાવી છે.
- ♦ **લેન્ડ રેકોર્ડ્સનું આધુનિકીકરણ:**
- ડીજીટલ ઈન્ડિયા લેન્ડ રેકોર્ડ્સ મોડર્નાઈઝેશન પ્રોગ્રામ (DILRMP) ને શાસનનો મુખ્ય ભાગ ગણવામાં આવે છે.
- ગ્રામીણ વિકાસ અને પંચાયતી રાજ મંત્રી શ્રી ગિરિરાજ સિંહે મહેસૂલ અને નોંધણી કાર્યકર્તાઓ માટે કાર્યક્રમના મહત્વ પર ભાર મૂક્યો હતો.
- છેલ્લા 75 વર્ષમાં પ્રથમ વખત, તેઓ તેમના ઉત્કૃષ્ટ પ્રદર્શન માટે "ભૂમિ સન્માન" પ્રાપ્ત કરશે.
- ♦ **કેન્દ્ર-રાજ્ય સહકારી સંઘવાદ:**
- શ્રી ગિરિરાજ સિંહે વિશ્વાસ અને ભાગીદારી પર આધારિત કેન્દ્ર-રાજ્ય સહકારી સંઘવાદના ઉદાહરણ તરીકે "ભૂમિ સન્માન" યોજનાની પ્રશંસા કરી.
- ગ્રેડિંગ સિસ્ટમ મુખ્યત્વે જમીનના રેકોર્ડના કોમ્પ્યુટરાઇઝેશન અને ડિજિટાઇઝેશનમાં રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા અહેવાલો અને ઇનપુટ્સ પર આધારિત છે.
- ♦ **જમીનના રેકોર્ડ પર ડિજીટાઈઝેશનની અસર:**
- જમીનના રેકોર્ડ અને નોંધણીની ડિજિટાઇઝેશન પ્રક્રિયાથી જમીન વિવાદોને સમાવતા અદાલતી કેસોની પેન્ડન્સીમાં ઘટાડો થવાની અપેક્ષા છે.
- આનાથી જમીન વિવાદ સંબંધિત મુકદ્દમાને કારણે અટકેલા પ્રોજેક્ટ્સને કારણે GDPના નુકસાનને ઘટાડવામાં મદદ મળશે.
- ♦ **સરકારી કાર્યક્રમોની અસરકારકતામાં વધારો:**
- શ્રી ગિરિરાજ સિંહે વિવિધ સરકારી કાર્યક્રમોની અસરકારકતા અને કાર્યક્ષમતા વધારવા માટે જમીનના રેકોર્ડ સંબંધિત માહિતીના મહત્વ પર પ્રકાશ પાડ્યો હતો.
- કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ, રાસાયણિક અને ખાતર, PDS, પંચાયતી રાજ અને નાણાકીય સંસ્થાઓ જેવા વિભાગો જમીનના રેકોર્ડની માહિતીની એકરૂપતા અને આંતર-કાર્યક્ષમતાથી લાભ મેળવી શકે છે.
- ♦ **ડિજિટાઇઝેશન લક્ષ્યો હાંસલ કરવા:**
- જમીન સંસાધન વિભાગે સમગ્ર ભારતમાં 94% ડિજિટાઇઝેશન લક્ષ્યાંકો હાંસલ કર્યા છે.
- 31 માર્ચ, 2024 સુધીમાં દેશના તમામ જિલ્લાઓમાં જમીનના રેકોર્ડના ડિજિટાઇઝેશનના મુખ્ય ઘટકોની 100% સંતૃપ્તિ હાંસલ કરવાનો હેતુ છે.

વિમ્બલ્ડન: કાર્લોસ અલ્કારાઝ

- ♦ તાજેતરમાં કાર્લોસ અલ્કારાઝે પાંચ સેટની રોમાંચક ફાઇનલમાં નોવાક જોકોવિચને હરાવી તેનું પ્રથમ વિમ્બલ્ડન ટાઇટલ જીત્યું.

વિમ્બલ્ડન શું છે?

- તે ગ્રાન્ડ સ્લેમ ઇવેન્ટ તરીકે ઓળખાતી ચાર મુખ્ય ટેનિસ ટુર્નામેન્ટ્સમાંની એક છે.
- તે લંડન, ઈંગ્લેન્ડમાં દર વર્ષે યોજાય છે અને તે વિશ્વની સૌથી જૂની ટેનિસ ટુર્નામેન્ટ છે.
- અન્ય ત્રણ ગ્રાન્ડ સ્લેમ ટુર્નામેન્ટ ઓસ્ટ્રેલિયન ઓપન, ફ્રેન્ચ ઓપન અને યુએસ ઓપન છે. તેઓ સિંગલ્સ, ડબલ્સ અને મિશ્ર ડબલ્સ મેચો દર્શાવે છે અને દરેક શ્રેણીમાં ચેમ્પિયન નક્કી કરે છે.
- ગ્રાન્ડ સ્લેમ સમાન કૅલેન્ડર સિઝનમાં ઑસ્ટ્રેલિયા, ફ્રાન્સ, બ્રિટન (વિમ્બલ્ડન) અને યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સની ચારેય મોટી ચેમ્પિયનશિપ જીતવાની સિદ્ધિનો સંદર્ભ આપે છે.

વિરાટ કોહલી 500 આંતરરાષ્ટ્રીય મેચો બનાવનાર 10મા ક્રિકેટર

- ♦ તાજેતરમાં ક્રિકેટના ઈતિહાસમાં વિરાટ કોહલીએ 500 આંતરરાષ્ટ્રીય દેખાવો કરનાર 10મો ક્રિકેટર બનીને એક મહત્વપૂર્ણ સીમાચિહ્ન હાંસલ કર્યું.

અગત્યના તથ્યો

- તેણે પોર્ટ ઓફ સ્પેનના ક્વીન્સ પાર્ક ઓવલ ખાતે વેસ્ટ ઈન્ડિઝ સામેની ભારતની બીજી અને અંતિમ ટેસ્ટ મેચ દરમિયાન આ નોંધપાત્ર સિદ્ધિ હાંસલ કરી હતી.
- આ સિદ્ધિ સાથે, કોહલી આઇકોનિક સચિન તેંડુલકર, રાહુલ દ્રવિડ અને એમએસ ધોની સહિત ચાર ભારતીય ખેલાડીઓની ચુનંદા યાદીમાં જોડાયા છે.
- કોહલીની અસાધારણ કારકિર્દીમાં 274 ODI, 115 T20I, અને 111 ટેસ્ટ મેચોનો સમાવેશ થાય છે, જે ભારતીય ક્રિકેટમાં તેમનું અમૂલ્ય યોગદાન દર્શાવે છે. આ ઐતિહાસિક સિદ્ધિ વિરાટ કોહલીની રમતના મહાન ખેલાડીઓમાંના એક તરીકેની સ્થિતિને વધુ મજબૂત બનાવે છે.
- તેંડુલકર આ યાદીમાં સૌથી આગળ છે, જેમાં 664 દેખાવ છે. શ્રીલંકાના દિગ્ગજ ખેલાડી મહેલા જયવર્દને 600થી વધુ આંતરરાષ્ટ્રીય મેચો બનાવનાર એકમાત્ર અન્ય ખેલાડી છે.

સૌથી વધુ આંતરરાષ્ટ્રીય દેખાવ

ખેલાડી	આંતરરાષ્ટ્રીય દેખાવ
સચિન તેંડુલકર	664
મહેલા જયવર્દને	652
કુમાર સંગાકારા	594
સનથ જયસૂર્યા	586
રિકી પોન્ટિંગ	560
એમએસ ધોની	538
શાહિદ આફ્રિદી	524
જેક્સ કાલિસ	519
રાહુલ દ્રવિડ	509
વિરાટ કોહલી	500

UNESCOનો એશિયા પેસિફિક કલ્ચરલ હેરિટેજ એવોર્ડ

- તાજેતરમાં, હેરિટેજ ભાયખલા રેલ્વે સ્ટેશન જે તેના મૂળ ગૌરવમાં પુનઃસ્થાપિત થયું છે, તેને યુનેસ્કો એવોર્ડ મળ્યો છે.

યુનેસ્કોના એશિયા પેસિફિક કલ્ચરલ હેરિટેજ એવોર્ડ વિશે

- UNESCO એશિયા-પેસિફિક એવોર્ડ્સ ફોર કલ્ચરલ હેરિટેજ કન્ઝર્વેશનને 2021થી UNESCO અને Ng Teng Fong ચેરિટેબલ ફાઉન્ડેશન વચ્ચેની ભાગીદારી દ્વારા સમર્થન મળે છે.
- UNESCO એ પુરસ્કારોના માપદંડોના અપડેટેડ સેટ સાથે 2020માં નવી શ્રેણી, 'સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ માટે વિશેષ માન્યતા' રજૂ કરી હતી.
- તે UN 2030 એજન્ડાના વ્યાપક માળખામાં ટકાઉ વિકાસ માટે સાંસ્કૃતિકવારસાનીભૂમિકાઅનેયોગદાનનેસ્વીકારવાનુંપગલુંછે.
- 2000થી, UNESCO એશિયા-પેસિફિક એવોર્ડ ફોર કલ્ચરલ હેરિટેજ કન્ઝર્વેશન એ પ્રદેશમાં હેરિટેજ મૂલ્યના માળખા, સ્થાનો અને ગુણધર્મોને સફળતાપૂર્વક સાચવવા અથવા પુનઃસ્થાપિત કરવામાં ખાનગી ક્ષેત્ર અને જાહેર-ખાનગી પહેલોની સિદ્ધિઓને માન્યતા આપે છે.

ભાયખલા રેલ્વે સ્ટેશન વિશે

- તે મૂળ 1853માં બાંધવામાં આવ્યું હતું.
- દેશની પ્રથમ ટ્રેન લગભગ દોઢ સદી પહેલા ભાયખલા સ્ટેશન પરથી પસાર થઈ હતી.
- તે તેના મૂળ વારસા અને સ્થાપત્ય ગૌરવમાં પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવ્યું છે.

8મો અને 9મો કોમ્યુનિટી રેડિયો એવોર્ડ

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય મંત્રી શ્રી અનુરાગ ઠાકુરે બે દિવસીય પ્રાદેશિક સામુદાયિક રેડિયો સંમેલનના ઉદ્ઘાટન સત્ર દરમિયાન 8મા અને 9મા રાષ્ટ્રીય સામુદાયિક રેડિયો પુરસ્કારો રજૂ કર્યા હતા.

અગત્યના તથ્યો

- કેન્દ્રીય માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રીએ નવી દિલ્હીમાં ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ માસ કોમ્યુનિકેશન ખાતે આયોજિત બે દિવસીય પ્રાદેશિક સામુદાયિક રેડિયો સમ્મેલનના ઉદ્ઘાટન સત્ર દરમિયાન 8મા અને 9મા નેશનલ કોમ્યુનિટી રેડિયો પુરસ્કારો રજૂ કર્યા.
- **થિમેટિક એવોર્ડ્સ:**
- પ્રથમ પુરસ્કાર: રેડિયો માઇન્ડ ટ્રી, અંબાલા, હરિયાણા. કાર્યક્રમ: આશા જીને કી રાહ.
- દ્વિતીય પુરસ્કાર: રેડિયો હીરાખંડ, સંબલપુર, ઓડિસા. કાર્યક્રમ: આધાર ઓ પોષણ બિગયાન.
- તૃતીય પુરસ્કાર: ગ્રીન રેડિયો, સબૌર, બિહાર. કાર્યક્રમ: પોષણ શૃંખલા.
- **સૌથી વધુ નવીન સમુદાય જોડાણ પુરસ્કારો:**
- પ્રથમ પુરસ્કાર: રેડિયો એસડી, મઝફ્ફરનગર, યુપી. કાર્યક્રમ: હિઝરા ઇન બિટવીન.
- દ્વિતીય પુરસ્કાર: કબીર રેડિયો, સંત કબીર નગર, યુપી. કાર્યક્રમ: સેલ્ફી લે લે રે.
- તૃતીય પુરસ્કાર: રેડિયો માઇન્ડ ટ્રી, અંબાલા, હરિયાણા. પ્રોગ્રામ: બુક બગ્સ.
- **સ્થાનિક સંસ્કૃતિ પ્રોત્સાહન આપતા પુરસ્કારો:**
- પ્રથમ પુરસ્કાર: વોઈસ ઓફ SOA, કટક, ઓડિસા. કાર્યક્રમ: અસ્મિતા.
- દ્વિતીય પુરસ્કાર: ફ્રેન્ડ્સ એફએમ, ત્રિપુરા, અગરતલા. કાર્યક્રમ: રિવાઇવિંગ એ ડાઇંગ આર્ટ: માસ્ક અને પોટ.
- તૃતીય પુરસ્કાર: પંતનગર જનવાણી, પંતનગર, ઉત્તરાખંડ. કાર્યક્રમ: દાદી મા કા બટુઆ.
- **ટકાઉક્ષમ આધુનિક પુરસ્કારો:**
- પ્રથમ પુરસ્કાર: રેડિયો હીરાખંડ, સંભાલપુર, ઓડિસા.
- દ્વિતીય પુરસ્કાર: વાયલાગા વનોલી, મદુરાઈ, તમિલનાડુ.
- તૃતીય પુરસ્કાર: VAGAD રેડિયો "90.8", બાંસવાડા, રાજસ્થાન.

વર્લ્ડ સિટીઝ કલ્ચર ફોરમ

- તાજેતરમાં, બેંગલુરુ વર્લ્ડ સિટીઝ કલ્ચર ફોરમ (WCCF)નો ભાગ બનનાર પ્રથમ ભારતીય શહેર બન્યું છે.

વર્લ્ડ સિટીઝ કલ્ચર ફોરમ વિશે

- તેની સ્થાપના 2012માં લંડનના સંસ્કૃતિ અને સર્જનાત્મક ઉદ્યોગ માટેના ડેપ્યુટી મેયર જસ્ટિન સિમોન્સ OBE દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
- તે શહેરોનું વૈશ્વિક નેટવર્ક છે જે સંશોધન અને બુદ્ધિમત્તાની એકબીજા સાથે શેર કરે છે અને ભવિષ્યની સમૃદ્ધિમાં સંસ્કૃતિની ભૂમિકાનું અન્વેષણ કરે છે.
- હાલમાં તેના નેટવર્કમાં છ ખંડોમાં ફેલાયેલા 40 શહેરો છે.
- બેંગલુરુ તાજેતરના ઉમેરા તરીકે ન્યૂયોર્ક, લંડન, પેરિસ, ટોક્યો અને દુબઇ જેવા શહેરોની લીગમાં જોડાવા માટે તૈયાર છે.
- વર્લ્ડ સિટીઝ કલ્ચર સમિટનું આયોજન શહેરના ભાગીદારો દ્વારા રોટેટિંગ ધોરણે કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં શહેરના નેતાઓનો

અભૂતપૂર્વ મેળાવડો હતો, જેમાં વિશ્વના શહેરના સંદર્ભમાં જાહેર નીતિમાં સંસ્કૃતિની ભૂમિકા વિશેના વિચારો અને જ્ઞાનનું આદાનપ્રદાન કરવામાં આવ્યું હતું.

બેંગલુરુ વિશે

- બેંગલુરુ (અગાઉ બેંગલોર તરીકે જાણીતું) એ એક મેગાસિટી છે, જે દક્ષિણના કર્ણાટક રાજ્યની રાજધાની છે અને ભારતમાં સૌથી ઝડપથી વિકસતું શહેર છે.
- તેની વસ્તી 1950માં 10 લાખથી વધીને 2023માં 1.6 કરોડથી વધુ થઈ ગઈ છે.
- દેશની અગ્રણી માહિતી ટેકનોલોજી નિકાસકાર તરીકેની ભૂમિકાને કારણે તેને સામાન્ય રીતે 'ભારતની સિલિકોન વેલી' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- તે 30થી વધુ સરકારી અને ખાનગી સંગ્રહાલયોનું ઘર છે જે શહેરના સમૃદ્ધ ઇતિહાસ, કલા અને સંસ્કૃતિનું પ્રદર્શન કરે છે.
- તાજેતરમાં, દક્ષિણ ભારતનું પ્રથમ મુખ્ય ખાનગી આર્ટ મ્યુઝિયમ, મ્યુઝિયમ ઓફ આર્ટ એન્ડ ફોટોગ્રાફી (MAP), ફેબ્રુઆરી 2023માં અહિયાં ખુલ્યું છે.
- બેંગલુરુની વિશિષ્ટતા એ એક દુર્લભ શહેર તરીકે છે જ્યાં ઉત્તર ભારતીય (હિન્દુસ્તાની) અને દક્ષિણ ભારતીય (કર્ણાટિક) શાસ્ત્રીય સંગીત બંને ખીલે છે.
- "ભારતના ગાર્ડન સિટી" તરીકે , બેંગલુરુમાં ઘણી બધી ગ્રીન જગ્યાઓ આવેલી છે જેમાં બે રાષ્ટ્રીય માન્યતા પ્રાપ્ત વનસ્પતિ ઉદ્યાન, લાલ બાગ અને ક્યુબન પાર્કનો સમાવેશ થાય છે જે શહેરના ગ્રીન ફેફસા તરીકે કામ કરે છે.

મહારાષ્ટ્ર સરકારનો પ્રથમ 'ઉદ્યોગ રત્ન' એવોર્ડ

- તાજેતરની જાહેરાત મુજબ મહારાષ્ટ્ર સરકાર આ વર્ષે ટાટા જૂથના અધ્યક્ષ રતન ટાટાને પ્રથમ પ્રતિષ્ઠિત મહારાષ્ટ્ર ઉદ્યોગ રત્ન એવોર્ડથી નવાજવામાં આવ્યા છે.

અગત્યના તથ્યો

- મહારાષ્ટ્ર ભૂષણ એવોર્ડની તર્જ પર, જે રાજ્યનો સર્વોચ્ચ પુરસ્કાર છે, જે પ્રતિષ્ઠિત લોકોને એનાયત કરવામાં આવે છે, મહારાષ્ટ્ર સરકારે આ વર્ષથી પ્રતિષ્ઠિત ઉદ્યોગ રત્ન પુરસ્કાર શરૂ કરવાનું નક્કી કર્યું છે.
- પ્રથમ એવોર્ડ ઉદ્યોગપતિ રતન ટાટાને આપવામાં આવ્યો હતો.
- 'ઉદ્યોગ રત્ન' એવોર્ડ એ મહારાષ્ટ્રના ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રમાં ઉત્કૃષ્ટ યોગદાન આપનાર વ્યક્તિઓને આપવામાં આવતો રાજ્ય-સ્તરનો પુરસ્કાર છે.

લોકમાન્ય તિલક રાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર

- તાજેતરમાં પૂણેની મુલાકાત દરમિયાન વડાપ્રધાનને લોકમાન્ય તિલક રાષ્ટ્રીય પુરસ્કારથી સન્માનિત કરવામાં આવશે.

લોકમાન્ય તિલક રાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર વિશે

- આ પુરસ્કારની સ્થાપના 1983માં તિલક સ્મારક મંદિર ટ્રસ્ટ દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
- આ પુરસ્કાર દર વર્ષે 1લી ઓગસ્ટના રોજ લોકમાન્ય તિલકની પુણ્યતિથિએ, રાષ્ટ્રની પ્રગતિ અને વિકાસ માટે કામ કરીને નોંધપાત્ર અને અસાધારણ યોગદાન આપનાર વ્યક્તિઓને આપવામાં આવે છે.

લોકમાન્ય તિલક કોણ હતા?

- બાલ ગંગાધર તિલક , જે સામાન્ય રીતે લોકમાન્ય ટિળક તરીકે ઓળખાય છે, તે ભારતીય સ્વતંત્રતા ચળવળ દરમિયાન અગ્રણી ભારતીય રાષ્ટ્રવાદી, સ્વાતંત્ર્ય સેનાની, સમાજ સુધારક અને રાજકીય નેતા હતા.
- તેઓ આધુનિક ભારતના મુખ્ય ઘડવૈયામાંના એક હતા અને કદાચ સ્વરાજ અથવા ભારત માટે સ્વરાજના સૌથી મજબૂત હિમાયતી હતા.
- તેઓ તેમના સૂત્ર માટે જાણીતા છે, "સ્વરાજ મારો જન્મસિદ્ધ અધિકાર છે અને હું તેને મેળવીશ."
- તેમનો જન્મ કેશવ ગંગાધર તિલક તરીકે થયો હતો અને તેમના અનુયાયીઓએ તેમને 'લોકમાન્ય' નું બિરુદ આપ્યું હતું, જેનો અર્થ થાય છે કે જે લોકો દ્વારા આદરણીય છે.
- તેમને કટ્ટર રાષ્ટ્રવાદી માનવામાં આવતા હતા.
- બ્રિટિશ સરકારે તેમને "ભારતીય અશાંતિના પિતા" તરીકે ઓળખાવ્યા.

સંસ્થાઓ:

- તેઓ વર્ષ 1890માં ભારતીય રાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસ પાર્ટીમાં જોડાયા હતા.
- તેમણે GS ખાપર્ડે અને એની બેસન્ટ સાથે 1916-18માં ઓલ ઈન્ડિયા હોમ રૂલ લીગની સ્થાપના કરવામાં પણ મદદ કરી.
- તિલકે મહારાષ્ટ્ર, મધ્ય પ્રાંતો અને કર્ણાટક અને બેરાર પ્રદેશમાં તેમની હોમ રૂલ લીગની શરૂઆત કરી હતી. બેસન્ટ લીગ ભારતના બાકીના ભાગમાં સક્રિય હતી. તેનો ઉદ્દેશ્ય સ્વ-શાસનની હિમાયત કરવાનો અને ભારતના પોતાના પર શાસન કરવાના અધિકાર વિશે જનજાગૃતિ વધારવાનો હતો.

સાહિત્યિક કૃતિઓ:

- તિલક એક મહાન લેખક અને પત્રકાર હતા. તેમણે તેમના અખબાર, "કેસરી" (એટલે કે સિંહ) મરાઠીમાં અને પછી અંગ્રેજીમાં "મરાઠા"નો ઉપયોગ રાષ્ટ્રવાદી વિચારોના પ્રસાર માટે કર્યો.
- તેમની કેટલીક નોંધપાત્ર સાહિત્યિક કૃતિઓમાં "ધ આર્કટિક હોમ ઇન ધ વેદ્સ"નો સમાવેશ થાય છે, જ્યાં તેમણે પોતાનો સિદ્ધાંત રજૂ કર્યો હતો કે વેદ આર્કટિક પ્રદેશમાં ઉદ્દભવ્યા છે, અને "શ્રીમદ ભગવદ્ ગીતા રહસ્ય", ભગવદ ગીતાનું રાષ્ટ્રવાદી પરિપ્રેક્ષ્યમાં અર્થઘટન છે.

શિક્ષણશાસ્ત્રી:

- તિલક શિક્ષણની શક્તિમાં માનતા હતા અને 1884માં પુણેમાં ડેક્કન એજ્યુકેશન સોસાયટીની સ્થાપના કરી હતી.
- સોસાયટીએ ફર્ગ્યુસન કૉલેજ અને ન્યૂ ઈંગ્લિશ સ્કૂલની સ્થાપના કરી, જેણે મહારાષ્ટ્રમાં આધુનિક શિક્ષણને પ્રોત્સાહન આપવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી.
- તિલક ફર્ગ્યુસન કોલેજમાં ગણિત ભણાવતા હતા.

સામાજિક સુધારણા:

- લોકમાન્ય તિલક પણ સામાજિક સુધારાના હિમાયતી હતા. તેમણે અસ્પૃશ્યતા અને બાળલગ્ન જેવી સામાજિક દુષણોને નાબૂદ કરવા અને મહિલાઓ માટે શિક્ષણને પ્રોત્સાહન આપવા સક્રિયપણે સમર્થન આપ્યું.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- **લાલ-બાલ-પાલ:**
- તેમની પાસે તેમના રાજકીય સાથી તરીકે બિપિન ચંદ્ર પાલ અને લાલા લજપત રાય જેવા લોકપ્રિય નેતાઓ હતા, અને ત્રણેય 'લાલ-બાલ-પાલ ત્રિપુટી' તરીકે લોકપ્રિય હતા.
- **કેદ:** અનેક વખત રાજદ્રોહ માટે તેની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. તેમનો સૌથી વધુ લાંબો કારાવાસ 1908 થી 1914 સુધી ચાલ્યો હતો, જે દરમિયાન તેમણે પ્રખ્યાત પુસ્તક "ગીતા રહસ્ય" (ભગવદ ગીતાનું રહસ્ય) લખ્યું હતું.
- 1916માં તેમણે મોહમ્મદ અલી ઝીણા સાથે લખનૌ સંધિ પૂર્ણ કરી, જેણે રાષ્ટ્રવાદી સંઘર્ષમાં હિન્દુ-મુસ્લિમ એકતા માટે પ્રદાન કર્યું.

ISSF વિશ્વ ચેમ્પિયનશિપ

- ભારતે અઝરબૈજાનના બાકુ ખાતે આંતરરાષ્ટ્રીય શૂટિંગ સ્પોર્ટ્સ ફેડરેશન (ISSF) વિશ્વ ચેમ્પિયનશિપમાં મિશ્ર ટીમ એર પિસ્તોલમાં સુવર્ણ ચંદ્રક જીત્યો છે.
- શૂટર્સ એશા સિંઘ અને શિવ નરવાલે ગઈકાલે ફાઇનલમાં તુર્કીની ઇલાયદા તરહાન અને યુસુફ ડિકેકની જોડીને 16-10થી હરાવીને સુવર્ણ ચંદ્રક જીત્યો છે.
- ભારત હાલમાં એક સુવર્ણ અને એક કાંસ્ય ચંદ્રક સાથે બીજા ક્રમે છે, જ્યારે ચીન પાંચ સુવર્ણ અને બે કાંસ્ય ચંદ્રક સાથે આગળ છે.

કાલકા-શિમલા રેલ્વે લાઇન

- તાજેતરમાં હિમાચલ પ્રદેશમાં ભારે વરસાદ અને પૂરને કારણે યુનેસ્કોની વર્લ્ડ હેરિટેજ સાઇટ અને 94 કિમી લાંબી કાલકા-શિમલા રેલ્વે લાઇનને નુકસાન થયું છે.

કાલકા-શિમલા રેલ્વે લાઇન વિશે

- આ રેલ્વેને 8 જુલાઈ, 2008ના રોજ યુનેસ્કો વર્લ્ડ હેરિટેજ સાઈટ જાહેર કરવામાં આવી હતી.
- તે હરિયાણામાં દરિયાઈ સપાટીથી 2,152 ફૂટની ઊંચાઈએ સ્થિત છે.
- નેરોગેજ "ટોય ટ્રેન" 18 સ્ટેશનો, 102 ટનલ અને 988થી વધુ પુલ પરથી પસાર થાય છે.
- તે મોટાભાગના રૂટ પર આહલાદક દૃશ્યો પ્રદાન કરે છે. મુસાફરો પાઈન, ઓક અને દેવદાર વૃક્ષોથી ઢંકાયેલી આકર્ષક ખીણો પણ નિહાળી શકે છે.

યુનેસ્કો વિશે મુખ્ય તથ્યો

- UNESCO એટલે યુનાઈટેડ નેશન્સ એજ્યુકેશનલ, સાયન્ટિફિક એન્ડ કલ્ચરલ ઓર્ગેનાઈઝેશન.
- તે યુનાઈટેડ નેશન્સ (UN)ની વિશિષ્ટ એજન્સી છે.
- તેનું બંધારણ, જે 1946માં અમલમાં આવ્યું હતું, તેમાં શિક્ષણ, વિજ્ઞાન અને સંસ્કૃતિમાં આંતરરાષ્ટ્રીય સહયોગને પ્રોત્સાહન આપવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું.
- **મુખ્ય મથક:** પેરિસ, ફ્રાન્સ.
- **પિતૃ સંસ્થા:** યુનાઇટેડ નેશન્સ ઇકોનોમિક એન્ડ સોશિયલ કાઉન્સિલ
- **ધ્યેય:** યુનેસ્કોના પ્રાથમિક ધ્યેયો શિક્ષણ, વિજ્ઞાન અને સંસ્કૃતિ દ્વારા રાષ્ટ્રો વચ્ચે સહયોગને પ્રોત્સાહિત કરીને અને ટકાઉ વિકાસ અને આંતરસાંસ્કૃતિક સંવાદને પ્રોત્સાહન આપીને શાંતિ અને સુરક્ષામાં ફાળો આપવાનો છે.
- યુનેસ્કો માને છે કે આ વિસ્તારો વધુ ન્યાયી, શાંતિપૂર્ણ અને સમાવિષ્ટ વિશ્વના નિર્માણ માટે નિર્ણાયક છે.

નમોઃ 108

- તાજેતરમાં કાઉન્સિલ ઓફ સાયન્ટિફિક એન્ડ ઈન્ડસ્ટ્રિયલ રિસર્ચ (CSIR) એ વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના અતૂટ સમર્પણના સન્માન સ્વરૂપે 'નમોઃ 108' નામની વિશિષ્ટ કમળની પ્રજાતિ રજૂ કરી છે.

અગત્યના તથ્યો

- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના અથાક પ્રયાસો અને નોંધપાત્ર નેતૃત્વને નોંધપાત્ર સન્માન આપવાના હેતુથી વૈજ્ઞાનિક અને ઔદ્યોગિક સંશોધન પરિષદ (CSIR) એ 'નમોઃ 108' નામની નવી કમળની પ્રજાતિ રજૂ કરી છે.
- આ અનાવરણ લખનૌમાં CSIR-નેશનલ બોટનિકલ રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ (NBRI) ખાતે એક ખાસ કાર્યક્રમ દરમિયાન થયું હતું.
- કમળ, જે આશ્ચર્યજનક 108 પાંખડીઓ ધરાવે છે, તે ઘણા વર્ષો પહેલા મણિપુર પ્રદેશમાં મળી આવ્યું હતું અને ત્યારથી તે સંસ્થાના અભ્યાસ હેઠળના વનસ્પતિ સંગ્રહનો ભાગ છે.
- કમળની વિવિધતા 'નમોઃ 108' ચોક્કસ 108 પાંખડીઓ ધરાવતા તેના અનન્ય ગુણને કારણે અલગ પડે છે.
- હિંદુ ધર્મમાં 108 નંબરનું ખૂબ જ ધાર્મિક મહત્વ છે, જે આ નવી કમળની વિવિધતાને મહત્વનો વધારાનો સ્તર આપે છે.
- મણિપુરમાં વર્ષો પહેલા શોધાયેલ, કમળની વિવિધતા ચાર વર્ષ પહેલા એક વૈજ્ઞાનિકે તેની નોંધપાત્ર પાંખડીઓની સંખ્યા જાહેર કરી હતી ત્યાં સુધી કોઈનું ધ્યાન તેના પર ગયુ ન હતું.
- આ સંશોધનને ધ્યાનમાં લઈને, CSIR-NBRI એ કમળનો ગહન અભ્યાસ હાથ ધર્યો હતો, જેમાં તેના જીનોમના ક્રમનો સમાવેશ થાય છે, જે ભારતમાં કોઈપણ કમળની વિવિધતા માટેના અનુક્રમનું પ્રથમ ઉદાહરણ છે.
- દેખાવમાં શરૂઆતમાં સામાન્ય હોવા છતાં, કમળને તેના નવા મહત્વને કારણે વધુ અભ્યાસ માટે પસંદ કરવામાં આવ્યું હતું.
- 'નમોઃ 108'ની રજૂઆતને વિજ્ઞાન મંત્રી જિતેન્દ્ર સિંહે વડાપ્રધાન મોદી માટે "ભવ્ય ભેટ" ગણાવી હતી.
- તેનું નામ, 'નમોઃ', "ઓમ નમઃ વાસુદેવ" વાક્યથી પ્રેરિત છે, જે સંસ્કૃતમાં નમસ્કાર દર્શાવે છે.

ખેલો ઈન્ડિયા વિમેન્સ લીગ

- તાજેતરમાં રમતગમતના મંત્રી અનુરાગ ઠાકુરે "ખેલો ઈન્ડિયા વિમેન્સ લીગ"નું નામ બદલીને "અસ્મિતા વુમન્સ લીગ" રાખવાની જાહેરાત કરી છે, જેનો ઉદ્દેશ્ય રમત ક્ષેત્રની અંદર મહિલા સશક્તિકરણને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- આ હેતુપૂર્ણ પરિવર્તન લિંગ સમાનતાને આગળ વધારવા અને રમતગમતના ક્ષેત્રમાં મહિલાઓની ગતિશીલ જોડાણને પોષવા માટેની સરકારની પ્રતિબદ્ધતાને રેખાંકિત કરે છે .
- નવું નામ, "અસ્મિતા વુમન્સ લીગ" ઊંડો અર્થ ધરાવે છે.
- ASMITAનો અર્થ છે "Achieving Sports Milestone by Inspiring Women Through Action", જે દેશભરની મહિલા

એથ્લેટ્સને વ્યાખ્યાયિત કરતી સ્થિતિસ્થાપકતા, નિશ્ચય અને સિદ્ધિની ભાવનાને સમાવે છે.

- આ પરિવર્તન માત્ર એક નવી ઓળખ જ પ્રદાન કરતું નથી પરંતુ રમતગમતના ક્ષેત્રમાં પોતાની છાપ બનાવવા માટે પ્રયત્નશીલ અસંખ્ય મહિલાઓની આકાંક્ષાઓને પણ મૂર્ત બનાવે છે.

69મો રાષ્ટ્રીય ફિલ્મ પુરસ્કાર 2023

- તાજેતરમાં નવી દિલ્હીમાં નેશનલ મીડિયા સેન્ટર ખાતે 69મા રાષ્ટ્રીય ફિલ્મ પુરસ્કારોના વિજેતાઓની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
- અલ્લુ અર્જુનને પુષ્પા ફિલ્મ માટે શ્રેષ્ઠ અભિનેતાનો એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો જ્યારે શ્રેષ્ઠ અભિનેત્રીનો એવોર્ડ આલિયા ભટ્ટ અને કૃતિ સેનનને અનુક્રમે ગંગુબાઈ કાઠિયાવાડિયા અને મીમી માટે આપવામાં આવ્યો હતો.
- શ્રેષ્ઠ ફીચર ફિલ્મનો એવોર્ડ ધ નમ્બી ઈફેક્ટને આપવામાં આવ્યો હતો.
- કાશ્મીર ફાઇલ્સે રાષ્ટ્રીય એકતા પર શ્રેષ્ઠ ફિલ્મ માટે નરગીસ દત્ત એવોર્ડ જીત્યો હતો.

FIDE ચેસ વર્લ્ડકપ

- FIDE વર્લ્ડ કપ ફાઇનલમાં, મેગ્નસ કાર્લસને અઝરબૈજાનના બાકુમાં ભારતીય ચેસના દિગ્ગજ આર. પ્રજ્ઞાનન્દને હરાવીને ટાઇટલ મેળવ્યું હતું.
- વિશ્વનાથન આનંદ પછી વિશ્વકપની ફાઇનલમાં પહોંચનાર પ્રજ્ઞાનન્દ બીજા ભારતીય બન્યા છે.
- પ્રજ્ઞાનન્દના જુસ્સાદાર પ્રદર્શનને કારણે તેઓ હાર્યા હોવા છતાં પ્રતિષ્ઠિત ઉમેદવારોની ટુર્નામેન્ટમાં સ્થાન મેળવ્યું છે.
- ઇન્ટરનેશનલ ચેસ ફેડરેશન (FIDE) દ્વારા 2000માં સ્થપાયેલ FIDE વર્લ્ડ કપ, વિવિધ પુનરાવર્તનોનો સમાવેશ કરે છે.
- 2005થી, તે 128 ખેલાડીઓની સિંગલ-એલિમિનેશન ચેસ ટુર્નામેન્ટ છે, જે વિશ્વ ચેસ ચેમ્પિયનશિપ લાયકાતનો એક મહત્વપૂર્ણ ભાગ છે.

ગ્રાન્ડ ક્રોસ ઓફ ધ ઓર્ડર ઓફ ઓનર

- તાજેતરમાં વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીને એથેન્સમાં ગ્રીક રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા 'ગ્રાન્ડ ક્રોસ ઓફ ધ ઓર્ડર ઓફ ઓનર'થી નવાજવામાં આવ્યા હતા.

ગ્રાન્ડ ક્રોસ ઓફ ધ ઓર્ડર ઓફ ઓનર વિશે

- તે ગ્રીસનું બીજું-સૌથી મોટું અને મહત્વનું નાગરિક સન્માન છે.
- તે "પ્રખ્યાત વ્યક્તિત્વોને અર્પણ કરવામાં આવે છે, જેમણે તેમની વિશિષ્ટ સ્થિતિના કારણે, ગ્રીસની પ્રતિષ્ઠા વધારવામાં યોગદાન આપ્યું હોય".
- ઓર્ડર ઓફ ઓનરની સ્થાપના 1975માં કરવામાં આવી હતી.
- આ પુરસ્કારમાં દેવી એથેનાનું મસ્તક એક તારાની આગળની બાજુએ "ફક્ત ન્યાયી લોકોનું સન્માન થવું જોઈએ" લેખ સાથે દર્શાવવામાં આવ્યું છે.

ઈન્ડિયા સ્માર્ટ સિટીઝ એવોર્ડ કોન્ટેસ્ટ, 2022

- તાજેતરમાં સ્માર્ટ સિટી મિશનમાં તેના ઉત્કૃષ્ટ પ્રદર્શન માટે ઇન્દોરને શ્રેષ્ઠ સ્માર્ટ સિટી અને મધ્યપ્રદેશને ટોચના રાજ્ય તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યું છે.
- શહેરોમાં બીજું અને ત્રીજું સ્થાન અનુક્રમે સુરત અને આગ્રાને પ્રાપ્ત થયું હતું, જ્યારે તમિલનાડુ, રાજસ્થાન અને ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય કેટેગરીમાં અનુક્રમે બીજા, ત્રીજા અને ચોથા ક્રમે આવ્યા હતા.
- ચંદીગઢને શ્રેષ્ઠ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશનો એવોર્ડ મળ્યો હતો. આ પુરસ્કારોનું આયોજન આવાસ અને શહેરી બાબતોના મંત્રાલય દ્વારા સ્માર્ટ સિટીઝ મિશન હેઠળ કરવામાં આવે છે.
- પુરસ્કારો શહેરો, પ્રોજેક્ટ્સ અને વિચારોની ઉજવણી કરે છે જે 100 સ્માર્ટ શહેરોમાં ટકાઉ વિકાસને પ્રોત્સાહન આપે છે, જેનો ઉદ્દેશ્ય સમાવિષ્ટ, સલામત, તંદુરસ્ત અને સહયોગી શહેરી જગ્યાઓ બનાવવાનો છે.
- 2015માં શરૂ કરાયેલ સ્માર્ટ સિટીઝ મિશન, ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર, પર્યાવરણ અને શાસન જેવા ક્ષેત્રોમાં સ્માર્ટ સોલ્યુશન્સનો અમલ કરીને નાગરિકોના જીવનની ગુણવત્તાને વધારવાનો પ્રયાસ કરે છે.

વર્લ્ડ એથ્લેટિક્સ ચેમ્પિયનશિપ

- તાજેતરમાં 'ગોલ્ડન બોય' નીરજ ચોપરાએ હંગેરીના બુડાપેસ્ટમાં વર્લ્ડ એથ્લેટિક્સ ચેમ્પિયનશિપમાં પુરુષોની ભાલા ફેંક સ્પર્ધામાં સુવર્ણ ચંદ્રક જીત્યો છે.
- 88.17 મીટરના શ્રેષ્ઠ થ્રો સાથે, ઓલિમ્પિક ચેમ્પિયન નીરજ સિનિયર વર્લ્ડ ચેમ્પિયનશિપમાં સુવર્ણ ચંદ્રક જીતનાર પ્રથમ ભારતીય એથ્લેટ બન્યા છે.
- જ્યારે પાકિસ્તાનના અરશદ નદીમે 87.82 મીટરના થ્રો સાથે રજત ચંદ્રક જીત્યો હતો.
- અન્ય બે ભારતીય એથ્લેટ, કિશોર જેના 5મા ક્રમે અને ડી.પી. મનુ ભાલા ફેંક સ્પર્ધામાં છઠ્ઠા ક્રમે રહ્યા.
- મહિલાઓની 3000 મીટર સ્ટીપલચેસમાં, ભારતની પારુલ ચૌધરી 11મા સ્થાને આવીને પેરિસ ઓલિમ્પિક 2024 માટે ક્વોલિફાય થઈ છે.

મિસ અર્થ ઈન્ડિયા 2023

- નવી દિલ્હીમાં 26 ઓગસ્ટના રોજ યોજાયેલી મિસ ડિવાઈન બ્યુટી 2023ની રાષ્ટ્રીય ફાઇનલ દરમિયાન પ્રિયન સેને મિસ અર્થ ઈન્ડિયા 2023નો ખિતાબ જીત્યો હતો.
- રાજસ્થાનના જયપુરની 20 વર્ષીય વિદ્યાર્થી, નૃત્યાંગના અને ટેકવોન્ડો ખેલાડી ગયા વર્ષની વિજેતા વંશિકા પરમારની અનુગામી છે, અને હવે તે આ ડિસેમ્બરમાં વિયેતનામમાં મિસ અર્થ 2023 સ્પર્ધામાં ભારતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવાની તૈયારી કરશે.
- તેણીને તેણીનો તાજ કોરિયાની મિના સુ ચોઈ તરફથી મિસ અર્થ તરીકે પ્રાપ્ત થયો હતો, જેને ઓસ્ટ્રેલિયા શેરિડન મોર્ટલોકની મિસ અર્થ એર સાથે વિશેષ અતિથિ તરીકે આમંત્રિત કરવામાં આવી હતી.

રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ

- તાજેતરમાં, ઓન્કોલોજિસ્ટ રવિ કન્નનને 2023 રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડના ચાર વિજેતાઓમાંના એક તરીકે નામ આપવામાં આવ્યું છે.
- ઓન્કોલોજિસ્ટ એક પ્રકારના ડૉક્ટર હોય છે જે કેન્સરની સારવાર કરે છે અને કેન્સરનું નિદાન કરાયેલ વ્યક્તિ માટે તબીબી સંભાળ પૂરી પડતા હોય છે.

સ્વતંત્ર ભારતના પ્રથમ નાણાં મંત્રીની પ્રતિમા

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય મંત્રી પીયૂષ ગોયલે કોઈમ્બતુરમાં સ્વતંત્ર ભારતના પ્રથમ નાણામંત્રી આર.કે. સન્મુખમ ચેટ્ટીની પ્રતિમાનું અનાવરણ કર્યું હતું.

અગત્યના તથ્યો

- કોઈમ્બતુરમાં દક્ષિણ ભારતીય પંચાયત એસોસિએશન દ્વારા આયોજિત એક કાર્યક્રમમાં, કેન્દ્રીય મંત્રી પીયૂષ ગોયલે, આરકે સન્મુખમ ચેટ્ટીની પ્રતિમાનું ઉદ્દઘાટન કર્યું, જેમણે સ્વતંત્ર ભારતના પ્રથમ નાણાં પ્રધાન તરીકે સેવા આપી હતી.
- આ પ્રતિમા કોઈમ્બતુરના રેસકોર્સ વિસ્તારમાં સ્થિત દક્ષિણ ભારતીય પંચાયત સંઘ સંકુલની પ્રતિષ્ઠિત સીમામાં મૂકવામાં આવી છે. આ કાર્ય માત્ર ચેટ્ટીના નોંધપાત્ર યોગદાનને શ્રદ્ધાંજલિ તરીકે જ નહીં, પરંતુ તેમના કાયમી વારસાને કાયમી શ્રદ્ધાંજલિ તરીકે પણ સેવા આપે છે, જે આજ સુધી પ્રેરણા અને માર્ગદર્શનનો સ્ત્રોત છે.

એમ. એસ. સ્વામીનાથન એવોર્ડ

- આચાર્ય એન. જી. રંગા કૃષિ યુનિવર્સિટી, રાગોલુના કૃષિ સંશોધન સ્ટેશનના મુખ્ય વૈજ્ઞાનિક ડૉ પી. વી. સત્યનારાયણને તાજેતરમાં પ્રતિષ્ઠિત ડૉ એમ. એસ. સ્વામીનાથન પુરસ્કાર એનાયત કરવામાં આવ્યો છે.

એમ. એસ. સ્વામીનાથન કોણ હતા?

- મેનકોમ્બુ સાંબાસિવન સ્વામીનાથન, જેમને ઘણીવાર ડૉ. એમ.એસ. સ્વામીનાથન તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, તેઓ એક પ્રખ્યાત ભારતીય કૃષિ વૈજ્ઞાનિક અને આનુવંશિકશાસ્ત્રી છે.
- તેમને ઘણીવાર "ભારતમાં હરિત ક્રાંતિના પિતા" તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- ખાસ કરીને ઘઉં અને ચોખા માટે, પાક સંવર્ધનમાં તેમના સંશોધન અને કાર્યને કારણે ઉચ્ચ-ઉપજ આપતી જાતોનો વિકાસ થયો, જેણે કૃષિ ઉત્પાદકતામાં નોંધપાત્ર વધારો કર્યો.
- આ હરિયાળી ક્રાંતિએ ભારતને ખોરાકની અછતને દૂર કરવામાં મદદ કરી અને દેશના કૃષિ પરિવર્તનમાં નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવી.
- તેમના ઉત્કૃષ્ટ યોગદાનની માન્યતામાં, તેમને પ્રથમ વિશ્વ ખાદ્ય પુરસ્કાર, રેમન મેગ્સેસે પુરસ્કાર અને અન્ય ઘણા રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સન્માનોથી નવાજવામાં આવ્યા હતા.

જ્યોર્જિયાએ ઓક્ટોબરને 'હિન્દુ હેરિટેજ મહિનો' જાહેર કર્યો

- તાજેતરમાં એક મહત્વપૂર્ણ પગલામાં, યુએસના જ્યોર્જિયા રાજ્યના ગવર્નર બ્રાયન કેમ્પે સત્તાવાર રીતે જાહેર કર્યું છે કે ઓક્ટોબર મહિનો રાજ્યમાં 'હિંદુ હેરિટેજ મહિના' તરીકે ઉજવવામાં આવશે.

અગત્યના તથ્યો

- આ ઘોષણા જ્યોર્જિયાને સમગ્ર યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સના અન્ય રાજ્યો સાથે સંરેખિત કરે છે જેમણે હિંદુ વારસો, સંસ્કૃતિ, મૂલ્યો અને પરંપરાઓને સન્માનિત કરવા અને તેની યાદમાં સમાન પગલાં લીધાં છે.
- આ રાજ્યોમાં ટેક્સાસ, ઓહિયો, ન્યુ જર્સી, મેસેચ્યુસેટ્સ, ફ્લોરિડા, મિનેસોટા, વર્જિનિયા અને અન્યનો સમાવેશ થાય છે.
- 'હિન્દુ હેરિટેજ મંથ'ની ઘોષણા અમેરિકન સમાજમાં હિંદુ ધર્મના યોગદાન અને મહત્વની ઉજવણી અને સ્વીકાર કરવાની રીત તરીકે કામ કરે છે.

શાંતિ સ્વરૂપ ભટનાગર એવોર્ડ

- તાજેતરમાં, કાઉન્સિલ ઓફ સાયન્ટિફિક એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રિયલ રિસર્ચ (CSIR) એ 2022 માટે શાંતિ સ્વરૂપ ભટનાગર (SSB) પુરસ્કારો માટે પુરસ્કાર મેળવનારાઓની યાદી જાહેર કરી છે.

શાંતિ સ્વરૂપ ભટનાગર પુરસ્કારો વિશે

- આ પુરસ્કાર કાઉન્સિલ ઓફ સાયન્ટિફિક એન્ડ ઈન્ડસ્ટ્રિયલ રિસર્ચ (CSIR) ઈન્ડિયાના સ્થાપક નિયામક સ્વર્ગસ્થ શાંતિ સ્વરૂપ ભટનાગરના નામ પરથી આપવામાં આવ્યો છે.
- આ પુરસ્કાર દર વર્ષે વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીમાં ઉત્કૃષ્ટ યોગદાન માટે આપવામાં આવે છે.

પુરસ્કારની પ્રકૃતિ:

- તેમાં 5,00,000 રૂપિયાની ઇનામી રકમ આપવામાં આવે છે.
- તે નોંધપાત્ર અને ઉત્કૃષ્ટ સંશોધન માટે આપવામાં આવે છે, જે નીચેના વિષયોમાં લાગુ અથવા મૂળભૂત છે: (i) જૈવિક વિજ્ઞાન, (ii) રાસાયણિક વિજ્ઞાન, (iii) પૃથ્વી, વાતાવરણ, મહાસાગર અને ગ્રહ વિજ્ઞાન, (iv) એન્જિનિયરિંગ વિજ્ઞાન, (v) ગાણિતિક વિજ્ઞાન, (vi) તબીબી વિજ્ઞાન અને (vii) ભૌતિક વિજ્ઞાન.

પાત્રતા:

- પુરસ્કારના વર્ષના અગાઉની 31મી ડિસેમ્બરના રોજ સુધીમાં ભારતનો કોઈ પણ નાગરિક 45 વર્ષની ઉંમર સુધી વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીના કોઈ પણ ક્ષેત્રમાં સંશોધન સાથે સંકળાયેલો હોય તે પાત્ર છે.
- ભારતમાં કામ કરતા વિદેશી નાગરિકો (OCI) અને ભારતીય મૂળના વ્યક્તિઓ (PIO) પણ પાત્ર છે.
- આ પુરસ્કાર પુરસ્કારના વર્ષ પહેલાના પાંચ વર્ષ દરમિયાન મુખ્યત્વે ભારતમાં કરવામાં આવેલા કાર્ય દ્વારા આપવામાં આવેલા યોગદાનના આધારે આપવામાં આવે છે.
- પુરસ્કાર આપવામાં, CSIRની ગવર્નિંગ બોડી CSIRના ગવર્નિંગ બોડીના અધ્યક્ષની મંજૂરી સાથે રચાયેલી સલાહકાર સમિતિઓની ભલામણો દ્વારા માર્ગદર્શન આપે છે.
- પ્રાપ્તકર્તાઓના નામ ડાયરેક્ટર જનરલ CSIR દ્વારા 26 સપ્ટેમ્બર, CSIR સ્થાપના દિવસના રોજ જાહેર કરવામાં આવે છે.

MotoGP

- તાજેતરમાં ઉત્તર પ્રદેશના ગ્રેટર નોઈડામાં બુદ્ધ ઈન્ટરનેશનલ સર્કિટ ખાતે પ્રથમવાર MotoGP ભારત ગ્રાન્ડ પ્રિકસ યોજાવાની છે.

MotoGP વિશે

- MotoGP, અથવા ગ્રાન્ડ પ્રિકસ મોટરસાઇકલ રેસિંગ, વિશ્વની પ્રીમિયર મોટરસાઇકલ ચેમ્પિયનશિપ છે.
- તે વિશ્વની સૌથી જૂની મોટરસ્પોર્ટ ચેમ્પિયનશિપ છે, જેમાં 1949માં પ્રથમવાર વાર્ષિક સ્પર્ધા યોજાઈ હતી.
- MotoGP માટે સંચાલક મંડળ ફેડરેશન ઇન્ટરનેશનલ ડી મોટોસાઇક્લિસ્મ (FIM) છે.

MotoGP 2023 વિશે

- 2023 સીઝનમાં 11 ટીમો અને 22 રાઇડર્સ છે - દરેક ટીમમાંથી બે રાઇડર્સ.
- આ સિઝનમાં વિશ્વભરમાં 2023માં 21 ગ્રાન્ડ પ્રિકસ રેસ છે. આ સિઝનમાં આ સ્થાનોમાંથી એક ભારત પણ છે.

ભારતમાં Moto GP રેસ ક્યાં આયોજિત કરાઈ છે?

- Moto GP ભારત આ વર્ષે ઉત્તર પ્રદેશના નોઈડામાં બુદ્ધ ઈન્ટરનેશનલ સર્કિટ ખાતે યોજાશે.
- તે પાંચ કિલોમીટર લાંબો ટ્રેક છે જેની પહોળાઈ 12 મીટર છે.
- આ ટ્રેકમાં 16 ખૂણાઓ છે, જેમાં 8 ડાબા હાથના ખૂણા છે અને 8 જમણા હાથના ખૂણા છે.
- આ ટ્રેક પરનો સૌથી લાંબો ટુકડો 1006 મીટર છે.

સંગીત નાટક અકાદમી અમૃત પુરસ્કારો

- તાજેતરમાં ઉપરાષ્ટ્રપતિ જગદીપ ધનખરે પર્ફોર્મિંગ આર્ટ્સના વિવિધ ક્ષેત્રોના 84 કલાકારોને સંગીત નાટક અકાદમી અમૃત પુરસ્કારો અર્પણ કર્યા હતા.

સંગીત નાટક અકાદમી અમૃત પુરસ્કારો વિશે

- આ એક રાષ્ટ્રીય સન્માન છે જે પર્ફોર્મિંગ આર્ટના ક્ષેત્રમાં કલાકારો તેમજ શિક્ષકો અને વિદ્વાનોને આપવામાં આવે છે.
- પ્રાપ્તકર્તાઓની પસંદગી અકાદમીની જનરલ કાઉન્સિલ દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- અકાદમીની જનરલ કાઉન્સિલમાં ભારત સરકાર, રાજ્ય સરકારો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના નામાંકિત સંગીતકારો, નૃત્યકારો, થિયેટર કલાકારો અને વિદ્વાનોનો સમાવેશ થાય છે.
- આ સન્માનમાં તામ્રપત્ર અને અંગવસ્ત્રમ ઉપરાંત રૂ. 1,00,000/- (રૂ. 1 લાખ)ની સન્માન રાશી છે.
- આ પુરસ્કારની રચના 75 વર્ષથી વધુ વયના ભારતીય કલાકારોના સન્માન માટે કરવામાં આવી હતી જેમને તેમની કારકિર્દીમાં અત્યાર સુધી કોઈ રાષ્ટ્રીય સન્માન આપવામાં આવ્યું નથી.

સંગીત નાટક અકાદમી વિશે

- તે ભારતની સંગીત, નૃત્ય અને નાટકની રાષ્ટ્રીય એકેડેમી છે.
- તે શિક્ષણ મંત્રાલયના એક ઠરાવ દ્વારા બનાવવામાં આવી હતી, જેમાં પી.વી. રાજમન્નાર તેના પ્રથમ અધ્યક્ષ હતા.
- તેની સ્થાપના 1953માં સંગીત, નૃત્ય અને નાટકના સ્વરૂપમાં વ્યક્ત કરાયેલ ભારતની વૈવિધ્યસભર સંસ્કૃતિના વિશાળ અમૂર્ત વારસાના સંરક્ષણ અને પ્રચાર માટે કરવામાં આવી હતી.
- હાલમાં, તે સંસ્કૃતિ મંત્રાલયની સ્વાયત્ત સંસ્થા છે.
- અકાદમીના અધ્યક્ષની નિમણૂક ભારતના રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા પાંચ વર્ષની મુદત માટે કરવામાં આવે છે.
- તે તેની યોજનાઓ અને કાર્યક્રમોના અમલીકરણ માટે સરકાર દ્વારા સંપૂર્ણ ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે.

TIME ની '2023ની વિશ્વની શ્રેષ્ઠ કંપનીઓ' યાદીમાં ઈન્ફોસિસ

- તાજેતરમાં બેંગલુરુ-મુખ્યમથક IT સેવાઓ પ્રદાતા ઇન્ફોસિસે TIME મેગેઝિનની '2023ની વિશ્વની શ્રેષ્ઠ કંપનીઓ'ની યાદીમાં નોંધપાત્ર સ્થાન મેળવ્યું છે.
- ઇન્ફોસિસ ટોચના 100 રેન્કિંગમાં સ્થાન મેળવનારી એકમાત્ર ભારતીય કંપની તરીકે ઊભરી આવી છે, જેણે 88.38ના પ્રભાવશાળી એકંદર સ્કોર સાથે 64મું સ્થાન મેળવ્યું છે. નોંધનીય છે કે, કંપનીએ 'ખૂબ જ ઊંચો' વૃદ્ધિ દર મેળવ્યો છે, જે તેની શ્રેષ્ઠતા પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતાનું પ્રમાણપત્ર છે. ટકાઉપણું પર, ઇન્ફોસિસ કર્મચારી-સંતોષ માટે 135 અને 103માં ક્રમે છે.

ઈન્ફોસિસ વિશે

- એનઆર નારાયણ મૂર્તિ, ઇન્ફોસિસ સહિત ચાર એન્જિનિયરો દ્વારા 1981માં સ્થાપના કરવામાં આવી હતી, ઇન્ફોસિસ આવકની દ્રષ્ટિએ ભારતની બીજી સૌથી મોટી IT કંપની બની છે.
- કંપનીનો પ્રસિદ્ધ ઈતિહાસ તેની તકનીકી શ્રેષ્ઠતા અને નવીનતા પ્રત્યેના સમર્પણ દ્વારા ચિહ્નિત થયેલ છે.
- નોંધપાત્ર રીતે, ઇન્ફોસિસ યુનાઇટેડ કિંગડમના રાજકીય લેન્ડસ્કેપ સાથે અગ્રણી જોડાણ ધરાવે છે, કારણ કે એન.આર. નારાયણ મૂર્તિના જમાઇ ઋષિ સુનક છે, જે યુનાઇટેડ કિંગડમ (UK)ના વડા પ્રધાન તરીકે સેવા આપે છે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

Click here to register

Click here to Register

50% BIG DISCOUNT

ICE INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

Click Here

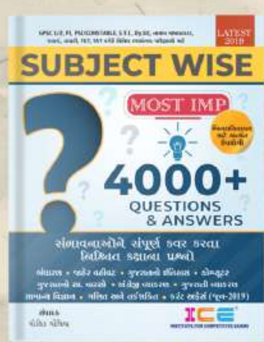

Click Here

Click Here

Click Here

Click Here

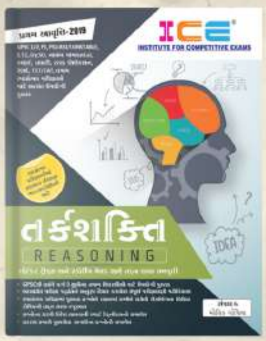

Click Here

Click Here

Click Here

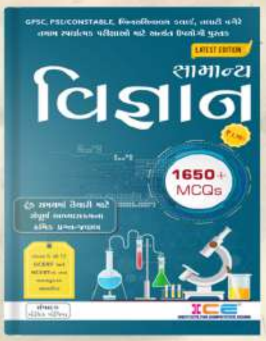

Click Here

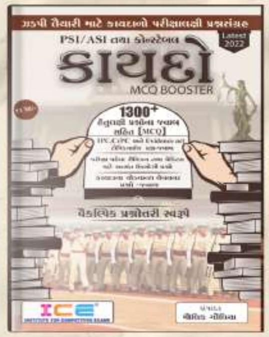

Click Here

આ ઓફર માત્ર 10 ઓગસ્ટ, 2023 સુધી જ (કુરિયર ચાર્જ અલગથી)

50% BIG DISCOUNT
ICE
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS
ભારતનો ઈતિહાસ
Click Here
ગુજરાતનો ઈતિહાસ
Click Here
ભારતનો સાંસ્કૃતિક વારસો
Click Here
ગુજરાતનો સાંસ્કૃતિક વારસો
Click Here
વિજ્ઞાન અને ટેક્નોલોજી
Click Here
ભારતની ભૂગોળ
Click Here
English Grammar
Click Here
ગુજરાતી વ્યાકરણ
Click Here
ગુજરાતી સાહિત્ય
Click Here
ગુજરાતના જિલ્લાઓ
Click Here
આ ઓફર માત્ર 10 ઓગસ્ટ, 2023 સુધી જ (કુરિયર ચાર્જ અલગથી)

GPSC Class 1/2, S.T.I., PI, Dy.S.O., નાયબ મામલતદાર, ચીફ ઓફિસર, PSI-ASI-કોન્સ્ટેબલ-જેલ સિપાહી, બિનસચિવાલય ક્લાર્ક, વનરક્ષક, FHW-MPHW, તલાટી, જુ.ક્લાર્ક, TET-TAT તથા ગુજરાત સરકારની તમામ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે અત્યંત ઉપયોગી એપ્લિકેશન

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષામાં સફળતા મેળવવા માટે અત્યારે જ

Google Play પરથી iceonline DOWNLOAD કરો

OR

QR કોડ સ્કેન કરો

FREE

- E-Books
- Daily Weekly & Final Mock Test
- LECTURE PDF
- READING SCHEDULE

HIGH SCORING STRATEGY

LIVE + RECORDED BATCH

- સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષામાં આપની સફળતા સુનિશ્ચિત કરવા માટે તમામ વિષયોનો 360° અભ્યાસ
- સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનો વિશેષ અનુભવ ધરાવતી વિષય નિષ્ણાત ફેકલ્ટીઓની ટીમ દ્વારા દરેક વિષયોનો ટુ ધી પોઈન્ટ અભ્યાસ
- નવી પરીક્ષા પદ્ધતિને અનુરૂપ સંપૂર્ણ અભ્યાસક્રમને આવરી લેતા અદ્યતન માહિતી સાથેના લેટેસ્ટ વીડિયો લેક્ચર
- સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાના દરેક વિષયોનો સ્માર્ટ વર્ક અને સમજણ શક્તિના સમન્વયથી અભ્યાસ
- તમામ વિષયોનો ટોપિક વાઈઝ ઊંડાણપૂર્વક અભ્યાસ કરાવતા વીડિયો લેક્ચર

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાની સર્વશ્રેષ્ઠ તૈયારી માટે અમારી સાથે જોડાયેલા રહો

YOUTUBE ICE RAJKOT
TELEGRAM t.me/icerajkotofficial
WHATSAPP GROUP www.joinicerajkot.com
FACEBOOK ICE RAJKOT
INSTAGRAM ICE RAJKOT
TWITTER ICE RAJKOT

"સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાની લેટેસ્ટ માહિતી અને ફ્રી મટીરિયલ્સ તેમજ રેગ્યુલર કરંટ અફેર્સ મેળવવા માટે નીચે આપેલા અમારા SOCIAL MEDIA ICON પર CLICK કરો

JOIN OUR WHATSAPP GROUP
joinicerajkot.com

JOIN OUR TELEGRAM
t.me/icerajkotofficial

YOUTUBE
ICE RAJKOT

INSTAGRAM
ICE RAJKOT

FACEBOOK
ICE RAJKOT

TWITTER
ICE RAJKOT